This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

HN 5113 ?

KG 11046

INSIGNIA ACADEMIAE HARVARDIANAE CANTAB: NOV: ANGLIAE

VE RI TAS

The Gift of
Mary Bryant Brandegee
in Memory of
William Fletcher Weld

HARVARD COLLEGE LIBRARY

ulcedine Cantus.
Trahitur
PARISIIS
APUD F. BARBOU,
VIÂ JACOBÆÂ,
SUB CICONIIS.
1726.

C. SALLUSTII CRISPI

OPERA QUÆ EXTANT.

INTERPRETATIONE ET NOTIS ILLUSTRAVIT

DANIEL CRISPINUS,

JUSSU CHRISTIANISSIMI

REGIS,

IN USUM SERENISSIMI

DELPHINI.

PARISIIS,

Sumptibus FRATRUM BARBOU, viâ Jacobæâ, ſub Ciconiis.

M DCC XXVI.

CUM PRIVILEGIO REGIS.

KG 11043
~~L85.132~~
Harvard College Library
Bowie Collection
Gift of
Mrs. E. D. Brandegee
Nov. 9, 1908.
BOUND JUN 1914

SERENISSIMO GALLIARUM

DELPHINO

S. P. D.

DANIEL CRISPINUS

QUOD mihi non ità pridem ſummis in votis fuit, Delphine Serenissime, *ut tibi aliquem ex meis ſtudiis fructum conſecrarem, illud, ubi obtigit, propè eſt ut omnino refugiam. Neque verò animus erga Te meus immutatus eſt, non ſtudium; ſed me totum uſque adeò præpedivit admiratio & veneratio, ut, quæ ego antehac diu conquiſieram, ea nunc neque expedire poſſim, neque certè audeam. Arbitratus eram in laudibus tuis concelebrandis tam argutam tamque ſolicitam famam, quandoquidem minima maxima conſectaretur, pleraque omnia de Te puero revelaſſe: Adeòque, ex ejus, de admirandis tuis progreſſibus, ſi-*

lentio, cùm Te inter Grammatices ſpinas hæſitantem adhuc, non ſine cauſa, mihi fingerem, tua tam luculentè oſtentata manſuetudo hanc mihi plenam verecundiæ audaciam indiderat, ut alicubi ſaltem viam tibi planam & munitam facere conarer. Quantùm verò me opinio fefellit, dicam uno verbo, ne tibi diutiùs moleſtus ſim. Cùm primùm ad Te Illuſtriſſimi Ducis Montauſerii beneficio ſum admiſſus, obſtupui. Quid enim? In feſtiviſſimo Naſone explanando, neque troporum audacia, neque implicata verborum complexio, neque fabularum involucra Tibi obicem opponunt: Quin gemmæ novæ effloreſcunt, cùm Tu ſentibus iſtis manum admoves: Decore tuo Vatis elegantiam quodam quaſi fulgore colluſtras! Itaque non me cohibuit in enodandis difficultatibus conatus tui ſolertia, non loci ſanctitas: Stupidus exclamavi, num Tu quadraginta illos verſus, (nam tot me præſente explicuiſti) tunc primò legeres: Quod quidem non priùs mihi fuit confirmatum, quàm temeritatem meam, jam ſatis re ipsâ damnatam, apud Te verbis cœpi accuſare. Meæ igitur tenuitatis conſcius in eo conſtitiſſem, niſi me, & benignitas tua, & Illuſtriſſimi Moderatoris tui humanitas ſuſtentaſſet: Non enim jam, ut ille opportunè ſubmonuit, Tibi exhibentur animadverſiones noſtræ, eas ut legas, ſed ut corrigas. Nimirum laboris tui minuendi causâ, adornandas curaverat ſapientiſſimus Dux Montauſerius; ſed incredibili tuâ alacritate aſpera omnia

pervaſiſti; omnium expectationem anteveniſti. Itaque, DELPHINE SERENISSIME, *offero Tibi Salluſtium, Autorem profectò eximium, quâ potui equidem, maxima cum diligentia elucidatum; ſed eo tantùm fine, ut reverentiam meam, & advorſum Te cultum teſtatum faciam. Conſilium fuit Regis ut Gallicæ juventuti non omni modò virtute præluceres; ſed & illi Patriæ Pater voluit, ut eadem propè, quibus uſus fueris, ſapientiæ inſtrumenta benignè præberes. Prius illud jam diu ità implevisti, ut, niſi Te creſcentem videremus, nequidem majora expectaremus; Quin ita es ingreſſus, ut magni Illius tui Parentis vota æquare videaris. Alterum ſupereſt ubi nutui ac arbitrio tuo obſequentiſſimè ſervientes, propoſitum tuum aliquâ ratione adjuvare audeamus. Eò verò mea vota ſpectant; &, ſi oculis tuis hocce opuſculum illuſtrare non dedignatus fueris, tum demum me facilè beatum, & gloriâ cumulatum credidero. Non equidem per omnia penetravit Criſpus Politices myſteria, quibus Rex hodie attonitum orbem retinet: At neque omnes Aquilæ habent oculos, qui illum aſpiciant. Tu, qui magnum es ejus incrementum, illum intueberis, illum audies, illius denique facta ſcrutaberis; cujus vel ſola vox Nationum etiam mentes obtundit: Tuis, quæ Tibi data fuerint inſtitutionis rudimenta, ut minora, ita magis ad eorum captum accommodata, poſtquam delibaveris, & commendaveris, relinques. Jam mos ſuadet*, SERENISSIME PRINCEPS, *ut*

in laudes tuas excurram ſaltem. Nihil meliùs; Nam quiſquis, vel leviter, tuam ſpeciem adumbraverit, is profectò, tanta in Te eſt vis boni, tam manifeſtè, & color, & omnia virtutis lineamenta in Te apparent, Perfecti Principis ideam expreſſerit. At certè unde incipiam, vel, quid ſit in Te maximè eximium, prorſum neſcio. Minima aucupanti maxima eniteſcunt; &, quòcumque oculos verto, novus decor, novus me ſplendor occupat. Quis verò, quam à PARENTE *habes, animi magnitudinem, mirâ cum tuâ ſuavitate ſcribendo pingere & comprehendere audeat? Ne potuit quidem hactenus regios vultus penicillus imitari: Quantumvis perſpicax & loquax, cæca tamen & muta in ipſo fama fuit: Tu credo ſolus, & Te, & Illum poſtfuturis repræſentabis. Vive diu, & multùm vale, tuorum omnium Spes, ac Deliciæ.*

AD LECTOREM.

QUIS fuerit Criſpus Salluſtius, antè quàm tibi ſiſteretur, monendus eſſes, amice lector : Sed illud quia Viri juxtà docti & celebres egregiè præſtiterunt, ſupervacaneum duximus eorum bene ſcripta recoquere : Adeòque ex illis, ſi lubet, Autoris noſtri & vitam & mores cognoveris. Aliud eſt, quod à nobis jure meritòque expectes ; quemnam, ſcilicet, ex hac nova Salluſtii editione, fructum carpere poſſis. Inſtitutum, totiuſque operis deſignationem ſi ſpectes, nihil non ſperare audeas : Nam, quod ante omnia monitum te volumus, non inſtinctu noſtro, ſed ſapientiſſimi Ducis Montauſerii, Sereniſſimi Delphini Moderatoris juſſu, conſilioque, eximium, eo quo videbis ornatu, Hiſtoricum tibi exhibemus. Ille, ut eſt omni humaniorum litterarum elegantiâ excultus, ubi inſtituendo Principi præpoſitus eſt, quonam potiſſimùm modo ſinguli Autores facilè feliciterque legerentur, cœpit cogitare : quæ lucem adderent legentium animis : quæ impedimentum inferrent : eaque omnia animadvertit, quæ non modò Sereniſſimi Delphini, ſed publica etiam ſtudia juvare poſſent. Duæ ſunt in legendis Autoribus difficultates, quæ feſtinantibus & minùs exercitatis negotium faceſſant : Prior quidem, quam facit ipſe ſermo & dictio ; ſeu quæ ex lingua & idiomate oritur : Alia verò, quæ rebus ipſis adſcribitur ; quas vel obiter illi in curſu orationis, vel tanquam abundè cognitas attigerunt, quavis de cauſa denique, non ſatis ad captum omnium, explicaverunt. Multam equidem, eamque maximè laudabilem operam in his ſolvendis difficultatibus collocaverunt hactenus viri eruditiſſimi : At ſuo loco, nec ſatis commodè viſa ſunt poſita quæ illi cæteroquin optimè ſcripſerunt. Eorum enim Commentarios ubi inſpicias, quæ ad nudam vocum & phraſis

pertinent ſignificationem, aut peculiarem ſermonis declarationem; ea cum ulteriori rerum enarratione commixta invenies: Ex quo oritur, ut cùm aliquam ex his notis inſpicere velis, non ea priùs occurrat, quàm in aliis, contra animi tui deſiderium, tempus conſumſeris. Ne quid ejuſmodi eveniret egregiè providit Vir prudentiſſimus. Namque interpretationem, quæ ad vocum & ſermonis facit explanationem, ſeorſum à notis, quæ res ipſas evolvunt, proponendam decrevit: Niſi, fortè, quandoque ad notas, majores nonnullæ, circa dictionem, difficultates eſſent retrahendæ. Deſignavit inſuper, quò omnia primo ſtatim intuitu occurrerent, ut notis arithmeticis loca, ubi interpretatione opus eſſet, indicarentur; Alphabeti autem litteris quæ notas poſcerent. Minuta verò hæc ſunt, quæ primò delineantis animum occupaverunt. Aliud unâ & eâdem operâ ab ipſo quæſitum eſt, ubertas, ſcilicet, & ſermonis copia. Non enim tantùm in Interpretatione ſuo quoque & naturali loco reſtituendas voluit partes orationis ſingulas, Nominativum ante verbum, deinde Accuſativum, &c. Sed Synonyma, obſcurarum vice præſertim, aliarum etiam vocum ſubſtituenda ſtatuit: Ut ſic, tum ſenſus clariſſimus appareat, tùm verborum vis & propria ſignificatio dijudicetur, abundantiaque inducatur: Quamquam ex Poëtis hic fructus erit multò uberrimus. Reſtabat aliud nihil, niſi tam utili, tamque laudabili conſilio manum admovere. Rem verò ipſam, ut videtur, in ſe recepit gratus bonarum litterarum Genius: nam à quo incœpto retrahere impenſam maximam quivis crediſſet, ei rei ne minimum quidem obtulit impedimentum. Nimirum in ea tempora incidimus, quibus Regum munificentiſſimus, hominumque oculatiſſimus imperium obtinet. Cùm ergo Dux Illuſtriſſimus Montauſerius ad honoris ſummum faſtigium ſublatus, lectuſque inter Proceres fide ac ſapientiâ præcellentes, quos magno numero hodie præſertim habet alma Gallia, Regiæ Delphini inſtitutioni incumberet, ea perficienda curavit: quæ antè cogitaverat: Studioſiſſimè apud omnes litteratos, intra & extra regni fines, requirendos juſſit, viros inſtituti ſui adminiſtros; quos beneficentiâ, & omni favore clientes ſuos fecit. Quantùm de bonis litteris, litteratiſque, toto denique Muſarum choro meruerit, qui omnes, quotquot habemus Latinæ linguæ Autores, eo, quo præſcripſit modo, caſtigandos & enarrandos procuravit, non ego, in hac infantia, ſed quibuſcumque bonorum omnium non fuerit innata turpis averſatio, omnes prædicabunt. Jam nihil opus erit vernaculis iſtis, & quotannis ferè renovandis interpretationibus, quæ vix ſatis umquam Autoris ſenſum & ſcopum aſſequuntur; ſemper ab ejus ratione, modoque recedunt. Quiſquis in

Latinæ linguæ cognoſcendis principiis operam ſuam, per ſex menſes adhibere voluerit, is poſtea ſolus magnam illam virtutis altricem, veterem Romam dico, poterit perluſtrare; tutuſque venerandorum ejus ſepultorum Manes in auxilium & conſilium evocare. Utinam verò, quod reliquum eſt, tam multis commoditatibus culpâ noſtrâ nihil detractum fuerit. Socordiâ non evenerit profectò: Quæ autem per imperitiam turbata fuerint, ea ut humanitate tuâ excuſare velis, Lector benevole, oramus. Quòd ſi Illuſtriſſimus Condomienſis Epiſcopus ex aſſiduis, quibus, in erudiendo Principe, detinetur curis, ad hæc levia animum demittere potuiſſet; aut Nobiliſſimo Huetio in earundem curarum partem aſcito, quâ benevolentiâ laborantibus nobis nonnunquam ſubvenit, eâdem totum opus ad examen ſuum revocare licuiſſet, aliquid certè promovendis ſtudiis utilius excudere potuiſſemus. Quod nobis, qui priores in hanc arenam deſcendimus, quoniam fortuna melior invidit, ſi quid in hoc quaſi præludio peccaverimus, aliorum qui idem decurrunt ſtadium diligentiâ ſarcietur. Multa dicenda ſupereſſent, ut quibuſdam hominibus, quos nominare nihil attinet, non tam ſatisfaceremus, quod nemo natus fecerit, quàm reſponderemus: At, quietem noſtram qui nihil turbaverunt, illis multò meliùs erit quietam mentem bonâ prece deprecari. Quomodocumque errata noſtra patefecerint, niſi fortè etiam illis, apud Superos ſemper commorantibus, indignum videbitur ad tam vilia ſeſe demittere, lubentiſſimo animo corrigemus. Tu modò, id quod res eſt, cogita, candide Lector, nos maximo ſtudio eniſos eſſe, ut Autorem noſtrum in perfacili cognitione poneremus. Hinc inde, indiſcriminatim, quæcumque ad hunc ſcopum ducere credidimus, ſecuri deſumſimus: Neque eo minimùm cujuſquam Scriptoris laudi gloriæve detractum voluimus, quòd, utenda quæ illi in lucem ediderunt, ea nos ex illorum benignitate hauſerimus. Ita verò agere ſatius fore viſum eſt, quàm, ut alii factitarunt, ſingula ſuis Autoribus attribuere. Nam, ut taceam quòd prolixæ eſt iſtud quandoque diſquiſitionis, nullius, aut certè minimæ utilitatis; pronum eſt, eâ diligentiâ, in eam, quam maximè vitaveris, incidere vituperationem: Quippe quem ſtatim malevoli furem appellaverint, ſi quid, quod tute bene annotaveris, alii, quos quidem nunquam videris, ante te obſervaverint. Tentavimus ſi quidem ex proprio cenſu nonnulla tibi eruere, Lector; exinde tamen laudem nullam aucupamur. Minima ſunt, quæ, Tu niſi, pro tua æquitate, ex bona noſtra voluntate metitus fueris, vix tantilli eſſe pretii confitemur. Fructum verò, magnamque laboris noſtri mercedem, qui nos ſtimulavit, aculeum, benefaciendi ſtudium, nobis duximus: Ut jam, ſi quid ad Te perveniat compendii, voluptati noſtræ accedat cumulus. Diu verò multùmque vale.

PETRUS CRINITUS
DE HISTORICIS
AC ORATORIBUS LATINIS.

CRISPUS SALLUSTIUS Amiterni natus traditur, in agro Sabino, quo anno Athenienſium urbs à L. Sulla devicta, atque vaſtata eſt, ut Romani annales referunt; ex nobili Salluſtiorum familia ortus eſt, quæ diu in ſecundo ordine dignitatem ſervavit. Idem in urbe educatus creditur, & à teneris annis operam, ac ſtudium impendiſſe optimis diſciplinis. Sed cùm in ea tempora incidiſſet, quibus corrupti civium mores variis partibus, atque factionibus forent, neque virtuti præmia, aut bonis ingeniis adeſſent, in tam depravata civitate, quod idem Salluſtius fatetur, victum ejus ingenium voluptatibus, facilè ſuccubuit. Itaque cùm ad remp. pro ætate foret delatus, propter civium improbitatem & factiones, multa adverſa pertulit. Nam tum præcipuè Sullanis partibus infecta civitas æſtuabat. Conſtat ex veterum commentariis, Salluſtium ipſum ingenio fuiſſe acri, & in ſtudiis litterarum accurato, tum maximè in ſcribenda hiſtoria. Præceptorem habuit inter alios Ateium Prætextatum, qui Philologum ſe appellavit, & ab eo edoctus eſt de ratione rectè ſcribendi, ut à Suetonio Tranquillo traditur, qui & Aſinium quoque Pollionem ſcribit ab eodem Prætextato eruditum, atque inſtructum maximè autem M. Catonis ſtudioſus fuit: ex cujus commentariis, verba excerpſit, & velut breviarium ad uſum proprium habuit: quod Octavius quoque Aug. in epiſtola ad M. Antonium refert, in qua ipſum Antonium, ceu inſanientem increpat, quòd ea ſcribere vellet, quæ mirentur potiùs homines, quàm quæ intelligant. Sed interim ad Salluſtii commentarios. Hiſtoriam compoſuit de L.Catilinæ conjuratione contra R. Senatum, & item de bello Jugurthæ, qui Numidiæ rex factus, diu contra Romanos ſtrenuè rem geſſit. Hiſtoriam præterea de Romanorum geſtis, ut de Mario, & Sulla, necnon de Pompeio contra regem Mithridatem: quod opus libris aliquot à Salluſtio abſolutum traditur, & adhuc ſuperſunt quædam, veluti abſolutiſſimi operis reliquiæ, in quibus Salluſtii diligentia in hiſtoria deſcribenda, atque gravitas appareat. In parte operis de rebus Punicis, tanto animi ſtudio incubuit, ut à quibuſdam ſcriptum ſit, eum regionem adiiſſe, ac maximâ ſolertiâ perluſtraſſe, quò majore fide atque officio veritatem exploraret. Avienus certe Rufus plurimum Salluſtii diligentiam, atque ſtudium commendavit: ſed & Gellius, vir Romanus, qui veterum eruditionis Ariſtarchus habebatur, ita de Salluſtii oratione differit: *Elegantia*, inquit, *Salluſtii, verborumque facundia, & novandi ſtudium, cum multa prorſùs invidia fuit; plures non mediocri ingenio viri conati ſunt reprehendere pleraque, & obtrectare, in quibus plura inſcitè, aut malignè vellicant.* Quin & hunc proprietatis ſervantiſſimum vocat. Titus autem Livius tam iniquus Salluſtio fuit, ſicuti ab Annæo Seneca ſcribitur, ut quædam ex hiſto-

Vide pag. 157. ad notam 3.

ria Thucydidis tranſlata, & eleganter aſſumta, velut depravata, & corrupta illi objecerit; idque ipſum non in Thucydidis gratiam effecit, ut Arellius Fuſcus dicebat, verùm putavit ſe faciliùs Salluſtium vincere, ſi priùs Thucydidem ipſum præferret. Aſinius quoque Pollio librum ſcripſit, quo Salluſtii ſcripta reprehenderet, quòd in iis nimiâ quâdam affectatione antiquitatem ſequeretur. Fabius verò Quintilianus, vir maturo, & gravi judicio, aſſeruit, oratione Salluſtii, atque brevitate nihil fieri poſſe perfectius, præſertim apud vacuas & eruditas aures: neque veritus eſt idem Fabius, Thucydidi, in ſcribenda hiſtoria apud Græcos principi, Salluſtium ipſum opponere, ſicuti T. Livium Herodoto: quo factum eſt, ut cùm plures voluerint dicendi genus Salluſtianum ſequi, minimè ſint aſſecuti. Eſt enim ejus oratio tam abſoluta, tam caſta, innocens, ut meritò ab eruditis divina brevitas cenſeatur. Nam & Arruntius, qui belli Punici hiſtoriam ſcripſit, Salluſtio tantùm conceſſit, ut ejus orationem maximo ſtudio ſequeretur: quod alibi diximus. Nec illud ignoratur, conſueviſſe Salluſtium magno labore ac ſtudio ſcribere, ut nihil non abſolutum, atque perfectum videri poſſet; quod ex ipſa lectione facilè colligitur. Amicos in primis doctrinâ, & ingenio nobiles, habuit, ut Cornelium Nepotem, Meſſalam, & Nigidium Figulum, qui periiſſe in exſilio traditur; Julium præterea Cæſarem magno ſtudio dilexit, à quo etiam, ut creditur, dignitate præfecturæ honeſtatus eſt. Illud item à Suetonio refertur, Lenæum grammaticum, Pompeii libertum, ſatyras contra Salluſtium compoſuiſſe, eumque mordaci & virulento carmine laceraſſe, ut qui lurconem illum, popinonemque, & nebulonem, ac laſtaurum appellarit, tum vitâ ſcriptiſque monſtroſum, ac M. Catonis verborum furem ineruditiſſimum: quod ipſum non aliâ ratione à Lenæo factum creditur, quàm ut ſtudium ſuum, atque officium erga patronum Pompeium probaret: quem virum Salluſtius ore improbo, animo autem inverecundo eſſe ſcripſerat. Itaque mirandum non eſt, ſi tam acerbè, atque ſatyricè libertus Lenæus contra Salluſtium aciem ſtyli exacuit. Quantùm odii, atque inimicitiæ inter hunc & M. Ciceronem exſtiterit, notiſſimum eſt: quod utriuſque violentæ, atque acerrimæ orationes ita demonſtrant, ut neuter videri poſſit ſatis ſui rationem habuiſſe, dum alteri malè diceret. Qua in re non ſunt multa referenda, cùm ex Hieronymi, ac Fabii authoritate conſtet, eos homines longè aberraſſe, qui confictas magis orationes ab aliis, quàm à Salluſtio & Cicerone habitas crediderint. Et ſanè tam corruptis moribus Salluſtius, ingenio tam proclivi ad luxum fuit, ut paternam domum, vivente adhuc patre, turpiſſimâ ratione venalem haberet, quod illi inter alia vitia à M. Cicerone exprobratur. Sed à Varrone etiam & Gellio traditum eſt, eundem fuiſſe in adulterio deprehenſum ab Annio Milone, loriſque cæſum, ac datâ pecuniâ dimiſſum, quâ ratione factum eſt, ut M. Cicero appellare illum non dubitaverit, menſarum aſſeclam, cubiculorum pellicem & adulterum. Dignitates publicas geſſit, & quæſturæ, & tribunatûs honorem aſſecutus eſt, ſed nullâ quidem laude, aut commendatione, adeò lubidine magis, quàm ratione, & publicè & privatim vixit: nam & ad judicum ſubſellia abſtractus, fortunâ extremâ (ut inquit Cicero) ſtetit. Scribunt autem grammatici ea de cauſa ſenatu ejectum fuiſſe à cenſoribus, quod ingenti libidine matronas conſectaretur. Illud quoque de Salluſtio relatum eſt, patrocinio & favore C. Cæſaris conſecutum fuiſſe præturam Africæ inferioris, ex qua dives factus, cùm in urbem rediret, pretioſiſſimos hortos in regione ad Malum Punicum comparavit, ac Tiburti villam, quæ à Cicerone itidem illi objiciuntur. Neque deſunt, qui ſcribant Terentiam M. Ciceronis uxorem ab eo

repudiatam, Salluſtio nupſiſſe, ac deinceps Meſſalæ Corvino, viro in eloquentia clariſſimo: quod etiam ſuo loco ſcripſimus. Sciendum eſt fuiſſe plures Salluſtios: nam & Cneus à M. Tullio celebratur in Salluſtiorum familia inſignis, & M. Ciceroni, ac Cn. Pompeio maximè familiaris: quod ex iis epiſtolis colligitur, quas Cicero ad Pomponium Atticum ſcribit. Quâ in re imprudenter quidam decepti ſunt, cùm Salluſtii Empedoclea ignorarent, ut alibi demonſtravi. Sunt, qui tradant, ad annum ſecundum & LX. eum vixiſſe, & in patria annis aliquot poſt obitum C. Cæſaris diem extremum obiiſſe: quod ex veterum commentariis colligitur. Illud præterea de hoc ipſo Criſpo Romæ circumlatum eſt, ut multi teſtantur:

Hic erit, ut perhibent doctorum corda virorum,
Criſpus Romana primus in hiſtoria.

GERARDUS JOANNES VOSSIUS
DE HISTORICIS LATINIS.

C. SALLUSTIUS CRISPUS *natus Olympiad.* CLXXIII. *an.* III. *quem ad annum Anonymus* ἐν Ὀλυμπιάδων ἀναγραφῇ *hæc annotat :* Σύλλας τὰς Ἀθήνας ἐξεπολιόρκησε μηνὸς Ἀνθεστηριῶνος. Κρίσπος Σαλούστιος ἱστοριόγραφος ἐγεννήθη. Sylla Athenas expugnat ſecundo menſe hiberno. Criſpus Salluſtius hiſtoricus naſcitur. *Is eſt annus Urbis conditæ* IↃCLXVIII. *Ubi videmus , Græcos ſcribere* Σαλούστιος. *Et ſanè itidem in* Mss *meis , & antiquioribus editionibus , vocatur* SALUSTIUS. *Sed ſcribendum* SALLUSTIUS *gemino* LL. *quomodo legitur in aliis* Mss , *& lapidibus. Marmor effoſſum juxta rudera Salluſtianæ domus :*

M. AURELIUS PACORUS
ET M. COCCEIUS STRATOCLES
ÆDITUI VENERIS HORTORUM
SALLUSTIANORUM BASEM CUM
PAVIMENTO MARMORATO
DEANÆ.
D. D.

Neque aliter lapis alius , cujus videſis inſcriptionem apud Aldum de Orthographia. Natus autem eſt Amiterni in Sabinis , anno uno poſt natum Veronæ Catullum , ut notat Euſebius ad annum MDCCCCXXXI : *quadriennio autem ante bellum obiit Actiacum , ut idem ſcribit ad annum* MDCCCCLXXX. *Doctiſſimus Hieronymus Vvolfius putabat , nomen ejus ſimplici* L. *ſcribi oportere , quia vel à ſale ſit , vel ſalute. Sed* ἴσως *utrumque eſt incertum. Et cur non à ſale geminato* LL. *æquè eſſe poſſit , ac ab eodem venit* ſallo , *unde* ſallitus , *pro ſalſo ? Quare puto , non recedendum eſſe à libris antiquis , atque inſcriptionibus , in quibus* L *geminatur. Tribunus plebis erat quo anno Clodius à Milone occiſus fuit , puta anno* IↃCCII , *quo Cn. Pompeius Magnus , compluribus menſibus conſul ſine collega fuit. Tribunatu eo , quem nulla cum laude geſſit , ut Ciceroni , ita & Miloni , infeſtus admodum erat , idque quia in Fauſtæ L. Syllæ filiæ , adulterio deprehenſus , virgis à Milone eſſet cæſus , nec niſi pecuniâ datâ dimiſſus. Nempe iſtud in cauſſa eſt , cur Clodianis ſemper ſtuduerit adversùs Milonem. Vide Pedianum , Gellium , Servium , Horatii interpretes. Item orationem ſub Ciceronis nomine jam Auguſtæo , vel Tiberii ævo , editam. Ex quibus etiam diſcimus , ob adulteria ac ſtupra ſenatu fuiſſe motum ab Appio Clodio Pulcro , & L. Calpurnio Piſone Cæſonio conſ. nempe anno Urbis* IↃCCIII , *ſive juxta alios* IↃCCIV : *quo conſules erant L. Æmilius Paullus & C. Claudius Marcellus. Ejus è Senatu ejectionis meminit & Dio lib.* XL. *Ac ne alium Salluſtium ſignari putes , clarè ait id contigiſſe* Σαλουστίῳ , τῷ τὴν ἱστορίαν συγγράψαντι. *Eo anno Milo jam exulabat : unde conſequitur , quod à Milone Tribuno pl. virgis cæſum dicebamus , id antea contigiſſe ; non eopſe anno , ut vir eruditus putabat. Etiam diſcimus iiſdem ex Scriptoribus , à C. Julio Cæſare , rerum potito , dignitatem Senatoriam recuperaſſe , quæſtoremque factum , &*

poſtea etiam præturam obtinuiſſe. Præturæ mentionem quoque invenio apud Hirtium penè initio libri de bello Africano: Item C. Salluſtium Criſpum prætorem ad Cercinam inſulam verſus, quam adverſarii tenebant, cum parte navium ire jubet; quòd ibi magnum numerum frumenti eſſe audiebat. Item apud Dionem lib. XLII. de hoc ipſo legas: Στρατηγὸς γὰρ ἐπὶ τῷ τὴν βουλὴν ἀναλαβεῖν ἀπεδέδεικτο. Narrat ibidem, ut cùm in Campania Cæſaris milites, quos in Africam præmittere ſtatuerat, ſeditionem concitâſſent: ac Salluſtius prætor Romam contenderet, quò Cæſarem hujus rei faceret certiorem: propemodum fuerit occiſus à compluribus militum, qui eum inſequebantur, nec cuiquam parcebant, imò duos etiam ſenatores occiderant. Apud eundem lib. XLIII. refertur, ut Cæſar Numidiæ præfecerit Salluſtium; ille autem provinciam expilaverit: ac à Cæſare quidem fuerit abſolutus; ſed infamiam non effugerit; quòd qui in hiſtoria acerbus eſſet alienorum vitiorum caſtigator, turpiter ipſe in hoc munere ſe dediſſet. Ex hac autem præda Numidica ita ditatus fuit, ut in Quirinali monte forum emeret, quod Salluſtii vocatur, ubi nunc ædes S. Suſannæ: item hortos, qui hodieque Salluſtiani nominantur. Hæc oſtendunt, vitam ejus laudari à nemine poſſe. Nempe omnis ejus gloria à præclaris ſcriptis proficiſcitur. Sed vix ejus quicquam integrè ad nos pervenit, præter bellum Jugurthinum, & Catilinarium. Ita vulgò inſcribuntur. Sed poſterior genuina inſcriptio, DE CONJURATIONE CATILINARIA. Teſtis Salluſtius ipſe his verbis: Igitur de Catilinæ conjuratione, quàm veriſſimè potero, paucis abſolvam. At ex nobili hiſtoriarum opere, quo imprimis hiſtorici principis nomen meruit, nihil habemus præter quatuor oratiunculas, epiſtolas duas, & lacera aliquot fragmenta, quæ ex Grammaticis antiquis, atque aliis ſcriptoribus, collecta ſunt. Duæ verò ad Cæſarem orationes, ut vocant, de Rep. ordinanda, utrùm Salluſtii ſint, non convenit inter eruditos. Carrio Salluſtio abjudicat: & pro illo eſt, quòd veterum nemo, qui tantopere gaudent Salluſtium ad partes advocare, inde aliquid depromat. Diſſentit autem Douza, cui favent libri vett. & dictio ipſa, quæ, quicquid dicat Carrio, planè Salluſtium redolet. Sin genuinæ non ſint, negari tamen non poſſit, valde eſſe antiquas, & quidem Juliani, aut Auguſtæi ævi: ſaltem non infra Flavianum. Sed genuinas eſſe arbitror, non tamen ut orationes eſſe putem, ſed epiſtolas duntaxat. Nam poſterioris auctor bis ait, ſe illa ſcribere, ac diſertim litteras appellat. Planèque veriſimile eſt, miſſas eſſe ad Cæſarem, cùm in Hiſpanias contra Petreium & Afranium proficiſceretur: quemadmodum jamdudum Ciacconius obſervavit. Illa verò in Ciceronem oratio, etſi à Fabio quoque tanquam Salluſtii laudetur: tamen, quod res indicat, omnino eſt alicujus declamatoris: credo Porcii Latronis, vel alterius alicujus ex illis, quos nominat M. Seneca in Suaſoriis, & Controverſiis. Fidem ejus valde commendant antiqui. Nam certiſſimus auctor dicitur Vibio Sequeſtri de Fluminibus. Item Hieronymo libro de locis Hebraïcis, & exinde Iſidoro lib. XIII. cap. XXI. Adhæc nobilitatæ veritatis hiſtoricus nuncupatur ab Auguſtino lib. I. de Civitate Dei, cap. V. Avienus etiam in deſcriptione oræ maritimæ, dicit omnia illius dicta eſſe præjudicatæ auctoritatis, appellat quoque expreſſorem efficacem ſtyli, & veritatis. Objectant adversùs ea aliqui, quòd, pravo loliginis ſucco, pleraque ad Ciceronis laudem pertinentia, quæ apud alios legere ſit, præterierit. Verùm ea potiùs neglexiſſe ego arbitror, vel ut falſa, vel ut incerta planè, vel ut exigua ac minuta. Quod ad dictionem Salluſtii attinet, omnes antiqui judicant, brevem ac nervoſam eſſe, & Thucydideæ æmulam. Sanè ſcriptor eſt planè Atticus, quâ laude Demoſtheni propior eſt, quàm Cicero ipſe: ut bene cenſet Turnebus in Adverſariis ſuis. Sed ut Thucydidem non omnes probarunt, ita nec Salluſtii dictio omnibus probabatur.

Nam Aſinius Pollio damnabat eam, tanquam obſcuram, & in tranſlationibus audacem: ut Tranquillus auctor eſt lib. de claris Grammaticis in Philologi vita. Imprimis verò reprehendi ſolet, quòd antiqua verba ex Catonis Originibus excerperet: cujus rei meminêre Auguſtus apud Tranquillum in ejuſce Cæſaris vita, idemque Tranquillus lib. de claris Grammaticis in vita Lenæi, & Fabius ex antiquo epigrammate lib. VIII. *cap.* III. *Sed hæc impedire non potuêre, quò minùs à Tacito (at quanto viro!)* rerum Romanarum florentiſſimus auctor *lib.* III. *Hiſtoriarum diceretur. Imò juxta Martialem lib.* XIV: Criſpus Romana primus in hiſtoria eſt. *Auguſtino quoque lib. de vita beata vocatur* electiſſimus penſator verborum. *Imò Græci ipſi ejus hiſtorias tanti fecêre, ut eas verterit Zenobius, ſophiſta is, qui Romæ docuit ſub Adriano Cæſare; quique epitomen proverbiorum Didymi, & Tarrhæi ſcripſit; ut teſtis eſt Suidas in* Ζηνόβιος. *Atque inde eſt, quòd Salluſtii quoque meminit Stephanus in* Κζιλις. *Utinam verò exſtaret Aſper Grammaticus, Salluſtii interpres, teſte Hieronymo. Quædam ex eo citat, Soſipater. Joannes Baptiſta Pius annotationum Poſteriorum cap.* LXXXIV. *citat antiquum auctorem, qui vitam Salluſtii ſcripſit. Eum non vidi: Sed ſcio vitam Salluſtii è veteribus reliquiſſe Aſconium Pedianum: ut cognoſcere eſt ex Acrone ad Horat. Sat.* II. *lib.* I. *E junioribus idem conati Pomponius Lætus, & Petrus Crinitus. Sed his fides habenda, quatenus veterum ſcrinia compilârunt. Cave autem cum Salluſtio hoc confundas Criſpum Salluſtium, ad quem in odis ſcribit Horatius, hiſtorici hujus ſororis filium, Auguſti amicum: de quo Seneca lib.* I. *de Clementia, & Tacitus lib.* I. *&* III. *annal. A quo & metallum quoddam Salluſtianum eſſe dictum, Plinius auctor eſt lib.* XXXIV. *cap.* II.

VETERUM SCRIPTORUM
& nonnullorum recentiorum de SALLUSTIO Judicia & Teſtimonia.

AUGUSTUS CÆSAR.

Suetonius in vita Auguſti.

TUque dubitas Cimberne Annius, an Verrius Flaccus imitandi ſint tibi? ita, ut verbis, quæ Criſpus Salluſtius excerpſit ex Catonis Originibus, utaris, an potiùs Aſiaticorum oratorum inanibus ſententiis, verborum volubilitas in noſtrum ſermonem transferenda?

Velleius Paterculus Hiſt. lib. 2.

Æmulus Thucydidis Salluſtius.

&:

Penè ſtulta eſt inhærentium oculis ingeniorum enumeratio: inter quæ maximè noſtri ævi eminent, princeps carminum Virgilius, Rabiriuſque, & conſecutus Salluſtium Livius, Tibulluſque & Naſo, perfectiſſimi in forma operis; nam vivorum ut magna admiratio, ita cenſura difficilis eſt.

Horatius, Serm. lib. 1. ſat. 2.

Libertinarum dico: Salluſtius in quas
Non minùs inſanit, quàm qui mœchatur.

Aſconius Pedianus:

Fertur Salluſtius tanto ardore inſaniviſſe in libertinas, quanto mœchus in matronas: quod cùm illi in Senatu à cenſoribus objectum eſſet, reſpondit, ſe non matronarum ſectatorem eſſe, quare ex ſenatu ejectus eſt, quod ipſe excuſat in Catilinæ bello.

Hæc vetus interpres Horatii.

Seneca Rhetor. Decl. lib. 3.

Orationes Salluſtii in honorem hiſtoriarum legantur.

Seneca Philoſophus Epiſt. 114.

Salluſtio vigente, amputatæ ſententiæ, & verba ante expectatum cadentia & obſcura brevitas fuêre pro cultu. Arruntius vir raræ frugalitatis, qui hiſtorias belli Punici ſcripſit, fuit Salluſtianus, & in illud genus nitens.

Et Ibidem:

Quæ apud Salluſtium rara fuerunt, apud Arruntium crebra ſunt, & penè continua. Nec ſine cauſſa. Ille enim in hæc incidebat: at hic illa quærebat.

Et Lib. 9. decl. 1. & controverſ. 25. lib. 5.

Cùm ſit præcipua in Thucydide virtus, brevitas; hâc eum Salluſtius vicit, & in ſuis illum caſtris cecîdit. Nam in ſententia Græca tam brevi, quàm ſalvo ſenſu detrahas vocem aliquam, conſtabit ſenſus, etiamſi non æquè comtus, attamen integer. At ex Salluſtii ſententia nihil demi ſine ſensûs detrimento poteſt. Titus autem Livius tam iniquus Salluſtio fuit, ut hanc ipſam ſententiam, & tamquam tranſlatam, & tamquam corruptam, dum transferretur, objiceret Salluſtio. Nec amore Thucydidis facit, ut illum præferat; ſed laudat, quem non timet: & faciliùs putat poſſe à ſe Salluſtium vinci, ſi antè à Thucydide vincatur.

Martialis lib. 14.

Hic erit, ut perhibent doctorum corda virorum,
Criſpus Romana primus in hiſtoria.

Quinctilianus lib. 2. cap. 5.

Livius à pueris magis legendus, quàm Salluſtius, & hic hiſtoriæ majoris eſt auctor: ad quem tamen intelligendum jam profectu opus ſit.

& libro 3. cap. 10.

Criſpus Salluſtius in bello Jugurthino & Catilinario nihil ad hiſtoriam pertinentibus principiis orſus eſt.

& lib.

& lib. 4. cap. 2.

Vitanda illa Salluſtiana, quamquam in ipſo virtutis locum obtinet, brevitas, & abruptum ſermonis genus: quod otioſum fortaſſe lectorem minùs fallit, audientem tranſvolat, nec, dum repetatur exſpectat.

& lib. 8. cap. 3.

Nec minus noto Salluſtius epigrammate inceſſitur:

Et verba antiqui multum furate Catonis,
Criſpe Jugurthinæ conditor hiſtoriæ.

& lib. 9. cap. 3.

Ex Græco tranſlata Salluſtii plurima.

& libro 10. cap. 1.

Neque illa Salluſtiana brevitas, quâ nihil apud aures vacuas atque eruditas poteſt eſſe perfectius, apud occupatum variis cogitationibus judicem & ſæpius ineruditum captanda nobis eſt: neque illa Livii lactea ubertas docebit ſatis eum, qui non ſpeciem expoſitionis, ſed fidem quærit.

& ibidem:

At non hiſtoria ceſſerit Græcis, nec Thucydidi opponere Salluſtium verear: nec indignetur Herodotus æquari ſibi T. Livium, cum in narrando miræ jucunditatis, clariſſimique candoris; tum in concionibus, ſuprà quàm narrari poteſt, eloquentem. Ita dicuntur omnia tum rebus tum perſonis accommodata. Sed affectus quidem, præcipuè eos qui ſunt dulciores, ut parciſſimè dicam, nemo hiſtoricorum commendavit magis; ideoque immortalem illam Salluſtii velocitatem diverſis virtutibus conſecutus eſt. Nam mihi egregiè dixiſſe videtur Servilius Nonianus, pares eos magis quàm ſimiles.

& ibidem:

Attici præciſis concluſionibus obſcuri, Salluſtium atque Thucydidem ſuperant: triſtes ac jejuni Pollionem æmulantur: otioſi & ſupini, ſi quid modò longiùs circumduxerunt, jurant Ciceronem ita locuturum fuiſſe.

& lib. 10. cap. 3.

Sanè manifeſtus eſt Salluſtii ex ipſo opere labor.

Statius Papinius lib. 1. Sil. 4.

Sed tuas artes puer ante diſcat:
Omne quis mundi ſenium remenſus,
Orſa Salluſtî brevis, & Timavi
Reddis alumnum.

Cornelius Tacitus Hiſt. lib. 3.

C. Salluſtius rerum Romanarum florentiſſimus auctor.

Juſtinus Hiſt. lib. 38.

Pompeius Trogus in Livio & Salluſtio reprehendit, quod conciones directas, ac orationes operi ſuo inſerendo hiſtoriæ modum exceſſerint.

Agellius lib. 1. cap. 15. Noct. Attic.

Salluſtius novator verborum.

& lib. 3. cap. 1.

Salluſtius vel ſubtiliſſimus brevitatis artifex.

& lib. 4. cap. 15.

Elegantia orationis Salluſtii, verborumque facundia & novandi ſtudium cum multa prorsùs invidia fuit: multique non mediocri ingenio viri conati ſunt reprehendere pleraque & obtrectare, in quibus plura inſcitè aut malignè vellicant. Nonnulla tamen videri poſſunt non indigna reprehenſione.

& lib. 10. cap. 20.

Salluſtius proprietatis in verbis retinentiſſimus conſuetudini conceſſit.

& lib. eod. cap. 26.

Aſinio Pollioni in quadam epiſtola, quam ad Plancum ſcripſit, & quibuſdam aliis C. Salluſtio iniquis, dignum notâ viſum eſt, quòd, &c.

& lib. 17. cap. 18.

M. Varro in litteris atque vita, fide homo multâ, & gravis, in libro quem inſcripſit, *Pius*, aut, *De Pace*, C. Salluſtium ſcriptorem ſeriæ illius & ſeveræ orationis, in cujus hiſtoria no-

ctiones cenſorias fieri atque exerceri videmus, in adulterio deprehenſum ab Annio Milone loris bene cæſum dicit, & cùm dediſſet pecuniam dimiſſum.

Suetonius de claris Grammaticis: de Philologo:

Aſinius Pollio librum ſcripſit, in quo Salluſtii ſcripta reprehendit, ut nimiâ verborum affectatione oblita.

& ibidem:

Philologus coluit familiariſſimè C. Salluſtium, & eo defuncto, Aſinium Pollionem, quos hiſtoriam componere aggreſſos, alterum breviario rerum Romanarum, ex quibus quas vellet eligeret, inſtruxit; alterum præceptis de ratione dicendi. Quo magis miror Aſinium Pollionem credidiſſe, antiqua eum verba & figuras ſolitum eſſe colligere Salluſtio, cùm ſciat eum ſibi nihil aliud ſuadere, quàm ut noto civilique & proprio ſermone utatur, vitetque maximè obſcuritatem Salluſtii, & audaciam in tranſlationibus.

& de Lenæo:

Lenæus tanto amore erga patroni (Pompeii) memoriam exſtitit, ut Salluſtium hiſtoricum, quòd eum oris improbi, animo inverecundo, ſcripſiſſet, acerbiſſimâ ſatyrâ laceraverit, laſtaurum, & lurconem, & nebulonem, popinonemque appellans, & vitâ ſcriptiſque monſtroſum, præterea priſcorum Catoniſque verborum ineruditiſſimum furem.

Macrobius Sat. 3. cap. 15.

Salluſtius graviſſimus alienæ luxuriæ objurgator & cenſor.

& lib. 5. cap. 1.

Quatuor ſunt genera dicendi: copioſum; in quo Cicero dominatur: breve; in quo Salluſtius regnat: ſiccum; quod Frontoni adſcribitur: pingue & floridum; in quo Plinius Secundus quondam; & nunc, nullo veterum minor, noſter Symmachus luxuriatur.

Symmachus lib. 5. Epiſt. 66.

Interea recuſo ſententiam, quæ rem venaticam ſervile dicit officium. Statuerit hoc ſcriptor ſtilo tantùm probandus; nam morum ejus damna non ſinunt, ut ab illo agendæ vitæ petatur auctoritas.

Auſonius in protreptico:

Jam facinus Catilina tuum, Lepidique tumultum,
Ab Lepido & Catulo jam res & tempora Romæ,
Orſus, bis ſenos ſeriem connecto per annos:
Jam lego civili miſtum Mavorte duellum,
Movit quod ſocio Sertorius exſul Ibero.

Sidonius Apollinaris in panegyri Athemii Auguſti:

Quâ Criſpus brevitate placet, quo pondere Varro,
Quo genio Plautus, quo flumine Quintilianus,
Quâ pompâ Tacitus, numquam ſine laude loquendus.

& in panegyri Narbonenſi:

Et te, multimoda ſatis verendum
Scriptorum numeroſitate, Varro:
Et te qui brevitate Criſpe polles:
Et qui pro ingenio fluente, nulli
Corneli Tacite es tacendus ori.

Apuleius Apologiâ:

Neque Cato gravitatem requirit, neque Lælius levitatem, neque Gracchus impetum, nec Cæſar calorem, nec Hortenſius diſtributionem, nec Calvus argutias, nec parcimoniam Salluſtius, nec opulentiam Cicero.

Feſtus Avienus, in ora Maritima:

Interrogaſti, ſi tenes, Mæotici
Situs quis eſſet æquoris: Salluſtium
Noram id dediſſe, dicta & ejus omnibus
Præjudicatæ auctoritatis ducier
Non abnuebam. Ad ejus igitur inclytam
Deſcriptionem (quâ locorum formulam
Imaginemque, expreſſor efficax ſtili
Et veritatis, penè in obtutus dedit
Lepôre linguæ) multa rerum junximus.

JUDICIA ET TESTIMONIA.

Vibius Sequeſter lib. de fluminib.

Salluſtius auctor certiſſimus.

Marius Victorinus in librum Cic. de Inventione.

Hiſtoria & brevis eſſe debet in expoſitione, & aperta, & probabilis, ut Salluſtius ſibi omnia in Catilina tribuit.

Spartianus in D. Hadriano.

Amavit (Hadrianus) genus dicendi vetuſtum, controverſias declamavit, Ciceroni Catonem, Virgilio Ennium, Salluſtium Cælio prætulit: eâdemque jactatione de Homero ac Platone judicavit.

Vopiſcus in Aureliano.

Nemo ſcriptorum, quantùm ad hiſtoriam pertinet, non eſt aliquid mentitus, in quo Livius, in quo Salluſtius, in quo Cornelius Tacitus, in quo denique Trogus, manifeſtis erroribus convincerentur.

& in Probo:

Et mihi quidem id animi fuit, non ut Salluſtios, Livios, Tacitos, Trogos, atque omnes diſertiſſimos imitarer viros, ſed Marium Maximum, Suetonium Tranquillum, &c.

Et lib. 2. cap. 13.

Quod quidem non fugit hominem nequam Salluſtium, qui ait: Sed omnis noſtra vis in animo & corpore ſita eſt; animi imperio, corporis ſervitio magis utimur. Rectè, ſi ita vixiſſet, ut locutus eſt. Servivit enim fœdiſſimis voluptatibus, ſuamque ipſe ſententiam vitæ pravitate diſſolvit.

Hieronymus in epitab. Nepotiani ad Heliodorum:

Neque enim propoſui hiſtoriam ſcribere, ſed noſtras breviter flere miſerias. Alioquin meritò ad hæc explicanda & Thucydides & Salluſtius muti ſint.

& lib. 1. adversùs Jovianum:

Cicero rogatus ab Hirtio, ut poſt repudium Terentiæ, ſororem ejus duceret, omnino hoc facere ſuperſedit, dicens, non poſſe uxori ſe & Philoſophiæ pariter operam dare. Illa interim conjunx egregia, & quæ de fontibus Tullianis hauſerat ſapientiam, nupſit Salluſtio inimico ejus, & tertio Meſſalæ Corvino, & quaſi per quoſdam gradus eloquentiæ devoluta eſt.

Idem de locis Hebraicis, & ex eo Iſidorus Orig. lib. 13. cap. 21.

Salluſtius auctor certiſſimus.

Auguſtinus de Civitate Dei lib 1. cap. 5.

Salluſtius nobilitate veritatis hiſtoricus.

& Epiſt. 5. ad Marcellinum:

Nobiliſſimus hiſtoricus.

Johannes Sariſberienſis, Polycritici 3. cap. 12.

Unde & Criſpo Hiſtoricorum inter Latinos potiſſimo, ſed & ipſi Ciceroni placuit: in malis factionem eſſe, quod in viris bonis vera amicitia eſt.

Volaterranus:

Caius Salluſtius Criſpus, Romana primus in hiſtoria, ut ait Martialis, Thucydidi ex Græcis opponitur à Quinctiliano, elegantiâ dicendi, Atticâ brevitate, ſententiarum celebritate. Taxatur autem à Pollione, ut nimis antiquarius, & ex Catonis Originibus verba mutuatus. Trogo autem, quòd orationibus nimis longis ac directis utatur; ſicuti etiam Thucydides, Hic ille inimicus Ciceronis, divitiis præditus, cujus hortorum veſtigia adhuc cernimus Romæ: quorum Plinius quoque meminit libro Naturalis hiſtoriæ ſeptimo, capite decimo ſexto. Hic etiam ille alienæ luxuriæ graviſſimus objurgator & cenſor, qui Metellum Pium in hiſtoria reprehendit, quòd præter ejus, & populi Romani dignitatem & modeſtiam, conviviis in Hiſpania, omnique luxu uteretur. Poſtea verò ipſe deprehenſus in adulterio, ab Annio Milone, & loris bene cæſus, & poſtquam pœnas dediſſet, dimiſſus eſt. Auctores Varro & Macrobius, Aulus Gellius.

Petrarcha:

Criſpus Salluſtius nobilis hiſtoricus veritatis (ſic enim de illo apud auctores veriſſimos ſcriptum video) quò fideliùs res Africæ compleсteretur, libros Punicos perquiſivit, peregrinamque linguam, per interpretem, flagranti ſtudio ſcrutatus eſt. Quin & maria tranſgreſſus dicitur, ut oculis ſuis crederet de conditionibus locorum. Bellum Jugurthinum, conjurationemque Catilinæ, compendioſo, & ad unguem, ut dici ſolet, caſtigato ſtylo complexus eſt. Sed nullo famoſior quàm Hiſtoriarum libro, qui ætati quoque noſtræ, ne certum ejus ſileam

dedecus, amiſſus eſt: veterum quidem teſtimonio illuſtris, apud nos ſolo jam nomine ſuperſtes.

L. Vives.

Salluſtius, rerum Romanarum florentiſſimus ſcriptor, ut inquit Tacitus, frequens eſt in manibus puerorum, ſed mihi aptior videtur provectioribus. Inimitabilis eſt in illius ſcriptis gratia: quæ quotieſcunque repetita, nunquam tædium ſui, aut ſatietatem lectori afferant.

Qu. Eſtaugius.

Nemini dubium eſt Salluſtium plures majoreſque hiſtoriarum libros ſcripſiſſe: qui partim temporum injuriâ, partim invidiâ hominum jam dudum periêre. Neque abſurdum eſt inde ſuſpicari, ſi bellum Jugurthinum, quod ipſe non vidit, & tamen Romanis ſuis ita diligenter notavit, ea quoque memoriæ mandaſſe, quæ ſuo tempore potiſſimum contigêre: quemadmodum contentionem inter Marium, Sullamque ortam, ob bellum Mithridaticum: Octavii, Mariique necem: Africam Pompeii Magni victoriam: Sullæ tyrannidem: Metelli Pompeiique in Hiſpanias miſſionem: Sertorii, pugnæque ejus finem: Gladiatorum bellum: Tribunatum plebi reſtitutum: Pyratarum exitium: Siriam victam: Et cum his pleraque alia, quæ à Salluſtii nativitate uſque ad Catilinæ conſpirationem geſta ſunt, ubi interfuerunt anni exacti viginti & quinque. Deinde, à Catilinæ conjuratione uſque ad Salluſtii obitum, etiam ardua haud pauca acciderunt: velut, Magni Pompeii triumphus: Ciceronis exſilium, & trucidatio: Gallicum bellum: Clodius interemtus: Reſpublica oppreſſa: Africana expeditio: Julius Cæſar confoſſus: Octaviani Aug. imperium: L. Antonii ſeditio. Quare haud facile creditu, tam diligentem hiſtoricum hæc Romana omiſiſſe. Sed hanc, prô dolor, jacturam debemus aut Gothis & Vandalis orbis devaſtatoribus: aut Ciceronianis vel Livianis Salluſtio infenſiſſimis: nam iſte Patavinus tunc viginti quatuor annorum natus erat, cùm Salluſtius ex humanis ceſſit: cujus tandem libri etiam à jactura quantumvis mitiore, immunes non fuerunt. Sic ex Livio, parum ſupereſt: ex Ennio fere nihil, ex Salluſtio pauca, uti res humanæ ſemper fuerunt. Præterea non abs re, à quibuſdam dicitur inimitabilis, veluti liquet vel ex auctoribus, qui poſt eum de Jugurtha ſcripſerant: ut Livius, & abbreviatores ejus, præſertim Florus lib. 3. cap. 1. & lib. 62. Oroſius lib. 5. cap. 15. Valerius Maximus lib. 2. cap. 2. & lib. 6. cap. 11. Frontinus lib. 1. cap. 8. & lib. 2. cap. 1. & 4. Eutropius lib. 4. cap. 8. Plinius, & alii; qui ad tantam dicendi gratiam nunquam pervenerunt. Vir ille clariſſimus, philoſophus, orator magnus, verus hiſtoricus: adverſarios habuit Ciceronem in primis, propter Terentiam: Aſinium Pollionem, propter Ciceronem: Titum Livium, propter ſcribendi famam: qui cum ſuis curarunt aſſiduè, ut omnino Salluſtii vitium, non cum ſcriptis ejus oblivioni traderetur. Ita ſimilitudo illa ſtudii, rarò benevolentiam, æmulationem potius afferre ſolet.

Julius Cæſ. Scaliger Oratione pro Cicerone:

Id quod & Salluſtius omnium ſcriptorum numeroſiſſimus nuſquam aſpernatus eſt.

Et ibidem:

A Salluſtio autem brevitatem illam peti debere, cùm ſcribis; neque quid velis intelligo, neque tam vulgi animo conceptam, adeò perſuaſam, adeò decantatam in illo viro brevitatem umquam comprehendi. Nam ſi, quoniam frequentibus aſyndetis utitur, aut quod non longis periodis ambit argumenta rerum, properare tibi videtur, iſto tibi quoque pacto brevibus atque interceptis ſaltibus centum milliariorum iter minus longum videbitur, quàm unius modo ſtadii intervallum, quod uno ſpiritu confeceris. At contrà videmus Salluſtium ipſum, cùm quid ſemel dicendum aſſumpſit, adeò perſtare, ut ſæpenumero egredi videatur, &c.

Ibidem:

Neque verò Salluſtium politiſſimum auctorem rejiciunt: (Ciceroniani) ſed anxium illud atque inſititium dicendi genus, ſed multa ſuperſtitioſa verba.

Idem lib. 4. Poët. cap. 24.

Quaſi verò commentarium ſcripſerit ille, non Hiſtoriam pleniorem; qui ſit Hiſtoriæ pater appellatus.

Et lib. 3. cap. 96.

Ambitioſè igitur feciſſe videtur Salluſtius quibuſdam, quod Poëtarum more, cùm dicere orſus eſſet de Catilina, omiſsâ eâ narratione repetit hiſtoriam ab ipſis ultimis Romæ rudimentis. Nos virum ſuo in genere præſtantem cùm recte tum neceſſariò feciſſe judicamus: ut oſtenderet corruptam civitatem, cujus & pars eſſet Catilina.

C. SALLUSTII CRISPI CATILINA, SEU BELLUM CATILINARIUM.

[a] OMNIS homines, qui [1] ſeſe ſtudent præſtare cæteris animalibus, ſummâ ope niti decet, ne vitam ſilentio tranſeant, veluti pecora, quæ natura prona, atque ventri obedientia finxit. [2] Sed noſtra omnis vis in animo & corpore ſita eſt. Animi imperio, corporis ſervitio magis utimur. Alterum nobis

INTERPRETATIO.

a *DECET omnes homines, qui ſtudent ſeſe præſtare cæteris animalibus, conari totis viribus ne tranſeant vitam nihil agendo, ſicut pecora, quæ natura fecit in terram propenſa, & ventri obedientia.*

NOTÆ.

1 *OMNIS.*] Accuſativus pluralis. Solebant enim veteres nomina in *is* deſinentia, in ſingulari, eodem ſono efferre in Accuſativo plurali; mutatâ tamen ſyllabâ brevi in longam, utpote natâ ex diphtongo *eis*, quâ terminabantur olim Accuſativi illi plurales.

2 *Sed.*] Hîc non eſt adverſativa; poſita eſt vocula pro *verùm*, *autem*, Gallicè. *Or.*

cum dîs, alterum cum belluis commune eſt. [a] Quo mihi rectius videtur, ingenii, quàm virium opibus gloriam quærere; &, quoniam vita ipſa, quâ fruimur, brevis eſt, memoriam noſtri quàm maxumè [1] longam efficere. Nam divitiarum & formæ gloria, fluxa atque fragilis eſt; virtus clara, æternaque habetur. Sed diu magnum inter mortalis certamen fuit, vi-ne corporis, an virtute animi, res militaris magìs procederet. [b] Nam & priùs, quàm [2] incipias, conſultò, &, ubi conſulueris, maturè facto opus eſt. Ita utrumque per ſe indigens, alterum alterius auxilio eget. Igitur initio reges (nam in terris nomen imperii id [3] primum fuit) [4] diverſi, pars ingenium, alii corpus exercebant. Etiam tum vita hominum ſine cupiditate agitabatur: [c] ſua cuique ſatis placebant. Poſtea verò quàm in Aſia [5] Cyrus, in Græcia Lacedæmonii, & Athenienſes [d] cœpêre urbes, atque nationes ſubigere; lubidinem dominandi, cauſam belli habere; maxumam gloriam in maxumo imperio putare: tum demum periculis, atque negotiis compertum eſt, in bello plurimùm ingenium poſſe. Quòd ſi regum, atque imperatorum animi virtus in pace ita, ut in bello, valeret, [6] æquabiliùs, atque conſtantiùs ſeſe res humanæ haberent, [e] neque aliud aliò ferri, neque mutari, ac

INTERPRETATIO.

a *Quapropter videtur mihi rectiùs quærere gloriam opibus & facultatibus ingenii, quàm opibus virium* corporearum.

b *Nam ex altera parte, oportet deliberare, priuſquàm incipias, & ex altera oportet tempeſtivè exequi, poſtquam conſulueris.*

c *Unuſquiſque ſic ſatis contentus erat iis quæ poſſidebat.*

d *Poſtquam verò Cyrus in Aſia, Lacedæmonii & Athenienſes in Græcia, cœperunt in ſuam poteſtatem redigere urbes atque nationes; habere lubidinem dominandi pro cauſa belli; putare maxumam gloriam in maxumo imperio ſitam eſſe, tum denique compertum eſt experientiâ atque negotiis, ingenium plurimùm poſſe in bello.*

e *Neque videres opes & divitias, ex hac aut illa regione, in aliam deportari.*

NOTÆ.

1 *Longam.*] Hoc vult Salluſtius, ut unuſquiſque, hominum recordationem præclaris factis mereatur, itaque in ipſorum vivat memoria.

2 *Incipias.*] Id eſt, *quilibet incipiat.* Hæ locutiones per ſecundam ſingularis numeri perſonam ſunt frequentiſſimæ & elegantiſſimæ. Iis utimur etiam cùm ad multitudinem præſentem ſermo dirigitur.

3 *Primùm.*] Id eſt, *vocati ſunt Reges, qui primi dominium exercuerunt in Gentes.* Quod quidem Autoris ſenſu, intelligendum eſt, quatenus, cum aliis, initium rerum repetit ex profanis Autoribus.

4 *Diverſi.*] Id eſt, *diverſas vias inſiſtentes.*

5 *Cyrus.*] Cambyſis & Mandanes filius, qui Imperium Medorum ad Perſas tranſtulit. Cur verò ejus meminerit Salluſtius, cùm ante Cyrum, Ninus Aſſyriorum Rex Aſiam bello vaſtaverit, crediderim eſſe factum, quia ante Cyrum obſcurata ſit admodum rerum memoria; neque ante ipſum ſatis cognitum fuerit vi-ne corporis, an virtute animi res militaris magis procederet.

6 *Æquabiliùs.*] Id eſt, *magis ſuum & eundem ſtatum obtinerent.* Gall. *Auroient un cours bien plus reglé.*

miſceri omnia cerneres. Nam imperium facilè iis artibus retinetur, quibus initio partum eſt. Verùm, ubi pro [1] labore deſidia, pro [2] continentia & [3] æquitate [4] lubido atque [5] ſuperbia invaſêre; fortuna ſimul cum moribus [6] immutatur. Ita imperium ſemper ad optumum quemque ab minùs bono transfertur. Quæ homines [7] arant, navigant, ædificant, virtuti omnia [a] parent. Sed multi mortales, dediti ventri, atque ſomno, indocti, incultique, vitam ſicuti [8] peregrinantes tranſiêre. Quibus profectò, [9] contra naturam, corpus voluptati, anima oneri fuit. Eorum ego vitam mortemque [b] juxta æſtumo, quoniam de utraque ſiletur. Verùm enimvero is demum mihi vivere, & frui animâ videtur, qui aliquo negotio intentus, præclari facinoris, aut artis bonæ famam quærit. [10] Sed in magna copia rerum, aliud alii natura iter oſtendit. Pulchrum eſt bene facere reip. etiam bene dicere haud abſurdum eſt. Vel pace, vel bello clarum fieri licet. Et qui fecêre, & qui facta aliorum ſcripſêre, multi laudantur: [c] Ac mihi quidem, tametſi haudquaquam par gloria ſequatur ſcriptorem, & actorem rerum: tamen in primis arduum vi-

INTERPRETATIO.

a *Omnia obediunt virtuti, & illi ſubjecta ſunt.*

b *Ego tanti facio mortem illorum ac vitam.*

c *Atque, quanquam ſcriptor rerum geſtarum nullo modo, nec mereatur, nec obtineat eandem gloriam, quam conſequitur ille, qui eas perficit, attamen videtur, mihi quidem, in primis difficile ſcribere hiſtoriam.*

NOTÆ.

1 *Labore.*] *Labor* hìc poſitus eſt pro *propenſione ad laborem*; pro *laborioſitate*, ſi ita loqui liceret: opponitur enim *deſidiæ*.

2 *Continentia.*] Apud Politicos, adeoque & Hiſtoricos perſæpe non idem dicit quod apud Philoſophos. Hi per *continentiam* eam virtutem intelligunt quæ moderatur appetitui circa cibum, potum, &c. Illis verò *continentia* eſt quâ homo qui ſedet in gubernaculo Reipublicæ, abſtinet ab omni injuſta exactione.

3 *Æquitate.*] Plus eſt *Æquitas* quàm *Juſtitia.* Hæc ſuas habet formulas ita digeſtas, ut ſæpe ſummum jus ſumma ſit injuria: At verò Æquitas illud unum reſpicit quod in ſe, & reverâ æquum & bonum eſt: Judicat ex foro conſcientiæ; quandoque leges tranſgreditur juſtitiæ; imò contra eas facit.

4 *Lubido.*] Ea eſt, cùm homo Politicus, quamobrem aliquid injuſti incipiat interrogatus, is reſpondet, *Quia lubet.* Alibi aliud libido indigitat.

5 *Superbia.*] Tyrannidis gradus eſt ultimus & ſupremus, cùm ſcilicet Rex aliquis, cum faſtu, & faſtidio perinde injuſtitiam ſuam in ſubditos exercet, ac ſi bruta eſſent, aut vilia mancipia.

6 *Immutatur.*] Id eſt, *ex favente fit adverſa.*

7 *Arant.*] Id eſt, *quæcumque terræ culturâ creſcunt. Navigant* id eſt, *navigationibus comparantur.* Sed inſolentior eſt tropus.

8 *Peregrinantes.*] *Quaſi eſſent à vita extranei, quoſque minimè tangat quicquid in ea eſt.*

9 *Contra naturam.*] Omnino, nam ſecundùm eam, qui minor eſt ſervit majori: Animus verò corpori præſtat.

10 *Sed in magna, &c.*] Senſus eſt, Cùm tam variæ ſint artes quibus gloria comparari poſſit, naturam diverſè hunc aut illum ad quamlibet inſtituere.

detur, res geſtas ſcribere: primùm, quòd facta dictis [1] exæquanda ſunt: dein quia plerique, quæ delicta reprehenderis, malivolentiâ, & invidiâ dicta putant. Ubi de magna virtute, atque gloria bonorum memores; [a] quæ ſibi quiſque facilia factu putet, æquo animo accipit; ſuprà, veluti ficta pro falſis ducit. Sed Ego adoleſcentulus, initio, ſicuti plerique, [b] ſtudio ad rempubl. [2] latus ſum: [3] ibique mihi multa advorſa fuêre. Nam pro pudore, pro [4] abſtinentia, pro [5] virtute, audacia, [6] largitio, avaritia, vigebant. Quæ tametſi animus aſpernabatur, inſolens malarum artium: tamen inter tanta vitia imbecilla ætas, ambitione corrupta, tenebatur. Ac me, cùm ab reliquis malis moribus diſſentirem, nihilominus honoris cupido eadem, quæ ceteros, [7] fama, atque [8] invidia vexabat. [c] Igitur ubi animus ex multis miſeriis, atque peri-

INTERPRETATIO.

a *Unuſquiſque legit & audit cum æquitate animi ea quæ putat ſibi factu facilia*; *ea* verò *quæ ſunt ſuprà*, *& ſibi impoſſibilia, habet pro falſis, veluti ficta.*

b *Magno cum affectu conatus ſum munus aliquod in Republica ſuſcipere.*

c *Igitur cùm animus fuit mihi liber à multis curis & ſolicitudinibus, atque periculis & diſcriminibus, & conſtitui vitam reliquam mihi tranſigendam eſſe procul à Republica, nolui perdere bonum otium,* animi *ſocordiâ & ignaviâ, aut* corporis *deſidiâ & ſegnitie: neque verò volui me intentum ſervilibus officiis tranſigere vitam colendo agrum, aut venando; ſed poſtquam regreſſus ſum ad inſtitutum & ſtudium, à quo ambitio mala avocaverat me, conſtitui perſcribere res geſtas Pop. Rom. carptim, prout ſingula videbantur digna hominum recordatione.*

NOTÆ.

1 *Exæquanda.*] Ea demum ſcriptoris laus eſt, cum ita ille orationem ſuam ex ipſis rebus effingit, ut in ſcriptura & pictura, quàm fuerit in re, & exemplari, nec plùs, nec minùs conſpiciatur.

2 *Latus ſum.*] Id eſt, *Eâdem libidine quâ cæteri ad Magiſtratus anhelabant, quaſi turbine correptus ſum.* At enim, vide mihi, quæſo, quâ ſolertiâ errata ſua excuſet Salluſtius: Vult ille videri graſſante pravitate, & quaſi æſtu quodam ſublatus.

3 *Ibique.*] Id eſt, *In muneribus adipiſcendis & gerendis.*

4 *Abſtinentia.*] Eadem eſt atque innocentia & continentia.

5 *Virtute.*] Propriè hoc in loco, eam virtutem indicat, quâ quis animo eſt præſtanti & elato. Gall. *La nobleſſe du courage.*

6 *Largitio.*] Qui ad honores aſpirabant, quandoque epulis & conviviis Populi ſuffragia captabant, & illius auram venabantur; quandoque frumenta diſtribuebant, &c. Illud eſt largitio: atque ut largirentur, opus erat omninò aliquos expilare

7 *Fama.*] Quomodo reponit Salluſtius famam in malis moribus? Quia ſcilicet ille, ſicut & reliqui, eam ſibi malis artibus, quas excuſat tamen, quantum poteſt, magnam facere ſtudebat; ambiendo, &c.

8 *Invidia.* Mirè ſe hîc torquent interpretes: Quidam textum corrigunt; alii *invidiam* exponunt, quaſi Salluſtius maligna invidorum judicia expertus fuerit. At certè illud non agitur: Autor enim loquitur de malis moribus quibus & ipſe corruptus fuerat; quod patet ex eo quòd ſe dicit à reliquis diſſentire. Ergo, quanquam cunctanter à doctiſſimorum virorum ſententia diſcedo, pace ipſorum diſcedo tamen. *Invidia*, uti quidem arbitror, nihil eſt aliud quàm idem ille morbus, quo hodieque laborant omnes, qui nimio affectu, ſe præponi poſtulant iis, qui ſibi gratiâ præpollent apud Principem aut Populum.

culis requievit, & mihi reliquam ætatem [1] à rep. procul habendam decrevi, non fuit conſilium, ſocordiâ, atque deſidiâ bonum otium conterere: neque verò, agrum colendo, aut venando, [2] ſervilibus officiis intentum, ætatem agere: ſed, à quo incepto, ſtudioque me ambitio mala detinuerat, eòdem regreſſus, ſtatui res geſtas Populi Rom. ſtrictim, uti quæque memoriâ digna videbantur, perſcribere: eò magis, quòd mihi à ſpe, metu, [3] partibus Reip. animus liber erat. Igitur de Catilinæ conjuratione, quàm veriſſumè potero, paucis abſolvam. Nam id facinus in primis ego memorabile exiſtumo, ſceleris atque periculi novitate. De cujus hominis moribus pauca priùs explananda ſunt, quàm initium narrandi faciam.

L. Catilina, [4] nobili genere natus, fuit magnâ vi & animi, & corporis, ſed ingenio malo, pravoque. Huic ab adoleſcentia bella inteſtina, cædes, rapinæ, diſcordia civilis, grata fuêre: [a] ibique juventutem ſuam exercuit. Corpus [5] patiens inediæ, algoris, vigiliæ, ſuprà quàm cuiquam credibile eſt. Animus audax, ſubdolus, varius, cujuſlibet rei [6] ſimulator ac diſſimulator, alieni appetens, ſui profuſus; ardens in cupiditatibus. Satis eloquentiæ, ſapientiæ parùm. Vaſtus animus immoderata, incredibilia, nimis alta ſemper cupiebat. Hunc, poſt dominationem [7] L. Sullæ, lubido maxuma invaſerat reip. [b] capiundæ: [c] neque id quibus modis aſſequeretur, dum ſibi regnum pararet, quidquam [8] penſi habebat. Agitabatur magis magiſque in dies animus ferox inopiâ

INTERPRETATIO.

a *Et exercuit juventutem ſuam in illis rebus.*

b *Hunc lubido maxuma invaſerat Reipublicæ invadendæ.*

3 *Neque ullo modo curabat quibus modis illud aſſequeretur, modò ſibi ſummum imperium pararet.*

NOTÆ.

1 *A Republica procul.*] Id eſt, *Abſque omni honorum ambitu.*

2 *Servilibus.*] Quamvis eâ cauſâ maximè vexatus fuit Sall. non tamen ideo credendum eſt, eum venationem inter ſervilia officia, quaſi ea non ſit libero homine digna, per contemtum rejeciſſe: minimè: eſt enim belli quoddam tyrocinium, & exercitium utile, ſi quis modò ſobriè utatur. Perſequitur Autor à primo inſtitutam diſtinctionem inter ea quæ virtute & imperio animi parantur, & ea quæ vi & ſervitio corporis acquiruntur; tantùmque ſibi illa placuiſſe magis, teſtatur.

3 *Partibus.*] Gall. *Parti, faction.*

4 *Nobili.*] Patritius fuit, ut liquet ex Cicerone, & aliis; ex Sergia familia oriundus, cujus ultimus fuit.

5 *Patiens.*] Nomen eſt: Eum ſignificat qui poteſt inediam tolerare, quanquam reapſe non patiatur. Patiens verò Participium, cum Accuſativo, ille eſt qui reverâ patitur, quamvis ægrè toleret.

6 *Simulator.*] Is dicitur qui id eſſe oſtendit, quod non eſt: *Diſſimulator* contrà, qui id non eſſe, quod eſt.

7 *L. Sullæ.*] Hic ille eſt felix & notiſſimus Sylla, qui Mario oppreſſo, Dictaturam & ſummum Imperium nactus, Patriam quoque & Rempublicam uſque adeò ſibi fecit obnoxiam, ut, invito illo, nec bona, nec vitam retinere quiſquam poſſet.

8 *Penſi.*] *Penſum* fit à *Pendo*, quod, inter alia, ſignificat *æſtimo*, *curo*. Itaque, *nihil penſi habere*, eſt *nihil curare*.

rei familiaris, & conſcientiâ ſcelerum : quæ utraque his artibus auxerat, quas ſuprà memoravi. Incitabant præterea corrupti civitatis mores : quos peſſuma, ac [1] diverſa inter ſe mala, luxuria, atque avaritia vexabant. Res ipſa hortari videtur, quoniam de moribus civitatis [a] tempus admonuit, ſuprà repetere, ac paucis inſtituta majorum domi militiæque, quomodo remp. [b] habuerint, quantamque reliquerint, & ut paullatim immutata, ex pulcherruma, peſſuma ac flagitioſiſſima facta ſit, diſſerere.

URBEM Romam, ſicut ego accepi, condidêre atque habuêre initio [2] Troïani; qui, Æneâ duce, profugi, ſedibus incertis vagabantur; cumque his [3] Aborigines, genus hominum agreſte, ſine legibus, [4] ſine imperio, liberum, atque ſolutum. Hi poſtquàm in una mœnia convenêre, diſpari genere, diſſimili linguâ, alius alio more viventes, incredibile memoratu eſt, quàm facilè coaluerint. Sed poſtquàm res eorum civibus, moribus, agris aucta, ſatis proſpera, ſatiſque pollens videbatur, [c] ſicuti pleraque mortalium habentur, invidia ex opulentia orta eſt. Igitur [5] reges, populique finitimi bello tentare: pauci ex amicis auxilio eſſe. Nam cæteri, metu perculſi, à periculis aberant. At Romani, domi, militiæque intenti, feſtinare, parare, alius alium hortari; hoſtibus obviam ire; libertatem, patriam, parenteſque armis tegere. Pòſt, ubi pericula virtute propulerant, ſociis, atque amicis auxilia portabant, magiſque dandis, quàm accipiundis beneficiis amicitias parabant: imperium legitimum, nomen imperii [6] regium habebant: [d] delecti, quibus corpus annis infirmum, ingenium ſapientiâ validum erat, reipublicæ conſultabant. Hi, vel ætate, vel curæ [7] ſimilitudine, patres appellabantur. Pòſt, ubi regium imperium, quod initio conſervandæ liberta-

INTERPRETATIO.

a *Quandoquidem occaſio nos admonuit de moribus civitatis.*

b *Quomodo Rempublicam adminiſtraverint.*

c *Invidia orta eſt ex opulentia, ſicut id plerumque accidit inter homines.*

d Quidam *delecti, quibus corpus erat infirmum ex ſenectute, ingenium* verò *validum ſapientiâ, conſulebant Reipublicæ.*

NOTÆ.

1 *Diverſa*,] Id eſt, *oppoſita*. Sæpius ita ſumendum in noſtro Autore.

2 *Troïani.*] Alii à Romulo conditam Romam aſſerunt. Is fortè, quod primò Troïani ædificaverant, minùſque deinde coluerant, reſtituit, & auxit.

3 *Aborigines*,] *Indigenæ*. Antiquiſſimi Italiæ populi.

4 *Sine imperio.*] Mortuo, ſcilicet, Latino, ſuo Rege.

5 *Reges.*] Acron putà, Rex Ceninenſium, Tatius Sabinorum.

6 *Regium.*] Id eſt, Reges vocabantur qui primi imperium obtinuerunt apud Romanos: quod quidem verum eſt, ſive eorum tempora à Romulo, ſive à Latino vel Ænea repetas.

7 *Similitudine.*] Id eſt, *quia eam Reipublicæ quam patres familiæ curam habebant, ideo Patres vocabantur.* Centum ver verò à Romulo fuerunt primò inſtituti, quorum progenies Patritia dicta eſt: quanquam alii deinde in eum numerum adſciti fuerunt.

tis atque augendæ reipubl. fuerat, in ſuperbiam, [1] dominationemque convertit; immutato more, annua imperia, binos imperatores ſibi fecêre. Eo modo minimè poſſe putabant per licentiam inſoleſcere animum humanum. Sed eâ tempeſtate cœpêre ſe quiſque magis magiſque extollere, ingeniumque [2] in promptu habere. Nam [3] regibus boni, quàm mali, ſuſpectiores ſunt: ſemperque his aliena virtus formidoloſa eſt. Sed civitas, incredibile memoratu eſt, adeptâ libertate, quantùm brevi creverit: tanta cupido gloriæ inceſſerat. Jamprimùm juventus, ſimul ac [4] belli patiens erat, in caſtris per laborem uſu militiam diſcebat: magiſque in decoris armis, & militaribus equis, quàm in ſcortis atque conviviis, [5] lubidinem habebat. Igitur talibus viris non labos inſolitus, non locus ullus aſper, aut arduus erat, non armatus hoſtis formidoloſus: [6] virtus omnia domuerat. Sed gloriæ maxumum certamen inter ipſos erat. Quiſque hoſtem [7] ferire, murum aſcendere, conſpici, dum tale facinus faceret, properabat: [8] eas divitias, eam bonam famam, magnamque nobilitatem putabant. Laudis avidi, pecuniæ liberales erant; gloriam ingentem, divitias [a] honeſtas volebant. Memorare poſſem, quibus in locis maxumas hoſtium copias populus Rom. [9] parvâ manu fuderit, quas urbes naturâ munitas pugnando ceperit, ni ea res longiùs nos ab incepto traheret. [10] Sed profectò fortuna in omni re dominatur.

INTERPRETATIO.

a *Volebant divitias mediocres.*

NOTÆ.

1 *Dominationem.*] Hîc pro *tyrannide* poſita eſt *dominatio*, quam Tarquinius adeò invexit immoderatam, ut eo dejecto, ſibi binos Imperatores, Conſules ſcilicet, Romani delegerint.

2 *In promptu.*] Id eſt, *Non jam illi vires ingenii occultabant, ne tyranno forent formidoloſi; quin contrà, virtutem ſuam quiſque quàm maximè expromtam & manifeſtam habebat.*

3 *Regibus.*] Malis ſcilicet, de quibus nunc agitur; niſi fortè omnes pariter uno & eodem odio Salluſtius, Popularium opinioni ſerviens, perſequitur.

4 *Belli patiens.*] Anno ætatis circiter 17. quo pueri eſſe deſinebant; protractâ deinde juventute ad annum uſque 46. à quo incipiebat ſenectus.

5 *Lubidinem.* Tametſi ſæpius *lubido* in malam partem accipitur, pro *deſiderio pravo*; attamen, ut vides, quandoque etiam ſumitur in bonam.

6 *Virtus.*] Fortitudinem intellige.

7 *Ferire.*] Nihil frequentiùs quàm loquendi formulas iſtius modi videbis, per infinitivum, pro indicativo: ſunt autem valdè ſignificantes & elegantes.

8 *Eas divitias.*] Vulgò diceremus, *In eo poſitas eſſe divitias, in eo poſitam eſſe bonam famam, &c. putabant.*

9 *Parvâ manu.*] Fruſtra ſunt, ni fallor, qui, ut Romanorum gloriam militarem magnam fuiſſe probent, huc multa ex hiſtoria nobis pervulgata congerunt; intendit enim Autor majorem fuiſſe eam, quàm ſcriptis celebrata fuerit.

10 *Sed.*] Adverſativa eſt: ex eo verò difficultatem parit, quòd ſententiæ integræ non reſpondet. Superiori periodo dixit Sall. ſe poſſe memorare quibus in locis P. Romanus fuderit copias, &c. Inde ille nihil excipit. Verùm in illa propoſitione, hæc aſſertio includitur, *Populus Romanus fudit copias parvâ manu, &c.* Huic aſſertioni reſpondet particula *ſed*, quaſi dicat, *Bello maximi fuerunt Patres noſtri; ſed fortuna illis gloriam ſuam invidit; nam facta eorum Hiſtoriâ, uti digna erant, non fuêre concelebrata.*

ea res cunctas, ex lubidine magis, quàm ex vero, celebrat, obſcuratque. Athenienſium res geſtæ, ſicut ego exiſtumo, ſatis amplæ, magnificæque fuêre, verùm aliquantò minores tamen, quàm fama feruntur: ſed, quia provenêre ibi magna [1] ſcriptorum ingenia, per terrarum orbem Athenienſium facta pro maxumis celebrantur. Ita eorum qui ea fecêre, virtus tanta habetur, quantùm verbis ea potuêre extollere præclara ingenia. At populo Rom. numquam ea copia fuit: quia prudentiſſimus quiſque negotioſus maxumè erat. Ingenium nemo ſine corpore exercebat. Optumus quiſque facere, quàm dicere, ſua ab aliis benè facta laudari, quàm ipſe aliorum narrare, malebat. Igitur domi, militiæque boni mores colebantur. Concordia maxuma, minuma avaritia erat. Jus [2] bonumque apud eos non legibus magis, quàm [3] naturâ, valebat. Jurgia, diſcordias, ſimultates cum hoſtibus exercebant: cives cum civibus de virtute certabant. In [4] ſuppliciis deorum magnifici, domi parci, in amicos fideles erant. Duabus his artibus, audaciâ in bello; ubi pax evenerat, æquitate, ſeque, remque publicam curabant. Quarum rerum ego maxuma documenta hæc habeo, quòd in bello ſæpius vindicatum eſt in eos, qui [5] contra imperium in hoſtem pugnaverant, quique tardiùs, revocati, prælio exceſſerant, quàm qui ſigna relinquere, aut pulſi, loco cedere auſi erant; in pace verò, beneficiis magis, quàm metu, imperium agitabant; acceptâ injuriâ, ignoſcere, quàm perſequi, malebant. Sed, ubi [6] labore, atque juſtitiâ reſp. crevit; reges magni bello domiti; nationes feræ; & populi ingentes vi ſubacti; Carthago, æmula imperii Romani, ab ſtirpe interiit; cuncta maria, terræque patebant, fortuna ſævire ac miſcere omnia cœpit. [a] Qui labores, pericula, dubias atque aſperas res facilè toleraverant, iis otium, divitiæ, optandæ aliis

INTERPRETATIO.

a *Otium & divitiæ, quas* Romani *debuiſſent optare aliis, fuerunt cauſa oneris & infelicitatis iis qui toleraverant facilè, & cordatè paſſi erant labores, pericula, res dubias atque aſperas.*

NOTÆ.

1 *Scriptorum.*] In his fuêre Herodotus, Thucydides, Xenophon.

2 *Bonumque.*] Formulâ ſolemni *Bonum* cum *jure*, aut *æquo* jungitur, *jus bonumque, æquum & bonum*: Quia, ſcilicet, interdum ſummum jus cùm ſit ſumma injuſtitia, jus & lex ſcripta mitiganda eſt æquitate quâdam & bonitate naturali.

3 *Naturâ.*] Illam intellige quam bona educatio ingeneraverat, quæ altera eſt natura. Hoc dicit Salluſtius, *Non magis veteres Romanos ex præſcripto legum, aut earum comminationibus probos fuiſſe, quàm quia probitas ipſis placebat, & quaſi congenita erat.*

4 *Suppliciis.*] Id eſt, *Sacrificiis*; priſca enim paupertas ex noxiorum bonis ſacra diis feciſſe fertur.

5 *Contra imperium.*] In his fuit Manlius, quem Torquatus pater virgis cæſum capite mulctavit. Imò Poſthumius à patre quoque eodem ſupplicio ultimo affectus, quòd rei bene gerendæ occaſione oblatâ, ſine imperio victoriam reportaſſet.

6 *Labore.*] In bello præſertim; *Juſtitiâ*, in pace.

oneri

oneri miſeriæque fuêre. Igitur primò pecuniæ, dein imperii cupido crevit. Ea quaſi materies omnium malorum fuêre. Namque avaritia fidem, probitatem, cæteraſque artes bonas ſubvertit; pro his ſuperbiam, crudelitatem, deos negligere, omnia venalia habere, edocuit: ambitio multos mortalis [a] falſos fieri ſubegit; aliud clauſum in pectore, aliud promptum in lingua habere; amicitias, inimicitiaſque [1] non ex re, ſed ex commodo æſtumare; magiſque vultum, quàm ingenium, bonum habere. Hæc primò paullatim creſcere, interdum [2] vindicari. Pôſt, ubi [3] contagio, quaſi peſtilentia, invaſit; civitas immutata, imperium ex juſtiſſimo, atque optumo, crudele, intolerandumque factum. Sed primò magis ambitio, quàm avaritia, animos hominum exercebat, quod tamen vitium propius virtutem erat. Nam gloriam, honorem, imperium, [4] bonus, ignavus, æquè ſibi exoptant. Sed ille [5] verâ viâ nititur; huic quia bonæ artes deſunt, dolis, atque fallaciis contendit. Avaritia pecuniæ ſtudium habet: quam nemo ſapiens concupivit. Ea quaſi venenis malis imbuta, corpus animumque virilem effœminat: ſemper infinita, inſatiabilis eſt: neque copiâ, neque inopiâ minuitur. Sed, poſtquam L. Sulla, armis [6] receptâ rep. [7] bonis initiis [8] malos eventus habuit, rapere omnes, trahere: domum alius, alius agros [9] cupere: neque modum, neque modeſtiam victores habere: fœda crudeliaque in civis facinora facere. Huc accedebat, quòd L. Sulla exercitum, quem in Aſia [10] ductaverat, quo ſibi fidum faceret, contra morem majorum luxurioſè, nimiſque [b] liberaliter habuerat. loca amœna, voluptaria, facilè

INTERPRETATIO.

a *Ambitio coëgit multos homines fieri fallaces & fraudulentos.*

b *Exercitum tractaverat luxurioſè & nimis licenter.*

NOTÆ.

1 *Non ex re.*] Id eſt, *non ex pulchritudine & merito, aut contrà; ſed tantùm pro ratione commodi & turpiſſimi quæſtus.*

2 *Vindicari.*] Ideo latæ leges *de Ambitu, & pecuniis repetundis*; quæ (prout boni vel mali opibus & autoritate præpollebant) vigebant, vel torpeſcebant.

3 *Contagio.*] Morbus eſt quilibet, qui contactu contrahitur: Hoc in loco morum notat fœdam immutationem & contaminationem, quæ exemplo, & conſuetudine malorum invehitur.

4 *Bonus.*] Pro *forti & cordato*: ſic ſæpe.

5 *Verâ.*] *Legitimâ, & bonâ*: Sæpenumerò hoc ſenſu invenies.

6 *Receptâ.*] *Recuperatâ, & liberatâ* à tyrannide Marii, præſertim, & Cinnæ.

7 *Bonis initiis.*] Primò enim videbatur Sylla omnia pro Senatu, & Reipublicæ bono, agere.

8 *Malos.*] Ne ita intelligas quaſi Sylla perpetuò in Republica felix non fuerit: Mali eventus ad Rempublicam ſpectant, quam ille oppreſſit.

9 *Cupere.*] Non modò cupiebant, ſed ut quiſque domum aut villam concupiverat, dabat operam ut in Proſcriptorum numero eſſet. Undè Q. Aurelius, cum in iis nomen ſuum legiſſet, *Væ mihi miſero*, inquit, *Albana me villa perſequitur.*

10 *Ductaverat.*] Id eſt, *cui præfuerat*; nam ſi aliter ſumas, non, *in Aſia*, ſed, *in Aſiam*, legendum foret.

in otio ferocis militum animos molliverant. Ibi primùm inſuevit exercitus populi Rom. amare, potare, [1] ſigna, tabulas pictas, vaſa cælata [2] mirari, ea [a] privatim ac publicè rapere, delubra ſpoliare, ſacra profanaque omnia polluere. Igitur hi milites, poſtquam victoriam adepti ſunt, nihil reliqui victis fecêre. Quippe ſecundæ res ſapientium animos [3] fatigant: [b] ne illi, corruptis moribus, victoriæ [4] temperarent. Poſtquam divitiæ honori eſſe cœperunt, & eas gloria, imperium, potentia ſequebatur: [5] hebeſcere virtus, paupertas probro haberi, innocentia [6] pro malivolentia duci cœpit. Igitur ex divitiis juventutem luxuria, atque avaritia cum ſuperbia invasêre. Rapere, conſumere; ſua parvi pendere, aliena cupere; pudorem, pudicitiam, divina atque humana promiſcua, nihil penſi, neque moderati habere. Operæ pretium eſt, cùm domos atque villas cognoveris in urbium modum exædificatas, viſere templa deorum, quæ noſtri majores, religioſiſſimi mortales, fecêre. [7] Verùm illi delubra deorum pietate, domos ſuas gloriâ decorabant, neque victis quidquam, præter injuriæ [c] licentiam, eripiebant.

INTERPRETATIO.

a *Ea rapiebant ex privatis & publicis ædibus.*

b *Multò minùs illi, qui erant corruptis moribus, victoriæ modum feciſſent.*

c *Neque eripiebant quicquam victis præter facultatem lædendi.*

NOTÆ.

1 *Signa.*] Quaſlibet intelligo figuras, quâvis materiâ effictas, eminentes modò fuerint & extantes. Gall. *Tout ouvrage de ſculpture & de relief.*

2 *Mirari.*] Eodem ſenſu Horatius hoc verbum pro affectuum commovendorum cauſa proxima uſurpat: niſi potiùs credas in admiratione poſitam eſſe primam animi commotionem. Uno verbo, *Mirari* poſitum eſt pro *Amare*; *Cupere.*

3 *Fatigant.*] Id eſt, *vix poſſunt ſapientes fortunam ferre; diffluunt in rebus ſecundis, & quandoque inſoleſcunt*, niſi pectus bene præparatum fuerit: nam plures voluptas, quàm dolor vincit.

4 *Temperarent.*] Id eſt, *minùs poteſtate ſuâ in illos uterentur; jus aliquod ſervarent, quo, non omnibus modis victos vexarent & torquerent.* Jus militum, *Quod libet.*

5 *Hebeſcere.*] Id eſt, *minùs ſtimulis ejus excitabantur.*

6 *Pro malivolentia.*] Quomodo iſthuc? Eo planè quo & hodie illud fit; Cùm aliquem vident inculpatis moribus, quique non in unam & eandem ruit pravitatem, *Quia ille invidet*, dicunt. Quando eò mores lapſi ſunt, certè eorum admodum difficilis eſt curatio. Si verò per innocentiam intelligas tantùm abſtinentiam ab omni rapina, tunc malivolentia fuerit equidem invidia, at paulò aliter explicanda; quaſi ſcilicet aliquis eo fine ſit abſtinens, ut alios, ſi minùs tales fuerint, increpare & damnare poſſit.

7 *Verùm.*] Reſpondet ſenſui intellecto, non expreſſo, quaſi dicat, *Minùs te moveat videre habitationes, quas tam humiles diis poſuerant priſci patres noſtri, poſtquam eas comparaveris cum magnificis villis noſtrorum hominum: illi enim, contrà quàm fit hodie, templa deorum pietate, domos ſuas gloriâ decorabant*, Colebantur à veteribus Religiones piè magis quàm magnificè, ut Livius loquitur; unde in lege duodecim tabularum, *Ad divos adeunto caſtè; Pietatem adhibento; Opes amovento.*

at hi contrà, ignaviſſimi homines, per ſummum ſcelus, omnia ea ſociis adimere, quæ fortiſſimi viri victores hoſtibus reliquerunt: proinde quaſi injuriam facere, id [1] demum eſſet imperio uti. [a] Nam quid ea memorem, quæ, niſi his, qui vidêre, nemini credibilia ſunt; à privatis compluribus ſubverſos montes, maria [2] conſtrata eſſe? quibus mihi ludibrio videntur fuiſſe divitiæ. Quippe, quas honeſtè habere licebat, per turpitudinem abuti properabant. Sed lubido ſtupri, ganeæ, cæterique [3] cultus non minor inceſſerat. Viri pati muliebria: mulieres pudicitiam in propatulo habere: veſcendi causâ, terrâ, marique omnia exquirere: dormire priùs, quàm ſomni cupido eſſet: non famem, aut ſitim, neque frigus, neque laſſitudinem operiri, ſed ea omnia luxu antè capere. [4] hæc juventutem, ubi familiares opes defecerant, ad facinora incendebant. Animus imbutus malis artibus, haud facilè lubidinibus carêbat: eò profuſiùs omnibus modis quæſtui, atque ſumptui deditus erat.

[b] In tanta tamque corrupta civitate, Catilina, id quod factu facillimum erat, omnium flagitioſorum atque facinoroſorum circum ſe, tamquam ſtipatorum, catervas habebat. Nam quicumque impudicus, adulter, ganeo, manu, ventre, pene, bona patria laceraverat, quique alienum æs grande conflaverat, [c] quo flagitium, aut facinus [5] redimeret; prætereà, omnes undique parricidæ, ſacrilegi, convicti judiciis, aut pro factis judicium timentes; ad hoc, quos manus, atque lingua, perjurio, & ſanguine civili alebat; poſtremò, omnes, quos flagitium, egeſtas, [6] conſcius animus exagitabat, hi Catilinæ proxumi,

INTERPRETATIO.

a *Nam qua de cauſa narrarem ea, quæ nullus poſſit credere, niſi qui viderit, montes* ſcilicet *ſubverſos & ſublatos à privatis compluribus, maria conſtrata eſſe & ædificata.*

b *Catilina habebat circum ſe catervas & agmina omnium flagitioſorum atque facinoroſorum, tanquam ſtipatorum & cuſtodum, id quod erat facillimum factu in civitate tanta & tam corrupta.*

c *Ut flagitium, aut facinus elueret.*

NOTÆ.

1 *Demum.*] Id eſt, *quaſi imperium non aliter inſigne eſſet, quàm hominibus malefaciendo, aut in eo conſiſteret.*

2 *Conſtrata.*] Sive *conſtructa*, aut *contracta* legeris, eodem modo Romanorum luxus circa ædificia in marì extruenda carpetur; qua de re Horatius quoque ita conqueſtus eſt.

Contracta piſces æquora ſentiunt,
Jactis in altum molibus, &c.

Ob ingentes ſumtus, & profuſam in ædificiis & convictibus luxuriam, Lucullus *Xerxes togatus* à Pompeio dictus eſt.

3 *Cultus.*] Hîc in malam partem accipitur, pro *nimia & laſciva corporis curatione*, aut *in cutem indulgentia*, *& blanditiis.*

4 *Hæc.*] Præpoſtera; ſcilicet, vivendi conſuetudo, moreſque propudioſi.

5 *Redimeret.*] Id eſt, *ut ſe liberaret, atque delicti pœnam effugeret*, vel pecuniâ judices corrumpendo, vel cum iis qui litem intentabant tranſigendo.

6 *Conſcius.*] Scelerum ſcilicet: *Conſcius* enim quandoque in bonam partem ſumitur.

familiareſque erant. Quòd ſi quis etiam à culpa vacuus in amicitiam ejus inciderat; quotidiano uſu, atque illecebris, facilè par, [1] ſimiliſque cæteris efficiebatur. Sed maxumè adoleſcentium familiaritates appetebat. Eorum animi molles, & ætate fluxi, dolis haud difficulter capiebantur. [a] Nam, utì cujuſque ſtudium ex ætate flagrabat, aliis ſcorta præbere, àliis canes, atque equos mercari: poſtremò neque ſumtui, neque [2] modeſtiæ ſuæ parcere, dum [3] obnoxios, fidoſque ſibi faceret. Scio fuiſſe nonnullos, qui ita exiſtumarent, juventutem, quæ domum Catilinæ frequentabat, parùm honeſtè pudicitiam habuiſſe. Sed ex [4] aliis rebus magis, quàm quòd cuiquam id compertum foret, hæc fama valebat. [5] Jamprimùm adoleſcens Catilina multa nefanda ſtupra fecerat, cum [6] virgine nobile, cum [7] ſacerdote [8] Veſtæ, & alia hujuſcemodi contra, [9] jus, faſque. Poſtremò, captus amore [10] Aureliæ Oreſtillæ, cujus, præter formam, nihil umquam bonus laudavit: [b] quòd ea nubere illi

INTERPRETATIO.

a *Nam præbebat aliis ſcorta, aliis emebat canes atque equos, prout unuſquiſque ardebat deſiderio alicujus rei, ſecundùm ſuam ætatem.*

b *Creditur pro certo, Catilinam feciſſe domum ſuam vacuam nuptiis flagitioſis, filio ſuo necato, eò quòd Aurelia Oreſtilla, timens* eum futurum *privignum, qui ætate adultus erat, dubitabat nubere ipſi Catilinæ.*

NOTÆ.

1 *Similiſque.*] Cùm *ſimilis* non tantùm dicat quantùm *par*, perinde eſt ac ſi dixiſſet Salluſt. *Uſu & conſuetudine, quicumque in Catilinæ amicitiam inciderat, facilè illi par, aut* ſaltem *ſimilis efficiebatur.* Niſi malis *Tò par* gradus nequitiæ notare, *ſimilis* verò genus ipſum, in quo illi pares fiebant.

2 *Modeſtiæ.*] Hîc Gallicè vertas, *ſon honneur.* Alibi aliter.

3 *Obnoxios.*] *Obſtrictos.* Gall. *Attachez à ſa perſonne.*

4 *Aliis rebus.*] Ubi manifeſtum fecerat Catilina, ſe nullo ſcelere aut flagitio vacare, ſed profligatæ nequitiæ hominem eſſe.

5 *Jamprimùm.*] Inſtituit Salluſtius earum rerum enumerationem, ex quibus, eos juvenes qui Catilinam frequentabant, parùm honeſtè pudicitiam habuiſſe, conjecturâ proſpiciebatur.

6 *Cum virgine.*] Fortè de eò ſtupro loquitur, quod ei obtulit quæ poſtea ſocrus fuit: Nam & illud quoque Cicero Catilinæ objecit; tacito tamen, ut hîc, mulieris nomine, ne illi & familiæ nota inureretur.

7 *Sacerdote Veſtæ.*] Virgines erant è Veſtales, caſtitatis eximiæ, quibus nefas erat virum tangere, ad ſacri & æterni ignis cuſtodiam, in penetralibus Veſtæ adhibitæ.

8 *Veſtæ.*] *Eſtha* Chaldæis *ignem* denotat, à quo Græcis ἑστία factum, id eſt, *focus*; unde Latinis *Veſta*, id eſt, *Ignis*. *Veſta* verò nomine æthereum & divinum quendam ignem intellexerunt, ſeu mentem, quæ non oculis, ſed animo tantùm percipitur; ex quo factum ut nullum in Veſtæ Templo ſimulachrum conſpiceretur. Atque notandum eſt, duas fuiſſe Veſtas, alteram veterem Saturni matrem, quæ *Cybele*, & *Pales*, & *Terra*, imò *Ops*, & *Ceres* dicitur; alteram verò Saturni, ex illa altera filiam, quæ hæc noſtra eſt: Quanquam hæc omnia non uno modo apud omnes Mythologos reperias, imò ſæpiſſime confundantur.

9 *Jus.*] *Jus* ad homines, *fas* refertur ad Deos.

10 *Aureliæ.*] Quæ fuerit non ſatis conſtat: Eam formâ & divitiis inter primas claruiſſe, certum eſt.

dubitabat, timens privignum adultum ætate; pro certo creditur, [1] necato filio, vacuam domum ſceleſtis nuptiis feciſſe. Quæ quidem res mihi in primis videtur cauſſa fuiſſe [2] facinoris maturandi. Namque animus impurus, diis, hominibuſque infeſtus, neque vigiliis, neque quietibus ſedari poterat: ita conſcientia mentem [3] excitam vexabat. Igitur color ei [4] exſanguis, [5] fœdi oculi; citus modò, modò tardus inceſſus: prorsùs in [6] facie, vultuque [7] vecordia inerat. Sed juventutem, quam, ut ſuprà diximus, illexerat, multis modis mala facinora edocebat. Ex illis teſtes, ſignatoreſque falſos [8] commodare; fidem, fortunas, pericula vilia habere. Pòſt, ubi eorum famam, atque pudorem [a] attriverat, majora alia imperabat. Si cauſſa peccandi in præſens minùs ſuppetebat: nihilominus [9] inſontes, ſicuti ſontes, circumvenire, jugulare. Scilicet, ne per otium torpeſcerent manus, aut animus, [b] gratuitò potiùs malus, atque crudelis erat. [c] His amicis, ſociiſque confiſus Catilina; ſimul, quòd æs alienum per omnis terras ingens erat; &, quòd plerique Sullani milites, largiùs ſuo uſi, rapinarum & victoriæ [10] veteris memores, civile bellum exoptabant; opprimundæ reip. conſilium cepit. In Italia nullus exercitus: Cn. Pompeius in [11] extremis terris bellum gerebat: ipſi conſulatum

INTERPRETATIO.

a *Quando minuerat famam atque pudorem eorum.*

b *Erat potiùs malus atque crudelis ſine mercede.*

c *Catilina confiſus his amicis & ſociis, cepit conſilium Reipublicæ opprimendæ: ſimul quòd ille grandem pecuniam ubique debebat, & quòd plerique milites Syllani, qui prodigè uſi erant bonis ſuis, optabant bellum civile, memores rapinarum & victoriæ veteris.*

NOTÆ.

1 *Necato.*] Veneno, ut refert Valer. Max.

2 *Facinoris.*] De opprimenda Republica intelligit.

3 *Excitam.*] Non enim uſquequaque conſcientia ſopita eſt; mentem quandoque commovet, excitat, & turbat. Dixit verò Autor *mentem excitam vexabat*, pro *exciebat & vexabat*.

4 *Exſanguis.*] Perturbatio conſcientiæ triſtitiam & metum comites habet, quibus ſanguis ad intimas corporis partes evocatur.

5 *Fœdi.*] *Sævitiam & immanitatem declarantes.* Aliàs *Fœdas deformem* tantùm dicit.

6 *Facie.*] Id eſt, *ſpecie & omni exteriore aſpectu.* Nonnunquam *facies os* tantùm aut *vultum* ſignificat. *Le viſage.*

7 *Vecordia.*] Magis ad animum ſpectat, & mentem notat ſceleratam & nefariam: Ea verò ex ſpecie, vultu præſertim cognoſcitur.

8 *Commodare.*] Id eſt, *In ſuum & amicorum commodum ſubminiſtrare.*

9 *Inſontes.*] Ne abſolutè ſontes, aut inſontes intelligas, quaſi ſe judicem & vindicem Catilina in Republica geſſerit. Per *inſontes*, eos indicat, qui ejus conſiliis nihil officiebant, quique erga illum inſontes erant.

10 *Veteris.*] Adverſus Marium; ex qua omnes ſuos Sylla ditaverat.

11 *Extremis.*] Per reſpectum ad Romanos, qui ſe Orbis Dominos jactabant, iſtud intelligendum: Pompeius enim in Aſia erat, cum Mithridate bellum gerens.

petundi magna ſpes; ſenatus nihil ſanè intentus: tutæ, tranquillæque res omnes. Sed ea prorsùs opportuna Catilinæ. Igitur circiter Kal. Jun. [1] L. Cæſare & C. Figulo Coſſ. primò ſingulos appellare: hortari alios, alios tentare; opes ſuas, imparatam remp. magna præmia conjurationis docere. Ubi ſatis explorata ſunt, quæ voluit, in unum omnis convocat, quibus maxuma [2] neceſſitudo, & plurimùm audaciæ inerat. Eò convenêre Senatorii ordinis P. Lentulus [3] Sura, P. [4] Autronius, L. Caſſius Longinus, C. [5] Cethegus, P. & Ser. Sullæ [6] Servii filii, L. Vargunteius, Q. Annius, M. Porcius Læca, L. [7] Beſtia, Q. [8] Curius: prætereà ex equeſtri ordine, M. Fulvius Nobilior, L. Statilius, P. Gabinius Capito, C. Cornelius: ad hoc, multi ex [9] coloniis, & [10] municipiis, [11] domi nobiles. Erant prætereà [12] complures paulò occultiùs conſilii hujuſce participes, quos magis dominationis ſpes hortabatur, quàm inopia, aut alia neceſſitudo. Cæterùm juventus pleraque, ſed maxumè nobilium, Catilinæ inceptis favebat. [a] Quibus in otio vel magnificè, vel molliter vivere copia erat, incerta pro certis, bellum, quàm pacem,

INTERPRETATIO.

[a] *Illi qui poterant vivere vel magnificè, vel molliter in otio*, ſequebantur *incerta pro certis*, *malebant bellum quàm pacem*.

NOTÆ.

1 *L. Cæſare.*] Id eſt, anno mundi 3886. ante Chriſtum natum 62. à Roma condita 689. vel ſecundùm alios 690.

2 *Neceſſitudo.*] Hîc pro *neceſſitate* ponitur: aliàs pro *familiaritate*.

3 *Sura.*] Ita vocatus fuit, quòd, pecuniâ publicâ abſumtâ, cùm Quæſturæ rationem reddere non poſſet, ſe dixit ſuram præbiturum, ut ſolebant pueri, qui in ludo pilæ peccaſſent. Poſt Conſulatum, Senatu ob malos mores ejectus fuit: quare iterùm Prætor eſt factus, ut priſtinam dignitatem recuperaret: & in Prætura conjuravit.

4 *Autronius.*] Hic Conſul deſignatus, de ambitu interrogatus, lege damnatus eſt.

5 *Cethegus.*] Is fuit ex gente Cornelia: Homo vehemens & furioſus.

6 *Servii.*] Hic Servius Sylla, pater Publii & Servii Syllæ, frater fuit Syllæ Dictatoris, ut ſcribit Dio.

7 *Beſtia.*] Hic eſt, qui tribunus plebis de Cicerone conqueſtus eſt, ut infrà videbimus.

8 *Curius.*] Per hunc conjuratio primò patefacta eſt.

9 *Coloniis.*] Colonia multitudo eſt hominum, qui publico conſilio ad novas terras deducuntur, quæ in ſingulos diviſæ ab iis coluntur. Romani per Triumviros, Quinqueviros, &c. colonias ſuas conſtituebant. Vide plura apud Gellium lib. 16. cap. 13.

10 *Municipiis.*] Fuerunt municipia civitates, quarum incolæ, Cives Romani ex municipiis dicti ſunt. Illorum quibuſdam civitas Romana cum ſuffragio, aliis abſque eo data fuit. Priores jus petendi Magiſtratus habebant, & Romanis legibus vivebant: Poſteriores, cùm ſuis moribus relicti eſſent, etiam à Magiſtratibus Romæ vacabant. Atque hæc omnia variè mutata ſunt: ſed adi Roſinum.

11 *Domi.*] Quare *domi*? Quia ſcilicet, quamvis eorum opes, & potentia in ſua civitate, maxima eſſet, non illi pariter Romæ valebant.

12 *Complures.*] Romani ſcilicet, quales fortè Cæſar, Antonius, alii.

malebant. Fuêre item eâ tempeſtate, qui crederent M. Licinium [1] Craſſum non ignarum ejus conſilii fuiſſe: quia Cn. Pompeius, inviſus ipſi, magnum exercitum ductabat; cujuſvis opes voluiſſe contra illius potentiam creſcere: ſimul confiſum, ſi conjuratio valuiſſet, facilè apud illos principem ſe fore.

[2] Sed antea item conjuravêre pauci, in quibus Catilina. [3] de quo, quàm veriſſimè potero, dicam. [4] L. Tullo, M. Lepido Coſſ. P. Autronius, & P. Sulla, [5] deſignati conſules, [6] legibus ambitus interrogati, [7] pœnas dederant. Pòſt paullò Catilina, [8] pecuniarum repetundarum reus, [9] prohibitus erat petere conſulatum; quod intra [10] legitimos dies [11] profiteri nequiverit. Erat eodem tempore C. Piſo, adoleſcens [12] nobilis, ſummæ audaciæ, egens, factioſus; quem ad perturbandam rempubl. inopia, atque mali mores ſtimulabant. Cum [13] hoc Catilina, & Autronius, circiter Nonas Decemb. conſilio communicato, parabant in Capitolio Kalendis Januar. L. Cottam & L. Torquatum Coſſ. interficere; [14] ipſi, [15] faſcibus correptis, Piſonem cum exercitu ad obtinen-

NOTÆ.

1 *Craſſum.*] Hic fuit, quo non alius Romæ ditior extabat, quem tamen auri fames ad bellum contra Parthos impulit, ubi unà cum exercitu trucidatus eſt.

2 *Sed antea.*] Hîc abrumpitur narratio, ut aliquid de alia conjuratione dicatur, cujus volunt Autorem fuiſſe Craſſum, quanquam ſtudio id diſſimulat Salluſt. Igitur poſt aliquot periodos, hinc repetendum erit filum inſtitutæ orationis.

3 *De quo.*] Id eſt, *de qua re, de qua conjuratione.*

4 *L. Tullo.*] Hoc eſt, *tertio anno ante ultimam conjurationem.*

5 *Deſignati.*] Ita vocabantur qui in annum proximum electi fuerant.

6 *Legibus.*] Paratæ fuerant multæ contra ambitum, quas, ſi voles, apud Alexandrum Neapolit. lib. 3. c. 17. videbis. Ex earum legum autoritate interrogabantur, de ambitu qui accuſati fuerant.

7 *Pœnas.*] Magiſtratu movebantur, atque iis etiam mulcta pecuniaria irrogabatur.

8 *Pecuniarum.*] Africam Catilina cùm diripuiſſet, Legati Afri in Senatu de illo abſente conqueſti ſunt, deindè ejus nomen à Clodio delatum eſt: unde prohibitus fuit petere Conſulatum; nam reo illud legibus interdictum erat.

9 *Prohibitus.*] Quia, ut modò vidimus, Catilina reus erat; atque etiam Lucius Volcatius alter Conſul publicum conſilium habuerat, an Catilinæ ratio habenda eſſet. Sciendum eſt enim, non tantùm debuiſſe eos qui candidati eſſent, publicè declarare ſe Magiſtratum petere velle; ſed inſuper nomen apud eum qui Comitia habiturus erat, profiteri adſtrictos fuiſſe, à quo recipiebantur, ſi digni eſſent, ſin minùs rejiciebantur.

10 *Legitimos.*] *Lege inſtitutos*: dies enim certos Accuſatori & Defenſori ad actionem inſtituendam præſcribebant.

11 *Profiteri.*] Defenſionem ſuam & expurgationem ſcilicet.

12 *Nobilis.*] Utpote à Calpo, Numæ filio oriundus: Piſones enim ex gente Calpurnia fuerunt, quam Ovidius à Calpo deducit.

13 *Hoc.*] Piſone ſcilicet.

14 *Ipſi.*] Catilina & Autronius.

15 *Faſcibus.*] Notum eſt faſces virgas fuiſſe ex ulmo, aut betula cum ſecuri colligatas, quas Magiſtratibus lictores præferebant: cùm verò inſignia eſſent dignitatis, hinc factum, ut pro ea faſces acciperentur; atque hîc pro Conſulatu poſiti ſunt.

das [1] duas Hiſpanias mittere. Eâ re cognitâ, rurſus in Nonas Februar. conſilium cædis tranſtulerunt. Jam tum non conſulibus modò, ſed pleriſque Senatoribus perniciem machinabantur. Quòd ni Catilina maturaſſet [2] pro curia ſignum ſociis dare; eo die poſt conditam urbem Romam, peſſumum facinus patratum foret. Quia nondum frequentes armati convenerant; ea res conſilium diremit. Poſtea Piſo in citeriorem Hiſpaniam quæſtor [3] pro prætore miſſus eſt, adnitente Craſſo; [4] quòd eum infeſtum Cn. Pompeio cognoverat. Neque tamen Senatus [5] Provinciam invitus dederat. Quippe fœdum hominem à repub. procul abeſſe volebat: ſimul, quia boni complures [6] præſidium in eo putabant, & jam tum potentia Cn. Pompeii formidoloſa erat. Sed is Piſo, in Provinciam, ab equitibus Hiſpanis, quos in exercitu ductabat, iter faciens, occiſus eſt. Sunt qui ita dicant, imperia ejus injuſta, ſuperba, crudelia barbaros nequiviſſe pati: alii autem, equites illos, Cn. Pompeii veteres, fidoſque clientes, [7] voluntate ejus Piſonem aggreſſos: numquam Hiſpanos [8] præterea tale facinus feciſſe, ſed imperia ſæva multa antea perpeſſos. Nos eam rem [9] in medio relinquimus. De ſuperiori conjuratione ſatis dictum.

[10] Catilina, ubi eos, quos paulò antè memoravi, conveniſſe videt; tametſi cum ſingulis multa ſæpe egerat; tamen, [a] in rem fore credens univerſos appellare, & cohortari, in abditam partem ædium ſeceſſit; atque ibi, omnibus arbitris procul amotis, orationem hujuſcemodi habuit.

Ni virtus, fideſque veſtra ſatis ſpectata mihi foret, nequicquam

INTERPRETATIO.

a *Cùm crederet ad conjurationis utilitatem pertinere.*

NOTÆ.

1 *Duas.*] Ulteriorem ſcilicet & citeriorem; idque cum per vim, tum contra morem: nam Hiſpaniæ provinciæ erant Prætoriæ, Piſo Quæſtor tantùm erat; deinde alterutra, non ambæ, uni aſſignabantur.

2 *Pro curia.*] Id eſt, *Ante locum ubi Senatus congregatus erat*; non enim uno & eodem loco ſemper habebatur.

3 *Pro Prætore.*] Id eſt, *Quamvis Prætor non eſſet, miſſus eſt tamen in Provinciam Prætoriam cum Prætoria poteſtate.*

4 *Quòd eum infeſtum.*] Sperabat enim Pompeii potentiam per Piſonem imminutum iri.

5 *Provinciam.*] Hiſpaniam ſcilicet. Nimirum Pop. Romanus, quando nationem aliquam bello domuerat, eam plerumque Magiſtratibus ſuis ſubjiciebat.

6 *Præſidium.*] *Auxilium Reipublicæ adverſus Pompeium, illis reſiſtendo.*

7 *Voluntate.*] *Pompeii hortatu.*

8 *Prætereà.*] Omnino hunc locum ita arbitror intelligendum, ut non ſit excuſatio, quod alii volunt, ſed facti negatio. Quaſi dicat, *Quidam dicunt, Hiſpanos interfeciſſe Piſonem, & inter eos nonnulli ejus crudelitatem cauſam mortis faciunt, alii juſſum Pompeii. At verò alii negant ab Hiſpanis Piſonem interfectum eſſe.*

9 *In medio.*] Ita ut cuivis liberum ſit quod volet credere, aut pro alterutra ſententia argumenta proferre.

10 *Catilina.*] Nunc ad poſtremam Catilinæ conjurationem Autor revertitur.

opportunè

opportuna res cecidiſſet; ſpes magna dominationis in manibus fruſtra fuiſſet: neque, per ignaviam, aut vana ingenia, incerta pro certis captarem. Sed, quia multis, & magnis [a] *tempeſtatibus vos cognovi fortes, fidoſque mihi; eò animus auſus eſt maxumum, atque* [1] *pulcherrimum facinus,* [2] *incipere; ſimul, quia vobis eadem, quæ mihi, bona, malaque eſſe intellexi.* [3] *Nam, idem velle, atque idem nolle, ea demum firma amicitia eſt. Sed ego, quæ mente agitavi, omnes jam antea* [b] *diverſi audiſtis. Cæterùm mihi in dies magis animus accenditur, cùm conſidero, quæ conditio vitæ futura ſit, niſi noſmet ipſos vindicamus in libertatem. Nam, poſtquam reſp. in paucorum potentium jus, atque* [c] *ditionem conceſſit, ſemper illis reges,* [4] *tetrarchæ vectigales eſſe: populi, nationes,* [5] *ſtipendia pendere: cæteri omnes, ſtrenui, boni, nobiles, atque ignobiles,* [d] *vulgus fuimus, ſine* [6] *gratia, ſine* [7] *auctoritate, his obnoxii, quibus, ſi reſp.* [8] *valeret, formidini eſſemus. Itaque omnis gratia, potentia, honos, divitiæ apud illos ſunt, aut ubi illi vo-*

INTERPRETATIO.

a *Quia multis & magnis periculis vos cognovi fortes.*

b *Omnes jam antea audiviſtis ſeparatim, quæ ego cogitavi.*

c *Poſtquam Reſpublica redacta eſt ſub imperium & dominationem paucorum.*

d *Pro fæce & colluvione habiti ſumus.*

NOTÆ.

1 *Pulcherrimum.*] Ea vis eſt boni, ut illius ſpecie etiam perditiſſimi parricidæ ſuas adumbrent machinationes.

2 *Incipere.*] Hîc Gruterum virum doctiſſimum pudet barbariei: Attamen idem prorsùs in Terentii Eunucho, Act. 5. ſc. 9. legitur,

an me, qui id auſu' ſim
Incipere; an fortunam collaudem? &c.

Unde ſatis conſtat, hinc *Incipere*, ut ille voluit, non eſſe deturbandum.

3 *Nam.*] Hæc partim concluſio firmiſſimis nititur fundamentis; verùm eam obſcuravit Catilina, dum honeſtis nominibus nefandum ſcelus obvelare ſtudet. Ita verò reſolvas ejus ratiocinationem. *Auſus ſum pulcherrimum facinus, non tantùm quia vos eſtis fortes; verùm etiam quia ſumus amici firmi: Conſtat verò firmos nos eſſe, quia eadem volumus & nolumus; At volumus eadem, quia eadem ſunt nobis bona & mala.* Atque hæc poſterior probatio detruncata eſt; & aperta ut ſit, addas oportet, *quorum quidem bonorum aut malorum ea eſt natura, ut nos omnes, uno & eodem modo eòdem cogant.* Falſum autem eſt quod dicit Catilina, eadem velle & eadem nolle, efficere amicitiam: Honeſtas ſi adſit, tunc illud nomine cohoneſtabitur amicitiæ; quæ ſi Catilinæ non defuiſſet, nihil fere pulchrius aut utilius ejus oratione extaret.

4 *Tetrarchæ.*] Non ſunt illi qui quatuor Provinciis, ſed qui unius Provinciæ quartæ parti præſunt.

5 *Stipendia.*] Hic fuit dolus quorumdam populorum, & fraus Romanorum. Cùm illis horum cognita eſſet avaritia, hi verò omnium fere gentium metum perſpectum haberent, concordabant inter ſe, ita ut Romani, qui ſaltem gratiâ & auctoritate pollerent, ab illis populis publicam injuriam averterent, Patronis verò ſuis illi ſtipendia, aut, quod magis ad noſtrum ſermonem accedit, penſiones ſolverent.

6 *Gratia.*] Apud populum; *Sans faveur.*

7 *Auctoritate.*] In Senatu; *Sans crédit.*

8 *Valeret.*] Id eſt, *ſtatum ſuum legitimum obtineret.*

ſunt : nobis reliquerunt pericula , [1] *repulſas ,* [2] *judicia , egeſtatem. Quæ quouſque tandem patiemini , fortiſſumi viri ? nonne emori per virtutem præſtat , quàm vitam miſeram , atque inhoneſtam , ubi aliena ſuperbiæ ludibrio fueris , per dedecus amittere ? Verùm enimvero , prô deûm atque hominum fidem , victoria in manu nobis eſt : viget ætas : animus valet. Contrà illis , annis , atque divitiis , omnia* [3] *conſenuerunt. Tantummodo incepto opus eſt : cætera* [4] *res expediet. Etenim quis mortalium , cui virile ingenium eſt , tolerare poteſt , illis divitias ſuperare , quas profundant in* [5] *exſtruendo mari , & montibus coæquandis , nobis rem familiarem etiam ad neceſſaria deeſſe ? illos binas , aut ampliùs domos continuare : nobis* [6] *larem familiarem nuſquam ullum eſſe ? cùm tabulas , ſigna ,* [7] *toreumata emunt ,* [8] *nova diruunt , alia ædificant ; poſtremò omnibus modis pecuniam trahunt ,* [9] *vexant : tamen ſummâ lubidine divitias ſuas* [a] *vincere nequeunt. At nobis eſt domi inopia , foris æs alienum ; mala res , ſpes multò aſperior. Denique quid reliqui habemus , præter miſeram animam ? quin igitur expergiſcimini ? en illa , illa , quam ſæpe optaſtis , libertas , præterea divitiæ , decus , gloria* [b] *in oculis ſita ſunt. Fortuna ea omnia victoribus præmia poſuit. Res , tempus , pericula , egeſtas , belli ſpolia magnifica , magis quàm oratio mea , vos hortentur. Vel imperatore , vel milite me utemini. Neque* [10] *animus , neque corpus à vobis aberit. Hæc ipſa , ut ſpero , vobiſcum unà conſul agam : niſi forte me animus fallit , & vos ſervire magis , quàm imperare , parati eſtis.*

Poſtquam accepêre ea homines , quibus mala abundè omnia erant , ſed neque res , neque ſpes bona ulla : tametſi illis , quieta movere , ma-

INTERPRETATIO.

a *Tamen per* ſuam *ſummam libidinem & ſumtus immenſos non poſſunt exhaurire ſuas divitias.*

b *Decus , gloria vobis ſe oggerunt.*

NOTÆ.

1 *Repulſas.*] Catilina bis Conſulatum petiit , bis repulſus fuit.

2 *Judicia.*] Quæ in nos exercentur ſcilicet. Alii ambitus , alii repetundarum pœnas dederant.

3 *Conſenuerunt.*] Id eſt, *imminuta ſunt , aut prorsùs interierunt.*

4 *Res expediet.*] Id eſt , *reliqua ſine nobis perficientur.* Gall. *Le reſte ſe fera de ſoi-même.*

5 *Exſtruendo.*] *Exſtruere* hìc eſt *ædificare , donec locus mari ſubtrahatur.* Gallicè optimè dicimus , *Combler les mers.*

6 *Larem.*] Lares dii erant domeſtici , quibus focus ſacer erat : Unde ipſi pro foco & domo ſæpe poſiti , ut hoc in loco.

7 *Toreumata.*] Toreuma eſſe videtur quicquid cœlo , aut torno elaboratum eſt. Gall. *Tout ouvrage de relief , & fait en boſſe : ouvrage fait au tour.*

8 *Nova.*] Id eſt , *quod nuper ædificaverant , hodie diruunt , ut denuo extruant.*

9 *Vexant.*] Verbum iſtud prorsùs referendum eſt ad pecunias , non , utì volunt nonnulli , ad homines. Hoc dicit , Aliquos , quamquam pecunias ſuas profunderent , non potuiſſe tamen exhaurire : Sed verbum quo uſus eſt Autor, magnam habet emphaſim.

10 *Animus.*] Id eſt , *vos conſilio & manu juvero.*

gna merces videbatur; tamen poſtulare plerique, uti proponeret, quæ conditio belli foret: quæ armis præmia peterent: quid ubique opis, aut ſpei haberent. Tum Catilina polliceri [1] tabulas novas, [2] proſcriptionem locupletium, magiſtratus, [3] ſacerdotia, rapinas, alia omnia, quæ bellum, atque lubido victorum fert: præterea, eſſe in Hiſpania citeriore [4] Piſonem, in [5] Mauritania cum exercitu P. Sitium [6] Nucerinum, conſilii ſui participes: petere conſulatum [7] C. Antonium, quem ſibi collegam fore ſperaret, hominem & familiarem, & omnibus neceſſitudinibus circumventum: cum eo conſulem ſe initium agendi facturum. Ad hoc, maledictis increpabat omnis bonos: ſuorum unumquemque nominans, laudare, admonere alium egeſtatis, alium cupiditatis ſuæ, complures periculi, aut ignominiæ, multos victoriæ Sullanæ, quibus ea prædæ fuerat. Poſtquam omnium animos [a] alacris videt; cohortatus, ut [8] petitionem ſuam curæ haberent, conventum dimiſit. Fuêre eâ tempeſtate, qui dicerent, Catilinam, oratione habitâ, cùm ad jusjurandum [b] populares ſceleris ſui adigeret, humani corporis ſanguinem vino permixtum in pateris [9] circumtuliſſe; inde, cùm poſt exſecrationem omnes deguſtaviſſent, ſicuti in [10] ſolemnibus ſacris fieri conſuevit, aperuiſſe conſilium ſuum; atque eò dictitare feciſſe, quò inter ſe magis fidi forent, alius alii tanti facinoris conſcii. Nonnulli ficta & hæc, & multa

INTERPRETATIO.

a *Poſtquam videt animos omnium oratione commotos & accenſos.*

b *Cùm adigeret ad jusjurandum illos qui ſceleris ſui conſcii erant & fautores.*

NOTÆ.

1 *Tabulas.* Tabulæ novæ appellantur, cùm, abolitis prioribus debitis, nemo, quod antè à creditoribus acceptum eſt, cogitur ſolvere: quæ quidem propoſitæ ſunt aliquando tabulæ cùm, ære alieno, & præſertim uſuris plebs Romana oppreſſa erat. Gall. *Abolition de dettes.*

2 *Proſcriptionem.*] Ex quo factioſis locupletium bona veniebant. Illud verò malum in civitatem invexerant bella civilia. Nam qui per illa victoriam adepti fuerant, illi nomina eorum, qui diverſarum partium fuiſſe putabantur, in tabulis deſcripta proponebant, conſtitutis præmiis, ſi quis eorum quemquam occidiſſet; bonis etiam Proſcriptorum publicatis atque haſtæ ſubjectis.

3 *Sacerdotia.*] Non tam dignitatem ipſam ſacerdotalem, cujus nebulones illi propè nullam curam habebant, quàm ex dignitate lucrum, aut quod vocamus nos, *beneficium* aut *prabendam.*

4 *Piſonem.*] Quem occiſum fuiſſe Catilinam latebat, aut certè diſſimulabat.

5 *Mauritania.*] Africæ regio eſt, verſus Gaditanum fretum.

6 *Nucerinum.*] *Nucerià ortum.* Quatuor autem Nuceriæ fuerunt in Italia.

7 C. *Antonium.*] Hic fuit Triumviri patruus.

8 *Petitionem.*] Conſulatus ſcilicet, ut illi ambirent, &c.

9 *Circumtuliſſe.*] Ut ſinguli biberent, ſeu potiùs libarent & leviter attingerent.

10 *Solemnibus.*] Id eſt, *quæ certis anni temporibus fieri ſolerent.* In iis autem mos erat Sacerdoti, priuſquam inter victimæ cornua vinum funderet, ſimpulo, id eſt, vaſculo ligneo aut fictili, propinare, atque aſtantibus circumferre, ut pariter libarent, & de vino guſtarent.

præterea exiſtumabant ab iis, qui [1] Ciceronis invidiam, quæ poſtea orta eſt, leniri credebant, atrocitate ſceleris eorum qui pœnas dederant. Nobis ea res pro magnitudine parùm comperta eſt. Sed in ea conjuratione fuit Q. Curius, natus haud obſcuro loco, flagitiis atque facinoribus coopertus: quem cenſores ſenatu, [a] probri gratiâ moverant. Huic homini non minor [b] vanitas inerat, quàm audacia. Neque reticere quæ audierat, neque ſuamet ipſe ſcelera occultare; prorsùs neque dicere, neque facere, quicquam penſi habebat. Erat ei cum Fulvia, muliere nobili, ſtupri vetus conſuetudo. Cui cùm minus gratus eſſet, quòd inopiâ minùs largiri poterat, repentè glorians, maria, montiſque polliceri, [2] minari interdum ferro, ni ſibi obnoxia foret: poſtremò, ferociùs agitare, quàm ſolitus erat. At Fulvia, inſolentiæ Curii cauſsâ cognitâ, tale periculum reipubl. haud occultum habuit: [c] ſed, ſublato auctore, de Catilinæ conjuratione; quæ, quo modo audierat, compluribus narravit. Ea res in primis ſtudia hominum accendit ad conſulatum mandandum M. Tullio Ciceroni. Namque antea pleraque nobilitas invidiâ æſtuabat, & quaſi pollui conſulatum credebat, ſi eum, quamvis egregius, homo [3] novus adeptus foret. Sed, ubi periculum advenit, invidia, atque ſuperbia [d] pòſt fuêre. Igitur, [4] comitiis habitis, conſules declarantur M. Tullius, & C. Antonius. Quod factum primò populares conjurationis [e] concuſſerat. neque tamen Catilinæ furor minuebatur; ſed in dies plura agitare; arma per Italiam locis opportunis parare; pecuniam, ſuâ, aut amicorum fide ſumtam mutuam, [5] Fæſulas ad Mallium quemdam portare; qui poſtea [f] princeps fuit belli faciundi. Eâ tempeſtate plurimos cujuſq; generis homines adſciviſſe ſibi dicitur; mulieres etiam aliquot, quæ primò ingentis ſumtus ſtupro corporis toleraverant: pòſt, ubi ætas, tantummodo quæſtui, neque luxuriæ modum fecerat, æs alienum grande [6] conflaverant.

INTERPRETATIO.

a *Quem Cenſores ex Senatu ejecerant, ut ipſum ignominiâ multarent.*

b *Non minor levitas & futilitas inerat huic quàm audacia.*

c *Sed, tacito nomine Autoris, narravit compluribus ea quæ audiverat de conjuratione Catilinæ, eo modo quo audiverat.*

d *Invidia atque ſuperbia poſtpoſitæ fuerunt.*

e *Quod factum turbaverat primò conjuratos.*

f *Qui poſtea primus bellum intulit.*

NOTÆ.

1 *Ciceronis.*] Hoc eſt, *quæ in eum exarſit.*

2 *Minari.*] Dicebat ſe eam gladio interfecturum.

3 *Novus.*] Ille novus homo dicebatur, cujus Majores ampliſſimis uſi non eſſent honoribus: Qui primis virtute ſuâ Majoribus prælucebat.

4 *Comitiis.*] Comitia, conventus erant Populi ad creandos Magiſtratus, leges ferendas, &c.

5 *Fæſulas.*] Fæſulæ, urbs Tuſciæ verſus Apenninum, juxta Florentiam.

6 *Conflaverant.*] Id eſt, *quæ ſe alieno ære obſtrinxerant.* Gall. *Qui s'étoient endétées.*

Per eas ſe Catilina credebat poſſe a ſervitia urbana ſollicitare, urbem [1] incendere, viros earum, vel adjungere ſibi, vel interficere. Sed in his erat Sempronia, quæ multa ſæpe virilis audaciæ facinora commiſerat. Hæc mulier genere atque formâ, præterea viro atque liberis ſatis fortunata fuit: litteris Græcis & Latinis docta; pſallere; ſaltare elegantiùs, quàm neceſſe eſt probæ: multa alia, quæ inſtrumenta luxuriæ ſunt, ſed ei cariora ſemper omnia, quàm decus, atque pudicitia fuit. Pecuniæ, an famæ minùs parceret, haud facilè diſcerneres; lubidine ſic accenſa, ut ſæpius peteret viros, quàm peteretur. Sed ea ſæpe antehac [2] fidem prodiderat, b creditum abjuraverat, cædis conſcia fuerat, luxuriâ atque inopiâ præceps abierat. Verùm ingenium ejus haud abſurdum: poſſe verſus facere: [3] jocum movere: ſermone uti, vel [4] modeſto, vel [5] molli, vel [6] procaci. Prorsùs multæ [7] facetiæ, multuſque lepos inerat. His rebus comparatis, Catilina nihilominus in proxumum annum conſulatum petebat; ſperans, ſi deſignatus foret, facilè ſe ex voluntate Antonio uſurum. Neque interea quietus erat, ſed omnibus modis inſidias parabat Ciceroni. Neque illi tamen ad cavendum dolus, aut aſtutiæ deerant. Namque à principio conſulatus ſui, multa per Fulviam pollicendo, effecerat, ut Q. Curius, de quo paulò antè memoravi, conſilia Catilinæ ſibi proderet. Ad hoc, collegam ſuum Antonium [8] pactione provinciæ perpulerat, ne contra remp. ſentiret: circum ſe præſidia amicorum, atque clientium occultè habebat. Poſtquam dies comitiorum venit; & Catilinæ neque petitio, neque inſidiæ, quas conſuli fecerat, proſperè ceſsêre; conſtituit bellum facere, & extrema omnia experiri; quoniam, quæ occultè tentaverat, aſpera, fœdaque evenerant. Igitur C. Mallium Fæſulas, atque in eam partem [9] Etruriæ, Septimium quemdam [10] Camertem

INTERPRETATIO.

a *Credebat ſe poſſe per eas multitudinem ſervorum urbanorum ad defectionem impellere.*

b *Pejerando, rem creditam negaverat.*

NOTÆ.

1 *Incendere.*] Ut ſcilicet, per tumultum faciliùs eſſet quos vellent, interficere.

2 *Fidem prodiderat.*] Id eſt, *promiſſis cum ſacramento, non ſteterat; Perfidam ſe præbuerat.*

3 *Jocum.*] Gall. *Elle entendoit la raillerie.*

4 *Modeſto.*] Gall. *Le ſerieux.*

5 *Molli.*] *Le galant.*

6 *Procaci.*] *Le langage qui eſt trop libre; qui n'eſt bon qu'à des effrontées.*

7 *Facetiæ.*] Id eſt, *urbanitas, & gratia, decus & exculta elegantia.* Fortè non malè vertas Gallicè, *Enjouement.*

8 *Pactione.* Ciceroni Macedonia cùm obtingeret, quæ optima erat Provincia ex commercio & mercibus Orientis, eam ille Antonio conceſſit, ut obſequio ipſum mitigaret, atque impediret ne contra Rempublicam machinaretur.

9 *Etruriæ.*] Italiæ regio non longè à Latio, ad occaſum. Hodie *Toſcane.*

10 *Camertem.*] *Ex oppido Umbriæ Camerta, aut Camerino oriundum.*

in [1] agrum Picenum, C. Julium in [2] Apuliam dimiſit, præterea alium aliò, quem ubique opportunum ſibi fore credebat. Interea Romæ multa ſimul moliri: conſuli inſidias tendere: parare incendia: opportuna loca armatis hominibus obſidere: ipſe cum [a] telo eſſe, item alios jubere, hortari, uti ſemper intenti, paratique eſſent: dies, nocteſque feſtinare: vigilare, neque [3] inſomniis, neque labore fatigari. Poſtremò, ubi multa agitanti nihil procedit. Rurſus [4] intempeſtâ nocte conjurationis principes convocat per M. Porcium Læcam. Ibique multa de ignavia eorum queſtus, docet ſe præmiſiſſe Mallium ad eam multitudinem, quam ad capiunda arma paraverat; item alios in alia loca opportuna, qui initium belli facerent; ſeque ad exercitum proficiſci cupere, ſi priùs Ciceronem oppreſſiſſet: eum ſuis conſiliis multùm officere. Igitur, perterritis ac dubitantibus cæteris, C. Cornelius, eques Romanus, operam ſuam pollicitus, & cum eo L. Varguntcïus Senator, conſtituêre [b] eâ nocte paullò pòſt, cum armatis hominibus, ſicuti ſalutatum, introire ad Ciceronem, & de improviſo domi ſuæ imparatum confodere. Curius, ubi intelligit, quantum periculum conſuli impendeat, properè per Fulviam Ciceroni dolum, qui parabatur, enunciat. Ita illi [5] januâ prohibiti, tantum facinus fruſtrà ſuſceperant. Interea Mallius in Etruria plebem ſolicitare, egeſtate ſimul, ac [6] dolore injuriæ, novarum rerum cupidam: quòd Sullæ dominatione, agros, bonaque omnia amiſerat; præterea, latrones cujuſque generis, quorum in ea regione magna copia erat, nonnullos ex Sullanis [7] colonis, quibus lubido atque luxuria ex magnis rapinis nihil reliqui fecerant. Ea cùm Ciceroni nunciarentur; [8] ancipiti malo permotus, quod neque urbem ab inſidiis privato conſilio longiùs tueri poterat, neque exercitus Mallii quantus, aut quo conſilio foret, [9] ſatis compertum

INTERPRETATIO.

a *Ipſe cum gladio in publicum prodibat.*
b *Conſtituerunt introire ad Ciceronem eâ nocte, paulò pòſt, ſicuti ſalutatum iviſſent.*

NOTÆ.

1 *Agrum Picenum.*] In media propemodum Italia, ad mare Adriaticum: Hodie, *La marche d'Ancone.*

2 *Apuliam.*] Ad mare Adriaticum jacet, in Italiæ ora extrema fere quæ vergit ad Orientem.

3 *Inſomniis.*] Inſomnia eſt, cùm quis dormire non poteſt.

4 *Intempeſtâ.*] *Circa mediam noctem, cùm tempus non eſt amplius operandi. Conticinio, Concubio.*

5 *Januâ.*] Ciceronis ſcilicet.

6 *Dolore.*] Quòd ſibi à Sylla bona erepta fuiſſent.

7 *Colonis.*] Syllæ milites erant, quibus Hetruſcorum agros diviſerat, quòd ii Marii partes ſequuti eſſent.

8 *Ancipiti.*] Id eſt, *quod ex utraque parte imminebat.*

9 *Satis.*] Ex toto hoc negotio maximum certè erat periculum. Cùm enim in Senatu ipſo plurimi eſſent, iique maximè potentes, qui Conjurationi faverent, invidioſum erat homines accuſare tanto favore ſubnixos, niſi pariter coarguerentur: Deinde ipſis Reipublicæ conſilia manifeſtabantur.

habebat, rem ad ſenatum[1] refert, jam antea vulgi rumoribus exagitatam. Itaque, quod plerumque in atroci negotio ſolet, ſenatus decrevit, [2] darent operam conſules, ne quid reſpub. detrimenti caperet. Ea poteſtas per ſenatum, more Romano, magiſtratui maxuma permittitur, exercitum parare, bellum gerere, coërcere omnibus modis ſocios, atque cives: domi, militiæque imperium, atque judicium ſummum habere. Aliter, ſine populi juſſu, nullius earum rerum conſuli jus eſt. Poſt paucos dies L. Senius ſenator in ſenatu literas recitavit, quas Fæſulis allatas ſibi dicebat; in quibus ſcriptum erat, C. Mallium arma cepiſſe cum magna multitudine ante diem VI. Kal. Nov. Simul, [3] id quod in tali re ſolet, alii portenta atque prodigia nunciabant: alii, conventus fieri, arma portari, [4] Capuæ, atque in Apulia [5] ſervile bellum moveri. Igitur [6] ſenati decreto, Q. [7] Marcius Rex Fæſulas; Q. [8] Metellus Creticus in Apuliam, circumque ea loca miſſi. Hi utrique [9] ad urbem imperatores erant impediti, ne triumpharent, calumniâ paucorum, quibus omnia honeſta, atque inhoneſta vendere mos erat. Sed Prætores Q. Pompeius Rufus Capuam, Q. [10] Metellus Celer in agrum Picenum: hiſque [11] permiſſum, uti pro tempore, atque periculo exercitum compararent. Ad hoc, ſi quis indicaſſet de conjuratione, quæ contra remp. facta erat, præmium, ſervo libertatem & [12] H. S C.; libero impunitatem ejus rei, & H. SCC. itemque

NOTÆ.

1 *Refert.*] *Referre*, eſt *rem agitandam in Senatu proponere.*

2 *Darent operam.*] His verbis ſolemnibus, ſummum Imperium, & quaſi Dictatorium Conſulibus deferebatur.

3 *Id quod.*] Parentheſis eſt. Gall. *Comme c'eſt la coutume en de pareilles rencontres.*

4 *Capuæ.*] Urbs fuit Campaniæ nobiliſſima, mari Tyrrheno adjacens: Cujus illecebris & amœnitate uſque adeò captus Annibal, ut ipſius domitrix dicta fuerit.

5 *Servile.*] Id eſt, *quod per ſervos gereretur.* Gall. *Qu'on tâchoit d'y faire ſoulever les eſclaves.*

6 *Senati.*] Pro *Senatus*; Ita olim.

7 *Marcius.*] Marciorum familia ab Anco Marcio quarto Romanorum rege deducitur. Hic Conſul fuit cum L. Metello, quo mortuo, & eo qui in ejus locum ſuffectus erat, ſolus Marcius Conſulatum geſſit.

8 *Metellus.*] Cognomen habuit à devicta Creta poſt Conſulatum.

9 *Ad urbem.*] Quia ante triumphum urbem intrare non erat licitum.

10 *Metellus Celer.*] Hic beneficio Ciceronis, Galliam ipſi deſtinatam, ſed in concione depoſitam, adminiſtravit; Conſul fuit poſtea cum Afranio.

11 *Permiſſum.*] Imò & imperatum.

12 *H.S.*] Seſtertium denotat hæc figura, cujus ſi accuratiorem cognitionem habere voles, opus erit adire eos qui de ære tractarunt, Budæum, putà, Hottomannum, alioſque: neque enim quæcumque ab aliis bene ſcripta ſunt opus eſt huc tranſcribere. Interim, ne omninò vacuus diſcedas, quantùm ſatis erit, dicemus ad hujus loci intelligentiam. Seſtertius, uti quidem plurimis ex locis colligere videor nummus fuit primò æreus, valore duorum aſſium cum ſemiſſe, qui poſtea ex argento conflatus quinque æſtimatus fuit: Atque utrumque ſi ad monetæ noſtræ Gallicæ rationem exigas, prior decem Turonenſibus denariolis, paulò pluris; vel ſecundùm alios quatuordecim, poſterior duplo valebit. Verùm difficultas in eo non eſt, cùm ubique proſtent Tabulæ pro monetarum æſtimatione. Numerandi ratio hac in parte obſcuritatem attulit, quam

decrevêre, uti [1] familiæ gladiatoriæ Capuam, & in cætera municipia diſtribuerentur pro cujuſque [2] opibus; Romæ per totam urbem vigiliæ haberentur, eiſque [3] minores magiſtratus præeſſent. Quibus rebus permota civitas, atque immutata facies urbis erat: ex ſumma lætitia, atque [4] laſcivia, quæ diuturna quies pepererat, repentè omnis triſtitia invaſit. feſtinare, trepidare, neque loco, neque homini cuiquam ſatis credere: neque bellum gerere, neque pacem habere: ſuo quiſque metu pericula metiri. Ad hoc, mulieres, quibus [a] pro reip. magnitudine belli timor inſolitus inceſſerat, afflictare ſeſe; manus ſupplices ad cælum tendere; miſerari parvos liberos; rogitare; omnia pavere; ſuperbiâ atque deliciis omiſſis, ſibi patriæque diffidere. At Catilinæ crudelis animus eadem illa

INTERPRETATIO.

a *Propter Reipublica magnitudinem.*

NOTÆ.

tamen ex pauculis ſequentibus lineis intelliges. Quando numerus intra mille continetur, nulla eſt prorsùs difficultas; rotundè & abſque ulla præciſione Romani, ſicut & alii, numerant: ſed numerus quando mille nummos ſeu ſeſtertios excedit ſæpe detruncatus eſt; ita ut mille pro ſingulis ſunt intelligendi. Cùm ſumma eo quo dixi modo ampliùs quàm mille complectebatur, tum per Genitivum pluralem *Seſtertiûm* illam exprimebant; adeò ut *Seſtertiûm*, & mille ſeſtertii ſint res una & eadem. Unde factum, ut Poëtæ, ex Genitivo illo plurali, nomen genere neutro effecerint, quo tamen niſi in numero plurali non utuntur; atque ita illis ſingula ſeſtertia pro mille veniunt ſeſtertiis illis parvis à maſculino ſeſtertius, quo ſolo Oratores utuntur. Si verò ſumma eſſet minimùm decies centenorum millium, tum adverbiis decies, vicies, centies, &c. utebantur, quæ adverbia centena millia faciebant, quamvis ea non exprimerentur. Jam res ſatis clara eſt, interim nodus unus reſtat explanandus; ſciendum enim, an hoc Salluſtii loco centum ſeſtertii, an centum ſeſtertiûm ſeu ſeſtertiorum intelligantur. Hîc verò opus eſt conjecturâ & judicio. Dico itaque, primò, ab aliis prolixè probatum eſſe hanc figuram H. S. pro minoribus ſeſtertiis, in maſculino genere, poſitam eſſe, quatenus nullus numerus, niſi qui expreſſus eſt intelligitur; deinde venire etiam eandem figuram pro *ſeſtertiûm*, vel *ſeſtertia* Poëtarum. Hoc poſito, nihil facilius eſt quàm videre, ineptum fore ſi Senatus, in re quæ ſalutem publicam reſpiciebat, centum ſeſtertios, viliſſimam pecuniam, decreviſſet. Ergo figura hæc H. S C. centum, hoc in loco, facit Seſtertiûm; vel, ſi cum Poëtis loqui ames, Centum ſeſtertia, id eſt, centena millia nummorum, ſeu ſeſtertiorum: quæ ad noſtram monetam, ſi per ſummam integram & ſolidam referas; quingentos efficient aureos dupliones; *Cinq cens piſtoles*.

1 *Familiæ.*] Qui gladiatores apud unum laniſtam ſeſe exercebant, diſcebant, aut ſerviebant, ii familia dicebantur.

2 *Opibus.* Sæpe gladiatores à privatis emti, ad tumultum & cædem: ipſi aliquando bella & quidem gravia excitaverunt: Adeòque minimè mirum ſi ſuſpecti eſſent; ex urbe deducerentur; atque pro ratione virium, in municipia diſtribuerentur.

3 *Minores.*] Quæſtores, putà, Ædiles minores, Triumviri capitales, &c.

4 *Laſciviâ.*] Non hic poſita pro incontinentia ſeu obſcœna libidine; ſed tantùm pro ludibunda, exultante, & profuſa lætitia.

movebat,

movebat, tametſi præſidia parabantur, & ipſe lege [1] Plautiâ interrogatus erat ab L. [2] Paulo : poſtremò, diſſimulandi causâ, & quaſi, ſui expurgandi, ſicuti [3] jurgio laceſſitus foret, in ſenatum venit. Tum M. Tullius conſul, ſive [4] præſentiam ejus timens, ſive irâ commotus, orationem habuit luculentam atque utilem reipubl. quam poſtea ſcriptam edidit. Sed ubi ille aſſedit, Catilina, ut erat paratus ad diſſimulanda omnia, demiſſo vultu, voce ſupplici, poſtulare à patribus, ne quid de ſe temerè crederent : [a] eâ familiâ ortum, ita ab adoleſcentia vitam inſtituiſſe, ut omnia [5] bona in ſpe haberet : ne exiſtimarent, ſibi patricio homini, cujus ipſius, atque majorum plurima beneficia in plebem R. eſſent, perditâ republ. opus eſſe; cùm eam [6] ſervaret M Tullius, [7] inquilinus civis urbis Romæ. Ad hoc, maledicta alia cùm adderet; obſtrepere omnes; hoſtem, atque parricidam vocare. Tum ille furibundus : *Quoniam quidem circumventus*, inquit, *ab inimicis præceps agor, incendium [8] meum ruinâ exſtinguam.* Dein ſe ex curia domum proripuit. Ibi multa ſecum ipſe volvens, quòd neque inſidiæ conſuli procedebant, & ab incendio intelligebat urbem vigiliis munitam, optumum factu credens exercitum augere, ac priùs, quàm legiones ſcriberentur, multa antè capere, quæ bello uſui forent, nocte intempeſtâ cum paucis in Malliana caſtra profectus eſt. Sed Cethego, atque Lentulo, cæteriſque, quorum cognoverat promptam audaciam, mandat,

INTERPRETATIO.

a Pergit dicere, *ſe eſſe ortum eâ familiâ, ita inſtituiſſe vitam ab adoleſcentia ut non, niſi bonam ſpem, de ſe præberet.*

NOTÆ.

1 *Plautiâ.* [Eam tulit Plautius Tribunus plebis, adjuvantibus Catulo & Lepido, anno ante conjurationem Catilinæ 15. ut quæreretur in eos qui quovis modo Senatui, Magiſtratibus, imò & privatis hominibus, inſidias aut vim feciſſent.

2 *Paulo.*] Is poſtea Conſul fuit.

3 *Jurgio.*] *Comme ſi on lui eût fait une querelle mal-à-propos.*

4 *Præſentiam.*] Timebat ne fortè, cùm Catilina auſus eſſet in Senatum venire, minùs crederent Senatores quæ ipſe de Conjuratione indicaverat.

5 *Bona in ſpe.*] *Qu'on ne pouvoit avoir que des eſperances avantageuſes de lui.*

6 *Servaret.*] Id eſt, *ſervare ſtuderet, aut ſervandam ſimularet*: Neque verò Catilinæ mens eſt dicere, ſervatâ opus eſſe Republicâ, aut ſe ejus ruinam quæſiiſſe.

7. *Inquilinus.*] Peregrinus, Arpino oriundus.

8 *Meum*] Id eſt, *quod in me excitatum eſt.* Metaphora ſumta ab incendiis, quæ, ut ne in diſſita ædificia graſſentur, ruinâ intermediorum, impediri ſolent. Intendit Catilina ſe peſtem Reipublicæ, aut ſaltem inimicis importaturum, potiùs quàm periturum. Cæterùm auctoritate Ciceronis contendunt, non iſtud in Senatu à Catilina dictum fuiſſe; ſed eum Catoni ante comitia Conſularia Judicium minitanti, reſpondiſſe volunt, ſi quod eſſet in fortunas ſuas incendium excitatum, id ſe non aquâ, ſed ruinâ reſtincturum.

quibus rebus poſſent, opes factionis confirment, inſidias conſuli maturent; cædem, incendia, aliaque belli facinora parent: ſeſe propediem cum magno exercitu ad urbem acceſſurum. Dum hæc Romæ geruntur, C. Mallius ex ſuo [a] numero legatos ad Q. Marcium regem mittit, cum mandatis hujuſmodi:

Deos, homineſque teſtamur, *Imperator, nos arma neque contra patriam cepiſſe, neque* [b] *quò periculum aliis faceremus, ſed uti corpora noſtra ab injuria tuta forent: qui miſeri, egentes, violentiâ atque crudelitate fœneratorum, plerique patriâ, ſed omnes famâ, atque fortunis expertes ſumus: neque cuiquam noſtrûm licuit, more majorum,* [1] *lege uti, neque, amiſſo patrimonio,* [2] *corpus liberum habere: tanta ſævitia feneratorum, atque prætoris fuit. Sæpe majores veſtrûm miſeriti plebis R. decretis ſuis inopiæ ejus* [3] *opitulati ſunt: ac noviſſimè, memoriâ veſtrâ, propter magnitudinem æris alieni, volentibus omnibus bonis, argentum* [4] *ære ſolu-*

INTERPRETATIO.

a Mallius mittit quoſdam ex ſuis militibus legatos ad Q. Marcium regem.

b Neque ut alios in diſcrimen adduceremus.

NOTÆ.

1 *Lege.*] Papiriâ, aut quâvis aliâ, quæ civibus adverſus fœneratores conſuleret; ne illi in debitores ſævirent, eos ligarent, aut alio modo vexarent.

2 *Corpus liberum.*] Lex fuit duodecim tabularum atrociſſima contra perfidiam debitorum, quâ, non tantùm illi vinciri, ſed etiam in partes ſecari, ab iis quibus adjudicati eſſent, licitum erat. Illam eo fine paraverant, ut ne, perfidiâ debitorum, ſubſidium pecuniæ mutuatitiæ, quo communis hominum vita indiget, inopiæ temporariæ adimeretur. Quoniam verò ſævitia iſta pœnæ non quita eſt contemni, quemquam diſſectum eſſe antiquitùs, Gellius teſtatur, ſe nec legiſſe, nec audiviſſe: Hinc factum ut ſitu & ſenio, tum etiam legibus ſubſequentibus, de iſta acerbitate detractum fuerit. Ligari corpus debitorum non pariter in deſuetudinem abiit: Nam, pro moribus & temporibus Reipublicæ, plebem hac de re conqueſtam eſſe, cum ex aliis locis, tum ex hac Mallii epiſtola omnino conſpicimus.

3 *Opitulati ſunt.*] Fœnus cùm pro libitu non ſemel auctum fuiſſet, aliquando etiam tribunitiâ rogatione diminutum eſt adeò, ut non tantùm ex unciario, quod cautum fuerat duodecim tabulis, ſemunciarium, in ſingulos menſes, factum ſit, ſed omnino lege L. Genutii Tribuni plebis ſublatum.

4 *Ære.*] Hic per æs nonnulli æs commune, ſeu ærarium intelligunt; atque arbitrantur ex publicis pecuniis expedita fuiſſe nomina hominum privatorum, quod ut firment, aliquid ſimile ex Livio, multò antè tamen actum, proferunt. At certè, cùm de iſta noſtra ſolutione nullum veſtigium, quod quidem ſciam, aut ab illis indicetur, uſpiam appareat; non modò de re ipſa dubius hæreo, ſed utut maximè vera eſſet, eam Mallii verbis ſignificari non equidem arbitratus fuero. Potiùs eſt ut credam, hoc in loco, quamvis obſcurè, illud indicari tamen quod præſtitit Valerius Flaccus in Marii locum ſuffectus, qui, ut refert Paterculus lib. 2. turpiſſimæ legis Autor fuit, quâ creditoribus quadrantem ſolvi juſſit. Si enim verum eſt, uti quidem libentiſſimè credo, quod alicubi teſtatur Lambinus in commentariis ad Horatium, ſe ſeſtertium vi-

tum eſt. Sæpe ipſa plebes, aut dominandi ſtudio permota, aut ſuperbiâ magiſtratuum armata, [1] *à patribus ſeceſſit. At nos non imperium, neque divitias petimus, quarum rerum causâ, bella atque certamina omnia inter mortalis ſunt: ſed libertatem, quam nemo* [2] *bonus, niſi cum anima ſimul, amittit. Te, atque ſenatum obteſtamur,* [3] *conſulatis miſeris civibus; legis præſidium, quod iniquitas prætoris eripuit, reſtituatis, neve nobis eam neceſſitudinem imponatis, ut quæramus, quonam modo, maxumè ulti ſanguinem noſtrum, pereamus.*

Ad hæc, Q. Marcius reſpondit, ſi quid ab ſenatu petere vellent, ab armis diſcedant, Romam ſupplices proficiſcantur: [a] eâ miſericordiâ atque manſuetudine ſenatum, populumque Romanum ſemper fuiſſe, ut nemo umquam ab eo fruſtrà auxilium petiverit. At Catilina [4] ex itinere pleriſque [5] conſularibus, præterea optumo cuique litteras mittit: ſe, falſis [b] criminibus circumventum, quoniam factioni inimicorum reſiſtere nequiverit, fortunæ cedere, [6] Maſſiliam in exilium proficiſci; non [c] quò ſibi tanti ſceleris conſcius eſſet; ſed uti reſp. quieta foret; neve ex ſua contentione ſeditio oriretur. Ab his longè diverſas literas Q. Catulus in ſenatu recitavit; quas ſibi [7] nomine Catilinæ redditas dicebat. earum [8] exemplum infrà ſcriptum eſt.

INTERPRETATIO.

a Dicit, *Senatui & Populo Romano talem miſericordiam atque manſuetudinem ſemper fuiſſe, ut, &c.*

b Dicit *ſe circumventum falſis criminibus & accuſationibus, cedere fortunæ.*

c *Non ideo quòd ſibi conſcius eſſet tanti ſceleris.*

NOTÆ.

diſſe argenteum V ſignatum, id eſt, ut ille exponit, valore quinque aſſium, nullus dubito quin ad illud reſpexerit Mallius, cùm as qui æreus eſt, nequidem quartam partem faciat ſeſtertii, qui argenteus fuit; idque tam egregiè ad ejus ſcopum pertineat. Atque ita tempora optimè convenient; & verè dixerit Mallius *memoriâ veſtrâ*, cùm antea viderimus ſuperſtites Syllanos milites, Valerium in Marii locum ſubrogatum, nec quemquam lateat Syllam & Marium coævos fuiſſe.

1 *A patribus.*] A ſenatu & potentioribus; quod quidem ter aut quater factum fuiſſe legimus, ſeu libertatem, ſeu pudicitiam, ſeu natalium dignitatem, ſeu honorum decora & inſignia Populus vindicaverit, ut loquitur Florus.

2 *Bonus.*] Id eſt, *cordatus.*

3 *Conſulatis.*] Id eſt, *eorum rationem habeatis, ipſis proſpiciatis, & ruinam avertatis.*

4 *Ex itinere.*] Poſtquam Româ diſceſſerat; ex locis ubi commorabatur.

5 *Conſularibus*] Illis, qui Conſulatum geſſerant ideo ſcripſit Catilina, quòd major eorum in Senatu auctoritas eſſet, primique ſententiam ſuam dicerent.

6 *Maſſiliam.*] Urbs eſt Galliæ Narbonenſis maritima, quæ & antiquiſſima; à profugis ex Ionia Phocæenſibus condita. Hodie *Marſeille.*

7 *Nomine.*] Gall. *De la part.*

8 *Exemplum.*] Gall. *La copie.* Atque ipſius Catilinæ propria eſſe verba arbitror; cujus ut mens, ita ſtylus perplexus eſt.

L. Catilina Q. Catulo S. [1] *Egregia tua ſides, re cognita,* [2] *grata mihi,* [3] *magnis in meis periculis,* [4] *fiduciam commendationi* [5] *mea tribuit.* [6] *Quamobrem defenſionem in* [7] *conſilio novo* [8] *non ſtatui parare: ſatisfactionem ex nulla conſcientia de culpa proponere decrevi:* [9] *qua me-dius* [10] *fidius licet vera mecum recognoſcas. Injuriis, contumeliiſque concitatus, quod, fructu laboris induſtriaque mea privatus,* [11] *ſtatum dignitatis non obtinebam, publicam miſerorum cauſam pro mea conſuetu-*

N O T Æ.

1 *Egregia.*] Id eſt, *excellens, cuique vix ſimilis reperiatur.*

2 *Grata.*] Id eſt, *jucunda*; ſed iſtud ita intelligendum eſt, ut grati animi teſtificationem involvat. Gall. diceremus, *Dont je vous ſuis obligé.*

3 *Magnis.*] Catuli enim gratiâ fultus maximè, cùm inceſti cum Fabia virgine Veſtali accuſatus eſſet, judicium effugit.

4 *Fiduciam.*] Id eſt, *facit ut confidam, tibi commendans meas fortunas.*

5 *Meæ.*] Id eſt, *quâ ego fortunas meas tibi committo.*

6 *Quamobrem.*] Locum maximè difficilem nobis fecit mens Catilinæ ſcelerata & perturbata: cui inſuper tenebras offuderunt variæ eòdem congeſtæ commentationes. Quidam iſtud *quamobrem* ad præcedentia, alii ad ſequentia referunt, idque totum diversè connectunt: Prolixus eſſem ſi omnia conarer excutere; adeòque id tantùm proferam quod magis probatum fuerit. Caſtilioneus ita exponit, *Decrevi proponere ſatisfactionem ex nulla conſcientia de culpa, quamobrem non ſtatui parare defenſionem in novo conſilio. Id eſt, decrevi purgare me apud te, cùm nullius mihi delicti conſcius ſim, cur Romæ cauſam non dixerim, meque defenderim ab inimicorum calumniis.* Agnoſco equidem hanc expoſitionem non multùm ab ipſis Autoris verbis recedere; at certè vereor ejus ut mentem ſatis aſſequatur. Itaque pauculis rem, ut videtur, expedio: *Ob eam rem, & quia tibi confidendum eſſe experientiâ didici, ego diſceſſi, nec ſtatui me defendere in Senatu denuò convocato, Non enim decrevi me expurgare, aut ſatisfactionem proponere, cùm nullius culpæ ſim mihi conſcius: atque ita eſſe facilè cognoſces, ſi mecum ſtatum & rationes meas velis perluſtrare.* Pergit porrò Catilina, atque ſigillatim oſtendere conatur, illud ſibi minimè vitio vertendum eſſe quod à Senatu maximè reprehendebatur. Dicet fortè aliquis, me particulam negantem ex longinquo in meam explicationem retraxiſſe; aliquid etiam addidiſſe; quivis quidlibet objiciet: Unum omnibus reſpondeo, Quorſum iret, aut quid ageret, quem conſcientia & lictores inſectarentur, Catilinam neſciviſſe; adeòque opus eſſe gradus ipſius firmare, quodque minùs expoſuit, apertiùs declarare.

7 *Conſilio.*] Nonnulli, per conſilium novum, ipſam Conjurationem intelligunt, quam vocaverit novum conſilium: ego verò illud eſſe intelligendum arbitror, quod de diſceſſu & bello patriæ inferendo, tunc tantùm vult videri iniiſſe Catilina; cùm antè alia omnia ſimulaſſet. Malim accipi de Senatu.

8 *Non ſtatui.*] *Imò contra liberè fateri, quod & acriter perſequar, quamquam id mihi crimini vertant, me ſcilicet, cauſam miſerorum ſuſcepiſſe.*

9 *Quæ.*] Me ſcilicet nullius culpæ eſſe conſcium.

10 *Fidius.* [Arbitratur ex Feſto doctiſſimus Voſſius, *Me-dius-fidius* juramentum eſſe per Herculem Jovis filium; ita ut *dius* poſitum ſit pro Græco Διὸς, quod *Jovis* ſignificat; & *fidius* pro *filius* mutato L, in D, more antiquo; *Me* verò pro Græco μὰ, quod eſt adverbium jurandi. Confirmat eam ſententiam ex Varrone & Tertulliano, qui Dium-fidium, Græcis Herculem eſſe dicunt. Alii alia, quibus non aſſentior.

11 *Statum.*] Id eſt, *ex eo gradu dignitatis, ad quem meâ virtute aſſurrexeram, dejiciebar.* Equidem, cùm ille tantâ familiâ, & tantis animis eſſet, poſt Præturam, non abs re, ſi bonus fuiſſet, ad Conſulatum aſpiraſſet.

dine ſuſcepi : non, quin [1] *æs alienum* [2] *meis nominibus ex poſſeſſionibus ſolvere poſſem : cùm &* [3] *aliis nominibus liberalitas Aureliæ Oreſtillæ, ſuis, filiæque copiis perſolveret : ſed, quòd non dignos homines honore honeſtatos videbam, meque falsâ ſuſpicione* [4] *alienatum eſſe ſentiebam :* [5] *hoc nomine ſatis honeſtas pro meo* [6] *caſu ſpes reliquæ dignitatis conſervandæ ſum ſecutus. Plura cùm ſcribere vellem, nunciatum eſt mihi vim parari. Nunc Oreſtillam tibi commendo, tuæque fidei trado. Eam ab injuria defendas, per liberos tuos rogatus. Haveto.*

Sed ipſe, paucos dies commoratus apud C. Flaminium in agro [7] Reatino, dum vicinitatem antea ſolicitatam armis exornat, cum faſcibus, atque aliis imperii inſignibus in caſtra ad Mallium contendit. Hæc ubi Romæ comperta ſunt; ſenatus Catilinam, & Mallium hoſtes judicat, cæteræ multitudini diem ſtatuit, ante quam liceret [a] ſine fraude ab armis diſcedere, [8] præter rerum [9] capitalium condemnatis. Præterea, decernit, uti conſules [10] delectum habeant, Antonius cum exercitu Catilinam perſequi maturet, Cicero urbi præſidio ſit. Eâ tempeſtate mihi imperium populi R. multò maxumè [11] miſerabile viſum eſt: cui cùm ad occaſum ab ortu ſolis [12] omnia domita armis parerent, domi otium, atque divitiæ, quæ [13] prima mortales putant, affluerent; fuêre tamen cives, qui ſeque, remque publicam obſtinatis animis perditum

INTERPRETATIO.

a Præſcribit diem cæteræ multitudini, ante quam liceret impunè diſcedere ab armis.

NOTÆ.

1 *Æs alienum.*] *Pecuniam mutuò ſumtam.* Hinc verò ſatis conſtat arma movendi unum & eundem Conjuratis fuiſſe prætextum ; violentiam nempe fœneratorum.

2 *Meis nominibus.*] *En mon nom ; ſous mon propre ſeing.*

3 *Aliis nominibus.*] Intelligo de pecunia ſumta à Catilina, prædibus & ſponſoribus amicis; illud enim ab ipſo factum fuiſſe ſuprà vidimus : Atque ita ſumendum eſſe non difficile eſſet oſtendere, ſi tanti haberetur.

4 *Alienatum.*] *Rejectum.* Gall. *Diſgracié, rendu ſuſpect.*

5 *Hoc nomine.*] Id eſt, *Eâ causâ ; preſertim verò quòd me ſuſpicione falsâ alienatum ſentio, poſtquam Cicero atroci criminatione innocentiam meam ad Senatum divexavit.*

6 *Pro meo caſu.*] Id eſt, *pro eo ſtatu in quo ego ſum.* Gall. *Vû l'état où je me trouve.*

7 *Reatino.*] Reate urbs fuit in Sabinis, Româ prorsùs ad Septentrionem. *Rieti* vocatur in novis tabulis Geographicis.

8 *Præter.*] Adverbium eſt. Gall. *Excepté.*

9 *Capitalium.*] Id eſt, *rerum aut criminum, quæ capitis pœnam arceſſunt, vel morte multantur.*

10 *Delectum.*] Id eſt, *milites deligerent, & ad militiam conſcriberent.* Gall. *Qu'ils levaſſent des troupes.*

11 *Miſerabile.* Id eſt, *miſeratione dignum.* Gall. non dicas *miſerable*, ſed, *digne de compaſſion.*

12 *Omnia*] Hyperbole eſt, eo, quo volunt Autores, ſenſu intelligenda; ut, ſcilicet, quaſcumque terras Romani cognoſcerent, eæ ipſorum ſubirent aut venerarentur imperium.

13 *Prima.*] Id eſt, *præcipua & excellentiſſima.*

irent. Namque, [1] duobus ſenati decretis, ex tanta multitudine, neque præmio inductus conjurationem patefecerat, neque ex caſtris Catilinæ quiſquam omnium diſceſſerat. Tanta vis morbi, atque utì tabes pleroſque civium animos invaſerat. Neque ſolùm illis [2] aliena mens erat, qui conſcii conjurationis fuerant, ſed omnino cuncta plebes, novarum rerum ſtudio, Catilinæ incepta probabat. Id adeò more ſuo videbatur facere. Nam ſemper in civitate, quibus opes nullæ ſunt, [3] bonis invident, malos extollunt; vetera odêre, nova exoptant; odio ſuarum rerum mutari omnia ſtudent; [a] turbâ, atque ſeditionibus [4] ſine cura aluntur; quoniam egeſtas facilè habetur ſine damno. Sed urbana plebes ea verò [5] præceps ierat multis de cauſis. Primùm omnium, qui ubique probro, atque petulantiâ maxumè præſtabant; item alii, [6] per dedecora, patrimoniis amiſſis; poſtremò omnes, quos flagitium, aut facinus domo expulerat, hi Romam, ſicuti in [7] ſentinam, confluxerant. Dein multi, memores Sullanæ victoriæ, quòd ex [8] gregariis militibus alios ſenatores videbant, alios ita divites, ut regio victu, atque cultu ætatem agerent, ſibi quiſque, ſi in armis foret, ex victoria talia ſperabat. Præterea juventus, quæ in agris [b] manuum mercede inopiam toleraverat, [9] privatis atque [10] publicis largitionibus excita, urbanum otium [11] ingrato labori prætulerat. Eos, atque alios [12] omnis malum publicum alebat. Quò minus mirandum eſt, homines egentis, malis moribus, maxumâ ſpe,

INTERPRETATIO.

a *Aluntur ſine cura inter turbas & ſeditiones.*

b *Quæ toleraverat inopiam fructu laboris ſui.*

NOTÆ.

1 *Duobus.*] Prius vidimus, ubi agitur de ſeſtertiis, poſterius verò, ubi dies ſtatuitur ante quam ſine fraude liceret ab armis diſcedere.

2 *Aliena.*] *Averſa à bono Reipublica; Alienata.*

3 *Bonis.*] *Iis qui in Republica potentes ſunt & florentes.*

4 *Sine cura.*] Rerum ſuarum ſcilicet, quia nihil poſſident: Deinde etiam de iis minùs ſolliciti quæ in uſum quotidianum requiruntur; cùm hinc inde quælibet, per turbam, rapiant.

5 *Præceps.*] *Cæco impetu ad Catilinam defecerat, & ipſius incœptis favebat.*

6 *Per dedecora.*] Id eſt, *flagitiosè.* Jam ſæpius vidimus Salluſtium adverbiis non ita libenter uti, ſed ea per præpoſitionem & ſubſtantivum exprimere ſolitum eſſe.

7 *Sentinam.*] Propriè eſt *ſentina* pars navis infima, in quam ſordès omnes defluunt. Hìc metaphoricè ſumitur pro improborum receptaculo.

8 *Gregariis.*] Id eſt, *infimis, quorum laus nulla eſt.*

9 *Privatis.*] *Quæ à privatis hominibus fiebant, ut Populi gratiam aucuparentur, & ejus ſuffragia demererentur.*

10 *Publicis.*] Frumenta enim in populum publicè diſtribuebantur: Deinde donationes publicè in ludis à quibuſdam Magiſtratibus fiebant.

11 *Ingrato.*] Id eſt, *ex quo quantum illi vellent non capiebant.*

12 *Omnis.*] Ejuſdem generis, ſupple, quos appellare nihil attinet.

reipub. juxtà ac ſibi [1] conſuluiſſe. Præterea quorum, victoriâ Sullæ, parentes proſcripti, bona erepta, jus libertatis [2] imminutum erat, haud ſanè [3] alio animo belli eventum exſpectabant. Ad hoc, quicumque aliarum, atque ſenatus partium erant, conturbari rempublic. [4] quàm minùs valere ipſi, malebant. Id adeò [5] malum [6] multos poſt annos in civitatem reverterat. Nam poſtquam Cn. Pompeio, & M. Craſſo Coſſ. tribunitia poteſtas [7] reſtituta eſt; homines adoleſcentes, [8] ſummam poteſtatem nacti, quibus ætas, animuſque ferox erat, cœpêre, ſenatum criminando, plebem exagitare; dein largiundo, atque pollicitando magis incendere; ita ipſi clari, potenteſque fieri. Contra eos ſummâ ope nitebatur pleraque nobilitas; [9] ſenatus ſub ſpecie, pro ſua magnitudine. Namque uti paucis verum abſolvam, [a] per illa tempora quicumque rempublic. agitavêre, honeſtis [10] nominibus, alii, ſicuti jura populi defenderent, pars, quò ſenatus auctoritas maxuma foret, bonum publicum ſimulantes, pro ſua quiſque potentia certabant: neque illis modeſtia, neque modus contentionis erat: utrique victoriam crudeliter exercebant. Sed, poſtquam Cn. Pompeius ad bellum [11] maritimum, atque [12] Mithridaticum miſſus eſt; plebis opes imminutæ; paucorum potentia crevit. Hi magiſtratus, provincias, aliaque omnia tenere: ipſi [14] innoxii, florentes,

INTERPRETATIO.

a Quicumque turbaverunt Rempublicam illis temporibus, eam turbaverunt *honeſto prætextu.*

NOTÆ.

1 *Conſuluiſſe.*] Id eſt, *non majorem Reipublicæ, quàm ſuarum rerum curam habuiſſe*: Vel, *Reipublicæ commodum ſuumque idem feciſſe.* Gall. *Ne prenoient pas d'autres meſures pour la Republique que pour eux. Confondoient l'interêt du public avec le leur.*

2 *Imminutum.*] Sylla enim Proſcriptorum liberis jus petendorum honorum eripuit.

3 *Alio.*] Id eſt, *adeptâ victoriâ ſe quoque quoſvis ſpoliaturos ſperabant.*

4 *Quàm minùs.*] *Que de perdre la moindre choſe de leur crédit.*

5. *Malum.*] Diſſenſiones intellige, quæ Senatui cum populo intercedebant.

6 *Multos.*] Tribunitiam poteſtatem Sylla, ante aliquot annos ita disjecerat, ut Tribunis ſolum & nudum jus intercedendi reliquiſſet.

7. *Reſtituta.*] Ab ipſo Pompeio, ut Populi gratiam promereretur; Cujus facti mox ipſum pœnituit.

8 *Summam.*] A prima inſtitutione ſumma non fuit, quamvis Sacro-ſancta dicta poteſtas Tribunitia: Verùm eò uſque progreſſa, & limites tranſgreſſa eſt, ut convocare Senatum, dimittere ab aliis convocatum, Tribuni aliquando auſi ſint.

9 *Senatus.*] Id eſt, *cum pro Senatus dignitate ſe certare ſimularent, pro ſua quiſque gloria nitebantur.*

10 *Nominibus.*] Sic ſolent homines; vel, quod mali faciunt occultum habent; vel, palam ſi audent, virtutis ſpecie & nomine obtrudunt: Adeòque per fraudem pleraque conantur & exequuntur.

11 *Maritimum.*] Adversùs Cilices, qui etiam à Mithridate ſuſtentabantur. Hoc bellum Piraticum vocatur in Flori titulis.

12 *Mithridaticum.*] Mithridates Rex fuit Ponti, in Aſia, qui longum & grave bellum adversùs Romanos ſuſtentavit.

13 *Innoxii.*] Paſſivè, quibus nemo nocere audebat: nam *innoxius* activè etiam dicitur pro eo qui nemini nocet.

ſine metu ætatem agere, cæteroſque [1] judiciis terrere, [2] quò plebem in magiſtratu placidiùs tractarent. Sed ubi primùm [3] dubiis rebus novandis ſpes oblata eſt, vetus [4] certamen animos eorum arrexit. Quòd ſi [5] primo prælio Catilina ſuperior, aut æquâ manu diſceſſiſſet; profectò magna clades, atque calamitas rempubl. oppreſſiſſet; neque illis, qui victoriam adepti forent, diutiùs eâ uti licuiſſet; quin defeſſis & exſanguibus, [6] qui plus poſſet, imperium atque libertatem extorqueret. Fuêre [7] tamen extra conjurationem complures, qui ad Catilinam initio profecti ſunt. In his erat Fulvius, ſenatoris filius; quem retractum ex itinere parens necari [8] juſſit. Iiſdem temporibus Romæ Lentulus, ſicuti Catilina præceperat, quoſcumque moribus, aut [9] fortunâ novis rebus idoneos credebat, aut per ſe, aut per alios ſollicitabat; neque ſolùm cives, ſed cujuſcumque modi genus hominum, quod modò uſui bello foret. Igitur P. Umbreno cuidam negotium dat, uti legatos [10] Allobrogum [11] requirat; eoſque, ſi poſſit, impellat ad ſocietatem belli; exiſtumans, [12] publicè, privatimque ære alieno oppreſſos, præterea quod naturâ gens Gallica bellicoſa eſſet, facilè ad tale conſilium adduci poſſe. Umbrenus, quòd in Gallia negotiatus erat, pleriſque principibus civitatum notus erat, atque eos noverat; itaque ſine mora, ubi primùm legatos in foro conſpexit, percunctatus pauca de ſtatu civitatis, & quaſi dolens ejus [13] caſum, requirere cœpit, quem exitum tantis malis ſperarent. Poſtquam

NOTÆ.

1 *Judiciis.*] *Condemnationibus, aut certè earum periculo.*

2 *Quo plebem.*] Locus obſcurus. Sic intelligo. Pauci, qui omnia ad libitum inflectebant, Tribunos præſertim, judiciis & condemnationibus terrebant, ut ne illi plebem exagitarent, ſed eam placidam & obſequentem efficerent.

3 *Dubiis.*] *Seditionibus*, quibus Reſpublica in dubio & diſcrimine ponitur; quibuſque pro imperio ita certatur, ut penes quos futurum ſit, lateat.

4 *Certamen.*] Quod Patritios inter & plebem per Tribunos intercedebat.

5 *Primo.*] Cave hinc concludas ſæpius eum Catilina prælium commiſſum eſſe: Semel enim & in perpetuum armis cum ipſo certatum eſt. Dicit tantùm, maximum futurum periculum, ſi ſuperior, aut æquâ manu diſceſſiſſet; quia videlicet plurimi ad ipſum confugiſſent.

6 *Qui plus poſſet.*] Tertius aliquis ex Republica, Craſſus fortè, Pompeius, Cæſar: Niſi inſuper tantam fuiſſe peſtem Salluſtius arbitratus eſt, ut etiam per hanc conjurationem, exauſta Reſpublica nudum, regibus & exteris hoſtibus, latus porrigeret.

7 *Tamen.*] Tranſitio eſt.

8 *Juſſit.*] Patriâ poteſtate, quæ antiquis temporibus maxima erat in filios; ut major eſſet quàm in ſervos: tametſi poſtea de rigore tanto eò uſque detractum eſt, ut, patres filios contumaces judici, qui ferè ex eorum præſcripto pœnas infligeret, offerrent.

9 *Fortunâ.*] Adversâ ſcilicet & duriore.

10 *Allobrogum.*] Populi erant lacûs Lemanni accolæ & Rhodani. *Les Savoyards, les Dauphinois, & les Breſſans.*

11 *Requirat.*] Id eſt, *quærat ſedulò, & ad belli ſocietatem adducat.* Gall. *Qu'il les cherchât ſoigneuſement, & qu'il tâchât de les gagner.*

12. *Publicè.*] Propter tributa & vectigalia quæ Romanis victoribus perſolvebant.

13 *Caſum.*] Quòd ita ſcilicet, Magiſtratuum avaritiâ opprimerentur. Gall. *Plaignant leur malheur.*

illos

illos videt queri de avaritia magiſtratuum, accuſare ſenatum, quòd in eo auxilii nihil eſſet; miſeriis ſuis remedium mortem expectare: *At ego*, inquit, *vobis, ſi modò viri eſſe vultis, rationem oſtendam, quâ tanta mala iſta effugiatis.* Hæc ubi dixit; Allobroges in ſpem maxumam adducti, Umbrenum orare, uti ſui miſereretur: nihil tam aſperum, neque tam difficile eſſe, quod non cupidiſſimè facturi eſſent, dum ea res civitatem ære alieno liberaret. Ille eos in domum D. Bruti perducit; quòd foro proquinqua erat, neque aliena conſilii, propter Semproniam. Nam tum Brutus ab Roma aberat. Præterea Gabinium arceſſit, quò major auctoritas ſermoni ineſſet. Eo præſente conjurationem aperit; nominat ſocios, præterea multos cujuſque generis [1] innoxios; quò legatis animus amplior eſſet: dein eos, pollicitos operam ſuam, domum dimittit. Sed Allobroges diu in incertum habuêre, quidnam conſilii caperent. In [2] altera parte erat æs alienum, ſtudium belli, magna merces in ſpe victoriæ: at [3] in altera [4] majores opes, tuta conſilia, pro incerta ſpe certa præmia. Hæc illis [a] volventibus, tandem vicit [5] fortuna reip. Itaque Q. Fabio Sangæ, cujus [6] patrocinio civitas plurimum utebatur, rem omnem, utì cognoverant, aperiunt. Cicero, per Sangam conſilio cognito, legatis præcipit, ut ſtudium [b] conjurationis vehementer ſimulent; [7] cæteros adeant: bene polliceantur, dentque operam, ut eos quàm maxumè manifeſtos habeant. Iiſdem ferè temporibus, in Gallia [8] citeriore, atque ulteriore, item in agro Piceno, [9] Bruttio, Apulia, [10] motus erat. Namque illi, quos antè Catilina [11] dimiſerat, inconſultè, ac veluti per dementiam cuncta [12] ſimul agere: nocturnis conſiliis, ar-

INTERPRETATIO.

a *Cùm hæc illi animo reputarent.*

b *Legatis præcipit, ut maximè ſimulent ſe ad conjurationem propenſos eſſe.*

NOTÆ.

1 *Innoxios.*] *Viros bonos, qui conjurationis conſcii non erant.* Atque ideò eos nominabant conjurati ut in validiſſimas partes confugere ſe Allobroges crederent.

2 *Altera.*] Si nimirum, à conjuratorum partibus ſtarent; credere enim erat ſe ære alieno, per eos victores, liberatum iri, &c.

3 *Altera.*] Si Romanis fidem ſervarent.

4 *Majores opes.*] In fide permanendum eſſe hæ rationes ſuadebant; Potentia maxima Reipublicæ, (neque enim plurimos videbant inter Conjuratos, qui multùm valerent.) Tuta conſilia; &c.

5 *Fortuna.*] *Urbis genius*, qui Romæ publicè colebatur.

6 *Patrocinio.*] Romæ habebant ſingulæ civitates ſuos Patronos, in quorum clientela eſſent; per quos etiam negotia ſua curarent.

7 *Cæteros.*] Conjuratos ſcil.

8 *Citeriore.*] Ea eſt quæ Italiæ proxima; Ulterior quæ trans Alpes.

9 *Bruttio.*] Calabria eſt inferior, in Italiæ extremo angulo Orientali, ad meridiem.

10 *Motus.*] Bellicus ſcil. *Des ſoulevemens.*

11. *Dimiſerat.*] *In diverſas partes miſerat*, qui ſibi ſocios adjungerent.

12 *Simul.*] Prudentibus, contra, omnia diviſa ſunt temporibus.

morum, atque telorum portationibus, feſtinando, agitando omnia, plus timoris, quàm periculi effecerant. Ex eo numero complures Q. Metellus Celer prætor, ex [1] S. C. cauſsâ cognitâ, in vincula conjecerat; item in citeriore Gallia C. Murena, qui ei provinciæ legatus præerat. At Romæ Lentulus cum cæteris, qui principes conjurationis erant, paratis, utì videbatur, magnis copiis, conſtituerat, uti, cùm Catilina in agrum Fæſulanum cum exercitu veniſſet, L. Beſtia tribunus pleb. concione habitâ, quereretur de [2] actionibus Ciceronis, bellique graviſſumi [3] invidiam optumo conſuli imponeret; eo ſigno, proxumâ nocte cætera multitudo conjurationis ſuum quiſque negotium exequeretur. Sed ea [4] diviſa hoc modo dicebantur: Statilius, & Gabinius uti, cum magna manu, duodecim ſimul opportuna loca urbis incenderent; [a] quò, tumultu, facilior aditus ad conſulem, cæteroſque, quibus inſidiæ parabantur, fieret: Cethegus Ciceronis januam obſideret, eumque vi aggrederetur; alius autem alium: ſed filii familiarum, quorum ex nobilitate maxuma pars erat, parentes interficerent; ſimul, cæde, & incendio perculſis omnibus, ad Catilinam erumperent. Inter hæc parata, atque decreta, Cethegus ſemper querebatur de ignavia ſociorum: illos dubitando, & dies [5] prolatando, magnas opportunitates corrumpere; facto, non conſulto, in tali periculo opus eſſe: ſeque, ſi pauci adjuvarent, languentibus aliis, impetum in curiam facturum. Naturâ ferox, vehemens, manu promtus [6] erat: maxumum bonum in celeritate putabat. [7] Sed Allobroges, ex præcepto Ciceronis, [8] per Gabinium, cæteros conveniunt: ab Lentulo, Cethego, Statilio, item Caſſio poſtulant jusjurandum, quod [9] ſignatum ad civis perferant: aliter haud facilè eos ad tantum negotium impelli poſſe. Cæteri nihil ſuſpicantes [10] dant: Caſſius ſemet [11] eò brevì venturum pollicetur, ac paulò ante legatos ex urbe proficiſcitur. Len-

INTERPRETATIO.

a *Ut per tumultum aditus eſſet facilior ad Conſulem & reliquos quibus inſidiæ parabantur.*

NOTÆ.

1 S. C.] *Senatus conſulto*; Ita enim malim legere, quàm, ut habent alii, *ex ſociis*, quod invectum ex compendiaria ſcribendi ratione. Si tamen retineas *ex ſociis*, intellige quoſdam ex illis nebulonibus, feſtinatione ſuâ deprehenſos, conjurationem & ſocios manifeſtos feciſſe.

2 *Actionibus.*] *De querelis adverſus Conjuratos in Senatu habitis.* Gall. *Des procedures.*

3 *Invidiam.*] Ita ut ille, querimoniis ſuis, belli Auctor videretur.

4 *Diviſa.*] Id eſt, *Unuſquiſque ſibi hoc ut illud exequendum receperat.*

5 *Prolatando.*] *En tirant en longueur; en differant.*

6 *Erat.*] Mallem hoc verbum abeſſet.

7 *Sed.*] Tranſitio eſt.

8. *Per Gabinium.*] Legatos ille ad conjuratos introducebat.

9 *Signatum.*] Signum ſeu ſigillum apposuerant. *Signatum*; *Cacheté.*

10 *Dant.*] Jusjurandum, ſcilicet, ſigno confirmatum.

11 *Eò.*] *Ad Allobroges.* Cautus hac in parte fuit.

tulus cum his T. Vulturtium quemdam[1] Crotonienſem mittit; ut Allobroges, priùs quàm domum pergerent, cum Catilina, datâ atque acceptâ fide[2] ſocietatem confirmarent. Ipſe Vulturtio litteras ad Catilinam dat: quarum[3] exemplum infra ſcriptum eſt:

Qui ſim, ex eo, quem ad te miſi, cognoſces. Fac cogites, in quanta calamitate ſis, & memineris, te virum eſſe: conſideres, quid tuæ[4] rationes poſtulent; auxilium petas ab omnibus, etiam ab[5] infumis.

Ad hoc,[6] mandata verbis dat: cùm ab ſenatu hoſtis judicatus ſit, quo conſilio[a] ſervitia repudiet: in urbe parata eſſe, quæ juſſerit: ne cunctetur ipſe propiùs accedere. His rebus ita actis, conſtitutâ nocte, quâ proficiſcerentur, Cicero, per legatos cuncta edoctus, L. Valerio Flacco, & C. Pomptino prætoribus imperat, ut in ponte[7] Mulvio, per inſidias, Allobrogum[8] comitatus deprehendant: rem omnem aperit, cujus gratiâ mittebantur: cætera, utì facto opus ſit,[9] ita agant. Homines[10] militares, ſine tumultu[11] præſidiis collocatis, ſicuti præceptum erat, occultè pontem obſident. Poſtquam ad id loci legati cum Vulturtio venêre, ſimul[12] utrimque clamor exortus eſt: Galli, citò cognito conſilio, ſine mora prætoribus ſe tradunt. Vulturtius primò, cohortatus cæteros, gladio ſe à multitudine defendit; dein, ubi à legatis deſertus eſt, multa priùs de ſalute ſua Pomptinum obteſtatus, quòd ei notus erat, poſtremò timidus ac[13] vitæ diffidens, velut hoſtibus, ſeſe præto-

INTERPRETATIO.

a *Præterea verbis imperat*, ut dicat Catilinæ, *quâ causâ ſervos rejiciat, cùm hoſtis à Senatu judicatus ſit.*

NOTÆ.

1 *Crotonienſem.*] Duæ fuerunt urbes in Italia, Croton, aut Crotona, nominatæ, altera in extrema Calabria ad ortum, altera in Umbria.

2 *Societatem.*] Fœdus conjurationis.

3 *Exemplum.* Fortè verba non ſunt eadem, ſed ſenſus. Anſam præbet dubitandi, quòd paulò aliter hæc & ſimilia à Cicerone referuntur, in Catilinam: Illumque adeò, ſi penitiùs de hac conjuratione tibi compertum eſſe cupis, adibis.

4 *Rationes.*] Ex Cicerone vim vocis iſtius cognoſces: Ita verò illam reddit, *Cogita quem in locum ſis progreſſus, & vide quid jam tibi ſit neceſſe.* Galliçè, *Les meſures que vous avez priſes; l'état de vos affaires.*

5 *Infumis.*] *Servis.*

6 *Mandata.*] Quæ perferret ad Catilinam. Gall. *Il lui recommanda de lui dire de bouche.*

7 *Mulvio.* Vocatur hodie *Ponte-molle.* Diſtat ab urbe duobus millibus paſſuum, plus minùs.

8 *Comitatus.*] *Omnes eos qui Allobroges comitarentur.*

9 *Ita agant.*] Imperat ut pro re nata conſilium capiant. *Qu'ils priſſent leurs meſures ſelon qu'ils le jugeroient à propos.*

10 *Militares.*] Ejuſmodi expeditionibus aſſueti.

11 *Præſidiis.*] In villas proximas bipartiti ſunt, referente Cicerone, qui Vulturtio inſidias fecerunt; ut Tiberis inter eos, & pons intereſſet.

12 *Utrimque.*] Scilicet ſtatim cognovit Vulturtius, dolos & inſidias ſubeſſe.

13 *Vitæ diffidens.*] Timens ne in loco interficeretur.

ribus dedit. Quibus rebus confectis, omnia properè per nuncios conſuli declarantur. At illum ingens cura atque lætitia ſimul occupavêre. Lætabatur intelligens conjuratione patefactâ, civitatem periculis ereptam eſſe. Porrò autem anxius erat, in maxumo ſcelere tantis civibus deprehenſis, quid facto opus eſſet; [a] pœnam illorum ſibi [1] oneri, impunitatem perdundæ reipublicæ fore. Igitur [2] confirmato animo, vocari ad ſeſe jubet Lentulum, Cethegum, Statilium, Gabinium, itemque Ceparium [3] Tarracinenſem; qui in Apuliam ad concitanda ſervitia proficiſci parabat. Cæteri ſine mora veniunt. Ceparius, paulò antè domo egreſſus, cognito [4] indicio, ex urbe profugerat. Conſul Lentulum, quòd prætor erat, [b] ipſe manu tenens, in ſenatum perducit; reliquos cum cuſtodibus in ædem Concordiæ venire jubet. Eò ſenatum advocat, magnâque frequentiâ ejus [5] ordinis Vulturtium [6] cum legatis introducit; Flaccum prætorem ſcrinium cum litteris, quas à legatis acceperat, eòdem adferre jubet. Vulturtius interrogatus [7] de itinere, de litteris, poſtremò quid, [c] aut qua de [8] cauſa, conſilii habuiſſet; primò fingere alia omnia, diſſimulare de conjuratione; pòſt, ubi [9] fide publicâ dicere juſſus eſt, omnia, utì geſta erant, aperit: ſe paucis antè diebus à Gabinio, & Cepario ſocium aſcitum: nihil ampliùs ſcire, quàm legatos: tantummodo audire ſolitum ex Gabinio, P. Autronium, Ser. Sullam, L. Vargunteium, multos præterea in ea conjuratione eſſe. Eadem Galli fatentur: at Lentulum diſſimulantem [d] coarguunt, præter litteras, ſermonibus, quos ille habere ſolitus erat, ex libris [10] Sibyllinis, regnum Romæ tribus

INTERPRETATIO.

a Cogitabat *ſupplicium illorum futurum ſibi oneri, impunitatem perdendæ Reipublicæ.*

b *Conſul ipſe tenens Lentulum manu, quia Prætor erat, eum deducit in Senatum.*

c *Vulturtius interrogatus de itinere, de litteris, poſtremò quid conſilii habuiſſet, aut qua de cauſa illud cepiſſet, primò cœpit fingere alia omnia.*

d *At convincunt Lentulum diſſimulantem præter litteras, ſermonibus, quos ille habere ſolitus erat.*

NOTÆ.

1 *Oneri.*] Quemadmodum fuit, nam ideo poſtea in exilium actus eſt.

2 *Confirmato.*] Ad id corroborato, ut Conjurati punirentur.

3 *Tarracinenſem.*] Tarracina urbs eſt Volſcorum maritima, ab urbe Roma ad ortum.

4 *Indicio.*] *Ayant découvert la trame: Ayant eu le vent de ce que l'on faiſoit.*

5 *Ordinis.*] Senatorii, ſcilicet. Gall. *L'aſſemblée étant fort complette.*

6 *Cum legatis.*] Allobrogum, ſcilicet. Cicero dicit non introductos fuiſſe eos unà cum Vulturtio.

7 *De itinere.*] Quò iret, cur noctu: monet enim Cicero ſub veſperam miſſos fuiſſe qui eum cum cæteris deprehenderunt.

8 *Cauſa.*] Quamobrem nefaria conſilia contra Rempublicam cepiſſet.

9 *Fide publicâ.*] Id eſt, *impunitate promiſſâ, ſi verum diceret.*

10 *Sibyllinis.* Fuerunt Sibyllæ, virgines fatidicæ, quarum una, quæ Erythræa dicta eſt, ab origine, urbe, ſcilicet, Erythris, in Ionia; & Cumana, ab habitatione urbis in Campania, quæ dicitur *Cumæ*, libros tres Tarquinio obtulit, quorum auctoritas tanquam divinitus miſſorum oraculorum, apud Romanos Sacroſancta fuit.

[1] Corneliis portendi: Cinnam, atque Sullam antea; ſe tertium eſſe, cui [2] fatum foret urbis potiri; præterea, ab [3] incenſo Capitolio illum eſſe vigeſimum annum, quem ſæpe ex prodigiis [4] haruſpices reſpondiſſent bello civili cruentum fore. Igitur, perlectis litteris, cùm priùs omnes ſigna ſua cognoviſſent, ſenatus decernit, ut, [5] abdicato magiſtratu, Lentulus, itemque cæteri, in [6] liberis cuſtodiis habeantur. Itaque Lentulus P. Lentulo Spintheri, qui tum [7] ædilis erat, Cethegus Q. Cornificio, Statilius C. Cæſari, Gabinius M. Craſſo, Ceparius (nam is paulò antè ex fuga retractus erat) Cn. Terentio ſenatori traduntur. Interea plebes, conjuratione patefactâ, quæ primò cupida rerum novarum nimis bello favebat, mutatâ mente, Catilinæ conſilia exſecrari, Ciceronem ad cælum tollere; velut ex ſervitute erepta, gaudium atque [8] lætitiam agitabat. Namque alia belli facinora [a] prædæ magis, quàm detrimento fore, incendium verò crudele, immoderatum, ac ſibi maxumè calamitoſum putabat; quippe cui omnes copiæ in [9] uſu quotidiano, & cultu corporis erant. Poſt eum diem quidam L. Tarquinius ad ſenatum adductus erat: quem, ad Catilinam proficiſcentem, ex itinere retractum aiebant. Is, cùm ſe diceret de conjuratione indicaturum, ſi fides publica data eſſet, juſſus à conſule, quæ ſciret, edicere, eadem fere, quæ Vulturtius, de paratis incendiis, de cæde bonorum, de itinere hoſtium, ſenatum edocet: præterea, ſe miſſum à M. Craſſo, [10] qui Catilinæ nunciaret, ne eum Lentulus, & Cethegus, aliique ex conjuratione deprehenſi terrerent; eòque magis properaret ad urbem accedere, quò & [11] cæterorum animos reficeret, & illi faciliùs è periculo eriperentur. Sed, ubi Tarquinius Craſſum nominavit, hominem nobilem, maxumis divitiis, ſummâ potentiâ; alii rem incredibilem rati; pars, tametſi verum exiſtuma-

INTERPRETATIO.

a *Namque plebes putabat alia belli facinora fore magis prædæ quàm detrimento.*

NOTÆ.

1 *Corneliis.*] Id eſt, *tribus hominibus, qui ex clariſſima Corneliorum gente eſſent oriundi.*

2 *Fatum.*] *A qui la deſtinée promettoit l'Empire.* Fati verò nomine indeclinabilis intelligitur ſeries, & rerum concatenatio.

3 *Incenſo.*] Primò; nam ter templum illud incendio everſum eſt.

4 *Haruſpices.*] Illi erant qui ex inſpectis harugis, ſive hoſtiis, futura prædicebant.

5 *Abdicato.*] Ante tempus depoſito.

6 *Liberis.*] Liberis cuſtodiis detinetur qui non in publicum carcerem detruditur, ſed cuipiam aſſervandus reus committitur.

7 *Ædilis.*] Magiſtratus erant Ædiles, qui ædificia curabant, & ludos ſolemnes, itemque annonam, ut liquet ex Cicerone.

8 *Lætitiam.*] Addit ad gaudium, quòd corporis geſtu demonſtratur.

9 *Uſu.*] Id eſt, *in iis rebus, quarum uſus erat quotidianus; quibuſque carere non poterant.* Ideo plebi incendium crudele viſum eſt.

10 *Qui.*] Pro *ut.* Optimè.

11 *Cæterorum.*] Ut conjuratis, iis ſcilicet, qui deprehenſi non erant, animum relevaret.

bant, tamen, quia in tali tempore tanta vis hominis magis leniunda, quàm [a] exagitanda, videbatur, plerique Craſſo ex negotiis privatis obnoxii, conclamant, indicem falſum eſſe; deque ea re poſtulant uti [b] referatur. Itaque, Cicerone [1] conſulente, [2] frequens ſenatus decernit, Tarquinii indicium falſum videri, eumque in vinculis retinendum; neque ampliùs poteſtatem [3] faciundam; niſi de eo indicaret, cujus conſilio tantam rem eſſet mentitus. Erant eo tempore, qui exiſtumarent, indicium illud à P. Autronio machinatum: quò faciliùs, [c] appellato Craſſo, [4] per ſocietatem periculi reliquos illius potentia tegeret. Alii Tarquinium à Cicerone [5] immiſſum aiebant, ne Craſſus, more ſuo, ſuſcepto malorum patrocinio, remp. conturbaret. Ipſum Craſſum ego poſtea prædicantem audivi, tantam illam contumeliam ſibi ab Cicerone impoſitam. Sed iiſdem temporibus Q. [6] Catulus, & C. [7] Piſo neque gratiâ, neque precibus, neque pretio Ciceronem impellere quivêre, uti per Allobroges, aut alium indicem C. [8] Cæſar falsò nominaretur. Nam uterque cum illo gravis inimicitias exercebant; Piſo, [9] oppugnatus in judicio repetundarum propter cujuſdam [10] tranſpadani ſupplicium injuſtum; Catulus ex petitione [11] pontificatus odio incenſus, quòd, extremâ ætate, maxumis honoribus uſus, ab [12] adoleſcentulo Cæſare [13] victus diſceſſerat.

INTERPRETATIO.

a *Quia tanta potentia* illius *hominis videbatur magis mulcenda, quàm irritanda.*

b *Poſtulant, ut de eo ſermo habeatur denuò in Senatu.*

c *Ut, Craſſo inter conjuratos recenſito, potentia illius tegeret reliquos, cùm ipſe in idem periculum adductus eſſet.*

NOTÆ.

2 *Conſulente.*] *Préſidant, & recueillant les voix.*

2 *Frequens.*] Illud eſt quod ſuprà dixit, *magnâ frequentiâ ejus ordinis.*

3 *Faciundam.*] Ulteriùs, ſcilicet, loquendi in Senatu, aut quicquam de conjuratione dicendi.

4 *Per ſocietatem.*] Ut, cùm ille, eodem ſupplicio multandus, potentiâ ſuâ evaderet, cæteri, qui in eodem eſſent reatu, damnari non poſſent.

5 *Immiſſum.*] Delegatum. Gall. *Atitré, apoſté.*

6 *Catulus.*] Hic ille fuit, omnium confeſſione princeps Senatus; cui, cùm bellum maritimum Pompeio committendum, dehortaretur, addidiſſetque, *Si quid huic acciderit, quem in ejus locum ſubſtituetis?* Succlamavit univerſa concio, *Te Quinte Catule.*

7 *Piſo.*] Hic eſt quem Cicero defendit; Conſul fuit cum Glabrione; deinde Galliam adminiſtravit, ubi tranſpadanum à de quo nunc agitur, morte affecit.

8 *Caſar.*] Julius eſt, primus Imperatorum.

9 *Oppugnatus.*] Accuſationem intentaverat Cæſar contra ipſum.

10 *Tranſpadani.*] Padus Fluvius eſt in Italiæ parte ſuprema, quem Galliæ veteres accenſebant. Tranſpadanus eſt qui trans Padum habitat, Romæ habitâ ratione.

11 *Pontificatus.*] In maximo fuit honore apud Romanos Pontificum dignitas, præſertim verò Pontificis maximi, de qua nunc agitur.

12 *Adoleſcentulo.*] Nato tamen 35. aut 36. annos, circiter. Ut verò te minùs moveat hæc appellatio, à te velim obſervari, iſtud dictum eſſe cum comparatione ad ætatem Catuli, & quodammodo ex ipſius perſona.

13 *Victus.*] A Pontificatu excluſus.

Res autem [1] opportuna videbatur; quod is, [2] privatim egregiâ liberalitate, publicè maxumis muneribus, grandem pecuniam debebat. Sed ubi conſulem ad tantum facinus impellere nequeunt, ipſi [3] ſingillatim circumeundo, atque ementiendo quæ ſe ex Vulturtio, aut Allobrogibus audiſſe dicerent, magnam illi invidiam conflaverant; uſque adeò, uti nonnulli equites R. qui,præſidii causâ,cum telis erant circum ædem Concordiæ, ſeu periculi magnitudine, ſeu animi [4] mobilitate impulſi, quò ſtudium ſuum in remp. clarius eſſet, egredienti ex ſenatu Cæſari gladio minitarentur. Dum hæc in ſenatu aguntur, & dum legatis Allobrogum, & T. Vulturtio, [a] comprobato eorum indicio, præmia decernuntur: liberti, & pauci ex clientibus Lentuli, diverſis [5] itineribus, opifices, atque ſervitia in vicis ad eum eripiendum ſolicitabant: partim exquirebant [6] duces multitudinum, qui pretio rempub. vexare ſoliti erant. Cethegus autem per nuncios [7] familiam, atque libertos ſuos, lectos, & exercitatos in audaciam, orabat, uti grege facto, cum telis ad ſeſe irrumperent. Conſul, ubi ea parari cognovit, diſpoſitis præſidiis, uti res atque tempus monebat, convocato ſenatu refert, quid de his fieri placeat, qui in cuſtodiam traditi erant. Sed eos paulò antè frequens ſenatus judicaverat contra remp. feciſſe. Tum D. Junius Silanus, primus ſententiam rogatus, quòd eo tempore conſul deſignatus erat, de his, qui in cuſtodiis tenebantur, & præterea de L. Caſſio, P. Furio, P. Umbreno, Q. Annio, ſi deprehenſi forent, ſupplicum ſumendum decreverat: iſque poſtea permotus oratione C. Cæſaris, [8] pedibus in ſententiam Ti. Neronis iturum ſe dixerat; quòd de ea re, [9] præſidiis additis, referundum cenſuerat. Sed Cæſar, ubi ad eum ventum eſt, rogatus ſententiam à conſule, [10] hujuſcemodi verba locutus eſt.

INTERPRETATIO.

a Indicio eorum pro vero recognito.

NOTÆ.

1 *Opportuna.*] Id eſt, *conjuraſſe Cæſarem facile erat creditu.* Gall. *La choſe paroiſſoit plauſible, vrai-ſemblable.*

2 *Privatim.*] *Par une dépenſe magnifique dans ſa maiſon.*

3 *Singillatim.*] *Les uns d'un côté, les autres d'un autre.*

4 *Mobilitate.*] *Legereté de jeunes gens.* Hos alicubi Cicero inſigniter, & prope tanquam Catilinæ ſocios notat.

5 *Itineribus.*] Id eſt, *hic & illic omnibus modis conabantur quoſvis ad Patronum eripiendum incitare.*

6 *Duces multitudinum.*] Illi ſunt qui otioſis nebulonibus, quales plurimi ſunt in magnis urbibus, imperant, quia ipſi ad omnem nequitiam maximè ſunt exercitati.

7 *Familiam.*] Id eſt, *omnes ſuos ſervos.*

8 *Pedibus.*] Quandoque hoc modo ſententiam ſuam aperiebant: Cùm ex Senatoribus aliquis ſuam dixiſſet, quibus ea probabatur, illi in eundem locum cum ipſo diſcedebant: Atque ea ratio vocabatur, *Per diſceſſionem.*

9 *Præſidiis.*] Cuſtodum numero circa eorum domos adaucto, quibus Lentulus & reliqui commiſſi fuerant: Itemque urbe vigiliis bene firmatâ.

10 *Hujuſcemodi.*] Neque enim iiſdem omninò verbis Cæſar uſus eſt; ſed in hunc ſenſum orationem habuit.

Omnis homines, P. C. qui de rebus [1] *dubiis conſultant, ab odio, amicitiâ, irâ, atque miſericordiâ vacuos eſſe decet. Haud facilè animus verum providet, ubi illa officiunt: neque quiſquam omnium lubidini ſimul &* [a] *uſui paruit. Ubi intenderis ingenium, valet. Si lubido poſſidet,* [2] *ea dominatur; animus nihil valet. Magna mihi copia eſt memorandi P. C. qui reges, aut qui populi, irâ, aut miſericordiâ impulſi malè conſuluerint: ſed ea malo dicere, quæ majores noſtri contra lubidinem animi ſui, rectè atque ordine fecêre. Bello Macedonico, quod cum rege* [3] *Perſe geſſimus,* [4] *Rhodiorum civitas, magna, atque magnifica, quæ populi R. opibus* [5] *creverat, infida, atque adverſa nobis fuit: ſed poſtquam, bello* [6] *confecto, de Rhodiis conſultum eſt, majores noſtri, ne quis* [7] *divitiarum magis, quàm injuriæ bellum inceptum diceret, impunitos eos dimisêre. Item bellis* [8] *Punicis omnibus, cùm ſæpe Carthaginienſes & in pace, & per inducias multa* [9] *nefanda facinora feciſſent, numquam ipſi per occaſionem talia fecêre: magis, quod ſe dignum foret, quàm quod in illos jure fieri poſſet, quærebant. Hoc item vobis providendum eſt, P. C. ne* [10] *plus valeat apud vos P. Lentuli, & cæterorum ſcelus, quàm veſtra dignitas; neu magis iræ veſtræ, quàm famæ, conſulatis. Nam ſi digna pœna pro factis eorum reperiutr,* [11] *novum conſilium approbo: ſin magnitudo ſceleris omnium* [12] *ingenia exſuperat;* [13] *iis utendum cenſeo, quæ legibus comparata ſunt. Plerique eorum, qui ante me ſententias dixerunt,* [14] *compoſitè atque magnificè ca-*

INTERPRETATIO.

a *Neque quiſquam omnium ſimul fecit ea quæ lubido, & ea quæ utilitas ſuaſit.*

NOTÆ.

1 *Dubiis.*] *Delicates & difficiles.*

2 *Ea dominatur.*] Iſtud opus eſſet oculis ſemper obverſari.

3 *Perſe.*] Macedonum rex fuit ultimus Perſes, ſeu Perſeus, filius Philippi, à P. Æmilio in triumphum ductus.

4 *Rhodiorum.*] Rhodus inſula eſt maris Mediterranei, Soli olim ſacra, ubi & ejus fuit Coloſſus. Sita eſt ad angulum minoris Aſiæ Occidentalem.

5 *Creverat.*] Rhodii Romanis auxilio, bello Syriaco, adverſus Antiochum fuerant; quo devicto, illis quaſdam civitates de ejus regno Pop. Romanus conceſſit.

6 *Confecto.*] Rege Perſe debellato.

7 *Divitiarum.*] *Causâ* ſupple. *Ne quis crederet magis inceptum bellum deſiderio divitiarum, quàm ulciſcendæ injuriæ.*

8 *Punicis.*] Adverſus Carthaginienſes; quì & *Pœni* dicti ſunt.

9 *Nefanda.*] Cùm, verbi gratiâ, Cornelio Aſinæ, Conſuli & Legato, catenas injecerunt.

10 *Plus valeat.*] Id eſt, *proſpiciendum eſt, ne dùm plus æquo in pœna Conjuratis pro merito infligenda, attenti eritis, minùs quid vobis dignum ſit, videatis.*

11. *Novum.*] Ut ſcilicet, Conjurati contra morem & leges, eâ causâ paratas, morte multentur.

12 *Ingenia.*] Ita ut pœna non poſſit ſatis gravis excogitari.

13 *Iis.*] *Exilio*, aut *Carcere.*

14 *Compoſitè*] Iſtud invidiosè dictum: Gall. diceremus, *Ils ont fait paroître leur bel eſprit à, &c. Ils nous ont fait de beaux diſcours touchant, &c.*

ſum

ſum reip. miſerati ſunt : quæ belli ſævitia eſſet ; quæ victis acciderent, enumeravêre ; rapi virgines, pueros ; divelli liberos à parentum complexu ; matres familiarum pati, quæ victoribus collibuiſſent ; fana, atque domos expoliari ; cædem, incendia fieri : poſtremò armis, cadaveribus, cruore atque luctu omnia compleri. Sed, per deos immortalis, quò illa oratio pertinuit ? an, uti vos infeſtos conjurationi faceret ? [1] ſcilicet, quem res tanta, atque tam atrox non permovit, eum oratio accendet ! Non [2] ita eſt : neque cuiquam mortalium injuriæ ſuæ parvæ videntur : multi eas [3] graviùs æquo habuêre. Sed [4] alia aliis licentia eſt, P. C. Qui [5] demiſſi in obſcuro vitam agunt, ſi quid iracundiâ deliquêre, pauci ſciunt ; fama, atque fortuna eorum pares ſunt : qui, magno imperio præditi, in excelſo ætatem agunt, eorum facta cuncti mortales novêre. Ita [6] in maxuma fortuna minuma licentia eſt. Neque [7] ſtudere, neque odiſſe, ſed minumè iraſci decet. Quæ apud alios iracundia dicitur, ea in imperio ſuperbia, atque crudelitas appellatur. Equidem ego ſic exiſtumo, P. C. omnis cruciatus minores, quàm facinora illorum, eſſe. Sed plerique mortales [8] poſtrema meminêre ; & [9] in hominibus impiis, ſceleris eorum obliti, de pœna [10] diſſerunt, ſi ea paulò ſeverior fuerit. D. [11] Silanum, virum fortem atque ſtrenuum, certè ſcio, quæ dixerit,

NOTÆ.

1 *Scilicet.*] Reſponſio eſt obliqua & amara, ut oſtendat, non modò Senatores opus non eſſe Conjuratis infeſtos facere ; ſed inſuper inutilia eſſe quæcumque alii eâ gratiâ dixiſſent.

2 *Ita eſt.*] Interrogationi expreſſæ non reſpondet, *An uti vos infeſtos conjurationi faceret ?* Sed intellectæ, *An quia nos eſtis infeſti Conjurationi ?* Operoſa eſt hæc oratio, quia Cæſar, apertè, quæ ſentiebat & optabat, proloqui minùs audebat.

3 *Graviùs.*] Gall. *Ont porté leurs reſſentimens plus loin qu'il ne falloit.*

4 *Alia.*] Id eſt, *non omnes, uno & eodem modo, ulciſci decet injurias.*

5 *Demiſſi.*] *Homines ignobiles qui in turba latent.*

6 *In maxuma.*] Nihil magis verum & æquum eſt ; interim ſecùs planè inter homines evenit : Nam ut quiſque in ſublimi poſitus eſt, ita plerumque ſe ille putat malè faciendi licentiam adeptum eſſe.

7 *Studere.*] Nota, pro *favere.*

8 *Poſtrema.*] Pœnam ſcilicet, quæ impiis infligitur.

9 *In hominibus.*] Hoc eſt, *cùm de iis agitur.*

10 *Diſſerunt.*] In malam partem, ſcilicet, adversùs eos qui nocentes pœnæ addixerunt.

11 *Silanum.*] Nominis proximitas in memoriam revocat quæ ego vidi, imò & expertus ſum, de iſtorum, quos nos *bonos homines* vocamus, mollitiâ, & animi imbecillitate. Non poſſis pejores alios rerum publicarum adminiſtrationi præficere ; quippe qui obvio cuique affectatæ ſuæ plerumque ſanctitatis admiratori, non omnes modò verè bonos & ſtrenuos ſpoliandos & lacerandos objiciunt, ſed & ſe ipſos tandem, cum ſua inepta lenitate, perverſis inſidiatoribus deridendos propinant. Bonitas iſta pravitas eſt ſemper, & ſæpe nequitia ; atque ſatiùs eſſet ab uno malo regi, quàm à bono, mille latronibus tradi. Hunc vide, quæſo, Silanum, quò abducant Cæſaris laudes flagitioſæ. Primò optimè cenſuerat capite multandos parricidas, qui Patriæ interitum moliti fuerant : Non priùs accedit callidus aſſentator, qui quatuor verbis gratiam init, quàm ille tranſverſus ridiculè ſententiam mutat, atque liberandos finit, qui poſtea urbem ferro & igne devaſtent. Optimè ineptam & pravam, de qua diximus, levitatem, in Adelphis, pingit & illudit Terentius.

[1] *ſtudio reip. dixiſſe , neque illum in tanta re gratiam, aut inimicitias exercere.* [a] *Eos mores , eamque modeſtiam viri cognovi. Verùm ſententia ejus mihi non crudelis , (quid enim in talis homines crudele fieri poteſt?) ſed* [2] *aliena à rep. noſtra videtur. Nam profectò aut metus, aut injuria te ſubegit , Silane, conſulem deſignatum, genus pœnæ novum decernere. De timore , ſupervacaneum eſt diſſerere , cùm, præſenti diligentiâ clariſſumi viri conſulis , tanta præſidia ſint* [3] *in armis.* [4] *De pœna , poſſum equidem dicere id quod res habet ; in luctu , atque miſeriis, mortem ærumnarum requiem, non cruciatum , eſſe ; eam cuncta mortalium mala diſſolvere ;* [5] *ultrà neque curæ, neque gaudio locum eſſe. Sed , per Deos immortalis , quamobrem in ſententiam non addidiſti , uti priùs verberibus in eos animadverteretur ? An, quia lex Porcia vetat? At aliæ leges item condemnatis civibus non animam eripi , ſed exſilium permitti jubent. An quia graviùs eſt verberari, quàm necari? Quid autem acerbum, aut nimis grave eſt in homines tanti facinoris convictos? ſin , quia levius eſt : qui convenit in minore negotio legem obſervare, cùm eam in majore neglexeris ?* [6] *At enim quis reprehendat , quod in parricidas reip. decretum erit?* [7] *tempus, dies,* [8] *fortuna, cujus lubido gentibus moderatur. Illis meritò accidet , quidquid evenerit : ceterùm vos , P. C. quid in alios ſtatuatis, conſiderate. Omnia mala exempla ex bonis initiis orta ſunt : ſed , ubi imperium ad ignaros , aut minùs bonos pervenit ; novum illud exemplum ab dignis , & idoneis , ad indignos, & non idoneos* [9] *transfertur. Lacedæmonii , devictis Athenienſi-*

INTERPRETATIO.

a *Novi ita ſe habere mores & modeſtiam Silani.*

NOTÆ.

1 *Studio.*] Id eſt , *ſingulari in Rempublicam benevolentiâ.*

2 *Aliena.*] Id eſt, *extra uſum, unde etiam detrimentum & damnum inferatur.*

3 *In armis.*] Præſidium, ſæpius ex ſe , illud indicat quod armis paratur : Attamen , cùm Amici , Muri , Latebræ præſidio nobis eſſe poſſint , non malè hîc additum *in armis* , ad diſtinctionem.

4 *De pœna.*] Hîc aliquid deeſſe putant nonnulli , quia non reſumit Cæſar quod propoſuerat, cùm dixit, *aut metus, aut injuria, &c.* atque illi membrum poſterius omiſſum eſſe aiunt. Non ita mihi videtur , nam injuria & pœna ſunt, in hoc negotio , termini relativi & æquivalentes , quod patebit attendenti ad ſcopum Cæſaris. Hoc enim tantùm voluit, Silanum motum fuiſſe in ferenda ſententia , aut rationibus quas metus ſuggeſſiſſet , aut iis , quæ ex ſceleris natura politicè naſcerentur.

5 *Ultrà.*] *Poſt mortem.*

6 *At enim.*] Objectio ex parte eorum quos ſibi Cæſar facit adverſarios.

7 *Tempus.*] Reſponſio Cæſaris ad objectionem adverſariorum. Per tempus autem , intelligit homines , qui poſt longum tempus de Conjuratorum pœna diſſererent.

8 *Fortuna.*] Innuit Conjuratorum ſupplicium , pravo exemplo , in Reipublicæ malum poſſe converti.

9 *Transfertur.*] Non tantùm intelligit exemplum ad indignos transferri, ſed eos, præſertim , exemplo perverſè uti.

bus, triginta viros impoſuêre, qui rempub. tractarent. Hi primò cœpêre peſſumum quemque & omnibus inviſum [1] *indemnatum necare. Eo populus lætari, & meritò dicere fieri. Poſt, ubi paullatim* [2] *licentia crevit, juxtà bonos & malos lubidinosè interficere, cæteros metu terrere. Ita civitas, ſervitute oppreſſa,* [3] *ſtulta lætitia gravis pœnas dedit. Noſtrâ memoriâ victor Sulla, cùm* [4] *Damaſippum, & alios hujuſmodi, qui malo reip. creverant, jugulari juſſit, quis non factum ejus laudabat? Homines ſceleſtos, & factioſos, qui ſeditionibus remp. exagitaverant, meritò necatos aiebant. Sed ea res magna initium cladis fuit. Namque, uti quiſque domum, aut villam, poſtremò aut vas, aut veſtimentum alicujus concupiverat, dabat operam, ut is in* [5] *proſcriptorum numero eſſet. Ita illi, quibus Damaſippi mors lætitiæ fuerat, paulò pòſt ipſi* [a] *trahebantur: neque priùs finis jugulandi fuit, quàm Sulla omnis ſuos divitiis explevit. Atque ego hoc non in M. Tullio, neque his temporibus vereor. Sed in magna civitate multa & varia ingenia ſunt. Poteſt alio tempore, alio conſule, cui item exercitus in manu ſit, falſum aliquid pro vero credi. Ubi hoc exemplo, per ſenatus* [6] *decretum, conſul gladium eduxerit,* [7] *quis illi finem ſtatuet, aut quis moderabitur? Majores noſtri, P. C. neque conſilii, neque audaciæ umquam eguêre: neque ſuperbia obſtabat, quò minùs inſtituta aliena, ſi modo proba erant, imitarentur. Arma atque tela militaria ab* [8] *Samnitibus, inſignia magiſtratuum ab* [9] *Tuſcis pleraque ſumſerant: poſtremò, quod ubique apud ſocios, aut hoſtis idoneum videbatur, cum ſummo ſtudio domi exſequebantur: imitari, quàm invidere bonis, malebant. Sed eodem illo tempore Græciæ morem imitati, verberibus animadvertebant in civis, de condemnatis ſummum ſupplicium ſumebant. Poſtquam reſpubl. adole-*

INTERPRETATIO.

a *Ipſi paulò pòſt indignè trucidabantur.*

NOTÆ.

1 *Indemnatum.*] Hoc eſt, *Causâ indictâ*. Gall *Sans aucune forme de procès*.

2 *Licentia.*] Triginta tyrannorum, ſcil. qui paſſim optimum quemque, per avaritiam, aut ambitionem, uſu confirmatâ tyrannide, necabant.

3 *Stulta.*] Quia non providerant illi bonos perinde ac malos tolli poſſe, ſi quibus cauſam dicendi poteſtas adimeretur.

4 *Damaſippum.*] Homo fuit nullius nominis, niſi quod Marii partes ſequutus, quoſvis ad ipſius nutum interfecit.

5 *Proſcriptorum.*] Bonis enim ſuis ſpoliabantur.

6 *Decretum.*] Illud intellige, quo ſumma poteſtas Conſulibus, verbis ſolennibus permittitur, *Dent illi operam ne quid Reſpublica detrimenti capiat.*

7 *Quis illi.* Maximè cavendum eſt, ne bonis regnantibus, ex in malos ſanciantur leges, per quas mali poſtea bonos oppreſſum eant.

8 *Samnitibus.*] Samnites, ſeu Sabelli, Italiæ populi ſupra Campaniam, ad Septentrionem.

9 *Tuſcis.*] Populi Italiæ, mari eorum nomine adjacentes, non longè à Româ ad occaſum.

vit, & multitudine civium factiones valuêre, [1] *circumveniri innocentes, alia hujuſcemodi fieri cœpêre: tunc lex Porcia, aliaque leges paratæ ſunt; quibus legibus exſilium damnatis permiſſum eſt. Hanc ego cauſam, P. C. quò minùs conſilium novum capiamus, in primis magnam puto. Profectò virtus, atque ſapientia major in illis fuit, qui ex parvis opibus tantum imperium fecêre, quàm in nobis, qui ea bene parta vix retinemus.* [2] *Placet igitur eos dimitti, & augeri exercitum Catilinæ? minumè: ſed ita cenſeo: publicandas eorum* [3] *pecunias: ipſos in vinculis habendos* [4] *per municipia, quæ maxumè opibus valent: neu quis de his poſtea ad ſenatum referat, neve* [5] *cum populo agat: qui aliter fecerit, ſenatum exiſtumare, eum contra remp. & ſalutem omnium facturum.*

Poſtquam Cæſar dicendi finem fecit; cæteri [6] verbo, alius alii, variè aſſentiebantur: at M. Porcius [7] Cato rogatus ſententiam; hujuſcemodi orationem habuit.

Longè mihi alia mens eſt, P. C. cùm res, atque pericula noſtra conſidero, & cùm ſententias nonnullorum mecum ipſe reputo. Illi mihi diſſeruiſſe videntur de pœna eorum, qui patriæ, parentibus, [8] *aris, atque focis ſuis bellum paravêre. Res autem monet, cavere ab illis magis, quàm, quid in illos ſtatuamus, conſultare. Nam cætera maleficia tum* [9] *perſequare,*

NOTÆ.

1 *Circumveniri.*] Id eſt, *per fraudem in vitæ periculum adduci.* Tacitè autem indicare voluit Cæſar, conflatum fuiſſe crimen conjurationis, aut ſaltem ab inimicis auctum; ut eò faciliùs ad eas leges deſcenderet, quibus vitæ civium, utut noxiorum, conſulebatur.

2 *Placet.*] Occurrit objectioni.

3 *Pecunias.* Eo nomine omnia bona veniunt. *Qu'il faut confiſquer tout leur bien.*

4 *Per municipia.*] Quos in carcerem conjicere nolebant, eos vel militibus, vel fidejuſſoribus, vel Magiſtratibus cuſtodiendos tradebant, vel eos per oppida Italiæ dividebant: Atque his periculum maximum erat ſi rei evaderent; ita ut oppidani pro hoſtibus & perduellibus haberentur; ſicuti à Dione obſervatum eſt.

5 *Cum populo.*] Provocatio erat ad Populum; adeòque potuiſſent Conjurati, gratiâ & Amicorum potentiâ, liberari, rogando atque ſupplicando.

6 *Verbo.*] Elliptica oratio: ſic intellige. *Hic & alius in ſententiam hujus aut illius Senatoris veniebat, ſeu pedibus eundo, ſeu verbo & voce:* Atque ita variè aſſentiebantur, ſeu modum ferendi ſuffragium, ſeu ipſum ſuffragium ſpectes.

7 *Cato.*] Hic fuit minor, Uticenſis dictus, quòd Uticæ ſe ſuâ cæde cruentaverit, Pronepos illius Catonis Cenſorii dicti.

8 *Aris.*] Per aras, templa; per focos, domos privatas intelligit. Cæterùm iſthâc enumeratione Cato tacitè, ſed prorſus reos damnat, iiſque qui ante ſe ſententiam ſuam dixerant, invidiam creat. Vehemens eſt hæc oratio, &, propemodum dixerim, divina. Figúras habet & aculeos ſummâ cum dignitate conjunctos. Cùm videas cenſeas; ſed memineris, Silanum Conſulem deſignatum, oratione Cæſaris permotum, ſententiam, quod turpiſſimum fuit, mutaſſe; Senatum ad miſericordiam delapſum eſſe; denique Catonem admodum adoleſcentem inter poſtremos ſententiam rogatum fuiſſe: ut, ſcilicet, tam gravis ejus Cenſura, qui eâ digni eſſent, Senatum ipſum univerſum haberet.

9 *Perſequare.*] Id eſt, *Quilibet Magiſtratus ulciſci poſſit.*

ubi facta ſunt: hoc, niſi provideris, ne accidat, ubi evenit, fruſtrà judicia implores. Captâ urbe, nihil fit reliqui victis. Sed, per deos immortalis, vos ego appello, qui ſemper domos, villas, ſigna: [1] *tabulas veſtras pluris, quàm rempubl: feciſtis: ſi iſta,* [2] *cujuſcumque modi ſint, quæ* [3] *amplexamini, retinere, ſi voluptatibus veſtris ocium præbere vultis, expergiſcimini aliquando, &* [4] *capeſſite remp.* Non *agitur de vectigalibus, non de* [5] *ſociorum injuriis: libertas, & anima noſtra in dubio eſt. Sæpenumero, P. C. multa verba in hoc* [6] *ordine feci: ſæpe de luxuriâ, atque avaritiâ noſtrorum civium queſtus ſum: multoſque mortalis eâ cauſâ adverſos habeo: qui mihi, atque* [7] *animo meo nullius umquam delicti gratiam feciſſem, haud facilè alterius* [8] *lubidini malèfacta condonabam. Sed,* [9] *ea tametſi vos parvi pendebatis; tamen reſp. firma erat:* [10] *opulentia negligentiam tolerabat.* Nunc *verò non id agitur, bonis ne, an malis moribus vivamus; neque, quantum, aut quàm magnificum imperium populi R. ſit; ſed,* [11] *hæc cujuſcumque modi videntur, noſtra, an, nobiſcum unà, hoſtium futura ſint. Hic mihi* [12] *quiſquam manſuetudinem, & miſericordiam nominat? Jam pridem equidem nos vera rerum vocabula* [13] *amiſimus.* [a] *Quia, bona aliena largiri,* liberalitas; *malarum rerum audacia,* fortitudo *vocatur; eo reſp. in extre-*

INTERPRETATIO.

a *Quia* largiri bona aliena *vocatur* liberalitas; audacia malarum rerum *vocatur* fortitudo, *eâ re reſpublica ad ultimas anguſtias redacta eſt.*

NOTÆ.

1 *Tabulas.*] Pictas intellige. *Des Tableaux.*

2 *Cujuſcumque.*] Cato Stoïcus fuit; adeòque fortunæ bona, quæ vocant, reverâ bona eſſe aut mala dicere noluit. Verùm hîc inſuper quædam latet exprobratio, quâ nimiæ divitiarum cupiditatis Romanos arguit.

3 *Amplexamini.*] Id eſt, *Aſſiduè & maximo cum ſtudio amplectimini.*

4 *Capeſſite.*] Id eſt, *ejus curam ſuſcipite.*

5 *Sociorum.*] Id eſt, *quæ ab ipſis acceptæ fuerint.*

6 *Ordine.*] Senatorio. Fuit alter equeſtris; tertius plebeius.

7 *Animo.*] Per animum, appetitus intelligit, qui, in Catone, quia temperati erant, bene animi nomine honeſto appellantur.

8 *Lubidini.*] Jam notantur appetitus, prout effræni in omne ruunt flagitium.

9 *Ea.*] Quæ ego verba feci, intellige, in Senatu, contra eorum pravitatem.

10 *Opulentia.*] Id eſt, *immenſa auctoritas & potentia, itemque divitiæ P. Romani patiebantur nos aliquantò negligentiùs imperium agitare.* Veriſſimè Cato: nam neque uno momento conduntur quæ occidunt; neque uno momento quietem nanciſcuntur corpora quibus motus impreſſus eſt, præſertim ſi illis moles non deſit.

11 *Hæc.*] Eadem quæ ſuprà memoravit, cùm his ipſis terminis uſus eſt.

12 *Quiſquam.*] Invidiosè.

13 *Amiſimus.*] Verecundè & ingenioſè admodum mores carpit corruptos: ſenſus eſt enim, Romanos, (in quorum numero, ut invidiam declinet, ſeipſe involvit,) virtutis ſub ſpecie vitia ſectari.

mo ſita eſt. [1] Sint ſanè, quoniam ita ſe mores habent, liberales ex ſociorum fortunis: ſint miſericordes in furibus ærarii: ne illi ſanguinem noſtrum largiantur, &, dum paucis ſceleratis parcunt, bonos omnis perditum eant. [2] Bene, & compoſitè C. Cæſar paulò antè in hoc ordine de vita, & morte diſſeruit, credo falſa exiſtumans ea, quæ de inferis memorantur, [3] diverſo itinere malos à bonis loca tetra, inculta, fœda, atque [4] formidoloſa habere. Itaque cenſuit, pecunias eorum publicandas, ipſos per municipia in cuſtodiis habendos; [5] videlicet, ne, ſi Romæ ſint, aut à popularibus conjurationis, aut à multitudine conducta, per vim eripiantur. Quaſi verò mali, atque ſceleſti tantummodo in urbe, & non per totam Italiam ſint; aut non ibi plus poſſit audacia, ubi ad defendendum opes minores ſunt. Quare vanum equidem hoc conſilium eſt, ſi periculum ex illis metuit. Sin in tanto omnium metu ſolus non timet; eò magis refert, me mihi, atque vobis timere. Quare cùm de P. Lentulo; cæteriſque ſtatuetis; pro certo habetote, vos ſimul de exercitu Catilinæ & de omnibus conjuratis [6] decernere. Quantò vos [7] attentiùs ea agetis, tantò illis animus infirmior erit: ſi paullulùm modò vos languere viderint, jam omnes feroces aderunt. Nolite exiſtumare, majores noſtros [8] armis rempubl. ex parva magnam feciſſe. Si ita res eſſet; multò pulcherrumam eam nos haberemus. Quippe ſociorum, atque civium, præterea armorum, atque equorum major copia nobis, quàm illis, eſt. Sed alia fuêre, quæ illos magnos fecêre: quæ nobis nulla ſunt: domi induſtria, foris juſtum imperium; animus in conſulendo liber, neque [9] delicto, neque lubidini obnoxius. Pro his nos habemus luxuriam, atque avaritiam; publicè egeſtatem, privatim opulentiam: [10] laudamus divitias, ſequimur inertiam: inter bonos & malos [11] diſcrimen nullum:

NOTÆ.

1 *Sint ſanè.*] Vehementem habet reprehenſionem hæc ellipſis. Neminem nominat Cato; ſed eò graviùs Conjuratorum fautores exagitat.

2 *Bene & compoſitè.*] Iiſdem propemodum verbis aliorum Cæſar reprehenderat orationem: atque ita in eo, quod graviſſimum eſt, idem illud peccatum Cato caſtigat, quod ille in aliis animadvertiſſe rebatur.

3 *Diverſo.*] Quæ de inferis & Elyſiis campis fabulati ſunt Poëtæ, nemo non novit.

4 *Formidoloſa.*] Hoc eſt, *quæ formidinem incutiunt, & metum.* Gall. *Où regne la frayeur.*

5 *Videlicet.*] Irriſio eſt Cæſaris, quem Cato per totam hanc orationem acerbè vellicat & inſectatur.

6 *Decernere.*] Gall. *Que vous faites le procès à Catilina, &c.*

7 *Attentiùs.*] Hìc ferè ſignificat *majori cum rigore.* Gall. *Plus vous apporterez de vigueur dans cette affaire.*

8 *Armis.*] *Tantùm*, ſupple, aut *præſertim.*

9 *Delicto.*] Tacitè quoſdam carpit qui Conjurationis conſcii eſſe credebantur; quaſi illi, cùm in culpa eſſent, ideo perduellibus faverent, quòd aliter ſibi conſulere non poſſent.

10 *Laudamus.*] Pro *amamus.* Ita enim comparata eſt hominum natura, ut, quæ laudamus, ea pariter amemus. Atque hinc oritur, & huc recurrit omnis Politicorum ſcientia.

11 *Diſcrimen.*] Id eſt, *nulla bonorum ratio habetur.*

omnia virtutis præmia [1] *ambitio poſſidet. Neque mirum:* [a] *ubi vos ſeparatim,* [2] *ſibi quiſque conſilium capitis; ubi domi voluptatibus, hic pecuniæ, aut gratiæ* [3] *ſervitis, eo fit, ut impetus fiat in vacuam remp. Sed ego hæc omitto. Conjuravêre cives nobiliſſumi patriam incendere; Gallorum gentem, infeſtiſſumam nomini Romano, ad bellum arceſſunt; dux hoſtium cum exercitu* [b] *ſupra caput eſt: Vos cunctamini etiam nunc &* [4] *dubitatis, quid intra mœnia deprehenſis hoſtibus, faciatis?* [5] *Miſereamini, cenſeo;* [6] *Deliquêre homines adoleſcentuli per ambitionem: atque etiam armatos dimittatis.* [7] *Næ iſta vobis manſuetudo, & miſericordia, ſi illi arma ceperint, in miſeriam vertet. Scilicet res ipſa aſpera eſt,* [8] *ſed vos non timetis eam.* [9] *Immò verò maxumè; ſed inertiâ & mollitiâ animi, alius alium* [10] *exſpectantes cunctamini,* [11] *videlicet diis immortalibus confiſi, qui hanc remp. in maxumis ſæpe periculis ſervavêre.* [12] *Non votis, neque* [13] *ſuppliciis muliebribus auxilia deorum parantur; vigilando, agendo, bene conſulendo, proſperè omnia cedunt. Ubi ſocordiæ tete, atque ignaviæ tradideris, nequicquam deos implores. Irati, infeſtique ſunt. Apud majores noſtros A. Manlius Torquatus*

INTERPRETATIO.

a *Quandoquidem vos capitis conſilium, quiſque pro ſe ſeorſim.*

b *Dux hoſtium fauces urget cum exercitu & nos premit.*

NOTÆ.

1 *Ambitio.*] Cato ideo ad Conſulatum non fuit promotus, quia ambire, &, ut mos erat aliis, populo ſupplicare noluit, virtute ſuâ confiſus ſcilicet, quæ tamen illi, hac in parte, ut ſæpe aliàs, inutilis fuit.

2 *Sibi.*] Actum eſt de eo corpore, cujus vinculum ſolvitur, bonorum communio.

3 *Servitis.*] Hoc eſt, *non pro bono Reipublicæ, ſed pro pecunia, aut gratia à privatis conſequenda, ſuffragia fertis.*

4 *Dubitatis.*] *Cunctari* retardationem actionis, *Dubitare* ejus anxietatem notat, cùm, quid agamus, ancipites hæremus.

5 *Miſereamini.*] Ironia eſt; tametſi res ipſa ſeriò ex eorum perſona qui Conjuratis favebant, proponitur.

6 *Deliquêre.*] Ratio pro miſericordia, quæ ex perſona quoque ſubjicitur Cæſaris & aliorum, cum amara ironia.

7 *Næ iſta.*] Jam pro ſe loquitur Cato.

8 *Sed vos.*] Iterum adverſarios, eos ſcilicet, qui ad miſericordiam inclinabant, exagitat.

9 *Immò.*] Ad ea reſpondet Cato, quæ cum irriſione conceſſerat. Quaſi dicat, *Ne quis veſtrûm, non timere ſe ſimulet, nam vos maximè timere res ipſa indicat.*

10 *Exſpectantes.*] Gall. diceremus, *En vous regardant les uns les autres, pour ſçavoir à qui ouvrira le pas.*

11 *Videlicet.*] Inepto Senatorum conſilio ineptam ſubjicit rationem, illudque ad modum eâ ratione intortum, ut non jam Senatus, Regum, ſed puerorum conſeſſus eſſe videatur. Certè minimè mirandum eſt, Cicero ſi alicubi teſtatur, Catonem vitam ſuam in diſcrimen obtuliſſe, atque ſententiæ invidiam ſibi capitis periculo præſtandam vidiſſe.

12 *Non votis.*] Ineptam arguit Senatorum rationem.

13 *Suppliciis.*] Id eſt, *precibus inutilium muliercularum*, quæ ſtultè à diis petunt, quæ non aliter ipſi quàm per homines exequuntur.

bello Gallico filium ſuum, quòd is [1] contra imperium in hoſtem pugnaverat, necari juſſit. Atque ille egregius adoleſcens immoderatæ fortitudinis morte pœnas dedit. Vos, de crudeliſſumis parricidis quid ſtatuatis, cunctamini? videlicet vita cætera eorum huic ſceleri [2] obſtat. Verùm parcite dignitati Lentuli, ſi ipſe pudicitiæ, ſi famæ ſuæ, ſi diis, aut hominibus umquam ullis pepercit. Ignoſcite Cethegi adoleſcentiæ, niſi iterum jam patriæ bellum fecit. Nam quid ego de Gabinio; Statilio, Cepario loquar? quibus ſi quidquam penſi umquam fuiſſet, [3] non ea conſilia de rep. habuiſſent. Poſtremò, P. C. ſi mehercle peccato [4] locus eſſet, facilè paterer vos ipsâ [5] re corrigi, quoniam verba contemnitis. Sed undique circumventi ſumus: Catilina cum exercitu faucibus urget: alii intra mœnia, atque in ſinu urbis ſunt hoſtes. Neque parari, neque conſuli quidquam occultè poteſt: quò magis properandum eſt. Quare ita ego cenſeo. Cum nefario conſilio ſceleratorum civium reſp. in maxuma pericula venerit, hique indicio T. Vulturtii, & legatorum Allobrogum convicti, confeſſique ſint, cædem, incendia, aliaque fœda atque crudelia facinora in civis, patriamque paraviſſe; de confeſſis, ſicuti de [6] manifeſtis rerum capitalium [7] more majorum ſupplicium ſumendum.

Poſtquam Cato aſſedit; conſulares omnes, itemque ſenatus magna pars, ſententiam ejus laudant, virtutem animi ad cælum ferunt: alii alios increpantes timidos vocant: Cato clarus atque magnus habetur: ſenati decretum fit, ſicut ille cenſuerat. Sed mihi, multa legenti, multa audienti, quæ populus Rom. domi, militiæque, mari, atque terrâ præclara facinora fecit, fortè lubuit attendere, quæ res maxumè tanta negotia ſuſtinuiſſet. Sciebam, ſæpenumero [a] parvâ manu cum magnis legionibus hoſtium contendiſſe: cognoveram parvis copiis bella geſta cum opulentis regibus: ad hoc, ſæpe fortunæ [8] violentiam toleraſſe;

INTERPRETATIO.

a *Sciebam P. Romanum ſæpe certaſſe parvo exercitu cum magnis legionibus hoſtium.*

NOTÆ.

1 *Contra.*] Non equidem *contra*, ſed *ſine* imperio; niſi quòd in bello, is contra imperium facit, qui abſque eo aliquid audet.

2 *Obſtat.*] Prout id factum in illo Horatio, cujus crimen intra gloriam fuit, ut loquitur Florus. Gall. diceremus, *Contrebalance.*

3 *Non ea.*] Hoc eſt, *tam nefaria.* Veriſſimè dictum: nam per gradus ad extremam nequitiam deſcenditur; quod adoleſcentibus maximè notandum eſt.

4 *Locus eſſet.*] Id eſt, *ſi poſtquam patratum fuiſſet facinus Conjuratorum, res poſſet ad ſalutem converti.*

5 *Re corrigi.*] Hoc eſt, *damno & incommodis, quæ ex Conjuratorum facinore in vos redundarent.*

6 *Manifeſtis.*] Illi ſunt, quos crimen admiſiſſe conſtat.

7 *More.*] Priuſquam leges paratæ eſſent pro tergo & capite civium.

8 *Violentiam.*] Cùm, verbi gratiâ, adversùs Samnites, Gallos, Pyrrhum, Annibalem, bellum geſſerunt.

facundiâ Græcos, gloriâ belli Gallos ante Romanos fuiſſe. Ac mihi, multa [a] agitanti, conſtabat, paucorum civium egregiam virtutem cuncta patraviſſe, eoque factum, uti divitias paupertas, multitudinem paucitas ſuperaret. Sed, poſtquam luxu, atque deſidiâ civitas corrupta eſt, [b] rurſus reſp. magnitudine ſuâ, imperatorum atque magiſtratuum vitia [1] ſuſtentabat; [c] ac, ſicuti effetâ parente, multis tempeſtatibus haud ſanè quiſquam Romæ virtute magnus fuit. Sed, memoriâ meâ, ingenti virtute, diverſis moribus fuêre viri duo, M. Cato, & C. Cæſar: quos, quoniam res obtulerat, ſilentio præterire non fuit conſilium, quin utriuſque naturam, & mores, quantùm ingenio poſſem, aperirem. Igitur his [2] genus, ætas, eloquentia prope æqualia fuêre: magnitudo animi par, item gloria, ſed alia aliî. Cæſar beneficiis, ac munificentiâ magnus habebatur; integritate vitæ Cato. Ille manſuetudine, & miſericordiâ clarus factus: huic ſeveritas dignitatem addiderat. Cæſar, [3] dando, ſublevando, ignoſcendo; Cato, nihil [4] largiundo, gloriam adeptus eſt. In altero [5] miſeris perfugium; in altero malis pernicies. Illius facilitas, hujus conſtantia laudabatur. Poſtremò, Cæſar in animum induxerat, laborare, vigilare; negotiis amicorum intentus, ſua neglegere; nihil denegare, quod dono dignum eſſet; ſibi magnum imperium, exercitum, bellum novum exoptabat, ubi virtus eniteſcere poſſet. At Catoni ſtudium [6] modeſtiæ, decoris, ſed maxumè ſeveritatis, erat. Non divitiis cum divite, neque

INTERPRETATIO.

a *Et conſtabat mihi multa ſedulò cogitanti, paucorum civium egregiam virtutem cuncta patraſſe.*

b *Ex adverſo Reſpublica ſuſtentabat magnitudine ſuâ vitia Imperatorum.*

c *Et, ſicuti* Roma *mater effeta, & laſſata fuiſſet, non fuit ſanè quiſquam Romæ magnus virtute, per multas tempeſtates.*

NOTÆ.

1 *Suſtentabat.*] Id eſt, *Tanta erat Reipublicæ opulentia, ut Magiſtratuum negligentiâ & inertiâ, ea non intercideret; ſed eorum vitia magnitudine ſuâ quodammodo abſorberet.*

2 *Genus.*] Catonis genus principium dignitatis & gloriæ à proavo Catone Cenſorio ſumſit: Cæſar verò ab Julo Æneæ filio, Æneas à Venere, quæ ipſum ex Anchiſe genuit, natales repetebat. Sed, ut vides, quæ adulatio ex fabulis invexerat, gravis Autor à rei veritate ſegregavit.

3 *Dando.*] Noluit dicere *largiundo*, quod in vitium verteretur; verùm uſus eſt Gerundio quod vim habet frequentativam. Quoad rem idem dicit; ſed ſermo honeſtus eſt.

4 *Largiundo.*] Non dixit *dando*, ne videretur Cato tenax & avarus, ſed *largiundo*, ut, quibus largitionibus alii Populi gratiam & ſuffragia emendicabant, ab iis ille integer cognoſceretur.

5 *Miſeris.*] Imò & malis, nam utriſque Cæſar favebat: Sed illud diſſimulat Salluſtius, qui & ipſe, in his, à Julio ſuſtentatus fuerat. Nonne modò largitionum Cæſaris invidiam honeſto nomine declinavit? Egregius artifex, quem nemo non virum ſanctiſſimum credat, niſi aliunde notus ſit.

6 *Modeſtia.*] Vide quid ſit modeſtia ex oppoſito Cæſaris ingenio agitato, elato, ambitioſo.

factione cum factioſo; ſed cum ſtrenuo, virtute, cum modeſto, pudore, cum innocente, [1] abſtinentiâ certabat; eſſe, quàm videri, bonus malebat: ita, quò minùs gloriam petebat, eò magis adſequebatur. Poſtquam, utì dixi, ſenatus in Catonis ſententiam diſceſſit; conſul optumum factu ratus, [2] noctem, quæ inſtabat, antè capere; ne quid eo ſpatio novaretur, [3] triumviros, quæ ſupplicium poſtulabat, parare jubet: ipſe, præſidiis diſpoſitis, Lentulum in carcerem deducit: idem fit cæteris per prætores. Eſt in carcere locus, quod Tullianum appellatur, ubi paululùm aſcenderis ad lævam, circiter XII. pedes humi depreſſus. Eum muniunt undique parietes, atque inſuper [4] camera lapideis [5] fornicibus vincta: ſed [6] incultu, tenebris, odore fœda, atque terribilis ejus facies. In eum locum poſtquam demiſſus Lentulus, vindices rerum capitalium, quibus præceptum erat, laqueo gulam fregêre. Ita ille patricius, ex gente clariſſuma Corneliorum, qui conſulare imperium Romæ habuerat, dignum moribus factiſque ſuis exitum vitæ invenit. De Cethego, Statilio, Gabinio, Cepario, eodem modo ſupplicium ſumtum eſt.

Dum ea Romæ geruntur, Catilina ex omni [a] copia, quam ipſe adduxerat, & Mallius habuerat, duas legiones [7] inſtituit; cohortes pro numero militum [8] complet: dein, utì quiſque voluntarius, aut ex ſociis in caſtra venerat, [9] æqualiter diſtribuerat, ac brevi ſpatio legiones [10] numero hominum expleverat: cùm initio non ampliùs duobus millibus habuiſſet. Sed ex omni copia circiter pars quarta erat militaribus armis inſtructa: cæteri, utì quemque caſus armaverat, [11] ſparos, aut lan-

INTERPRETATIO.

a *Catilina inſtituit duas legiones ex omnibus militibus quos ipſe adduxerat, & Mallius habuerat.*

NOTÆ.

1 *Abſtinentiâ.*] Ita ut, neque alteri quicquam detraheret, neque verò dona accipere vellet.

2 *Noctem.*] Id eſt, *antè omnia exequi quæ in Senatu de Conjuratis decreta eſſent, quàm nox ingrueret.*

3 *Triumviros.*] Capitales ſcilicet, quibus carceris & ſupplicii, imò & aliquando inquiſitionis cura demandata erat. *C'étoit une eſpece de Lieutenans criminels.*

4 *Camera.*] *Une voute.*

5 *Fornicibus.*] Quid ſint hoc in loco fornices neſcio, niſi arcuatos lapides intelligamus, ex quibus ipſa camera conſtat; vel circulos illos in cameris ad ſpeciem etiam extantes, quales viſuntur in ædificiis, præſertim Gothico more extructis, quibus tota cameræ & ædificii moles innititur.

6 *Incultu.*] Hoc eſt, *ex eo quod locus ab hominibus non erat frequentatus.*

7 *Inſtituit.*] Gall. *Il ordonna.*

8 *Complet.*] Numerum non habebat militum, qui pro duabus legionibus requirebatur, adeòque, quos habuit, in ſingulas cohortes, quibus ſuus numerus non conſtitit, partitus eſt.

9 *Æqualiter.*] Ita ut ſingulæ cohortes de advenientibus eundem numerum acciperent.

10 *Numero.*] Inſtituta fuit legio à Romulo hominum 3000, quæ poſtea crevit uſque ad 6000, qualis fuit tempore Catilinæ.

11 *Sparos.*] *Sparus*, aut *ſparum*, ruſticum eſt telum, in modum pedis recurvum,

ceas, alii præacutas [1] ſudes portabant. Sed poſtquam Antonius cum exercitu adventabat, Catilina per montis iter facere: modò ad urbem, modò in Galliam [2] versùs caſtra movere; hoſtibus occaſionem pugnandi non dare. Sperabat propediem magnas copias ſe habiturum, ſi Romæ ſocii incepta patraviſſent. Interea ſervitia repudiabat, [3] cujus initio ad eum magnæ copiæ concurrebant, opibus conjurationis fretus; ſimul [4] alienum ſuis rationibus videri, cauſam civium cum ſervis fugitivis communicaſſe. Sed, poſtquam in caſtra nuncius pervenit, Romæ conjurationem patefactam; de Lentulo, & Cethego, cæteriſque, quos ſuprà memoravi, ſupplicium ſumtum: plerique, quos ad bellum ſpes rapinarum, aut novarum rerum ſtudium illexerat, dilabuntur: reliquos Catilina per montis aſperos, magnis itineribus, in agrum [5] Piſtorienſem abducit, eo conſilio, uti per tramites occultè profugeret in Galliam. At Q. Metellus Celer cum tribus legionibus in agro Piceno præſidebat, ex [6] difficultate rerum eadem illa exiſtumans, [7] quæ ſuprà diximus Catilinam agitare. Igitur, ubi iter ejus ex perfugis cognovit, caſtra properè movit; ac ſub ipſis radicibus montium conſedit, quà illi deſcenſus erat in Galliam properanti. Neque tamen Antonius longè aberat, [8] utpote qui, magno exercitu, locis [a] æquioribus [9] expeditos in fugam ſequeretur. Sed Catilina, poſtquam vidit, montibus, atque copiis hoſtium ſeſe clauſum, in urbe res adverſas, neque fugæ, neque [b] præſidii ullam ſpem: optumum factu ratus in tali re fortunam belli tentare, ſtatuit cum Antonio quàm primùm confligere. Itaque concione advocatâ, hujuſcemodi orationem habuit.

Compertum ego habeo, milites, verba viris virtutem non addere; neque ex [10] ignavo ſtrenuum, neque fortem ex [11] timido exercitum, oratione

INTERPRETATIO.

a *Utpote qui ſequeretur locis planioribus in fugam promtos.*

b *Poſtquam Catilina vidit neque fuga neque tutela ullam ſpem remanere.*

NOTÆ.

1 *Sudes.*] Perticæ ſunt acutæ, præuſtæ.

2 *Versùs.*] Adverbium eſt.

3 *Cujus.*] In neutro genere. Eâdem ratione Gallicè dicimus, *Dont*; *dequoi*.

4 *Alienum.* Nimirum, iſtud eos deterruiſſet, qui Romæ occultiùs Conjurationis erant participes: Dicerent enim, *Quid nos iſti colluvioni immiſcebimus?* Deinde minùs Catilinæ cauſam defendere potuiſſent: nec locus ullus excuſationi relictus fuiſſet.

5 *Piſtorienſem.*] In Etruriæ parte Occidentali, ad Apennini montis radices.

6 *Difficultate rerum.*] Quibus, ſcilicet, Catilina, circumventus erat.

7 *Quæ ſuprà diximus.*] Hæc verba, in textum, ex marginali notâ irrepſiſſe videntur.

8 *Utpote qui.*] Non refertur ad integram ſententiam, ſed tantùm ad verbum *aberat*, Quaſi dixiſſet, *Neque tamen Antonius longè aberat, quamquam aberat tamen, utpote qui, &c.* Non placet hæc ſcribendi ratio.

9 *Expeditos.*] Qui neque ſarcinis, neque armaturâ gravi onuſti erant.

10 *Ignavo.*] Quod ad corpus.

11 *Timido.*] Quod ad animum refertur.

imperatoris fieri. Quanta cujuſque animo audacia naturâ, aut [1] moribus ineſt, tanta in bello patere ſolet. Quem neque gloria, neque pericula excitant, nequicquam hortère. Timor animi auribus officit. Sed ego vos, quò pauca monerem, advocavi; ſimul uti cauſam [2] conſilii mei aperirem. Scitis equidem, milites, ſocordia, atque ignavia Lentuli, quantam ipſi nobiſque cladem attulerit, quoque modo, dum ex urbe præſidia opperior, in Galliam proficiſci nequiverim. Nunc verò, quo in loco res noſtræ ſint, juxtà mecum omnes intelligitis. Exercitus hoſtium duo, unus ab urbe, alter à Gallia obſtant: diutiùs in his locis eſſe, ſi [a] maxumè animus ferat, frumenti atque aliarum rerum egeſtas prohibet. Quòcunque ire placet, ferro iter aperiundum eſt. Quapropter vos moneo, uti forti, atque parato animo ſitis; &, cùm prœlium inibitis, memineritis, vos divitias, decus, gloriam, præterea libertatem, atque patriam in dextris veſtris portare. Si vincimus; omnia nobis tuta erunt: [3] commeatus abundè: municipia, atque coloniæ [4] patebunt. Sin metu ceſſerimus, eadem illa adverſa fient; [5] neque locus, neque amicus quiſquam teget, quem arma non texerint. Præterea, milites, non eadem nobis, & illis neceſſitudo impendet. Nos pro patria, pro libertate, pro vita certamus: illis [6] ſupervacaneum eſt pro potentia paucorum pugnare. Quò audaciùs aggredimini, memores priſtinæ virtutis. Licuit vobis cum ſumma turpitudine in exſilio ætatem agere. Potuiſtis nonnulli Romæ, amiſſis bonis, alienas [7] opes exſpectare. Quia illa fœda, atque intoleranda [8] viris videbantur, [9] hæc ſequi decreviſtis. [10] Si hæc relinquere vultis, [11] audaciâ opus eſt. Nemo, niſi victor, pace bellum mutavit. Nam, in fugâ ſalutem ſperare, [b] tum arma, quîs corpus tegitur, ab hoſtibus [12] avertere: ea verò dementia eſt. Semper in prælio iis maxumum eſt pe-

INTERPRETATIO.

a *Quamvis maximè vellemus.*
b *Nam dementia eſt, ſperare ſalutem in fuga, atque inſuper avertere ab hoſtibus arma, quibus corpus tegitur.*

NOTÆ.

1 *Moribus.*] *Exercitio & aſſuetudine.*

2 *Conſilii.*] Intelligit de conſilio, manus cum Antonio conſerendi.

3 *Commeatus.*] Ita vocantur ea omnia, quæ ad exercitus alimoniam ſpectant.

3 *Patebunt.*] Id eſt; *iis utemur faventibus.*

5 *Neque locus.*] Minimè mirum ſi deſperati omnes, qui cum Catilina perſtiterunt, adverſis vulneribus conciderint; Vel ipſis lapidibus animos hæc ejus oratio dediſſet.

6 *Supervacaneum.*] *Superfluum & inutile*, quoſque adeò faciliùs eſt vincere; cùm ferocior ſit in libertate ſua vindicanda dolor, quàm in injuſta dominatione defendenda cupiditas.

7 *Opes.*] Largitiones putà, captatas hæreditates.

8 *Viris.*] Id eſt, *hominibus ſtrenuis & cordatis.*

9 *Hæc ſequi.*] *Bellum Patriæ indicere.*

10 *Hæc relinquere.*] *Bellum*; ut illi otium ſuccedat.

11 *Audaciâ.*] Omninò; nec aliter unquam victoriâ quiſquam potitus eſt.

12 *Avertere.*] Prout fit illud in fuga.

riculum, qui maxumè timent: audacia pro muro [1] *habetur. Cùm vos conſidero, milites: & cùm facta veſtra* [2] *æſtumo: magna me ſpes victoriæ tenet. Animus, ætas, virtus veſtra me* [3] *hortantur; præterea neceſſitudo, quæ etiam timidos fortis facit.* [a] [4] *Nam, multitudo hoſtium ne circumvenire queat, prohibent anguſtiæ loci. Quòd ſi virtuti veſtræ fortuna* [5] *inviderit, cavete, ne inulti animam amittatis,* [b] *neu capti potiùs, ſicuti pecora, trucidemini, quàm virorum more pugnantes, cruentam atque luctuoſam victoriam hoſtibus relinquatis.*

Hæc ubi dixit; paullulùm commoratus, [6] ſigna canere jubet: atque [c] inſtructos [7] ordines in locum æquum deducit: dein, remotis omnium equis, quò militibus, exæquato periculo, animus amplior eſſet, ipſe pedes exercitum pro loco, atque copiis [8] inſtruit. Nam uti planities erat inter ſiniſtros montis, & ab dextera rupes aſpera; octo cohortes in fronte conſtituit; reliqua [9] ſigna in [10] ſubſidiis [11] artiùs collocat. Ab his centuriones omnis lectos & [12] evocatos, præterea ex gregariis militibus optumè quemque armatum, in primam aciem ſubducit; C. Mallium in dextra, Fæſulanum quemdam in ſiniſtra

INTERPRETATIO.

a *Nam anguſtiæ loci impediunt ne multitudo hoſtium poſſit nos circumcludere.*

b *Cavete ne inulti moriamini, neve capti potiùs trucidemini, ſicuti bruta, quàm relinquatis hoſtibus victoriam cruentam ac luctuoſam, cùm certaveritis more virorum.*

c *Jubet ſigna canere, atque deducit ordines ad prælium compoſitos, in locum planum.*

NOTÆ.

1 *Habetur.*] Pro *eſt*: Jam ſæpius eo ſenſu vidimus.

2 *Æſtumo.*] Id eſt, *ſingulis ſuam laudem tribuo*; adeòque quàm præclara fuerint reputo.

3 *Hortantur.*] *Mihi addunt alacritatem.*

4 *Nam.*] Rationem reddit, cur de fortitudine ſuorum, quantumvis paucorum, bene ſperet; quia ſcilicet, per loci anguſtias, eos non liceat hoſtibus circumvenire.

5 *Inviderit.*] Id eſt, *ſi vobis pereundum ſit*, Ille verò vocibus abſtinet ominoſis.

6 *Signa.*] Quibus prœlium indicebatur. Tubis autem, buccinis, & cornibus utebantur, non tympanis, ut ſolent noſtrates, aliique, quando milites ad prœlium, vel ad aliquod opus erant evocandi; vel etiam cùm ſigna & Aquilæ erant movendæ. Sed apud alios iſta pleniùs videbis.

7 *Ordines.*] Id eſt, *milites, prout ſinguli erant ſub ſuis ſignis; atque huic, aut illi centurioni parebant.*

8 *Inſtruit.*] Ordines erant inſtructi; at, exercitus non erat: Illud eſt munus Imperatoris.

9 *Signa.*] Id eſt, *reliquum exercitum.*

10 *Subſidiis,*] Pars erat aciei poſtrema, ubi plerumque Triarii, & fortiſſimi erant milites.

11 *Artiùs.*] *Il les fit ſerrer davantage.*

12 *Evocatos.*] Illi erant qui militiâ functi, ad bellum, niſi in tumultu, cogi non poterant; ſed precibus illecti, in gratiam Ducum militabant. Cùm itaque longo uſu bellandi artem didiciſſent, meritò eos Salluſtius *lectos* appellat.

parte curare jubet : ipſe cum libertis, & [1] colonis propter Aquilam adſiſtit ; quam bello [2] Cimbrico C. Marius in exercitu habuiſſe dicebatur. At ex altera parte C. Antonius, [3] pedibus æger, quòd prœlio adeſſe nequibat, M. [4] Petreio legato exercitum permittit. [5] Ille cohortes veteranas, quas [6] tumulti cauſsâ conſcripſerat, in fronte ; poſt eas cæterum exercitum in ſubſidiis locat. [7] Ipſe equo circumiens, unumquemque nominans, appellat, hortatur, rogat, uti meminerint, ſe contra latrones inermes, pro patria, pro liberis, pro aris, atque focis ſuis cernere. Homo militaris, quòd ampliùs annos triginta [8] tribunus, aut [9] præfectus, aut legatus, aut prætor cum magna gloria in exercitu fuerat, pleroſque ipſos, factaque eorum fortia noverat ; ea commemorando, militum animos accendebat. Sed, ubi, omnibus rebus exploratis, Petreius tubâ [10] ſignum dat, cohortes paullatim incedere jubet. Idem facit hoſtium exercitus. Poſtquam eò ventum eſt, unde à [11] ferentariis prœlium committi poſſet : maxumo clamore, infeſtis ſignis concurrunt ; pila omittunt ; gladiis res geritur. Veterani, priſtinæ virtutis memores, cominus acriter inſtare ; illi haud timidi reſiſtunt : maxumâ vi certatur. Interea Catilina cum

NOTÆ.

1 *Colonis.*] Syllæ fuerant milites, quibus eum Etruriam colendam diviſiſſe antea vidimus ; quos, cùm ſuo largiùs uſi eſſent, & rebus novis ſtuderent, facilè in ſuas partes Catilina illexerat.

2 *Cimbrico.*] Cimbri Germaniæ populi fuerunt, maximè ad Septentrionem, qui cùm terras eorum inundaſſet Oceanus, quærentes ſedes novas, cum Theutonis, atque Tigurinis, adversùs Romanos bellum geſſerunt.

3 *Pedibus.*] Mente potiùs ; nam morbum finxiſſe ſcribit Dio : Veritus ſcilicet, ne ſibi palam aliquid à Catilina objiceretur, quod conjurationis participem fuiſſe eum declararet.

4 *Petreio.*] Is poſtea legatus fuit Pompeii in Hiſpania, utì quidem videtur, qui ſe rerum deſperatione interemit in Africa ; vel, ut alii volunt, cum Juba mutuo vulnere concidit.

5 *Ille.*] Petreius.

6 *Tumulti.*] Pro *tumultûs*. Ita olim indifferenter.

7 *Ipſe.*] *Mirum quàm hîc hæſitent commentatores, ac contraria, & ſentiant, & exponant in re non admodum difficili: Ego,* inquit Glareanus, *per* Ille, Petreium *intelligo* ; *per* Ipſe, Antonium : *quod Lector ipſe, ſimul atque priora cum ſequentibus conferet, facilè intelliget.* At verò Zanchius, *Non ſatis mirari poſſum Glareanum qui aſſerit hîc Commentatores hæſitare, ac contraria exponere, cùm ipſe potiùs in re facillima contraria exponat : Ego, ut à Glareano diſſentiam, per* Ille *Antonium accipio, per* Ipſe *Petreium ; quod unuſquiſque mediocriter eruditus animadverteret.* Quartus accedat, ſi volet, cui ipſe ridiculo fuerim, certè tertius Zanchium & ejus confidentiam multis de cauſis demiror, atque in Glareani partes unicè concedo.

8 *Tribunus.*] Dux mille hominum. *Colonel.*

9 *Præfectus.*] Qui neque eſt Imperator, neque Legatus ; ſed pro tempore vicem præſtat Imperatoris aut Prætoris.

10 *Signum.*] *Bellicum*, ſeu *claſſicum* ; ſignum cum hoſte congrediendi. *Fit ſonner la charge.*

11 *Ferentariis.*] Illi erant, quibus levis armatura ; quique primi, quibuſvis telis eminus miſſis, prœlium committebant.

[1] expeditis in primâ acie verſari : laborantibus ſuccurrere : [2] integros pro ſauciis accerſere : omnia providere : multùm ipſe pugnare, ſæpe hoſtem ferire : ſtrenui militis, & boni imperatoris officia ſimul exſequebatur. Petreius, ubi videt Catilinam [3] contrà, ac ratus erat, magnâ vi tendere : cohortem [4] prætoriam in medios hoſtis inducit; eoſque perturbatos, atque alios [5] alibi reſiſtentes, interficit : deinde utrimque ex lateribus cæteros aggreditur. Mallius, & Fæſulanus in primis pugnantes cadunt. Poſtquam fuſas copias, ſeque cum paucis relictum videt Catilina; memor [6] generis, atque priſtinæ dignitatis ſuæ, in confertiſſumos hoſtes incurrit, ibique pugnans confoditur. Sed, confecto prælio, tum verò [7] cerneres quanta audacia, quantaque animi vis fuiſſet in exercitu Catilinæ. Nam ferè, quem quiſque vivus pugnando locum ceperat, eum, amiſsâ animâ, corpore tegebat. Pauci autem, quos medios cohors prætoria disjecerat, paullò diverſiùs, ſed omnes tamen [8] adverſis vulneribus, conciderant. Catilina verò longè à ſuis inter hoſtium cadavera repertus eſt, paullulùm etiam ſpirans; ferociamque animi, quam habuerat vivus, in vultu retinens. Poſtremò, ex omni[a] copia, neque in prælio, neque in fuga quiſquam civis ingenuus captus eſt. Ita cuncti ſuæ, hoſtiumque vitæ [9] juxtà pepercerant. Neque tamen exercitus populi R. lætam, aut incruentam victoriam adeptus erat. Nam ſtrenuiſſumus quiſque aut occiderat in prœlio, aut graviter vulneratus diſceſſerat. Multi au-

INTERPRETATIO.

a Poſtremò, ex omni Catilinæ exercitu, neque in prœlio, neque in fuga, quiſquam civis ingenuus captus eſt.

NOTÆ.

1 *Expeditis.*] Non jam intelliguntur levis armaturæ milites, ut ſuprà; (quid enim faceret Catilina cum inermis nebulonibus?) ſed ii qui ad pugnandum alacres videbantur. *Les plus leſtes, les plus braves.*

2 *Integros.*] Qui neque vulnerati, neque laſſi erant. *Des gens frais.*

3 *Contrà.*] Adverbium. *Contrà ac*, optimè : *Contre l'opinion qu'il avoit eue.*

4 *Prætoriam.*] Ea erat quæ à Prætore non diſcedebat; in quam amici, voluntarii, fortiſſimi; omnes optimè armati adſcribebantur.

5 *Alibi.*] Id eſt, *adversùs alios, quàm à quibus interficiebantur.*

6 *Generis.*] In primis nobilem fuiſſe ſuprà vidimus.

7 *Cerneres.*] Pro, *quivis cernere poſſet.* Sic ſæpe & elegantiſſimè loquuntur.

8 *Adverſis.*] Id eſt, *quæ corpore adverſo, & hoſti oppoſito acceperant.*

9 *Juxtà.*] Jam vidimus hanc vocem pro *pariter* poſitam. Intellige, hos Catilinæ milites, modò ut hoſtes interficerent, ſibi minimùm caviſſe.

tem, qui è caſtris viſundi, aut ſpoliandi gratiâ proceſſerant, volventes hoſtilia cadavera, amicum alii, pars hoſpitem, aut cognatum reperiebant. Fuêre item, qui inimicos ſuos cognoſcerent. Ita variè per omnem exercitum lætitia, mœror, luctus, atque gaudia agitabantur.

Finis Belli Catilinarii.

C. SALLUSTII CRISPI JUGURTHA, SEU BELLUM JUGURTHINUM.

[a] FALSO queritur de natura ſua genus humanum, quòd imbecille, atque ævi brevis, ſorte potiùs, quàm virtute, regatur. Nam [b] contrà reputando, neque majus aliud, neque præſtabilius invenias; magiſque [c] naturæ [1] induſtriam hominum, quàm [2] vim aut tempus deeſſe. Sed dux, atque imperator vitæ mortalium, animus eſt: qui ubi ad gloriam virtutis viâ graſſatur, abundè pollens potenſque, & clarus eſt, neque [3] fortunâ eget; quippe quæ probitatem, induſtriam, aliaſque artis bonas neque dare neque eripere cuiquam poteſt. Sin captus pravis cupidinibus, ad inertiam, & voluptates corporis peſſum datus eſt, perniciosâ lubidine [4] paulliſper uſus: ubi [5] per ſocordiam vires, tempus,

INTERPRETATIO.

a *Homines queruntur iniquè & abſque ratione de natura ſua*, quando dicunt, *quòd*, *cùm ſint debiles atque vitæ brevis, regantur potiùs cæco fato, aut fortunâ, quàm virtute.*

b *Inquirendo in contrariam opinionem.*

c *Et potiùs invenies induſtriam hominum deeſſe naturæ.*

NOTÆ.

1 *Induſtriam.*] Quid potiſſimùm per induſtriam ſignificetur, ex hoc loco intelligis, animi ſcilicet cura & diligentia cum ſolertia conjuncta.

2 *Vim.*] Pro *vires*: raró ita invenias.

3 *Fortunâ.*] Iſtud Autoris ſenſu, qui hoc in loco cum Stoïcis facit, eſt accipiendum: Si enim gloriam in hominum opinione reponas, omninò & fortunâ, & ejus bonis opus erit; quæ plerumque præclaris factis invidet.

4 *Paulliſper.*] Veriſſimè & optimè: Senſibus enim cùm finita & debilis admodum ſit natura, per eos homo, niſi brevem, non poteſt capere voluptatem; quâ brevì quoque exſaturabitur.

5 *Per ſocordiam*] Cauſam indicat noſtrorum omnium malorum, animi negligentiam. Ea eſt omninò.

ingenium defluxêre, naturæ infirmitas accuſatur: [a] ſuam quique culpam [1] actores ad negotia transferunt. Quòd ſi hominibus [2] bonarum rerum tanta cura eſſet, quanto ſtudio aliena, ac nihil profutura, multùm etiam periculoſa petunt: neque [3] regerentur magis, quàm regerent caſus; & [b] eò magnitudinis procederent, ubi [4] pro mortalibus, gloriâ æterni fierent. Nam utì genus hominum compoſitum ex corpore, & anima eſt: ita res cunctæ, ſtudiaque omnia noſtra, corporis alia, alia animi naturam ſequuntur. Igitur [5] præclara facies, magnæ divitiæ, [c] ad hoc vis corporis, & alia omnia hujuſcemodi brevì dilabuntur; at ingenii egregia facinora, ſicuti anima, [6] immortalia ſunt. Poſtremò, corporis & fortunæ bonorum, utì initium, ſic finis eſt; omniaque orta occidunt, & aucta ſeneſcunt. Animus incorruptus, [7] æternus, rector humani generis, [d] agit, atque habet cuncta, neque ipſe habetur. Quò magis pravitas eorum admiranda eſt, qui, dediti corporis gaudiis, per luxum atque ignaviam ætatem agunt: cæterùm ingenium, quo neque melius, neque [e] [8] amplius aliud in natura mortalium

INTERPRETATIO.

a *Quique & ſinguli Actores, & ii qui res exequi deberent, rejiciunt in negotia culpam ſuam.*

b *Et pervenirent ad eum gradum magnitudinis, in quo (cùm mortales ſint) gloriâ æterni evaderent.*

c *Præterea vis corporis, & alia omnia iſtius generis, exiguo tempore diſſolvuntur & diſſipantur.*

d *Animus verſat & regit, tenet & intelligit omnia, neque ipſe includitur, cogitur, aut continetur.*

e *Cæterùm ſinunt languere & ſtupere incultu atque ſocordiâ ingenium, quo nihil eſt melius, neque majus, aut dignius in natura mortalium.*

NOTÆ.

1 *Actores.*] Meliùs, credo, quàm *auctores*, prout habent alii. Hoc dicit, Homines rerum difficultatem, quaſi illæ ſupra ſuas vires eſſent, cauſſari; cùm ideo tantùm tales ſint, quòd viribus à natura conceſſis, in tempore & loco uſi non fuerint.

2 *Bonarum.*] Earum ſcilicet, quæ mentem excolunt, & nobis proſunt.

3 *Regerentur.*] Nunc dicit Salluſtius, ſapientem adversùs fortunam poſſe plurima, etiam in iis quæ ſunt ejus juris; id eſt, quoad ea bona quæ non ſunt in noſtra poteſtate, ut loquuntur Stoïci, putà famam, gloriam, divitias, &c. Atque hoc quoque verum eſt, noſque maximè ad virtutem incendere debet. Nam *ſapiens quidem, pol, ipſe fingit fortunam ſibi*, ut ait Plautus.

4 *Pro mortalibus.*] Vis iſtius præpoſitionis, eo ſenſu, quo in interpretatione indicavimus, diligenter notanda eſt; nam aliquoties recurret in noſtro Autore.

5 *Præclara.*] *La bonne mine, la belle preſtance.*

6 *Immortalia.*] Rhetoricè iſtud dictum: tametſi hiſtoriæ beneficio præclara facta in memoria hominum reviviſcunt.

7 *Æternus.*] Hæc fuit opinio quorundam Philoſophorum, quam ab Orphæo dimanaſſe volunt. Imò Stoïci rotundè, animas divinæ mentis particulas eſſe prædicaverunt: A quo errore nos retrahit doctrina Chriſtiana, cùm animæ noſtræ à Deo creatæ ſint ex nihilo, adeòque initium habuerint; quamvis ſint æternæ à parte poſt, ut loquuntur, atque in æternum eſſe debeant.

8 *Amplius.*] Ingenii humani tangit magnitudinem, &, ut ita dicam, vaſtitatem, quâ cuncta complectitur.

eſt, incultu atque ſocordiâ torpeſcere ſinunt; cùm præſertim tam multæ, variæque ſint artes animi, quibus ſumma claritudo paratur. Verùm ex [a] his magiſtratus, & imperia, poſtremò omnis cura rerum publicarum, minumè mihi hac tempeſtate cupiunda videntur: quoniam neque virtuti honos datur; neque illi, quibus per fraudem [b] jus fuit, [1] tuti, aut eò magis [2] honeſti ſunt. Nam, [3] vi quidem regere patriam, aut [4] parentes, quamquam & poſſis, & delicta [5] corrigas; tamen importunum eſt: cùm præſertim omnes rerum mutationes cædem, fugam, aliaque hoſtilia [6] portendant. Fruſtrà autem niti, neque aliud, ſe fatigando, niſi odium [c] quærere, extremæ dementiæ eſt: niſi fortè quem inhoneſta & pernicioſa lubido tenet, potentiæ paucorum decus atque libertatem ſuam [7] gratificari. Cæterùm ex aliis negotiis, quæ ingenio exercentur, in primis magno uſui eſt memoria rerum geſtarum: [8] cujus de virtute quia multi dixêre, prætereundum puto; ſimul, ne [d] per inſolentiam quis exiſtumet memet ſtudium meum laudando extollere. Atque ego credo fore, qui, quia decrevi procul à republic. ætatem agere, tanto tamque utili labori meo nomen inertiæ imponant: [9] certè, quibus

INTERPRETATIO.

a *Ex his artibus.*

b *Neque illi quibus, per fraudem, jus & poteſtas fuit, gerendi* Magiſtratus & imperia, *ſunt eâ re magis tuti aut honeſti.*

c *Extremæ dementiæ eſt fruſtrà conari, neque aliud perſequi & conſequi ſe fatigando, niſi odium.*

d *Ne aliquis exiſtimet memet extollere inſolenter ſtudium meum*, id *laudando.*

NOTÆ.

1 *Tuti.*] Illud reſpicit bona fortunæ.

2 *Honeſti.*] Refertur hoc ad bona animi: adeòque iis de quibus loquitur, prorsùs inutile fuiſſe dicit, muneribus frui Reipublicæ. Gall. diceres, *Ils n'en ſont ni plus à leur aiſe, ni plus honnêtes gens.*

3 *Vi.*] Plato, quod & Cicero refert, tantùm contendere in Republica jubet, quantùm probare tuis civibus poſſis; vim neque Parenti, neque Patriæ afferri oportere.

4 *Parentes.*] Innuit, tam turpe eſſe Patriam quàm Parentes vi regere velle.

5 *Corrigas.*] Hoc eſt, aliquatenus corruptam civitatem emendes, aut id certè coneris.

6 *Portendant.*] Significent, & propemodum importent, cum iis qui caſtigantur, tum præſertim illis qui alios caſtigant.

7 *Gratificari.*] Gall. diceres, *abandonner, faire litiere.*

8 *Cujus de virtute.*] Hiſtoriam Cicero dicit, Teſtem temporum, Lucem veritatis, Magiſtram vitæ, Nunciam vetuſtatis. Hiſtoriæ virtus certè maxima eſt, cùm ex aliorum erratis in melius vitam noſtram inſtituere, & quid expetendum, quidve fugiendum ſit, ſine noſtro periculo, poſſimus cognoſcere. Proinde haud immeritò Demetrius Phalereus Ptolemæum regem ſubinde admonebat, ut libros legeret, quoniam, quæ amici non audent Principibus demonſtrare, ea omnia in libris ſcripta reperiuntur.

9 *Certè.*] Vim habet occultam hæc vocula, & conjunctam habet ironiam: Autor enim dum videtur rationem reddere velle, cur ab aliis reprehendatur, graviter illos vellicat. Gall. diceremus eodem charactere, *Aſſurément, Ces Meſſieurs qui ſçavent ſi bien courir après le petit peuple, &c.*

maxuma induſtria videtur, [1] ſalutare plebem, & conviviis [2] gratiam quærere. Qui ſi reputaverint, & [3] quibus ego temporibus magiſtratum adeptus ſum; & [4] quales viri idem aſſequi nequiverint; & poſtea, quæ [5] genera hominum in ſenatum pervenerint, profectò exiſtumabunt, me magis [6] meritò, quàm ignaviâ, judicium animi mei [7] mutaviſſe; majuſque commodum ex [8] otio meo, quàm ex aliorum negotiis, reip. venturum. [9] Nam ſæpe audivi, Q. [10] Maxumum, P. [11] Scipionem, præterea civitatis noſtræ præclaros viros; ſolitos ita dicere; cùm majorum [12] imagines intueerentur, vehementiſſimè ſibi animum ad virtutem accendi. Scilicet non [13] ceram illam, neque figuram tantam vim in ſeſe habere: ſed memoriâ rerum geſtarum eam flammam egregiis viris in pectore creſcere, neque priùs ſedari, quàm virtus, eorum famam atque gloriam adæquaverit. At contrà quis eſt omnium [a] his moribus, quin divitiis, & ſumtibus, non probitate, neque induſtriâ, cum majoribus ſuis con-

INTERPRETATIO.

a *Quis omnium ita vivit.*

NOTÆ.

1 *Salutare.*] Romæ mos erat, quoſvis prenſando, nomine proprio, quaſi intimè noti & cari eſſent, appellando, manum porrigendo, &c. plebis gratiam aucupari.

2 *Gratiam.*] Benevolentiam & populi favorem ſolebant etiam epulis & conviviis demereri.

3 *Quibus.*] Turbulentis ſcilicet, ſingulis ad imperia properantibus, unde & ea obtinere erat difficile.

4 *Quales.*] Catonem fortè inter alios deſignavit, qui Præturam petens repulſam tulit. Cæterùm totus iſte locus Rhetoricam habet exornationem, non perſuaſionem; neque verò cuiquam Salluſtium virtute Catoni prælatum fuiſſe, Salluſtius probaverit.

5 *Genera.*] Per contemtum loquitur. Gall. *Quelle ſorte de gens.*

6 *Meritò.*] *Legitima de cauſa.* Quaſi ſcilicet eo indignum fuiſſet, cum turba hominum leviſſimorum, in Senatum venire.

7 *Mutaviſſe.*] Id eſt, *Non jam, ut antea, ad Magiſtratus ferri.*

8 *Otio.*] Honeſto ſcilicet, quòd in ſcribenda hiſtoria collocavit: nam aliud eſt otium turpe, eorum qui ſe non tantùm à rebus publicis, ſed ab omni omnino labore ſubtrahunt.

9 *Nam ſæpe.*] Oſtendit Autor quomodo hominibus proſit rerum memoria; atque adeò, quâ ratione Reſpublica ex ſuo otio emolumentum poſſit capere.

10 *Maxumum.*] Is ex Fabiorum fuit familia, qui Dictator adversùs Annibalem creatus, cunctando vim fregit illius Imperatoris, atque res Romanas paulatim reſtituit.

11 *Scipionem.*] Plures eo nomine fuerunt viri celeberrimi, præcipuè verò Africani illi duo, Major à victa Africa, Minor ab Africa quoque, ſed poſtquam ab illo victa fuiſſet, ita dictus; antea in Scipionum familiam ab Africani illius magni filio, & in decus gentis aſſumtus, cùm Paulo Macedonico procreatus eſſet. De iſto minore hîc agi non ſine ratione crediderim.

12 *Imagines.*] Habebant Romæ qui illuſtri loco nati eſſent, quique in majoribus aliquem ſellâ curuli decoratum habuiſſent, Imagines, vultus eorum & poſterorum ex cera referentes, quas ligneo armario in atrio, ſeu prima parte ædium, includebant; feſtis diebus, apertis armariis, ornabant; in funeribus, cùm quis ex ea domo mortuus eſſet, honoris causâ, efferebant.

13 *Ceram.*] Ex qua fiebant imagines.

tendat? etiam homines [1] novi, qui antea per virtutem ſoliti erant nobilitatem antevenire, [2] furtim, & per [3] latrocinia potiùs, quàm bonis artibus ad imperia & honores nituntur. Proinde quaſi prætura, & conſulatus, atque alia omnia hujuſcemodi per ſe ipſa clara, & magnifica ſint, ac non perinde [a] habeantur, ut eorum, qui ea ſuſtinent, virtus eſt. Verùm ego liberiùs, altiùſque proceſſi, dum me civitatis morum piget, tædetque. Nunc ad inceptum redeo.

Bellum ſcripturus ſum, quod populus R. cum Jugurtha rege [4] Numidarum geſſit: primùm, quia magnum & atrox, [b] variaque victoria fuit; dein, quia tum primùm ſuperbiæ nobilitatis [c] obviam itum eſt. Quæ [5] contentio divina & humana cuncta permiſcuit, eòque væcordiæ proceſſit, uti ſtudiis civilibus [6] bellum, atque [d] vaſtitas Italiæ finem facerent. Sed priùs quàm hujuſcemodi rei initium expedio, pauca ſuprà repetam; quò, ad cognoſcendum, omnia illuſtria magis, magiſque in aperto ſint. Bello Punico [7] ſecundo, quo dux Carthaginienſium Hannibal, [8] poſt magnitudinem nominis Romani, Italiæ opes maxumè attriverat; Maſiniſſa rex Numidarum, in amicitiam receptus à P. [9] Scipione, cui poſtea Africano cognomen ex virtute fuit, multa & præclara rei militaris facinora fecerat: ob quæ victis Carthaginienſibus, & capto [10] Syphace, cujus in Africa magnum, atque latè imperium valuit, populus R. quaſcumque urbis, & agros manu ceperat, [11] regi dono dedit. Igitur amicitia Maſiniſſæ bona atque honeſta

INTERPRETATIO.

a *Et non ſint ſicuti virtus eorum, qui ea gerunt.*

b *Quia victoria in hanc & illam partem inclinavit.*

c *Quia tum primùm* Plebs Romana *reſtitit ſuperbiæ nobilitatis.*

d *Ut diſcordiis civilibus bellum atque amplitudo Italiæ finem facerent.*

NOTÆ.

1 *Novi.*] Id eſt, *qui primi ex ſua gente claruerunt.*

2 *Furtim.*] Non virtutem oſtentando; ſed largitionibus ſuffragia corrumpendo, aut aliter cuniculis irrependo.

3 *Latrocinia.*] Hoc nomine omnes damnat vias diſtortas, per quas ſibi poteſtatem quærebant, & Magiſtratus, ſi cum vi aliqua conjunctæ eſſent.

4 *Numidarum.*] Numidia Africæ regio eſt, pars ejus tractus, quem hodie *Barbariam* vocant, cum eo qui *Bildulgerid* dicitur. Verùm ex ipſo Salluſtio poſtea cognoſcetur.

5 *Contentio.*] Inter plebem & nobilitatem.

6 *Bellum.*] Quod Marium inter & Syllam interceſſit, huic favente nobilitate, illi plebe.

7 *Secundo.*] Ter Romani cum Carthaginienſibus bellum geſſerunt. Hoc ſecundo, Pœnorum duce Annibale, profligata, & propemodum perdita fuit res Romana.

8 *Poſt magnitudinem.*] Id eſt, *non contentus Romanorum gloriam proculcaſſe.*

9 *Scipione.*] Hic eſt major.

10 *Syphace.*] Fuit Syphax rex Maſæſylorum opulentiſſimus, Maſiniſſæ ab Oriente vicinus.

11 *Regi.*] Maſiniſſæ.

nobis permanſit: ſed [1] imperii, vitæque ejus, finis idem fuit. Dein Micipſa filius regnum ſolus obtinuit, Manaſtabale, & Guluſsâ fratribus morbo abſumptis. [a] Is Atherbalem, & Hiempſalem ex ſeſe genuit; Jugurthamque filium Manaſtabilis fratris, quem Maſiniſſa, quòd ortus ex concubina erat, [2] privatum reliquerat, eodem cultu, quo liberos ſuos, domi habuit. Qui ubi primùm adolevit, pollens viribus, decorâ facie, ſed multò maxumè ingenio validus, non ſe [3] luxu, neque inertiæ corrumpendum dedit. Sed, utì mos gentis illius eſt, equitare, jaculari, curſu cum æqualibus certare: &, cùm [b] omnis gloriâ anteiret; omnibus tamen carus eſſe: ad hoc, pleraque tempora in venando agere; leonem atque alias feras primus, aut in primis ferire: plurimùm facere, [4] & minumùm ipſe de ſe loqui. Quibus rebus Micipſa tametſi initio lætus fuerat, exiſtumans virtutem Jugurthæ regno ſuo gloriæ fore: tamen poſtquam hominem adoleſcentem, [c] exactâ ætate ſuâ, & parvis liberis, magis magiſque creſcere intelligit, vehementer eo negotio [5] permotus, multa cum animo ſuo volvebat. Terrebat eum [6] natura mortalium avida imperii, & [7] præceps ad explendam animi cupidinem; præterea, [8] opportunitas ſuæ liberorumque ætatis, [d] quæ etiam mediocres viros ſpe prædæ tranſvorſos agit, ad hoc [e] ſtudia Numidarum in Jugurtham accenſa; [f] ex quibus, ſi talem virum dolis interfeciſſet, ne qua ſeditio, aut bellum oriretur, anxius erat. His difficultatibus circumventus, ubi videt, neque per vim, neque inſidiis opprimi poſſe

INTERPRETATIO.

a *Is Micipſa genuit ex ſeſe Adherbalem & Hiempſalem.*

b *Cùm omnes gloriâ ſuperaret.*

c *Cùm videt hominem adoleſcentem creſcere magis ac magis, vitâ ſuâ elapſâ.*

d *Quæ opportunitas etiam homines aliquâ virtute præditos, ſpe prædæ à rectâ via abducit.*

e *Præterea maximus Numidarum favor in Jugurtham,* Micipſam terrebat.

f *Anxius erat ne qua ſeditio aut bellum oriretur ex Numidis, ſi talem virum fraude interfeciſſet.*

NOTÆ.

1 *Imperii.*] Illud eſt quod Gallicè dicimus, *Il perdit l'Empire avec la vie.* Sed Latinè phraſis ambigua eſt, adeòque minùs probanda.

2 *Privatum.*] Scilicet nec regio cultu, nec in ſpem regni, educebatur.

3 *Luxu.*] Antiquè. Jam ſuprà eoſdem notavit fontes omnium malorum: Veriſſimè; atque hìc præcipuè cavendum.

4 *Et minumùm.*] Facilè his artibus ſine invidia laudem invenias, & amicos pares.

5 *Permotus.*] Timens videlicet, ne Jugurtha gratiâ & viribus ad invadendum imperium uteretur.

6 *Natura.*] Illud eſt quod modò dixi. Metuebat Micipſa, ne, ſicuti omnes à natura proni ſumus ad explendam animi cupidinem, Jugurtha aliquid contra ſe, tum maximè contra liberos moliretur.

7 *Praceps.*] Hinc prima mali noſtri labes: Adeòque hac in parte diffidendum, præcavendum, & maximè ex longinquo principiis obſtandum; niſi fortè per prærupta frangi lubet.

8 *Opportunitas.*] Senes enim & pueri ad bellum ſunt inepti.

hominem tam acceptum popularibus; [a] quòd erat Jugurtha manu promtus, & appetens gloriæ militaris, ſtatuit eum objectare periculis, & eo modo fortunam tentare. Igitur bello [1] Numantino Micipſa, cùm populo R. equitum atque peditum auxilia mitteret, ſperans vel [b] oſtentando virtutem, vel hoſtium ſævitiâ facilè eum occaſurum, præfecit Numidis, quos in Hiſpaniam mittebat; ſed ea res longè aliter, ac ratus erat, evenit. Nam Jugurtha, ut erat impigro atque acri ingenio, ubi naturam P. Scipionis, qui tum Romanis imperator erat, & [c] [2] morem hoſtium cognovit; multo labore, multâque curâ, præterea modeſtiſſimè parendo, & ſæpe [d] obviam eundo periculis, in tantam claritudinem brevì pervenerat, uti noſtris vehementer carus, Numantinis maxumo terrori eſſet. Ac ſanè, quod difficillimum in primis eſt, & prœlio ſtrenuus erat, & bonus conſilio: quorum [3] alterum ex providentia timorem, alterum ex audacia temeritatem adferre plerùmque ſolet. Igitur [4] imperator omnis ferè res aſperas per Jugurtham agere, in amicis habere, magis magiſq; eum in dies amplecti, quippe cujus neque conſilium, neque inceptum ullum fruſtrà erat. [e] Huc accedebat munificentia animi, & ingenii ſollertia: quibus rebus ſibi multos ex Romanis familiari amicitiâ conjunxerat. Eâ tempeſtate in exercitu noſtro fuêre complures novi, atque nobiles, quibus divitiæ bono honeſtoque [5] potiores erant, factioſi, domi potentes, apud ſocios clari magis quàm honeſti; qui Jugurthæ non [6] mediocrem animum pollicitando accendebant, ſi Micipſa rex occidiſſet, fore uti ſolus imperio Numidiæ potiretur: [7] in ipſo maxumam virtutem, Romæ

INTERPRETATIO.

a *Quia Jugurtha erat manu promtus, & cupidus gloriæ militaris*, Micipſa *decrevit eum objicere periculis.*

b Micipſa *opinans eum interfectum iri, vel dum virtutem oſtentaret, vel hoſtium ſævitiâ*, eum *præfecit Numidis.*

c *Poſtquam* Jugurtha *cognovit hoſtium pugnandi rationem.*

d *Objectando ſe periculis.*

e *Præterea in ipſo erat munificentia animi.*

NOTÆ.

1 *Numantino.*] Numantia urbs fuit Hiſpaniæ Tarraconenſis, non longè ab ortu fluminis Durii; ſi viros æſtimes, par omnibus urbibus, bello quod olim adversùs Romanos, fortiſſimè geſſerunt.

2 *Morem.*] Hic in perditiſſimo homine, pro tempore ſpectare licet ornatiſſimi juvenis ſpeciem, & virtutis exemplum.

3 *Alterum.*] Eſſe, ſcilicet, bonum conſilio, generat timorem: Enim verò aliquis ut bene det conſilium, ille debet prævidere pericula; quod ſi fuerit, ea profectò reformidabit, deinde, quod pronum eſt, ni virtus adſit, eadem quoque fugitabit.

4 *Imperator.*] Scipio.

5 *Potiores.*] Id eſt, *Apud quos major divitiarum, quàm virtutis, ratio & æſtimatio erat.*

6 *Mediocrem.*] Id eſt, *Cùm jam ſuâ ſponte Jugurtha dominationem affectaret. Cupiditatem inflammabant inſuper exitiales illi Conſiliarii.*

7 *In ipſo.*] Jugurthâ ſcilicet. Hæc & ſimilia ingerebant nefarii illi adulatores.

omnia venalia eſſe. Sed poſtquam, Numantiâ deletâ, P. Scipio dimittere auxilia, & ipſe revorti domum decrevit; [a] donatum, atque laudatum magnificè pro concione Jugurtham in [1] prætorium adduxit; ibique ſecretò monuit, uti potiùs [2] publicè, quàm privatim, amicitiam populi R. coleret; neu [3] quibus largiri inſueſceret: periculoſè à paucis emi, [4] quod multorum eſſet. Si permanere vellet in ſuis [5] artibus, [6] ultro illi & gloriam, & regnum venturum: ſin [7] properantiùs pergeret, ſuâmet ipſum pecuniâ præcipitem caſurum. Sic locutus, cum litteris eum, quas Micipſæ redderet, dimiſit. Earum [b] ſententia hæc erat. *Jugurthæ tui bello Numantino longè maxuma virtus fuit: quam rem tibi certè ſcio gaudio eſſe. Nobis ob merita ſua carus eſt: ut idem S. P. Q. R. ſit, ſummâ ope nitemur. Tibi quidem [c] pro noſtra amicitia gratulor. En habes virum dignum te, atque avo ſuo Maſiniſſa.* Igitur [8] rex, ubi ea quæ famâ acceperat, ex litteris imperatoris ita eſſe cognovit, cùm virtute, tum [9] gratiâ viri permotus, [10] flexit animum ſuum: & Jugurtham beneficiis vincere aggreſſus eſt, ſtatimque eum adoptavit, & teſtamento pariter cum filiis heredem inſtituit. Sed ipſe paucos poſt annos, morbo, atque ætate confectus, cùm ſibi finem vitæ adeſſe intelligeret, coram amicis, & cognatis, itemque Atherbale, & Hiempſale filiis, dicitur hujuſcemodi verba cum Jugurtha habuiſſe.

INTERPRETATIO.

a *Adduxit Jugurtham in tentorium ſuum, poſtquam ipſi munera contuliſſet, atque eum laudaſſet magnificè coram exercitu.*

b *Earum ſenſus hic erat.*

c *Gratulor equidem tibi, ſecundum noſtram amicitiam.*

NOTÆ.

1 *Prætorium.*] Tabernaculum erat, ſeu tentorium, vel domus Imperatoris, ſive Prætor, ſive Conſul fuiſſet.

2 *Publicè.*] Hoc eſt, *Ne huic aut illi ſe ille privatim addiceret, ſed virtute ſuâ univerſum Populum Romanum ſibi demereretur.*

3 *Quibus.*] Non dixit *quibuſvis*; quomodo Jugurthæ levitatem exprobraſſet, neque factum ipſum in totum damnaſſet; verùm *quibus* dixit, ut ille intelligat, neminem largitionibus devinciendum, eo modo, & fine, quo, procul dubio, ſummus Imperator cœpiſſe eum intellexerat.

4 *Quod multorum.*] Loquitur de amicitia & favore P. Romani. Cæterùm ex ſingulis propemodum Scipionis verbis maxima documenta ſumere poſſunt viri principes: quæ quia Jugurtha ſpreverat, de ſummo faſtigio excuſſus eſt.

5 *Artibus.*] Bonis ſcilicet. Reprehenſionem habet hæc Imperatoris admonitio, tametſi occulta eſt.

6 *Ultro.*] Ipſo nec cogitante. Gall. *Sans qu'il s'en mît en peine.*

7 *Properantiùs.*] Hoc eſt, *vim faceret rebus*, quæ cum tempore fiunt, ſenſim & ſine ſenſu, quæque aliter franguntur. Gall. *Que s'il ſe hâtoit trop; Que s'il violentoit les choſes.*

8 *Rex.*] Micipſa.

9 *Gratiâ.*] Cùm Jugurtham gratum & acceptum eſſe ſciret, tum popularibus, tum Romanis.

10 *Flexit.*] Hoc eſt, *Cùm antea Jugurtham perdere quæſiviſſet, mutato conſilio, beneficiis ipſum cumulavit.*

Parvum

Parvum ego te, Jugurtha, [1] *amiſſo patre, ſine ſpe, ſine opibus,* [2] *in meum regnum accepi, exiſtumans non minùs me tibi, quàm ſi* [3] *genuiſſem, ob beneficia carum fore. Neque ea res* [4] *falſum me habuit. Nam ut alia magna & egregia* [a] [5] *tua omittam, noviſſumè rediens Numantiâ, meque regnumque meum gloriâ honoraviſti; tuâque virtute nobis Romanos ex amicis amiciſſumos feciſti: in Hiſpania nomen familiæ* [6] *renovatum eſt: poſtremò, quod* [7] *difficilumum inter mortalis eſt, gloriâ invidiam viciſti. Nunc, quoniam mihi natura finem vitæ facit, per* [8] *hanc dextram, per* [b] *regni fidem moneo, obteſtorque, uti hos, qui tibi genere propinqui,* [9] *beneficio meo fratres ſunt, caros habeas; neu malis alienos adjungere, quàm ſanguine conjunctos retinere. Non exercitus, neque theſauri, præſidia regni ſunt, verùm amici: quos neque armis cogere, neque auro parare queas: officio & fide pariuntur. Quis autem amicior, quàm frater fratri? aut quem alienum fidum invenies, ſi tuis hoſtis fueris? Equidem ego regnum vobis trado firmum, ſi boni eritis; ſi mali, imbecillum. Nam* [10] *concordiâ res parvæ creſcunt; diſcordiâ maxumæ* [11] *dilabuntur. Ceterùm ante hos* [c] *te, Jugurtha, quia ætate & ſapientiâ prior es, ne aliter quid eveniat, providere decet.*

INTERPRETATIO.

a *Nam ut ſilentio prætereaam alia tua magna, & egregia facinora.*

b *Moneo per fidem quæ regno debetur.*

c *Ceterùm te decet plus quàm hos.*

NOTÆ.

1 *Amiſſo.*] Manaſtabale, ſcilicet.

2 *In meum.*] Id eſt, *Non modò in regiam meam induxi, ſed cultu & ſpe cum filiis meis eâdem eduxi.*

3 *Genuiſſem.*] Te, ſupple.

4. *Falſu n.*] Id eſt, *Tu mihi reverâ ea omnia præſtitiſti, quæ à filio poſſunt repeti.*

5 *Tua.*] Nota phraſes ejuſmodi ellipticas: vim habent maximam. Ita cùm apud Terentium, pater filium vocat *omnium*, plus eſt quàm ſi ſceleratiſſimum, aut quopiam atroci alio nomine appellaſſet, cùm quodlibet intelligi poſſit.

6 *Renovatum.*] Hoc dicit, quia Maſiniſſa multa præclarè geſſerat in Hiſpania adversùs Romanos, priuſquam cum Scipione ſocietatem iniret.

7 *Difficilumum.*] Omnino: nam ut habet Horatius,

> *Heu! nefas,*
> *Virtutem incolumem odimus,*
> *Sublatam ex oculis quærimus, invidi.*

8 *Hanc.*] Intelligendum eſt Micipſam Jugurthæ manum tenuiſſe, dum hæc diceret.

9 *Beneficio.*] Quia, videlicet, in partem & regni hæreditatem Jugurtham Micipſa aſſumſerat; atque pro filio habuerat.

10 *Concordiâ.*] Scitum eſt quod quidam fecit, ut concordiam filios, quos magno numero habuit, edoceret; Sagittas, pro eorum numero ſumſit, quas in faſciculum colligatas cuique rumpendas porrexit; quod illi cùm nequiviſſent, ipſe ſingulas ſeorſim nullo negotio perfregit. Itaque omne quod eſt, tam diu manet atque ſubſiſtit, quàm unum eſt; interit quando ſolvitur, aut unum eſſe deſinit.

11 *Dilabuntur.*] *Pereunt*: ſed acutè expreſſit, cùm *dilabi* præcisè notet *in partes varias abire*, quod ex ſe & immediatè ponit totius deſtructionem. Tanti eſt certè unio in univerſa natura, ut vel ipſum nomen neſcio quid blandi & jucundi ſapiat; diviſio contrà lacerare, & omne malum portendere videatur.

Nam in omni certamine, qui[a] *opulentior eſt, etiam ſi accipit injuriam, tamen, quia plùs poteſt, facere videtur. Vos autem, Atherbal, & Hiempſal, colite, obſervate*[b] *talem hunc virum; imitamini virtutem, & enitimini, ne ego meliores liberos*[c] *ſumſiſſe videar, quàm genuiſſe.*

Ad ea Jugurtha, tametſi regem[1] ficta locutum intelligebat, &[2] ipſe longè aliter animo agitabat; tamen pro tempore benignè reſpondit. Micipſa paucis pòſt diebus moritur. Poſtquam illi more regio[d] juſta magnificè fecerant,[3] reguli in unum convenerunt, ut inter ſe de negotiis cunctis diſceptarent. Sed Hiempſal, qui minumus ex illis erat, naturâ ferox, etiam antea ignobilitatem Jugurthæ, quia[4] materno genere impar erat, deſpiciens,[5] dexterâ Atherbalem adſedit; ne medius ex tribus, quod[6] & apud Numidas honori ducitur, Jugurtha foret. Dein tamen, ut[7] ætati concederet,[8] fatigatus à fratre, vix in partem alteram tranſductus eſt. Ibi cùm multa de adminiſtrando imperio diſſererent, Jugurtha inter alias res jacit, oportere quinquennii conſulta, &[9] decreta omnia reſcindi:[10] Nam per ea tempora confectum annis Micipſam parùm animo valuiſſe. Tum[11] idem Hiempſal placere ſibi reſpondit: nam[12] ipſum illum tribus his proxumis annis adoptione in re-

INTERPRETATIO.

a *Qui fortior eſt videtur facere injuriam, quamvis* eam *accipiat, quia plùs poteſt.*

b *Reveremini hunc virum tantâ virtute ornatum.*

c *Ne ego videar adoptaſſe meliores liberos, quàm genuiſſe.*

d *Poſtquam illum, more regio, magnificè ſepeliiſſent.*

NOTÆ.

1 *Ficta.*] Res profectò fictæ non erant, vera dicebat Micipſa; ſed animus fictus erat: Non ex benevolentia, ſed ex metu loquebatur.

2 *Ipſe.*] Jugurtha.

3 *Reguli.*] Jugurtha, Adherbal, & Hiempſal, qui, diviſo regno, parvi erant reges.

4 *Materno.*] Antea natum eum ex concubina vidimus.

5 *Dexterâ.*] Veriſimile eſt Jugurtham cum Adherbale jam tum ſine omni proliziore cæremonia, aſſediſſe. Occaſio inter illos duos non fuit, de loco aulicâ urbanitate diſceptandi; nam ſive Jugurtha ſuperiorem, ſive inferiorem obtinere voluit, utrobique ab Adherbalis ſiniſtra ſedere debuit. Hiempſalis fuit hanc litem dirimere: Cujus enim ille vacuum latus clauſiſſet, ei medium & honoratum locum dediſſet; cùmque dextrâ Adherbalem aſſedit, Jugurtham in loco infimo collocavit.

6 *Et.*] Hinc concludas, moris fuiſſe apud Romanos, ut ſedentibus locus medius eſſet honoratiſſimus.

7 *Ætati.*] Jugurthæ ſcilicet.

8 *Fatigatus.*] Eum premebat Adherbal, ut in Jugurthæ ſiniſtram tranſiret; eoque pacto Jugurtha medius foret.

9 *Decreta.*] Micipſæ ſcilicet. Plus verò dicit *decreta* quàm *conſulta*: Hæc vocamus, *des Declarations*, Illa verò, *des Arrêts.*

10 *Nam.*] Ratio eſt Jugurthæ pro reſcindendis Micipſæ decretis.

11 *Idem.*] In neutro genere. Dicit Hiempſal, acri in Jugurtham cum aculeo, ſibi placere, ut patris poſtrema decreta reſcinderentur.

12 *Ipſum.*] Jugurtham.

gnum perveniſſe. Quod verbum in pectus Jugurthæ [1] altiùs quàm quiſquam ratus, deſcendit. Itaque ex eo tempore irâ & metu anxius, moliri, parare, atque ea modò in animo habere, quibus Hiempſal per dolum caperetur. Quæ utì tardius procedunt, neque lenitur animus [2] ferox: ſtatuit quovis modo inceptum perficere. Primo conventu, quem ab regulis factum ſuprà memoravi, propter diſſenſionem placuerat dividi theſauros, [a] finiſque imperii ſingulis conſtitui. Itaque ad utramque rem tempus decernitur, ſed maturiùs ad pecuniam diſtribuendam. Reguli interea in loca propinqua theſauris alius aliò conceſsêre. Sed Hiempſal in oppido Thirmidâ fortè ejus utebatur domo, qui proxumus [3] lictor Jugurthæ, carus acceptuſque ei ſemper fuerat: quem [4] ille caſu miniſtrum oblatum promiſſis onerat, impellitque, uti tamquam ſuam domum viſens eat: portarum claves [5] adulterinas paret: nam veræ ad Hiempſalem referebantur: cæterùm, ubi res poſtularet, [6] ſeipſum cum magna venturum manu. Numida mandata brevì conficit: atque, utì doctus erat, noctu Jugurthæ milites introducit. Qui poſtquam in ædes irrupêre: [b] diverſi regem quærere; dormientis alios, alios occurſantis interficere: ſcrutari loca abdita; clauſa effringere: ſtrepitu & tumultu omnia miſcere: cùm interim Hiempſal reperitur, occultans ſe tugurio mulieris ancillæ, quò initio pavidus, & ignarus loci profugerat. Numidæ caput ejus, utì juſſi erant, ad Jugurtham referunt. Cæterùm fama tanti facinoris per omnem Africam brevì divulgatur: Atherbalem, omniſque, qui ſub Micipſæ imperio fuerant, metus invadit. In duas partis diſcedunt Numidæ: plures Atherbalem ſequuntur, ſed illum alterum bello meliores. Igitur Jugurtha, quàm maxumas poteſt copias armat: urbis partim vi, alias voluntate imperio ſuo adjungit: omni Numidiæ imperare parat. Atherbal, tametſi Romam legatos miſerat, qui ſenatum docerent de cæde fratris, & fortunis ſuis: tamen fretus multitudine militum, parabat armis contendere. Sed ubi res ad certamen venit, victus ex prœlio profugit in [7] provinciam, ac dehinc Romam contendit. Tum Jugurtha [c] patratis [8] conſiliis, poſtquam omni Numidiâ potiebatur,

INTERPRETATIO.

a Placuit *terminos imperii ſingulis aſſignari.*

b *Alii aliò regem quæſiverunt.*

c *Tum Jugurtha conſiliis ad finem perductis, &c.*

NOTÆ.

1 *Altiùs.*] Id eſt, *Eo graviſſimè vulneratus fuit*: tantòque altiùs telum infixum, quantò acutius fuit.

2 *Ferox.*] Jugurthæ.

3 *Lictor.*] Lictores erant qui proximè Magiſtratum vel Regem præcedebant. Hujus domum Hiempſal in hoſpitium aſſumſerat.

4 *Ille.*] Jugurtha.

5 *Adulterinas.*] *De fauſſes clefs.*

6 *Seipſum.*] Jugurtham.

7 *Provinciam.*] Hoc eſt, *in eam Africæ partem quæ per Romanos Magiſtratus gubernabatur.*

8 *Conſiliis.*] Quæ, ſcilicet, de opprimendis fratribus, & eorum regno invadendo, iniverat.

in otio facinus ſuum cum animo reputans, timere populum R. neque advorſus iram ejus uſquam, niſi in avaritia [1] nobilitatis, & pecunia ſua, ſpem habere. Itaque, paucis diebus, cum auro argentoque multo legatos Romam mittit: quîs præcipit uti primùm veteres amicos muneribus expleant, dein novos [a] anquirant: poſtremò, quemcumque poſſint largiundo parare, ne cunctentur. Sed ubi Romam legati venêre, & ex præcepto regis, [2] hoſpitibus, aliiſque, quorum eâ tempeſtate in ſenatu auctoritas pollebat, magna munera miſêre: tanta [3] commutatio inceſſit, ut ex maxuma invidia in gratiam & favorem nobilitatis Jugurtha veniret. [4] Quorum pars ſpe, alii præmio inducti, ſingulos ex ſenatu [5] ambiundo, nitebantur, ne [6] graviùs in eum conſuleretur. Igitur, ubi legati ſatis confidunt, die conſtituto ſenatus utriſque [7] datur. Tum Atherbalem hoc modo locutum accepimus.

P. C. Micipſa pater meus moriens mihi præcepit, uti regni Numidiæ tantummodò [8] procurationem exiſtumarem meam; cæterùm [9] jus, & [10] imperium penes vos eſſe: ſimul eniterer domi militiaque quàm maxumo uſui eſſe populo Rom. vos mihi [b] cognatorum, vos in locum affi-

INTERPRETATIO.

a *Poſtea novos requirant.*
b Præcepit *ut vos pro conſanguineis & affinibus haberem.*

NOTÆ.

1 *Nobilitatis.*] Romanæ, ſcilicet.

2 *Hoſpitibus.*] Eos intellige quibuſcum bello Numantino Jugurtha arctam amicitiam, & hoſpitii neceſſitudinem conjunxerat; ita ut ipſe apud illos, ſi in Italia eſſet, illi apud ipſum, ſi in Numidiam venirent, diverſarentur. Hoſpitii verò ſanctiſſima jura fuerunt.

3 *Commutatio.*] Nimirum Jugurthæ facinus cunctis atrociſſimum viſum eſt; ſed poſtquam pecuniâ quidam corrupti ſunt, mentem & animum mutaverunt, atque Jugurthæ crimen minuerunt.

4 *Quorum.*] Nobilium, ſcilicet, qui ſub voce *nobilitatis* comprehenduntur: Quod notandum; nam relativum *quorum* non cum nomine expreſſo, ſed cum re intellecta conſentit.

5 *Ambiundo.*] Prout fit, inter alios ſermones, illi Jugurthæ crimen verbis mitigabant, Senatorumque favorem ipſi conciliabant.

6 *Graviùs.*] *Ne bellum adversùs ipſum decernerent, aut hoſtem judicarent.*

7 *Datur.*] Id eſt, *dies conſtituitur ad quem in Senatum admitterentur Adherbal & Jugurthæ legati.*

8 *Procurationem.*] *Adminiſtrationem; La Lieutenance.*

9 *Jus.*] Fundamentum notat hoc vocabulum, aut dominandi rationem.

10 *Imperium.*] Totum iſtud rhetoricè & blandâ comitate dicitur; nam alioquî Micipſa, fuerat & Maſiniſſa P. Romani ſocius. Additæ fuerant equidem Romanorum beneficio multæ urbes utriuſque imperio, ſed uterque meruerat: imò fatebitur poſtea ipſe Adherbal, non admodum Romanorum fortunam expetendam fuiſſe, quo tempore fœdus initum cum ipſis. At ne ego, quod abſque blandimento verum eſt, taceam, plerùmque certè evenit, ut paulatim ſub fœderis titulo, ille in minùs potentem dominium uſurpet, qui opibus præcellit: Libertatis inane nomen ut maneat, fœdus pangitur, quod precariam ſervitutem inducit.

nium ducerem : ſi ea feciſſem, in veſtra amicitia exercitum, divitias, munimenta regni me habiturum. Quæ præcepta patris mei cùm agitarem ; Jugurtha, homo omnium, quos terra ſuſtinet, ſceleratiſſimus, contempto imperio veſtro, Maſiniſſæ me nepotem, utique ab ſtirpe ſocium atque amicum populi Rom. regno fortuniſque omnibus expulit. Atque ego P. C. quoniam eò miſeriarum venturus eram, vellem, potiùs ob mea, quàm ob majorum meorum beneficia, poſſe me à vobis auxilium petere, ac maxùmè [1] *deberi mihi beneficia à populo R. quibus non egerem :* [2] *ſecundùm ea, ſi deſideranda erant, uti* [3] *debitis uterer. Sed quoniam parùm tuta per ſe ipſa probitas eſt, neque mihi* [a] [4] *in manu fuit, Jugurtha qualis foret : ad vos confugi P. C. quibus, quod mihi miſerrumum eſt, cogor priùs oneri, quàm uſui eſſe. Cæteri reges, aut bello victi in amicitiam à vobis recepti ſunt, aut in ſuis dubiis* [b] *rebus ſocietatem veſtram appetiverunt. Familia noſtra cum populo R. bello Carthaginienſi amicitiam inſtituit, quo tempore magis fides ejus quàm* [c] *fortuna petenda erat.* [d] *Quorum progeniem vos, P. C. nolite pati me nepotem Maſiniſſæ fruſtrà à vobis auxilium petere. Si ad* [5] *impetrandum nihil cauſſæ haberem, præter miſerandam fortunam : quod paullò antè rex, genere, famâ, atque copiis potens, nunc deformatus ærumnis, inops, alienas opes exſpecto : tamen erat majeſtatis populi Rom.* [e] *prohibere injuriam : neque pati, cujuſquam regnum per ſcelus creſcere.* [6] *Verùm ego iis finibus ejectus ſum, quos majoribus meis populus Rom. dedit : unde pater, & avus meus unà vobiſcum expulêre Syphacem, & Carthaginienſes. Veſtra benificia mihi erepta ſunt, P. C. vos in mea*

INTERPRETATIO.

a *Neque penes me fuit.*

b *Aut in vacillantibus ſuis rebus fœdus vobiſcum inire quæſiverunt.*

c *Magis fides ejus erat quærenda, quàm ejus fortuna.*

d *Nolite pati, me progeniem eorum, & nepotem Maſiniſſæ petere fruſtrà auxilium à vobis.*

e *Tamen erat majeſtatis Pop. Romani impedire ne ego injuriâ afficerer.*

NOTÆ.

1 *Deberi.*] Sunt equidem in hac oratione plurimæ bonæ rationes ; at verò accuratâ methodo non ſunt diſpoſitæ. De induſtria & bene factum ab Autore, qui hominem elegantiâ Romanâ minùs excultum, ſuo more loquentem inducit. Ita plane præcipit ſummus magiſter Horatius.

2 *Secundùm ea*] Id eſt, *ex eo*, *deinde* Gall. *Et qu'en conſequence de cela*.

3 *Debitis.*] Repetit quod ita dictum nunquam oportuit.

4 *In manu.*] Id eſt, *Non potui facere ut Jugurtha, quàm fuit, alius eſſet.* Hoc dicit ut importunitatem, neceſſitate quâ compulſus fuit, excuſet.

5 *Impetrandum.*] Auxilium, ſcilicet, à vobis contra Jugurtham. Videtur Adherbal præſcire quod futurum eſt ; adeòque à Romanis, diffidens, & quaſi à recuſantibus axilium petit. Ominoſa eſt iſta petendi ratio, & contumelioſa, quæque ergo, ita inſtitui minimè debet.

6 *Verùm.*] Jam rationes optimas optimè proponit Adherbal; ſed in eo diu non manebit.

injuria deſpecti eſtis. Eheu me miſerum! huccine, Micipſa pater, beneficia [1] tua evasêre, uti, quem tu parem cum liberis tuis, regnique participem feciſti, is potiſſumùm ſtirpis tuæ exſtinctor ſit? Numquamne *ergo familia noſtra quieta erit?* [2] *ſemperne in ſanguine, ferro, fuga verſabimur?* Dum Carthaginienſes *incolumes fuêre,* [3] *jure omnia ſæva patiebamur. Hoſtis ab latere: Vos amici procul: ſpes omnis in armis erat. Poſtquam illa* [4] *peſtis ex Africa ejecta eſt, læti pacem agitabamus: quippe, quîs hoſtis nullus erat, niſi fortè quem vos juſſiſſetis. Ecce autem ex improviſo Jugurtha, intolerandâ audaciâ, ſcelere, atque ſuperbiâ ſeſe efferens, fratre meo, atque eodem propinquo ſuo interfecto, primùm regnum* [5] *ejus, ſceleris ſui prædam fecit: pòſt, ubi me iiſdem dolis nequit capere, nihil minùs, quàm vim aut bellum* [6] *exſpectantem, in imperio veſtro, ſicut videtis, extorrem patriâ, domo, inopem, & coopertum miſeriis efficit,* [a] *ut ubivis tutiùs, quàm in meo regno eſſem. Ego ſic exiſtumabam,* P. C. *utì prædicantem audiveram patrem meum: qui veſtram amicitiam diligenter colerent, eos multum laborem ſuſcipere, cæterùm ex omnibus maxumè tutos eſſe.* [b] *Quod in familia noſtra fuit, præſtitit, ut in omnibus bellis adeſſet vobis: nos uti per otium tuti ſimus,* [7] *in manu veſtra eſt,* P. C. *Pater nos duos fratres reliquit: tertium Jugurtham* [c] *beneficiis ſuis ratus eſt nobis conjunctum fore. Alter eorum necatus: alter ipſe ego manus* [8] *impias vix effugi. Quid agam? aut quò potiſſumùm infelix accedam?* [9] *generis præſidia omnia exſtincta ſunt: pater, utì neceſſe erat,* [d] *natura conceſ-*

INTERPRETATIO.

a *Ita ut eſſem tutiùs ubivis, quàm in meo regno.*

b *Quantùm fuit in poteſtate familiæ noſtræ, effecit ut auxilio vobis eſſet in omnibus bellis.*

c *Micipſa pater meus credidit Jugurtham, tertium noſtrum fratrem beneficiis ſuis fore nobis conjunctum & amicum.*

d *Pater mortuus eſt.*

NOTÆ.

1 *Tua.*] In perditum Jugurtham.

2 *Semperne.*] Maſiniſſa à Carthaginienſibus regno pulſus fuerat; Micipſa Romanis auxilio adversùs illos venerat; frater Hiempſal à Jugurtha jugulatus, ipſe ab eodem ad ultimas anguſtias redactus erat.

3 *Jure.*] Quia inter ſe illi, maximè propter Romanos, hoſtes erant.

4 *Peſtis.*] Loquitur de Carthaginienſibus.

5 *Ejus.*] Credo pateretur Salluſtius, ut pro *ejus*, *ipſius* reponeretur, ad vitandam ambiguitatem, ſi quis fortè *ejus* cum *ſceleris* conſtrueret; ideoque virgulam appoſui.

6 *Exſpectantem.*] *Qui ne m'attendois à rien moins qu'à faire la guerre.*

7 *In manu.*] Quia potentes eſtis, quique facilè Jugurtham in officio retinueritis. Cæterùm in Jugurtha fuit quod poſt Hannibalem timeretur, ut habet Florus.

8 *Impias.*] Jugurthæ, ſcilicet. Synecdoche eſt, quæ vim auget orationis; ut hinc pateat, Jugurtham impietate factum celebrem.

9 *Generis.*] *Cognatorum, patris, fratris, &c.*

ſit : fratri, [1] quem minumè decuit, propinquus per ſcelus vitam eripuit: affinis, amicos, propinquos cæteros meos, [2] alium alia clades oppreſſit: [a] capti ab Jugurtha, pars in crucem acti, pars beſtiis objecti ſunt: pauci, quibus relicta eſt anima, clauſi in [b] tenebris cum mœrore & luctu, morte graviorem vitam exigunt. Si omnia, quæ aut amiſi; aut ex [c] neceſſariis advorſa facta ſunt, incolumia manerent: tamen, ſi quid ex improviſo mali accidiſſet, vos implorarem, P. C. quibus [3] pro magnitudine imperii, [4] jus, & injurias omnis, curæ eſſe decet. Nunc verò exul patriâ, domo, ſolus, atque omnium [5] honeſtarum rerum egens, quos accedam, aut quos appellem? Nationeſne, an reges, qui omnes familiæ noſtræ ob [6] veſtram amicitiam infeſti ſunt? an quòquam mihi adire licet, ubi non majorum meorum hoſtilia monumenta plurima ſint? an quiſquam noſtri miſereri poteſt, qui aliquando vobis hoſtis fuit? [7] Poſtremò, [8] Maſiniſſa nos ita inſtituit, P. C. ne quem coleremus, niſi pop. R. ne ſocietates, ne fœdera nova acciperemus: abundè magna præſidia nobis in veſtra amicitia fore: [d] ſi huic imperio [9] fortuna maturetur, unà occidendum nobis eſſe. [e] Virtute, ac diis volentibus, magni eſtis & opulenti: omnia [f] ſecunda, & obedientia ſunt: quò faciliùs ſociorum injurias curare licet. Tantùm

INTERPRETATIO.

a *Qui capti ſunt à Jugurtha partim cruci affixi ſunt.*

b *In carceris obſcuritate detenti agunt vitam duriorem morte, cum mœrore & luctu.*

c *Ex amicis & faventibus adverſa facta ſunt.*

d *Maſiniſſa nos ita inſtituit, ſi imperium Romanum fortuna deficeret, nobis unà pereundum eſſe.*

e *Virtute veſtrâ, & deorum beneficio magni eſtis.*

f *Omnia ſunt vobis faventia.*

NOTÆ.

1 *Quem.*] Jugurtham dicit, qui propinquos & fratres ſuos, ab ipſorum patre beneficiis cumulatus, tueri, non interficere, debuit.

2 *Alium.*] Hoc eſt, *Diverſè perierunt.*

3 *Pro magnitudine.*] Id eſt, *cùm tam latè pateat imperium Romanum, & ejus auctoritas.* Elegans eſt hæc locutio; at videndum ne pariat obſcuritatem.

4 *Jus.*] Quandoquidem ipſe Salluſtius lib. 3. Hiſtoriarum more antiquo *vis* ponit in Accuſativo plurali pro *vires*, fortè hìc *vis* pro *jus* legendum eſſet; hic enim agitur de ope imploranda, non contra jus, ſed contra vim & injuſtitiam. Nolim tamen circa jus novas lites movere.

5 *Honeſtarum*] Id eſt, *quæ regem comitari & cohoneſtare debent.*

6 *Veſtram.* Id eſt, *quam vobiſcum inivimus.*

7 *Poſtremò,*] *Denique: Ut ne vos diutiùs morer.*

8 *Maſiniſſa.*] Bene & cum artificio Maſiniſſæ, cujus tamen vix ullam memoriam habebat, potiùs quàm Micipſæ, ſermonem injicit Adherbal; quia nimirum ejus gratam ſciebat P. Romano recordationem.

9 *Fortuna.*] Honeſta oratio, quâ rei invidiam minuit. Id eſt, *Si reſpublica Romana ante tempus periret.*

illud vereor, ne [a] *quos privata amicitia Jugurtha* [1] *parùm cognita, tranſverſos agat: quos ego audio maxumâ ope niti, ambire, fatigare vos ſingulos,* [2] *ne quid de* [3] *abſente, incognitâ causâ, ſtatuatis:* [4] *fingere me verba, & fugam ſimulare, cui licuerit in regno manere.* [5] *Quod utinam illum cujus impio facinore in has miſerias projectus ſum, eadem hac* [6] *ſimulantem videam: & aliquando aut apud vos, aut apud deos immortalis rerum humanarum cura oriatur, ut ille, qui nunc ſceleribus ſuis ferox atque præclarus eſt, omnibus malis* [7] *excruciatus, impietatis in parentem noſtrum, fratris mei necis, mearumque miſeriarum gravis pœnas reddat.* [b] *Jam jam frater animo meo cariſſume, quamquam tibi immaturo, & unde minumè decuit, vita erepta eſt, tamen lætandum magis, quàm dolendum puto caſum tuum. Non enim* [8] *regnum, ſed fugam, exilium, egeſtatem, & has omnis, quæ me premunt, ærumnas cum anima ſimul amiſiſti: at ego infelix in tanta mala præcipitatus, pulſus ex patrio regno, rerum humanarum* [9] *ſpectaculum præbeo:* [c] *incertus*

INTERPRETATIO.

a *Ne amicitia privata Jugurthæ parùm cognita aliquos à juſtitiæ via abducat.*

b *Jamjam, ô Adherbal, frater cariſſime animo meo, puto caſum tuum & mortem lætandam magis quàm dolendam, quanquam vita erepta eſt tibi immaturo, & primâ juventæ face, & ab eo à quo minimè decuit eam tibi eripi.*

c *Ego ſum incertus quid agere debeam; an quæram ulciſci mortem tuam, dum ipſe egeo ope alterius; an ego, cujus poteſtas vitæ & necis pendet ex potentia aliena, conſulam regno meo.*

NOTÆ.

1 *Parùm cognita.*] Innuit Jugurtham amicitiæ, virtutumque quibus ea conciliatur ſimulatione, quibuſdam Romanis, qui illi, quaſi verè amicus fuiſſet & honeſtus, favebant, perfidiosè impoſuiſſe. Cæterùm ipſorum avaritiâ potiùs quàm amicitiâ cum Jugurtha conjunctos eos Adherbalem haud quaquam latebat; ſed diſſimulatum iſthuc oportuit: quod quidem non imperitè fecit.

2 *Ne quid.*] Maximus fuit hac in parte Jugurthæ dolus: neque aliud poſſit videri iniquius, quàm poſtulare, ut de abſente, atque indictâ causâ ſtatuatur, prout Adherbalem facere legati ſupponebant. At verò perversè illi, cum Adherbalis petitionibus illud ſubdolè admiſcent, quod non perverſas modò, ſed & ineptas eas efficit. Is profectò ridiculè nimis requiſiviſſet, ut de Jugurtha Senatus indictâ causâ decerneret, cùm ad eam dicendam illi adeſſent: Verùm tyrannum oportuit ſuis technis tempus redimere; jamque nos nimiùm detinuit.

3 *Abſente.*] Jugurthâ ſcil.

4 *Fingere.*] Non poteſt verbum hoc eo modo, quo præcedentia immediatè conſtrui cum verbo *audio*; Verùm in eo laudem meruit noſter Autor, qui quaſi inordinatè ea congerit quæ contemnit.

5 *Quod.*] Illud eſt quod Gallicè, ornatus causâ, vel ex majoris affectus conſuetudine, dicimus, *Que plût à Dieu que, &c.*

6 *Simulantem.*] Nota hanc reſpondendi rationem: Acris eſt; cùmque multas habet figuras, tum plures tangit affectus. Simpliciter negaſſet Adherbal ſe ſimulare infortunium ſuum, ſed reverà miſerum eſſe.

7 *Excruciatus.*] Supple, Sicut ego ſum.

8 *Regnum.*] Id eſt, *non tam regnum* Lætandum magis quod regno ſpoliatus ſis, quàm dolendum; cùm à te, unâ & eâdem operâ, fuga, egeſtas, exilium depulſum ſit.

9 *Spectaculum.*] Id eſt, *De me fragilitatis humanæ exemplum fortuna exhibuit.*

quid

quid agam, tuas ne injurias perſequar, ipſe auxilii egens, an regno conſulam, cujus vita, neciſque poteſtas ex opibus alienis pendet. Utinam, [a] *emori, fortunis meis honeſtus exitus eſſet, ne vivere contemtus viderer, ſi defeſſus malis injuriâ* [1] *conceſſiſſem. Nunc quoniam neque vivere* [b] *lubet, neque mori licet ſine dedecore, P. C. per vos, per liberos, atque parentes veſtros, per majeſtatem populi R. ſubvenite miſero mihi: ite obviam injuriæ: nolite pati regnum Numidiæ,* [2] *quod veſtrum eſt, per ſcelus, & ſanguinem familiæ noſtræ tabeſcere.*

Poſtquam rex finem loquendi fecit, legati Jugurthæ [3] largitione magis, quàm causâ freti, paucis reſpondent: Hiempſalem, ob ſævitiam ſuam, ab Numidis interfectum: Atherbalem ultro bellum inferentem poſtquam ſuperatus ſit, queri, quòd injuriam facere nequiſſet: Jugurtham ab ſenatu petere, ne ſe alium putaret ac Numantiæ cognitus eſſet; neu verba inimici ante facta ſua poneret. Deinde utrique curiâ egrediuntur. [c] Senatus ſtatim conſulitur: fautores legatorum, præterea magna pars [4] gratiâ depravata, Atherbalis dicta contemnere: Jugurthæ virtutem laudibus extollere: gratiâ, voce, denique omnibus modis pro alieno ſcelere, & flagitio, ſua quaſi pro gloria, [5] nitebantur. At contrà pauci, quibus bonum & æquum divitiis carius erat, ſubveniundum Atherbali, & Hiempſalis mortem ſeverè vindicandam cenſebant. Sed ex omnibus maxumè Æmilius [6] Scaurus, homo nobilis, impiger, factioſus,

INTERPRETATIO.

a *Utinam morte finem honeſtum facere poſſem infortunio meo, ne homines viderent me abjectum & ſpretum inter vivos, ſi defatigatus malis, propter injuriam ceſſiſſem.*

b *Quoniam neque vita mihi placet.*

c *Extemplo Senatorum ſententia* ea de re *exquiritur.*

NOTÆ.

1 *Conceſſiſſem.*] Hic locus aliquam habet obſcuritatem, adeòque videndum quid intelligamus per *Tò concedere.* Hîc eſt, ut videtur, *Deponere ſtudium regnandi, & fratris mortem ulciſcendi, vel omnia Jugurthæ libidini permittere.* Gall. in hunc ſenſum diceremus, *Plût à Dieu que la mort fût un parti honnête, que je puſſe prendre dans mes infortunes, de peur de paroître dans le monde comme un miſerable, ſi me trouvant épuiſé par les maux que j'ai ſoufferts, j'étois contraint de tout ceder au tort que l'on m'a fait.*

2 *Quod veſtrum.*] Optima & ratio & concluſio.

3 *Largitione.*] Antea vidimus Legatis ſuis præcepiſſe Jugurtham, ut quoſvis Romæ pecuniâ corrumperent: Id ſedulò præſtiterunt, adeòque fore confidebant ut ab illis cauſa ſua defenderetur.

4 *Gratiâ.*] Fit iſtud ſæpiùs in judiciis: Quando ſententiam ſuam dixerunt qui in concilio ſunt autoritate præcipui, reliqui non tam juſtitiâ, quàm gratiâ & favore inducti, ſuffragium ſuum ferunt; vel ut potentioribus aſſentiantur, vel ut illi de quo judicium fertur, faveant: Quod quidem peſſimè ſe habet, & æquum ſubvertit.

5 *Nitebantur.*] Id eſt, *Non illi minore cum ſtudio Jugurthæ ſcelus excuſabant & tegebant, quàm ſi de ſua gloria quæſtio incidiſſet.*

6 *Scaurus.*] Hunc ut prudentem & gravem virum laudant Cicero, & Val. Max.

avidus potentiæ, honoris, divitiarum : cæterùm vitia ſua callidè occultans. Is poſtquam videt regis largitionem [a] famoſam [1] impudentemque, veritus quod in tali re ſolet, ne [2] polluta licentia invidiam [3] accenderet, animum à conſueta lubidine [4] continuit. Vicit tamen in ſenatu pars illa, quæ [b] vero pretium aut gratiam anteferebat. Decretum fit, uti decem legati regnum quod Micipſa obtinuerat, inter Jugurtham, & Atherbalem [5] dividerent. Cujus legationis princeps fuit L. Opimius, homo clarus, & tum in ſenatu potens, quia conſul. C. [6] Graccho & M. [7] Fulvio interfectis,[8] acerrumè [9] vindictam nobilitatis in plebem exercuerat. Eum Jugurtha, tametſi Romæ in amicis hàbuerat, tamen [10] curatiſſumè recepit : dando, & pollicendo multa, perfecit, uti famæ, [11] fide, poſtremò omnibus ſuis rebus commodum regis anteferret. Reliquos legatos eàdem viâ aggreſſus, pleroſque capit : paucis carior fides, quàm pecunia fuit. In diviſione, quæ pars Numidiæ Mauritaniam attingit, [c] agro viriſque opulentior, Jugurthæ traditur : illam alteram, [d] ſpecie, quàm

INTERPRETATIO.

a *Cùm Scaurus videt largitionem Jugurthæ infamem eſſe.*

b *Tamen pars potior fuit, in Senatu, eorum, qui anteponebant gratiam & favorem vero & honeſto.*

c *Ea pars traditur Jugurthæ, quæ ſoli fœcunditate & incolarum frequentiâ prævalebat.*

d *Atherbal obtinuit illam alteram partem potiorem pulchritudine quàm utilitate.*

NOTÆ.

1 *Impudentemque.*] Tanta Romam exercuit avaritia, ut palam legati pecuniâ ſuffragia emerent. *Ils informoient les Senateurs, le ſac, ou l'argent à la main.*

2 *Polluta.*] Idem eſt propemodum quod *famoſa*. Res erat nimiùm cognita.

3 *Accenderet.*] Callidè Scaurus ; nam periculum eſt maximum ne plebs tumultuetur, ubi Magiſtratum apertè videt jus faſque pecuniæ poſtponere.

4 *Continuit.*] Qui ita pro tempore & commodo virtuti favent, illi omnium ſunt peſſimi, & de quibus, ſi fortè fortunâ cognoſcantur, maximè diffidendum.

5 *Dividerent.*] Itaque regni Hiempſalis dimidia pars in perfidiæ præmium Jugurthæ, idque decreto Senatus obvenit. Quantum nefas !

6 *Graccho.*] Hic mortis, & legum Tiberii fratris acerrimus vindex, cùm plebem in avitos agros arceſſeret, ab Opimio Conſule oppreſſus eſt.

7 *Fulvio.*] Is collega Gracchi, & earundem legum aſſertor, unà cum illo ab eodem Opimio, in Aventino monte oppreſſus eſt. Vir fuit Conſularis.

8 *Acerrumè.*] Ex plebe enim tria hominum millia interfecit, eorumque corpora in Tyberim projecit.

9 *Vindictam.*] Pro hac voce, quam contra autoris mentem dicit eſſe Gruterus, *victoriam* reponit, ex fide librorum pergameneorum. Quamobrem verò contra autoris mentem eſſe dicat, non video: Mihi quidem ſenſus eſt idem ; nam vindicta in animo ſedet ante victoriam, poſt victoriam exercetur.

10 *Curatiſſimè.*] Scilicet amicitiæ jure à quibuſdam ceremoniis, & qui exteris & ignotis exhibetur, ſupervacaneo cultu, ſolutus erat : Attamen, quò magis Opimium ſuum faceret (atque etiam ut decuit erga legatum) nullum prætermiſit honorem.

11 *Fide.*] In dativo caſu, more veterum. Fortè hujus rei ignoratione ab aliquo ſciolo *famâ* pro *fama* poſitum eſt ; quod abſque hæſitatione correxi.

uſu potiorem, quæ portuoſior, & ædificiis magis exornata erat. Atherbal poſſedit. Res poſtulare videtur Africæ ſitum paucis exponere, & eas gentis, quibus cum nobis bellum aut amicitia fuit, attingere. Sed quæ loca, & nationes ob [1] calorem, aut aſperitatem, item ſolitudines, minùs frequentata ſunt, de iis haud facilè compertum narraverim: cætera quàm pauciſſumis abſolvam.

In diviſione orbis terræ plerique [2] in parte tertia Africam poſuêre: pauci tantummodò Aſiam, & Europam [3] eſſe, ſed Africam in Europa. Ea finis habet ab occidente [4] fretum [5] noſtri maris & Oceani: ab ortu ſolis declivem [6] latitudinem: quem locum [7] Catabathmon incolæ appellant. [8] Mare ſævum, importuoſum. Ager frugum fertilis, bonus pecori, arbori infecundus: [9] cælo, terrâque penuria aquarum: genus hominum ſalubri corpore, velox, patiens laborum: pleroſque ſenectus diſſolvit, niſi qui ferro, aut à beſtiis interiêre. Nam morbus haud ſæpe quemquam ſuperat. Ad hoc, [10] malefici generis plurima animalia. Sed qui mortales initio Africam [a] habuerint, quique poſtea acceſſerint, aut quo modo inter ſe permixti ſint; quamquàm ab ea fama; quæ pleroſque obtinet, diverſum eſt, tamen, ut ex libris Punicis, qui regis Hiempſalis dicebantur, interpretatum nobis eſt; utique rem ſeſe habere, cultores

INTERPRETATIO.

a *Dicam quàm pauciſſimis verbis qui homines initio coluerint, & habitaverint Africam.*

NOTÆ.

1 *Calorem.*] Solis ſcilicet. Nemo neſcit Africæ maximam partem ſub zona eſſe torrida, atque adeò ardoribus infeſtari.

2 *In parte.*] Id eſt, *Africam tertiam mundi partem fecerunt.* Nunc verò aliter diviſum orbem reperies apud Geographos; poſtquam veteribus incognitæ terræ à nautis perluſtratæ ſunt.

3 *Eſſe.*] Id eſt, *Quidam duas tantùm orbis terrarum partes eſſe voluerunt; & Africam ſub Europa comprehendendam.* Ambiguæ iſtiuſmodi phraſes non ſunt imitandæ.

4 *Fretum.*] Maluit dicere Salluſtius *fretum maris* quàm *mare* ſimpliciter, ut æſtum notaret & violentiam, quæ in illis anguſtiis conſpicitur, in quæ duo maria concurrunt & commiſcentur.

5 *Noſtri.*] Mediterranei, ſcilicet, quod Italiam alluit. At certè vix ab occaſu dicitur Mediterraneum Africam finire: ſed Autori noſtro adeò mirabilis viſus eſt maris æſtus, ut eo abreptus fretum latè ad occaſum porrexerit. Videndum eſt interim ne nobis imponant tabulæ noſtræ Geographicæ, in quibus nulla quandoque terræ curvitatis ratio habetur, cujus tamen, cùm in plano exprimitur, niſi cogitatio ſubierit, pronum eſt in graviſſimos errores incidere.

6 *Latitudinem.*] Id eſt, *campum vaſtum.*

7 *Catabathmon.*] Vox Græca eſt à καταβαίνειν, *deſcendere*; adeoque *Catabathmon* latinè *deſcenſum* dixeris. Vallis erat in Ægyptum devexa, ſi Melæ credimus. Unde videas non eoſdem, qui nobis, veteribus fuiſſe Africæ limites; nam ea hodie, idque meliùs, uſque ad mare Rubrum protenditur.

8 *Mare.*] Lybicum ſeu Africum, quod pars eſt Mediterranei.

9 *Cælo.*] Id eſt, *Neque in Africa multùm pluit; neque ibi copia eſt fontium, aut fluviorum.*

10 *Malefici.*] Putà Serpentes, Leones, &c.

ejus terræ putant, quàm pauciſſumis dicam. Cæterùm [1] fides ejus rei penes auctores erit. Africam initio habuêre [2] Gætuli, & [3] Lybies, aſperi, incultique; quîs cibus erat caro ferina, atque humi pabulum, utì pecoribus. Hi neque moribus, neque lege, aut imperio cujuſquam regebantur: vagi, palantes, [a] quas nox coëgerat, ſedes habebant. Sed poſtquam in Hiſpania Hercules, [4] ſicut Afri putant, interiit: exercitus ejus compoſitus ex gentibus variis, amiſſo duce, ac paſſim multis ſibi quiſque imperium petentibus, brevì dilabitur. Ex eo numero [5] Medi, [6] Perſæ, & [7] Armenii, navibus in Africam tranſvecti, proxumos noſtro mari locos occupavêre. Sed Perſæ [8] intra Oceanum magis: hique [9] alveos navium inverſos pro tuguriis habuêre: quia neque materia in agris, neque ab Hiſpanis emundi, aut mutandi copia erat. Mare [b] magnum, & ignara lingua commercia prohibebant. Hi paullatim per connubia Gætulos ſecum miſcuêre: & quia ſæpe [10] tentantes agros, alià, deinde alià loca petiverant, ſemet ipſi [11] Numidas appellavêre. Cæterùm adhuc ædi-

INTERPRETATIO.

a *Ibi manebant, ubi nox coëgerat eos manere.*

b *Maris vaſtitas, & lingua ignorantia prohibebant commercium.*

NOTÆ.

1 *Fides.*] Id eſt, *Verum ſit, necne, non affirmo; id præſtiterint qui ejus rei Auctores fuerunt.*

2 *Gætuli.*] Lybiæ interioris populi, qui ideo à diverſis ſcriptoribus, diverſis in locis collocantur, quòd gens vaga ſæpius habitationem ſuam mutaverit. Ut certè parùm conſultè videantur facere viri alioquin doctiſſimi, qui quæ ad loca ſpectant negligenter Salluſtium ſcripſiſſe dicunt. Quaſi verò ille, quia in Africa Prætor fuerit, ideo vaſtiſſimam & infeſtiſſimam regionem pervagari debuerit. Satis fuerit ea retuliſſe quæ didicit, quorumque injurium crediderim, Vindicem eum repoſcere.

3 *Lybies.*] Hi populi à quibus etiam nomen ſortita eſt Africa, ejus propriè dictæ partem occiduam incoluerunt, ad mare Mediterraneum, inter Mauritaniam & Cyrenaicam regionem, ut volunt; niſi Alexandriam uſque ab Ortu, &, prout videor ex Salluſtio colligere longiùs ab occaſu aliquando erraverint: Nam quis cum iſtis erronibus non erret?

4 *Sicut Afri.*] Ex Livio & Virgilio creditum eſt Herculem incolumem ex Hiſpania in Italiam veniſſe, quibuſcum Salluſtius, quaſi falſum fuerit quod Afri de Herculis morte prædicabant, facere videtur. Verùm plures eo nomine fuiſſe dubitare non ſinit Cicero lib. 3. de natura Deorum; unde facile eſt variantes ea de re opiniones conciliare, ſi modò meminerimus uni ſuo Herculi, Jovis & Alcmenæ filio, quæcumque ab omnibus facta ſunt, Græcos Poëtas attribuiſſe.

5 *Medi.*] Media, Aſiæ regio notiſſima, ad mare Hyrcanum, ſeu Caſpium, quò etiam penetraſſe Herculem omnes norunt.

6 *Perſæ.*] Juxta Medos, ad meridiem.

7 *Armenii.*] Poſt Medos, ad occaſum.

8 *Intra Oceanum.*] Id eſt, *Ad mare Atlanticum.*

9 *Alveos.*] Illud eſt quod poſtea *carinas* vocat. Navis eſt concavitas.

10 *Tentantes.*] Ut, ſcilicet, pingue ſolum, & pecori, quo delectabantur, aptum, invenirent.

11 *Numidas.*] A Græco νέμειν, ut volunt, quod eſt *paſcere.* Quamobrem verò ex Lingua Græca nomen ſibi Nomades ſeu Numidæ aſſumſiſſent planè non video; adeòque de hac Etymologiam ultùm dubito.

ficia Numidarum agreſtium, quæ mapalia illi vocant, oblonga, incurvis lateribus tecta, quaſi navium carinæ ſunt. Medis autem, & Armeniis [1] acceſsêre Lybies. Nam hi propiùs mare Africum agitabant: (Gætuli ſub [2] ſole magis; haud procul ab ardoribus:) [3] hique maturè oppida habuêre, Nam, [4] freto diviſi ab Hiſpania, [5] mutare res inter ſe inſtituerant. Nomen eorum paullatim Lybies corrupêre, barbarâ linguâ Mauros pro Medis appellantes. Sed res Perſarum brevì [6] adolevit: ac poſtea [7] Numidæ nomine, propter multitudinem, à parentibus digreſſi, poſſedêre ea loca, quæ proxuma Carthaginem Numidia appellatur. Deinde, [a] utrique alteris freti, finitimos armis, aut metu ſub imperium ſuum coëgêre; [8] nomen gloriamque ſibi addidêre; magis hi, qui ad noſtrum mare proceſſerant: [9] quia Lybies, quàm Gætuli, minùs bellicoſi: deinde Africæ pars [10] inferior pleraque ab Numidis poſſeſſa eſt: victi omnes in gentem nomenque imperantium [b] conceſsêre. Poſtea [11] Phœnices, alii multitudinis domi minuẽdæ gratiâ, pars imperii cupidine ſolicitatâ plebe; & aliis novarum rerum avidis, Hipponem, Adrimetum,

INTERPRETATIO.

a *Deinde utrique Numidæ in mutua opera, & auxilio præſidium collocantes, coëgerunt finitimos, armis, aut metu, ſub imperium ſuum.*

b *Quicumque* à Numidis *victi ſunt, eorum nomen ſumſerunt, & una gens cum ipſis facti ſunt.*

NOTÆ.

1 *Acceſsêre.*] Quomodo iſthuc, cùm priores Lybies Africam obtinuerint? Facilè certè, ut nihil neceſſe ſit à vulgata lectione diſcedere, prout nonnullis placuit. Lybies minùs bellicoſi fuerunt, ut ipſe dicit Salluſtius: Cùm itaque credibiliter à Medis & Armeniis pulſi eſſent, illis neceſſe fuit horum gratiam paulatim ſibi conciliare: quod quidem accedere eſt.

2 *Sub ſole.*] Id eſt, *Sub circulo Æquinoctiali*, ubi ſolis ardor eſt graviſſimus.

3 *Hique.*] Lybies ſcilicet, non Gætuli: atque hos parentheſi, ne ſententiam turbarent, includendos curavi.

4 *Freto.*] *Tantùm* adde, ne ſenſus videatur contrarius.

5 *Mutare.*] Quamdiu nummus apud omnes in pretio non fuit, omnino oportuit non pecuniâ emere, ſed mercium compenſatione & permutatione.

6 *Adolevit.*] Id eſt, *Brevì potentes & florentes facti ſunt.*

7 *Numidæ nomine.*] Id eſt, *Perſæ Numidæ dicti.* In quibuſdam libris legitur *Nomo-Numidæ*, quod minùs placet.

8 *Nomen.*] Illud eſt quod Gallicè dicimus, *Renom*, *Reputation*; Aliter exiſtimationem, aut famam appellaveris.

9 *Quia.*] Hic eſt ſenſus: Dicit majorem gloriam brevì quæſiviſſe Numidas, qui parentibus relictis, ad mare Mediterraneum conſederant, quòd ſibi vicinos, & minùs bellicoſos Lybias, quàm aliis Numidis bello meliores Gætulos, ſuperare facilius fuerit.

10 *Inferior.*] Patet ex textu, eam inferiorem dici Africæ partem, quæ juxta Mediterraneum mare porrigitur: Bene ſanè, cùm eò plerique decurrant amnes Lybici.

11 *Phœnices.*] Incolebant illi eas terras quæ ad Mediterranei Orientalem oram ſitæ ſunt. Pulſos à Joſua fuiſſe notum eſt ex ſacris litteris; in Africa verò conſediſſe ejuſque oram maritimam occupaſſe paſſim legimus: Atque ab iis Afri, præſertim Carthaginienſes, Pœni dicti ſunt.

Leptim, aliaſque urbis in ora maritima condidêre: eæque brevi multùm auctæ, pars [1] originibus ſuis præſidio, aliæ decori fuêre. Nam de Carthagine ſilere meliùs puto, quàm parùm dicere: quoniam alio properare tempus monet. Igitur ad Catabathmon, [2] qui locus Ægyptum ab Africa dividit, [3] ſecundo mari prima Cyrene eſt, colonia [4] Theræon ac deinceps duæ [5] Syrtes, interque eas [6] Leptis, [8] deinde [9] Philenon aræ: quem locum Ægyptum verſus finem imperii habuêre Carthaginienſes: poſt aliæ Punicæ urbes. [10] Cætera loca uſque ad Mauritaniam Numidæ tenent. [11] Proxumè Hiſpaniam Mauri ſunt. [12] Super Numidiam Gætulos accepimus, partim in tuguriis, alios incultiùs vagos agitare. Poſt eos [13] Æthiopas eſſe. [14] Dein loca exuſta ſolis ardoribus. Igitur bello Jugurthino pleraque ex Punicis oppida, & finis Carthaginienſium, quos

NOTÆ.

1 *Originibus.*] Urbibus, unde exierant.

2 *Qui locus.*] Forſè ideo locum deſcribit, quia duo memorantur Catabathmi.

3 *Secundo.*] Id eſt, ut videtur, *Proximo. En ſuivant la mer.* Phraſis inſolens, attamen quæ etiam reperitur apud Oroſium, lib. 1 cap. 2.

4 *Theræon.*] Plures inſulas meminerunt Autores, nomine Thera. Ab ea quæ ſita eſt ſupra Cretam prodiiſſe dicunt eos qui Cyrenem condiderunt.

5 *Syrtes.*] Loca ſunt vadoſa maris Mediterranei, circa medium litus Africanum: Major ad ortum, minor ad occaſum magis inclinat.

6 *Leptis.*] Duas hujus nominis Autores plurimi in Africa propria collocant. Cluverius magnam habet omnino inter duas Syrtes; parvam verò magis ad occaſum inter Syrtem minorem & Carthaginem. Hæc noſtra, ut patet, magna eſt.

7 *Deinde*] Hîc reprehenderunt quidam Salluſtium, quòd Philenorum aras poſt duas Syrtes poſuerit: Verùm erraverunt ipſi, non Salluſtius; nam vocula *deinde* ad *Leptis*, non ad *Syrtes* referri debet; ita ut Philenon aras poſt Leptim, inter Syrtes, non poſt eas collocaverit.

8 *Philenon aræ.*] Rem ipſam enarrabit poſtea Salluſtius: quam ſcire jam ſi expedit, conſule, ſi placet, indicem.

9 *Cætera.*] A finibus Carthaginienſium, ſcilicet, verſùs occaſum. Atque hinc Numidiæ fines ſatis clarè intelligimus, niſi quòd Mulucha flumen eos ad occaſum incertos facit. Si enim verùm eſt quod ex Autoribus colligitur, Mulucham in Mauritania Tingitana eſſe, cùm flumen illud Jugurthæ imperii terminus à Salluſtio poſtea conſtituatur, certè Numidia ulteriùs quàm ſolet ad Occaſum erit promovenda; ita ut Mauritania Cæſarienſis, ubi antea Syphax Maſæſylis imperitaverat, ſub Numidia comprehendatur: Ex quo concludas per Mauritaniam, Salluſtium ferè Tingitanam intellexiſſe; Mauroſque Cæſarienſes in nomen & gentem victorum Numidarum conceſſiſſe. Sed quamvis ſatis certum ſit bonam Cæſarienſis Mauritaniæ partem ſub Jugurtha fuiſſe; non tamen totam attribueris, quia vix Muluchæ fluminis ſitus cognoſci poſſit.

10 *Proxumè.*] Mari tamen interjecto.

11 *Super.*] Ad meridiem.

12 *Æthiopas.*] A parte Orientali ad Occidentalem: in media Africa, fuiſſe eos voluerunt veteres, Homerum ſequuti.

13 *Dein loca.* Hîc iterum Autorem arguit vir ſanè doctus, quaſi ille, quia loca ſolis ardoribus exuſta poſt Æthiopas ponit, ipſos in zona torrida eſſe negaverit. Ipſe verò, ni fallor, malè concludit: Nam Salluſtius, Æthiopas ſub ſole eſſe nequaquam inficiatur: ſed tantùm, poſt eos, loca eſſe exuſta & inhabitata ſeſe ab aliis accepiſſe dicit. Quamquam à veteribus, ita ut à nobis, cognitum fuiſſe ſitum terrarum nullus auſit affirmare.

[1] noviſſumè habuerant; populus R. per magiſtratus adminiſtrabat: Gætulorum magna pars, & Numidæ ad flumen uſque [2] Mulucham ſub Jugurtha erant: Mauris omnibus rex Bocchus imperitabat, præter nomen, [3] cæterà ignarus populi R. itemque nobis neque bello, neque pace antea cognitus: De Africa, & ejus incolis, ad neceſſitudinem rei ſatis dictum.

Poſtquam, diviſo regno, legati Africâ deceſsêre; & Jugurtha contra timorem animi [4] præmia ſceleris adeptum ſeſe videt; certum ratus, quod ex amicis apud Numantiam acceperat, omnia Romæ venalia eſſe, ſimul & illorum [5] pollicitationibus accenſus, quos paullò antè muneribus expleverat, in regnum Atherbalis animum intendit. Ipſe acer, bellicoſus: at is, quem petebat, quietus, imbellis, placidus ingenio, [6] opportunus injuriæ, metuens magis, quàm metuendus. Igitur ex improviſo finis ejus cum magna manu invadit: multos mortalis cum pecore, atque alia præda capit: ædificia incendit; pleraque hoſtiliter loca cum equitatu accedit. Deinde cum omni multitudine in regnum ſuũ convertit, exiſtumans dolore permotum Atherbalem injurias ſuas manu vindicaturum, eamque rem belli cauſſam fore. At ille, quòd neque ſe [7] parem armis exiſtumabat, & amicitâ populi R. magis, quàm Numidis, fretus erat; legatos ad Jugurtham de injuriis quæſtum miſit: qui tametſi contumelioſa dicta retulerant; priùs tamen omnia pati decrevit, quàm bellum ſumere: quia tentatum antea ſecùs ceſſerat. Neque eo magis cupido Jugurthæ minuebatur: quippe qui totum ejus regnum animo jam invaſerat. Itaque non, ut antea, cum [8] prædatoria manu, ſed magno exercitu comparato, bellum gerere cœpit, & apertè totius Numidiæ imperium petere. Cæterùm, quà pergebat, [9] urbis, agros vaſtare, prædas agere; ſuis animum, hoſtibus terrorem augere. Atherbal ubi intelligit eò proceſſum, uti regnum aut relinquendum eſſet, aut armis retinendum, [a] neceſſariò copias parat, & Jugurthæ obvius procedit.

INTERPRETATIO.

a *Neceſſitate impulſus copias parat.*

NOTÆ.

1 *Noviſſumè.*] Non enim à longo tempore Carthago à Scipione deleta fuerat.

2 *Mulucham.*] Alio nomine dicitur *Molochath.* Fuit & oppidum Mulucha dictum, ut liquet ex Floro.

3 *Cæterà.*] Adverbium; niſi mavis præpoſitionem ſupplere. Aliter dicas, *His exceptis.*

4 *Præmia.*] Omnino, ſiquidem dimidiam Hiempſalis regni partem obtinuerat.

5 *Pollicitationibus.*] Nimirum illi, ſe Romæ, gratiâ & favore, omnia ad ejus commodum converſuros, polliciti erant.

6 *Opportunus injuriæ.*] Accipiendæ, ſcilicet. Injuria hîc paſſivè ſumitur.

7 *Parem*] Jugurthæ, ſcilicet.

8 *Prædatoria.*] Prædatorius exercitus dicitur, qui militibus conſtat leviter armatis, & in fugam expeditis.

9 *Urbis.*] Accuſativi caſus.

Interim haud longè à mari prope [1] Cirtam oppidum utriuſque conſedit exercitus: & quia diei extremum erat, prœlium non inceptum; ſed ubi plerumque noctis proceſſit, [2] obſcuro etiam tum lumine, milites Jugurthini, ſigno dato, caſtra hoſtium invadunt; ſemiſomnos partim, alios arma ſumentes fugant, funduntque: Atherbal cum paucis equitibus Cirtam profugit: &, ni multitudo [3] togatorum fuiſſet, quæ Numidas inſequentes mœnibus prohibuit, uno die inter duos reges cœptum atque patratum foret bellum. Igitur Jugurtha oppidum circumſedit: [4] vineis, turribuſque & machinis omnium generum expugnare aggreditur: maxumè feſtinans [5] tempus legatorum antecapere, quos ante prœlium factum Romam ab Atherbale miſſos audiverat. Sed poſtquam ſenatus de bello eorum accepit, tres adoleſcentes in Africam legantur, qui ambos reges adeant; S. P. Q. R. verbis nuncient, velle, & [6] cenſere, eos ab armis diſcedere: ita ſeque, illiſque dignum eſſe. Legati in Africam maturantes veniunt; eò magis quòd Romæ, dum proficiſci parant, de prœlio facto, & oppugnatione Cirtæ audiebatur. Sed is rumor [7] clemens erat. Quorum Jugurtha acceptâ oratione reſpondit: ſibi neque majus quidquam, neque carius auctoritate ſenatus eſſe: ab adoleſcentia ſua ita ſe eniſum, ut ab optimo quoque probaretur: virtute, non malitiâ, P. Scipioni ſummo viro placuiſſe: ob eaſdem artis à Micipſa, non penuriâ liberorum, in regnum adoptatum eſſe. Cæterùm, quò plura bene, atque ſtrenuè feciſſet, eò animum ſuum injuriam minùs tolerare: Atherbalem dolis vitæ ſuæ inſidiatum: quod ubi comperiſſet, ſceleri obviam iſſe: populum R. neque rectè, neque pro bono facturum, ſi ab [8] jure gentium ſeſe prohibuerit: poſtremò, de omnibus rebus legatos Romã brevi miſſurũ. Ita [9] utrique digrediuntur. Atherbalis [10] appellandi

NOTÆ.

1 *Cirtam.*] Regia quondam fuit Syphacis, ut Livio placet; Maſiniſſæ alii tradunt: fortè utriuſque fuit, nam huic eam Scipio tradidit. Non longè diſtat à mari; & hodie *Conſtantina* dicitur.

2 *Obſcuro.*] Id eſt, *Die primulùm redeunte*: fortè circa tertiam horam matutinam.

3 *Togatorum.*] Id eſt, *Romanorum*, quibus toga veſtis propria. Commercii causâ in opulenta urbe commorabantur.

4 *Vineis.*] Machinæ fuerunt quibus præcipuè in diutinis obſidionibus utebantur ex leviori ligno & cratibus contextæ, ſub quibus plures milites, ab hoſtium miſſilibus tuti ſubſidebant.

5 *Tempus.*] Id eſt, *Antè Atherbalem extinguere, quàm ipſi Româ opem & auxilium legati ſui attuliſſent.*

6 *Cenſere.*] De Senatu dicitur; *Velle & Jubere* de toto P. Romano, cùm legem aut aliquid aliud ſuffragiis approbat.

7 *Clemens.*] Id eſt *Neque multùm res ipſa per hominum ora jactabatur; neque tam atrox dicebatur.*

8 *Jure gentium.*] Quo, cuique illatam injuriam repellere licet. Cæterùm vide mihi, quæſo, quouſque, & quantâ arte nequitiam ſuam promoveat perditiſſimus latro.

9 *Utrique.*] Legati & Jugurtha.

10 *Appellandi.*] Dolis Jugurthæ factum eſt, ne Atherbalem Legati alloquerentur, ex quo rem, uti acta erat, cognoviſſent: ut, ſcilicet, poſt eorum diſceſſum, quod & fecit, eum interficeret; deinde cauſſam mortis quidlibet Romæ, per nefarios amicos, prætexeret.

copia

copia non fuit. Jugurtha, ubi eos Africâ deceſſiſſe ratus eſt, neque propter loci naturam Cirtam armis expugnare poteſt, [1] vallo, atque foſsâ mœnia circumdat: turris exſtruit, eaſque [a] præſidiis firmat: præterea dies nocteſque, aut per vim, aut dolis tentare: defenſoribus mœnium præmia modò, modò formidinem oſtentare: ſuos hortando ad virtutem erigere: prorsùs intentus cuncta parare. Atherbal ubi intelligit omnis fortunas ſuas in extremo ſitas, hoſtem infeſtum, auxilii ſpem nullam, penuriâ rerum [2] neceſſariûm bellum trahi non poſſe; ex iis, qui unà Cirtam profugerant, duos maxumè impigros delegit: eos, multa pollicendo, ac miſerando caſum ſuum, confirmat, uti per hoſtium [b] munitiones noctu ad proxumum mare, dein Romam pergerent. Numidæ paucis diebus juſſa efficiunt: literæ Atherbalis in ſenatu recitatæ, quarum ſententia hæc fuit.

Non meâ culpâ ſæpe ad vos oratum mitto, P. C. ſed vis Jugurtha ſubigit: quem tanta lubido me exſtinguendi invaſit, uti neque vos, neque deos immortalis in animo habeat: ſanguinem meum, quàm omnia, malit. Itaque quintum jam menſem ſocius & amicus populi Rom. armis obſeſſus teneor: neque mihi Micipſæ patris mei beneficia, neque veſtra [3] decreta auxiliantur: ferro, an fame acriùs urgear, incertus ſum. Plura de Jugurtha ſcribere [4] dehortatur me fortuna mea: etiam antea expertus ſum, parùm [c] fidei miſeris eſſe. [5] Niſi tamen intelligo illum, ſuprà quàm ego ſum, petere, neque ſimul amicitiam veſtram, & regnum meum ſperare. [6] Utrum gravius exiſtumet nemini occultum eſt. Nam initio occidit Hiempſalem fratrem meum: dein patrio regno me expulit. Quæ ſanè fuerint noſtræ injuriæ, nihil ad vos. Verùm nunc regnum veſtrum armis tenet: me, quem vos Imperatorem Numidis po-

INTERPRETATIO.

a *Extruit turres, eaſque* ab hoſtium irruptione *militibus præſidiariis tutas facit.*

b *Multa pollicendo, ac deplorando fortunam ſuam, eos confirmat, ut noctu per hoſtium opera & munimenta, ad proxumum mare eant, deinde Romam pergant.*

c *Etiam antea experimento didici miſerorum teſtimonio parùm fidei tribui.*

NOTÆ.

1 *Vallo.*] Vallus, palus eſt, aut ſudes, à quo vallum, hoc eſt, terræ aggeſtus; in caſtrorum munitionibus, dictum eſt; quia vallis illis terra retinetur.

2 *Neceſſariûm.*[Pro *neceſſariarum,* quod in aliis reperitur codicibus.

3 *Decreta.*] Quibus, (Legatis etiam ad id miſſis,) ne alter alteri vim aut arma inferret, cautum fuiſſe vidimus.

4 *Dehortatur.*] Quia, ſcilicet, neque tempus eſt, cùm quis opprimitur de aliis rebus agere; neque omnia opus eſt de hoſte dicere; quæ neque à multis audiuntur. Cauta eſt hæc oratio, & epiſtola integra acutè, & cum judicio ſcripta.

5 *Niſi.*] Correctio eſt; quaſi dicat, *Interim ego vos moneo, &c.*

6 *Utrum.* Id eſt, *An gratiâ veſtrâ, modò regno meo potiatur, excidere malit, quàm, mihi datâ pace, veſtrâ benevolentiâ frui.* Innuit Jugurtham Romanorum amicitiam temnere.

ſuiſtis, clauſum tenet atque obſidet: legatorum verba quanti fecerit, pericula meæ declarant. Quid eſt reliquum, niſi vis veſtra, quò moveri poſſit? Nam ego quidem vellem, & hæc quæ ſcribo, & illa quæ antea in ſenatu queſtus ſum, vana forent potiùs, quàm miſeria mea fidem verbis faceret. Sed quoniam eò natus ſum, ut Jugurthæ ſcelerum [a] *oſtentui eſſem: non jam mortem, neque ærumnas, tantummodò inimici imperium, & cruciatus corporis* [b] *deprecor. Regno Numidiæ, quod veſtrum eſt, utì libet, conſulite: me ex manibus impiis eripite, per majeſtatem imperii, per amicitiæ* [c] *fidem; ſi ulla apud vos memoria remanet avi mei* [1] *Maſiniſſæ.*

His litteris recitatis, fuêre qui exercitum in Africam mittendum cenſerent, & quàm primùm Atherbali ſubveniendum: de Jugurtha interim uti conſuleretur, quoniam legatis non paruiſſet. Sed ab îſdem illis regis fautoribus ſummâ ope [2] eniſum, ne tale decretum fieret. Ita bonum publicum, ut in pleriſque negotiis ſolet, privatâ gratiâ devictum. Legantur tamen in Africam [3] majores natu nobiles, amplis honoribus uſi: in quîs fuit M. Scaurus, de quo ſuprà memoravimus, conſularis, & tum ſenatus [4] princeps. Hi, quòd in invidia res erat, ſimul & à [5] Numidis obſecrati, triduo navim aſcendêre: dein brevì [6] Uticam adpulſi, litteras ad Jugurtham mittunt, quàm ociſſumè ad provinciam accedat; ſe ad eum ab ſenatu miſſos. Ille, ubi accepit homines claros, quorum auctoritatem Romæ pollere audiverat, contra inceptum ſuum veniſſe: primò commotus metu, atque lubidine, [d] divorſus agitabatur. Timebat iram ſenatus, ni paruiſſet legatis: porrò animus cupidine cæcus ad inceptum ſcelus rapiebat. Vicit tamen in [7] avido ingenio pravum conſilium. Igitur, exercitu [e] circumdato, ſummâ vi Cirtam irrumpere nititur, ma-

INTERPRETATIO.

a *Quandoquidem eo fine natus ſum, ut in me oſtenderentur, & in aperto ponerentur ſcelera Jugurthæ.*

b *Tantùm oro ne ego inimici imperio ſubjiciar, neve ab eo corpus meum torqueatur.*

c *Vos oro per fidem quæ debetur amicitiæ.*

d *In diverſas partes trahebatur.*

e *Igitur exercitu circum mœnia diducto, ſummâ vi Cirtam conatur irrumpere.*

NOTÆ.

1 *Maſiniſſæ.*] Optima clauſula; quia, ut antea vidimus, Romanis bona & firma ſemper Maſiniſſæ amicitia fuerat.

2 *Eniſum.*] Paſſivè; quod facilè non eſt imitandum.

3 *Majores.*] Antea adoleſcentes miſſos fuiſſe vidimus.

4 *Princeps.*] Is erat qui primus in recognoſcendo Senatu, à Cenſoribus auguſto titulo recitabatur.

5 *Numidis.*] Adherbalis legatis.

6 *Utica.*] Urbs fuit antiquiſſima, Tyriorum colonia, non longè à Carthagine, ad occaſum.

7 *Avido.*] Imperii ſcilicet. Vix poſſit quiſquam ſibi conſulere, dum ita flagrat cupiditas: adeòque tunc maximè quieſcendum.

muxè ſperans, [1] diductâ manu hoſtium, aut vi, aut dolis ſeſe [a] caſum victoriæ inventurum. Quod ubi ſecùs procedit, neque quod intenderat, efficere poteſt, uti priùs, quàm legatos conveniret, Atherbalis potiretur; ne ampliùs morando Scaurum, quem plurimum mutuebat, incenderet, cum paucis equitibus in provinciam venit. At tametſi ſenatus [b] verbis minæ graves nunciabantur, quòd ab oppugnatione non deſiſteret; multa tamen oratione conſumtâ, legati fruſtrà diſceſſêre. Ea poſtquam Cirtæ audita ſunt, Italici quorum virtute mœnia defenſabantur, confiſi, deditione factâ, propter magnitudinem populi R. inviolatos ſeſe fore, Atherbali ſuadent, uti ſeque, & oppidum Jugurthæ tradat, tantùm ab eo vitam paciſcatur; de cæteris ſenatui curæ fore. At ille, tametſi omnia potiora fide Jugurthæ rebatur; tamen, quia penes [2] eoſdem, ſi advorſaretur, cogendi poteſtas erat, ita, utì cenſuerant Italici, deditionem fecit. Igitur Jugurtha in primis Atherbalem [c] excruciatum necat: dein omnis puberes Numidas, atque [3] negotiatores promiſcuè, utì quiſque armatis obvius fuerat, interfecit. Quod poſtquam Romæ cognitum eſt, & res in ſenatu agitari cœpta; iidem illi [4] miniſtri regis [5] interpellando, ac ſæpe gratiâ, interdum jurgiis [6] trahendo tempus, atrocitatem facti leniebant. Ac ni C. [7] Memmius, tribunus pleb. deſignatus, vir acer, & infeſtus potentiæ nobilitatis, populum R. edocuiſſet id agi, uti per paucos factioſos Jugurthæ ſcelus condonaretur: profectò omnis invidia [d] prolatandis conſultationibus, dilapſa foret. Tanta vis gratiæ, atque pecuniæ regis erat. Sed ubi ſenatus delicti con-

INTERPRETATIO.

a *Sperans ſeſe inventurum occaſionem victoriæ reportandæ.*

b *At quamvis minæ graves* à legatis *nomine Senatus nuntiabantur, quòd ab oppugnatione Cirtæ non deſiſteret, tamen, multis ſermonibus abſumtis, legati, re infectâ diſceſſerunt.*

c *Jugurtha primò occidit Adherbalem, poſtquam eum cruciatibus afflixiſſet.*

d *Profectò omne odium*, quod contra Jugurthæ ſcelera accenſum erat, *extinctum foret, differendo deliberationes.*

NOTÆ.

1 *Diducta.*] Facilius eſt enim hoſtem in diverſa tractum & alibi reſiſtentem ſuperare.

2 *Eoſdem.*] Italicos negotiatores ſcilicet, quos Adherbal ad id cogere non poterat, ut diutiùs vim Jugurthæ ſuſtinerent.

3 *Negotiatores.*] Quos ſuprà togatos appellavit.

4 *Miniſtri.*] Romanos intelligit Jugurthæ pecuniâ corruptos.

5 *Interpellando.*] Non modò ſermones de aliis rebus jaciebant, aut caſus alios ingerebant; ſed etiam eorum orationem, quos minùs Jugurthæ favere crederent interturbabant. Plurimæ ſunt tricæ, & nequitiæ quibus judicia ſolent differre cavillatores.

6 *Trahendo.*] In eo præſertim poſita eſt aſtutia Cauſidicorum; Aſſuetis enim minimùm movemur, atque omnibus rebus, cum tempore aſſueſcimus.

9 *Memmius.*] Hunc Saturninus, cùm Conſulatum peteret interficiendum juſſit.

ſcientiâ populum timet, lege[1] Semproniâ provinciæ futuris conſulibus Numidia, atque Italia decretæ: conſules declarati P. Scipio [2] Naſica, L. Beſtia Calpurnius: Calpurnio Numidia, Scipioni Italia[3] obvenit. Dein exercitus, qui in Africam portaretur, ſcribitur: ſtipendium, aliaque, quæ bello uſui forent, decernuntur. At Jugurtha, contra ſpem nuncio accepto, quippe cui, Romæ omnia [a] venire, in animo hæſerat: filium, & cum eo duos familiaris ad ſenatum legatos mittit; iiſque, ut illis, quos Hiempſale interfecto miſerat, præcipit, omnis mortalis pecuniâ [b] aggrediantur: qui poſtquam Romam adventabant, ſenatus à Beſtia conſultus eſt, placeretne legatos Jugurthæ recipi mœnibus; iique decrevêre; ni regnum, ipſumque deditum veniſſent, ut in diebus proxumis decem Italiâ decederent. Conſul Numidis ex ſenatus decreto nunciari jubet. Ita infectis rebus illi domum diſcedunt. Interim Calpurnius, parato exercitu, [c] [4] legat ſibi homines nobilis, factioſos, quorum auctoritate, quæ deliquiſſet, munita fore ſperabat, in quîs fuit Scaurus, cujus de natura & habitu ſuprà memoravimus. Nam in conſule noſtro multæ bonæque artes animi, & corporis erant: quas omnis, avaritia præpediebat. Patiens laborum, acri ingenio, ſatis providens, belli haud ignarus, firmiſſumus contra pericula & inſidias. Sed legiones per Italiam [5] Rhegium, atque inde [6] Siciliam, porrò ex Sicilia in Africam tranſvectæ. Igitur Calpurnius, initio paratis commeatibus, acriter Numidiam ingreſſus eſt; multoſque mortalis, & urbis aliquot pugnando cepit. Sed ubi Jugurtha per legatos pecuniâ tentare, bellique, quod adminiſtrabat, [7] aſperitatem oſtendere cœpit: animus æger avaritiâ facilè [8] converſus eſt. Cæterùm

INTERPRETATIO.

a *Quippe qui prorsùs credebat omnia Romæ eſſe venalia.*

b *Iis præcipit ut quoſvis, Romæ, conentur pecuniâ ad partes ſuas adducere.*

c *Calpurnius aſſumit ſibi legatos homines nobiles, factioſos, quorum auctoritate ſperabat tecta & impunita fore quæ deliquiſſet.*

NOTÆ.

1 *Semproniâ.*] Sempronius Gracchus legem tulerat, ut ſingulis annis Senatus Provincias duas Conſulares, ante comitia Conſularia, quas deinde ipſi deſignati Conſules inter ſe ſortirentur, decerneret.

2 *Naſica.*] Hic inter clariſſimos Oratores à Cicerone recenſetur, qui eum in Conſulatu mortuum eſſe dicit.

3 *Obvenit.*] Sorte ſcilicet; quamvis Conſules quandoque inter ſe de Provinciis conveniebant.

4 *Legat.*] Legati Imperatoribus adjuncti erant, ut eos conſilio, & operâ adjuvarent. Plerumque ſinguli ſingulis attributi legionibus, & ſummo duci obnoxii. Sed, de iſtis omnibus, adi, ſi placet, doctiſſimum Lipſium.

5 *Rhegium.*] Urbs eſt in littore Calabriæ, è regione Meſſanæ in Sicilia.

6 *Siciliam.*] Sicilia Mediterranei inſula eſt celeberrima, Triquetra & Trinacria olim, à forma, dicta.

7 *Aſperitatem.*] Enimvero difficillimum fuit, in locis remotiſſimis & aſperrimis, hoſtem militiæ peritiſſimum, & atrociſſimum ſuperare.

8 *Converſus.*] Ita ut, poſtquam ab eo bellum acriter inceptum eſſet, idem ille deinceps ſegniter perſequeretur.

ſocius, & adminiſter omnium conſiliorum aſſumitur Scaurus: qui tametſi [1] à principio, pleriſque ex factione ejus corruptis, acerrumè regem [a] impugnaverat: tamen magnitudine pecuniæ, à bono honeſtoque in pravum abſtractus eſt. Sed Jugurtha primùm tantummodò belli moram [2] redimebat, exiſtumans ſeſe aliquid interim Romæ pretio, aut gratiâ effecturum: poſtea verò quàm participem [3] negotii Scaurum accepit, in maxumam ſpem adductus recuperandæ pacis, ſtatuit cum eis de omnibus pactionibus præſens agere. Cæterùm interea [4] fidei cauſſâ mittitur à conſule Sextius quæſtor in oppidum Jugurthæ [5] Vaccam: [6] cujus rei ſpecies erat acceptio frumenti, quod Calpurnius [7] palam legatis imperaverat: [8] quoniam deditionis morâ induciæ agitabantur. Igitur rex, utì conſtituerat, in caſtra venit: ac pauca præſenti conſilio locutus [9] de invidia facti ſui, atque [10] ut in deditionem acciperetur: reliqua cum Beſtia, & Scauro ſecreta tranſegit: dein poſtero die, quaſi [11] per ſaturam ſententiis exquiſitis, in deditionem accipitur. Sed utì [b] pro conſilio imperatum

INTERPRETATIO.

a *Acerrimè contra* Jugurtham *regem enixus erat.*
b *Prout imperatum erat coram conſilio.*

NOTÆ.

1 *A principio.*] Quando à Jugurtha Romam legati miſſi ſunt.

2 *Redimebat.*] Hoc eſt, *Id tantum quærebat, quomodo bellum in longinquum traheret.*

3 *Negotii.*] Flagitii ſcilicet, quo, pecuniâ acceptâ, Conſul cum hoſte clanculum paciſcebatur.

4 *Fidei.*] Ne deditionis ſpecie dubitaret Jugurtha ad Conſulem venire, Sextius Quæſtor in oppidum Jugurthæ quaſi obſes mittitur, ut, niſi inter eos de pacis arcanis conditionibus conveniret, Jugurtha inviolatus reverteretur.

5 *Vaccam.*] Urbs fuit inſignis, forum rerum venalium totius regni.

6 *Cujus rei.*] Prætextum mittendi Sextii, Calpurnius exhibuit frumentum, quod palam legatis imperaverat.

7 *Palam.*] Ut, ſcilicet, omnes noſſent quamobrem Quæſtor dimitteretur; neque dolum ſubolerent.

8 *Quoniam deditionis.*] Quandoquidem moræ & induciarum Jugurtha cauſa fuit, omnino belli ſumtus ferre, adeòque frumentum ſuppeditare debuit.

9 *De invidia.*] Ut, ſcilicet, injuſtè conflatam eam oſtenderet; ſeſeque expurgaret.

10 *Ut in deditionem.*] Id eſt, *Ne cum ipſo tanquam cum hoſte Senatus Populuſque Romanus ageret; quinimo in fidem & ditionem ſuam acciperet.*

11 *Per ſaturam.*] Satura, lanx erat variis frugum, pomorum, & ſimilium generibus plena: unde farcimen quoddam multis rebus refertum, & id genus alii cibi, ſaturæ nomine appellati ſunt: Deinde ad ſermones, habitâ ratione, vel rerum varietatis & mixturæ, vel metrorum confuſionis tranſiit ſignificatio. His poſitis, difficile non eſt ſcire quid ſit *Exquirere ſententias per ſaturam.* Nimirum Conſul in Jugurthæ negotio quaſi in re facili & confectâ verſatus eſt: (neque verò aliter opus fuiſſet, ſi ille deditionem veram feciſſet.) Sententiam ſuam pro rerum numero & ratione non diviſit, ſed multas res ſimul complexus, confusè aliorum ſententias rogavit. Eo modo, niſi cum callidis & iiſdem cordatis viris negotium expediendum ſit, facilè eſt quemvis irretire & decipere. Noſtrates iſtud vocant, *faire un pot pourri d'une affaire.*

erat, elephanti xxx, pecus, atque equi multi, cum non parvo argenti pondere, quæſtori traduntur. Calpurnius Romam ad magiſtratus [1] rogandos proficiſcitur. In Numidia & exercitu noſtro pax agitabatur. Poſtquam res in Africa geſtas, quoque modo actæ forent, fama divulgavit, Romæ per omnis locos, & conventus de facto conſulis agitari: apud plebem gravis invidia: patres ſoliciti erant; probarentne tantum flagitium, an [2] decretum conſulis ſubverterent, parùm conſtabat. Ac maxumè eos potentia Scauri, quòd is auctor & ſocius Beſtiæ [a] ferebatur, à vero bonoque impediebat. At C. Memmius, cujus de libertate ingenii, & odio potentiæ nobilitatis ſuprà diximus, inter dubitationem & moras ſenatus, concionibus populum ad vindicandum hortari: monere, ne remp. ne libertatem ſuam deſererent: multa ſuperba, crudelia facinora nobilitatis oſtendere: prorsùs intentus omni modo plebis animum accendebat. Sed quoniam eâ tempeſtate Romæ Memmii facundia clara pollenſque fuit; decere exiſtumavi unam ex tam multis orationem ejus perſcribere; ac potiſſumum ea dicam, quæ in concione poſt reditum Beſtiæ hujuſcemodi verbis diſſeruit.

Multa me dehortantur à vobis, Quirites, ni ſtudium reipub. omnia ſuperet; opes factionis, veſtra patientia, jus nullum, ac maxumè, quòd [b] *innocentia plùs periculi, quàm honoris eſt. Nam illa quidem piget dicere,* [3] *his annis* XV. *quàm ludibrio fueritis ſuperbiæ paucorum; quàm fœdè, quàmque inulti perierint veſtri* [4] *defenſores; utì vobis animus ab ignavia, atque ſocordia corruptus ſit: qui ne nunc quidem,*

INTERPRETATIO.

a *Quia is dicebatur eſſe auctor* flagitii, *& ſocios Beſtiæ*, in eo admittendo.

b *Multa me deterrerent à vobis* defendendis, *Quirites, niſi affectus meus in Rempublicam omni impedimento major eſſet*; *opes factionis, veſtra patientia, juſtitiæ contemtus* me deterreret, *ac præſertim quòd plus periculi redundat in bonos & honeſtos, quàm honoris.*

NOTÆ.

1 *Rogandos.*] Quicquid alii dicant, omnino arbitror ita intelligendum eſſe hunc locum, ut Calpurnius Romam conceſſerit, ad rogandum populum de Conſulibus & aliis Magiſtratibus, in annum proximum creandis: Mortuo enim Scipione collegâ, niſi ipſe adfuiſſet, interregem eâ gratiâ creari oportuiſſet, cùm neque Prætor, neque alius Magiſtratus jus illud haberet. Fateor equidem, ut invidiam minueret, ſi qua in ſe concitata eſſet, Calpurnium maturè in urbem conceſſiſſe; at enim animum meum inducere nequeo, per *rogare Magiſtratus* intelligendum eſſe, *Rogare an ſatis illis placeret quòd cum Jugurtha factum eſſet.*

2 *Decretum.*] Quo in deditionem, Jugurtham, certis conditionibus, acceperat.

3 *His.*] Quibus, poſt Gracchorum mortem, nobilitas in plebem ſævierat. Cæterùm à Tiberii Gracchi obitu ad Calpurnii conſulatum viceſimus tertius annus decurrebat; unde concludas, vel locum corruptum, vel annorum ſupputationem ſubtilem & accuratam non eſſe.

4 *Defenſores.*] Quales Gracchi, Fulvius.

[1] obnoxiis inimicis, exſurgitis, atque etiam nunc timetis eos, quibus vos decet terrori eſſe. Sed quamquam hæc talia ſunt: tamen, obviam ire [a] factionis potentiæ, animus ſubigit. Certè ego libertatem, quæ mihi à parente meo tradita eſt, [b] experiar: verùm id fruſtrà, an [c] ob rem faciam, in veſtra manu ſitum eſt, Quirites. Neque ego vos hortor, quod ſæpe majores veſtri fecêre, uti contra injurias armati eatis. Nihil vi, nihil [2] ſeceſſione opus eſt: neceſſe eſt, [3] ſuomet [4] ipſi more præcipites eant. Occiſo Ti. Graccho, quem [5] regnum parare aiebant, in plēbem Romanam [6] quæſtiones graves habitæ ſunt. Poſt C. Gracchi, & M. Fulvii cædem, item [7] ordinis veſtri, multi mortales in carcere necati ſunt. Utriuſque cladis non [8] lex, verùm [9] lubido eorum finem fecit. [10] Sed ſanè fuerit regni paratio, plebi ſua reſtituere. [11] Quidquid ſine ſanguine civium [12] ulciſci [13] nequitur, jure factum ſit. Superioribus annis taciti indignabamini ærarium expilari; reges, & populos [14] liberos paucis no-

INTERPRETATIO.

a *Tamen animus me cogit reſiſtere potentiæ factionis.*

b *Certè ego libertate uti, quæ mihi à parente meo tradita eſt, non deſiſtam.*

c *Verùm in veſtra poteſtate ſitum eſt, idne fruſtrà experiar, an in veſtrum commodum.*

NOTÆ.

1 *Obnoxiis.*] Ib eſt, *In flagitio deprehenſis, & ſub poteſtatem redactis.* Gall. *Sur qui vous avez ſi belle priſe.*

2 *Seceſſione.*] In Catilina vidimus ter quaterve plebem à patribus ſeceſſiſſe.

3 *Suomet.*] Quæſtionibus ſcilicet, quæ in eos habebuntur, quomodo eas in plebem exercuerunt.

4 *Ipſi.*] Nobiles, qui in culpa ſunt deprehenſi.

5 *Regnum.*] Memorat Plutarchus Pompeium, priuſquam T. Gracchus interficeretur, ſe ſcire dixiſſe, huic diadema & purpureas veſtes, tanquam Romæ regnaturo, allatas eſſe. Florus verò, eum refert, dum, manu caput tangens, plebem ad defenſionem ſalutis ſuæ hortaretur, regnum ſibi & diadema poſcentis ſpeciem præbuiſſe.

6 *Quæſtiones.*] *Des informations & procedures criminelles.*

7 *Ordinis.*] Plebeii ſcilicet: Tres enim fuiſſe antea vidimus.

8 *Lex.*] Non Porciam modò aliaſve intelligit leges, quæ pro civium tergo ſancitæ eſſent, ſed jus omne & æquitatem quam inter cives ſervare decet. Senſus eſt, uſque in plebem nobiles ſæviiſſe, dum ſanguine ejus libidinem ſuam ſatiaſſent.

9 *Lubido.*] *Leur caprice.*

10 *Sed.*] Senſus paulò remotior eſt. Concedit adverſariis, quod acerrimè contra ipſos retorqueat, idque cum amara ironia; quaſi dicat, *Verùm jam tempus non eſt de iſtis altercari; Eſto, quandoquidem ita placet nobilitati; illis concedo malè feciſſe Gracchos, eoſque regiam autoritatem in civitatem reduxiſſe, quando plebi quod ſuum eſt reſtitutum voluerunt.*

11 *Quidquid.*] Concluſio eſt, quam Memmius ex iis quæ adverſariis conceſſit pro cauſa ſua deducit: Vult nimirum bene feciſſe nobiles, qui commentitios regni reparatores interfecerint, ut potiori jure, plebi in flagitioſiſſimos nobiles liceat inquirere.

12 *Ulciſci.*] Paſſivè; quod facilè non eſt imitandum.

13 *Nequitur.*] Antiquè.

14 *Liberos.*] Cùm publicè ſub Imperii Romani ditione eſſe deberent, atque Reipublicæ tributa pendere; aut ſi ſocii fuiſſent & liberi, ab ejuſmodi paucorum tyrannide tuti agitare.

bilibus vectigal pendere; penes eoſdem & ſummam gloriam, & maxumas divitias eſſe: tamen hæc talia facinora impunè ſuſcepiſſe, [1] *parùm habuêre: itaque poſtremo leges, majeſtas veſtra, divina & humana omnia* [2] *hoſtibus tradita ſunt. Neque eos, qui ea fecêre, pudet, aut pœnitet; ſed incedunt* [a] *per ora veſtra magnificè, ſacerdotia, & conſulatus, pars triumphos ſuos oſtentantes: perinde quaſi ea* [3] *honori, non prædæ, habeant.* [b] *Servi ære parati injuſta imperia dominorum non perferunt: vos, Quirites, imperio nati, æquo animo ſervitutem toleratis? At, qui ſunt hi, qui remp. occupavêre? homines ſceleratiſſumi, cruentis manibus, immani avaritiâ, nocentiſſumi, iidemque ſuperbiſſumi; quibus fides, decus, pietas, poſtremò honeſta, atque inhoneſta omnia quæſtui ſunt.* [c] *Pars eorum,* [4] *occidiſſe tribunos pl., alii quæſtiones injuſtas, plerique cædem in vos feciſſe, pro munimento habent: ita, quàm quiſque peſſumè fecit, tam maxumè tutus eſt:* [5] *metum à ſcelere ſuo ad ignaviam veſtram tranſtulêre: quos omnis, eadem cupere, eadem odiſſe,* [6] *eadem metuere in unum* [7] *coëgit. Sed hæc inter bonos amicitia, inter malos factio eſt. Quod ſi vos tam libertatis curam haberetis, quàm illi ad dominationem accenſi ſunt: profectò neque reſp.* [d] *ſicuti nunc, vaſtaretur; &*

INTERPRETATIO.

a *Ambulant magnificè in medio veſtrûm.*

b *Servi argento acquiſiti non tolerant injuſta imperia dominorum.*

c *Eorum nonnullis præſidio eſt interfeciſſe tribunos plebis, aliis vos quæſtionibus injuſtis vexaſſe, pleriſque cædem in vos feciſſe.*

d *Neque Reſpublica vaſtaretur, ſicuti vaſtatur nunc.*

NOTÆ.

1 *Parùm.*] Id eſt, *non contenti fuerunt.*

2 *Hoſtibus.*] De Jugurtha etiam intelligit, cui certè P. Romani Majeſtas pecuniâ prodita fuerat.

3 *Honori.*] Id eſt, *Quaſi honeſtè partas dignitates propter honorem retinuiſſent, non propter prædam.* Gall. *Tout de même que s'ils regardoient les charges & les dignitez de la Republique comme des récompenſes honorables de la vertu, & non comme des moyens d'exercer leur brigandage.*

4 *Occidiſſe.*] Hi Infinitivi, vicem præſtant Accuſativi caſus.

5 *Metum.*] Ratio eſt ſuperioris commatis ingenioſiſſima. Ideo, inquit, peſſimus quiſque tutiſſimus eſt, quia maximè metuitur, poſtquam à ſe ſceleſto metum ad ignavum tranſtulit.

6 *Eadem.*] Ne, ſcilicet, aliquando jus ſuum Populus repetat, eoque adversùs nocentes utatur.

7 *Coëgit.*] Poteſt hic locus ita exponi, ut *coëgit* neutro-paſſivi verbi vim habeat, ſenſuſque idem fuerit ac ſi pro *coëgit*, *convenit* poſuiſſet, niſi quòd illud ſignificantius & expreſſius eſt. Sed ſimpliciùs intelligi malim, voloque ut Infinitivi iſti pro Nominativis ſumantur verbi *coëgit*. Atque ſententia iſtorum verborum ea ipſa erit quam in bello Catilinario Catilina ipſe expreſſit, cùm dixit, Eadem velle, & eadem nolle firmam demum efficere amicitiam. Nimirum intendit Memmius eâ causâ tam egregiè inter ſe congruere nobiles, & tam enixè uno conatu plebem opprimere, quòd omnes uno & eodem crimine teneantur, atque adeò eadem timeant, & odio perſequantur.

benificia

Beneficia veſtra penes optumos, non audaciſſumos, forent. Majores veſtri [1] *parandi juris, & majeſtatis conſtituendæ gratiâ, bis per ſeceſſionem armati* [2] *Aventinum occupavêre: vos pro libertate quam ab illis accepiſtis, nonne ſummâ ope nitemini? atque eò vehementiùs, quò majus dedecus eſt, parta amittere, quàm omnino non paraviſſe! Dicet aliquis, quid igitur cenſes? vindicandum in eos qui hoſti prodidêre remp. non manu, neque vi; quod magis, vos feciſſe, quàm illis accidiſſe, indignum eſt: verùm quæſtionibus, & indicio ipſius Jugurthæ. Qui ſi* [a] *dedititius eſt; profectò juſſis veſtris obediens erit: ſin ea contemnit, ſcilicet æſtimabitis, qualis illa pax, aut deditio ſit, ex qua ad Jugurtham ſcelerum impunitas, ad paucos potentis maxumæ divitiæ, in* [3] *rempub. damna, atque dedecora pervenerint. Niſi fortè nondum etiam vos dominationis eorum ſatietas tenet: &* [4] *illa, quàm* [5] *hæc tempora, magis placent, cùm regna, provinciæ, leges, jura, judicia, bella atque paces, poſtremò divina & humana omnia penes paucos erant: vos autem, hoc eſt, P. R. invicti ab hoſtibus, imperatores omnium gentium ſatis habebatis* [b] *animam retinere. Nam ſervitutem quidem quis veſtrûm audebat recuſare? Atque ego tametſi viro* [6] *flagitioſiſſumum exiſtumo impunè injuriam accepiſſe; tamen, vos hominibus ſceleratiſſumis ignoſcere, quoniam cives ſunt, æquo animo paterer, ni miſericordia in perniciem caſura eſſet. Nam & illis, quantùm importunitatis habent,* [c] *parùm eſt impunè male feciſſe, niſi deinde faciundi licentia eripitur.*

INTERPRETATIO.

a *Qui, ſi reverâ deditionem fecit, & ſe populo Romano tradidit, profectò vobis obtemperabit.*

b *Vos autem, cùm eſſetis Imperatores omnium gentium, contenti eratis vivere.*

c *Nam & illi, quanta eſt ſua importunitas, pro nihilo ducunt quod* hactenus *impunè deliquerunt*; & deinceps multò plura patrabunt, *niſi illis malefaciendi licentia in poſterum eripitur.*

NOTÆ.

1 *Parandi.*] Ut Tribunos ſuos obtinerent, qui ſacro-ſanctâ ſuâ poteſtate plebem defenderent & tuerentur.

2 *Aventinum.*] Alii Capitolium dicunt.

3 *In Rempubl.*] Omnino, Nam regnum quod Maſiniſſæ Romani tradiderant, extinctis ejus legitimis hæredibus, jure ad ipſos redibat: Neque verò Sociorum & Amicorum injurias ſine dedecore inultas relinquere poterant.

4 *Illa.*] Quibus, poſt Gracchorum mortem, oppreſſi fuiſtis.

5 *Hæc.*] Quibus, jus veſtrum poteſtis & aſſerere & vindicare.

6 *Flagitioſiſſumum.*] Nobis ſub Chriſti diſciplina inſtitutis nefas eſt acceptas injurias ulciſci; imò oſtendit recta ratio, illi Reipublicæ occidendum eſſe, in qua privata vindicta toleratur. At verò neque illam Autor ſuadet. Scopus eſt dicere, eos quibus pœnarum irrogandarum poteſtas data eſt, flagitioſiſſimè facere, cùm gratiâ, ſocordiâ, aut quâvis aliâ causâ, noxium aliquem impunitum relinquunt. Veriſſimè & optimè, ſi quicquam aliud: Ignoſcendo enim fit tandem, ut qui peſſimi ſunt, incautos de ſolio deturbent, deinde quos viros bonos ſciunt, prædas & victimas ſuas faciant. Stat publicum bonum legibus; leges tuetur ſeveritas: neque inter homines, ineptâ illâ facilitate, quam oſtentant nonnulli Rerum publicarum moderatores, majus eſt malum.

& vobis æterna ſolicitudo remanebit, cùm intellegetis aut ſerviendum eſſe, aut [a] *per manus libertatem retinendam. Nam fidei quidem, aut concordiæ quæ ſpes eſt? Dominari illi volunt, vos liberi eſſe: facere illi injurias, vos prohibere: poſtremò ſociis veſtris veluti hoſtibus,* [1] *hoſtibus pro ſociis utuntur. Poteſtne in tam divorſis mentibus pax, aut amicitia eſſe? Quare moneo, hortorque vos, ne tantum ſcelus impunitum dimittatis. Non peculatus ærarii factus eſt: neque per vim ſociis erepta pecunia: quæ quamquam gravia ſunt, tamen conſuetudine jam pro nihilo habentur. Hoſti acerrumo* [2] *prodita ſenatus auctoritas, proditum imperium veſtrum:* [3] *domi* [4] *militiaque reſp. venalis fuit. Quæ niſi* [5] *quæſita erunt, niſi vindicatum in noxios, quid erit reliquum, niſi ut illis, qui ea fecêre, obedientes vivamus? Nam impunè quælibet facere, id eſt,* [6] *regem eſſe. Neque ego vos, Quirites, hortor, uti jam* [7] *malitis civis veſtros perperam, quàm rectè, feciſſe: ſed ne, ignoſcendo malis, bonos perditum eatis. Ad hoc,* [8] *in rep. multò præſtat, beneficii, quàm maleficii, immemorem eſſe. Bonus tantummodo ſegnior fit, ubi neglegas: at malus improbior. Ad hoc, ſi injuriæ non ſint, haud ſæpe auxilii egeas.*

INTERPRETATIO.

a *Aut vi & armis libertatem eſſe conſervandam.*

NOTÆ.

1 *Hoſtibus.*] Id factum in Jugurthæ negotio: fuit ille ſceleratus; amicos habuit nobiles: Adherbal innocens vixit; ab omnibus derelictus fuit.

2 *Prodita.*] Planiſſimè, quandoquidem Jugurthæ, contra Senatus mandatum, impunè licuerit Adherbalem perſequi & trucidare; crimine à nobilibus pecuniâ redemto.

3 *Domi.*] Quando Romam legati venerunt.

4 *Militiaque.*] Per Beſtiam & Scaurum.

5 *Quæſita.*] *Si on n'en fait pas une bonne enquête.*

6 *Regem.*] In malam partem accipitur hoc in loco; neque quiſquam poſt eorum expulſam dominationem, Romæ ejus dignitatis nomen aſſumere auſus eſt.

7 *Malitis.*] Nonnulli conſpiciuntur interdum ita malè ſani homines, qui quaſi venenata infecta eſſent, virus ſuum quòcumque non inveniunt important, id unicè amant, quærunt, colligunt, generant; &, ut apertè loquar, aliis crimina affingunt, ut ſuis vivant. Ab iis maximè cavendum, cùm præſertim aliquid in Republica adminiſtrant; nam muneris obeundi ſpecie quaſi jure, quoſcumque lubet, ſub toga effocant; cùmque leges in ipſorum ſint arbitrio, iis ſibi præſidium dum parant, iiſdem, aliis, quibus invigilant, perniciem machinantur. Ideo eos notavi quòd obiter Memmius ſceleratam gentem attingat, quamque, niſi in laqueos inciderit, nullus ſub hypocriſis larva inſidiantem, ſatis cognoverit.

8 *In Rep.*] Hoc eſt notatu digniſſimum; cùm enim in Paradoxis non ſine cauſa recenſeas, veriſſimum eſt tamen, & ex Politicorum ſinu depromptum. Neque verò aliud poſtulant boni cives, quàm ne ullus malus ſit in Republica: Quiſque ſibi poſtea abundè proſpicit. At ſecùs eſt inter privatos; illos enim decet obliviſci injuriarum, meminiſſe acceptorum beneficiorum; quin & ipſi, & omnes ultro benefacere debent.

Hæc, atque alia hujuſcemodi ſæpe dicundo, C. Memmius populo R. perſuadet, uti L. [1] Caſſius, qui tum prætor erat, ad Jugurtham mitteretur: eumque, [2] interpoſitâ fide publicâ, Romam duceret, quò faciliùs indicio regis, Scauri, & reliquorum, quos pecuniæ captæ [a] arceſſebant, delicta patefierent. Dum hæc Romæ geruntur, qui in Numidia relicti ab Beſtia exercitui præerant, ſecuti morem imperatoris ſui, plurima, & flagitioſiſſuma facinora fecêre. Fuêre, qui auro corrupti, elephantos Jugurthæ traderent; alii [3] perfugas venderent: pars ex [4] pacatis prædas agebant. Tanta vis avaritiæ in animos eorum, veluti tabes, invaſerat. At Caſſius prætor, [b] perlatâ [5] rogatione à C. Memmio, ac perculsâ omni nobilitate, ad Jugurtham proficiſcitur: eique timido, & ex conſcientia diffidenti rebus ſuis, perſuadet, quoniam ſe populo R. dedidiſſet, ne vim, quàm miſericordiam ejus, experiri malit: privatim præterea fidem ſuam [6] interponit, quam ille non minoris, quàm publicam ducebat. Talis eâ tempeſtate fama de Caſſio erat. Igitur Jugurtha, contra decus regium, cultu quàm maximè miſerabili, Romam venit. At tametſi in ipſo magna vis animi erat, confirmatus ab omnibus, quorum potentiâ aut ſcelere cuncta ea geſſerat, quæ ſuprà memoravimus, C. Bæbium tribunum pleb. magnâ mercede parat, cujus [7] impudentiâ contra [8] jus, & injurias omnis munitus foret. Ac C. Memmius advocatâ concione; quamquam regi infeſta plebes erat, & pars in vincula duci jubebat, pars, ni ſocios ſceleris aperiret, more majorum de hoſte ſupplicium ſumi; dignitati magis, quàm iræ conſulens, ſedare motus, & animos eorum mollire; poſtremò confir-

INTERPRETATIO.

a *Ut delicta Scauri & reliquorum quos* ab Jugurtha *pecunias accepiſſe dicebant, faciliùs in lucem prodirent ejus declaratione.*

b *At Caſſius Prætor proficiſcitur ad Jugurtham, poſtquam C. Memmius à Populo impetraſſet quod rogaverat.*

NOTÆ.

1 *Caſſius.*] Hunc fuiſſe volunt virum maximæ ſeveritatis; idque adeò poſtmodum ex Autore cognoſcetur.

2 *Interpoſitâ.*] Id eſt, *Jugurtha pollicendo, quòd ipſi inviolato domum reverti liberum eſſet.*

3 *Perfugas.*] Maximum inde malum in Rempublicam redundabat; non enim deinceps auſus fuiſſet quiſquam ex Jugurthæ militibus ejus militiam abjurare, veritus ne pariter ad ipſum remitteretur.

4 *Pacatis.*] Illi Provincias Romanis ſubjectas, & ſocios compilabant.

5 *Rogatione.*] Quâ à populo petiverat, ut quæreretur in eos qui pecuniâ Rempublicam Jugurthæ prodidiſſent.

6 *Interponit.*] Id eſt, *Præter fidem publicam, ſe fidei ſervandæ ſponſorem conſtituit.*

7 *Impudentiâ.*] Pleniùs intelligetur poſtea tota res: Interea ſciendum eſt, quòd uno Tribuno reſiſtente, fruſtrà erat quicquid ab aliis tentaretur.

8 *Jus.*] Id eſt, *Ne timeret quicquid ſecundùm leges, & ex æquo contra ipſum decerni poſſet.*

mare, fidem publicam [1] per ſeſe inviolatam fore. Pòſt, ubi ſilentium cœpit, producto Jugurthâ, verba facit: Romæ, Numidiæque facinora ejus memorat; ſcelera in patrem, fratreſque oſtendit: [a] quibus juvantibus, quibuſque miniſtris ea egerit, quanquam intellegat populus R. tamen velle manifeſta magis ex illo habere: ſi verum aperiat, in fide, & clementia populi R. magnam ſpem illi ſitam: ſin reticeat, non ſociis ſaluti fore, ſed ſe ſuaſque ſpes corrupturum. Dein, ubi Memmius dicendi finem fecit, & Jugurtha reſpondere juſſus eſt, C. Bæbius tribunus pleb. quem pecuniâ corruptum ſuprà diximus, regem tacere [2] jubet: ac, tametſi multitudo, quæ in concione aderat, vehementer accenſa, terrebat cum clamore, vultu, ſæpe impetu, atque aliis omnibus, quæ ira fieri amat; [3] vicit tamen impudentia. Ita populus, ludibrio habitus, ex concione diſcedit: Jugurthæ Beſtiæque, & cæteris, quos illa quæſtio exagitabat, animi augeſcunt. Erat eâ tempeſtate Romæ Numida quidam, nomine Maſſiva, Guluſſæ filius, Maſiniſſæ nepos: qui, quia in diſſenſione regum, Jugurthæ advorſus fuerat, deditâ Cirtâ, & Atherbale interfecto, profugus ex Africa abierat. Huic Sp. Albinus, qui proxumo anno poſt Beſtiam cum Q. Minucio Rufo conſulatum gerebat, perſuadet, quoniam ex ſtirpe Maſiniſſæ ſit, Jugurtham ob ſcelera invidiâ cum [4] metu urgeat, regnum Numidiæ ab ſenatu petat. Avidus conſul belli gerundi, moveri, quàm [b] ſeneſcere, omnia malebat. Ipſi provincia Numidia, Minucio [5] Macedonia evenerat. Quæ poſtquam Maſſiva agitare cœpit: neque Jugurthæ in amicis ſatis præſidii eſt: quòd eorum alium conſcientia, alium mala fama, & timor animi impediebat: Bomilcari proxumo, ac maxumè fido ſibi, imperat, [c] pretio, ſicuti multa confecerat, inſidiatores Maſſivæ paret: ac maxumè

INTERPRETATIO.

a Dicit *Memmius P. Romanum, quamquam is intelligat quibus juvantibus, quibuſque miniſtris ea ſcelera Jugurtha patraverit, tamen velle ea ipſa magis ab ipſo cognoſcere.*

b *Conſul maximè cupidus belli gerendi malebat omnia turbari, quàm pacificari.*

c *Imperat Bomilcari propinquo, ac maximè fido ſibi, ut, quemadmodum confecerat multa pecuniâ & vi nummi*, ſic quoque *pretio quærat percuſſores Maſſivæ.*

NOTÆ.

1 *Per ſeſe.*] Id eſt, *Quamquam omnes contra niterentur, id tamen, vel periculo mortis ſeſe præſtiturum.*

2 *Jubet.*] Jam patet quàm durum os fuerit iſtius Bæbii: Nuſquam par reperta eſt impudentia & audacia

3 *Vicit.*] Quia ſcilicet, Populus nolebat, quos ſummâ vi paraverat ſibi defenſores, palam mactare.

4 *Metu.*] Id eſt, *Invidiâ & metu.* Arbitror verò intelligendum eſſe de metu Romanæ plebis; ut aliquando etiam contra ſe ipſa auſurum Jugurtham credat ſcelera ſua convertere.

5 *Macedonia.*] Notiſſima Europæ regio, Philippi, ac deinde Alexandri magni imperii ſedes, ſupra Græciam ſita, ad Septentrionem.

occultè. Sin [1] id parùm procedat; quovis modo Numidam interficiat Bomilcar maturè regis mandata exſequitur; & per homines, talis negotii artifices, itinera, egreſſuſque ejus, poſtremò loca, atque tempora cuncta explorat; dein, ubi res poſtulabat, inſidias tendit. Igitur unus ex eo numero, qui ad cædem parati erant, paullò [2] inconſultiùs Maſſivam aggreditur, illum obtruncat: ſed, ipſe deprehenſus, multis hortantibus, & in primis Albino conſule, [3] indicium profitetur. Fit reus magis [4] ex æquo bonoque, quàm ex jure gentium Bomilcar, comes ejus, qui Romam fide publicâ venerat. At Jugurtha, [5] manifeſtus tanti ſceleris, [6] non priùs omiſit contra verum niti, quàm animadvortit, [7] ſuper gratiam, atque pecuniam ſuam, invidiam facti eſſe. Igitur quamquam in priore [8] actione ex amicis quinquaginta [9] vades dederat; regno magis, quàm vadibus conſulens, clam in Numidiam Bomilcarem dimittit, veritus, ne reliquos popularis metus invaderet parendi ſibi, ſi de illo ſupplicium ſumtum foret. Et ipſe paucis diebus eòdem profectus eſt, [10] juſſus à ſenatu Italiâ decedere. Sed poſtquam Româ egreſſus eſt, fertur, ſæpe tacitus eò reſpiciens, poſtremò dixiſſe, Urbem [11] venalem, & maturè perituram, ſi emtorem invenerit. Interim Albinus, renovato bello, commeatum, ſtipendium, aliaque, quæ militibus uſui forent, maturè in Africam portare; ac ſtatim ipſe profectus, ut ante [12] comitia, quod tempus haud longè aberat, aut deditione, aut quovis modo bellum conficeret. At contrà Jugurtha trahere omnia,

NOTÆ.

1 *Id parùm.*] Id eſt, *non poſſit occultè Maſſivam interficere.*

2 *Inconſultiùs.*] Scilicet intervenerunt aliqui, dum ſcelus patraret; vel ille antè, num ſatis omnia tuta eſſent, minùs circumſpexerat.

3 *Indicium.*] Id eſt, *Declarat ſe cujus conſilio tantum facinus auſus eſſet, dicturum.*

4 *Ex æquo.*] Id eſt, *magis habitâ ratione naturalis æquitatis, quàm juris gentium*; quo, ne quis eos, qui fide publicâ venerunt, attingat, ſanctum eſt.

5 *Manifeſtus.*] Veriſimile non eſt Jugurtham teſtibus, vel Bomilcaris indicio convictum fuiſſe: At, ex reipſa, quæ evidens erat, pro manifeſto habebatur.

6 *Non priùs.*] Id eſt, *Semper contra veritatem nixus eſt, donec ſupra gratiam & pecuniam ſuam, facti invidiam eſſe vidit.*

7 *Super gratiam.*] Intellige Jugurthæ amicos facti & ſceleris ejus invidiam declinare nequiviſſe.

8 *Actione.*] Forenſi, ſcilicet; cùm primùm intentata eſt accuſatio contra ipſum, in judicio.

9 *Vades.*] Qui eum judicio ſiſtere promiſerant. Gall. *De les repreſenter en juſtice.* Scilicet illi Romani fuerunt.

10 *Juſſus.*] Vides itaque illi, quantumvis peſſimo, ſervatam fidem. Interim Livius clam eum aufugiſſe dicit: Non abs re ſanè; nam ex æquo bonoque, morte multari poterat.

11 *Venalem.*] Vide mihi, quæſo, quid tandem de Roma pronuntiet vir, quamquam nequiſſimus, certè tamen ſagaciſſimus: Venalem dicit. Romam magis contemnere non potuit. Plus eſt quàm ſi ſceleſtiſſimam aut perditiſſimam dixiſſet; nec majus eſſe poteſt hominum depravatorum & perditorum indicium, quàm juſtitiam & æquitatem, omnia denique auro rependere. Actum eſt de Republica in qua ea peſtis graſſatur.

12 *Comitia.*] Id eſt, *Antequam conventus fierent pro Magiſtratuum creatione.*

& alias, deinde alias moræ cauſſas facere; polliceri deditionem, ac deinde [1] metum ſimulare: [2] inſtanti cedere, & paullò pòſt, ne ſui diffiderent, inſtare: ita belli modò, modò pacis mora conſulem ludificare. Ac fuêre, qui tum Albinum haud ignarum [3] conſilii regis exiſtumarent: neque ex tanta [a] properantia tam facilè tractum bellum ſocordiâ magis, quàm dolo crederent. Sed poſtquam, dilapſo tempore, comitiorum dies adventabant, Albinus, Aulo fratre in caſtris proprætore relicto, Romam deceſſit. Eâ tempeſtate Romæ ſeditionibus tribuniciis atrociter reſp. agitabatur. P. Lucullus, & L. Annius, tribuni pleb. reſiſtentibus collegis, continuare magiſtratum nitebantur: quæ diſſenſio totius anni comitia impediebat. Eâ morâ in ſpem adductus Aulus, quem proprætorem in caſtris relictum ſuprà diximus, aut conficiundi belli, aut terrore exercitus [b] ab rege pecuniæ capiundæ, milites menſe Januario ex hibernis in expeditionem evocat; magniſque itineribus hieme aſperâ pervenit ad oppidum Suthul, ubi regis theſauri erant. Quod quamquam, & ſævitiâ temporis, & opportunitate loci, neque capi, neque obſideri poterat; (nam circum murum ſitum in prærupti montis extremo planicies limoſa hiemalibus aquis paludem fecerat) tamen, aut [4] ſimulandi gratiâ, quò regi formidinem adderet, aut cupidine cæcus, ob theſauros, oppidi potiundi, vineas [5] agere, [6] aggerem jacere; aliaque, quæ incepto uſui forent, properare. At Jugurtha, cognitâ vanitate atque imperitiâ legati, ſubdolus ejus augere amentiam: miſſitare [7] ſupplicantis legatos: ipſe, quaſi vitabundus, per ſaltuoſa loca, & tramites exer-

INTERPRETATIO.

a *Fuêre qui non crederent, poſt tantam* Albini *properantiam, bellum prolongatum fuiſſe magis ſocordiâ, quàm dolo.*

b *Aulus adductus eâ morâ in ſpem, aut conficiundi belli, aut pecuniæ ab rege accipiendæ, cùm ipſi terrorem injeciſſet ſuo exercitu, menſe Januario evocat milites in expeditionem, ex locis in quibus hybernum tempus exigebant.*

NOTÆ.

1 *Metum.*] Intellige, Albinum ad deditionem rationibus plurimis Jugurtham induxiſſe, Jugurthamque pollicitum eſſe; poſtea verò eundem recuſaſſe, quaſi timuiſſet ne erga ſe P. Romanus, contrà quàm Albinus ingerebat, ſeveritate magis quàm miſericordiâ uteretur.

2 *Inſtanti.*] Conſuli, ſcillicet, Albino. Tota iſta ratio omnimode ad Romanorum effugienda & eludenda arma apta erat.

3 *Conſilii.*] Id eſt, *Hæc omnia ex compacto fieri.*

4 *Simulandi.*] Se, ſcilicet, in animo ejus urbis obſidionem habere. Fatuus homo, quaſi cum puerulo rem ſuſciperet.

5 *Agere.*] Id eſt, *urbem verſus promovere.*

6 *Aggerem.*] Terra eſt, quæ cum lignis & obvia quaque materia, in montis modum congeritur; cujus in bello, vel ad propugnandum, vel ad oppugnandum, uſus multus eſt.

7 *Supplicantis.*] Ut crederet Aulus eâ cauſâ timere & diffidere Jugurtham, quòd obſidione urbs Suthul cingeretur; atque adeò in ea permaneret; cùm ipſe urbem Aulo ſciret inſuperabilem.

citum ductare. Denique Aulum ſpe pactionis perpulit, uti, relicto Suthule, in abditas regiones ſeſe, veluti cedentem, inſequeretur: ita [1] delicta occultiora fuêre. Interea per homines callidos, diu noctuque exercitum [2] tentabat: centuriones, duceſque [3] turmarum partim, uti transfugerent, corrumpere; alii, ſigno dato, locum uti deſererent. quæ poſtquam ex ſententia inſtruxit; intempeſtâ nocte de improviſo multitudine Numidarum Auli caſtra circumvenit. Milites Romani, perculſi tumultu inſolito, arma capere alii; alii ſe abdere: pars territos confirmare: trepidare: omnibus locis vis magna hoſtium: cœlum nocte, atque nubibus obſcuratum: periculum [4] anceps: poſtremò, fugere, an manere, tutiùs foret, in incerto erat. Sed ex eo numero, quos paullò antè corruptos diximus, [5] cohors una [6] Ligurum, cum duabus turmis [7] Thracum, & paucis gregariis militibus, tranſiêre ad regem, & centurio [8] primipili [9] tertiæ legionis per [10] munitionem, quam, uti defenderet acceperat, locum hoſtibus introeundi dedit: eâque Numidæ cuncti irrupêre. Noſtri fœdâ fugâ, plerique abjectis armis, proxumum collem occupavêre. Nox, atque præda caſtrorum, [a] hoſtis, quò minùs victoriâ [11] uterentur, remorata ſunt. Dein Jugurtha poſtero die cum Aulo in colloquio verba facit: tametſi ipſum cum exercitu fame ferroque clau-

INTERPRETATIO.

a Nox atque præda caſtrorum remorata ſunt hoſtes quò minùs victoriâ uterentur.

NOTÆ.

1 *Delicta.*] Auli cum Jugurtha.

2 *Tentabat.*] Ut quoquomodo aliquid adversùs ipſum pararet.

3 *Turmarum.*] Turma in equitatu eandem rationem habet, quam centuria in peditatu; niſi quòd triginta tantùm equitibus conſtat.

4 *Anceps.*] Sive fugerent, ſive manerent.

5 *Cohors.*] Ex manipulis tribus conficiebatur, in quibus ſingulis duæ erant centuriæ, quæ quidem primò 60. militum fuerunt, deinde, cum ipſa Legione, militum numero, per proportionem, adauctæ ſunt.

6 *Ligurum.*] Hodie dicitur Liguria, *La Côte de Genes*: Ab Alpibus, olim, uſque ad Macram flumen, & ſecundùm aliquos, ad urbem Piſas porrigebatur.

7 *Thracum.*] Thracia ſupra mare Ægæum ſita eſt, ad Septentrionem. Hodie dicitur *Romania*.

8 *Primipili.*] Primipilus, Centurio primipili, primus Legionis centurio, Præfectus Legionis, rem unam & eandem ſignificant.

9 *Tertiæ.*] Legiones ab ordine temporis quo conſcriptæ fuerant, deinde à loco, ab Imperatoribus &c. nomina ſortitæ ſunt, eo quo dicimus modo, *Le Regiment de Monſeigneur le Dauphin*; *Celui de Champagne*, &c.

10 *Munitionem.*] Munitio dicitur quicquid ad hoſtium arcendos impetus comparatum eſt, qualis eſt agger, vallum, &c. Munitionis verò inſtituendæ partes, ut in ſingulos dividebantur, ita, poſtquam peracta erat, à centurionibus hìc aut illic curantibus defendebatur.

11 *Uterentur.*] Priùs victoriâ uti quàm frui decet; adeòque præpoſterè Jugurthini milites, qui antè Romanorum caſtra ſpoliant, quàm eos profligaverint.

ſum tenet, tamen ſe [a] memorem rerum humanarum, ſi ſecum fœdus faceret, incolumis omnis [1] ſub jugum [2] miſſurum; præterea, uti diebus decem Numidiâ decederet. Quæ gravia quamquam, & [3] flagitii plena erant: tamen, quia mortis metu mutabant; ſicuti regi lubuerat, pax convenit. Sed ubi ea Romæ comperta ſunt; metus atque mœror civitatem invaſêre: pars dolere pro [4] gloria imperii: pars [5] inſolita rerum bellicarum timere libertati: Aulo omnes inſeſti, ac maxumè qui bello ſæpe præclari fuerant, quòd armatus [6] dedecore potiùs, quàm manu, ſalutem quæſiverit. Ob ea conſul Albinus, ex delicto fratris invidiam, ac deinde periculum timens, ſenatum de [7] fœdere conſulebat: & tamen interim exercitui [8] ſupplementum ſcribere; ab [9] ſociis & [10] nomine Latino auxilia accerſere; denique omnibus modis feſtinare: ſenatus ita, uti par fuerat, decernit. Suo atque populi injuſſu nullum potuiſſe fœdus fieri. Conſul impeditus à tribunis pl. ne, quas paraverat copias, ſecum portaret, paucis diebus in Africam proficiſcitur. Nam omnis exercitus, uti [11] convenerat, Numidiâ deductus in provincia hiemabat. Poſtquam eò venit, quamquam perſequi Jugurtham, & mederi [12] fraternæ invidiæ animo ardebat; cognitis militibus, quos præter fugam, [13] ſoluto im-

INTERPRETATIO.

a *Tamen ſe memorem viciſſitudinis rerum humanarum, miſſurum omnes incolumes ſub jugum, ſi Aulus ſecum fœdus faceret.*

NOTÆ.

1 *Sub jugum.*] Eo modo ignominiæ cauſâ, victos hoſtes multabant: Duæ videlicet haſtæ in terram mittebantur, ad quarum extremas & extantes partes, tertia tranſverſa colligabatur, ſub qua diſcincti & inermes tranſire victi cogebantur; qui adeò ſeſe domitos & ſubactos confitebantur.

2 *Miſſurum.*] Infamiæ notam pro beneficio Jugurtha proponit, quia clauſos hoſtes habebat. Peſſimè verò ſibi conſuluit: nam aut omnes ad unum occidere, aut prorſus intactos dimittere debuit.

3 *Flagitii.*] Flagitium, crimen eſt, quod dedecus & ſervilem turpitudinem conjunctam habet.

4 *Gloriâ.*] Quia, ſcilicet, eam omnibus nationibus meritò proculcandam eſſe videbant.

5 *Inſolita.*] Ita in magnis urbibus fieri ſolet; ad leviſſima quæque trepidant, qui otio aſſueti, militiæ rudes ſunt.

6 *Dedecore.*] De jugo loquebantur, quod Aulus ſubierat.

7 *Fœdere.*] Quod cum Jugurtha frater iniverat.

8 *Supplementum.*] Id eſt, *milites, qui in occiſorum locum ſubſtituerentur.* Gall. *Des recrues.*

9 *Sociis.*] Italicis, ſcilicet, qui ita abſolutè ſocii nonnunquam appellantur. A Latinis verò habitatione diſtinguuntur, cùm Latii jure fruerentur.

10 *Nomine Latino.*] Id eſt *Iis hominibus qui jure Latii ſeu Latinitatis fruebantur*: De quo adi, ſi lubet, Juriſperitos; nam varias ejus mutationes perſequi hîc non eſt locus.

11 *Convenerat.*] Jugurtham inter & Aulum

12 *Fraterna.*] Id eſt, *quæ in eum flagrabat.*

13 *Soluto.*] Cùm vident milites ducibus ſuis, ipſorumque culpâ præſertim, omnia malè cedere; ſolent illi imperium detrectare, & mandata contemnere.

perio,

perio, licentia, atque laſcivia corruperat, [a] ex copia rerum ſtatuit, ſibi nihil agitandum. Interea Romæ C. Mamilius Limetanus Tr. pleb. [b] rogationem ad populum promulgat, uti quæreretur in eos, quorum conſilio Jugurtha [1] ſenati decreta neglexiſſet; quique ab eo in legationibus, aut imperiis pecunias accepiſſent; qui elephantos, quique perfugas tradidiſſent; item, qui de pace, aut bello cum hoſtibus pactiones feciſſent. Huic rogationi partim conſcii ſibi, alii ex partium invidia pericula metuentes, quoniam apertè reſiſtere non poterant, quin illa, & alia talia placere ſibi faterentur, occultè per amicos, ac maxumè per homines nominis Latini & ſocios [2] Italicos impedimenta parabant. Sed plebes, incredibile memoratu eſt, quantùm intenta fuerit, quantâque vi rogationem juſſerit, decreverit, voluerit, magis odio nobilitatis, cui mala illa parabantur, quàm curâ reip.; tanta [3] lubido in partibus erat. Igitur, cæteris metu perculſis, M. Scaurus, quem legatum Beſtiæ fuiſſe ſuprà memoravimus, inter lætitiam plebis, & [4] ſuorum fugam, [5] trepidâ etiam tum civitate, cùm ex Mamiliana rogatione tres [6] quæſitores rogarentur, effecerat, ut ipſe in eo numero crearetur. Sed, quæſtione exercitâ aſperè, violenterque ex rumore, & lubidine plebis, [c] utì ſæpe nobilitatem, ſic eâ tempeſtate plebem ex ſecundis rebus inſolentia ceperat. Cæterùm mos partium popularium, & ſenatus factionum, ac deinde omnium malarum artium, paucis antè annis Romæ ortus eſt, otio atque abundantiâ earum rerum, quæ prima mortales ducunt. Nam ante Carthaginem deletam, populus, & ſenatus Rom. placidè modeſtèque inter ſe rempub. tractabant: neque gloriæ, neque dominationis certamen [7] inter civis erat: metus hoſtilis in bonis artibus civitatem retinebat. Sed ubi formido illa mentibus deceſſit, ilicet ea,

INTERPRETATIO.

a *Cum ita ſe res haberent, ſtatuit nihil ſibi movendum.*

b *Limetanus Populum interrogat num ipſi placeret: ut quæſtio haberetur in eos, quorum conſilio Jugurtha Senatus decreta contemſiſſet.*

c *Sed quæſtione habitâ aſperè & violenter ex admurmurationibus & libidinoſis populi votis, inſolentia ceperat plebem eâ tempeſtate propter proſperitatem, utì ceperat ſæpe nobilitatem.*

NOTÆ.

1 *Senati.*] Pro *Senatus*; antiquè.

2 *Italicos.*] Eoſdem ſuprà *Socios* ſimpliciter vocavit.

3 *Lubido.*] Hîc nihil aliud eſt, quàm effrænum vincendi deſiderium, cum odio.

4 *Suorum.*] Nobilium, ſcilicet.

5 *Trepida.*] Vidimus ſuprà, ex Auli caſu, multos libertati timere. Itaque faciliùs fuit Scauro, cæteris lætitiâ aut metu turbatis, cogitata perficere.

6 *Quæſitores.*] Qui in eos inquirerent, qui Jugurthæ faverant.

7 *Inter civis.*] Qui Rempublicam adminiſtrant iſthuc diligenter animo agitabunt, ut inquietam hominis naturam contra hoſtes magis quàm contra cives convertant.

[a] quæ ſecundæ res amant, laſcivia, atque ſuperbia, inceſsêre. Ita [b] quod in advorſis rebus optaverant, otium, poſtquam adepti ſunt, [1] aſperius, acerbiuſque fuit. Namque cœpêre [c] nobilitas dignitatem, populus libertatem in [2] lubidinem vertere, ſibi quiſque ducere, trahere, rapere. Ita omnia in [3] duas partis abſtracta ſunt; reſp. quæ [4] media fuerat, dilacerata. Cæterùm nobilitas factione magis pollebat: plebis vis [5] ſoluta, atque in multitudinem diſperſa, minùs poterat. Paucorum arbitrio belli domique agitabatur: penes eoſdem ærarium, provinciæ, magiſtratus, gloriæ, triumphique erant: populus militiâ atque inopiâ urgebatur; prædas bellicas imperatores cum paucis diripiebant. Intereà parentes, aut parvi liberi militum, utì quiſque potentiori confinis erat, ſedibus pellebantur. Ita cum potentia avaritia ſine modo, modeſtiaque invadere, polluere, & vaſtare omnia, [d] nihil penſi, neque ſancti habere, quoad ſemetipſa [6] præcipitavit. [7] Nam ubi primùm ex nobilitate

INTERPRETATIO.

a *Verùm, ubi ille timor ex animis ejectus eſt, ſcilicet ea, quæ proſperitas gignit, laſcivia* nimirum, *atque ſuperbia viguerunt.*

b *Eo modo, otium, quod optaverant in rebus adverſis, fuit gravius & acerbius, poſtquam adepti ſunt.*

c *Etenim cœperunt* inter ſe, *nobilitas vertere dignitatem in libidinem, Populus verò libertatem.*

d *Ita avaritia inexplebilis & effrænata juncta potentia, invaſit, polluit, & vaſtavit omnia, nihil curavit, neque ſanctum habuit, uſque dum ſemetipſa præcipitavit.*

NOTÆ.

1 *Aſperius.*] Sententia ſatis aperta eſt, latitat tamen quodammodo ſub hac locutione; non enim quod optamus otium, verùm ejus privatio dura eſt.

2 *Lubidinem.*] Frequentiſſimè utitur eâ voce Salluſtius, adeòque vim ejus opus eſt perſpicere. Voluntatem notat, prout aliquo deſiderio aut affectu, veri boni pro tempore non eſtimatâ ratione, abripitur.

3 *Duas.*] Hinc plebe, illinc ſtante nobilitate.

4 *Media.*] Verè & acutè eum expreſſit modum, quo Reſpublicæ intereunt: Civitas enim & bonum publicum, cùm in conſenſu & civium unione ſit poſitum, non aliter quàm laceratione & diviſione perire poteſt.

5 *Soluta.*] Quomodo frangatur vis quæ in multitudinem diſperſa eſt, præſertim cùm ex opinione hominum, quæ tam varia eſt, dependet, nullus eſt quem lateat, neque eâ causâ naturæ ſcrutatores adire opus eſt, qui nos vim unitam majorem eſſe doceant. Verùm hinc maximum haurire poſſunt documentum Rerum moderatores; cùm præſertim hodie Regem videant, quem non magis aliâ causâ veneratur orbis, quàm quòd ſolus regnat.

6 *Præcipitavit.*] Aptiſſima metaphora; nam quomodo tandem propriâ mole ruunt quæ in altum nimis ſurrexerunt, ita planè non avaritia, aut potentia tantùm, ſed evertitur id omne quod nimium eſt. Sapienter itaque Horatius ad Licinium,

Contrahes, vento nimium ſecundo,
Turgida vela.

7 *Nam.*] Quomodo iſthuc? Virtus itaque fugienda eſt, cùm turbas & diſcordias cieat. Imò, qui eam amant profligandi & perdendi, ſi iis credatur prædonibus, qui ſub ejus larva, per fraudem & ſcelus Reipublicæ gubernacula ſurripuerunt. At

reperti ſunt, qui veram gloriam injuſtæ potentiæ anteponerent, moveri civitas, & diſſenſio civilis, quaſi [1] permixtio terræ, oriri cœpit. Nam poſtquam Tiberius, & C. Gracchus, quorum majores Punico, atque aliis bellis multùm reipub. addiderant, vindicare plebem in libertatem, & paucorum ſcelera patefacere cœpêre: nobilitas noxia, atque eò perculſa, modò per ſocios, & nomen Latinum, interdum per equites Romanos, quos [2] ſpes ſocietatis à plebe dimoverat, Gracchorum actionibus obviam ierat: & primò Tiberium, dein [3] paucos poſt annos eadem [a][4] ingredientem Caium, Tribun. pl. alterum [5] triumvirum [6] coloniis deducendis, cum M. Fulvio Flacco ferro necaverat. Et ſanè Gracchis, cupidine victoriæ, haud ſatis animus [7] moderatus fuit. [8] Sed bono vinci ſatiùs eſt, quàm malo more injuriam vincere. Igitur eâ victoriâ nobi-

INTERPRETATIO.

a Et nobilitas necaverat ferro primò Tiberium Gracchum, deinde poſt paucos annos eadem molientem Caium Gracchum Tribunum plebis, unum ex Triumviris qui colonias deducere debebant, cum M. Fulvio Flacco.

NOTÆ.

verò per accidens, & eorum prædonum, non virtutis vitio, civitates commoventur; neque vitandæ offenſionis causâ, minùs illi, quamquam cautè, ut qui calidiſſimè hominibus imponunt, de ſede debent deturbari.

1 *Permixtio terræ.*] Intellige, cum reliquis elementis. Expreſsè profectò rem ipſam hâc comparatione ſignavit: Quemadmodum enim ex elementorum commixtione, non modò nulla pars ullius ab aliis diſcernitur, ſed ampliùs inter ſe bellum inteſtinum gerunt; ita quando vaferrimi latrones, boni & publicæ libertatis ſpecie Rempublicam oppreſſerunt, cæcus Populus Aſſertores & legitimos ſuos Moderatores cùm dignoſcere neſcit, plerumque eos per diſcordiam ſuis inſidiatoribus mactandos tradit.

2 *Spes.*] Senatum equites aliquando auctoritate ſuâ communicaſſe, vel ex epitome Flori cognoſcitur.

3 *Paucos.*] Undecim aut duodecim, ad ſummum.

4 *Ingredientem.*] Populum defendere conatus, fratris agrarias leges aſſeruit; &c.

5 *Triumvirum.*] Mos erat tres, quinque, ſeptem, decem viros, &c. eligere, qui iis agros dividerent, qui in colonias deducebantur.

6 *Coloniis.*] Colonia multitudo erat civium Romanorum, qui in alias ſedes deducebantur, quibuſque agri publicè aſſignabantur.

7 *Moderatus.*] Nota, quæſo, Salluſtii judicium: Optimè de re maxima, quin de re, quæ quotidie millies in uſu venit, ſententiam dixit. Ea eſt enim cordis noſtri fallacia, aut imbecillitas, ut etiam dum virtutem ſectamur, nimio ſtudio in vitium incurramus. Voluntas, quæ à primo ad bonum, boni ſpecie ferebatur, ad malum ſine ſenſu inclinat, dum paulatim ea boni ſpecies, pro variis circumſtantiis, caligantibus oculis ſurripitur; deinde, quia in motu eſt, movetur, non quia bonum proſequitur. Iſtud indicat Salluſtius, cùm, cupidine victoriæ, nimios Gracchos fuiſſe dicit. Hæc cupido, hic animi motus rationem, quâ boni cives fuerant & dicebantur, ab eorum oculis avertit.

8 *Sed.*] Nunc de Senatu Salluſtius judicium ſuum profert, cui, ut ille ait, melius fuiſſet Gracchorum bono & æquitate vinci, quàm vincere injuriam. At verò generatim loquendo, non apertè ſententiam ſuam dicere Autor voluit, ne, ſi Patres nominatim reprehendiſſet, audacter feciſſe videretur.

litas ex lubidine ſua [a] uſa, mortalis multos ferro aut fugâ exſtinxit; plùſque in reliquum ſibi timoris, quàm [1] potentiæ, addidit: quæ res plerùmque magnas civitates peſſum dedit, dum alteri alteros vincere quovis modo, & victos acerbiùs ulciſci volunt. Sed de ſtudiis partium, & omnibus civitatis moribus, ſi ſingillatim, aut pro magnitudine [b] parem diſſerere, tempus, quàm res, maturiùs deſeret. Quamobrem ad inceptum redeo. Poſt Auli fœdus, exercituſque noſtri fugam fœdam, [2] Metellus, & [3] Silanus conſules deſignati, provincias inter ſe partiverant: Metelloque Numidia evenerat, acri viro, & quamquam adverſo populi partibus, famâ tamen [4] æquabili & inviolatâ. Is ubi primùm magiſtratum [5] ingreſſus eſt; [6] alia omnia ſibi cum collega ratus, ad bellum, quod geſturus erat, animum intendit. Igitur diffidens veteri exercitui, milites ſcribere, præſidia undique accerſere: arma, tela, equos, & cætera inſtrumenta militiæ parare, ad hoc commeatum affatim, denique omnia, quæ in bello [7] vario, & rerum multarum egenti, uſui eſſe ſolent. Cæterùm ad ea patranda [c] ſenatus auctoritate, ſocii, nomenque Latinum, & reges ultro auxilia mittendo, poſtremò omnis civitas ſummo ſtudio adnitebatur. Itaque, [d] ex ſententia omnibus rebus paratis, compoſitiſque, in Numidiam proficiſcitur, magnâ ſpe civium, cùm propter artis bonas, tum maxumè quòd advorſum divitias invictum animum gerebat: & avaritiâ magiſtratuum ante id tempus in Numidia

INTERPRETATIO.

a *Cùm igitur nobilitas uſa eſſet eâ victoriâ ſecundùm ſuam libidinem, perdidit multos homines ferro aut fugâ.*

b *Si cupiam diſſerere particulatim, aut ſecundùm rei magnitudinem, de ſtudiis partium, & omnibus* pravis *moribus civitatis, tempus me citiùs quàm res deficiet.*

c *Cæterùm ad ea perficienda, Senatus adnitebatur auctoritate, Socii, nomenque Latinum, & reges, mittendo ſuâ ſponte auxilia; poſtremò omnis civitas ſummo ſtudio* ea promovebat.

d *Itaque omnibus rebus ad arbitrium paratis & compoſitis in Numidiam proficiſcitur.*

NOTÆ.

1 *Potentiæ.*] Totum hunc locum excute, quæſo. Autor enim, quamquam malus fuit, reconditiſſimos tamen Politicorum aditus penetravit.

2 *Metellus.*] Vir fuit virtutis eximiæ; quique unus exilium maluit, quàm in Saturnini, Gracchanas leges aſſerentis, verba, cum Senatu jurare. Dictus eſt Numidicus, à rebus bene in Numidia geſtis.

3 *Silanus.*] Non hic eſt de quo in Catilina.

4 *Æquabili.*] Id eſt, *quæ apud omnes eadem erat.*

5 *Ingreſſus.* Non enim ſtatim à nominatione & deſignatione, ſed poſt confirmationem in ſecundis comitiis, Magiſtratum inibant.

6. *Alia.*] Hic eſt ſenſus; Dicit Metellum, cùm collegam ſuum ad reliqua Conſulatus munia ſecum pariter obligatum & intentum videret, ad id negotium, bellum ſcilicet, præcipuè animum adjeciſſe, quod ſoli curandum erat.

7 *Vario.*] Id eſt, *Ubi varia opus eſt obire miniſteria*; quæ varia & plurima inſtrumenta requirunt.

noſtræ opes contuſæ, hoſtiumque auctæ erant. Sed, ubi in Africam venit, exercitus ei traditur à Sp. Albino proconſule, iners, imbellis, neque periculi, neque laboris patiens, linguâ, quàm manu, promtior, prædator ex ſociis, & ipſe præda hoſtium, [1] ſine imperio, & modeſtia habitus. Ita imperatori novo plùs ex malis moribus ſolicitudinis, quàm ex copia militum auxilii, aut bonæ ſpei, accedebat. Statuit tamen Metellus, quamquam & [a] æſtivorum tempus, comitiorum [2] mora imminuerat, &, expectatione eventus, civium animos intentos putabat, non priùs bellum attingere, quàm majorum diſciplinâ milites laborare coëgiſſet. Nam Albinus, Auli fratris, exercituſque clade perculſus, poſtquam decreverat non egredi provinciâ, quantùm temporis æſtivorum [3] in imperio fuit, plerùmque milites in [4] ſtativis caſtris habebat: niſi cùm [5] odos, aut pabuli egeſtas locum mutare ſubegerat. Sed neque more militari vigiliæ ducebantur. Utì cuique lubebat, ab ſignis aberat, [6] lixæ permiſti cum militibus diu, noctuque vagabantur: & [b] palantes agros veſtare, villas expugnare, pecoris, & mancipiorum prædas certantes agere: eaque mutare cum mercatoribus vino advectitio, & aliis talibus: præterea, frumentum publicè datum vendere, [7] panem in dies mercari: poſtremò, quæcumque dici, aut fingi queunt ignaviæ luxuriæque probra, in illo exercitu cuncta fuêre, & alia ampliùs. Sed in ea difficultate Metellum non minùs, quàm in rebus hoſtilibus, magnum, & ſapientem virum fuiſſe comperior; tantâ temperantiâ inter [8] ambitionem, ſævitiamque moderatum. Namque edicto primo adjumenta ignaviæ [c] ſuſtuliſſe, ne quiſquam in caſtris panem, aut quem alium cibum coctum venderet; ne lixæ exercitum ſequerentur; ne miles gregarius in caſtris, neve [9] in agmine ſervum, aut jumentum haberet: cæteris

INTERPRETATIO.

a *Quamvis comitiorum retardatio tempus diminuerat, quo milites in caſtris æſtivis agunt.*

b *Huc illuc divagantes agros vaſtabant, villas expugnabant, agebant certatim prædas ex pecore & mancipiis.*

c *Namque* comperior *Metellum ſuſtuliſſe primo edicto adjumenta ignaviæ.*

NOTÆ.

1 *Sine imperio.*] Id eſt, *qui ductus fuerat ab Imperatoribus, qui auctoritatem ſuam tueri neſciverant, aut noluerant; quique militibus omnia condonaverant.*

2 *Mora.*] Per Tribunorum contentionem, ſicuti antea vidimus.

3 *In imperio.*] Albinus, donec Metellus adveniſſet, exercitui præfuit.

4 *Stativis.*] Id eſt, *in quibus diu manebant*, cùm militiæ more, ſæpiùs mutanda fuerint.

5 *Odos.*] Ex hominum & jumentorum ſordibus.

6 *Lixæ.*] Ita vocantur ſervi qui exercitum ſequuntur, & militibus viliſſimam operam præſtant, putà aquam portare, panem coquere, & id genus alia.

7 *Panem.*] Ipſi verò tenebantur panem ſuum coquere.

8 *Ambitionem.* Hìc per ambitionem, ratio & certus quidam agendi modus intelligitur, quo, ad conſequendam gratiam, minùs milites vexantur, nec niſi à volentibus miniſteria requiruntur.

9 *In agmine.*] Id eſt, *dum iter facit exercitus.* Gall. *Durant la marche.*

[1] arte modum ſtatuiſſe: præterea, [2] tranſvorſis itineribus quotidie caſtra movere: juxtà, ac ſi hoſtes adeſſent, vallo, atque foſsâ munire: [3] vigilias crebras ponere, & eas ipſe cum legatis circuire: item in agmine in primis modò, modò in poſtremis; ſæpe in medio adeſſe, ne quiſquam ordine egrederetur: uti, [4] cum ſignis frequentes incederent, miles cibum, & arma portaret. Ita prohibendo à delictis magis, quàm vindicando, exercitum brevì [a] confirmavit. Interea Jugurtha ubi, quæ Metellus agebat, ex nunciis accepit; ſimul de innocentia ejus certior Romæ factus, diffidere ſuis rebus, ac tum demum veram deditionem facere conatus eſt. Igitur legatos ad conſulem cum ſuppliciis mittit, qui tantummodo ipſi, liberiſque vitam peterent, alia omnia dederent populo Rom. Sed Metello jam antea experimentis cognitum erat, genus Numidarum infidum, ingenio mobili, novarum rerum avidum eſſe. Itaque legatos alium ab alio diverſos aggreditur: ac paullatim tentando, poſtquam opportunos ſibi cognovit, multa pollicendo perſuadet, uti Jugurtham [b] maxumè vivum, ſin id parùm procedat, necatum ſibi traderent: cæterùm palam, quæ ex voluntate forent, regi nunciari jubet. Dein ipſe paucis diebus intento atque infeſto exercitu in Numidiam procedit: ubi, contra belli [c] faciem, tuguria plena hominum, pecora, cultoreſque in agris erant: ex oppidis, & [5] mapalibus, præfecti regis obviam procedebant, parati frumentum dare, commeatum portare, poſtremò omnia, quæ imperarentur, facere. Neque Metellus iccirco minùs, ſed pariter ac ſi hoſtes adeſſent, munito agmine incedere, latè explorare omnia, illa deditionis ſigna oſtentui credere, & inſidiis locum [6] tentare. Itaque ipſe cum expeditis cohortibus, item funditorum & ſagittariorum delecta manu apud primos erat: in poſtremo C. [7] Marius le-

INTERPRETATIO.

a *Brevì exercitum ad priſtinam diſciplinam revocavit.*

b *Perſuadet ut præſertim traderent ſibi Jugurtham vivum, ſi verò id minùs proſperè eveniret, necatum.*

c *Contra id quod belli tempore conſpici ſolet, tuguria erant plena hominum.*

NOTÆ.

1 *Arte*] Eâ opus eſt omnino, eâque maximâ in ejuſmodi occaſionibus. Quæ verò in se ſita ſit, vix ullus dixerit ita ſunt, aut cèrtè videntur exigui momenti innumera quæ ad id concurrunt.

2 *Tranſvorſis.*] Id eſt, *non per vias ſtratas, ſed per agros, ſilvas, &c.* ut iis omnibus, ſi uſus veniret, aſſueti eſſent.

3 *Vigilias.*] Gall. *Des ſentinelles.* Sed tutiùs quàm ſit hodie, plures enim milites uno in loco, collocabantur.

4 *Cum ſignis.*] Ne ſcilicet diſperſis militibus hoſtis interveniret; vel ipſi prædæ, aut fugæ occaſionem invenirent.

5 *Mapalibus.*] Hîc vici aut pagi, per mapalia ſunt intelligendi.

6 *Tentare.*] Omnino legendum arbitror *tentari*, à Jugurtha ſcilicet, prout cenſuit Gronovius.

7 *Marius.*] Qui fuerit, tametſi aliunde neſciremus, ſatis ſuperque ex Salluſtio poſtmodum cognoſceremus.

gatus cum equitibus curabat: in utrumque latus equites auxiliarios tribunis legionum, & præfectis cohortium diſpertiverat: uti cum [a] his permixti [1] velites, quòcumque accederent, equitatus hoſtium propulſarent. Nam in Jugurtha tantus dolus, tantaque peritia locorum, & militiæ erat, ut, abſens an præſens, pacem an bellum gerens pernicioſior eſſet, in incerto haberetur. Erat haud longè ab eo itinere, quo Metellus pergebat, oppidum Numidarum, nomine Vacca, forum rerum venalium totius regni maxumè celebratum; ubi & incolere, & mercari conſueverant Italici generis multi mortales. Huc conſul, ſimul [2] tentandi gratiâ, &, ſi paterentur opportunitates loci, [b] [3] præſidium impoſuit; præterea imperavit frumentum, & alia, quæ bello uſui forent, comportare: ratus, id quod res monebat, frequentiam negotiatorum, & [4] commeatum juvaturum exercitum, & jam paratis rebus munimentum fore. Inter hæc negotia Jugurtha impenſiùs modò legatos ſupplices mittere, pacem orare: præter ſuam, liberorumque vitam, omnia Metello dedere. Quos item, utì priores, conſul illectos ad proditionem domum mittebat: regi pacem, quam poſtulabat, neque abnuere, neque polliceri, & inter eas moras [5] promiſſa legatorum expectare. Jugurtha ubi Metelli dicta cum factis compoſuit, ac ſuis ſe [6] artibus tentari animadvertit; quippe cui verbis pax nunciabatur, cæterùm re bellum aſperrumum erat, urbs maxuma alienata, ager hoſtibus cognitus, [7] animi popularium tentati: coactus rerum neceſſitudine, ſtatuit armis certare. Igitur, explorato hoſtium itinere, in ſpem victoriæ adductus ex oportunitate loci, quàm maxumas poteſt copias omnium generum parat, ac per tramites occultos exercitum Metelli antevenit. Erat in ea parte Numidiæ, quam Atherbal in diviſione poſſederat, flumen, oriens à meridie nomine Muthul; à quo aberat mons ferme millia paſſuum

INTERPRETATIO.

a *Ut Velites permixti cum equitibus propulſarent equitatus hoſtium quamcumque in partem accederent.*

b *Conſul huc* ivit, *ſimul gratiâ tentandi, &* præſidium imponendi, *ſi opportunitates loci paterentur*, deinde re cognitâ *præſidium impoſuit.*

NOTÆ.

1 *Velites.*] Levis erant armaturæ milites, gladio, jaculatoriâ haſtâ, parmâque inſtructi.

2 *Tentandi.*] Id eſt, *Ut cognoſceret quid eo in loco fieri poſſet, quidve Jugurtha conaretur, an re & verbis idem eſſet.*

3 *Præſidium.*] Neceſſe fuit, ut ſenſus aperiretur, quod ellipticè à Salluſtio dictum eſt, in Interpretatione ſupplere.

4 *Commeatum.*] Certè *commeatu*, ſicuti Urſino, mihi quoque placeret.

5 *Promiſſa.*] Itaque polliciti erant legati, ſe Jugurtham prodituros.

6 *Artibus.*] Dolis ſcilicet, quibus Aulum, alioſque in laqueos induxerat.

7 *Animi.*] Scilicet, non modò legatos, ſed quoſvis Metellus à Jugurtha alienare quæſivit.

xx. [1] tractu pari, [2] vaſtus ab natura, & humano cultu: ſed ex eo medio quaſi collis oriebatur, in immenſum pertinens, veſtitus oleaſtro, ac myrtetis, aliiſque generibus arborum, quæ humi [3] arido, atque arenoſo gignuntur. [4] Media autem planicies deſerta, penuriâ aquæ, præter fluminis propinqua loca. Ea conſita arbuſtis, pecore atque cultoribus frequentabantur. Igitur in eo colle, quem [5] tranſvorſo itinere porrectum docuimus, Jugurtha [6] extenuatâ ſuorum acie conſedit: elephantis, & parti copiarum pedeſtrium Bomilcarem præfecit; eumque edocet, quæ ageret: ipſe propior [7] montem cum omni equitatu, & peditibus delectis ſuos collocat: dein ſingulas turmas, & manipulos circuiens monet, atque obteſtatur, uti memores priſtinæ virtutis, & victoriæ, ſeſe, regnumque ſuum ab Romanorum avaritia defendant: cum his certamen fore, quos antea victos ſub jugum miſerint: ducem illis, non animum, mutatum: quæ ab imperatore [a] decuerint, omnia ſuis proviſa; locum ſuperiorem; [8] uti prudentes cum imperitis; ne pauciores cum pluribus, aut rudes cum bello melioribus manum confererent. Proinde parati, intentique eſſent, ſigno dato, Romanos invadere: illum diem aut omnis labores, & victorias confirmaturum, aut maxumarum ærumnarum initium fore. Ad hoc viritim, uti quemque ob militare facinus pecuniâ, aut honore extulerat, commonefacere beneficii ſui, & eum ipſum aliis oſtentare: poſtremò, pro cujuſque ingenio pollicendo, minitando, obteſtando, alium alio modo excitare: cùm interim Metellus, ignarus hoſtium, monte degrediens cum exercitu [9] conſpicatur. Primò dubius,

INTERPRETATIO.

a *Jugurtha* monet milites *ſe providiſſe ſuis ea omnia quæ decuerint provideri ab imperatore.*

NOTÆ.

1 *Tractu pari.*] Id eſt, *tantùm habens longitudinis, quantùm à fluvio diſtabat.*

2 *Vaſtus.*] Ubi nec arbores erant, nec frutices.

3 *Arido.*] Id eſt, *ariditate*, nam *humi*, quod poſtea in adverbium abiit, hîc more antiquo pro Genitivo poſitum eſt.

4 *Media.*] Hoc eſt, *Spatium quod collem inter & flumen porrigebatur.*

5 *Tranſvorſo.*] Intellige, iter colli ſubjectum fuiſſe, ita ut Jugurtha ejuſque exercitus tranſeuntibus immineret.

6 *Extenuatâ.*] Intellige agmen in longitudinem porrectum. *Les eſcadrons, ni les bataillons n'avoient pas de profondeur.* Ita verò aciem inſtructam oportuit, ut, in anguſtiis, hoſtium in longum productos ordines, pluribus ex locis invaderet.

7 *Montem.*] Quà ſcilicet Metello tranſitus erat: atque hinc vides eo in loco inſidias ſtruxiſſe Jugurtham, ubi mons in collem deſinebat.

8 *Uti.*] Ne ita accipias, quaſi omnia quæ ſequuntur effecta ſint ejus quod dixit, locum ſuperiorem ſuis proviſum. Quæcumque enumerat commoda, ſeorſim ſumenda ſint, ita ut, quòd à Jugurtha proſpectum fuerit, uti prudentes *locorum* cum imperitis certarent ſecundum ſit. Ut ſenſus apertior eſſet, interpunctionem mutavi.

9 *Conſpicatur.*] Paſſivè, quod rarum eſt. Ita Varro apud Priſcianum, *Paupertas hæc non ita nutricata, ut nunc conſpicatur.*

quidnam

quidnam inſolita facies oſtenderet(nam inter virgulta equi, Numidæque conſederant, neque planè occultati humilitate arborum, & tamen [1] incerti quidnam eſſet, cum naturâ loci, tum [2] dolo ipſi, atque ſigna militaria [3] obſcurati) dein, brevì cognitis inſidiis, paullisper agmen [a] conſtituit. Ibi [4] commutatis ordinibus, in dextro latere, quod proxumum hoſtis erat, triplicibus [5] ſubſidiis aciem inſtruxit; inter manipulos funditores, & ſagittarios diſpertit, equitatum omnem in [6] cornibus locat; ac pauca pro tempore milites hortatus, aciem, ſicut inſtruxerat, [7] tranſvorſis principiis in planum deducit. Sed, ubi Numidas quietos, neque colle degredi animadvertit, veritus ex anni tempore, & inopia aquæ, ne ſiti conficeretur exercitus, Rutilium legatum cum expeditis cohortibus, & parte equitum præmiſerat ad flumen, uti locum caſtris antè caperet, exiſtumans hoſtes crebro impetu, & tranſvorſis prœliis iter ſuum remoraturos, &, quoniam armis diffiderent, [8] laſſitudinem & ſitim militum tentaturos. Dein ipſe pro re, atque loco, [9] ſicuti monte deſcenderat, paulatim procedere: Marium poſt [10] principia habere, ipſe cum ſiniſtræ alæ equitibus eſſe, qui in agmine [11] principes facti erant. At Jugurtha, ubi extremum agmen Metelli [12] primos ſuos prætergreſſum videt, præſidio quaſi duûm millium peditum montem occupat, quà Metellus deſcenderat: ne forte cedentibus adverſariis receptui, ac pòſt munimento foret: dein, repente ſigno dato, hoſtis invadit. Numidæ alii poſtremos cædere: pars à ſiniſtra, ac dextra [13] tentare: infenſi ad-

INTERPRETATIO.

a *Deinde, intra breve tempus cognitis inſidiis, paulisper exercitus iter ſuppreſſit.*

NOTÆ.

1 *Incerti.*] Intellige, delitescentium Numidarum eam fuiſſe ſpeciem, ut neſciretur homineſne eſſent, an trunci, aut aliquid ſimile.

2 *Dolo.*] Eâ cauſsâ ponè arbores latitabant, ut incautus & imparatus Metelli exercitus illàc tranſiret.

3 *Obſcurati.*] Græca conſtructio, pro *Obſcuratis ſignis militaribus*, aut *obſcurata ſigna habentes.* Sic ſæpiſſime loquitur Horatius.

4 *Commutatis.*] Gall. *Ayant changé l'ordonnance de l'aile droite.*

5 *Subſidiis.*] Milites erant qui ponè alios ſubſidentes, illis periclitantibus opem ferrent. Gall. *Des corps de reſerve.*

6 *Cornibus.*] *Sur les ailes de l'Infanterie.*

7 *Tranſvorſis.*] Diffidens per hæc tranſvorſa incedo: Interim ità me expedio. Metellus collem cùm ſequi nollet, ne Jugurthæ illic inſidianti opportunus fieret, aciem in clypeum, ſeu ad ſiniſtram, ut loquimur nos, declinare juſſit; adeòque in obliquum iter inflexit. *Il fit marcher ſon avant-garde de travers, s'étant détourné ſur la gauche.*

8 *Laſſitudinem.*] Id eſt, *milites per laſſitudinem & ſitim.*

9 *Sicuti.*] Refertur ad *Paulatim.*

10 *Principia.*] *Dans l'Arriere-garde.* In ultimo agmine.

11 *Principes.*] Id eſt, *primi*, hoc in loco.

12 *Primos.*] Non remotiſſimos intelligo, ſed proximos, hoc eſt, eos qui primi tranſeuntibus occurrebant.

13 *Tentare.*] Illi eminus miſſilibus laceſſebant.

eſſe, atque inſtare; omnibus locis Romanorum ordines conturbare. Quorum etiam qui firmioribus animis obvii hoſtibus fuerant, ludificati [1] incerto prœlio ipſi [a] modò eminus ſauciabantur, neque contra feriundi aut conferendi manum copia erat. Antè jam docti ab Jugurtha equites, ubicumque Romanorum turma inſequi cœperat, non confertim, neque in unum ſeſe recipiebant, ſed alius aliò quàm maxumè divorſi. Ita numero [b] priores, ſi à perſequendo hoſtes deterrere nequiverant, diſjectos ab tergo, aut lateribus circumveniebant: ſin opportunior fugæ collis, quàm campi fuerant: eò verò conſueti Numidarum equi facilè inter virgulta evadere; noſtros aſperitas, & inſolentia loci retinebat. Cæterùm facies totius negotii varia, incerta, fœda, atque miſerabilis: diſperſi à ſuis, pars cedere, alii inſequi: neque ſigna, neque ordines obſervare: ubi quemque periculum ceperat, ibi reſiſtere, ac propulſare: arma, tela, equi, viri, hoſtes, cives permixti: nihil conſilio, neque imperio agi: fors omnia regere. Itaque multùm diei proceſſerat, cùm etiam tum eventus in incerto erat. Denique omnibus labore, & æſtu languidis, Metellus, ubi videt Numidas minùs inſtare, paullatim milites in unum conducit: ordines reſtituit, & cohortes [2] legionarias quatuor advorſum pedites hoſtium collocat. [3] Eorum magna pars ſuperioribus locis feſſa conſederat. Simul [c] orare, hortari milites, ne deficerent, neu paterentur hoſtes fugientis vincere: neque illis caſtra eſſe, neque munimentum ullum, quò cedentes tenderent: in armis omnia ſita. Sed nec Jugurtha quidem interea quietus erat; circuire, hortari, renovare prœlium, & ipſe cum delectis tentare omnia: ſubvenire ſuis, hoſtibus dubiis inſtare, quos firmos cognoverat, eminus pugnando, [4] retinere. Eo modo duo imperatores, [5] ſummi viri, inter ſe certabant: ipſi pares, cæterùm opibus diſparibus. Nam Metello virtus militum erat, locus advorſus: Jugurthæ alia omnia, præter milites opportuna. Denique Romani, ubi intelligunt neque ſibi profugium eſſe, neque ab hoſte copiam pugnandi fieri; (& jam diei veſper erat.) [d] advorſo colle, ſicuti

INTERPRETATIO.

a *Ipſi tantùm eminus ſauciabantur, & vulnerabantur.*

b *Ita, cùm eſſent plures numero, ſi nequiverant deterrere hoſtes à perſequendo, circumveniebant eos disjectos à tergo aut lateribus.*

c *Simul* Metellus *orare, hortari milites, ne deficerent, neve paterentur hoſtes, qui fugiebant, vincere.*

d *Romani in adverſum collem ſicuti præceptum erat, evadunt.*

NOTÆ.

1 *Incerto.*] Quia Numidæ non ſtabant, ſed accedebant & recedebant. *Ils ne ſe battoient pas de pied ferme.*

2 *Legionarias.*] Ut diſtinguantur ab auxiliariis.

3 *Eorum.*] Numidarum.

4 *Retinere.*] Ne ſcilicet dubiis & cedentibus opem ferrent.

5 *Summi.*] Omnino ſummi, & à quibus plurima quiſque diſcere queat.

præceptum fuerat, evadunt. Amiſſo [1] loco Numidæ fuſi, fugatique, pauci interiêre: pleroſque velocitas, & regio [2] hoſtibus ignara, tutata ſunt. Interea Bomilcar, quem elephantis, & parti copiarum pedeſtrium præfectum ab Jugurtha ſuprà diximus, ubi eum Rutilius prætergreſſus eſt, paullatim ſuos in æquum locum deducit: ac, dum legatus ad flumen, quò præmiſſus erat, feſtinans pergit, [a] quietus, utì res poſtulabat, aciem exornat: neque remittit, quid ubique hoſtis ageret, explorare. Poſtquam Rutilium conſediſſe jam, & animo vacuum accepit, ſimulque ex Jugurthæ prœlio clamorem augeri, veritus ne legatus cognitâ re, laborantibus ſuis auxilio foret, aciem, quam diffidens virtuti militum [b] artè ſtatuerat, quò hoſtium [3] itineri officeret, latiùs porrigit; eoque modo ad Rutilii caſtra procedit. Romani ex improviſo pulveris vim magnam animadvertunt. Nam proſpectum ager arbuſtis conſitus prohibebat. Et primò rati humum aridam vento agitari: pòſt, ubi æquabilem manere, &, ſicut acies movebatur, magis magiſque appropinquare vident; cognitâ [4] re properantes arma capiunt, ac pro caſtris, ſicut imperabatur, conſiſtunt. Dein, ubi propiùs ventum eſt, utrimque magno clamore concurritur. Numidæ tantummodo [5] remorati, dum in elephantis auxilium putant, poſtquam eos impeditos ramis arborum, atque ita disjectos circumveniri vident, fugam faciunt: ac plerique, abjectis armis, collis, aut noctis, quæ jam aderat, auxilio integri abeunt. Elephanti quatuor capti, reliqui omnes numero [6] quadraginta interfecti. At Romani quamquam itinere, atque [7] opere caſtrorum, & prœlio feſſi, laſſique erant: tamen, quòd Metellus ampliùs opinione morabatur, inſtructi, [8] intentique obviam procedunt. Nam dolus Numidarum nihil languidi, neque remiſſi patiebatur. Ac primò obſcurâ nocte, poſtquam haud procul [9] inter ſe erant, ſtrepitu, veluti hoſtes adventarent, alteri apud alteros formidinem ſimul, & tumultum facere: & penè imprudentiâ [10] admiſſum facinus miſerabile, ni utrimque præ-

INTERPRETATIO.

a *Et, dum Rutilius legatus properat ad flumen, quò præmiſſus erat, Bomilcar per otium aciem inſtruit, utì res poſtulabat.*

b *Porrigit latiùs aciem, quam inſtruxerat denſis ordinibus, diffidens virtuti militum.*

NOTÆ.

1 *Loco.*] Colle, ſcilicet.
2 *Hoſtibus.*] Romanis.
3 *Itineri.*] Si nimirum Metello auxilium adferre voluiſſent.
4 *Re.*] Exercitum, ſcilicet, adventare.
5 *Remorati.*] *Ils ne firent ferme que, &c.*
6 *Quadraginta.*] In quibuſdam, triginta tantùm numerantur.
7 *Opere.*] Scilicet caſtra munierant.
8 *Intentique.*] Hinc videas quales fuerint Romani.
9 *Inter ſe.*] De Romanis loquitur, quorum alii cum Metello, alii cum Rutilio erant.
10 *Admiſſum.*] Ut, ſcilicet, Romani invicem pugnarent.

miſſi equites rem exploraviſſent. Igitur pro metu repentè gaudium exortum. Milites alius alium læti appellant, acta edocent, atque audiunt: ſua quiſque fortia facta ad cælum fert. Quippe res humanæ ita ſeſe habent: in victoria vel ignavis gloriari licet: advorſæ res etiam bonos [a] detrectant. Metellus in iiſdem caſtris quatriduo moratus; ſaucios cum cura reficit; meritos in prœliis more militiæ [1] donat, univerſos in concione laudat, atque agit gratias: hortatur, ad cætera, quæ levia ſunt, parem animum gerant: pro victoria ſatis jam pugnatum, reliquos labores pro præda fore. Tamen interim [2] transfugas, & alios opportunos, [b] Jugurtha ubi gentium, aut quid agitaret, cum pauciſne eſſet, an exercitum haberet, utì ſeſe victus gereret, exploratum miſit. At ille ſeſe in loca ſaltuoſa, & naturâ munita receperat: ibique cogebat exercitum numero hominum ampliorem, ſed [3] hebetem, infirmumque, agri ac pecoris magis, quàm belli cultorem. Id eâ gratiâ eveniebat, quòd præter equites regios nemo omnium Numida ex fuga regem ſequitur. Quò cujuſque animus fert, eò diſcedunt. Neque id flagitium militiæ ducitur: [4] ita ſe mores habent. Igitur Metellus, ubi videt etiam [5] tum regis animum ferocem eſſe: bellum renovari, quod niſi ex illius lubidine [6] geri non poſſet: præterea [7] iniquum certamen ſibi cum hoſtibus: minore detrimento illos vinci, quàm ſuos vincere: ſtatuit non prœliis, neque acie, ſed alio more bellum gerendum. Itaque in loca Numidiæ opulentiſſuma pergit: agros vaſtat: multa caſtella, & oppida, temerè munita, aut ſine præſidio, capit, inceditque: puberes interfici jubet, alia omnia militum præda eſſe. Eâ formidine multi mortales Romanis dediti [8] obſides: frumentum, & alia, quæ uſui forent, affatim præbita: ubi-

INTERPRETATIO.

a *Res adverſæ etiam bonorum exiſtimationem violant.*

b *Tamen interim Metellus miſit transfugas & alios opportunos exploratum, ubi gentium Jugurtha ageret, aut quid agitaret, cum pauciſne eſſet, an exercitum haberet, quomodo ſe gereret poſtquam victus eſſet.*

NOTÆ.

1 *Donat.*] Coronis, Armillis, Haſtis, & id genus aliis.

2 *Transfugas.*] Valdè illi ſunt opportuni, quia maximè fideles eſſe coguntur. Interim videndum ne iis dolis capiamur: quos in hoſtes parare videntur.

3 *Hebetem.*] Hebes dicitur cujus obtuſa eſt acies. Hìc itaque exercitus intelligitur ad belli munia ineptus. *Des gens mal-aguerris.*

4 *Ita.*] Iis reſpondet qui pravam conſuetudinem mirabuntur. Ejus nimirum vis eſt tanta, ut pro altera lege ſumatur.

5 *Tum.*] Poſtquam profligatus fuiſſet.

6 *Geri.*] Ille enim ſylvis & deſertis locis pelli non poterat.

7 *Iniquum.*] Multis de cauſis tale erat: Nam Jugurthæ loca perſpecta; niſi opportuna eſſent, non pugnabat; victus, aciem inſtaurare poterat; &c. Hæc omnia Metello adverſa erant.

8 *Obſides.*] Ut, ſcilicet, de eorum fide certi eſſent.

cumque res poſtulabat, præſidium impoſitum. Quæ negotia multò magis, quàm prœlium malè pugnatum ab ſuis, regem terrebant. Quippe cujus ſpes omnis in fuga ſita erat, ſequi cogebatur, & qui ſua loca defendere nequiverat, [a] [1] in alienis bellum gerere. Tamen [b] ex inopia, quod optumum videbatur, conſilium capit: exercitum plerumque in iiſdem locis operiri jubet: ipſe cum delectis equitibus Metellum ſequitur: nocturnis & aviis itineribus, ignoratus, Romanos palantis repentè aggreditur. [2] Eorum plerique inermes cadunt, multi capiuntur: nemo omnium intactus profugit: & Numidæ, priùs quàm ex caſtris ſubveniretur, ſicuti juſſi erant, in proxumos collis diſcedunt. Interim Romæ gaudium ingens ortum, cognitis Metelli rebus: utì ſeque, & exercitum more majorum gereret; in adverſo loco victor tamen virtute fuiſſet; hoſtium agro potiretur; Jugurtham, magnificum ex Auli ſocordiâ, ſpem ſalutis in ſolitudine, aut fugâ [c] coëgiſſet habere. Itaque ſenatus, ob ea feliciter acta, diis immortalibus ſupplicia decernere: civitas trepida antea, & ſolicita de belli eventu, læta [d] agere: de Metello fama præclara eſſe. Igitur eò intentior ad victoriam niti: omnibus modis feſtinare: [3] cavere tamen necubi hoſti [e] opportunus fieret: [4] meminiſſe poſt gloriam invidiam ſequi. Ita, quò clarior, eò magis anxius erat: neque poſt inſidias Jugurthæ effuſo exercitu prædari; ubi frumento, aut pabulo opus erat, cohortes cum omni equitatu præſidium agitabant: exercitus partem ipſe, reliquos Marius ducebat. Sed igni magis, quàm prædâ ager vaſtabatur. Duobus locis haud longè inter ſe caſtra faciebant. Ubi vi opus erat, cuncti aderant: cæterùm, quò [5] fuga, atque formido latiùs creſceret, divorſi agebant. Eo tempore Jugurtha per collis ſequi: tempus, aut [6] locum pugnæ quærere: quà venturum hoſtem

INTERPRETATIO.

a *Quippe Jugurtha, cujus ſpes omnis in fuga ſita erat, cogebatur ſequi* hoſtem, *& qui ſua loca defendere nequiverat, cogebatur gerere bellum in alienis.*

b *Tamen, in afflictis rebus, capit optimum conſilium, quod videbatur.*

c Cognito etiam *quomodo coëgiſſet Jugurtham gloriabundum ex Auli ſocordia, habere ſpem ſalutis in deſertis & fuga.*

d *Civitas Romana antea trepida & ſolicita de belli eventu, in lætitia degebat.*

e *Cavebat tamen ne alicubi occaſionem præberet hoſti opportunè ſuos invadendi.*

NOTÆ.

1 *In alienis.*] Iis, ſcilicet, quæ Metellus expugnaverat. Cogebatur autem Jugurtha Metellum ſequi, ne ille poſtquam omnes urbes ſub poteſtatem coëgiſſet, ipſe regno ſpoliatus inveniretur.

2 *Eorum.*] Romanorum, huc illuc prædæ & commeatuum causâ divagantium.

3 *Cavere.*] Securitas enim mater eſt doloris.

4 *Meminiſſe.*] Utinam viris magnis hæc eadem quæ Metello ſemper obverſarentur; multos enim ſua virtus perdidit, in invidiæ foveas incidentes, illam dum ſequuntur.

5 *Fuga.*] Maximi eſt momenti in bello: latè incolas terrere & fugare.

6 *Locum.*] Opportunum, intellige.

audierat, pabulum & aquarum fontis, quorum penuria erat,[1] corrumpere modò ſe Metello, interdum Mario oſtendere : poſtremos in agmine tentare, ac ſtatim in collis regredi : rurſus aliis, poſt aliis minitari : neque prœlium facere, neque otium pati, tantummodo hoſtem ab incepto [2] retinere. Romanus imperator ubi ſe dolis fatigari videt; neque ab hoſte copiam pugnandi fieri; urbem magnam, & in ea parte, quâ ſita erat, arcem regni, nomine [3] Zamam, ſtatuit oppugnare; ratus id quod negotium poſcebat, Jugurtham laborantibus ſuis auxilio venturum, ibique prœlium fore. At ille, quæ parabantur, à perfugis edoctus, [4] magnis itineribus Metellum antevenit : oppidanos hortatur, mœnia defendant, additis auxilio perfugis : quod genus ex copiis regis, quia fallere [5] nequibat, firmiſſumum erat. Præterea pollicetur, in tempore ſemet cum exercitu affore. Ita compoſitis rebus in loca quàm maxumè occulta diſcedit : ac paullò pòſt cognoſcit, Marium [6] ex itinere frumentatum cum paucis cohortibus [7] Siccam miſſum : quod oppidum primum omnium poſt malam pugnam ab rege defecerat. Eò cum delectis equitibus noctu pergit, & jam egredientibus Romanis [8] in porta pugnam facit : ſimul magnâ voce Siccenſes hortatur, uti cohortes ab tergo circumveniant : fortunam illis præclari facinoris caſum dare : ſi id fecerint, poſtea ſeſe in regno, illos in libertate ſine metu ætatem acturos. Ac ni Marius ſigna [a] inferre, atque evadere oppido [9] properaviſſet, profectò cuncti, aut magna pars Siccenſium, fidem mutaviſſent : Tantâ mobilitate ſeſe Numidæ gerunt. Sed milites Jugurthini paulliſper ab rege ſuſtentati, poſtquam majore vi hoſtes urgent, paucis amiſſis profugi diſcedunt. Marius ad Zamam pervenit. Id oppidum in campo ſitum, magis [10] opere, quàm naturâ munitum erat, nullius idoneæ rei egens,

INTERPRETATIO.

a *Et niſi Marius properaviſſet inferre ſigna* in hoſtem, *atque evadere oppido, profectò cuncti, aut magna pars Siccenſium fidem mutaviſſent.*

NOTÆ.

1 *Corrumpere.*] Veneno, ſcilicet.

2 *Retinere.*] Ut tempus lucrifaceret, moràque Metelli exercitum conficeret.

3 *Zamam.*] A Carthagine quinque dierum itinere, verſus occidentem, diſſitam eam fuiſſe volunt.

4 *Magnis.*] Gall. dicimus, *A grandes journées.*

5 *Nequibat.*] Non equidem, ſi verè transfugæ fuerint; quia ab iis certò puniuntur quos deſeruerunt, ſi in manus venerint : Interim cautè cum his verſandum.

6 *Ex itinere.*] Gall. diceremus, *Qu'on avoit détaché Marius pendant la marche.*

7 *Siccam.*] Vocatur & Sicca Veneria, aut Venerea, item Veneria ſimpliciter. Propior eſt Carthaginem quàm Zama.

8 *In porta.*] Siccæ urbis ſcilicet.

9 *Properaviſſet.*] Nimirum Marius injuriæ opportunus fuiſſet, ſi in urbe remanſiſſet, ubi vel mulieres de feneſtris prœlium facere potuiſſent : Verùm, cùm oppidani rebellandi occaſionem non haberent, in fide perſtiterunt.

10 *Opere.*] Gall. diceremus, *Elle étoit plus forte par les travaux qu'on y avoit faits, que par ſon aſſiette.*

armis viriſque opulentum: Igitur Metellus, pro tempore atque loco paratis rebus: cuncta mœnia exercitu circumvenit: legatis imperat, ubi quiſque curaret. Dein, ſigno dato, undique ſimul clamor ingens oritur. Neque ea res Numidas terret: infenſi intentique ſine tumultu manent: prœlium incipitur. Romani pro ingenio quiſque, pars eminus [1] glande, aut lapidibus pugnare; [2] evadere alii, alii ſuccedere, ac murum modò [3] ſuffodere, modò ſcalis aggredi, cupere prœlium [a] manibus facere. Contra ea oppidani in proxumos ſaxa volvere, ſudes, pila, præterea pice & ſulphure tædam [b] miſtam, ardentia mittere. Sed ne illos quidem, qui procul manſerant, timor animi ſatis muniverat. Nam pleroſque jacula, [4] tormentis aut manu emiſſa, vulnerabant: parique periculo, ſed [5] famâ impari, boni atque ignavi erant. Dum apud Zamam ſic certatur, Jugurtha ex improviſo caſtra hoſtium cum magna manu invadit: remiſſis, qui in præſidio erant, & omnia magis, quàm prœlium, exſpectantibus, [6] portam irrumpit. At noſtri, repentino metu perculſi, ſibi quiſque pro moribus conſulunt: alii fugere, alii arma capere; magna pars vulnerati, aut occiſi. Cæterùm ex omni multitudine non ampliùs quadraginta memores [7] nominis Romani, grege facto locum capere paullò, quàm alii, editiorem: neque inde maxumâ vi depelli quiverunt: ſed tela eminus miſſa remittere, pauci [8] in pluribus minùs fruſtrati: ſin Numidæ propiùs acceſſiſſent, ibi verò virtutem oſtendere, & eos maxumâ vi cædere, fundere, atque fugare. Interim Metellus, cùm acerrumè rem gereret, clamorem & tumultum hoſtilem à tergo accepit: dein, converſo equo, animadvortit fugam ad ſe verſum fieri. Quæ res indicat populares eſſe. Igitur equitatum omnem ad caſtra properè mittit, ac ſtatim C. Marium cum cohortibus ſociorum; eumque lacrumans, per amicitiam, perque rempublic. obſecrat, ne quam contumeliam remanere in exercitu victore, neve hoſtes inultos abire ſinat.

INTERPRETATIO.

a *Cupiebant cominus pugnare, & manus conſerere.*

b *Mittebant præterea tædas pice & ſulphure obductas.*

NOTÆ.

1 *Glande.*] Plumbum erat in glandis modum effictum, quod fundis jaciebatur.

2 *Evadere.*] Scilicet, qui labore feſſi, aut ab hoſtibus vulnerati ſunt, ſecedunt; alii in eorum locum ſuccedunt.

3 *Suffodere.*] Ut eum dejicerent, & diruerent.

4 *Tormentis.*] Machinæ erant, quibus, magnâ vi, lapides, & id genus, in hoſtem ruebant.

5 *Famâ.*] Videlicet, non ii laudantur, qui in latibulis, vel fugientes inhoneſta vulnera accipiunt.

6 *Portam.*] Caſtrorum, ſcilicet, alteram; nam quatuor erant.

7 *Nominis.*] Id eſt, *Gloriæ nominis Romani.*

8 *In pluribus.*] Id eſt, *Cùm pauci Romani in plures Numidas tela mitterent, ſingulis jactibus aliquem attingebant.*

Ille brevì mandata efficit. At Jugurtha [1] munimento caſtrorum impeditus, cùm alii ſuper vallum præcipitarentur, alii in [2] anguſtiis ipſi ſibi [3] properantes officerent, multis amiſſis, in loca munita ſeſe recipit. Metellus, infecto negotio, poſtquam nox aderat, in caſtra cum exercitu revortitur. Igitur poſtero die, priùs quàm ad oppugnandum egrederetur, equitatum omnem in ea parte, quà regis adventus erat, [a] pro caſtris agitare jubet: portas & proxuma loca tribunis diſpertit: dein ipſe pergit ad oppidum, atque, uti ſuperiore die, murum aggreditur. Interim Jugurtha ex occulto repentè noſtros invadit. Qui in primo locati fuerant, pauliſper territi perturbantur: reliqui citò ſubveniunt. Neque diutiùs Numidæ reſiſtere quiviſſent, ni pedites cum equitibus permixti magnam cladem in congreſſu facerent, quibus illi freti, non ut equeſtri prœlio ſolet, ſequi, dein cedere, ſed [4] advorſis equis concurrere, implicare, ac perturbare aciem: ita, expeditis peditibus ſuis, hoſtis [5] penè victos dare. Eodem tempore apud Zamam magnâ vi certabatur. Ubi quiſque legatus, aut tribunus curabat, eò acerrumè niti, neque alius in alio magis, quàm in ſeſe, ſpem habere: pariterque oppidani agere, pugnare, aut parare omnibus locis: avidiùs alteri alteros ſauciare, quàm ſemet tegere. Clamor permixtus, hortatione, lætitiâ, gemitu: item ſtrepitus armorum ad cælum ferri: tela utrimque volare. Sed illi, qui mœnia defenſabant, ubi hoſtes paullulùm modò pugnam remiſerant, intenti prœlium equeſtre proſpectabant. Eos, uti quæque Jugurthæ res erant, lætos modò, modò pavidos animadverteres: ac, ſicuti audiri à ſuis, aut cerni poſſent, monere alii, alii hortari, aut manu ſignificare, aut [6] niti corporibus: huc & illuc, quaſi [b] vitabundi, aut jacientes tela, agitare. Quod ubi Mario cognitum eſt, (nam is in ea parte curabat,) conſultò leniùs agere, ac diffidentiam rei ſimulare: pati Numidas ſine tumultu, regis prœlium viſere. Ita, illis ſtudio ſuorum

INTERPRETATIO.

a *Jubet omnem equitatum manere ante caſtra, in ea parte, quâ rex adventare poterat.*

b *In hanc & illam partem movebant corpus, quaſi vitare, aut jacere tela debuiſſent.*

NOTÆ.

1 *Munimento.*] Vallo, foſsâ, &c.

2 *Anguſtiis.*] Portarum, ſcilicet.

3 *Properantes.*] Ita evenit: Dum multi in locis anguſtis ſeſe invicem pulſant & premunt, vix unus & alter egreditur.

4 *Advorſis.*] Non illi, ut ſolet, circumactis, (*en caracolant*) ſed rectâ in hoſtem concitatis equis, pugnabant, ut, ſcilicet, introrumperent & pervaderent.

5 *Penè.*] Certè difficile erat Romanis, ſimul Numidis peditibus & equitibus reſiſtere, poſtquam ſua acies turbata eſſet.

6 *Niti.*] Sic ſolemus, quando quempiam videmus laborantem, qui res noſtras tuetur; Eo ferè modo membra & nervi noſtri moventur, ac ſi res ipſas noſmet exequeremur.

a adſtrictis,

[a] adſtrictis, repentè magnâ vi murum aggreditur; & jam ſcalis [b] egreſſi milites propè ſumma ceperant, cùm oppidani concurrunt; lapides, ignem, alia præterea tela ingerunt. Noſtri primò reſiſtere: dein, ubi unæ, atque alteræ ſcalæ comminutæ, qui ſuperſteterant afflicti ſunt; cæteri, quo quiſque modo potuêre, pauci integri, magna pars confecti vulneribus, abeunt. Deinde utrimque prælium nox diremit. Metellus poſtquam videt fruſtrà inceptum, neque oppidum capi, neque Jugurtham, niſi ex inſidiis, aut [c] ſuo loco pugnam facere; & jam æſtatem exactam eſſe; ab Zama diſcedit: & in iis urbibus, quæ ad ſeſe defecerant, ſatiſque munitæ loco, aut mœnibus erant, præſidia imponit. Cæterùm exercitum in provinciam, quæ proxuma eſt Numidiæ, hiemandi gratiâ collocat. Neque id tempus ex [1] aliorum more quieti, aut luxuriæ concedit, ſed, quoniam armis bellum parùm procedebat, inſidias regi per amicos tendere, & eorum [2] perfidiâ pro armis uti parat. Igitur Bomilcarem, qui Romæ cum Jugurtha fuerat, & inde clam, [3] vadibus datis, de Maſſivæ nece judicium fugerat, quod [d] ei per maxumam amicitiam maxumâ copia fallendi erat, multis pollicitationibus aggreditur: ac primò efficit, ut ad ſe colloquendi gratiâ occultus veniat: dein fide datâ, ſi Jugurtham vivum, aut necatum ſibi tradidiſſet, fore, ut illi ſenatus impunitatem, & [4] ſua omnia concederet. Facilè Numidæ perſuadet, cùm ingenio infido, tum metuenti, ne, ſi pax cum Romanis fieret, ipſe per [5] conditiones ad ſupplicium traderetur. Is, ubi primùm opportunum fuit, Jugurtham anxium, ac miſerantem fortunas ſuas ac-

INTERPRETATIO.

a *Ita dum illi anxiè occupati erant, affectu quo tenebantur erga ſuos, repentè magnâ vi Marius murum aggreditur.*

b *Et milites, qui cum ſcalis advenerant, jam ferè ad murorum cacumen pervenerant.*

c *Poſtquam Metellus videt illud quod inceperat fruſtrà inceptum fuiſſe, neque oppidum capi, neque Jugurtham pugnare, niſi ex inſidiis, aut loco ipſi opportuno, & jam æſtatem exactam eſſe, Zamâ diſcedit; & in iis urbibus imponit præſidia, quæ in ſuam fidem venerant, & loco, aut mœnibus ſatis munitæ erant.*

d *Quia* Jugurtham *fallere facillimè Bomilcar poterat, ex maxuma amicitia, eum Metellus multis pollicitationibus aggreditur.*

NOTÆ.

1 *Aliorum.*] Imperatorum ſcilicet, Auli putà.

2 *Perfidiâ.*] Videant proditores num ſatis nomen placeat: Etiam apud illos qui eâ utuntur ars eorum perfidia vocatur: Imò illis ſunt deteſtabiles & execrandi; quandoquidem ſeipſos, & fidem, ante omnia vendunt.

3 *Vadibus.*] Ideò iſtud addidit, nec cui mirum videatur, quod effugere ille potuerit.

4 *Sua.*] Id eſt, *quæcumque bona Bomilcar poſſidebat.*

5 *Conditiones.*] Id eſt, *Ne inter alias pacis conditiones hæc quoque eſſet, ut Bomilcar ad ſupplicium à Jugurtha traderetur.*

cedit: monet, atque lacrumans obteſtatur, ut aliquando ſibi liberiſque, & genti Numidarum optumè merenti, provideat: omnibus prœliis ſeſe victos: agrum vaſtatum: multos mortalis captos, occiſos: regni opes comminutas eſſe: ſatis ſæpe jam & virtutem militum, & fortunam tentatam: [1] caveat, ne, illo cunctante, Numidæ ſibi conſulant. His, atque talibus aliis ad deditionem regis animum impellit. Mittuntur ad imperatorem legati, qui Jugurtham imperata facturum dicerent, ac [2] ſine ulla pactione ſeſe, regnumque ſuum in illius fidem tradere. Metellus properè cunctos ſenatorii ordinis ex hibernis accerſiri jubet: eorum, atque aliorum, quos idoneos ducebat, conſilium habet. Ita more majorum, ex conſilii decreto, per legatos Jugurthæ imperat, argenti [3] pondo ducenta millia, elephantos omnis; equorum, & armorum aliquantùm. Quæ poſtquam ſine mora facta ſunt, jubet perfugas omnis vinctos adduci. Eorum magna pars, utì juſſum erat, adducti: pauci, cùm primùm deditio cœpit, ad Regem Bocchum in Mauritaniam abierant. Igitur Jugurtha, ubi armis, viriſque, & pecuniâ ſpoliatus eſt, cùm ipſe ad [4] imperandum [5] Tiſidium vocaretur, ſurſus cœpit [6] flectere animum ſuum, & ex mala conſcientia digna timere. Denique, multis diebus per dubitationem conſumtis, cùm modò tædio rerum advorſarum omnia bello potiora duceret: interdum ſecum ipſe reputaret, quàm gravis caſus in ſervitium ex regno foret: multis, magniſque [7] præſidiis nequicquam perditis, de integro bellum ſumit. Et Romæ ſenatus, de provinciis conſultus, Numidiam Metello decreverat. Per idem tempus [8] Uticæ fortè C. Mario, per hoſtias diis ſupplicanti, magna, atque mirabilia portendi haruſpex dixerat: proinde, quæ animo agitabat, fretus diis ageret: fortunam quàm ſæpiſſume experiretur: cuncta proſperè eventura. At illum jam antea conſulatus ingens cupido exagitabat: ad quem capiundum, [a] præter vetuſtatem familiæ, alia omnia abundè erant; induſtria, probitas, militiæ magna ſcientia, animus [9] belli ingens,

INTERPRETATIO.

a *Omnia erant abundè, ſi excipias vetuſtatem familiæ.*

NOTÆ.

1 *Caveat.*] Vides ab improbo proditore ne cavere quidem potuiſſe omnium perfidorum perfidioſiſſimum; illumque, alterum, de more, eam quam avertere videbatur, ſicam in pectus defixiſſe.

2 *Sine ulla.*] Illud eſt quod dicimus, *A diſcretion.*

3 *Pondo.*] Quod Gallicè dicimus, *Un marc d'argent*, octo tantùm continet uncias, Pondo duodecim.

4 *Imperandum.*] Paſſivè, id eſt, *ut imperaretur*. Ita loquutos eſſe veteres probat Servius in Virgilium.

5 *Tiſidium.*] Inter Carthaginem & Uticam ſitam fuiſſe volunt.

6 *Flectere.*] Id eſt, *pedem referre, & ab inſtituta deditione animum revocare.*

7 *Præſidiis.*] Argento, videlicet, Elephantis, Armis, Equis, &c.

8 *Uticæ.*] Jam ſatis nota, non longè à Carthagine, verſus occidentem.

9 *Belli.*] Adverbialiter, ſicut *domi*.

domi modicus, lubidinis & divitiarum victor, tantummodo gloriæ avidus. Sed is natus, & omnem pueritiam [1] Arpini altus, ubi primùm ætas militiæ patiens fuit, ſtipendiis faciundis, non Græcâ facundiâ, neque urbanis [2] munditiis ſeſe exercuit: ita inter artis bonas [a] integrum ingenium brevì adolevit. Ergo ubi primùm tribunatum militum à populo petit, pleriſque faciem ejus ignorantibus, facilè, [b] notus, per omnis tribus declaratur. Deinde ab eo magiſtratu, alium poſt alium ſibi peperit: ſemperque in poteſtatibus eo modo agitabat, ut ampliore, quàm gerebat, dignus haberetur. Tamen is [c] ad id locorum talis vir (nam poſtea ambitione præceps datus eſt) conſulatum appetere non audebat. Etiam tum alios magiſtratus plebes, conſulatum nobilitas inter ſe [3] per manus tradebat. Novus nemo tam clarus, neque tam egregiis factis erat, quin is indignus illo honore, & quaſi pollutus haberetur. Igitur, ubi Marius haruſpicis dicta eòdem intendere videt, quò cupido animi hortabatur; ab Metello [4] petundi gratiâ miſſionem rogat: cui quamquam virtus, gloria, atque alia optanda bonis [d] ſuperabant, tamen inerat contemtor animus, & ſuperbia, [5] commune nobilitatis malum. Itaque primùm commotus inſolitâ re, mirari ejus conſilium, & quaſi per amicitiam monere, ne tam [6] prava inciperet, neu ſuper fortunam animum gereret: non omnia omnibus cupienda eſſe; debere illi res ſuas ſatis placere:

INTERPRETATIO.

a *Ita ingenium incorruptum brevì adolevit inter artes bonas.*

b *Ergo, ubi primùm petit Tribunatum militum à populo, quamquam plerique ignorarent faciem ejus, cognitus tamen* virtute bellicâ, *declaratur facilè Tribunus per omnes tribus.*

c *Tamen vir ille, ad id uſque tempus adeò clarus, (nam poſteà ambitione planè corruptus eſt) non audebat appetere Conſulatum.*

d *Cui, (quamvis virtutem, gloriam, atque alia, quæ boni deſiderare debent, affatim haberet,) tamen inerat animus contemtor, & ſuperbia, quæ ſunt vitium commune nobilitatis.*

NOTÆ.

1 *Arpini.*] Arpinum urbs fuit Hirpinorum in Samnitibus, ad Lirim fluvium, patria etiam Ciceronis.

2 *Munditiis.*] *Galanterie, Politeſſe.*

3 *Per manus.*] Proverbialis loquutio. Gall. dicimus, *de main en main.* Patres quaſi ex compacto ſucceſſivè conſulatum adminiſtrabant, mutuaſque ſibi ad eum obtinendum operas invicem præbebant.

4 *Petundi.*] Conſulatum, ſcilicet. Dixit Metello ſe ideo miſſionem rogare, ut ad petendum Conſulatum Romam proficiſceretur.

5 *Commune.*] Eâ re præceps pleraque ruit nobilitas; vixque aliter inter homines evenire poteſt. Itaque caveant qui verè nobiles, aut boni cives eſſe volent.

5 *Prava.*] Loquitur de petitione Conſulatus. Quis verò, cui modò virile ingenium ſit, tantam injuriam tolerare queat; ut non ii virtutis laudibus & præmiis fruantur, qui virtute ornati ſunt, ſed qui ejus qualiacumque à majoribus inſignia habuerunt? Neceſſariò intereundum eſt illi Reipublicæ, in qua virtuti ſuæ merces detrahitur; atque illi nobiles ſoli & deſerti tandem vivere coguntur, qui aditum, per quem patres ſui, qui mortui ſunt, eos ad gloriam evexêre, aliis occludunt.

poſtremò caveret id petere à populo Rom. quod illi jure negaretur. Poſtquam hæc, atque alia talia dixit, neque animus Marii flectitur; reſpondit, ubi primùm potuiſſet per negotia publica, [1] facturum ſeſe, quæ peteret. Ac poſtea ſæpius eadem poſtulanti fertur dixiſſe, ne feſtinaret abire: ſatis maturè illum cum filio ſuo conſulatum petiturum. Is eo tempore [2] contubernio patris ibidem militabat, annos natus circiter xx. quæ res Marium cùm [3] pro honore, quem affectabat, [4] tum contra Metellum vehementer accenderat. Ita cupidine, atque irâ, peſſumis conſultoribus, graſſari: neque facto ullo, neque dicto abſtinere, quod modo [5] ambitioſum foret: milites quibus in hibernis præerat, [6] laxiore imperio, quàm antea habere: apud negotiatores, quorum magna multitudo Uticæ erat, [7] criminoſè ſimul & [8] magnificè de bello loqui: dimidia pars exercitus ſibi permitteretur: paucis diebus Jugurtham in catenis habiturum: ab imperatore conſultò [a] trahi, quòd homo [9] inanis, & ſuperbiæ regiæ, imperio nimis gauderet. Quæ omnia illis eò [10] firmiora videbantur, quòd diuturnitate belli res familiaris corruperant. Et [11] animo cupienti nihil ſatis feſtinatur. Erat præterea in exercitu noſtro Numida quidam, nomine Gauda Manaſtabalis filius, Maſiniſſæ nepos, quem Micipſa teſtamento heredem [12] ſecundum ſcripſerat; morbis confectus,

INTERPRETATIO.

a Marius hæc dicebat, *Dimidia pars exercitus ſibi permitteretur, paucis diebus ſe habiturum Jugurtham in catenis; bellum de induſtria ab Imperatore Metello prolongari, quia ille homo inanis, & plenus ſuperbiæ regiæ, nimiùm Imperio gauderet.*

NOTÆ.

1 *Facturum.*] Loquitur de Marii miſſione.

2 *Contubernio.*] Contubernium Gall. diceremus, *une tente*. Figuratè verò hoc in loco ſignificat, Metelli filium admodum adoleſcentem tunc temporis ſub patre militiam didiciſſe.

3 *Pro honore.*] Intellige, eò vehementiùs Marium honorem concupiviſſe, quòd obices objicerentur.

4 *Tum.*] Nota vim iſtius voculæ quæ poſt *cùm* ſignificationem auget: Quamquam enim hic propè idem eſt animi motus ac ſuperior; nam fieri nequit, ut quis bonum aliquod ſummo cum ſtudio perſequatur, quin idem, ſi poſſit, omnia impedimenta removeat; attamen maximus eſt animi impetus contra id quod primò obſtare videtur. Atque hinc, qui volet, multa documenta petere poterit.

5 *Ambitioſum.*] Id eſt, *quod ad favorem & benevolentiam captandam comparatum eſſet.* Aliter alibi ſumitur.

6 *Laxiore.*] Non omnia à militibus ex militari diſciplina exigebat.

7 *Criminoſè.*] Contra Metellum, ſcilicet; quod apertè poſtea dicetur.

8 *Magnificè.*] Pro ſe, prout explicat proximis verbis.

9 *Inanis.*] Gall. dicimus, *un homme vain.* Is eſt qui ſpeciem oſtentat earum rerum, quarum corpus non habet.

10 *Firmiora.*] Id eſt, *Veritati magis conſentanea, & firmiùs probata.*

11 *Animo.*] Dicit negotiatorum impatientiam & deſiderium cauſam fuiſſe partim, ut ii crederent bellum reverâ à Metello protractum fuiſſe.

12 *Secundum.*] Id eſt, *Qui hereditatem adiret, ſi abſque omni herede filii morerentur;*

& ob eam cauſſam mente paullulùm [1] imminutâ. Cui Metellus petenti, more regum, uti ſellam [a] juxtà poneret, item poſtea [2] cuſtodiæ cauſsâ turmam equitum Romanorum, utrumque negaverat: [b] honorem, quòd eorum modò foret, quos populus R. reges appellaviſſet: præſidium, quòd contumelioſum in [3] eos foret, ſi equites Romani, ſatellites Numidæ traderentur. Hunc Marius anxium aggreditur, atque hortatur, uti contumeliarum in imperatorem [4] cum ſuo auxilio pœnas petat: hominem ob morbos animo parùm valido [c] ſecundâ oratione extollit: [d] illum regem, virum ingentem, Maſiniſſæ nepotem eſſe: ſi Jugurtha captus, aut occiſus foret, imperium Numidiæ ſine mora habiturum: id adeò maturè poſſe evenire, ſi ipſe conſul ad id bellum miſſus foret. Itaque & illum, & equites Romanos, milites, & negotiatores, alios [5] ipſe, pleroſque pacis ſpes impellit, uti Romam ad ſuos neceſſarios aſperè in Metellum de bello ſcribant; Marium imperatorem poſcant. [e] Sic illi à multis mortalibus [6] honeſtiſſumâ ſuffragatione conſulatus petebatur. Simul eâ tempeſtate plebes, nobilitate fuſâ per legem [7] Mamiliam, novos extollebat. Ita Mario cuncta procedere. Interim Jugurtha, poſtquam, omiſsâ deditione, bellum incipit, cum magna cura parare omnia, feſtinare, cogere exercitum: civitates, quæ ab ſe defecerant, formidine: aut oſtentando præmia [f] affectare: communire ſuos locos: arma, tela, aliaque, quæ ſpe pacis amiſerat, reficere, aut commercari: [g] ſervitia

INTERPRETATIO.

a *Cui Gaudæ petenti, uti poneret ſellam juxta* Metellum, *ſicuti reges ponere conſueverant, item petenti poſtea turmam equitum Romanorum, cuſtodiæ causâ Metellus utrumque negaverat.*

b *Metellus negaverat honorem, quòd is honor eſſet tantùm eorum, quos P. Romanus appellaviſſet reges; præſidium negaverat, quòd id contumelioſum eſſet in equites Romanos, ſi ii traderentur, ut eſſent ſatellites, Numidæ.*

c *Inflat oratione favente hominem qui animo erat imbecilli ex morbis.*

d Marius Gaudæ dicit, *Illum eſſe Regem, &c.*

e *Sic Conſulatus petebatur illi* (*Mario*) *à multis mortalibus honeſtiſſimâ ſuffragandi ratione.*

f *Conabatur recipere formidine, aut oſtendando præmia, civitates quæ ab ſe defecerant,*

g *Alliciebat ſervos Romanorum.*

NOTÆ.

1 *Imminutâ.*] Idem eſt quod dicit poſtea, fuiſſe eum animo parùm valido. Gall. dicimus, *Un imbecille.*

2 *Cuſtodiæ.*] *Pour ſa garde.*

3 *Eos.*] *Romanos.* Sed ſubſtantivo præpoſitum eſt pronomen, ut major ſit indignitas, quò propiùs equites, Numidæ conjungentur.

4 *Cum ſuo auxilio.*] Videtur Salluſtius de induſtria incultum Marii ſtilum cepiſſe. Hoc verò dicebat Gaudæ, *Niteretur auxilio quod ipſi præſtaret, dum injurias cum Metello expoſtularet.*

5 *Ipſe.*] *Auctoritate & favore, quo apud ipſos valebat.*

6 *Honeſtiſſumâ.*] Omnino; ſiquidem non ipſe petere, ſed ipſi Magiſtratus ultro conferri videbatur.

7 *Mamiliam.*] De qua ſuprà.

Romanorum allicere, & eos ipſos, qui in præſidiis erant, pecunia tentare: prorsùs nihil intactum; neque quietum pati: cuncta agitare. Igitur Vaccenſes, quò Metellus initio, Jugurthâ [a] pacificante, præſidium impoſuerat, fatigati regis ſuppliciis, neque antea [1] voluntate alienati, principes civitatis inter ſe conjurant: (nam vulgus, uti plerumque ſolet, & maxumè Numidarum, ingenio mobili, ſeditioſum, atque [2] diſcordioſum, erat cupidum novarum rerum, quieti & otio advorſum) dein, compoſitis inter ſe rebus, in diem tertium [3] conſtituunt; quòd is feſtus celebratuſque per omnem Africam, ludum, & laſciviam magis, quàm formidinem, oſtentabat. Sed, ubi tempus fuit, centuriones, tribunoſque militaris, & ipſum præfectum oppidi L. Turpilium Silanum, alius alium domos ſuas invitant; eos omnis, præter Turpilium, inter epulas obtruncant; poſtea milites palantes, inermes, quippe in [4] tali die, ac ſine imperio, aggrediuntur. Idem plebes facit, pars edocti ab nobilitate; alii [5] ſtudio talium rerum incitati, quis, acta, conſiliumque ignorantibus tumultus ipſe, & res novæ ſatis placebant. Romani milites, improviſo metu, incerti ignarique quid potiſſumùm facerent, [b] trepidare ad arcem oppidi, ubi ſigna, & ſcuta erant: præſidium hoſtium, portæ antè clauſæ fugam prohibebant; ad hoc mulieres, puerique, [c] pro tectis ædificiorum ſaxa, & alia, quæ locus præbebat, certatim mittere. Ita neque caveri [6] anceps malum, neque à fortiſſumis [7] infirmiſſumo generi reſiſti poſſe: juxtà boni, malique, ſtrenui, & imbelles inulti obtruncati. In ea tanta aſperitate, ſæviſſumis Numidis, & oppido undique clauſo, Turpilius præfectus unus ex omnibus Italicis profugit intactus: id miſericordiâne hoſpitis, ân pactione, ân caſu ita evenerit, parùm comperimus; [d] niſi, quia illi in tanto malo turpis vita integrâ fa-

INTERPRETATIO.

a *Dum Jugurtha paci ſtuderet.*

b *Romani feſtinanter & tumultuosè accurrunt ad arcem oppidi.*

c *Mulieres & pueri*, ſtantes *pro tectis ædificiorum mittebant certatim, & quaſi per æmulationem, ſaxa & alia, quæ locus præbebat.*

d *Sed videtur improbus & inteſtabilis, quia in tanto malo, ille pluris fecit turpem vitam, quàm famam inviolatam.*

NOTÆ.

1 *Voluntate.*] Gall. *d'inclination.* Inviti Metello parebant.

2 *Diſcordioſum.*] Vox Salluſtio peculiaris, niſi fortè ex veteribus deſumta eſt.

3 *Conſtituunt.*] Gall. *Ils marquerent le jour de l'éxécution.* Diem aſſignant, quo præſidiarios milites jugularent.

4 *Tali.*] Quo ſe jucunditati dabant.

5 *Studio.*] Quia cædem & mutationes amabant. Cæterùm ex hoc loco videant Rerum publicarum moderatores, quanti, Sapientis illius ſententia æſtimanda ſit; qui principiis obſtandum eſſe voluit. Principiis & Principibus occurrendum eſt, nam poſtquam latè graſſata eſt ſeditio, fruſtrà furenti multitudini ea fræna injicias, quibus paucos regere neſciveris.

6 *Anceps.*] Seu pugnare, ſeu fugere mallent.

7 *Infirmiſſumo.*] Mulieribus; ſcilicet, & pueris.

ma potior fuit, improbus [1] inteſtabiliſque videtur. Metellus, poſtquam de rebus Vaccæ actis comperit, [2] paulliſper, mœſtus è conſpectu abit: dein, ubi ira, & ægritudo permixta ſunt, cum maxuma cura ultum ire injurias feſtinat. Legionem, cum qua hiemabat, & quàm plurimos poteſt Numidas equites pariter cum occaſu ſolis expeditos educit: & [3] poſterâ die circiter horam [4] tertiam pervenit in quamdam planitiem, locis paullò ſuperioribus circumventam. Ibi milites feſſos itineris magnitudine, & jam abnuentes omnia, docet oppidum Vaccam non amplius mille paſſuum abeſſe: decere illos reliquum laborem æquo animo pati; dum pro civibus ſuis, viris fortiſſumis, atque miſerrumis, pœnas caperent. Præterea [5] prædam benignè oſtentat. Sic animis eorum arrectis, equites in [a] primo latere, pedites quàm artiſſumè ire, & ſigna occultare jubet. Vaccenſes ubi animadvertêre ad ſe vorſum exercitum pergere; primò, uti res erat, Metellum eſſe rati, portas clauſêre; dein, ubi neque agros vaſtari, & eos, qui primi aderant, Numidas equites vident, [b] rurſus Jugurtham arbitrati cum magno gaudio obvii procedunt. Equites pediteſque, repentè ſigno dato, alii vulgum [6] effuſum oppido cædere: alii ad portas feſtinare; pars turres capere; ira, atque ſpes prædæ, ampliùs, quàm laſſitudo, poſſe. Ita Vaccenſes biduum modò ex perfidia lætati: civitas magna, & opulens [7] pœnæ cuncta, aut prædæ fuit. Turpilius, quem perfectum oppidi unum ex omnibus profugiſſe ſuprà oſtendimus, juſſus à Metello cauſſam dicere; poſtquam ſeſe parùm expurgat, condemnatus, verberatuſque capite pœnas ſolvit. [8] Nam is civis ex Latio erat

INTERPRETATIO.

a *Jubet equites* eſſe *in prima & maximè conſpicua parte agminis.*

b *Ex adverſo arbitrati Jugurtham* eſſe, *procedunt* illi *ob viam cum magno gaudio.*

NOTÆ.

1 *Inteſtabilis.*] Is eſt qui neque teſtimonium dicere, neque teſtamentum facere, neque, ut nonnulli putant, teſtamento quicquam conſequi poteſt. Sed pro homine nefario ſumitur & execrando.

2 *Paulliſper.*] Id eſt, *Poſtquam aliquantulùm, audito nuncio in eodem loco, mœſtus permanſiſſet, poſtea abivit.*

3 *Poſterâ.*] Vide nomen *dies* in fœminino genere, etiam cùm tempus certum denotat; contrà quàm nonnulli tradunt.

4 *Tertiam.*] Nobis nona eſſet matutina: nam Romanis, ab ortu ſolis ad Occaſum duodecim ſemper horæ numerabantur, quæ ideo breviores, quandoque prolixiores erant. Sed notandum eſt, quòd ſi tempus, magis quàm numerandi ratio ſpectetur, hæc tertia hora, pro vario locorum ſitu, & tempeſtatibus, ſexta, ſeptima, nona, aut circiter eſſe poterit.

5 *Prædam.*] Promittit ſe urbem relicturum direptioni. *Qu'il mettroit la ville au pillage.*

6 *Effuſum.*] Populus urbe egreſſus erat, ut obviam Jugurthæ procederet.

7 *Pœna.*] Interfecerunt aut corruperunt ea omnia quæ ad ſuum uſum non fuerunt accommodata.

8 *Nam.*] Interpretes miror, qui propè omnes ideo graviùs hunc Turpilium punitum eſſe volunt, quòd is tantùm ex Latio civis eſſet, quia ſcilicet, ut illi arbitrantur, ſi Romanus fuiſſet, eum Lex Porcia & Valeria à ſecuri liberaſſent. Con-

Per idem tempus Bomilcar, cujus impulſu Jugurtha deditionem, quam [1] metu deſeruit, inceperat, ſuſpectuſque regi, & ipſe eum ſuſpiciens, novas res cupere: ad perniciem ejus dolum quærere: diu noctuque fatigare animum: denique, omnia tentando, ſocium ſibi adjungit Nabdalſam, hominem nobilem, magnis opibus clarum, acceptumque popularibus ſuis: qui plerumque [2] ſeorſum ab rege exercitum ductare, & omnis res exſequi ſolitus erat, quæ Jugurthæ feſſo, aut majoribus adſtricto ſuperaverant; ex quo illi gloria, opeſque inventæ. Igitur utriuſque conſilio dies inſidiis ſtatuitur: cætera, uti res poſceret, [3] ex tempore parari placuit. Nabdalſa ad exercitum profectus, quem [a] inter hiberna Romanorum juſſus habebat, ne ager inultis hoſtibus vaſtaretur. Is poſtquam, magnitudine facinoris perculſus, ad tempus non venit; [4] metuſque rem impediebat, Bomilcar ſimul cupidinibus incepta patrandi, & [5] timore ſocii anxius, ne, omiſſo vetere conſilio, [6] novum quæreret; litteras ad eum per homines fidelis mittit: in quîs mollitiem, ſocordiamque viri accuſare: [7] teſtari deos, per quos juraviſſet: monere,

INTERPRETATIO.

a Nabdalſa profectus eſt ad exercitum, quem habebat, ex mandato Jugurthæ, prope ea loca in quibus Romani hybernum tempus tranſigebant.

NOTÆ.

ſtat verò non modò non in caſtris, ut in urbe, Legem Porciam Romanos cives ab Imperatorum virgis & ſecuribus vindicaſſe; ſed inſuper graviùs in cives Romanos, quàm Socios, animadverſum fuiſſe, prout illud ex Livii libro 30. probatur. Cæterùm Plutarchus in Mario tradit, compertum eſſe poſtea, hunc Turpilium injuſtè damnatum fuiſſe: Intactus enim ideo à Vaccenſibus dimiſſus eſt, quòd modeſtè humaniterque ſeſe in eos geſſiſſet.

1 *Metu.*] Videlicet timuit Jugurtha, ne, ſi abſolutè & ſine ulla pactione dedititius eſſet, Romani ipſum quoque morte mulctarent.

2 *Seorſum.*] Intellige Jugurtham, Metelli exemplo, ſuas quoque copias in duas partes diviſiſſe, quarum alteri Nabdalſam præfecerat.

3 *Ex tempore.*] Scilicet non omnia poſſunt provideri; plurima ex occaſione pendent, quæ meliùs, quàm hominum conſilia, res ipſa expedit. Itaque ſatis fuit duobus perduellibus de re ipſa convenire, cætera invicem ad ſocii prudentiam remittentibus.

4 *Metuſque.*] Nimirum Nabdalſa ejuſmodi criminibus non erat aſſuetus, prout Bomilcar: Expavit itaque ad incepti facinoris maturiorem cogitationem.

5 *Timore.*] Ne ita intelligas, quaſi Bomilcar Nabdalſæ timorem cognoviſſet; aut, quod idem eſt, eò quòd Nabdalſa timeret, ipſe anxius eſſet: Verùm credendum eſt Bomilcarem animo fuiſſe perturbato, quòd, ne à Nabdalſa Jurguthæ traderetur, maximè reformidaret.

6 *Novum.*] Ab incepta proditione deſiſteret, atque Jugurthæ Bomilcaris inſidias detegeret.

7 *Teſtari.*] Rem miram! Deos quoque teſtari hominem improbum, in re improba! Imò, quamquam dictu horrendum eſt, inter eos homines qui ſe maximè Chriſtianos dici volunt, nonnulli conſpiciuntur, qui ut maximè ſunt improbi, ita anxiè operam dant, ut non dæmonum turbam, ſed verum Deum, ſcelerum ſuorum, non teſtem modò, ſed participem & vindicem habeant. Quæ genera ſacrilega, cùm, propter frequen-

ac

ne præmia Metelli in [1] peſtem ſuam converteret; Jugurthæ [2] exitium adeſſe: cæterùm, [3] ſuâne, an Metelli virtute periret, id modò agitari: proinde reputaret cum animo ſuo, præmia an cruciatum mallet. Sed cùm eæ litteræ allatæ, fortè Nabdalſa, exercito corpore feſſus, in lecto quieſcebat; ubi, cognitis Bomilcaris verbis, primò cura, dein, ut ægrum animum ſolet, ſomnus cepit. Erat ei Numida quidam negotiorum curator fidus, acceptuſque, & omnium conſiliorum, niſi [4] noviſſumi, particeps. Qui poſtquam allatas litteras audivit, ex conſuetudine ratus operâ aut ingenio ſuo opus eſſe, in tabernaculum introit: dormiente illo, epiſtolam, ſuper caput in pulvino temerè poſitam, ſumit, ac perlegit; dein properè, cognitis inſidiis, ad regem pergit. Nabdalſa, pòſt paullò experrectus, ubi neque epiſtolam reperit, & rem omnem, ut acta erat, ex [5] perfugis cognovit; primò [6] indicem perſequi conatus: poſtquam id fruſtrà fuit, Jugurtham placandi gratiâ accedit: [a] quæ ipſe paraviſſet, perfidiâ clientis ſui, facere præventum: lacrumans obteſtatur per amicitiam, perque ſua antea fideliter acta, ne ſuper tali ſcelere ſuſpectum ſeſe haberet. At ea rex aliter, atque animo gerebat, placidè reſpondit. Bomilcare, aliiſque multis, quos ſocios inſidiarum cognoverat, interfectis, [7] iram oppreſſerat, ne qua ex eo negotio ſeditio oriretur. Neque poſt id locorum Jugurthæ dies, aut nox ulla quieta fuit: neque loco, neque mortali cuiquam, aut [8] tempori ſatis credere: civis, hoſtiſque juxtà metuere: circumſpectare omnia, & omni ſtrepitu paveſcere, alio, atque alio loco ſæpe contra decus regium noctu requieſ-

INTERPRETATIO.

a Dicit Jugurthæ, *ſe præventum perfidiâ clientis ſui facere quæ ipſe paraviſſet.*

NOTÆ.

quentiam, jam non liceat admirari, utinam Principibus aliquando atrociſſimis pœnis liceat & libeat profligare.

1 *Peſtem.*] Scilicet Metellus irriſus à Nabdalſa, ſi is minùs promiſſa ſervaſſet, injuriam, datâ occaſione ultus eſſet.

2 *Exitium.*] Excuſatio eſt facinoris, quaſi dicat: *Quandoquidem neceſſariò Jugurthæ pereundum eſt, ſatius eſt eum perire ſolum, noſque amicos ſaltem in ejus morte ſalutem noſtram invenire.* Quàm verò vana & futilis ſit excuſatio nihil attinet dicere.

3 *Suâne.*] Bomilcaris nempe & Nabdalſæ.

4 *Noviſſumi.*] Proditionis, ſcilicet, Jugurthæ.

5 *Perfugis.*] Eos fuiſſe arbitror quibus corporis cuſtodiam crediderat, quibuſque utebatur, quia minùs fallere audent: Atque illi Numidam tabernaculo egredientem & feſtinantem viderant. Vel fortè nonnulli transfugæ tunc advenerunt, qui interrogati, num in quemdam ita & ita ornatum incidiſſent, rem omnem aperuerunt.

6 *Indicem.*] Clientem ſuum, quem eâ causâ diſceſſiſſe credebat, ut Jugurthæ conſpirationem ſuam manifeſtam faceret.

7 *Iram.*] Simulavit Jugurtha ſe Nabdalſæ fidem habere, ne, in eum talem ſi pariter ſæviret, ut in Bomilcarem, ſeditio aliqua fieret.

8. *Tempori.*] Id eſt, *Dies, noctes, omni denique tempore metuebat.*

cere : interdum ſomno excitus arreptis armis tumultum facere : ita formidine, quaſi vecordiâ, exagitari. Igitur Metellus, ubi de caſu Bomilcaris, & indicio patefacto ex perfugis cognovit; rurſus tamquam ad integrum bellum cuncta parat, feſtinatque. Marium fatigantem de [1] profectione, ſimul & inviſum, & offenſum, ſibi parùm idoneum ratus, domum dimittit. Et Romæ plebes, litteris, quæ de Metello ac Mario miſſæ erant, cognitis, [2] volentia de ambobus acceperant. Imperatori nobilitas, quæ antea decori fuerat, [3] invidiæ eſſe : at illi alteri [4] generis humilitas favorem addiderat : cæterùm in utroque magis ſtudia partium, quàm bona, aut mala ſua, [5] moderata. Præterea [6] ſeditioſi magiſtratus vulgum exagitare, Metellum omnibus concionibus [7] capitis arceſſere. Marii virtutem in majus celebrare. Denique plebes ſic accenſa, ut opifices, agreſteſque omnes, quorum res, [8] fideſque in manibus ſitæ erant, relictis operibus [9] frequentarent Marium, & ſua neceſſaria poſt illius honorem ducerent. Ita perculsâ nobilitate, poſt multas tempeſtates novo homini conſulatus mandatur : & poſtea populus à Tr. pl. Manlio

NOTÆ.

1 *Profectione.*] De qua ſuprà : avebat enim Romam proficiſci, Conſulatum petiturus.

2. *Volentia.*] Quandoquidem hæc vox eadem, eodem ſenſu, ab ipſo Salluſtio, 4. hiſtoriarum, repetitur, dubium non eſt quin ita ſcripſerit. Poſita verò eſt pro *Grata* aut *Placentia* Nimirum plebs lætabatur quòd, per litteras, quæ ex Marii mente ſcriptæ erant, occaſio data eſſet aliquem ex ſuis promovendi, nobilitatem deprimendi.

3 *Invidiæ.*] Quia tunc plebes plus poterat, cui nobilitatis dominatio inviſa erat.

4 *Generis.*] Marius humili loco quia natus erat, ideo à plebe magis amabatur.

5 *Moderata.*] Id eſt, *non tam ex opinione virtutis, aut ſocordiæ, ſeu Metelli, ſeu Marii, Plebs aut Nobilitas Metello, vel Mario, favebat, aut nocebat, quàm quia, ſuos promovere, alios deprimere, ſingulorum animo penitus inſederat.* Iſtud verò cujus ſit momenti nemo non videt : ut mirari ſubeat quomodo tam diu Reſpublica Romana cum hac peſte ſtare potuerit. Cauſa morbi, ſuperbia, tum populorum, tum Magiſtratuum. Sed quando ita nati ſumus omnes, ut nequidem ad ſummum bonum ullo modo cogi ſuſtineamus, neque id unquam ipſe Deus cogitet; hos decet in primis, qui rectores & moderatores ſunt, ſapientiâ ſtupidam multitudinem prævertere, ut duci ſe, quod cæca amat, non cogi, quod libera deteſtatur, ſemper cognoſcat. Optimè Terent. in quodam Prologo de iis amicis ſuis quos maximè commendare volebat,

Quorum, inquit, *operâ in bello, in otio, in negotio,*
Suo quiſque tempore uſu' eſt SINE SUPERBIA.

6 *Seditioſi.*] Tribuni, ſcilicet, qui ad ſeditionem & diſcordiam tantùm creati fuiſſe videntur.

7 *Capitis.*] Id eſt, *Earum rerum reum facere, & ad Populum accuſare, ex quibus libertas, dignitas, civitas, vita etiam quandoque amittatur.*

8 *Fideſque.*] Hîc poſita eſt pro fructu quem quis, præcipuè ex agro ſuo decerpit, qui fideliter eum fructum producit, cuique ille fidit. Eodem planè modo loquitur Horat. Oda 16. lib. 3. Gall. dicimus, *dont tout le bien & tout le revenu conſiſtoit dans le travail de leurs mains.*

9 *Frequentarent.*] Non quòd cum eo eſſent : at domum ejus obambulabant, eum ſequebantur, &c.

Mantino rogatus, quem vellet cum Jugurtha bellum gerere, frequens Marium juſſit. Sed ſenatus paullò antè Metello Numidiam decreverat. [1] Ea res fruſtrà fuit. Eodem tempore Jugurtha, amiſſis amicis, quorum pleroſque ipſe necaverat, cæteri formidine, pars ad Romanos, alii ad regem Bocchum profugerant; cùm neque bellum geri ſine adminiſtris poſſet, & novorum fidem in tanta perfidia veterum experiri periculoſum duceret; varius incertuſque agitabatur: neque illi res, neque conſilium, aut quiſquam hominum ſatis placebat; itinera, præfectoſque in dies mutare: modò advorſum hoſtes: interdum in ſolitudines pergere: ſæpe in fuga, at pòſt paullò in armis ſpem habere: dubitare virtuti popularium an fidei minùs crederet. Ita, quòcumque [a] intenderat, res advorſæ erant. Sed inter eas moras repentè ſe Metellus cum exercitu oſtendit. Numidæ ab Jugurtha pro tempore parati, inſtructique ſunt: dein prœlium incipitur. Qua in parte rex pugnæ affuit, ibi aliquandiu certatum: cæteri omnes ejus milites primo congreſſu pulſi, fugatique: Romani ſignorum, & armorum, & aliquanto numero hoſtium potiti. Nam fermè Numidas in omnibus prœliis magis pedes, quàm arma tutata ſunt. Eâ fugâ Jugurtha impenſiùs modò rebus ſuis diffidens, cum perfugis, & parte equitatus, in ſolitudines, dein [2] Thalam pervenit, in oppidum magnum, & opulentum: ubi plerique theſauri, filiorumque ejus multus pueritiæ [3] cultus erat. Quæ poſtquam Metello comperta ſunt, quamquam inter Thalam flumenque proxumum, in ſpatio millium quinquaginta, loca arida, atque vaſta eſſe cognoverat, tamen ſpe patrandi belli, ſi ejus oppidi potitus foret, omnis aſperitates ſupervadere, ac [4] naturam etiam vincere aggreditur. Igitur omnia jumenta ſarcinis levari jubet, niſi frumento dierum x. Cæterùm [5] utris modò, & alia aquæ idonea portari. Præterea conquirit ex agris quàm plurimùm poteſt domiti pecoris: eoque imponit vaſa cujuſque modi, ſed pleraque lignea, collecta ex tuguriis Numidarum. Ad hoc finitumis imperat, qui ſe poſt regis fugam Metello dediderant, quàm plurimùm quiſque aquæ portaret: diem, locumque, ubi præſtò forent, prædicit. Ipſe ex flumine, quam proxumam aquam oppido eſſe ſuprà diximus, jumenta onerat. Eo modo inſtructus ad Thalam proficiſcitur. Dein ubi ad id loci ventum,

INTERPRETATIO.

a *Ita Quòcumque animum converterat, res adverſa erant.*

NOTÆ.

1 *Ea.*] Quòd nimirum Senatus Metello Numidiam decreverat.

2 *Thalam.*] Satis conſtat Africæ propriæ urbem fuiſſe: Situs præcisè non cognoſcitur.

3 *Cultus.*] Id eſt, *Quidquid ad educationem & recreationem pertinet.*

4 *Naturam.*] De ariditate loci præcipuè intelligitur.

5 *Utris.*] Uter pellis eſt quâ continentur liquores.

quò Numidis præceperat; & caſtra poſita, munitaque ſunt; tanta repentè cælo miſſa vis aquæ dicitur, ut ea modò exercitui ſatis ſuperque foret. Præterea commeatus ſpe amplior; quia Numidæ, ſicuti plerique in nova deditione officia [1] intenderant. Cæterùm milites religione pluviâ magis uſi: eaque res multùm animis eorum addidit. Nam rati ſeſe diis immortalibus curæ eſſe; dein poſterâ die, contra opinionem Jugurthæ, ad Thalam perveniunt. Oppidani, qui ſe locorum aſperitate munitos crediderant, magnâ atque inſolitâ re perculſi, nihilo ſegniùs bellum parare. Idem noſtri facere. Sed rex, nihil jam Metello [2] infectum credens, quippe qui omnia arma, tela, loca, tempora, denique naturam ipſam, cæteris imperitantem, induſtriâ vicerat, cum liberis, & magna parte pecuniæ ex oppido noctu profugit;neque poſtea in ullo loco ampliùs unâ die, aut unâ nocte moratus, ſimulabat ſeſe negotii gratiâ properare, cæterùm proditionem timebat, quam vitare poſſe celeritate putabat. Nam talia conſilia per otium & ex opportunitate [a] capi. At Metellus ubi oppidanos prœlio intentos, ſimul oppidum & operibus, & loco munitum videt, vallo foſsâque mœnia circumvenit. Dein jubet locis [3] ex copia maxumè idoneis vineas [b] agere: [4] ſuperque eas aggerem jacere, & [5] ſuper aggerem impoſitis turribus opus & adminiſtros tutari. Contra hæc oppidani feſtinare, parare; prorſus ab utriſque nihil reliquum fieri. Denique Romani, multo antè labore præliiſque fatigati, poſt dies quadraginta, quàm eò ventum erat, oppido modò potiti: præda omnis à perfugis corrupta. Hi poſtquam murum [5] arietibus feriri, reſque ſuas afflictas vident, aurum argentumque, & alia, quæ prima ducuntur, domum regiam comportant: ibi vino, & epulis onerati, illaque & domum, & ſemet igni corrumpunt, & quas victi ab hoſtibus pœnas metuerant, eas ipſi volentes pependêre. Sed pariter cum capta Thala legati ex oppido Lepti ad Metellum venerant, orantes uti præſi-

INTERPRETATIO.

a *Nam* Jugurtha ſciebat *talia conſilia capi per otium & ex opportunitate.*

b *Deinde jubet vineas promoveri in locis maximè idoneis ex copia.*

NOTÆ.

1 *Intenderant.*] *Ils en avoient fait plus qu'on ne leur en avoit demandé.* Supra modum, uti in novo imperio ſolet, officioſi fuerant.

2 *Infectum.*] Id eſt, *Quod à Metello fieri non poſſet*: Verùm illud *infectum* cùm formam induat præteriti, maximam vim habet.

3 *Ex copia.*] Non dicit abſolutè, loca fuiſſe maximè idonea; ſed vineas actas in locis, pro ratione ſitûs & regionis, maximè idoneis.

4 *Superque.*] Pro *ultra* poſitum arbitror: ita ut ponè vineas latentes adminiſtri, terram & alia propiùs muros jacerent, ad conſtituendum aggerem. Aliter alii, quibus non aſſentior.

6 *Super.*] Jam *ſuper* vulgato ſenſu poſitum eſt.

6 *Arietibus.*] Aries machina fuit ad ſubruendos muros.

dium, præfectumque eò mitteret: Hamilcarem quendam, hominem nobilem, factioſum, novis rebus ſtudere; advorſum quem neque imperia magiſtratuum, neque leges valerent: ni id feſtinaret, in ſummo periculo ſuam ſalutem, [1] illorum ſocios, fore. Nam Leptitani jam inde à principio belli Jugurthini ad Beſtiam conſulem, & poſtea Romam miſerant, amicitiam, ſocietatemque rogatum. Dein, ubi ea impetrata, ſemper boni, fideleſque mansêre: & cuncta à Beſtia, Albino, Metelloque imperata navi fecerant. Itaque ab Imperatore facilè, quæ petebant, adepti. Emiſſæ eò cohortes Ligurum quatuor, & C. Annius præfectus. Id oppidum ab [2] Sidoniis conditum eſt, quos accepimus profugos, ob diſcordias civilis, navibus in eos locos veniſſe; cæterùm [a] ſitum inter duas Syrtis, quibus nomen ex [3] re inditum. Nam duo ſunt [4] ſinus propè in [5] extrema Africa, impares magnitudine, pari naturâ: quorum proxuma terræ [b] præalta ſunt; cætera, utì fors tulit, alta, alia in tempeſtate vadoſa. Nam ubi mare magnum eſſe, & ſævire ventis cœpit, limum, arenamque, & ſaxa ingentia fluctus trahunt; ita facies locorum cum ventis ſimul mutatur. Syrtes ab tractu nominatæ. Ejus civitatis lingua modò [c] converſa connubio Numidarum. Legum, cultuſque pleraque Sidonica: quæ eò faciliùs retinebant, quòd procul ab imperio [6] regis ætatem agebant. Inter illos, & [d] frequentem Numidiam inculti vaſtique loci erant.

Sed quoniam in has regiones per Leptitanorum negotia venimus, non [7] indignum videtur, egregium, atque memorabile facinus duorum Carthaginienſium memorare. Eam rem nos locus admonuit. Quâ tempeſtate Carthaginienſes pleræque Africæ imperitabant, Cyrenenſes quoque magni atque opulenti fuêre. Ager in medio arenoſus,

INTERPRETATIO.

a *Cæterùm* oppidum *poſitum eſt inter duas Syrtes.*

b *Quorum proxima* loca *terræ ſunt maximè profunda.*

c *Ejus civitatis lingua tantùm mutata per connubia Numidarum.*

d *Inter illos & hominibus frequentatam Numidiam loci inculti vaſtique erant.*

NOTÆ.

1 *Illorum.*] Romanorum.

2 *Sidoniis.*] Sidon urbs fuit Palæſtinæ antiquiſſima, plurimarum coloniarum mater; quamquam Tyro nonnulli Leptim adſcribunt. Sed notandum, quòd de illis urbibus, propter vicinitatem & ſimilitudinem, etiam ipſius Chriſti unum & idem fuit judicium.

3 *Re.*] *Tractu* ſcilicet, ut dicetur poſtmodum ab ipſo Salluſtio. At Græca eſt originatio: nam σύρω Græcorum, eſt *Trabo* Latinorum.

4 *Sinus.* Gall. *Des Golfes.* Ita vocatur mare, cùm alicubi littora curvat, & terras intrat.

5 *Extrema.*] Versùs Orientem, & ſecundùm veterem Geographiam.

6 *Regis.*] Quicumque tandem iis imperitaverit, ſive Maſiniſſa, Micipſa, aut quis alius fuerit.

7 *Indignum.* Gall. *Hors de propos.*

[1] unâ ſpecie: neque flumen, neque mons erat, qui finis eorum diſcerneret: [2] quæ res eos in magno diuturnoque bello inter ſe habuit. Poſtquam utrimque legiones, item claſſes ſæpe fuſæ, fugatæque, & alteri alteros aliquantùm attriverant; veriti ne mox victos, victoreſque defeſſos alius aggrederetur, per inducias [3] ſponſionem faciunt, uti certo die legati domo proficiſcerentur; quo in loco inter ſe obvii fuiſſent, is communis utriuſque populi finis haberetur. Igitur duo fratres Carthagine miſſi, quibus nomen Philænis erat, maturavêre iter pergere: Cyrenenſes tardiùs [a] iêre. Id ſocordiâne, an caſu acciderit, parùm cognovi. Cæterùm ſolet in locis illis tempeſtas haud ſecùs, atque in mari, retinere. Nam, ubi per loca æqualia, & [b] nuda gignentium, ventus coortus arenam humo excitavit, ea magnâ vi agitata, ora, oculoſque implere; ita proſpectu impedito, morari iter. Poſtquam Cyrenenſes aliquantò [4] poſteriores ſe eſſe vident, & ob rem corruptam, domi pœnas metuunt, [c] criminari Carthaginienſes ante tempus domo digreſſos; conturbare rem; denique omnia malle, quàm victi abire. Sed cùm [5] Pœni aliam conditionem tantummodo æquam peterent, [6] Græci [7] optionem Carthaginienſium faciunt; uti vel illi, [8] quos finis populo ſuo peterent, ibi vivi obruerentur; vel eâdem conditione ſeſe, quem in locum vellent, proceſſuros. Philæni, conditione probatâ, ſeque, vitamque ſuam reip. condonavêre: ita vivi obruti. Carthaginienſes in eo

INTERPRETATIO.

a *Cyrenenſes lentiore gradu proceſſerant.*

b *Cùm ventus obortus excitavit humo arenam per loca plana, & plantis omnibus deſtituta, ea arena agitata magnâ vi implet ora & oculos.*

c *Poſtquam Cyrenenſes vident ſe eſſe aliquantò poſteriores, & timent ne domi puniantur ob rem perditam, cœperunt criminari & accuſare Carthaginienſes, quaſi domo digreſſi eſſent ante tempus.*

NOTÆ.

1 *Unâ.*] Locus erat, ubi neque mons, neque flumen, prout dicit Autor, conſpiciebatur; ubi denique facies una & eadem. Gall. *Une raſe campagne.*

2 *Quæ res.*] Quòd ſcilicet fines nulli eſſent. Quæ verò, inquies, litibus materia? Multiplex naſcitur vel ex ſola juriſdictione, quia locus fuit viatoribus frequentatus: Libidini verò quid intactum eſſe poteſt?

3 *Sponſionem faciunt.*] Id eſt, *convenerunt, & conſenſerunt.* Gall. *Ils convinrent.*

4 *Poſteriores.*] Intellige eos ad medium campum non perveniſſe; Philænoſque plus quàm dimidiam partem itineris emenſos fuiſſe, atque adeò magnam agri partem civibus diligentiâ ſuâ lucrifeciſſe.

5 *Pœni.*] Carthaginienſes, Pœni dicti, quaſi Phœni, à Phœnicibus, unde originem ducebant.

6 *Græci.*] Cyrenenſes, quos antea Græcâ eſſe origine vidimus.

7 *Optionem.*] *Ils leur donnerent le choix.* Ita loquitur Terent. alicubi in Fabularum Prologis, cùm dicit, *voſtrum judicium fecit*, pro *vobis judicandum reliquit.*

8 *Quos.*] Hunc nota loquendi modum: Senſus eſt apertiſſimus, ſed phraſis extra ordinem conſtructionis.

loco Philænis fratribus aras conſecravêre : aliique illis domi honores inſtituti. Nunc ad rem redeo.

Jugurtha poſtquam, amiſsâ Thalâ, nihil ſatis firmum contra Metellum putat; per magnas [1] ſolitudines cum paucis profectus, pervenit ad Gætulos, genus hominum ferum, incultumque, & eo tempore ignarum nominis Romani. Eorum multitudinem in unum cogit : ac paullatim conſuefacit [2] ordines habere, ſigna ſequi, imperium obſervare, item alia militaria facere. Præterea regis Bocchi [a] proxumos magnis muneribus, & majoribus promiſſis ad ſtudium ſui perducit ; quîs adjutoribus regem aggreſſus, impellit, ut advorſum Romanos bellum ſuſcipiat. Id eâ gratiâ facilius, proniuſque fuit, quòd Bocchus initio hujuſce belli legatos Romam miſerat, fœdus, & amicitiam petitum. Quam rem oportuniſſumam incepto [3] belli [4] pauci impediverant, cæci avaritiâ, quîs omnia honeſta, atque inhoneſta vendere mos erat. Etiam antea Jugurthæ filia Bocchi nupſerat. Verùm ea neceſſitudo apud Numidas, Mauroſque levis ducitur : quòd ſinguli pro opibus, quiſque quàm plurimas uxores, denas alii, alii plures habeant ; ſed reges eò ampliùs. Ita [5] animus multitudine diſtrahitur ; [6] nullam pro [7] ſocia obtinet : pariter omnes viles ſunt. Igitur in locum ambobus placitum exercitus conveniunt. Ibi, fide datâ, & acceptâ, Jugurtha Bocchi animum oratione accendit : Romanos injuſtos, profundâ avaritiâ, communes omnium hoſtis eſſe : [8] eandem illos cauſſam belli cum Boccho habere, quam ſecum, & cum aliis gentibus, lubidinem imperitandi, quîs omnia regna advorſa ſint: [b] tum ſeſe, paullò antè Carthaginienſes, item regem [9] Perſen, [10] poſt, utì quiſque opulentiſſumus videatur, ita Romanis hoſtem fore. His, atque aliis talibus dictis, ad Cirtam oppidum iter conſti-

INTERPRETATIO.

a *Adducit ad ſui ſtudium familiares & amicos regis Bocchi magnis muneribus, & majoribus promiſſis.*

b Dicit Boccho, *ſeſe Jugurtham eſſe tum hoſtem Romanis, Carthaginienſes fuiſſe hoſtes paulò antè, item regem Perſen, poſt ita quemvis iis hoſtem fore, utì quiſque videatur opulentiſſimus.*

NOTÆ.

1 *Solitudines.*] *Des déſerts.*

2 *Ordines habere.*] *A garder leurs rangs.*

3 *Belli.*] Contra Jugurtham, ſcilicet; quia Bocchus vicinus erat.

4 *Pauci.*] Nobiles Romani.

5 *Animus.*] *L'affection.*

6 *Nullam.*] Mallem *nulla.*

7 *Sociâ.*] *Matronâ, & matrefamilias,* ut apud Romanos.

8 *Eandem.*] Cupit Jugurtha Bocchum intelligere, ipſi, perinde ac ſibi, & aliis regibus Romanos hoſtes eſſe, quantumvis bellum non indixiſſent; quandoquidem unâ & eâdem libidine in omnes ſucceſſivè inſurgerent.

9 *Perſen.*] Rex fuit Macedoniæ, quem Paulus Æmilius debellavit, & in triumphum duxit.

10 *Poſt.*] In quibuſdam codicibus vox iſta cum præcedente, nullâ interpoſitâ virgulâ, colligatur; unde error in Chronologiam inducitur : ſiquidem Perſes ante, non poſt Carthaginienſes devictus eſt.

tuunt: quod ibi Q. Metellus prædam, captivoſque & impedimenta locaverat. Ita Jugurtha ratus, aut, captâ urbe,[1] operæ pretium fore; aut, ſi Romanus auxilio ſuis veniſſet, prœlio ſeſe certaturos. Nam callidus id modò feſtinabat, Bocchi[2] pacem imminuere: ne, moras agitando, aliud, quàm bellum, mallet. Imperator poſtquam de regum ſocietate cognovit, non temerè, neque, utì ſæpe, jam victo Jugurthâ, conſueverat, omnibus locis pugnandi copiam facit: cæterùm, haud procul ab Cirta caſtris munitis, reges opperitur, meliùs eſſe ratus, cognitis Mauris, quoniam is novus hoſtis acceſſerat, ex commodo pugnam facere. Interim Româ per litteras fit certior, Mario provinciam Numidiam datam. Nam conſulem factum antè acceperat. Quibus rebus ſupra bonum atque honeſtum perculſus, neque lachrymas tenere, neque moderari linguam: vir egregius in aliis artibus, nimis molliter ægritudinem pati. Quam rem alii in[3] ſuperbiam vortebant: alii bonum ingenium contumeliâ accenſum eſſe: multi, quòd jam parta victoria ex manibus eriperetur: nobis ſatis cognitum, illum magis honore Marii, quàm injuriâ ſuâ excruciatum, neque tam anxiè laturum fuiſſe, ſi adempta provincia alii, quàm Mario, traderetur. Igitur eo dolore impeditus, & quia ſtultitiæ videbatur[4] alienam rem periculo ſuo curare, legatos ad Bocchum mittit, poſtulatum, ne ſine cauſſa hoſtis populo R. fieret: habere eum magnam copiam ſocietatis, amicitiæque conjungendæ, quæ potior bello eſſet: quamquam opibus ſuis confideret, tamen non debere incerta pro certis mutare: omne bellum ſumi facilè, cæterum ægerrumè deſinere: non in ejuſdem poteſtate initium ejus, & finem eſſe: incipere cuivis etiam ignavo licere; deponi, cùm victores velint: proinde ſibi, regnoque ſuo conſuleret: neu florentis res ſuas cum Jugurthæ perditis[5] miſceret. Ad ea rex ſatis placidè verba facit: ſeſe pacem cupere, ſed Jugurthæ fortunarum miſereri: ſi eadem illi[6] copia fieret, omnia conventura. Rurſus Imperator, contra poſtulata Bocchi, nuncios mittit. Ille probare partim, alia abnuere. Eo modo, ſæpe ab utroque miſſis remiſſiſque nunciis, tempus procedere, &[7] ex Metelli voluntate bellum intactum trahi. At Marius, utì ſuprà diximus, cupientiſſimâ plebe

NOTÆ.

1 *Operæ pretium.*] Gall. *Que ce ſeroit un coup d'importance, & qui en vaudroit bien la peine.*

2 *Pacem.*] Id eſt, *in eum locum & ſtatum Bocchum adducere, ut ampliùs non poſſet de pace cum Romanis ineunda cogitare.*

3 *Superbiam.*] Eam fuiſſe ex futilibus, quas addit aliorum conjecturis, ſatis patet.

4 *Alienam.*] Gloriam, ſcilicet, & triumphum Marii.

5 *Miſceret.*] Vide an non ab iſtis Romanis prudentiam nullo tuo periculo quærere poſſis.

6 *Copia.*] Id eſt, *Si fœdus cum Jugurtha quoque ſanciretur.* Paulò obſcuriùs expreſſit: ſed Autor noſter quæ leviora ſunt expedit, & ad eventum feſtinat.

6 *Ex Metelli.*] Illud eſt quod ſuprà dixit, Stultitiæ videri rem alienam periculo ſuo curare.

conſul

conſul factus, poſtquam ei provinciam Numidiam populus [1] juſſit, antea jam infeſtus nobilitati, tum verò [2] multus, atque ferox inſtare: ſingulos modò, modò univerſos lædere: dictitare, ſeſe conſulatum ex victis illis [a] ſpolia cepiſſe: alia præterea magnifica pro ſe, & illis dolentia: interim, quæ bello opus erant, prima habere; poſtulare legionibus ſupplementum: auxilia à populis, & regibus, ſociiſque accerſere: præterea ex Latio fortiſſimum quemque, pleroſque [3] militiâ, paucos [4] famâ cognitos accire, & [5] ambiundo cogere homines [6] emeritis ſtipendiis ſecum proficiſci. Neque illi ſenatus, quamquam advorſus erat, de ullo negotio negare audebat: cæterùm ſupplementum etiam lætus decreverat: quia, neque plebi militia [7] volenti putabatur, & Marius aut [8] belli uſum, aut ſtudia vulgi amiſſurus. Sed ea res fruſtrà ſperata: Tanta lubido cum Mario eundi pleroſque invaſerat. [b] Seſe quiſque prædâ locupletem fore, victorem domum rediturum. Alia hujuſcemodi animis trahebant: & eos non paullùm oratione ſuâ Marius [c] arrexerat. Nam poſtquam, omnibus, quæ poſtulaverat, decretis, milites ſcribere vult, hortandi cauſsâ, ſimul & nobilitatem, utì conſueverat, exagitandi, concionem populi advocavit, deinde hoc modo diſſeruit.

Scio ego, Quirites, pleroſque non iiſdem artibus imperium à vobis petere, & poſtquam adepti ſunt, gerere: primò induſtrios, ſupplices, [d] modicos eſſe: dein per ignaviam, & ſuperbiam ætatem agere. ſed mihi contrà videtur. Nam, quò univerſa reſp. pluris eſt quàm

INTERPRETATIO.

a *Marius dictitabat ſeſe cepiſſe Conſulatum, tanquam ſpolia, ex illis victis.*

b *Quiſque* credebat *ſeſe fore locupletem: prædâ, & rediturum victorem domum, alia bujuſmodi animis volvebant.*

c *Et Marius non parùm eos in ſpem erexerat oratione ſuâ.*

d *Scio* eos *primò eſſe laborioſos, ſupplices, moderatos.*

NOTÆ.

1 *Juſſit.*] Populus jubet, Senatus decernit.

2 *Multus.*] Id eſt, *acer, & in exagitanda nobilitate aſſiduus.*

3 *Militiâ.*] Id eſt, *rei militaris peritiâ.* Gall. *Par ce qu'il avoit vû de leur experience au métier de la guerre.*

4 *Famâ.*] Nota, Non dicit Marium famæ credidiſſe, ſed paucos acciviſſe, qui eâ tantùm clari eſſent. Bene ſanè, nam ut habet Poëta, fama.

Tam ficti pravique tenax, quàm nuntia veri.

5 *Ambiundo.*] Quia ad bellum, niſi in tumultu, legibus non cogebantur.

6 *Emeritis.*] Qui militant ſtipendia merentur; Unde emeriti & veterani illi dicuntur qui ſtipendia impleverunt, atque id omne tempus militiæ dederunt, quod legibus conſtitutum eſt.

7 *Volenti.*] Phraſis eſt ex veteri Latinitate: Id eſt, *Plerique credebant militiam populo minùs placere.*

8 *Belli uſum.*] Nobiles arbitrabantur, vel Marium infeliciter bellum ſine ſupplementis adminiſtraturum, vel, ea ſi invito populo ſeriberet, ejus gratiam amiſſurum. Sed vide mihi, quæſo, quantum periculum ex ſuperbia, deinde diſcordia, Reipublicæ immineat.

conſulatus, aut prætura, eò majore curâ illam adminiſtrari, quàm hæc peti [a] debere. Neque me fallit, quantùm cum maxumo beneficio veſtro negotii ſuſtineam. Bellum parare, ſimul & ærario parcere, cogere ad militiam [1] eos, quos nolis offendere; domi, foriſque omnia curare; & ea agere inter invidos, [2] occurſantis, factioſos, [3] opinione, Quirites, aſperius eſt. Ad hoc, alii ſi deliquêre, vetus nobilitas, majorum facta fortia, cognatorum & affinium opes, multæ [4] clientelæ, omnia hæc præſidio adſunt: mihi ſpes omnes in memet ſitæ; quas neceſſe eſt & virtute, & innocentiâ tutari: Nam [5] alia infirma ſunt. [6] Et illud intelligo, Quirites, [7] omnium ora in me [8] converſa eſſe, æquos, bonoſque favere: quippe benefacta mea reip. procedunt: nobilitatem [b] locum invadendi quærere. Quò mihi acriùs adnitendum eſt, uti neque vos [c] capiamini, & illi fruſtrà ſint. Ita ad hoc ætatis à pueritia fui, ut omnis labores, pericula conſueta habeam. Quæ ante veſtra beneficia gratuitò faciebam, ea uti, acceptâ [9] mercede, deſeram, non eſt conſilium, Quirites. Illis difficile eſt in poteſtatibus [d] temperare, qui per ambitionem ſeſe probos ſimulavêre: mihi, qui omnem ætatem in optimis artibus egi, bene facere jam ex conſuetudine [10] in naturam vertit. Bellum me gerere cum Jugurtha juſſiſtis: quam rem nobilitas ægerrumè tulit. Quæſo, reputate cum animis veſtris, num id mutari meliùs ſit, ſi quem ex illo [11] globo nobilitatis ad hoc, aut aliud tale negotium mittatis, hominem veteris proſapiæ, ac

INTERPRETATIO.

a Nam mihi videtur, *quò univerſa Reſpublica pluris eſt quàm Prætura aut Conſulatus, illam debere adminiſtrari eò majore curâ, quàm hæc peti.*

b *Intelligo nobilitatem quærere occaſionem ſibi vendicandi dominationem.*

c *Quapropter mihi vehementiùs adnitendum eſt, uti neque vos in fraudem incidatis, & illi fruſtrà ſint.*

4 *Difficile eſt illis modeſtè ſeſe gerere in poteſtatibus, qui ſe probos ſimulaverunt, dum ambibant.*

NOTÆ.

1. *Eos.*] De populo ipſo loquitur, apud quem orationem habebat, in qua plurima ſunt certè, quæ non ſine cauſa quivis memoriæ mandet.

2 *Occurſantis.*] De nobilibus agit, qui novorum hominum conatibus ſemper reſiſtebant.

3 *Opinione.*] Gall. *C'eſt une choſe plus fâcheuſe qu'on ne penſe.*

4 *Clientela.*] Ita vocantur civitates ſeu multitudines hominum, quæ alicui potenti adhærent, ejuſque patrocinio utuntur.

5 *Alia.*] Dicit ſe neque cognatos, neque clientelas, neque id genus alia habere, ſed ſolâ virtute niti.

6 *Et.*] Gall. diceremus, *Je ſçai d'autre part.* Particularum vim ante omnia, cognoſcere debet quiſquis alicujus linguæ accuratam notitiam habere cupit.

7 *Omnium.*] Veſtrûm, ſcilicet, qui ex plebe eſtis.

8 *Converſa.*] Id eſt, *qui omnia bona à me expectatis.*

9 *Mercede.*] Conſulatu, videlicet, & in eum exercitum imperio, qui in Numidia eſt.

10 *In naturam.*] Iſtud eſt maximè homines ad virtutis habitum inflammare debet.

11 *Globo.*] Iſtud eſt valdè invidioſum;

multarum [1] imaginum, & [2] nullius ſtipendii; ſcilicet ut in tanta re ignarus omnium trepidet, feſtinet, ſumat aliquem ex populo [a] monitorem officii ſui. Ita plerumque evenit; uti, quem vos imperare juſſiſtis, is ſibi imperatorem alium quærat. At ego ſcio, Quirites, [b] qui, poſtquam conſules facti ſunt, acta majorum, & Græcorum militaria præcepta legere cœperint; homines [3] præpoſteri. [c] [4] Nam gerere, quàm fieri, tempore poſterius, re, atque uſu prius eſt. Comparate nunc, Quirites, cum illorum ſuperbia me hominem novum. Quæ illi audire, & legere ſolent, eorum partem vidi, alia egomet geſſi. Quæ illi litteris, ea ego militando didici. Nunc vos exiſtumate, facta, an dicta pluris ſint. Contemnunt novitatem meam, ego illorum ignaviam. Mihi fortuna, illis probra objectantur. Quamquam ego naturam unam, & communem omnium exiſtumo, ſed fortiſſumum quemque [5] generoſiſſumum eſſe. Ac ſi jam ex patribus Albini, aut Beſtiæ quæri poſſet, mene, an illos ex ſe gigni maluerint: quid reſponſuros creditis, niſi, ſeſe liberos quàm optumos voluiſſe? Quod ſi jure deſpiciunt me; [6] faciant idem majoribus ſuis; quibus, uti mihi, ex virtute nobilitas cœpit. Invident honori meo: ergo [7] invideant labori, innocentiæ, periculis etiam meis: quoniam per hæc illum cepi. Verùm homines corrupti ſuperbiâ, ita ætatem agunt, quaſi honores veſtros contemnant: ita hos petunt, quaſi honeſtè vixerint. Næ illi falſi ſunt, qui diverſiſſumas res pariter expectant, ignaviæ voluptatem, & [9] præmia virtutis. Atque etiam cùm apud vos; aut in ſenatu ver-

INTERPRETATIO.

a *Sumat aliquem ex populo, qui de officio ſuo admoneat.*

b *At ego quoſdam cognoſco, Quirites, qui poſtquam Conſules facti ſunt, cœperint legere acta majorum, &c.*

c *Nam Gerere* Imperium *eſt prius re & experientiâ, quàm fieri* Imperator, quod eſt *tempore, poſterius*

NOTÆ.

1 *Imaginum.*] Antea vidimus moris fuiſſe, Majorum imagines habere. Per imagines verò, veterem proſapiam intelligit, quam deridet.

2 *Nullius,*] Id eſt *qui nunquam fuit, in exercitu.*

3 *Præpoſteri.*] Ita vocantur qui, quod primum eſt, ultimùm; quod ultimum, primùm exequuntur.

4 *Nam gerere.*] Senſus eſt, ni fallor, Viro opus eſſe antè bonas artes, quæ ad Imperium aliquod gerendum requiruntur, didiciſſe & exercuiſſe, quàm publico ſuffragio illud adminiſtret, aut ad id promoveatur.

5 *Generoſiſſimum.*] Perinde eſt ac ſi dixiſſet, virtute veram nobilitatem comparari.

6 *Faciant.*] Id eſt, *Majores quoque ſuos deſpiciant.*

7 *Invideant.*] Nobilitatis carpit ignaviam, quaſi dicat, *Cur non pariter illi ſeſe objectant periculis? Cur non laborant? &c.*

8 *Præmia.*] Attende, quæſo, ad Marii ſcopum: Virtuti ſicut & ignaviæ, delicias ſuas eſſe dicit; ſed quæ illius ſunt ita ab his differre, ut nullus ſimul utriuſque poſſit commoditatibus & oblectamentis gaudere. At enim voluptatis nomine, ſicuti infames & obtuſas notavit ſocordiæ dulcedines; ita verò præmii appellatione honeſtas & viriles virtutis illecebras inſignit. Utinam omnibus hæc nota eſſet differentia! Qui volet eâ causâ Cebetis tabulam videbit.

ba faciunt, pleraque oratione majores ſuos extollunt; eorum fortia facta memorando clariores ſeſe putant: quod contrà eſt. Nam, quantò vita illorum præclarior, tantò horum ſocordia flagitioſior. Et profectò ita ſe res habet. Majorum gloria poſteris lumen eſt, neque bona, neque mala eorum in occulto patitur. Hujuſce rei ego inopiam patior, Quirites. Verùm id, quod multò præclarius eſt, meamet facta mihi dicere licet. Nunc videte, quàm iniqui ſint. Quod ex aliena virtute ſibi arrogant, id mihi ex mea non concedunt: [1] ſcilicet quia imagines non habeo, & quia mihi nova nobilitas eſt: [2] quam certè peperiſſe meliùs eſt, quàm acceptam corrupiſſe. Equidem ego non ignoro, ſi jam mihi reſpondere velint, abundè illis facundam, & compoſitam orationem fore. Sed in maxumo veſtro beneficio, cùm omnibus locis me, voſque maledictis lacerent, non placuit reticere, ne quis [3] modeſtiam in conſcientiam duceret. Nam me quidem [4] ex animi ſententiâ nulla oratio lædere poteſt. Quippe [a] vera, neceſſe eſt bene prædicet: falſam vita, moreſque mei [5] ſuperant. Sed quoniam veſtra conſilia accuſantur, [6] qui mihi ſummum honorem, & maxumum negotium impoſuiſtis: etiam atque etiam reputate, num id [7] pœnitendum ſit. Non poſſum, [8] fidei cauſâ, imagines, neque triumphos, aut conſulatus majorum meorum oſtentare: at, ſi res poſtulet, haſtas, vexillum, [9] phaleras, alia dona militaria, præterea cicatrices [10] advorſo corpore. Hæ ſunt meæ imagines, hæc nobilitas, non hereditate relicta, ut illa illis, ſed quæ ego plurimis meis laboribus, & periculis

INTERPRETATIO.

a *Nam ſi* oratio *vera eſt, neceſſe eſt bene* de me *prædicet; vita* verò, *& mores mei ſuperant falſam* orationem.

NOTÆ.

1 *Scilicet.*] Sæpiùs de imaginibus loquitur, quia nobiles quantam inde fovebant ſuperbiam, tantam illis indidem conciliat invidiam.

2 *Quam.*] Vis quædam latet & aculeus ſub iſta brevi, & feſtinante Marii reſponſione, quam omnnes non ſentiunt.

3 *Modeſtiam.*] Id eſt, *ne quis, ſi omnino tacuiſſem, ideo me non reſpondere crederet, quòd conſcientia aliquid exprobraret.*

4. *Ex animi.*] Id eſt, *quo modo virtute mentem & animum compoſui.*

5 *Superant.*] Beatus eſt certè, qui, conſcius recti, infractus & intactus famæ mendacia, verè & ex animo ridere poteſt: Infelix qui aliquatenus ſaltem non poteſt. Famæ approbatio maximum eſt bonum, ſed plerumque fortunæ donum; quodque adeò, ut ejus omnia, neque nimis quærere, neque nimis contemnere, ſed quale eſt ferre decet.

6 *Qui.*] Conſtructio eſt extraordinaria; refertur enim relativum ad rem intellectam, non ad nomen.

7 *Pœnitendum.*] Id eſt, *Mutandum.* Metonymia eſt.

8 *Fidei cauſâ.*] Id eſt, *ut vobis ea probem quæ de me prædico.*

9. *Phaleras.*] Phaleræ quamquam ſæpiùs pro ornamentis equorum veniunt, ſunt tamen etiam virorum nobilium, & virtute bellicâ conſpicuorum inſignia.

10. *Advorſo.*] Id eſt, *quæ, dum ego ſtrenuè hoſtes ferirem, vulneratum me eſſe, indicant.*

quæſivi. Non ſunt [1] *compoſita verba mea. Parùm id facio. Ipſa ſe virtus ſatis oſtendit : illis artificio opus eſt : uti turpia facta oratione tegant. Neque litteras Græcas didici. Parùm placebat eas diſcere, quippe quæ ad virtutem* [2] *doctoribus nihil profuerunt. At illa multò optuma reip. doctus ſum ; hoſtis ferire, præſidia* [3] *agitare ; nihil metuere, niſi turpem famam ; hiemem, & æſtatem juxtà pati ; humi requieſcere ; eodem tempore inopiam, & laborem tolerare.* [4] *His ego præceptis milites hortabor : neque illos* [5] *artè colam, me opulenter ; neque gloriam meam* [a] *laborem illorum faciam. Hoc eſt utile, hoc* [6] *civile imperium. Namque, cùm tute per mollitiem agas, exercitum ſupplicio cogere, hoc eſt* [7] *dominum, non imperatorem eſſe. Hæc, atque talia majores veſtri faciundo, ſeque, remque publicam celebravêre.* [8] *Quis nobilitas freta, ipſa diſſimilis moribus, nos illorum æmulos contemnit ; & omnis honores, non ex merito, ſed quaſi* [9] *debitos, à vobis repetit. Cæterùm homines ſuperbiſſumi procul errant. Majores eorum omnia, quæ* [b] *licebat, illis reliquêre, divitias, imagines, memoriam ſui præclaram. Virtutem non reliquêre ; neque poterant. Ea ſola neque datur dono, neque accipitur. Sordidum me, & incultis moribus aiunt ; quia parùm ſcitè convivium exorno, neque hiſtrionem ullum, neque* [10] *pluris pretii coquum, quàm* [11] *villicum, habeo. Quæ mihi lubet confiteri, Quirites. Nam & ex parente meo, & ex aliis* [12] *ſanctis viris ita accepi, munditias* [13] *mulieribus, viris* [14] *laborem convenire, omnibuſque bonis oportere plùs gloriæ,*

INTERPRETATIO.

a *Neque mihi gloriam parabo ex labore ipſorum.*

b *Majores eorum reliquerunt illis omnia quæ potuerunt.*

NOTÆ.

1 *Compoſita.*] *Prout dicunt nobiles*, ſcilicet. Nam oratio tota eſt ad eos inſectandos.

2 *Doctoribus.*] Græci enim à Romanis victi ſunt.

3 *Agitare.*] *Sçavoir faire une bonne garde*, ou *commander à une Garniſon*.

4 *His.*] Sunt illi optimi præceptores qui rebus & exemplis docent; non qui vanâ & futili ſuâ loquacitate, quicquid refugiunt ipſi, aliis imperant.

5 *Artè.*] Id eſt, *Militibus ea minùs præbendo quæ ad vitam neceſſaria ſunt*; *ſicuti factum ab aliis Imperatoribus.*

6 *Civile.*] Id eſt, *honeſtum, quodque liberos homines deceat.*

7 *Dominum.*] Refertur vox iſta ad ſervum ; quaſi dicat alios Imperatores tyrannorum more, militibus, tanquam ſervis, imperitaſſe.

8 *Quis*] Majoribus, ſcilicet.

9 *Debitos.*] Supple, *Quoquo modo illi vixerint.*

10 *Pluris.*] Scilicet illis Dominis, undique coqui conquirendi ſunt, quibus egregiè palatus ſapiat. Non illud dicit Marius adversùs nobiles, ſed intelligitur.

11. *Villicum.*] Servus erat qui aliis in villa præerat.

12 *Sanctis.*] Sanctus is dicitur, qui quod ſancitum eſt ſervat, qui ſecundùm leges vivit. Non idem eſt quem nos *Saint* dicimus.

13 *Mulieribus.*] Id eſt, *Effeminatis*, ſi Marium nobiles acriùs vellicaſſe credas.

14 *Laborem.*] Si in ea tempora, aut eos homines incidiſſemus, quanta ſuavitas in vita eſſet!

quàm divitiarum eſſe; arma, non ſupellectilem, decori eſſe. Quin ergo, quod juvat, quod carum æſtumant, id ſemper faciant: ament, potent; ubi adoleſcentiam habuêre, ibi ſenectutem agant, in conviviis, dediti ventri, & turpiſſumæ parti corporis: ſudorem, pulverem, & alia talia relinquant nobis, quibus illa epulis jucundiora ſunt. Verùm non ita eſt. Nam, ubi ſe flagitiis dedecoravêre turpiſſumi viri, bonorum præmia ereptum eunt. Ita [1] injuſtiſſumè luxuria, & ignavia, peſſumæ artes, illis, qui coluêre eas, nihil [a] officiunt, reip. innoxiæ cladi ſunt. Nunc, quoniam illis, [2] quantùm mores mei, non illorum flagitia poſcebant, reſpondi: pauca de rep. loquar. Primùm omnium de Numidia bonum habete animum, Quirites. Nam quæ ad hoc tempus Jugurtham tutata ſunt, omnia removiſtis, [3] avaritiam, imperitiam, ſuperbiam. Dein exercitus ibi eſt locorum ſciens, ſed mehercule magis ſtrenuus, quàm felix. Nam magna pars ejus avaritiâ, aut temeritate ducum attrita eſt. Quamobrem vos, [4] quibus militaris ætas eſt, adnitimini mecum, & capeſſite remp. neque quemquam ex [5] calamitate aliorum, aut imperatorum ſuperbiâ metus ceperit. Egomet in agmine, in prœlio conſultor idem, & ſocius periculi vobiſcum adero; meque, voſque in omnibus rebus juxtà geram. Et profectò, diis juvantibus, omnia [b] matura ſunt, victoria, præda, laus: quæ ſi dubia, aut procul eſſent; tamen omnis bonos reip. ſubvenire decet. Etenim nemo ignaviâ immortalis factus: neque quiſquam parens liberis, ut æterni forent, optavit: magis, uti boni, honeſtique vitam exigerent. Plura dicerem, Quirites, ſi timidis virtutem verba adderent. Nam ſtrenuis abundè dictum puto.

Hujuſcemodi oratione habita, Marius poſtquam plebis animos arrectos videt, properè commeatu, ſtipendio, armis, aliiſque utilibus navis onerat. Cum his A. Manlium legatum proficiſci jubet. Ipſe interea mili-

INTERPRETATIO.

a *Eo modo, per maximam injuſtitiam, luxuria & ignavia peſſimæ artes nihil nocent illis, qui eas coluerunt, ſunt detrimento & ruinæ Reipublicæ innoxiæ.*

b *Omnia ſunt prona & facilia.*

NOTÆ.

1 *Injuſtiſſimè.*] Iſtud diligenter obſervandum eſt; nam luxuria & ignavia, quando in Republica coeunt, illi neceſſariò peſtem important.

2 *Quantum.*] Ita verò quiſque magis quid ſe dignum ſit, quàm quid in alios fieri poſſit, conſulere debet; eâdemque operâ ſæpiſſime luctum, ſemper verò magnam curam, magnumque laborem ſibi demſerit.

3 *Avaritiam.*] Beſtiam, Aulum, & Metellum ordine carpit, deinde ſibi, quamquam indirectè, laudem maximam tribuit.

4 *Quibus.*] Antea vidimus Populi voluntatem ad militiam non inclinatam fuiſſe.

5 *Calamitate.*] Cauſam removet quâ militiam Populus detrectabat, dum ſpem injicit, non, ipſo imperante, futurum, ut quiſquam inopiâ commeatuum, aut ducis injuriâ pereat.

tes ſcribere, non more majorum, neque ex [1] claſſibus, ſed uti cujuſque lubido erat, [2] capite cenſos pleroſque. Id factum alii inopiâ [3] bonorum, alii per ambitionem conſulis memorabant, quòd ab eo genere celebratus, auctuſque erat; & homini potentiam quærenti egentiſſumus quiſque opportuniſſumus, cui neque ſua curæ (quippe quæ nulla ſunt) & [4] omnia cum pretio honeſta videntur. Igitur Marius cum aliquantò majore numero, quàm decretum erat, in Africam profectus, paucis diebus Uticam advehitur. Exercitus ei traditur à P. Rutilio legato. Nam Metellus conſpectum Marii fugerat, ne videret ea, quæ [a] audita animus tolerare nequiverat. Sed conſul, expletis [5] legionibus, cohortibuſque auxiliariis; in agrum fertilem, & prædâ onuſtum proficiſcitur. Omnia ibi capta militibus donat: dein caſtella, & oppida naturâ & viris parùm munita aggreditur: prœlia multa, cæterùm alia levia [b] aliis locis facere. Interim novi milites ſine metu pugnæ adeſſe: videre fugientis capi, aut occidi; fortiſſumum quemque tutiſſimum: armis libertatem, patriam parenteſque, & alia omnia tegi, gloriam, atque divitias quæri. Sic brevi ſpatio novi vetereſque [6] coaluêre, & virtus omnium æqualis facta. At reges ubi de adventu Marii cognoverunt, diverſi in locos difficiles abeunt. Ita Jugurthæ placuerat, ſperanti, mox effuſos hoſtis invadi poſſe; Romanos, ſicuti pleroſque, remoto metu laxiùs, licentiùſque futuros. Metellus interea Romam profectus, contra ſpem ſuam lætiſſumis animis excipitur, plebi, patribuſque, poſtquam [7] invidia deceſſerat, juxtà carus. Sed Marius impigrè, prudenterque ſuorum, & hoſtium res pariter attendere; cognoſcere quid boni utriſque, aut contrà

INTERPRETATIO.

a *Ne videret ea, quæ animus nequiverat tolerare, cùm ab ipſo audita fuerant.*

b *Fecit multa prælia, cæterùm alia levia, diverſis locis.*

NOTÆ.

1 *Claſſibus.*] Servius Tullius, qui primus cenſum inſtituit, pro ejus ratione univerſum populum in claſſes & centurias deſcripſit & diviſit. Claſſes quinque fuerunt; pro majoris aut minoris cenſus æſtimatione, nullâ habitâ ferè ratione multitudinis quæ ab omnibus oneribus, & militari operâ immunis erat, quamquam numero quinque reliquas claſſes æquaret.

2 *Capite cenſos.*] Ita vocabantur quorum cenſus nullus erat, ſeu multitudo illa de qua modò, quæ ſextam claſſem faciebat; ſed vix in numerum relatam, ut, vel ex hoc Salluſtii loco, cernere licet.

3 *Bonorum.*] Id eſt, *eorum hominum qui aliquo in numero fuiſſent.*

4 *Omnia cum pretio.*] Id eſt, *omnia quæ cum lucro conjuncta ſunt.*

5 *Legionibus.* Romanorum, ſcilicet: Sed illud vox ipſa exprimit.

6 *Coaluêre.*] Id eſt, *unum, & ejuſdem naturæ corpus, facti ſunt.*

7 *Invidia.*] Quia, ſcilicet, imperio ſpoliatus fuerat. Videant verò illi quorſum evadat ſuperbia, qui ſine virtute magnificè per omnium ora ambulant. Metellum ſummum virum, auctoritate Senatus innixum, omnibus gratum, de gloriæ ſummo faſtigio dejecit; uſque adeò invidioſum & ruinoſum eſt quod nimium eſt.

eſſet: explorare itinera regum; conſilia, & inſidias eorum antevenire: nihil apud ſe remiſſum, neque apud illos tutum pati. Itaque & Gætulos, & Jugurtham, [a] ex ſociis noſtris prædas agentes, ſæpe aggreſſus in itinere fuderat, ipſumque regem haud procul ab oppido Cirtâ armis exuerat. Quæ poſtquam glorioſa modò, neque belli [b] patrandi cognovit, ſtatuit urbis, quæ viris, aut loco pro hoſtibus, & advorſum ſe opportuniſſumæ erant, ſingulas circumvenire: Ita Jugurtham aut præſidiis nudatum, ſi ea pateretur, aut prœlio certaturum. Nam Bocchus nuncios ſæpe ad eum miſerat, velle populi Rom. amicitiam, ne quid ab ſe hoſtile timeret. Id ſimulaveritne, quò improviſus gravior accederet, an mobilitate ingenii [c] pacem atque bellum mutare ſolitus, parùm exploratum eſt. Sed conſul, utì ſtatuerat, oppida, caſtellaque munita adire: partim vi, alia metu, aut præmia oſtentando, [d] avertere ab hoſtibus. Ac primò [1] mediocria gerebat, exiſtumans Jugurtham ob ſuos tutandos in manus venturum, Sed ubi illùm procul abeſſe, & aliis negotiis intentum accepit; majora, & magis aſpera aggredi tempus viſum eſt. Erat inter ingentis ſolitudines oppidum magnum, atque valens, nomine Capſa: cujus conditor Hercules Libys memorabatur. Ejus cives apud Jugurtham immunes, [2] levi imperio, & ob ea fideliſſumi habebantur: muniti advorſum hoſtes non mœnibus modò, & armis atque viris, verùm etiam multò magis locorum aſperitate. Nam præter oppido propinqua, alia omnia vaſta, inculta, egentia aquæ, infeſta ſerpentibus: quarum vis, ſicut omnium ferarum, inopiâ cibi acrior, ad hoc, natura ſerpentium [e] ipſa pernicioſa, ſiti magis, quàm aliâ re accenditur. Ejus potiundi Marium maxima cupido invaſerat, cùm propter uſum belli, tum quia res aſpera videbatur: & Metellus oppidum Thalam magnâ gloriâ ceperat, haud diſſimiliter ſitum, munitumque: niſi quod apud Thalam non longè à mœnibus aliquot fontes erant. Capſenſes

INTERPRETATIO.

a *Aggreſſus Gætulos & Jugurtham in itinere, qui prædas agebant de ſociis noſtris, ſæpe* eos *fuderat.*

b *Quæ, poſtquam* Marius *videt eſſe tantùm glorioſa, neque ad bellum finiendum ſpectare, ſtatuit ſingulas urbes circumvenire, quæ viris, aut loco erant opportuniſſimæ hoſtibus, & ſibi adverſæ.*

c *Parùm cognitum eſt, an id ſimulaverit; ut accederet gravior, cùm de improviſo* accederet; *an quia ſolitus erat, ex mobilitate & levitate ingenii mutare pacem atque bellum, & modò hoc, modò illam ſequi.*

d *Hoſtibus adimebat, & ab iis alienabat* oppida & caſtella.

e *Præterea natura ſerpentium per ſe pernicioſa, accenditur magis ſiti quàm re aliâ.*

NOTÆ.

1 *Mediocria.*] Non ſtatim difficilia aggreſſus eſt, ne fortè difficultatibus circumventus à Jugurtha opprimeretur.

2 *Levi.*] Quibus gravia non imperabantur.

una

unâ modò, atque eâ intra oppidum [1] jugi aquâ, [2] cæterâ pluviâ utebantur. Id ibique, & in omni [a] Africa, quæ procul à mare incultiùs agebat, eò faciliùs tolerabatur, quia Numidæ plerumque lacte, & ferinâ carne veſcebantur, & neque ſalem, neque alia gulæ [3] irritamenta quærebant. Cibus illis advorſum famem, & ſitim, non lubidini, neque luxuriæ erat. Igitur conſul, omnibus exploratis, credo diis fretus, (nam contra tantas difficultates conſilio ſatis providere non poterat: quippe etiam frumenti inopiâ tentabatur, quòd Numidæ pabulo pecoris magis, quàm [4] arvo ſtudent, &, quodcumque natum fuerat, juſſu regis in loca munita contulerant: ager autem aridus, & frugum vacuus eâ tempeſtate: nam æſtatis extremum erat) tamen pro rei copia ſatis providenter exornat: pecus omne, quod ſuperioribus diebus præda fuerat, equitibus auxiliariis [5] agendum attribuit: A. Manlium legatum cum cohortibus expeditis ad oppidum [6] Laris, ubi ſtipendium, & commeatum locaverat, ire jubet: dicitque ſe [b] prædabundum poſt paucos dies eòdem venturum. Sic incepto ſuo occultato, pergit ad flumen Tanam. Cæterùm in itinere quotidie pecus exercitui per centurias, item turmas æqualiter diſtribuerat; &, ex coriis utres uti fierent, curabat: ſimul & inopiam frumenti [7] lenire, & ignaris omnibus, parare, quæ [8] mox uſui forent: denique ſexto die, cùm ad flumen ventum eſt, maxuma vis utrium effecta. Ibi caſtris levi munimento poſitis, milites cibum capere, atque, uti ſimul cum occaſu ſolis egrederentur, paratos eſſe jubet: omnibus ſarcinis abjectis, aquâ modo ſeque, & jumenta onerare. Dein, poſtquam tempus viſum, caſtris egreditur: noctemque totam [c] itinere facto conſedit. Idem proxumâ facit. Dein tertiâ multò ante lucis adventum pervenit in locum tumuloſum, ab Capſa non ampliùs duûm millium intervallo: ibique, quàm occultiſſumè poteſt, cum omnibus copiis opperitur. Sed, ubi dies cœpit; & Numidæ, nihil hoſtile metuentes,

INTERPRETATIO.

a *Aquæ inopia tolerabatur faciliùs, & ibi, & inter omnes Afros, qui procul à mari incultiùs vivebant, quia Numidæ plerùmque lacte & carne ferinâ veſcebantur.*

b *Et dicit, ſe inter prædandum eò venturum poſt paucos dies.*

c *Et caſtra poſuit, poſtquam per totam noctem iter feciſſet.*

NOTÆ.

1 *Jugi.*] *Quæ indeſinenter ſcaturiebat & fluebat.*

2 *Cæterà.*] Adverbialiter poſitum: Quoad cætera.

3 *Irritamenta.*] Ita vocantur aromata, & quæcumque palatum vellicant.

4 *Arvo.*] Id eſt, *agricultura.*

5 *Agendum.*] *Afin qu'ils les touchaſſent devant eux.*

6 *Laris.*] In Genitivo, nam ita loquutos fuiſſe aliquando, compertum eſt. Cæterùm in quibuſdam codicibus invenitur, *Larim.*

7 *Lenire.*] Pecora mactando ſimul inopiam frumenti leniebat, & coria quibus utres fierent, parabat.

8 *Mox.*] Ad Aquam continendam.

multi oppido egreſſi; repentè omnem equitatum, & cum his velociſſumos pedites curſu tendere ad Capſam, & portas obſidere jubet; deinde ipſe intentus properè ſequi, neque milites prædari ſinere. Quæ poſtquam oppidani cognovêre; res [1] trepidæ, metus ingens, malum improviſum, ad hoc pars civium extra mœnia in hoſtium poteſtate, coëgêre, uti deditionem facerent. Cæterùm oppidum incenſum. Numidæ puberes interfecti, alii omnes venumdati, præda militibus diviſa. Id facinus [2] contra jus belli non avaritiâ, neque ſcelere conſulis admiſſum; [3] ſed quia locus Jugurthæ opportunus, nobis aditu difficilis, genus hominum mobile, infidum, antè neque benificio, neque metu coërcitum. Poſtquam tantam rem Marius ſine ullo ſuorum incommodo patravit, magnus, & clarus antea, major, atque clarior haberi cœpit. Omnia non bene conſulta [4] in virtutem trahebantur. Milites [a] modeſto imperio habiti, ſimul & locupletes, ad cælum ferre: Numidæ magis, quàm mortalem, timere: poſtremò ſocii, atque hoſtes credere, illi aut mentem divinam eſſe, aut deorum nutu cuncta portendi. Sed conſul, ubi ea res bene evenit, ad alia oppida pergit. Pauca, repugnantibus Numidis, capit. Plura, [5] deſerta propter Capſenſium miſerias, igni corrupit. Luctu, atque cæde omnia complentur. Denique multis locis potitus, ac pleriſque exercitu incruento, aliam rem aggreditur, non eâdem aſperitate, [b] quâ Capſenſium, cæterùm haud ſecùs difficilem. Namque haud longè à flumine Mulucha, quod Jugurthæ, Bocchique regnum disjungebat, erat inter cæteram planitiem mons ſaxeus, mediocri [6] caſtello, ſatis

INTERPRETATIO.

a *Milites liberaliter tractati, ſimul & locupletes*, Marium *ad cœlum ferebant.*
b *Aggreditur aliam rem, non eâdem aſperitate ſeptam*, quâ fuerat *res Capſenſium, cæterum non minùs difficilem.*

NOTÆ.

1 *Trepidæ.*] Quomodo, calamitatibus derepentè ingruentibus, evenire ſolet: Per tumultum omnia dum ſimul aguntur, eâ feſtinatione nihil promovetur.

2 *Contra jus.*] Jus hoc in loco, rigidè non eſt exponendum, ſed Autoris ſenſu, pro eo quod vulgò faciebant Romani, ut ſupplicibus & dedititiis parcerent: Aliàs, ſi per jus planè id omne intelligas contra quod nemo facere audeat, ſcelus profectò fuerit à Mario patratum, cùm Capſa incenſa eſt. Verùm Capſenſes, cùm ſatis conſtet dedititios ſine ulla pactione fuiſſe, Mario, pro illo ſummo & abſoluto belli jure, licuit, de ſuis ſedibus deturbare, vendere, &c.

3 *Sed.*] Hinc vides Salluſtium jus belli ex eo quod Victori bonum & commodum, hoſti perniciosum & exitioſum eſt, conſtituere.

4 *In virtutem.*] Ita evenit inter homines; ſapientes vulgò creduntur quibus fortuna favet, deſipientes quibus reflat. Nimirum pauci cùm ſapiant, omnes tamen loquantur, ſed maximè plebs garrula, eventus, ſtultorum magiſter, ſibi omnia vendicat. Hinc quâ cautione publica negotia ſuſcipiat, videbit qui ſibi bene cupiet.

5 *Deſerta.*] Scilicet, calamitatis fama, quæ Capſenſes protriverat, latè omnes ſuis domibus expulerat.

6 *Caſtello.*] Florus urbem fuiſſe dicit.

patens; immenſùm editus, uno peranguſto aditu relicto: nam [a] omnia natura, velut opere, atque conſulto, præceps. Quem locum Marius, quòd ibi regis theſauri erant, ſummâ vi capere intendit: ſed ea res fortè, quàm conſilio meliùs geſta. Nam caſtello virorum, atque armorum ſatis magna vis, & frumenti, & fons aquæ: aggeribus, turribuſque, & aliis machinationibus locus importunus. Iter [b] caſtellanorum anguſtum admodum, utrimque præciſum. Vineæ cum ingenti periculo fruſtrà agebantur. Nam cùm eæ paullò proceſſerant, igni, aut lapidibus corrumpebantur. Milites neque [c] pro opere conſiſtere, propter iniquitatem loci: neque inter vineas [1] ſine periculo adminiſtrare: optumus quiſque cadere, aut ſauciari, cæteris metus augeri. At Marius, multis diebus, & laboribus conſumtis, anxius [d] trahere cum animo ſuo, omitteretne inceptum, quoniam fruſtrà erat, an fortunam [2] opperiretur, quâ ſæpe proſperè uſus fuerat. Quæ cùm multos dies, nocteſque æſtuans agitaret, fortè quidam [3] Ligus, ex cohortibus auxiliariis miles gregarius, caſtris aquatum egreſſus, haud procul ab latere caſtelli, quod [e] advorſum prœliantibus erat, animadvertit inter ſaxa repentes cochleas: quarum cùm unam, atque alteram, dein plures peteret, ſtudio legundi paullatim propè ad ſummum montis egreſſus eſt. Ubi poſtquam ſolitudinem intellexit, more humanæ cupidinis ignara viſundi, animum vortit. Et fortè in eo loco grandis ilex coaluerat inter ſaxa paullulùm modò [4] prona, dein flexa, atque aucta in altitudinem, quò cuncta gignentium natura fert: cujus ramis modò, modò eminentibus ſaxis niſus Ligus, caſtelli planitiem [5] perſcribit; quòd cuncti Numidæ intenti præ-

INTERPRETATIO.

a *Nam* ibi per *omnia* loca *natura erat præceps quaſi opere, atque de induſtria.*

b *Iter eorum hominum qui caſtellum incolebant erat admodum anguſtum, & ex utroque latere abruptum.*

c *Milites neque* poterant *conſiſtere ad opus faciendum, propter iniquitatem loci.*

d *At Marius, multis diebus & laboribus conſumtis, maximè ſolicitus multo cum labore animo ſuo volvebat, deſereretne quod inceperat, quoniam non procedebat, an exſpectaret fortunam.*

e *Quæ cùm per multos dies & noctes* Marius *volveret, cum animi maxima fluctuatione & agitatione, fortè quidam Ligus, miles gregarius ex cohortibus auxiliariis, qui caſtris egreſſus erat ad petendam aquam, animadvertit cochleas repentes inter ſaxa, non procul ab latere caſtelli, quod oppoſitum erat* lateri, *ubi prœlium erat.*

NOTÆ.

1 *Sine periculo.*] Quia vineæ igne & lapidibus ſubruebantur.

2 *Opperiretur.*] Non poſſunt iſtud non mirari qui fortunæ auram non ſenſerunt.

3 *Ligus.*] Qui erat ex Liguria. *Un Genois.*

4 *Prona.*] Intellige arborem primò ex ſaxo naſcentem non potuiſſe ſtatim in altum aſſurgere, ſed paululùm versùs ima montis inflexam fuiſſe, prout illud in locis declivibus conſpicitur; deinde ſeſe erexiſſe, uſumque ſcalæ præbuiſſe, ut ſaxum ſcanderetur.

5 *Perſcribit.*] *Il reconnut bien la plase. Il en prit le plan.*

liantibus aderant. Exploratis omnibus, quæ mox uſui fore ducebat, eòdem regreditur, non temerè, ut aſcenderat, ſed tentans omnia, & circumſpiciens. Itaque Marium properè adit: acta edocet: hortatur, ab eâ parte, quâ ipſe deſcenderat, caſtellum tentet: pollicetur ſeſe itineris periculique ducem. Marius cum Ligure promiſſa ejus cognitum [a] ex præſentibus miſit: quorum, [1] utì cujuſque ingenium erat, ita rem difficilem, aut facilem renunciavêre. Conſulis animus tamen paullulùm arrectus. Itaque ex copia tubicinum, & cornicinum, quinque numero quàm velociſſumos delegit, & cum his, [2] præſidio qui forent, quatuor centuriones: omniſque Liguri parere jubet: & [3] ei negotio proxumum diem conſtituit. Sed ubi ex præcepto tempus viſum; paratis, compoſitiſque omnibus, ad locum pergit. Cæterùm illi, qui centuriis præerant, prædocti ab [4] duce, arma, ornatumque mutaverant, capite, atque pedibus nudis, uti [5] proſpectus, niſuſque per ſaxa faciliùs foret: ſuper terga gladii, & ſcuta; verùm ea Numidica, ex coriis, [6] ponderis gratiâ: ſimul & [7] offenſa quò leniùs ſtreperent. Igitur prægrediens Ligus, ſaxa, & ſi quæ vetuſtate radices eminebant laqueis vinciebat, quibus allevati milites faciliùs adſcenderent: interdum timidos inſolentiâ itineris levare manu: ubi paullò aſperior adſcenſus erat, ſingulos præ ſe inermos mittere; dein ipſe cum illorum armis ſequi: quæ [8] dubia niſui videbantur, potiſſumùm tentare: ac ſæpius eàdem adſcendens, ac deſcendens, dein ſtatim [9] digrediens, cæteris audaciam addere. Igitur diu, multùmque fatigati, tandem in caſtellum perveniunt, deſertum ab ea parte: quòd omnes, ſicut aliis diebus, advorſum hoſtes aderant. Marius, ubi ex nunciis, quæ Ligus egerat, cognovit, quamquam toto die intentos

INTERPRETATIO.

a *Marius miſit* quoſdam *ex præſentibus cum Ligure, ad cognoſcendum promiſſa ejus.*

NOTÆ.

1 *Utì cujuſque.*] Iſtud diligenter notandum, ut cuique, non ſecundùm id quod ejus verba ſonant, ſed indolis & ingenii factâ æſtimatione, fidem habeamus: Quod niſi fit, ſæpiùs in fraudem, & errorem, non magis alienâ quam noſtrâ culpâ incidemus.

2 *Præſidio.*] Id eſt, *qui rem ipſam exequerentur & tuerentur*: quippe centurio ſuos quiſque milites habuit.

3 *Ei negotio.*] Non dicit Autor quodnam illud ſit; verùm de caſtelli expugnatione ſermonem eſſe ſatis intelligitur.

4 *Duce.*] *Ligure*, ſcilicet.

5 *Proſpectus.*] Enimvero illis, ſi ullo modo caput obvelatum habuiſſent, viam in aſcendendo videre, vel diſpicere non licuiſſet; ſed virgultis & radicibus impliciti fuiſſent.

6 *Ponderis.*] Id eſt, *ut leviora eſſent.*

7 *Offenſa.*] Ferrum enim quod in umbone ſcutorum Romanorum erat, ſonum reddidiſſet, ſi ea ad ſaxum alliſa eſſent.

8 *Dubia niſui.*] Id eſt, quò, *in aſcenſu inferre pedem, ſatis tutum non videbatur*; cùm ſaxum ſolutum erat, aut labans, &c.

9 *Digrediens.*] Ille, ut ita dicam, ludibundus & ſaltabundus per ea loca, quò aliis animum adderet, incedebat.

prœlio Numidas habuerat, tum verò cohortatus milites, & ipſe extra vineas egreſſus, [1] teſtudine actâ ſuccedere, & ſimul hoſtem [2] tormentis, ſagittariiſque, & funditoribus eminus terrere. At Numidæ, ſæpe antea vineis Romanorum ſubverſis, item incenſis, non caſtelli mœnibus ſeſe tutabantur; ſed [a] pro muro dies, nocteſque agitare; maledicere Romanis; ac Mario vecordiam objectare; militibus noſtris Jugurthæ ſervitium minari; ſecundis rebus feroces eſſe. Interim, Romanis omnibus, hoſtibuſque prœlio intentis, magnâ vi utrimque, pro gloria atque imperio his, [3] illis pro ſalute certantibus, repentè à tergo [4] ſigna canere: ac primò mulieres, & pueri, qui viſum proceſſerant, fugere; deinde, uti quiſque muro proxumus erat; poſtremò cuncti armati, inermeſque. Quod ubi accidit, eò acriùs Romani inſtare, fundere, ac pleroſque tantummodò ſauciare, dein ſuper occiſorum corpora vadere, avidi gloriæ [5] certantes murum petere; neque quemquam omnium præda morari. Sic fortè correcta Marii [6] temeritas, gloriam ex culpa invenit. Cæterùm, dum ea res geritur, L. Sulla quæſtor cum magno equitatu in caſtra venit, [7] quòd, ut ex Latio, & à ſociis cogeret, Romæ relictus erat. Sed quoniam nos tanti viri res admonuit; idoneum viſum eſt, de natura, cultuque ejus paucis dicere. Neque enim alio loco de Sullæ rebus dicturi ſumus: & L. [8] Siſenna optumè, & diligentiſſumè omnium, qui eas res dixêre, [b] perſecutus, parùm mihi [9] libero ore locutus videtur. Igitur Sulla gentis patriciæ [10] nobilis fuit, familiâ propè jam extinctâ majorum ignaviâ, litteris Græcis atque Latinis [c] juxtà, atque doctiſſumè erudi-

INTERPRETATIO.

a *Sed permanebant dies & noctes ante muros.*

b *Et L. Siſenna, qui perſecutus eſt* hiſtoriam *optimè & diligentiſſimè omnium qui eas res dixêre, videtur mihi locutus parùm libero ore.*

c *Eruditus erat doctiſſimè & pariter litteris Græcis atque Latinis.*

NOTÆ.

1 *Teſtudine.*] Machina erat, quâ ad arcendos ictus, utebantur, quæque pro multiplici uſu diversè connectebatur.

2 *Tormentis.*] Machinæ fuerunt, quibus vi ſummâ lapides, & alia miſſilia jaciebant.

3 *Illis.*] Hinc videre licet, pronomen *hic*, *hac*, *hoc*, non ſemper ad proximum referri, ſed quandoque poni pro *alius*, *alia*, *aliud*, *&c.*

4 *Signa.*] Antea vidimus ideo cornicines & tubicines miſſos: ut, ſcilicet, terrorem augerent.

5 *Certantes.*] Illud eſt quod Gall. dicimus, *A qui ſera le premier.*

6 *Temeritas.*] Cùm arcem, ut videbatur, inexpugnabilem appetiiſſet.

7 *Quòd.*] Intellige Syllam tunc, non maturiùs advenisse, quòd Romæ ad cogendum equitatum relictus fuiſſet. Fortè legendum *quem*.

8 *Siſenna.*] Hiſtoricus fuit ex gente Cornelia, ut teſtatur Feſtus, qui bellum civile Syllanum edidit: Ciceronis judicio melior quàm qui ante ipſum Latinè hiſtoriam ſcripſerant; attamen diſtans à perfecto. Ejus reſtant aliquot fragmenta.

9 *Libero.*] Quia Syllæ vitia noluit, aut non auſus eſt deſcribere.

10 *Nobilis.*] Multi nobiles erant, qui continuò patricii non erant.

tus, animo ingenti, cupidus voluptatum, ſed gloriæ cupidior: otio luxurioſo eſſe: tamen ab negotiis numquam voluptas remorata, niſi quòd [1] de uxore potuit honeſtiùs conſuli: facundus, callidus, & [2] amicitiâ facilis: [3] ad ſimulanda negotia altitudo ingenii incredibilis: multarum rerum, ac maxumè pecuniæ largitor: atque illi feliciſſumo omnium ante [4] civilem victoriam, nunquam [a] ſuper induſtriam fortuna fuit: multique dubitavêre, fortior, an felicior eſſet. Nam, poſtea quæ fecerit, incertum habeo, [5] pudeat magis, an pigeat diſſerere. Igitur Sulla, utì ſuprà dictum eſt, poſtquam in Africam, atque in caſtra Marii cum equitatu venit, rudis antea & ignarus belli, ſollertiſſumus omnium in paucis tempeſtatibus factus eſt. Ad hoc milites benignè appellare: multis rogantibus, [6] aliis per ſe ipſe dare, beneficia invitus accipere; ſed ea properantiùs, quàm æs mutuum [7] reddere. [8] Ipſe ab nullo repetere: magis id laborare, ut illi quàm plurimi deberent; joca atque ſeria cum humilumis agere. In operibus, in agmine, atque ad vigilias multus adeſſe: neque interim, quod [9] ambitio prava ſolet, conſulis, aut cujuſquam boni famam lædere: tantummodo neque conſilio, neque manu priorem alium

INTERPRETATIO.

a *Atque fortuna nunquam fuit illi major induſtriâ, quamquam omnium feliciſſimus fuerit ante victoriam civilem.*

NOTÆ.

1 *De uxore.*] Iſtud fortè ideo dixit, quòd Valeriam in theatro laſcivè nimis blandientem ſibi uxorem duxit. Vide Plutarch.

2 *Amicitiâ facilis.*] Id eſt, *qui ſibi aliorum benevolentiam facilè conciliabat, eiſque benignum ſeſe pari lubentiâ prabebat.* Gall. *Il ſçavoit gagner le cœur des gens, & ſe communiquoit facilement.*

3 *Ad ſimulanda negotia.*] Viro Politico neceſſe eſt in primis, negotiis eam faciem effingere poſſe, quâ voluntatem aliorum inflectat, & ad ſcopum ſuum perducat. Vim eam Syllæ innatam fuiſſe teſtatur Salluſt. Gall. diceremus, *Il ſçavoit donner aux choſes le tour qu'il vouloit; les repreſenter ſous telle face qu'il lui plaiſoit.* Vel, ſi eam putes accerſitam explicationem, intellige, Syllam ingenio fuiſſe tam acri, tamque expromtam habuiſſe memoriam, ut geſtu & habitu, aut colloquio & congreſſu, quodcumque libuiſſet hominibus perſuadere potuerit.

4 *Civilem.*] Iſtud addidit, quia poſtquam Sylla, mortuo Mario, rerum potitus eſt, Romam & Italiam omnibus modis civium ſanguine cruentavit.

5 *Pudeat.*] Id eſt, *Reſpublica quamvis ad exitium perducta fuerit, non tamen ejus major fuit clades, quàm Sylla vecordia.*

6 *Aliis.*] Iſtud, quod ſuprà dixit explicat, Syllam amicitiâ facilem fuiſſe.

7 *Reddere.*] Quantò pluris eſt homo, quàm pecunia, tantò accuratiùs ejus opera, gratia, aut amicitia, cum amplificatione compenſanda.

8 *Ipſe ab nullo.*] Niſi iſtud adſit, beneficium non eſt, ſed mercimonium: Quantumvis enim ingrati animi vitium intolerabile fuerit, nihilominus tamen qui benefacit, quid manus dextra agat neſcire debet ſiniſtra, ut ſapientiſſimè monuit ipſe Chriſtus Jeſus, ne veriùs amicis onus imponamus, quàm beneficium, collocemus.

9 *Ambitio prava.*] Nam bona eſt etiam, cùm quis ſine cujuſquam detrimento bonæ famæ ſtudet.

pati : pleroſque antevenire. Quibus rebus, & artibus brevì Mario, militibuſque cariſſumus factus. At Jugurtha poſtquam oppidum Capſam, alioſque locos munitos, & ſibi utilis, ſimul & magnam pecuniam amiſerat; ad Bocchum nuncios mittit, quàm primùm in Numidiam copias adduceret: prœlii faciundi tempus adeſſe. Quem ubi cunctari accepit, dubium belli atque pacis rationes [a] trahere: rurſus, ut antea, proximos ejus donis corrumpit: ipſique [1] Mauro pollicetur Numidiæ tertiam partem, ſi aut Romani Africâ expulſi, aut, [2] integris ſuis finibus, bellum compoſitum foret. Eo præmio illectus Bocchus cum magna multitudine Jugurtham accedit. Ità, amborum exercitu conjuncto, Marium jam in hiberna proficiſcentem, vix decimâ parte [3] die reliqua invadunt, rati noctem, quæ jam aderat, victis ſibi munimento fore, &, ſi viciſſent, nullo impedimento, quia locorum ſcientes erant: contrà Romanis utrumque caſum in tenebris difficiliorem fore. Igitur [4] ſimul conſul ex multis de hoſtium adventu cognovit: & ipſi hoſtes aderant: & priùs quàm exercitus aut inſtrui, aut ſarcinas colligere, denique, antè quàm ſignum, aut imperium ullum accipere quivit, equites Mauri, atque Gætuli, non acie, neque ullo more prœlii, ſed catervatim, utì quoſque fors conglobaverat, in noſtros incurrunt. Qui omnes trepidi improviſo metu, attamen virtutis memores, aut arma capiebant, aut capientis alios ab hoſtibus defenſabant: pars equos aſcendere, obviam hoſtibus ire: pugna latrocinio magis, quàm prœlio ſimilis fieri: ſine ſignis, ſine ordinibus, equites pedites permixti, cædere alios, alios obtruncare: multos [b] contra adverſos acerrumè pugnantes ab tergo circumvenire: neque virtus, neque arma ſatis tegere; quòd hoſtes numero plures, & undique circumfuſi erant: denique Romani [5] veteres, novique, & [6] ob ea, ſcientes belli, ſi quos locus, aut caſus conjunxerat,

INTERPRETATIO.

a *Quem, ubi accepit moras nectere, dum dubius anxiè perpendebat rationes quæ pro bello aut pace faciebant.*

b *Circumveniebant multos ab tergo, dum illi pugnarent acerrimè contra hoſtes adverſos.*

NOTÆ.

1 *Mauro.*] *Boccho*, ſcilicet.

2 *Integris.*] Hoc eſt, *ſi nulla pars regni ſibi à Romanis detraheretur.*

3 *Die.*] Procul dubio caſus eſt Genitivi, quandoquidem Plautus & Virgilius ita locuti ſunt; atque hunc ipſum locum citat Gellius, qui *die* in patrio caſu à Salluſtio poſitum eſſe dicit, aliorumque argutiolas eâ de re contemnit.

4 *Simul.*] Dicit, tunc tantùm Marium de hoſtium adventu cognoviſſe, cùm ipſi adeſſent.

5 *Veteres.*] Non ſunt veterani, prout quidam exiſtimavit; verùm ii, de quibus mentio facta eſt ſuperiùs, qui ſub Metello militaverant, quique cum novis quos Marius adduxit, in unum corpus coaluerant.

6 *Ob ea.*] Id eſt, *Romani veteres & novi, ideo ſcientes belli quòd hi cum illis, uſu, Numidarum more aſſuetis, permixti eſſent, & in unum corpus coaluiſſent, orbes faciebant, ſi quos locus aut caſus conjunxerat.*

[1] orbes facere : atque ita ab omnibus partibus ſimul tecti, & inſtructi hoſtium vim ſuſtentabant. Neque in eo tamque aſpero negotio Marius territus, aut magis, quàm antea demiſſo animo fuit ; ſed cum turma ſua, quàm ex fortiſſimis magis, quàm familiariſſumis paraverat, vagari paſſim : ac modò laborantibus ſuis ſuccurrere ; modò hoſtis, ubi confertiſſumi obſtiterant, invadere : manu [2] conſulere militibus, quoniam imperitare conturbatis omnibus non poterat. [3] Jamque dies conſumtus erat, cùm tamen barbari nihil remittere ; atque, utì reges præceperant, noctem pro ſe rati, acriùs inſtare. Tum Marius ex copia rerum conſilium trahit : atque, uti ſuis receptui locus eſſet, collis duos propinquos inter ſe occupat. Quorum in uno, [a] caſtris parùm amplo, fons aquæ magnus erat : alter uſui opportunus, quia magnâ parte editus, & præceps, pauca munimenta [4] egebat. Cæterùm apud aquam Sullam cum equitibus noctem agitare jubet. Ipſe milites diſperſos paullatim, neque minùs hoſtibus conturbatis, in unum contrahit : dein cunctos [5] pleno gradu in collem ſubducit. Ita reges, loci difficultate coacti, prœlio deterrentur ; neque tamen ſuos longiùs abire ſinunt, ſed, utroque colle multitudine circumdato effuſi conſedêre. Dein, crebris ignibus factis, plerumque noctis barbari more ſuo lætari, exſultare, ſtrepere vocibus : & ipſi duces feroces, quòd non fugêre, ac [b] pro victoribus agere. Sed ea cuncta Romanis ex tenebris, & editioribus locis facilia viſu, magnoque [6] hortamento erant. Plurimùm verò Marius imperitiâ hoſtium confirmatus, [7] quàm maxumum ſilentium haberi jubet : ne ſigna quidem, utì per vigilias ſolebant, canere ; dein, ubi lux adventabat, defeſſis jam hoſtibus, ac paullò antè ſomno captis, de improviſo [8] vectigalis, item

INTERPRETATIO.

a *Quorum in uno parùm amplo ad caſtra ponenda, erat fons magnus aquæ.*

b *Et ipſi duces gerebant ſeſe ferociter, & quaſi victores fuiſſent, quia non fugerant.*

NOTÆ.

1 *Orbes.*] Quid intelligat per orbes, res ipſa ſatis ſuperque indicat. Illi, ſcilicet, in circulum ſeſe componebant, ut eos ex omni parte adverſos hoſtes invenirent, neque à tergo circumvenirentur.

2 *Conſulere.*] Intellige Marium huc illuc curſando ; & quò ille cumque iviſſet hoſtes profligando, aliquatenus ſuos juviſſe, eorumque ordines reſtituiſſe.

3 *Jamque dies conſumtus erat.*] Verſus heroïci hæc verba conſtituunt bonam partem, quod, procul dubio, Autori, per incogitantiam excidit.

4 *Egebat.*] Alii habent *quærebat*, nonnulli *gerebat*. Malim retinere *egebat* ; nec me movet quòd accuſativum poſt ſe habeat ; nam ejuſmodi antiquatis phraſibus gaudet Salluſtius.

5 *Pleno.*] Id eſt, *tantùm illi non aufugerunt* ; ſi modò Romanorum gloriam Salluſtius aſſentatiunculâ non eſt occupatus. *Marius les fit retirer à grands pas.*

6 *Hortamento.*] Quia hoſtes cùm ſecuros & exultantes viderent, confidebant inſuper eos defeſſos & ſopitos fore, cùm prœlium inſtauraretur.

7 *Quàm maximum.*] *Il commanda que l'on fît le moins de bruit que l'on pourroit.*

8 *Vectigalis.*] Eorum conjicio fuiſſe tubicines qui ſuperveniebant, & extraordinarii Romanis aderant.

cohortium,

cohortium, turmarum, legionum tubicines ſimul omnes ſigna canere, milites clamorem tollere, atque [1] portis erumpere. [2] Mauri, atque [3] Gætuli ignoto atque horribili ſonitu repentè exciti, neque fugere, neque arma capere, neque omnino facere, aut providere quidquam poterant. Ita cunctos ſtrepitu, clamore, nullo ſubveniente, noſtris inſtantibus, tumultu, terrore, formidine, [4] quaſi vecordia ceperat: denique omnes fuſi, fugatique: arma, & ſigna militaria pleraque capta: pluresque eo prœlio, quàm omnibus ſuperioribus, interemti. Nam ſomno, & metu inſolito impedita fuga. Dein Marius, utì cœperat, in hiberna proficiſcitur, quæ propter commeatum, in oppidis maritumis agere decreverat: neque tamen victoriâ ſocors, aut inſolens factus; ſed pariter, atque in conſpectu hoſtium, [5] quadrato agmine incedere. Sulla cum equitatu [a] apud dextimos, in ſiniſtra parte A. Manlius cum funditoribus, & ſagittariis, præterea cohortes Ligurum curabat: primos, & extremos cum expeditis manipulis tribunos locaverat. Perfugæ, regionum ſcientiſſumi, hoſtium iter explorabant. Simul conſul [b] quaſi nullo impoſito, omnia providere: apud omnis adeſſe, laudare, increpare merentis. Ipſe armatus, intentuſque item milites [6] cogebat: [7] neque ſecùs, atque iter faceret, caſtra munire, excubitum in porta cohortis ex legionibus, pro caſtris equites auxiliarios mittere: præterea alios ſuper vallum in munimentis locare, vigilias ipſe circuire, non tam diffidentiâ [c] futuri, quæ imperaviſſet, quàm uti militibus exæquatus cum imperatore labos volentibus eſſet. Et ſanè Marius illoque, aliiſque temporibus Jugurthini belli, [8] pudore magis, quàm [9] malo, exercitum coërcebat: [10] quod multi per ambitionem fieri aiebant: pars quòd à pueritia conſuetam duritiam, & alia, quæ cæteri miſerias vocant, voluptati habuiſſet.

INTERPRETATIO.

a *Sylla erat cum equitatu in dextra parte.*

b *Simul Conſul providebat omnia, quaſi neminem* ſuo loco *curare juſſiſſet.*

c *Non tam diffidens futura eſſe ea quæ imperaviſſet, quàm ut labor exæquatus militibus cum Imperatore, illis placeret.*

NOTÆ.

1 *Portis.*] *Caſtrorum*, ſcilicet.

2 *Mauri.*] Quibus Bocchus imperitabat.

3 *Gætuli.*] Quos ordines ſervare Jugurtha inſtituerat.

4 *Quaſi.*] Vox iſta cum *vecordia* jungi debet, ut conjunctim eam veſaniam & dementiam ſignificent quâ ii affliguntur, qui nimio metu correpti ſunt. Idem propemodum præſtat quod illud quod vocant *Une terreur panique.*

5 *Quadrato.*] Ut quàcumque hoſtis ingrueret parati eſſent.

6 *Cogebat.*] *Pudore*, ſcilicet, cùm imperatorem ſuum intentum animadverterent.

7 *Neque ſecùs.*] Dicit Marium, cùm in itinere ſemper paratiſſimus fuiſſet, eodem modo in caſtris ſe geſſiſſe. Locus obſcurus eſt, niſi advertas.

8 *Pudore.*] Intellige Marium tantum laborem cepiſſe, ut, illo ita intento, neminem otiari non puduiſſet.

9 *Malo.*] *Pœnâ aut ſupplicio.*

10 *Quod.*] Quòd nimirum ſibi laborem cum militibus communem faciebat.

[1] Niſi tamen reſp. pariter, ac ſæviſſumo imperio, bene, atque decorè geſta. Igitur quarto denique die haud longè ab oppido Cirta ſimul undique [2] ſpeculatores citi ſeſe oſtendunt: quâ re hoſtis adeſſe intelligitur. Sed quia diverſi redeuntes, alius ab alia parte, atque omnes idem ſignificabant; conſul incertus, quonam modo aciem inſtrueret, nullo ordine commutato, advorſum omnia paratus ibidem opperitur. Igitur Jugurtham ſpes fruſtrata, qui copias in quatuor partis diſtribuerat, ratus ex omnibus [3] æquè aliquos ab tergo hoſtibus venturos. Interim Sulla, quem primum hoſtes attigerant, cohortatus ſuos, turmatim, & quàm maxumè confertis equis, ipſeque aliique Mauros invadunt: cæteri in loco manentes, ab jaculis eminus emiſſis corpora tegere, &, [a] ſi qui in manus venerant, obtruncare. Dum eo modo equites prœliantur, Bocchus cum peditibus, quos Volux filius ejus adduxerat, neque in priore pugna, [b] in itinere morati, adfuerant, poſtremam Romanorum aciem invadunt. Tum Marius apud primos agebat, quòd ibi Jugurtha cum plurimis erat. Dein [4] Numida, cognito Bocchi adventu, clam cum paucis [5] ad pedites convortit: ibi Latinè (nam apud Numantiam loqui didicerat) exclamat, noſtros fruſtrà pugnare: paullò antè Marium ſuâ manu interfectum; ſimul gladium ſanguine oblitum oſtendere, quem in pugna, ſatis impigrè occiſo pedite noſtro, cruentaverat. Quod ubi milites accepêre, magis atrocitate rei, quàm fide nuncii, terrentur: ſimulque barbari animos tollere, & in perculſos Romanos acriùs incedere. Jamque paullùm à fuga aberat, cùm Sulla, profligatis iis, quos advorſum ierat, rediens ab latere Mauros incurrit. Bocchus ſtatim avertitur. At Jugurtha, dum ſuſtentare ſuos, & propè jam adeptam victoriam retinere cupit, circumventus ab equitibus dextrâ ſiniſtrâ, omnibus occiſis, ſolus inter tela hoſtium vitabundus erumpit. Atque interim Marius, [6] fugatis equitibus, accurrit auxilio ſuis, quos pelli jam acceperat. De-

INTERPRETATIO.

a *Et ſi qui* Mauri *in* Romanorum *manus venerant*, eos *obtruncabant.*

b *Neque in priore pugna adfuerant*; quòd *in itinere morati eſſent.*

NOTÆ.

1 *Niſi.*] Poſitum eſt pro *ſed*; aut *verùm*, ut ſæpe alibi. Gall. diceremus, *Avec tout cela*, aut *Quoi qu'il en ſoit.*

2 *Speculatores.*] Perfugas fuiſſe ſuprà dixit.

3 *Æquè.*] Id eſt, *Indiſcriminatim ex quadruplici agmine alterum à tergo hoſtes invaſurum, cùm tamen neſciret Jugurtha cuinam iſtud obtingeret.* Gall. *Que les uns ou les autres indifferemment pourroient prendre en queue l'armée des Romains.*

4 *Numida.*] *Jugurtha*, procul dubio; ut mirum videatur hoc in loco hæſiſſe viros doctos.

5 *Ad pedites.*] Romanos ſcilicet, atque eos arbitror contra quos Bocchus pugnabat, qui in poſtrema acie locati fuerant, quod patebit attendenti.

6 *Fugatis.*] Eos fuiſſe arbitror, qui cum Jugurtha fuerant, à quibus ſe ipſe ſubduxerat, ut ſtratagemate adversùs Romanos pedites uteretur.

nique hoſtes jam undique fuſi. Tum ſpectaculum horribile in campis patentibus: ſequi, fugere; occidi, capi; equi, atque viri afflicti: ac multi, vulneribus acceptis, neque fugere poſſe, neque quietem pati; [1] niti modò, ac ſtatim concidere; poſtremò omnia, quà viſus erat, conſtrata telis, armis, cadaveribus, & inter ea humus infecta ſanguine. Poſtea loci conſul, haud dubiè jam victor, pervenit in oppidum Cirtam, quò initio profectus [a] intenderat. Eò poſt diem quintum, quàm [2] iterum barbari malè pugnaverant, legati à Boccho veniunt: qui regis verbis à Mario petivêre duos quàm fidiſſumos ad eum mitteret; velle de ſuo, & de populi R. commodo cum iis diſſerere. Ille ſtatim L. Sullam, & A. Manlium ire jubet, qui [3] quamquam acciti ibant; tamen placuit verba apud regem facere; ingenium aut avorſum uti flecterent; aut cupidum pacis vehementiùs accenderent. Itaque Sulla, cujus [4] facundiæ, non ætati, à Manlio conceſſum, pauca verba hujuſcemodi locutus.

Rex Bocche, magna lætitia nobis eſt, cùm te talem virum dii monuêre, ut aliquando pacem, quàm bellum, malles; neu te optimum cum peſſumo omnium Jugurtha miſcendo commaculares; ſimul nobis demeres acerbam neceſſitudinem, pariter te errantem, & illum ſceleratiſſimum perſequi. Ad hoc, populo R. jam [b] *à principio inopi, meliùs viſum, amicos, quàm ſervos, quærere: tutiuſque rati, volentibus, quàm coactis* [5] *imperitare. Tibi verò nulla opportunior amicitia noſtrâ, primùm quòd procul abſumus; in quo* [7] *offenſa minumùm, gratia par, ac ſi propè adeſſemus: dein, quòd* [c] *parentes abundè habemus, amicorum neque nobis, neque cuiquam*

INTERPRETATIO.

a *Quò conſilium fuerat pervenire initio cùm diſceſſerat.*

b *Præterea melius viſum Populo Romano, jam à principio, cùm admodum inops erat & egenus, quærere amicos quàm ſervos.*

c *Deinde quia habemus abundè homines qui nobis pareant.*

NOTÆ.

1 *Niti.*] *Ils tâchoient de ſe relever.*

2 *Iterum.*] De hac poſtrema pugna loquitur: priorem ſuperiùs vidimus, quando Romani in colles evaſerunt, deinde hoſtes profligaverunt.

3 *Quamquam.*] Hoc dicit, quia non eorum fuit, qui acciti erant, antè loqui, quàm quid exponeret barbarus cognitum habuiſſent.

4 *Facundiæ.*] An ob rem, necne, poſtea cognoſces.

5 *Imperitare.*] Hinc vides imperii nomen, quamquam ſæpiùs dominium notet, honeſtum quoque eſſe; graviuſque & ſtabilius arbitratos eſſe Romanos illud, quod liberalitate & amicitiâ adjungitur, quàm vi quod fit & ſuperbiâ. Noſtris verò hominibus, pleriſque nequidem iſthuc odorari licet; ſed ſuperbiæ ſuæ omnia proculcanda à diis ipſis tradita eſſe arbitrantur. Litteris Græcis & Latinis nihil opus eſt; Satis fuit ut primi eſſent omnium rerum, ſuperbia eos omnia contemnere docuerit. Itaque ergo amantur; A Gnathonibus ſcilicet, non elegantibus & cordatis viris.

6 *Offenſa.*] Id eſt, *tibi non poſſumus nocere.*

omnium ſatis fuit. Atque[1] *hoc utinam à principio tibi placuiſſet: profectò ex P. R. ad hoc tempus multò plura bona accepiſſes,*[2] *quàm mala perpeſſus es. Sed quoniam humanarum rerum fortuna pleraque regit: cui ſcilicet placuit & vim, & gratiam noſtram*[3] *experiri: nunc, quando per illam licet, feſtina, atque, utì cœpiſti, perge. Multa, atque opportuna habes, quò faciliùs errata officiis ſuperes. Poſtremò hoc in pectus tuum demitte, numquam populum Rom. beneficiis victum eſſe. Nam, bello quid valeat, tutè ſcis.*

Ad ea Bocchus placidè, & benignè ſimul, pauca pro delicto ſuo verba facit; ſe non hoſtili animo, ſed ob regnum tutandum arma cepiſſe. Nam Numidiæ partem, unde Jugurtham[4] expulerit, jure belli ſuam factam: eam vaſtari à Mario, pati nequiviſſe: præterea, miſſis antea Romam legatis[a] repulſum ab amicitia. Cæterùm vetera omittere, ac tum, ſi per Marium liceret, legatos ad ſenatum miſſurum. Dein, [b] copiâ factâ, animus barbari ab amicis[5] flexus, quos Jugurtha, cognitâ legatione Sullæ, & Manlii, metuens id quod parabatur, donis corruperat. Marius interea, exercitu in hibernaculis compoſito, cum expeditis cohortibus, & parte equitatus proficiſcitur in loca ſola, obſeſſum turrim regiam, quò Jugurtha perfugas omnis[6] præſidium impoſuerat. Tum rurſus Bocchus, ſeu reputando quæ ſibi duobus prœliis evenerant, ſeu admonitus ab aliis amicis, quos incorruptos Jugurtha reliquerat, ex omni copia[c] neceſſariorum quinque delegit, quorum & fides cognita, & ingenia validiſſuma erant. Eos ad Marium, ac dein, ſi placeat, Romam legatos ire jubet: agendarum rerum, & quocumque modo belli componendi[7] licentiam ipſis permittit. Illi maturè ad hiberna Romanorum

INTERPRETATIO.

a *Præterea* dixit ſe *repulſum ab amicitia, cùm antea miſiſſet legatos Romam.*

b *Deinde, occaſione datâ, animus barbari flexus eſt ab amicis, quos Jugurtha corruperat donis, metuens id quod parabatur, poſtquam cognoviſſet legationem Syllæ & Manlii.*

c *Delegit quinque ex omni numero amicorum.*

NOTÆ.

1 *Hoc.*] *Pacem cum Romanis habere.*

2 *Quàm mala perpeſſus es.*] Quamquam contra fidem eorum codicum quos videre contigit, confidenter tamen *eſſes* delevi, *es* repoſui, ne ridiculè Sylla locutus eſſe videatur. Neque ſcio quomodo hunc locum intellexerint qui eum in tactum præterierunt.

3. *Experiri.*] Id eſt, *qua voluit experimentis vim & gratiam noſtram cognoſcere.*

4 *Expulerit.*] Hinc patet, niſi fortè vaniſſimus homo delictum mendacio excuſat, Bocchum cum Jugurtha bellum geſſiſſe.

5 *Flexus.*] Tametſi Bocchus homo fuit maximè inanis, optimè tamen reges docebit quales amicos à ſe propellere debeant.

6 *Præſidium.*] Impoſuerat perfugas præſidium, id eſt, *præſidium ex perfugis conſtituerat.* Hoc loquendi genus Grammatici appoſitionem vocant.

7 *Licentiam.*] *Ils étoient Plenipotentiaires.*

proficiſcuntur. Dein à Gætulis latronibus in itinere circumventi, ſpoliatique, pavidi, [1] ſine decore ad Sullam profugiunt; quem conſul, in expeditionem proficiſcens, pro prætore reliquerat. Eos ille non pro [2] vanis hoſtibus; uti meriti erant, ſed accuratè & liberaliter habuit. Quâ re barbari & famam Romanorum avaritiæ falſam, & Sullam ob munificentiam in ſeſe amicum rati. Nam etiamtum [3] largitio multis ignota erat: munificus nemo putabatur, niſi pariter volens: dona omnia in benignitate habebantur. Igitur quæſtori mandata Bocchi patefaciunt: ſimul ab eo petunt, uti fautor, conſultorque ſibi adſit: copias, fidem, magnitudinem regis ſui, & alia, quæ aut utilia, aut [4] benevolentia eſſe credebant, oratione extollunt: dein, Sullâ omnia [a] pollicito, docti, quo modo apud Marium, item apud ſenatum verba facerent, circiter dies XL. ibidem opperiuntur. Marius poſtquam infecto negotio, [b] quò intenderat, Cirtam redit, de adventu legatorum certior factus, illoſque, & Sullam venire jubet, itemque L. [5] Bellienum prætorem Uticâ, præterea omnis undique ſenatorii ordinis: quibuſcum mandata Bocchi cognoſcit, [6] in quibus, legatis poteſtas eundi Romam fit; [7] ab conſule interea induciæ poſtulaban-

INTERPRETATIO.

a *Deinde*, *poſtquam Sylla* illis *omnia promiſiſſet, docti quo modo apud Marium, item apud Senatum verba facerent, expectant ibidem circiter dies* 40.

b *Poſtquam Marius redit Cirtam*, *negotio infecto*, *ad quod* perficiendum *profectus erat.*

NOTÆ.

1 *Sine decore.*] Id eſt, *abſque dignitatis ſuæ inſignibus*; imò habitu deteriore quàm ſolent homines vulgares, quia ſpoliati fuerant.

2 *Vanis.*] Id eſt, *Mendacibus*, *levibus*, *& inconſtantibus*.

3 *Largitio.*] Intellige paucis eorum hominum artem cognitam fuiſſe, qui, turpiſſimè ut gallinaceum emendicent, ovum magnificè largiuntur; aliorumque ex imperitia rem ſuam faciunt, eorum gratiam præſertim aucupando, eoſque corrumpendo.

4 *Benevolentia.*] Id eſt, ut volunt, *quæ benevolentiam & amicitiæ ſtudium declararent.* Alii codices habent *benevolentiæ.* Sed neutrum placet: Verùm exponendam eſſe crediderim hanc vocem *benevolentia* eo modo quo antea Salluſtium *Volentia* uſurpaſſe vidimus; ut *benevolentia* ſicut & *utilia* ad Romanos referatur; atque Bocchi legatos, ut Romanos ſibi demererentur, Syllæ omnia quæ aut illis utilia, aut jucunda, ſeu benevolentia eſſent, expoſuiſſe intelligamus. Durior fortè aliis videbitur expoſitio; ſed eò ducit ſenſus, & patebit attendenti.

5 *Bellienum.*] Catilinæ avunculum dicit Aſconius.

6 *In quibus.*] Glareanus hæc verba delet, deinde aliquid mutat, ex fide codicum; quamquam, ut *ille* ait, non ex omnibus omnia, ſed ex ſingulis tamen aliquid ad plenam lectionem eruendam decerpſerit. Ego verò nihil mutem; ſed ita intelligo. Inter alia Bocchi mandata, hoc unum fuiſſe, ut Legati ſui Romam proficiſcerentur, quod Sylla eis conceſſit. Sed elliptica eſt oratio, cujus pars prior ex poſteriore facilè intelligitur.

7 *Ab conſule.*] Ne ita intelligas, quaſi conſul Marius inducias petiverit; ſed potiùs Bocchus, ipſiuſque legati. A Boccho poſtulabantur induciæ, quas conſul concederet.

tur. Ea Sullæ, & pleriſque placuêre: pauci ferociùs decernunt, ſcilicet ignari humanarum rerum, quæ fluxæ, & mobiles ſemper in adverſa [1] mutant. Cæterùm Mauri, impetratis omnibus, tres Romam profecti ſunt cum Cn. Octavio Rufone, qui [2] quæſtor ſtipendium in Africam portaverat: duo ad regem redeunt. Ex his Bocchus cùm cætera, tum maxumè benignitatem, & [3] ſtudium Sullæ accepit. Romæque legatis ejus, poſtquam erraſſe regem, & Jugurthæ ſcelere lapſum, [a] [4] deprecati ſunt, amicitiam & fœdus petentibus hoc modo reſpondetur;

S. P. Q. R. beneficii & injuriæ memor eſſe ſolet. Cæterùm Boccho, quoniam pænitet, delicti gratiam facit. Fœdus & amicitia dabuntur, cùm meruerit.

Quibus rebus cognitis, Bocchus per litteras à Mario petivit, uti Sullam ad ſe mitteret; cujus arbitratu communibus negotiis conſuleretur. Is miſſus cum præſidio equitum, atque peditum, funditorum [5] Balearium: præterea iêre ſagittarii, & cohors [6] Pæligna cum [7] velitaribus armis, itineris properandi causâ: neque his [b] ſecùs, atque aliis armis, adverſus tela hoſtium, quòd ea levia ſunt, muniti. Sed in itinere, quinto denique die, Volux, filius Bocchi, repentè in campis patentibus cum mille non ampliùs equitibus ſeſe oſtendit: qui temerè & effuſè euntes, Sullæ aliiſque omnibus & numerum ampliorem [c] vero & hoſtilem metum efficiebant. Igitur ſe quiſque expedire; arma, atque tela tentare, [8] intendere: timor aliquantus, ſed ſpes amplior, quippe victoribus, &

INTERPRETATIO.

a *Et reſpondetur hoc modo legatis ejus* Bocchi, *qui orabant fœdus & amicitiam*, *poſtquam* dixiſſent *regem* ſuum *erraſſe*, *ipſique veniam petiiſſent*, *quòd ſcelere Jugurthæ lapſus eſſet.*

b *Neque erant minùs muniti his armis quàm aliis, adverſus tela hoſtium, quòd ea levia ſunt.*

c *Qui equites euntes temerè, & alii ab aliis diſperſi, faciebant ut numerus amplior videretur Syllæ & aliis omnibus, quàm reverâ eſſet, & ut eos reformidarent tanquam hoſtes.*

NOTÆ

1 *Mutant.*] Eleganter, ſi Gellio credimus, pro *mutantur*, quod eſt in aliis codicibus.

2 *Quæſtor.*] Non Marii, nam Sylla is erat; ſed hic in Africa Quæſtor fuit, vel fortè ex urbanis unus.

3 *Studium.*] Illud eſt de quo ſuprà; dixit enim Salluſtius egregiè legatos à Sylla acceptos fuiſſe.

4 *Deprecati.*] Ita loquitur Cicero, orat. 2. contra Rullum, *Si quid deliquero*, inquit, *nullæ ſunt imagines, quæ me à vobis deprecentur*. Ita & alibi.

5 *Balearium.*] Alii *funditorumque Balearium*. Baleares verò duæ ſunt inſulæ, hodie *Majorca* & *Minorca* dictæ, in mari Mediterraneo, è regione Hiſpaniæ; cujus olim incolæ peritiſſimi fuerunt funditores.

6 *Peligna.*] Peligni populi fuerunt Italiæ, inter Apenninos montes, magis ad mare Superum, inter Campaniam & Hetruriam, ad Septentrionem.

7 *Velitaribus.*] Gladium, haſtam, & parmam fuiſſe teſtatur Polybius.

8 *Intendere.*] Id eſt, *quilibet intentus & paratus erat.*

advorſum eos, quos ſæpe vicerant. Interim equites, exploratum præmiſſi, rem, ut erat, quietam nunciant. Volux adveniens quæſtorem [a] appellat: ſe à Patre Boccho [1] obviam illis ſimul, & præſidio miſſum. Dein eum & proximum diem ſine metu conjuncti eunt. Pòſt, ubi caſtra locata, & diei veſper erat, repentè [2] Maurus, incerto vultu, pavens, ad Sullam accurrit: dicitque ſibi ex ſpeculatoribus cognitum, Jugurtham haud procul abeſſe; ſimul, uti noctu clam ſecum profugeret, rogat, atque hortatur. Ille animo feroci negat ſe totiens fuſum Numidam pertimeſcere: virtuti ſuorum ſatis [b] credere: etiam ſi certa [c] peſtis adeſſet, manſurum potiùs, quàm proditis quos ducebat, turpi fugâ incertæ, ac forſitan pòſt paullò morbo interituræ vitæ parceret. Cæterùm ab eodem monitus, uti noctu proficiſcerentur, conſilium adprobat: ac ſtatim milites cœnatos eſſe in caſtris, ignisque quàm [3] creberrumos fieri, dein [4] primâ vigiliâ ſilentio egredi jubet. Jamque nocturno itinere feſſis omnibus, Sulla pariter cum ortu ſolis caſtra metabatur, cùm equites Mauri nunciant, Jugurtham, circiter duûm millium intervallo, ante eos conſediſſe. Quod poſtquam auditum eſt, tum verò ingens metus noſtros invadit, credere ſe proditos à Voluce, & inſidiis circumventos. Ac fuere qui dicerent [5] manu vindicandum, neque apud illum tantum ſcelus inultum relinquendum. At Sulla, quamquam eadem exiſtumabat, tamen ab injuria Maurum prohibet: ſuos hortatur, uti fortem animum gererent: ſæpe antè paucis ſtrenuis advorſus multitudinem bene pugnatum: quantò ſibi in prœlio minùs pepercisſent, tantò tutiores fore, nec decere quemquam, qui manus armaverit, ab inermis pedibus auxilium petere, & in maxumo omnium metu nudum & [6] cæcum corpus ad hoſtis vortere. Dein Volucem, quoniam [7] hoſtilia faceret, Jovem maxumum [d] obteſtatus, uti ſceleris atque perfidiæ Bocchi teſtis adeſſet, caſtris abire

INTERPRETATIO.

a *Volux adveniens appellat & ad colloquium vocat Syllam Quæſtorem.*

b Dicit, *ſe ſatis confidere virtuti ſuorum.*

c Dicit, *quamquam certum exitium ſibi adeſſet, ſe manſurum potiùs, quàm, proditis iis, quos ducebat, parceret, turpi & flagitioſâ fugâ, vitæ incertæ, ac forſitan poſt paulò morbo interituræ.*

d *Poſtquam Jovem maximum maximo cum affectu precatus eſſet, ut teſtis adeſſet ſceleris atque perfidiæ Bocchi.*

NOTÆ.

1 *Obviam.*] Honoris causâ.

2 *Maurus.*] *Volux.*

3 *Creberrumos.*] Ut exercitum numero ampliorem, ibique pernoctaturum, Jugurtha crederet.

4 *Primâ.*] Nox in quatuor vigilias, eaſque trium horarum ſingulas, Romanis diviſa erat.

5 *Manu.*] Hoc eſt, *Volucem eſſe interficiendum.*

6 *Cæcum.*] Scilicet cæcum & inerme corpus hoſtibus obvertunt, qui fugiunt. Cæterùm digna eſt tali viro Syllæ oratio.

7 *Hoſtilia.*] Credebant enim monitu ejus cuncta gerere Jugurtham; ſed Jugurthæ monitore nihil opus fuit.

jubet. Ille lacrumans orare, ne ea crederet: nihil [1] dolo factum, ac magis calliditate Jugurthæ: cui videlicet ſpeculanti iter ſuum cognitum eſſet. Cæterùm, quoniam neque ingentem multitudinem haberet; & ſpes, opeſque ejus ex patre ſuo penderent, [a] credere illum nihil palam auſurum, cùm ipſe filius teſtis adeſſet. Quare optimum factum [2] videri, per media ejus caſtra palam tranſire; ſeſe, vel præmiſſis, vel ibidem relictis Mauris, ſolum cum Sulla iturum. Ea res, ut in tali negotio, probata: ac ſtatim profecti, quia de improviſo acceſſerant, [3] dubio atque hæſitante Jugurthâ, incolumis tranſeunt. Dein paucis diebus, quò ire intenderant, perventum eſt. Ibi cum Boccho Numida quidam Aſpar nomine, multùm, & familiariter agebat, præmiſſus ab Jugurtha, poſtquam Sullam accitum audierat, [b] orator, & ſubdolè ſpeculatum Bocchi conſilia: [c] [4] præterea Dabar, Maſſugradæ filius, ex gente Maſiniſſæ, cæterùm materno genere impar; (nam pater ejus ex concubina ortus erat) [5] Mauro ob ingenii multa bona carus, acceptuſque, quem Bocchus fidum eſſe Romanis multis antea tempeſtatibus expertus, illico ad Sullam nunciatum mittit, paratum ſeſe facere, quæ populus Rom. vellet: colloquio diem, locum, tempus ipſe deligeret: conſulta ſeſe omnia cum illo [6] integra habere: neu Jugurthæ legatum pertimeſceret; [7] quò res communis licentiùs gereretur: [8] nam ab inſidiis ejus aliter caveri nequiviſſe.

INTERPRETATIO.

a *Cæterùm* Volux dicebat, *quoniam neque* Jugurtha *ingentem multitudinem haberet, & ſpes, opeſque ejus ex patre ſuo penderent*, ſe *credere illum nihil auſurum apertè, cùm ipſe filius* Bocchi *teſtis adeſſet*.

b *Ibi Numida quidam, nomine Aſpar, agebat multùm & familiariter cum Boccho, præmiſſus ab Jugurtha, ut legationem obiret, & ſubdolè ſpecularetur conſilia Bocchi, poſtquam audierat ab eo Syllam advocatum fuiſſe.*

c *Præterea Dabar* cum Boccho erat.

NOTÆ.

1 *Dolo.*] *Suo*, ſcilicet, aut *patris*.

2 *Videri.*] Verba ſunt Volucis.

3 *Dubio.*] Non enim datum eſt ſpatium cogitandi, utrum utilius foret, vel magnanimitatis ſtimulo concitatum Romanos virtute delinire, vel infeſtum eoſdem perſequi.

4 *Præterea.*] Non fuerat hic à Jugurtha miſſus.

5 *Mauro.*] Boccho.

6 *Integra.*] Id eſt, *ſe quidquid invicem ſtatuiſſent, approbaturum.* Gall. *Qu'il tiendroit pour bien fait.*

7 *Quo.*] Supple, *Accitum fuiſſe Aſparem.* Hoc dicebat Bocchus, ne à ſe Sylla proditionem metueret, quòd Jugurthæ legatum videret, vel cum ipſo ad concilium vocaretur; eò videlicet accitum eum fuiſſe, ut faciliùs quæ vellent & tutiùs exequerentur.

8 *Nam.*] Dicit, ab Jugurthæ inſidiis non potuiſſe caveri, niſi ille ſpe pacis illectus, ab iis deterritus fuiſſet. Cæterùm, niſi quia faciundum fuit, haud ſcio an ſatis cautè Romani cum ejuſmodi perfido res ſuas communicaverint. Qui enim alium decipit, quamobrem nobis quoque dolos non paret, rationem habere debemus. Bene ſucceſſit Romanis; at certè orbis terrarum magiſtris eventus non ſatis idoneus fuit magiſter.

Sed

Sed ego comperior, Bocchum magis Punicâ [1] fide, quàm [2] ob ea, quæ prædicabat, ſimul Romanos, & Numidam ſpe pacis attinuiſſe: multùmque eum animo ſuo volvere ſolitum, Jugurtham Romanis, an illi Sullam traderet: [3] lubidinem advorſum nos, metum pro nobis ſuaſiſſe. Igitur Sulla reſpondit, pauca ſe coram Aſpare locuturum; cætera occultè, nullo, aut quàm pauciſſumis præſentibus: ſimul edocet, quæ ſibi [4] reſponderentur. Poſtquam, ſicuti voluerant, congreſſi: dicit ſe miſſum à conſule veniſſe quæſitum ab eo, pacem an bellum agitaturus foret. Tum rex, utì [5] præceptum fuerat, poſt diem decimum redire jubet; ac nihil etiam nunc decreviſſe, ſed [6] illo die reſponſurum. Dein ambo in caſtra ſua digreſſi. Sed ubi plerumque noctis proceſſit, Sulla à Boccho occultè accerſitur: ab utroque tantummodo fidi interpretes adhibentur. Præterea Dabar internuncius ſanctus vir, [7] ex ſententia ambobus jurat: ac ſtatim rex ſic incipit:

Numquam ego ratus ſum fore, uti rex maxumus in hac terra, & omnium, quos novi, opulentiſſumus, privato homini gratiam deberem. Et hercule Sulla ante te cognitum, multis orantibus, aliis ultro egomet opem tuli, nullius indigui. Id [8] imminutum, quod cæteri dolere ſolent, ego lætor. Fuerit mihi [9] pretium, eguiſſe aliquando tuæ amicitiæ; quâ apud animum meum nihil carius habeo. [10] Id adeo experiri licet, arma, viros, pecuniam, poſtremò quidquid animo lubet, ſume, utere: &, quoad vives, numquam tibi redditam [11] gratiam putaveris: ſemper apud me integra erit: denique nihil me ſciente fruſtrà voles. Nam, ut ego exiſtumo, regem armis, quàm munificentiâ, vinci, minùs [12] flagitioſum. Cæterùm de rep. veſtra, cujus curator huc miſſus es, paucis accipe. [13] Bellum ego populo Rom. neque feci, neque factum umquam volui: finis meos adverſum armatos armis tutus ſum. [a] Id omitto: quando vobis ita

INTERPRETATIO.

a *Id* bellum *deſero.*

NOTÆ

1 *Fide.*] Id eſt, *fraude*; utraque enim pro eadem in proverbium abiit. Bocchus eâ gratiâ Romanorum ſimul & Jugurthæ legatos acciverat, ut ex commodo ſuo de utriſque conſuleret.

2 *Ob ea.*] Ut, ſcilicet, Jugurthæ doli præcaverentur.

3 *Lubidinem.*] Odio enim habebat Romanos.

4 *Reſponderentur.*] *A Boccho*, ſcilicet, quando coram Aſpare Jugurthæ legato colloquerentur.

5 *Præceptum.*] *A Sylla per Dabarem.*

6 *Illo.*] *Qui*, ſcilicet *poſt decimum illuceſceret.*

7 *Ex ſententia.*] Se, ſcilicet, *fideliter concredita ſervaturum.*

8 *Imminutum.*] *Quia nunc ope alienâ indigeo.*

9 *Pretium.*] Gall. *Il me ſera avantageux.* Mihi lucro vertetur.

10 *Id.*] *An*, ſcilicet, *amicitia tua mihi cara ſit.*

11 *Gratiam.*] Sylla Bocchi legatos optimè acceperat, illiſque quæcumque ad ejus commodum ſpectabant, providerat.

12 *Flagitioſum.*] Hinc videre licet flagitium magis peccatum notare quod infamiam adfert.

13 *Bellum.*] In aliis codicibus ita legitur, *Bellum pop. Romano numquam paravi, neque factum volui.*

placet, gerite, utì vultis, cum Jugurtha bellum. Ego flumen Mulucham, quod inter me & Micipſam fuit, non egrediar; neque id intrare Jugurtham ſinam. Præterea, [1] *ſi quid meque vobiſque dignum petiveris, haud repulſus abibis.*

Ad ea Sulla pro ſe breviter, & [2] modicè; de pace, & de communibus rebus multis diſſeruit. Denique regi patefecit, [a] quod polliceatur, ſenatum & populum Rom. quoniam armis ampliùs valuiſſent, non in gratia habituros: faciundum aliquid, quod illorum magis, quàm ſuâ, retuliſſe videretur; id adeò in promtu eſſe, quoniam [b] copiam Jugurthæ haberet: quem ſi Romanis tradidiſſet, fore ut illi plurimùm deberetur: amicitiam, fœdus, Numidiæ partem, quam nunc [3] peteret, tunc ultro adventuram. Rex primùm negitare: [c] cognationem, affinitatem, præterea fœdus interveniſſe: ad hoc metuere, ne [4] fluxâ fide uſus popularium animos averteret: quîs & Jugurtha carus, & Romani inviſi eſſent. Denique ſæpius fatigatus, leniter, & ex voluntate Sullæ omnia ſe facturum promittit. Cæterùm ad ſimulandam pacem, cujus Numida, defeſſus bello, avidiſſumus, [d] quæ utilia viſa, conſtituunt. Ita, compoſito dolo, digrediuntur. Et rex poſtero die Aſparem, Jugurthæ legatum, appellat: dicitque ſibi per Dabarem ex Sulla cognitum, poſſe conditionibus bellum componi: quamobrem regis ſui ſententiam exquireret. Ille lætus in caſtra Jugurthæ proficiſcitur. Dein ab illo cuncta edoctus, properato itinere, poſt diem octavum redit ad Bocchum; & ei nunciat, Jugurtham cupere omnia, quæ imperarentur, facere; ſed Mario parùm fidere: ſæpe antea, cum imperatoribus Romanis pacem conventam, fruſtrà fuiſſe. Cæterùm Bocchus, ſi [5] ambobus conſultum, & ratam pacem vellet, daret operam ut unà ab omnibus, quaſi de pace, in colloquium veniretur, ibique ſibi Sullam traderet: cùm talem virum in pote-

INTERPRETATIO.

a *Denique patefecit regi, Senatum & Pop. Romanum non pro gratia accepturos illud quod polliceatur, quoniam armis ampliùs valuiſſent.*

b *Quoniam Jugurtham in poteſtate haberet.*

c Bocchus cauſſabatur *cognationem, affinitatem, præterea* dicebat *fœdus* cum Jugurtha *interveniſſe.*

d *Cæterùm conſtituunt quæ viſa ſunt utilia ad ſimulandam pacem, cujus Jugurtha, defeſſus bello, erat avidiſſumus.*

NOTÆ.

1 *Si quid.*] Abſque hac exceptione, quæ minùs urbana eſt, reliqua aptiſſimè cohærebant.

2 *Modicè.*] Multo officio Syllam Bocchus proſequutus erat; ideoque Salluſtius ad ea Syllam cum modeſtia reſpondiſſe dicit.

3 *Peteret.*] Non ſatis cognoſcitur bellone, an pacto, Numidiæ partem aliquam Bocchus obtinuerit; an verò totum iſtud ſit de ſpe intelligendum, quam Jugurtha, ſi finibus integris fœdus cum Romanis pangeretur, Boccho maximam fecerat.

4 *Fluxâ.*] *Erga Jugurtham*; quocum fœdus iniviſſe eum, neminem latebat.

5 *Ambobus.*] *Boccho & Jugurthæ.*

ſtate habuiſſet, tum fore, uti juſſu S. P. Q. R. fœdus fieret; neque hominem nobilem non ſuâ ignaviâ, ſed ob rempub. in hoſtium poteſtate relictum iri. Hæc Maurus ſecum ipſe diu volvens, tandem promiſit. Cæterùm [1] dolo, an [2] verè cunctatus, parùm comperimus. Sed plerumque [3] regiæ voluntates utì vehementes, ſic mobiles, ſæpe ipſæ ſibi advorſæ. Poſtea, tempore & loco conſtituto, in colloquium [a] uti de pace veniretur, Bocchus Sullam modò, modò Jugurthæ legatum appellare: benignè habere: idem ambobus polliceri. Illi pariter læti, ac ſpei bonæ pleni eſſe. Sed nocte eâ, quæ proxuma fuit ante diem colloquio decretum, Maurus adhibitis amicis, ac ſtatim [4] immutatâ voluntate, remotis cæteris dicitur ſecum ipſe [5] multùm agitaviſſe, vultu, colore, ac motu corporis pariter atque animo varius: [b] [6] quæ ſcilicet, tacente ipſo, occulta pectoris, oris immutatione patefeciſſe. Tamen poſtremò Sullam accerſi jubet; & ex illius ſententia Numidæ inſidias tendit. Deinde, ubi dies advenit, & ei nunciatum eſt, Jugurtham haud procul abeſſe; cum paucis amicis, & [7] quæſtore noſtro, quaſi obvius, honoris cauſsâ, procedit in tumulum [c] facilumum viſu inſidiantibus. Eòdem Numida cum pleriſque neceſſariis ſuis inermis, utì dictum erat, accedit: ac ſtatim ſigno dato, undique ſimul ex inſidiis invaditur. Cæteri obtruncati: Jugurtha Sullæ vinctus traditur, & ab eo ad Marium [8] deductus. [9] Per idem tempus advorſum [10] Gallos ab ducibus noſtris Q. Scipione, & M. Manlio

INTERPRETATIO.

a *Poſteà loco & tempore conſtituto, Bocchus appellabat modò Syllam, modò legatum Jugurthæ, ut veniretur in colloquium de pace.*

b *Ipſe* Bocchus *vultu, colore, ac motu corporis pariter atque animo varius, dicitur multùm agitaviſſe* ea, *quæ, ſcilicet, occulta pectoris*, dicitur, *ipſo tacente, pateſeciſſe oris immutatione.*

c *Procedit in locum editiorem, quem facilè inſidiantes proſpicere poterant.*

NOTÆ.

1 *Dolo.*] Ut magis crederet Jugurtha, optimâ fide Bocchum cum ipſo agere, cùm rem ipſam diu ab illo antè agitatam videret, quàm polliceretur.

2 *Verè.*] Id eſt, *cùm Numidæ tradere Syllam Bocchus ſtatuiſſet.*

3 *Regiæ.*] Rem ipſam veriſſimè expreſſit Salluſt. Videant itaque, & ſibi caveant, quibus omnia ex voto ſucceſſerunt. Periculum eſt maximum ne voluntas omnia cum impetu pervadere aſſueta, ſæpius cum dolore, eadem relegere cogatur.

4 *Immutatâ.*] Id eſt, *Dimiſſis omnibus.*

5 *Multum.*] Alii habent *multa.*

6 *Quæ.*] Scilicet ex ejus incerto, & oris immutatione, animi fluctuatio & dubitatio cognita eſt: neſciebat enim an Jugurthæ Syllam, vel Syllæ Jugurtham tradere meliùs eſſet.

7 *Quæſtore.*] *Syllâ.*

8 *Deductus.*] Florus, ex Livio, in carcere necatum Jugurtham fuiſſe. Alii fame contabuiſſe volunt.

9 *Per idem.*] Iſtud ad Jugurthæ hiſtoriam non facit; ſed additum eſt, ut cognoſceretur quamobrem contra leges, Mario abſenti Conſulatus mandatus fuiſſet.

10 *Gallos.*] Alii magis iſtud Germanis adſcribunt: Optimè verò & veriſſimè noſter Auctor qui Gallis, propter Helvetios ſcilicet, qui tum, cum Cimbris, belli adversùs Romanos concitatoribus, eos ipſos profligaverunt.

malè pugnatum. Quo metu Italia omnis contremuerat. [a]Illique & uſque ad noſtram memoriam Romani ſic habuêre, alia omnia virtuti ſuæ prona eſſe; cum Gallis pro ſalute, [1] non pro gloria certari. Sed poſtquam bellum in Numidia confectum, & Jugurtham Romam vinctum adduci nunciatum eſt; Marius conſul [2] abſens factus eſt; & ei decreta provincia Gallia: iſque [3] Kalendis Januar. magnâ gloriâ conſul triumphavit. Ex ea tempeſtate ſpes, atque opes civitatis in illo ſitæ erant.

INTERPRETATIO.

a *Et Romani qui illis temporibus vivebant, & uſque ad noſtram memoriam, ſic animo reputaverunt, alia omnia ſua virtuti prona eſſe & facilia, at cum Gallis pro ſalute certari, non pro gloria.*

NOTÆ.

1 *Non pro gloria.*] Quandoquidem de gloria cum Gallis non auſi ſunt contendere, qui orbis terrarum Domini reliquorum populorum honorem proculcaverunt; Illa, Deo adjuvante, nunquam peribit.

2 *Abſens.*] Contra morem.

3 *Kalendis.*] Quo tempore Conſules Magiſtratum inibant.

C. SALLUSTII CRISPI HISTORIARUM FRAGMENTA.

LIBER I.

RES populi R. M.[1] Lepido, Q.[2] Catulo Coſſ. ac deinde militiæ & domi geſtas[3] compoſui. *Donatus & Pomp. Meſſalinus.*

[4] Cato Romani generis diſſertiſſumus multa paucis abſolvit. *Serv. & Acron.*

[5] Fannius verè. *Victorinus.*

Nos in tanta [6] doctiſſumorum hominum copia. *Servius.*

Neque me diverſa pars in civilibus armis movit à vero. *Arnſianus.*

NOTÆ.

1 *Lepido.*] Hic eſt qui cùm Proſcriptos à Sylla revocare ſtuderet, bellum civile commovit, quod penè citiùs oppreſſum eſt quàm inciperet.

2 *Catulo.*] Hic incenſum Capitolium, anno ab urbe condita 684. reſtitutum dedicavit.

3 *Compoſui.*] Donatus ſub initium Æneïdos hic Hiſtoriam Salluſtium cœpiſſe ſcribit; & Meſſalinus hanc vocat Salluſtianam periodum. Unde conjicere licet Autorem noſtrum, qui ſe, ab initio belli Catilinarii, res geſtas P. Romani carptim ſcripturum eſſe dicit, in eo non perſtitiſſe; ſed poſtquam de bello ſcripſiſſet quod Catilina aliquot annis à Lepidi & Catuli Conſulatu excitavit, atque eo quod multò ante eundem Conſulatum P. Romanus adversùs Jugurtham geſſerat, ad Hiſtoriam unâ ſerie, non interruptè poſteris tranſmittendam, animum adjeciſſe. Videtur itaque de Sertorio & Pompeio, item de Mithridate, Tigrane & Lucullo præcipuè, & iis quæ ab his à Lepidi Conſulatu ad bellum Catilinarium uſque, acta ſunt, mentionem feciſſe. Quæ verò ex ejus fragmentis hinc inde diſſipata collecta ſunt, in tanta caligine, vix quiſquam in locum ſuum & ordinem poſſit reſtituere; neque certè tanti eſſe judicamus.

4 *Cato.*] Cenſorius eſt.

5 *Fannius.*] Duo fuerunt, quorum Cicero meminit in Bruto.

6 *Doctiſſumorum.*] De Cælio, Rutilio, Pictore, Quadrigario, Antiate, Siſenna, Venonio, præcipuis ante Salluſtium Hiſtoricis, intelligi volunt: Quibus adde Catonem hiſtoricum eximium, ex quo multa ſumſiſſe Autorem noſtrum, ei etiam exprobratum eſt.

Nobis [1] primæ diſſenſiones vitio humani ingenii evenêre : quod, inquies, atque [2] indomitum, ſemper in certamine libertatis, aut gloriæ, aut dominationis agit. *Priſc.*

Nam à primordio urbis ad bellum [3] Perſi Macedonicum. *Idem.*

Res Romana plurimùm imperio valuit, Ser. Sulpitio & M. Marcello Coſſ. omni [4] Galliâ cis [5] Rhenum, atque inter mare [6] noſtrum, atque Oceanum, niſi quæ à paludibus invia fuit, perdomitâ. [7] Optumis autem moribus, & maxumâ concordiâ egit populus Rom. inter ſecundum atque poſtremum bellum Carthaginienſe. *Victorinus & Auguſtinus.*

At diſcordia, & avaritia, atque ambitio, & cætera ſecundis rebus oriri [8] ſueta mala, poſt Carthaginis exſcidium maxumè aucta ſunt. Nam injuriæ validiorum, & ob eas diſceſſio plebis à patribus, aliæque diſſenſiones domi fuêre jam inde à principio: neque ampliùs, quàm [a] regibus exactis, dum metus à [9] Tarquinio & bellum grave cum [10] Etruria poſitum eſt, æquo & modeſto jure agitatum: dein, ſervili imperio patres plebem exercere; de vita atque [11] tergo, regio more conſulere; agro pellere, &, cæteris expertibus, ſoli in imperio agere. Quibus ſævitiis, & maxumè fenoris onere oppreſſa plebes, cùm aſſiduis bellis tributum ſimul & militiam toleraret, armata montem [12] ſacrum atque Aventinum inſedit; Tumque [13] Trib. pl. & alia ſibi jura paravit. Diſcordiarum & certaminis utrimque finis fuit ſecundum bellum Punicum. *Auguſtinus.*

INTERPRETATIO.

a *Neque ampliùs Romæ agitatum eſt æquo & modeſto jure, quàm dum metus à Tarquinio, & bellum grave poſitum eſt cum Etruria, poſtquam reges pulſi eſſent.*

NOTÆ.

1 *Prima.*] De ſeditionibus videtur agere, quæ ob fœneratorum impotentiam præcipuè, atque potentiorum ſuperbiam, ortæ ſunt. Cæterùm locutus fuerit de primis omnino Romanorum diviſionibus, an non, noſtrâ parùm intereſt: Illud eſt maximum quòd nobis verum diſcordiarum noſtrarum fontem oſtendit; quem obſtruet qui volet & poterit.

2 *Indomitum.*] Id eſt, *quod domari non poteſt.*

3 *Perſi.*] A nominativo Perſeus: Aliàs Perſes dicitur, quem regno Macedoniæ Romani ſpoliaverunt.

4 *Galliâ.*] Hinc patet, quod & alii abundè probaverunt, Germaniam, veteribus ſub Gallia comprehenſam fuiſſe.

5 *Rhenum.*] Rhenus notiſſimus hodie Germaniæ fluvius.

6 *Noſtrum.*] Mediterraneum.

7 *Optumis.*] Hoc illud eſt quod dixit in Jugurtha, Senatum & P. Romanum placidè inter ſe, modeſtèque Rempublicam tractaſſe.

8 *Sueta.*] Ab iis itaque ſibi cavendum eſſe intelligant qui favente utuntur fortunâ.

9 *Tarquinio.*] *Superbo*, ſcilicet, regum Romanorum poſtremo, qui unà cum filiis adverſùs Romanos bellum movit, eos manu in regnum reducente Etruſcorum rege Porſenâ.

10 *Etruria.*] Italiæ regio ad Urbis Occiduum. Hodie *Toſcane.*

11 *Tergo.*] Quia verberibus in damnatos ſæviebant.

12 *Sacrum.*] *Capitolium.* Hic mons ſacer dictus eſt, non ut quidam exiſtimavit, quòd Jovi ſacer eſſet; ſed quòd in eum plebs ſeceſſiſſet. Trans Anienem ſitus erat, tertio ab urbe milliario.

13 *Trib.*] Per quos à potentiorum injuria tuti agitarent.

Poſtquam, remoto metu Punico, ſimultates exercere vacuum fuit, plurimæ turbæ, ſeditiones, & ad poſtremum bella civilia orta ſunt: dum pauci potentes, quorum [1] in gratia plerique conceſſerant, [2] ſub honeſto patrum aut plebis nomine dominationes affectabant, bonique & mali cives appellati, non ob merita in rempublicam, omnibus pariter corruptis, ſed uti quiſque locupletiſſumus, & injuriâ validior, [3] quia præſentia defendebat, pro bono ducebatur. [4] Ex quo tempore majorum mores non paullatim, ut antea, ſed torrentis modo [5] præcipitati: adeo juventus luxu atque avaritiâ corrupta eſt, uti meritò dicatur, genitos eſſe, qui neque ipſi habere poſſent res familiares, neque alios pati. *Agellius, & Auguſtinus.*

[6] Igitur venditis proſcriptorum bonis, aut dilargitis. *Agellius.*

Id bellum excitabat [7] metus Pompeii victoris [8] Hiempſalem in regnum reſtituentis. *Idem.*

Maxumèque ferocia regis [9] Mithridatis in tempore bellaturi. *Donatus & Aruſianus.*

Quin lenones & vinarii laniique, quorum præterea vulgus in dies uſum habet, prætio [10] compoſiti. *Cariſius.*

Genus armis ferox, & ſervitii inſolitum. *Aruſianus.*

M. Æmilii Lepidi Coſ. ad P. R. oratio contra Sullam.

Clementia & probitas veſtra, Quirites, quibus [a] per cæteras gentis maxumi, & clari eſtis, plurimùm timoris mihi faciunt, advorſus [11] tyrannidem L. Sullæ; ne aut ipſi, nefanda quæ æſtumatis, ea parùm credendo

INTERPRETATIO.

a *Quibus maximi eſtis inter cæteras gentes.*

NOTÆ.

1 *In gratia.*] Aruſianus à Salluſtio dictum notat *concedere in gratia*. Auguſtinus, qui fragmentum hoc totum conſervavit, *in gratiam conceſſerunt*, ſcriptum reliquit.

2 *Sub honeſto.*] Patres pro dignitate Senatus, Tribuni pro libertate plebis dum contendere videbantur, quiſque pro gloria ſua certabat.

3 *Quia præſentia.*] Hinc diſcere poſſunt qui Reipublicæ ſtudent commoditatibus, quanto cum molimine, quantaque pru dentia ex prædonum manibus ea ſit retrahenda.

4 *Ex quo tempore.*] Hæc cum præcedentibus unâ ſerie non refert Auguſtinus.

5 *Præcipitati.*] Hunc locum diligenter excuſſiſſe non pœnitebit eos, qui ad Reipublicæ ſedent gubernacula.

6 *Igitur.*] De Sylla hoc loco ſermonem eſſe quando non probaret Auguſtinus, res ipſa ſatis declararet.

7 *Metus*] Gellius, Pompeii metum explicat, non quòd ille metueret, ſed quòd metueretur.

8 *Hiempſalem.*] Huic Numidiam cum Gætulis Pompeius tradidit, cujus filium Jubam Cæſar profligavit.

9 *Mithridatis.*] Rex fuit Ponti Mithridates, Romanorum acerrimus hoſtis, uſque adeò veneno aſſuetus, ut eo tandem malè tentatum ſpiritum, ferro coactus ſit expellere.

10 *Compoſiti.*] Nonius exponit *redemti.*

11 *Tyrannidem.*] Dictaturam ante Lepidi Conſulatum depoſuiſſe Syllam, non eſt dubium: Adeòque de ejus dominatione hîc agitur, quatenus eam per Satellites, poſito nomine tantùm, exercebat.

de aliis, circumveniamini: præſertim cùm illi ſpes omnis in ſcelere atque perfidia ſit; [1] neque ſe aliter tutum putet, quàm ſi pejor atque inteſtabilior [2] metu veſtro fuerit, [a] quò captivis libertatis curam miſeria eximat: aut ſi provideritis, in tutandis periculis magis, quàm in ulciſcendo [b] teneamini. Satellites quidem ejus, homines maxumi nominis, [3] non minùs optumis majorum exemplis, nequeo ſatis mirari, dominationis in vos, ſervitium ſuum [4] mercedem dant: & utrumque per injuriam malunt, quàm optumo jure liberè agere: præclara [5] Brutorum, atque Æmiliorum & [6] Lutatiorum proles, geniti ad ea, quæ majores virtute peperêre, ſubvertunda. Nam quid à [7] Pyrrho, Hannibale, [8] Philippoque & [9] Antiocho defenſum eſt aliud, quàm libertas, & ſuæ cuique ſedes; neu cui, niſi legibus, pareremus? quæ cuncta ſævus iſte [10] Romulus, quaſi ab externis rapta, tenet, non tot exercituum clade, neque [11] conſulis, & aliorum principum, quos fortuna belli conſumſerat, ſatiatus; ſed tum crudelior, cùm pleroſque ſecundæ res in miſerationem ex ira vertunt. Quin ſolus omnium, poſt memoriam hominum, ſupplicia in [12] poſt futuros compoſuit: quîs prius injuria quam vita certa eſſe: praviſſumèque per ſceleris immanitatem adhuc tutus furit; dum vos, metu gravioris ſervitii, à repetunda libertate terremini. Agendum atque obviam eundum eſt, Quirites; ne ſpolia veſtra penes illum ſint: non prolatandum, neque votis paranda auxilia; niſi fortè ſperatis, per tædium jam, aut pudorem tyrannidis, eſſe eum per ſcelus occupata [13] periculoſiùs

INTERPRETATIO.

a *Ut miſeria adimat* vobis *captivis curam libertatis.*

b *Aut, ſi provideritis, magis attenti ſitis ad vos à periculis liberandos, quàm ad injurias ulciſcendas.*

NOTÆ.

1 *Neque.*] Igitur, vel principiis obſtandum; vel ſemel & maturè, cui ea lubet arripere, tradenda ſunt Reipublicæ gubernacula.

2 *Metu.*] *Quem vobis incuſſerit Sylla*, ſcilicet: ne, ſi parùm tyrannus eſſet; aut vos aliquid auderetis, ipſum acerbiſſimè puniretis.

3 *Non minùs.*] Id eſt, *qui, præter nomen, exempla inſuper optima à ſuis Majoribus habuerunt.*

4 *Mercedem dant.*] Id eſt, *Illi, ut vobis imperent, ſervi ſunt.*

5 *Brutorum.*] Hujus præſertim meminit, quia tyrannorum hoſtis fuit acerrimus, quique Tarquinium ſuperbum expulit, ejuſque filium planè quaſi ad inferos uſque perſecutus eſt.

6 *Lutatiorum.*] A Lutatio Catulo, ipſe Lepidus, bellum civile movens, retrò pulſus eſt.

7 *Pyrrho.*] Id eſt, *adverſùs ipſum.* Fuit autem Pyrrhus rex Epirotarum.

8 *Philippoque.*] Rex fuit Macedoniæ.

9 *Antiocho.*] Rex fuit Syriæ, quem luxuriâ ſuâ debellatum, nullo negotio P. Romanus ſuperavit.

10 *Romulus.*] De Sylla invidioſè loquitur.

11 *Conſulis.*] Videtur de Marii filio loqui.

12 *Poſt futuros.*] Hoc dicit, quia Proſcriptorum liberos Sylla à Republica ſubmovit, eoſque petendorum honorum jure privavit.

13 *Periculoſiùs.*] Nullus itaque injuſtè dominetur, qui ſe peſſimum fieri metui.

dimiſſurum.

dimiſſurum. At ille eò proceſſit, uti nihil glorioſum, niſi tutum, & omnia [1] retinendæ dominationis honeſta exiſtumet. Itaque illa quies, & otium cum libertate, quæ multi probi potiùs, quàm laborem cum honoribus, capeſſebant, nulla ſunt. Hâc tempeſtate ſerviundum, aut imperitandum: habendus metus eſt, aut faciundus, Quirites. Nam quid ultra? quæve humana ſuperant; aut divina impolluta ſunt? Populus Romanùs paulò antè gentium moderator, exſutus imperio, gloriâ, jure, agitandi inops, deſpectuſque, ne [2] ſervilia quidem alimenta reliqua habet. Sociorum, & Latii magna vis, civitate pro multis, & egregiis factis, à vobis datâ, per unum prohibentur: & plebis innoxiæ patrias ſedes occupavêre pauci ſatellites, mercedem ſcelerum. Leges, judicia, ærarium, provinciæ, reges, penes unum, denique necis civium, & [3] vitæ licentia. Simul humanas hoſtias vidiſtis, & ſepulchra infecta ſanguine civili. Eſtne viris reliqui aliud, quàm ſolvere injuriam, aut mori per virtutem? quoniam quidem unum omnibus finem natura vel ferro ſeptis ſtatuit: neque quiſquam [4] extremam neceſſitatem nihil auſus, niſi muliebri ingènio, exſpectat. Verùm ego ſeditioſus, utì Sulla ait, qui præmia turbarum [5] queror, & bellum cupiens, quia jura pacis repeto. Scilicet, quia non aliter ſalvi, ſatiſque tuti in imperio eritis, niſi Vettius Picens, [6] ſcriba Cornelius, aliena bene parata prodegerint: niſi approbaveritis omnis proſcriptiones innoxiorum, [7] ob divitias; cruciatus virorum illuſtrium; vaſtam urbem fugâ, & cædibus; bona civium miſerorum, quaſi [8] Cimbricam prædam, venum, aut dono datam. At objectat mihi poſ-

NOTÆ.

1 ***Retinendæ.***] Id eſt, *ad retinendum.* Subintelligitur *cauſâ.*

2 *Servilia.*] Quinorum frumenti modiorum fuiſſe ea, in ſingulos menſes, ex Donato, ad Terentii Phormionem diſcimus. Cæterùm hinc licet conjicere, aliquid in frumenti diſtributione à Sylla mutatum fuiſſe.

3 *Vitæ licentia.*] Nemo enim, illo invito, nec bona, nec Patriam, nec vitam, retinere poterat, ut teſtatur Cicero.

4 *Extremam.*] *Mortem.*

5 *Queror.* [Gronovius legendum eſſe putat *quæro*: At pace tanti viri nihil mutandum cenſeo; quin ſenſum meliorem, magiſque ex Lepidi ingenio, *queror* videtur efficere. Intendit enim Syllæ criminationes eo modo proponere, ut per ſe diluantur; quod quidem in poſteriori perſpicuum eſt, cùm dicit, *Et bellum cupiens, quia jura pacis repeto.* Si in priori pro *qui*, legas *quia*, nam ſæpe eam vim obtinet, res erit clariſſima. Lege modò, & videbis: Perinde enim eſt ac ſi diceret, *Ineptè Sylla me ſeditioſum vocat, cùm in eo ſim, ut querar, quòd præmia ante hac in ſeditioſos collata fuerint.*

6 *Scriba.*] Ita vocati ſunt qui in tabulas rationes publicas referrent. Quorum quidem ordo honeſtus erat, quòd eorum hominum fidei tabulæ publicæ, periculaque Magiſtratuum committuntur, ut ait Cicero: At officium mercenarium, nec magni teſtimonii aut pretii; ſi Alex. Neapolitano, aliiſque, unde & iſtud colligi poteſt, fides eſt adhibenda. Hic verò Cornelius & Vettius ex eo numero fuerunt, qui malo publico creverant, ſatellites Syllæ tyrannidis & crudelitatis, atque adeò maximè exoſi, ut, vel ex hoc loco apparet.

7 *Ob divitias.*] Dicit divitias cauſam fuiſſe, ut innoxii quoque proſcriberentur.

8 *Cimbricam.*] Cimbri populi fuerunt Germaniæ ſupra Saxones, ad Septentrionem, in peninſula ab ipſis Cimbrica dicta, quos ab extremis Galliæ profugos, cum Theutonis & Tigurinis, Marius noviſſimè conciderat.

ſeſſiones ex bonis proſcriptorum : quod quidem ſcelerum illius vel maxumum eſt, non me, neque quemquam omnium ſatis tutum fuiſſe, ſi rectè [1] faceremus. Atque illa quæ tum formidine mercatus ſum, pretio ſoluto, [2] jure, dominis tamen reſtituo : neque pati conſilium eſt, ullam ex civibus prædam eſſe. Satis illa fuerint, quæ, rabie contracta, toleravimus, manus conſerentes inter ſe Romanos exercitus, & arma ab externis in noſmet verſa. Scelerum & contumeliarum omnium finis ſit. Quorum adeò Sullam non pœnitet, ut & facta [3] in gloria numeret, &, ſi liceat, avidiùs fecerit. Neque jam, quid exiſtumetis de illo, ſed quantùm vos audeatis, vereor : ne, alius alium principem exſpectantes, antè capiamini, non opibus ejus, quæ futiles & corruptæ ſunt, ſed veſtrâ ſocordiâ, quam captum ire licet; & [4] quàm audeat tam videri felicem. Nam præter ſatellites commaculatos, quis eadem vult? aut quis non omnia mutata, præter victoriam? [5] ſcilicet milites : quorum ſanguine, Tarrulæ, Scyrroque, peſſumis ſervorum, divitiæ partæ ſunt. An, quibus prælatus in magiſtratibus capiundis Fufidius, [6] ancilla turpis, honorum omnium dehoneſtamentum? Itaque maxumam mihi fiduciam parit victor exercitus, cui per tot vulnera & labores, nihil præter [7] tyrannum quæſitum eſt. [8] Niſi fortè tribuniciam poteſtatem everſum profecti ſunt per arma, conditam à majoribus ſuis : [9] utique jura & judicia ſibimet extorquerent : egregiâ ſcilicet mercede, cùm [10] relegati in paludes & ſilvam, contumeliam atque invidiam [a] ſuam, præmia penes paucos, intelle-

INTERPRETATIO.

a *Cùm intelligerent, poſtquam relegati eſſent in paludes & Sylvam, contumeliam atque invidiam* tantùm *eſſe pro ſe, præmia* verò *penes paucos.*

NOTÆ.

1 *Faceremus.*] Pro *feciſſemus* : Ita & Terentius, ſæpe.

2 *Jure.*] *Suivant les formes de Juſtice.*

3 *In gloria.*] Videtur ad id reſpicere quod Plutarchus, palam, in foro Syllam dixiſſe, teſtatur, cùm publicum præſidium à ſe dimiſiſſet, *Seſe omnium à ſe geſtarum rerum paratum eſſe rationem reddere.*

4 *Quàm audeat.*] Hîc aliquid deeſſe putant, deinde quod libet mutant & addunt. Difficile non eſt; neque ea res agitur. At ſenſus nullus eſt? Nullus ſit; nam malim equidem ego ſcire me aliquid perdidiſſe, quàm pro eo aliud per imperitiam ſumere, & geſtare. At verò videamus, an non ſenſus aliquis ex iſtis verbis poſſit erui. Hac ipsâ periodo dixit Lepidus, *Vereor quantùm vos audeatis.* Potuerit & dicere, *Vereor quàm Sylla audeat*, & *quàm audeat videri felicem* : Atque iſtud egregiè quadrabit, cùm omnes à felicitate ſciant Syllam cognominatum fuiſſe.

5 *Scilicet milites.*] Ironia eſt.

6 *Ancilla.*] Per maximum contemtum ita loquitur.

7 *Tyrannum.*] *Syllam*, ſcilicet.

8 *Niſi.*] Ironica dubitatio.

9 *Utique.*] Reſpondet ironicæ dubitationi : Vel ſi mavis, ejus eſt continuatio; quod magis probo.

10 *Relegati.*] Ita, per contemtum, loquitur de agris, quos ſuis militibus Sylla dividebat : Quamquam eo divites colonos multos effecerat.

gerent. Quare igitur tanto agmine atque animis [1] incedit? quia ſecundæ res mirè ſunt vitiis [2] obtentui; [3] quibus labefactatis, quàm formidatus antea eſt, tam contemnetur: niſi forte [4] ſpecie concordiæ & pacis, quæ ſceleri & parricidio ſuo nomina indidit. Neque aliter populo Romano eſſe belli finem ait, niſi maneat expulſa agris plebes, præda civilis acerbiſſuma, jus, judiciumque omnium rerum penes ſe, quod populi Romani fuit. Quæ, ſi vobis pax, & concordia [a] intelleguntur, maxuma turbamenta reip. atque exitia [5] probate: annuite legibus impoſitis: accipite otium cum ſervitio: & tradite exemplum poſteris ad populum Romanum ſuimet ſanguinis [6] cæde circumveniundum. Mihi, quamquam per hoc ſummum imperium ſatis [b] quæſitum erat nomini majorum, dignitati, atque etiam præſidio; tamen non fuit conſilium [7] privatas opes facere; potiorque viſa eſt periculoſa libertas, quieto ſervitio. Quæ ſi probatis; adeſte Quirites; &, bene juvantibus diis, M. Æmilium [8] Conſulem ducem & autorem ſequimini ad recipiundam libertatem.

Tunc verò & [9] poſci. Dum cæteri ejuſdem causâ ducem ſenatus rati, maxumo gaudio bellum irritare. *Nonius, irritare, provocare.*

[10] Curionem [11] quæſivit, ut adoleſcentior, & populi ſuffragiis [12] integer,

INTERPRETATIO.

a *Quæ, ſi pro pace & concordiâ veniunt apud animum veſtrum, probate* igitur *maxima turbamenta atque exitia Reipublicæ.*

b *Quamvis ſatis conſulueram per hoc ſummum imperium, & Conſulatum, nomini & gloriæ Majorum meorum, dignitati, atque etiam præſidio.*

NOTÆ.

1 *Incedit.*] Id eſt, *Quî fit igitur, ut tam magnificè per ora noſtra Sylla ambulet, cùm jam omnes ejus dominationis pigeat?* Peropus verò fuit ſibi iſtud Lepidus à parte Populi objiceret, ut ejus poſtea timor diſſolveretur.

2 *Obtentui.*] Id eſt, *mirè vitia tegunt, faciuntque ut quid ſplendidum videantur.*

3 *Quibus.*] *Rebus ſecundis*, ſcilicet.

4 *Specie.*] Hîc corruptam eſſe ſcripturam, ut ſentit clariſſimus Douza, nullus dubito: Correctionem quam modeſtiſſimè conjecturam dicit, non poſſum non amplecti, cùm propemodum nihil mutet. Pro *ſpecie* repoſuit *ſpes eſt*: atque conjecturam, ex loco planè ſimili, in hac ipſa oratione, confirmat, ubi dixit Lepidus, *Niſi fortè ſperatis per tædium jam aut pudorem tyrannidis, &c.*

5 *Probate.*] Efficaciſſima eſt iſta agendi ratio, cùm quis adverſario, quod ipſam maximè urgeat, concedit.

6 *Cæde.*] *Mercede* reponendum eſſe contendit Douza. *Cædes equidem ſanguinis*, duriter ſonat: ſed nolim tamen ex dum oratione eam extrudere.

7 *Privatas.*] Id eſt, *mihi ſoli proſpicere*; vel, *Me ſolum tutum & felicem agere.*

8 *Conſulem.*] *Illum ipſum*, ſcilicet.

9. *Poſci.* Videtur deeſſe nomen proprium ducis, quod ex his reliquis, licèt corruptis, concinnandum eſt, legendumque: *Tum V... poſci, cùm cæteri ejuſdem cauſa ducem ſe nactos rati, &c.* Verba ſunt Urſini.

10 *Curionem.*] Conſul fuit, anno, à Lepidi Conſulatu, altero.

11 *Quæſivit.*] A verbo *Quæſo*, Ex quo *Quæſo* & *Quæſumus* tantùm manſerunt.

12 *Integer.*] Id eſt, *qui neque ad id tempus honores petiverat, neque ambiverat, cuique Populus nondum ſuffragatus erat.* Atque hinc licet conjicere hunc Lepidum ſeſe præpoſitum ſtuduiſſe.

ætati concederet [1] Mamerci. *Priſcianus lib.* x.

Philippus, qui ætate & conſilio cæteros anteibat. *Servius l.* IX.

Oratio L. Phlippi contra Lepidum.

Maxumè vellem, P. C. remp. quietam eſſe, aut in periculis à promtiſſumo quoque defendi: denique prava incepta conſultoribus noxæ eſſe. Sed contrà, ſeditionibus omnia turbata ſunt, & ab iis, quos prohibere magis decebat. Poſtremò, quæ peſſumi & ſtultiſſumi decrevêre, ea bonis & ſapientibus faciunda ſunt. Nam bellum, atque arma, quamquam vobis inviſa, tamen, quia Lepido placent, ſumenda ſunt. Niſi fortè cui pacem [a] præſtare, & bellum pati conſilium eſt. Prô, dii boni, [2] qui hanc urbem, omiſsâ curâ, adhuc regitis; M. Æmilius omnium flagitioſorum poſtremus, qui, pejor an ignavior ſit, deliberari non poteſt, exercitum opprimundæ libertatis habet, & ſe è contemto metuendum effecit: vos muſſantes, & [b] retractantes verbis, & vatum carminibus, pacem optatis magis quàm defenditis: neque intellegitis mollitiâ decretorum, vobis dignitatem illi metum detrahi. Atque id [3] jure: quoniam ex rapinis conſulatum, ob ſeditionem provinciam cum exercitu adeptus eſt. Quid ille ob benefacta cepiſſet, cujus ſceleribus tanta præmia tribuiſtis? [4] At ſcilicet, ii, qui ad poſtremum uſque, legatos, pacem, concordiam, & alia hujuſcemodi decreverunt, gratiam ab eo pepêrere. Imò deſpecti & indigni rep. habiti, prædæ loco æſtumantur: quippe [5] metu pacem repetentes, quo habitam amiſerant. Equidem à principio, cùm Etruriam conjurare, proſcriptos accerſiri, largitionibus rempubl. [6] lacerari videbam, maturandum putabam, & Catuli conſilia cum paucis ſecutus ſum. Cæterùm illi, qui gentis Æmiliæ benefacta

INTERPRETATIO.

a *Niſi fortè alicui mens eſt pacem dare, & bellum pati.*

b *Vos, dum tacetis, vel reluctamini verbis & carminibus vatum, optatis magis pacem, quàm eam defenditis.*

NOTÆ.

1 *Mamerci.*] Lepidus intelligitur; illud enim fuit prænomen Æmiliorum. Sed notandum duos continenter & annis ſubſequentibus Conſules factos fuiſſe.

2 *Qui.*] Iſtud *qui*, non ad Deos refertur, ſed ad homines, Senatores ſcilicet, quos Philippus appellabat. Quaſi diceret, *An non iſtud ſtupendum, vos, qui hanc urbem regitis, non providiſſe, ne Lepidus, &c.*

3 *Jure.*] Id eſt, *id vobis pro merito accidit.*

4 *At ſcilicet.*] Amara ironia, quâ adverſarios ſeu repugnantes inducit, ſibi, quod illos maximè urgeat, objectantes.

5 *Metu.*] Certè eorum mirè expreſſit & irriſit inſaniam, qui per ſocordiam, Rempublicam adminiſtrant.

6 *Lacerari.*] Id eſt, *in partes & factiones dividi.*

[1] extollebant, & ignoſcendo populi Romani magnitudinem [a] auxiſſe, nuſquam etiam tum Lepidum progreſſum videbant; cùm [2] privata arma opprimundæ libertatis cepiſſet, ſibi quiſque opes aut patrocinia [3] quærendo, conſilium publicum corruperunt. At tum erat Lepidus latro cum [4] calonibus, & paucis [5] ſicariis; quorum nemo non diurnâ mercede vitam [6] mutaverit: nunc eſt proconſul cum imperio, non [7] emto; ſed dato à vobis, cum legatis adhuc [8] jure parentibus: & ad eum concurrêre homines omnium ordinum corruptiſſumi; flagrantes inopiâ & cupidinibus, ſcelerum conſcientiâ exagitati: quibus quies, in ſeditionibus; in pace, turbæ ſunt: hi tumultum ex tumultu, bellum ex bello ſerunt, [9] Saturnini olim, pòſt [10] Sulpicii, dein Marii, [11] Damaſippique, nunc Lepidi ſatellites. Præterea Etruria, atque omnes [12] reliquiæ belli arrectæ: Hiſpaniæ armis ſolicitatæ: Mithridates in latere vectigalium noſtrorum, quibus adhuc ſuſtentamur, diem bello circumſpicit: quin, præter idoneum ducem, nihil abeſt ad ſubvertendum imperium. [13] Quod ego vos oro, atque obſecro P. C. ut animadvortatis; neu patiamini licentiam ſcelerum, quaſi rabiem, ad [b] integros contactu procedere. Nam, ubi malos præmia ſequuntur, haud facilè quiſquam gratuitò bonus eſt. An exſpectatis dum

INTERPRETATIO.

a *Ceterùm illi, qui gentis Æmiliæ benefacta extollebant, &* dicebant *magnitudinem P. Romani creviſſe ignoſcendo, nuſquam adhuc videbant Lepidum progreſſum.*

b *Neve patiamini licentiam ſcelerum quaſi rabiem procedere contactu ad eos qui non ſunt corrupti.*

NOTÆ.

1 *Extollebant.*] Ut, ſcilicet, Senatum ad miſericordiam erga Lepidum faciliùs adducerent.

2 *Privata.*] Id eſt: *ſine Senatus auctoritate.*

3 *Quærendo.*] Rem iſtam Catonis verbis ita proferas, *Sibi quiſque conſilium capiendo, eo factus eſt impetus in vacuam Rempublicam.*

4 *Calonibus.*] Servi ſunt militum. *Des Goujats.*

5 *Sicariis.*] Gall. dicunt. *Des Aſſaſſins: Des Coupe-jarets.*

6 *Mutaverit.*] Hoc dicit per maximum eorum nebulonum contemtum; ut viliſſimos fuiſſe intelligatur, qui vitam ſuam pro alimentorum pretio condonare non dubitarent.

7 *Emto.*] Prout antea, quandiu Lepidus pecunia ſua conductis ſicariis ſtipatus incedebat.

8 *Jure.*] Scilicet Imperatori ſuo parere tenentur Legati.

9 *Saturnini.*] Hic Gracchanas leges aſſerens, ſeditionem ante aliquod tempus moverat.

10 *Sulpicii.*] Hic Tribunus plebis annitente Mario, legem tulit, ut exules revocarentur, & ut ipſe Marius adversùs Mithridatem Dux crearetur: Proſcriptus deinde à Sylla, à ſervo proditus, retractus, & occiſus eſt. Servum verò quod attinet, ob indicium manumiſſus, ſed ſtatim, ob ſcelus erga Dominum, de ſaxo Tarpeio dejectus, ſimul ejuſdem facti præmium & pœnam conſequutus eſt.

11 *Damaſippique.* Hic Prætor fuit, nullâ virtute præditus, qui ex Marii voluntate Syllani nominis defenſores crudeliſſimè mactavit.

12 *Reliquiæ.*] De iis loquitur, qui à Marii parte ſteterant.

13 *Quod.*] *Propter quod.*

exercitu [1] rurſus admoto, ferro, atque flammâ urbem invadat? quod multò propiùs eſt ab eo, quo agitat, ſtatu, quàm [2] ex pace & concordiâ ad arma civilia: quæ ille advorſum divina & humana omnia cepit, non pro ſua, aut quorum ſimulat injuria, ſed legum ac libertatis ſubvertundæ. Angitur enim, ac laceratur animi cupidine, & [3] noxarum metu, expers conſilii, inquies; [4] hæc atque illa tentans, [5] metuit otium, odit bellum, luxu atque licentiâ carendum videt, atque interim abutitur veſtrâ ſocordiâ. Neque mihi ſatis conſilii, metum, an ignaviam, an dementiam eam appellem: qui videmini [a] intenta mala quaſi fulmen optare ſe quiſque ne attingat, ſed prohibere ne conari quidem. Et quæſo conſiderate quàm converſa rerum natura ſit. Antea [6] malum publicum, occultè; auxilia palam inſtruebantur, & eo boni malos facilè anteibant: nunc pax, & concordia diſturbantur palam; defenduntur occultè. Quibus [7] illa placent, in armis ſunt: vos in metu. Quid exſpectatis? niſi

INTERPRETATIO.

a *Qui videmini optare quiſque, ne objecta mala, quaſi fulmen, attingat ſe, ſed ne quidem conari prohibere.*

NOTÆ.

1 *Rurſus.*] Iſtud contra hiſtoriæ fidem eſſe contendit Douza; atque ex eo præſertim, quòd nullibi, Lepidum ante poſtremam expeditionem, & pugnam cum Catulo commiſſam, ad Romana mœnia exercitum admoviſſe; multò minùs, urbem ferro & flammâ invaſiſſe, legatur. At certe, quod cum tanti viri bona venia dictum ſit, non videtur probare Douza quod intendit: Non enim licet quæ Rhetoricè à Philippo adversùs Lepidum dicta ſunt, ſtatim ad hiſtoriæ rigorem exigere; quaſi reverâ ille voluerit dicere, Lepidum ferro & flammâ Urbem invaſiſſe; Vel, ſi id maximè, non ideo tamen locum hunc corrigere opus fuerit, cùm potuerit Orator, quòd à nefariis ſatellitibus antea patratum eſſet, ipſi Lepido, quamquam novo eorum duci, tribuere. Nihil tamen ea de re hiſtoria. Quid inde? Fortè res atrox non fuit, vix fortè erupit; adeòque ab Hiſtoricis neglectam fuiſſe poſſumus ſuſpicari. Verùm quid opus eſt rationes congerere, cùm ex hac ipſa oratione, cuivis cum aliqua attentione legenti, Lepidum antè aliquid turbaſſe, quàm cum Catulo pugnaret, ſatis ſuperque probetur.

2 *Ex pace.*] Haud dubiè mendoſam eſſe ſcripturam hanc idem Douza arbitratur, quam juxtà cum ignariſſimis ſeſe intelligere dicit; adeòque totum locum interpolandum cenſet: Cæteri tacent. Fortè ſenſus aliquis ex hac paraphraſi eruetur; perinde enim mihi videtur, ac ſi dixiſſet Philippus, *Non jam prolatare tempus eſt, ut factum antea, cùm Lepidus contemnendus magis quàm profligandus videbatur, quandiu cum paucis ſicariis nihil ampliùs quàm civitatem aliquo modo poterat commovere: Nunc ille in eo non verſatur; cives ad arma compellere non ſtudet, cùm per vos exercitum habeat; & citiùs eveniet, ut ille ferro & flammâ urbem invadat, quàm ut cives ad arma capienda ſollicitet.*

3 *Noxarum.*] Optimè; nam pœnam comitem habet culpa.

4 *Hæc atque illa.*] Id eſt, *Omnia, etiam diverſiſſima.*

5 *Metuit.*] Lepidum inſanum miſerumque facit, cùm ita fluctuantem & incertum fingit.

6 *Malum.*] Id eſt, *ſi quis contra leges & Senatus auctoritatem, aliquid auderet, clam illud parabat, &c.*

7 *Illa.*] *Omnia perturbare.*

fortè pudet, aut piget rectè facere. An Lepidi [1] mandata animos movent? qui placere ait, ſuà cuique reddi, & aliena tenet: belli jura reſcindi, cùm ipſe armis cogat: civitatem confirmari, qui [2] adeptam negat: concordiæ gratiâ plebi tribuniciam poteſtatem reſtitui, ex qua omnes diſcordiæ accenſæ. [3] Peſſume omnium, atque impudentiſſume, tibine egeſtas civium, & luctus curæ ſunt, cui nihil eſt domi, niſi armis partum, aut per injuriam? alterum conſulatum petis, [4] quaſi primum reddideris: bello concordiam quæris, quo parta diſturbatur: noſtri proditor, [5] iſtis infidus, hoſtis omnium bonorum. [6] Ut te neque hominum, neque deorum pudet, quos perfidiâ aut perjurio violaſti! Qui, quando talis es, maneas in ſententia, & retineas arma, te hortor: neu prolatandis ſeditionibus inquies ipſe, nos in ſolicitudine retineas. Neque te provinciæ, neque leges, neque dii penates civem patiuntur. Perge, quà cœpiſti; ut quàm maturrumè merita invenias. Vos autem, P. C. quòuſque cunctando remp. intutam patiemini, & verbis arma [7] tentabitis? Delectus adverſum vos habiti: pecuniæ publicè, & privatim extortæ; præſidia deducta atque impoſita; ex lubidine leges imperantur: cùm interim vos [8] legatos & decreta paratis. Et quantò, mehercule, avidiùs pacem petieritis, tantò bellum acrius erit; cùm intelliget ſe metu magis, quàm æquo & bono ſuſtentatum. Nam qui turbas, & cædem civium odiſſe [9] ait, & ob id, armato Lepido, vos inermes retinet, [a] quæ victis tole-

INTERPRETATIO.

a *Nam quicumque dicit ſe odiſſe turbas & cædem civium, & ideo retinet vos inermes, dum Lepidus eſt armatus, ille potiùs cenſet ut patiamini ea quæ ſunt toleranda victis, cùm* ea *poſſitis* aliis *infligere.*

NOTÆ.

1 *Mandata.*] Invidioſè de inceptis Lepidi agit, ut eos qui ipſi auſcultabant, quaſi ejus ſervi obſequentes fuiſſent, acerbè vulneret.

2 *Adeptam.*] Confidenter pro *ademptam adeptam* repoſui: Ita enim ſenſus poſtulat: Miror q; quomodo alii præterierint.

3 *Peſſume.*] Lepidum tanquam præſentem, & quidem ad perſuadendum modo maximè efficaci, Philippus alloquitur.

4 *Quaſi primum*] Rhetorico artificio Lepido objicit, quòd ſe adhuc pro Conſule gereret; cùm, ex Conſulatu, exercitui præeſſet.

5 *Iſtis.*] *Iis, ſcilicet, qui Lepido fidem habebant.*

6 *Ut te.*] Cùm Syllæ acta, multùm renitente pleráque nobilitate, Lepidus reſcinderet; Sacramento, ne Patriæ bellum inferret, cùm ipſi concreditus eſt exercitus à Senatu adactus eſt. Jam illi iſtud objicitur.

7 *Tentabitis.*] Id eſt, *conabimini verbis armorum vim repellere.* Vix majus aliud malum in Republica, quàm cùm ejus habenæ in manus infirmas inciderunt; eo enim fit, ut, qui bonum & honeſtum turpi lucro anteponunt, paucorum ſceleratorum dolis & crudelitati objiciantur. Peſſimi ſunt hac in parte, quos noſtri *bonos homines* vocant; quamquam illorum quiſque eam laudem ſalutationibus & prenſationibus aucupetur.

8 *Legatos.*] Qui Lepidi ferociam mulceant; cùm potiùs eâ re magis augeatur.

9 *Ait.*] Quidam, quem nominare prohibet viri de bonis litteris bene meriti, elegantia, lectionem receptam eſſe fate-

randa ſunt, ea, cùm facere poſſitis, patiamini potiùs cenſet. Ita illi[a] vobis pacem, vobis ab illo bellum [1] ſuadet. Hæc ſi placent; ſi tanta torpedo animos oppreſſit, ut obliti ſcelerum [2] Cinnæ, cujus in urbem reditu, decus, atque ordines omnes interierunt, nihilo minùs vos, atque conjuges, & liberos, Lepido permiſſuri ſitis; quid opus decretis? quid auxilio Catuli; quin is & alii boni remp. fruſtrà curant. Agite, uti lubet; parata vobis Cethegi, atque alia proditorum [3] patrocinia, qui rapinas & incendia inſtaurare cupiunt: & rurſum advorſum deos penates manus armare. Sin libertas & bella magis placent: decernite digna nomine, & augete [4] ingenium viris fortibus. Adeſt novus exercitus, &, ad hoc, [5] coloniæ veterum militum, nobilitas omnis, duces optumi; fortuna meliores ſequitur. Jam [6] illa, quæ ſocordiâ noſtrâ collecta ſunt, dilabentur. Quare ita cenſeo; quoniam Lepidus exercitum [7] privato

INTERPRETATIO.

a Ità Ille *ſuadendo inducit pacem Lepido à vobis*, *vobis* verò *bellum ab illo*.

NOTÆ.

tur; ſed ſecum & cum Salluſtiana elegantia pugnare contendit; Numeri rationem in verbis illis tribus, *ait*, *retinet*, *cenſet*, perperam à ſciolis inverſam, & locum, vel ſuo periculo, caſtigandum eſſe, fidenter pronuntiat: Deinde à nato nemine uſque adhuc animadverſum demiratur illud, ſine quo ſibi alii quomodo ſatisfecerint, neſcit: Denique magnificè ſeſe effert, quòd primus, pro *ait*, *aiunt*; pro *retinet*, *retinent*; &c. legendum eſſe intellexerit. Fundamentum iſtius applauſus eſt, quòd ille putavit Pronomen *qui* non poſſe niſi ad Lepidum referri; quod, quia ridiculum viſum eſt, ideo in aliorum hæret ſtupiditate, ipſemet ſtupidus, ſcilicet. Ipſe ego omnium fortè ſtupidiſſimus? Ne id quidem mirabor, (quamquam res mihi uſque adeò aperta videtur, ut ſupervacaneum habeam, quidquam addere interpretationi.) Ita enim evenit, ut, vel ea, quæ oculis & manibus attrectamus & comprimimus, cum cura inveſtigemus, nec videamus. Hæc ideo annotavi, quia, cæteris plorare juſſit, ſibi tam bellè aſſentari; eoſque, qui non vident, tametſi oculorum aciem maximè intendunt, vituperare, aut contemnere, injurium viſum eſt.

1 *Suadet.*] De quovis loquitur, qui pro Lepido in Senatu verba faceret.

2 *Cinnæ.*] Hic ab Octavio Româ pulſus, poſtea, ei abrogato Conſulatu, cum exercitu ad Urbem venit, & Romanos commeatu interclusit; deinde cùm Romam intraſſet, Conſule Octavio, plurimiſque aliis, ejus juſſu, interemtis, multa ſævitiæ exempla exhibuit.

3 *Patrocinia.*] Id eſt, *Homines, qui in Lepidi gratiam, quos vellent, poſſent adducere.*

4 *Ingenium.*] Ille idem, qui tam graviter ſuperiùs hallucinatus eſt, optimè pro *ingenium*, *imperium* videtur repoſuiſſe. Ita verò illud exponit, *Augete Imperium, id eſt Rempublicam veſtram viris fortibus.* Non probo. Per *Imperium* ſupremam poteſtatem intelligo, quâ extra ordinem, muniti erant, quibus, more Romano, *Ne quid Reſpublica detrimenti caperet*, dicebatur: Atque hanc noſtram interpretationem in primis confirmat, quòd ſolemnibus iſtis verbis orationem ſuam Philippus concludit.

5 *Coloniæ.*] Fortè de Syllanis militibus intelligit, quos per Hetruriam, pulſis incolis, qui adversùs ipſum ſteterant, Sylla diviſerat.

6 *Illa.*] Loquitur de iis omnibus quæ Lepidus contra Rempublicam paraverat.

7 *Privato.*] Ille quidem cum imperio erat, atque eo à Senatu dato, ut ſuprà dixit Philippus; ſed privato conſilio exercitum auxerat, & ad urbem ducebat.

conſilio,

conſilio, paratum cum peſſumis, & hoſtibus reip. contra hujus ordinis auctoritatem ad urbem ducit; ut Appius Claudius[1] interrex cum Q. Catulo proconſule, & cæteris quibus imperium eſt, urbi præſidio ſint: operamque dent, ne quid reſp. detrimenti capiat.

Uti Lepidus, & Catulus, decretis exercitibus maturrumè proficiſcerentur. *Cariſius l.* 3.

M. Lepido cum omnibus copiis Italiâ pulſo, ſegnior neque minùs gravis, ſed multiplex cura patres exercebat. *Servius. Marius Victorinus in Ciceronem.*

Obviam ire, & commori[2] hoſtibus. *Aruſianus. Meſſus.*

Lepidus pœnitens conſilii. *Cariſ. l.* III.

Sic verò quaſi formidine attonitus, neque animo, neque auribus aut linguâ competere. *Nonius: Competere, rei cujuſque meminiſſe, aut conſtanter valere.*

Prudens omnium, quæ ſenatus cenſuerat. *Aruſianus.*

Magnis operibus[3] profectus, oppidum cepit, per L. Catilinam legatum. *Feſtus.*

Domitium proconſulem ex citeriori Hiſpania cum omnibus copiis, quas paraverat, arceſſivit. *Priſc. l.* x. *Arceſſivit, inquit, & laceſſivit.*

Sanctus aliter, & ingenio validus. *Cariſ. l.* I. *aliter pro aliàs.*

Gens rarò egreſſa finis ſuos. *Serv. ad lib.* XI. *Æneid. Aruſian. Meſſus.*

Niſi cùm ira belli deſenuiſſet. *Priſc. l.* x.

Maturaverunt exercitum[4] Dyrrachium cogere. *Aruſianus Meſſus.*

Illò profectus, vicos, caſtellaque incendere, &, fugâ cultorum deſerta, igni vaſtare: neque elato, aut ſecuro eſſe animo, metu gentis ad [5] furta belli peridoneæ. *Non. Serv. ad* XI. *Æneidos.*

Liberis ejus avunculus erat. *Donatus ad Phormionem Terentii.*

Nihil ob tantam mercedem ſibi abnuituros. *Aruſianus Meſſus.*

Inſanum aliter ſuâ ſententiâ, atque aliarum mulierum. *Cariſ. l.* I. *aliter pro aliàs.*

Solis viis. *Donatus Phorm. act.* V. *ſcen.* VIII.

Juſſu Metelli cornicines occanuerunt. *Priſcianus lib.* x. *Servius* II. *Georg. Virg. Diom. lib.* I. *cap.* IV.

Nexuit Catenæ modo. *Priſc. l.* x.

NOTÆ

1 *Interrex.*] Ita vocabatur qui, medius inter duos reges, imperium habebat, donec, priore mortuo, alius ſufficeretur. Origo fuit à morte Romuli; munus verò poſt exactos reges, præcipuè comitiorum causâ, & ad quinque dies tantùm, duravit, idemque quod Conſulum.

2 *Hoſtibus.*] Id eſt, *cum ipſis.*

3 *Profectus.*] Alii *profectis*, alii *operibus confectis* legunt. Locus corruptus, ni fallor.

4 *Dyrrachium.*] Urbs eſt Macedoniæ, ad mare Adriaticum, aliter Epidamnus dicta. Hodie *Durazzo.*

5 *Furta.*] *Les ſtratagêmes.*

Doctus militiam. *Aruſian. Meſſus.*

Neque ſe recipere, aut inſtruere prœlio quivêre. *Priſc. l. x.*

Equi ſine rectore exterriti, aut ſaucii conſternantur. *Idem l. xv.*

Occupatuſque collis editiſſimus apud [1] Hilerdam, & cum multa opera circumdata. *Priſcianus l. v.*

At inde nullâ munitionis, aut requie morâ, proceſſit ad oppidum. *Priſcianus l. xviii. requie pro requiei.*

Agreſte. *Cariſ. l. i.*

Ardebat omnis Hiſpania citerior. *M. Fabius Victor. de invent. Cic. l. i.*

* [2] & ponere validam urbem multos dies [3] reſtantem pugnando vicit. *Non.*

Itaque [4] Sertorius, levi præſidio relicto in Mauritania, nactus obſcuram noctem, æſtu ſecundo, furtivâque celeritate, vitare prœlium in tranſgreſſu conatus eſt. *Agellius l. 10. c. 26. Nonius Marcellus.*

Tranſgreſſos omnis, recipit mons Ballera, præceptus à Luſitanis. *Idem ibidem.*

Earum aliæ paululùm progreſſæ, nimio ſimul & incerto onere, cùm pavor corpora agitaverat, deprimebantur. *Idem.*

Locum editiorem, quàm victoribus decebat, capit. *Serv. viii. Æneidos, Aruſian. Meſſus.*

Et mox [5] Fuſidius adveniens cum legionibus, poſtquam tantas aſperitates, haud facilem pugnantibus vadum, cuncta hoſti quàm ſuis opportuniora videt. *Nonius.*

Cùm Sertorius neque erumperet, tam levi copiâ navibus fugam maturabat. *Serv. Fuldanus. Meſſus.*

Itineris eorum Metellus per litteras gnarus. *Aruſianus.*

Itaque Servilius [6] ægrotum [7] Tarenti collegam prior tranſgreſſus, iter vortit ad Corycum urbem inclutam: paſtuſque nemore, in quo crocum gignitur. *Priſc. Non.*

NOTÆ.

1 *Hilerdam.*] Hilerda, ſeu Ilerda, ut alii ſcribere malunt, urbs eſt Tarraconenſis Hiſpaniæ, hodie *Lerida* dicta.

2 *Et ponere.*] Pro his vocibus in quibuſdam Nonii manuſcript. Digonem ſe reperiſſe teſtantur viri docti; unde Vizonem legendum eſſe conjecit Putſchius, Probo, ut ille ait, duce, qui in voce *ZO*, ſe nullum nomen hâc ſyllabâ terminatum reperiſſe teſtatur, niſi unum barbaræ civitatis, lectum in Salluſtio *Vizo*, *Vizonis.*

3 *Reſtantem.*] Id eſt, *reſiſtentem.*

4 *Sertorius.*] Vir fuit ſummæ, ſed calamitoſæ virtutis, cui, à Sylla proſcripto, cùm Hiſpaniam armaſſet, Res Romana uno Imperatore reſiſtere non potuit; quique non priùs bello quàm ſuorum ſcelere extinctus eſt.

5 *Fuſidius.*] Lipſius *Aufidius*, & de bello Sertoriano accipit, ex Plutarcho.

6 *Ægrotum.*] Potiùs eſt ut Salluſtium ſcripſiſſe credam, *ægroto collegâ*, Idque de Lipſiana ſententia, inquit Douza.

7 *Tarenti.*] Tarentus urbs eſt Calabriæ, à Phalanto Lacone condita.

Ad [1] Olympum atque Phaſelida. *Priſc.*

Apud [2] Corycum. *Idem.*

Apud [3] Læte oppidum, cui nomen oblivionis condiderant. *Idem. Serv. ad* I. *Æneidos.*

Repulſus à Læte oppido. *Idem. Priſc.*

Apud [4] Mutinam. *Idem.*

Apud [5] Præneſte locatus. *Idem.*

Medio diei. *Meſſus.*

Quietam à bellis civitatem. *Idem.*

Militiæ peritus. *Idem.*

Sertorius portis turbam morantibus, & nullo, ut in terrore ſolet, generis aut imperii diſcrimine, per calonum corpora, [6] ad medium quaſi dein ſuper adſtantium manibus in murum attollitur. *Nonius Serv.*

Neque detruſus aliquotiens terretur. *Priſc. l.* XV.

Dubitavit acie pars. *Idem.*

Quos inter maxumè. *Cariſ.*

Rumore primo. *Cariſ.*

Idem fecêre Octavius & Q. Cæpio ſine gravi cujuſquam expectatione, neque ſanè ambiti publici. *Serv. ad l.* IV. *Æneid. Ambire ſignificat & rogare. Sallaſtius in Jugurtha: Quos ego audio ambire, fatigare vos ſingulos. Dicebatur & ambio illum, pro rogo. Salluſtius. in* I. Idem fecêre, *&c.*

Cùm aræ & alia diis ſacrata, ſupplicum ſanguine fædarentur. *Idem.*

Poſtremò ipſos colonos per miſerias & incerta humani generis orare. *Idem ad illud* XI. *Æneidos*,

——— *per everſæ genitor fumantia Trojæ*
Exſcidia obteſtor.

Ea paucis quibus peritia & verum ingenium eſt abnuentibus. *Idem.*

[7] Perpenna tam paucis profectus, vera eſt æſtimanda. *Idem ad* XII. *Æneidos.*

NOTÆ.

1 *Olympum atque Phaſelida.*] Urbes fuerunt Lyciæ maritimæ & validiſſimæ, quas, deturbatis latronibus qui illuc prædas ſuas pyraticas comportabant, P. Servilius evertit.

2 *Corycum.*] Plinio Mons eſt, & antrum, & oppidum Ciliciæ. Mons ſeu promontorium ab aliis, Strabone putà, propter optimum crocum celebratur; ab aliis oppidum. Eſt item Corycus Cretæ promontorium.

3 *Late.*] Urbs eſt Macedoniæ non longè à Thermaico ſinu, ad Septentrionem.

4 *Mutinam.*] Galliæ togatæ oppidum; Hodie Italiæ adſcribitur, vocaturque *Modene.*

5 *Præneſte.*] Urbs Latii, non longè à Roma.

6 *Ad medium.*] Quid hîc ſibi velit Autor, difficile non eſt conjicere, Sertorium, ſcilicet, calonum humeris ſublatum, in muros ab iis, qui ſuper ſtabant, receptum fuiſſe; cùm olim alti non ampliùs eſſent, quàm ad arcendum impetum.

7 *Perpenna.*] Non crediderim hoc loco de illo ſermonem eſſe qui Ariſtonicum vicit; ſed de eo de quo poſtea, qui Sertorium in convivio trucidavit.

FRAGMENTA
LIBRI II.
HISTORIARUM.

[1] SARDINIA in Africo mari facie veſtigii humani, in orientem, quàm in occidentem latior prominet. *Agellus lib.* XIII. *cap.* XVIII. *Non. Faciem totius corporis formam*, πρόσωπον. *id eſt, os, poſuit antiquitas prudens; ut ab aſpectu ſpecies, & à fingendo figura, ita à factura corporis facies. Salluſt. l.* II. Sardinia, *&c. Iſidorus.*

Inde [2] Ichnuſa appellata. *Solinus.*

Dubium an Inſula ſit, quod [3] Euri atque [4] Auſtri ſuperjactis fluctibus circumlavit. *Nonius, lavit pro lavat.*

Nam Sullam conſulem de reditu ejus legem ferentem ex compoſito trib. pl. C. Herennius prohibuerat. *Notat Agell. l.* X. *c.* XX. *Salluſtium proprietatis in verbis retinentiſſimum conſuetudini conceſſiſſe, & privilegium, quod de Cn. Pompeii Magni patris reditu ferebatur, legem appellaſſe.*

Nam procul & diverſis ex regionibus. *Cariſius. Aſper, procul, inquit, eſt è loco.*

Obviam fuêre. *Cariſius ibidem. Aſper, ait, vetuſtè* obviam fuêre, *adverbio quàm nomine uti maluit.*

Urbe, patriâque extorres. *Meſſus.*

Genus militum ſuetum à pueritia latrociniis. *Idem.*

Inter læva mœnium, & dextrum flumen [5] Turiam, quod [6] Valentiam parvo intervallo præterfluit. *Priſc. l.* V. *&* VI. *Turiam dixit, qui accuſativus generis maſculini eſt, non neutri.*

In fiducia, quàm argumentis, purgatiores dimittuntur. *Donatus Phorm. act.* I. *ſc.* III. *& Hecyr. act.* IV. *ſc.* IV. *Nonius. Fiducia eſt audacia. Servius.*

NOTÆ.

1 *Sardinia.*] Mediterranei maris inſula. Douza hoc fragmentum ex Iſidoro augere conatur.

2 *Ichnuſa.*] Id eſt, *Sardinia*; A veſtigii ſimilitudine Græcâ etymologiâ ſic nuncupata.

3 *Euri.*]Eurus ventus eſt ſpirans ab ortu æquinoctiali. Subſolanus quoque dicitur.

4 *Auſtri.*] Ventus à meridie, qui & Notus, nomine à Græcis mutuato, vocatur.

5 *Turiam.*] Turia rivus eſt Hiſpaniæ Tarraconenſis, qui non eſt cum Durio flumine confundendus, cùm ille in mare Mediterraneum, hoc verò in Oceanum devolvatur.

6 *Valentiam.*] Urbs eſt Hiſpaniæ Tarraconenſis.

Antequam regreſſus Sertorius inſtrueret pugnæ ſuos. *Aruſianus.*

Ipſe animi atrox. *Idem.*

Copiis integra. *Idem.*

Eodem anno in Macedonia C. Curio, principio veris cum exercitu profectus in [1] Dardaniam, quibus potuit modis dictas pecunias coëgit. *Nonius, dicere, eſt promittere.*

Poſt, ubi fiduciâ nimius. *Aruſianus.*

Sed ipſi ferunt taurum ex grege, quem prope litora regebat [2] Corſa nomine Ligus mulier. *Priſc. lib.* VI.

[3] Nam quædam Corſa nomine Ligus mulier, cùm taurum ex grege, quem prope litora regebat, tranſnatare ſolitum, atque per intervalla corpore [4] aucto remeare videret, cupiens ſcire incognita ſibi pabula, taurum à cæteris degredientem uſque ad inſulam navigio proſecuta eſt. Cujus regreſſu inſulæ fertilitatem cognoſcentes Ligures, ratibus eò profecti ſunt, eamque nomine mulieris auctoris & ducis appellaverunt. *Iſidorus l.* 14. *c.* 6.

Ne illa tauro parata ſint. *Donatus actu* IV. *ſcena* II. *Andriæ.*

[5] Dædalum ex Sicilia profectum, cùm [6] Minois fugeret iram, atque opes. *Priſcianus l.* VI. *Servius.*

Quem ex Mauritania rex Leptaſta proditionis inſimulatum cum cuſtodibus miſerat. *Priſcianus lib.* I.

Quos advorſum multi ex [7] Bithynia volentes occurrere, [8] falſum filium arguituri. *Priſcianus l.* X.

Ut actione deſiſteret. *Meſſus.*

Veſpera. *Cariſius l.* II.

Argentum mutuum arceſſivit. *Priſc. l.* X.

Eam deditionem ſenatus, per nuncios Oreſtis cognitam, approbat. *Priſc. l.* VI.

Niſi quà flumen Lurda [9] Tauro monte defluens. *Idem ibidem.*

NOTÆ.

1 *Dardaniam.*] Regio eſt ſupra Macedoniam, ad Septentrionem.

2 *Corſa.*] De Corſicæ inſulæ exordio agitur.

3 *Nam.*] Et iſtud fragmentum ex eodem Iſidoro ſtudet augere Douza. Sed nihil certi video.

4 *Aucto.*] Quia, ſcilicet, luxuriante herbâ egregiè paſtus erat.

5 *Dædalum.*] Faber fuit Athenienſis ingenioſiſſimus, idemque inſignis Mathematicus, qui omnium primus vela & antennas navi aptaſſe dicitur; unde ejus alarum nata eſt fabula. De Labyrintho verò, quem Minoi in Creta inſula conſtruxit, nihil opus eſt loqui, cùm ejus irremeabiles vias fama apud omnes vulgaverit.

6 *Minois.*] Minos rex fuit Cretæ, quem ob inſignem juſtitiam, judicem apud inferos Poëtæ fabulati ſunt.

7 *Bythinia.*] Aſiæ minoris regio, ad Septentrionem.

8 *Falſum.*] Optimè de Nuſa Nicomedis filio hîc agi, ſuſpicatus eſt Douza. Vide ea de re epiſtolam Mithridatis ad Arſacem.

9 *Tauro.*] Mons eſt Taurus omnium nobiliſſimus & maximus, qui univerſam Aſiam in duas partes dividit, quarum altera

Frugum, pabulique lætus ager. *Aruſianus. Servius l. I. Æneidos.*

Neque virgines nuptum à parentibus mittebantur, ſed ipſæ belli promptiſſumos delegebant. *Meſſus.*

Modeſtus ad omnia alia, niſi ad dominationem. *Donatus Phorm. act. I. ſc. II.*

Noctu, diuque ſtationes, & vigilias tentare. *Cariſius l. II.*

At [1] Lucullum regis curâ machinata fames brevì fatigabat. Multique commeatus interierant inſidiis latronum. *Priſc. l. VII. & Nonius.*

Namque primum [2] Jaſonem novo itinere maris [3] Æetæ hoſpitis domum violaſſe. *Priſcianus lib. VIII.*

[4] Tarteſſum Hiſpaniæ civitatem, quam nunc Tyrii mutato nomine [5] Gaddir habent. *Priſc. l. V.*

Neque ſubſidiis, ubi ſoluerat, compoſitis. *Priſcian. l. X. Soluerat autem eſt ſolitus fuerat.*

Neque inermes ex prœlio viros quemquam agnoturum. *Idem ibidem.*

Eâ continentiâ vir gravis, & nullâ arte cuiquam inferior. *Aruſian. Non. in Gravis.*

Omnes qui circum ſunt, [6] præminent altitudine millium paſſuum duorum. *Aruſian.*

* & Pœni ferunt adverſus A. N. C. M. *Donatus.*

Quia corpore, & linguâ percitum, & inquietem, nomine hiſtrionis vix ſani, Barbuleium appellabant. *Priſc. l. VI.*

Audaciter. *Idem XV.*

Ibi Fimbrianâ ſeditione, qui regi per obſequelam orationis, & maxumè odium Sullæ, graves, carique erant. *Nonius: Obſequium neut. genere, obſequela fem.*

Mœnibus deturbat. *Non. Deturbare.*

E muris canes ſportis demittebant. *Idem.*

Ad hoc rumoribus, adverſa in pravitatem; ſecunda in caſum; fortunam in temeritatem declinando, corrumpebant. *Idem.*

At Metellus in ulteriorem Hiſpaniam poſt annum regreſſus, magna

NOTÆ.

quæ ad Septentrionem ſpectat, Aſia intra Taurum; altera, quæ ad miridiem, Aſia extra Taurum, dicitur.

1 *Lucullum,*] Conſul fuit Lucullus; Vir clariſſimus & ditiſſimus, qui bellum adversùs Mithridatem feliciter geſſit; deinde privatus factus, in ædificiis, convictibus & apparatibus, profuſæ adeò fuit luxuriæ, ut Xerxes togatus vocaretur.

2 *Jaſonem.*] Dux fuit Argonautarum, nulli Poëtarum non decantatus.

3 *Æeta.*] Æetes vel Æeta rex fuit Colchorum, Medeæ pater.

4 *Tarteſſum.*] Tarteſſus opulentiſſima fuit civitas inter duo Bætis, vel, prout hodie dicitur, *Guadalquivir* oſtia.

5 *Gaddir.*] Per errorem Tarteſſi nomen Gadibus; & Gadium ſeu *Gaddir* Tarteſſo tributum eſſe docet in Geographia ſacra Vir incomparabilis Bochartus.

6 *Præminent.*] Lipſius legit *præminet*, ut de monte quopiam reliquis editiore, intelligatur.

gloriâ concurrentium undique, virile & muliebre [1] ſecus, per vias ac tecta omnium viſebatur: cùm quæſtor C. Urbinus, aliique, cognitâ voluntate, eum ad cœnam invitaverant; ultra Romanorum, & mortalium etiam morem curabant, exornatis ædibus per [2] aulæa & inſignia, ſceniſque ad oſtentationem hiſtrionum fabricatis, [3] ſimul croco ſparſa humus, & alia, in modum templi celeberrumi. Præterea cum ſedenti [4] tranſenna demiſſum Victoriæ ſimulacrum cum machinato ſtrepitu tonitruum coronam capiti imponebat: tum venienti, ture quaſi Deô ſupplicabatur. Toga [5] picta plerumque [6] amiculo erat ei accumbenti: epulæ quæſitiſſumæ: neque per omnem modò provinciam, ſed trans maria, ex Mauritania volucrum, & ferarum incognita antea plura genera. Quibus rebus, aliquantam partem gloriæ demſerat, maxumè apud veteres & ſanctos viros, ſuperba illa: gravia, indigna R. imperio exiſtumantes *Macrob. Satur. l.* III. *c.* XIII. *Nonius. Soſipater l.* I.

Ruuntque pars magna ſuiſmet, aut proxumorum telis, cæteri vice pecorum obtruncabantur. *Nonius.*

Occurrere duci, & prœlium accendere, adeò ut Metello in [7] ſagum, Hirtuleio in brachium tela venirent. *Idem.*

[8] Avidiſque ita, promtiſque ducibus, uti Metellus ictu [9] tragulæ ſauciaretur. *Idem.*

Sed Metellus in vulnere. *Don. actu* v. *ſc.* II. *And.*

Primò incidit fortè per noctem in [10] renunculo piſcantis. *Non.*

Ad hoc pauca piraticæ adjungit [11] actuaria navigia. *Idem in Piratica navicula.*

Omnia [12] ſacrata corpora in ratem impoſuiſſe. *Aruſianus.*

NOTÆ.

1 *Secus.*] Id eſt, *ſexus*: Atque ita veteres loquutos eſſe multis & bene perſequitur Carrio.

2 *Aulæa.*] Gall. *Des tapiſſeries.*

3 *Croco.*] Eum in odoribus habebant, & ideo aquâ diluebant; unde ab Apuleio *odorus*, à Seneca *odoratus imber* dicitur. Optimus ex Cicilia mittebatur; hinc Martialis,

Et Cilices nimbis hîc maduêre ſuis.

4 *Tranſenna.*] Servius extenſum funem, Nonius feneſtram interpretatur.

5 *Picta.*] Intelligendum vel de palmata, quam merebantur ii, qui de hoſtibus palmas reportabant, quòd victorias cum palmis intextas haberet, ut placet Iſidoro: Vel potiùs de toga ab Etruſcis ſumta, purpurei coloris, aure diſtincta, à triumphantibus geri ſolita.

6 *Amiculo.*] Id eſt, *loco ſimplicis togæ*; nam ea quoque amiculi nomine intelligitur.

7 *Sagum.*] Veſtimentum erat militare à Gallis mutuatum.

8 *Avidiſque.*] Douza hîc de pugna agi credit, in Saguntinis campis à Sertorio commiſſa, in qua Metellus à Sertorio ſauciatus eſt.

9 *Tragulæ.*] Genus eſt teli, ſimilitudine haſtæ.

10 *Renunculo.*] Carrio hanc vocem pro navigio piſcatorio Gellium accipere dicit; ſed, in Gellii codicibus, remunculus ſcribitur, & pro eo Lenunculum reponi volunt. Lenunculus certè navigii genus eſt; At ſine manuſcriptorum auctoritate non auſim vocem aliquam extra Latinam linguam eliminare.

11 *Actuaria.*] Naves erant veloces, ad impetus, & recurſus, flexuſque capiendos aptæ.

12 *Sacrata.*] *Morti & diis Manibus devota.*

Suos equites hortatus vado tranſmittit. *Idem.*

Ictu eorum qui in flumine ruebant, necabantur. *Donatus. Adelph. act. III. ſc. II.*

Circumventi dextrâ, unde ferrum erat, ſaxa, aut qui tele capiti affligebant. *Aruſianus.*

Sed Metellus in ulteriore provincia. *Donatus ad Phorm. Act. I. ſc. IV.*

Immane quantùm animi exarsêre. *Non. nomen poſitum pro Adverbio.*

[1] At illi quibus res incognita erat, ivêre cuncti ad portas, incognita tendere. *Serv. F. Urſini.*

Murum ab angulo dextri lateris ad paludem haud procul remotam duxit. *Serv. Fuldanus.*

FRAGMENTA

LIBRI III.

HISTORIARUM.

EXAUDITIQUE ſonus [2] Bacchanaliorum. *Marc. l. I. c. IV. Saturn. Non.*

Diverſa, utì ſolet rebus perditis, capeſſunt. Namque alii fiduciâ gnaritatis locorum in occultam fugam ſparſi; alii [3] globis eruptionem tentavêre. *Priſc. l. x. Non.*

Unus conſtitit in agro [4] Lucano, gnarus loci, nomine [5] Publipor. *Idem l. VI. Probus Catholicis.*

Malè jam aſſuetum ad omnis [6] vis controverſiarum. *Priſc. l. VI.*

Conjuratione claudit. *Idem l. x.*

Quaſi par in oppido feſtinatio, & ingens terror erat, ne ex latere nova munimenta [7] madore infirmarentur: nam mœnia oppidi ſtagnabant, redundantibus cloacis adverſo æſtu maris. *Non. in Mador.*

NOTÆ.

1 *At illi.*] In Servio Danielis, qui Fuldano præſtantior eſt, hoc fragmentum ita legitur, *At illi quibus aderant, ruere cuncti ad portas, incondita tenere*: Ex quo corruptè in illo altero *ivere* pro *ruere* poſitum eſſe, mihi quidem, clarum videtur.

2 *Bacchanaliorum.*] *Bacchi Feſtorum.*

3 *Globis.*] Vide ſuprà.

4 *Lucano.*] Lucani populi fuerunt Italiæ ad mare Tyrrhenum, *Picentinis* & *Bruttiis* contermini, in extrema propemodum Italia, ab Ortu.

5 *Publipor.*] Id eſt, *Publii puer, ſeu ſervus.* Mirum ni hoc in loco, de quopiam ex Spartaci commilitonibus ſermo eſt.

6 *Vis.*] Numero plurali; ita quoque extuliſſe veteres autor eſt Priſcianus: atque ita loquutus eſt Lucretius.

7 *Madore.*] Id eſt, *humiditate.*

Equis

Equis & armis decoribus cultus. *Priſcianus. lib.* VI.

Dedecores, inultique [1] terga ab hoſtibus cædebantur. *Idem.*

Contrà ille [2] calvi ratus quærebat num ſomnio theſaurus portenderetur. *Idem. l.* VIII. *Non. in Calvitur.*

[3] Parte conſumtâ, reliqua cadaverum ad diuturnitatem uſus fallerent. *Priſc. l.* X.

Epiſtola Cn. Pompeii ad ſenatum.

[4] Si advorſus vos, patriamque, & deos [5] penates, totiens labores & pericula ſuſcepiſſem, quotiens à prima adoleſcentia ductu meo ſceleſtiſſumi hoſtes fuſi, & vobis ſalus quæſita eſt, nihil ampliùs in abſentem me ſtatuiſſetis, quàm adhuc agitis, P.C. quem [6] contra ætatem projectum ad bellum ſæviſſumum, cum exercitu optumè merito, quantùm eſt in vobis, fame, miſerrumâ omnium morte, confeciſtis. Hac in ſpe populus R. liberos ſuos ad bellum miſit? hæc ſunt præmia pro vulneribus; & totiens ob remp. fuſo ſanguine? feſſus ſcribundo, mittundoque legatos, omnis opes & ſpes privatas meas conſumſi: cùm interim à vobis per triennium vix annuus ſumtus datus eſt. Per deos immortalis, utrum cenſetis, me [7] vicem ærarii præſtare, an exercitum ſine frumento & ſtipendio habere poſſe? equidem fateor me ad hoc bellum majore ſtudio, quàm conſilio, profectum: quippe qui nomine modò imperii à vobis accepto, diebus quadraginta exercitum paravi; hoſtiſque [8] in cervicibus jam Italiæ agentis ab Alpibus in Hiſpaniam ſummovi. Per eas iter aliud atque Hannibal, nobis opportunius patefeci. Recepi Galliam, [9] Pyrenæum, [10] Laletaniam, [11] Ilergetum: & primum impetum Sertorii victoris, novis quidem militibus, & multò paucioribus ſuſtinui: hiememque in caſtris inter ſæviſſumos hoſtis, non per oppida, neque [12] ex ambitione mea,

NOTÆ.

1 *Terga.*] Græciſmus; id eſt, *ſecundùm terga*, vel *per terga.*

2 *Calvi.*] Id eſt, *Decipi.*

3 *Parte.*] Douza de Calaguritanis à Pompeio obſeſſis intelligit, qui cibi inopiâ uxores natoſque ad uſum nefariæ dapis verterunt, & cadaverum reliquias ſalierunt, ut teſtatur Val. Max. Unde idem Douza concludit malè hoc fragmentum ante Pompeii epiſtolam collocatum eſſe; quod quidē nullus credo non confitebitur.

4 *Si*] Scripta fuit hæc epiſtola pro habendo ſtipendio. Fiduciæ plena eſt; unde Pompeium juvenem magnifico & incorrupto animo fuiſſe, concludere licet.

5 *Penates.*] Dii ſunt domeſtici, maximè noſtri, & quaſi penes nos nati.

6 *Contra ætatem.*] Quia nequidem, eo tempore, 30. annos natus erat.

7 *Vicem ærarii*] Id eſt, *Me debere belli ſumtus ex proprio cenſu tolerare*: ſed acriùs expreſſit.

8 *In cervicibus.*] Id eſt, *qui non longè ab Italia erant, eamque urgebant.*

9 *Pyrenæum.*] Pyrenæi vocantur montes qui Hiſpaniam à Gallia dividunt.

10 *Laletaniam.*] Regio eſt Hiſpaniæ, quæ poſtea Gotholania, hodie *Catalogna* dicitur.

11 *Ilergetum.*] Alii legunt *Indigetes*: Suntque, cum iis, quos Livius *Ilercaones* vocat, Tarraconenſis Hiſpaniæ populi.

12 *Ex ambitione.*] Id eſt, *adſerviendum ambitioni & commoditatibus meis.*

egi. Quid dein prœlia, aut expeditiones hibernas, oppida exciſa, aut recepta enumerem? quando res plus valent quàm verba. Caſtra hoſtium apud [1] Sucronem capta, & prœlium apud flumen [2] Durium, & dux hoſtium C. Herennius cum urbe Valentia, & exercitu deleti, ſatis clara vobis ſunt, pro quîs, ô grati patres, egeſtatem, & famem redditis. Itaque meo & hoſtium exercitui par conditio eſt. Namque ſtipendium neutri datur: victor uterque in Italiam venire poteſt. Quod ego vos moneo, quæſoque ut animadvortatis; neu cogatis neceſſitatibus privatim mihi conſulere. Hiſpaniam citeriorem, quæ non ab hoſtibus tenetur, nos aut Sertorius ad internecionem vaſtavimus; præter maritumas civitates, quæ [3] ultro nobis ſumtui, onerique. Gallia ſuperiore anno Metelli exercitum ſtipendio frumentoque aluit: & nunc [4] malis fructibus ipſa vix agitat. Ego non rem familiarem modò, verùm etiam [5] fidem conſumſi. Reliqui vos eſtis: qui niſi ſubvenitis, invito & prædicente me, exercitus hinc, & cum eo omne bellum Hiſpaniæ in Italiam tranſgreditur.

Namque his, præter ſolita vitioſis magiſtratibus, cùm per omnem provinciam infecunditate biennii proxumi grave pretium fructibus eſſet. *Non. Grave, multum.*

Hi ſaltibus occupatis [6] tum externorum agros invaſêre: frumentique ex inopia gravi ſatias facta. *Idem, Satias pro ſatietas.*

Neque jam ſuſtineri poterat immenſum aucto mari, & vento gliſcenti. *Idem, Gliſcit eſt congelaſcit, colligitur, igneſcit, creſcit.*

Ac tum maxumè, utì ſolet extremis in rebus, ſibi quiſque cariſſumum domi recordari, cunctique omnium ordinum extrema munia ſequi. *Idem, Munia officia.*

Et fortè in navigando cohors una, grandi [7] faſelo vecta, à cæteris deerravit, marique placido à duobus prædonum [8] myoparonibus circumventa. *Idem in voce Faſelus, & Myoparo.*

Eum, atque Metrophanem ſenatus magnâ induſtriâ perquirebat, cùm per tot [9] ſcaphas, quas ad oſtia cum paucis fidis percunctatum miſerant. *Idem, & Cariſius lib. I.*

NOTÆ.

1 *Sucronem.*] Sucro Hiſpaniæ Tarraconenſis urbs eſt & fluvius.

2 *Durium.*] Durius fluvius eſt Hiſpaniæ, qui Luſitaniam terminat à Meridie.

3 *Ultro.*] Id eſt, *quæ, dum in noſtros uſus ſervandas judicamus, nobis ſunt oneri.*

4 *Malis.*] Propter anni & tempeſtatis infœcunditatem. Gall. dicimus, *La mauvaiſe année; La mauvaiſe ſaiſon.*

5 *Fidem.*] Indicat, ſe undiquaque ab amicis, à quibus jam non ampliùs auſit petere, mutuam pecuniam pro Republica ſumſiſſe.

6 *Tum externorum.*] Lipſius ingenioſè pro *tum externorum, Termeſtinorum* repoſuit: Sunt enim illi citerioris Hiſpaniæ populi.

7 *Faſelo.*] Navigii genus eſt, quod velis & remis agi poteſt.

8 *Myoparonibus.*] Myoparo navis eſt pyratica, ex duabus diſſimilibus formata.

9 *Scaphas.*] Scaphæ ſunt naviculæ quæ onerariis imponuntur, aut iis alligantur, ut per eas nautæ loca vadoſa ſubeant. Gall. *Un eſquif.*

Duos quàm maxumos utres levi tabulæ ſubjecit: quâ ſuper omni corpore quietus, invicem tractu pedis quaſi gubernator exiſteret; eâ inter molem, atque inſulam mari, vitabundus claſſem hoſtium, ad [1] oppidum pervenit. *Idem.*

Nam qui [a] enare conati fuerant, icti ſæpe ferramentis navium, aut vulnerati à ſuis, aut afflicti [2] alveis undarum vi, [3] multato fœdè corpore, poſtremò tamen periêre. *Idem, & Aruſianus Meſſus.*

Nam tertia tunc erat, & ſublima nebula cælum obſcurabat. *Non.*

Illum nautis [4] forum. *Idem.*

Oratio [5] Macri Licinii tribuni plebis ad plebem.

Si, Quirites, parùm exiſtumaretis, quid inter jus à majoribus relictum vobis, & hoc à Sulla paratum, [6] ſervitium intereſſet, multis mihi diſſerendum fuiſſet, docendumque, quas ob injurias, & quotiens à patribus armata plebes ſeceſſiſſet; utique vindices paraviſſet omnis juris ſui tribunos pleb. Nunc hortari modò reliquum eſt, & [7] ire primum viâ, quâ capeſſundam arbitror libertatem. Neque me præterit quantas opes nobilitatis ſolus, impotens, [8] inani ſpecie magiſtratus, pellere dominatione incipiam; quantòque tutiùs factio noxiorum agat, quàm ſoli innocentes. Sed præter ſpem bonam [b] ex vobis, quæ metum vicit, ſtatui certaminis adverſa, pro libertate potiora eſſe forti viro, quàm omnino non certaviſſe. Quamquam omnes alii creati pro jure veſtro [9] vim cun-

INTERPRETATIO.

a *Qui tentaverant natando aquâ evadere.*

b *Sed præter ſpem bonam* quam concepi *ex vobis, quæ metum meum ſuperavit, in animum meum induxi, ea quæ poſſunt eſſe adverſa in certamine quod pro libertate incipitur, eſſe potiora forti viro, quàm omnino non certaſſe.*

NOTÆ.

1 *Oppidum.*] Cyzicum ſcilicet. Videtur enim de Luculli ſtratagemate hìc agi, qui utre ſuſpenſum nuntium ad Cyzicenos miſit, qui adventare ſe eos doceret: qua de re videſis Florum lib. 3. cap. 5.

2 *Alveis.*] Id eſt, *Carinis, aut imis navium partibus.*

3 *Multato.*] Fortè *mulcato.* Gall. *Froiſſé.*

4 *Forum.*] Antiquè; uſitatus eſt enim numerus pluralis *fori* pro navium tabulatis, per quas nautæ feruntur. Gall. *Le Tillac.*

5 *Macri Licinii.*] Sequutus ſum eorum correctionem, qui pro Lepido Licinium poſuerunt; eò præſertim inductus quòd *Lepidi* Æmiliæ gentis cognomen fuerit, quæ Patricia, cuique aditus ad Tribunatum non fuit. Oratio difficilis eſt, utpote incitata, conciſa, ex pectore denique veri & maximè politici Romani extorta.

6 *Servitium.*] Hoc dicit quia Tribunatus jura & poteſtatem imminuerat, & tantùm non penitus ſuſtulerat Sylla.

7 *Ire primum.*] Neceſſarium eſt omnino, ut qui aliis viam oſtendit, ipſe eam primus calcet: Neque aliud magis ineptum videtur quàm aliis onus imponere, quod tute digitulo attingere nolis.

8 *Inani.*] Dixi antea Tribunis à Sylla inane nomen relictum eſſe.

9 *Vim.*] De Tribunitia poteſtate loquitur, quâ non ad populi ſubſidium, ſed ad potentiorum gratiam promerendam, plerumque Tribuni abutebantur.

ctam; & imperia ſua gratiâ, aut ſpe, aut præmiis in vos convortêre; meliuſque habent, mercede delinquere, quàm gratìs rectè facere. Itaque omnes conceſsêre jam in paucorum dominationem, qui [1] per militare nomen, ærarium, exercitus, regna, provincias occupavêre, & [2] arcem habent ex ſpoliis veſtris: cùm interim, more pecorum, [3] vos multitudo ſingulis [4] habendos, fruendoſque præbetis, exſuti omnibus, quæ majores reliquêre: [5] niſi quia voſmet ipſi per ſuffragia, utì præſides olim, nunc [6] dominos deſtinatis. Itaque conceſsêre [7] illuc omnes: & mox, ſi veſtra receperitis, ad vos redibunt plerique. [a] Raris enim animus eſt ad ea quæ placent defendenda. Cæteri [8] validiorum ſunt. [b] An dubium habetis, ne officere quid vobis uno animo pergentibus poſſit, quos languidos ſocordeſque pertimuêre? [9] niſi forte C. Cotta ex [10] factione media conſul, aliter quàm metu jura [11] quædam tribunis pleb. reſtituit; [12] &

INTERPRETATIO.

a *Paucis enim* ex vobis *animus eſt ad ea defendenda, & tuenda quæ* vobis *placent: Cæteri ſtant à partibus validiorum.*

b *An veremini ne aliquid poſſit vobis nocere, quando uno animo idem optabitis & efficietis*, vobis inquam *quos languidos & ſocordes* pauci nobiles *maximè reformidaverunt?*

NOTÆ.

1 *Per militare nomen.*] Id eſt, *quia dicuntur Imperatores*; ſpecie enim obeundi muneris quodlibet efficiunt.

2 *Arcem habent.*] Id eſt, *tuti ſunt quia vos ſpoliaverunt.*

3 *Vos multitudo.*] Appoſitio eſt, quam vocant: Id eſt, *vos qui multi eſtis.*

4 *Habendos.*] Vim vocis, & quicquid in ea invidioſum eſt tum demum intelliges, quando cogitabis quomodo brutis, quæ in noſtra ſunt poteſtate, utamur & abutamur. Nihil magis, ad commovendos animos, efficax eſſe potuit.

5 *Niſi.*] Excipit ironicè quod ipſos maximè mordeat & percellat.

6 *Dominos.*] Dominus reſpectum habet ad ſervum; adeòque quod graviſſimum erat Romanis hic Tribunus noſter objicit; quòd ſcilicet ſibi ipſi catenas necterent.

7 *Illuc.*] *In paucorum partes.*

8 *Validiorum.*] *Paucorum nobilium.*

9 *Niſi fortè.*] Ea ironicè interneƈtit, quibus quod intendit maximè conficiatur.

10 *Factione.*] Poſtquam, ſcilicet, Reſpublica per Syllam ejuſque ſatellites, tota in paucorum manus deveniſſet.

11 *Quædam.*] Legum ferendarum, concionis habendæ jure Tribunos Sylla privaverat; Prohibuerat ne ad eos provocaretur; ſanxerat inſuper ut ne Tribuno aditus pateret ad alium Magiſtratum. Poſterius iſtud, altero à Syllæ obitu anno, C. Aurelius Cotta Conſul abrogavit: Reliqua Pompeius poſt aliquot annos, in primo Conſulatu reſtituit; quod etiam Salluſt. ſuprà admonuit.

12 *Et quamquam.*] Locus maximè difficilis, mihi quidem, nam alii prætererunt. In eo autem poſita videtur difficultas, quòd eo quo cœperat modo ſententiam ſuam Macer non abſolvit. Interrogativè initio propoſuerat cùm dixit, *An dubium habetis, &c.* Jam ſimpliciter rem ipſam concludit. Semotis itaque omnibus figuris, & iis quibus vir acer vibrantem orationem munivit, paucis ſenſum iſtius periodi, & ſcopum Autoris ita comprehende, quaſi Populum hoc modo alloquutus eſſet; *Nemo poterit vobis nocere, quando omnes in unum conſpirabitis, cùm vos paucos nobiles pertimuerint factorumque & tyrannidis ſuæ invidiam reformidaverint, vel eo ipſo tempore quo unicum hominem pro vobis loqui auſum, perdiderant, & priùs quàm vos eorum injuriæ, & veſtri ſervitii tæduiſſet.* Ut verò iſtius

[1] quamquam L. [2] Sicinius primus de poteſtate trib. loqui auſus, [3] muſſantibus vobis circumventus erat, tamen priùs illi invidiam metuêre, quàm vos injuriæ pertæſum eſt. Quod ego nequeo ſatis mirari, Quirites. Nam ſpem fruſtrà fuiſſe intellexiſtis. Sullâ mortuo, qui ſceleſtum impoſuerat ſervitium, finem mali credebatis. Ortus eſt longè ſævior Catulus.[4] Tumultus interceſſit Bruto, & Æmilio Mamerco Coſſ. dein C.[5] Curio ad exitium uſque inſontis tribuni dominatus eſt. Lucullus ſuperiore anno quantis animis ierit in L.[6] Quinctium, vidiſtis: quantæ denique [7] nunc mihi turbæ concitantur! [8] quæ profectò incaſſum agerentur, [9] ſi, priùs quàm vos ſerviundi finem, illi dominationis facturi erant: præſertim cùm his civilibus armis [10] dicta alia, ſed certatum [11] utrimque de dominatione in vobis ſit. Itaque cætera [12] ex licentia,

NOTÆ.

hominis mentem propiùs aſſequaris, & aculeos quibus ille Populum perſtrinxit, non ſentias modò, ſed videas; hæreas, ſi placet, in iis quæ poſtea leviter attingam.

1 *Quamquam.*] Argumentum eſt quod vocant à minore ad majus: Quaſi dicat, *Nobiles vos timuerunt, etiam cùm ille unicus veſter defenſor oppreſſus eſſet, qui, utpote in maxima ſervitute, loqui auſus erat: Ergo maximè metuent, quando vos omnes jura veſtra repetere videbunt.*

2 *Sicinius.*] Ita legendum ex vet. codice, & Aſconio, &c. Fuit hic Tribunus plebis.

3 *Muſſantibus.*] Non potuit alio verbo meliùs eorum hominum exprimi ſocordia, qui cùm Reipublicæ damna & ſentiunt & vident, alios tempeſtati objiciunt, ipſi latitant; itaque ſuum commodum vel in ipſa peſte quærunt. Nebulones profectò in ſolas terras deportandi; cùm ſibi tantùm, in commune nolint conſulere. Verùm ad rem. Ideo addidit vocem iſtam Autor noſter, ut obviam iret Populi tacitæ objectioni; diceret enim, *Oppreſſi ſunt antehàc qui nobis conſuluerunt; Unum Tribunum noſtrum nequidem audire nobiles ſuſtinuerunt: fruſtrà itaque nos aliquid audebimus.* Reſpondet Macer, *Muſſantibus, tacentibus & latitantibus vobis oppreſſus eſt veſter ille Tribunus; quod in poſterum ne fiat, in manu veſtra eſt.*

4 *Tumultus.*] De quo vidimus; cujus autor Lepidus.

5 *Curio.*] Hic Conſul fuit poſt Lepidum, anno altero.

6 *Quinctium.*] Hic quoque Syllæ acta reſcindere aggreſſus eſt.

7 *Nunc.*] Hinc clariſſimè tempus, quo habita eſt hæc concio, cognoſcitur; Lucullo, ſcilicet, & Varo Conſulibus: Quo anno Spartacus Gladiator pluſquam ſervile, ſed grave bellum, adversùs Romanos movit; decennio ante Catilinæ conjurationem.

8 *Quæ profectò.*] De turbis loquitur, & omni molimine, quo pauci plebem opprimere feſtinabant.

9 *Si prius.*] Senſus eſt, ſi verba ex orationis textura abſtrahas, *Fruſtra ſperatis nobiles vobis quicquam de ſervitio veſtro remiſſuros, niſi voſmet ipſi jugum excuſſeritis; quandoquidem illi in eo ſunt toti, ut vobis majus onus imponant, quantumvis illis uſque, & uſque obſequentes fueritis.*

10 *Dicta alia.*] Id eſt, *aliud prætexuerunt.*

11 *Utrimque.*] Cave ita intelligas, quaſi hinc pauci nobiles; illinc ſteterint Tribuni, aut quicumque jura populi repoſcebant: Sed intelligendum eſt, omnes qui Rempublicam agitaverunt, quicumque tandem illi fuerint, id unum quæſiviſſe, ut Populo ſervitium imponerent, & ipſi dominarentur.

12 *Ex licentia.*] Deploratus eſt Reipublicæ ſtatus, quando cuivis, quia & alii impunè faciunt, malè facere licet.

aut odio, aut avaritiâ [a] in tempus [1] arſère. [2] Permanſit una res modò, quæ utrimque [3] quæſita eſt, & erepta in poſterum, vis tribunicia, telum à majoribus [4] libertati paratum. Quod ego vos moneo, quæſoque ut animadvertatis; neu nomina rerum [5] ad ignaviam mutantes, otium pro ſervitio appelletis, [6] quo jam ipſo frui, [7] ſi vera & honeſta [8] flagitium ſuperaverit, non eſt [9] conditio: [10] fuiſſet, ſi omnino quieſſetis. Nunc animum advortite: &, niſi viceritis, quoniam omnis injuria [11] gravitate tutior eſt, artiùs habebunt. Quid cenſes igitur? aliquis veſtrum ſubjecerit. Primùm omnium omittendum morem hunc quem agitis, [12] impigræ linguæ, animi ignavi, non ultra concionis locum memo-

INTERPRETATIO.

a *Itaque cætera maximo cum affectu quæſita ſunt, ſecundùm licentiam, aut odium, aut avaritiam, pro aliquo tempore.*

NOTÆ.

1 *Arſère.*] Id eſt, *quamquam duriſſima, tamen præterierunt.*

2 *Permanſit.*] Id eſt, *unum remanſit ſemper, quod rixæ perpetuæ anſam dedit.*

3 *Quæſita.*] Hoc dicit, Syllam, Catulum, Curionem, Lucullum, ſingulos denique, per ea tempora, pacis & boni publici ſpecie, civiles diſcordias moviſſe; cùm illud modò quæſiviſſent, quâ ratione, Plebi ademtâ Tribunitiâ poteſtate, & Tribunis defenſoribus, eâ placidâ ad arbitrium uterentur. Jocus eſt itaque verborum, in re maximè ſeria cùm dicit, *remanſiſſe & quæſitum eſſe* idipſum quod *ereptum eſt.*

4 *Libertati.*] Antea vidimus, quòd à Patribus opprimeretur, ſeceſſiſſe plebem; eoque defenſores ſibi paraſſe Tribunos.

5 *Ad ignaviam.*] Id eſt, *ut ſocordiæ veſtræ honeſtis nominibus patrocinemini.*

6 *Quo.*] Hic eſt ſenſus, *Si per maximum flagitium, eum, quo nunc agitis ſtatum, cùm durum ſit ſervitium, otium appellare libet, ne eo quidem jam frui licebit, cùm veſtros Dominos, paucos nobiles ſcilicet, eorum detrectando imperium, per Tribunos jugum quod impoſuerant excutere conati, in vos irritaveritis.*

7 *Si vera.*] Id eſt, *ſi per flagitium, omnino ſervitio veſtro otii nomen imponere auſitis.*

8 *Flagitium.*] Flagitium dicit, nomina rerum commutare, & ſervitium otium appellare. Maximum eſt certè, quandoquidem per nomina res quoque quoad nos, mutantur. Unde Cato, in ſua illa adversùs Catilinam admirabili oratione, *Quia, bona aliena largiri, liberalitas; malarum rerum audacia, fortitudo vocatur; eo reſpublica in extremo ſita eſt.* Quàm peſtiferum, quàmque penetrabile adoleſcentium præſertim animis, illo ſcelere, vocabulorum dico permutatione, virus inſtilletur, dici non poteſt.

9 *Conditio.*] Terminus eſt juris: Hic verò idem valet quod *ſtatus, locus*, aut aliquid ſimile. *Non eſt conditio*, id eſt, *Non licet.*

10 *Fuiſſet.*] Conditio ſcilicet.

11 *Gravitate.*] Omnino: Noſque illud maximè, ut principiis obſtemus admonet; neque cuiquam malum intentemus, neque à quoquam, quando licet, intentatum admittamus. Rixa enim rixam, dolus dolum trahit; neque finis ullus eſſe poteſt certaminum, donec diſſidentium alter, aut ſapienter, quod rarum eſt, litibus deſiſtat, aut per vim ab altero frangatur & opprimatur.

12 *Impigra.*] Populus ſic eſt, Gerro, Iners, &c. Sed ab earum rerum, quas tractamus, cognitione, omnis noſtra actio initium ſumit; atque in ea fundamentum habet ſapientia politica. Ideo dico ne quis, quod pronum eſt, ex ingenio ſuo cæteros metiatur.

res libertatis. [a][1] Dein, ne vos ad [2] virilia illa vocem, quò tribunis plebei mandando patricium magiſtratum, [3] libera ab auctoribus patriciis ſuffragia majores veſtri paravêre: [4] quamvis Quirites, in vobis ſit, uti, [5] quæ juſſa nunc pro aliis toleratis, pro vobis agere aut non agere certè poſſitis. [6] Jovem aut alium quem deum conſultorem exſpectatis? magna illa conſulum imperia & patrum decreta, [7] vos, exſequendo rata efficitis, Quirites: ultroque licentiam in vos auctum atque adjutum properatis. [8] Neque ego vos ultum injurias hortor; magis uti requiem capiatis: neque diſcordias, ut [9] illi criminantur, ſed earum finem volens jure gentium [10] res repeto: &, ſi pertinaciter retinebunt: non arma, neque ſeceſſionem, [11] tantummodo ne ampliùs ſanguinem veſtrum præbeatis cenſeo. Gerant, habeantque ſuo modo imperia; quærant triumphos: Mithridatem, Sertorium & reliquias exſulum perſequantur cum [12] imaginibus ſuis. Abſit periculum & labos, quibus nulla pars

INTERPRETATIO.

a *Dein* Poſtquam de inepta veſtra ratione in mentem venit, voſque admonui ut immutato more, tardi ſitis ad loquendum, promti ad agendum, *ne* nolite ut *vocem & impellam vos ad illa virilia, quo* quâ re *majores veſtri paraverunt ſibi ſuffragia libera ab auctoribus patriciis, mandando* eo ipſo tempore quo decretis ſuis commiſerunt *Tribunis plebis Magiſtratum Patricium.*

NOTÆ.

1 *Dein.*] Opus fuit, ut ſenſus apertus eſſet, paulò fuſiùs interpretationem inſtituere.

2 *Virilia.*] Loquitur de populi à patribus ſeceſſione.

3 *Libera.*] Antea vidimus fruſtrà fuiſſe patres, qui Metello Provinciam Numidiam decreverant, cùm poſtea eandem populus Mario juſſerit.

4 *Quamvis.*] Id unum ſtudet hic noſter Tribunus, ut plebem commoveat; at perplexâ ſuâ oratione, quod cupit magis divinandum relinquit, quàm apertè exponit. Prohibet, ut quid ſit agendum indicet; fugam ſimulat, ut pugnæ locum inveniat.

5 *Quæ juſſa.*] Bellum intellige, ſanguinem ſuum profundere, &c. ad quæ populus adigebatur. Senſus verò totius periodi hic eſſe videtur, *Nolo vos ad arma impellere; quamquam vobis liberum eſt videre, an vos, qui pro aliorum tyrannide tantos labores toleratis, eoſdem pro vobis, & veſtra libertate ſumere velitis.*

6 *Jovem.*] Satis ſuperque plebem arrexerat; adeòque nunc ipſam agitat: Nam ideo iſtud paratum eſt; quaſi dicat, *Me indignabundi, tanquam in re deſperata, quid ego ſentiam, interrogatis, atque Jovis oraculo opus habere videmini! Ridiculi, annon res ipſa clariſſima eſt, & cuique nota?*

7 *Vos.*] Populum dicit, per militare obſequium, Imperatores ſuos magnos facere, ſine quo inane nomen tantùm obtinerent.

8 *Neque ego.*] Imò id unum reverà ſtudebat.

9 *Illi.*] *Pauci nobiles.*

10 *Res.*] Poteſtatem Tribunitiam, & jura; ut poſtea per ſuffragia ſua, quem vellet Populus rebus præficeret.

11 *Tantummodo.*] At illud *tantummodo* omnia ſecum trahit, & potentioribus ſanguinem vimque omnem adimit.

12 *Imaginibus.*] Utinam verò hodie Macer aliquis exoreretur, qui inerti & impudenti nobilitati non iſtud modò ingereret, ſed eo, vaniſſimos homines, de quibus tantùm verba facio, ad Parentum virtutes compelleret.

fructus eſt; [1] niſi fortè repentinâ iſtâ frumentariâ [2] lege munia veſtra penſantur. Quâ tamen quinis modiis [3] libertatem omnium æſtumavêre, qui profectò [a] non ampliùs poſſunt alimentis carceris. Namque ut illis exiguitate mors [4] prohibetur; ſeneſcunt vires: ſic neque abſolvit curâ familiari [5] tam parva res: & ignaviſſumi quique tenuiſſimâ ſpe [6] fruſtrantur: quæ tamen quamvis ampla, quoniam [7] ſervitii pretium oſtentaretur, cujus torpedinis erat decipi & veſtrarum rerum ultro [8] injuriâ gratiam debere? [9] Namque alio modo, neque valent in univerſos, neque conabuntur. [10] Cavendus tamen dolus eſt. [11] Itaque ſimul comparant

INTERPRETATIO.

a *Quâ tamen lege æſtimaverunt libertatem omnium quinis modiis, qui profectò non ampliùs poſſunt prodeſſe, quàm alimenta carceris.*

NOTÆ.

1 *Niſi fortè.*] Jam ſæpius ejuſmódi, quibus iſti gaudent, vidimus ironias. Populum verò, niſi libertatem ſuam vindicet, pro vilibus mancipiis habet, quibus, demenſum ſuum ſi præbeatur, quivis facilè ad nutum uti poſſit.

2 *Lege.*] Hinc, latam fuiſſe aliquam, pro frumento in populum diſtribuendo, clarum eſt.

3 *Libertatem omnium.*] Nihil fingi poterat magis invidioſum; quinque enim modios, ſingulis menſibus pro demenſo ſervis metiebantur. Neque verò res ipſa modò, ſed voces ipſæ invidiam faciunt; dixit enim *omnium* libertatem *carceris* alimentis æſtimatam.

4 *Prohibetur.*] Intellige *tantùm*: Id eſt, *non ampliùs poſſint hæc alimenta quàm mortem prohibere.*

5 *Tam parva res.*] Dicit quinque modios familiæ alendæ non ſatis eſſe.

6 *Fruſtrantur.*] *Decipiuntur.* Iſtud verò maximo artificio intextum eſt: Non enim modò, Plebem, lege frumentariâ, à Patribus in fraudem illectam eſſe dicit; ſed aſſentando, etiam per vocem maximè contumelioſam, quando dicit *ignaviſſumos fruſtrari*, quaſi ſcilicet arbitraretur pauciſſimos in eum dolum incidiſſe, Plebem eandem ex illo Patrum laqueo retrahit. Non eſt certè minimi momenti, ad impellendum homines ad virtutem, illis ingenitam eſſe ſimulare: Eo modo impunè licet ea vitia, quæ illi defenderent, inſectari.

7 *Servitii pretium.*] De quinque modiis agit; atque indicat, libertatem quã à nobilibus plebeii intercludebantur, nullo poſſe pretio compenſari.

8 *Injuriâ.*] Perinde eſt ac ſi diceret, *Frumentum quod vobis iſti pollicentur, veſtrum eſt; illud in vos pro ſervitio veſtro quaſi mancipia eſſetis, diſtribuunt. An uſque adeò ignavi eritis, ut ſponte contumeliam tantam pro gratia inſuper accipiatis?*

9 *Namque.*] Rationem reddit, quamobrem, per maximam ſocordiam, frumentum, ſervitutis pretium, non oporteat à Patribus accipere; Quia, ſcilicet, illi, per id tantùm Plebi jugum imponere conentur.

10 *Cavendus.*] Nobiles dixit aliter quàm per populi ſocordiam imperium retinere nequidem conari: De eo nunc quodammodo aliquid excipit; Populumque ut caveat dolos, admonet.

11 *Itaque.*] Senſus pendet; hîc tamen, ut neque alibi, nihil muto, prout fecerunt alii ad libitum per totam hanc Orationem; quia, ſcilicet, me neſcire malim dicere, quàm quidlibet ſomniare. Quis igitur ſenſus? Dicam quod videtur. Id unum ſtuduit hic Tribunus noſter, ut Populum erigeret, atque eò impelleret, ut Tribunitiæ poteſtatis omnia jura revocaret. Durum verò videbatur quòd Pompeium omnes metuerent; neque metum augere opus fuit. Ille igitur arte tractat Populum, (quod poſtmodum magis pa-

[1] delenimenta, & differunt vos in adventum Cn. Pompeii; quem ipſum ubi pertimuêre, [2] ſublatum in cervices ſuas, mox demto metu lacerant. Neque eos pudet vindices, [3] utì ſe ferunt, libertatis, tot viros ſine [4] uno, aut [5] remittere injuriam non audere, aut [6] jus non poſſe defendere. Mihi quidem ſatis ſpectatum eſt, Pompeium tantæ gloriæ adoleſcentem malle principem [7] volentibus vobis eſſe, quàm illis dominationis ſocium, [8] auctoremque in primis fore tribuniciæ poteſtatis. Verùm, Quirites, antea ſinguli cives in pluribus, non in uno cuncti [9] præſidia habebatis: neque mortalium quiſquam dare, aut eripere, talia unus poterat. Itaque verborum ſatis dictum eſt. Neque enim [a] ignorantis res claudit. Verùm occupavit vos neſcio quæ torpedo, quia neque [10] gloriâ movemini, neque [11] flagitio: cunctaque præſenti ignaviâ mutaſtis: abundè libertatem rati, quia [12] tergis abſtinetur, & huc ire licet atque illuc, [13] munere ditium dominorum. [14] Atque hæc eadem non fiunt agreſtibus; ſed [15] cæduntur inter potentium inimicitias, donoque dantur in

INTERPRETATIO.

a *Neque enim res fruſtrat vos ignaros.*

NOTÆ.

tebit) & obiter illud in quo hærere poſſet attingit: imò de illo Pompeii metu quaſi in eo Patrum dolus poſitus eſſet, agit. Dico igitur, ex hominis ingenio, cujus mens eſt involvere & obſcurare, vocem *itaque* eſſe exponendam, ejuſque vim, per reſpectum ad ſcopum magis quàm ad orationem, eſſe intelligendam. Putà, ſi voles, tranſitionem eſſe, vel proximè ad hanc ſententiam referri, *Patres vobis parant dolos*; Itaque &c. hæc enim propoſitio in illa altera includitur, *Cavendus tamen dolus eſt.*

1 *Delenimenta.*] Illud eſt quod propriè dicunt *des adouciſſemens*; ſed magis politicè, *des biais, des ménagemens.*

2 *Sublatum.*] *Ferunt*, ſupple, aut aliquid ſimile Impetum verò auget orationis hæc ellipſis: atque adeò metuentium, ſed maximè diſſimulantium applauſus audire videor.

3 *Utì ſe ferunt.*] Id eſt, *prout volunt haberi.*

4 *Uno.*] Pompeio.

5 *Remittere injuriam.*] Id eſt, *Plebi jus ſuum, & Tribunitiæ poteſtati ſuam autoritatem reddere.*

6 *Jus non poſſe defendere.*] Id eſt, *non poſſe Plebi cordatè reſiſtere*; *vel, eidem, omnem auctoritatem penes Senatum eſſe, non poſſe apertè declarare.*

7 *Volentibus.*] Quando, ſcilicet, liberis omnium ſuffragiis, vobis licebit, per Tribunos veſtros, ipſum Pompeium rebus præficere.

8 *Auctoremque.*] Ipſe Pompeius Tribunitiam poteſtatem poſtea, reſtituit; eundemque reſtitutæ pœnituit.

9 *Præſidia.*] Innuit regiam dignitatem, aut tyrannidem induci.

10 *Gloriâ.*] Veſtrâ, ſcil.

11 *Flagitio.*] Inimicorum nobilium.

12 *Tergis.*] Id eſt, *quia Domini veſtri in vos, ut in domeſtica mancipia, verberibus non ſæviunt.*

13 *Munere.*] Munus hoc maximè eſt invidioſum; ſupponit enim, penes eoſdem eſſe Dominos iſtas ambulationes prohibere: atque etiam invidiam auget vox *ditium*, quâ dominorum felicitatem ob oculos ponit.

14 *Atque.*] Arbitror iſtud ſibi objeciſſe Tribunum noſtrum, ex parte eorum, qui cùm extra urbem agerent, jus tamen habebant ſuffragii.

15 *Cæduntur.*] Reſponſio eſt, quæ maximè illos exaſperare poſſit, ad quos dirigitur oratio, quaſi cum ſtomacho diceret, *ſuntne illi multò feliciores qui cæduntur? &c.*

provincias magiſtratibus. Ita pugnatur, & vincitur à paucis: plebes, quodcumque accidit, pro victa eſt: & in dies magis erit: ſi quidem majore curâ dominationem illi retinuerint, quàm vos repetiveritis libertatem.

Poſtquam egreſſus anguſtias. *Meſſus.*

Ad Cyzicum perrexit firmatus animi. *Ex eodem.*

Ut ſuſtinere corpora plerique nequeuntes, [1] feſſi, arma ſua quiſque ſtantes incumberent. *Idem & Servius.*

Ac ſtatim fugitivi, contra præceptum ducis, rapere ad ſtuprum virgines, matronaſque. *Nonius.*

Quibus à Sertorio triplices inſidiæ per idoneos ſaltus poſitæ erant: [2] prima, quæ fonte venientes exciperet. *Servius.*

Ingens ipſe virium, atque animi. *Aruſianus.*

Locum nullum niſi in quo armati inſtitiſſent. *Idem.*

At Oppius poſtquam orans nihil proficiebat, timidè veſte tectum pugionem expedire conatus, à Cotta, Vulcioque impeditur. *Non. Pugio eſt brevis gladius.*

Caſtriſque collatis, pugna tamen ingenio loci prohibebatur. *Idem.*

Sed Pompeius à prima adoleſcentia, ſermone fautorum, ſimilem fore ſe credens Alexandro regi, facta, conſultaque ejus quidem æmulus erat. *Nonius.*

Dubius conſilii. *Aruſian.*

Poſt reditum eorum, quibus ſenatus belli Lepidani gratiam fecerat. *Idem.*

Quod ubi fruſtrà tentatum eſt, ſocordiùs ire milites occepêre, non [3] aptis armis, ut in principio, & laxiore agmine. *Non.*

Atque eum Curio laudatum, accenſumque præmiorum ſpe, quibuſcùm optaviſſet, ire jubet. *Idem.*

Eodem tempore Lentulus duplici acie locum editum multo ſanguine ſuorum defenſus, poſtquam ex ſarcinis [4] paludamenta adſtari, & delectæ cohortes intelligi cœpêre. *Idem.*

Si nihil ante adventum ſuum inter plebem & patres conveniſſet, coram ſe daturum operam. *Priſc. l.* XIV.

Fine inguinum ingrediuntur mare. *Aruſianus.*

NOTÆ.

1 *Feſſi.*] Hanc vocem ex interpretamento additam fuiſſe Douza contendit; totumque fragmentum ex Frontone ita conſtituit, *Ut ſuſtinere corpora nequeuntes, arma ſua quiſque inſtans incumberet.*

2 *Prima.*] Nunc inſidiæ uſurpantur tantùm numero plurali.

3 *Aptis.* Id eſt, *aptatis & ad uſum expeditis.*

4 *Paludamenta.*] Paludamentum veſtis eſt militaris & Imperatoria, plerumque coccinea: quamquam etiam militibus tribuitur.

M. [1] Antonius perdundæ pecuniæ genitus, vacuuſque curis, niſi inſtantibus. *Idem.*

Muros ſucceſſerant. *Idem.*

Saxaque ingentia, & [2] axe vinctæ trabes per pronum incitabantur, axibuſque eminebant in modum [3] ericii militaris [4] veruta binum pedum. *Non. Serv.*

Octavium mitem, & captum pedibus. *Aruſianus.*

[5] Igitur diſcubuêre, Sertorius inferior in medio, ſuper eum L. [6] Fabius Hiſpanienſis ſenator ex proſcriptis; in ſummo Antonius, & infrà, ſcriba Sertorii Verſius; & alter ſcriba Mæcenas in imo, medius inter Tarquitium, & dominum Perpennam. *Non. Serv.*

Quarum unam epiſtolam fortè cum ſervo nacti prædatores Valeriani [7] ſcorpione in caſtra misêre. *Nonius.*

FRAGMENTA
LIBRI IV.
HISTORIARUM.

AT Cn. Lentulus patriciæ gentis, collega ejus, cui cognomentum Claudiano fuit, per incertum ſtolidior, an vanior, legem de pecunia, quam Sulla emtoribus bonorum remiſerat, exigunda, promulgavit. *Agellius l.* XVIII. *cap.* IV.

NOTÆ.

1 *Antonius.*] Hic pater fuit Triumviri, qui re adversùs Cretenſes malè geſtâ, morbo interiit. Homo fuit nullius virtutis; qui Cottæ Conſulis & Cethegi gratiâ, oræ maritimæ curationem nactus, Siciliam & Provincias omnes depopulatus eſt.

2 *Axe.*] Turnebus legit, *Axe vincti orbes.*

3 *Ericii.*] Ericius machina eſt bellica, verutis ſeu majoribus clavis undique horrida.

4 *Veruta.*] Verutum ſpiculi ſeu jaculi ſpecies eſt; vel etiam quod vulgò enſis laminam vocant. *La lame d'une épée.*

5 *Igitur.*] Ut fragmentum iſtud intelligatur, ſciendum eſt, quod optimè enarrat doctiſſimus Salmaſius, tres fuiſſe lectulos quibus accumbebant veteres, cùm cibum ſumerent, ſummus, ſcilicet, medius, & imus. Dominus convivii in primo loco tertii ſeu imi lecti accubabat: Locus honeſtiſſimus ultimus erat ſecundi, ſive medii lecti, quòd convivii Dominum contingeret, ut docet Plutarchus. His bene intellectis nulla ſupereſt in hoc fragmento difficultas. Sertorius honoratiſſimum locum occupaverit; cui proximus erat in eodem lecto, medio ſcilicet, Fabius Hiſpanienſis. In ſummo lecto erant Antonius & Verſius, duo tantùm ſicut & in medio lecto. In tertio verò & imo, ſuperior erat Dominus convivii Perpenna, ſcriba Mæcenas deinde, & Tarquitius ultimus.

6 *Fabius.*] Hujus plurimam mentionem eſſe in numiſmatibus, quamquam nulla ſit in libris veteribus, teſtatur Carrio.

7 *Scorpione.*] Scorpio ſpecies erat balliſtæ, ſed minor, quam Vegetius *Manuballiſtam* dicit vocari.

Omnes, quibus ætas ſenecto corpore, animus militaris erat. *Priſc. l.* IX. *&* X.

Dein lenitâ jam irâ, poſtero die liberalibus verbis permulcti ſunt. *Idem. l.* IX.

Implicitæ rates miniſteria prohibebant. *Idem ibidem.*

Igitur legiones pridie in monte poſitas arceſſivit. *Idem l.* X.

Anxius animi, atque incertus. *Aruſian.*

Magnam exorſus orationem. *Idem.*

Impotens, & nimius animi eſt. *Idem.*

[1] Amiſumque [2] aſſideri ſine prœliis audiebat. *Priſc. l.* VIII. *Obſideo & aſſideo activa ſunt; faciunt enim aſſideor & obſideor.*

Qui quidem mos, utì tabes, in urbem conjectus. *Feſtus.*

Caſtella [3] cuſtodias theſaurorum in deditionem acciperentur. *Serv. Cariſ. l.* I.

Reliqua cadavera ſalita. *Diomodes lib.* I. *cap.* VI.

Epiſtola Regis Mithridatis ſcripta ad Regem Arſacem.

REX MITHRIDATES REGI [4] ARSACI. S. Omnes, qui ſecundis rebus ſuis ad belli ſocietatem orantur, conſiderare debent, liceatne tum pacem agere. Dein quod quæritur, ſatiſne pium, tutum, glorioſum, an indecorum ſit. Tibi perpetuâ pace frui liceret, niſi hoſtes [5] opportuni, & ſceleſtiſſumi. Egregia fama, ſi Romanos oppreſſeris, futura eſt. [6] Neque petere audeam ſocietatem; & fruſtrà mala mea cum tuis bonis miſceri ſperem. Atque ea, quæ te morari poſſe videntur, [7] ira in Tigranem recentis belli, & meæ res parùm proſperæ, ſi vera æſtumare voles, maxumè hortabuntur. Ille enim obnoxius, qualem tu voles ſocietatem accipiet: mihi fortuna, multis rebus ereptis, uſum dedit bene ſuadendi: &, quod florentibus optabile eſt, ego [8] non validiſſumus præbeo exemplum, quo rectiùs tua componas. Namque Roma-

NOTÆ.

1 *Amiſumque.*] Amiſus Galatiæ oppidum.

2 *Aſſideri.*] Pro *Obſideri.*

3 *Cuſtodias.*] Pro *cuſtodiæ*; Genitivus antiquus.

4 *Arſaci.*] Arſaces rex fuit Perſarum, aut Parthorum, nam confunduntur apud Antiquos Autores.

5 *Opportuni.*] Hìc aliquid deeſſe arbitratur Douza; neque orationem cohærere. Eò verò recurrere ego non neceſſe habeo; quamquam enim non ita ſtatim ſenſus videatur apertus, bonus eſt tamen: Nam Arſaci rationem reddit Mithridates, quamobrem ille bellum adversùs Romanos movere debeat; quia, ſcillicet, hoſtes habeat opportunos, quoſque cùm liceat, debeat profligare.

6 *Neque.*] Hìc obſcurior videtur ſententia; neque tamen ideo quicquam mutare auſim: Nam voculam *fruſtrà* ſi ex poſteriore periodi membro huc retrahas, optimè hæc omnia cohærebunt. *Nollem*, inquit, *fruſtrà, & nullo tuo commodo, per ſocietatem quam à te peto, bello pacem tuam minuere.*

7 *Ira.*] Hinc Arſacem cum Tigrane bellum geſſiſſe conjicias.

8 *Non validiſſimus.*] Quò ſpectet hæc oratio, primâ fronte non apparet; pate-

nis, cum nationibus, populis, regibus cunctis, una & ea vetus cauſſa bellandi eſt, cupido profunda imperii, & divitiarum; quâ primùm cum rege Macedonum Philippo bellum ſumsêre. Dum à Carthaginienſibus premebantur, amicitiam ſimulantes, ei ſubvenientem Antiochum conceſſione Aſiæ per dolum avertêre: ac mox [1] à Philippo, Antiochus omnis cis Taurum agro, & [2] decem millibus talentorum ſpoliatus eſt. Perſen deinde Philippi filium, poſt multa & varia certamina, apud [3] Samothracas deos acceptum in fidem, callidi, & repertores perfidiæ, quia pacto vitam dederant, [4] inſomniis occidêre. [5] Eumenem, cujus amicitiam glorioſè oſtentant, initio prodidêre Antiocho, pacis mercedem; pòſt, [6] Attalum cuſtodem agri captivi ſumtibus & contumeliis ex rege miſerrumum ſervorum effecêre: ſimulatoque impio teſtamento, [7] filium ejus Ariſtonicum, quia patrium regnum petiverat, hoſtium more per triumphum duxêre: Aſia ab ipſis obſeſſa eſt: poſtremò totam Bithyniam, [8] Nicomede mortuo, diripuêre, cùm filius Nuſæ, quam reginam appellaverant, genitus haud dubiè eſſet. Nam quid ego me appellem? quem disjunctum undique regnis, & [9] tetrarchiis ab imperio eorum, quia fama erat, divitem, neque ſerviturum eſſe, per Nicomedem bello laceſſiverunt, ſceleris eorum haud ignarum, & ea, quæ accidêre, teſtatum antea, [10] Cretenſes ſolos omnium liberos eâ tempeſtate, & regem [11] Ptolemæum. Atque ego ultus injurias, Nicomedem Bithyniâ expuli; Aſiamque [12] ſpolium regis Antiochi recepi, & Græciæ demſi grave [13] ſervitium. Incepta mea poſtremus ſervorum [14] Archelaus, exercitu pro-

NOTÆ.

bit poſtea: Vult enim, per avaritiam & invidiam, bellum potentiſſimis indicere Romanos, ut eorum divitias expilent, &c.

1 *A Philippo.*] Cave ita intelligas, quaſi annitentibus Romanis, Antiochum Philippus ſpoliaverit; nam hæc oratio ambigua eſt: Verùm id puta, quod hiſtoria teſtatur, Antiochum poſt Philippum à Romanis debellatum, regni parte etiam multatum fuiſſe.

2 *Decem.*] Livius & Appianus quindecim dicunt.

3 *Samothracas.*] Samos, vel Samothrace inſula eſt maris Ægæi ad proſpectum Thraciæ, versùs Orientem. Hunc verò locum explicabit Florus, cujus verba refero. *Abſens ergo* (de Perſe loquitur) *victus fugit in maria, inſulamque Samothracem, fretus celebri religione, quaſi templa & aræ poſſent defendere, quem nec montes ſui, nec arma potuiſſent.*

4 *Inſomniis.*] Probatur iſtud ex Diodoro, qui eum ſomno, à cuſtodibus, quos offenderat, cùm in carcere, Romæ detineretur, prohibitum fuiſſe refert.

5 *Eumenem.*] Rex fuit Pergami in Aſia.

6 *Attalum.*] Hic Pergami rex fuit ultimus.

7 *Filium.*] Alii aliter: Florus regii ſanguinis ferocem juvenem dicit. Juſtinus filium Eumenis.

8 *Nicomede.*] Populum Romanum fecerat hæredem.

9 *Tetrarchiis.*] Tetrarchia quarta eſt pars regni, aut cujuſpiam Provinciæ.

10 *Cretenſes.*] Creta, hodie *Candie*, Mediterranei inſula notiſſima; unde Cretenſes.

11 *Ptolemæum.*] Rex fuit Ægypti.

12 *Spolium.*] Id eſt, eam Aſiæ partem quâ Antiochus à Romanis ſpoliatus fuerat.

13 *Servitium.*] Quo premebatur à Romanis.

14 *Archelaus.*] Unus fuit ex Mithridatis ducibus, quem ingenti inſtructum exercitu, parvâ manu Sylla apud Chæroneam cecidit.

dito, impedivit: illique, quos ignavia aut [1] prava calliditas, [2] uti meis laboribus tuti eſſent, armis [a] abſtinuit, acerbiſſumas pœnas ſolvunt. Ptolemæus pretio diem belli [b] prolatat. Cretenſes impugnati ſemel jam; neque finem [3] niſi excidio habituri. Equidem cùm mihi ob [4] ipſorum interna mala dilata prœlia magis, quàm pacem datam intellegerem; abnuente Tigrane, qui mea dicta ſerò probat, te remoto procul, omnibus [5] aliis obnoxiis, rurſus tamen bellum cepi: Marcumque Cottam Romanum ducem apud [6] Chalcedona terrâ fudi: mari exſui claſſe pulcerrumâ. Apud [7] Cyzicum magno cum exercitu in obſidione moranti frumentum defuit, nullo [c] circumadnitente: ſimul hiems mari prohibebat. Ita, [8] ſine vi hoſtium regredi coactus, in patrium regnum, naufragiis apud [9] Param, & [10] Heracleam, militum optumos cum claſſibus amiſi. Reſtituto deinde apud [11] Cabira exercitu, & variis inter me atque Lucullum prœliis, inopia rurſus ambos inceſſit. Illi ſuberat regnum [12] Ariobarzanis bello intactum: ego vaſtatis circum omnibus locis, in [13] Armeniam conceſſi: ſecutique Romani, non me, ſed morem ſuum omnia regna ſubvertendi; quia multitudinem artis locis pugna prohibuêre, impruden-

INTERPRETATIO.

a *Et illi quos ignavia, aut prava calliditas avertit ab armis, ut tuti eſſent meis laboribus, ſolvunt pœnas acerbiſſimas.*

b *Ptolemæus profert diem belli argento.*

c *Frumentum* mihi *defuit, cùm nullus circum me adjuvaret, dum ego commorarer magno cum exercitu in obſidione apud Cyzicum.*

NOTÆ.

1 *Prava calliditas.*] De iis loquitur qui ipſum, quandiu opes ſuas adversùs Romanos contereret, quieti cernerent, aut eo etiam augerentur. Prava eſt profectò ea, calliditas; nam ille qui potentior eſt, poſtquam hunc aut illum bello minorem oppreſſit, victoriâ utens, alios, majore etiam impetu, invadit.

2 *Uti meis laboribus.*] Aliis regibus à Romanis nihil fuiſſe metuendum innuit, ipſum ſi leviſſimis auxiliis adjuviſſent.

3 *Niſi.*] Iſthuc confirmat Florus; Romanos enim fatetur, ſolâ nobilem inſulam vincendi cupiditate, bellum Creticum feciſſe.

4 *Ipſorum.*] *Romanorum*: nam bellum Mithridaticum illis temporibus geſtum eſt, quibus Reſpublica civilibus armis, maximè per Marium, Syllam, Sertorium, alioſque conflictabatur.

5 *Aliis obnoxiis.*] Id eſt, *ſeſe Romanorum imperio ſubmittentibus.*

6 *Chalcedona.*] Chalcedon, vel ut alii ſcribunt Calchedon, urbs eſt Aſiatica ad Boſphorum Thraciæ.

7 *Cyzicum.*] Cyzicus urbs eſt & inſula, vel, ut aliis placet, peninſula ad Propontidem.

8 *Sine vi.*] Non iſtud dicunt Romanæ hiſtoriæ ſcriptores: Imò Plutarchus Lucullum teſtatur, non ſine Mithridatis magna clade, Cyzico eum depuliſſe.

9 *Param*] Locus maritimus circa Helleſpontum, aut Euxinum mare.

10 *Heracleam.*] Urbs eſt Bithyniæ ad Pontum Euxinum.

11 *Cabira.*] Inferioris Aſiæ oppidum Stephano. Plutarchus alicubi circa Myſiam collocat.

12 *Ariobarzanis.*] Rex fuit Cappadociæ.

13 *Armeniam.*] Armenia notiſſima eſt Aſiæ regio, inter Cappadociam & mare Caſpium; cujus pars hodie dicitur *Turcomania*

tiam Tigranis pro victoria oſtentant. Nunc quæſo conſidera, nobis oppreſſis utrum firmiorem te ad reſiſtendum, an finem belli futurum putes; ſcio equidem tibi magnas opes, virorum, armorum, & auri eſſe: &, eâ re à nobis ad ſocietatem, ab illis ad prædam peteris. Ceterùm conſilium eſt Tigranis, [1] regno integro, meis militibus belli prudentibus, procul ab domo, parvo labore, per noſtra corpora bellum conficere: quando neque vincere, neque vinci ſine tuo periculo poſſumus. An ignoras, Romanos, poſtquam ad occidentem pergentibus finem [2] Oceanus fecit, arma huc convertiſſe; neque quicquam à [3] principio niſi raptum habere, domum, [4] conjuges, agros, imperium; convenas, olim ſine patria, ſine parentibus, peſte conditos orbis terrarum; quibus non humana ulla, neque divina obſtant, quin ſocios, amicos, procul juxtàque ſitos, inopes potentiſque trahant, excidantque; omniaque [5] non ſerva, & maxumè regna, hoſtilia ducant? [6] Namque pauci libertatem, pars magna juſtos dominos volunt: nos ſuſpecti ſumus æmuli, & in tempore vindices affuturi. Tu verò, cui [7] Seleucia maxuma urbium, regnumque Perſidis inclitis divitiis eſt, quid ab illis, niſi dolum in præſens, & poſtea bellum exſpectas? Romani in omnis arma habent, acerruma in eos quibus victis ſpolia maxuma ſunt: audendo & fallendo, & bella ex bellis ſerendo, magni facti. Per hunc morem exſtinguent omnia, aut [8] occident: [9] quod difficile non eſt, ſi tu [10] Meſopotamiâ, nos Armeniâ circumgredimur exercitum ſine frumento, ſine auxiliis: [11] fortuna autem noſtris vitiis adhuc incolumis: Teque illa fama ſequetur, auxilio profectum magnis regibus, latrones gentium oppreſſiſſe. Quod uti facias moneo, hortorque, neu malis pernicie noſtrâ [12] unum imperium prolatare, quàm ſocietate victor fieri.

NOTÆ.

1 *Regno.*] Intelligo de regno Arſacis.

2 *Oceanus.*] De Atlantico intellige, quo terminatur Hiſpania.

3 *A principio.*] Romam primò latronum receptaculum magis quàm urbem fuiſſe neminem latet.

4 *Conjuges.*] Illi enim per dolum, ſimulatis ludis equeſtribus, Sabinas rapuerunt.

5 *Non ſerva.*] Id eſt, *quæ ab ipſis ſervitute non eſſent oppreſſa.*

6 *Namque.*] Aliter & magis ex noſtro ſtylo ita ſcribas, *Cùm enim pauci inter homines ſtatu populari gaudeant, ſed regiam dominationem quærant, nos ſuſpecti ſumus æmuli, &c.*

7 *Seleucia.*] Hæc eſt, procul dubio, quæ non ſemel apud ſcriptores antiquos cum Babylone confunditur, quòd ejus opes exhauſerit, in proximo ſita, ad ripam Tigridis.

8 *Occident.*] *Ipſi peribunt.*

9 *Quod difficile.*] De Roman. excidio loquitur; quod ſemper quæſivit Mithridates.

10 *Meſopotamiâ.*] Aſiæ regio inter Tigrim & Euphratem: Hodie *Diarbech.*

11 *Fortuna.*] Iſtud parentheſi includendum, quod per dolorem effert Mithridates, qui ſæpius Romanorum ruinam animo præſumſerat.

12 *Unum.*] Alii legunt, *tuum imperium*; alii *tua*: vetus verò editio optimè, ut videtur, *tuam* (*ruinam*, ſcilicet, aut *perniciem*) *prolatare*, id eſt, *differre.* Si tamen *unum imperium* retineas, *prolatare* pro *ampliare*, poſitum erit.

Curio [1] Vulcanaliorum die ibidem moratus. *Nonius de mutata declinatione. Cariſ. l. 1.*

Scalas pares mœnium altitudine. *Aruſianus.*

Diſſidere inter ſe cœpêre, neque [2] in medium conſultarè. *Idem.*

Multiſque ſuſpicionibus volentia plebi facturus videbatur. *Nonius, Volentia, quæ plebs vellet.*

Suſpectuſque fuit, incertum verò an per neglegentiam, ſocietatem prædarum cum latronibus compoſuiſſe. *Idem Componere, conjungere.*

Collegam minorem, & ſui cultorem exſpectans. *Aruſianus.*

Quàm maxumis itineribus per regnum Ariobarzanis contendit, ad flumen [3] Euphratem; qua in parte Cappadocia ab Armenia disjungitur. Et quamquam ad id naves [4] codicariæ occultò per hiemem fabricatæ aderant. *Nonius, Codicariæ naves, quæ in flumine uſui eſſe poſſunt.*

Qui prætergrediebantur equites cataphracti, [5] ferreâ omni ſpecie. *Idem.*

Cùm interim, lumine etiam tum incerto, duæ Galliæ mulieres conventum vitantes ad [6] menſtrua ſolvenda montem aſcendunt. *Idem.*

[7] Pluteoſque reſcindit, ac munitiones demolitur; locoque ſummo potitur. *Idem, Demoliri eſt diruere.*

Exercitum dimiſit ut primùm Alpes degreſſus eſt. *Aruſianus.*

Tetrarchas, regeſque territos animi firmavit. *Idem.*

Simul eos, & cunctos jam inclinatos laxitate loci, plures cohortes atque omnes, ut in ſecunda re, pariter aerè invadunt. *Nonius.*

Hi locorum perignari, & ſoliti nectere ex viminibus vaſa agreſtia, ibi tum, quòd inopia ſcutorum fuerat, ad eam artem ſe quiſque in formam parmæ equeſtris armabat. *Nonius, Parma eſt ſcutum breve.*

De pecore coria recens detracta, quaſi glutino adoleſcebant. *Cariſius L. 1. Servius.*

Avidior modò properandi factus. *Aruſianus.*

Conſilii æger. *Idem.*

Reverſi poſtero die, multa, quæ properantes deſeruerant in caſtris, nacti, cùm ſe ibi cibo, vinoque læti invitarent. *Nonius: Invitare eſt repleri.*

Atque hiavit humus multa, vaſta & profunda. *Idem: Hiare, aperiri.*

NOTÆ

1 *Vulcanaliorum.*] Vulcanalia, dies erant Vulcano feſti.

2 *In medium.*] Id eſt, *in commune.*

3 *Euphratem.*] Euphrates fluvius eſt Aſiæ nobiliſſimus.

4 *Codicariæ.*] Id eſt, ſecundùm Feſtum, *ex tabulis craſſioribus facta.*

5 *Ferreâ.*] Equi enim & ipſi ferreis laminis muniti erant.

6 *Menſtrua.*] Id eſt, *Sacra quæ quoque menſe peragerentur*: Idque prolixè, & Lipſii ſententiâ, & Plutarchi auctoritate Douza confirmat.

7 *Pluteoſque.*] Plutei machinæ erant bellicæ, corio intectæ, quorum uſus idem propè qui vinearum, ad muros ſuffodiendos.

Rurſus

Rurſus jumenta nacti ad oppidum ire contendunt. *Nonius.*

Ubi ſe laniata navigia fundo emergunt. *Aruſianus.*

Tum verò Bithyni propinquantes jam amnem [1] Tartanium. *Idem.*

[2] Eos qui hoc malum publicum clandeſtinis conſiliis comparaverunt. *Nonius.*

In quîs notiſſumus quiſque, aut malo dependens verberabatur, aut immutilato corpore improbo patibulo eminens affigebatur. *Idem, Patibulum eſt crux.*

Ad Siciliam vergens faucibus non ampliùs patet millibus v. & xxx. *Meſſus.*

Clauſi lateribus [3] pedem. *Idem.*

Naphthas. *Prob. Catholicis.*

FRAGMENTA

LIBRI V.

HISTORIARUM.

AT Lucullus, audito Q. [4] Marcium Regem pro conſule per [5] Lycaoniam cum tribus legionibus in [6] Ciliciam tendere. *Priſcianus lib.* XVIII.

Legiones Valerianæ comperto, [7] lege Gabiniâ Bithyniam, & Pontum conſuli datam: [8] miſſos eſſe. *Idem ibidem.*

NOTÆ.

1 *Tartanium.*] In Bithynia.

2 *Eos.*] Fragmentum iſtud, non Salluſtii, ſed Siſennæ eſſe arbitratur Purſchius; ideo quòd in Nonii vetuſtioribus manuſcriptis illi aſcribatur.

3 *Pedem.*] Quandoquidem Salluſtii auctoritate confirmare ſtudeat Fronto, probè oppidò ac Latinè dici *Altus pedes tot*, & quidem hunc locum citans; optimè, ut videtur, vocem *altis* Salluſtio Douza redonavit; legitque *clauſi lateribus pedem altis*.

4 *Marcium Regem.*] Hic, mortuo collegâ Metello, & eo qui in ejus locum ſuffectus fuerat, ſolus Conſulatum geſſit.

5 *Lycaoniam.*] Minoris Aſiæ regio, in Cappadocia.

6 *Ciliciam*] Minoris Aſiæ regio ad Mediterraneum.

7 *Lege Gabinià*] Gabinius Tribunus fuit plebis, quo tempore Lucullus adversùs Mithridatem bellum gerebat.

8 *Miſſos.*] Quidam, in manuſcriptis probè & planè exaratum eſſe, *Conſuli datam eſſe, miſſos eſſe*, teſtatur; unde pro priori *eſſe*, *ſeſe* reſcribendum eſſe putat; deinde ut ſenſus abſolvatur, *prætendentes* ſupplet, aut *cauſſantes*; ut ita legendum ſit, *Seſe miſſos eſſe cauſſantes.* Atque de Legionibus accipit quas Clodius per iram & invidiam ſollicitavit, ut ne ampliùs Lucullum adversùs Mithridatem ſequerentur. Quibus ille perſuaſit ipſos miſſos, & à Sacramento liberos eſſe, cùm

Regem averſabatur. *Aruſianus.*

Cæteri negotia [1] ſequebantur familiaria legatorum, aut tribunorum; & pars ſua [2] commeatibus mercatis. *Nonius.*

Et uxori ejus frater erat. *Aruſianus.*

Sæpe celebritatem nominis intellego timentem. *Priſc. l.* XVIII.

Video ingentia dona quæſitum ire properantem. *Idem ibidem.*

Nam ſi Pompeio [3] quid humani eveniſſet. *Aruſianus.*

[4] Quibus de cauſſis Sullam in victoria dictatorem, equo deſcendere, ſibi uni aſſurgere de ſella, caput aperire ſolitum. *Nonius. Aruſianus. Servius.*

NOTÆ.

alium Imperatorem, Glabrionem Conſulem, ad Mithridaticum bellum, Senatus mitteret. Cui opinioni non poſſum planè non aſſentiri; niſi quòd non Glabrioni, ſed Pompeio Mithridaticum bellum mandatum invenio.

1 *Sequebantur.*] Eidem Anonymo, ex quo priorem conjecturam decerpſimus legendum videtur *Exſequebantur.*

2 *Commeatibus.*] Id eſt, *Abeundi licentiâ pretio emtâ.*

3 *Quid humani.*] Mortem intellige. De Pompeio autem videtur hîc agi, quem Catulus, cùm præclarum quidem, ſed nimium liberæ Reipublicæ crederet, nolletque omnia ut in eo uno reponerentur, hæc verba in concione, legem diſſuadens, adjecit, *Si quid huic acciderit, quem in ejus locum ſubſtituetis?* ut habet Paterculus.

4 *Quibus de cauſis.*] Hîc iterum de Pompeio ſermo eſt, cui uni Syllam aſſurgere ſolitum Appianus tradidit. Quatuor verò fuerunt, autore Servio, quæ apud Romanos ad honorem pertinerent, Equo deſilire, Caput aperire, Viâ decedere, Aſſurgere.

C. SALLUSTII CRISPI FRAGMENTA

INCERTORUM LIBRORUM.

NE [1] inrumiendi po.......
[2] ſublicibus cavata ....
ſent. *Feſtus.*

Cujus [3] duas inſulas propinquas inter ſe, & [4] decem ſtadium procul à Gadibus ſitas, conſtabat ſuopte ingenio alimenta mortalibus gignere. *Nonius.*

[5] Serum bellum in anguſtiis futurum. *Junius Philarg. ad Georg. Virgilii.*

Illi tertio menſe pervenêre in [6] Pontum multò celeriùs ſpe Mithridatis. *Aruſianus.*

Ergo ſenati decreto ſerviundum ne ſit. *Donatus act.* II. *ſc.* II.

Pompeius oris [7] improbi, animoque inverecundo. *Suet. de claris Gram. c.* XIV.

NOTÆ.

1 INrumiendi.] Id eſt, *lactandi*; quamquam omnes, quos quidem inſpicere licuit, Excerptores, *Irrumare* habent tantùm, non *Irrumire*. Vox verò iſta, execrandâ libidine, ad obſcœna traducta eſt.

2 *Sublicibus.*] Sublicæ trabes ſunt longæ, quibus pons innititur. Sed, pro iis, Feſtus habet *ſublices*, nomine, ſecundùm aliquos, à Volſcis mutuato.

3 *Duas inſulas.*] Quæ ſint iſtæ neſcire ſe fatetur Ortelius, niſi ex Plutarchi Sertorio, qui eas Atlantidum nomine deſcribit. Intelligit autem de duabus ex Aſoris, S. Michaëlis ſcilicet, & D. Mariæ.

4 *Decem ſtadium.*] Idem Ortelius *decem millibus ſtadiorum* ex Plutarcho reſcribit.

5 *Serum.*] Grammatici *crudele* atque *ſævum* interpretantur; eodemque ſenſu apud Virgilium, & Valerium Flaccum legitur.

6 *Pontum.*] Pontus Aſiæ minoris Provincia ad mare Euxinum.

7 *Improbi.*] Multis contendit Douza *probi* legendum eſſe; præſertim quòd illud alterum ſit contra omnium librorum auctoritatem, & à Salluſtii ſcribendi ratione alienum: Arbitratur enim fieri non poſſe ut aliquis ore ſit improbo, qui non pariter animò inverecundo fuerit; adeòque Salluſtium bis idem dixiſſe, *ſi improbi* ſcripſerit. Prima ratio valet.

Simulans [1] ſibi alvum purgari. *Iſidorus l.* XI. *in voce Alvus. Serv. ad l.* III. *Æneidos.*

Fecit ut nunciis confeſtim lugubribus. *Cariſius lib.* II.

Communem habitum tranſgreſſus. *Priſcianus l.* XIV.

Inter arma civilia æqui boni famam petit. *Seneca l.* XX. *epiſt.* CXV.

Haud impigrè, neque inultus occiditur. *Donat. ad Andr. Ter. act.* 1. *ſc.* 2.

Feſtinantibus in ſumma inopia patribus. *Idem ad Eunuch. act.* 4. *ſc.* 3.

Hoſtes oppreſſi, aut delapſi forent. *Iſidorus l.* XVIII.

Exercitum argento fecit. *Seneca lib.* XX. *epiſt.* CXV.

[2] Togam paludamento mutavit. *Iſidorus l.* XIX. *Serv.*

Hiero rex Syracuſanorum bellum fecit. *Seneca.*

Ibi triennio fruſtrà trito. *Servius ad* IV. *Æneidos.*

Oratio [3] C. Cottæ Conſulis ad Populum.

Quirites, multa mihi pericula domi, militiæ multa advorſa fuēre: quorum alia toleravi, partim repuli deorum auxiliis, & virtute meâ: in quîs omnibus, neque animus negotio defuit; neque decretis labos. Malæ, ſecundæque res, [a] opes, non ingenium mihi mutabant. At contrà in his miſeriis cuncta me cum fortuna deſeruēre. Præterea ſenectus, per ſe gravis, curam duplicat: cui miſero, ſenectâ jam ætate, ne mortem quidem [4] honeſtam ſperare licet. Nam, ſi parricida veſtri ſum, & [5] bis genitus hìc deos Penates meos, patriamque, & ſummum imperium [6] vilia habeo: quis mihi vivo cruciatus ſatis eſt, aut quæ pœna mortuo? cùm omnia [7] memorata apud inferos ſupplicia ſcelere meo [8] vici. A prima adoleſ-

INTERPRETATIO.

a *Mala ſecundæque res mutabant mihi opes, non mutabant ingenium.*

NOTÆ.

1 *Sibi.*] Servius habet, *Simulans alvum purgare*; quod magis eſt ex adſtricta Salluſtii oratione.

2 *Togam palud.*] Id eſt, *Pacem bello.*

3 *C. Cottæ.*] In quibuſdam libris ſcriptum inveni *Cn. Cotta*, quod fortè pro M. Cotta, ſcripturæ ſimilitudine poſitum eſt. Uterque enim C. & M. ille quidem prior, hic anno ſequenti Conſul fuit: ſed Marcum, non Caium, à Mithridate magnâ clade apud Chalcedonem cæſum fuiſſe conſtat; quod quidem huic orationi occaſionem dedit.

4 *Honeſtam.*] Ille equidem poſt caſum ſuum in civitatem receptus, etiam Conſulatum ſuum peregit; attamen ne ſibi per inimicorum dolum fraudi eſſet, quòd fortunæ iniquitate evenerat, vir prudens reformidabat.

5 *Bis genitus.*] Hoc ideo dicit, quia victus, in civitatem receptus erat.

6 *Vilia habeo.*] Id eſt, *parùm iſtis omnibus conſulo.*] Sed terminis uſus eſt cauſæ ſuæ faventibus; minùs enim fit veriſimile, ut quis ſummum imperium, quo gaudet, contemnat, quàm, ut parùm ex officio Reipublicæ invigilet.

7 *Memorata.*] De his plurima apud Poëtas.

8 *Vici.*] Id eſt, *majus eſt ſcelus, quàm ut atrociſſimis inferorum pœnis ſatis poſſit puniri.*

ſcientia in ore veſtro privatus,& in magiſtratibus egi:qui [1] linguâ,qui conſilio meo, qui pecuniâ voluêre, uſi ſunt: neque ego callidam facundiam, neque ingenium ad malefaciendum exercui: [a] avidiſſumus privatæ gratiæ maxumas inimicitias pro republica ſuſcepi: qui victus cum illa ſimul, cùm egens alienæ opis, plura mali expectarem, vos, Quirites, rurſus mihi patriam, deos Penates, cum ingenti dignitate dediſtis. Pro quibus beneficiis vix ſatis gratus videar, ſi ſingulis animam, [b] quam nequeo, conceſſerim. Nam vita & mors jura naturæ ſunt; uti ſine dedecore cum civibus, famâ & fortunis integer agas, id dono datur atque accipitur. Conſules nos feciſtis, Quirites, [2] domi, bellique impeditiſſumâ repub. Namque [3] Imperatores Hiſpaniæ ſtipendium, milites, arma, frumentum poſcunt: & id res cogit; quoniam poſt defectionem ſociorum, & Sertorii per montis fugam, neque manu certare poſſunt, neque utilia parare. Exercitus in Aſia Ciliciaque ob nimias opes Mithridatis aluntur: Macedonia plena hoſtium eſt: nec minùs Italiæ marituma, & provinciarum, cùm interim vectigalia parva, & [4] bellis incerta, vix partem ſumtuum ſuſtinent: [c] ita claſſe, quâ commeatus vehebatur, minore quàm antea navigamus. [5] Hæc ſi dolo aut ſocordiâ noſtrâ contracta ſunt, agite, & utì lubet, ita ſupplicium ſumite: ſin communis fortuna aſperior eſt, quare indigna vobis, nobiſque, & rep. incipitis? Atque ego, cujus ætati mors propior eſt, non deprecor, ſi quid eâ vobis incommodi demitur; neque mox [6] ingenuo corpori honeſtiùs quàm pro veſtra ſalute finem vitæ fecerit. Adſum en Cn. Cotta conſul, facio quod ſæpe majores aſperis bellis fecêre; voveo, dedoque me pro rep. quam deinde cui mandetis circumſpicite. [7] Nam talem honorem bonus nemo volet, cùm

INTERPRETATIO.

a *Cùm eſſent avidiſſimus privatæ gratiæ, ſuſcepi multas inimicitias pro Republica.*

b *Si dederim animam pro ſingulis*, quam *pro ſingulis* nequeo dare.

c *Ita navigamus claſſe minore quàm eâ, quâ commeatus vehebatur antea.*

NOTÆ.

1 *Linguâ.*] Arbitror hunc eſſe Cottam, quem Cicero diſertiſſimum prædicat, contra quem etiam mulierem quandam defendit.

2 *Domi.*] Bellis civilibus, per Marium, Syllam, aliosque exhauſtæ fuerant vires Imperii.

3 *Imperatores.*] Vidimus ea de re Pompeii epiſtolam; quocum Metellus adversùs Sertorium, Imperator creatus fuerat.

4 *Bellis.*] Pyratæ enim, Mithridatici belli oblatâ occaſione, maria bello, quaſi tempeſtate præcluſerant; alii rebellabant; Sertorius in Hiſpania multa intercipiebat, &c.

5 *Hæc.*] *Caſus Reipublicæ varii.*

6 *Ingenuo.*] In aliis eſt, *ingenio corporis*, quod non placet; quamquam illud quomodo explicem non ſatis video: Niſi fortè Conſul noſter, qui jam ſuprà de inferis verba quædam injecit, philoſophicè, ſeſe noluerit virum ingenuum, ſed corpus tantùm morti tradere: Quod quidem ad perſuadendum & commovendum aptum quoque fuerit.

7 *Nam talem.*] Tacitè innuit, ſe adhuc utilem fore Reipublicæ, nec tam culpâ ſuâ exercitum à Mithridate cæſum fuiſſe.

fortunæ, & pacis, & belli ab aliis acti, ratio reddenda, aut turpiter moriendum ſit. Tantummodo in animis habetote, non me ob ſcelus, aut avaritiam cæſum, ſed volentem pro maxumis beneficiis animam dono dediſſe. Per vos igitur, Quirites, & gloriam majorum, tolerate advorſa, & conſulite reip. Multa cura ſummo imperio ineſt; multi ingentes labores: quos [a] nequicquam abnuitis, & pacis opulentiam quæritis: cùm omnes provinciæ, regna, maria, terræque aſpera, aut feſſa bellis ſint.

Germani [1] intectum [2] renonibus corpus tegunt. *Iſidorus.*

Unde pons in oppidum pertinens explicatur. *Aruſianus.*

Et ei voce magnâ vehementer gratulabantur. *Donatus.*

Et Marius victus duplicaverat bellum. *Servius.*

Atque eos à tergo incurrerunt. *Ruſinianus.*

In hunc modum diſſeruit. *Priſcianus.*

Inde ortus ſermo percunctantibus utrimque, Satin ſalvæ, quàm grati ducibus ſuis, quantis familiaribus copiis augerentur. *Donatus.*

Fugam noſtris fecêre. *Seneca.*

Quæ audita [3] Panormitanos dedere Romanis fecêre. *Idem.*

Quò cupidiùs in ore ducis ſeſe quiſque bonum, & ſtrenuum oſtentantes. *Iſidorus. Servius* x.

Ventis per cava terræ citatis, rupti aliquot montes, tumulique ſedêre. *Iſidorus. Servius.*

Ubi multa nefandè, caſu ſuper auſi, atque paſſi. *Priſcianus.*

[4] Saguntium. *Cariſius.*

Tota autem inſula modica, & cultoribus inanis eſt. *Martianus.*

Immodicus animi. *Aruſianus.*

Pugnam illam pro omine belli futuram. *Servius.*

Tantum [5] antiquitatis, curæque majoribus pro Italica gente fuit. *Idem.*

Opprobrii gratiâ. *Agratius.*

Maxumis ducibus, fortibus ſtrenuiſque miniſtris. *Diomedes lib.* I I.

Non repugnantibus modò, ſed ne deditis quidem. A. B. C. M. *Donatus.*

In ſilva [6] Sila fuerunt. *Serv.*

INTERPRETATIO.

a *Quos fruſtrà refugitis, dum pacis copiam quæritis.*

NOTÆ.

1 *Intectum.*] Magnâ corporis parte nudos agitare ſolitos eſſe Germanos ex Tacito diſcimus, aliiſque. Colerus mallet *Intecti.*

2 *Renonibus.*] Alii ſcribunt *Rhenonibus.* Sunt autem Rhenones Gallorum & Germanorum tegumenta pellicea, ab humeris ad umbilicum uſque dependentia.

3 *Panormitanos.*] Panormus inſignis Siciliæ civitas. Hodie *Palerme.*

4 *Saguntium.*] Pro Saguntinorum, ut placet Cariſio.

5 *Antiquitatis.*] Gronovius cum Servio *antiquitatis* retinet: Douza *anxietatis* reponit; cui ego quidem aſſentior.

6 *Sila.*] Sita erat in Bruttiis.

In nuda injecta corpora. *Diomedes.*

Apollinis filia & Cyrenes. *Probus.*

Ne ſimplici quidem morte moriebantur. *Servius.*

Cùm prædixero poſitum inſulæ. *Donatus.*

Cujus [1] adversâ voluntate, colloquio militibus permiſſo [2] corruptio facta paucorum, & exercitus Sullæ datus eſt. *Idem.*

A Graccho ſeditiones graves ortæ. *Auguſtinus.*

M. Atilius Palicanus humili loco, Picens, loquax magis, quàm facundus. *Quintilianus lib.* IV. *cap.* II.

[3] Inſolens vera accipiundi. *Donatus.*

Quæ pecunia ad Hiſpanienſe bellum Metello facta erat. *Idem.*

[4] Curubis. *Probus.*

[5] Tharros. *Idem.*

[6] Camiſos. *Idem.*

[7] Luces. *Sergius.*

Primam modò [8] Japydiam ingreſſus. *Serv.*

[9] Carbo turpi formidine Italiam, atque exercitum deſeruit. *Idem.*

Quæ pacta in conventione non præſtitiſſent. *Donatus.*

Crebritate fluctuum, ut Aquilo ſolet. *Servius.*

Mithridates corpore ingenti perinde armatus. *Quintil. l.* VIII. *c.* III.

Tyrannumque, & Cinnam appellantes. *Victorinus. Servius.*

Nomenque [10] Danubium habet. *Acron.*

Cui niſi pariter obviam iretur. *Donatus.*

Septimium, neque animo, neque linguâ ſatis compotem. *Idem.*

Vulgus amat fieri. *Quintilianus.*

Non [11] pœniturum. *Quintilianus.*

Pompeius cum alacribus ſaltu, cum velocibus curſu, cum validis vecte certabat. Neque enim ille aliter potuiſſet par eſſe Sertorio, niſi ſe, &

NOTÆ.

1 *Adversâ.*] *Cognitâ.*

2 *Corruptio.*] De Syllâ intelligendum, qui, ut docet Plutarchus, viribus impar, Scipionem alterum Conſulem, dolo ad fœdera invitavit; deinde inter congreſſuum moras, & colloquiorum, pecuniâ & promiſſis, ejus exercitum, per milites corrupit.

3 *Inſolens*] Fortè de Tigrane loquitur, qui fortunâ ſuâ ebrius, nil, niſi quod ad voluntatem fictum eſſet, audire poterat. Cujus ſtultitiam non pœnitebit vidiſſe apud Appianum.

4 *Curubis.*] Ptolemæo urbs eſt Africæ propriæ.

5 *Tharros.*] Ortelius eam urbem ponit in Africa.

6 *Camiſos.*] Urbs Camiſanæ regionis, in Parthia, ut eidem placet Ortelio.

7 *Luces.*] Volunt eſſe à *Lux*, ſingulari.

8 *Japydiam.*] Japydia, quæ & Hiſtria dicta, in extrema eſt Italia, versùs Dalmatiam.

9 *Carbo.*] Prolixè de eo Appianus.

10 *Danubium.*] Obſervavit Acro, vel alius aliquis, ad Horatium, Danubium in genere neutro à Salluſtio poſitum, ut Rhenum ab Horatio. Danubius verò dicitur uſitatiùs, maximus ille & notiſſimus Europæ fluvius, cui & nomen *Iſter* datum eſt.

11 *Pœniturum.*] Pro *pœnitentiam acturum.*

milites frequentibus exercitiis præparaviſſet ad prælia. *Vegetius l. 1. c. IX. Johan. Saresb.*

Cicero caninam facundiam, ut Appius inquit, exercuit. *Lactantius.*

Primus Græcorum Achilles. *Servius.*

Cupientiſſumus legis. *Diomedes.*

Magnâ gloriâ [1] tribunus militum in Hiſpania T. [2] Didio imperante, magno uſu bello Marſico, paratu militum, & armorum fuit. Multaque tum ductu ejus curata, primò per ignobilitatem, deinde per invidiam ſcriptorum celebrata ſunt. Cominùs faciem ſuam oſtentabat, aliquot advorſis cicatricibus, & effoſſo oculo. Quo ille dehoneſtamento corporis maxumè lætabatur: neque illis anxius, quia reliqua glorioſiùs retinebat. *Agellius.*

[3] Curetes quia principes intelligendi divina fuerunt, vetuſtatem uti cætera in majus componentem altores Jovis celebraviſſe. *Lactantius & Iſidorus.*

Italiam conjunctam [4] Siciliæ conſtat fuiſſe: ſed medium ſpatium aut per humilitatem obrutum eſt aquis, aut propter anguſtiam ſciſſum. Inde Rhegium nominatum. *Iſidorus.*

Pompeius de victis Hiſpanis tropæa in Pyrenæis jugis conſtituit. *Serv.*

Atque edita undique, tribus tamen cum muris, & magnis turribus. *Donatus.*

Et in præliis actu promptus. *Idem.*

Pactione amiſſo Publio legato. *Idem.*

Ipſum Mare Ponticum dulcius quàm cætera. *Servius. Priſcianus. Macrobius.*

Equis paria operimenta erant: quæ lintea ferreis laminis in modum plumæ adnexuerant. *Servius.*

Rebus ſupra votum fluentibus. *Idem.*

[5] Ænum, & [6] Maroneam, & viam militarem. *Idem.*

Impediebant juſſa nautarum. *Idem.*

Nihil ſocordiâ claudebat. *Donatus.*

[7] Ut tanta repente mutatio non ſine deo videretur. *Idem.*

NOTÆ.

1 *Tribunus.*] De Sertorio agitur.

2 *Didio.*] Legatus fuit Pompeii in Hiſpania, adversùs Sertorium.

3 *Curetes.*] Totam hanc opinionem, quaſi à Poëtis fictam Salluſtius reſpuit, voluitque ingenioſè interpretari, cur Jovis cultores dicantur Curetes fuiſſe. *Lactantius.*

4 *Siciliæ.*] In hac ſententia fuerunt plurimi autores, contra quam facit Cluverius, qui, cum Heſiodo, aggeribus, versùs Pelorum promontorium, auctam fuiſſe inſulam arbitratur: Nedum abſciſſa fuerit.

5 *Ænum.*] Ænus urbs Thraciæ maritima, ab Ænea condita.

6 *Maroneam.*] Non longè ab Æno, ad occaſum.

7 *Ut tanta.*] Videtur hoc de inexpectata intelligendum converſione, quæ Romæ accidit, foro omnium rerum venalium copiâ ſuperfluente, poſtquam Pyratas annonam intercipientes Pompeius profligavit.

In

[1] In ore gentibus agens, populo, civitati. *Idem.*

Preſſi undique multitudine. *Idem.*

Hunc igitur redarguit Tarquitius. *Idem.*

Dein campi [2] Themyſcirii: quos habuêre [3] Amazones, à [4] Tanai flumine incertum quamobrem digreſſæ. *Servius.*

Ubi eum totâ concione ab exercitu cogit diſcedere, dicit ſe ejus opera non uſurum; eumque ab armis dimittit. *Idem.*

Et Metello procul agente [5] longa ſpes auxiliorum. *Idem.*

More equeſtris prœlii ſumtis tergis, atque redditis, & egreſſi ad faciliores ictus loco cedebant. *Idem.*

Caſtra ſine vulnere introitum. *Idem.*

Multos tamen ab adoleſcentia bonos inſultavit. *Idem, & Donatus.*

[6] Coſa. *Servius.*

Equis, atque armis inſignibus. *Idem.*

[7] Feſſus in Pamphyliam ſe receperat. *Idem.*

Profectus quidam Ligus ad requiſita naturæ. *Quinctil.*

Apud latera [8] certos collocaverat. *Servius.*

Apertæ portæ, repleta arva cultoribus. *Idem.*

[9] Hiſpaniam ſibi antiquam patriam eſſe. *Idem.*

[10] Lyciæ, [11] Piſidiæque agros deſpectantem. *Idem.*

Sorte ductos fuſti necat. *Idem.*

Omnis Italia coacta in anguſtias ſcinditur in duo [12] Promontoria, [13] Bruttium, & [14] Salentinum. *Idem.*

Italia plana ac mollis. *Idem.*

Quâ tempeſtate ex Ponto vis piſcium erupit. *Idem, & Scholiaſtes Juvenalis.*

[15] Introrſus prima Aſiæ Bithynia eſt, multis antea nominibus appellata.

NOTÆ.

1 *In ore.*] De Pompeio intelligit Douza.

2 *Themyſcirii.*] Sunt illi in Ponto.

3 *Amazones.*] Fuerunt mulieres, quæ regnum, viris omnibus interfectis, obtinuerunt; rem poſtea habentes cum peregrinis. De his mentio fit apud plurimos; interim fuerint, nec ne, quidam affirmant, quidam negant. Crediderim multa fabuloſa eſſe; non tamen omnia.

4 *Tanai.*] Tanais fluvius eſt qui Europam ab Aſia dividit. Hodie *Don* dicitur.

5 *Longa.*] Id eſt, *longè poſita*, Autore Servio.

6 *Coſa.*] Civitas Etruriæ.

7 *Feſſus.*] Id eſt, *egens conſilii*, Servio interprete: Nam corpore fatigatum dicimus, animo feſſum.

8 *Certos.*] Certus aut velocem ſignificat, aut fidelem, aliquando etiam firmum, ut ait Salluſtius, *Apud latera certos collocat.* Servius.

9 *Hiſpaniam.*] Annotant Grammatici, Provinciam pro Patria poſitam, cùm civitas propriè ſit Patria.

10 *Lyciæ.*] Minoris Aſiæ regio, ad Mediterraneum.

11 *Piſidiæ.*] Ciliciæ regio, in minore Aſia.

12 *Promontoria.*] Sunt montes, qui in mare incurrunt. Gall. *Cap.*

13 *Bruttium.*] Inferius eſt, ad meridiem, juxta Siciliam.

14 *Salentinum.*] Superius eſt, ad Septentrionem.

15 *Introrſus.*] Hæc Criſpi cùm citet Servius, ut doceat Bithyniam dictam quo-

Ipſa enim eſt Major Phrygia. *Servius.*

Sed Mithridates extremâ pueritiâ regnum ingreſſus: matre veneno interfectâ. *Idem.*

Exercitum [1] vertere. *Idem.*

Creta altior eſt quâ parte ſpectat Orientem. *Idem.*

Se regibus devovent, & poſt eos vitam refutant: adeò illis ingenita eſt ſanctitas regii nominis. *Idem, & Philargyrius.*

Dum inferior omni viâ graſſaretur. *Joannes Grammat.*

[2] Narbone concilia Gallorum. *Pompeius in artem Donati.*

Poſt defectionem ſociorum & Latii. *Donatus.*

[3] Ad Jovis mandem noſtra. *Idem.*

Morbi graves ob inediam inſolita veſcentibus. *Idem.*

Atque ea cogentes; non coactos, ſceleſtos magis quàm miſeros diſtringi. *Idem.*

Graviori bello, qui prohibituri venerant ſocii, frigere. *Idem.*

Nam quidem Pyrrho, Hannibali, æquor & terra. *Idem.*

Nam Sullæ dominationem audebat. *Idem.*

[4] Neque eſt defenſus dominationem Sullæ. *Idem.*

Neu quis miles neve pro milite. *Servius.*

Ex inſolentia avidus malefaciendi. *Idem.*

Tergis vinciebant. *Idem.*

[5] Charybdis quæ fortè illata [6] naufragia ſorbens gurgitibus occultis millia ſexaginta [7] Tauromenitana ad litora trahit. *Idem.*

Saguntini fide atque ærumnis incluti per mortalium ſtudium majores quàm opibus, quippe quîs etiam tum ſemiruta mœnia, domus intectæ, parieteſque templorum ambuſti, manus Punicas oſtentabant. *Hieron. in Habacuc.*

Apud [8] Corduennos [9] amomum & alii leves odores gignuntur. *Philarg. in* IV. *Georg. Virgil.*

Quem trans ſtagnum omnis uſque ad flumen. *Idem.*

NOTÆ.

que eſſe Bebriciam, nullaque ejus rei, in fragmento hoc, extet mentio, non dubitat Salluſtium ex Iſidoro augere Putſchius, pòſt *Phrygia,* hoc modo, *prius Bebricia dicta, mox à Bithynio rege Bithynia.*

1 *Vertere.*] Servius interpretatur, *Conſiderare.*

2 *Narbone.*] Narbo Galliæ Narbonenſis urbs eſt maritima.

3 *Ad Jovis.*] Douza corrigit, *Id Jovi mandem noſtro*, Id eſt, *Jupiter iſta viderit.*

4 *Neque eſt.*] Alii habent *dominationum.* Colerus legit; *Neque eſt defeſſus dominationum Sylla.*

5 *Charybdis.*] Poëtis decantatiſſimus gurges, inter Siciliam & Italiam, circa Meſſanam.

6 *Naufragia.*] Hîc naufragium, pro ipſis rebus quaſſatis & fractis, poſitum eſt.

7 *Tauromenitana.*] Tauromenia, vel Tauromenium, urbs Siciliæ maritima, ad fretum.

8 *Corduenos.*] Cordueni, Gens circa mare Hyrcanum.

9 *Amomum.*] Aliud alii eſſe comminiſcuntur: multumque de eo rixantur Medici.

Repentè incautos agros invaſit. *Idem.*

Belli ſanè ſciens. *Acron.*

Namque omnium ferociſſumi ad hoc tempus [1] Achæi atque [2] Tauri ſunt, quòd, quantùm conjicio, locorum egeſtate rapto vivere coacti. *Gloſſa Juvenalis.*

Atque ipſe cultus rei. *Acron.*

[3] Triplici fluctu. *Servius Fuldanus.*

Charybdi mare vorticoſum. *Idem.*

Sed ubi tempore anni mare claſſibus patefactum eſt. *Idem.*

Sanè bonus eâ tempeſtate contra pericula & ambitionem. *Idem.*

Simul immanis hominum vis ex locis invaſêre patentes, cùm & pacis modò effuſas. *Idem.*

Genua patrum advolvuntur. *Idem.*

Perrexêre in Hiſpaniam an Sardiniam. *Idem.*

Quæ mapalia ſunt circumjecta civitati, ſuburbana ædificia. *Idem.*

Et onere turrium incertis navibus. *Idem.*

Traditur fugam in loginqua Oceani agitaviſſe. *Idem.*

Ad mutandum modò in melius ſervitium. *Servius ad primum Æneid.*

Magna vis hominum convenerat agris pulſa aut civitate ejecta. *Idem ibidem.*

Cùm murum hoſtium ſucceſſiſſet pœnas dederat. *Idem ad Eclogam quintam.*

Quippe vaſta Italia rapinis, fugâ, cædibus. *Idem.*

Hi ſunt qui ſecundum pocula, & alias res aureas, diis ſacrata inſtrumenta convivio mereantur.* *Idem ad* VIII. *Æneidos.*

In ſecunda feſtinas cohortes compoſuerat. *Idem ad* IX.

Jam repentè viſus ſævire Taguns. *Idem ad* X.

Exuant armis equiſque. *Idem.*

Solas feſtinare. *Idem.*

Luſitaniæ gravem civitatem. *Idem.*

Ex parte cohortium præcipere inſtructa, & ſtationes locatæ pro caſtris. *Idem.*

Bellum quibus poſſet conditionibus deſineret. *Idem.*

In quis longiſſimo ævo plura, de bonis falſa, in deterius compoſuit. *Id.*

Cultu corporis ornata egregio. *Idem.*

At Sertorius vacuus hieme augere copias. *Acro in Horatium.*

Sin vis obſiſtat, ferro quàm fame æquiùs perituros. *Servius.*

Conſedit in valle virgulta nemoroſaque. *Idem.*

NOTÆ.

1 *Achæi.*] Sunt populi circa Pontum Euxinum, in Sarmatia Aſiatica; nam de his hoc in loco agitur, non de illis qui Theſſaliam incoluerunt.

2 *Tauri.*] Fuerunt iſti in Sarmatia Europæa.

3 *Triplici.*] Id eſt, *Magno.*

Paululum requietis militibus. *Idem.*

Qui nullo certo exilio vagabantur. *Idem.*

Nubes fœdavêre lumen. *Idem.*

Sanctus alia. *Idem.*

Geronis. *Idem.*

Quæ cauſa fuerat novandis rebus. *Idem.*

Radicem montis exceſſit. *Statii interpres.*

Ut res magis quàm verba gererentur, liberos parentesque in muris locaverant. *Idem.*

Incerta eſt fortitudo dum pendet. *Idem.*

In quibus plauſtra ſedes ſunt. *Acro ad Horatium.*

Luxo pede. *Probus.*

Maurique vanum genus; ut alia Africæ, contendebant Antipodas ultra Æthiopiam cultu Perſarum juſtos & egregios agere. *Priſcianus.*

Et Perpennam fortè cognoſcit mulio redemtoris. *Acro in Horatium.*

Omnium fluminum quæ in maria quà imperium Romanum eſt, fluunt, quam Græci τὴν ἔσω θάλατταν appellant, maxumum eſſe Nilum conſentitur: proxumâ magnitudine eſſe Hiſtrum ſcripſit Salluſtius. *Agell. l.* x. *c.* VII.

[1] Ex omnibus quæ tractavimus, Æbuti Liberalis, poteſt videri nihil tam neceſſarium, aut magis, ut ait Salluſtius, cum cura dicendum, quàm quod in manibus eſt. *Seneca.*

Turbinum motus vagus eſt, & disjectus, &, uti Salluſtii verbis utar, verticoſus; cometarum autem, compoſitus, & certum iter carpens. *Idem.*

Salluſtius, auctor certiſſumus, aſſerit Tigrim, & Euphratem uno fonte manare in Armenia, qui per diverſa euntes longiùs dividantur, ſpatio medio relicto multorum millium, quæ tamen terra, quæ ab ipſis ambitur, Meſopotamia dicitur. *Idem.*

Pelorum promontorium Siciliæ reſpiciens aquilonem, juxta Salluſtium, dictum à gubernatore Hannibalis illic ſepulto, qui fuerat occiſus per ignorantiam regis, cùm ſe ejus dolo crederet eſſe deceptum. *Servius & Iſidorus.*

[2] Ariſtæus, uti Salluſtius docet, poſt laniatum à Canibus [3] Actæonem filium, matris inſtinctu Thebas reliquit, & [4] Ceam inſulam tenuit, primò adhuc hominibus vacuam: poſtea, eâ relictâ, cum Dædalo in Sardiniam tranſivit: poſt delatus eſt [5] Cumas. *Servius.*

NOTÆ.

1 *Ex omnibus.*] Nullus non ea facilè dignoſcet quæ ſunt Salluſtii, in his & ſequentibus fragmentis.

2 *Ariſtæus.*] Apollinis & Cyrenes filius, ut plurimis placet, olei & mellis inventor.

3 *Actæonem.*] Hic, irâ Dianæ, quam inſcius ſine veſte viderat, in cervum mutatus, à ſuis canibus laceratus eſt.

4 *Ceam.*] Cea, vel ut alii ſcribunt, Ceos, inſula eſt maris Ægæi, juxta Eubœam.

5 *Cumas.*] Cumæ, Urbs Campaniæ maritima.

Salluſtius duces laudat, qui victoriam incruento exercitu deportarunt. *Idem.*

[1] Cares Inſulani populi fuerunt, piraticam exercentes, famoſi, victi à [2] Minoe, uti Salluſtius, & Thucydides tradunt. *Idem.*

A Troja [3] Capys Campaniam, [4] Helenus Macedoniam: alii Sardiniam, ſecundum Salluſtium, tenuerunt. *Idem.*

[5] Dardania à Dardano Jovis & Electræ filio, aut ſecundum Salluſtium, à Mida Dardanorum rege, qui Phrygiam tenuit. *Idem.*

Salluſtius [6] Scyllam ſaxum eſſe dicit, ſimile formæ [7] celebratæ procul viſentibus. *Idem.*

In Sicilia eſt [8] Enceladus, [9] Othus in Creta, ſecundum Salluſtium. *Idem.*

Salluſtius ait, Hiſpanorum morem fuiſſe, ut in bella euntibus juvenibus parentum facta memorentur à matribus. *Idem.*

[10] Orion, juxta Salluſtium, oritur juxta ſolis æſtivi pulſum. *Idem.*

In [11] Flaminia eſt civitas quæ [12] Cale dicitur, & in Gallia hoc nomine, quam Salluſtius à Perpenna captam commemorat. *Idem.*

Getæ ſunt [13] Myſii, quos Salluſtius à Lucullo dicit eſſe ſuperatos. *Idem.*

Trojanorum tempore invadendarum terrarum cauſa fuerat navigatio, uti Salluſtius meminit. *Idem.*

Curribus falcatis uſos eſſe antiquos, Livius & Salluſtius docent. *Idem.*

NOTÆ.

1 *Cares.*] Cos inſula eſt maris Ægæi non longè à Caria, quæ & ipſa hoc nomine dicta eſt, autore Stephano. Probus in Miltiade, Cares in Lemno conſediſſe teſtatur: Adeòque hi fuerunt Pyratæ errones habitationem ſuam mutantes.

2 *Minoe.*] Minos rex fuit Cretæ, Jovis ex Europa filius, apud inferos, ob inſignem juſtitiam, judex à Poëtis conſtitutus.

3 *Capys.*] Unus fuit ex Æneæ comitibus, qui in Italiam venit.

4 *Helenus.*] Priami filius. Epiri verò partem habuiſſe Virgilius autor eſt.

5 *Dardania.*] Pars eſt Illyriæ, ſupra Macedoniam. Sed hìc de Troïa agitur.

6 *Scyllam.*] Scylla ſcopulus eſt in freto Siculo, non longè à Charybdi.

7 *Celebratæ.*] A Poëtis ſcilicet, apud quos paſſim monſtrum fœmineo vultu, cæterà canum latrantium, quibuſdam lupi, ac ſerpentis ſpecie, deſcriptum invenies.

8 *Enceladus.*] Unus ex gigantibus, quem Jupiter, fulmine ictum, Ætnæ monti ſuppoſuit.

9 *Othus.*] Hic fuit Neptuni filius ex Iphimedia Alœi uxore, quem, cum Ephialte ipſius Othi fratre, Alœus auxilio miſit Gigantibus adverſùs Deos.

10 *Orion.*] Ex trium Deorum, Jovis, ſcilicet, Neptuni, & Mercurii urina, vel ſemine natus, & à Diana interfectus, ut quibuſdam placet, in ſydus mutatus fuit: cujus ortu tempeſtates maximæ excitantur: ſi tamen verum eſt quodcumque vulgò hominum ore teritur.

11 *Flaminia.*] Regio Italiæ ad mare Superum, ubi Ravenna.

12 *Cale.*] Calem Gallicam non longè ab urbe Pariſiorum ponunt; haud procul à Matrona.

13 *Myſii.*] Myſia in Aſia eſt: ſed hîc Mœſia eſt intelligenda; quæ olim Myſia dicta. Europæ regio eſt ad Danubium.

auctor eſt V. Cl. Andreas Schottus : in optima tamen illa Honorati Editione à Petro Daniele JC. procurata non comparent.

* m or Trequii præter s r ciem neceſſariam haud multò ſecus quàm ferro noceri poterat. At Varinius, dum hæc aguntur à fugitivis ægrâ parte militum autumni gravitate, neque ex poſtrema fuga, cùm ſevero edicto juberentur ullis ad ſigna redeuntibus, & qui reliqui erant per ſumma flagitia detrectantibus militiam. Quæſtorem ſuum C. Thoranium ex quo præſente vera facillimè noſcerent. *** commiſerant, & tamen interim quum volentibus numero quatuor.

* ingre, tante ſerui debacrltur, nefandum in modum perverſo vulnere & interdum lacerum corpus ſemianimum omittentes, alii in tecta jaciebant ignes, multique ex loco ſervi quos ingenium ſocios dabat, abdita à dominis aut ipſos trahebant ex occulto, neque ſanctum aut nefandum quicquam fuit iræ barbarorum, & ſervili ingenio: quæ [1] Spartacus nequiens prohibere multis precibus cùm oraret, celeritate *** nuntios.

Aliquot dies contra morem fiducia augeri noſtris cœpit, & promi lingua. Qua Varinius contra ſpectatam rem incautè motus novos *incognitoſque* & aliorum caſibus perculſos milites, ducit tamen ad caſtra fugitivorum. Preſſo gradu ſilentes jam, neque tam magnificè ſumentes prælium quàm poſtulaverant. Atque illi certamini conſcii inter ſe juxta ſeditionem erant. Crixo & gentis ejuſdem Gallis atque Germanis obviam ire & ultro offerre pugnam cupientibus contra Spartacum.

NOTÆ.

1 *Spartacus.*] Hic eſt qui unà cum Crixo & Œnomao, effracto Lentuli ludo, cum triginta aut ampliùs ejuſdem fortunæ viris, Capuâ erupit; ſerviſque ad vexillum & ad auxilium vocatis, Romanis grave, idemque probroſum bellum intulit.

ORATIONES

[1]ORATIONES DUÆ AD C. CÆSAREM, SALLUSTIO ADSCRIPTÆ.

ORATIO I.

AD C. CÆSAREM, DE REPUBLICA ORDINANDA.

[2]POPULUS R. antea [a] obtinebat, regna, atque imperia, fortunam dono dare, item alia, quæ per mortalis avidè cupiuntur: quia & apud indignos ſæpe erant, quaſi per lubidinem data; neque cuiquam incorrupta permanſerant. Sed res docuit [3] id verum eſſe, quod in carminibus [4] Appius ait, Fabrum eſſe ſuæ quemque fortunæ: atque in te maxumè, qui tantùm alios [5] prætergreſſus es, utì prius defeſſi ſint homines laudando facta tua, quàm tu laude digna faciundo. Cæterùm utì fabricata; ſic virtute parta, quàm magnâ induſtriâ haberi decet: ne incuriâ deformentur, aut corruant infirmata. Nemo enim alteri imperium volens concedit: & [b] quamvis bonus atque clemens ſit, qui plus poteſt; tamen, quia

INTERPRETATIO.

a *Antea vulgò credebatur fortunam dare dono regna atque imperia.*

b *Et quamvis qui potentior eſt ſit bonus atque clemens, tamen reformidatur, quia licet illi eſſe malo.*

NOTÆ.

1 ORATIONES.] Multis probat Douza, eſſe epiſtolas; quod etiam poſtea ex ipſo Salluſtio cognoſcetur. Nam ejus eſſe eas idem, ut & ipſe arbitror, contendit.

2 *Populus Romanus.*] Ab imperitis quibus vox *obtinebat* perſpecta non eſſet, additas eſſe has duas voces *Pop. Romanus*, Caſaubonus contendit; qui illuſtriſſimam ſententiam eâ additione tenebris involutam dicit. Tanto viro non poſſum non ſuffragari.

3 *Id.*] Refertur ad ſequentem ſententiam.

4 *Appius.*] Hic eſt, ut videtur, quem Cicero ſapientem vocat Poëtam.

5 *Prætergreſſus.*] Omnes libri habent *prægreſſus*. Carrio.

malo eſſet licet, formidatur.[1] Id evenit, quia plerique rerum potentes perversè conſulunt: & eò ſe munitiores putant, quò illi, quibus imperitant,[2] nequiores fuêre. At contra id eniti decet; cùm ipſe bonus, atque ſtrenuus ſis, utì quàm optumis imperites. Nam peſſumus quiſque aſperrumè rectorem patitur. Sed tibi hoc gravius eſt, quàm ante te omnibus, armis parta componere. Bellum aliorum pace[3] mollius geſſiſti: ad hoc victores prædam petunt, victi cives ſunt. Inter has difficultates[4] evadendum eſt tibi; atque in poſterum firmanda reſp. non armis modò, neque adverſum hoſtes, ſed, quod multò majus, multòque aſperius eſt, bonis pacis[5] artibus. Ergo omnes magnâ[6] mediocrique ſapientiâ res huc vocat: quæ quiſque optuma poteſt, uti dicat. Ac mihi ſic videtur: qualicumque modo tu victoriam compoſueris, ita alia omnia futura. Sed jam, quò meliùs faciliùſque conſtituâs, paucis, quæ me animus monet, accipe. Bellum tibi fuit, Imperator, cum[7] homine claro, magnis opibus, avido potentiæ, majore fortunâ, quàm ſapientiâ: quem ſecuti ſunt pauci, per ſuam injuriam tibi inimici: item quos affinitas, aut alia neceſſitudo, traxit. Nam particeps dominationis neque fuit quiſquam; neque[8] ſi pati potuiſſet, orbis terrarum bello concuſſus foret. Cætera multitudo vulgi, more magis quàm judicio, poſt alius alium, quaſi prudentiorem, ſecuti. Per idem tempus[9] maledictîs iniquorum occupandæ reip. in ſpem adducti homines, quibus omnia probro, ac luxuriâ polluta erant, concurrêre in caſtra tua: & apertè[10] quietis mortem, rapinas, poſtremò omnia, quæ corruptus animus jubebat, minitari. Ex quîs magna pars, ubi neque[a] creditum condonare, neque

INTERPRETATIO.

a *Ex quibus magna pars, ubi vident te neque pecuniam creditam condonare, aut novas tabulas proponere.*

NOTÆ.

1 *Id.*] *Quod*, ſcilicet, *qui plus poteſt formidatur.*

2 *Nequiores.*] Id eſt, *homines nihili, quia nullâ ſunt virtute; qui nihil nec poſſunt, nec audent.*

3 *Mollius.*] Cæſari aſſentatur.

4 *Evadendum.*] Id eſt, *Reipublicæ ita, ut & tibi conſulas, providendum.*

5 *Artibus.*] *Legum optimarum, quas tu ſanxeris, obſervatione & vindicatione.*

6 *Mediocrique.*] Sibi ipſi viam ſternit, ne impudenter feciſſe videatur, qui Principi conſulere ſatagat. Atque optimo fundamento nititur: Non enim minimam præſtant aliquando Reipublicæ operam qui tardiores ſunt, & minùs perſpicaces; quippe qui graviori paſſu progredientes, ea advertunt quæ fervidiores prætererant.

7 *Homine claro.*] *Pompeio*, ſcilicet.

8 *Si pati.*] Teſtatur Florus, neque parem Pompeium; neque ſuperiorem Cæſarem ferre potuiſſe.

9 *Maledictis.*] Hoc dicit, multos eo ad Cæſaris partes adductos fuiſſe, quòd malevolis quibuſdam, qui eum Rempublicam occupaturum prædicabant, fidem haberent; & per ejus gratiam ſe potentes evaſuros ſperarent.

10 *Quietis.*] *Iis qui nullis partibus erant addicti.*

te civibus, ſicuti hoſtibus, utì vident, defluxêre: pauci reſtitêre, quibus majus otium in caſtris; quàm Romæ, futurum erat: [1] tanta vis creditorum impendebat. Sed ob eaſdem cauſſas, immane dictu eſt, quanti, & quàm multi mortales poſtea ad Pompeium diſceſſerint: eoque, per omne tempus belli, quaſi ſacro, atque [2] inſpoliato fano debitores uſi. Igitur, quoniam tibi victori de bello, atque pace, agitandum eſt; hoc uti [3] civiliter deponas, illa ùt quàm juſtiſſuma, & diuturna ſit: de te ipſo primùm, [4] quia compoſiturus es, quod optumum factu eſt, exiſtuma. Equidem ego cuncta imperia crudelia, magis acerba, quàm diuturna, arbitror, neque quemquam à multis metuendum eſſe, quin ad eum ex multis formido recidat: [5] eam vitam bellum æternum atque anceps gerere: [6] quoniam neque adverſus, neque ab tergo, aut lateribus tutus ſis: ſemper in periculo, aut metu agites. Contra qui benignitate, & clementiâ, imperium temperavêre, his læta & candida omnia viſa; etiam hoſtes æquiores, quàm [7] aliis cives. An [a] qui me his dictis corruptorem victoriæ tuæ, nimiſque in victos bona voluntate prædicent? [8] ſcilicet quòd ea, quæ externis nationibus, naturâ hoſtibus, noſque majoreſque noſtri ſæpe tribuêre, ea civibus danda arbitror; neque barbarico ritu cæde cædem, ſanguine ſanguinem expiandum. An illa, quæ paullò ante hoc bellum in Cn. Pompeium victoriamque Syllanam increpabantur, oblivio abſtulit? [b] [9] Domitium, Carbonem, Brutum, alios

INTERPRETATIO.

a *An aliqui prædicent me corruptorem eſſe victoriæ tuæ, his dictis.*

b An oblivio abſtulit, *Domitium*, &c.

NOTÆ.

1 *Tanta vis.*] Id eſt, *quia fœneratorum impotentiam experti eſſent.*

2 *Inſpoliato.*] Id eſt, *ex quo abſtuliſſe quicquam, nefas fuerit.* Vult plurimos ad Pompeium, tanquam ad aſylum concurriſſe.

3 *Civiliter deponas.*] Duabus hiſce vocibus, quæ proponit propemodum conficit Vir ſummè politicus. Curandum eſt enim ut bello tu, non alius, finem imponas, idque reverâ & bonâ fide præſtes: Curandum ut id civiliter; hoc eſt, quàm maximè popularibus & civibus tuis parcendo. Atque ex ejuſmodi exemplis diſcere debent blaterones quomodo loquendum, imò & legendum ſit.

4 *Quia.*] Alii, *Qui ea.*

5 *Eam.*] Arbitratur Salluſtius, ejus vitam, qui ſe aliis metuendum præbet, bellum æternum eſſe. Optimè, ut ſunt ejus, propemodum, omnia.

6 *Quoniam.*] Intelligit eum, de quo loquitur, nihil ſperare poſſe in futurum, omnia timere ex præterito, & in præſenti turbatum eſſe.

7 *Aliis.*] Illis nempe, qui per ſævitiam imperium obtinent.

8 *Scilicet.*] Ironicè ſibi ex parte adverſariorum illud affingit, quod ipſos maximè refellit.

9 *Domitium.*] Hos tres Pompeius, primum quidem in Africa, alterum in Sicilia, tertium circa Lilybæum mori coëgit. Cæterùm tantorum virorum ludibrio fata habita Autor Cæſaris ob oculos ponit, ut ipſum ad miſericordiam, in quam pronus erat, magis inclinet; generoſiſſimumque Imperatorem, quâ facilè capiebatur, utì par eſt, tentet.

item [1] non armatos, neque in prœlio belli jure, ſed poſt ea ſupplices per ſummum ſcelus interfectos: plebem Romanam in [2] villa publica pecoris modo conſciſſam. Heu quàm illa occulta civium funera, & repentinæ cædes in parentum, aut liberorum ſinum, fuga mulierum, & puerorum, vaſtatio domorum, ante partam à te victoriam omnia ſæva, atque crudelia erant. Ad quæ te illi iidem hortantur: [3] & ſcilicet id certatum eſſe [a] utrius veſtrum arbitrio, injuriæ uti fierent: [b] neque receptam, ſed captam, à te remp. & eâ cauſsâ exercitus ſtipendiis confectis optumos, & veterrimos omnium, advorſum fratres, parenteſque, alii liberos armis contendere; ut ex alienis malis deterrumi mortales ventri, atque profundæ lubidini ſumtus quærerent; atque eſſent opprobria victoriæ, quorum flagitiis commacularetur bonorum laus. Neque enim te præterire puto, quali quiſque eorum more, aut modeſtiâ, etiam tum dubiâ victoriâ, ſeſe geſſerit; quoque modo in belli adminiſtratione ſcorta, aut [4] convivia, exercuerint nonnulli; quorum ætas ne per otium quidem tales voluptates ſine dedecore attigerit. De bello ſatis dictum. De pace firmanda quoniam tuque, & omnes tui agitatis: primum id, quæſo, conſidera, quale id ſit, de quo conſultas: ita, bonis, maliſque [5] dimotis, patenti viâ ad verum perges. Ego ſic exiſtumo; quoniam orta omnia [6] intereunt, quâ tempeſtate urbi Romanæ fatum excidii adventarit, cives cum civibus manus conſerturos: ita defeſſos, & exſangues regi, aut nationi prædæ futuros. Aliter non orbis terrarum, neque cunctæ gentes conglobatæ, movere, aut contundere queunt hoc imperium. Firmanda igitur ſunt concordiæ bona, & diſcordiæ mala expellenda. Id ita eveniet, ſi ſumtuum, & rapinarum licentiam demſeris; non ad vetera [7] inſtituta revocans, quæ, jam pridem corruptis moribus,

INTERPRETATIO.

a *Et ſcilicet* illi volunt *certatum eſſe*, ut ſciretur *utrius veſtrum arbitrio injuriæ fierent.*

b *Neque* volunt *receptam & liberatam, ſed captam eſſe à te Rempublicam, & eâ causâ exercitus optimos, & veterrimos omnium ſtipendiis confectis, contendere armis advorsùm fratres & parentes, alii* adversùs *liberos.*

NOTÆ.

1 *Non armatos.*] Animadverſum in eos qui ſe ſponte dediderant, inquit Florus.

2 *Villa.*] Ea fuit in Campo Martio, ubi quatuor, & ſecundùm aliquos, octo & novem millia deditorum inermium civium Sylla interfici juſſit.

3 *Et ſcilicet.*] Adverſariis rationes adſcribit ridiculas, ut & eorum inſtitutum ridiculum videatur.

4 *Convivia.*] De hoc omni caſtrorum Pompeii dedecore Plutarchus, & ipſe Cæſar loquitur.

5 *Dimotis.*] Id eſt, *ſeorſum poſitis, & accuratè penſiculatis.* Ita verò, cuicumque decipi metuit, facto opus eſt.

6 *Intereunt.*] Quàm appoſitè, & ad ingenium Cæſaris accommodatè iſthuc injecit.

7 *Inſtituta.*] De ſumtuariis legibus loquitur, quas adversùs graſſantem corruptionem ſatis firmas non credit.

ludibrio ſunt; ſed ſi ſuam cuique rem familiarem, finem ſumtuum [1] ſtatueris: quoniam is inceſſit mos, ut homines [2] adoleſcentuli, ſua, atque aliena conſumere, nihil lubidini, atque aliis rogantibus denegare, pulcerrumum putent; [3] eam virtutem, & magnitudinem animi; pudorem, atque modeſtiam pro ſocordia æſtument.[a] Ergo animus ferox, pravâ viâ ingreſſus, ubi conſueta non ſuppetunt, fertur accenſus in ſocios modò, modò in cives: movet compoſita, & res novas [4] veteribus acquirit. Quare [5] tollendus fenerator in poſterum; utì ſuas quiſque res curemus. Ea vera, atque ſimplex via eſt, magiſtratum populo, non creditori, gerere:& magnitudinem animi in addendo, [6] non demendo reip. oſtendere. Atque ego ſcio, quàm aſpera hæc res in principio futura ſit, præſertim iis, qui ſe in victoria licentiùs liberiùſque, quàm artiùs, futuros credebant: quorum ſi ſaluti potiùs, quàm lubidini conſules; illoſque noſque & ſocios in pace firma conſtitues. Si [7] eadem ſtudia, arteſque juventuti erunt: næ iſta egregia tua fama ſimul cum urbe Roma brevì concidet. Poſtremò ſapientes pacis cauſâ bellum gerunt, [8] laborem ſpe otii ſuſtentant. Niſi illam firmam efficis, vinci, an viciſſe, quid retulit? Quare capeſſe per deos remp. & omnia [9] aſpera, utì ſoles, pervade. [10] Namque aut tu mederi potes; aut omittenda eſt cura omnibus. Neque [11] quiſquam te ad crudeles pœnas, aut acerba judicia, invocat, quibus

INTERPRETATIO.

a *Ob has cauſas animus ferox ingreſſus pravâ viâ, ubi conſueta non ſuppetunt, fertur accenſus, modò in ſocios, &c.*

NOTÆ.

1 *Statueris.*] Diſcordiæ vires maximas ſubtraxerit, qui hoc Auctoris monito uti didicerit: Ut enim optimè Florus, *Magnificus apparatus conviviorum, & ſumtuoſa largitio, nonne ab opulentia, paritura mox egeſtatem? Hæc Catilinam Patriæ ſuæ impegit.*

2 *Adoleſcentuli.*]Utinam aliquando apud Viros Principes ea rerum humanarum cura exoriatur, ut pòſt futuris conſulant, dum venientium inſtitutioni proſpicient.

3 *Eam.*] Id eſt, *in eo poſitam.*

4 *Veteribus.*] Hoc eſt, *Aliena conſumendo, nihil lubidini denegando.* Cæterùm vide mihi, quæſo, quomodo ſententiam ſuam expreſſerit. Petita res eſt ex ipſis naturæ viſceribus, ubi omnia iiſdem conſervantur principiis quibus generata ſunt. Verùm jocus eſt ex rerum veterum & novarum oppoſitione; quæ eò minùs bene compoſita videntur, quòd ex veteribus nova non ſoleant emergere.

5 *Tollendus.*] Iſtud certè maximæ eſt diſquiſitionis: Multa enim incommoda ex fenore tangit Salluſtius, in eo abuſus plurimus; attamen, quomodo in totum tolli poſſit, non video.

6 *Non demendo*]Magis iſtud rhetoricè quàm politicè dictum; niſi Salluſtius nimiæ feneratorum licentiæ obviam ire conatus eſt. Quamvis enim aliquid videaris debitori per fenus detrahere, per idem illi ſæpe multùm addideris.

7 *Eadem.*] De quibus ſupra, *Sua*, ſcilicet, *& aliena conſumere*, *&c.*

8 *Laborem.*]Militarē præſertim intellige.

9 *Aſpera.*] Quæ videlicet in ordinanda Republica occurrent.

10 *Namque.*] Cæſari aſſentatur.

11 *Quiſquam.*] *Bonus* ſcilicet. Verùm ideo non addidit, quia rem ipſam terminis uſque adeò invidioſis propoſuit, ut, qui maximè cupiant, eam non auſint, defendere

civitas vaſtatur magis, quàm corrigitur; ſed utì pravas artes, malaſque lubidines, ab juventute prohibeas. Ea verò clementia erit, conſuluiſſe, ne meritò cives patriâ [1] expellerentur; retinuiſſe ab ſtultitia, & falſis voluptatibus; pacem concordiamque ſtabiliviſſe: [2] non, ſi, flagitiis obſecutus, delicta perpeſſus, præſens gaudium cùm mox futuro malo conceſſeris. Ac [a] mihi animus, quibus rebus alii timent, maxumè [3] fretus eſt, negotii magnitudine: & quia tibi [4] terræ, & maria ſimul omnia componenda ſunt, (quippe res parvas [5] tantum ingenium attingere nequit) magnæ curæ magna merces eſt. [6] Igitur provideas oportet, uti plebes, largitionibus, & publico frumento [7] corrupta, habeat negotia ſua, quibus [8] ab malo publico detineatur: [9] juventus probitati, & induſtriæ, non ſumtibus, neque divitiis, ſtudeat. Id ita eveniet, ſi pecuniæ, quæ maxuma omnium pernicies eſt, [10] uſum, atque [11] decus demſeris. Nam ſæpe ego cum animo meo reputans, quibus quiſque rebus [12] clariſſumi viri magnitudinem inveniſſent; quæ res populos, nationeſve magnis [13] auctoribus auxiſſent; ac deinde quibus cauſſis ampliſſima regna, & imperia, corruiſſent: eadem ſemper bona, atque mala reperiebam, omneſque victores divitias contemſiſſe, & [14] victos cupiviſſe. Neque aliter quiſquam extollere ſeſe, & divina mortalis attingere poteſt, niſi,

INTERPRETATIO.

a *Ac animus meus maximè nititur iis rebus quas alii timent, negotii, ſcilicet, magnitudine.*

NOTÆ.

1 *Expellerentur.*] Ciacconius mallet *expellantur*.

2 *Non.*] Supple, *Clementia fuerit.*

3 *Fretus.*] Bene de Cæſare ſe ideo ſperare innuit, quòd ille res ſoleat exequi difficillimas: Viris enim cordatis difficultas animum auget.

4 *Terræ*] Potiùs eſt ut Salluſtium, *Terrâ & mari*, ſcripſiſſe credamus. *Douza.*

5 *Tantum.*] Cæſari iterum aſſentatur. Cæterùm maxima laus eſt, minima etiam cum maximis procurare.

6 *Igitur.*] Non poterunt ad ſuum uſum ſatis hanc periodum excutere Politici.

7 *Corrupta.*] Supple, *utì quidem nunc eſt*: Neque verò intendit Salluſtius, Populus ut in eo permaneat.

8 *Ab malo.*] Homines verò pravo otio perditi, lues ſunt & peſtis Reipublicæ.

9 *Juventus.*] Optimè Auctor, qui rerum caput attingit. Atque equidem haud iſtud dico per impudentiam, quaſi in viro ſummè politico aliquid auſim alibi reprehendere; verùm quia quantùm in juventutem peccetur, pœnitet.

10 *Uſum.*] Non in totum, ſed illum quem antè habuit.

11 *Decus.*] Cùm, non homines modò, ſed omne quod eſt, eſſe porro, & bene eſſe per naturam quærat, pronum eſt ut id illi ante omnia ſuum faciant, per quod reliqua comparantur. Ex quo perſpicuum eſt, quàm peſſimè & flagitioſè Reipublicæ conſulant, qui Virtutem, Honores, omnia denique argento ſubjiciunt.

12 *Clariſſumi.*] In omnibus libris *clari* legi Autor eſt Carrio.

13 *Auctoribus.*] In quibuſdam ſcriptum eſt *auctionibus*, pro quo Ciacconius reponit *auctibus*, phraſi Livio & Tacito uſitatâ.

14 *Victos.*] Scilicet in iis progreſſus facimus, quibus incumbimus: Neque fieri poteſt ut, qui maximo cum labore accumulandis divitiis ſtuduit, ſine eo virtutem nactus fuerit.

omiſſis pecuniæ, & corporis gaudiis, animo indulgens, non aſſentando, neque concupita præbendo, [1] perverſam gratiam gratificans; ſed in labore, patientia, boniſque præceptis, & factis fortibus exercitando. Nam domum, aut villam exſtruere, eamque ſignis, aulæis, aliiſque operibus exornare, & omnia potiùs, quàm ſemet, viſendum efficere; [2] id eſt, non divitias decori habere, ſed ipſum illis flagitio eſſe. Porrò ii, quibus bis die ventrem onerare, nullam noctem ſine ſcorto quieſcere mos eſt; ubi animum, quem dominari decebat, ſervitio oppreſſêre, nequicquam eo poſtea hebeti, atque claudo pro exercitio uti volunt. Nam imprudentiâ pleraque, & ſe præcipitant. Verùm hæc, & omnia mala pariter cum honore pecuniæ deſinent, ſi neque magiſtratibus, neque alia vulgo cupienda venalia erunt. Ad hoc providendum eſt, quonam modo Italia, atque provinciæ tùtiores ſint: id quod factu haud obſcurum eſt. Nam iidem omnia vaſtant, ſuas deſerendo domos, & per injuriam alienas occupando. Item ne, ut adhuc, militia injuſta, aut inæqualis ſit: cùm alii triginta, pars nullum ſtipendium faciet: & frumentum id, quod antea præmium ignaviæ fuit, per municipia, & colonias illis dare conveniet, cùm ſtipendiis [3] emeritis domos everterint. Quæ reipublicæ neceſſaria, tibique glorioſa ratus ſum, quàm pauciſſumis abſolvi. Non pejus videtur pauca nunc de facto meo diſſerere. Plerique mortales ad judicandum ſatis ingenii habent, aut ſimulant: verùm tamen ad [4] reprehendenda aliena facta, aut dicta, ardet omnibus animus; vix ſatis apertum os, aut lingua promta videtur, quæ meditata pectore evolvat: quibus me ſubjectum haud pœnitet, magis [5] reticuiſſe pigeret. Nam ſive hâc, ſeu meliore aliâ viâ perges; à me quidem pro virili parte dictum, & adjutum fuerit. Reliquum eſt optare, uti, quæ tibi placuerint, ea dii immortales approbent, beneque evenire ſinant.

NOTÆ.

1 *Perverſam.*] Id eſt, quæ plus doloris & mali afferat, quàm voluptatis.

2 *Id eſt.*] Utinam iſtud aliquando illi animo reputarent, qui ſe, per divitiarum abuſum, non modò illuſtres fieri arbitrantur; ſed, ſpretis inſuper quibus gloriari velle videntur titulis, & Chriſti nomine, ejus membra, ſanguinemque, pro libitu, pedibus proculcant.

3 *Emeritis.*] Id eſt, *poſtquam legibus deſtinatum tempus militiæ dediſſent.*

4 *Reprehendenda.*] Illos carpit qui ſuum ſtudium & ſcripturam reprehendebant.

5 *Reticuiſſe.*] Id eſt, *de iis non monuiſſe Cæſarem quæ optima eſſe credebat.*

AD C. CÆSAREM,

DE REPUBLICA ORDINANDA.

ORATIO [a] II. [1]

SCio ego, quàm difficile, atque aſperum factu ſit, conſilium dare regi, aut imperatori; poſtremò cuiquam mortali, cujus opes in excelſo ſunt: quippe cùm & illis conſultorum [2] copiæ adſint; neque de futuro quiſquam ſatis callidus, ſatiſque prudens ſit. Quin etiam ſæpe prava magis, quàm bona conſilia proſperè eveniunt: [3] quia pleraſque res fortuna ex lubidine ſua agitat. Sed mihi ſtudium fuit adoleſcentulo rempublicam capeſſere: atque in ea cognoſcenda multam, magnamque curam habui: non ita, uti magiſtratum modò caperem, quem multi malis artibus adepti erant: ſed etiam uti [a] rempublicam domi, militiæque, quantumque armis, viris, opulentiâ poſſet, cognitum haberem. Itaque mihi multa cum animo agitanti conſilium fuit, famam [4] modeſtiamque meam poſt tuam dignitatem habere, & cujus rei lubet periculum facere, dum quid tibi ex eo gloriæ accederet. Idque non temerè, aut ex fortuna tua, decrevi; ſed quia in te, præter cæteras, artem tuam egregiè mirabilem comperi, ſemper tibi majorem in adverſis, quàm in ſecundis, rebus animum eſſe. Sed [5] per cæteros mortales illa res clarior eſt, quòd & priùs defeſſi ſint homines laudando atque admirando munificentiam tuam, quàm tu faciendo quæ gloriâ digna eſſent. Equidem mihi decretum eſt, nihil tam ex alto reperiri poſſe, quod non cogitanti tibi in promtu ſit. Neque ego, quæ viſa ſunt, de rep. tibi ſcripſi.

INTERPRETATIO.

a *Sed etiam uti haberem Rempublicam* cognitam, *& cognitum haberem quantum* Reſpublica *poſſet domi & militiæ, armis, viris, opulentiâ.*

NOTÆ.

1 *II.*] Nemini, qui utramque orationem, ſeu epiſtolam legerit, dubium eſſe poteſt quin hæc prior ſit.

2 *Copiæ.*] Maximam facit conſulendi difficultatem conſultorum numerus, dum ignariſſimi loquacitate, aut pravo ſtudio, bonorum conſulta depravatum eunt.

3 *Quia.*] Hinc fit ut imperiti perverſa ſua conſilia veris anteponant, bonoſque agitent.

4 *Modeſtiamque.*] Iniqua plerumque hominum judicia & perverſam voluntatem experiuntur qui aliis conſulere ſatagunt: Adeòque viam ſibi munit Salluſtius, ne per imprudentiam aut impudentiam Cæſari conſilium dediſſe videatur.

5 *Per cæteros mortales.*] Alii habent *per Deos immortales.*

quia

quia mihi conſilium, atque ingenium meum [1] ampliùs æquo probaretur: ſed inter labores militiæ, interque prœlia, victorias, imperium, ſtatui admonendum te de negotiis urbanis. Namque tibi [2] ſi id modò in pectore conſilii eſt, uti te ab inimicorum impetu vindices, quoque modo contra [3] adverſum conſulem beneficia populi retineas: indigna virtute tuâ cogites. Sin in te ille animus eſt, qui jam à principio nobilitatis factionem diſturbavit; plebem Rom. ex gravi ſervitutę in libertatem reſtituit; in prætura inimicorum arma inermis disjecit; domi militiæque tanta, & tam præclara facinora fecit, uti ne inimici quidem queri quidquam audeant, niſi de magnitudine tua: quin accipe tu ea, quæ dicam [4] de ſumma reipub. quæ profectò aut tu vera invenies, aut certè haud procul à vero. Sed quoniam Cn. Pompeius aut animi pravitate, aut quia nihil eo maluit quàm quod tibi obeſſet, ita lapſus eſt, ut hoſtibus tela in manus jaceret: quibus ille rebus remp. conturbavit, eiſdem tibi [5] reſtituenda eſt. Primùm omnium [6] ſummam poteſtatem moderandi, de vectigalibus, ſumtibus, judiciis, ſenatoribus paucis tradidit; plebem Romanam, cujus antea ſumma poteſtas erat, [7] noſque his quidem legibus, in ſervitute reliquit. Judicia, tametſi, [8] ſicut antea, tribus ordinibus tradita ſunt; tamen iidem illi factioſi regunt, dant, adimunt, quæ lubet: innocentes circumveniunt: ſuos ad honorem extollunt. Non facinus, non probrum, aut flagitium obſtat, quò minùs magiſtratus capiant: quod commodum eſt trahunt, rapiunt; poſtremò, tanquam [9] urbe captâ, lubidine, ac licentiâ ſuâ pro legibus utuntur. Ac me quidem mediocris dolor angeret, ſi virtute partam victoriam more ſuo [10] per ſervitium exercerent. Sed homines inertiſſumi, quorum omnis vis, virtuſque in lingua ſita eſt, fortè, atque [11] alterius ſocordiâ dominationem

NOTÆ.

1 *Amplius æquo.*] Qui alteri conſilium dat, ſuperior eſſe videtur: illud excuſat Salluſtius.

2 *Si id.*] Tacitè innuit injurias vindicandas & ſupremam poteſtatem invadendam.

3 *Adverſum Conſulem.*] Marcellum intelligo, cùm Æmilium, alterum Conſulem pecuniâ Cæſar ſuum feciſſet: His enim, non, ut quidam exiſtimavit, Marcello & Lentulo conſulibus, ſcriptam fuiſſe hanc epiſtolam crediderim.

4 *De ſumma.* Omnes libros *de ſumma Republica*, quo modo ferè priſci loquuti ſunt, ſcriptum habere, teſtatur Carrio.

5 *Reſtituenda.*] In omnibus libris *reſtituendum* legi teſtatur Carrio; phraſi antiquâ.

6 *Summam.*] Si vera loquitur Salluſtius, hinc, ideò tantùm Tribunitiam poteſtatem reſtituiſſe Pompeium, intelligimus, quod eum antea feciſſe vidimus, ut auram popularem captaret, volentibuſque ſervitium imponeret.

7 *Noſque.*] Ordinem equeſtrem intellige.

8 *Sicut antea.*] Lege Plautiâ Plebi communicata judicia, ordini Senatorio à Sylla tranſlata fuerant. Lege verò Aureliâ, quam tulit L. Aurelius Cotta Prætor, inter Senatores, Equites, & Tribunos ærarios, judicia eadem, ex Pompeii voluntate diviſa ſunt.

9 *Urbe captâ.*] *Ab hoſtibus*, ſcilicet, qui omnia pro libidine agunt.

10 *Per ſervitium.* Id eſt, *cum civilibus velati cum ſervis agendo.*

11 *Alterius.*] Id eſt, *aliorum*; Neque hîc quemquam ſingulatim deſignat.

oblatam inſolentes agitant. Nam, quæ ſeditio, ac diſſenſio civilis tot tamque illuſtres familias ab ſtirpe evertit? aut quorum umquam victoriâ animus tam præceps, tamquam immoderatus fuit? L. Sulla, cui omnia in victoria lege belli licuerunt, tametſi [1] à Sulpicio hoſtium partes muniri intellegebat: [2] tamen, paucis interfectis, cæteros benificio, quàm metu retinere maluit. At hercule nunc [3] cum Catone, L. Domitio, cæteriſque ejuſdem factionis, quadraginta ſenatores, multi præterea cum ſpe bona adoleſcentes, ſicuti hoſtiæ, mactati ſunt: cùm interea importuniſſuma genera hominum, tot miſerorum civium ſanguine ſatiari nequiverunt: non orbi liberi, non parentes exactâ ætate, non gemitus virorum, luctus mulierum, immanem eorum animum inflexit: quin, acerbiùs in dies malefaciendo, ac dicundo, dignitate alios, alios civitate everſum irent. Nam, quid ego de te dicam, [4] cujus contumeliam homines ignaviſſumi vitâ ſuâ commutare volunt? ſcilicet neque illis tantæ voluptati eſt [5] (tametſi inſperantibus accidit) dominatio, quanto mœrori tua dignitas: qui optatius habent, ex tua calamitate [a] periculum libertatis facere, quàm per te populi Rom. imperium maxumum ex magno fieri. Quò magis tibi etiam atque etiam animo proſpiciendum eſt, quonam modo rem ſtabilias, communiaſque. Mihi quidem quæ mens ſuppetit, eloqui non dubitabo. Cæterùm tui erit ingenii probare, quæ vera, atque utilia factu putes. In duas partes ego civitatem diviſam arbitror, ſicut à majoribus accepi, in patres & plebem. Antea in patribus ſumma auctoritas erat, vis multò maxuma in plebe. Itaque ſæpiùs

INTERPRETATIO.

a *Qui magis optant libertatem ſuam in diſcrimen adducere, ex calamitate tua, quàm Romanum Imperium, ex magno, per te fieri maxumum.*

NOTÆ.

1 *A Sulpicio.*] Carrio veteribus libris, ut ille ait, manuductus, pro *Sulpitio*, *ſupplicio* repoſuit; idque auream correctionem vocat, quam quidem cuivis, qui ſenſum communem habeat, probatum iri non dubitat. Me verò minimè puduerit cum paucis, quibus ſenſus bonus fuerit, à communi recedere; eo præſertim inductus, quòd niſi, Sulpitii mentione, ſententiam ſuam Salluſtius, tanquam metis quibuſdam coarctaverit, falliſſima ejus oratio fuerit. Cæterùm, ad plenam hujus loci intelligentiam omnino videndus eſt Paterculus, Hiſtor. lib. 2.

2 *Tamen paucis interfectis.*] Aſſumit Auctor quod commodum, & pro tempore verum fuit, antequam Sylla in Aſiam adversùs Mithridatem proficiſceretur. Illi verò in laudem vertit quod tunc temporis, coactus fecit: Alioqui poſt ultimam & firmam victoriam, non alius unquam in cives Syllâ crudelior fuit.

3 *Cum Catone.*] Intellige Senatores à Catone, Domitio, aliiſque ex factione Cæſari adverſa, interfectos fuiſſe; dummodo ne quid ex ira & dolore, Senatu motus Salluſtius admiſceat. Nota verò phraſim, quâ facilè, nec aliter quàm in re notiſſima utaris.

4 *Cujus.*] Id eſt, *Qui neque vitam perdere dubitant, modò tibi aliquam faciant contumeliam.*

5 *Tametſi.*] Major eſt autem ea voluptas quæ inſperanti accidit.

in civitate [1] ſeceſſio fuit: ſemperque nobilitatis opes deminutæ ſunt, & jus populi amplificatum. Sed plebes eo liberè agitabat, quia nullius potentia ſuper leges erat; neque divitiis, aut ſuperbiâ, ſed bonâ famâ, factiſque fortibus nobilis ignobilem anteibat: humilimus quiſque in [2] armis, aut militia, nullius honeſtæ rei egens, ſatis ſibi, ſatiſque patriæ erat. Sed, ubi eos paullatim expulſos agris, inertia, atque inopia incertas domos habere ſubegit: cœpêre alienas opes petere, libertatem ſuam cum republica venalem habere. Ita paullatim populus, qui dominus erat, & cunctis gentibus imperitabat, dilapſus eſt: & pro communi imperio, privatim ſibi quiſque ſervitutem peperit. Hæc igitur multitudo primùm malis moribus imbuta, deinde in artes, vitaſque varias [3] diſpalata, nullo modo inter ſe congruens, parùm mihi quidem idonea videtur ad capeſſendam rempub. Cæterùm, additis novis civibus, magna me ſpes tenet, fore, ut omnes expergiſcantur ad libertatem: quippe cùm illis libertatis retinendæ, tum his ſervitutis amittendæ cura orietur. Hos ego cenſeo, permixtos cum veteribus novos, in coloniis conſtituas: ita & res militaris opulentior erit, & plebes bonis negotiis impedita malum publicum facere deſinet. Sed non inſcius, neque imprudens ſum, cùm ea res agetur; quæ ſævitia, quæve tempeſtates hominum nobilium futuræ ſint, cùm indignabuntur omnia funditus miſceri, antiquis civibus [4] hanc ſervitutem imponi, regnum denique ex libera civitate futurum, ubi unius munere multitudo ingens in civitatem pervenerit. Equidem ego ſic apud animum meum ſtatuo; malum facinus in ſe committere, qui incommodo reip. gratiam ſibi conciliet. [5] Ubi bonum publicum etiam privatim uſui eſt: id verò dubitare aggredi, ſocordiæ atque ignaviæ duco. M. Livio [6] Druſo ſemper conſilium fuit, in tribunatu ſummâ ope niti pro nobilitate: neque ullam rem in principio agere intendit, niſi illi auctores fierent: ſed homines [7] factioſi, quibus dolus, atque malitia, fide cariora erant, ubi intellexerunt, per unum hominem [8] maximum beneficium multis mortalibus dari; videlicet & [a] ſibi quiſque conſcius,

INTERPRETATIO.

a *Et ſcilicet quiſque conſcius ſibi* ſe *eſſe animo malo atque infido, exiſtimaverunt de Druſo juxta ac de ſe.*

NOTÆ.

1 *Seceſſio.*] De iis jam ſæpiùs vidimus.

2 *Armis.*] Ingenioſè, ad vitandam tautologiam, Salluſtio indignam, Douza pro *armis*, unius litteræ levi mutatione *arvis* repoſuit.

3 *Diſpalata.*] Id eſt, *diſperſa*; cùm aliud alii genus vitæ ſequerentur.

4 *Hanc ſervitutem.*] Id eſt, *hæc omnia in civitatem induci, ut veteribus civibus ſervitium imponeretur.*

5 *Ubi bonum.*] Directè dixiſſet, *Ubi bonum privatum etiam publicè uſui eſt*; verùm honeſtiùs expreſſit, cùm primò publici boni rationem habuit.

6 *Druſo.*] Politicum virum de iſto Velleium adiviſſe nequaquam pigebit.

7 *Factioſi.*] De nobilibus loquitur, itemque Senatu, qui Druſum Senatui ipſi faventem per invidiam oppreſſerunt.

8 *Maxumum.*] Civitatem, ſcilicet.

malo atque infido animo eſſe, de M. Livio Druſo juxtà, ac de ſe, exiſtumaverunt. Itaque metu, ne per tantam gratiam ſolus rerum potiretur, [1] contra eam nixi, [2] ſua ipſius conſilia diſturbaverunt. Quo tibi, imperator, majore curâ fideque amici, & multa præſidia paranda ſunt. Hoſtem adverſum opprimere, ſtrenuo homini haud difficile eſt: occulta pericula neque facere, neque vitare, bonis in promtu eſt. Igitur, ubi eos in civitatem adduxeris; quoniam quidem revocata plebes erit, in ea re maxumè animum exercitato, uti colantur boni mores; concordia inter veteres, & novos coaleſcat. Sed multò maxumum bonum patriæ, civibus, tibi, liberis, poſtremò humanæ genti, pepereris, ſi ſtudium pecuniæ aut ſuſtuleris, aut, quod res feret, minueris. Aliter neque privata res, neque publica, neque domi, neque militiæ regi poteſt. Nam ubi cupido divitiarum invaſit; neque diſciplina, neque artes bonæ, neque ingenium ullum ſatis pollet; quin animus magis, aut minùs maturè, poſtremò tamen ſuccumbit. Sæpe jam audivi, qui reges, quæ civitates & nationes, per opulentiam magna imperia amiſerint, quæ per virtutem inopes ceperant: id adeò haud mirandum eſt. Nam ubi bonus deteriorem divitiis magis clarum, magiſque acceptum videt; primò æſtuat, multaque in pectore volvit: ſed ubi [3] gloria honorem magis in dies; virtutem opulentia vincit, animus ad voluptatem à vero deficit. Quippe [4] gloriâ induſtria alitur; ubi eam demſeris, ipſa per ſe virtus amara, atque aſpera eſt. Poſtremò [5] ubi divitiæ claræ habentur, ibi omnia bona vilia ſunt, fides, probitas, pudor, pudicitia. Nam ad virtutem [6] una, & ardua via eſt: ad pecuniam, [a] quâ cuique lubet, nititur: & malis, & bonis rebus ea creatur. Ergo in primis auctoritatem pecuniæ demito: [7] neque de capite, neque de honore ex copiis quiſquam magis, aut minùs judicaverit; ſi neque prætor neque conſul, ex opulentia, ve-

INTERPRETATIO.

a Quiſque *nititur ad pecuniam* viâ *quâ cuique lubet.*

NOTÆ.

1 *Contra eam.*] Adeòque Reipublicæ qui benefacit, illud quoque diſſimulare debet, ne ipſius beneficii invidiâ, etiam ab iis quibus benefacit, opprimatur.

2 *Sua ipſius.*] Alii, *Sua & ipſius*; Gronovius mallet *Sua ipſorum*. Cæterùm locus Politicorum, ſi alius uſpiam, meditatione dignus.

3 *Gloria.* [Inanis illa, ſcilicet, cujus fundamentum non eſt virtus.

4 *Gloria.*] Hîc verò gloriam veram, aut quamlibet intellige.

5 *Ubi*] Jam diu uſque adeò iſtud comprobatum eſt, ut omnium ſæculorum, & totius orbis oraculum videatur: Interim, eo ſpreto, hodieque propemodum omnes pereunt.

6 *Una.*] Et iſtud conſideratione dignum; ſimplex eſt ſiquidem & ſimpliciſſima virtus, atque in anguſtum ita coarctata, ut neque in hanc, neque in illam partem deflectere queat.

7 *Neque de capite.*] Id eſt, *nullus dignitatem vel exiſtimationem auxerit vel minuerit, quòd divitiis auctus vel deſtitutus fuerit.*

ſum ex dignitate, creetur. [1] Sed de magiſtratu facilè populi judicium fit. Judices à paucis probari, regnum eſt; ex pecunia legi, inhoneſtum. Quare omnes primæ [2] claſſis [3] judicare placet, ſed [4] numero plures, quàm judicant. Neque [5] Rhodios, neque alias civitates umquam ſuorum judiciorum pœnituit: ubi promiſcuè dives, & pauper, [6] uti cuique fors tulit, de maxumis rebus juxtà, ac de minumis diſceptat. Sed de magiſtratibus creandis haud mihi quidem abſurdè placet lex, quam C. Gracchus in tribunatu promulgaverat; ut ex confuſis quinque claſſibus ſorte [7] centuriæ vocarentur. Ita coæquati dignitate, pecuniâ; virtute anteire alius alium properabit. Nec ego magna remedia contra divitias ſtatuo. Nam perinde omnes res laudantur, atque appetuntur, ut earum rerum uſus eſt: malitia præmiis exercetur. Ubi ea demſeris, nemo omnium [a] gratuitò malus eſt. Cæterùm avaritia, bellua fera, immanis, intoleranda eſt: quò intendit, oppida, agros, fana, atque domos, vaſtat: divina cum humanis permiſcet: neque exercitus, neque mœnia obſtant, quò minùs vi ſuâ penetret: famâ, pudicitiâ, liberis, patriâ, atque parentibus cunctos mortales ſpoliat. Verùm, ſi pecuniæ decus ademeris; magna illa vis avaritiæ facilè bonis moribus vincetur. Atque hæc ita ſeſe habere, tametſi omnes æqui, atque iniqui memorent: tamen tibi cum factione nobilitatis haud mediocriter certandum eſt: cujus ſi dolum caveris, alia omnia [b] in proclivi erunt. Nam hi, ſi virtute ſatis valerent, magis æmuli bonorum, quàm invidi, eſſent. Quia deſidia, & inertia, & ſtupor eos, atque torpedo, invaſit; ſtrepunt, obtrectant, alienam famam ſuum dedecus exiſtumant. Sed, quid ego plura, quaſi de

INTERPRETATIO.

a *Nemo omnium eſt malus pro nihilo.*] b *Alia omnia erunt facilia.*

NOTÆ.

1 *Sed de.*] Id eſt, *populus cognoſcat quinam ad judicandum idonei fuerint.*

2 *Claſſis.*] Claſſis pars eſt civium, ex cenſu in ordinem relata. In quinque verò claſſes, cum capite cenſorum centuria, univerſum populum Romanum Servius Tullius diſtribuit; quarum claſſium prima, ut opulentiſſima, ita & potentiſſima erat.

3 *Judicare.*] Id eſt, *Dignos reputari quibus judicandi munus conferatur.*

4 *Numero.*] Id eſt, plures ex prima claſſe conſtituendos, qui reipſâ populo jus dicerent.

5 *Rhodios.*] Rhodus nobilis eſt inſula maris Mediterranei, inter Cyprum & Cretam.

6 *Uti cuique.*] *Cuique* faciliùs toleraret Gronovius, ſi ſequeretur *cecidit*, non *tulit*: Itaque illi potiùs placet, *utcumque fors tulit.* Nihil tamen neceſſe habeo mutare.

7 *Centuriæ.*] Non modò in claſſes Populum Romanum Servius diviſit, ſed & claſſes in centurias. Ut verò divitibus maximam faceret poteſtatem, primæ claſſi dedit prærogativam; ut prima ſuffragium ferret: Ex quo plerumque eveniebat, cùm ea reliquis omnibus præpolleret, ut rarò ab aliis claſſibus ſuffragium peteretur. Gracchus, ut plebi primum & antiquum ſuum jus reſtitueret, volebat ut ſorte centuriæ ad ſuffragia vocarentur. Verùm de his omnibus omnino adire opus eſt eos, qui ea ex profeſſo tractaverunt.

ignotis memorem? M. Bibuli [1] fortitudo, atque animi vis, in conſulatum erupit! hebes linguâ, magis malus, quàm callidus ingenio. Quid ille audeat, cui conſulatus maxumum imperium maxumo dedecori fuit? An L. [2] Domitii magna vis eſt, cujus nullum membrum à flagitio aut facinore vacat? lingua vana, manus cruentæ, pedes fugaces; quæ honeſtè nominari nequeant, inhoneſtiſſuma. Unius tamen M. Catonis ingenium verſutum, loquax, callidum haud contemno. Parantur hæc diſciplinâ [3] Græcorum. Sed virtus, vigilantia, labos, apud Græcos nulla ſunt. Quippe, cùm domi libertatem ſuam per inertiam amiſerint; cenſesne eorum præceptis imperium haberi poſſe? reliqui de factione ſunt inertiſſumi nobiles: in quibus, ſicut in ſtatua, præter nomen, nihil eſt additamenti. L. Poſthumius, & M. Favonius, mihi videntur quaſi magnæ navis ſupervacua onera eſſe, ubi ſalvi pervenire [4] viſi ſunt; ſi quid adverſi coortum eſt, de illis potiſſimùm [5] jactura fit, quia pretii minumi ſunt. Quoniam nunc, utì mihi videor, de plebe renovanda, corrigendaque, diſſerui: de ſenatu, quæ tibi agenda videntur, dicam. Poſtquam mihi ætas ingeniumque adolevit, haud fermè armis, atque equis, corpus exercui, ſed animum in litteris agitavi, quod naturâ firmius erat, id in laboribus habui. Atque ego in ea vita multa legendo, atque audiendo ita comperi, omnia regna, civitates, nationes uſque eò proſperum imperium habuiſſe, dum apud eos vera conſilia valuerunt: ubicumque gratia, timor, voluptas, ea corrupêre; poſt paullò imminutæ opes, deinde ademtum imperium, poſtremò ſervitus impoſita eſt. Equidem ego ſic apud animum meum ſtatuo: cuicumque in ſua civitate amplior, illuſtriorque locus, quàm aliis eſt, ei magnam curam eſſe reip. Nam cæteris, ſalvâ urbe, tantummodo libertas tuta eſt: qui per virtutem ſibi divitias, decus, honorem, pepererunt; ubi paullùm inclinata reſp. agitari cœpit, multipliciter animus curis, atque laboribus fatigatur, aut gloriam, aut libertatem, aut rem familiarem, defenſat: omnibus locis adeſt, feſtinat: quanto in ſecundis rebus florentior fuit, tantò in adverſis aſperiùs, magiſque anxiè agitat. Igitur ubi plebes ſenatui ſicuti corpus animo, obedit, ejuſque conſilia conſequitur: patres conſilio valere decet, populo ſupervacanea eſt calliditas. Itaque majores noſtri, cùm bellis aſperrumis premerentur, equis, viris, pecuniâ amiſsâ, nunquam defeſſi ſunt armati de imperio certare. Non inopia ærarii, non vis hoſtium, non adverſa res, ingentem

NOTÆ.

1 *Fortitudo.*] Ironia eſt.

2 *Domitii.*] Ænorbadi nomine, qui Conſul ante aliquot annos fuerat.

3 *Græcorum.*] Certè non ita de Salluſtio merita erat Græcia.

4 *Viſi ſunt.*] Vetus editio, ut teſtatur Carrio, habet, *uſi ſunt*, pro quo de Vaticano corrigit *uſui ſunt*: Lipſius ingenioſâ ſanè conjecturâ reponit *viri ſunt*. Fortè nihil mutandum.

5 *Jactura fit.*] Id eſt, *in profundum abjiciuntur*.

eorum animum ſubegit, quin quæ virtute ceperant, ſimul cum anima retinerent. Atque ea magis fortibus conſiliis, quàm bonis prœliis, patrata ſunt. Quippe apud illos [1] una reſp. erat, ei conſulebant: factio contra hoſtes parabatur: corpus atque ingenium, patriæ, non ſuæ quiſque potentiæ, exercitabat. At hoc tempore contrà, homines nobiles, quorum animos ſocordia, atque ignavia, invaſit; ignari laboris, hoſtium, militiæ, domi factione inſtructi, per ſuperbiam cunctis gentibus moderantur. Itaque patres, quorum conſilio antea dubia reſp. ſtabiliebatur, oppreſſi, ex aliena libidine huc atque illuc fluctuantes agitantur; interdum alia, deinde alia, decernunt: ut eorum, qui dominantur, ſimultas, ac arrogantia fert, ita bonum, malumque publicum exiſtumant. Quòd ſi aut libertas æqua omnium, aut ſententia [2] obſcurior eſſet; majoribus opibus reſp. & minùs potens nobilitas eſſet. Sed quoniam coæquari gratiam omnium difficile eſt; quippe cùm [3] illis majorum virtus partam reliquerit gloriam, dignitatem, clientelas; cætera multitudo pleraque inſcia: ſit ſententia eorum à metu libera. Ita occulto ſibi quiſque alterius potentiâ [4] carior erit. Libertas juxtà bonis, & malis, ſtrenuis, & ignavis, optabilis eſt. Verùm eam plerique metu deſerunt, ſtultiſſumi mortales; [5] quod in certamine dubium eſt, quorſum accidat, id per inertiam in ſe, quaſi victi, recipiunt. Igitur duabus rebus confirmari poſſe ſenatum puto: ſi numero auctus [6] per tabellam ſententiam feret. Tabella [7] obtentui erit, quo magis animo libero facere audeat: [8] in multitudine, & præſidii plus, & uſus amplior eſt. Nam ferè, his tempeſtatibus, alii judiciis publicis, alii privatis ſuis, atque amicorum

NOTÆ.

1 *Una.* Id eſt, *quæ in factiones non erat diviſa.* Salus eſt profectò omnium membrorum ſocietas & communicatio; peſtis diſcordia & abalienatio.

2 *Obſcurior.*] Obſcurior eſt ipſe Salluſtius, dum minùs obſcuram queritur aliorum ſententiam. Badius intelligit de obſequio, quo omnes ferè erga paucos tenebantur, quodque illis minùs cognitum fuiſſe Autor deſideraſſet. Ego verò hìc agi crediderim de ſuffragiis, quæ per tabellas, de quibus etiam poſtea Salluſtius loquitur, ferebantur, ne cujuſquam ſententia ab ullo cognoſci poſſet.

3 *Illis.*] Nobilibus, ſcilicet.

4 *Carior.*] Id eſt, *cùm ſingulis per tabellam, nemine conſcio, ſententiam ſuam dicere licuerit, omnes ſibi & Reipublicæ magis quàm paucorum ſuperbiæ, ſuffragio ſuo conſulent.*

5 *Quod.*] Servitutem intelligit, quæ, quam in partem cadat, quandiu pro libertate certatur, nullus ſcire poteſt.

6 *Per tabellam.*] Non unus fuit ſemper apud Romanos ſententiam ſuam dicendi modus; ut neque apud alias gentes. Voce primò, deinde, ut major libertas eſſet, per tabellas, ſuffragium ſuum ferebant. Qua de re vide, in primis, Delectum Latinitatis Moneto Jeſuitæ attributum.

7 *Obtentui.*] Badius exponit *ad obtinendum.* Ego ita intelligo, ut tabella quaſi velum fuerit & operimentum, ſub quo latitantes liberè ſuffragia ſua dixerint. *Obtentui*, id eſt, *ad obtendendum & obtegendum.*

8 *In multitudine.*] Iſtud verò diſquiſitione multâ opus habet, atque pro multiplici rerum & perſonarum ratione eſt limitandum.

negotiis implicati, haud ſanè [1] reip. conſiliis adfuerunt: neque eos magis occupatio, quàm [2] ſuperba imperia diſtinuêre. Homines nobiles cum paucis ſenatoriis, quos [3] additamenta factionis habent, quæcumque libuit probare, reprehendere, decernere, ea, uti libido tulit, fecêre. Verùm ubi, numero ſenatorum aucto, per tabellam ſententiæ dicentur; illi ſuperbiam ſuam dimittent, ubi iis obediendum erit, quibus antea crudeliſſumè imperitabant. Forſitan, imperator, perlectis litteris deſideres, quem numerum ſenatorum fieri placeat; quoque modo in multa, & varia officia diſtribuatur; & [4] quonam judicia primæ claſſis mittenda putem, quæ [5] deſcriptio, qui numerus in quoque genere futurus ſit. Ea mihi omnia generatim deſcribere haud difficile factu fuit: ſed priùs laborandum viſum eſt de ſumma conſilii, idque tibi probandum verum eſſe. Si hoc [6] itinere uti decreveris, cætera in promtu erunt. Volo ego conſilium meum prudens, maxumèque uſui eſſe. Nam ubicumque tibi res proſperè cedet, ibi mihi bona fama eveniet. Sed me illa magis cupido exercet, uti quocumque modo, & quamprimum reſp. adjuvetur. Libertatem gloriâ cariorem habeo, atque ego te oro, hortorque, ne [a] clariſſumus imperator, Gallicâ gente ſubactâ, populi Rom. ſummum atque invictum imperium tabeſcere vetuſtate, ac per ſummam diſcordiam dilabi, patiaris. Profectò, ſi id accidat, neque tibi nox, neque dies [7] curam animi ſedaverit; quin inſomniis [b] exercitus, furibundus, atque amens alienatâ mente feraris. Namque mihi pro vero conſtat, omnium mortalium vitam divino numine [c] inviſi: neque bonum, neque malum facinus cujuſquam pro nihilo haberi; ſed ex natura, diverſa præmia bonos, maloſque ſequi. Interea fortè ea tardiùs procedunt: ſuus cuique

INTERPRETATIO.

a *Ne cùm ſis clariſſimus Imperator, &c.*

b *Quò minùs inſomniis vexatus, furibundus atque amens, emotâ mente feraris.*

c *Namque pro certo comperi, omnium mortalium vitam divino numine cerni.*

NOTÆ.

1 *Reipublicæ conſiliis.*] Quibus, de Reipublicæ bono diſceptabatur.

2 *Superba.*] Quod paucorum nollent ſubſervire ſuperbiæ.

3 *Additamenta.*] Ita loquitur de miniſtris & ſatellitibus ſuperbiæ paucorum, hoc eſt de iis, qui cæco obſequio potentioribus, in omnibus ſuffragabantur.

4 *Quonam.*] Id eſt, *quid de illis faciendum.*

5 *Deſcriptio.*] Gall. *Quel en ſera le département.*

6 *Itinere.*] Id eſt, *ſi prout ego admonui, ita facere decreveris.*

7 *Curam.*] Conſcientiæ angores intelligit. Cæterùm ſummâ arte ſcopum ſuum Salluſtius diſſimulat. Eò ſpectat tota oratio, ut ſummum Imperium Cæſar occupet, ſperans ſe, per eum, illos perſequuturum, à quibus Senatu motus fuerat. Plurimas ad hanc rem cauſas ſubtexuit; at gloriam potiſſimùm, quâ ferè ſolâ Julius movebatur. Neque id tantùm; cum virtute gloriam ita copulat, ut, niſi obtemperet magnanimus Imperator, non modò gloriæ, ſed virtuti, ſed patriæ terga vertiſſe videatur.

animus

animus ex conſcientia ſpem præbet. Quòd ſi tecum patria, atque parentes poſſent loqui, ſcilicet hæc tibi dicerent: O Cæſar, nos te genuimus [a] fortiſſumi viri, in optuma urbe, decus, præſidiumque nobis, hoſtibus terrorem. Quæ multis laboribus, & periculis ceperamus, ea tibi naſcenti cum anima ſimul tradidimus, patriam maxumam in terris; domum, familiamque in patria clariſſumam; præterea bonas artes, honeſtas divitias; poſtremò omnia honeſtamenta pacis; & præmia belli. Pro his ampliſſumis beneficiis non flagitium à te, neque malum facinus, petimus; ſed uti libertatem everſam reſtituas. Quâ re patratâ, profectò per gentes omnes fama virtutis tuæ volitabit. Namque hac tempeſtate, tametſi domi militiæque præclara facinora egiſti; tamen gloria tua cum multis viris fortibus æqualis eſt: ſi verò urbem ampliſſumo nomine, & maxumo imperio, prope jam ab [b] occaſu reſtitueris; quis te clarior, quis major, in terris fuerit? Quippe ſi morbo jam, aut fato huic imperio ſecus accidat; cui dubium eſt, quin per orbem terrarum vaſtitas, bella, cædes, oriantur? quòd ſi tibi bona lubido fuerit, patriæ, parentibus gratificandi; poſtero tempore, rep. reſtitutâ, ſuper omnis mortalis gloria agnita, tuaque unius mors vitâ clarior erit. Nam vivos interdum fortuna, ſæpe invidia, fatigat: ubi anima naturæ ceſſit demtis obtrectationibus ipſa ſe virtus magis magiſque extollit. Quæ mihi utilia factu viſa ſunt, quæque tibi uſui fore credidi, quàm pauciſſumis potui, perſcripſi. Cæterùm deos immortalis obteſtor, uti, quocumque modo ages, ea res tibi, reique publicæ proſperè eveniat.

INTERPRETATIO.

a *Nos fortiſſimi viri genuimus te in urbe optima, ut ſis nobis decus, &c.*
b *Si verò reſtitueris propè jam ab interitu, urbem, cui nomen eſt ampliſſimum, &c.*

C. SALLUSTII CRISPI
IN M. TULLIUM CICERONEM
DECLAMATIO.

GRAVITER, & iniquo animo, maledicta tua paterer, M. Tulli, ſi te ſcirem judicio magis, quàm morbo animi, petulantiâ iſtâ uti. Sed, quoniam in te neque modum, neque modeſtiam ullam animadverto, reſpondebo tibi: uti, ſi quam maledicendo voluptatem cepiſti, eam [1] malè audiendo amittas. Ubi querar? quos

NOTÆ.

1 *Malè,*] De te, ſcilicet.

implorem, P. C. diripi remp. atque [1] audaciſſumo cuique eſſe [2] perfidiæ? an apud populum Rom. qui ita largitionibus corruptus eſt, ut ſeſe, ac fortunas ſuas, venales habeat? an apud vos, P. C. quorum auctoritas turpiſſimo cuique, & ſceleratiſſumo, ludibrio eſt? ubi M. Tullius leges, judicia populi Rom. [3] defendit, atque in hoc ordine ita moderatur, quaſi unus reliquus ex familia viri clariſſumi Scipionis Africani, ac non reptitius, accitus, ac paullò antè inſitus huic urbi civis. An verò, M. Tulli, facta, ac dicta tua obſcura ſunt? an non ita à pueritia vixiſti, uti nihil flagitioſum corpori tuo putares, quod alteri [4] collibuiſſet? Scilicet, iſtam immoderatam eloquentiam apud M. Piſonem non pudicitiæ jacturâ perdidiciſti? Itaque minumè mirandum eſt, ſi eam flagitiosè venditas, quam turpiſſumè paraſti. Verùm, ut opinor, [5] ſplendor domeſticus tibi animos attollit; uxor ſacrilega, ac perjuriis delibuta; filia matris pellex, tibi jucundior, atque [6] obſequentior, quàm parenti par eſt. Domum ipſam tuam vi, & rapinis, funeſtam tibi ac tuis, comparaſti: videlicet uti nos commonefacias, quàm converſa ſit reſp. cùm in ea domo habitas, homo flagitioſiſſume, quæ P. Craſſi, viri conſularis, fuit. Atque hæc cùm ita ſint; tamen Cicero [7] ſe dicit in conſilio deorum immortalium fuiſſe; inde miſſum huic urbi: civibuſque cuſtodem, [8] abſque carnificis nomine, qui civitatis [9] incommodum in gloriam ſuam ponit: quaſi verò non illius conjurationis cauſa fuerit conſulatus tuus, & iccirco reſp. disjecta eo tempore, quo te cuſtodem habebat. Sed, ut opinor, illa te magis extollunt, quæ poſt conſulatum cum Terentia uxore de rep. conſuluiſti, cum legis [10] Plautiæ judicia domi faciebas: ex conjuratis alios morte, alios pecuniâ condemnabas: cùm tibi alius [11] Tuſculanum, alius [12] Pompeianam villam ædificabat, alius domum

NOTÆ.

1 *Audaciſſumo.*] Totum iſtud in unum Ciceronem recidit.

2 *Perfidiæ.*] Badianus codex habet *perfidiæ locum?* Verùm optimè viderunt alii, hanc ex margine irrepſiſſe in textum imperiti explicationem. Cæterùm ſenſus ſatis patet.

3 *Defendit.*] Ut Ciceronem dedecoret, vult collapſam penitus videri Rempublicam, in qua ille dominetur.

4 *Collibuiſſet.*] Turpitudinem notat maſculam.

5 *Splendor.*] Ironia.

6 *Obſequentior.*] Obſcœna & flagitioſa honeſtè (modò & verè) carpit.

7 *Se dicit.*] Perverſè iſtud ex Ciceronis orationibus extortum.

8 *Abſque carnificis nomine.*] Ideo dicit, quòd Cicerone invigilante, Lentulus aliique Catilinæ populares in carcere necati fuerint.

9 *Incommodum.*] Verum eſt, ob imminentem Reipublicæ à Catilina calamitatem, Conſulatum M. Tullio mandatum fuiſſe, eumque ex eo gloriam maximam nactum eſſe: At quàm ſubtiliter, tam & perverſè crimen parricidarum cum Ciceronis laude quiſquis hic eſt declamator confundit.

10 *Plautiæ.*] Hæc à Plautio Tribuno plebis, adjuvante Catulo lata eſt, ut de eorum capite quæreretur qui adversùs Rempublicam conjuraviſſent, &c.

11 *Tuſculanum.*] Tuſculum oppidum fuit Latii, non longè à Roma, ad ortum, ubi Cicero villam illo nomine habuit.

12 *Pompeianam.*] Duodecimo plus minùs, à Neapoli, milliario.

emebat : qui verò nihil poterat, is erat calumniæ proximus; is aut domum tuam oppugnatum venerat, aut inſidias ſenatui fecerat, denique de eo tibi [1] compertum erat. Quæ ſi tibi falſa objicio : redde rationem, quantum patrimonii acceperis, quid tibi litibus accreverit, qua ex pecunia domum paraveris, Tuſculanum, & Pompeianum infinito ſumtu ædificaveris. Aut, ſi retices; cui dubium poteſt eſſe, quin opulentiam iſtam ex ſanguine, & viſceribus civium paraveris? Verùm, ut opinor, homo novus [2] Arpinas, [3] ex C. Marii familia, ejus virtutem imitatur; contemnit ſimultatem hominum nobilium : populi R. curam habet; neque terrore, neque gratiâ commovetur. Illud verò amicitiæ tantum, ac virtutis [4] eſt animi? Immo verò homo leviſſumus, ſupplex inimicis, amicis contumelioſus, modò harum, modò illarum partium, fidus nemini, leviſſumus ſenator, mercenarius patrónus, cujus nulla pars corporis à turpitudine vacat : lingua vana, manus rapaciſſumæ, gula immenſa, pedes fugaces; quæ honeſtè nominari non poſſunt, [5] inhoneſtiſſuma. Atque is, cùm ejuſmodi ſit, tamen audet dicere : [6] *O fortunatam natam me conſule Romam!* Te conſule fortunatam, Cicero? immo verò infelicem, & miſeram, quæ crudeliſſumam [7] proſcriptionem civium perpeſſa eſt; cùm tu, perturbatâ rep. metu perculſos omnes bonos parere crudelitati tuæ cogebas; cùm omnia judicia, omnes leges, in tua lubidine erant, cùm tu, ſublatâ lege [8] Porciâ, ereptâ libertate, omnium noſtrum vitæ, neciſque poteſtatem ad te unum [9] revocaveras. Atque parum eſt, quod impunè feciſti : verùm etiam commemorando exprobras; neque licet [10] oblivifci ſervitutis ſuæ. [11] Egeris, oro te, Cicero, perfeceris quod libet; ſatis eſt perpeſſos eſſe : etiamne aures noſtras [12] odio tuo onerabis? etiamne moleſtiſſumis verbis inſectaberis? *Cedant*

NOTÆ.

1 *Compertum erat.*] Id eſt, *Certò ſciebas eum conjuraſſe; deinde & ipſum eundem morti addicebas.*

2 *Arpinas.*] Irriſio eſt.

3 *Ex C. Marii.*] Id ideo dicit, quòd & Marius, cujus virtus maximè enituerat, Arpino oriundus eſſet.

4 *Eſt animi.*] Id eſt, *an eas tantùm habet virtutes Cicero?*

5 *Inhoneſtiſſuma.*] Jam ſuprà eadem exprobravit.

6 *O fortunatam.*] Verſus ſcripſit Cicero de ſuo conſulatu, quorum hic unus eſt, quem Juvenalis, non obſcurè tanquam ridendum, reprehendit.

7 *Proſcriptionem.*] Dicit non juſtè multatos fuiſſe qui cum Catilina conjuraverant. Non ita arbitrati ſunt boni cives: Interim obſervatam tunc temporis Rempublicam, à Clodio & aliis ſeditioſis ad exilium Cicero compulſus eſt.

8 *Porciâ.*] De ea vide ſuprà, p. 44.

9 *Revocaveras.*] Per ſenatûs decretum, *Viderent Conſules ne quid Reſpublica detrimenti caperet* : Nam ipſe urbis præſidio relictus fuit; Antónius Collega conjuratos perſecutus eſt.

10 *Oblivifci.*] Hoc ideo dicit, quòd Cicero diligentiæ ſuæ in liberanda Republica ſæpiùs mentionem faceret.

11 *Egeris.*] Quaſi dicat, *Eſto, quando ita placitum ſuperis, Rempublicam diſjeceris; ne inſuper calamitatem nobis toties objicias.*

12 *Odio.*] Hîc vim habet peculiarem; ſignificat enim odium, importunitatem ex re maximè odioſa.

arma toga, [a] *concedat laurea lingua.* Quaſi verò togatus, & non armatus, ea, quæ gloriaris, confeceris, atque inter te, Syllamque dictatorem, præter nomen imperii, quidquam interfuerit. Sed quid ego plura de tua inſolentia commemorem; quam [1] Minerva omnes artes edocuit, Jupiter optumus maxumus in conſilio deorum admiſit, Italia exulem humeris ſuis deportavit. Oro te, [2] Romule Arpinas, qui egregiè tuâ virtute omnes [3] Paullos, Fabios, Scipiones ſuperaſti, quem tandem locum in hac civitate obtines? quæ tibi [4] partes reip. placent? [5] quem amicum, quem inimicum, habes? [6] cui in civitate feciſti inſidias, ancillaris. Quo jure, cùm de exſilio tuo Dyrrachio rediſti, eum ſequeris? quos tyrannos appellabas, eorum nunc potentiæ faves. Qui tibi antè optimates videbantur, eoſdem nunc dementes, ac furioſos vocas. [7] Vatinii cauſam agis: [8] de Sextio malè exiſtumas: [9] Bibulum petulantiſſumis verbis lædis: laudas Cæſarem: quem maxumè odiſti, ei maxumè obſequeris: [10] aliud ſtans, aliud ſedens de rep. ſentis: his maledicis, [11] illos odiſti, leviſſume transfuga: neque in hac, neque in illa parte fidem habes,

INTERPRETATIO.

a *Corona ex lauro tradatur lingua & eloquentia.*

NOTÆ.

1 *Minerva.*] Alio nomine Pallas dicta eſt, Dea Belli & Sapientiæ. Ciceronem verò irridet, Autor, quaſi ſe à Minerva edoctum jactitaſſet.

2 *Romule.*] Per amaram irriſionem.

3 *Paullos.*] Illuſtriſſimos viros recenſet, ut Ciceronem irrideat. Notiores verò ſunt omnes, quàm ut quicquam de iis dicatur.

4 *Partes.*] Vult autor Ciceronem maximum videri tenebrionem, &, ut poſtea dicit, leviſſimum transfugam, qui modò cum his, modò faciat cum illis; hodie cum uno, cras cum altero conjunctus ſit.

5 *Quem amicum.*] Hunc locum non intelligere ſe, ingenuè fatetur Glareanus, vir alioqui doctiſſimus; quod quidem mirarer, niſi quotidie ad res apertiſſimas caligare oculos ſentiremus. Senſus verò eſt, Ciceronem eo modo cum omnibus vixiſſe ut quinam amici, quinam inimici eſſent nullus poſſet cognoſcere: Non enim placet Thyſii expoſitio.

6 *Cui.*] Videtur aliquem ante alios indicare, cui Cicero ancillarum more ſerviverit; eumque, cùm Cæſar tunc temporis Româ abeſſet, crediderim fuiſſe Pompeium; neque enim ejus ſemper & Ciceronis una & eadem fuit voluntas.

7 *Vatinii.*] Tribunus fuit plebis, Senatui maximè exoſus, in quem Cicero orationem habuit.

8 *De Sextio.*] Pro iſto eam quam modò diximus Cicero habuit orationem.

9 *Bibulum.*] Hic cum Cæſare Conſul fuit, eique fruſtra reſtitit, cùm legem agrariam rogaret: Tum verò inter Ciceronem & Cæſarem non conveniebat.

10 *Aliud ſtans.*] Id eſt, *aliud dicis, aliud ſentis*; ſtantes enim ſententiam ſuam dicebant in Senatu.

11 *Illos odiſti.*] Id eſt, *eos quibus aſſentaris, odiſti.*

IN SALLUSTIUM DECLAMATIO,

QUÆ CICERONI FALSO TRIBUITUR.

EA demum magna voluptas eſt, Criſpe Salluſti, æqualem, & parem verbis vitam agere, neque quidquam tam obſcœnum dicere, cui non ab initio pueritiæ omni genere facinoris ætas tua reſpondeat, ut omnis oratio moribus conſonet. Neque enim, qui ita vivit, uti tu, aliter, ac tu, loqui poteſt: neque, qui tam illoto ſermone utitur, vitâ honeſtior eſt. Quò me vertam, P. C.? unde initium ſumam? majus enim mihi dicendi onus imponitur, quò notior eſt uterque noſtrum. Quòd ſi aut de mea vita, atque actibus noſtris, huic conviciatori reſpondero, invidia gloriam conſequetur: aut, ſi hujus facta, mores, omnem ætatem nudavero; in idem vitium incidam procacitatis, quod huic objicio. Id vos, ſi fortè offendimini, juſtiùs huic: quàm mihi, ſuccenſere debetis, qui [1] initium introduxit. Ego dabo operam, ut & pro me minimo cum faſtidio reſpondeam, & in hunc minimè mentitus eſſe videar. Scio me, P. C. in reſpondendo non habere magnam exſpectationem, quòd nullum vos ſciatis novum crimen in Salluſtium audituros, ſed omnia vetera recognituros, quîs & meæ, & veſtræ jam, & ipſius aures calent. Verum eò magis odiſſe debetis hominem, qui ne incipiens quidem peccare minimis rebus poſuit rudimentum; ſed ita ingreſſus eſt, uti neque ab alio vinci poſſit, neque ipſe ſe omnino reliquâ ætate [2] præterire. Itaque nihil aliud ſtudet, niſi, uti lutulentus ſus, cum quovis velitari. Longè verò fallitur opinione. Non enim procacitate linguæ vitæ ſordes eluuntur: ſed eſt quædam [3] calumnia, quam unuſquiſque noſtrûm teſtante animo ſuo fert, de eo, qui falſum crimen bonis objectat. Quòd ſi vita iſtius [4] memoriam vicerit: aliam, P. C. non ex oratione ejus, ſed ex moribus ſpectare debetis. Jam dabo operam, quàm maxumè potero, uti breve id faciam. Neque hæc altercatio noſtra vobis inutilis erit, P. C. Plerumque enim reſp. privatis creſcit inimicitiis; ubi nemo civis, qualis ſit vir, poteſt latere. Primùm igitur, quoniam omnium majores Criſpus Salluſtius [5] ad unum exemplum, & regnum

NOTÆ.

1 *Initium introduxit.*] Queritur uterque, & Salluſtius & Cicero, quòd, ſibi ab altero injuriâ oblatâ, prior laceſſitus fuerit: Quod quidem, præter alia, me maximè movet ut credam, declamationes iſtas à quibuſdam Declamatoribus ſcriptas tantùm, non recitatas fuiſſe. Sed ea de re, quibus tantûm erit otii docti judicabunt.

2 *Præterire.*] Malefaciendo, ſcilicet.

3 *Calumnia.*] *Reproche.*

4 *Memoriam.*] Id eſt, *Si obliti fueritis qualis fuerit vita iſtius, & quomodo antea vixerit.*

5 *Ad unum exemplum & regnum.*] Diu

quærit, velim mihi reſpondeat, numquid, quos protulit, Scipiones, & [1] Metelli, [2] antè fuerint aut opinionis, aut gloriæ, quàm eos res geſtæ ſuæ, & vita innocentiſſumè acta, commendavit? quod ſi hoc fuit illis initium nominis, & dignitatis; cur non æquè de nobis exiſtumetur? cujus & res geſtæ illuſtres ſunt, & vita integerrumè acta. Quaſi verò tu ſis ab illis viris, Salluſti, ortus! quod ſi eſſes; nonnullos jam tuæ turpitudinis pigeret. Ego meis majoribus virtute meâ præluxi: uti, ſi priùs noti non fuerint, à me accipiant initium memoriæ ſuæ: tu tuis vitâ, quam turpiter egiſti, magnas offudiſti tenebras; ut etiam, ſi fuerint egregii cives, certè venerint in oblivionem. Quare noli mihi antiquos viros objectare. Satius eſt enim, me meis rebus geſtis florere, quàm majorum opinione niti; & ita vivere, ut ego ſim poſteris meis nobilitatis initium, & virtutis exemplum. Neque me cum iis conferri decet, P. C. qui jam deceſſerunt, omnique odio carent, & invidiâ; ſed cum iis, qui mecum una in republica verſati ſunt. Sed ſi fuerim aut in honoribus petendis nimis ambitioſus; (non hanc dico popularem ambitionem, cujus me principem confiteor, ſed illam pernicioſam contra leges, cujus primos ordines Salluſtius duxit.) Aut in gerendis magiſtratibus; aut in judicandis maleficiis tam ſeverus; aut in tuenda republica tam vigilans; [3] quam tu proſcriptionem vocas: credo quòd non omnes tui ſimiles incolumes in hac urbe vixiſſent. At quanto meliore loco reſpublica tuenda ſtaret, ſi tu, par ac ſimilis ſceleſtorum civium, unà cum illis adnumeratus eſſes! An ego tunc falsò ſcripſi, *Cedant arma togæ*; qui togatus armatos, & pace bellum oppreſſi? An illud mentitus ſum, *Fortunatam me conſule Romam*; qui tantum inteſtinum bellum, & domeſticum urbis incendium, exſtinxi? Neque te tui piget, homo leviſſime, cum ea culpas, quæ in hiſtoriis mihi gloriæ ducis? An turpiùs eſt. P. C. ſcribentem mentiri, quàm illum palam hoc ordine dicentem? Nam, quod meam [4] ætatem increpuiſti, tantùm me abeſſe puto ab impudicitia, quantùm tu abes à pudicitia. Sed quid ego de te plura querar? Quid enim mentiri turpe duces, qui mihi auſus ſis eloquentiam utì vitium ob-

NOTÆ.

certè hìc hæſi, ut, quid ſibi vellet Autor, divinarem. Tandem arbitratus ſum, ad iſta Salluſtii verba, *Oro te Romule Arpinas, qui egregiâ tuâ virtute omnes Paullos, Fabios, Scipiones, ſuperaſti, &c.* Ciceronem reſpexiſſe; eumque ſignificare voluiſſe, pravè & ineptè ab adverſario factum, quòd ſibi Ciceroni Romuli nomen impoſuerit, quaſi, ut clarus fieret, neceſſe habuerit vel majores claros oſtendere, vel Romulum eſſe.

1 *Metelli.*] Fortè iſtius, potiùs quàm Paulli, aut Fabii mentionem facit, quia præcipuè per ipſius Salluſtii hiſtoriam clariſſimus evaſit.

2 *Antè fuerint.*] Id eſt, *antè hominum exiſtimationem, aut gloriam, conſequuti fuerint.*

3 *Quam.*] Pro *quod. Quod; Tueri,* ſcilicet, *Rempublicam, tu, Criſpe Salluſti, vocas proſcriptionem.* Relativum *quam* cum *proſcriptionem* conſtruxit.

4 *Ætatem.*] Id eſt, *adoleſcentiam.*

jicere? Cujus ſemper nocens eguiſti patrocinio. An ullum exiſtumas poſſe fieri civem egregium, qui non his artibus & diſciplinis ſit eruditus? An ulla alia putas eſſe rudimenta, & incunabula virtutis, quibus animi ad gloriæ cupiditatem aluntur? Sed minimè mirum eſt, P. C. ſi homo, qui deſidiæ, ac luxuriæ, plenus ſit, hæc uti nova, atque inuſitata, miratur. Nam quod iſtâ inuſitatâ rabie petulanter in uxorem, & in filiam meam invaſiſti, [1] quæ faciliùs mulieres ſe à viris abſtinuerunt, quàm tu vir à viris, ſatis doctè, ac peritè feciſti. Non enim me ſperaſti mutuam tibi gratiam relaturum, & viciſſim tuas compellaturum. Unus enim ſatis es materiæ habens: neque quidquam turpius eſt domi tuæ, quàm tu. Multùm te verò opinio fallit, qui mihi putaſti parare invidiam ex mea re familiari; quæ multò mihi minor eſt, quàm habere dignus ſim. Atque utinam ne tanta quidem eſſet, quanta eſt; uti potiùs amici mei viverent, quàm ego teſtamentis eorum locupletior eſſem? Ego fugax, Criſpe Salluſti? Furori tribuni pl. ceſſi: utiliùs duxi, [2] quamvis fortunam unus experiri, quàm univerſo populo R. civilis eſſem diſſentionis cauſa: qui, poſtea quàm [3] ille ſuum animum in rep. perbacchatus eſt; omniaque quæ commoverat, pace, & otio, reſederunt: hoc ordine revocante, atque ipsâ rep. manu retrahente me, reverti. Qui mihi dies, ſi cum omni reliqua vita conferatur, animo quidem meo [4] ſuperet, cùm univerſi vos, populuſque R. frequens adventu meo gratulatus eſt. Tanti me fugacem, [5] mercenarium patronum hi æſtimaverunt. Neque hercule mirum eſt, [6] ſi ego ſemper juſtas omnium amicitias æſtimavi. Non enim uni privatim ancillatus ſum, neque me addixi: ſed, quantùm quiſque reip. ſtuduit, tantùm mihi fuit aut amicus, aut inimicus. Ego nihil plus volui valere, quàm pacem: multi privatorum audacias nutriverunt. Ego nihil timui, niſi leges: multi arma ſua timeri voluerunt. Ego nunquam volui quidquam poſſe, niſi pro vobis: multi ex vobis, potentiâ freti, in vos ſuis viribus abuſi ſunt. Itaque non eſt mirum, ſi nullius amicitiâ uſus ſum, qui non perpetuò reip. amicus fuit: neque me pœnitet, ſi aut petenti [7] Vatinio reo patrocinium pollicitus ſum, aut Sextii inſolentiam repreſſi, aut [8] Bibuli patientiam culpavi, aut virtutibus Cæſari favi. [9] Hæ laudes

NOTÆ.

1 *Quæ.*] *Tum uxor, tum filia mea.*

2 *Quamvis.*] *Vel iniquiſſimam.*

3 *Ille.*] Tribunus ſcilicet, Clodius.

4 *Superet.*] Id eſt, *Præſtantior & jucundior videatur.* Sed vide, mihi, quæſo, quomodo, non tantùm objecta diluat, ſed in gloriam vertat.

5 *Mercenarium.*] Iſtud objectaverat Salluſtius; ſeu quiſquis fuit ejus loco declamator.

6 *Si.*] Pro *Quandoquidem.*

7 *Vatinio.*] Reſpondet ad id quod Salluſtius dixerat, Ciceronem Vatinii cauſam agere, poſtquam orationem contra ipſum habuiſſet.

8 *Bibuli patientiam.*] Tanta fuit, referente Suetonio, ut nonnulli, quòd ita Cæſari in conſulatu ceſſiſſet, non *Caio Julio Cæſare, & Bibulo Conſulibus*, ſed *Caio & Julio*, per jocum ſcriberent.

9 *Hæ laudes.*] Virtuti, nimirum, & viris probis, quomodocumque favere; inde

enim egregii civis, & unicæ ſunt. Quæ ſi tu mihi uti vitia objicis, [1] temeritas tua reprehendetur, non mea vitia culpabuntur. Plura dicerem, ſi apud alios mihi eſſet dicendum, P. C. non apud vos, quos habui omnium actionum mearum monitores. Sed, ubi rerum teſtimonia adſunt, quid opus eſt verbis? Nunc, ad te uti revertar, Salluſti, patremque tuum prætercam: qui ſi nunquam in vita ſua peccavit, tamen majorem injuriam reip. facere non potuit, quàm quòd te talem filium genuit. Neque, tu ſi qua in pueritia peccaſti, exſequar, ne parentem tuum videar accuſare, qui eo tempore ſummam tui poteſtatem habuit; ſed qualem adoleſcentiam egeris: Hac enim demonſtratâ, facilè intelligetur, quàm petulanti pueritiâ, tam impudicus, & procax, adoleveris. Poſtea quàm immenſæ gulæ impudiciſſimi corporis quæſtus ſufficere non potuit; & ætas tua jam ad ea [2] patienda, quæ alteri facere collibuiſſet, exoleverat, cupiditatibus infinitis efferebaris, uti, quæ ipſe corpori tuo turpia non duxiſſes, in aliis experireris. Ita non eſt facilè reputare, P. C. utrum inhoneſtioribus corporis partibus rem quæſierit, an amiſerit. Domum paternam vivo patre turpiſſimè venalem habuit, vendidit. Et cui dubium poteſt eſſe, quin mori coëgerit eum, quo, hic, nondum mortuo [3] pro hærede geſſerit omnia? Neque pudet à me eum quærere, quis in P. Craſſi domo habitet; cùm ipſe reſpondere non queat, quis in ipſius habitet paterna domo. [4] At Hercule lapſus ætatis tirocinio, poſtea ſe correxit? Non ita eſt: ſed abiit in ſodalitium ſacrilegi Nigidiani: bis judicis ad ſubſellia attractus, extremâ fortunâ ſtetit: & ita diſceſſit, uti non hic innocens eſſe, ſed judices pejeraſſe exiſtimarentur. Primum honorem in quæſtura adeptus, hunc locum, & ordinem, deſpectum reddidit, cujus aditus ſibi quoque ſordidiſſimo homini, patuiſſet. Itaque timens, ne facinora ejus clam vos eſſent, cùm omnibus matribus familias opprobrio eſſet, confeſſus eſt, vobis audientibus, adulterium; neque erubuit ora veſtra. Vixeris, uti libet, Salluſti; egeris, quæ volueris: ſatis ſit, unum te tuorum ſcelerum conſcium eſſe; noli nobis languorem, & ſoporem nimium exprobrare. Sumus diligentes in tuenda pudicitia uxorum noſtrarum: ſed ita experrecti non ſumus, ut à te cavere poſſimus. Audacia tua vincit ſtudia noſtra. Ecquod hunc movere poſſit, P. C. factum ac dictum turpe, quem non puduit palam, vobis audientibus, adulterium confiteri? Quod ſi nihil pro me tibi reſpondere

NOTÆ.

tantùm ſibi amicos parare, illos, ſi priorem ſanctitatem & vitæ innocentiam flagitiis maculaverint, relinquere. Uno verbo bene, & quod laudandum ſit, feciſſe ſe profitetur Cicero, cùm nulli ſe ita addixit, quin, virtutis & reipublicæ causâ ejuſdem adverſarium ſequeretur.

1 *Temeritas.*] *Cùm id tu vituperes quod laudi ducitur.*

2 *Patienda.*] Obſcœniſſima & flagitioſiſſima reprehendit.

3 *Pro hærede geſſerit omnia.*] Id eſt, *rebus hæreditariis omnibus, tanquam dominus uſus ſit.*

4 *At Hercule.*] Ironia eſt.

voluiſſem;

voluiſſem ; ſed illud cenſorium [1] elogium [2] Ap. Claudii, & L. Piſonis, integerrumorum virorum, quo uſus eſt quiſque eorum, pro lege palam univerſis recitarem ; nonne tibi viderer æternas inurere maculas, quas reliqua vita tua eluere non poſſit? Neque poſt illum [3] delectum ſenatus te umquam vidimus. [4] Niſi fortè in ea te caſtra conjeciſti, quò omnis ſentina reip. confluxerat. At idem Salluſtius, qui in pace ne ſenator quidem manſerat, poſtea quàm reſp. armis oppreſſa eſt, & [5] idem victores, qui exſules, reduxit, in ſenatum poſt quæſturam [6] reductus eſt. Quem honorem ita geſſit, uti [7] nihil non venale in eo habuerit, cujus aliquis emptor fuerit. Ita igitur egit, uti nihil non æquum, ac verum duxerit, quod ipſi facere collibuiſſet : [8] neque aliter vexavit, ac debuit, ſi quis prædæ loco accepiſſet magiſtratum. Peractâ quæſturâ ; poſtea quàm magna [9] pignora eis dederat, cum quibus ſimilitudine vitæ ſe conjunxerat, unus jam ex illo grege videbatur. Ejus enim partis jam exemplar erat Salluſtius, [10] quò tanquam in imam voraginem cœtus omnium vitiorum exceſſerat: quidquid impudicorum, [11] cillonum, parricidarum, ſacrilegorum, debitorum fuit in urbe, municipiis, coloniis, Italia tota, ſicut in fretis, ſubſederant, nominis perditi, ac notiſſimi, nulla in parte caſtris apti, niſi licentiâ vitiorum, & cupiditate rerum novarum. [12] At poſtea quàm prætor factus eſt, modeſtè ſe geſſit, & abſtinenter? Nonne ita provinciam vaſtavit, uti nihil neque paſſi ſint, neque exſpectarent gravius ſocii noſtri in bello, quàm experti ſunt in pace, hoc Africam interiorem obtinente? unde tantùm hic exhauſit, quantùm potuit aut [13] fide nominum transjici, aut in naves contrudi. Tantùm, inquam, P.C. exhauſit, quantùm voluit : ne cauſſam diceret, [14] ſeſtertio duodecies cum Cæſare paciſcitur. Quod ſi quippiam eorum falſum eſt; hîc palam refelle, unde tu, qui modò ne paternam quidem domum redimere potueris, repentè tamquam ſomnio beatus, [15] hortos pretioſiſſi-

NOTÆ.

1 *Elogium.*] Teſtificatio eſt Cenſorum vituperationis causâ, cùm ab ipſis Senatu motus eſt Salluſtius.

2 *App. Claudii, & L. Piſonis.*] Hi duo, Æmilio Paulo, & Claudio Marcello Conſulibus cenſuram gravem exercuerunt.

3 *Delectum.*] Moris erat, ut Cenſores Senatum legerent, eoque illos per ignominiam moverent, quorum depravatos mores cognoſcebant.

4. *Niſi.*] Pro *Sed.*

5 *Idem.*] Cæſarem intelligo.

6 *Reductus.*] Salluſtium intellige.

7 *Nihil non.*] Fidem, putà, ſuffragia.

8 *Neque aliter.*] Ideo tantùm Salluſtium dicit Quæſturam geſſiſſe : ut ex eâ prædam aliquam conſequeretur.

9 *Pignora.*] *Des aſſurances.* Id eſt, *factis oſtenderat ſe peſſimis ſimilem eſſe.*

10 *Quò*] Id eſt, *ad quem Salluſtium.*

11 *Cillonum.*] Id eſt, *cinædorum & turpiter viventium*, ut ait Cœlius Rhodiginus ; ab antiquo verbo *cellere*, quod eſt *motitare* : Unde etiam Plautus meretrices appellat *recellicluнas.*

12 *At poſtea quàm.*] Ironia.

13 *Fide nominum*] Id eſt, *permutatione.* Gall. *Par lettre d'échange.*

14 *Seſtertio.*] Alii habent Seſtertiûm, Glareano teſte ; quanquam & illud licere multis elegantibus autorum exemplis oſtendit Budæus.

15 *Hortos.*] Qui Salluſtiani dicti ſunt.

mos, villam Tiburti C. Cæſaris, reliquas poſſeſſiones paraveris. Neque piguit quærere, cur ego P. Craſſi domum emiſſem: cùm tu veteris villæ dominus ſis, cujus paulò antè fuerat Cæſar? [1] modò, inquam, patrimonio non comeſo, ſed devorato, quibus rationibus repentè factus es tam affluens, & tam beatus? Nam quis te faceret heredem, quem ne amicum quidem ſuum ſatis honeſtum quiſquam ſibi ducit, niſi ſimilis, ac par tui? At hercule egregia facta majorum tuorum te extollunt: quorum ſive tu es ſimilis, ſive illi tui, nihil ad omnium ſcelus, ac nequitiam, addi poteſt. Verùm, ut opinor, honores tui te faciunt inſolentem? Tu, Criſpe Salluſti, tantidem putas eſſe [2] bis ſenatorem, & bis quæſtorem fieri, quanti bis conſularem, & bis triumphalem. [3] Carere debet omni vitio, qui in alterum paratus eſt dicere. [4] Is demum maledicit, qui non poteſt verum ab altero audire. Sed tu omnium menſarum aſſecla, omnium cubiculorum in ætate [5] pellex, & idem poſtea adulter, omnis ordinis turpitudo es, & civilis belli [6] memoria. Quid enim gravius pati potuimus, quàm quòd te incolumen in hoc ordine videamus? Deſine bonos petulantiſſimâ conſectari linguâ: deſine morbo procacitatis iſto uti: deſine unumquemque moribus tuis æſtimare: his moribus amicum tibi facere non potes, videris velle inimicum habere. Finem dicendi faciam P. C. Sæpe enim vidi graviùs offendere animos auditorum eos, qui aliena flagitia apertè dixerunt, quàm eos qui commiſerunt. Mihi quidem ratio habenda eſt, non quid Salluſtius meritò debeat audire, ſed ut ea dicam, ſi qua ego honeſtè effari poſſum.

C. SALLUSTIUS CRISPUS EXPLICIT.

NOTÆ.

1. *Modò.*] Id eſt, *non à longo tempore.*

2 *Bis Senatorem.*] Amara eſt irriſio, Salluſtio acutè exprobrat quòd Senatu motus fuerit; atque inſuper eum arguit, quaſi ideò ineptè gloriaretur.

3 *Carere.*] Poſtquàm ſatis adverſarium agitavit, ipſum, quod maximè perſtringit, de imperitia, & quodammodo de officio admonet.

4 *Is demum maledicit.*] Id eſt, *ſine ſuo detrimento maledicere poteſt.*

5 *Pellex.*] Jam ſuprà, quòd muliebria paſſus eſſet, exprobravit.

6 *Memoria.*] Id eſt, *qui omnia in memoriam revocat quæ per civiles diſcordias paſſi ſumus.*

INDEX
RERUM MAXIME MEMORABILIUM
Quæ in Salluſtio leguntur, recognitus longèque auctior.

ABorigines, *pag.* 6. *Not.* 13
Abſtinentia quid, 4. *n.* 4
Achæi, 203. *n.* 1
Accuſativi olim in is, 1. *n.* 1
Actæon, 204. *n.* 3
Actuarium quid, 175. *n.* 11
Adherbal, 62. Victus Romam proficiſcitur, 67. Ejus oratio ad Senatum, 68. Mores, 79. Jugurthæ obvius procedit, *Ib.* A quo vincitur, 80. Romam legatos mittit, 81. Ejus ad Senatum litteræ, *Ib.* A Jugurtha excruciatus interficitur, 83
Adoleſcentium animi mobiles, 12. Dolis facilè capiuntur, *Ib.* Eorum mores, 213
Adrimetum à Phœnicibus conditum, 77
Adverſæ res etiam bonos detrectant, 108
Ædiles, quid, 37. *n.* 7
Æeta, 274. *n.* 3
Æquitas quid, 3. *n.* 3
Æs, quid, 26. *n.* 4
Æthiopes, 78. *n.* 12
Africæ deſcriptio, 75. & 76
Albinus, 92. Conſul in Africa bellum renovat, 93. Româ deceſſit, 94
Allòbroges ab Umbreno ſollicitantur, 32. *n.* 10. Deprehenduntur ſuper ponte Mulvio, 35
Amazones, 201. *n.* 3
Ambitio quid Romæ effecit, 9. Vitium propius virtutem quàm avaritia, *Ibid.*
Ambitus damnati Autronius & Sylla, 15
Amicitia quomodo firma, 17. *n.* 3
Amici officio & fide pariuntur, 65
Animâ quis fruitur, 3
Animus vitæ Imperator, 57. Æternus, 58. *n.* 7. Ejus artes plurimæ, quibus claritudo paratur, 59. Quomodo ſervitio opprimatur, 215
Annius Magiſtratum continuare nititur, 94
Antiochus, 160. *n.* 9
Antonius Conſul, 29. Catilinam perſequitur, 51
Antonius, 187. *n.* 1
Appius Poëta, 209. *n.* 4
Apulia, 22. *n.* 2
Aquila quæ in exercitu Catilinæ, 54
Archelaüs, 189. *n.* 14
Argentum ære ſolutum, 26
Ariobarzanes, 190. *n.* 12
Ariſtæus, 204. *n.* 2
Ariſtonicus in triumphum ductus, 189
Armenia, 190. *n.* 13
Arſaces, 188. *n.* 4
Arpinum, 115. *n.* 1
Aſia à Romanis obſeſſa, 189
Aſpar, 152. A Boccho acceſſitur, qui Jugurtham acta edoceat, 154. ad Bocchum remittitur ut Syllam Jugurthæ tradere perſuadeat, *Ibid.*
Athenienſes per ſcriptores celebrati, 8
Attalus, 189. *n.* 6
Avaritia quid Romæ effecit, 9. Ejus deſcriptio, 221. Quomodo vincenda, *Ibid.*
Aulus, 94. Hieme milites in expeditionem Evocat, *Ib.* A Jugurtha deluditur, *Ib.* Sub jugum mittitur ejus exercitus, 96
Aurelia Oreſtilla Catilinæ conjux, 12. *n.* 10
Auſter, 172. *n.* 4
Autronius ex Catilinæ conjuratis, 14. *n.* 4

B

BÆbius à Jugurtha pecuniâ capitur, 91. Ejus maxima impudentia, 92
Baleares, 150. *n.* 5
Bellienus (L.) 149. *n.* 5
Bello ingenium plurimùm poſſe quando cognitum, 2. Bellum ex arbitrio ſumitur, non ponitur, 128. Illud civiliter deponendum, 211. Pacis cauſâ gerendum, 213
Bellum maritimum, quid, 31. *n.* 11
Beneficii quàm maleficii in Republica immemorem eſſe præſtat, 90
Beſtia, 14. *n.* 7. Conſul, 84. Secretò cum Jugurtha tranſigit, 85. In eum gravis invidia, *Ib.* Ab ipſo in Numidia qui fuerunt relicti omnia flagitia tum Jugurtha faciunt, 91
Bibulus, 222. 228. *n.* 9. 231. *n.* 8
Bocchus, 79. Ejus proximi à Jugurtha magnis muneribus ad ſui ſtudium perducuntur, 127. Cujus filia Jugurthæ nupſerat, *Ibid.* Romanorum amicitiam quæſiverat, 127. Cum Jugurtha belli adverſus Romanos ſocietatem init, *Ibid.* A Metello legatos accipit: eidemque remittit, 128. Romanos cum Jugurtha aggreditur, 143. Romam legatos mittit, 148. Qui ſpoliati ad Syllam perveniunt, 149. A Mario petit, ut Syllam ad ſe mittat, quamobrem, 150. Ejus perfidia, 153. Ejuſd. ad Syllam oratio, *Ib.* Jugurtham Romanis tradere pollicetur, 154. Tradit, 155
Bomilcar, 92. Cum Rutilio certat, 107. Ad tradendum Jugurtham à Metello allicitur, 113. Quod ille quidem conatur, 114. Ideo Nabdalſam ſibi adjungit, 120. Ad quem ſcribit, *Ibid.* Cujus litteræ à Nabdalſæ cliente ad Jugurtham deferuntur, 121. Morte afficitur, *Ibid.*

Bonus gratuitò nemo vult eſſe, ubi malos præmia ſequuntur, 165
Bonum publicum privato anteponendum: quamquam hoc cum illo poſſit conciliari, 219
Bruttium, 33. *n.* 9
Bythinia, 173. *n.* 7

C

Cabira, 190. *n.* 11
Cæſar Pontifex maximus, 38. Ei Catulus & Piſo infenſi, quamobrem, *Ib.* Eum Cicero inter Conjuratos non vult nominare, *Ib.* Ei nonnulli equites gladio minitantur, 39. Ejus oratio, 40. Cum Catone comparatur, 49. Bellum aliorum pace mollius geſſit, 210. Creditum non condonat, *Ib.* In adverſis majorem animum gerit, 216. Gallicam gentem ſubegit, 224
Cale, 205. *n.* 12
Camiſos, 199. *n.* 6
Capſa, 136. A Mario incenſa, 138
Capua, 23. *n.* 4
Capys, 205. *n.* 3
Carbo, 211
Cares, *V.* Cos.
Carthaginienſes, cur Pœni dicti, 126. *n.* 5
Caſſius ad Jugurtham mittitur, 91. *n.* 1
Catabathmos, 75. *n.* 7. & 78. *n.* 2
Catilina, 5. *n.* 4. & *p* 11. Quinam illi favent, 14. Ad conjuratos orationem habet, 16. Eos quomodo confirmat, *Ib.* Prima ejus conjuratio, 18. Repetundarum reus Conſulatum petere prohibetur, 19. Arma per Italiam parat, 20. Mulieres ſibi adſcivit, quamobrem, 21. Ciceroni inſidias parat, quæ malè cadunt, *Ibid.* Incendia parat, 22. In Senatum venit, 25. In caſtra Malliana proficiſcitur, *Ibid.* Scribit ſe in exilium Maſſiliam ire, 27. Ejus epiſtola, 28. Imperii inſignia ſumit, 29. Ei plebs favet, 30. Deinde ejus conſilia execratur, 37. Quantus initio ejus exercitus, 50. Servitia repudiat, 51. In Galliam profugere tentat, *Ibid.* Orationem habet ad milites, *Ibid.* Aciem inſtruit, 53. Pugnat, 54. Vincitur, 55
Cato, 44. *n.* 7. Ejus oratio, 44. Decretum fit Senatus ſicut ille cenſuerat, 48. Ab eo multi mactati, 218. Qualis, 222
Catulus cur Cæſari infenſus, 38. *n.* 6. & 157 *n* 1
Cea inſula, 204. *n.* 4
Chalcedon, 190. *n.* 6
Charybdis, 202. *n.* 5
Cicero Conſul cum Antonio, 20. Catilinæ inſidias præcavet, 21. 22. Per Fulviam ejus conſilia cognoſcit, 22. De iis ad Senatum refert, *Ibid.* Conjuratos ad ſe vocat, 36. In Senatum ducit, *Ib.* Civis reptitius, 226. Teſtamentis amicorum locuples factus, 231
Cilicia, 193. *n.* 6
Cimbri, 54. *n.* 2. 161. *n.* 8
Cinna, 168. *n.* 2
Cirta, 80. *n.* 1. A Jugurtha obſidetur, 81. Ibi prædam Metellus collocaverat, 128
Claſſes, quid, 221. *n.* 2
Clementia vera, 214
Cohors, quid, 95. *n.* 5
Colonia, quid apud Romanos, 99. *n.* 6
Comitia quid, 20. *n.* 4
Concordiâ res parvæ creſcunt, 65. *n.* 10. & 11. Ejus bona firmanda, 218
Conjurant cum Catilina qui, 14. Nullus ex multitudine caſtra relinquit, 30. Eorum conſilium, 34. In Senatum ducuntur, 36. Servandi traduntur, 37. Puniuntur, 50
Conſilium dare regi difficile: Cur, 216
Conſuetudo in naturam vertitur, 130
Conſules regibus Romæ ſubrogantur, 7. Illis poteſtas maxima permittitur, 23. Quibus verbis hæc poteſtas iis conceditur, *Ibid. n.* 6
Conſultantes de rebus dubiis ab odio, amicitia, ira, &c. vacuos eſſe decet, 40
Conſultores peſſimi cupido & ira, 116
Conſulto, priuſquàm incipias, ubi conſulueris maturè facto opus eſt, 2
Contentio inter plebem & nobilitatem quid effecerit, 61
Continentia quid, 3. *n.* 2
Corduenni, 202. *n.* 8
G. Cornelius eques pollicetur Ciceronem confodere, 22
Cornelius, 161
Corpus & ejus omnia brevì dilabuntur, 58
Corycus, 171. *n.* 2
Cos inſula, 205. *n.* 2
C. Cotta Conſul, 196. *n.* 3. Ejus oratio ad populum, *Ibid.*
Craſſus, 15. *n.* 1. Cum Catilina conjuraſſe creditur, *Ib.* Quod Vulturtii indicio confirmatur, 37
Creta, 189. *n.* 10
Cumæ, 204. *n.* 4
Curio, 181. *n.* 5
Curius cum Catilina conjurat, 20. Per eum conjuratio patefacta, *Ibid.*
Curubes, 199. *n.* 4
Cyrenenſes magni atque opulenti, 125. Cum Carthaginienſibus diu bellum geſſerunt, 126
Cyrus, 2. *n.* 5
Cyzicus, 190. *n.* 7

D

Dabar, 152. Internuncius, 153
Dædalus, 173. *n.* 5
Damaſippus, 43. *n.* 4. & 165. *n.* 11
Danubius, 199. *n.* 10
Dardania, 173. *n.* 1. & 205. *n.* 5
Deorum auxilia quibus parentur, 47
Diſcordiâ res maximæ dilabuntur, 65
Diſcumbendi modus apud Romanos, 187. *n.* 5
Divino numine omnium mortalium vita inviſitur, 224
Divitiæ Romanis exitio, 9. 10. Eas, qui con-

temſerunt, victores; qui concupiverunt, victi ſunt, 214. Divitiis quinam ſint flagitio, 215. Divitiarum ſtudium Reipublicæ certa peſtis, 220
Domitius, 211. 222. n. 2
Druſus (M. Livius) 219. n. 6
Durius, 178. n. 2
Dyrrachium, 169. n. 4

E

EDere bis in die vitio ducitur, 215
Elephanti interfecti, 107
Enceladus, 205. n. 8
Equites Romani cum telis circum ædem Concordiæ Cæſari gladio minitantur, 39
Ericius, quid, 187. n. 3
Etruria, 21. n. 9. 158. n. 10
Eumenes, 189. n. 5
Euphrates, 192. n. 3
Eurus, 172. n. 3
Exercitus P. R. quando primùm corrupti, 10
Extollere ſe ut oporteat, 214

F

FAbius Sanga, Allobrogum Patronus, 33
Fabius (L.) 187. n. 6
Factioſorum mores, 217. 219
Fæſulæ, 20. n. 5
Famam alienam ſuum eſſe dedecus putant inertes, 221
Faſces, quid, 15. n. 15
Faſelus, quid, 178. n. 7
Fatum, quid, 37. n. 2
Favonius, 222
Flaminia, 205. n. 11
Fœdus nullum Senatus Populique Romani injuſſu fieri poterat, 96
Fornices, quid, 50. n. 5
Fortuna ſimul cum moribus immutatur, 3. In omni re dominatur, 7. Ejus lubido, 8. Eâ non eget animus, 57. 58. Fortunæ ſuæ unuſquiſque eſt faber, 209
Fulvia conjurationem Catilinæ patefacit, 20
Fulvius parentis juſſu interficitur, 32

G

GAbinius, & ejus lex, 193. n. 7
Gaddir, 174. n. 5
Gætuli, 76. n. 2. Ad militiam à Jugurtha quæruntur, 127. Ordines habere docentur, *Ibid.*
Galli ante Romanos gloriâ belli, 49. Eos vincunt, 155. Adverſus illos Romani pro ſalute, non pro gloria certant, 156
Gauda, 116. 117
Germania veteribus ſub Gallia comprehenſa, 158. n. 4
Gladiatoriæ familiæ in municipia diſtribuuntur, 24
Gloriâ invidiam vincere difficilimum, 65. Gloriam invidia ſequitur, 109. Gloria Majorum poſteris lumen; quæ eorum nec bona, nec mala in occulto eſſe patitur, 132
Gracchus, 74. n. 6. & p. 99. Ejus lex, 221
Græci ante Romanos facundiâ, 49. Quales, 222
Guluſſa Maſſiniſſæ filius, 62

H

HÆres ſecundus, quis, 116. n. 12
Hannibal res Romanas afflixit, 61
Haruſpices, qui ſic inſigniuntur, 37. n. 4
Helenus, 205. n. 4
Heraclea, 190. n. 10
Hercules in Hiſpania interiit, 76
Hiemſal, 62. Ferociter cum Jugurtha agit, 66. Interficitur, 67
Hilerda, 170. n. 1
Hippo à Phœnicibus condita, 77
Hiſtoriam ſcribere difficile, & quamobrem, 3 In ea ſcribenda, quomodo laus invenienda, 4. n. 1. Ejus beneficio Athenienſes maximi facti ſunt, 8. Ejus uſus, 59. 60
Hortari qui vult, primus ire debet, 179
Humanum genus virtute potiùs quàm ſorte regitur, 57

I

JApydia, 199. n. 8
Jaſon, 174. n. 2
Igne ſeſe corrumpunt perfugæ, 124
Ilergetum, 177. n. 11
Imagines majorum, 60. n. 12
Imperium iis artibus retinetur quibus partum eſt, 3. Imperia & Magiſtratus, ut virtus eſt eorum qui ea ſuſtinent, perinde habenda, 61. Ea ſæpe in eos à quibus accepta convertuntur, 180. Imperium alteri nemo volens concedit. 209. Illud qui obtinet, quia malo eſſe licet, formidatur, 210. Imperia crudelia magis acerba quàm diuturna, 218
Infinitivi modi loquendi formulæ, 7. n. 7
Ingenium præſtat viribus, 2. Socordiâ torpeſcit, 58. 59
Injuriæ oblatæ nemini parvæ videntur, 41
Interrex, 169. n. 1
Invidia, quid, 4. n. 8. Ex opulentia oritur, 6. Invidiam gloriâ vincere difficilimum, 65. Gloriam ſequitur, 109
Ira & cupido peſſimi conſultores, 116
Jugurtha rex Numidarum, 61. 62. 63. 64. Micipſæ decreta reſcindenda proponit, 66. Hiempſali infenſiſſimus, 67. Copias armat, omnique Numidiæ imperare parat, *Ib.* In Romanæ nobilitatis avaritia ſpem habet, 68. Cujus legati pleroſque pecuniâ corrumpunt, *Ib.* A quibus Jugurtha defenditur, 73. Legatos Romanos corrumpit, 74. In regnum Adherbalis animum intendit, 79. Agros vaſtat, *Ib.* Ejus ad Legatos Romanos reſponſio, 80. Ad eum alii mittuntur, 82. Qui fruſtrà diſcedunt, 83. Numidas puberes, togatoſque promiſcuè interficit, *Ib.* Filium Romam legatum mittit, 84. Secretò cum Calpurnio & Scauro tranſigit, 85. Romam venit, 92. Abit, 95.

Albinum ludificat, 94. Auli exercitum ſub jugum mittit, 96. Vult facere deditionem, 102. Metello inſidias ſtruit, 104. Pabula corrumpit, 110. Romanorum caſtra irrumpit, 111. Pugnandi modus, 112. Deditionem facit; cujus mox pœnitet, 114. Bellum renovat, 117. Omnibus diffidit, 121. 123. Ejus dolus, 135. Ad Bocchum legatos mittit, 143. Romanos aggreditur, *Ib.* Superat, 144. Deinde magnâ clade vincitur, 145. Iterum Romanos invadit, 146. Stratagemate utitur, *Ib.* Vix evadit, *Ib.* Syllæ à Boccho traditur, 155

Juventus Romana qualis, 7

L

LAbor quo ſenſu uſurpatur; 3. *n.* 1

Viris convenit, 133

Lacedæmonii in Græcia bella gerere primi & Athenienſes cœperunt, 2

Læte, 171. *n.* 3

Laletania, 177. *n.* 10

Lares Dii, 18. *n.* 6

Largitio, 4. *n.* 6

Legati Romani regnum Numidiæ diviſum miſſi, 74. Legati adoleſcentes Adherbalem & Jugurtham arma deponere jubent, 80. Alii Jugurthæ pacem imperantes fruſtrà diſcedunt, 83

Leges pro vita civium, 42

Lentulus cur cognominatus Sura, 14. *n.* 3. Cum Catilina conjurat, *Ib.* Romæ quoſcumque poteſt ſolicitat, 32. In Senatum à Cicerone ducitur, 36. Ibi coarguitur, *Ib.* Eum eripere conantur liberti, 39. In carcere occiditur, 50

Lepidus, 157. Ejus contra Syllam oratio, 159. Alia Philippi adversùs Lepidum, 164

Leptitani ad Metellum legatos mittunt, 124. Amici & ſocii P. Romani, 125

Libertatis reſtituendæ ratio, 219. Omnibus optabilis, 223

Libyes, 76. *n.* 3

Lycia, 201. *n.* 10

Licinii oratio, 179. *n.* 5

Lictor, quid, 67. *n.* 3

Ligus Mulucham penetrat, 139

Locus medius apud Numidas honorificentiſſimus, 66

Lubido, 3. *n.* 4. 7. *n.* 5. Quid facit, 100. Lubido bona, 225

Lucani, 176. *n.* 4

Lucullus, 174. *n.* 1

Lycaonia, 193. *n.* 5

M

MAcedonia, 92. *n.* 5

Magiſtratus minores vigiliis præſunt, 24. Magiſtratuum inſignia à Tuſcis ſumta, 43

Mallius primus ex conjuratis arma apertè movet, 20. Ad Marcium Epiſtola, 26

Malus eſt nullus gratuitò, 221

Mamilius & ejus rogatio contra Jugurthæ fautores, 97

Manlius Marii legatus, 134

Marcius ſolus Conſulatum gerit, 23. *n.* 7

Marcius (Q.) 193. *n.* 4

Marius, 102. *n.* 7. Cui magna portenduntur, 114. Quis, 115. Contra Metellum accenſus, 116. A quo dimittitur, 122. Romæ celebratur, *Ibid.* Fit Conſul & Imperator, 122. Nobilitatem exagitat, 129. Ad populum habet orationem, *Ibid.* Veteranos ambit, *Ibid.* Milites ſcribit, quos, 135. In Africam proficiſcitur, *Ibid.* Cui exercitus à Rutilio traditur, *Ibid.* Prudentia ejus militaris, 136. Utres parat, 137. A militibus ad cœlum fertur, 138. Mulucham caſtellum aggreditur, *Ib.* Per Ligurem capit, 141. Cum Boccho & Jugurtha pugnat, 144. Ex hoſtium imperitia dolum machinatur, *Ibid.* In hiberna proficiſcitur, 145. Ejus vigilantia, *Ib.* Pudore exercitum coercet, *Ibid.* A Boccho & Jugurtha invaditur, 146

Maſſilia, 27. *n.* 6

Maſſiniſſa, 61

Maſſiva, 92. Obtruncatur, 93

Matrimonii neceſſitudo apud Numidas Mauroſque levis, 127

Mauritania, 19. *n.* 5

Maximus (Q.) 60. *n.* 10

Media, 76. *n.* 4

Medius fidius, 28. *n.* 10

Memmius contra Jugurtham nititur, 83. Ejus oratio, 86. Jugurthæ ſervandam fidem datam facit, 92

Metellus Celer, 23. *n.* 10

Metellus Creticus, 23. *n.* 9

Metellus Numidicus, 100. *n.* 2. 101. Ad eum legatos mittit Jugurtha, 102. Quos promiſſis aggreditur, ut ſibi Jugurtham tradant, *Ib.* Cum Jugurtha pugnat, 106. Omnia ferro & igne vaſtat, 108. Exercitum dividit, ut terrorem augeat, 109. Zamam oppugnat, 112. Superbus, 115. In quem aſperè Romam ſcribunt negotiatores, 117. Vaccenſes punit, 119. Marium dimittit, 122. Capitis Romæ arceſſitur, *Ib.* Cum Jugurtha pugnat, 123. Thalam maximo cum labore aggreditur, *Ib.* Vehementiſſimè dolet, quòd Mario Numidia data, 128. Legatos ad Bocchum mittit, *Ib.* Marii conſpectum fugit, 135. Optimè Romæ excipitur, *Ibid.*

Meſopotamia, 191. *n.* 10.

Metuendum multis qui ſe præbet, multos pariter metuit, 211

Micipſa, 62. Quid agit cum Jugurtha, 62. 63. 64. Ejuſdem ad Jugurtham oratio, 65. Moritur, 66. Ejus regnum inter Jugurtham & Adherbalem per legatos Romanos dividitur, 74

Militia juſta eſſe debet, 215

Minos, 173. *n.* 6. & 205. *n.* 2

Mirari quid, 10. *n.* 2

Miſeris parùm fidei adhibetur, 81

Mithridates, 31. *n.* 12. & 159. *n.* 9. Ejus ad

Arſacem epiſtola, 188. Facta, 189
Mitti ſub jugum, quid, 96. n. 1. & n. 2
Monitores qui optimi, 133
Mulucha, 79. n. 2. Muluchæ caſtelli deſcriptio, 139. A Ligure penetratur, & perſcribitur, *Ibid.* Capitur, 141
Munditiæ mulieribus; viris labor convenit, 133
Municipia, quo ſenſu uſurpantur, 14. n. 10
Mutina, 171. n. 4
Myoparo, quid, 178. n. 8
Myſii, 205. n. 13

N

NAbdalſa, 120. A cliente proditur, 121. Ad Jugurtham accedit, *Ibid.*
Narbo, 202. n. 2
Naſica, 84. n. 2
Natura falsò ab hominibus accuſatur, 57. Una & communis omnium, 131. Unum omnibus finem, vel ferro ſeptis ſtatuit, 161
Neceſſitatem extremam nullus, niſi muliebri ingenio, nihil auſus expectat, 161
Neceſſitudo timidos fortes facit, 53
Nobilitas Marii, quæ, & vera, 132
Nobilitatis commune malum ſuperbia, 115
Nobilium mores, 134. 224
Novus homo quis, 20. n. 3. Indigni Conſulatu videbantur, 115
Numantia, 63. n. 1
Numidæ, 76. n. 11. Quales, 107. Regem in fuga non ſequuntur, 108. Lacte, & carne ferinâ veſcuntur, 137. Marium magis quàm mortalem timent, 138
Numidia, 61. n. 4

O

OLympus, 171. n. 1
Opimius à Jugurtha corrumpitur, 74
Orchomenus, 207. n. 5
Orion, 205. n. 10
Othus, 205. n. 9

P

PÆligni, 150. n. 6
Para, 190. n. 9
Partium & diviſionum quæ cauſa, 97
Patres cur dicti Senatores, 6
Patiens Nomen & Participium, 5. n. 5
Patriam vi regere importunum, 59. Patriæ ad Cæſarem oratio, 225
Pax juſtà & diuturna eſſe debet, 211
Pecuniæ ſtudium tollere bonum maximum, 220
Penates Dii, 177. n. 5
Perfugæ, qui, 121. n. 5
Pericula occulta bonus facere, nec vitare poteſt, 220
Perpenna, 171. n. 7
Perſes, 40. n. 3. & 127. n. 9
Perſonæ ſecundæ locationes, 2. n. 2
Peſſimus quiſque aſperrimè rectorem patitur, 210
Petreio exercitum permittit Antonius, 54
Phaleræ, quid, 132. n. 9
Phaſelida, 171. n. 1
Philæni, 126
Philippi adversùs Lepidum oratio, 164
Phœnices, 77. n. 11
Picenus ager, 22. n. 8
Pietas Ronanorum quæ, 10
Piſo, 15. In citeriorem Hiſpaniam mittitur, 16. Interficitur, *Ibid.*
Plautia lex, 25. n. 1. 217. n. 8. & 226. n. 10
Plebis ingenium, 30. Urbana cur depravata *Ibid.* Catilinæ conſilia execratur, 37. Negotia ſua debet habere, 214
Pompeii potentia formidoloſa, 16. Ad bellum Mithridatis miſſus, 31. Ejus ad Senatum epiſtola, 177. Adoleſcens ad bellum ſæviſſimum projectus, *Ibidem.* Facta, *Ibidem.* Illum Romani metuunt, 185. Quis, 210. Quamobrem multi ejus partes ſequuntur, 211. Quomodo Remp. adminiſtraverit, 217
Pomptinus Prætor, 35
Pop. Romanus liberè agitat cùm nullius potentia ſuper leges erat, 219. Quomodo inducta ſervitus, *Ibid.* Illi ſupervacanea calliditas, 222. Ita largitionibus corruptus, ut ſeſe venalem habeat, 226
Poſthumius, 222
Præmia diverſa bonos & malos ſequuntur, 224
Præneſte, 171. n. 5
Prætorium, quid, 64. n. 1
Primipilus, 95. n. 8
Princeps, quis apud Romanos putabatur, 82. n. 4
Ptolemæus, 189. n. 11
Publipor, 176. n. 5
Punica fides, 153
Punicum bellum, 61
Pyrenæum, 177. n. 9

Q

QUæſivit *pro* rogavit, 163
Quinctius, 181. n. 6

R

REate, 29. n. 7
Regna quomodo intereant, 222. A quibus præcipuè defendantur, *Ibid.*
Regium imperium primum in terris, 2. Romæ mutatum, 7
Regum pace quàm bello minor virtus, 2. Ex eo quid oriatur, *Ibid.* Quinam illis formidoloſi, 7. Regem armis quàm munificentiâ vinci minùs flagitioſum, 153
Renunculus, quid, 175. n. 10
Reprehendere alios multi cupiunt, qui nihil ipſi poſſunt, 215
Res ſecundæ ſapientes fatigant, 10
Reſpublica audaciâ in bello; æquitate in pace firmanda, 8. Honeſtis nominibus agitata, 31. Pacis artibus firmanda, 210
Rhegium, 84. n. 5
Rhenones, 198. n. 2

Rhenus, 158. n. 5
Rhodus, 40. n. 4. & 221. n. 5
Romæ exordium; aliaque, 6. Adeptâ libertate brevì creſcit, 7. Paucorum virtute, 49. Romæ omnia venalia, 79. Quando illi pereundum, 212
Romanorum mores, 8. Quando prorſus immutati, 9. Corruptio eorum, 11. Jugurthæ bellum inferunt, 84. Avaritiâ cæci Bocchi amicitiam contemnunt, 127. Communes omnium hoſtes, Ib. Quando maximâ concordiâ vixerunt; & floruerunt, 158. Simultates exercuerunt, 159. Eorum deſcriptio, 191. 222. 223

S

Sagum, 175. n. 7
Salluſtius ad Rempublicam fertur; ibique multa adverſa patitur, 4. Ad ſcribendam hiſtoriam animum adjicit, 5. Magiſtratum adeptus, 60. Ei libri Punici interpretantur, 75. Ejus Hiſtoriæ, 157. n. 3. In cognoſcenda Republica magnam curam habuit, 216. 222
Samothrace, 189. n. 3
Samnites, 43. n. 8
Sanctus, quo ſenſu uſurpatur, 133. n. 12
Sardinia, 172. n. 1
Saturninus 165. n. 9
Satura, quid, 85. n. 11
Scaurus, 73. n. 6. Ad Jugurtham & Adherbalem legatur, 82. Calpurnii legatus, 84. Jugurthæ favet, 85. Quæſitor adversùs Jugurthæ fautores, 97
Scaphæ, quid, 178. n. 9
Scipio, 60. n. 11. Ad Micipſam ſcribit, 64
Scipio (Q.) malè pugnat adversùs Gallos, 155
Scorpio, quid, 187. n. 7
Scriba, quid, 161. n. 6
Scylla, 205. n. 6
Secus *pro* ſexus, 175. n. 1
Seleucia, 191. n. 7
Sempronia in Catilinæ conjuratis, quæ mulier, 21
Sempronia lex, 84. n. 1
Sentina, quid, 30. n. 7
Senatus ad Bocchi legatos reſponſio, 150
Serpentes ſiti infeſtiores, 136
Servile pro eo quod ſervitio corporis exercetur, 5. n. 2
Seſtertius quid, 23. n. 12
Spartacus, 208. n. 1
Sibyllæ, 36. n. 8
Sicilia, 84. n. 6
Sidon, 125. n. 2
Signa, 10. n. 1
Sinus, quid, 125. n. 4
Siſenna, 141. n. 8
Sucro, 178. n. 1
Suffragia obſcura eſſe debent, 223. Per tabellam, quandoque lata. *Ibid.* n. 6.
Sulla, 5. n. 7. Legatus ad Bocchum, 147. Ejus ad illum oratio. *Ib.* Bocchi legatos liberaliter habet, 149. Animi ferocia, 151. Volucem caſtris ejicit, *Ib.* A Boccho occultè accerſitur, 153. Eum ad tradendum Jugurtham hortatur, 154. Romulus appellatur, 160. Supplicia in poſt futuros compoſuit, *Ib.* Beneficio quàm metu multos retinere maluit, 218
Sulpitius, 165. n. 10
Sumptuum finis res familiaris, 213
Superbia, quid, 3. n. 5
Supplicia pro ſacrificiis, 8. n. 4
Syphax, 61. n. 10
Syrtes, 78. n. 5. 125

T

Tabulæ novæ quid, 19. n. 1
Tanaïs, 201. n. 4
Tarentus, 170. n. 7
Tarquinius Superbus, 158. n. 9
Tarracina, 36. n. 3
Tarteſſus, 174. n. 4
Tauromenia, 202. n. 7
Taurus, 173. n. 9
Tauri populi, 203. n. 1
Tertia hora, quæ, 119. n. 4
Teſtudo, quid, 141. n. 1
Tetrarchia, quid, 189. n. 9
Thala à Metello expugnata 123. n. 2
Tharros, 199. n. 5
Toreumata, 18. n. 7
Tribunitia poteſtas reſtituta, 31. A Sylla disjecta, *Ib.* n. 6
Trojani, 6. n. 2
Turia, 172. n. 5
Turpilius, 118. Capite pœnas ſolvit, 119
Tuſci, 43. n. 9
Tuſculum, 226. n. 11

V

Vacca, 85. n. 5
Vaccenſium conjuratio. 118. Eorumdem pœna, 119
Valentia, 172. n. 6.
Verutum, quid, 187. n. 4
Veſta, 12. n. 8
Vettius Picens, 16. n. 6
Villa publica, 212. n. 2
Vineæ quid, 80. n. 4
Virtuti omnia parent, 3. Virtute parta magnâ induſtriâ haberi decet ne deformentur, 209
Vis numero plurali, 176. n. 6
Voluptates ignaviæ nullus cum virtutis præmiis habere poteſt, 131
Volux Bocchi filius, 146. Syllæ metum efficit, 150. Præſidio eidem miſſus à patre, 151. Qui Romanos prodere creditus, *Ib.* Caſtris ejicitur, *Ib.* Ejus honeſta oratio, 152
Utica, 82. n. 6
Vulturtii ad Catilinam epiſtola, 35. Cum Allobrogum legatis, in ponte Mulvio deprehenditur. *Ib.* Conjurationem in Senatu aperit, 36
Uxores multas ducunt Numidæ, & Gætuli, 127
Zama, 110. n. 3

INDEX
VOCABULORUM OMNIUM QUÆ IN SALLUSTIO LEGUNTUR, DENUO ELABORATUS.

Prior numerus paginam, alter verò, vel alii ad proximam uſque lineolam, paginæ lineam vel lineas ſignificant.

A 5:1, 4, 7 | 6:17 | 11:4 | 12:1 | 16:9 | 18:20 | 21:18 | 25:7 | 27:2 | 35:19 | 36:14, 18 | 37:19, 21 | 38:8, 10 | 39:26 | 41:2 | 42:4 | 46:6, 9 | 52:9 | 54:15 | 55:16 | 59:16 | 61:18 | 64:5 | 66:13 | 69:7, 8, 13, 17 | 74:4 | 75:14 | 77:8 | 80:1, 20 | 82:18 | 84:9 | 85:2, 3, 9 | 86:9, 18 | 87:4 | 88:14 | 91:10 | 93:16 | 96:14 | 99:7 | 101:2 | 102:6 | 103:27 | 105:22 | 106:7, 12 | 110:9 | 111:23 | 112:24 | 115:5 | 116:1 | 117:14 | 118:21 | 119:22 | 122:16 | 124:23 | 125:5, 7 | 129:6, 19 | 130:13 | 133:14 | 135:8 | 136:28 | 137:2 | 138:22 | 141:9, 17 | 145:25 | 146:23 | 147:8, 13, 19 | 148:1, 12 | 149:1 | 150:12 | 151:3, 18 | 153:8, 11 | 157:8 | 158:4, 7, 12, 13, 14 | 160:10, 19 | 161:10 | 162:20 | 164:3, 21 | 165:7 | 168:1 | 170:16 | 171:5, 9 | 172:19 | 173:13 | 174:2 | 177:8, 15, 19 | 178:26, 27 | 179:6, 10, 11, 12 | 182:3 | 186:1, 11, 16, 19 | 189:3, 5 | 191:4, 9 | 195:5 | 196:22 | 198:12 | 199:7 | 201:4 | 204:31, 34 | 205:4, 5, 7, 8, 14, 17, 18 | 206:4, 30 | 207:28 | 208:4, 13 | 211:10 | 212:5, 8 | 215:25 | 217:6, 12 | 218:4, 22 | 220:20 | 221:2 | 222:4 | 223:16 | 225:8 | 226:8 | 227:13 | 230:8, 30 | 231:7, 8 | 232:19, 32.

A. *nom.* 47:17 | 134:28 | 137:13 | 145:13.

ab, 3:4 | 4:10 | 5:13 | 7:20 | 8:9, 24 | 16:11 | 20:1 | 22:25 | 25:2, 8, 14, 17 | 26:8 | 27:9, 12, 17 | 29:7, 14, 18 | 33:9 | 34:23 | 35:7, 8 | 37:2 | 38:12, 19 | 40:1 | 42:22 | 43:21, 22 | 44:18 | 52:9, 25 | 53:13, 15 | 67:6 | 69:4 | 70:6 | 71:3 | 73:11, 13 | 75:9, 17 | 76:12 | 77:4, 5, 13 | 78:5 | 80:11, 14, 18, 19, 25 | 82:13, 21 | 83:6, 11 | 86:23 | 89:3, 16 | 91:6, 18 | 92:20 | 94:13 | 96:11 | 97:4 | 101:14 | 102:14 | 103:6 | 104:1, 12, 14 | 106:4, 8, 29 | 107:4 | 109:2 | 110:4, 5, 16, 18, 23 | 113:9 | 115:7, 15 | 116:14 | 117:19 | 118:14 | 120:6 | 123:13 | 124:20, 26 | 125:8, 10, 17, 19 | 128:8, 30 | 135:3 | 136:4, 9, 13 | 137:26 | 139:16 | 140:3, 13, 23 | 142:2, 13 | 143:13, 16 | 144:1 | 146:2, 4, 8, 11, 24, 26 | 148:13, 15, 21 | 149:8, 17 | 151:12, 21, 24 | 152:11, 20 | 153:8, 12 | 154:21, 26 | 155:20, 21 | 160:13 | 162:6 | 164:5, 19 | 166:2 | 168:2 | 176:10 | 177:2, 21 | 178:9 | 183:2 | 189:14, 17 | 191:4, 6, 17 | 192:11 | 198:1 | 201:6, 7, 12 | 204:28 | 206:24 | 211:12 | 214:2, 3, 11 | 217:4 | 218:2 | 225:13 | 229:3, 19 | 230:6, 29 | 234:13.

abdere, 95:8.

abdicato, 37:5.

abdita, 67:18 | 208:12.

abditam, 16:20.

abditas, 95:2.

abducit, 51:13.

aberant, 6:17.

aberat, 33:9 | 51:18 | 93:21 | 101:14 | 103:27 | 146:23.

aberit, 18:21.

abes, 230:30.

abeſſe, 16:9 | 119:9 | 136:15 | 151:7 | 155:15 | 230:29.

abeſt, 165:15.

abeunt, 107:21 | 113:6 | 135:19.

abibis, 154:4.

abjectis, 95:16 | 107:21 | 137:23.

abierat, 21:11 | 92:17.

abierant, 114:15.

abiit, 232:22.

abire, 111:28 | 116:5 | 126:16 | 144:17 | 151:27.

abit, 119:2.

abjuraverat, 21:10.

abnuente, 190:5.

abnuentes, 119:8.

abnuentibus, 171:28.

abnuere, 103:17 | 128:30.

abnuitis, 198:6.

abnuituros, 169:29.

Aborigines, 6:10.

abſens, 103:5 | 156:5.

abſente, 72:3.

abſentem, 177:9.

abſit, 183:14.

abſolvam, 5:8 | 31:12 | 75:6.

abſolvi, 215:19.

abſolvit, 157:4 | 184:4.

abſque, 226:20.

abſtinenter, 233:20.

abſtinentiâ, 4:7 | 50:2.

abſtinere, 116:9.

abſtinetur, 1[illegible]13.

abſtinuerunt, 231:7.

abſtinuit, 190:2.

abſtracta, 98:5.

abſtractus, 85:4.

abſtulit, 211:21.

abſumptis, 62:3.

abſumus, 147:21.

abſurdè, 221:7.

abſurdum, 3 : 13 | 21 : 11.
abundantiâ, 97 : 22.
abundè, 18 : 23 | 52 : 15 | 57 : 7 | 71 : 15 | 114 : 28 | 132 : 11 | 134 : 24 | 147 : 23 | 185 : 12.
abuſi, 231 : 29.
abuti, 11 : 7.
abutitur, 166 : 7.
ac, 2 : 18 | 3 : 15 | 4 : 10 | 5 : 17 | 6 : 3, 5, 7 | 7 : 9 | 8 : 25 | 10 : 3 | 22 : 12, 20 | 25 : 18 | 26 : 13 | 31 : 1 | 33 : 24 | 34 : 27 | 35 : 21 | 37 : 14 | 49 : 1, 6, 12 | 50 : 20 | 51 : 17 | 55 : 4 | 58 : 3 | 61 : 5 | 63 : 6, 12 | 67 : 30 | 69 : 8 | 71 : 17 | 73 : 13 | 76 : 7 | 77 : 7 | 78 : 6 | 81 : 10 | 83 : 18, 19 | 85 : 12 | 86 : 7, 16, 19 | 91 : 11, 21 | 92 : 10, 25, 26 | 93 : 20 | 94 : 1, 4 | 96 : 7, 9 | 97 : 21 | 102 : 2, 9, 14, 23 | 103 : 19, 25 | 104 : 2 | 105 : 8, 20, 22 | 106 : 13 | 107 : 5, 16, 20, 26 | 108 : 13 | 110 : 3, 14, 20 | 111 : 6, 26 | 112 : 14, 23, 27 | 113 : 18, 23 | 114 : 7 | 116 : 4 | 118 : 14 | 121 : 10 | 122 : 6 | 123 : 24 | 127 : 6 | 130 : 21 | 131 : 13 | 136 : 14 | 138 : 19 | 140 : 21 | 141 : 6, 10, 12 | 142 : 5 | 144 : 5, 20, 25 | 146 : 1 | 147 : 2, 4, 22 | 148 : 13, 23 | 151 : 11, 12, 18 | 152 : 1, 7 | 153 : 9, 13 | 155 : 8, 10, 11, 18 | 157 : 1 | 166 : 4, 5 | 178 : 23 | 186 : 9 | 189 : 5 | 192 : 18 | 201 : 24 | 207 : 16 | 210 : 11, 22 | 214 : 6, 16 | 217 : 23 | 218 : 1, 12 | 220 : 1 | 221 : 6 | 223 : 11 | 224 : 19 | 226 : 2, 6, 7, 8, 13, 15 | 227 : 10 | 228 : 12 | 229 : 5 | 230 : 22 | 231 : 5, 8 | 232 : 34 | 233 : 10, 11, 18 | 234 : 6, 8.
accedam, 70 : 22 | 71 : 10.
accedat, 82 : 20.
accedebat, [illegible] 21 | 63 : 17 | 103 : 6.
accedere, 35 : 10 | 37 : 23.
accederent, 103 : 3.
accederet, 136 : 10 | 216 : 13.
accedit, 79 : 16 | 113 : 23 | 121 : 14 | 143 : 10 | 155 : 18.
accendebant, 63 : 22.
accendebat, 54 : 12 | 86 : 14.
accenderat, 116 : 8.
accendere, 175 : 17.
accenderent, 147 : 13.
accenderet, 74 : 3.
accendet, 41 : 8.
accendi, 60 : 9.
accendit, 20 : 15 | 127 : 21.
accenditur, 17 : 8 | 136 : 24.
accenſa, 21 : 8 | 62 : 20 | 92 : 10 | 122 : 12.
accenſæ, 167 : 5.
accenſi, 88 : 18.
accenſum, 128 : 15.
accenſumque, 186 : 27.
accenſus, 79 : 10 | 213 : 6.
acceperant, 122 : 7.
acceperat, 36 : 14 | 64 : 14 | 79 : 9 | 95 : 15 | 128 : 11 | 146 : 28.
accepêre, 18 : 23 | 146 : 21.
acceperis, 227 : 4.
accepi, 6 : 8 | 65 : 2 | 133 : 21 | 218 : 22.
accepimus, 68 : 13 | 78 : 10 | 125 : 10.
accepiſſe, 89 : 19.
accepiſſent, 97 : 5.
accepiſſes, 148 : 2.
accepiſſet, 233 : 12.
accepiſtis, 89 : 3.
accepit, 80 : 12 | 82 : 21 | 85 : 6 | 102 : 8 | 107 : 8 | 111 : 24 | 136 : 16 | 143 : 5 | 150 : 6.
acceptâ, 8 : 21 | 35 : 2 | 80 : 17 | 127 : 20 | 130 : 15.
acceptam, 132 : 10.
acceptio, 85 : 10.
acceptis, 147 : 3.
accepto, 84 : 5 | 177 : 19.
acceptum, 63 : 1 | 189 : 8 | 220 : 18.
acceptumque, 120 : 5.
acceptuſque, 67 : 11 | 121 : 7 | 152 : 15.
accerſere, 55 : 2 | 96 : 12 | 100 : 13 | 129 : 6.
accerſi, 155 : 14.
accerſiri, 114 : 9 | 164 : 22.
accerſitur, 153 : 12.
acceſſerant, 152 : 8.
acceſſerat, 128 : 9.
acceſsére, 77 : 3.
acceſſerint, 75 : 16.
acceſſiſſent, 111 : 21.
acceſſurum, 26 : 3.
accidat, 45 : 1 | 223 : 19 | 224 : 20 | 225 : 15.
accidêre, 189 : 19.
acciderent, 41 : 1.
acciderit, 126 : 9.
accidet, 42 : 19.
accidiſſe, 89 : 7.
accidiſſet, 71 : 7.
accidit, 141 : 12 | 186 : 2 | 218 : 15.
accipe, 153 : 25 | 210 : 14 | 217 : 10.
accipere, 142 : 12 | 143 : 17.
acciperemus, 71 : 15.
acciperentur, 188 : 13.
acciperetur, 85 : 13.
accipiant, 230 : 8.
accipiet, 188 : 25.
accipit, 4 : 4 | 66 : 1.
accipite, 163 : 8.
accipitur, 85 : 15 | 133 : 17 | 197 : 9.
accipiundi, 199 : 10.
accipiundis, 6 : 21.
accire, 129 : 8.
acciti, 147 : 11.
accitum, 152 : 12.
accitus, 226 : 7.
accreverit, 227 : 4.
accumbenti, 175 : 9.
accuratè, 149 : 4.
accurrit, 146 : 28 | 151 : 6.
accuſantur, 132 : 16.
accuſare, 33 : 13 | 120 : 16 | 232 : 9.
accuſatur, 58 : 1.
acer, 79 : 11 | 83 : 20.
acerba, 211 : 9 | 213 : 20.
acerbam, 147 : 18.
acerbiſſuma, 163 : 5.
acerbiſſumas, 190 : 2.
acerbiùs, 100 : 4 | 218 : 11.
acerbiuſque, 98 : 3.
acerbum, 42 : 15.
acerruma, 191 : 18.
acerrumè, 74 : 9 | 85 : 2 | 111 : 23 | 112 : 16 | 143 : 16.
acerrumo, 90 : 9.
Achæi, 203 : 3.
Achilles, 200 : 4.
acie, 55 : 1 | 104 : 7 | 108 : 21 | 143 : 18 | 171 : 15 | 186 : 29.
aciem, 53 : 16 | 105 : 6, 8 | 107 : 7, 10 | 112 : 14 | 146 : 5, 14.
acies, 107 : 15.
acquirit, 213 : 7.
acrè, 192 : 23.
acri, 63 : 7 | 84 : 18 | 100 : 9.
acrior, 136 : 23.
acriter, 54 : 17 | 84 : 21.
acrius, 167 : 19.
acriùs, 81 : 19 | 130 : 12 | 141 : 12 | 144 : 9 | 146 : 22.
acta, 108 : 2 | 109 : 15 | 118 : 15 | 121 : 13, 16 | 131 : 5 | 140 : 3 | 230 : 5, 3.
actâ, 2 : 141.
actæ, 86 : 4.
Actæonem, 204 : 34.
acti, 71 : 3 | 198 : 1.
actibus, 229 : 8.
actione, 93 : 12 | 173 : 24.
actionibus, 34 : 8 | 99 : 7.
actionum, 232 : 4.
actis, 35 : 10 | 119 : 2.
actorem, 3 : 16.
actores, 58 : 2.
actu, 200 : 22.
actuaria, 175 : 23.
acturos, 110 : 20.
ad, 3 : 4 | 4 : 6 | 11 : 12, 21 | 14 : 11 | 15 : 12, 16 | 18 : 10 | 19 : 10, 15 | 20 : 15, 23 | 21 : 17, 20 | 22 : 9, 11, 15 | 23 : 1, 14, 18 | 24 : 8, 9 | 25 : 6, 12 | 26 : 3, 4 | 27 : 9 | 29 : 11, 18 | 31 : 3 | 32 : 8, 15, 17 | 34 : 13, 17, 25 | 35 : 3, 5, 8, 16 | 36 : 6, 8 | 37 : 11, 16, 17, 23 | 39, 3, 12, 15, 25 | 42 ; 21, 22 | 44 : 10 | 46 : 11 | 47 : 5 | 48 : 20, 27 | 50 : 9 | 51 : 2, 5, 10 | 57 : 6, 10 | 58 : 2, 9 | 60 : 9 | 61 : 3, 7, 14 | 62 : 10, 17, 19 | 66 : 5, 67 : 7, 8, 13, 21, 29 | 69 : 11, 17 | 75 : 15 | 77 : 11 | 78 : 4, 8 | 79 : 2, 5, 20 | 81 : 5, 11, 14, 25 | 82 : 20, 24 | 84 : 7 | 86 : 2, 11 | 88 : 14, 17 | 89 : 10, 11 | 90 : 15, 17 | 91 : 2, 11 | 93 : 5 | 94 : 15 | 95 : 13 | 97 : 3 | 100 : 7, 11, 14, 16 | 102 : 10 | 103 ; 16 | 104 : 19 | 105 : 12 | 107 : 5, 12 | 108 : 3, 7 | 109 : 17 | 110 : 25 | 111 : 24, 25 | 112 : 5, 8, 20 | 113 : 9, 18, 22 | 114 : 6, 15, 17, 27 | 115 : 9 | 117 : 11, 13 | 118 : 18, 19 | 119 : 13, 17 | 120 : 3, 10, 12, 15 | 121 : 11, 17 | 122 : 3 | 123 : 4, 29, 33 | 124 : 7, 28 | 125 : 5 | 127 : 2, 4, 9, 26 | 128 : 20, 27 | 130 : 3, 6, 13, 20 | 133 : 4 | 134 : 11 | 136 : 9, 23 | 137 : 14, 16, 20 | 138 : 2, 5, 14, 17 | 139 : 19 | 140 : 12 | 142 : 4, 11, 15 | 143 : 4 | 146 : 17 | 147 : 9, 19 | 148 : 2, 9,

24, 23, 25 | 149 : 2 | 150 : 5, 13 | 151 : 6, 25 | 152 : 16 | 154 : 5, 13, 16, 22 | 155 : 20 | 156 : 2 | 158 : 4 | 159 : 2 | 160 : 9 | 163 : 9, 15 | 164 : 18 | 165 : 7, 15, 17 | 166 : 8 | 168 : 11 | 169 : 2, 26 | 170 : 6, 29 | 171 : 1, 12 | 173 : 13 | 174 : 4, 30 | 175 : 3, 5, 23 | 176 : 8, 10, 19 | 177 : 5, 11, 13, 18 | 178 : 10, 30 | 179 : 3 | 180 : 9, 10 | 181 : 7 | 182 : 4 | 183 : 1 | 186 : 6, 9 | 188 : 17 | 191 : 2, 4, 8 | 192 : 10, 12, 17, 25 | 193 : 1, 9 | 197 : 3 | 199 : 11 | 200 : 1 | 201 : 9, 16 | 202 : 11, 23, 30 | 203 : 3, 18 | 206 : 8 | 207 : 23, 29 | 208 : 6, 19 | 210 : 6 | 211 : 4, 10 | 212 : 6, 19, 26 | 213 : 20 | 215 : 12, 21, 22 | 217 : 20 | 219 : 13, 14 | 220 : 20, 23, 24 | 227 : 22 | 229 : 29 | 231 : 4 | 232 : 5, 13, 23 | 234 : 8.
adæquaverit, 60 : 13.
addendo, 213 : 10.
addere, 51 : 25 | 140 : 22.
adderent, 134 : 24.
adderet, 25 : 12 | 94 : 19.
addi, 234 : 9.
addiderant, 99 : 4.
addiderat, 49 : 14 | 122 : 9.
addidére, 77 : 11.
addidiſti, 42 : 11.
addidit, 100 : 2 | 124 : 5.
additamenta, 224 : 3.
additamenti, 222 : 12.
additis, 39 : 24 | 110 : 11 | 219 : 13.
addixi, 231 : 24.
adduceret, 143 : 5.
adduci, 32 : 17 | 114 : 14 | 156 : 5.
adducti, 33 : 5 | 114 : 14 | 210 : 21.
adductus, 37 : 16 | 85 : 7 | 94 : 11 | 103 : 23.
adduxerat, 50 : 17 | 146 : 13.
adduxeris, 220 : 7.
adduxit, 64 : 3.
adeant, 33 : 20 | 80 : 13.
ademeris, 221 : 17.
ademtum, 222 : 23.
adeò, 30 : 6 | 31 : 5 | 39 : 5 | 117 : 10 | 153 : 20 | 154 : 9 | 159 : 8 | 162 : 8 | 175 : 17 | 202 : 6 | 220 : 17.
adempta, 128 : 17.
adeptâ, 7 : 7.
adeptam, 146 : 25 | 167 : 3.
adepti, 10 : 4 | 32 : 6 | 98 : 2 | 125 : 9 | 129 : 20 | 216 : 9.
adeptum, 79 : 8.
adeptus, 20 : 18 | 49 : 15 | 55 : 21 | 60 : 3 | 164 : 17 | 232 : 25.
aderant, 109 : 24 | 119 : 15 | 140 : 1, 24 | 143 : 15 | 192 : 12.
aderat, 92 : 10 | 107 : 21 | 112 : 4 | 143 : 12.
adero, 134 : 18.
aderunt, 46 : 18.
adeſſe, 54 : 4 | 64 : 18 | 102 : 4 | 105 : 22 | 121 : 2 | 135 : 14 | 142 : 15 | 143 : 5 | 145 : 19 | 146 : 3.
adeſſemus, 147 : 22.
adeſſent, 102 : 2, 23.
adeſſet, 70 : 18 | 151 : 10, 27 | 152 : 5.
adeſt, 168 : 10 | 222 : 30.
adeſte, 163 : 14.
adferre, 36 : 14 | 63 : 14.
adfuerant, 146 : 14.
adfuerunt, 224 : 1.
adhærens, 206 : 12.
adhibentur, 153 : 12.
adhibitis, 155 : 10.
adhuc, 76 : 15 | 160 : 18 | 164 : 10 | 165 : 7, 14 | 177 : 10 | 191 : 23 | 204 : 36 | 215 : 15.
adigeret, 19 : 16.
adimere, 11 : 2.
adimunt, 217 : 19.
adire, 71 : 12 | 136 : 12.
adit, 140 : 3.
aditu, 138 : 9 | 139 : 1.
aditus, 34 : 13 | 232 : 26.
adjumenta, 101 : 23.
adjunctum, 206 : 12.
adjungere, 21 : 2 | 65 : 11.
adjungit, 67 : 26 | 120 : 4 | 175 : 23.
adjutoribus, 127 : 9.
adjutum, 183 : 7 | 215 : 26.
adjuvarent, 34 : 20.
adjuvetur, 224 : 16.
adminiſter, 85 : 1.
adminiſtrabat, 79 : 1 | 84 : 23.
adminiſtrando, 66 : 14.
adminiſtrare, 139 : 10.
adminiſtrari, 130 : 1.
adminiſtratione, 212 : 14.
adminiſtris, 123 : 5.
adminiſtros, 124 : 19.
admiranda, 58 : 14.
admirando, 216 : 17.
admiſit, 228 : 5.
admiſſi, 207 : 9.
admiſſum, 107 : 29 | 138 : 8.
admodum, 139 : 7.
admonendum, 217 : 3.
admonere, 19 : 11.
admonitus, 148 : 20.
admonuit, 6 : 5 | 125 : 24 | 141 : 18.
admoto, 166 : 1.
adnexuerant, 200 : 27.
adnitebatur, 100 : 18.
adnitendum, 130 : 12.
adnitente, 16 : 7.
adnitimini, 134 : 16.
adnumeratus, 230 : 23.
adoleſcebant, 192 : 27.
adoleſcens, 12 : 11 | 15 : 11 | 48 : 2.
adoleſcentem, 62 : 14 | 185 : 5.
adoleſcentes, 31 : 7 | 80 : 12 | 218 : 8.
adoleſcentiâ, 5 : 13 | 25 : 8 | 80 : 18 | 177 : 8 | 186 : 19 | 196 : 22 | 201 : 12.
adoleſcentiæ, 48 : 6.
adoleſcentiam, 134 : 3 | 232 : 10.
adoleſcentior, 163 : 18.
adoleſcentium, 12 : 3.
adoleſcentuli, 47 : 8 | 213 : 2.
adoleſcentulo, 38 : 19 | 216 : 6.
adoleſcentulus, 4 : 5.
adoleveris, 232 : 11.
adolevit, 43 : 26 | 62 : 6 | 77 : 7 | 115 : 5 | 222 : 17.
adoptatum, 80 : 21.
adoptavit, 64 : 16.
adoptione, 66 : 18.
adprobat, 151 : 12.
adpulſi, 82 : 19.
Adrimetum, 77 : 16.
adſcendens, 140 : 21.
adſcenderent, 140 : 18.
adſcenſus, 140 : 19.
adſciviſſe, 20 : 25.
adſedit, 66 : 11.
adſequebatur, 50 : 3.
adſint, 216 : 3.
adſiſtit, 54 : 1.
adſit, 149 : 9.
adſum, 197 : 23.
adſunt, 130 : 8 | 232 : 5.
adſtantium, 171 : 13.
adſtari, 186 : 30.
adſtrictis, 113 : 1.
adſtricto, 120 : 7.
advectitio, 101 : 17.
advehitur, 135 : 8.
adveniens, 151 : 2 | 170 : 22.
advenit, 20 : 18 | 155 : 15.
adventabant, 84 : 9 | 94 : 7.
adventabat, 51 : 2 | 144 : 24.
adventarent, 107 : 27.
adventarit, 212 : 20.
adventu, 135 : 18 | 143 : 15 | 146 : 16 | 149 : 14 | 231 : 21.
adventum, 137 : 25 | 185 : 1 | 186 : 32.
adventuram, 154 : 12.
adventus, 112 : 6.
adverſa, 222 : 36.
adversâ, 199 : 5.
adverſariis, 105 : 20.
adverſariorum, 207 : 8.
adverſas, 51 : 21.
adverſi, 222 : 14.
adverſis, 55 : 15 | 216 : 15 | 222 : 31.
adverſo, 100 : 9 | 109 : 12 | 176 : 23.
adverſos, 45 : 10 | 143 : 16.
adverſum, 217 : 5 | 220 : 5.
adversùm, 210 : 9.
adverſus, 211 : 12.
adversùs, 174 : 21.
adulta, 206 : 6.
adulter, 11 : 18 | 234 : 14.
adulterinas, 67 : 13.
adulterium, 232 : 28, 35.
adultum, 13 : 1 | 206 : 5.
advocat, 36 : 12.
advocatâ, 51 : 23 | 91 : 21.
advocavi, 52 : 4.
advocavit, 129 : 18.
advolvuntur, 203 : 13.
advorſa, 4 : 6 | 40 : 10 | 52 : 16 | 71 : 6 | 127 : 24 | 150 : 2 | 174 : 30 | 179 : 19 | 196 : 13 | 198 : 4.
advorſæ, 108 : 4 | 123 : 12 | 155 : 5.
advorſaretur, 83 : 13.
advorſarum, 114 : 19.
advorſis, 98 : 2 | 112 : 15 | 200 : 10.
advorſo, 106 : 30 | 132 : 21.
advorſum, 118 : 7 | 139 : 16.
advorsùm, 100 : 20 | 106 : 19 | 123 : 9 | 125 : 2 | 127 : 10 | 136 : 6, 20 | 137 : 5 | 140 : 24 | 146 : 6, 23 | 151 : 1 | 153 : 4, 27 | 155 : 21 | 166 : 3 | 167 : 16 | 168 : 8 | 173 : 22 | 212 : 9.
advorſus, 92 : 16 | 106 : 28 | 129 : 9.
advorsùs, 68 : 1 | 150 : 6 | 151 : 22 | 159 : 21 | 177 : 7.
advortite, 182 : 7.

Æbuti, 204 : 20.
ædem, 36 : 12 | 39 : 6.
ædes, 67 : 16.
ædibus, 175 : 4.
ædificabat, 226 : 26.
ædificant, 3 : 5 | 18 : 12.
ædificaveris, 227 : 6.
ædificia, 76 : 15 | 79 : 15 | 203 : 15.
ædificiis, 75 : 1.
ædificiorum, 118 : 20.
ædilis, 37 : 7.
ædium, 16 : 20.
Æetæ, 174 : 9.
æger, 54 : 3 | 84 : 24 | 192 : 30.
ægerrumè, 128 : 24 | 130 : 19.
ægrâ, 208 : 4.
ægritudinem, 128 : 13.
ægritudo, 119 : 3.
ægrotum, 170 : 28.
ægrum, 121 : 5.
Ægyptum, 78 : 4, 7.
Æmiliæ, 164 : 24.
Æmilio, 181 : 6.
Æmiliorum, 160 : 8.
Æmilium, 163 : 14.
Æmilius, 73 : 21 | 164 : 10.
æmula, 8 : 23.
æmuli, 191 : 15 | 221 : 22.
æmulos, 133 : 13.
æmulus, 186 : 20.
Æneâ, 6 : 9.
Ænum, 200 : 29.
æqua, 223 : 12.
æquâ, 32 : 4.
æquabilem, 107 : 14.
æquabili, 100 : 10.
æquabiliùs, 2 : 17.
æqualem, 229 : 1.
æqualia, 49 : 11 | 126 : 11.
æqualibus, 62 : 9.
æqualis, 185 : 17 | 225 : 12.
æqualiter, 50 : 20 | 137 : 17.
æquam, 126 : 17.
æquè, 9 : 13 | 146 : 8 | 230 : 4.
æqui, 196 : 5 | 221 : 19.
æquiores, 211 : 15.
æquioribus, 51 : 19.
æquitate, 3 : 3 | 8 : 16.
æquiùs, 203 : 37.
æquo, 4 : 4 | 41 : 9 | 88 : 8 | 89 : 20 | 93 : 8 | 119 : 9 | 158 : 15 | 167 : 20 | 217 : 1.
æquor, 202 : 16.
æquos, 130 : 10.
æquum, 58 : 10 | 73 : 19 | 107 : 5 | 233 : 10.
ærarii, 46 : 2 | 90 : 7 | 177 : 27 | 222 : 36.
ærario, 130 : 3.
ærarium, 87 : 14 | 98 : 8 | 161 : 12 | 180 : 4.
ære, 26 : 14 | 32 : 16 | 33 : 7 | 88 : 7.
æris, 26 : 14.
ærumnas, 72 : 13 | 82 : 6.
ærumnarum, 42 : 9 | 104 : 18.
ærumnis, 69 : 19 | 202 : 24.
æs, 11 : 19 | 13 : 14 | 18 : 14 | 20 : 27 | 29 : 1 | 33 : 14 | 142 : 13.
æstas, 206 : 6.
æstatem, 113 : 8 | 133 : 6.
æstatis, 137 : 11.
æstimabitis, 89 : 10.
æstimanda, 171 : 29.
æstimare, 234 : 18.
æstimaverunt, 231 : 22.
æstimavi, 231 : 23.
æstivi, 205 : 15.
æstivorum, 101 : 7, 11.
æstu, 106 : 16 | 170 : 14 | 176 : 23.
æstuabat, 20 : 16.
æstuant, 139 : 14.
æstuat, 220 : 18.
æstumant, 134 : 2.
æstumantur, 164 : 20.
æstumare, 9 : 7 | 188 : 23.
æstumatis, 159 : 22.
æstumavêre, 184 : 2.
æstument, 213 : 5.
æstumo, 3 : 9 | 53 : 2.
ætas, 4 : 9 | 18 : 5 | 20 : 26 | 31 : 8 | 49 : 11 | 53 : 3 | 115 : 12 | 134 : 15 | 188 : 1 | 212 : 15 | 222 : 17 | 229 : 3 | 232 : 13.
ætate, 6 : 24 | 12 : 4, 5 | 13 : 1 | 28 : 18 | 62 : 14 | 64 : 18 | 65 : 18 | 164 : 2 | 196 : 18 | 218 : 10 | 229 : 20 | 234 : 14.
ætatem, 5 : 1, 4 | 30 : 16 | 32 : 1 | 41 : 12 | 52 : 21 | 58 : 15 | 59 : 16 | 110 : 20 | 125 : 20 | 129 : 21 | 130 : 17 | 131 : 19 | 177 : 10 | 229 : 10 | 230 : 29.
ætati, 66 : 13 | 147 : 13 | 164 : 1 | 197 : 21.
ætatis, 62 : 18 | 130 : 13 | 232 : 21.
æterna, 90 : 1.
æternaque, 2 : 5.
æternas, 233 : 3.
æterni, 58 : 6 | 134 : 22.
æternum, 211 : 11.
æternus, 58 : 12.
Æthiopas, 78 : 11.
Æthiopiam, 204 : 24.
ævi, 57 : 2.
ævo, 203 : 34.
affatim, 100 : 14 | 108 : 25.
affectabant, 159 : 4.
affectabat, 116 : 7.
affectare, 117 : 20.
affigebatur, 193 : 7.
affinis, 71 : 2.
affinitas, 210 : 16.
affinitatem, 154 : 12.
affinium, 68 : 17 | 130 : 7.
afflictare, 24 : 9.
afflictas, 124 : 24.
afflicti, 113 : 4 | 147 : 2 | 179 : 6.
affligebant, 176 : 5.
affluens, 234 : 5.
affluerent, 29 : 19.
affore, 110 : 13.
affuit, 123 : 14.
affuturi, 191 : 16.
Afri, 76 : 6.
Africâ, 61 : 20 | 70 : 7 | 78 : 5 | 79 : 5, 7 | 81 : 1 | 86 : 4 | 92 : 17 | 125 : 13 | 137 : 2 | 143 : 8.
Africæ, 75 : 2 | 77 : 13 | 125 : 25 | 204 : 13.
Africam, 67 : 22 | 75 : 7, 8, 16 | 76 : 2, 9 | 80 : 12, 14 | 82 : 11, 16 | 84 : 4, 20 | 93 : 20 | 96 : 15 | 101 : 1 | 118 : 9 | 135 : 7 | 142 : 9 | 150 : 4 | 233 : 23.
Africani, 226 : 6.
Africano, 61 : 18.
Africo, 172 : 1.
Africum, 77 : 3.
agam, 18 : 21 | 70 : 22 | 73 : 1.
agant, 35 : 14 | 134 : 3.
agas, 133 : 10 | 197 : 9.
agat, 44 : 10 | 72 : 2 | 179 : 17.
agebant, 91 : 9 | 109 : 25 | 125 : 20.
agebantur, 139 : 8.
agebat, 102 : 8 | 137 : 2 | 146 : 15 | 152 : 11.
agenda, 222 : 16.
agendarum, 148 : 24.
agendi, 19 : 9.
agendo, 47 : 15.
agendum, 137 : 13 | 160 : 19.
agens, 201 : 1.
agente, 201 : 8.
agentes, 136 : 3.
agentis, 177 : 21.
ager, 75 : 11 | 103 : 21 | 107 : 13 | 109 : 23 | 120 : 11 | 125 : 26 | 137 : 10 | 174 : 1.
agere, 5 : 4 | 32 : 1 | 33 : 24 | 52 : 21 | 59 : 16 | 62 : 11 | 63 : 15 | 79 : 27 | 85 : 8 | 94 : 20 | 101 : 17 | 109 : 16 | 112 : 17, 27 | 124 : 18 | 129 : 21 | 130 : 5 | 142 : 15 | 144 : 20 | 145 : 10 | 158 : 17 | 160 : 8 | 183 : 4 | 188 : 18 | 204 : 14 | 219 : 27 | 229 : 2.
agerent, 30 : 16.
agerentur, 181 : 10.
ageret, 104 : 9 | 107 : 7 | 114 : 26.
ages, 225 : 23.
agetis, 46 : 17.
agetur, 219 : 19.
aggerem, 94 : 20 | 124 : 18, 19.
aggeribus, 139 : 5.
aggrederetur, 34 : 14 | 126 : 5.
aggredi, 111 : 7 | 136 : 16 | 219 : 25.
aggrediantur, 84 : 8.
aggredimini, 52 : 20.
aggreditur, 55 : 7 | 80 : 9 | 93 : 6 | 102 : 14 | 109 : 8 | 112 : 8 | 113 : 1, 17 | 117 : 6 | 123 : 25 | 135 : 13 | 138 : 20.
aggrediuntur, 118 : 14.
aggressos, 16 : 15.
aggressus, 64 : 16 | 74 : 13 | 127 : 10 | 196 : 3.
agi, 83 : 21 | 106 : 15.
agis, 228 : 13.
agit, 58 : 13 | 62 : 19 | 108 : 7 | 158 : 3.
agitabamus, 70 : 7.
agitabant, 8 : 21 | 77 : 3 | 109 : 21.
agitabantur, 56 : 5 | 85 : 11.
agitabat, 37 : 12 | 66 : 6 | 114 : 25 | 115 : 8 | 219 : 2.
agitabatur, 2 : 11 | 5 : 22 | 82 : 23 | 86 : 3 | 94 : 9 | 98 : 8 | 123 : 7.
agitandi, 161 : 8.
agitando, 34 : 1 | 128 : 4.
agitandum, 211 : 6.
agitant, 218 : 1.
agitanti, 22 : 7 | 49 : 2 | 216 : 11.
agitantur, 223 : 9.
agitare, 20 : 11, 21 | 51 : 16 | 78 : 10 | 92 : 22 | 112 : 7, 26 | 118 : 2 | 133 : 5 | 141 : 5 | 144 : 14.
agitarem, 69 : 2.
agitaret, 108 : 10 | 139 : 14.
agitari, 83 : 17 | 86 : 5 | 107 : 14 | 121 : 2 | 222 : 28.
agitat, 166 : 2 | 178 : 13 |

216:6 | 222:31.
agitata, 126:12.
agitatis, 212:17.
agitatum, 158:15.
agitaturus, 153:8.
agitaverat, 170:19.
agitavêre, 31:13.
agitavi, 17:7 | 222:18.
agitaviſſe, 155:11 | 203:17.
agite, 168:6 | 197:19.
agites, 211:13.
agitis, 177:10 | 182:9.
agitur, 45:6, 13.
agmen, 105:4, 18.
agmine, 101:26 | 102:3, 23 | 105:17 | 110:2 | 134:17 | 142:15 | 145:14 | 163:1 | 186:26.
agnita, 225:18.
agnoturum, 174:15.
agor, 25:15.
agreſte, 6:10 | 170:8.
agreſteſque, 122:13.
agreſtia, 192:24.
agreſtibus, 185:14.
agreſtium, 77:1.
agri, 108:13 | 189:11.
agris, 6:14 | 30:18 | 76:11 | 102:20 | 123:27 | 163:5 | 203:19 | 219:6.
agro, 29:9 | 33:22 | 51:14 | 74:14 | 109:13 | 158:16 | 176:27 | 189:6.
agros, 9:19 | 22:21 | 61:21 | 76:14 | 79:26 | 101:16 | 108:22 | 119:14 | 178:19 | 191:10 | 201:20 | 203:1 | 221:14.
agrum, 5:3 | 22:1 | 23:17 | 34:7 | 51:12 | 114:3 | 135:11.
agunt, 41:10, 12 | 58:15 | 131:19.
aguntur, 39:9 | 208:4.
aiebant, 37:17 | 38:10 | 43:9 | 87:8 | 145:27.
ait, 161:17 | 163:5 | 167:2, 21 | 204:21 | 205:13 | 206:10 | 207:28 | 209:5.
aiunt, 133:18.
alacribus, 199:27.
alacris, 19:13.
alæ, 105:17.
Albini, 131:14.
Albino, 93:7 | 101:2 | 125:7.
Albinum, 94:4.
Albinus, 92:18 | 93:18 | 94:7 | 96:9 | 101:10.
alebat, 11:22 | 30120.
Alexandro, 186:20.
algoris, 5:15.
alia, 12:12 | 13:10 | 14:14 | 18:12 | 19:4 | 21:6 | 22:10 | 25:12 | 36:16 | 37:13 | 41:9 | 44:2, 16 | 46:22 | 49:12 | 58:8, 9 | 61:4 | 65:4 | 71:2 | 76:14 | 91:1 | 97:9 | 100:11 | 101:20 | 102:11 | 103:11 | 106:28 | 108:23, 25 | 113:3 | 114:28 | 115:16 | 116:2 | 118:20 | 123:26 | 124:24 | 125:14 | 127:8 | 128:30 | 129:4, 14 | 130:9 | 131:9 | 132:20 | 134:4 | 135:13, 16 | 136:13, 22 | 137:4 | 138:17 | 145:26 | 149:10 | 156:2 | 158:20 | 164:19 | 168:7 | 171:23 | 174:4 | 175:6 | 181:11 | 196:14 | 204:4, 13 | 209:2 | 210:12, 17 | 215:12 | 221:21 | 223:10 | 231< 3.
aliâ, 79:15 | 136:24 | 146:4 | 215 25.
aliæ, 42:13 | 78:2, 8 | 170:18.
aliæque, 44:2 | 158:12.
aliam, 126:17 | 138:20 | 229:24.
aliaque, 26:2 | 31:19 | 48:16 | 59:9 | 84:4, 93:19 | 94:20 | 117:12.
aliarum, 31:3 | 52:10 | 169:30.
alias, 62:11 | 66:15 | 67:26 | 94:1 | 203:24 | 221:4.
aliaſque, 57:8 | 78:1.
alibi, 55:6.
alicujus, 43:11.
aliena, 7:6 | 10:11 | 30:4 | 33:8 | 42:4 | 43:20 | 45:18 | 58:3 | 161:20 | 167:2 | 213:3+ 215:22 | 234:21.
alienâ, 132:7 | 223:9.
alienæ, 18:3 | 197:5.
alienam, 128:19 | 221:23.
alienas, 52:22 | 69:20 | 215:15 | 219:7.
alienata, 103:21.
alienatâ, 224:22.
alienati, 118:4.
alienatum, 29:4.
alieni, 5:17 | 26:14.
alienis, 73:2 | 109:4 | 212:10.
alieno, 32:16 | 33:7 | 73:17.
alienos, 65:11.
alienum, 11:19 | 13:15 | 18:14 | 20:27 | 29:1 | 33:14 | 51:7 | 65:14.
alii, 2:10 | 3:12 | 16:14 | 19:20 | 23:10, 11 | 30:12 | 31:13 | 37:26 | 38:9 | 44:13 | 48:12, 20 | 49:12 | 51:1 | 56:2 | 68:10 | 77:15 | 88:12 | 91:8 | 95:5, 8 | 97:7 | 105:22 | 106:12 | 111:6, 16, 19 | 112:2, 24 | 118:15 | 119:17 | 123:4 | 127:17 | 128:14, 18 | 130:6 | 135:2, 3 | 138:7 | 145:26 | 168:6 | 176:14, 15 | 179:20 | 202:28 | 205:5 | 207:1 | 208:11 | 212:9 | 214:6 | 215:16 | 223:24.
aliique, 37:22 | 127:1 | 146:10 | 175:2.
aliis, 8:9, 26 | 12:5, 6, 9 | 26:7 | 29:2, 11 | 34:21 | 41:9 | 77:16 | 92:11 | 99:4 | 101:7 | 104:20 | 110:3 | 114:6 | 127:23, 26 | 128:13 | 133:21 | 135:13 | 136:15 | 139:6 | 140:24 | 142:12 | 148:21 | 150:16 | 153:17 | 183:4 | 190:7 | 198:1 | 211:15 | 213:3 | 222:25 | 232:15.
aliiſque, 68:7 | 104:3 | 121:18 | 134:27 | 145:23 | 150:20 | 215:4.
alimenta, 161:8 | 195:5.
alimentis, 184:3.
alio, 6:12 | 31:3 | 43:6 | 78:3 | 102:14 | 104:22 | 108:21 | 112:17 | 121:23 | 141:19 | 184:8 | 229:19.
aliò, 2:18 | 22:2 | 67:9 | 106:6.
aliorum, 3:14 | 8:10 | 60:5 | 113:12 | 114:10 | 134:17 | 160:14 | 208:19 | 210:6.
alios, 14:3 | 22:4, 10 | 30:15, 16, 20 | 32:12 | 41:14 | 42:20 | 43:6 | 48:21 | 55:6 | 67:17 | 78:10 | 80:5 | 108:9 | 115:11 | 117:12 | 159:10 | 209:7 | 211:21 | 218:12 | 226:25 | 232:3.
alioſque, 143:3.
aliquandiu, 123:14.
aliquandò, 45:6 | 71:13 | 72:6 | 114:1 | 147:16 | 153:19.
aliquantam, 175:12.
aliquanto, 123:16.
aliquantò, 8:3 | 126:13 | 135:6.
aliquantùm, 114:12 | 126:4.
aliquantus, 150:22.
aliquem, 131:2.
aliquid, 43:17 | 85:5 | 154:8.
aliquis, 89:5 | 182:8 | 233:10.
aliquo, 3:10.
aliquos, 146:8.
aliquot, 20:25 | 84:23 | 136:28 | 198:20 | 200:9 | 208:17.
aliquotiens, 171:14.
aliter, 23:6 | 34:25 | 44:10 | 63:6 | 65:18 | 66:6 | 121:17 | 152:20 | 160:2 | 161:19 | 163:4 | 169:20, 30 | 180:13 | 199:28 | 212:22 | 214:19 | 220:11 | 229:5 | 233:11.
alitur, 220:21.
alium, 6:18 | 19:11 | 22:1 | 34:15 | 38:15 | 47:12 | 71:2 | 73:13 | 92:24 | 101:24 | 102:14 | 104:22 | 108:2 | 115:7 | 118:12 | 131:4 | 142:17 | 162:10 | 183:5 | 210:20 | 221:10.
aliud, 2:18 | 3:12 | 9:5 | 57:4 | 58:16 | 59:9 | 128:5 | 130:21 | 160:11 | 161:14 | 177:21 | 228:15 | 229:20.
alius, 6:12, 18 | 9:19 | 19:20 | 34:15 | 44:13 | 47:12 | 67:9 | 106:6 | 108:2 | 112:16 | 118:12 | 126:5 | 146:4 | 162:10 | 210:19 | 221: 10 | 226:26.
allatæ, 121:4.
allatas, 23:8 | 121:8.
allevati, 140:17.
allicere, 118:1.
Allobroges, 33:4, 13 | 34:22 | 35:1 | 38: 14.
Allobrogibus, 39:4.
Allobrogum, 32:14 | 35: 13 | 39:9 | 48:15.
Alpes, 192:20.
Alpibus, 177:21.
alta, 5:19 | 125:14.
alter, 52:9 | 70:21 | 144:12 | 187:10.
alterâ, 33:14, 15 | 54:3
alteræ, 113:4.

alteram, 66 : 13 | 74 : 15 | 139 : 18.
altercatio, 229 : 26.
alteri, 100 : 3 | 107 : 28 | 112 : 18 | 122 : 8 | 126 : 3 | 209 : 10 | 226 : 9 | 232 : 13.
alteris, 77 : 10.
alterius, 2 : 9 | 45 : 11 | 217 : 26 | 223 : 17.
altero, 49 : 16 | 234 : 13.
alteros, 100 : 3 | 107 : 28 | 112 : 18 | 126 : 4.
alterum, 1 : 5 | 2 : 1, 8 | 63 : 13 | 67 : 24 | 99 : 9 | 167 : 7 | 234 : 12.
altior, 202 : 5.
altitudine, 174 : 19 | 192 : 3.
altitudinem, 139 : 22.
altitudo, 142 : 4.
altiùs, 67 : 1.
altiùſque, 61 : 6.
alto, 216 : 19.
altores, 200 : 14.
altus, 115 : 2.
alveis, 179 : 6.
alveos, 76 : 10.
aluit, 178 : 12.
aluntur, 30 : 9 | 197 : 14 | 231 : 4.
alvum, 196 : 1.
amant, 98 : 1.
amara, 220 : 21.
amare, 10 : 2.
amat, 92 : 12 | 199 : 25.
Amazones, 201 : 4.
ambire, 72 : 2.
ambiti, 171 : 19.
ambitio, 5 : 4 | 9 : 4, 11 | 47 : 1 | 142 : 16 | 158 : 10.
ambitione, 4 : 9 | 115 : 10 | 177 : 25.
ambitionem, 47 : 8 | 101 : 22 | 130 : 16 | 135 : 3 | 145 : 27 | 203 : 10 | 230 : 16.
ambitioſum, 116 : 10.
ambitioſus, 230 : 16.
ambitur, 204 : 29.
ambitus, 15 : 8.
ambiundo, 68 : 10 | 129 : 8.
ambo, 153 : 10.
ambobus, 122 : 7 | 127 : 19 | 153 : 13 | 154 : 25 | 155 : 8.
amborum, 143 : 10.
ambos, 80 : 13 | 190 : 14.
ambuſti, 202 : 26.
amens, 224 : 22.
ament, 134 : 2.
amentiam, 94 : 22.
amici, 65 : 12 | 70 : 6 | 220 : 4 | 231 : 13.
amicior, 65 : 14.
amicis, 6 : 16, 20 | 13 : 14 | 63 : 15 | 64 : 19 | 65 : 6 | 74 : 10 | 79 : 9 | 92 : 23 | 93 : 12 | 123 : 3 | 148 : 15, 21 | 155 : 10, 17 | 227 : 11.
amiciſſumos, 65 : 6.
amicitia, 17 : 7 | 61 : 22 | 72 : 1 | 75 : 3 | 88 : 16 | 90 : 5 | 147 : 21 | 150 : 10.
amicitiâ, 40 : 2 | 63 : 18 | 64 : 12 | 69 : 1 | 71 : 16 | 79 : 19 | 142 : 3 | 148 : 13 | 231 : 29.
amicitiæ, 82 : 9 | 153 : 19 | 227 : 10.
amicitiæque, 128 : 21.
amicitiam, 12 : 1 | 61 : 17 | 64 : 4 | 69 : 13, 15 | 70 : 16 | 71 : 11 | 81 : 22 | 111 : 27 | 113 : 16 | 115 : 18 | 121 : 16 | 125 : 6 | 127 : 12 | 136 : 9 | 150 : 8 | 154 : 11 | 189 : 4, 9.
amicitias, 6 : 21 | 9 : 6 | 231 : 23.
amicorum, 20 : 22 | 21 : 21 | 49 : 18 | 147 : 23 | 223 : 24.
amicos, 8 : 15 | 68 : 4 | 71 : 2 | 97 : 9 | 113 : 14 | 147 : 19 | 191 : 12.
amiculo, 175 : 9.
amicum, 56 : 2 | 69 : 5 | 149 : 6 | 228 : 9 | 234 : 5, 19.
amicus, 52 : 16 | 81 : 17 | 231 : 25, 30.
amiſerant, 164 : 21.
amiſerat, 22 : 21 | 117 : 21 | 143 : 3.
amiſerint, 220 : 16 | 222 : 9.
amiſerit, 232 : 16.
amiſi, 71 : 5 | 190 : 12.
amiſimus, 45 : 18.
amiſiſti, 72 : 14.
amiſsâ, 55 : 13 | 127 : 3 | 222 : 35.
amiſſis, 30 : 13 | 52 : 21 | 110 : 24 | 112 : 3 | 123 : 3.
amiſſo, 26 : 11 | 65 : 1 | 76 : 7 | 107 : 1 | 200 : 23.
amiſſurus, 129 : 12.
Amiſum, 207 : 29.
Amiſumque, 188 : 10.
amittas, 225 : 28.
amittatis, 53 : 6.
amittendæ, 219 : 15.
amittere, 18 : 4 | 89 : 5.
amittit, 27 : 5.
amnem, 193 : 3.
ampla, 184 : 6.
amplæ, 8 : 2.
amplecti, 63 : 16.
amplexamini, 45 : 5.
amplificatum, 219 : 2.
amplior, 33 : 12 | 53 : 11 | 124 : 3 | 150 : 22 | 222 : 25 | 223 : 23.
ampliore, 115 : 8.
ampliorem, 108 : 13 | 150 : 20.
amplis, 82 : 16.
ampliſſima, 214 : 16.
ampliſſimis, 225 : 8.
ampliſſimo, 225 : 12.
ampliùs, 18 : 10 | 36 : 19 | 38 : 6 | 50 : 21 | 54 : 9 | 58 : 16 | 83 : 4 | 101 : 20 | 107 : 24 | 111 : 17 | 119 : 8, 18 | 124 : 13 | 127 : 17 | 137 : 26 | 150 : 19 | 154 : 7 | 177 : 9 | 158 : 13 | 183 : 11 | 184 : 3 | 193 : 9 | 217 : 1.
amplo, 144 : 11.
an, 2 : 6 | 21 : 8 | 41 : 6 | 42 : 12, 14 | 45 : 14, 16 | 71 : 10, 11, 12 | 73 : 1 | 81 : 19 | 86 : 7 | 87 : 4 | 95 : 10 | 103 : 5 | 108 : 10 | 118 : 25 | 121 : 2, 3 | 123 : 11 | 126 : 9 | 131 : 10, 14 | 136 : 21 | 139 : 13 | 142 : 7, 8 | 153 : 3, 8 | 155 : 4 | 162 : 15 | 164 : 11 | 165 : 18 | 166 : 8 | 167 : 1 | 172 : 7 | 177 : 17 | 180 : 10 | 187 : 15 | 188 : 19 | 191 : 2, 7 | 192 : 7 | 203 : 14 | 211 : 15, 19 | 213 : 17 | 222 : 4 | 226 : 2, 3, 7, 8 | 230 : 23, 24, 27 | 231 : 1, 3 | 232 : 16.
Anacreontis, 206 : 30.
anceps, 95 : 10 | 118 : 21 : 211 : 11.
ancilla, 162 : 16.
ancillæ, 67 : 20.
ancillaris, 228 : 10.
ancillatùs, 231 : 24.
ancipiti, 22 : 24.
angeret, 217 : 24.
angitur, 166 : 5.
angulo, 176 : 10.
anguſtiæ, 53 : 5 | 206 : 28.
anguſtiam, 200 : 17.
anguſtias, 201 : 22.
anguſtiis, 112 : 2 | 195 : 7.
anguſtum, 139 : 6.
animâ, 3 : 8 | 45 : 17 | 58 : 16 | 71 : 4 | 225 : 19.
animâ, 3 : 10 | 27 : 5 | 55 : 10 | 58 : 7 | 72 : 14 | 223 : 1 | 231 : 5.
animadvertatis, 182 : 4.
animadvertebant, 43 : 25.
animadvertêre, 119 : 13.
animadverteres, 112 : 23.
animadverteretur, 42 : 12.
adnimadvertit, 103 : 20 | 105 : 10 | 139 : 17.
animadverto, 225 : 27.
animadvertunt, 107 : 13.
animadvortatis, 165 : 16.
animadvortit, 93 : 10 | 111 : 24.
animalia, 75 : 15.
animalibus, 1 : 1.
animam, 18 : 16 | 42 : 13 | 53 : 6 | 89 : 17 | 197 : 7 | 198 : 3.
animatos, 207 : 28.
animi. 1 : 5 | 2 : 6, 16 | 5 : 12 | 12 : 4 | 39 : 7 | 40 : 8 | 47 : 12 | 48 : 20 | 49 : 11 | 52 : 3 | 55 : 12, 17 | 58 : 8 | 59 : 2 | 60 : 5 | 62 : 17 | 63 : 17 | 79 : 8 | 84 : 17 | 91 : 17 | 92 : 14, 25 | 103 : 22 | 111 : 10 | 115 : 14 | 135 : 14 | 166 : 5 | 173 : 2 | 176 : 7 | 182 : 10 | 186 : 6, 13 | 188 : 7, 9 | 192 : 21 | 198 : 25 | 213 : 4, 10 | 217 : 12 | 222 : 1 | 224 : 21 | 225 : 25 | 227 : 11 | 231 : 3 |
animis, 29 : 20 | 106 : 2 | 119 : 11 | 124 : 5 | 129 : 14 | 130 : 19 | 135 : 22 | 163 : 1 | 181 : 8 | 198 : 2.
animo, 1 : 4 | 4 : 4 | 31 : 3 | 36 : 6 | 45 : 10 | 52 : 1, 12, 16 | 66 : 6, 17 | 67 : 3 | 68 : 1 | 72 : 10 | 79 : 23 | 81 : 16 | 84 : 6 | 88 : 8 | 89 : 20 | 96 : 18 | 107 : 8 | 114 : 25 | 116 : 16 | 117 : 8 | 119 : 9 | 121 : 3, 17 | 139 : 12 | 142 : 1 | 144 : 3 | 148 : 10 | 151 : 8 | 153 : 3, 21 | 155 : 13 | 169 : 12, 26 | 180 : 11 | 199 : 24 | 214 : 14 | 215 : 1 | 216 : 11 | 218 : 18 | 220 : 1 | 222 : 32 | 223 : 22 | 225 : 24 | 229 : 23 | 231 : 20.
animoque, 195 : 12.
animos, 9 : 11 | 10 : 1, 5 | 19 : 13 | 30 : 4 | 32 : 3 | 37 : 24 | 54 : 12 | 91 : 9, 24 | 101 : 8 | 134 : 26 | 146 : 22 | 154 : 14 | 167 : 1 | 168 : 3 | 223 : 6 | 226 : 13 | 234 : 20.
animum, 7 : 3 | 49 : 17 | 56 : 14 | 60 : 9 | 63 : 22 | 64 : 15 | 74 : 4 | 79 : 11, 27 | 80 : 22 | 100 : 12, 21 | 104 : 13 | 108 : 8, 17 | 114 : 6, 17 | 115 : 19 | 120 : 4 | 121 : 6

127 : 20 | 134 : 11 | 139:20 | 151 : 21 | 153: 20 | 182 : 7 | 215 : 8 | 216 : 16 | 218 : 11 | 219 : 23 | 220 : 8 | 222: 18, 24 | 223 : 1 | 231: 17.
animumque, 9 : 16.
animus, 4 : 8, 12 | 5 : 7, 16, 18, 22 | 11 : 13, 23 | 13 : 3, 13 | 17 : 4, 8 | 18 : 5, 20, 22 | 24: 11 | 33 : 12 | 40 : 2, 5 | 46 : 17, 23 | 52 : 10 | 53 : 3, 11 | 57 : 6 | 58: 12 | 67 : 4 | 82 : 24 | 84 : 24 | 86 : 22 | 87 : 3 | 99 : 11 | 108 16 | 114: 29 | 115 : 17 | 116 : 2 | 127 : 18 | 135 : 9 | 140: 7 | 148 : 15 | 180 : 9 | 188 : 1 | 196 : 15 | 210: 13, 23 | 213 : 5 | 214: 6 | 215 : 22 | 217 : 6 | 218 : 3 | 220 : 14, 20 | 222 : 28 | 225 : 1.
animuſque, 31 : 8.
anni, 94 : 11 | 105 : 10 | 203 : 9.
Annio, 39 : 22.
annis, 6 : 23 | 18 : 6 | 66: 16, 18 | 86 : 21 | 87: 13 | 97 : 21.
Annius, 14 : 9 | 94 : 9 | 125 : 9.
anno, 92 : 18 | 173 : 4 | 178 : 11 | 181 : 8.
annos, 31 : 5 | 59 : 9 | 64: 17 | 99 : 8 | 116 : 6.
annua, 7 : 2.
annuite, 163 : 8.
annum, 21 : 14 | 37 : 3 | 174 : 32.
annuus, 177 : 16.
anquirant, 68 : 5.
ante, 23 : 10 | 29 : 13 | 34 : 27 | 40 : 22 | 49 : 1 | 65 : 17 | 73 : 14 | 80: 10 | 93 : 20 | 97 : 23 | 100 : 21 | 126 : 15 | 130 : 14 | 137 : 25 | 142 : 5 | 151 : 16 | 153: 17 | 155 : 19 | 186 : 32 | 210 : 5 | 221 20 | 212: 5.
antè, 11 : 11 | 16 : 18 | 21: 19 | 25 : 19 | 33 : 23 | 36 : 9, 18 | 37 : 8 | 39: 18 | 46 : 4 | 50 : 5 | 69: 19 | 79 : 10 | 95 : 12 | 97 21 | 105 : 13 | 106 : 4 | 118 : 19 | 123 : 2 | 124: 21 | 127 : 24 | 128 : 11 | 138 : 10 | 143 : 16 | 144: 25 | 146 : 18 | 151 : 22 | 161 : 7 | 162 : 10 | 226: 7 | 228 : 11 | 230 : 2 | 234 : 3.
antea, 15 : 6 | 16 : 16 | 17: 7 | 20 : 16 | 23 : 1 | 29: 10 | 37 : 1 | 61 : 1 | 66: 10 | 79 : 5, 22, 24 | 81: 21 | 82 : 3 | 102 : 12 | 104 : 13 | 109 : 16 | 114: 27 | 116 : 11 | 118 : 4 | 121 : 16 | 122 : 8 | 127: 14 | 129 : 2 | 138 : 12 | 141 : 3 | 142 : 10 | 143: 6 | 144 : 3 | 148 : 12 | 152 : 16 | 154 : 24 | 159: 8 | 163 : 3 | 166 : 11 | 175 : 11 | 185 : 8 | 189: 20 | 197 : 18 | 201 : 27 | 209 : 1 | 215 : 17 | 217: 17, 18 | 218 : 22 | 223: 8 | 224 : 6.
antecapere, 80 : 10.
anteferebat, 74 : 5.
anteferret, 74 : 12.
antehac, 21 : 9.
anteibant, 166 : 12.
anteibat, 164 : 2 | 219 : 4.
anteire, 221 : 9.
anteiret, 62 : 9.
anteponerent, 99 : 1.
antequam, 173 : 1.
antevenire, 61 : 2 | 136: 1 | 143 : 1.
antevenit, 103 : 25 | 110: 10.
Antiochi, 189 : 22.
Antiocho, 160 : 11 | 189: 10.
Antiochum, 189 : 4 | 207: 22.
Antiochus, 189 : 5.
antipodas, 204 : 13.
antiquam, 201 : 19.
antiquis, 219 : 20.
antiquitatis, 198 : 27.
antiquos, 205 : 22 | 230 : 10.
Antonio, 21 : 15 | 51 : 22.
Antoniorum, 207 : 14.
Antonium, 19 : 7 | 21 : 20.
Antonius, 20 : 20 | 29 : 15 | 51 : 1, 18 | 54 : 3 | 187: 1, 9 | 207 : 14.
anxiè, 128 : 17 | 222 : 31.
anxium, 113 : 23 | 117 : 6,
anxius, 36 : 4 | 62 : 21 | 67 : 2 | 109 : 19 | 120: 14 | 139 : 12 | 188 ; 7 | 200 : 11.
Ap. 233 : 1.
aperiat, 92 : 5.
aperire, 194 : 9.
aperirem, 49 : 10 | 52 ; 5.
aperiret, 91 : 22.
aperit, 33 : 10 | 35 : 13 | 36 : 18.
aperiundum, 52 : 11.
aperiunt, 33 : 18.
apertæ, 201 : 18.
apertè, 79 : 25 | 97 : 8 | 210 : 22 | 234 : 21.
aperto, 61 : 15.
apertum, 215 : 23.
aperuiſſe, 19 : 18.
Apollinis, 199 : 2.
appellabant, 174 : 23.
appellabantur, 6 : 24.
appellabas, 228 : 11.
appellandi, 80 : 26.
appellant, 75 : 10 | 108: 2 | 204 : 17.
appellantes, 77 : 7 | 199: 21.
appellare, 14 : 3 | 16 : 20 | 142 : 11 | 155 : 7.
appellar, 54 : 7 | 151 : 3 | 154 : 19.
appellata, 172 : 6 | 201 27.
appellati, 159 : 5.
appellato, 38 : 8.
appellatur, 41 : 15 | 50: 8 | 77 : 9.
appellaverant, 189 : 15.
appellavêre, 76 : 15.
appellaverunt, 173 : 15.
appellaviſſet, 117 : 4.
appellavit, 206 : 18.
appellem, 71 : 10 | 166: 9 | 189 : 16.
appelletis, 182 : 5.
appello, 45 : 3.
appetebat, 12 : 3.
appetens, 5 : 17 | 63 : 2.
appetere, 115 : 10.
appetiverunt, 69 : 14.
appetuntur, 221 : 11.
Appius, 169 : 2 | 200 : 3 | 209 : 5.
approbat, 173 : 27.
approbaveritis, 161 : 20.
approbent, 215 : 27.
approbo, 40 : 20.
appropinquare, 107 : 15.
apti, 233 : 19.
aptis, 186 : 26.
apud, 8 : 12 | 15 : 4 | 17: 15 | 29 : 9 | 40 : 17 | 41: 14 | 43 : 23 | 47 : 17 | 63 : 21 | 66 : 12 | 72 : 6 | 79 : 9 | 82 : 9 | 86 : 6 | 102 : 26 | 107 : 28 | 111: 12 | 112 : 15 | 116 : 11 | 127 : 15 | 131 : 22 | 136: 2, 19, 28 | 144 : 13 | 145: 13, 17 | 146 : 15, 17 | 147 : 11 | 149 : 11, 12 | 151 : 19 | 153 : 20, 23 | 170 : 4 | 171 : 2, 3, 6, 7 | 175 : 12 | 178 : 3 | 189 : 7 | 190 : 8, 9, 11, 13 | 196 : 22 | 201 : 17 | 202 : 28 | 207 : 9 | 209: 3 | 219 : 23 | 222 : 8, 21, 24 | 223 : 8 | 226 : 2, 3, 10 | 232 : 3.
Apulia, 23 : 12.
Apuliâ, 33 : 22.
Apuliam, 22 : 1 | 23 : 13 | 36 : 8.
aquâ, 137 : 1, 23.
aquæ, 104 : 4 | 105 : 11 | 123 : 26, 30 | 124 : 2 | 136 : 22 | 139 : 5 | 144: 11.
aquam, 123 : 32 | 144: 13.
aquarum, 75 : 12 | 110 ; 1.
aquatum, 139 : 16.
aquilam, 54 : 1.
aquilo, 199 : 19.
aquilonem, 204 : 30.
aquis, 94 : 18 | 200 : 17.
aræ, 78 : 7 | 171 : 23.
arant, 3 : 5.
aras, 127 : 1.
arbitrati, 119 : 16.
arbitratu, 150 : 13.
arbitrio, 98 : 7 | 212 ; 7.
arbitris, 16 : 21.
arbitror, 179 : 15 | 211: 10, 18 | 218 : 21.
arbori, 75 : 12.
arborum, 104 : 3 | 105: 2 | 107 : 19.
arbuſtis, 104 : 5 | 107 : 13.
arcem, 110 : 7 | 118 : 18 | 180 : 5.
arceſſebant, 91 : 5.
arceſſere, 122 : 11.
arceſſit, 33 : 9.
arceſſivit, 169 : 19 | 173 ; 26 | 188 : 6.
arceſſunt, 47 : 5.
Archelao, 207 : 24.
Archelaus, 189 : 23.
arcum, 206 : 24.
arcûs, 206 : 24, 26.
ardebat, 96 : 18 | 170 : 9.
ardens, 5 : 17.
ardentia, 111 : 9.
ardet, 215 : 22.
ardoribus, 77 : 4 | 78 ; 11.
ardua, 220 : 23.
arduum, 3 : 16.
arduus, 7 : 12.
arenam, 126 : 12.
arenamque, 125 : 16.
arenoſo, 104 : 3.
arenoſus, 125 : 26.
argenti, 86 : 1 | 114 : 11.
argento, 196 : 9.
argentoque, 68 : 3.
argentum, 26 : 14 | 173 ; 26.
argentumque, 124 : 24.
arguituri, 173 : 23.
argumentis, 172 : 23.
arida, 123 : 23.
aridam, 107 : 14.
arido, 104 ; 3.

aridus, 137: 10.
arietibus, 124: 23.
Ariobarzanis, 190: 14 | 192: 10.
aris, 44: 18 | 54 8.
Ariſtæus, 204: 34.
Ariſtonicum, 189: 13.
arma, 20: 21 | 22: 10 | 23: 9, 11 | 26: 6 | 43: 21 | 47: 10 | 52: 17, 25 | 80: 5 | 95: 8 | 100: 13 | 102: 6 | 106: 14 | 107: 16 | 111: 16 | 117: 20 | 123: 17 | 124: 10 | 134: 1 | 140: 23 | 143: 20, 25 | 145: 4, 7 | 148: 10 | 150: 21 | 153: 20 | 162: 6, 20 | 164: 8 | 165: 2 | 166: 3 | 167: 11, 15 | 183: 10 | 186: 7 | 191: 9, 18 | 196: 5 | 197: 11 | 217: 8 | 228: 1 | 230: 23 | 231: 27.
armabat, 192: 26.
armare, 168: 9.
armat, 67: 25.
armata, 27: 2 | 158: 19 | 179: 13.
armati, 16: 5 | 87: 6 | 89: 3 | 141: 11 | 186: 14 | 222: 35.
armatis, 22: 4, 15 | 83: 16.
armato, 167: 21.
armatos, 47: 9 | 153: 27 | 212: 1 | 230: 24.
armatum, 53. 16.
armatus, 7: 12 | 96: 8 | 145: 18 | 199: 20 | 228: 1.
armaverat, 50: 23.
armaverit, 151: 24.
Armeniâ, 191: 21 | 192: 11 | 204: 27 | 206: 34.
Armeniam, 190: 15.
Armenii, 76: 9.
Armeniis, 77: 2.
armis, 6: 19 | 7: 10 | 9: 18 | 19: 2 | 27: 10 | 29: 10, 14, 18 | 30: 17 | 41: 4 | 42: 7 | 46: 19 | 50: 22 | 65: 13 | 67: 29 | 70: 6 | 77: 10 | 79: 19, 28 | 80: 14 | 81: 2, 18, 26 | 93: 21 | 95: 16 | 103: 22 | 105: 14 | 106: 22 | 107: 21 | 111: 1 | 113: 13, 14 | 114: 16 | 122: 1 | 123: 10 | 134: 27 | 135: 15 | 136: 4, 20 | 140: 20 | 147: 5 | 150: 15, 16 | 153: 24, 27 | 154: 7 | 157: 8 | 159: 19 | 165: 13 | 166: 14 | 167: 3, 6 | 177: 1 | 181: 11 | 186: 26 | 190: 2 | 201: 7, 14 | 203: 28 | 210: 6, 8 | 212 10 | 216: 10 | 219: 5 | 222: 17 | 233: 7.
armorum, 33: 24 | 46: 21 | 112: 20 | 114: 12 | 123: 16 | 139: 4 | 191: 3 | 200: 7.
Arpinas, 227: 8 | 228: 6.
Arpini, 115: 2.
arrectæ, 165: 12.
arrectis, 119: 11.
arrectos, 134: 26.
arrectus, 140: 7.
arreptis, 122: 1.
arrexerat, 129: 15.
arrexit, 32: 3.
arrogant, 132: 7.
arrogantia, 223: 11.
Arſaci, 188: 17.
arsêre, 182: 1.
arte, 102: 1 | 174: 17.
artè, 107: 11 | 133: 8.
artem, 192: 25 | 216: 14.
artes, 9: 3, 14 | 59: 2 | 84: 16 | 134: 7 | 214: 1 | 219: 11 | 220: 13 | 225: 6 | 228: 4.
arteſque, 213: 14.
artibus, 3: 1 | 6: 1 | 8: 15 | 11: 13 | 61: 2 | 64: 6 | 97: 25 | 103: 19 | 128: 13 | 129: 19 | 130: 17 | 143: 1 | 210: 10 | 216: 9 | 231: 2.
artifices, 93: 3.
artificio, 133: 2.
artis, 3: 11 | 57: 9 | 80: 20 | 100: 20 | 115: 4 | 190: 17.
artiſſumè, 119: 12.
artium, 4: 9 | 97: 21.
artiùs, 53: 14 | 182: 8 | 213: 12.
artus, 207: 11.
arva, 201: 18.
arvo, 137: 9.
aſcenderat, 140: 2.
aſcendere, 7: 14 | 143: 21.
aſcendêre, 82: 19.
aſcenderis, 50: 8.
aſcendunt, 192: 17.
aſcitum, 36: 19.
Aſia, 189: 14.
Aſiâ, 2: 12 | 9: 21 | 197: 14.
Aſiæ, 189: 5 | 201: 27.
Aſiam, 75: 8.
Aſiamque, 189: 22.
Aſiaticos, 207: 16.
Aſpar, 152: 10.
Aſpare, 153: 5.
Aſparem, 154: 18.
aſper, 7: 12.
aſpera, 21: 25 | 47: 10 | 53: 13 | 136: 16, 26 | 198: 7 | 213: 11, 18 | 220: 22.
aſperâ, 94: 14.
aſperas, 8: 26 | 63: 15.
aſperè, 97: 18 | 117: 13.
aſperi, 76: 2.
aſperior, 18: 15 | 140: 19 | 197: 19.
aſperis, 197: 24.
aſperitas, 106: 10.
aſperitate, 118: 23 | 124: 7 | 136: 21 | 138: 20.
aſperitatem, 75: 4 | 84: 23.
aſperitates, 123: 24 | 170: 22.
aſperius, 98: 3 | 130: 5 | 210: 9.
aſperiùs, 222: 31.
aſpernabatur, 4: 8.
aſpero, 144: 2.
aſperos, 51: 12.
aſperrumè, 210: 5.
aſperrumis, 222: 34.
aſperrumum, 103: 21.
aſperum, 33: 5 | 216: 1.
aſſecla, 234: 14.
aſſedit, 25: 6 | 48: 19.
aſſentando, 215: 1.
aſſentiebantur, 44: 14.
aſſequeretur, 5: 21.
aſſequi, 60: 3.
aſſerit, 204: 26 | 206: 33.
aſſideri, 188: 10.
aſſiduis, 158: 18.
aſſuetum, 176: 19.
aſſumitur, 85: 1.
aſſurgere, 194: 9.
aſtutiæ, 21: 17.
at, 6: 17 | 8: 7 | 11: 1 | 18: 14 | 20: 12 | 24: 11 | 27: 2, 12 | 33: 2, 15 | 36: 2, 22 | 42: 13, 17 | 44: 14 | 49: 20 | 51: 13 | 54: 3 | 58: 10 | 60: 13 | 72: 14 | 73: 18 | 79: 12, 18 | 83: 5, 11 | 84: 5 | 86: 9 | 88: 8 | 90: 17 | 91: 10, 17 | 93: 9, 22 | 94: 21 | 105: 18 | 107: 23 | 108: 11 | 110: 9 | 111: 15 | 112: 1 | 114: 27 | 122: 8 | 123: 10 | 124: 15 | 128: 32 | 131: 4 | 132: 19 | 133: 4 | 135: 18 | 139: 11 | 141: 3 | 143: 2 | 146: 25 | 151: 20 | 158: 10 | 161: 1, 23 | 164: 19 | 165: 4 | 170: 6 | 174: 7, 32 | 176: 8 | 186: 15 | 187: 14 | 193: 13 | 196: 16 | 203: 36 | 207: 27 | 208: 4 | 210: 8 | 218: 6 | 223: 5 | 230: 21 | 232: 21 | 233: 8, 20 | 234: 7.
Athenienſes, 2: 13.
Athenienſibus, 42: 23.
Athenienſium, 8: 2, 5.
Atherbal, 66: 2 | 67: 27 | 75: 1 | 79: 27 | 80: 5 | 81: 6 | 103: 26.
Atherbale, 64: 19 | 80: 11 | 92: 17.
Atherbalem, 62: 3 | 66: 11 | 67: 22, 24 | 68: 13 | 73: 11 | 74: 6 | 79: 17 | 80: 23 | 83: 14.
Atherbali, 73: 19 | 82: 12 | 83: 10.
Atherbalis, 73: 16 | 79: 11 | 80: 26 | 81: 12 | 83: 3.
Atilius, 199: 8.
atque, 1: 3 | 2: 4, 15, 15, 16, 17 | 3: 3, 6 | 4: 3, 11, 12 | 5: 2, 9 | 6: 3, 8, 11, 20 | 7: 1, 10 | 8: 22, 26 | 9: 10, 14 | 10: 10, 11, 13 | 11: 14, 16, 21 | 12: 2, 6 | 13: 10, 13 | 15: 13 | 16: 21 | 17: 4, 6, 10, 13 | 18: 3, 4, 6 | 19: 5, 19 | 20: 4, 18 | 21: 4, 7, 10, 21, 26 | 22: 23 | 23: 5, 6, 11, 12, 15, 18 | 24: 4, 10 | 25: 5, 10, 13, 20 | 26: 8, 9, 12, | 27: 3, 5, 11 | 29: 11, 19 | 30: 3, 9, 12, 16, 19, 20 | 31: 4, 9, 17 | 32: 5, 7, 19 | 33: 22 | 34: 1, 17 | 35: 2 | 36: 2 | 37: 1, 12 | 39: 4, 11, 14, 16 | 40: 2, 8, 9, 10, 22 | 41: 3, 5, 7, 11, 15, 19, | 42: 8 | 43: 14, 21 | 44: 15, 17 | 45: 9, 10 | 46: 7, 10, 14, 20, 21, 25 | 47: 9, 16 | 48: 2, 12, 16, 21, 23 | 49: 4, 5 | 50: 10, 11 | 51: 20 | 52: 5, 10, 12, 13, 15, 22 | 53: 8, 9, 12 | 54: 9 | 55: 6, 9 | 56: 4 | 57: 2, 6 | 58: 13, 15 | 59: 1, 11, 15 | 60: 12 | 61: 4, 12, 20, 22 | 62: 11 | 63: 4, 7, 19 | 64: 2, 13, 18 | 67: 3, 15 | 69: 5, 19 | 70: 9, 10 | 71: 9 | 72: 8 | 73: 5 | 76: 3 | 79: 15 | 80: 8, 22 | 81: 2 | 82: 1, 23 | 83: 15, 23 | 84: 2, 19 | 85: 13 | 86: 1, 23 | 87: 1 | 88: 11 | 89: 4, 12, 14, 18 | 91:

91:1 | 92: 11 | 93:3, 11 | 94:21 | 95:10, 17 | 96:5, 13 | 97:1, 22 | 98:1, 7, 9 | 99:3, 5 | 102:2, 18 | 104:3, 5, 10 | 105:3, 15 | 106:1, 11 | 107:20, 23 | 108:2, 7 | 109; 24 | 110:21 | 111:1, 12, 22 | 112:8 | 113:4 | 114:1, 6, 9, 24 | 115:16 | 116:2, 8 | 117:6 | 118:6 | 119:10, 18 | 121:17, 23 | 123:23 | 124:8 | 125:23, 26 | 126:10 | 127:14, 26 | 128:12 | 129:2 | 131:7, 22 | 132:17 | 133:11 | 135:16 | 136:11, 17, 20 | 137:14 22 | 138:12, 15, 19 | 139:2, 4. 18, 22 | 140:13 | 141:8, 23 | 142:5, 9, 14, 15 | 143:6, 17 | 144:1, 8, 10 | 145:2, 3, 12, 19 | 146:1, 4, 27 | 147:2 | 148:1, 5 | 150:14, 16, 21 | 151:8, 27 | 152:8 | 155:12 | 156:7 | 158:2, 6, 8, 10, 16, 19 | 159:9 | 160:1, 2, 8, 19 | 162:3, 22 | 163:1, 8, 12 | 164:9, 15 | 165:12, 15 | 166:1, 6, 7 | 167:5, 17 | 168:4, 7 | 169:30 | 171:1 | 172:7 | 173:11, 18 | 177:21 | 178:29 | 179:3 | 183:7 | 185:13, 14 | 186:13, 27 | 188:7, 22 | 189:21 | 190:13 | 192:23, 34 | 197:9, 20 | 198:12, 22 | 199:17 | 200:20 | 201:9, 14 | 202:13, 24 | 203:3, 6 | 208:21, 22 | 209:1, 6, 11 | 210:3, 8 | 211:5, 6, 11 | 212:6, 11 | 213:2, 3, 5, 9, 11 | 214:13, 17 | 215:9, 13 | 216:1, 7, 17 | 217:1, 26 | 218:18, 21 | 219:6, 25, 28 | 220:1, 21 | 221:11, 14, 16, 18, 19, 23 | 222:1, 17, 19, 20, 28 | 223:2, 4, 6, 9, 24 | 224:17, 19, 21 | 225:1 | 226:1, 5, 14, 18 | 227:15, 22 | 228:2 | 229:8 | 231:5, 12, 18.
atroci, 23:2.
atrocitate, 20:2 | 146:21.
atrocitatem, 83:19.
atrociter, 94:8.
atrox, 41:7 | 61:9 | 173:2.
Attalum, 189:11.
attamen, 143:20.
attendere, 48:24 | 135:24.
attentiùs, 46:16.
attigerant, 146:9.
attigerit, 212:16.
attingat, 166:10.
attingere, 75:3 | 101:9 | 214:8, 19.
attingit, 74:14.
attinuiſſe, 153:2.
attollit, 226:13.
attollitur, 171:13.
attonitus, 169:12.
attractus, 232:23.
attribuit, 137:13.
attrita, 134:15.
attriverant, 126:4.
attriverat, 13:10 | 61:17.
attulerit, 52:6.
avaritia, 4:8 | 6:3 | 8:11 | 9:2, 11, 14 | 10:10 | 84:17 | 98:12 | 158:10 | 221:13.
avaritiâ, 33:1 | 45:9 | 68:2 | 84:24 | 88:10 | 100:21 | 104:12 | 127:13, 21 | 134:14 | 138:8 | 159:9 | 182:1.
avaritiæ, 91:9 | 149:5 | 221:18.
avaritiam, 46:25 | 134:12 | 198:3.
aucta, 6:14 | 58:12 | 139:22 | 158:11.
auctæ, 78:2 | 101:1.
aucto, 173:12 | 178:21 | 224:5.
auctor, 86:8 | 204:26 | 206:33.
auctore, 20:13.
auctoremque, 185:7.
auctores, 76:2 | 219:28.
auctoribus, 183:2 | 214:16.
auctoris, 173:15.
auctoritas, 31:14 | 33:10 | 68:8 | 90:9 | 218:23 | 226:3.
auctoritate, 17:13 | 80:18 | 84:14 | 100:16.
auctoritatem, 82:21 | 169:2 | 220:25.
auctum, 183:7.
auctus, 223:21.
auctuſque, 135:4.
audacia, 4:7 | 20:6 | 45:19 | 46:11 | 52:1 | 53:1 | 55:11 | 232:33.
audaciâ, 8:15 | 52:24 | 63:14 | 70:9.
audaciæ, 14:6 | 15:12 | 21:3 | 43:19.
audaciam, 25:21 | 39:15 | 140:22.
audacias, 231:26.
audaciſſumo, 226:1.
audaciſſumos, 89:1.
audaciter, 174:24.
audacius, 52:20.
audax, 5:16.
audeam, 188:21.
audeant, 217:10.
audeat, 162:12 | 222:3 | 223:22.
audeatis, 162:10.
audebat, 89:18 | 115:10 | 129:10 | 202:17.
audendo, 191:19.
audere, 185:4.
audet, 227:16.
audiebat, 188:10.
audiebatur, 80:16.
audiendo, 222:20 | 225:28.
audienti, 48:23.
audientibus, 232:28, 35.
audierat, 20:6, 14 | 110:1 | 152:12.
audio, 72:2.
audire, 36:20 | 131:8 | 234:13, 22.
audiri, 112:24.
audiſſe, 39:5.
audiſtis, 17:8.
audita, 83:8 | 135:9 | 198:17.
audito, 193:13.
auditorum, 234:20.
auditum, 151:17.
audituros, 229:16.
audiveram, 70:15.
audiverat, 80:11 | 82:22.
audivi, 38:12 | 60:7 | 220:15.
audivit, 121:8.
audiunt, 108:2.
Aventinum, 89:3 | 158:19.
averſabatur, 194:1.
avertere, 52:26 | 136:13.
avertêre, 189:5.
averteret, 154:14.
avertitur, 146:24.
augendæ, 7:1.
augere, 25:18 | 79:27 | 94:22 | 203:36.
augerentur, 198:15.
augeri, 44:7 | 107:9 | 139:11 | 208:17.
augeſcunt, 92:14.
augete, 168:10.
avi, 82:10.
avida, 62:17.
avidè, 209:3.
avidi, 7:16 | 141:13.
avidior, 192:29.
avidis, 77:16.
avidiſque, 175:19.
avidiſſumus, 154:17 | 197:3.
avidius: 212:18 | 162:9 | 167:18.
avido, 82:25 | 210:15.
avidum, 102:13.
avidus, 74:1 | 92:21 | 115:1 | 202:20.
aviis, 109:7.
aulæa, 175:4.
aulæis, 215:4.
Auli, 95:7 | 100:7 | 101:10 | 109:13.
Aulo, 94:7 | 95:18 | 96:7.
Aulum, 95:1.
Aulus, 94:11.
avo, 64:13.
avorſum, 147:12.
aureas, 203:24.
Aureliæ, 12:13 | 29:2.
aures, 227:25 | 229:17.
auri, 191:3.
auribus, 52:3 | 169:12.
auro, 65:13 | 68:3 | 91:7.
aurum, 124:24.
auſi, 8:20 | 198:22.
auſtri, 172:7.
auſurum, 152:4.
auſus, 17:4 | 161:16 | 181:1 | 230:31.
aut, 3:11 | 5:3 | 7:12 | 8:19 | 11:10, 19, 21 | 13:13 | 14:14 | 17:2, 15 | 18:10 | 19:2, 12 | 20:22 | 21:17 | 22:26 | 27:1 | 30:13 | 32:4, 11, 12 | 36:16 | 38:15 | 39:4 | 40:6 | 42:1, 4, 5, 15, 21 | 43:10, 11, 18, 23 | 45:14 | 46:9, 11 | 47:3 | 48:5 | 50:19, 23 | 51:11 | 52:1 | 54:10 | 55:20, 21, 22 | 56:1, 2 | 57:5 | 59:6, 7 | 62:11, 21 | 65:14 | 69:12, 13 | 70:12, 22 | 71:5, 10 | 72:6 | 74:5 | 75:3, 4, 14, 16 | 76:4, 12 | 77:10 | 79:28 | 81:4 | 83:1 | 85:5 | 88:4 | 89:10 | 90:1, 2, 5 | 91:18 | 93:21 | 94:12, 18, 19 | 97:5, 6 | 98:11, 100:1, 5 | 101:6, 13, 19, 24, 26 | 104:16, 17, 18, 20 | 106:4, 8 | 107:21 | 108:10, 23 | 109:14, 20, 26, 110:22 | 111:6, 11 |

17 | 112 : 16, 18, 24, 25 | 113 : 8, 10, 12, 19 | 117 : 10, 20, 21 | 119 : 20 | 120 : 7 | 121 : 9, 20, 21 | 122 : 10 | 123 : 8 | 124 : 13 | 128 : 2, 3 | 129 : 11, 12 | 130 : 1, 21 | 131 : 14, 22 | 132 : 19 | 134 : 14, 17, 20 | 135 : 15, 24 | 136 : 6, 7, 8, 13 | 138 : 15, 16 | 139 : 8, 11 | 140 : 7 | 142 : 16 | 143 : 8, 16, 17, 20 | 144 : 3 | 145 : 4, 11 | 147 : 12 | 149 : 10 | 153 : 6 | 158 : 2, 3 | 159 : 4, 12, 22 | 160 : 4, 22 | 161 : 4, 5, 6, 14, 23 | 162 : 13 | 164 : 3 | 165 : 3 | 167 : 1, 7, 10 | 169 : 12, 26 | 170 : 2, 3, 6 | 171 : 12 | 176 : 4 | 178 : 1, 9 | 179 : 5, 6 | 180 : 1 | 182 : 1 | 183 : 4, 5 | 185 : 4, 9 | 190 : 1 | 191 : 21 | 193 : 6 | 194 : 2 | 196 : 8, 21 | 197 : 18 | 198 : 1, 3, 7 | 200 : 16, 17 | 203 : 19 | 204 : 21 | 205 : 7 | 208 : 13 | 209 : 10 | 210 : 17 | 211 : 12, 13 | 212 : 4, 13, 15, 22, 23 | 213 : 19, 20 | 215 : 4, 15, 21, 22, 23 | 216 : 2, 14 | 217 : 11, 12, 21 | 218 : 2 | 219 : 3, 5 | 220 : 11, 14, 26 | 222 : 4, 29 | 223 : 12 | 225 : 14 | 227 : 1, 2, 6 | 229 : 8, 9 | 230 : 2, 15, 18, 19 | 231 : 25, 30, 31, 32 | 233 : 24.
autem, 16 : 14 | 34 : 15 | 36 : 4 | 39 : 1, 14 | 42 : 14 | 44 : 19 | 55 : 14, 22 | 59 : 9 | 65 : 14 | 66 : 2 | 70 : 9 | 77 : 2 | 89 : 15 | 104 : 4 | 137 : 10 | 158 : 7 | 167 : 14 | 191 : 23 | 198 : 24 | 204 : 24 | 206 : 28, 30.
autorem, 163 : 15.
Autronio, 38 : 8.
Autronium, 36 : 20.
Autronius, 14 : 7 | 15 : 7, 14.
autumat, 207 : 21.
autumni, 208 : 5.
avunculus, 169 : 28.
avus, 69 : 23.
auxerat, 6 : 1.
auxilia, 6 : 20 | 47 : 14 | 63 : 4 | 64 : 2 | 96 : 12 | 100 : 17 | 129 : 6 | 160 : 21 | 166 : 12.
auxiliantur, 81 : 19.
auxiliariis, 135 : 11 | 137 : 13 | 139 : 15.
auxiliarios, 103 : 1 | 145 : 20.
auxilii, 33 : 2 | 73 : 1 | 81 : 7 | 90 : 17 | 101 : 6.
auxiliis, 191 : 22 | 196 : 14.
auxilio, 2 : 9 | 6 : 16 | 7 : 10 | 107 : 10, 21 | 110 : 8, 11 | 117 : 7 | 128 : 3 | 146 : 28 | 168 : 6 | 191 : 23.
auxiliorum, 201 : 8.
auxilium, 27 : 12 | 35 : 7 | 69 : 7, 17 | 107 : 19 | 151 : 24.
auxiſſe, 165 : 1.
auxiſſent, 214 : 16.
axe, 187 : 4.
axibuſque, 187 : 5.

B.

BAcchanaliorum, 176 : 12.
Bæbium, 91 : 19.
Bæbius, 92 : 8.
Balearium, 150 : 14.
Ballera, 170 : 16.
barbarâ, 77 : 6.
barbari, 144 : 8, 19 | 146 : 22 | 147 : 7 | 148 : 15 | 149 : 5.
barbarico, 211 : 18.
barbarorum, 208 : 14.
barbaros, 16 : 13.
Barbuleïum, 174 : 23.
beatus, 233 : 28 | 234 : 5.
bella, 5 : 13 | 27 : 3 | 48 : 26 | 89 : 14 | 159 : 2 | 168 : 9 | 191 : 19 | 205 : 13 | 225 : 16.
bellandi, 189 : 2.
bellaturi, 159 : 15.
belli, 2 : 14 | 7 : 9 | 18 : 19 | 19 : 2 | 20 : 24 | 22 : 11 | 24 : 8 | 26 : 2 | 31 : 3 | 32 : 15 | 33 : 14 | 37 : 13 | 41 : 1 | 49 : 1 | 51 : 22 | 79 : 18 | 84 : 18 | 85 : 4 | 92 : 21 | 94 : 3, 12 | 98 : 8 | 102 : 19 | 108 : 14 | 109 : 16 | 114 : 29 | 116 : 16 | 123 : 24 | 125 : 5 | 127 : 12, 13, 22 | 129 : 11 | 136 : 5, 26 | 138 : 8 | 142 : 10 | 143 : 6, 17 | 145 : 24 | 148 : 11, 24 | 160 : 14 | 163 : 5 | 165 : 12 | 167 : 2 | 169 : 23, 27 | 174 : 2 | 186 : 23 | 188 : 17, 23 | 190 : 3 | 191 : 2, 5 | 198 : 1, 26 | 203 : 2 | 211 : 5 | 212 : 1, 14 | 218 : 4 | 225 : 7 | 234 : 15.
bellicarum, 96 : 6.
bellicas, 98 : 10.
bellicoſa, 32 : 17.
bellicoſi, 77 : 12.
bellicoſus, 79 : 11.
Bellienum, 149 : 15.
bellique, 34 : 8 | 84 : 23 | 197 : 10.
bellis, 40 : 13 | 70 : 18 | 99 : 4 | 158 : 18 | 171 : 9 | 191 : 20 | 197 : 16, 24 | 198 : 7 | 222 : 34.
bello, 2 : 15, 17 | 3 : 14 | 6 : 16 | 8 : 15, 17, 22 | 25 : 19 | 32 : 13 | 37 : 3, 10 | 40 : 8, 11 | 48 : 1 | 52 : 2 | 54 : 2 | 61 : 15 | 63 : 3 | 64 : 10 | 67 : 25 | 69 : 13, 14 | 78 : 11 | 79 : 4 | 80 : 12 | 84 : 4 | 93 : 19 | 96 : 7 | 97 : 6 | 100 : 15 | 103 : 11 | 104 : 16 | 114 : 20 | 116 : 12 | 117 : 14 | 126 : 2 | 128 : 22 | 129 : 5 | 148 : 8 | 154 : 17 | 165 : 10, 14 | 167 : 8 | 189 : 18 : 190 : 15 | 200 : 7 | 202 : 15 | 210 : 18 | 211 : 6 | 212 : 16 | 233 : 22.
bellua, 221 : 13.
belluis, 2 : 1.
bellum, 13 : 16, 18 | 14 : 16 | 19 : 4 | 21 : 24 | 23 : 5, 12 | 24 : 7 | 31 : 17 | 40 : 12 | 44 : 19 | 47 : 5 | 48 : 7 | 49 : 19 | 51 : 10 | 52 : 24 | 61 : 8, 12 | 62 : 21 | 70 : 12 | 73 : 11 | 75 : 3 | 79 : 22, 25 | 80 : 8 | 81 : 8 | 93 : 22 | 94 : 5 | 100 : 22 | 101 : 9 | 103 : 5, 20 | 108 : 18, 21 | 109 : 4 | 113 : 13 | 114 : 22 | 117 : 11, 18 | 122 : 4 | 123 : 1, 5 | 124 : 8 | 127 : 10 | 128 : 5, 23, 32 | 130 : 3, 18 | 136 : 11 | 143 : 8 | 147 : 16 | 153 : 8, 26 | 154 : 1, 20 | 156 : 4 | 158 : 4, 9, 14, 21 | 159 : 13 | 161 : 18 | 163 : 17 | 164 : 7, 9 | 165 : 10 | 166 : 7 | 167 : 19 | 168 : 2 | 177 : 11, 13, 18 | 178 : 15 | 190 : 7 | 191 : 6, 18 | 195 : 7 | 196 : 11 | 198 : 11 | 199 : 11 | 203 : 33 | 210 : 6, 14 | 211 : 11, 20 | 213 : 16 | 230 : 24, 25.
bene, 3 : 13 | 33 : 20 | 44 : 6 | 46 : 4 | 47 : 15 | 80 : 22 | 130 : 17 | 132 : 15 | 138 : 13, 17 | 146 : 1 | 151 : 22 | 161 : 20 | 163 : 14 | 188 : 26.
benefacta, 130 : 11 | 164 : 17, 24.
beneficia, 25 : 10 | 63 : 3 | 69 : 7, 8 | 70 : 1 | 81 : 18 | 130 : 14 | 142 : 12 | 217 : 5.
beneficii, 104 : 20 | 150 : 9.
beneficiis, 6 : 21 | 8 : 20 | 64 : 16 | 70 : 20 | 148 : 7 | 197 : 7 | 198 : 3 | 225 : 8.
beneficio, 65 : 10 | 132 : 12.
beneficium, 219 : 30.
beneque, 215 : 27.
benevolentia, 149 : 10.
benificia, 69 : 24 | 89 : 1.
benificii, 90 : 15.
benificio, 130 : 2 | 138 : 10 | 218 : 5.
benignè, 66 : 6 | 119 : 11 | 142 : 11 | 148 : 9 | 155 : 7.
benignitate, 149 : 7 | 211 : 13.
benignitatem, 150 : 6.
Beſtia, 14 : 9 | 34 : 7 | 84 : 2.
Beſtiâ, 84 : 9 | 85 : 13 | 91 : 6 | 125 : 7.
Beſtiæ, 86 : 8, 17 | 97 : 14 | 131 : 14.
Beſtiæque, 92 : 13.
Beſtiam, 92 : 18 | 125 : 5.
beſtiis, 71 : 3 | 75 : 14.
Bibuli, 222 : 1 | 231 : 32.
Bibulum, 228 : 13.
biduum, 119 : 19.
biennii, 178 : 17.
binas, 18 : 10.
binos, 7 : 2.
binum, 187 : 5.
bis, 89 : 2 | 196 : 19 | 215 : 7 | 232 : 22 | 234 : 10, 11.
Bithyni, 193 : 3.
Bithynia, 201 : 27.
Bithyniâ, 173 : 22 | 189 : 21.
Bithyniam, 189 : 14 | 193 : 16.
Bocche, 147 : 15.
Bocchi, 127 : 8, 15, 20 | 128 : 4, 29 | 146 : 16 | 149 : 8, 16 | 150 : 18 | 151 : 27 | 152 : 12.
Bocchique, 138 : 22.
Boccho, 127 : 22 | 147 : 8 | 150 : 9 | 151 : 3 | 152 : 10 | 153 : 11.

Bocchum, 114 : 15 | 123: 5 | 128 : 20 | 143 : 4 | 153 : 1 | 154 : 22.
Bocchus, 79 : 3 | 127 : 11 | 136 : 8 | 143 : 9 | 146: 12, 24 | 148 : 9, 20 | 150 : 5, 12 | 152 : 15 | 154: 25 | 155 : 7.
Bomilcar, 93 : 2, 8 | 107 : 3 | 120 : 1, 13.
Bomilcare, 121 : 18.
Bomilcarem, 93 : 13 | 104: 8 | 113 : 14.
Bomilcari, 92 : 25.
Bomilcaris, 121 : 5 | 122: 2.
bona, 11 : 18 | 17 : 5 | 18: 24 | 31 : 2 | 45 : 18 | 61: 22 | 122 : 10 | 132 : 4 | 148 : 2 | 152 : 15 | 161: 22 | 212 : 24 | 214 | 17 | 216 : 5 | 220 : 22 | 224 : 15 | 225 : 16.
bonâ, 25 : 9 | 211 : 16 | 218 : 8 | 219 : 3.
bonæ, 3 : 11 | 9 : 14 | 101: 6 | 155 : 8 | 220 : 13.
bonam, 7 : 15 | 179 : 18.
bonaque, 22 : 21.
bonarum, 58 : 2.
bonas, 9 : 3 | 57 : 9 | 100: 20 | 115 : 4 | 225 : 6.
boni, 7 : 5 | 8 : 11 | 16: 10 | 17 : 12 | 55 : 3 | 65: 15 | 111 : 12 | 118: 22 | 125 : 7 | 134 : 23 | 135: 24 | 142 : 16 | 164 : 9 | 166 : 12 | 168 : 6 | 196: 5 | 220 : 8.
bonique, 159 : 4.
bonis, 9 : 18 | 26 : 14 | 30 : 7 | 42 : 21 | 43:24 | 45 : 14 | 46 : 6 | 52: 22 | 61 : 2 | 97 : 25 | 115 : 16 | 133 : 22 | 159: 12 | 162 : 1 | 164 : 7 | 188 : 22 | 203 : 34 | 210: 10 | 212 : 18 | 219 : 17 | 220 : 6, 24 | 221 : 18 | 223 : 2, 17 | 229 : 23.
boniſque, 215 : 3.
bono, 3 : 5 | 63 : 20 | 80: 24 | 85 : 3 | 99 : 11 | 159 : 7 | 167 : 20.
bonoque, 86 : 9 | 93 : 8.
bonorum, 4 : 3 | 37 : 20 | 58 : 11 | 134 : 6 | 135 : 2 | 167 : 9 | 187 : 16 | 212 : 12 | 221 : 22.
bonos, 19 : 10 | 42 : 22 | 43 : 4 | 46 : 3, 26 | 88 : 16 | 90 : 15 | 108 : 4 | 134 : 21 | 201 : 12 | 224: 25 | 227 : 19 | 234 : 17.
bonoſque, 130 | 10.
bonum, 5 : 2 | 9 : 7 | 31 : 14 | 34 : 22 | 73 : 19 | 82 : 14 | 128 : 12, 14 | 134 : 10 | 198 : 18 | 219: 24 | 220 : 9 | 223 : 11 | 224 : 23.
bonumque, 8 : 12.
bonus, 9 : 13 | 12 : 14 | 27 : 4 | 50 : 2 | 63 : 13 | 75 : 11 | 90 : 16 | 165 : 18 | 197 : 25 | 203 : 10 | 209 : 11 | 210 : 3 | 220: 17.
brachium, 175 : 18.
breve, 229 : 26.
brevi, 7 : 7 | 50 : 20 | 135: 17.
brevì, 34 : 26 | 58 : 9 | 63 : 10 | 67 : 15, 22 | 76 : 8 | 77 : 7 | 78 : 1 | 80 : 26 | 82 : 19 | 102 : 7 | 105 : 4 | 112 : 1 | 115 : 5 | 143 : 1 | 174: 7 | 213 : 15.
brevis, 2 : 3 | 57 : 2.
breviter, 154 : 5.
Bruti, 33 : 7.
Bruto, 181 : 6.
Brutorum, 160 : 8.
Bruttio, 33 : 22.
Bruttium, 201 : 23.
Brutum, 211 : 21.
Brutus, 33 : 9.

C.

C. 14 : 3, 8, 11 | 15 : 11 | 19 : 7 | 20 : 20 | 21 : 25 | 22 : 1, 13 | 23 : 9 | 26 : 4 | 29 : 9 | 34 : 3, 4 | 35 : 12 | 37: 8 | 38 : 13, 15 | 39 : 23 | 40 : 1, 6, 17 | 41 : 10, 16 | 42 : 20 | 43 : 19 | 44 : 4, 16 | 45 : 8 | 46: 4 | 48 : 9 | 49 : 8 | 53:17 | 54 : 2, 3 | 68 : 14 | 69: 6, 11, 16, 24 | 70 : 15, 19 | 71 : 7, 14 | 73 : 5 | 74 : 8 | 81 : 14 | 83 : 19 | 86 : 9 | 87 : 9 | 91 : 1, 10, 19, 21 | 92 : 8 | 97: 2 | 99 : 3 | 102 : 26 | 111 : 26 | 114 : 24 | 125: 9 | 164 : 3 | 165 : 16 | 167 : 14 | 172 : 10 | 173: 4 | 175 : 2 | 177 : 10 : 178 : 4 | 180 : 12 | 181 : 7 | 208 : 7 | 221 : 7 | 226: 1, 3 | 227 : 8 | 229 : 6, 14, 24, 27 | 230 : 14, 27 | 231 : 4 | 232 : 3, 15, 34 | 233 : 25 | 234 : 1, 20.
Cabira, 190 : 13.
cadavera, 55 : 16 | 56 : 2 | 188 : 15.
cadaveribus, 41 : 4 | 147 : 5.
cadaverum, 177 : 5.
cadere, 139 : 11.
cadunt, 55 : 8 | 109 : 8.
cæci, 127 : 13.
cæcum, 151 : 25.
cæcus, 82 : 24 | 94 : 19.
cæde, 34 : 16 | 37 : 20 | 67 : 28 | 138 : 19 | 163: 10 | 211 : 19.
cædebantur, 177 : 2.
cædem, 26 : 2 | 41 : 4 | 48:16 | 59 : 8 | 87 : 10 | 88 : 13 | 93 : 5 | 267: 20 | 211 : 19.
cædere, 105 : 22 | 111 : 22 | 119 : 17 | 143 : 15.
cædes, 5 : 14 | 102 : 4 | 225 : 16.
cædis, 16 : 2 | 21 : 10.
cædibus, 161 : 22 | 203:23.
cæduntur, 185 : 15.
cælata, 10 : 2.
cælo, 75 : 12.
cælum, 24 : 9 | 37 : 11 | 48 : 29 | 95 : 9 | 138 : 14 | 179 : 3.
Cæpio, 171 : 18.
Cæſar, 38 : 15 | 39 : 25 | 44 : 12 | 46 : 4 | 49 : 8, 12, 14, 17 | 225 : 2 | 234 : 3.
Cæſare, 14 : 3 | 38 : 19 | 233 : 26.
Cæſarem, 228 : 14.
Cæſari, 37 : 8 | 39 : 8 | 231 : 32.
Cæſaris, 39 : 23 | 234 : 1.
cæſum, 198 : 3.
cætera, 18 : 7 | 24 : 1 | 34 : 9 | 35 : 14 | 44 : 19 | 48 : 4 | 75 : 5 | 78 : 8 | 79 : 4 | 100 : 14 | 108 : 7 | 120 : 9 | 125 : 14 | 137 : 1 | 150 : 5 | 153 : 5 | 158 : 10 | 181 : 12 | 200 : 14, 24 | 210 : 19 | 223 : 15 | 224 : 13.
cæteræ, 29 : 13.
cæteram, 138 : 23.
cæteras, 159 : 20 | 216 : 14.
cæteraſque, 9 : 3.
cæteri, 6 : 17 | 17 : 12 | 34 : 26 | 36 : 9 | 37 : 6 | 44 : 12 | 50 : 23 | 69 : 12 | 113 : 5 | 123 : 4, 15 | 145 : 28 | 146 : 10 | 153 : 15 | 155 : 20 | 163 : 16 | 175 : 15 | 180: 10 | 194 : 2.
cæterique, 11 : 7.
cæteris, 1 : 1 | 12 : 3 | 22: 13 | 34 : 5 | 50 : 7 | 83: 11 | 92 : 13 | 97 : 14 | 101 : 26 | 124 : 11 | 139 | 11 : 140, 22 | 155: 10 | 158 : 17 | 169 : 8 | 173 : 13 | 178 : 26 | 222 : 26.
cæteriſque, 25 : 21 | 46 : 15 | 51 : 9 | 218 : 6.
cæterorum, 37 : 23 | 40 : 17.
cæteros, 33 : 20 | 34 : 23 | 35 : 19 | 43 : 4 | 55 : 7 | 71 : 2 | 164 2 | 216 : 16 | 218 : 5.
cæteroſque, 32 : 1 | 34 : 13.
cæterum, 54 : 6.
cæterùm, 14 : 14 | 17 : 8 | 42 : 19 | 58 : 15 | 59 : 12 | 65 : 17 | 67 : 14, 21 | 68 : 25 | 70 : 17 | 74 : 1 | 76 : 1, 15 | 79 : 26 | 80 : 21 | 84 : 24 | 85, 8 | 97 : 20 | 98 : 6 | 100 : 16 | 102 : 17 | 103 : 20 | 106 : 11, 27 | 109 : 24 | 111 : 17 | 113 : 10 | 121 : 2 | 122 : 9 | 123 | 26 | 124 : 4, 14 | 125 : 11 | 126 : 10 | 128 : 7, 23 | 129 : 10 | 133 : 14 | 135 : 13 | 137:16 | 138 : 6, 21 | 140 : 12 | 141:15 | 144 : 13 | 148 : 13 | 150 : 3, 9 | 151 : 11 | 152 : 3, 13 | 153 : 25 | 154 : 16, 25 | 155 : 3 | 164 : 24 | 191 : 4 | 209 : 8 | 218 : 20 | 219 : 13 | 221 : 13 | 225 : 22.
Caium, 99 : 9.
calamitas, 32 : 5.
calamitate, 35 : 6 | 134 : 16 | 218 : 16.
calamitoſum, 37 : 14.
Cale, 205 : 16.
calent, 229 : 17.
callidam, 197 : 2.
callidè, 74 : 1.
callidi, 189 : 8.
calliditas, 190 : 1 | 222 : 33.
calliditate, 152 : 2.
callidos, 95 : 3.
callidum, 222 : 7.
callidus, 128 : 3 | 142 : 3 | 216 : 4 | 222 : 2.
calonibus, 165 : 5.
calonum, 171 : 12.
calorem, 75 : 4.
Calpurniani, 207 : 4.
Calpurnio, 84 : 3.
Calpurnius, 84 : 3, 13, 20 | 85 : 10 | 86 : 2 | 207 : 3.
calvi, 177 : 3.
calumnia, 229 : 22.
calumniâ, 23 : 15.

calumniæ, 227 : 1.
Camelos, 207 : 22.
Camelum, 207 : 24.
camera, 50 : 10.
Camertem, 21 : 26.
Camiſos, 199 : 14.
Campaniam, 205 : 5 | 206: 35.
campi, 106 : 9 | 201 : 4.
campis, 147 : 1 | 150 : 18.
campo, 110 : 25.
candida, 211 : 14.
canere, 141 : 9 | 144 : 24 | 145 : 1.
canes, 12 : 6 | 174 : 29.
canibus, 204 : 34.
caninam, 200 : 3.
capere, 11 : 11 | 25 : 19 | 50 : 5 | 70 : 12 | 95 : 8 | 111 : 16, 18 | 119 : 18 | 137:21 | 139:3 | 145 : 4.
caperem, 216 : 8.
caperent, 33 : 13 | 119 : 10.
caperet, 23 : 3 | 105 : 13.
caperetur, 67 : 4.
capeſſe, 213 : 18.
capeſſebant, 161 : 4.
capeſſendam, 219 : 13.
capeſſere, 216 : 7.
capeſſite, 45 : 6 | 134 : 16.
capeſſundam, 179 15.
capeſſunt, 176 : 14.
capi, 94 : 16 | 113 : 7 | 124 : 15 | 147 : 2.
capiamini, 130 : 12 | 162: 11.
capiamus, 44 : 4.
capiant, 217 : 22.
capiat, 169 : 4.
capiatis, 183 : 9.
capiebant, 143 : 12.
capiebantur, 12 : 4.
capientis, 143 : 13.
capit, 74 : 13 | 79 : 15 | 108 : 23 | 109 : 5 | 138: 18 | 170 : 20.
capitalium, 29 : 14 | 48 : 18 | 50 12.
capite, 119 : 23 | 135 : 2 | 140 : 13 | 220 : 26.
capiti, 175 : 8 | 176 : 4.
capitis, 47 : 2 | 122 : 11.
Capito, 14 : 11.
capitolio, 15 : 15 | 37 : 2.
capiunda, 22 : 9.
capiundæ, 5 : 20 | 94 : 13.
capiundis, 162 : 16.
capiundum, 114 : 28.
capiunt, 107 : 16.
capiuntur, 109 : 8.
Cappadocia, 192 : 11.
Capſa, 136 : 18.
Capſâ, 137 : 26.
Capſam, 138 : 2 | 143 : 2.
Capſenſes, 136 : 28.
Capſenſium, 138 : 18, 21.
capta, 135 : 12 | 145 : 7 | 178 : 3.
captâ, 45 : 2 | 124 : 27 | 128 : 2 | 217 : 23.
captæ, 91 : 4.
captam, 205 : 17 | 212 : 8.
captarem, 17 : 3.
capti, 53 : 6 | 71 : 3 | 107: 22.
captis, 144 : 25.
captivi, 189 : 11.
captivis, 160 : 3.
captivoſque, 128 : 1.
capto, 61 : 20.
captos, 114 : 3.
captum, 162 : 12 | 187 : 7.
captus, 12 : 13 | 55 : 19 | 57 : 9 | 117 : 9.
Capuæ, 23 : 12.
Capuam, 23 : 16 | 24 : 1.
caput, 47 : 6 | 67 : 21 | 121 : 10 | 194 : 9.
Capys, 205 : 5 | 206 : 35.
Carbo, 199 : 17.
Carbonem, 211 : 21.
carcere, 50 : 8 | 87 : 10.
carcerem, 50 : 7.
carceris, 184 : 3.
carebat, 11 : 13.
carendum, 166 : 7.
carent, 230 : 14.
carere, 234 : 11.
Cares, 205 : 3.
carinæ, 77 : 2.
carior, 74 : 13 | 223 : 17.
cariora, 21 : 7 | 219 : 29.
cariorem, 224 : 17.
carique, 174 : 26.
cariſſume, 72 : 10.
cariſſumum, 178 : 23.
cariſſumus, 143 : 2.
carius, 73 : 19 | 80 : 18 | 153 : 20.
carminibus, 164 : 13 | 206: 10 | 209 : 5.
carne, 137 : 4.
carnificis, 226 : 20.
caro, 76 : 3.
caros, 65 : 10.
carpens, 204 : 24.
Carthago, 8 : 23.
Carthagine, 78 : 3 | 126:7.
Carthaginem, 77 : 9 | 97 : 23.
Carthaginienſe, 158 : 9.
Carthaginienſes, 40 : 13 | 69 : 24 | 70 : 5 | 78 : 7 | 125 : 25 | 126 : 15, 21 | 127 : 24.
Carthaginienſi, 69 : 15.
Carthaginienſibus, 61 : 19 | 189 : 3.
Carthaginienſium, 61 : 15 | 78 : 12 | 125 : 24 | 126 : 18.
Carthaginis, 158 : 11.
carum, 65 : 3 | 134 : 2.
carus, 62 : 10 | 63 : 11 | 64 : 11 | 67 : 11 | 135 : 23 | 152 : 15 | 154 : 14.
caſibus, 208 : 19.
Caſſio, 34 : 24 | 39 : 21 | 91 : 15.
Caſſius, 14 : 7 | 34 : 26 | 91 : 2, 10.
caſtellæ, 108 : 22 | 135 : 12 | 188 : 13.
caſtellanorum, 139 : 6.
caſtellaque, 136 : 12 | 169: 25.
caſtelli, 139 : 16, 24 | 141 : 4.
caſtello, 138 : 23 | 139:4 |
caſtellum, 140 : 4, 23.
caſtra, 25 : 20 | 29 : 11 | 50 : 20 | 51 : 3, 8, 16 | 80 : 4 | 85 : 12 | 95 : 7 | 102 : 1 | 106 : 21 | 107: 12 | 109 : 23 | 111:13, 25 | 112 : 4 | 124 : 1 | 141 : 16 | 142 : 9 | 145: 21 | 151 : 4, 15 | 152: 6 | 153 : 10 | 154 : 21 | 178 : 2 | 187 : 13 | 201: 11 | 208 : 19 | 210 : 22 | 233 : 5.
caſtris, 7 : 9 | 30 : 2 | 56: 1 | 94 : 7, 12 | 101 : 12, 24, 26 | 105 : 12 | 107 : 16 | 108 : 5 | 109: 9 | 112 : 8 | 128 : 8 | 137 : 21, 24 | 139 : 16 | 144 : 11 | 145 : 22 | 151 : 13, 27 | 177 : 24 | 192 : 31 | 203 : 31 | 207 : 30 | 211 : 2 | 233 : 19.
caſtriſque, 186 : 18.
caſtrorum, 95 : 17 | 107: 23 | 112 : 1.
caſu, 29 : 5 | 67:11 | 118: 25 : 122 : 2 | 126 : 9 | 198 : 22.
caſum, 32 : 21 | 40 : 22 | 72 : 12 | 81 : 10 | 83 : 1 | 110 : 19 | 143 : 14 | 174 : 30.
caſura, 89 : 21.
caſurum, 64 : 8.
caſus, 50, 23 | 58 : 5 | 114 : 21 | 143 : 27.
Catabathmon, 75 : 10 | 78 : 4.
cataphracti, 192 : 14.
catenæ, 169 : 35.
catenis, 116 : 13.
catervas, 11 : 17.
catervatim, 143 : 18.
Catilina, 5 : 12 | 11 : 15 | 12 : 11 | 13 : 14 | 15 : 6, 9, 33 | 16 : 3, 18 | 19 : 3 | 21 : 1, 14 | 25 : 6 | 27 : 12 | 28 : 1 | 32 : 4, 10 | 33 : 23 | 34 : 6 | 48 : 11 | 50 : 17 | 51 : 2, 12, 20 | 54 : 18 | 55 : 9, 15.
Catilinâ, 35 : 2.
Catilinæ, 5 : 7 | 11 : 23 | 12 : 9 | 14 : 2, 15 | 20 : 13, 21 | 21 : 19, 22 | 24 : 11 | 27 : 18 | 30 : 2, 6 | 37 : 11, 21 | 44 : 7 | 46 : 15 | 55 : 12.
Catilinam, 19 : 15 | 29 : 12, 16 | 32 : 8 | 34 : 17 | 35 : 3 | 37 : 17 | 51 : 25 | 55 : 4 | 169 : 16.
Cato, 44 : 14 | 48 : 19, 21 | 49 : 8, 13, 15.
Catone, 218 : 6.
Catoni, 49 : 20.
Catonis, 50 : 4 | 222 : 6.
Catuli, 164 : 23 | 168 : 6.
Catulo, 28 : 1 | 157 : 1 | 169 : 2.
Catulus, 27 : 18 | 38 : 13, 17 | 169 : 5 | 181 : 6.
cava, 198 : 20.
cavata, 195 : 2.
caveat, 114 : 5.
cavendum, 21 : 17.
cavendus, 184 : 9.
cavere, 44 : 19 | 109 : 18 | 232 : 32.
caveret, 116 : 1.
caveri, 118 : 21 | 152 : 20.
caveris, 221 : 21.
cavete, 53 : 6.
cauſa, 204 : 6 | 205 : 20 | 226 : 21 | 231 : 16.
cauſâ, 11 : 9 | 25 : 2 | 27 : 3 | 36 : 16 | 39 : 6 | 45 : 10 | 72 : 3 | 73 : 10 | 150 : 16 | 155 : 17 | 163 : 16 | 213 : 16.
cauſam, 2 : 14 | 28 : 7 | 44 : 3 | 51 : 7 | 52 : 4 | 228 : 13.
cauſis, 30 : 11.
cauſſa, 13 : 3, 11 | 189 : 1.
cauſſâ, 20 : 12 | 34 : 3 | 54 : 5 | 85 : 8 | 117 : 2 | 128 : 20 | 129 : 17 | 132: 18 | 212 : 8.
cauſſæ, 69 : 18.
cauſſam, 79 : 18 | 117 : 1 | 119 : 22 | 127 : 22 | 233: 25.
cauſſas, 94 : 1 | 211 : 3.
cauſſis, 194 : 8 | 214 : 16.
Ceam, 204 : 35.
cecidiſſet, 17 : 1.
cedant, 227 : 26 | 230 : 23.
cedebant, 201 : 10.
cedentem, 95 : 2.

cedentes, 106 : 22.
cedentibus, 105 : 20.
cedere, 8 : 20 | 27 : 15 | 94: 2 | 106 : 12 | 112 : 13.
cedet, 224 : 15.
cedunt, 47 : 15.
celeberrumi, 175 : 6.
celebrantur, 8 : 5.
celebrare, 122 : 12.
celebrat, 8 : 1.
celebrata, 200 : 9.
celebratæ, 205 : 9.
celebratum, 103 : 8.
celebratus, 135 : 4.
celebratuſque, 118 : 9.
celebravêre, 133 : 12.
celebraviſſe. 200 : 14.
celebritatem, 194 : 5.
Celer, 23 : 17 | 34 : 3 | 51: 14.
celeritate, 34 : 22 | 124: 14 | 170 : 14 | 208 : 15.
celeriùs, 195 : 9.
cenſebant, 73 : 20.
cenſeo, 40 : 21 | 44 : 8 | 47 : 8 | 48 : 14 | 168 : 13 | 183 : 12 | 219 : 16.
cenſere, 80 : 13.
cenſerent, 82 : 11.
cenſes, 89 : 6 | 182 : 8.
cenſeſne, 222 : 9.
cenſet, 168 : 1.
cenſetis, 177 : 16.
cenſores, 20 : 5.
cenſorium, 233 : 1.
cenſos, 135 : 2.
cenſuerant, 83 : 13.
cenſuerat, 39 : 25 | 48 : 22 | 160 : 15.
cenſuit, 46 : 7.
centuriæ, 221 : 9.
centurias, 137 : 17.
centuriis, 140 : 12.
centurio, 95 13.
centuriones, 53 : 15 | 95 : 4 | 118 : 10 | 140 : 9.
Cepario, 36 : 18 | 48 : 7 | 50 : 16.
Ceparium, 36 : 7.
Ceparius, 36 : 9 | 37 8.
ceperamus, 225 : 4.
ceperant, 113 : 2 | 220 : 17 | 223 : 1.
ceperat, 55 : 13 | 61 : 21 | 97 : 20 | 106 : 13 | 136: 27 | 145 : 6.
ceperint, 47 : 10.
ceperit, 7 : 19 | 134 : 17.
cepi, 131 : 19 | 190 : 7.
cepiſſe, 23 : 9 | 26 : 7 | 129: 4 | 148 : 10.
cepiſſet, 164 : 17 | 165 ; 3.
cepiſti, 225 : 28.
cepit, 13 : 17 | 84 : 22 | 121 : 6 | 166 : 3 | 169: 16.
ceram, 60 : 10.
cernere, 54 : 9.
cerneres, 3 : 1 | 55 : 11.
cerni, 112 : 24.
certa, 33 : 16 | 151 : 9 | 160 : 17.
certabant, 8 : 14 | 31 : 15 | 106 : 26.
certabat, 50 : 2 | 199 : 28.
certabatur, 112 : 15.
certamen, 2 : 5 | 7 : 13 | 32 : 3 | 67 : 29 | 97 : 25 | 104 : 12 | 108 : 19.
certamina, 27 : 3 | 189 : 7.
certamine, 66 : 1 | 158 : 2 | 223 : 19.
certamini, 208 : 21.
certaminis, 158 : 20 | 179: 19.
certamus, 52 : 19.
certandum, 221 : 20.
certantes, 101 : 16 | 141: 14.
certantibus, 141 : 9.
certare, 62 : 9 | 103 : 23 | 197 : 13 | 222 : 35.
certari, 156 : 3.
certatim, 118 : 20.
certatum, 123 : 15 | 181: 11 | 212 : 6.
certatur, 54 : 18 | 111 : 12.
certaturos, 128 : 3.
certaturum, 136 : 8.
certaverunt, 207 : 23.
certaviſſe, 179 : 20.
certè, 41 : 19 | 59 : 17 | 64 : 10 | 87 : 3 | 132: 9 | 183 : 5 | 217 : 11 | 230 : 10.
certior, 102 : 8 | 128: 10 | 149 : 14.
certis, 14 : 16 | 17 : 2 | 128 : 23.
certiſſumus, 204 : 26 | 206 : 33.
certo, 13 : 1 | 46 : 15 | 204 : 2.
certò, 126 : 5.
certos, 201 : 17.
certum, 79 : 8 | 204 : 24.
cervices, 185 : 2.
cervicibus, 177 : 20.
ceſſerat, 79 : 22.
ceſſêre, 21 : 23.
ceſſerimus, 52 : 15.
ceſſi, 231 : 15.
ceſſit, 225 : 19.
ceteros, 4 : 11.
Cethegi, 48 : 6 | 168 : 7.
Cethego, 25 : 20 | 34 : 24 | 50 : 15 | 51 : 9.
Cethegum, 36 : 7.
Cethegus, 14 : 8 | 34 : 14, 18 | 37 : 7, 22 | 39: 13.
Charoneam, 207 : 23.
Chalcedona, 190 : 8.
Charybdi, 203 : 8.
Charybdis, 202 : 22.
Chleuaſmo, 207 : 8.
cibi, 136 : 23.
cibo, 192 : 32.
cibum, 101 : 24 | 102 : 6 | 137 : 21.
cibus, 76 : 3 | 137 : 5.
cicatrices, 132 : 20.
cicatricibus, 200 : 10.
Cicero, 29 : 16 | 33 : 18 | 35 : 11 | 200 : 3 | 226 : 18 | 227 : 17, 24.
Cicerone, 38 : 4, 10, 12.
Ciceronem, 22 : 11, 15 | 37 : 11 | 38 : 14.
Ciceroni, 20 : 16 | 21 : 16 | 22 : 17, 24.
Ciceronis, 20 : 1 | 34 : 8, 14, 23.
Ciliciam, 193 : 14.
Ciliciâque, 197 : 14.
Cillonum, 233 : 16.
Cimbricam, 161 : 23.
Cimbrico, 54 : 2.
Cinnæ, 168 : 3.
Cinnam, 37 : 1 | 199 : 21.
circiter, *præp.* 14 : 2 | 15 : 14 | 50 : 9 | 116 : 6 | 119: 6 | 149 : 12 | 151 : 16.
circiter, *adv.* 50 : 22.
circuiens, 104 : 10.
circuire, 102 : 3 | 106 : 23 | 145 : 23.
circum, *præp.* 11 : 16 | 21: 21 | 39 : 6 | 94 : 17.
circum, *adv.* 174 : 19 | 190 : 15.
circumque, 23 : 13.
circumadnitente, 190 : 10.
circumdat, 81 : 3.
circumdata, 170 : 5.
circumdato, 82 : 26 | 144: 18.
circumeundo, 39 : 3.
circumfuſi, 143 : 18.
circumgredimur, 191 : 22.
circumjecta, 203 : 15.
circumiens, 54 : 6.
circumlavit, 172 : 8.
circumſedit, 80 : 8.
circumſpectare, 121 : 22.
circumſpiciens, 140 : 3.
circumſpicit, 165 : 14.
circumſpicite, 197 : 25.
circumtuliſſe, 19 : 17.
circumveniamini, 160 : 1.
circumveniant, 110 : 18.
circumveniebant, 116 : 8.
circumvenire, 13 : 12 | 53: 5 | 136 : 7 | 143 : 16.
circumveniri, 44 : 1 | 107: 20.
circumvenit, 95 : 7 | 111 : 2 | 124 : 17.
circumveniundum, 163 : 10.
circumveniunt, 217 : 20.
circumventa, 178 : 27.
circumventam, 119 : 7.
circumventi, 48 : 11 | 149: 1 | 176 : 4.
circumventos, 151 : 18.
circumventum, 19 : 9 | 27 : 14.
circumventus, 25 : 14 | 62 : 21 | 146 : 26 | 181: 2.
Cirta, 92 : 17 | 128 : 8 | 138 : 4 | 146 : 2.
Cirtæ, 80 : 16 | 83 : 7.
Cirtam, 80 : 1, 6 | 81 : 2, 9 | 82 : 26 | 127 : 26 | 147 : 6 | 149 : 13.
cis, 158 : 6 | 189 : 6.
citatis, 198 : 20.
citerior, 170 : 9.
citeriore, 19 : 5 | 33 : 22 | 34 : 4.
citeriorem, 16 : 6 | 178 : 9.
citeriori, 169 : 18.
citi, 146 : 3.
cito, 35 : 17 | 112 : 10.
citus, 13 : 6.
civem, 167 : 13 | 231 : 2.
cives, 8 : 13 | 23 : 5 | 29 : 20 | 32 : 12 | 47 : 4 | 89 : 20 | 106 : 14 | 136 : 18 | 159 : 5 | 185 : 8 | 210 : 7 | 211 : 15 | 212 : 21 | 213 : 7 | 214 : 3 | 230 : 10.
civibus, 6 : 14 | 8 : 13 | 27 : 6 | 36 : 4 | 42 : 13 | 119 : 10 | 162 : 5 | 197: 9 | 211 : 1, 18 | 212 : 21 | 219 : 13, 20 | 220: 10.
civibuſque, 226 : 19.
civile, 13 : 16 | 133 : 9.
civilem, 142 : 6.
civili, 11 : 22 | 37 : 4 | 161 : 14.
civilia, 159 : 2 | 166 : 3 | 196 : 5.
civilibus, 61 : 12 | 157 : 8 | 181 : 11.
civilis, 5 : 14 | 99 : 2 | 125 : 11 | 163 : 5 | 218 : 1 | 231 : 16 | 234 : 15.
civiliter, 211 : 7.
civis, 25 : 12 | 55 : 19 | 119 : 23 | 226 : 7 | 229: 28 | 232 : 1.
civis, *pro cives*, 9 : 20 | 34: 25 | 43 : 25 | 48 : 17 | 90 : 14 | 97 : 25 | 121 : 21.
civitas, 7 : 7 | 9 : 9 |

4 | 33 : 17 | 40 : 9 | 43 : 5 | 49 : 4 | 99 : 2 | 100 : 18 | 109 : 15 | 119 : 20 | 205 : 16 | 214 : 1.
civitate, 11 : 15 | 30 : 7 | 43 : 15 | 97 : 16 | 161 : 9 | 203 : 19 | 218 : 12 | 219 : 1, 21 | 222 : 24 | 228 : 8, 9.
civitatem, 31 : 5 | 33 : 7 | 36 : 3 | 96 : 5 | 97 : 25 | 167 : 3 | 171 : 9 | 174 11 | 203 : 30 | 218 : 21 : 219 : 22 | 220 : 7.
civitates, 100 : 3 | 117 : 19 | 178 : 10 | 220 : 15 | 221 : 4 | 222 : 20.
civitati, 201 : 1 | 203 : 15.
civitatis, 6 : 2, 4 | 32 : 20 | 60 : 8 | 61 : 6 | 100 : 5 | 118 : 5 | 125 : 17 | 156 : 7 | 226 : 20.
civitatum, 32 : 18.
civium, 30 : 4 | 44 : 1 | 45 : 9 | 46 : 21 | 48 : 14 | 49 : 2 | 51 : 7 | 87 : 12 | 100 : 39 | 101 : 8 | 138 : 5 | 161 : 12, 22 | 167 : 6 20 | 212 : 3 | 218 : 9, 227 : 7, 18 | 230 : 22.
clade, 101 : 10 | 160 : 13.
cladem, 52 : 6 | 112 : 12.
clades, 32 : 5 | 71 : 2.
cladi, 134 : 8.
cladis, 43 : 9 | 87 : 11.
clam, 93 : 13 | 113 : 15 | 146 : 16 | 151 : 7 | 232 : 27.
clamor, 35 : 17 | 111 : 3 | 112 : 19.
clamore, 54 : 16 | 92 : 11 | 107 : 18 | 145 : 5.
clamorem, 107 : 9 | 111 : 23 | 145 : 2.
clandeſtinis, 193 : 4.
clara, 2 : 5 | 61 : 4 | 86 : 15 | 178 : 4.
claræ, 220 : 22.
clari, 31 : 10 | 63 : 21 | 159 : 21.
clarior, 109 : 19 | 138 : 12 | 216 : 17 | 225 : 13, 18.
clariores, 132 : 2.
clariſſuma, 50 : 14.
clariſſumam, 225 : 6.
clariſſumi, 42 : 7 | 214 : 15 | 226 : 6.
clariſſumus, 224 : 18.
claritudinem, 63 : 10.
claritudo, 59 : 2.
clarius, 39 : 8.
claro, 210 : 14.
claros, 82 : 21.
…rum, 3 : 14 | 120 : 5 | …0 : 18.
…, 48 : 21 | 49 : 13 | 57 : 7 | 74 : 8 | 115 : 12 | 138 : 12.
claſſe, 190 : 8 | 197 : 17.
claſſem, 179 : 3.
claſſes, 126 : 3.
claſſibus, 135 : 1 | 190 : 12 | 203 : 9 | 221 : 8.
claſſis, 221 : 3 | 224 : 9.
claudebat, 200 : 31.
Claudii, 233 : 1.
claudit, 176 : 20 | 185 : 11.
Claudius, 169 : 2.
claudo, 215 : 9.
claves, 67 : 13.
clauſa, 67 : 18.
clauſæ, 118 : 19.
clauſêre, 119 : 14.
clauſi, 71 : 4 | 193 : 11.
clauſo, 118 : 24.
clauſum, 9 : 5 | 51 : 20 | 82 : 1 | 95 : 19.
clemens, 80 : 17 | 209 : 11.
clementia, 159 : 20 | 214 : 2.
clementiâ, 92 : 6 | 211 : 14.
clientelæ, 130 : 7.
clientelas, 223 : 15.
clientes, 16 : 15.
clientibus, 39 : 11.
clientis, 121 : 15.
clientium, 21 : 21.
cloacis, 176 : 23.
Clodiano, 187 : 15.
Cn. 15 : 2 | 16 : 8, 11, 14 | 31 : 6, 17 | 37 : 9 | 150 : 4 | 185 : 1 | 187 : 14 | 197 : 23 | 211 : 20 | 217 : 12.
Cneus, 13 : 18.
coacta, 201 : 22.
coacti, 144 : 16 | 203 : 4.
coactis, 147 : 20.
coactos, 202 : 13.
coactus, 104 : 22 | 190 : 11.
coæquandis, 18 : 9.
coæquari, 223 : 14.
coæquati, 221 : 9.
coaleſcat, 220 : 9.
coaluêrat, 139 : 21.
coaluêre, 135 : 17.
coaluerint, 6 : 13.
coarguunt, 36 : 22.
cochleas, 139 : 17.
coctum, 101 : 24.
codicariæ, 192 : 12.
coëgerat, 76 : 5.
coëgêre, 77 : 11 | 138 : 5.
coëgerit, 232 : 18.
coëgiſſet, 101 : 10 | 109 : 14.
coëgit, 88 : 16 | 173 : 5.
cœlo, 124 : 2.
cœlum, 108 : 3 | 112 : 20.
cœnam, 175 : 3.
cœnatos, 151 : 13.
cœperat, 106 : 5 | 145 : 9.
cœpêre, 2 : 13 | 7 : 4 | 31 : 8 | 43 : 1 | 44 : 2 | 98 : 3 | 99 : 5 | 186 : 31 | 192 : 4 | 219 : 7.
cœperint, 131 : 6.
cœperunt, 10 : 7.
cœpiſti, 148 : 5 | 167 : 13.
cœpit, 8 : 25 | 10 : 9 | 32 : 21 | 79 : 25 | 84 : 24 | 92 : 2, 23 | 99 : 2 | 114 : 15, 17 | 125 : 15 | 131 : 17 | 137 : 28 | 138 : 12 | 208 : 17 | 222 : 28.
cœpta, 83 : 17.
cœptum, 80 : 7.
coërcebat, 145 : 26.
coërcere, 23 : 5.
coërcitum, 138 : 10.
cœtus, 233 : 15.
cogat, 167 : 3.
cogatis, 178 : 8.
cogebas, 227 : 20.
cogebat, 108 : 12 | 145 : 20.
cogebatur, 109 : 3.
cogendi, 83 : 13.
cogentes, 202 : 13.
cogere, 65 : 13 | 117 : 19 | 129 : 8 | 130 : 3 | 133 : 10 | 169 : 24.
cogeret, 141 : 17.
cogit, 127 : 6 | 197 : 12 | 201 : 6.
cogitanti, 216 : 20.
cogites, 35 : 5 | 217 : 6.
cognationem, 154 : 12.
cognatis, 64 : 19.
cognatorum, 68 : 17 | 130 : 7.
cognatum, 56 : 2.
cognita, 28 : 1 | 72 : 1 | 148 : 22.
cognitâ, 16 : 1 | 20 : 12 | 34 : 3 | 94 : 21 | 107 : 9, 16 | 148 : 15 | 175 : 2.
cognitam, 173 : 27.
cognitis, 96 : 18 | 105 : 4 | 109 : 11 | 121 : 5, 11 | 122 : 7 | 128 : 8 | 150 : 12.
cognito, 33 : 19 | 35 : 17 | 36 : 9 | 146 : 16.
cognitos, 129 : 8.
cognitum, 83 : 17 | 102 : 12 | 112 : 26 | 128 : 16 | 140 : 9 | 151 : 6 | 152 : 2 | 153 : 17 | 154 : 19 | 216 : 10.
cognitus, 73 : 13 | 79 : 5 | 103 : 21.
cognomen, 61 : 18.
cognomentum, 187 : 14.
cognoſcendâ, 216 : 7.
cognoſcendum, 61 : 14.
cognoſcentes, 179 : 14.
cognoſcere, 135 : 24.
cognoſcerent, 56 : 3.
cognoſces, 35 : 5.
cognoſcit, 110 : 14 | 149 : 16 | 204 : 15.
cognoveram, 48 : 26.
cognoverant, 33 : 18.
cognoverat, 16 : 8 | 25 : 21 | 106 : 25 | 121 : 18 | 123 : 23.
cognovêre, 138 : 4.
cognoveris, 10 : 13.
cognoverunt, 135 : 18.
cognovi, 17 : 3 | 42 : 2 | 126 : 9.
cognoviſſent, 37 : 5.
cognovit, 39 : 16 | 51 : 16 | 63 : 9 | 64 : 14 | 102 : 15 | 121 : 13 | 122 : 3 | 128 : 6 | 136 : 5 | 140 : 25 | 143 : 15.
cogor, 69 : 12.
cohors, 55 : 14 | 95 : 12 | 150 : 15 | 178 : 26.
cohortari, 16 : 20.
cohortatus, 19 : 13 | 35 : 18 | 141 : 1 | 146 : 9.
cohortem, 55 : 5.
cohortes, 50 : 18 | 53 : 14 | 54 : 5, 13 | 106 : 18 | 109 : 21 | 110 : 18 | 125 : 9 | 145 : 16 | 186 : 31 | 192 : 22 | 203 : 26.
cohortibus, 102 : 25 | 105 : 12 | 110 : 15 | 111 : 26 | 137 : 13 | 139 : 15 | 148 : 17.
cohortibuſque, 135 : 10.
cohortis, 145 : 19.
cohortium, 103 : 2 | 145 : 1 | 203 : 31.
colam, 133 : 8.
colantur, 220 : 8.
colebantur, 8 : 11.
colendo, 5 : 3.
coleremus, 71 : 14.
colerent, 70 : 16.
coleret, 64 : 5.
colite, 66 : 3.
collaris, 186 : 18.
colle, 104 : 6 | 105 : 10 | 106 : 30 | 144 : 17.
collecta, 123 : 29 | 168 : 12.
collega, 187 : 14.
collegâ, 100 : 11.
collegam, 19 : 7 | 21 : 20 | 170 : 28 | 192 : 9.
collegis, 94 : 10.
collem, 95 : 16 | 144 : 16.
collibuiſſent, 41 : 3.
collibuiſſet, 226 : 9 | 232 : 13 | 233 : 11.
colligere, 143 : 16.
collis, 104 : 2 | 106 : 9 |

107:21 | 170:4.
collis, *pro colles*, 109:10, 25 | 110:3 | 144:10.
collocat, 53 : 15 | 104 : 10 | 106:19 | 113:12.
collocatis, 35:15.
collocaverat, 201: 17.
colloquendi, 113: 18.
colloquio, 95:19 | 152 : 17 | 155:9 | 199:5.
colloquium, 154:26|155: 6.
colonia, 78:5.
coloniæ, 52 : 15 | 168 : 11.
colonias, 215: 17.
coloniis, 14:11 | 99:9 | 219: 16 | 233 : 17.
colonis, 22: 23 | 54:1.
colonos, 171:24.
color, 13 : 5.
colore, 155:11.
colorem, 206:25.
coluêre, 134: 8.
comes, 93 : 8.
comeſo, 234 :4.
cometarum, 204:24.
comici, 207: 5.
cominùs, 54: 17 | 200:9.
comitatus, 35:13.
comitia, 93:21 | 94: 11.
comitiis, 20 :19.
comitiorum, 21 : 22 | 94: 6 | 101 :7.
commaculares, 147: 17.
commacularetur, 212:12.
commaculatos, 162 : 13.
commeatibus, 84 : 21 | 194: 3.
commeatu, 138: 27.
commeatum, 93 : 19|100: 14 | 102:21 | 103:13 | 137: 14 | 145:10.
commeatus, 52:15| 124: 3 | 174:8 | 197: 17.
commemorando, 54: 12| 227:23.
commemorat, 205: 17.
commemorem, 228:4.
commendationi, 28:2.
commendavit, 230: 3.
commendo, 29:7.
commercari, 117: 21.
commercia, 76:13.
comminutæ, 113:4.
comminutas, 114:4.
commiſerant, 208:8.
commiſerat, 21:3.
commiſerunt, 234: 21.
committere, 219: 23.
committi, 54:15.
commodare, 13:9.
commodo, 9:7 | 128:9 | 147 : 10.
commodum, 60: 6 | 74: 12 | 217:22.
commonefacere, 104:20.
commonefacias, 226: 16.
commoratus, 29:9|53:9.
commori, 169:10.
commotus, 25:4 | 82:23| 115:18.
commoverat, 231: 18.
commovetur, 227: 10.
commune, 2:1 | 115:17.
communem, 131: 12|196: 4.
communes, 127: 21.
communi, 219:9.
communiaſque, 218:19.
communibus, 150 : 13 | 154:5.
communicaſſe, 51:8.
communicato, 15:14.
communire, 117: 20.
communis, 126:7 | 152: 19 | 197 :19.
commutare, 218: 14.
commutatio, 68:8.
commutatis, 105:5.
commutato, 146:6.
comparant, 184: 9.
compararent, 23: 18.
comparaſti, 226: 15.
comparata, 40:21.
comparate, 131:7.
comparatis, 21 :14.
comparato, 29:25.
comparaverunt, 193:4.
compellaturum, 231:9.
comperi, 216: 15 | 222: 20.
comperimus, 118 : 26 | 155:4.
comperior, 101:22|153:1.
comperiſſet, 80 :23.
comperit, 119: 2.
comperta, 20: 3 | 29:12| 96: 5 | 123:21.
comperto, 193 : 16.
compertum, 2 :15 | 12 : 10 | 22:26 | 51:25|75: 5 | 227: 3.
competere, 169:13.
complentur, 138 :19.
compleri, 41: 5.
complet, 50:19.
complexu, 41: 2.
complures, 14 :12 | 16 : 10 | 19: 12 | 32:8 |34: 2 | 63:19.
compluribus, 11: 5 | 20 : 14.
componas, 188: 27.
componenda, 214: 8.
componendi, 148 : 24.
componentem, 200: 14.
componere, 210: 6.
componi, 154: 20.
comportant, 124:25.
comportare, 103: 11.
compoſita, 133: 1| 213 :7.
compoſitam, 132: 11.
compoſitè, 40:22 | 46:4.
compoſiti, 159: 18.
compoſitis, 110:13 |118: 8 | 174:13.
compoſitiſque, 100 : 19 | 140:11.
compoſito, 148: 17 |154: 17 | 172:9.
compoſitum, 58:6 | 143: 9.
compoſiturus, 211 : 8.
compoſitus, 76: 7 | 204: 24.
compoſuerat, 203 : 26.
compoſueris, 210: 12.
compoſui, 157: 2.
compoſuiſſe, 192 : 8.
compoſuit, 100:17 | 103: 19 | 203: 34.
compotem, 199 : 24.
comprobato, 39: 10.
conabuntur, 184:9.
conari, 166: 10.
conati, 179: 5.
conatus, 102: 10| 121 : 13 | 170:15 | 186: 16.
concedat, 228: 1.
concederet, 66:13 | 113: 20 | 164: 1.
concedit, 113: 13 | 209 : 10.
concedunt, 132: 8.
conceſſerant, 159:3.
conceſſêre, 67:9 | 77 : 14| 180:3, 8.
conceſſerim, 197: 8.
conceſſeris, 214: 5.
conceſſi, 190:15.
conceſſione, 189:4.
conceſſiſſem, 73:4.
conceſſit, 17:11 | 70: 23.
conceſſum, 147: 14.
conclamant, 38: 3.
concilia, 202: 9.
concordia, 8: 11 | 163 : 7 | 166: 13 | 220: 8.
concordiâ, 65 : 16 | 158 : 8 | 166:2.
concordiæ, 36: 12 | 39 : 6 | 90:3 | 163:3 | 167: 3 | 212: 24.
concordiam, 164 : 19 | 167 : 8.
concordiamque, 214:4.
conciderant, 55:15.
concidere, 147 :4.
concidet, 213 : 15.
conciliet, 219: 24.
concione, 34:7 | 51:23 | 64: 3 | 86: 16 | 91:21| 92 : 10, 13 | 108: 6 | 201: 6.
concionem, 129: 17.
concionibus, 86: 11 | 122: 11.
concionis, 182: 10.
concitanda, 36: 8.
concitantur, 181:9.
concitatus, 28: 5.
concubinâ, 62 : 5 | 152 : 14.
concupita, 215: 2.
concupiverat, 43: 11.
concupivit, 9: 15.
concurrebant, 51: 6.
concurrentium, 175: 1.
concurrere, 112: 13.
concurrêre, 165: 7 | 210 : 22.
concurritur, 107: 18.
concurrunt, 54 : 16 | 113: 2.
concuſſerat, 20: 20.
concuſſus, 210: 18.
condemnabas, 226: 25.
condemnatis, 29 : 14 | 42: 13 | 43: 26.
condemnatus, 119: 22.
condiderant, 171: 3.
condidêre, 6: 8 | 78: 1.
conditam, 16: 4 | 162 : 20.
conditio, 17 : 9 | 19: 2 | 178: 6 | 182:6.
conditione, 126: 19, 20.
conditionem, 126:17.
conditiones, 113: 22.
conditionibus, 154: 19 | 203: 33.
conditor, 136: 18.
conditos, 191: 11.
conditum, 125: 10.
condonabam, 45: 12.
condonare, 210: 24.
condonaretur, 83: 21.
condonavêre, 126: 21.
conducit, 106: 18.
conductâ, 46:9.
confecerat, 92: 26.
confeceris, 228: 2.
confeciſtis, 177: 12.
confecti, 113: 5.
confectis, 36: 1 | 212: 8.
confecto, 40: 11 | 55: 11.
confectum, 66: 16 | 156:4.
confectus, 64: 18 | 116 : 19.
conferatur, 231: 20.
conferri, 230: 13.
confertim, 106: 5.
confertis, 146: 10.
confertiſſumi, 144: 5.
confertiſſumos, 55: 10.
confeſſique, 48: 16.
confeſſis, 48: 17.
confeſſus, 232: 28.
confeſtim, 196: 3.
conficere, 191: 6.
conficeret, 93: 22.
conficeretur, 105: 11.
conficit, 67: 15.

conficiundi, 94 : 12.
confideret, 128 : 22.
confidunt, 68 : 12.
confinis, 98 : 11.
confirmare, 91 : 24 | 95 : 9.
confirmarent, 35 : 3.
confirmari, 167 : 3 | 223 : 20.
confirmat, 81 : 10.
confirmato, 36 : 6.
confirmaturum, 104 : 18.
confirmatus, 91 : 17 | 144 : 22.
confirmavit, 102 : 7.
confirment, 26 : 1.
confiſi, 47 : 13 | 83 : 9.
confiſum, 115 : 4.
confiſus, 13 : 14.
confiteor, 230 : 17.
confiteri, 133 : 20 | 232 : 35.
conflaverant, 20 : 27 | 39 : 5.
conflaverat, 11 : 19.
confligere, 51 : 23.
confluxerant, 30 : 14.
confluxerat, 233 : 6.
confodere, 22 : 16.
confoditur, 55 : 10.
confugi, 69 : 11.
confuſis, 221 : 8.
conglobatæ, 212 : 23.
conglobaverat, 143 : 19.
congreſſi, 153 : 7.
congreſſu, 112 : 12 | 123 : 15.
congruens, 219 : 12.
conjecerat, 34 : 3.
conjeciſti, 233 : 5.
conjectus, 188 : 12.
conjicio, 203 : 4.
conjuges, 168 : 5 | 191 : 10.
conjunctam, 200 : 16.
conjuncti, 151 : 4.
conjuncto, 143 : 10.
conjunctos, 65 : 11.
conjunctum, 70 : 20.
conjungendæ, 128 : 21.
conjunxerat, 63 : 18 | 143 : 19 | 233 : 14.
conjurant, 118 : 5.
conjurare, 164 : 22.
conjuratio, 15 : 4.
conjuratione, 5 : 7 | 16 : 17 | 20 : 3, 13 | 23 : 19 | 36 : 3, 17, 21 | 37 : 10, 18, 22 | 176 : 20.
conjurationem, 30 : 2 | 32 : 8 | 33 : 10 | 51 : 8.
conjurationi, 41 : 6.
conjurationis, 14 : 4 | 20 : 20 | 22 : 7 | 30 : 5 | 33 : 19 | 34 : 5, 10 | 46 : 9 | 51 : 6 | 226 : 21.
conjuratis, 46 : 16 | 226 : 25.
conjuravêre, 15 : 6 | 47 : 4.
connubia, 76 : 13.
connubio, 125 : 18.
conquirit, 123 : 27.
conſcia, 21 : 10.
conſcientia, 13 : 5 | 92 : 24.
conſcientiâ, 6 : 1 | 28 : 4 | 83 : 23 | 91 : 12 | 114 : 18 | 165 : 9 | 225 : 1.
conſcientiam, 132 : 13.
conſcii, 19 : 20 | 30 : 5 | 97 : 7 | 208 : 21.
conſciſſam, 212 : 3.
conſcium 232 : 30.
conſcius, 11 : 23 | 27 : 16 | 219 : 30.
conſcripſerat, 54 : 5.
conſecravêre, 127 : 1.
conſectari, 234 : 17.
conſederant, 105 : 2.
conſederat, 106 : 20.
conſedêre, 144 : 18.
conſediſſe, 107 : 8 | 151 : 17.
conſedit, 51 : 17 | 80 : 1 | 104 : 7 | 137 : 25 | 203 : 38.
conſentitur, 204 : 17.
conſenuerunt, 18 : 6.
conſequetur, 229 : 9.
conſequitur, 222 : 32.
conſerendi, 106 : 4.
conſerentes, 162 : 6.
conſererent, 104 : 16.
conſerturos, 212 : 21.
conſervandæ, 6 : 25 | 29 : 5.
conſidera, 191 : 1 | 212 : 18.
conſiderare, 188 : 17.
conſiderate, 42 : 20 | 166 : 11.
conſideres, 35 : 6.
conſidero, 17 : 9 | 44 : 16 | 53 : 2.
conſilia, 21 : 19 | 33 : 15 | 37 : 11 | 48 : 8 | 124 : 15 | 132 : 16 | 136 : 1 | 152 : 12 | 164 : 23 | 216 : 5 | 220 : 3 | 222 : 21, 32.
conſilii, 14 : 12 | 15 : 2 | 19 : 6 | 33 : 8, 13 | 36 : 16 | 43 : 19 | 52 : 4 | 94 : 4 | 166 : 6, 8 | 169 : 11 | 186 : 22 | 192 : 30 | 217 : 4 | 224 : 12.
conſilii, *pro concilii*, 114 : 11.
conſiliis, 22 : 12 | 67 : 31 | 223 : 2.
conſiliis, *pro conciliis*, 33 : 24 | 193 : 4 | 224 : 1.
conſilio, 15 : 14 | 22 : 25, 26 | 28 : 3 | 33 : 18 | 35 : 9, 18 | 38 : 6 | 48 : 14 | 51 : 13 | 63 : 13 | 97 : 4 | 106 : 14 | 120 : 9, 14 | 137 : 7 | 139 : 4 | 142 : 17 | 164 : 2 | 169 : 1 | 177 : 19 | 197 : 1 | 222 : 33 | 223 : 8.
conſilio, *pro concilio*, 85 : 12, 15 | 226 : 18 | 228 : 5.
conſiliorum, 85 : 1 | 121 : 7.
conſilium, 5 : 2 | 13 : 17 | 16 : 2, 6 | 19 : 19 | 32 : 17 | 40 : 20 | 44 : 4 | 46 : 12 | 47 : 2 | 49 : 9 | 63 : 16 | 82 : 25 | 109 : 5 | 114 : 10 | 115 : 18 | 123 : 7 | 130 : 15 | 144 : 9 | 151 : 12 | 162 : 4 | 163 : 32 | 164 : 9 | 165 : 4 | 191 : 4 | 216 : 1, 11 | 217 : 1 | 219 : 29 | 224 : 14.
conſiliumque, 118 : 15.
conſiſtere, 139 : 9.
conſiſtunt, 107 : 17.
conſita, 104 : 5.
conſitus, 107 : 13.
conſonet, 229 : 4.
conſpectu, 119 : 2 | 145 : 12.
conſpectum, 135 : 9.
conſpexit, 32 : 20.
conſpicatur, 104 : 23.
conſpici, 7 : 14.
conſtabat, 49 : 2 | 86 : 7 | 195 : 5.
conſtantia, 49 : 17.
conſtantiùs, 2 : 17.
conſtat, 200 : 16 | 224 : 22.
conſternantur, 170 : 3.
conſtitit, 176 : 17.
conſtituas, 210 : 13 | 219 : 16.
conſtituendæ, 89 : 2.
conſtituerat, 34 : 6 | 85 : 12.
conſtituêre, 22 : 14.
conſtitues, 213 : 14.
conſtitui, 67 : 7.
conſtituit, 21 : 24 | 53 : 14 | 105 : 4 | 140 : 11 | 200 : 19.
conſtitutâ, 35 : 10.
conſtituto, 68 : 12 | 155 : 6.
conſtituunt, 118 : 8 | 127 : 26 | 154 : 17.
conſtrata, 11 : 5 | 147 : 4.
conſuefacit, 127 : 7.
conſueta, 130 : 14 | 213 : 6.
conſuetâ, 74 : 4.
conſuetam, 145 : 27.
conſueti, 106 : 9.
conſuetudine, 28 : 7 | 90 : 8 | 121 : 8 | 130 : 18.
conſuetudo, 20 : 9.
conſueverant, 103 : 8.
conſueverat, 128 : 7 | 129 : 17.
conſuevit, 19 : 18.
conſul, 18 : 21 | 25 : 4 | 36 : 10 | 39 : 16, 20 | 43 : 18 | 50 : 4 | 74 : 8 | 84 : 12 | 92 : 21 | 96 : 9, 14 | 103 : 9, 16 | 117 : 11 | 129 : 1 | 135 : 10 | 136 : 12 | 137 : 6 | 138 : 16 | 143 : 14 | 145 : 18 | 146 : 5 | 147 : 16 | 149 : 2 | 156 : 5, 6 | 180 : 13 | 197 : 23 | 220 : 27.
conſulam, 73 : 2.
conſulant, 114 : 5.
conſulare, 50 : 14.
conſularem, 234 : 11.
conſulares, 48 : 19.
conſularibus, 27 : 13.
conſularis, 40 : 19 | 82 : 17 | 226 : 17.
conſulatis, 27 : 5.
conſulatum, 13 : 18 | 15 : 10 | 19 : 7 | 20 : 15, 17 | 21 : 14 | 92 : 18 | 115 : 10, 11 | 116 : 5 | 129 : 3 | 164 : 16 | 167 : 7 | 222 : 1 | 226 : 23.
conſulatus, 21 : 18 | 88 : 5 | 117 : 15 | 122 : 16 | 130 : 1 | 132 : 19 | 226 : 21.
conſulatûs, 61 : 3 | 114 : 27 | 222 : 3.
conſule, 37 : 19 | 39 : 26 | 43 : 16 | 84 : 16 | 85 : 9 | 93 : 7 | 149 : 17 | 153 : 8 | 193 : 13 | 227 : 17 | 230 : 25.
conſulebant, 223 : 3.
conſulebat, 96 : 10.
conſulem, 19 : 9 | 34 : 13 | 39 : 3 | 42 : 5 | 94 : 3 | 102 : 10 | 125 : 5 | 128 : 11 | 163 : 15 | 172 : 9 | 217 : 5.
conſulendo, 46 : 23 | 47 : 15.
conſulens, 91 : 24 | 93 : 13.
conſulente, 38 : 4.
conſulere, 144 : 6 | 158 : 16 | 178 : 9.
conſuleret, 128 : 26.
conſuleretur, 68 : 11 | 82 : 13 | 150 : 13.
conſules, 15 : 8, 15 | 20 : 19 | 23 : 3 | 29 : 15 | 84 : 2 | 100 : 8 | 131 : 5 | 197 : 10 | 213 : 13.
conſuli, 21 : 23 | 22 : 3, 17 | 23 : 7 | 25 : 16 | 26 :

2 | 34 : 9 | 36 : 1 | 48 : 13 | 142 : 3 | 193 : 17.
conſulibus, 14 : 3 | 15 : 7 | 16 : 2 | 31 : 6 | 84 : 1.
conſulis, 42 : 7 | 86 : 5, 7 | 135 : 3 | 138 : 8 | 140 : 7 | 142 : 16 | 160 : 13.
conſulite, 82 : 8 | 198 : 5.
conſulitur, 73 : 15.
conſulta, 66 : 15 | 138 : 13 | 152 : 18.
conſultaque, 186 : 20.
conſultabant, 6 : 24.
conſultant, 40 : 1.
conſultare, 44 : 19 | 192 : 4.
conſultas, 212 : 18.
conſultationibus, 83 : 22.
conſultò, 2 : 7 | 34 : 19 | 112 : 27 | 116 : 14 | 139 : 2.
conſultor, 134 : 18.
conſultorque, 149 : 9.
conſultorem, 183 : 5.
conſultoribus, 116 : 9 | 164 : 4.
conſultorum, 216 : 3.
conſultum, 40 : 11 | 154 : 25.
conſultus, 84 : 9 | 114 : 23.
conſuluerint, 40 : 7.
conſulueris, 2 : 7.
conſuluiſſe, 31 : 1 | 214 : 2.
conſuluiſti, 226 : 24.
conſulum, 183 : 6.
conſulunt, 111 : 16 | 210 : 2.
conſumere, 10 : 10 | 213 : 3.
conſumſerat, 160 : 14.
conſumſi, 177 : 15 | 178 : 13.
conſumtâ, 83 : 7 | 177 : 5.
conſumtis, 114 : 19 | 139 : 12.
conſumtus, 144 : 7.
contactu, 165 : 17.
contagio, 9 : 9.
contemnant, 131 : 20.
contemnere, 73 : 16.
contemnetur, 163 : 3.
contemnit, 89 : 9 | 133 : 13 | 227 : 9.
contemnitis, 48 : 10.
contemno, 222 : 7.
contemnunt, 131 : 10.
contemſiſſe, 214 : 18.
contemto, 69 : 4 | 164 : 12.
contemtor, 115 : 16.
contemtus, 73 : 3.
contendat, 60 : 14.
contendebant, 204 : 13.
contendere, 67 : 29 | 212 : 10.
contendiſſe, 48 : 26.
contendit, 9 : 14 | 29 : 11 | 67 : 30 | 192 : 10.
contendunt, 193 : 1.
contentio, 61 : 11.
contentione, 27 : 17.
contentionis, 31 : 16.
conterere, 5 : 2.
continenti, 206 : 4.
continentiâ, 3 : 2 | 174 : 17.
continuare, 18 : 10 | 94 : 10.
continuiſſet, 207 : 30.
continuit. 74 : 4.
contra, 3 : 8 | 8 : 18 | 9 : 22 | 12 : 12 | 15 : 3 | 21 : 21 | 23 : 19 | 26 : 6 | 31 : 10 | 39 : 19 | 40 : 7 | 44 : 11 | 48 : 1 | 54 : 8 | 79 : 7 | 82 : 22 | 84 : 5, 19 | 87 : 6 | 91 : 16, 20 | 93 : 10 | 102 : 19 | 111 : 8 | 116 : 7 | 121 : 23 | 124 : 6, 20 | 127 : 3 | 128 : 29 | 135 : 21 | 137 : 7 | 138 : 8 | 143 : 24 | 169 : 1 | 177 : 10 | 186 : 9 | 203 : 10 | 208 : 17, 18, 23 | 210 : 3 | 217 : 5 | 220 : 3 | 221 : 10 | 223 : 4 | 230 17.
contrà, 11 : 1 | 18 : 6 | 55 : 4 | 57 : 3 | 60 : 13 | 73 : 18 | 93 : 22 | 106 : 3 | 129 : 22 | 132 : 2 | 135 : 24 | 143 : 13 | 164 : 5 | 177 : 3 | 196 : 16 | 211 : 13 | 223 : 5.
contracta, 162 : 5 | 197 : 18.
contrahit, 144 : 15.
contrarius, 207 : 15.
contremuerat, 156 : 1.
controverſiarum, 176 : 19.
contrudi, 233 : 24.
contubernio, 116 : 6.
contulerant, 137 : 10.
contumelia, 128 : 15.
contumeliam, 38 : 12 | 111 : 27 | 162 : 22 | 218 : 13.
contumeliarum, 117 : 7 | 162 : 7.
contumeliis, 189 : 11.
contumeliiſque, 28 : 5.
contumelioſa, 79 : 21.
contumelioſum, 117 : 5.
contumelioſus, 227 : 12.
contundere, 212 : 23.
conturbare, 106 : 1 | 126 : 16.
conturbaret, 38 : 11.
conturbari, 31 : 4.
conturbatis, 144 : 7, 15.
conturbavit, 217 : 14.
contuſæ, 101 : 1.
convenas, 191 : 10.
convenerant, 16 : 5.
convenerat, 96 : 16 | 203 : 19.
convenêre, 6 : 11 | 14 : 6.
convenerunt, 66 : 8.
conveniet, 215 : 18.
convenire, 133 : 22.
conveniret, 83 : 3.
conveniſſe, 16 : 18.
conveniſſet, 186 : 32.
convenit, 42 : 16 | 96 : 5.
conveniunt, 34 : 23 | 127 : 19.
conventione, 199 : 18.
conventam, 154 : 24.
conventu, 67 : 5.
conventum, 19 : 14 | 192 : 16.
conventura, 128 : 29.
conventus, 23 : 11 | 86 : 5.
converſa, 125 : 18 | 130 : 10 | 166 : 11 | 226 : 16.
converſo, 111 : 24.
converſus, 84 : 24.
converteret, 121 : 1.
convertiſſe, 191 : 9.
convertit, 7 : 2 | 19 : 16.
conviciatori, 229 : 8.
convicti, 11 : 20 | 48 : 16.
convictos, 42 : 15.
convivia, 212 : 15.
conviviis, 7 : 11 | 60 : 1 | 134 : 3.
convivio, 203 : 25.
convivium, 133 : 18.
convocat, 14 : 5 | 22 : 8.
convocato, 39 : 17.
convortêre, 180 : 1.
convortit, 146 : 17.
coopertum, 70 : 14.
coopertus, 20 : 5.
coortum, 222 : 14.
coortus, 126 : 11.
copia, 8 : 7 | 14 : 16 | 22 : 22 | 40 : 5 | 46 : 21 | 76 : 12 | 81 : 1 | 106 : 4 | 113 : 17 | 128 : 28.
copiâ, 3 : 12 | 9 : 17 | 50 : 17, 22 | 55 : 18 | 97 : 1 | 101 : 6 | 124 : 18 | 137 : 11 | 140 : 8 | 144 : 9 | 148 : 14, 22 | 157 : 7 | 170 : 25.
copiæ, 27 : 15 | 51 : 6 | 216 : 3.
copiam, 106 : 30 | 110 : 6 | 128 : 7, 21 | 154 : 9.
copiarum, 104 : 8 | 107 : 3.
copias, 7 : 18 | 51 : 4 | 55 : 8 | 67 : 25 | 79 : 29 | 96 : 14 | 103 : 24 | 143 : 4 | 146 : 7 | 149 : 9 | 203 : 36.
copiis, 29 : 3 | 34 : 6 | 48 : 26 | 51 : 29 | 53 : 12 | 69 : 19 | 110 : 11 | 137 : 27 | 169 : 7, 18 | 173 : 3 | 198 : 15 | 220 : 26.
coquum, 133 : 19.
coram, 64 : 19 | 153 : 5 | 186 : 32.
Corduennos, 202 : 28.
coria, 192 : 27.
coriis, 137 : 18 | 140 : 15.
Cornelius, 37 : 1.
Corneliorum, 50 : 14.
Cornelius, 14 : 11 | 22 : 13 | 161 : 20.
cornibus, 105 : 7.
cornicines, 169 : 33.
cornicinum, 140 : 8.
Cornificio, 37 : 7.
coronam, 175 : 8.
corpora, 26 : 7 | 141 : 13 | 146 : 11 | 170 : 19 | 171 : 12 | 175 : 25 | 186 : 7 | 191 : 6 | 199 : 1.
corpore, 1 : 4 | 8 : 8 | 55 : 13 | 58 : 6 | 75 : 13 | 121 : 4 | 132 : 21 | 173 : 12 | 174 : 22 | 179 : 1, 6 | 188 : 1 | 193 : 7 | 199 : 20.
corpori, 197 : 22 | 226 : 9 | 232 : 14.
corporibus, 112 : 25.
corporis, 1 : 5 | 2 : 6 | 5 : 13 | 19 : 16 | 20 : 26 | 37 : 15 | 57 : 10 | 58 : 7, 9, 11, 14 | 82 : 7 | 84 : 17 | 134 : 4 | 155 : 12 | 200 : 10 | 203 : 35 | 215 : 1 | 227 : 13 | 232 : 12, 16.
corpus, 2 : 10 | 3 : 8 | 5 : 15 | 6 : 23 | 9 : 16, 18, 20 | 26 : 11 | 52 : 25 | 151 : 25 | 198 : 8 | 208 : 11 | 222 : 18, 32 | 223 : 4.
correcta, 141 : 15.
correptis, 15 : 16.
correxit, 232 : 22.
corrigas, 59 : 7.
corrigendâque, 222 : 16.
corrigi, 48 : 10.
corrigitur, 214 : 1.
corruant, 209 : 10.
corruiſſent, 214 : 17.
corrumpebant, 174 : 31.
corrumpebantur, 139 : 5.
corrumpendum, 62 : 8.
corrumpere, 34 : 19 | 95 : 5 | 110 : 1.
corrumpit, 143 : 7.
corrumpunt, 124 : 26.
corruperant, 116 : 16.
corruperat, 97 : 1 | 148 : 16.
corrupêre, 77 : 6 | 222 : 22.
corruperunt, 165 : 4.
corrupiſſe, 132 : 10.
corrupit, 138 : 18.

corrupta, 4:10|49:4|124:23|159:9|214:10.
corruptâ, 11:15.
corruptæ, 162:11.
corruptam, 120:14.
corrupti, 6:2|91:7|131:19.
corruptio, 199:5.
corruptis, 10:6|85:2|159:5|212:26.
corruptiſſumi, 165:8.
corruptor, 207:14.
corruptorem, 211:15.
corruptos, 97:12.
corruptum, 92:9.
corrupturum, 92:7.
corruptus, 86:23|210:23|226:2.
Corſa, 173:8, 10.
Corycum, 170:29|171:2.
Coſa, 201:13.
Coſſ. 157:1|158:6|181:7.
Cotta, 180:12|197:23.
Cottâ, 186:16.
Cottam, 15:15|190:7.
Craſſi, 226:17|232:20|234:2.
Craſſo, 16:7|31:6|37:8, 21|38:2, 8.
Craſſum, 15:1|37:25|38:11.
Craſſus 38:10.
creandis, 221:7.
crearetur, 97:17.
creati, 179:20.
creatur, 220:25.
creberrumos, 151:13.
crebras, 102:3.
crebris, 144:18.
crebritate, 199:19.
crebro, 105:13.
credebant, 20:2|149:10|213:12.
credebat, 20:17|21:1|22:2|32:12.
credebatis, 181:5.
credendo, 159:22.
credens, 16:19|25:18|124:10|186:20.
credere, 24:6|102:24|121:21|138:15|151:9, 18|152:4.
crederent, 15:1|25:8|94:6.
crederet, 123:11|152:1|204:32.
credi, 43:17.
credibile, 5:16.
credibilia, 11:4.
crediderant, 124:8.
credidi, 225:21.
crediris, 131:15.
creditori, 213:9.
creditorum, 211:2.
creditum, 21:10|210:24.
creditur, 13:1.
credo, 46:5|59:16|137:6|230:20.
creetur, 221:1.
creſcere, 9:8|15:4|60:11|62:15|69:21.
creſceret, 109:25.
creſcit, 229:27.
creſcunt, 65:16.
Creta, 202:5|206:3.
Cretâ, 205:11.
Cretenſes, 189:20|190:3.
Creticus, 23:13.
creverant, 43:7.
creverat, 40:10.
creverit, 7:8.
crevit, 8:22|9:1|31:18|43:4.
crimen, 229:15, 23.
criminando, 31:9.
criminantur, 183:9.
criminari, 126:15.
criminibus, 27:14.
criminosè, 116:12.
Criſpe, 229:1|231:14|234:10.
Criſpus, 229:29.
Crixo, 208:22.
croco, 175:5.
crocum, 170:29.
Crotonienſem, 35:1.
crucem, 71:3.
cruciatum, 42:9|121:3.
cruciatus, 41:16|62:7|161:21|196:21.
crudele, 9:10|37:14|42:3.
crudeles, 213:20.
crudelia, 16:13|48:16|86:12|211:9|212:6.
crudeliaque, 9:20.
crudelior, 160:15.
crudelis, 13:13|24:11|42:3.
crudeliſſumam, 227:18.
crudeliſſumè, 224:7.
crudeliſſumis, 48:3.
crudelitas, 41:15.
crudelitate, 26:8|207:10.
crudelitatem, 9:3.
crudelitati, 227:20.
crudeliter, 31:16.
cruentæ, 222:5.
cruentam, 53:7.
cruentaverat, 146:20.
cruentis, 88:9.
cruentum, 37:4.
cruore, 41:5.
crura, 207:10.
cubiculorum, 234:14.
cui, 18:7|20:9|29:17|37:1, 15|43:16|61:18|72:4|84:6|97:12|103:20|115:15|117:1|135:5|148:3|152:2|160:12|162:18|164:9|167:6|171:3|187|14|191:16|196:18|197:24|199:23|218:3|222:3|225:15|227:6|228:9|229:3|232:17.
cuicumque, 222:24.
cuidam, 32:14.
cuiquam, 5:16|12:10|24:6|26:10|41:8|57:9|121:21|147:23|174:17|209:4|216:2.
cuique, 2:11|27:13|101:14|160:11|167:2|215:1|220:24|221:5|224:25|226:1, 4.
cuivis, 128:25.
cujus, 5:10|12:13|25:10|33:17|35:13|38:6|42:18|51:5|59:13|61:20|63:16|72:5|73:2|74:7|84:15|85:9|86:9|91:20|109:3|120:1|136:18|139:23|147:13|150:13|153:25|154:16|164:17|168:3|173:13|184:7|189:9|195:4|197:20|199:5|216:2, 12|217:17|218:13|221:20|222:4|227:13|230:5, 17, 18|231:1|232:26|233:9|234:3.
cujuſcumque, 32:13|45:4, 15.
cujuſdam, 38:17.
cujuslibet, 5 16.
cujuſquam, 69:21|76:4|142:16|171:18|224:24.
cujuſque, 12:5|20:24|22:22|24:2|33:11|52:1|104:21|108:16|123:28|135:1|140:6.
cujuſvis, 15:3.
culpa, 12:1|28:4|81:14|141:15.
culpam, 58:1.
culpas, 230:27.
culpabuntur, 232:2.
culpavi, 231:32.
cultorem, 108:14|192:9.
cultores, 75:19.
cultoreſque, 102:19.
cultoribus, 104:5|198:24|201:18.
cultorum, 169:25.
cultu, 30:16|37:15|62:5|91:16|104:1|203:35|204:14.
cultuque, 141:18.
cultus, 11:8|123:21|177:1|203:6.
cultuſque, 125:18.
cum, 2:1|3:3|8:13|10:10|12:12|15:13, 16|16:19|17:9|19:6, 9|20:8|22:4, 14, 15|23:9|25:20|26:3, 5|27:4|29:2, 10, 15|34:5, 7, 11|35:1, 2, 16|36:11, 13, 14|38:16|39:6, 15|40:8|43:23|44:10|47:6|48:11, 14, 25, 27|49:21|50:1|51:1, 7, 14, 22|52:20|54:1, 10, 18|55:9|60:14|61:8|62:9, 16|64:8, 17, 20|66:14|67:14|68:1, 3|69:14|70:2|71:4|72:14|75:3|79:14, 15, 16, 24|80:5|83:5|84:6|85:7, 13|86:1|92:11, 18, 20|95:12, 18, 19|97:6|98:10, 12|99:10|100:11|101:15, 17|102:3, 5, 10, 25|103:1, 2, 19|104:9, 12, 15, 16, 23|105:11, 17|106:24|108:5, 10, 19|109:6, 21|110:13, 15, 16|111:13, 26|112:11|113:15, 21|116:5|117:7, 18|119:3, 4, 5, 16|121:3|123:1, 12, 18|124:11, 27|125:17|127:4, 22, 23|128 26|129:13|130:2, 18, 19|131:7|134:28|135:6|137:13, 22, 27|138:1|139:7, 12|140:5, 9, 20|141:16|142:9|143:9|144:3, 13|145:12, 13, 15, 22|146:12, 15, 16|147:10, 16|148:17|150:4, 14, 15, 19|152:7, 10, 18|153, 3|154:1, 24|155:16, 17|156:3|158:14|161:3|163:9|164:16, 24|165:4, 6, 7|169:1, 2, 7, 18|170:4, 22|171:23|173:4, 20|175:6, 7|177:11|178:4, 15|183:14|188

22 | 188 : 21 | 189, 1, 8 | 190 : 9, 12 | 192 : 8 | 193 : 14 | 196 : 17 | 197 : 4, 6, 8 | 199 : 27 | 200 : 20 | 204 : 21, 36 | 207 : 9, 24 | 210 : 14 | 212 : 21 | 213 : 15 | 214 : 14 | 215 : 11 | 216 : 11 | 218 : 6, 7 | 219 : 8, 16 | 221 : 15, 20 | 223 : 1 | 224 : 3 | 225 : 5, 11 | 226 : 23, 24 | 229 : 13, 20 | 230 : 13, 14, 22 | 231 : 19 | 233 : 13, 26.
cùm, 4 : 10 | 10 : 13 | 18 : 11 | 19 : 15, 17 | 20 : 9 | 22 : 24 | 25 : 11, 12 | 29 : 6, 18 | 34 : 6 | 35 : 8 | 37 : 4, 18 | 40 : 13 | 42 : 6, 17 | 43 : 6 | 44 : 16, 17 | 46 : 14 | 50 : 21 | 51 : 12 | 53 : 1, 2 | 59 : 1, 8 | 60 : 8 | 63 : 3 | 64 : 14, 18 | 67 : 19 | 69 : 2 | 89 : 14 | 90 : 1 | 97 : 16 | 100 : 20 | 101 : 13 | 104 : 22 | 105 : 3 | 106 : 15 | 111 : 23 | 112 : 2 | 113 : 2 | 114 : 14, 16, 19 | 116 : 7 | 121 : 4 | 123 : 5 | 126 : 16 | 128 : 25 | 131 22 | 132 : 12 | 133 : 10 | 136 : 25 | 137 : 20 | 139 : 8, 14, 18 | 144 : 8 | 146 : 23 | 147 : 15 | 150 : 5, 11 | 151 : 15 | 152 : 5 | 154 : 27 | 158 : 18 | 160 : 1, 15 | 162 : 21 | 164 : 22 | 165 : 2 | 167 : 13, 17, 19 | 168 : 1 | 169 : 23 | 170 : 18, 25 | 173 : 10, 18 | 175 : 2 | 177 : 15 | 178 : 16, 29, 30 | 180 : 5 | 181 : 11 | 189 : 15 | 190 : 4 | 192 : 16, 32 | 196 : 21 | 197 : 5, 16, 25 | 198 : 6 | 199 : 4 | 203 : 11, 21 | 204 : 32 | 206 : 31, 35 | 207 : 10 | 208 : 5, 15 | 210 : 3 | 214 : 5 | 215 : 16, 18 | 216 : 3 | 218 : 8 | 219 : 15, 19, 20 | 222 : 9, 34 | 223 : 14 | 226 : 16, 18, 25 | 227 : 16, 19, 20, 21 | 228 : 10 | 230 : 27 | 231 : 20 | 232 : 20, 27 | 234 : 2.
Cumas, 204 : 37.
cumque, 6 : 10.
cuncta, 8 : 24 | 30 : 5 | 33 : 24 | 35 : 11 | 42 : 9 | 49 : 2 | 58 : 13 | 61 : 11 | 81 : 6 | 91 : 18 | 93 : 4 | 101 : 20 | 111 : 2 | 114 : 26 | 117 : 17 | 118 : 2 | 119 : 20 | 122 : 4 | 125 : 7 | 138 : 16 | 139 : 22 | 144 : 21 | 154 : 21 | 160 : 12 | 170 : 23 | 196 : 17 | 211 : 9.
cunctæ, 58 : 7 | 212 : 23.
cunctam, 179 : 20.
cunctamini, 47 : 6, 12 | 48 : 4.
cunctando, 167 : 14.
cunctante, 114 : 5.
cunctaque, 185 : 12.
cunctari, 143 : 5.
cunctas, 8 : 1.
cunctatus, 155 : 4.
cunctentur, 68 : 6.
cunctetur, 35 : 9.
cuncti, 41 : 12 | 55 : 19 | 95 : 15 | 109 : 24 | 110 : 22 | 139 : 24 | 141 : 11 | 176 : 8 | 185 : 8.
cunctique, 178 : 24.
cunctis, 66 : 9 | 189 : 1 | 219 : 9 | 223 : 7.
cunctos, 114 : 9 | 144 : 15 | 145 : 5 | 192 : 22 | 221 : 17.
cupere, 9 : 19 | 10 : 11 | 22 : 11 | 88 : 15 | 111 : 7 | 120 : 3 | 128 : 28 | 154 : 23.
cupida, 37 : 10.
cupidam, 22 : 20.
cupidine, 77 : 15 | 82 : 24 | 94 : 19 | 99 : 11 | 116 : 8 | 166 : 5.
cupidinem, 62 : 17.
cupidinibus, 57 : 10 | 120 : 13 | 165 : 8.
cupidinis, 139 : 20.
cupidior, 142 : 1.
cupidiſſimè, 33 : 6.
cupiditate, 2 : 11 | 233 : 19.
cupiditatem, 231 : 4.
cupiditatibus, 5 : 18 | 232 : 14.
cupiditatis, 19 : 11.
cupidiùs, 198 : 18.
cupido, 4 : 11 | 7 : 8 | 9 : 1 | 11 : 10 | 79 : 23 | 114 : 27 | 115 : 14 | 136 : 25 | 189 : 2 | 220 : 13 | 224 | 15.
cupidum, 118 : 7 | 147 : 12.
cupidus, 142 : 1.
cupiebat, 5 : 19.
cupienda, 115 : 20 | 215 : 12.
cupiens, 161 : 28 | 173 : 12.
cupienti, 116 : 17.
cupientibus, 208 : 23.
cupientiſſima, 128 : 32.
cupientiſſumus, 200 : 5.
cupit, 146 : 26.
cupiviſſe, 214 : 18.
cupiunda, 59 : 4.
cupiunt, 168 : 8.
cupiuntur, 209 : 3.
cur, 230 : 4 | 234 : 2.
cura, 36 : 2 | 58 : 3 | 59 : 3 | 72 : 7 | 121 : 5 | 169 : 8 | 198 : 5 | 213 : 19 | 219 : 15.
curâ, 30 : 9 | 63 : 9 | 97 : 13 | 130 : 1 | 164 : 10 | 174 : 7 | 184 : 4 | 186 : 3 | 204 : 21 | 220 : 4.
curabant, 8 : 16 | 175 : 4.
curabat, 103 : 1 | 112 : 16, 27 | 137 : 18 | 145 : 14.
curæ, 6 : 24 | 19 : 14 | 42 : 10 | 71 : 8 | 83 : 11 | 124 : 6 | 135 : 5 | 167 : 6 | 214 : 9.
curæque, 198 : 27.
curam, 88 : 17 | 160 : 3 | 196 : 18 | 216 : 8 | 222 : 25 | 224 : 21 | 227 : 9.
curant, 168 : 6.
curare, 54 : 1 | 71 : 18 | 128 : 19 | 130 : 4.
curaret, 111 : 3.
curata, 200 : 8.
curatiſſumè, 74 : 10.
curator, 121 : 7 | 153 : 25 |
curemus, 213 : 8.
Curetes, 200 : 13.
curiâ, 16 : 4 | 25 : 15 | 73 : 14.
curiam, 34 : 21.
Curii, 20 : 12.
Curio, 173 : 4 | 181 : 7 | 186 : 27 | 192 : 1.
Curionem, 163 : 18.
curis, 187 : 1 | 222 : 28.
Curius, 14 : 9 | 20 : 4 | 21 : 19 | 22 : 16.
curribus, 205 : 22.
curſu, 62 : 9 | 138 : 2 | 199 : 27.
curvatus, 206 : 24.
Curubis, 199 : 12.
cuſtodem, 189 : 11 | 226 : 19, 22.
cuſtodiæ, 117 : 2.
cuſtodiam, 39 : 18.
cuſtodias, 188 : 13.
cuſtodibus, 36 : 11 | 173 : 20.
cuſtodiis, 37 : 6 | 39 : 20 | 46 : 8.
Cyrene, 78 : 5.
Cyrenenſes, 125 : 25 | 126 : 8, 13.
Cyrenes, 199 : 2.
Cyrus, 2 : 12.
Cyzicum, 186 : 6 | 190 : 9 207 : 29.

D

D. 33 : 7 | 39 : 19 | 41 : 18.
dabantur, 150 : 10.
Dabarem, 154 : 19.
Dabar, 152 : 13 | 153 : 13.
dabat, 43 : 11 | 208 : 12.
dabo, 229 : 12, 25.
Dædalo, 204 : 36.
Dædalum, 173 : 18.
Dalmatas, 207 : 6.
Damaſippi, 43 : 12.
Damaſippique, 165 : 11.
Damaſippum, 43 : 6.
damna, 89 : 12.
damnatis, 44 : 3.
damno, 30 : 10.
danda, 211 : 18.
dandis, 6 : 21.
dando, 49 : 14 | 74 : 11.
dant, 34 : 26 | 160 : 7 | 217 : 19.
dantur, 185 : 15.
Danubium, 199 : 22.
Dardania, 205 : 7.
Dardaniam, 173 : 5.
Dardano, 205 : 7.
Dardanorum, 205 : 8.
dare, 16 : 4 | 51 : 4 | 57 : 9 | 102 : 21 | 110 : 19 | 112 : 15 | 132 : 12 | 185 : 9 | 209 : 2 | 215 : 18 | 216 : 2.
darent, 23 : 2.
daret, 154 : 26.
dari, 219 : 30.
dat, 32 : 14 | 35 : 4, 8 | 54 : 13.
data, 37 : 18 | 209 : 4.
datâ, 35 : 2 | 113 : 19 | 127 : 20 | 161 : 10.
datam, 128 : 11 | 161 : 23 | 190 : 5 | 193 : 17.
datis, 113 : 15.
dato, 80 : 4 | 95 : 5 | 104 : 17 | 105 : 21 | 111 : 3 | 119 : 17 | 155 : 19 | 165 : 6.
datum, 101 : 18.
datur, 59 : 5 | 68 : 12 | 133 : 17 | 178 : 7 | 197 : 9.
daturum, 186 : 33.
datus, 57 : 10 | 115 : 10 | 177 : 16 | 199 : 6.
de, 3 : 9 | 4 : 3 | 5 : 7, 9 | 6 : 4 | 8 : 14 | 15 : 6 | 16 : 17 | 20 : 13 | 21 : 19 | 22 : 8, 16 | 23 : 19 | 25 : 8 | 28 : 4 | 30 : 11 | 32 : 20 | 33 : 1 | 34 : 8, 18 | 35 : 20 |

36 : 15, 16, 17 | 37 : 18, 20 | 38 : 6 | 39 : 17, 20, 21, 24 | 40 : 1, 11 | 41 : 18 | 42 : 6, 7 | 43 : 26 | 44 : 9, 18 | 45 : 7, 8 | 46 : 4, 6, 14, 15, 16 | 48 : 3, 7, 9, 18 | 50 : 15 | 51 : 9 | 57 : 1 | 59 : 14 | 62 : 12 | 66 : 8, 14 | 67 : 28 | 72 : 3 | 75 : 5 | 78 : 2 | 79 : 5, 20 | 80 : 12, 16, 25, 81, 20 | 82 : 12, 17 | 83 : 11 | 84 : 15 | 85 : 7, 12 | 86 : 5, 9 | 91 : 15, 23 | 93 : 15 | 95 : 6 | 96 : 10 | 97 : 6 | 100 : 4 | 102 : 8 | 109 : 16 | 113 : 16 | 114 : 22 | 116 : 12 | 117 : 14 | 119 : 2, 6 | 112 : 2, 4, 6, 7 | 128 : 5 | 129 : 9 | 134 : 10 : 135 : 18 | 141 : 18, 19 | 142 : 3 | 143 : 15 | 144 : 25 | 147 : 9 | 149 14 | 152 | 8 | 153 : 25 | 154 : 5, 26 | 155 : 6 | 158 : 16 | 160 : 1 | 162 : 9 | 172 : 9 | 181 : 1, 12 | 187 : 16 | 192 : 27 | 194 : 8, 9 | 200 : 19 | 203 : 34 | 206 : 17, 25, 31 | 207 : 10 | 211 : 6, 7 | 212 : 16, 17, 18 | 215 : 20 | 216 : 4, 20 | 217 : 3, 10, 11, 15 | 218 : 13, 220 : 1, 26 | 221 : 1, 6, 24 | 222 : 10, 14, 15, 16, 35 | 224 : 12 | 226 : 24 | 227 : 3 | 228 : 4, 10, 13, 15 | 229 : 8, 23 | 230 : 4, 30.
deque, 38 : 3.
debeat, 234 : 22.
debebat, 39 : 2.
debent, 188 : 17.
debere, 115 : 20 | 128 : 23 | 130 : 2 | 184 : 8.
deberem, 153, 16.
deberent, 142 : 14.
deberetur, 154 : 10.
deberi, 69 : 8.
debet, 234 : 12.
debetis, 229 : 12, 17, 25.
debitis, 69 : 9.
debitores, 211 : 5.
debitoſum; 233 : 17.
debitos, 133 : 14.
debuit, 233 : 11.
decebat, 164 : 6 | 170 : 20 | 215 : 8.
decedere, 93 : 16.
decederent, 84 : 11.
decederet, 96 : 3.
decem, 74 : 5 | 84 : 11 | 96 : 3 | 123 : 26 | 189 : 6 | 195 : 4.
decembr. 15 : 14.
deceptum, 204 : 32.
decere, 86 : 15 | 119 : 9 | 151 : 24.
decernere, 42 : 6 | 46 : 16 | 109 : 15 | 224 : 4.
decernit, 29 : 15 | 37 : 5 | 38 : 4 | 96 : 13.
decernite, 168 : 9.
decernitur, 67 : 8.
decernunt, 150 : 1 | 223 : 10.
decernuntur, 39 : 10 | 84 : 5.
deceſſerat, 135 : 22.
deceſsêre, 79 : 7.
deceſſerunt, 230 : 14.
deceſſiſſe, 81 : 1.
deceſſit : 94 : 8 | 97 : 26.
decet, 1 : 2 | 40 : 2 | 41 : 14 | 65 : 18 | 71 : 8 | 87 : 2 | 134 : 21 | 209 : 9 | 210 : 3 | 222 : 33 | 230 : 13.
decimâ, 143 : 11.
decimum, 153 : 9.
decipi, 184 : 7.
declarant, 82 : 2.
declarantur, 20 : 19 | 36 : 2 |
declarati, 84 : 2.
declaratur, 115 : 7.
declinando, 174 : 31.
declivem, 75 : 10.
decora, 62 : 6.
decorabant, 10 : 15.
decore, 149 : 2.
decorè, 146 : 1.
decori, 78 : 2 | 122 : 8 | 134 : 1 | 215 6.
decoribus, 177 : 1.
decoris, 7 : 10 | 49 : 21.
decreta, 34 : 17 | 66 : 16 | 81 : 19 | 97 : 4 | 156 : 5 | 167 : 18 | 183 : 6.
decretæ, 84 : 2.
decretis, 26 : 12 | 30 : 1 | 129 : 16 | 168 : 5 | 169 : 5 | 196 : 15.
decreto, 23 : 12 | 84 : 12 | 114 : 11 | 195 : 11.
decretorum, 164 : 15.
decretum, 42 : 18 | 43 : 18 | 48 : 22 | 74 : 5 | 82 : 14 | 86 : 7 | 135 : 7 | 155 : 9 | 216 : 19.
decreverat, 39 : 22 | 101 : 11 | 114 : 23 | 123 : 2 | 129 : 10 | 145 : 10.
decrevêre, 24 : 1 | 84 : 10 | 164 : 7.
decreveris, 224 : 13.
decreverit, 97 : 12.
decreverunt, 164 : 19.
decrevi, 5 : 1 | 28 : 4 | 59 : 16 | 216 : 14.
decreviſſe, 153 : 10.
decreviſtis, 52 : 23.
decrevit, 23 : 2 | 64 : 2 | 79 : 21.
decuerint, 104 : 14.
decuit, 71 : 1 | 72 : 11.
decus, 18 : 17 | 21 : 7 | 52 : 13 | 59 : 11 | 88 : 11 | 91 : 16 | 121 : 23 | 168 : 4 | 214 : 13 | 221 : 17 | 222 : 27 | 225 : 3.
dedecora, 30 : 12 | 89 : 12.
dedecoravêre, 134 : 6.
dedecore, 73 : 5 | 96 : 8 | 197 : 8 | 212 : 16.
dedecores, 177 : 2.
dedecori, 222 : 3.
dedecus, 18 : 4 | 89 : 4 | 221 : 24.
dedeſànt, 15 : 9 | 20 : 2 | 189 : 9.
dederat, 16 : 8 | 93 : 12 | 203 : 21 | 233 : 13.
dedere, 103 : 16 | 198 : 17.
dediderant, 123 : 30.
dederent, 102 : 11.
dedidiſſet, 91 : 13.
dediſſe, 198 : 4.
dediſtis, 197 : 6.
dedit, 36 : 1 | 43 : 5 | 48 : 3 | 61 : 22 | 62 : 8 | 69 : 23 | 95 : 15 | 100 : 3 | 188 : 25.
deditâ, 92 : 16.
dediti, 3 : 6 | 58 : 14 | 108 : 24 | 134 : 3.
deditio, 89 : 10 | 114 : 15.
deditione, 83 : 9 | 93 : 21 | 117 : 18 | 124 : 4.
deditionem, 83 : 14 | 85 : 13, 15 | 94 : 1 | 102 : 9 | 114 : 6 | 120 : 1 | 138 : 6 | 173 : 27 | 188 : 13.
deditionis, 85 : 11 | 102 : 24.
deditis, 198 : 30.
dedititius, 89 : 8.
deditum, 84 : 11.
deditus, 11 : 14.
dedoque, 197 : 24.
deducendis, 99 : 9.
deducit, 50 : 7 | 53 : 10 | 105 : 9 | 107 : 5.
deducta, 167 : 16.
deductus, 96 : 16 | 155 : 20.
deerant, 21 : 17.
deerravit, 178 : 26.
deeſſe, 18 : 10 | 57 : 5.
defecerant, 11 : 12 | 113 : 9 | 117 : 19.
defecerat, 110 : 16.
defectionem, 197 : 12 | 202 : 10.
defendant, 104 : 12 | 110 : 11.
defendas, 29 : 8.
defendebat, 159 : 7.
defendenda, 180 : 10.
defendendum, 46 : 11.
defendere, 109 : 4 | 185 : 4.
defenderent, 31 : 13.
defenderet, 95 : 14.
defendi, 164 : 4.
defendit, 35 : 19 | 226 : 5.
defenditis, 164 : 14.
defenduntur, 166 : 13.
defenſabant, 112 : 21 | 143 : 21.
defenſabantur, 83 : 8.
defenſat, 222 : 29.
defenſionem, 28 : 3.
defenſores, 86 : 22.
defenſoribus, 81 : 4.
defenſum, 160 : 11.
defenſus, 186 : 30 | 202 : 18.
defeſſi, 209 : 7 | 216 : 17 | 222 : 35.
defeſſis, 32 : 6 | 144 : 24.
defeſſos, 126 : 4 | 212 : 21.
defeſſus, 73 : 4 | 154 : 16.
deficerent, 106 : 20.
deficit, 220 : 20.
defluens, 173 : 29.
defluxêre, 58 : 1 | 211 : 1.
deformatus, 69 : 19.
deformentur, 209 : 9.
defuit, 190 : 10 | 196 : 15.
degredi, 105 : 10.
degrediens, 104 : 23.
degredientem, 173 : 13.
degreſſus, 192 : 20.
deguſtaviſſent, 19 : 18.
dehinc, 67 : 30.
dehoneſtamento, 200 : 10.
dehoneſtamentum, 162 : 17.
dehortantur, 86 : 18.
dehortatur, 81 : 20.
dein, 4 : 2 | 9 : 1 | 25 : 15 | 30 : 14 | 31 : 9 | 33 : 12 | 35 : 19 | 59 : 19 | 53 : 10 | 61 : 10 | 62 : 1 | 66 : 12 | 68 : 5 | 78 : 11 | 81 : 11, 24 | 82 : 19 | 83 : 15 | 84 : 3 | 85 : 14 | 92 : 7 | 93 : 4 | 95 : 18 | 99 : 8 | 102 : 18 | 104 : 10 | 105 : 4, 16, 21 | 107 : 17 | 111 : 3, 24 | 112 : 7 | 113 : 3, 18 | 118 : 7 | 119 : 3, 14 | 121 : 5, 11 | 123 : 13, 19, 33 | 124 : 6, 17 | 125 : 6 | 129 : 21 |

134 : 13 | 135 : 12 | 137 : 23, 25 | 139 : 18, 22 | 140 : 20, 21 | 141 : 13 | 144 : 15, 18, 24 | 145 : 9 | 146 : 16 | 147 : 22 | 148 : 14, 23 | 149 : 1, 11 | 151 : 4, 14, 26 | 152 : 9 | 153 : 10 | 154 : 21 | 158 : 15 | 165 : 11 | 178 : 1 | 181 : 7 | 183 : 1 | 188 : 3, 18 | 201 : 4.
deinceps, 78 : 6.
deinde, 55 : 7 | 73 : 14 | 76 : 14 | 77 : 9 | 78 : 6 | 79 : 16 | 89 : 22 | 94 : 1 | 96 : 10 | 97 : 21 | 112 : 13 | 113 : 6 | 115 : 7 | 129 : 18 | 138 : 2 | 141 : 10 | 155 : 14 | 157 : 1 | 189 : 7 | 190 : 13 | 197 : 24 | 200 : 8 | 214 : 16 | 219 : 11 | 222 : 23 | 223 : 10.
deinſuper, 171 : 13.
delapſi, 196 : 8.
delatus, 204 : 37.
delectâ, 102 : 26.
delectæ, 186 : 30.
delecti, 6 : 22.
delectis, 104 : 9 | 106 : 24 | 109 : 6 | 110 : 16.
delectum, 29 : 15 | 233 : 4.
delectus, 167 : 15.
delegebant, 174 : 3.
delegit, 81 : 9 | 140 : 9 | 148 : 22.
delenimenta, 185 : 1.
deletâ, 64 : 1.
deletam, 97 : 23.
deleti, 178 : 4.
deliberari, 164 : 11.
delibuta, 226 : 13.
deliciis, 24 : 10.
delicta, 4 : 2 | 59 : 7 | 91 : 5 | 95 : 3 | 214 : 5.
delicti, 45 : 11 | 83 : 23 | 150 : 10.
delictis, 102 : 6.
delicto, 46 : 24 | 96 : 9 | 148 : 9.
deligeret, 152 : 18.
delinquere, 180 : 2.
deliquêre, 41 : 10 | 47 : 8 | 130 : 6.
deliquiſſet, 84 : 14.
delubra, 10 : 3, 15.
demendo, 213 : 10.
dementes, 228 : 12.
dementia, 52 : 26.
dementiæ, 59 : 10.
dementiam, 33 : 24 | 166 : 9.
demeres, 147 : 17.
deminutæ, 219 : 1.
demiror, 207 : 21.
demiſſi, 41 : 10.
demiſſo, 25 : 7 | 144 : 3.
demiſſum, 175 : 7.
demiſſus, 50 : 12.
demito, 220 : 25.
demitte, 148 : 7.
demittebant, 174 : 29.
demitur, 197 : 21.
demolitur, 192 : 18.
demonſtrari, 206 : 34.
demonſtratâ, 232 : 10.
demſerat, 175 : 12.
demſeris, 212 : 25 | 214 : 13 | 220 : 21 | 221 : 12.
demſi, 189 : 22.
demtis, 225 : 19.
demto, 185 : 2.
demum, 2 : 15 | 3 : 10 | 11 : 3 | 17 : 6 | 102 : 9 | 229 : 1 | 234 : 12.
denas, 127 : 17.
denegare, 49 : 18 | 213 : 3.
denique, 18 : 15 | 73 : 17 | 77 : 13 | 95 : 1 | 96 : 12 | 100 : 15 | 106 : 16, 28 | 114 : 18 | 120 : 4 | 122 : 12 | 124 : 10, 21 | 126 : 16 | 137 : 20 | 138 : 19 | 143 : 16, 26 | 145 : 6 | 146 : 2, 28 | 150 : 18 | 153 : 23 | 154 : 6, 15 | 161 : 12 | 164 : 4 | 181 : 9 | 219 : 21 | 227 : 2.
dent, 169 : 4.
dentque, 33 : 20.
Deo, 175 : 8 | 200 : 32.
Deorum, 8 : 14 | 10 : 14, 15 | 47 : 14 | 138 : 16 | 167 : 9 | 196 : 14 | 226 : 19 | 228 : 5.
Deos, 9 : 4 | 26 : 6 | 41 : 5 | 42 : 11 | 45 : 2 | 47 : 16 | 72 : 6 | 81 : 16 | 120 : 16 | 168 : 8 | 177 : 7, 16 | 189 : 8 | 196 : 20 | 197 : 6 | 213 : 18 | 225 : 22.
depelli, 111 : 19.
dependens, 193 : 6.
deponas, 211 : 7.
deponi, 128 : 25.
deportarunt, 205 : 1.
deportavit, 228 : 6.
depravata, 73 : 16.
deprecati, 150 : 7.
deprecor, 82 : 7 | 197 : 21.
deprehendant, 35 : 13.
deprehenſi, 37 : 22 | 39 : 22.
deprehenſis, 36 : 4 | 47 : 7.
deprehenſus, 93 : 6.
depreſſus, 50 : 9.
deprimebantur, 170 : 19.
deſcendens, 140 : 21.
deſcenderat, 105 : 16, 20 | 140 : 4.
deſcendere, 194 : 8.
deſcendit, 67 : 2.
deſcenſus, 51 : 17.
deſcribere, 224 : 11.
deſcriptio, 224 : 10.
deſenuiſſet, 169 : 23.
deſeram, 130 : 15.
deſerendo, 215 : 14.
deſererent, 86 : 12 | 95 : 5.
deſeret, 100 : 6.
deſerta, 104 : 4 | 138 : 18 | 169 : 25.
deſertum, 140 : 23.
deſertus, 35 : 19.
deſeruerant, 192 : 31.
deſeruêre, 196 : 17.
deſeruit, 120 : 2 | 199 : 17.
deſerunt, 223 : 18.
deſideranda, 69 : 9.
deſideres, 224 : 7.
deſidia, 3 : 2 | 221 : 22.
deſidiâ, 5 : 2 | 49 : 4.
deſidiæ, 231 : 5.
deſignati, 15 : 8 | 100 : 8.
deſignatum, 42 : 5.
deſignatus, 21 : 15 | 39 : 20 | 83 : 20.
deſine, 234 : 17, 18.
deſinent, 215 : 11.
deſinere, 128 : 24.
deſineret, 203 : 33.
deſinet, 219 : 18.
deſiſteret, 83 : 6 | 173 : 24.
deſpectantem, 201 : 20.
deſpecti, 70 : 1 | 164 : 20.
deſpectum, 232 : 25.
deſpectuſque, 161 : 8.
deſpiciens, 66 : 11.
deſpiciunt, 131 : 16.
deſtinatis, 180 : 8.
deſunt, 9 : 14.
deteriorem, 220 : 17.
deterius, 203 : 34.
deterrentur, 144 : 16.
deterrere, 106 : 7.
deterrumi, 212 : 10.
detineatur, 214 : 11.
detinuerat, 5 : 5.
detracta, 192 : 27.
detrahi, 164 : 15.
detrectant, 108 : 5.
detrectantibus, 208 : 7.
detrimenti, 23 : 3 | 169 : 4.
detrimento, 37 : 13 | 108 : 19.
detruſus, 171 : 14.
deturbat, 174 : 28.
devicerunt, 207 : 23.
devictis, 42 : 23.
devictum, 82 : 15.
devorato, 234 : 4.
devovent, 202 : 6.
Deûm, 18 : 4.
Deum, 183 : 5.
dexterâ, 53 : 13 | 66 : 11.
dextimos, 145 : 13.
dextrâ, 53 : 17 | 105 : 22 | 146 : 26 | 176 : 4.
dextram, 65 : 9.
dextri, 176 : 10.
dextris, 52 : 14.
dextro, 105 : 5.
dextrum, 172 : 20.
dicam, 15 : 7 | 76 : 1 | 86 : 16 | 217 : 10 | 218 : 13 | 222 : 16 | 234 : 23.
dicant, 16 : 13.
dicat, 210 : 11.
dicatur, 159 : 9.
dicebant, 206 : 12.
dicebantur, 34 : 11 | 75 : 19.
dicebat, 23 : 8 | 27 : 18.
dicebatur, 54 : 2.
dicendi, 44 : 12 | 92 : 8 | 229 : 7 | 234 : 19.
dicendum, 204 : 21 | 232 : 3.
dicentem, 230 : 28.
dicentur, 224 : 5.
dicere, 3 : 13 | 8 : 9 | 20 : 7 | 36 : 17 | 40 : 7 | 42 : 8 | 43 : 3 | 60 : 8 | 78 : 3 | 86 : 21 | 119 : 22 | 132 : 6 | 141 : 19 | 227 : 16 | 229 : 2 | 234 : 12.
dicerem, 134 : 23 | 232 : 2.
dicerent, 19 : 15 | 39 : 5 | 114 : 7 | 151 : 19 | 225 : 2.
diceret, 37 : 18 | 40 : 12 | 233 : 25.
dicet, 89 : 5.
dici, 101 : 19.
dicit, 153 : 7 | 201 : 6 | 205 : 9, 18 | 206 : 6, 28 | 226 : 18.
dicitque, 137 : 15 | 151 : 6 | 154 : 19.
dicitur, 20 : 25 | 41 : 14 | 64 : 19 | 124 : 2 | 155 : 11 | 204 : 29 | 205 : 16 | 206 : 5.
dico, 230 : 16.
dicta, 4 : 3 | 73 : 16 | 79 : 21 | 103 : 19 | 115 : 14 | 131 : 10 | 181 : 11 | 190 : 6 | 206 : 30 | 215 : 22 | 226 : 8.
dictas, 173 : 5.
dictatorem, 194 : 8 | 228 : 2.
dictis, 4 : 1 | 127 : 26 | 211 : 15.
dictitare, 19 : 19 | 129 : 3.
dicto, 116 : 9.
dictu, 211 : 3.
dictum, 16 : 17 | 79 : 6 | 134 : 25 | 142 : 9 | 155 : 18 | 185 : 10 | 204 : 31 | 212 : 16 | 215 : 26 | 232 : 34.
dicturi, 141 : 19.
dicundo, 91 : 1 | 212 :

12.
didicerat, 146 : 17.
didici, 131 : 10 | 133 : 3.
Didio, 200 : 6.
diductâ, 83 : 1.
die, 16 : 4 | 68 : 12 | 80 : 7 | 85 : 14 | 95 : 18 | 112 : 5, 8 | 118 : 14 | 124 : 6, 13 | 126 : 6 | 137 : 20 | 140 : 25 | 143 : 11 | 146 : 2 | 150 : 18 | 153 : 10 | 154 : 18 | 188 : 3 | 192 : 1, 31 | 215 : 7.
diebus, 36 : 18 | 66 : 7 | 68 : 3 | 81 : 12 | 84 : 11 | 93 : 15 | 96 : 2, 15 | 102 : 18 | 114 : 18 | 116 : 13 | 135 : 8 | 137 : 12 | 139 : 11 | 140 : 24 | 152 : 9 | 177 : 20.
dici, 80 : 2 | 106 : 15, 30 | 151 : 5 | 171 : 8.
diem, 23 : 10 | 29 : 13 | 37 : 16 | 104 : 17 | 118 : 8 | 123 : 31 | 140 : 10 | 147 : 7 | 151 : 4 | 152 : 18 | 153 : 9 | 154 : 22 | 155 : 9 | 165 : 14 | 190 : 3.
dierum, 123 : 26.
dies, 5 : 22 | 15 : 11 | 17 : 8 | 20 : 22 | 21 : 22 | 22 : 5 | 23 : 7 | 29 : 9 | 34 : 19 | 42 : 18 | 63 : 16 | 81 : 3 | 94 : 7 | 101 : 18 | 120 : 9 | 121 : 20 | 123 : 9 | 124 : 22 | 137 : 15, 28 | 139 : 14 | 141 : 5 | 144 : 7 | 149 : 12 | 155 : 15 | 159 : 17 | 170 : 11 | 186 : 2 | 208 : 17 | 218 : 12 | 220 : 19 | 224 : 21 | 231 : 19.
differunt, 185 : 1.
difficile, 33 : 6 | 130 : 15 | 191 : 21 | 216 : 1 | 220 : 5 | 223 : 14 | 224 : 11.
difficilem, 138 : 21 | 140 : 6.
difficiles, 135 : 18.
difficiliorem, 143 : 14.
difficilis, 138 : 9.
difficillimum, 63 : 12.
difficilumum, 65 : 7.
difficultate, 51 : 15 | 101 : 21 | 144 : 16.
difficultates, 137 : 7 | 210 : 7.
difficultatibus, 62 : 21.
difficulter, 12 : 4.
diffidens, 35 : 21 | 100 : 12 | 107 : 10 | 123 : 18.
diffidenti, 91 : 12.
diffidentiâ, 145 : 21.
diffidentiam, 112 : 27.
diffidere, 24 : 11 | 102 : 9.
diffiderent, 94 : 2 | 105 : 14.
digna, 5 : 6 | 40 : 19 | 114 : 18 | 168 : 9 | 209 : 8 | 216 : 18.
dignis, 42 : 22.
dignitas, 40 : 18 | 218 : 16.
dignitate, 197 : 6 | 218 : 12 | 221 : 1, 9.
dignitatem, 49 : 14 | 98 : 3 | 164 : 15 | 216 : 12 | 223 : 15.
dignitati, 48 : 5 | 91 : 28 | 163 : 11.
dignitatis, 28 : 6 | 29 : 5 | 55 : 10 | 230 : 4.
dignos, 29 : 3.
dignum, 40 : 15 | 49 : 19 | 50 : 14 | 64 : 13 | 80 : 14 | 154 : 3.
dignus, 115 : 9 | 231 : 12.
digrediens, 140 : 22.
digrediuntur, 80 : 26 | 154 : 18.
digreſſæ, 201 : 5.
digreſſi, 77 : 8 | 153 : 11.
digreſſos, 126 : 15.
Dii, 147 : 15 | 164 : 9 | 167 : 13 | 215 : 27.
Diis, 13 : 4 | 47 : 12 | 48 : 5 | 71 : 17 | 109 : 15 | 114 : 24, 26 | 124 : 6 | 134 : 19 | 137 : 6 | 163 : 14 | 171 : 23 | 203 : 24.
dilabentur, 168 : 13.
dilabi, 224 : 20.
dilabitur, 76 : 8.
dilabuntur, 51 : 11 | 58 : 9 | 65 : 17.
dilacerata, 98 : 6.
dilapſa, 83 : 22.
dilapſo, 94 : 6.
dilapſus, 219 : 9.
dilargitis, 159 : 12.
dilata, 190 : 5.
dilatant, 206 : 28.
diligenter, 70 : 16.
diligentes, 232 : 31.
diligentia, 42 : 7.
diligentiſſumè, 141 : 20.
dimidia, 116 : 12.
dimiſerat, 33 : 23.
dimiſére, 40 : 13.
dimiſit, 19 : 14 | 22 : 1 | 64 : 9 | 192 : 20.
dimiſſurum, 161 : 1.
dimittatis, 47 : 9 | 90 : 7.
dimittent, 224 : 6.
dimittere, 64 : 1.
dimitti, 44 : 7.
dimittit, 33 : 12 | 93 : 14 | 122 : 6 | 201 : 7.
dimittuntur, 172 : 23.
dimotis, 212 : 19.
dimoverat, 99 : 7.
diremit, 16 : 6 | 113 : 6.
diripi, 226 : 1.
diripiebant, 98 : 10.
diripuére, 189 : 15.
diruunt, 18 : 12.
Dis, 2 : 1.
diſcebat, 7 : 9.
diſcedant, 27 : 10.
diſcedere, 29 : 14 | 80 : 14 | 201 : 6.
diſcedit, 92 : 13 | 110 : 14 | 113 : 9.
diſcedunt, 67 : 24 | 84 : 13 | 108 : 16 | 100 : 10 | 110 : 25.
diſceptarent, 66 : 9.
diſceptat, 221 : 6.
diſcere, 133 : 3.
diſcerneres, 21 : 8.
diſcerneret, 126 : 1.
diſceſſerat, 30 : 3 | 38 : 19 | 55 : 22.
diſceſsére, 83 : 7.
diſceſſerint, 211 : 4.
diſceſſio, 158 : 12.
diſceſſiſſet, 32 : 4.
diſceſſit, 50 : 4 | 232 : 23.
diſciplina, 220 : 13.
diſciplinâ, 101 : 9 | 222 : 7.
diſciplinis, 231 : 2.
diſcipuli, 207 : 4.
diſcordia, 5 : 14 | 158 : 10.
diſcordiâ, 65 : 16.
diſcordiæ, 167 : 4 | 212 : 24.
diſcordiam, 224 : 19.
diſcordiarum, 158 : 20.
diſcordias, 8 : 13 | 125 : 11 | 183 : 9.
diſcordioſum, 118 : 6.
diſcreta, 206 : 13.
diſcrimen, 46 : 26.
diſcrimine, 171 : 12.
diſcubuére, 187 : 8.
disjecerat, 55 : 14.
disjecit, 217 : 8.
disjecta, 226 : 22.
disjectos, 106 : 7 | 107 : 20.
disjectus, 204 : 23.
disjunctum, 189 : 17.
disjungebat, 138 : 22.
disjungitur, 192 : 11.
diſpalata, 219 : 21.
diſpari, 6 : 22.
diſparibus, 106 : 27.
diſperſa, 98 : 7.
diſperſi, 106 : 18.
diſperſos, 144 : 14.
diſpertit, 105 : 7 | 112 : 7.
diſpertiverat, 103 : 2.
diſpoſitis, 39 : 16 | 50 : 7.
diſſenſio, 94 : 10 | 99 : 2 | 218 : 1.
diſſenſione, 92 : 16.
diſſenſionem, 67 : 6.
diſſenſiones, 158 : 1, 12.
diſſentionis, 231 : 16.
diſſentirem, 4 : 10.
diſſerendum, 179 : 12.
diſſerere, 6 : 7 | 42 : 6 | 100 : 6 | 142 : 8 | 147 : 10 | 215 : 20.
diſſererent, 66 : 14.
diſſertiſſumus, 157 : 4.
diſſerui, 222 : 16.
diſſeruiſſe, 44 : 16.
diſſeruit, 46 : 5 | 86 : 17 | 129 : 18 | 154 : 6 | 198 : 13.
diſſerunt, 41 : 18.
diſſidere, 192 : 4.
diſſimili, 6 : 12.
diſſimilis, 133 : 13.
diſſimiliter, 136 : 27.
diſſimulanda, 25 : 6.
diſſimulandi, 25 : 2.
diſſimulantem, 36 : 22.
diſſimulare, 36 : 16.
diſſimulator, 5 : 17.
diſſolvere, 42 : 10.
diſſolvit, 75 : 14.
diſtinuére, 224 : 2.
diſtrahitur, 127 : 18.
diſtribuatur, 224 : 9.
diſtribuendam, 67 : 8.
diſtribuerat, 50 : 20 | 137 : 18 | 146 : 7.
diſtribuerentur, 24 : 2.
diſtringi, 202 : 13.
diſturbantur, 166 : 13.
diſturbatur, 167 : 8.
diſturbaverunt, 220 : 3.
diſturbavit, 217 : 7.
ditionem, 17 : 11.
ditium, 185 : 14.
diu, 2 : 5 | 33 : 13 | 95 : 3 | 101 : 15 | 120 : 3 | 140 : 22 | 155 : 3.
diuque, 174 : 6.
divelli, 41 : 2.
diverſa, 6 : 3 | 157 : 8 | 176 : 14 | 204 : 27 | 224 : 24.
diverſas, 27 : 17.
diverſi, 2 : 10 | 17 : 8 | 67 : 17 | 135 : 18.
diverſis, 39 : 21 | 49 : 8 | 172 : 14.
diverſiſſumas, 131 : 21.
diverſius, 55 : 15.
diverſo, 46 : 6.
diverſos, 102 : 14.
diverſum, 75 : 18.
dives, 221 : 5.
dividantur, 204 : 27.
dividerent, 74 : 7.
dividi, 67 : 6.
dividit, 78 : 5.
divina, 10 : 21 | 61 : 11 |

88 : 3 | 89 : 15 | 161 : 6 | 166 : 3 | 191 : 12 | 200 : 13 | 214 : 19 | 221 : 15.
divinam, 138 : 16.
divino, 224 : 23.
diviſa, 34 : 11 | 138 : 7.
diviſam, 218 : 21.
diviſi, 77 : 5.
diviſione, 74 : 14 | 75 : 7 | 103 : 26.
diviſo, 79 : 7.
divite, 49 : 21.
divitem, 189 : 18.
divites, 30 : 16.
divitiæ, 8 : 26 | 10 : 7 | 11 : 6 | 17 : 15 | 18 : 17 | 29 : 19 | 58 : 9 | 63 : 20 | 89 : 11 | 162 : 15 | 220 : 22.
divitiarum, 2 : 4 | 40 : 12 | 74 : 1 | 115 : 1 | 134 : 1 | 189 : 2 | 220 : 13.
divitias, 7 : 15, 17 | 18 : 8, 13 | 27 : 3 | 46 : 26 | 49 : 3 | 52 : 13 | 69 : 1 | 88 : 2 | 100 : 20 | 133 : 16 | 135 : 16 | 161 : 21 | 214 : 18 | 215 : 6 | 221 : 10 | 222 : 27 | 225 : 7.
divitiis, 10 : 9 | 18 : 6 | 37 : 25 | 43 : 14 | 49 : 21 | 60 : 13 | 73 : 19 | 191 : 17 | 214 : 12 | 219 : 3 | 220 : 18.
divorſi, 106 : 6 | 109 : 25 | 146 : 4.
divorſis, 90 : 5.
divorſus, 82 : 23.
diurnâ, 165 : 5.
diutius, 32 : 6 | 52 : 9 | 112 : 11.
diuturna, 24 : 5 | 211 : 7, 9.
diuturnitate, 116 : 16.
diuturnitatem, 177 : 5.
diuturnoque, 126 : 2.
divulgatur, 67 : 22.
divulgavit, 86 : 4.
dixerat, 39 : 24 | 114 : 25.
dixêre, 59 : 14 | 141 : 21.
dixerit, 41 : 19.
dixerunt, 40 : 22 | 234 : 21.
dixi, 50 : 4.
diximus, 13 : 7 | 51 : 15 | 86 : 10 | 92 : 9 | 94 : 12 | 95 : 12 | 107 : 4 | 123 : 32 | 128 : 32.
dixiſſe, 42 : 1 | 93 : 17 | 116 : 4.
dixit, 33 : 4 | 53 : 9 | 116 : 2.
docendumque, 179 : 12.
docent, 205 : 22.
docere, 14 : 4.
docerent, 67 : 28.
docent, 22 : 9 | 119 : 8 | 204 : 34.
docta, 21 : 5.
doctæ, 231 : 8.
docti, 106 : 4 | 149 : 11.
doctiſſumè, 141 : 23.
doctiſſumorum, 157 : 7.
doctoribus, 133 : 4.
doctus, 67 : 16 | 133 : 5 | 170 : 1.
docuimus, 104 : 7.
docuit, 209 : 5.
documenta, 8 : 17.
dolendum, 72 : 12.
dolens, 32 : 20.
dolentia, 129 : 4.
dolere, 153 : 18.
dolis, 9 : 14 | 12 : 4 | 62 : 20 | 70 : 12 | 80 : 23 | 81 : 4 | 83 : 1 | 110 : 5.
dolo, 94 : 6 | 105 : 3 | 152 : 1 | 154 : 18 | 155 : 4 | 197 : 18 | 204 : 32.
dolor, 217 : 24.
dolore, 22 : 20 | 79 : 17 | 96 : 6 | 128 : 18.
dolum, 22 : 18 | 67 : 3 | 120 : 3 | 189 : 5 | 191 : 17 | 221 : 20.
dolus, 21 : 17 | 103 : 4 | 107 : 25 | 184 : 9 | 219 : 28.
domeſticum, 230 : 25.
domeſticus, 226 : 13.
domi, 6 : 5, 18 | 8 : 10, 14 | 14 : 12 | 18 : 14 | 22 : 16 | 23 : 6 | 29 : 18 | 43 : 23 | 46 : 23 | 47 : 2 | 48 : 23 | 62 : 6 | 63 : 20 | 68 : 16 | 77 : 15 | 90 : 10 | 115 : 1 | 126 : 14 | 127 : 1 | 130 : 4 | 157 : 2 | 158 : 13 | 167 : 6 | 178 : 24 | 196 : 13 | 197 : 10 | 216 : 9 | 217 : 8 | 220 : 12 | 222 : 9 | 223 : 7 | 225 : 11 | 226 : 24 | 231 : 10.
domique, 98 : 8.
dominandi, 2 : 13 | 27 : 1.
dominantur, 223 : 10.
dominari, 90 : 3 | 215 : 8.
dominatio, 218 : 15.
dominatione, 22 : 21 | 179 : 16 | 181 : 12.
dominationem, 5 : 19 | 88 : 17 | 174 : 4 | 180 : 3 | 186 : 3 | 202 : 17, 18 | 217 : 26.
dominationemque, 7 : 1.
dominationes, 159 : 4.
dominationis, 14 : 13 | 17 : 1 | 89 : 13 | 97 : 24 | 158 : 3 | 160 : 6 | 161 : 2 | 181 : 10 | 185 : 6 | 210 : 17.
dominatur, 7 : 20 | 40 : 5.
dominatus, 181 : 7.
dominis, 162 : 4 | 208 : 13.
dominorum, 88 : 7 | 185 : 14.
dominos, 180 : 8 | 191 : 15.
dominum, 133 : 11 | 187 : 11.
dominus, 219 : 8 | 234 : 3.
domita, 29 : 18.
domiti, 8 : 22 | 123 : 27.
Domitii, 222 : 4.
Domitio, 218 : 6.
Domitium, 169 : 18 | 211 : 21.
domo, 30 : 13 | 36 : 9 | 67 : 10 | 70 : 13 | 71 : 9 | 126 : 6, 15 | 191 : 6 | 226 : 17 | 232 : 20, 21.
domorum, 212 : 5.
domos, 10 : 13, 15 | 18 : 10 | 41 : 4 | 45 : 3 | 118 : 12 | 215 : 14, 18 | 219 : 7 | 221 : 14.
domuerat, 7 : 13.
domum, 9 : 19 | 12 : 8 | 13 : 2 | 25 : 15 | 33 : 7, 12 | 35 : 2 | 43 : 10 | 64 : 2 | 67 : 13 | 84 : 13 | 103 : 17 | 122 : 6 | 124 : 25, 26 | 129 : 14 | 174 : 9 | 191 : 10 | 215 : 4 | 225 : 5 | 226 : 15, 26 | 227 : 1, 5 | 232 : 16 | 233 : 27 | 234 : 2.
domus, 202 : 25.
dona, 132 : 20 | 149 : 7 | 194 : 6.
donat, 108 : 6 | 135 : 12.
donatum, 64 : 2.
dono, 49 : 19 | 61 : 22 | 133 : 17 | 161 : 23 | 197 : 9 | 198 : 3 | 209 : 2.
donoque, 185 : 15.
donis, 143 : 7 | 148 : 16.
dormiente, 121 : 9.
dormientis, 67 : 17.
dormire, 11 : 10.
Druſo, 219 : 26 | 220 : 1.
duabus, 95 : 12 | 223 : 20.
duæ, 78 : 6 | 192 : 16.
duas, 16 : 1 | 50 : 18 | 67 : 23 | 98 : 5 | 125 : 12 | 195 : 4 | 207 : 29 | 218 : 21.
dubia, 134 : 20 | 140 : 20 | 223 : 8.
dubiâ, 212 : 14.
dubias, 8 : 25.
dubiè, 147 : 6 | 189 : 16.
dubiis, 32 : 2 | 40 : 1 | 69 : 13 | 106 : 25.
dubio, 45 : 8 | 152 : 8.
dubitabat, 13 : 1.
dubitabo, 218 : 20.
dubitando, 34 : 18.
dubitantibus, 22 : 12.
dubitare, 123 : 10 | 219 : 25.
dubitationem, 86 : 10 | 114 : 19.
dubitatis, 47 : 7.
dubitavêre, 142 : 7.
dubitavit, 171 : 15.
dubium, 143 : 6 | 172 : 7 | 180 : 10 | 223 : 19 | 225 : 15 | 227 : 6 | 232 : 18.
dubius, 104 : 23 | 186 : 22.
ducant, 191 : 14.
duce, 6 : 9 | 76 : 7 | 140 : 13 | 207 : 22.
ducebantur, 101 : 14.
ducebat, 91 : 15 | 109 : 22 | 114 : 10 | 140 : 1 | 151 : 10.
ducebatur, 159 : 7.
ducem, 104 : 13 | 140 : 5 | 163 : 15, 16 | 165 : 14 | 190 : 8.
ducenta, 114 : 12.
ducere, 98 : 4.
ducerem, 69 : 1.
ducerent, 122 : 15.
duceret, 91 : 3 | 114 : 20 | 123 : 7 | 132 : 13.
duces, 39 : 13 | 144 : 20 | 168 : 11 | 205 : 1 | 230 : 31.
duceſque, 95 : 4.
duci, 10 : 9 | 91 : 22 | 175 : 17.
ducibus, 155 : 21 | 175 : 19 | 198 : 15, 29.
ducis, 173 : 15 | 186 : 9 | 198 : 18 | 230 : 27.
ducit, 4 : 5 | 169 : 2 | 208 : 19 | 234 : 6.
ducitur, 66 : 12 | 108 : 16 | 127 : 16.
duco, 219 : 25.
ductabat, 15 : 3 | 16 : 12.
ductare, 95 : 1 | 120 : 6.
ductaverat, 9 : 22.
ductos, 201 : 21.
ductu, 177 : 8 | 200 : 8.
ducum, 134 : 15.
ducunt, 97 : 22.
ducuntur, 124 : 25.
dulcius, 200 : 24.
dum, 5 : 21 | 7 : 14 | 12 : 7 | 26 : 3 | 29 : 10 | 33 : 6 | 39 : 9 | 46 : 3 | 50 : 17 | 52 : 6 | 61 : 6 | 70 : 5 | 80 : 15 | 91 : 5 | 100 : 8 | 107 : 3, 18 | 111 :

12 | 139:9 | 141:16 | 146:12, 25 | 158:14 | 159:2 | 160:18 | 163:16 | 165:18 | 189:3 | 202:8 | 204:10 | 208:4 | 216:13 | 222:21.
duo, 49:8 | 52:9 | 106:26 | 125:12 | 126:7 | 150:5 | 201:22 | 206:13.
duobus, 30:1 | 50:21 | 109:23 | 148:20 | 178:27.
duodecies, 233:26.
duodecim, 34:12.
duorum, 125:23 | 174:19.
duos, 70:19 | 80:7 | 81:9 | 84:6 | 144:10 | 147:9 | 179:1.
duplicat, 196:18.
duplicaverat, 198:11.
duplici, 186:29.
duritiam, 145:26.
Durium, 178:3.
duûm, 105:19 | 137:26 | 151:16.
dux, 47:6 | 57:6 | 61:15 | 178:3.
duxére, 189:14.
duxerit, 233:11.
duxi, 231:15.
duxiſſes, 232:15.
duxit, 176:11 | 230:18.
Dyrrachio, 228:10.
Dyrrachium, 169:24.

E.

E, 37:24 | 56:1 | 119:2 | 164:12 | 174:29.
ea, 7:19 | 8:1, 5, 6, 7 | 9:2, 15 | 10:3 | 11:1, 3, 11 | 12:14 | 14:2 | 16:6 | 17:6 | 18:18, 23 | 19:13 | 20:3, 14 | 21:9 | 22:24 | 23:3, 14 | 30:10 | 33:6 | 34:10 | 38:3 | 39:16, 24 | 40:5, 7 | 41:15, 18 | 43:9 | 44:6 | 45:12 | 46:5, 16 | 48:8 | 50:17 | 52:26 | 54:12 | 61:5 | 63:6 | 64:13 | 65:3 | 66:5, 16 | 67:3 | 69:1 | 75:9 | 77:9 | 83:7 | 86:16 | 88:4, 6 | 89:9 | 90:12 | 91:18 | 92:4 | 96:5, 9 | 97:26 | 100:16 | 103:25 | 104:5 | 109:15 | 111:4, 8 | 121:17 | 123:3 | 124:2 | 125:6 | 126:12 | 127:11, 15 | 128:27 | 129:12 | 130:4, 14 | 131:9 | 133:17 | 135:9 | 136:8, 19 | 138:16 | 139:3 | 140:15 | 141:16 | 142:12 | 143:27 | 144:21 | 147:5 | 148:9 | 150:1, 17 | 152:1, 7 | 153:1 | 154:5 | 159:22 | 160:9 | 164:6 | 168:1 | 171:28 | 180:10 | 188:22 | 189:1, 19 | 202:13 | 211:17, 18 | 212:1 | 213:9 | 214:2 | 215:27 | 217:10 | 219:19 | 220:25 | 221:12 | 222:22 | 223:2 | 224:4, 10, 25 | 225:4, 23 | 228:2 | 229:1 | 230:27 | 232:13 | 233:5 | 234:23.
eâ, 7:4 | 15:1 | 16:1 | 19:14 | 20:24 | 22:14, 22 | 25:8 | 27:10 | 29:16 | 32:6 | 36:21 | 45:10 | 63:18 | 68:7 | 75:17 | 86:14 | 91:15 | 92:14 | 94:8, 11 | 97:19 | 99:12 | 101:20 | 108:14, 24 | 110:6 | 112:6, 26 | 117:15 | 118:23 | 123:18 | 137:1, 10 | 140:4, 23 | 155:9 | 156:7 | 174:17 | 179:2 | 189:20 | 191:4 | 197:21 | 203:10 | 204:36 | 212:8 | 216:17 | 220:7 | 222:19 | 226:17.
eadem, 4:11 | 17:5 | 24:11 | 36:21 | 37:19 | 51:15 | 52:16, 17 | 72:5 | 88:15 | 99:8 | 116:4 | 128:28 | 151:20 | 162:13 | 185:14 | 213:14 | 214:17.
eâdem, 74:13 | 126:19 | 138:20.
eàdem, 140:21.
eæ, 121:4 | 139:8.
eæque, 78:1.
eam, 7:15 | 16:17 | 21:26 | 22:9 | 25:11 | 27:7 | 29:7 | 42:9, 17 | 46:20 | 47:11 | 60:11 | 117:1 | 125:24 | 148:11 | 166:9 | 173:27 | 192:25 | 211:11 | 213:4 | 220:3, 21 | 223:18 | 225:28 | 226:11.
eamque, 42:2 | 79:18 | 173:15 | 215:4.
eandem, 127:22.
eant, 46:4 | 87:8.
eaque, 101:17 | 124:5.
eâque, 95:15.
earum, 21:2 | 23:7 | 27:19 | 64:9 | 97:22 | 170:18 | 183:9 | 221:11.
eas, 17:5 | 10:7 | 21:1 | 41:9 | 54:6 | 75:2 | 78:6 | 102:3 | 103:18 | 123:12 | 124:18, 27 | 133:3 | 134:8 | 141:20 | 158:12 | 177:12.
eaſdem, 80:20 | 211:3.
eaſque, 81:3.
eat, 67:13.
eatis, 87:6 | 90:15.
ecce, 70:9.
ecquod, 232:33.
edicere, 37:19 |
edicto, 101:23 | 208:6.
edidit, 25:6.
edita, 200:20.
editiorem, 111:19 | 170:20.
editioribus, 144:21.
editiſſumus, 170:4.
editum, 186:29.
editus, 139:1 | 144:12.
edocebat, 13:8.
edocent, 108:2.
edocet, 37:21 | 104:8 | 140:3 | 153:6.
edocti, 118:14.
edoctus, 35:11 | 110:9 | 154:21.
edocuiſſet, 83:20.
edocuit, 9:4 | 228:5.
educit, 109:5.
eduxerit, 43:18.
effari, 234:23.
effecerant, 34:2.
effecerat, 21:18 | 97:17.
effecére, 189:12.
effecit, 164:13.
effecta, 137:21.
effecturum, 85:6.
efferebaris, 232:14.
efferens, 70:10.
effetâ, 49:6.
efficere, 2:4 | 83:3 | 215:5.
efficiebant, 150:21.
efficiebatur, 124:3.
efficis, 213:17.
efficit, 70:14 | 112:1 | 113:18 | 206:25.
efficitis, 183:7.
efficiunt, 81:12.
effœminat, 9:16.
effoſſo, 200:10.
effrenatæ, 207:12.
effringere, 67:18.
effugi, 70:22.
effugiatis, 33:4.
effuſas, 203:12.
effusè, 150:19.
effuſi, 144:18.
effuſo, 109:20.
effuſos, 135:19.
effuſum, 119:17.
egeas, 90:18.
egebat, 144:13.
egens, 15:12 | 71:9 | 73:1 | 110:26 | 197:5 | 219:5.
egentes, 26:8.
egenti, 100:15.
egentia, 136:22.
egentis, 30:21.
egentiſſumus, 135:4.
egerat, 16:19 | 140:25.
egerem, 69:9.
egeris, 227:24 | 232:10, 29.
egerit, 92:4.
egeſtas, 11:23 | 18:18 | 30:10 | 52:10 | 101:13 | 167:5.
egeſtate, 22:20 | 203:4.
egeſtatem, 18:1 | 46:25 | 72:13 | 178:5.
egeſtatis, 19:11.
eger, 2:9 | 57:8.
egi, 130:17 | 178:1 | 197:1.
egiſti, 225:11 | 230:9.
egit, 158:8 | 233:10.
ego, 3:9 | 4:5 | 5:9 | 6:8 | 8:2, 16 | 17:7 | 33:2 | 38:11 | 41:15 | 43:14 | 44:3 | 45:3 | 47:4 | 48:7, 14 | 51:25 | 52:3 | 59:16 | 60:2 | 61:6 | 65:1, 15 | 66:4 | 69:6, 22 | 70:15, 21 | 72:2, 14 | 81:22 | 82:3 | 87:3, 5 | 89:18 | 90:13 | 129:19 | 131:4, 9, 11, 12 | 132:5, 10, 22 | 133:7 | 153:1, 15, 19, 23, 26 | 154:1 | 161:17 | 165:15 | 178:7, 13 | 181:3 | 182:3 | 183:8 | 188:26 | 189:16, 21 | 190:15 | 197:2, 20 | 211:9 | 212:19 | 213:12 | 214:14 | 216:1, 20 | 218:13, 21 | 219:16, 23 | 221:10, 24 | 222:19, 24 | 224:13, 17 | 228:3 | 229:12 | 230:7, 12, 23, 30 | 231:14, 23, 25, 26, 27 | 234:2, 23.
egomet, 131:9 | 134:17 | 153:17.
egrederetur, 102:5 | 112:5.
egredi, 101:11 | 151:14.

egrediar, 54: 2.
egredienti, 39: 8
egredientibus, 110: 17.
egreditur, 137: 24.
egrediuntur, 73: 14.
egregia, 28: 1 | 58: 10 | 65: 4 | 188: 20 | 213: 15 | 234: 7.
egregiâ, 39: 1 | 162: 21 | 228: 6.
egregiam, 49: 2.
egregiè, 216: 15.
egregii, 230: 10 | 232: 1.
egregiis, 60: 11 | 115: 12 | 161: 9.
egregio, 203: 35.
egregios, 204: 14.
egregium, 125: 23 | 231: 2.
egregius, 20: 17 | 48: 2 | 128: 13.
egreſſa, 169: 21.
egreſſi, 113: 1 | 138: 1 | 201: 9.
egreſſus, 36: 9 | 93: 16 | 139: 16, 19 | 141: 2 | 186: 5.
egreſſuſque, 93: 3.
eguêre, 43: 20.
eguiſſe, 153: 19.
eguiſti, 231: 1.
eheu, 70: 1.
ei, 13: 5 | 20: 8 | 21: 7 | 34: 4 | 35: 20 | 67: 11 | 101: 2 | 113: 16 | 121: 6 | 129: 1 | 135: 8 | 140: 10 | 154: 22 | 155: 15 | 156: 5 | 175: 9 | 189: 4 | 198: 10 | 222: 25 | 223: 3 | 228: 14.
ejecta, 70: 7 | 203: 19.
ejectus, 69: 22.
eique, 91: 11.
eis, 85: 7 | 233: 13.
eiſdem, 217: 14.
eiſque, 24: 3.
εἴσω, 204: 17.
ejus, 12: 2 | 15: 2 | 16: 13, 15 | 21: 11 | 23: 20 | 25: 4 | 26: 13 | 32: 20 | 36: 13 | 42: 3 | 43: 7 | 48: 20 | 50: 11 | 51: 16 | 62: 1 | 67: 10, 21 | 68: 2 | 69: 15 | 70: 11 | 76: 1, 6 | 79: 5, 14, 23 | 85: 2 | 86: 16 | 91: 13 | 92: 3 | 93: 3, 9 | 94: 22 | 102: 8 | 115: 6, 18 | 120: 3 | 123: 15, 21, 24 | 125: 17 | 128: 24 | 134: 14 | 136: 18, 25 | 140: 5 | 141: 19 | 143: 7 | 146: 13 | 150: 7 | 152: 4, 6, 14, 20 | 160: 5 | 162: 11 | 169: 28 | 172: 9 | 186: 20 | 187: 14 | 189: 13 | 194: 4 | 200: 8 | 201: 6 | 204: 32 | 227: 8 | 229: 25 | 232: 27 | 233: 14.
ejuſdem, 128: 24 | 163: 16 | 208: 22 | 218: 7.
ejuſmodi, 227: 16.
ejuſque, 222: 32.
elato, 169: 26.
Electræ, 205: 7.
elegantiùs, 21: 5.
elephanti, 86: 1 | 107: 22.
elephantis, 104: 7 | 107: 3, 19.
elephantos, 91: 8 | 97: 5 | 114: 12.
elogium, 233: 1.
eloquentia, 49: 11.
eloquentiæ, 5: 18.
eloquentiam, 226: 10 | 230: 31.
eloqui, 218: 20.
eluere, 233: 4.
eluuntur, 229: 22.
emebat, 227: 1.
ementiendo, 39: 4.
emergunt, 193: 2.
emeritis, 129: 8 | 215: 18.
emi, 64: 5.
eminebant, 140: 17 | 187: 5.
eminens, 193: 7.
eminentibus, 139: 23.
eminus, 106: 3, 25 | 111: 5, 20 | 141: 3 | 146: 11.
emiſſa, 111: 11.
emiſſæ, 125: 9.
emiſſem, 234: 2.
emiſſis, 146: 11.
emori, 18: 2 | 73: 3.
emptorem, 93: 18.
emptor, 233: 10.
emto, 165: 6.
emtoribus, 187: 16.
emundi, 76: 12.
emunt, 18: 12.
en, 18: 16 | 64: 12 | 197: 23.
enare, 179: 5.
Enceladus, 205: 11.
enim, 42: 3, 17 | 72: 12 | 141: 19 | 166: 5 | 180: 9 | 185: 10 | 188: 24 | 199: 28 | 202: 1 | 209: 10 | 212: 12 | 229: 4, 7, 21, 27 | 230: 11, 31 | 231: 8, 9, 23 | 232: 1, 10 | 233: 14 | 234: 15, 20.
enimvero, 3: 10 | 18: 4.
eniſum, 80: 19 | 82: 14.
eniterer, 68: 16.
eniteſcere, 49: 20.
eniti, 210: 3.
enitimini, 66: 4.
enumeravêre, 41: 2.
enumerem, 178: 2.
enuntiat, 22: 18.
eo, 7: 3 | 16: 4, 10 | 19: 9 | 22: 14 | 27: 12 | 33: 2, 10 | 34: 2, 9 | 35: 5 | 38: 6, 7 | 39: 20 | 43: 2 | 45: 19 | 47: 3 | 50: 5 | 51: 13 | 62: 15 | 63: 3 | 67: 2 | 76: 8 | 79: 22 | 83: 11 | 84: 6 | 89: 4 | 93: 5 | 95: 11 | 97: 4, 17 | 103: 6 | 104: 1, 6 | 106: 26 | 109: 25 | 115: 7, 8 | 116: 6 | 121: 19 | 123: 32 | 126: 21 | 127: 5 | 128: 18, 30 | 135: 3 | 139: 21 | 143: 9 | 144: 2 | 145: 8 | 146: 12 | 149: 8 | 153: 8 | 155: 20 | 164: 19 | 166: 2, 12 | 178: 15 | 215: 9 | 216: 13 | 217: 13 | 219: 2 | 226: 22 | 227: 3 | 229: 23 | 232: 9 | 233: 9.
eò, 5: 6 | 11: 14 | 14: 6 | 17: 4 | 19: 19 | 34: 26 | 36: 12 | 46: 14 | 50: 3 | 54: 14 | 58: 5 | 59: 6 | 69: 6 | 79: 28 | 80: 15, 22 | 82: 5 | 93: 17 | 96: 17 | 99: 5 | 106: 9 | 108: 16 | 109: 17, 19 | 110: 16 | 112: 16 | 116: 15 | 124: 22 | 125: 1, 9, 19 | 127: 17 | 130: 1 | 137: 3 | 141: 12 | 147: 7 | 161: 1 | 173: 14 | 210: 2 | 222: 20 | 229: 17.
eodem, 15: 11 | 43: 24 | 50: 16 | 62: 5 | 70: 10 | 112: 15 | 123: 3 | 133: 6 | 151: 12 | 173: 4 | 186: 29.
eòdem, 5: 5 | 36: 14 | 93: 15 | 115: 14 | 137: 15 | 140: 2 | 155: 17.
Eoo, 206: 24.
eoque, 107: 11 | 123: 28 | 211: 4.
eòque, 37: 23 | 49: 3 | 61: 11.
eorum, 3: 8 | 6: 13 | 8: 5 | 12: 4 | 13: 10 | 20: 2 | 22: 8 | 32: 3 | 39: 10 | 40: 19, 21 | 41: 11, 12, 18 | 44: 8, 18 | 46: 7 | 48: 4 | 54: 11 | 58: 14 | 60: 12 | 61: 5 | 70: 21 | 77: 6 | 80: 12 | 87: 11 | 88: 12 | 89: 13 | 91: 9, 24 | 92: 24 | 106: 19 | 109: 8 | 113: 14 | 114: 9, 14 | 117: 4 | 119: 11 | 124: 5 | 126: 1 | 127: 6 | 131: 9 | 132: 1, 5 | 133: 15 | 136: 1 | 170: 27 | 176: 2 | 186: 23 | 189: 17, 19 | 207: 9 | 212: 13 | 218: 11 | 222: 10 | 223: 1, 10, 16 | 228: 11 | 231: 14 | 233: 2, 26.
eos, 8: 12, 18 | 16: 18 | 30: 20 | 31: 10 | 32: 19 | 33: 7, 12, 20 | 34: 25 | 39: 18 | 40: 13 | 42: 2, 12 | 44: 7 | 70: 16 | 78: 11 | 80: 14 | 81: 1, 9 | 86: 8 | 87: 1 | 88: 4 | 89: 6 | 97: 3 | 107: 19 | 111: 22 | 112: 22 | 117: 5 | 118: 1, 12 | 119: 15 | 125: 11 | 126: 2 | 129: 15 | 130: 4 | 148: 23 | 149: 3 | 151: 1, 16 | 185: 3 | 191: 19 | 192: 22 | 193: 4 | 198: 12 | 202: 6 | 207: 29 | 219: 6 | 220: 7 | 221: 23 | 222: 21 | 224: 1 | 230: 2 | 234: 21.
eoſdem, 83: 13 | 88: 1 | 98: 8 | 228: 12.
eoſque, 32: 15 | 55: 6.
epiſtolam, 121: 10, 12 | 187: 12.
epulæ, 175: 9.
epulas, 118: 13.
epulis, 124: 25 | 134: 5.
eques, 22: 13.
equeſtre, 112: 22.
equeſtri, 14: 10 | 112: 12.
equeſtris, 192: 26 | 201: 9.
equi, 86: 1 | 105: 1 | 106: 9, 14 | 147: 2 | 170: 3.
equidem, 41: 15 | 42: 8 | 45: 17 | 46: 12 | 52: 5 | 65: 15 | 132: 10 | 164: 21 | 177: 18 | 190: 4 | 191: 3 | 211: 9 | 216: 19 | 219: 22 | 222: 24.
equis, 7: 10 | 53: 11 | 112: 13 | 146: 10 | 177: 1 | 200: 26 | 201: 14 | 222: 18, 34.
equiſque, 203: 28.
equitare, 62: 8.
equitatu, 79: 16 | 104:

9 | 109 : 21 | 141 : 16 | 142 : 9 | 145 : 13.

equitatum, 105 : 7 | 111 : 25 | 112 : 6 | 138 : 1.

equitatus, 103 : 3 | 123 : 19 | 148 : 18.

equites, 16 : 14 | 39 : 6 | 99 : 6 | 103 : 1 | 106 : 4 | 108 : 1, 15 | 117 : 5, 12 | 119 : 5, 11, 15, 16 | 143 : 17, 23 | 145 : 20 | 146 : 12 | 151 : 1, 15 | 176 : 1 | 192 : 14.

equitibus, 16 : 11 | 80 : 5 | 83 : 5 | 103 : 1 | 105 : 17 | 109 : 6 | 110 : 16 | 112 : 11 | 137 : 12 | 146 : 26, 28 | 150 : 19.

equitum, 63 : 4 | 105 : 12 | 117 : 3 | 150 : 14.

equo, 54 : 6 | 111 : 24 | 194 : 8.

equorum, 46 : 21 | 114 : 12.

equos, 12 : 6 | 100 : 14 | 143 : 21.

eram, 69 : 6.

erant, 7 : 16 | 8 : 15, 20 | 12 : 1 | 14 : 12 | 18 : 23 | 23 : 14 | 31 : 4 | 34 : 5 | 36 : 18 | 37 : 16 | 38 : 7 | 39 : 6, 13, 18 | 43 : 21 | 61 : 1 | 63 : 20 | 67 : 21 | 69 : 9 | 79 : 3 | 84 : 17 | 86 : 6 | 89 : 15 | 93 : 5 | 94 : 15 | 96 : 4 | 98 : 9 | 101 : 1 | 102 : 20 | 105 : 17 | 107 : 24, 27 | 109 : 10 | 111 : 12, 14 | 112 : 23 | 113 : 10 | 114 : 29 | 118 : 1, 18 | 122 : 7, 13 | 123 : 12 | 125 : 21 | 129 : 5 | 136 : 7, 28 | 139 : 3 | 143 : 13, 26 | 144 : 22 | 148 : 22 | 149 : 4 | 156 : 7 | 174 : 26 | 181 : 11 | 186 : 11 | 200 : 26 | 208 : 6, 22 | 209 : 3 | 210 : 22 | 212 : 6 | 216 : 9 | 219 : 29 | 227 : 21.

erat, 5 : 7 | 6 : 23 | 7 : 9, 12, 14 | 8 : 8, 11 | 9 : 12 | 11 : 14, 16 | 13 : 14, 15 | 14 : 16 | 15 : 10, 11 | 16 : 11 | 20 : 8, 12 | 21 : 3, 16 | 22 : 22 | 23 : 9, 16, 19 | 24 : 4 | 25 : 2, 6 | 30 : 4 | 31 : 2, 8, 16 | 32 : 9, 18, 19 | 33 : 8, 14, 23 | 34 : 16, 22 | 35 : 16, 21 | 36 : 4, 10, 23 | 37 : 7, 9, 16 | 39 : 20 | 45 : 13 | 49 : 21 | 50 : 13, 22 | 51 : 17 | 53 : 13 | 55 : 5, 21 | 62 : 5, 21 | 63 : 1, 7, 8, 12, 17 | 64 : 9 | 66 : 9, 11 | 67 : 16 | 69 : 16, 20 | 70 : 7, 8, 23 | 73 : 19 | 75 : 1 | 76 : 3, 12 | 79 : 20 | 80 : 2, 17 | 82 : 18 | 83 : 13, 23 | 85 : 10 | 86 : 1 | 91 : 2, 16, 17, 22 | 92 : 14 | 95 : 11 | 97 : 13, 25 | 98 : 11 | 100 : 12 | 102 : 12, 26 | 103 : 5, 6, 21, 25 | 105 : 6 | 106 : 4, 16, 23, 27, 30 | 107 : 6 | 109 : 3, 19, 21, 24 | 110 : 1, 7, 12, 26 | 112 : 6 | 113 : 17 | 114 : 14 | 115 : 12 | 116 : 12, 17 | 118 : 7 | 119 : 14, 23 | 120 : 7 | 121 : 6, 13 | 123 : 21 | 124 : 22 | 126 : 1, 8 | 127 : 14 | 129 : 9 | 135 : 2, 4, 7 | 136 : 17 | 137 : 6, 11 | 138 : 23 | 139 : 13, 17 | 140 : 6, 19 | 141 : 11, 17 | 144 : 8, 12 | 146 : 16 | 147 : 4 | 149, 6 | 151 : 2, 5 | 152 : 14 | 155 : 18 | 163 : 11 | 165 : 4 | 169 : 28 | 175 : 9 | 176 : 4, 8, 21 | 179 : 8 | 181 : 2 | 184 : 7 | 186 : 21 | 188 : 1 | 189 : 18 | 194 : 4 | 199 : 11 | 211 : 2 | 217 : 17 | 218 : 23 | 219 : 3, 6, 9 | 222 : 19 | 223 : 3 | 227 : 1, 3 | 233 : 15.

erepta, 31 : 2 | 37 : 12 | 69 : 24 | 72 : 11 | 182 : 2.

ereptâ, 227 : 21.

ereptæ, 90 : 7.

ereptam, 36 : 3.

ereptis, 188 : 25.

ereptum, 134 : 7.

ergo, 70 : 4 | 115 : 5 | 131 : 17 | 134 : 1 | 195 : 11 | 210 : 10 | 213 : 5 | 220 : 25.

ericii, 187 : 5.

erigere, 81 : 6.

eripere, 57 : 9 | 185 : 9.

eriperentur, 37 : 24.

eriperetur, 128 : 16.

eripi, 42 : 13.

eripiantur, 46 : 10.

eripiebant, 10 : 16.

eripiendum, 39 : 12.

eripite, 82 : 8.

eripitur, 89 : 22.

eripuit, 27 : 6 | 71 : 1.

erit, 42 : 18 | 46 : 17 | 70 : 4 | 76 : 2 | 89 : 9 | 90 : 11 | 153 : 23 | 167 : 19 | 186 : 2 | 214 : 2 | 218 : 20 | 219 : 17 | 220 : 7 | 223 : 17, 22 | 224 : 6 | 225 : 18 | 229 : 27.

eritis, 65 : 16 | 161 : 19.

errant, 133 : 15.

errantem, 147 : 18.

erraſſe, 150 : 7.

errata, 148 : 6.

erubuit, 232 : 29.

eruditus, 141 : 23 | 231 : 2.

erumpere, 145 : 2.

erumperent, 34 : 17.

erumperet, 170 : 25.

erumpit, 146 : 27.

erunt, 52 : 14 | 90 : 11 | 213 : 15 | 215 : 12 | 221 : 21 | 224 : 13.

erupit, 201 : 25 | 222 : 2.

eruptionem, 176 : 15.

es, 65 : 18 | 148 : 3 | 153 : 25 | 167 : 10 | 209 : 7 | 211 : 8 | 231 : 10 | 234 : 4, 8, 15.

eſſe, 6 : 17 | 10 : 7 | 11 : 5 | 17 : 6, 11 | 18 : 11 | 19 : 5 | 22 : 4 | 25 : 11 | 29 : 4 | 33 : 3, 6 | 34 : 20 | 35 : 6, 9 | 36 : 3, 21 | 37 : 1, 2 | 38 : 3 | 40 : 2 | 41 : 16 | 42 : 9, 10 | 50 : 2 | 52 : 9 | 62 : 10 | 64 : 1, 11, 14 | 68 : 16, 17 | 69 : 12 | 70 : 17 | 71 : 8, 17 | 75 : 8 | 78 : 11 | 79 : 9 | 80 : 14, 18, 21 | 81 : 21 | 87 : 2 | 88 : 2 | 90 : 2, 3, 6, 13, 16 | 93 : 11 | 100 : 16 | 102 : 13 | 105 : 17 | 106 : 21, 29 | 108 : 18, 24 | 109 : 17 | 111 : 25 | 113 : 9 | 114 : 4 | 115 : 20 | 117 : 9 | 119 : 14 | 121 : 9 | 122 : 8 | 123 : 23, 32 | 124 : 6 | 125 : 15 | 126 : 14 | 127 : 22 | 128 : 8, 15, 25 | 129 : 21 | 130 : 10 | 131 : 13 | 133 : 11 | 134 : 1 | 137 : 22 | 138 : 16 | 141 : 7 | 142 : 2 | 148 : 7 | 149 : 10 | 150 : 9 | 152 : 16 | 154 : 9 | 155 : 9 | 156 : 3 | 159 : 9 | 160 : 17, 22 | 162 : 5 | 163 : 5 | 164 : 3, 4 | 169 : 26 | 179 : 19 | 185 : 6 | 189 : 18 | 191 : 3 | 193 : 17 | 199 : 28 | 201 : 19 | 204 : 17, 18, 32 | 205 : 9, 18, 22 | 206 : 10, 31 | 209 : 5, 6 | 211 : 10 | 212 : 7 | 215 : 6 | 216 : 16 | 220 : 1 | 222 : 13, 25 | 224 : 13, 14 | 226 : 1 | 227 : 6, 25 | 229 : 14 | 231 : 3 | 232 : 18, 24, 30 | 234 : 10.

eſſem, 70 : 15 | 82 : 6 | 231 : 14, 16.

eſſemus, 17 : 14.

eſſent, 22 : 5 | 25 : 11 | 33 : 6 | 104 : 17 | 134 : 21 | 154 : 14 | 190 : 2 | 212 : 11 | 216 : 18 | 221 : 22 | 232 : 27.

eſſes, 230 : 6, 23.

eſſet, 11 : 3, 10 | 20 : 9 | 27 : 16 | 32 : 17 | 33 : 2, 12 | 36 : 5 | 37 : 18 | 38 : 7 | 39 : 8 | 41 : 1 | 43 : 12 | 46 : 20 | 48 : 9 | 49 : 19 | 53 : 11 | 58 : 3 | 63 : 12 | 64 : 6 | 73 : 3, 13 | 79 : 28 | 89 : 21 | 103 : 5 | 105 : 3 | 108 : 10 | 128 : 22 | 136 : 1 | 142 : 7 | 144 : 10 | 145 : 23 | 152 : 2 | 178 : 17 | 189 : 16 | 207 : 15 | 210 : 1 | 223 : 12, 13 | 231 : 13 | 232 : 3, 28.

eſt, 1 : 5 | 2 : 1, 3, 4, 8, 15 | 3 : 2, 13 | 5 : 16 | 6 : 13, 16 | 7 : 6, 7 | 8 : 17 | 9 : 17 | 10 : 13 | 16 : 7, 12 | 17 : 4, 7 | 18 : 5, 7, 8, 14 | 20 : 2, 3 | 21 : 6 | 23 : 7 | 25 : 20 | 27 : 1, 19 | 29 : 6, 17 | 30 : 21 | 31 : 7, 18 | 32 : 3 | 35 : 4, 17, 20 | 36 : 17 | 39 : 25, 26 | 40 : 5, 11, 17 | 41 : 8, 9, 13 | 42 : 6, 14, 15, 16 | 44 : 3, 16 | 45 : 8 | 46 : 1, 12, 22 | 47 : 6, 11 | 48 : 13 | 49 : 4, 15 | 50 : 8, 16 | 52 : 11, 19, 24, 26 | 54 : 15 | 55 : 16, 19 | 57 : 6, 7, 10 | 58 : 7, 11, 14 | 59 : 1, 8, 10, 13 | 60 : 13 | 61 : 5, 11 | 62 : 8 | 63 : 12 | 64 : 11, 16 | 65 : 7 | 66 : 1, 14 | 69 : 10, 12 | 70 : 7, 19, 20 | 71 : 4 | 72 : 8, 11 | 73 : 7 | 75 : 18, 19 | 77 : 13 | 78 : 5 | 81 : 1, 24 | 82 : 2, 8 | 83 : 17 | 84 : 9, 21, 24 | 85 : 4 | 86 : 20 | 87 : 4, 5, 7 | 88 : 14, 17 | 89 : 5, 8, 9, 16, 22 | 90 : 3, 7, 13 | 92 : 8, 24 | 93 : 16 | 97 : 11, 22 | 99 : 12 | 100 : 11 | 102 : 10 | 107 : 5, 17 | 112 : 26 | 113 : 11 | 114 : 16 | 115 : 10 | 125 : 10 | 129 : 22 | 130 : 6, 8,

12, 15, 16 | 131 : 7 |
132 : 2, 4, 6, 9, 15 |
133 : 2, 9, 11 | 134:
5, 13, 15 | 136 : 12,
17 | 137 : 20 | 139 : 19 |
141 : 18 | 142 : 9, 11 |
147 : 15 | 151 : 17 | 152:
10 | 155 : 15 | 156 : 5 |
158 : 15 | 159 : 9 | 160:
11, 20 | 161 : 5 | 162:
2, 4, 19 | 163 : 3, 13 |
164 : 9, 17 | 165 : 6,
18 | 166 : 2 | 167 : 6 |
169 : 3 | 170 : 15 | 171:
28, 29 | 173 : 13 | 177:
9, 11, 16 | 178 : 6 |
179 : 14 | 180 : 10 | 181:
3, 5, 7 | 182 : 2, 6, 8 |
184 : 1, 9 | 185 : 5, 10 |
186 : 2, 25 | 188 : 9,
21, 26 | 189 : 2, 6, 14 |
191 : 5, 17, 21 | 192:
20 | 196 : 21 | 197 : 15,
20, 21 | 198 : 24 | 199:
6 | 200 : 17 | 201 : 27 |
202 : 1, 5, 7, 18 | 203:
9 | 204 : 10, 16, 22,
23, 37 | 205 : 11 | 206:
3, 30 | 207 : 5, 8, 21,
27 | 210 : 5, 8, 9 | 211:
3, 6, 8 | 213 : 9, 19 |
214 : 7, 9, 13 | 215:
6, 8, 12, 14, 26 | 216:
17, 19 | 217 : 4, 6, 13,
15, 22, 26 | 218 : 15,
18 | 219 : 9, 25 | 220:
5, 6, 17, 22, 24 | 221:
2, 12, 13, 14, 20 |
222 : 4, 11, 14, 23,
25, 26, 33 | 223 : 14,
18, 19, 23 | 224 : 12 |
225 : 12, 15 | 226 : 2,
4, 11, 15 | 227 : 11,
19, 23, 25 | 229 : 1, 6,
7, 19, 22 | 230 : 11, 27 |
231 : 4, 10, 12, 13,
17, 21, 22, 29 | 232:
5, 15, 22, 28 | 233 : 2,
7, 8, 20, 26 | 234 : 12,
22.

eſtis, 18 : 22 | 70 : 1 | 71:
17 | 159 : 21 | 178 : 14.

eſtne, 161 : 14.

&, 1 : 4 | 2 : 2, 4, 7, 13 |
3 : 3, 10, 14, 16 | 4,
2 | 5 : 1, 12 | 6 : 1, 6 |
7 : 10 | 8 : 23 | 10 : 7 |
11 : 22 | 12 : 4, 12 |
13 : 15, 16 | 14 : 3, 6,
8, 11 | 15 : 8, 13 : 15 |
16 : 10, 20 | 17 : 3 | 18:
9, 22 | 19 : 8, 20 | 20:
16, 19 | 21 : 5, 22, 24 |
22 : 14, 16 | 23 : 20 |
24 : 1 | 25 : 1, 2, 17 |
29 : 2, 12 | 31 : 6 | 32:
6, 20 | 34 : 11, 16,
18 | 35 : 6, 12 | 36 : 18 |
37 : 15, 22, 23, 24 |
38 : 13 | 39 : 9, 10,
11, 14, 21 | 40 : 4,
14, 17 | 41 : 17 | 42:
22, 23 | 43 : 2, 3, 4,
6, 8, 15 | 44 : 1, 7,
11, 16 | 45 : 6, 7, 17 |
46 : 3, 4, 5, 10, 16,
26 | 47 : 7, 9, 12 | 48:
15 | 49 : 8, 10, 13 |
50 : 18 | 51 : 9 | 52 : 12,
18 | 53 : 2, 13, 15 |
54 : 1 | 55 : 3, 7 | 57:
7, 10 | 58 : 5, 7, 9,
11, 12 | 59 : 3, 7, 11 |
60 : 1, 2, 3, 14 | 61:
2, 3, 4, 9, 11, 19, 20,
21 | 62 : 2, 3, 9, 12,
14, 17 | 63 : 2, 8, 10,
12, 13, 17 | 64 : 2, 7,
15, 16, 19 | 65 : 4, 13,
18 | 66 : 2, 4, 5, 12,
15 | 67 : 2, 18, 20, 28 |
68 : 2, 6, 9, 16 | 69:
23 | 70 : 14 | 71 : 4, 8,
17, 18 | 72 : 4, 6, 11,
13 | 73 : 8, 18, 19, 20 |
74 : 6, 8, 11 | 75 : 1, 2,
4, 8, 9 | 76 : 2, 9, 12,
14 | 77 : 2, 16 | 78,
12 | 79 : 2, 5, 7, 10,
19, 25, 29 | 80 : 2, 6,
9, 13, 16 | 81 : 17, 23 |
82 : 3, 7, 12, 17, 18 |
83 : 10, 17, 20 | 84:
6, 15, 17, 19, 22 | 85:
1, 14 | 86 : 3, 5, 8,
10, 11 | 87 : 9, 14 | 88:
1, 3, 5, 18 | 89 : 2,
8, 13, 15, 21 | 90 : 1 |
91 : 4, 7, 12, 20, 22,
24 | 92 : 6, 8, 13, 17,
24 | 93 : 2, 7, 15, 18 |
94 : 1, 2, 9, 16, 23 |
95 : 13 | 96 : 3, 10, 11,
17 | 97 : 8, 10, 15, 18,
20, 23 | 98 : 13 | 99:
2, 3, 5, 6, 8, 10 | 100:
4, 5, 8, 9, 10, 14,
15, 17, 21 | 101 : 4, 8,
7, 15, 16, 17, 20, 21 |
102 : 3, 6, 20, 24, 25 |
103 : 2, 4, 8, 10, 11,
12, 13, 18 | 104 : 1,
7, 9, 10, 11, 18, 20 |
105 : 2, 7, 10, 12, 13,
14 | 106 : 10, 16, 18,
24, 30 | 107 : 2, 3, 8,
14, 15, 23, 28, 29 |
108 : 9, 12, 22, 25 |
109 : 3, 7, 11, 16 |
110 : 1, 6, 17 | 111:
9, 14, 22, 23 | 112:
7, 25 | 113 : 1, 8, 9,
14, 15, 20 | 114 : 2,
4, 12, 16, 18, 22 |
115 : 1, 2, 13, 17, 18 |
116 : 12, 14, 16 | 117:
1, 11, 12 | 118 : 1, 5,
7, 9, 11, 16, 18, 20,
22, 23 | 119 : 3, 4,
5, 8, 12, 15, 20 | 120:
2, 6, 14 | 121 : 7, 12,
22 | 122 : 3, 5, 6, 14,
16 | 123 : 6, 16, 19,
20, 26 | 124 : 1, 11,
15, 16, 17, 19, 24,
25, 26 | 125 : 5, 7, 9,
15, 16, 20 | 126 : 3,
11, 14 | 127 : 5, 9, 12,
20, 23 | 128 : 1, 19,
24, 31 | 129 : 4, 6,
8, 11, 15, 17, 20,
21 | 130 : 3, 4, 7, 8,
9, 12 | 131 : 1, 5, 8,
12, 22 | 132 : 3, 8,
11, 17, 22 | 133 : 6,
7, 13, 18, 20, 21 |
134 : 4, 7, 16, 18,
19 | 135 : 4, 6, 11,
12, 16, 17, 23 | 136:
1, 2, 3, 6, 15, 16,
19, 20, 26 | 137 : 2,
3, 4, 5, 9, 10, 14,
18, 19, 23, 28 | 138:
1, 2, 12, 14 | 139 : 5,
12, 21 | 140 : 2, 8, 9,
10, 15, 16, 17 | 141:
1, 2, 3, 10, 17, 20 |
142 : 3, 10 | 143 : 1,
3, 12, 15, 26, 27 | 144:
1, 12, 20, 21 | 145:
7, 9, 14, 23, 26 |
146 : 9, 11, 22, 25 |
147 : 5, 9, 10, 18 |
148 : 4, 9, 16, 18,
22, 24 | 149 : 4, 5,
10, 14 | 150 : 1, 2, 6,
7, 8, 9, 10, 15, 19,
20, 22 | 151 : 3, 4, 5,
18, 25 | 152 : 3, 11,
12 | 153 : 2, 15, 17,
21 | 154 : 2, 5, 7, 14,
17, 21 | 155 : 6, 14,
15, 16, 20, 21 |
156 : 1, 4, 5 | 157 : 2 |
158 : 5, 8, 10, 12, 14,
15, 17, 18, 20 | 159:
2, 4, 6, 17, 19, 20,
21 | 160 : 7, 9, 11, 14 |
161 : 1, 2, 9, 10, 12,
13, 18, 22 | 162 : 6,
7, 8, 11, 12, 18, 20,
21 | 163 : 3, 4, 7, 9,
14, 15, 16, 18 | 164:
2, 5, 6, 7, 9, 12, 13,
19, 20, 23 | 165 : 1,
5, 7, 8 | 166 : 2, 3, 5,
10, 12, 13 | 167 : 2,
6, 11, 15, 16, 18,
20, 21 | 168 : 5, 6, 8,
9, 10 | 169 : 1, 3, 5,
10, 20, 25 | 170 : 4,
11, 18, 22 | 171 : 11,
18, 23, 24, 28 | 172:
14, 20 | 173 : 15 | 174:
6, 17, 21, 22, 25 |
175 : 1, 3, 4, 6, 11,
12, 17 | 176 : 21 | 177:
1, 7, 9, 13, 15, 17,
23, 24 | 178 : 3, 4, 5,
6, 12, 14, 15, 21,
26 | 179 : 8, 11, 12,
14 | 180 : 1, 4, 8, 13 |
181 : 6 | 182 : 2, 5, 7 |
183 : 6, 10, 13, 14 |
184 : 5, 7 | 185 : 1,
13 | 186 : 1, 2, 26, 30,
32 | 187 : 4, 7, 9, 10,
11 | 188 : 9, 20, 21, 23,
26 | 189 : 1, 2, 6, 7,
8, 11, 17, 19, 20,
22 | 190 : 12, 13 | 191:
3, 14, 15, 18, 19 |
192, 9, 11, 22, 24,
34 | 193 : 9, 16 | 194:
3, 4 | 195 : 4 | 196:
14, 19, 20 | 197 : 1,
8, 9, 12, 15, 16, 19,
20 | 198 : 1, 4, 5, 6,
10, 11, 18, 24 | 199:
2, 6, 21, 28 | 200 : 7,
10, 20, 22, 29 | 201:
8, 9, 23 | 202 : 6, 10,
16, 28 | 203 : 10, 11,
16, 24, 31 | 204 : 14,
15, 23, 24, 26, 35 |
205 : 4, 7, 16, 22 | 206:
12, 17 | 207 : 6, 8, 16,
23, 29 | 208 : 6, 8, 11,
14, 17, 19, 22, 23 |
209 : 3, 11 | 210 : 2,
22 | 211 : 4, 7, 13,
14 | 212 : 3, 4, 6,
8, 9, 17, 21, 24,
25 | 213 : 4, 7, 10,
14, 18 | 214 : 3, 7,
10, 11, 17, 18, 19 |
215 : 1, 3, 5, 10,
14, 16, 17, 26 | 216:
3, 12, 17 | 217 : 9 |
218 : 22 | 219 : 1, 9,
17, 30 | 220 : 4, 9, 15,
23, 24 | 221 : 5, 22,
23 | 222 : 12 | 223 : 13,
17, 18, 23 | 224 : 9,
16 | 225 : 4, 7, 12, 24 |
226 : 4, 15, 22 | 227:
5, 7, 18 | 228 : 1 | 229:
1, 13, 16, 17, 29 |
230 : 2, 3, 4, 5, 12,
13, 14, 24, 25 | 231:
2, 3, 6, 9, 18 | 232:
1, 11, 13, 17, 23, 25,
31 | 233 : 1, 7, 19, 20 |
234 : 5, 10, 11, 14, 15.

etenim, 18:7 | 134:21.
etiam, 2:11 | 3:13 | 12:1 | 18:10 | 20:25 | 35:7 | 47:6, 9 | 53:4 | 55:17 | 58:4 | 61:1 | 62:18 | 66:1, 10 | 80:3 | 81:20 | 87:1 | 89:12 | 97:16 | 106:2, 16 | 108:4, 17 | 115:10 | 123:25 | 127:14 | 128:25 | 131:18, 22 | 132:17 | 136:21 | 137:8 | 149:6 | 151:9 | 153:10 | 163:12 | 165:2 | 175:4 | 178:13 | 192:16 | 202:25 | 206:6, 13 | 211:15 | 212:13 | 116:4, 9 | 218:18 | 219:24 | 227:23 | 230:9.
etiamne, 227:25, 26.
Etruria, 165:12.
Etruriâ, 22:19 | 158 14.
Etruriæ, 21:26.
Etruriam, 164:22.
evadendum, 210:8.
evadere, 106:10 | 110:21 | 111:6.
evadunt, 107:1.
evasêre, 70:2.
evaſerint, 206:35.
evenerant, 21:25 | 148:20.
evenerat, 8:15 | 92:22 | 100:9.
evenêre, 158:1.
evenerit, 42:19 | 118:25.
eveniat, 65:18 | 225:23.
eveniebat 108:14.
eveniet, 212:25 | 214:12 | 224:15.
evenire, 117:11 | 215:27.
eveniſſet, 194:7.
evenit, 45:1 | 63:7 | 131:3 | 138:17 | 210:1.
eveniunt, 216:5.
eventu, 109:16.
eventum, 31:3.
eventura, 114:27.
eventus, 9:18 | 101:8 | 106:16.
everſam, 225:9.
everſum, 162:19 | 218:13.
everterint, 215:18.
evertit, 218:2.
eum, 16:7 | 20:17 | 22:12 | 37:16, 22 | 39:12, 25 | 41:7 | 44:11 | 50:9, 11 | 51:6 | 55:13 | 62:16 | 63:2, 5, 15 | 64:8, 16 | 68:11 | 74:10 | 82:21 | 104:20 | 107:4 | 112:4 | 126:2, 15 | 128:21 | 136:9 | 147:9 | 151:4 | 160:22 | 165:7 | 175:3 | 178:29 | 186:27 | 187:8 | 201:6 | 207:28 | 211:10 | 228:10 | 232:18, 19.
Eumenem, 189:9.
eumque, 34:14 | 38:5 | 91:3 | 104:8 | 111:26 | 201:7.
eundi, 129:13 | 149:17.
eundo, 63:10.
eundum, 160:20.
eunt, 134:7 | 151:4.
euntes, 150:19 | 204:27.
euntibus, 205:13.
evocat, 94:14.
evocatos, 53:15.
evolvat, 215:24.
Euphratem, 192:11 | 204:26.
Euphratis, 206:33.
Euri, 172:7.
Europâ, 75:8.
Europam, 75:8.
ex, 4:12 | 6:7, 15, 16 | 8:1 | 9:6, 9 | 10:9 | 12:5, 9 | 13:8 | 14:10, 11 | 21:15 | 22:22, 23 | 24:4 | 25:15 | 26:4 | 27:12, 17 | 28:4 | 29:1 | 30:1, 2, 15, 17 | 32:9 | 34:2, 3, 15, 23, 27 | 35:5 | 36:10, 20, 23 | 37:3, 9, 12, 17, 22 | 38:2, 18 | 39:4, 8, 11 | 42:21 | 44:5 | 46:1, 13, 19 | 50:13, 17, 19, 22 | 51:14, 16, 26 | 52:6 | 53:16 | 54:3 | 55:7, 18 | 58:6 | 59:3, 12 | 60:6 | 61:18 | 62:3, 5, 20 | 63:13, 18 | 64:14 | 65:6 | 66:9, 11 | 67:2, 30 | 68:6, 9, 10 | 69:9 | 70:7, 9, 17 | 71:6, 7 | 72:15 | 73:2, 20 | 75:18 | 76:7, 8 | 78:12 | 79:9, 13 | 81:8 | 82:8 | 84:12, 20 | 85:2 | 86:15 | 89:10 | 91:9, 12 | 92:5, 13, 17, 19 | 93:5, 8, 12 | 94:5, 13 | 95:6, 11 | 96:9 | 97:1, 7, 16, 18, 19 | 98:14 | 100:1, 18 | 101:4, 5, 6 | 102:8, 17, 20 | 103:24 | 104:1 | 105:10 | 107:9, 12 | 108:15, 18 | 109:4, 9, 13 | 110:11, 14 | 111:13, 17 | 112:9 | 113:8, 12 | 114:9, 11, 18, 21 | 118:24 | 119:19, 21, 23 | 120:8, 9 | 121:8, 13, 19 | 122:3 | 123:27, 29, 31 | 124:12, 15, 18, 28 | 125:12 | 128:9, 15, 31 | 129:3, 7 | 130:17, 20 | 131:2, 13, 14, 17 | 132:7, 8, 14 | 133:14, 20, 21 | 134:16 | 135:1 | 136:3 | 137:18 | 139:15 | 140:5, 8, 11, 15, 24 | 141:15, 17 | 143:15 | 144:4, 9, 21 | 145:19 | 146:7 | 148:2, 21 | 150:5 | 151:6 | 152:4, 13, 14 | 153:13 | 154:15, 19 | 155:14, 19 | 156:7 | 159:7 | 160:15 | 162:1, 4 | 164:16 | 165:10 | 166:2 | 167:4, 17 | 169:18 | 172:9, 14 | 173:8, 10, 18, 20, 22 | 174:15 | 175:10 | 176:21 | 177:25 | 178:20 | 179:18 | 180:5, 12 | 181:12 | 186:30 | 187:9 | 189:11 | 191:20 | 192:24 | 201:25 | 202:20 | 203:11, 31 | 204:20 | 208:5, 7, 12, 13 | 210:24 | 211:10 | 212:10 | 216:6, 13, 14, 19 | 217:7 | 218:16, 17 | 219:21 | 220:26, 27 | 221:1, 2, 8 | 223:9 | 224:24 | 225:1 | 226:6, 25 | 227:4, 7, 8 | 229:24, 25 | 231:11, 28 | 233:14.
exacerbatione, 207:9.
exactâ, 62:14 | 218:10.
exactam, 113:9.
exactis, 158:14.
exædificatas, 10:13.
exæquanda, 4:1.
exæquato, 53:11.
exæquatus, 145:22.
exagitabat, 11:23 | 92:14 | 114:27.
exagitanda, 38:2.
exagitandi, 129:17.
exagitare, 31:9 | 122:11.
exagitari, 122:2.
exagitatam, 23:1.
exagitati, 165:9.
exagitaverant, 43:8.
exarsêre, 176:7.
exauditique, 176:12.
excelſo, 41:12 | 216:3.
exceſſerant, 8:19.
exceſſerat, 233:16.
exceſſit, 204:7.
excidantque, 191:15.
excidii, 212:20.
excidio, 190:4.
exciperet, 186:12.
excipitur, 135:22.
exciſa, 178:1.
excita, 30:19.
excitabat, 159:13.
excitam, 13:5.
excitant, 52:3.
excitare, 104:22.
excitavit, 126:12.
exciti, 145:3.
excitus, 122:1.
exclamat, 146:18.
excruciatum, 83:14 | 128:17.
excruciatus, 72:8.
excubitum, 145:19.
exempla, 42:20.
exemplar, 233:15.
exemplis, 160:6.
exemplo, 43:17.
exemplum, 27:19 | 35:4 | 42:22 | 163:9 | 188:27 | 229:29 | 230:13.
exequeretur, 34:10.
exercebant, 2:10 | 8:13 | 31:16 | 38:16.
exercebat, 8:8 | 9:11 | 169:8.
exercentes, 205:3.
exercentur, 59:13.
exercere, 42:2 | 158:16 | 159:1.
exercerent, 217:25.
exercet, 224:16.
exercetur, 221:12.
exercitá, 97:18.
exercitabat, 223:5.
exercitando, 215:3.
exercitato, 220:8.
exercitatos, 39:14.
exercitibus, 169:5.
exercitiis, 200:1.
exercitio, 215:9.
exercito, 121:4.
exercitu, 15:16 | 16:12 | 19:6 | 26:3 | 29:15 | 34:7 | 46:15 | 47:6 | 48:11 | 51:1, 19 | 54:2, 11 | 55:12 | 63:19 | 79:25 | 82:26 | 84:13 | 86:3 | 95:19 | 101:20 | 102:18 | 104:23 | 109:20 | 110:13 | 111:2, 28 | 112:4 | 116:17 | 123:12 | 138:20 | 143:10 | 148:17 | 164:16 | 166:1 | 173:4 | 177:11 | 178:4 | 189:23 | 190:9, 13 | 201:6 | 205:1.
exercitui, 91:6 | 96:11 |

200 : 13 | 124 : 2 | 137: 17 | 178 : 6.
exercitum, 9 : 21 | 15 : 3 | 22 : 11 | 23 : 4, 18 | 25: 18 | 44 : 7 | 49 : 19 | 51: 26 | 53 : 12 | 54 : 4, 6 | 56 : 4 | 69 : 1 | 82 : 11 | 94 : 23 | 95 : 4 | 101 : 25 | 102 : 7 | 103 : 13, 25 | 108 : 10, 12 | 109: 5, 12 | 113 : 11 | 117 : 19 | 119 : 13 | 120 : 6, 10 | 133 : 10 | 145 : 24 | 164 : 12 | 168 : 13 | 169: 24 | 177 : 17, 20 | 178: 11 | 191 : 22 | 192 : 20 | 196 : 9 | 199 : 17 | 202: 4.
exercitus, 10 : 1 | 13 : 17 | 22 : 26 | 43 : 16 | 52 : 8 | 54 : 14 | 55 : 20 | 65 : 11 | 76 : 6 | 80 : 2 | 84 : 3 | 94 : 13 | 96 : 15 | 101 : 2 | 105 : 11 | 109: 22 | 116 : 13 | 127 : 19 | 134 : 13 | 135 : 8 | 143 : 16 | 162 : 6, 18 | 168 : 10 | 178 : 14 | 180 : 4 | 197 : 14 | 199 : 6 | 212 : 8 | 221 : 15 | 224 : 21.
exercituſque, 100 : 7 | 101: 10.
exercituum, 160 : 13.
exercuerat, 74 : 9.
exercuerint, 212 : 15.
exercui, 197 : 3 | 222 : 18.
exercuit, 5 : 15 | 115 : 4 | 200 : 3.
exhauſit, 233 : 23, 25.
exigerent, 134 : 23.
exiguitate, 184 : 4.
exigundâ, 187 : 16.
exigunt, 71 : 5.
exilio, 204 : 2.
exilium, 27 : 15 | 72 : 13.
eximat, 160 : 3.
exiſteret, 179 : 2.
exiſtimarent, 25 : 9.
exiſtimarentur, 232 : 24.
exiſtuma, 211 : 8.
exiſtumabam, 70 : 15.
exiſtumabant, 20 : 1 | 37 : 26.
exiſtumabat, 79 : 19 | 151: 20.
exiſtumabunt, 60 : 4.
exiſtumans, 32 : 15 | 46 : 7 | 51 : 15 | 62 : 13 | 65 : 2 | 79 : 17 | 85 : 5 | 105 : 13 | 136 : 14.
exiſtumant, 221 : 24 | 223: 11.
exiſtumantes, 175 : 13.
exiſtumare, 44 : 11 | 46 : 18.
exiſtumarem, 68 : 15.
exiſtumarent, 12 : 18 | 38: 7 | 94 : 4.
exiſtumaretis, 179 : 10.
exiſtumas, 228 : 13 | 231: 1.
exiſtumate, 131 : 10.
exiſtumaverunt, 220 : 1.
exiſtumavi, 86 : 15.
exiſtumet, 59 : 15 | 81 : 23 | 161 : 2.
exiſtumetis, 162 : 9.
exiſtumetur, 230 : 4.
exiſtumo, 5 : 9 | 8 : 2 | 41 : 15 | 89 : 18 | 131 : 12 | 153 : 23 | 212 : 19.
exitia, 163 : 8.
exitium, 121 : 1 | 181 : 7.
exitum, 32 : 21 | 50 : 15.
exitus, 73 : 3.
exoleverat, 232 : 14.
exoptabant, 13 : 17.
exoptabat, 49 : 20.
exoptant, 9 : 13 | 30 : 8.
exornare, 215 : 5.
exornat, 29 : 10 | 107 : 7 | 137 : 12.
exornata, 75 : 1.
exornatis, 175 : 4.
exorno, 133 : 19.
exorſus, 188 : 8.
exortum, 108 : 1.
exortus, 35 : 17.
expectant, 131 : 21.
expectare, 33 : 2 | 103 : 18.
expectarem, 197 : 5.
expectatione, 101 : 8 | 171 : 18.
expediet, 18 : 7.
expedio, 61 : 13.
expedire, 150 : 21 | 186: 16.
expeditionem, 94 : 14 | 149 : 2.
expeditiones, 178 : 1.
expeditis, 55 : 1 | 102: 25 | 105 : 11 | 112 : 14 | 137 : 14 | 145 : 15 | 148 : 17.
expeditos, 51 : 19 | 119 : 5.
expellenda, 212 : 24.
expellerentur, 214 : 3.
expergiſcantur, 219 : 14.
expergiſcimini, 18 : 16 | 45 : 6.
experiat, 87 : 14.
experimentis, 102 : 12.
experireris, 232 : 15.
experiretur, 114 : 26.
experiri, 21 : 24 | 91 : 13 | 123 : 6 | 148 : 4 | 153: 20 | 231 : 15.
experrecti, 232 : 32.
experrectus, 121 : 12.
expers, 166 ; 6.
expertes, 26 : 9.
experti, 233 : 22.
expertibus, 158 : 17.
expertus, 81 : 21 | 152 : 16.
expiandum, 211 : 19.
expilari, 87 : 14.
expiraret, 207 : 11.
explananda, 5 : 10.
expleant, 68 : 5.
explendam, 62 : 17.
expletis, 135 : 10.
expleverat, 79 : 11 | 50 : 21.
explevit, 43 : 14.
explicatur, 198 : 9.
explorabant, 145 : 16.
explorare, 102 : 24 | 107: 7 | 136 : 1.
explorat, 93 : 4.
explorata, 14 : 5.
exploratis, 54 : 13 | 137 : 6 | 140 : 1.
explorato, 103 : 23.
exploratum, 108 : 11 | 136 : 11 | 151 : 1.
exploraviſſent, 108 : 1.
expoliari, 41 : 4.
exponere, 75 : 2.
exprobrare, 232 : 31.
exprobras, 227 : 23.
expugnare, 80 : 9 | 81 : 2 | 101 : 16.
expulerat, 30 : 14.
expulêre, 69 : 23.
expulerit, 148 : 11.
expuli, 189 : 21.
expulit, 69 : 5 | 81 : 25.
expulſa, 163 : 5.
expulſi, 143 : 8.
expulſos, 219 : 6.
expurgandi, 25 : 3.
expurgat, 119 : 22.
exquirebant, 39 : 12.
exquirere, 11 : 9.
exquireret, 154 : 20.
exquiſitis, 85 : 15.
exſangues, 212 : 21.
exſanguibus, 32 : 6.
exſanguis, 13 : 5.
exſcidium, 158 : 11.
exſecrari, 37 : 11.
exſecrationem, 19 : 17.
exſequar, 232 : 8.
exſequebantur, 43 : 24.
exſequebatur, 55 : 4.
exſequendo, 183 : 6.
exſequi, 120 : 7.
exſequitur, 93 : 2.
exſilio, 52 : 21 | 228 : 10.
exſilium, 42 : 12 | 44 : 3.
exſpectabant, 31 : 3.
exſpectans, 192 : 9.
exſpectantem, 70 : 12.
exſpectantes, 47 ; 12 | 162 : 10.
exſpectantibus, 111 : 14.
exſpectare, 52 : 22.
exſpectarint, 233 : 22.
exſpectas, 121 : 18.
exſpectat, 161 : 17.
exſpectationem, 229 : 15.
exſpectatis, 165 : 18 | 166: 14 | 183 : 5.
exſpecto, 69 : 20.
exſtincta, 70 : 23.
exſtinctor, 70 : 3.
exſtinguam, 25 : 15.
exſtinguendi, 81 : 15.
exſtinguent, 191 : 20.
exſtinxi, 230 : 26.
exſtinxit, 100 : 1.
exſtitiſſet, 206 : 14.
exſtruendo, 18 : 9.
exſtruere, 215 : 4.
exſtruit, 81 : 3.
exſui, 190 : 8.
exſules, 233 : 8.
exſultare, 144 : 19.
exſulum, 183 : 13.
exſuperat, 40 : 20.
exſurgitis, 87 : 1.
exſuti, 180 : 6.
exſutus, 161 : 7.
extenuatâ, 104 : 7.
externis, 160 : 13 | 162 : 6 | 211 : 17.
externorum, 178 : 19.
exterriti, 170 : 3.
extinctâ, 141 : 22.
extollebant, 165 : 1.
extollebat, 117 : 16.
extollere, 7 : 4 | 8 : 6 | 51 : 15 | 73 : 17 | 214 : 1.
extollit, 117 : 8 | 225 : 20.
extollunt, 30 : 8 | 132 : 1 | 149 : 11 | 217 : 20 | 226 : 23 | 234 : 7.
extorquerent, 162 : 21.
extorqueret, 32 : 7.
extorrem, 70 : 13.
extorres, 172 : 18.
extortæ, 167 : 16.
extra, 32 : 8 | 138 : 5 | 141 : 1.
extrema, 21 : 24 | 178 : 24.
extremâ, 38 : 18 | 125 : 13 | 202 : 2 | 232 : 23.
extremæ, 59 : 10.
extremam, 161 : 16.
extremis, 13 : 18 | 178 : 23.
extremo, 45 : 19 | 81 : 7 | 94 : 17.
extremos, 145 : 14.
extremum, 80 : 2 | 105 : 18 | 137 : 11.
extulerat, 104 : 20.
exuant, 203 : 28.
exuerat, 136 : 5.

exul, 71 : 9.
exulem, 228 : 6.
exuſta, 78 : 11.

F.

FAbio, 33 : 17.
Fabios, 228 : 7.
Fabius, 187 : 8.
fabricata, 209 : 8.
fabricatæ, 192 : 12.
fabricatis, 175 : 5.
fabrum, 209 : 6.
fac, 35 : 5.
facere, 3 : 13 | 8 : 9 | 9 : 21 | 11 : 3 | 20 : 8 | 21 : 12, 24 | 30 : 6 | 51 : 2 | 62 : 12 | 66 : 2 | 73 : 12 | 90 : 3, 12 | 94 : 1 | 102 : 9, 22 | 107 : 28 | 110 : 4 | 111 : 7 | 113 : 8 | 121 : 15 | 122 : 1 | 124 : 9 | 127 : 8 | 128 : 10 | 130 : 17 | 135 : 14 | 144 : 1 | 145 : 4 | 147 : 12 | 152 : 17 | 154 : 23 | 163 : 13 | 167 : 1 | 168 : 1 | 180 : 2 | 216 : 13 | 218 : 17 | 219 : 18 | 220 : 6 | 223 : 22 | 232 : 7, 13 | 233 : 11 | 234 : 19.
faceremus, 26 : 7 | 162 : 3.
facerent, 22 : 11 | 61 : 13 | 112 : 12 | 118 : 17 | 138 : 6 | 149 : 12.
faceret, 7 : 15 | 9 : 22 | 12 : 7 | 41 : 6 | 82 : 5 | 96 : 1 | 145 : 19 | 151 : 26 | 234 : 5.
facetiæ, 21 : 13.
faciam, 5 : 11 | 87 : 5 | 133 : 9 | 229 : 26 | 234 : 20.
faciant, 131 : 16 | 134 : 2.
facias, 191 : 24.
faciatis, 47 : 7.
facie, 13 : 6 | 62 : 7 | 172 : 1.
faciebam, 130 : 14.
faciebant, 109 : 23.
faciebas, 226 : 24.
faciem, 102 : 19 | 115 : 6 | 200 : 9.
faciendo, 216 : 18.
faciens, 16 : 12.
facies, 24 : 4 | 50 : 11 | 58 : 8 | 105 : 1 | 106 : 11 | 125 : 16.
faciet, 215 : 16.
facilè, 3 : 1 | 6 : 13 | 8 : 26 | 9 : 23 | 11 : 13 | 12 : 2 | 15 : 4 | 21 : 8, 15 | 30 : 10 | 32 : 17 | 34 : 25 | 40 : 2 | 45 : 11 | 48 : 10 | 63 : 5 | 75 : 5 | 84 : 24 | 94 : 5 | 106 : 9 | 113 : 20 | 115 : 6 | 128 : 23 | 165 : 18 | 166 : 12 | 221 : 1, 18 | 232 : 10, 15.
facilem, 140 : 7 | 170 : 23.
facilia, 4 : 4 | 144 : 21.
facilior, 34 : 13.
faciliores, 201 : 9.
Facilis, 142 : 3.
facilitas, 49 : 16.
faciliùs, 37 : 24 | 38 : 8 | 71 : 18 | 91 : 4 | 125 : 19 | 127 : 11 | 137 : 3 | 140 : 14, 18 | 148 : 6 | 231 : 7.
faciliùſque, 210 : 13.
facillimè, 208 : 8.
facillimum, 11 : 15.
facilumum, 155 : 17.
facinora, 9 : 21 | 11 : 12 | 13 : 8 | 21 : 3 | 26 : 2 | 37 : 13 | 40 : 14 | 41 : 16 | 48 : 17, 24 | 58 : 10 | 61 : 19 | 86 : 13 | 88 : 2 | 91 : 7 | 92 : 2 | 217 : 9 | 225 : 11 | 232 : 27.
facinore, 72 : 5.
facinoribus, 20 : 4.
facinoris, 3 : 11 | 13 : 3 | 19 : 20 | 42 : 15 | 67 : 22 | 110 : 19 | 120 : 12 | 229 : 3.
facinoroſorum, 12 : 16.
facinus, 5 : 8 | 7 : 15 | 11 : 19 | 16 : 5, 16 | 17 : 5 | 22 : 18 | 30 : 13 | 39 : 3 | 68 : 1 | 104 : 19 | 107 : 29 | 125 : 23 | 138 : 7 | 217 : 20 | 219 : 23 | 224 : 24 | 225 : 8.
facio, 133 : 1 | 197 : 23.
facit, 53 : 4 | 54 : 14 | 65 : 8 | 98 : 2 | 95 : 19 | 110 : 18 | 118 : 14 | 128 : 7, 27 | 137 : 25 | 148 : 10 | 150 : 10.
faciunda, 164 : 7.
faciundam, 38 : 6.
faciundi, 20 : 24 | 89 : 22 | 143 : 5.
faciundis, 115 : 3.
faciundo, 133 : 12 | 209 : 8.
faciundum, 154 : 8.
faciundus, 161 : 5.
faciunt, 107 : 20 | 126 : 5, 18 | 132 : 1 | 159 : 21 | 234 : 9.
facta, *ſubſt.* 3 : 14 | 4 : 1 | 8 : 5, 9 | 41 : 12 | 45 : 11 | 53 : 2 | 73 : 14 | 108 : 3 | 130 : 6 | 131 : 10 | 132 : 1, 6 | 133 : 2 | 162 : 8 | 186 : 20 | 205 : 14 | 207 : 9 | 209 : 7 | 215 : 22 | 226 : 8 | 229 : 9 | 234 : 7.
facta, 6 : 7 | 23 : 19 | 45 : 1 | 71 : 6 | 114 : 13 | 135 : 18 | 178 : 20 | 199 : 6, 11.
factâ, 83 : 9 | 148 : 14.
factaque, *ſubſt.* 54 : 11.
factam, 148 : 11.
facti, *ſubſt.* 83 : 19 | 85 : 13 | 93 : 11.
facti, 105 : 17 | 131 : 5 | 191 : 20.
factio, 88 : 16 | 179 : 17 | 223 : 3.
factione, 50 : 1 | 85 : 2 | 98 : 6 | 180 : 12 | 221 : 20 | 222 : 10 | 223 : 7.
factionem, 217 : 6.
factiones, 44 : 1.
factioni, 27 : 14.
factionis, 26 : 1 | 86 : 19 | 87 : 3 | 218 : 7 | 224 : 3.
factionum, 97 : 20.
factioſi, 63 : 20 | 217 : 19 | 219 : 28.
factioſo, 50 : 1.
factioſos, 43 : 8 | 83 : 21 | 84 : 14 | 130 : 5.
factioſum, 125 : 2.
factioſus, 15 : 12 | 78 : 21.
factis, *ſubſt.* 11 : 21 | 40 : 19 | 103 : 19 | 115 : 12 | 161 : 9 | 215 : 3.
factis, 144 : 18.
factiſque, *ſubſt.* 50 : 15 | 219 : 3.
facto, *ſubſt.* 2 : 8 | 34 : 19 | 35 : 14 | 36 : 5 | 86 : 5 | 116 : 9 | 215 : 20.
facto, 39 : 15 | 80 : 16 | 111 : 18 | 137 : 25.
factu, 4 : 4 | 11 : 15 | 25 : 18 | 50 : 4 | 51 : 22 | 211 : 8 | 215 : 13 | 216 : 1 | 218 : 21 | 224 : 11 | 225 : 21.
factum, *ſubſt.* 20 : 20 | 135 : 2.
factum, 9 : 10 | 49 : 3 | 67 : 6 | 80 : 11 | 87 : 13 | 128 : 11 | 152 : 1, 5 | 153 : 23 | 232 : 34.
facturi, 33 : 6 | 181 : 11.
facturum, 19 : 9 | 34 : 21 | 44 : 11 | 80 : 24 | 114 : 7 | 116 : 3 | 154 : 15.
facturus, 192 : 5.
factus, 49 : 14 | 90 : 7 | 102 : 9 | 129 : 1 | 134 : 22 | 142 : 11 | 143 : 2 | 145 : 11 | 149 : 14 | 156 : 5 | 192 : 29 | 233 : 20 | 234 : 4.
facundam, 132 : 11.
facundia, 86 : 14.
facundiâ, 49 : 1 | 115 : 3.
facundiæ, 147 : 13.
facundiam, 200 : 3.
facundus, 142 : 3 | 199 : 8.
fædarentur, 171 : 23.
Fæſulanum, 34 : 7 | 58 : 17.
Fæſulanus, 55 : 7.
Fæſulas, 20 : 23 | 21 : 25 | 23 : 13.
Fæſulis, 23 : 8.
falcatis, 205 : 22.
fallaciis, 91 : 14.
fallendi, 113 : 17.
fallendo, 191 : 19.
fallere, 110 : 12.
fallerent, 177 : 5.
fallit, 18 : 22 | 130 : 2 | 231 : 11.
fallitur, 229 : 21.
falſa, 46 : 5 | 203 : 34 | 227 : 3.
falsâ, 29 : 4.
falſam, 132 : 15 | 149 : 5.
falſi, 131 : 21.
falſis, 4 : 5 | 27 : 14 | 214 : 3.
falsò, 38 : 15 | 57 : 1 | 230 : 23.
falſos, 9 : 5 | 13 : 9.
falſum, 38 : 3, 5 | 43 : 17 | 65 : 3 | 173 : 22 | 229 : 23 | 233 : 26.
fama, 4 : 11 | 8 : 3 | 12 : 10 | 41 : 11 | 67 : 21 | 86 : 4 | 91 : 15 | 92 : 24 | 109 : 17 | 188 : 20 | 189 : 18 | 191 : 23 | 213 : 15 | 224 : 15 | 225 : 10.
famâ, 26 : 9 | 64 : 14 | 69 : 19 | 75 : 17 | 100 : 10 | 111 : 12 | 118 : 26 | 129 : 7 | 197 : 9 | 219 : 3 | 221 : 16.
famæ, 21 : 8 | 40 : 18 | 48 : 5 | 74 : 11.
famam, 3 : 11 | 7 : 15 | 13 : 10 | 60 : 12 | 133 : 6 | 142 : 17 | 149 : 5 | 196 : 5 | 216 : 11 | 221 : 24.
fame, 81 : 19 | 95 : 19 | 177 : 12 | 203 : 37.
famem, 11 : 10 | 137 : 5 | 178 : 5.
fames, 174 : 7.
familia, 25 : 8 | 70 : 4.
familiâ, 69 : 14 | 70 : 17 | 141 : 22 | 226 : 6 | 227 : 8.
familiæ, 24 : 1 | 65 : 6 | 71 : 11 | 73 : 8 | 114 : 28.

familiam, 39: 14.
familiamque, 225 : 6.
familias, 218 : 2 | 232 : 27.
familiarem, 18 : 9, 11 | 19: 8 | 178 : 13 | 213 : 1 | 222 : 29.
familiares, 11 : 12 | 159: 10.
familiareſque, 12 : 1.
familiari, 63: 18 | 184 : 5 | 231 : 12.
familiaria, 194: 2.
familiaribus, 198 : 15.
familiaris, 6 : 1 | 84 : 7 | 116: 16.
familiariſſumis, 144 : 4.
familiaritates, 12 : 3.
familiariter, 152 : 11.
familiarum, 34: 15 | 41 : 3.
famoſam, 74 : 2.
famoſi, 205 : 3.
fana, 41 : 3 | 221 : 14.
Fannius, 157 : 6.
fano, 211 : 5.
faſcibus, 15 : 16 | 29: 10.
faſelo, 178 : 26.
faſque, 12 : 13.
faſtidio, 229 : 13.
fatentur, 36: 21.
fateor, 177 : 18.
faterentur, 97: 9.
fatigabat, 174: 7.
fatigando, 59 : 9.
fatigant, 10 : 6.
fatigantem, 122:4.
fatigare, 72 : 2 | 120 : 3.
fatigari, 22 : 6 | 110 : 5.
fatigat, 225 : 19.
fatigati, 118 : 4 | 124:21 | 140: 22.
fatigatur, 222 : 28.
fatigatus, 66 : 13 | 154 : 15.
fato, 225 : 14.
fatum, 37 : 2 | 212:20.
faucibus, 48 : 11 | 193:9.
favebat, 14: 15 | 37 : 11.
favere, 130: 10.
faves, 228 : 11.
favi, 231 : 32.
Favonius, 222: 12.
favorem, 68 : 9 | 122 : 9.
fautor, 149: 9.
fautores, 73 : 15.
fautoribus, 82 : 14.
fautorum, 186 : 19.
februar. 16: 1.
fecerant, 22 : 24 | 66: 8 | 125 : 8.
fecerat, 12 : 11 | 20 : 27 | 21 : 23 | 61 : 19 | 94 : 18 | 186 : 23 | 227 : 2.
fecêre, 3 : 14 | 7 : 2 | 8 : 5 | 10 : 5, 14 | 40 : 8, 15 | 44: 6 | 46 : 22 | 87: 6 | 88 : 4 | 90 : 12 | 91 : 7 | 171 : 18 | 197 : 24 | 198 : 16, 17 | 224: 4.
fecerint, 110 : 19.
fecerit, 44 : 10 | 82 : 1 | 142 : 7 | 162 : 9 | 197: 23.
feci, 45 : 8 | 153 : 26.
feciſſe, 13 : 2 | 16 : 16 | 19 : 19 | 39 : 19 | 46 : 19 | 88 : 13 | 89 : 7, 22 | 90 : 14.
feciſſem, 45 : 11 | 69 : 1.
feciſſent, 40 : 14 | 97 : 7.
feciſſet, 80 : 22.
feciſti, 65 : 6 | 70 : 3 | 227: 23 | 228: 9 | 231: 8.
feciſtis, 45 : 4 | 197 : 10.
fecit, 44 : 13 | 48 : 7, 24 | 70 : 11 | 73 : 9 | 83 : 14 | 87 : 11 | 92: 8 | 191 : 9 | 196 : 3, 9, 11 | 217 : 9.
felicem, 162 : 12.
felicior, 142 : 7.
feliciſſumo, 142 : 5.
feliciter, 109 : 15.
felix, 134: 14.
fenerator, 213 : 8.
feneratorum, 26 : 11.
fenoris, 158 : 18.
fera, 221 : 13.
feræ, 8 : 23.
feraris, 224: 22.
ferarum, 136 : 23 | 175 : 11.
feras, 62 : 11.
ferat, 52 : 10.
fere, 33 : 21 | 37 : 19 | 55 : 12 | 63 : 15 | 223 : 23.
ferebatur, 86 : 8.
ferentariis, 54 : 15.
ferentem, 172 : 9.
feret, 220 : 11 | 223 : 22.
ferina, 76 : 3 | 137 : 3.
ferire, 7 : 14 | 55 : 3 | 62 : 11 | 133 : 5.
feriri, 124: 23.
feriundi, 106 : 3.
ferme, 103 : 27 | 123: 17 | 222 : 17.
ferocem, 108 : 18.
feroces, 46 : 18 | 141 : 7 | 144 : 20 | 207 : 6.
feroci, 151 : 8.
ferocia, 159 : 15.
ferociamque, 55 : 17.
ferocis, 10 : 1.
ferociſſumi, 203 : 3.
ferociùs, 20 : 11 | 150 : 1.
ferox, 5 : 22 | 31 : 8 | 34: 21 | 66: 10 | 67 : 4 | 72: 8 | 129 : 2 | 159 : 19 | 213 : 5.
ferramentis, 179 : 5.
ferre, 138 : 14.
ferreâ, 192 : 14.
ferreis, 200 : 26.
ferri, 2 : 18 | 112 : 20.
ferro, 20 : 11 | 52 : 11 | 70 : 4 | 75 : 14 | 81 : 19 | 99 : 10 | 100 : 1 | 161 : 15 | 166 : 1 | 203 : 37 | 208 : 4.
ferroque, 95 : 19.
ferrum, 176 : 4.
fert, 19 : 5 | 108 : 3, 16 | 139 : 23 | 223: 11 | 229 : 23.
fertilem, 135 : 11.
fertilis, 75 : 11.
fertilitatem, 173 : 14.
fertur, 93 : 17 | 116 : 4 | 213 : 6.
ferum, 127 : 5.
ferunt, 48 : 20 | 173 : 8 | 174 : 21 | 185 : 3.
feruntur, 8 : 3.
feſſa, 106 : 20 | 198 : 7.
feſſi, 107 : 24 | 186 : 7.
feſſis, 151 : 14.
feſſo, 120 : 7.
feſſos, 119 : 7.
feſſus, 121 : 4 | 177 : 14 | 201 : 15.
feſtina, 148 : 5.
feſtinabat, 128 : 4.
feſtinando, 34 : 1.
feſtinans, 80 : 10 | 107:6.
feſtinantibus, 196 : 7.
feſtinare, 6 : 18 | 22 : 5 | 24 : 6 | 96 : 12 | 109 : 18 | 117 : 18 | 119 : 18 | 124 : 20 | 203 : 29.
feſtinaret, 116 : 5 | 125:3.
feſtinas, 203 : 26.
feſtinat, 119 : 4 | 222 : 30.
feſtinatio, 176: 21.
feſtinatque, 122 : 4.
feſtinatur, 116 : 17.
feſtinet, 131 : 2
feſtus, 118 : 8.
fiat, 47 : 3.
ficta, 4 : 5 | 19 : 20 | 66:5.
fide, 20 : 23 | 35 : 3 | 36 : 17 | 65 : 13 | 74 : 11 | 83 : 12 | 91 : 3 | 92 : 6 | 93 : 9 | 113 : 8, 18 | 127 : 20 | 146 : 21 | 153: 1 | 154 : 13 | 202 : 24 | 219 : 29 | 233 : 24.
fideque, 220 : 4.
fidei, 29 : 7 | 81 : 21 | 85: 8 | 90 : 2 | 123 : 11 | 132 : 18.
fideles, 8 : 15.
fideleſque, 125 : 7.
fidelis, 120 : 15.
fideliſſumi, 136 : 19.
fideliter, 121 : 16.
fidem, 9 : 2 | 13 : 9 | 18 : 5 | 21 : 9 | 65 : 9 | 82 : 4, 9 | 91 : 14 | 92 : 1 | 110 : 22 | 114 : 8 | 123: 6 | 149 : 9 | 178 : 13 | 189 : 8 | 228 : 16.
fidere, 154 : 24.
fides, 28 : 1 | 37 : 18 | 69: 15 | 74 : 13 | 76 : 1 | 88: 10 | 148 : 22 | 220 : 23.
fideſque, 16 : 22 | 122 : 13.
fidi, 19 : 19 | 153 : 11.
fidis, 178 : 30.
fidiſſumos, 147 : 9.
fidius, 28 : 5.
fido, 92 : 25.
fidoſque, 12 : 7 | 16 : 14 | 17 : 4.
fiducia, 208 : 17.
fiduciâ, 172 : 23 | 173 : 7 | 176 : 14.
fiduciam, 28 : 2 | 162 : 17.
fidum, 9 : 22 | 65 : 14 | 152: 15.
fidus, 121 : 7 | 227 : 12.
fient, 52 : 16.
fierent, 58 : 6 | 137 : 18 | 212 : 7 | 219 : 28.
fieret, 34: 14 | 82 : 14 | 109 : 18 | 113 : 22 | 128 : 21, 28 | 155 : 1.
fieri, 3 : 14 | 9 : 5 | 19 : 8 | 23 : 11 | 31 : 10 | 39 : 17 | 40 : 16 | 41 : 4 | 42: 3 | 43 : 3 | 44 : 2 | 52 : 1 | 92 : 12 | 96 : 14 | 106 : 30 | 110 : 6 | 111 : 24 | 124 : 21 | 131 : 6 | 143 : 22 | 145 : 25 | 151 : 13 | 191 : 26 | 199 : 25 | 218 : 18 | 224 : 8 | 231 : 2 | 234: 11.
Figulo, 14 : 3.
figura, 207 : 8.
figuram, 60 : 10.
filia, 127 : 15 | 199 : 2 | 226 : 13.
filiæque, 29 : 3.
filiam, 231 : 6.
filii, 14 : 8 | 34 : 15.
filiis, 64: 17, 19.
filio, 13 : 2 | 116 : 5 | 205 : 7.
filiorumque, 123 : 20.
filium, 48 : 1 | 62 : 4 | 84: 6 | 173 : 22 | 189 : 7, 12 | 204 : 35 | 232 : 7.
filius, 32 : 9 | 62 : 2 | 92 : 15 | 116 : 18 | 146 : 13 | 150 : 18 | 152 : 5, 13 | 189 : 15.
Fimbrianâ, 174 : 25.
fine, 186 : 34.
finem, 43 : 18 | 44 : 13 | 61 : 13 | 64 : 18 | 65 :

8 | 73 : 9 | 78 : 7 | 87: 11 | 92 : 8 | 128 : 24 | 161 : 15 | 163 : 5 | 181: 5, 10 | 183 : 9 | 190 : 4 | 191 : 2, 8 | 197 : 23 | 213 : 1 | 234 : 19.
fineſque, 67 : 7.
fingere, 36 : 16 | 72 : 3.
fingi, 101 : 19.
finibus, 69 : 22 | 143 : 8.
finis, 43 : 13 | 58 : 11 | 62 : 1 | 75 : 9 | 78 : 12 | 79 : 14 | 126 : 1, 7, 18 | 153 : 26 | 158 : 21 | 162 : 7 | 169 : 21.
finitimi, 6 : 16.
finitimos, 77 : 10.
finitumis, 123 : 29.
finxit, 1 : 4.
firma, 17 : 7 | 45 : 13.
firmâ, 213 : 14.
firmam, 213 : 17.
firmanda, 210 : 8 | 212 : 24.
firmandâ, 212 : 17.
firmat, 81 : 3.
firmatus, 186 : 6.
firmavit, 192 : 21.
firmiora, 116 : 15.
firmiorem, 191 : 2.
firmioribus, 106 : 2.
firmiſſumum, 110 : 12.
firmiſſumus, 84 : 18.
firmius, 222 : 18.
firmos, 106 : 25.
firmum, 65 : 15 | 127 : 3.
fit, 45, 2 | 47 : 3 | 48 : 22 | 50 : 7 | 74 : 5 | 90 : 16 | 93 : 7 | 128 : 10 | 149 : 17 | 222 : 14.
fiunt, 185 : 14.
Flacco, 35 : 11 | 99 : 10.
Flaccum, 36 : 13.
flagitia, 134 : 9 | 208 : 7 | 234 : 21.
flagitii, 96 : 3.
flagitiis, 20 : 4 | 134 : 6 | 212 : 12 | 214 : 4.
flagitio, 73 : 18 | 185 : 12 | 215 : 6 | 222 : 4.
flagitioſè, 226 : 11.
flagitioſior, 132 : 3.
flagitioſiſſima, 6 : 7.
flagitioſiſſuma, 91 : 7.
flagitioſiſſume, 226 : 17.
flagitioſiſſumum, 89 : 18.
flagitioſorum, 11 : 16 | 164 : 10.
flagitioſum, 153 : 24 | 226 : 9.
flagitium, 11 : 19, 23 | 30 : 13 | 86 : 7 | 108 : 16 | 182 : 5 | 217 : 21 | 225 : 8.
flagrabat, 12 : 5.
flagrantes, 165 : 8.
Flaminiâ, 205 : 16.
Flaminium, 29 : 9.
flammâ, 166 : 1.
flammam, 60 : 11.
flectere, 11 : 17.
flecterent, 147 : 12.
flectitus, 116 : 2.
flexa, 139 : 22.
flexit, 64 : 15.
flexus, 148 : 15.
florentes, 31 : 19.
florentibus, 188 : 26.
florentior, 222 : 30.
florentis, 128 : 26.
florere, 230 : 11.
fluctibus, 172 : 7.
fluctu, 203 : 7 | 206 : 24.
fluctuantes, 223 : 9.
fluctus, 125 : 16.
fluctuum, 199 : 19.
fluentibus, 200 : 28.
flumen, 79 : 2 | 103 : 26 | 105 : 12 | 107 : 5 | 126 : 1 | 137 : 16, 20 | 154 : 1 | 172 : 20 | 173 : 29 | 178 : 3 | 192 : 10 | 202 : 30.
flumenque, 123 : 22.
flumine, 123 : 31 | 138 : 22 | 176 : 2 | 201 : 4.
fluminis, 104 : 4.
fluminum, 204 : 16.
fluunt, 204 : 16.
fluxa, 2 : 4.
fluxâ, 154 : 13.
fluxæ, 150 : 2.
fluxi, 12 : 4.
focis, 44 : 19 | 54 : 9.
fœda, 9 : 20 | 46 : 6 | 48 : 16 | 50 : 11 | 52 : 22 | 106 : 11.
fœdâ, 95 : 16.
fœdam, 100 : 7.
fœdaque, 21 : 25.
fœdavére, 204 : 3.
fœdè, 86 : 22 | 179 : 6.
fœdera, 71 : 15.
fœdere, 96 : 10.
fœdi, 13 : 6.
fœdum, 16 : 9.
fœdus, 96 : 1, 13 | 100 : 7 | 127 : 12 | 150 : 8, 10 | 154 : 11, 13 | 155 : 1.
fœneratorum, 26 : 9.
fons, 139 : 5 | 144 : 11.
fonte, 186 : 12 | 204 : 27.
fontes, 136 : 28 | 206 : 34.
fontis, 110 : 2.
fore, 15 : 5 | 16 : 19 | 19 : 8 | 22 : 2 | 36 : 6 | 37 : 4, 13 | 59 : 16 | 62 : 14 | 63 : 22 | 65 : 3 | 70 : 21 | 71 : 16 | 79 : 18 | 83 : 10, 11 | 84 : 15 | 92 : 5, 7 | 103 : 14 | 104 : 13, 19 | 108 : 9 | 110 : 9 | 113 : 19 | 125 : 4 | 127 : 25 | 128 : 2 | 129 : 14 | 132 : 11 | 140 : 1 | 143 : 12, 14 | 151 : 23 | 153 : 15 | 154 : 10 | 155 : 1 | 185 : 7 | 186 : 20 | 219 : 14 | 225 : 21.
forent, 19 : 19 | 25 : 19 | 26 : 8 | 32 : 6 | 39 : 22 | 82 : 4 | 84 : 5 | 86 : 4 | 89 : 1 | 93 : 19 | 94 : 21 | 102 : 17 | 103 : 11 | 108 : 25 | 123 : 31 | 134 : 22 | 137 : 20 | 140 : 9 | 196 : 8.
foret, 12 : 10 | 16 : 5, 22 | 19 : 2 | 20 : 11, 18 | 21 : 15 | 22 : 26 | 25 : 3 | 27 : 16 | 30 : 17 | 31 : 14 | 32 : 13 | 37, 2 | 40 : 15 | 66 : 12 | 69 : 11 | 80 : 8 | 83 : 22 | 91 : 20 | 93 : 15 | 95 : 11 | 105 : 21 | 107 : 10 | 114 : 21 | 116 : 10 | 117 : 4, 5, 10, 11 | 123 : 24 | 124 : 2 | 140 : 14 | 143 : 9 | 153 : 8 | 210 : 18.
forìs, 18 : 14 | 46 : 23.
foriſque, 130 : 4.
fòrmâ, 21 : 4.
formæ, 2 : 4 | 205 : 9.
formam, 12 : 14 | 192 : 25.
formidatur, 210 : 1.
formidatus, 163 : 2.
formidine, 108 : 24 | 117 : 19 | 122 : 1 | 123 : 4 | 145 : 6 | 162 : 3 | 169 : 12 | 199 : 17.
formidinem, 81 : 5 | 94 : 19 | 107 : 28 | 118 : 10.
formidini, 17 : 14.
formido, 97 : 26 | 109 : 25 | 211 : 11.
formidoloſa, 7 : 6 | 16 : 11 | 46 : 7.
formidoloſus, 7 : 12.
fornicibus, 50 : 10.
foro, 32 : 19 | 33 : 8.
fors, 106 : 15 | 125 : 14 | 143 : 19 | 221 : 5.
forſitan, 151 : 11 | 224 : 7.
fortè, 18 : 21 | 48 : 24 | 59 : 10 | 66 : 10 | 70 : 8 | 89 : 12 | 105 : 20 | 114 : 24 | 121 : 4 | 139 : 3, 15, 21 | 141 : 15 | 160 : 21 | 162 : 19 | 163 : 3 | 164 : 9 | 167 : 1 | 175 : 22 | 178 : 26 | 180 : 12 | 184 : 1 | 187 : 12 | 202 : 22 | 204 : 15 | 217 : 26 | 224 : 25 | 229 : 11 | 233 : 5.
fortem, 41 : 19 | 51 : 26 | 151 : 21.
fortes, 17 : 3.
forti, 52 : 12 | 179 : 19.
fortia, 54 : 11 | 108 : 3 | 130 : 6 | 132 : 1.
fortibus, 168 : 10 | 198 : 29 | 215 : 3 | 219 : 4 | 223 : 2 | 225 : 12.
fortior, 142 : 7.
fortis, *pro fortes*, 53 : 4.
fortiſſimi, 11 : 2.
fortiſſimis, 144 : 4.
fortiſſumi, 18 : 2 | 225 : 3.
fortiſſumis, 118 : 21 | 119 : 10.
fortiſſumum, 129 : 7 | 131 : 13 | 135 : 15.
fortitudinis, 48 : 2.
fortitudo, 45 : 19 | 204 : 10 | 222 : 1.
fortuna, 3 : 3 | 7 : 20 | 8 : 24 | 18 : 18 | 33 : 16 | 41 : 11 | 42 : 18 | 53 : 5 | 69 : 16 | 71 : 16 | 81 : 20 | 131 : 11 | 142 : 6 | 148 : 3 | 160 : 14 | 168 : 12 | 188 : 25 | 191 : 22 | 197 : 19 | 216 : 6 | 225 : 19.
fortunâ, 32 : 11 | 41 : 13 | 57 : 8 | 196 : 17 | 210 : 15 | 216 : 14 | 232 : 23.
fortunæ, 27 : 15 | 48 : 27 | 58 : 11 | 198 : 1 | 209 : 6.
fortunam, 51 : 22 | 63 : 3 | 69 : 18 | 110 : 19 | 114 : 4, 26 | 115 : 19 | 139 : 13 | 174 : 30 | 209 : 2 | 231 : 15.
fortunarum, 128 : 28.
fortunas, 13 : 19 | 81 : 7 | 113 : 23 | 226 : 3.
fortunata, 21 : 4.
fortunatam, 227 : 16, 17 | 230 : 24.
fortunatas, 206 : 9, 10.
fortunis, 28 : 9 | 46 : 2 | 67 : 28 | 73 : 3 | 197 : 9 | 207 : 16.
fortuniſque, 69 : 5.
forum, 103 : 7 | 179 : 9.
foſſâ, 81 : 2 | 102 : 2.
foſſâque, 124 : 17.
fracta, 207 : 10.
fragilis, 2 : 4.
frater, 65 : 14 | 72 : 10 | 194 : 4.
fraternæ, 96 : 17.
fratre, 66 : 13 | 70 : 10 | 94 : 7.
fratrem, 81 : 24.
fratres, 65 : 10 | 70 : 19 | 126 : 7 | 212 : 9.
fratreſque, 92 : 3.

fratri,

fratri, 65:14 | 71:1.
fratribus, 62:2 | 127:1.
fratris, 62:4 | 67:28 | 72:9 | 96:9 | 101:10.
fraude, 29:13.
fraudem, 59:5.
fregére, 50:13.
frequens, 38:4 | 39:18 | 123:1 | 231:21.
frequentabantur, 104:5.
frequentabat, 12:9.
frequentarent, 122:14.
frequentata, 75:5.
frequentem, 125:20.
frequentes, 16:5 | 102:5.
frequentiâ, 36:12.
frequentiam, 103:12.
frequentibus, 200:1.
freta, 133:12.
freti, 73:10 | 77:10 | 112:12 | 231:28.
fretis, 233:18.
freto, 77:5.
fretum, 75:9.
fretus, 51:6 | 67:28 | 79:20 | 114:25 | 137:6 | 214:6.
frigere, 202:15.
frigus, 11:11.
fronte, 53:14 | 54:5.
fructibus, 178:12, 17.
fructu, 28:6.
fructûs, 184:1.
fruendoſque, 180:6.
frugum, 75:11 | 137:10 | 174:1.
frui, 3:10 | 182:5 | 188:19.
fruimur, 2:3.
frumentariâ, 184:1.
frumentatum, 110:14.
frumenti, 52:10 | 85:10 | 137:8, 19 | 139:5.
frumentique, 178:19.
frumento, 109:20 | 123:26 | 177:17 | 191:22 | 214:10.
frumentoque, 178:12.
frumentum, 101:18 | 102:21 | 103:11 | 108:25 | 190:9 | 197:11 | 215:16.
fruſtra, 17:1 | 22:19 | 27:12 | 45:1 | 59:9 | 63:17 | 69:17 | 83:7 | 87:4 | 113:7 | 121:14 | 123:3 | 129:12 | 139:7, 13 | 146:18 | 153:23 | 154:25 | 168:6 | 181:4 | 186:25 | 188:21 | 196:12.
fruſtrantur, 184:5.
fruſtrata, 146:7.
fruſtrati, 111:20.
fuderat, 136:4.
fuderit, 7:18.
fudi, 190:8.
fuerant, 30:5 | 67:23 | 96:8 | 106:2, 9 | 112:10 | 179:5.
fuerat, 7:1 | 19:13 | 21:10 | 43:12 | 54:11 | 62:13 | 67:11 | 83:16 | 92:16 | 96:13 | 98:5 | 107:1 | 113:15 | 122:8 | 137:9, 12 | 139:14 | 153:9 | 192:25 | 204:6, 31 | 205:20 | 234:3.
fuêre, 4:7 | 5:14 | 8:3 | 9:1, 2 | 15:1 | 19:14 | 20:19 | 32:7 | 46:22 | 49:8, 11 | 56:3 | 63:19 | 70:5 | 78:2 | 82:11 | 91:7 | 94:4 | 95:3 | 101:20 | 125:26 | 151:18 | 158:13 | 172:16 | 196:13 | 210:3.
fuerim, 230:15.
fuerint, 81:25 | 162:5 | 230:2, 8, 9.
fueris, 18:4 | 65:15.
fuerit, 41:18 | 87:12 | 97:11 | 153:19 | 160:3 | 215:26 | 225:14, 16 | 226:21 | 233:10.
fueritis, 86:21.
fuerunt, 198:31 | 200:13 | 205:3.
Fufidius, 162:16.
fuga, 109:24 | 145:9 | 213:4.
fugâ, 37:9 | 52:25 | 55:18 | 70:5 | 95:16 | 100:1 | 108:15 | 109:3, 14 | 123:10, 18 | 146:23 | 151:10 | 161:22 | 169:25 | 203:23 | 208:5.
fugacem, 231:21.
fugaces, 222:5 | 227:15.
fugæ, 51:21 | 106:8.
fugam, 51:19 | 59:8 | 72:4, 12 | 96:18 | 97:15 | 100:7 | 107:20 | 111:24 | 118:19 | 123:30 | 170:25 | 176:15 | 197:13 | 198:16 | 203:17.
fugant, 80:5.
fugare, 111:22.
fugatæque, 126:3.
fugatique, 107:1 | 123:15 | 145:7.
fugatis, 146:28.
fugax, 231:14.
fugerat, 113:16 | 135:9.
fugere, 95:10 | 111:16 | 141:10 | 145:3 | 147:2, 3 | 206:8.
fugére, 144:20.
fugeret, 173:18.
fugientis, 107:21 | 135:14.
fugitivi, 186:9.
fugitivis, 51:7 | 208:4.
fugitivorum, 208:19.
fui, 130:13.
fuimus, 17:13.
fuiſſe, 11:6 | 12:8 | 13:3 | 15:2 | 27:11 | 49:1 | 97:14 | 101:22 | 128:17 | 154:25 | 162:2 | 181:4 | 200:16 | 205:13 | 207:28 | 226:19.
fuiſſent, 126:6.
fuiſſet, 17:2 | 48:8 | 55:12 | 80:6 | 109:13 | 179:12 | 182:6.
fuit, 2:6, 10 | 3:8 | 5:2, 12 | 8:7 | 20:4, 24 | 21:5, 7 | 26:12 | 40:10 | 43:13 | 49:7 | 59:5 | 61:18 | 62:1 | 64:10 | 69:11 | 70:18 | 71:13 | 74:7, 14 | 75:3 | 81:1, 13 | 90:10 | 99:11 | 113:23 | 115:3 | 119:1, 20 | 121:14, 20 | 123:3 | 127:11 | 141:22 | 142:6 | 144:3 | 148:1 | 154:2 | 155:9 | 158:7, 21 | 163:7, 12 | 187:15 | 198:27 | 200:7 | 208:14 | 210:14, 17 | 215:17 | 216:6, 11 | 218:3 | 219:1, 26 | 224:11 | 230:3 | 231:25, 30.
fulmen, 166:9.
Fulviam, 21:18 | 22:17.
Fulvius, 14:10 | 32:9.
fundere, 111:22 | 141:12.
funditores, 105:6.
funditoribus, 141:3 | 145:13.
funditorum, 102:25 | 150:14.
funditus, 219:20.
fundo, *nom.* 193:2.
funduntque, 80:5.
funera, 212:3.
funeſtam, 226:15.
furibundus, 25:13.
furibus, 46:2.
furis, 160:18.
furor, 20:21.
furori, 231:15.
furta, 169:27.
fuſâ, 117:16.
fuſæ, 126:3.
fuſas, 55:8.
fuſi, 107:1 | 145:7 | 147:1 | 177:9.
Fuſidius, 170:22.
fuſo, 177:14.
fuſti, 201:21.
fuſum, 151:8.
futiles, 162:11.
futura, 17:9 | 45:16 | 188:21 | 210:12 | 213:11.
futuræ, 219:20.
futuram, 198:26.
futuri, 145:22.
futuris, 84:1.
futuro, 214:5 | 216:4.
futuros, 135:21 | 160:17 | 212:22 | 213:12.
futurum, 191:2 | 195:7 | 211:2 | 219:21.
futurus 224:10.

G.

GAbiniâ, 193:16.
Gabinio, 36:18, 20 | 48:7 | 50:16.
Gabinium, 33:9 | 34:23 | 36:7.
Gabinius, 14:10 | 34:11 | 37:8.
Gaddir, 174:12.
Gadibus, 195:5.
Gætuli, 76:2 | 77:3, 12 | 143:18 | 145:3.
Gætulis, 149:1.
Gætulorum, 79:1.
Gætulos, 76:23 | 78:9 | 127:5 | 136:2.
Galli, 35:17 | 36:21.
Gallia, 156:6 | 205:16.
Galliâ, 32:18 | 33:21 | 34:4 | 52:9 | 158:6 | 178:11.
Galliæ, 192:16.
Galliam, 51:3, 13, 18 | 52:7 | 177:22.
Gallica, 32:17.
Gallicâ, 224:18.
Gallico, 48:1.
Gallis, 156:3 | 208:21.
Gallorum, 47:5 | 202:9.
Gallos, 49:1 | 155:21.
ganeæ, 11:7.
ganeo, 11:18.
Gauda, 116:18.
gauderet, 116:15.
gaudia, 56:4.
gaudiis, 58:15 | 215:8.
gaudio, 42:10 | 74:11 | 119:16 | 163:17.
gaudium, 37:12 | 108:1 | 109:11 | 214:5.
gemitu, 112:19.
gemitus, 218:10.
generâ, 60:4 | 175:11 | 218:9.

generatim, 224: 11.
genere, 5 : 12 | 6 : 12 | 21:4 | 65 : 10 | 66 : 10 | 69 : 19 | 135 : 3 | 152: 14 | 224: 10 | 229 : 3.
generi, 118 : 21.
generibus, 104: 3.
generis, 20:24 | 22:22 | 33:11 | 55:9 | 58:13 | 70:22 | 75:15 | 103: 9 | 122:8 | 157:4 | 171:12, 24.
generoſiſſumum, 131 : 13.
generum, 80 : 9 | 103 : 24.
geniti, 160: 9.
genitos, 159 : 9.
genitus, 187 : 1 | 189 : 16 | 196: 20.
gens, 32: 16 | 169: 21.
gente, 50: 13 | 152 : 13 | 198 : 27 | 224 : 18.
gentem, 47 : 5 | 77 : 14.
gentes, 212 : 23 | 225 : 10.
genti, 114: 2 | 220 : 10.
gentibus, 42: 19 | 76 : 7 | 127: 23 | 201 : 1 | 219: 9 | 223 : 7.
gentilium, 207 : 5.
gentis, 62 : 8 | 75 : 3 | 141 : 22 | 159 : 20 | 164: 24 | 169: 26 | 187: 14 | 208 : 22.
gentium, 80 : 25 | 89: 16 | 93:8 | 108 : 10 | 161 : 7 | 183: 10 | 191 : 24.
genua, 203 : 13.
genuimus, 225 : 2.
genuiſſe, 66 : 4.
genuiſſem, 65 : 3.
genuit, 62: 3 | 232: 8.
genus, 6: 10 | 32 : 13 | 42 : 5 | 49 : 11 | 57 : 1 | 58:6 | 75 : 12 | 102: 12 | 110: 11 | 127 : 5 | 138 : 9 | 159 : 19 | 172: 19 | 204: 13.
geram, 134: 19.
gerant, 108 : 8 | 183 : 12.
gerebat, 13 : 18 | 92 : 19 | 100: 21 | 115 : 8 | 121 : 17 | 136: 14.
gerendis, 230 : 18.
gerendum, 108 : 21.
gerens, 103 : 5.
gerere, 23 : 5 | 24 : 7 | 79: 25 | 109 : 4 | 123 : 1 | 129 : 20 | 130: 18 | 131: 6 | 211 : 11 | 213 : 9.
gererent, 151 : 22.
gererentur, 204 : 8.
gereret, 108 : 11 | 109 : 12 | 111 : 23 | 115 : 19.
gereretur, 152 : 20.
geri, 108 : 18 | 123 : 5.
gerite, 154 : 1.
geritur, 54: 16 | 141: 16.
Germani, 198 : 8.
Germanus, 208 : 22.
Geronis, 204 : 5.
gerundi, 92 : 21.
gerunt, 110 : 23 | 213 : 16.
geruntur, 26 : 3 | 50: 17 | 91 : 5.
geſſerat, 91 : 18.
geſſerit, 212 : 14 | 232 : 19.
geſſi, 131 : 9.
geſſimus, 40 : 9.
geſſiſti, 210 : 6.
geſſit, 61 : 9 | 233 : 9, 20.
geſta, 36 : 18 | 48 : 26 | 139 : 4 | 146 : 2.
geſtæ, 8 : 2 | 230 : 3, 5.
geſtarum, 59 : 13 | 60 : 11.
geſtas, 4 : 1 | 5 : 5 | 86 : 4 | 157 : 2.
geſtis, 230 : 11.
geſturus, 100 : 12.
Getæ, 205 : 18.
gignentium, 126 : 11 | 139 : 22.
gignere, 195: 6.
gigni, 131 : 14.
gignitur, 170 : 30.
gignuntur, 104 : 4 | 202 : 28.
gladiatoriæ, 24 : 1.
gladii, 140 : 15.
gladiis, 54: 16.
gladio, 35: 19 | 39 : 8.
gladium, 43 : 18 | 146: 19.
glande, 111 : 5.
gliſcenti, 178 : 21.
globis, 176 : 15.
globo, 130 : 20.
gloria, 3 : 15 | 10 : 7 | 18: 17 | 49 : 12 | 52 : 2 | 115 : 16 | 120 : 8 | 132: 4 | 220 : 19 | 225 : 11, 18.
gloriâ, 2 : 4 | 4 : 3 | 10:15 | 49 : 1 | 54 : 11 | 58 : 6 | 62 : 9 | 65 : 5, 8 | 73 : 18 | 96 : 6 | 136 : 27 | 141 : 8 | 156 : 3, 6 | 161 : 7 | 162 : 8 | 175 : 1 | 185 : 11 | 200 : 6 | 216 : 18 | 229 : 20 | 224: 17.
gloriæ, 7 : 5, 13 | 62 : 13 | 63 : 2 | 97 : 24 | 98 : 9 | 115 : 1 | 133 : 22 | 141 : 13 | 142 : 1 | 158 : 2 | 175 : 12 | 185 : 5 | 216: 13 | 230 : 2, 27 | 231: 4.
gloriam, 2 : 2, 14 | 7 : 17 | 49: 15 | 50 : 3 | 52: 13 | 57 : 7 | 60 : 12 | 64: 7 | 88 : 1 | 99 : 1 | 109 : 19 | 133 : 8 | 135 : 16 | 141: 15 | 198 : 4 | 222 : 29 | 223 : 15 | 226 : 20 | 229 : 9.
gloriamque, 77 : 11.
glorians, 20 : 10.
gloriari, 108 : 4.
gloriaris, 228 : 2.
glorioſa, 136 : 5 | 215 : 19.
glorioſè, 189 : 10.
glorioſiùs, 200 : 11.
glorioſum, 161 : 1 | 188 : 18.
glutino, 192 : 27.
gnaritatis, 176 : 15.
gnarus, 170 : 27 | 176 : 17.
Gracchi, 89 : 9.
Gracchis, 99 : 10.
Graccho, 74 : 8 | 87 : 8 | 199 : 7.
Gracchorum, 99 : 7.
Gracchus, 99 : 3 | 221 : 7.
gradu, 144 : 16 | 208 : 20.
græcâ, 115 : 3.
græcas, 133 : 3.
Græci, 126 : 17 | 204 : 17.
Græciâ, 2 : 12.
Græciæ, 43 : 25 | 189 : 22.
Græcis, 21 : 5 | 141 : 23.
Græcorum, 131 : 5 | 200: 4 | 222 : 8.
Græcos, 49 : 1 | 207 : 16 | 222 : 8.
grande, 11 : 19 | 20 : 27.
grandem, 39 : 2.
grandi, 178 : 26.
grandis, 139 : 21.
graſſaretur, 202 : 8.
graſſari, 116 : 9.
graſſatur, 57 : 7.
grata, 5 : 14 | 28 : 1.
grati, 178 : 5 | 198 : 14.
gratia, 17 : 15 | 147 : 22 | 222 : 22.
gratiâ, 17 : 13 | 20 : 5 | 35 : 14 | 38 : 13 | 56 : 1 | 64 : 15 | 73 : 16, 17 | 77 : 15 | 82 : 15 | 83 : 18 | 85 : 5 | 89 : 2 | 94: 19 | 103 : 10 | 108 : 14 | 113 : 12, 18 | 115: 15 | 121 : 14 | 124 : 13 | 127: 11 | 140 : 15 | 154: 7 | 159 : 3 | 167 : 4 | 180 : 1 | 198 : 28 | 227: 10.
gratiæ, 47 : 3 | 83 : 23 | 197 : 3.
gratiam, 42 : 1 | 45 : 11 | 60 : 1 | 68 : 9 | 74 : 5 | 93 : 11 | 148 : 4 | 150 : 10 | 153 : 16, 22 | 164: 19 | 184 : 7 | 186 : 23 | 215 : 2 | 219 : 24 | 220 : 2 | 223 : 14 | 231 : 9.
gratias, 108 : 7.
gratificandi, 225 : 17.
gratificans, 215 : 2.
gratificari, 59 : 12.
gratìs, 180 : 2.
gratuitò, 13 : 13 | 130 : 14 | 165 : 18 | 221 : 13.
gratulatus, 231 : 21.
gratulabantur, 198 : 10.
gratulor, 64 : 12.
gratus, 20 : 9 | 197 : 7.
grave, 42 : 15 | 158 : 14 | 178 : 17 | 189 : 22.
gravem, 203 : 30.
graves, 83 : 6 | 87 : 9 | 174 : 26 | 199 : 7 | 202: 12.
gravi, 171 : 18 | 178 : 20 | 217 : 7.
gravia, 90 : 8 | 96 : 3 | 175 : 13.
gravior, 136: 10.
graviorem, 71 : 5.
graviori, 202 : 15.
gravioris, 160 : 19.
gravis, 38 : 16 | 43 : 5 | 72 : 9 | 86 : 6 | 114 : 20 | 169: 7 | 174 : 17 | 196: 18.
graviſſumi, 34 : 8.
gravitate, 182 : 8 | 208: 5.
graviter, 55 : 22 | 225 : 24.
gravius, 81 : 23 | 210 : 5 | 233 : 22 | 234 : 15.
graviùs, 41 : 9 | 42 : 14 | 68 : 11 | 234: 20.
gregariis, 30 : 15 | 53 : 16 | 95 : 13.
gregarius, 101 : 25 | 139: 15.
grege, 39 : 15 | 111 : 18 | 173 : 8, 10 | 233 : 14.
gubernator, 179 : 2.
gubernatore, 204 : 31.
gula, 227 : 14.
gulæ, 137 : 4 | 232 : 12.
gulam, 50 : 13.
Guluſſa, 62 : 2.
Guluſſæ, 92 : 15.
gurgitibus, 202 : 22.

H.

H. S. C. 23 : 20.
H. S. CC. 23 : 20.
habeam, 130 : 14.
habeant, 29 : 15 | 33 : 21 | 88 : 7 | 127 : 17.
habeantque, 183 : 12.
habeantur, 37 : 6 | 61 : 5.
habeas, 65 : 10.
habeat, 81 : 16 | 214 : 10 | 226 : 3.
habebant, 6 : 22 | 76 : 5.
habebantur, 136 : 19 | 149 : 8.
habebat, 5 : 22 | 7 : 11 | 11 : 17 | 20 : 8 | 21 : 22 | 23 : 1 | 101 : 12 | 120 : 11 | 226 : 22.
habebatis, 89 : 17 | 185 : 9.
habebatur, 49 : 12.
habebunt, 182 : 8.
habemus, 18 : 15 | 46 : 24 | 147 : 23.
habenda, 234 : 22.
habendam, 5 : 1.
habendos, 44 : 9 | 46 : 8 | 180 : 6.
habendus, 161 : 5.
habens, 231 : 10.
habent, 46 : 1 | 88 : 13 | 89 : 21 | 108 : 3, 17 | 174 : 12 | 180 : 2, 5 | 191 : 18 | 215 : 21 | 218 : 16 | 224 : 3.
habentur, 6 : 15 | 90 : 9 | 220 : 22.
habeo, 8 : 17 | 45 : 10 | 51 : 25 | 132 : 8 | 133 : 20 | 142 : 8 | 153 : 20 | 196 : 21 | 224 : 17.
habere, 2 : 14 | 7 : 5 | 9 : 4, 6, 7, 20 | 10 : 12 | 11 : 6, 9 | 13 : 9 | 23 : 6 | 24 : 7 | 26 : 11 | 36 : 23 | 46 : 7 | 60 : 10 | 63 : 25 | 67 : 3 | 68 : 3 | 75 : 19 | 92 : 5 | 98 : 13 | 105 : 26 | 109 : 14 | 112 : 17 | 116 : 11 | 123 : 10 | 127 : 7, 22 | 128 : 21 | 129 : 5 | 152 : 19 | 155 : 8 | 159 : 10 | 177 : 18 | 191 : 10 | 215 : 6 | 216 : 12 | 219 : 7, 8 | 221 : 19 | 229 : 14 | 231 : 12 | 234 : 19.
haberem, 69 : 18 | 216 : 10.
haberemus, 46 : 20.
haberent, 2 : 18 | 3 : 14.
haberentur, 24 : 3.
haberet, 25 : 9 | 101 : 26 | 108 : 1 | 121 : 17 | 152 : 3 | 154 : 10.
haberetis, 88 : 17.
haberetur, 103 : 6 | 115 : 9, 13 | 126 : 7.
haberi, 10 : 8 | 138 : 12 | 144 : 23 | 209 : 9 | 222 : 10 | 224 : 24.
habes, 64 : 12 | 148 : 6 | 228 : 9, 16.
habet, 9 : 15 | 42 : 8 | 58 : 13 | 75 : 9 | 114 : 10 | 132 : 4 | 159 : 18 | 161 : 8 | 164 : 12 | 199 : 22 | 227 : 9.
habete, 134 : 11.
habetis, 180 : 11.
habetote, 46 : 15 | 198 : 2.
habetur, 2 : 5 | 8 : 6 | 30 : 10 | 48 : 21 | 53 : 1 | 58 : 14.
habitâ, 19 : 15 | 34 : 8 | 134 : 26.
habitæ, 87 : 9.
habitam, 164 : 21.
habitas, 226 : 17.
habitet, 232 : 20, 21.
habiti, 138 : 13 | 164 : 20 | 167 : 16.
habitis, 20 : 19.
habitu, 84 : 15.
habitum, 196 : 4.
habituri, 190 : 4.
habituros, 154 : 8.
habiturum, 51 : 4 | 69 : 2 | 116 : 14 | 117 : 10.
habitus, 92 : 13 | 101 : 5.
habuerant, 79 : 1.
habuerat, 9 : 23 | 50 : 14, 18 | 55 : 17 | 74 : 10 | 141 : 1.
habuêre, 6 : 8 | 33 : 13 | 41 : 9 | 76 : 2, 11 | 77 : 4 | 78 : 7 | 88 : 3 | 134 : 3 | 156 : 2 | 201 : 4.
habuerint, 6 : 6 | 75 : 16.
habuerit, 233 : 9.
habui, 216 : 8 | 222 : 19 | 232 : 3.
habuiſſe, 12 : 9 | 54 : 2 | 64 : 20 | 222 : 21.
habuiſſent, 48 : 9.
habuiſſet, 36 : 16 | 50 : 22 | 145 : 26 | 155 : 1.
habuit, 9 : 18 | 16 : 21 | 20 : 16 | 25 : 5 | 44 : 15 | 51 : 24 | 62 : 6 | 65 : 3 | 126 : 2 | 149 : 4 | 232 : 9, 17.
hâc, 59 : 4 | 153 : 15 | 161 : 4 | 177 : 12 | 215 : 25 | 225 : 10 | 228 : 8, 16 | 230 : 21 | 232 : 10.
hæ, 132 : 21 | 231 : 32.
hæc, 8 : 17 | 9 : 8 | 11 : 12 | 12 : 10 | 18 : 21 | 19 : 20 | 21 : 4 | 26 : 3 | 29 : 12 | 27 : 9 | 33 : 4, 16 | 34 : 17 | 39 : 9 | 45 : 15 | 47 : 4 | 52 : 23 | 53 : 9 | 64 : 9 | 72 : 6 | 81 : 13 | 82 : 3 | 87 : 2 | 88 : 2, 16 | 89 : 13 | 91 : 1, 5 | 103 : 14 | 116 : 2 | 124 : 20 | 130 : 1, 7 | 131 : 18 | 132 : 21 | 133 : 11 | 155 : 3 | 166 : 6 | 168 : 2 | 177 : 13 | 189 : 14 | 197 : 18 | 208 : 4 | 213 : 11 | 215 : 10 | 219 : 10 | 221 : 18 | 222 : 7 | 225 : 2 | 226 : 18 | 229 : 26 | 231 : 5.
hærede, 232 : 19.
hæſerat, 84 : 6.
hæſitante, 152 : 8.
Hamilcarem, 125 : 1.
hanc, 44 : 3 | 47 : 13 | 65 : 9 | 164 : 10 | 219 : 21 | 230 : 16.
Hannibal, 61 : 16 | 177 : 21.
Hannibale, 160 : 10.
Hannibali, 202 : 16.
Hannibalis, 204 : 31.
harum, 227 : 12.
haruſpices, 37 : 3.
haruſpicis, 115 : 14.
haruſpex, 114 : 25.
has, 72 : 5, 13 | 125 : 22 | 210 : 7.
haſtas, 132 : 19.
haud, 3 : 13 | 11 : 13 | 12 : 4 | 20 : 4, 13 | 21 : 8, 11 | 31 : 2 | 34 : 25 | 40 : 2 | 45 : 11 | 49 : 6 | 54 : 18 | 75 : 5, 14 | 77 : 4 | 80 : 1 | 84 : 18 | 90 : 17 | 93, 21 | 94 : 4 | 99 : 11 | 103 : 6 | 107 : 27 | 109 : 23 | 126 : 10 | 128 : 7 | 136 : 4, 27 | 138 : 21 | 139 : 16 | 146 : 2 | 147 : 6 | 151 : 7 | 154 : 4 | 155 : 15 | 165 : 18 | 170 : 23 | 176 : 10 | 189 : 16, 19 | 196 | 6 | 208 : 3 | 215 : 13, 24 | 217 : 11 | 220 : 5, 17 | 221 : 7, 20 | 22 : 7, 17 | 224 : 1, 11.
haudquaquam, 3 : 15.
haveto, 29 : 8.
hebes, 222 : 2.
hebeſcere, 10 : 8.
hebetem, 108 : 13.
hebeti, 215 : 9.
Helenus, 205 : 5 | 207 : 1.
Heracleam, 190 : 12.
Herculé, 232 : 21.
herculè, 153 : 17 | 218 : 6 | 231 : 22 | 234 : 7.
Hercules, 76 : 6 | 136 : 18.
heredem, 64 : 17 | 116 : 19 | 234 : 5.
hereditate, 132 : 21.
Herennius, 172 : 10 | 178 : 4.
heu, 212 : 3.
hi, 6 : 11, 24 | 10 : 4 | 15 : 1, 23 | 23 : 14 | 30 : 14 | 31 : 18 | 43 : 1 | 76 : 4, 13 | 77 : 3, 11 | 82 : 18 | 88 : 9 | 124 : 23 | 165 : 10 | 178 : 19 | 192 : 24 | 203 : 24 | 221 : 21 | 231 : 22.
hiavit, 192 : 34.
hiberna, 120 : 11 | 143 : 11 | 145 : 9 | 148 : 25.
hibernaculis, 148 : 17.
hibernas, 178 : 1.
hibernis, 94 : 14 | 114 : 9 | 116 : 10.
hic, 206 : 25 | 232 : 18, 24.
hìc, 45 : 16 | 47 : 2 | 196 : 20 | 233 : 23, 27.
hiemabat, 96 : 16 | 119 : 4.
hiemalibus, 94 : 18.
hiemandi, 113 : 11.
hieme, 94 : 14 | 203 : 36.
hiemem, 192 : 12.
hiememque, 177 : 24.
hiemes, 207 : 29.
Hiempſal, 66 : 3, 9, 17 | 67 : 3, 10, 19.
Hiempſale, 64 : 19 | 84 : 7.
Hiempſalem, 62 : 3 | 67 : 14 | 73 : 10 | 81 : 24 | 159 : 13.
Hiempſalis, 73 : 20 | 75 : 18.
hiems, 190 : 10.
Hiero, 196 : 11.
Hilerdam, 170 : 4.
hinc, 178 : 15.
Hipponem, 77 : 16.
hique, 48 : 15 | 76 : 10 | 77 : 4.
Hirtuleio, 175 : 18.
his, 6 : 1, 10 | 7 : 6 | 8 : 15 | 9 : 3 | 11 : 4 | 13 : 14 | 17 : 14 | 21 : 3, 13 | 27 : 17 | 32 : 9 | 35 : 1, 10 | 39 : 17, 20 | 43 : 15 | 44 : 10 | 46 : 24 | 49 : 10 | 52 : 9 | 53 : 15 | 59 : 3 | 60 : 13 | 62 : 21 | 66 : 18 | 82 : 11 | 86 : 21 | 103 : 27 | 104 : 12 | 114 : 5 | 127 : 26 | 133 : 7 | 134 : 18 | 138 : 1 | 140 : 9 | 141 : 9 | 150 : 5, 16 | 178 : 16 | 181 : 11 | 211 : 14, 15 | 217 : 17 | 219 : 15 | 223, 23 | 225 : 8 | 228, 15 | 231 : 2 | 234 : 18.
Hiſpania, 170 : 9.
Hiſpaniâ, 19 : 5 | 65 : 6 |

76:6 | 77:5 | 169 | 18 | 200:6.
Hiſpaniæ, 165:12 | 174:11 | 178:15 | 197:11.
Hiſpaniam, 16:6 | 63:6 | 78:9 | 174:32 | 177:21 | 178:9 | 201:19 | 203:14.
Hiſpanias, 16:1.
Hiſpanienſe, 199:11.
Hiſpanienſis, 187:9.
Hiſpanis, 16:12 | 76:12 | 200:19.
Hiſpanorum, 205:13.
Hiſpanos, 16:15.
hiſque, 23:17.
hiſtoriis, 206:8 | 230:27.
hiſtrionem, 133:19.
hiſtrionis, 174:22.
hiſtrionum, 175:5.
Hiſtrum, 204:18.
hoc, 11:21 | 14:11 | 15:13 | 19:10 | 21:20 | 23:18 | 24:8 | 25:12 | 29:5 | 31:3 | 34:11 | 35:8 | 40:16 | 43:14, 17 | 45:1, 8 | 46:4, 12 | 48:27 | 58:9 | 62:10, 19 | 68:13 | 75:15 | 89:16 | 90:15, 17 | 100:14 | 104:19 | 118:19 | 128:29 | 129:18 | 130:6, 13, 21 | 133:9, 10 | 134:11 | 136:24 | 138:5 | 142:11 | 147:19 | 148:1, 2, 6 | 150:8 | 154:13 | 163:11 | 168:11 | 174:30 | 175:23 | 177:18 | 179:11 | 193:4 | 203:3 | 205:16 | 210:5, 7 | 211:6, 20 | 212:23 | 215:12 | 223:5 | 224:13 | 226:5 | 230:3, 28 | 231:18 | 233:23 | 234:16.
Homeri, 206:10.
homine, 110:14.
hominem, 16:9 | 19:8 | 37:25 | 62:14 | 63:1 | 117:7 | 120:5 | 125:1 | 130:21 | 131:8 | 155:1 | 219:29 | 229:17.
homines, 1:1 | 3:5 | 11:1 | 18:23 | 20:25 | 29:3 | 30:21 | 31:7 | 35:14 | 40:1 | 42:3, 15 | 43:8 | 47:8 | 61:1 | 82:21 | 84:14 | 88:9 | 93:2 | 95:3 | 97:9 | 120:15 | 129:8 | 131:6, 19 | 133:14 | 160:5 | 165:7 | 207:12 | 209:7 | 210:12 | 213:2 | 216:17 | 217:25 | 218:13 | 219:28 | 223:5 | 224:2.
hominesque, 26:6.
homini, 20:5 | 24:6 | 25:10 | 122:16 | 135:4 | 153:16 | 220:5 | 232:26.
hominibus, 22:4, 15 | 41:17 | 48:5 | 58:2 | 89:19 | 204:36.
hominibuſque, 13:4.
hominis, 5:19 | 38:1.
hominum, 2:11 | 6:10 | 9:11 | 18:5 | 20:15 | 32:13 | 50:21 | 57:5 | 58:6 | 60:4 | 75:12 | 102:19 | 108:13 | 123:8 | 127:5 | 138:9 | 157:7 | 160:16 | 167:9 | 203 11, 19 | 218:9 | 219:19 | 227:9.
homo, 20:17 | 54:9, 69:3 | 73:21 | 74:7 | 116:14 | 226:17 | 227:8, 11 | 230:26 | 231:4.
honeſta, 23:15 | 61:22 | 88:11 | 227:14 | 135:6 | 161:2 | 182:5.
honeſtæ, 219:5.
honeſtam, 196:19.
honeſtamenta, 225:7.
honeſtarum, 71:9.
honeſtas, 7:17 | 29:5 | 225:6.
honeſtatos, 29:4.
honeſtè, 11:6 | 12:9 | 131:20 | 222:5 | 227:15 | 234:23.
honeſti, 59:6 | 63:21
honeſtior, 229:6.
honeſtique, 134:23.
honeſtis, 31:13.
honeſtiſſumâ, 117:15.
honeſtiùs, 142:3 | 197:22.
honeſto, 159:3.
honeſtoque, 63:20 | 85:3.
honeſtum, 128:12 | 234:6.
honeſtus, 73:3.
honoraviſti, 65:5.
honore, 29:3 | 104:20 | 115:13 | 116:7 | 128:16 | 215:11 | 220 26.
honorem, 9:12 | 117:3 | 122:15 | 132:16 | 197:25 | 217:20 | 220:19 | 222:27 | 232:24 | 233:9.
honores, 61:3 | 127:1 | 131:20 | 133:13 | 234:9.
honori, 10:7 | 66:12 | 88:9 | 131:17.
honoribus, 38:19 | 82:16 | 161:3 | 230:15.
honoris, 4:11 | 74:1 | 86:20 | 155:16.
honos, 17:15 | 59:5.
horam, 119:6.
horribile, 147:1.
horribili, 145:3.
hortamento, 144:22.
hortabatur, 14:18 | 115:14.
hortabor, 133:8.
hortabuntur, 188:24.
hortandi, 129:16.
hortando, 81:5.
hortantibus, 93:7.
hortantur, 53:3 | 212:6.
hortari, 6:4, 18 | 14:3 | 22:4 | 86:11 | 106:20, 23 | 112:24 | 179:14.
hortatione, 112:19.
hortatur, 54:7 | 108:7 | 110:10, 18 | 117:6 | 140:3 | 151:8, 21.
hortatus, 105:8 | 176:1.
hortentur, 18:19.
hortêre, 52:3.
hortor, 87:5 | 90:13 | 167:11 | 183:8.
hortorque, 90:6 | 191:25 | 224:17.
hortos, 233:28.
horum, 132:3.
hos, 65:9, 17 | 131:20 | 207:23 | 219:16.
hoſpitem, 56:2.
hoſpitibus, 68:7.
hoſpitis, 118:25 | 174:9.
hoſte, 91:23 | 106:29 | 119:5.
hoſtem, 7:14 | 8:18 | 25:13 | 48:1 | 55:3 | 81:7 | 109:26 | 110:4 | 127:25 | 141:2 | 220:5.
hoſtes, 29:12 | 48:12 | 55:10 | 102:2, 22 | 105:13 | 106:7, 14, 21 | 107:27 | 110:24 | 111:28 | 112:21 | 123:9 | 136:21 | 138:15 | 140:24 | 143:15, 25 | 146:9 | 147:1 | 177:9 | 188:19 | 196:8 | 210:9 | 211:15 | 223:4.
hoſti, 89:6 | 90:9 | 109:18 | 170:23.
hoſtiæ, 218:8.
hoſtias, 114:24 | 161:13.
hoſtibus, 6:18 | 8:13 | 11:2 | 35:21 | 47:7 | 51:3 | 52:25 | 53:8 | 79:27 | 88:4 | 89:18 | 90:4 | 95:15 | 97:6 | 101:21 | 103:21 | 106:2, 24 | 107:8 | 108:19 | 120:11 | 124:26 | 136:6, 13 | 143:21, 22 | 144:15, 25 | 146:8 | 149:4 | 169:1, 10 | 177:2 | 178:9 | 211:1, 17 | 217:13 | 225:3.
hoſtibuſque, 141:8.
hoſtile, 136:10 | 137:28.
hoſtilem, 111:23 | 150:20.
hoſtili, 148:10.
hoſtilia, 56:2 | 59:9 | 71:12 | 151:26 | 191:14.
hoſtilis, 97:25.
hoſtiliter, 79:15.
hoſtis, 7:12 | 35:8 | 65:15 | 70:6, 8 | 71:13 | 105:6, 21 | 107:7 | 128:9, 20 | 146:3 | 167:9.
hoſtis, *pro hoſtes*, 43:23 | 55:5 | 95:17 | 112:14 | 127:22 | 133:5 | 135:19 | 144:5 | 151:25 | 177:25.
hoſtiſque, *pro hoſteſque*, 121:22 | 177:20.
hoſtium, 7:18 | 37:20 | 45:16 | 47:6 | 48:26 | 51:20 | 52:8 | 53:4 | 54:14 | 55:16 | 63:5, 9 | 80:4 | 81:10 | 83:1 | 95:9 | 101:4 | 103:3, 23 | 104:22 | 106:19 | 107:11 | 109:13 | 111:13 | 118:18 | 128:16 | 135:23 | 138:5 | 143:15 | 144:3, 22 | 145:12, 16 | 146:27 | 150:17 | 155:2 | 178:2, 3, 6 | 179:3 | 189:13 | 190:11 | 197:15 | 203:21 | 218:4 | 222:36 | 223:6.
hoſtiumque, 55:19 | 101:1.
huc, 9:21 | 63:17 | 103:9 | 113:25 | 153:25 | 185:13 | 191:9 | 210:11 | 223:9.
huccine, 70:1.
huic, 5:13 | 9:14 | 80:5 | 48:4 | 49:14 | 71:16 | 92:17 | 97:7 | 225:14 | 226:7, 19 | 229:8, 11.
hujus, 49:16 | 169:1 | 229:9.
hujuſce, 14:13 | 127:11 | 132:5.
hujuſcemodi, 12:12 | 168:21 | 39:26 | 44:2, 14 | 51:23 | 58:9 | 61:4, 18 | 64:20 | 86:17 | 91:1 | 129:14 |

134 : 26 | 147 : 14 | 164: 19.
hujuſmodi, 26 : 5 | 43 : 6.
humana, 10 : 11 | 61 : 11 | 88, 3 | 89 : 15 | 161 : 6 | 166 : 3 | 191 : 11.
humanæ, 2 : 18 | 108 : 3 | 139 : 20 | 220 : 10.
humanarum, 72 : 7, 15 | 96 : 1 | 148 : 3 | 150 : 2.
humanas, 161 : 13.
humani, 19 : 16 | 58 : 13 | 158 : 1 | 171 : 24 | 172 : 1 | 194 : 7.
humanis, 221 : 15.
humano, 104 : 1.
humanum, 7 : 4 | 57 : 1.
humeris, 228 : 6.
humi, 50 : 9 | 76 : 3 | 104 : 3 | 133 : 6.
humili, 199 : 8.
humilimus, 219 : 4.
humilitas, 122 : 8.
humilitate, 105 : 2.
humilitatem, 200 : 19.
humilumis, 142 : 14.
humo, 126 : 12.
humum, 107 : 14.
humus, 147 : 5 | 175 : 6 | 192 : 34.
hunc, 5 : 19 | 66 : 3 | 117 : 6 | 182 : 9 | 191 : 20 | 198 : 13 | 201 : 3 | 229 : 13 | 232 : 25, 33.
hyemem, 133 : 6.

I.

JAcere, 94 : 20 | 124 : 19.
jaceret, 217 : 14.
jacet, 206 : 3.
jaciebant, 208 : 12.
jacientes, 112 : 26.
jacit, 66 : 15.
jactura, 222 : 14.
jacturâ, 226 : 11.
jacula, 111 : 10.
jaculari, 62 : 9.
jaculis, 146 : 11.
jam, 16 : 2, 10 | 17 : 7 | 23 : 1 | 45 : 17 | 46 : 18 | 48 : 7 | 72 : 10 | 79 : 24 | 81 : 17 | 82 : 6 | 90 : 8, 13 | 102 : 12 | 103 : 13 | 106 : 4, 30 | 107 : 8, 21 | 108 : 8 | 110 : 17 | 113 : 1, 8 | 114 : 4, 27 | 119 : 8 | 124 : 9 | 125 : 4 | 128 : 6, 15 | 129 : 2 | 130 : 17 | 131 : 13 | 132 : 10 | 141 : 22 | 143 : 11, 12 | 144 : 24 | 146 : 25, 28 | 147 : 1, 6, 19 | 158 : 13 | 160 : 22 | 162 : 9 | 168 : 12 | 176 : 19 | 177 : 20 | 178 : 21 | 180 : 3 | 182 : 5 | 188 : 3 | 190 : 3 | 192 : 22 | 193 : 3 | 196 : 18 | 203 : 27 | 207 : 5, 28 | 208 : 20 | 210 : 13 | 212 : 26 | 217 : 6 | 220 : 15 | 225 : 13, 14 | 229 : 16, 25 | 230 : 6, 14 | 232 : 13 | 233 : 14.
jamprimum, 7 : 8 | 12 : 11.
jamque, 144 : 7 | 146 : 23 | 151 : 14.
januâ, 22 : 18.
jamjam, 34 : 14.
Januar. 15 : 15 | 156 : 6.
Januario, 94 : 13.
Japydiam, 199 : 16.
Jaſonem, 174 : 9.
ibant, 147 : 11.
ibi, 8 : 4 | 10 : 1 | 16 : 21 | 25 : 16 | 46 : 11 | 66 : 14 | 105 : 5 | 106 : 13 | 111 : 21 | 119 : 7 | 123 : 14 | 124 : 25 | 126 : 19 | 127 : 20 | 128 : 1 | 134 : 3, 13 | 135 : 12 | 137 : 21 | 139 : 3 | 146 : 15, 17 | 152 : 10 | 174 : 25 | 192 : 25, 32 | 196 : 12 | 220 : 22 | 224 : 15.
ibidem, 116 : 6 | 146 : 6 | 149 : 12 | 152 : 6 | 192 : 1.
ibique, 4 : 6 | 5 : 14 | 22 : 8 | 55 : 10 | 64 : 3 | 108 : 12 | 110 : 9 | 137 : 2, 27 | 154 : 27.
iccirco, 102 : 22 | 226 : 22.
Ichnuſa, 172 : 6.
icti, 179 : 5.
ictu, 175 : 19 | 176 : 2.
ictus, 201 : 10.
id, 2 : 10 | 5 : 8, 21 | 11 : 3, 15 | 12 : 10 | 23 : 10 | 30 : 6 | 31 : 5 | 35 : 16 | 42 : 8 | 45 : 13 | 83 : 21 | 87 : 4 | 90 : 12 | 93 : 1 | 100 : 21 | 102 : 16 | 103 : 12 | 108 : 14, 16 | 110 : 7, 19, 25 | 113 : 12 | 115 : 9 | 116 : 1 | 117 : 10, 11 | 118 : 25 | 121 : 2, 14, 20 | 123 : 33 | 125 : 3, 10 | 126 : 9 | 127 : 11 | 128 : 4 | 130 : 20 | 132 : 6, 8, 17 | 133 : 1 | 134 : 2 | 135 : 2 | 136 : 10 | 137 : 2 | 138 : 7 | 142 : 13 | 148 : 16 | 153 : 18, 20, 27 | 154 : 2, 9 | 159 : 13 | 164 : 15 | 167 : 21 | 192 : 12 | 197 : 9 | 206 : 8 | 207 : 21, 27 | 209 : 5 | 210 : 1, 8 | 212 : 6, 18, 25 | 214 : 12 | 215 : 6, 13, 17 | 217 : 3 | 219 : 25 | 220 : 17 | 222 : 19 | 223 : 20 | 224 : 20 | 229 : 11, 26.
idem, 17 : 6 | 50 : 7 | 54 : 14 | 60 : 3 | 62 : 1 | 64 : 11 | 66 : 17 | 114 : 23 | 118 : 14 | 120 : 1 | 124 : 9 | 131 : 16 | 134 : 18 | 137 : 25 | 146 : 4 | 155 : 8, 20 | 171 : 18 | 210 : 20 | 229 : 10 | 233 : 6, 7 | 234 : 14.
ideo, 206 : 28.
idonea, 123 : 27 | 219 : 12.
idoneæ, 116 : 26.
idoneis, 42 : 22 | 124 : 18.
idoneos, 32 : 11 | 42 : 23 | 114 : 10 | 186 : 11.
idoneum, 43 : 23 | 122 : 5 | 141 : 18 | 165 : 14.
idque, 216 : 13 | 224 : 12.
ierat, 30 : 11 | 99 : 8 | 146 : 24.
iêre, 126 : 9 | 150 : 15.
ierit, 181 : 8.
igitur, 2 : 9 | 4 : 12 | 5 : 7 | 6 : 16 | 7 : 11 | 8 : 10 | 9 : 1 | 10 : 4, 9 | 13 : 5 | 14 : 2 | 18 : 16 | 20 : 19 | 21 : 25 | 22 : 12 | 23 : 12 | 32 : 14 | 36 : 6 | 37 : 4 | 44 : 7 | 49 : 10 | 51 : 16 | 58 : 8 | 61 : 22 | 63 : 3, 14 | 64 : 13 | 67 : 25 | 68 : 11 | 78 : 4, 11 | 79 : 13 | 80 : 8 | 82 : 25 | 83 : 14 | 84 : 20 | 85 : 11 | 89 : 6 | 91 : 16 | 93 : 4, 11 | 97 : 14 | 99 : 12 | 100 : 12 | 102 : 10 | 103 : 28 | 104 : 6 | 108 : 1, 17 | 109 : 17 | 111 : 1, 26 | 112 : 5 | 113 : 14 | 114 : 16 | 115 : 13 | 118 : 2 | 120 : 8 | 122 : 2 | 123 : 25 | 126 : 7 | 127 : 19 | 128 : 18 | 135 : 6 | 137 : 6 | 140 : 16, 22 | 141 : 21 | 142 : 8 | 143 : 14 | 146 : 2, 6 | 149 : 8 | 150 : 21 | 153 : 4 | 159 : 12 | 163 : 1 | 182 : 8 | 187 : 8 | 188 : 6 | 198 : 4 | 201 : 3 | 211 : 5 | 212 : 24 | 214 : 9 | 219 : 10 | 220 : 6 | 222 : 31 | 223 : 20 | 229 : 28 | 233 : 10.
ignara, 76 : 13 | 107 : 2 | 139 : 20.
ignari, 150 : 2 | 223 : 6.
ignarique, 118 : 17.
ignaris, 137 : 19.
ignaros, 42 : 21.
ignarum, 15 : 2 | 94 : 4 | 127 : 5 | 189 : 19.
ignarus, 67 : 20 | 79 : 4 | 84 : 18 | 104 : 22 | 131 : 2 | 142 : 10.
ignavi, 111 : 12 | 182 : 10.
ignavia, 52 : 5 | 134 : 7 | 190 : 1 | 223 : 6.
ignaviâ, 22 : 8 | 34 : 18 | 60 : 5 | 86 : 23 | 134 : 21 | 141 : 23 | 155 : 2 | 185 : 12.
ignaviæ, 47 : 16 | 101 : 19, 23 | 131 : 21 | 215 : 17 | 219 : 25.
ignaviam, 17 : 2 | 58 : 15 | 88 : 14 | 129 : 21 | 131 : 11 | 166 : 8 | 182 : 4.
ignavior, 164 : 11.
ignavis, 108 : 4 | 223 : 18.
ignaviſſimi, 11 : 1.
ignaviſſumi, 184 : 5 | 218 : 14.
ignavo, 51 : 26 | 128 : 25.
ignavus, 9 : 13.
ignem, 118 : 2.
ignes, 208 : 12.
igni, 109 : 22 | 124 : 26 | 138 : 18 | 139 : 8 | 169 : 26.
ignibus, 144 : 18.
igniſque, *pro igneſque*, 151 : 13.
ignobilem, 219 : 4.
ignobiles, 17 : 13.
ignobilitatem, 66 : 10 | 200 : 8.
ignominiæ, 19 : 12.
ignorantiam, 204 : 32.
ignorantibus, 115 : 6 | 118 : 16.
ignorantis, *pro ignorantes*, 185 : 10.
ignoras, 101 : 7.
ignoratus, 109 : 7.
ignoro, 132 : 10.
ignoſcendo, 49 : 15 | 90 : 14 | 165 : 1.
ignoſcere, 8 : 21 | 89 : 19.
ignoſcite, 48 : 6.
ignota, 149 : 6.
ignotis, 222 : 1.
ignoto, 145 : 8.
ii, 164 : 18 | 215 : 7.
iidem, 88 : 17 | 212 : 6 | 215 : 14 | 217 : 19.
iidemque, 88 : 10.
iique, 84 : 10.
iis, 8 : 1 | 8 : 26 | 20 : 1 | 40 : 21 | 52 : 26 | 69 : 22 | 75 : 5 | 81 : 8 | 1836

9 | 146: 23 | 147: 10 | 164: 5 | 213: 12 | 224: 6 | 230: 13, 15.
iiſdem, 32: 10 | 33: 21 | 38: 13 | 70: 12 | 108: 5 | 109: 6 | 129: 19.
iiſque, 84: 7.
Ilergetum, 177: 23.
ilex, 139: 21.
ilicet, 97: 26.
illa, 18: 16 | 24: 11 | 31: 12 | 40: 3 | 41: 6 | 51: 15 | 52: 16, 22 | 70: 7 | 74: 4 | 82: 3 | 86: 20 | 89: 10, 13 | 92: 14 | 97: 8, 13, 26 | 102: 24 | 132: 24 | 133: 4 | 134: 5 | 161: 2 | 162: 3, 5 | 166: 6, 14 | 168: 12 | 173: 17 | 175: 13 | 183: 1, 6 | 191: 23 | 211: 7, 19 | 212: 3 | 216: 16 | 221: 18 | 224: 19 | 226: 23.
illâ, 197: 4 | 228: 16.
illam, 38: 12 | 60: 10 | 74: 15 | 130: 1 | 148: 5 | 198: 26 | 213: 17 | 230: 17.
illaque, 124: 25.
illarum, 227: 12.
illata, 202: 22.
ille, 9: 13 | 25: 6, 13 | 33: 7 | 36: 23 | 48: 2, 22 | 49: 13 | 50: 13 | 54: 4 | 67: 11 | 72: 7 | 79: 18 | 82: 21 | 83: 12 | 91: 14 | 108: 11 | 110: 9 | 112: 1 | 128: 20 | 147: 10 | 149: 3 | 151: 8 | 152: 1 | 154: 20 | 161: 1 | 164: 17 | 166: 3 | 177: 3 | 188: 24 | 199: 28 | 200: 10 | 207: 14 | 217: 6, 14 | 222: 3 | 231: 17.
illecebris, 12: 2.
illectus, 103: 16 | 143: 9.
illexerat, 13: 8 | 51: 11.
illi, 10: 6, 15 | 12: 14 | 17: 15 | 21: 17 | 22: 18 | 33: 23 | 37: 24 | 39: 5 | 43: 12, 18 | 44: 17 | 46: 2 | 47: 20 | 51: 17 | 54: 17 | 59: 5 | 64: 6 | 66: 7 | 77: 1 | 83: 17 | 84: 13 | 88: 17 | 90: 3 | 92: 6 | 112: 12, 20 | 113: 19 | 115: 20 | 116: 1 | 117: 14 | 118: 26 | 120: 8 | 122: 8 | 123: 7 | 126: 18 | 128: 28 | 129: 9 | 130: 18 | 131: 8, 9, 21 | 138: 15 | 140: 12 | 142: 5, 14 | 148: 25 | 153: 3 | 154: 10 | 155: 8 | 160: 1 | 164: 15, 24 | 168: 1 | 176: 8 | 181: 2, 10 | 183: 9 | 186: 3 | 190: 14 | 195: 9 | 208: 21 | 210: 2 | 212: 6 | 217: 19 | 219: 27 | 224: 6 | 234: 8.
illic, 204: 31 | 206: 28.
illico, 152: 16.
illique, 156: 1 | 190: 1.
illis, 13: 8 | 17: 11 | 18: 6, 8, 24 | 30: 4 | 31: 15 | 32: 5 | 33: 16 | 42: 19 | 44: 5, 19 | 46: 13, 17, 22 | 52: 18, 19 | 59: 12 | 66: 9 | 82: 13 | 84: 7 | 89: 3, 7, 21 | 90: 11 | 104: 13 | 106: 21 | 110: 19 | 112: 28 | 116: 15 | 126: 10 | 127: 1 | 129: 4 | 130: 15 | 131: 11 | 132: 11, 22 | 133: 2, 15 | 134: 8, 9 | 137: 5 | 141: 9 | 151: 3 | 184: 3 | 185: 6 | 191: 4, 17 | 200: 11 | 202: 6 | 215: 6, 18 | 216: 3 | 218: 14 | 219: 15 | 222: 14 | 223: 14 | 230: 4, 6, 22.
illiſque, 80: 14.
illius, 15: 3 | 38: 19 | 49: 16 | 62: 8 | 108: 18 | 114: 8 | 122: 14 | 155: 14 | 162: 1 | 226: 21.
illo, 38: 16 | 43: 24 | 92: 5 | 93: 15 | 101: 20 | 114: 5 | 115: 13 | 121: 10 | 130: 20 | 152: 19 | 153: 10 | 154: 21 | 156: 7 | 162: 9 | 168: 2 | 233: 14.
illò, 169: 25.
illoque, 145: 23.
illorum, 36: 5 | 41: 16 | 79: 10 | 125: 14 | 131: 8, 21 | 132: 3 | 133: 9, 13 | 134: 9 | 140: 20 | 154: 8.
illos, 15: 4 | 16: 14 | 17: 15 | 18: 10 | 33: 1 | 34: 18 | 40: 16 | 44: 20 | 46: 22 | 108: 20 | 110: 20 | 111: 9 | 119: 9 | 125: 20 | 127: 22 | 131: 14 | 133: 8 | 136: 22 | 207: 22 | 223: 3 | 228: 15.
illoſque, 149: 14 | 213: 13.
illoto, 229: 5.
illuc, 112: 25 | 180: 8 | 185: 13 | 223: 9.
illud, 34: 8 | 42: 22 | 72: 1 | 130: 9 | 227: 10 | 230: 24 | 233: 1.
illudunt, 207: 6.
illum, 36: 2 | 37: 2 | 42: 1 | 66: 18 | 67: 24 | 72: 5 | 81: 22 | 93: 6 | 104: 17 | 114: 27 | 116: 5 | 117: 8, 11 | 128: 16 | 131: 19 | 136: 15 | 147: 18 | 151: 19 | 152: 4 | 160: 20 | 179: 9 | 230: 28 | 233: 4.
illuſtres, 218: 2 | 230: 5.
illuſtria, 61: 14.
illuſtriorque, 222: 25.
illuſtrium, 161: 21.
imagines, 60: 8 | 132: 8, 18, 21 | 133: 16.
imaginibus, 183: 14.
imaginum, 131: 1.
imam, 233: 15.
imbecilla, 4: 9.
imbecille, 57: 2.
imbecillum, 65: 16.
imbelles, 118: 22.
imbellis, 75: 12 | 101: 2.
imbuta, 9: 16 | 219: 11.
imbutus, 11: 13.
imitamini, 66: 3.
imitarentur, 43: 21.
imitari, 43: 24.
imitati, 43: 25.
imitatur, 227: 8.
immane, 176: 7 | 211: 3.
immanem, 218: 11.
immani, 88: 10.
immanis, 203: 11 | 221: 13.
immanitatem, 160: 18.
immaturo, 72: 11.
immemorem, 90: 16.
immenſa, 227: 14.
immenſæ, 232: 12.
immenſum, 104: 2 | 198: 21.
immenſùm, 139: 1.
imminuerat, 101: 7.
imminuere, 128: 4.
imminutâ, 117: 1.
imminutæ, 31: 18 | 222: 22.
imminutum, 21: 2 | 153: 18.
immiſſum, 38: 10.
immo, 47: 11 | 227: 11, 17.
immoderata, 9: 18.
immoderatæ, 48: 2.
immoderatam, 226: 10.
immoderatum, 37: 14.
immoderatus, 218: 3.
immodicus, 198: 25.
immortales, 134: 22 | 215: 27.
immortalia, 58: 10.
immortalibus, 109: 15 | 124: 6.
immortalis, *pro immortales*, 41: 5 | 42: 11 | 45: 3 | 72: 6 | 177: 16 | 225: 22.
immortalium, 226: 19.
immunes, 136: 19.
immutata, 6: 7 | 9: 9 | 24: 4.
immutatâ, 155: 10.
immutatione, 155: 13.
immutato, 7: 2.
immutatur, 3: 4.
immutilato, 193: 7.
imo, 187: 10.
imò, 164: 21.
impar, 66: 11 | 152: 14.
imparatam, 14: 4.
imparatum, 22: 16.
impares, 125: 13.
im[illegible], 111: 12.
impediebant, 200: 30.
impediebat, 86: 9 | 92: 25 | 94: 11 | 110: 13.
impedimenta, 97: 10 | 128: 1.
impedimento, 143: 15.
impedita, 145: 9 | 219: 17.
impediti, 23: 14.
impeditiſſumâ, 197: 10.
impedito, 126: 13.
impeditos, 107: 19.
impeditur, 186: 16.
impeditus, 96: 14 | 112: 1 | 128: 18.
impediverant, 127: 13.
impedivit, 190: 1.
impellat, 32: 15.
impellere, 38: 14 | 39: 3.
impelli, 34: 26.
impellit, 114: 6 | 117: 13 | 127: 10.
impellitque, 67: 12.
impendeat, 22: 17.
impendebat, 211: 3.
impendet, 52: 18.
impenſiùs, 103: 14 | 123: 18.
imperabat, 13: 11.
imperabatur, 107: 17.
imperandum, 114: 17.
imperante, 200: 6.
imperantium, 77: 14.
imperantur, 167: 17.
imperare, 18: 22 | 67: 27 | 131: 3.
imperarentur, 102: 22 | 154: 23.
imperat, 35: 12 | 92: 25 | 111: 2 | 114: 11 | 123: 29.
imperata, 114: 7 | 125: 18.

imperator, 26 : 6 | 57 : 6 | 63 : 8, 14 | 110 : 5 | 128 : 5, 29 | 210 : 14 | 220 : 4 | 224 : 7, 18.
imperatore, 18 : 20 | 104 : 14 | 116 : 14 | 125 : 8 | 145 : 22.
imperatorem, 81 : 26 | 114 : 7 | 117 : 7, 14 | 131 : 4 | 133 : 11.
imperatores, 7 : 12 | 23 : 14 | 89 : 16 | 98 : 10 | 106 : 26 | 197 : 11.
imperatori, 101 : 5 | 122 : 7 | 216 : 2.
imperatoribus, 154 : 24.
imperatoris, 52 : 1 | 55 : 3 | 64 : 14 | 91 : 6.
imperatorum, 2 : 16 | 49 : 5 | 134 : 17.
imperatum, 85 : 16.
imperaverat, 85 : 10.
imperaviſſet, 145 : 22.
imperavit, 103 : 11.
imperia, 7 : 2 | 16 : 13, 16 | 59 : 3 | 61 : 3 | 88 : 7 | 125 : 2 | 180 : 1 | 183 : 6, 12 | 209 : 1 | 214 : 17 | 220 : 16 | 224 : 2.
imperii, 2 : 9 | 6 : 22 | 8 : 23 | 9 : 1 | 29 : 11 | 62 : 1, 17 | 67 : 7 | 71 : 8 | 77 : 15 | 78 : 7 | 82 : 9 | 96 : 6 | 171 : 12 | 177 : 19 | 189 : 2 | 228 : 3.
imperiis, 97 : 5.
imperio, 1 : 5 | 2 : 14 | 6 : 11 | 11 : 3 | 41 : 11, 15 | 63 : 23 | 66 : 14 | 67 : 23, 26 | 69 : 4 | 70 : 13 | 71 : 16 | 76 : 4 | 88 : 8 | 96 : 18 | 101 : 4, 12 | 106 : 15 | 116 : 11, 15 | 118 : 14 | 125 : 19 | 136 : 19 | 138 : 13 | 141 : 8 | 146 : 1 | 158 : 5, 15, 27 | 161 : 7, 19 | 165 : 6 | 175 : 13 | 189 : 17 | 198 : 5 | 219 : 10 | 222 : 35 | 225 : 13, 14.
imperitabant, 125 : 25 | 224 : 7.
imperitabat, 79 : 3 | 219 : 9.
imperitandi, 127 : 23.
imperitandum, 161 : 4.
imperitant, 210 : 2.
imperitantem, 124 : 11.
imperitare, 144 : 7 | 147 : 20.
imperites, 210 : 4.
imperitiâ, 94 : 22 | 144 : 22.
imperitiam, 134 : 12.
imperitis, 104 : 15.
imperium, 3 : 1, 4 | 6 : 21, 25 | 8 : 18, 20 | 9 : 9, 12 | 10 : 7 | 23 : 6 | 27 : 2 | 29 : 17 | 32 : 7 | 42 : 21 | 44 : 6 | 45 : 15 | 46 : 23 | 48 : 1 | 49 : 19 | 50 : 14 | 61 : 21 | 68 : 16 | 76 : 8 | 77 : 10 | 79 : 26 | 82 : 7 | 90 : 10 | 117 : 10 | 127 : 7 | 129 : 19 | 133 : 9 | 143 : 17 : 163 : 11 | 165 : 15 | 169 : 3 | 191 : 10, 25 | 196 : 20 | 204 : 16 | 207 : 15 | 209 : 10 | 211 : 14 | 212 : 28 | 217 : 2 | 218 : 17 | 222 : 8, 10, 21, 23 | 224 : 19.
impetrandum, 69 : 17.
impetrata, 125 : 6.
impetratis, 150 : 3.
impetu, 92 : 11 | 105 : 13 | 215 : 4.
impetum, 34 : 21 | 177 : 23.
impetus, 47 : 3.
impias, 70 : 21.
impietatis, 72 : 6.
impiger, 73 : 21.
impigræ, 182 : 10.
impigrè, 135 : 23 | 146 : 20 | 196 : 6.
impigro, 63 : 7.
impigros, 81 : 9.
impiis, 41 : 17 | 82 : 8.
impio, 72 : 5 | 189 : 12.
implere, 126 : 13.
implicare, 112 : 13.
implicati, 224 : 1.
implicitæ, 188 : 5.
implorarem, 71 : 7.
implorem, 226 : 1.
implores, 45 : 2 | 47 : 16.
impolluta, 161 : 6.
imponant, 59 : 17.
imponatis, 27 : 7.
imponebat, 175 : 8.
imponeret, 34 : 9.
imponi, 219 : 21.
imponit, 113 : 10 | 123 : 28.
imponitur, 229 : 7.
importuniſſuma, 218 : 8.
importunitatis, 89 : 21.
importunum, 59 : 7.
importunus, 139 : 6.
importuoſum, 75 : 11.
impoſita, 167 : 17 | 222 : 23.
impoſitam, 38 : 12.
impoſitis, 124 : 19 | 163 : 8.
impoſitum, 109 : 1.
impoſuerat, 118 : 3 | 148 : 19 | 181 : 5.
impoſuêre, 43 : 1.
impoſuiſſe, 175 : 25.
impoſuiſtis, 132 : 17.
impoſuit, 103 : 10.
impotens, 179 : 16 | 188 : 9.
improbi, 195 : 12.
improbior, 90 : 17.
improbo, 193 : 7.
improbus, 119 : 1.
improviſo, 22 : 16 | 70 : 9 | 71 : 7 | 79 : 13 | 95 : 6 | 107 : 12 | 111 : 13 | 118 : 17 | 143 : 20 | 144 : 25 | 152 : 8.
improviſum, 138 : 4.
improviſus, 136 : 10.
imprudens, 219 : 18.
imprudentemque, 74 : 2.
imprudentiâ, 107 : 29 | 215 : 10.
imprudentiam, 190 : 17.
impudentia, 92 : 12.
impudentiâ, 91 : 20.
impudentiſſume, 167 : 5.
impudiciſſimi, 282 : 12.
impudicitiâ, 230 : 29.
impudicorum, 233 : 16.
impudicus, 11 : 17 | 232 : 11.
impugnati, 190 : 3.
impugnaverat, 85 : 3.
impulſi, 39 : 7 | 40 : 6.
impulſu, 120 : 1.
impunè, 88 : 2 | 89 : 19, 22 | 90 : 12 | 227 : 23.
impunitas, 89 : 11.
impunitatem, 23 : 20 | 36 : 5 | 113 : 20.
impunitos, 40 : 12.
impunitum, 90 : 6.
impurus, 13 : 3.
in, 1 : 4 | 2 : 9, 12, 14, 15, 17 | 3 : 12, 16 | 5 : 8, 17, 22 | 6 : 11 | 7 : 1, 5, 9, 10, 18, 20 | 8 : 14, 15, 17, 18, 20 | 9 : 5, 6, 20, 21 | 10 : 1, 13 | 11 : 9, 15 | 12 : 1 | 13 : 2, 6, 11, 17, 18 | 14 : 5, 16 | 15 : 6, 15 | 16 : 1, 6, 10, 11, 12, 17, 19, 20 | 17 : 1, 8, 10 | 18 : 5, 9, 17 | 19 : 5, 6, 17, 18 | 20 : 3, 14, 21 | 21 : 2 : 14, 26 | 22, 1, 10, 19, 22 | 23 : 2, 8, 9, 10, 12, 13, 17 | 24 : 11 | 25 : 3, 9, 10, 20 | 27 : 15, 18 | 28 : 2, 3 | 29 : 9, 11 | 30 : 7, 14, 17, 18 | 31 : 5 | 32 : 1, 9, 18, 19 | 33 : 1, 4, 7, 13, 14, 15, 21, 22 | 34 : 3, 4, 7, 20, 21, 22 | 35 : 5, 9, 12 | 36 : 4, 8, 11, 21 | 37 : 6, 15 | 38 : 1, 5, 16 | 39 : 8, 9, 12, 15, 18, 20, 23 | 40 : 14, 16 | 41 : 10, 12, 13, 15, 17 | 42 : 1, 3, 7, 8, 11, 12, 15, 16, 17, 20 | 43 : 11, 14, 15, 17, 25 | 44 : 4, 5, 6, 8, 20 | 45 : 7, 8, 19 | 46 : 2, 4, 8, 10, 13, 23 | 47 : 3, 10, 13 | 48 : 1, 12, 14, 17 | 49 : 15, 16, 17 | 50 : 4, 7, 8, 11, 20 | 51 : 3, 8, 12, 13, 14, 17, 19, 21, 22 | 52 : 2, 7, 9, 14, 21, 24, 26 | 53 : 10, 14, 16, 17 | 54 : 2, 5, 6, 11 | 55 : 1, 5, 8, 10, 12, 17, 18, 22 | 58 : 16 | 59 : 13 | 60 : 4, 10, 11 | 61 : 15, 17, 20 | 62 : 10, 11, 19 | 63 : 6, 10, 12, 15, 16, 19, 23 | 64 : 3, 6 | 65 : 2, 6 | 66 : 1, 8, 13, 18 | 67 : 1, 3, 9, 10, 16, 23, 30 | 68 : 1, 2, 7, 9, 11, 17 | 69 : 1, 13, 24 | 70 : 4, 6, 13, 14, 17, 18, 19 | 71 : 3, 4, 15 | 72 : 4, 5, 8, 14, 74 : 3, 4, 8, 9, 10, 14 | 75 : 7, 8 | 76 : 6, 9, 11 | 77, 14 | 78 : 1, 10 | 79 : 11, 16 | 80 : 12, 14, 21 | 81 : 7, 12, 16 | 82 : 4, 11, 15, 16, 18, 25 | 83 : 5, 14, 17 | 84 : 4, 6, 11, 15, 16, 20 | 85 : 3, 6, 9, 12, 13, 15 | 86 : 3, 4, 16 | 87 : 5, 8, 10 | 88 : 13, 16 | 89 : 11, 20 | 90 : 5, 11, 15 | 91 : 5, 9, 17, 22 | 92 : 3, 5, 10, 16, 23 | 93 : 7, 12, 13, 20 | 94 : 7, 11, 12, 14, 17 | 95 : 2, 11, 18 | 96 : 15, 16 | 97 : 3, 4, 13, 17, 25 | 98 : 2, 4, 5, 7 | 99 : 4 | 100 : 2, 16, 19, 21 | 101 : 1, 12, 18, 20, 21, 24, 25, 26 | 102 : 3, 4, 18, 20, 26 | 103 : 1, 4, 6, 23, 25, 26 | 104 : 2, 6 | 105 : 5, 7, 9, 17 | 106 : 6, 16, 18, 22 | 107 : 5, 19 | 108 : 4, 5, 6, 11, 21 | 109 : 3, 4, 5, 10, 12, 14 | 110 : 2, 3, 6, 12, 13, 17, 20, 25 | 111 : 8, 14, 20, 28 | 112 : 2, 3, 4, 6, 9, 12, 17, 26 | 113 : 9, 11 | 114 : 8, 15, 21 | 115 : 8 | 116 : 10, 13, 17 | 117 :

5, 7, 13 | 118 : 1, 8, 13, 23, 26 | 119 : 6, 12 | 120 : 15 | 121 : 1, 4, 9, 10 | 122 : 9, 12, 13 | 123 : 6, 8, 9, 10, 14, 17, 19, 22 | 124 : 14, 12 | 125 : 3, 11, 13, 14, 22, 26 | 126 : 2, 6, 10, 19, 21 | 127 : 6, 19 | 128 : 13, 14, 24 | 130 : 8, 10, 16, 17, 18 | 131 : 1, 22 | 132 : 5, 11, 13 | 134 : 3, 17, 18, 19 | 135 : 7, 11, 18 | 136 : 4, 15 | 137 : 2, 9, 17, 26 | 138 : 5, 13 | 139 : 21, 22 | 140 : 23 | 141 : 16 | 142 : 9, 10, 15 | 143 : 4, 11, 14, 19 | 144 : 2, 11, 14, 19 | 145 : 9, 10, 12, 13, 19, 21 | 146 : 7, 10, 11, 13, 14, 19, 22 | 147 : 1, 6, 22 | 148 : 6, 17, 18 | 149 : 1, 2, 6, 7, 16 | 150 : 2, 4, 17, 18 | 151 : 13, 23, 25 | 152 : 7 | 153 : 10, 15 | 154 : 7, 9, 21, 26, 27 | 155 : 2, 6, 17 | 156 : 4, 7 | 157 : 7, 8 | 158 : 2, 17 | 159 : 3, 5, 13, 15, 17 | 160 : 1, 4, 7, 15, 16 | 161 : 19 | 162 : 7, 8, 16, 21 | 164 : 3 | 165 : 9, 13 | 166 : 14 | 167 : 11, 12 | 168 : 3 | 170 : 13, 14, 29 | 171 : 11, 13 | 172 : 1, 2, 23 | 173 : 4, 5 | 174 : 30, 31, 32 | 175 : 6, 17, 18, 21, 22, 25 | 176 : 2, 6, 15, 17, 21 | 177 : 9, 11, 12, 20, 21, 24 | 178 : 7, 15, 23, 26 | 180 : 1, 5 | 181 : 8, 12 | 182 : 1, 2 | 183 : 3, 7 | 184 : 8 | 185 : 1, 2, 7, 8, 15 | 186 : 2, 14, 26 | 187 : 5, 8, 9, 10, 13 | 188 : 6, 12, 13, 23 | 189 : 8 | 190 : 9, 11, 15 | 191 : 15, 17, 18, 19 | 192 : 4, 11, 23, 25, 31 | 193 : 6, 14 | 194 : 8 | 195 : 7, 9 | 196 : 7, 14, 16 | 197 : 3, 14 | 198 : 2, 9, 13, 18, 31 | 199 : 1, 18 | 200 : 6, 14, 19, 22, 26 | 201 : 1, 15 22 | 203 : 14, 17, 18, 26, 34, 38 | 204 : 8, 11, 16, 22, 27, 36 | 205 : 11, 13, 16 | 206 : 8, 17, 24, 31, 34 | 207 : 10, 13, 28, 29 | 20 : 10, 11 | 209 : 5, 6 | 210 : 8, 21, 22 | 211 : 2, 13, 16, 20 | 212 : 1, 2, 4, 14 | 213 : 6, 7, 8, 10, 11, 12, 14 | 215, 2 | 216 : 3, 7, 14, 15, 16, 20 | 217 : 3, 6, 7, 8, 14, 18, 26 | 218 : 4, 12, 21, 22, 23 | 219 : 1, 4, 11, 16, 22, 23, 26, 27 | 220 : 6, 7, 19, 25 | 221 : 8, 21 | 222 : 1, 11, 18, 19, 24, 30, 31 | 223 : 19, 20, 23 | 224 : 8, 10, 13 | 225 : 3, 5, 6, 14, 26 | 226 : 5, 17, 18, 20 | 227 : 20 | 228 : 5, 8, 9, 16 | 229 : 10, 13, 14, 15 | 230 : 10, 15, 18, 19, 21, 27 | 231 : 6, 17, 28 | 232 : 6, 8, 15, 20, 22, 25, 31 | 233 : 5, 6, 8, 9, 15, 17, 18, 19, 22, 24 | 234 : 12, 14, 16.

inæqualis, 215 : 15.
inani, 179 : 16.
inanis, 116 : 14 | 198 : 24.
incaſſum, 181 : 9.
incantè, 208 : 18.
incautos, 203 : 1.
incedere, 54 : 14 | 102 : 23 | 145 : 12 | 146 : 22.
incederent, 102 : 5.
incedit, 163 : 1.
incedunt, 88 : 5.
incendebant, 11 : 12.
incendere, 21 : 2 | 31 : 10 | 47 : 4 | 169 : 25.
incenderent, 34 : 12.
incenderet, 83 : 5.
incendia, 22 : 3 | 26 : 2 | 41 : 4 | 48 : 16 | 168 : 8.
incendiis, 37 : 20.
incendio, 25 : 17 | 34 : 16.
incendit, 79 : 15.
inceditque, 108 : 23.
incendium, 25 : 15 | 37 : 14 | 230 : 26.
incenſis, 141 : 4.
incenſo, 37 : 2.
incenſum, 138 : 6.
incenſus, 88 : 18.
inceperat, 120 : 2.
incepta, *ſubſt.* 30 : 6 | 51 : 5 | 120 : 13 | 164 : 5 | 189 : 23.
inceptis, *ſubſt.* 14 : 15.
incepto, *ſubſt.* 5 : 4 | 7 : 20 | 18 : 7 | 94 : 21 | 110 : 4 | 127 : 13 | 137 : 16.
inceptum, *adject.* 40 : 12 | 63 : 16 | 67 : 5 | 80 : 2 | 82 : 24.
inceptum, *ſubſt.* 61 : 7 | 84 : 22 | 100 : 7 | 113 : 7 | 139 : 13.
incerta, 14 : 16 | 17 : 2 | 106 : 11 | 128 : 23 | 171 : 24 | 197 : 16 | 204 : 10.
incertâ, 33 : 15.
incertæ, 151 : 10.
incertas, 219 : 7.
incerti, 105 : 2 | 118 : 17.
incertis, 6 : 9 | 203 : 16.
incerto, 95 : 11 | 103 : 6 | 106 : 3, 16 | 151 : 5 | 170 : 18 | 192 : 16.
incertum, 33 : 13 | 142 : 7 | 187 : 15 | 192 : 7 | 201 : 5.
incertus, 72 : 15 | 81 : 19 | 146 : 5 | 188 : 7.
incertuſque, 123 : 7.
inceſſerat, 7 : 8 | 11 : 8 | 24 : 9.
inceſsére, 98 : 1.
inceſſit, 68 : 8 | 190 : 14 | 213 : 2.
inceſſus, 13 : 6.
incidam, 229 : 10.
inciderat, 12 : 2.
incidit, 175 : 22.
incipere, 17 : 5 | 128 : 25.
inciperet, 115 : 19.
incipiam, 179 : 17.
incipias, 2 : 7.
incipiens, 229 : 18.
incipit, 117 : 18 | 193 : 11.
incipitis, 197 : 20.
incipitur, 111 : 5 | 123 : 14.
incitabant, 6 : 2.
incitabantur, 187 : 4.
incitati, 118 : 15.
inclinata, 222 : 27.
inclinatos, 192 : 22.
inclitis, 191 : 17.
inclutam, 170 : 29.
inclutas, 206 : 10.
incluti, 202 : 24.
incognita, 173 : 12 | 175 : 11 | 176 : 8.
incognitâ, 72 : 3.
incognitoſque, 208 : 18.
incolæ, 75 : 10.
incolere, 103 : 8.
incolis, 79 : 5.
incolumem, 234 : 16.
incolumes, 70 : 5 | 230 : 21.
incolumia, 71 : 16.
incolumis, 191 : 23.
incolumis, *pro incolumes*, 96 : 2 | 152 : 9.
incommodi, 197 : 21.
incommodo, 138 : 11 | 219 : 24.
incommodum, 226 : 20.
inconſultè, 33 : 23.
inconſultiùs, 93 : 5.
incorrupta, 209 : 4.
incorruptos, 148 : 21.
incorruptus, 58 : 12.
incredibile, 6 : 12 | 7 : 7 | 97 : 11.
incredibilem, 37 : 26.
incredibilia, 5 : 19.
incredibilis, 142 : 4.
increpabantur, 211 : 20.
increpabat, 19 : 10.
increpantes, 48 : 21.
increpare, 145 : 17.
increpuiſti, 230 : 29.
incruentam, 55 : 21.
incruento, 138 : 20 | 209 : 1.
inculta, 46 : 6 | 136 : 22.
inculti, 125 : 20.
incultique, 3 : 7 | 76 : 3.
incultis, 133 : 18.
incultiùs, 78 : 10 | 137 : 2.
incultu, 50 : 11 | 59 : 1.
incultumque, 127 : 5.
incumberent, 186 : 8.
incunabula, 231 : 3.
incuriâ, 209 : 9.
incurrerunt, 198 : 12.
incurrit, 55 : 10 | 146 : 24.
incurrunt, 143 : 19.
incurvis, 77 : 1.
inde, 19 : 17 | 84 : 20 | 111 : 19 | 113 : 15 | 125 : 4 | 158 : 13 | 170 : 6 | 172 : 6 | 198 : 14 | 200 : 17 | 207 : 28 | 226 : 19.
indecorum, 188 : 19.
indemnatum, 43 : 2.
indicaret, 38 : 6.
indicaſſet, 23 : 18.
indicat, 111 : 25 | 206 : 31.
indicaturum, 37 : 18.
indicem, 38 : 3, 15 | 121 : 13.
indicio, 36 : 10 | 39 : 10 | 48 : 15 | 89 : 8 | 91 : 4 | 122 : 3.
indicium, 38 : 5, 7 | 93 : 7.
indidit, 163 : 4.
indigens, 2 : 8.
indigna, 175 : 13 | 197 : 20 | 217 : 5.
indignabamini, 87 : 13.
indignabuntur, 219 : 20.
indigni, 164 : 20.
indignos, 42 : 22 | 209 : 3.
indignum, 89 : 7 | 125 : 23.
indignus, 115 : 13.

indigni, 153 : 18.
inditum, 125 : 12.
indocti, 3 : 7.
indomitum, 158 : 2.
induciæ, 85 : 11 | 149 : 17.
inducias, 40 : 14 | 126 : 5.
inducit, 55 : 5.
inducti, 68 : 10.
inductus, 30 : 2.
indulgens, 215 : 1.
induſtria, 46 : 23 | 60 : 1 | 114 : 29 | 220 : 21.
induſtriâ, 60 : 14 | 124 : 11 | 178 : 29 | 209 : 9.
induſtriæ, 214 : 12.
induſtriæque, 28 : 6.
induſtriam, 57 : 5, 8 | 142 : 6.
induſtrios, 129 : 20.
induxerat, 49 : 17.
inediæ, 5 : 15.
inediam, 202 : 12.
inerat, 13 : 7 | 14 : 6 | 20 : 6 | 21 : 13 | 115 : 16.
inermes, 54 : 8 | 109 : 8 | 118 : 13 | 140 : 19 | 167 : 21 | 174 : 15.
inermeſque, 141 : 11.
inermis, 151 : 24 | 155 : 19 | 217 : 8.
iners, 101 : 2.
inertia, 219 : 6 | 221 : 22.
inertiâ, 47 : 11.
inertiæ, 59 : 17 | 62 : 8.
inertiam, 46 : 26 | 57 : 10 | 222 : 9 | 223 : 20.
inertiſſumi, 217 : 25 | 222 : 11.
ineſſet, 33 : 10.
ineſt, 52 : 2 | 198 : 5.
infecta, 147 : 5 | 161 : 13.
infectis, 84 : 12.
infecto, 112 : 4 | 149 : 13.
infectum, 124 : 9.
infecunditate, 178 : 17.
infecundus, 75 : 12.
infelicem, 227 : 17.
infelix, 70 : 22 | 72 : 14.
infenſi, 105 : 22 | 111 : 4.
inferentem, 73 : 11.
inferior, 77 : 13 | 174 : 17 | 187 : 8 | 202 : 8.
inferis, 46 : 5.
inferos, 196 : 22.
inferre, 110 : 21.
infeſta, 91 : 21 | 136 : 22.
infeſti, 71 : 11 | 96 : 7.
infeſtique, 47 : 17.
infeſtis, 54 : 16.
infeſtiſſumam, 47 : 5.
infeſto, 102 : 18.
infeſtos, 41 : 6.
infeſtum, 16 : 7 | 81 : 7.
infeſtus, 13 : 4 | 83 : 20 | 129 : 2.
infida, 40 : 10.
infido, 113 : 21 | 220 : 1.
infidum, 102 : 13 | 138 : 10.
infidus, 167 : 9.
infinita, 9 : 16.
infinitis, 232 : 14.
infinito, 227 : 5.
infirma, 130 : 9.
infirmarentur, 176 : 22.
infirmata, 209 : 10.
infirmior, 46 : 17.
infirmiſſumo, 118 : 21.
infirmitas, 58 : 1.
infirmum, 6 : 23.
infirmumque, 108 : 13.
inflexit, 218 : 11.
infrà, 27 : 19 | 35 : 4 | 187 : 9.
infumis, 35 : 7.
ingenia, 8 : 4, 7 | 17 : 2 | 40 : 20 | 43 : 16 | 148 : 22.
ingenii, 2 : 2 | 58 : 10 | 63 : 17 | 86 : 10 | 136 : 11 | 142 : 4 | 152 : 15 | 158 : 1 | 215 : 21 | 218 : 20.
ingenio, 5 : 13 | 49 : 10 | 59 : 12 | 62 : 7 | 63 : 7 | 79 : 12 | 82 : 25 | 84 : 18 | 102 : 13 | 104 : 21 | 111 : 5 | 113 : 21 | 118 : 6 | 121 : 9 | 161 : 17 | 169 : 20 | 186 : 18 | 195 : 5 | 208 : 14 | 222 : 2.
ingenita, 202 : 6.
ingenium, 2 : 10, 16 | 6 : 23 | 8 : 8 | 9 : 7 | 18 : 8 | 21 : 11 | 40 : 4 | 58 : 1, 15 | 115 : 4 | 128 : 14 | 140 : 6 | 147 : 12 | 168 : 10 | 171 : 28 | 196 : 16 | 197 : 3 | 208 : 12 | 214 : 8 | 217 : 1 | 220 : 14 | 222 : 6 | 223 : 4.
ingeniumque, 7 : 5 | 222 : 17.
ingens, 13 : 15 | 36 : 2 | 109 : 11 | 111 : 3 | 114 : 27, 29 | 138 : 4 | 151 : 17 | 176 : 21 | 186 : 13 | 219 : 22.
ingentem, 7 : 17 | 117 : 9 | 152 : 3 | 222 : 36.
ingentes, 8 : 23 | 198 : 5.
ingenti, 49 : 7 | 139 : 7 | 142 : 1 | 197 : 6 | 199 : 20.
ingentia, 125 : 16 | 187 : 4 | 194 : 6.
ingentis, *pro ingentes*, 20 : 25 | 136 : 17.
ingenuo, 197 : 22.
ingenuus, 55 : 19.
ingerunt, 113 : 3.
ingrato, 30 : 19.
ingrederentur, 137 : 22.
ingredientem, 99 : 9.
ingrediuntur, 186 : 34.
ingreſſus, 84 : 21 | 100 : 11 | 199 : 16 | 202 : 2 | 213 : 6 | 229 : 18.
inguinum, 186 : 34.
inhoneſta, 23 : 15 | 59 : 11 | 88 : 11 | 127 : 14.
inhoneſtam, 18 : 3.
inhoneſtioribus, 232 : 16.
inhoneſtiſſuma, 222 : 6 | 227 : 15.
inhoneſtum, 221 : 2.
inibitis, 52 : 12.
injecta, 199 : 1.
inimici, 73 : 14 | 82 : 6 | 210 : 16 | 217 : 9.
inimicis, 25 : 14 | 87 : 1 | 227 : 11.
inimicitias, 38 : 16 | 42 : 1 | 185 : 15 | 197 : 4.
inimicitiaſque, 9 : 6.
inimicitiis, 229 : 27.
inimicorum, 27 : 14 | 217 : 4, 8.
inimicos, 56 : 3.
inimicum, 228 : 9 | 234 : 19.
inimicus, 231 : 25.
iniqui, 132 : 7 | 221 : 19.
iniquitas, 27 : 6.
iniquitatem, 139 : 9.
iniquo, 225 : 24.
iniquorum, 210 : 21.
iniquum, 108 : 19.
initiis, 9 : 18 | 42 : 21.
initio, 2 : 9 | 3 : 2 | 4 : 5 | 6 : 8, 25 | 32 : 8 | 50 : 21 | 51 : 5 | 62 : 13 | 67 : 20 | 75 : 16 | 76 : 2 | 81 : 24 | 84 : 21 | 118 : 3 | 127 : 11 | 147 : 7 | 189 : 10 | 229 : 3.
initium, 5 : 10 | 19 : 9 | 22 : 10 | 43 : 9 | 58 : 11 | 61 : 13 | 104 : 18 | 128 : 24 | 229 : 6, 12 | 230 : 4, 8, 13.
injuria, 42 : 5 | 160 : 17 | 182 : 7.
injuriâ, 8 : 21 | 26 : 8 | 29 : 7 | 70 : 1 | 73 : 4 | 128 : 17 | 151 : 21 | 159 : 6 | 166 : 4 | 184 : 7.
injuriæ, 10 : 16 | 22 : 20 | 40 : 12 | 41 : 8 | 73 : 7 | 79 : 13 | 81 : 25 | 90 : 17 | 150 : 9 | 158 : 12 | 181 : 3 | 212 : 7.
injuriam, 11 : 3 | 66 : 1 | 69 : 21 | 73 : 12 | 80 : 22 | 89 : 19 | 99 : 12 | 160 : 7 | 161 : 14 | 167 : 7 | 185 : 4 | 210 : 16 | 215 : 14 | 232 : 7.
injurias, 71 : 8, 18 | 73 : 1 | 79 : 17 | 87 : 6 | 90 : 4 | 91 : 20 | 119 : 4 | 179 : 12 | 183 : 8 | 189 : 21.
injuriis, 28 : 5 | 45 : 7 | 79 : 20.
injuſſu, 96 : 13.
injuſta, 16 : 13 | 88 : 7 | 215 : 15.
injuſtæ, 99 : 1.
injuſtas, 88 : 12.
injuſtiſſimè, 134 : 7.
injuſtos, 127 : 21.
injuſtum, 38 : 17.
innocens, 232 : 24.
innocente, 50 : 2.
innocentes, 44 : 1 | 179 : 18 | 217 : 20.
innocentia, 10 : 8.
innocentiâ, 102 : 8 | 130 : 9.
innocentiæ, 86 : 20 | 131 : 18.
innocentiſſumè, 230 : 3.
innoxiæ, 134 : 8 | 161 : 10.
innoxii, 31 : 19.
innoxiorum, 161 : 21.
innoxios, 33 : 11.
inopem, 70 : 13.
inopes, 191 : 13 | 220 : 16.
inopi, 147 : 19.
inopia, 14 : 14 | 15 : 13 | 18 : 14 | 190 : 14 | 192 : 25 | 219 : 6 | 222 : 36.
inopiâ, 5 : 22 | 9 : 17 | 20 : 9 | 21 : 11 | 98 : 9 | 105 : 10 | 109 : 4 | 135 : 2 | 136 : 23 | 137 : 8 | 165 : 8 | 178 : 20 | 196 : 7.
inopiæ, 26 : 13.
inopiam, 30 : 18 | 132 : 5 | 133 : 7 | 137 : 18.
inops, 69 : 20 | 161 : 8.
inquam, 233 : 24 | 234 : 3.
inquies, 158 : 1 | 166 : 6 | 167 : 12.
inquietem, 174 : 22.
inquilinus, 25 : 12.
inquit, 25 : 14 | 33 : 3 | 200 : 3 | 206 : 2.
inrumiendi, 195 : 1.
inſanum, 169 : 30.
inſatiabilis, 9 : 17.
inſcia, 223 : 16.
inſcius, 219 : 18.
inſectaberis, 227 : 26.
inſedit, 158 : 19.
inſequentes, 80 : 7.
inſequeretur, 95 : 2.
inſequi, 106 : 5, 12.
inſidiæ, 21 23 | 25 : 16 | 34 : 13 | 186 : 11,

inſidiantibus, 155 : 17.
inſidiarum, 121 : 18.
inſidias, 21 : 16 | 22 : 3 | 26 : 1 | 35 : 12 | 84 : 19 | 93 : 4 | 109 : 20 | 113 : 13 | 136 : 1 | 155 : 14 | 227 : 2 | 228 : 9.
inſidiatores, 92 : 26.
inſidiatum, 80 : 23.
inſidiis, 22 : 25 | 62 : 22 | 102 : 24 | 105 : 4 | 113 : 8 | 120 : 9 | 121 : 11 | 151 : 18 | 152 : 20 | 155 : 19 | 174 : 8.
inſignia, 43 : 22 | 175 : 4.
inſignibus, 29 : 11 | 201 : 14.
inſimulatum, 173 : 20.
inſitus, 226 : 7.
inſolens, 4 : 8 | 145 : 11 | 199 : 10.
inſolentem, 234 : 9.
inſolentes, 218 : 1.
inſolentia, 97 : 19 | 106 : 10.
inſolentiâ, 140 : 18 | 202 : 20 | 228 : 4.
inſolentiæ, 20 : 12.
inſolentiam, 59 : 14 | 231 : 31.
inſoleſcere, 7 : 3.
inſolita, 96 : 6 | 105 : 1 | 202 : 12.
inſolitâ, 115 : 18 | 124 : 2.
inſolito, 95 : 8 | 145 : 9.
inſolitum, 159 : 19.
inſolitus, 7 : 11 | 24 : 8.
inſomniis, 22 : 6 | 189 : 9 | 224 : 21.
inſontes, 13 : 12.
inſontis, 181 : 7.
inſperantibus, 218 : 15.
inſpoliato, 211 : 5.
inſtabat, 50 : 5.
inſtanti, 94 : 2.
inſtantibus, 145 : 5 | 187 : 1.
inſtare, 54 : 17 | 94 : 3 | 106 : 1, 17, 25 | 129 : 2 | 141 : 12 | 144 : 9.
inſtaurare, 168 : 8.
inſtinctu, 204 : 35.
inſtitiſſent, 186 : 14.
inſtituerant, 77 : 5.
inſtituiſſe, 25 : 9.
inſtituit, 50 : 18 | 64 : 17 | 69 : 15 | 71 : 14.
inſtituta, *ſubſt.* 6 : 5 | 43 : 20 | 212 : 26.
inſtituti, 127 : 1.
inſtructa, 50 : 23 | 203 : 31.
inſtructi, 107 : 25 | 144 : 1 | 223 : 7.
inſtructique, 123 : 13.
inſtructos, 53 : 10.
inſtructus, 123 : 33.
inſtruebantur, 166 : 12.
inſtruere, 170 : 2.
inſtrueret, 146 : 5 | 173 : 1.
inſtrui, 143 : 16.
inſtruit, 53 : 12.
inſtrumenta, 21 : 6 | 100 : 14 | 203 : 24.
inſtruxerat, 105 : 8.
inſtruxit, 95 : 6 | 105 : 6.
inſueſceret, 64 : 5.
inſuevit, 10 : 1.
inſula, 172 : 7 | 198 : 24 | 206 : 3.
inſulæ, 173 : 14 | 199 : 4.
inſulam, 173 : 13 | 179 : 3 | 204 : 35.
Inſulani, 205 : 3.
inſulas, 195 : 4 | 206 : 8, 10.
inſultavit, 201 : 12.
inſuper, 50 : 10.
intactum, 118 : 2 | 128 : 32 | 190 : 15.
intactus, 109 : 9 | 118 : 24.
intectæ, 202 : 25.
intectum, 198 : 8.
integer, 163 : 18 | 197 : 9.
integerrumè, 230 : 5.
integerrumorum, 233 : 2.
integra, 152 : 19 | 153 : 20 | 173 : 3.
integrâ, 118 : 26.
integri, 107 : 21 | 113 : 5.
integris, 143 : 8.
integritate, 49 : 13.
integro, 114 : 22 | 191 : 5.
integros, 55 : 1 | 165 : 17.
integrum, 115 : 4 | 122 : 4.
intellegat, 92 : 4.
intellegebat, 218 : 5.
intellegerem, 190 : 5.
intellegerent, 162 : 22.
intellegetis, 90 : 1.
intellegitis, 164 : 14.
intellego, 194 : 5.
intelleguntur, 163 : 7.
intellexerunt, 219 : 29.
intellexi, 17 : 6.
intellexiſtis, 181 : 4.
intellexit, 139 : 20.
intelligebat, 25 : 17 | 66 : 5.
intelligendi, 200 : 13.
intelligens, 36 : 3.
intelligeret, 64 : 18.
intelliget, 167 : 19.
intelligetur, 232 : 10.
intelligi, 186 : 31.
intelligit, 22 : 16 | 62 : 15 | 79 : 28 | 81 : 6.
intelligitis, 52 : 8.
intelligitur, 146 : 3.
intelligo, 81 : 21 | 130 : 9.
intelligunt, 106 : 29.
intempeſtâ, 22 : 7 | 25 : 19 | 95 : 6.
intenderant, 124 : 4 | 152 : 9.
intenderat, 83 : 2 | 123 : 11 | 147 : 7 | 149 : 13.
intendere, 115 : 14 | 150 : 22.
intenderis, 40 : 4.
intendit, 79 : 11 | 100 : 12 | 139 : 3 | 219 : 27 | 221 : 14.
intenta, 97 : 11 | 166 : 9.
intenti, 6 : 18 | 22 : 5 | 112 : 22 | 139 : 24.
intentior, 109 : 17.
intentique, 104 : 16 | 111 : 4 | 107 : 25.
intentis, 141 : 8.
intento, 102 : 18.
intentos, 101 : 8 | 124 : 16 | 140 : 25.
intentum, 5 : 3 | 136 : 16.
intentus, 3 : 11 | 14 : 1 | 49 : 18 | 81 : 6 | 86 : 13 | 138 : 3.
intentuſque, 145 : 18.
inter, 2 : 5 | 4 : 9 | 6 : 3 | 7 : 13 | 19 : 19 | 27 : 4 | 34 : 17 | 46 : 26 | 53 : 13 | 55 : 16 | 65 : 7 | 66 : 8, 15 | 74 : 6 | 75 : 17 | 77 : 5 | 80 : 7 | 86 : 10 | 88 : 16 | 97 : 15, 24, 25 | 100 : 8 | 101 : 22 | 103 : 14, 18 | 105 : 1, 6 | 106 : 10, 26 | 107 : 27 | 109 : 23 | 115 : 4, 11 | 118 : 5, 8, 12 | 120 : 10 | 123 : 12, 22 | 125 : 12, 20 | 126 : 2, 6 | 130 : 5 | 136 : 17 | 138 : 23 | 139 : 10, 17, 21 | 144 : 11 | 146 : 27 | 147 : 5 | 154 : 2 | 158 : 6, 8 : 162 : 6 | 171 : 16 | 172 : 20 | 177 : 35 | 179 : 2, 10 | 185 : 15 | 186 : 32 | 187 : 10 | 190 : 13 | 192 : 4 | 195 : 4 | 196 : 5 | 206 : 13 | 208 : 21 | 210 : 7 | 217 : 2 | 219 : 12 | 220 : 8 | 228 : 2.
interceſſit, 181 : 6.
interdum, 9 : 8 | 20 : 11 | 83 : 18 | 99 : 6 | 110 : 2 | 114 : 20 | 122 : 1 | 123 : 9 | 140 : 18 | 208 : 11 | 223 : 10 | 225 : 18.
interea, 21 : 16 | 22 : 2, 19 | 37 : 9 | 51 : 5 | 54 : 18 | 67 : 9 | 85 : 8 | 95 : 3 | 97 : 2 | 98 : 10 | 102 : 7 | 106 : 23 | 107 : 3 | 134 : 28 | 135 : 21 | 148 : 17 | 149 : 17 | 218 : 8 | 224 : 25.
interemti, 145 : 8.
intereſſet, 179 : 11.
intereunt, 212 : 20.
interfeciſſet, 62 : 20.
interfecit, 83 : 16.
interfectâ, 202 : 2.
interfecti, 107 : 22 | 138 : 7.
interfectis, 74 : 9 | 121 : 19 | 218 : 5.
interfecto, 70 : 10 | 84 : 8 | 92 : 17.
interfectos, 212 : 2.
interfectum, 73 : 11 | 146 : 19.
interficere, 15 : 15 | 21 : 2 | 43 : 4 | 67 : 18.
interficerent, 34 : 16.
interfici, 108 : 23.
interficiat, 93 : 1.
interficit, 55 : 6.
interfuerit, 228 : 3.
interierant, 174 : 8.
interiére, 75 : 14 | 107 : 2.
interierunt, 168 : 4.
interiit, 8 : 24 | 76 : 6.
interim, 67 : 19 | 80 : 1 | 82 : 12 | 84 : 13 | 85 : 5 | 93 : 18 | 96 : 11 | 104 : 22 | 108 : 9 | 109 : 10 | 111 : 22 | 112 : 8 | 117 : 17 | 128 : 10 | 129 : 5 | 135 : 14 | 141 : 7 | 142 : 16 | 146 : 8, 27 | 151 : 1 | 166 : 7 | 167 : 17 | 177 : 15 | 180 : 5 | 192 : 16 | 197 : 16 | 208 : 8.
interiorem, 233 : 23.
interituræ, 151 : 11.
interna, 190 : 4.
internecionem, 178 : 10.
internuncius, 153 : 12.
interpellando, 83 : 18.
interponit, 91 : 14.
interpoſitâ, 91 : 3.
interpretatum, 75 : 19.
interpretes, 153 : 12.
interque, 78 : 6 | 217 : 2.
interrex, 169 : 2.
interrogati, 15 : 8.
interrogatus, 25 : 1 | 36 : 15.
intervalla, 173 : 11.
intervallo, 137 : 27 | 151 : 16 | 172 : 21.
interveniſſe, 154 : 13.
inteſtabileſque, 119 : 1.
inteſtabilior, 160 : 2.
inteſtina, *adject.* 5 : 13.
inteſtinum, 230 : 25.
intoleranda, 52 : 22 | 221 : 13.
intolerandâ, 70 : 9.
intolerandumque, 9 : 10.
intra, 15 : 10 | 47 : 7 | 48 : 12 | 76 : 10 | 137 : 1.
intrare, 154 : 2.

introducit, 36 : 13 | 67 : 16.
introduxit, 229 : 12.
introeundi, 95 : 15.
introire, 22 : 15.
introit, 121 : 9.
introitum, 201 : 11.
introrſus, 201 : 27.
intuerentur, 60 : 9.
intutam, 167 : 15.
invadat, 166 : 1.
invadendarum, 205 : 20.
invadendi, 130 : 11.
invadere, 98 : 13 | 104 : 17 | 144 : 6.
invaderet, 93 : 14.
invadi, 135 : 19.
invadit, 67 : 23 | 79 : 14 | 105 : 21 | 111 : 13 | 112 : 9 | 151 : 18.
invaditur, 155 : 19.
invadunt, 80 : 4 | 143 : 11 | 146 : 10, 14 | 192 : 23.
invaſerat, 5 : 20 | 30 : 4 | 79 : 24 | 91 : 10 | 129 : 13 | 136 : 25.
invasère, 3 : 3 | 10 : 10 | 96 : 6 | 178 : 19 | 203 : 11.
invaſiſti, 231 : 7.
invaſit, 9 : 9 | 24 : 5 | 81 : 15 | 203 : 1 | 220 : 13 | 221 : 23 | 223 : 6.
invenerit, 93 : 18.
invenias, 57 : 4 | 167 : 14.
invenies, 65 : 14 | 217 : 11.
inveniſſent, 214 : 15.
invenit, 50 : 15 | 141 : 15.
inventæ, 120 : 8.
inventurum, 83 : 2.
inverecundo, 195 : 12.
inverſos, 76 : 11.
invia, 158 : 7.
invicem, 179 : 2.
invicti, 89 : 16.
invictum, 100 : 20 | 224 : 19.
invideant, 131 : 18.
invident, 30 : 7 | 131 : 17.
invidere, 43 : 24.
inviderit, 53 : 6.
invides, 130 : 5.
invidi, 221 : 22.
invidia, 4 : 12 | 6 : 15 | 20 : 18 | 83 : 22 | 86 : 6 | 135 : 22 | 225 : 19 | 229 : 9.
invidiâ, 4 : 3 | 20 : 16 | 68 : 9 | 82 : 18 | 85 : 12 | 92 : 20 | 97 : 7 | 230 : 14.
invidiæ, 96 : 17 | 122 : 8.
invidiam, 20 : 1 | 34 : 9 | 39 : 5 | 65 : 8 | 74 : 3 | 93 : 11 | 96 : 9 | 109 : 19 | 162 : 22 | 181 : 2 | 200 : 8 | 231 : 11.
inviolatâ, 100 : 10.
inviolatam, 92 : 1.
inviolatos, 83 : 9.
inviſa, 164 : 8.
inviſi, 154 : 14 | 224 : 23.
inviſum, 43 : 2 | 122 : 5.
inviſus, 15 : 2.
invitant, 118 : 12.
invitarent, 192 : 32.
invitaverant, 175 : 3.
invito, 178 : 14.
invitus, 16 : 8 | 142 : 12.
inulti, 53 : 6 | 86 : 22 | 118 : 22.
inultique, 177 : 2.
inultis, 120 : 11.
inultos, 111 : 28.
inultum, 151 : 20.
inultus, 196 : 6.
invocat, 213 : 20.
inurere, 233 : 3.
inuſitata, 231 : 5.
inuſitatâ, 231 : 6.
inutilis, 229 : 27.
joca, 142 : 14.
jocum, 21 : 12.
Jovem, 151 : 26 | 183 : 5.
Jovis, 200 : 14 | 202 : 11 | 205 : 7.
ipſa, 2 : 3 | 6 : 4 | 18 : 21 | 27 : 1 | 47 : 10 | 61 : 4 | 69 : 10 | 133 : 1, 13 | 136 : 24 | 178 : 12 | 202 : 1 | 220 : 21 | 225 : 20.
ipsâ, 48 : 10 | 231 : 19.
ipſæ, 155 : 5 | 174 : 2.
ipſam, 124 : 11 | 226 : 15.
ipſe, 8 : 10 | 20 : 7 | 22 : 4 | 25 : 1, 16 | 29 : 9 | 35 : 3, 10 | 36 : 11 | 44 : 17 | 48 : 5 | 50 : 6, 17 | 53 : 12 | 54 : 1, 6 | 55 : 2 | 58 : 13 | 62 : 12 | 63 : 23 | 64 : 2, 17 | 66 : 6 | 70 : 21 | 73 : 1 | 79 : 11 | 93 : 6, 15, 20 | 94 : 23 | 97 : 17 | 101 : 4 | 102 : 3, 18, 25 | 104 : 9 | 105 : 15, 17 | 106 : 24 | 109 : 6, 22 | 112 : 7 | 113 : 22 | 114 : 17, 20 | 117 : 11, 12 | 118 : 16 | 120 : 2 | 121 : 14 | 123 : 4, 31 | 134 : 28 | 138 : 3 | 140 : 4, 20 | 141 : 1 | 142 : 12, 13 | 144 : 14 | 145 : 18, 21 | 152 : 5, 18 | 155 : 3, 11 | 173 : 2 | 186 : 13 | 203 : 6 | 210 : 3 | 229 : 19 | 232 : 14, 20.
ipſeque, 146 : 10.
ipſi, 13 : 18 | 15 : 2, 16 | 31 : 5, 10, 19 | 39 : 3 | 40 : 15 | 43 : 15 | 52 : 6 | 87 : 7 | 92 : 22 | 102 : 11 | 105 : 3 | 106 : 3, 26 | 112 : 2 | 124 : 27 | 143 : 15 | 144 : 20 | 159 : 10, 22 | 173 : 8 | 180 : 7 | 233 : 11.
ipſique, 143 : 7.
ipſis, 51 : 17 | 148 : 25 | 189 : 14 | 204 : 28.
ipſius, 25 : 10 | 89 : 8 | 220 : 3 | 229 : 17 | 232 : 20.
ipſo, 91 : 17 | 155 : 12 | 182 : 5 | 211 : 7.
ipſorum, 190 : 4.
ipſos, 7 : 13 | 17 : 9 | 44 : 8 | 46 : 8 | 54 : 11 | 118 : 1 | 171 : 24 | 208 : 13.
ipſum, 38 : 11 | 64 : 8 | 66 : 18 | 95 : 19 | 104 : 20 | 118 : 11 | 185 : 1 | 200 : 24 | 215 : 6.
ipſumque, 84 : 11 | 136 : 4.
ira, 92 : 12 | 119 : 3, 18 | 169 : 23 | 188 : 22.
irâ, 25 : 4 | 40 : 2, 6 | 67 : 2 | 116 : 8 | 160 : 15 | 188 : 3.
iracundia, 41 : 14.
iracundiâ, 41 : 10.
iræ, 40 : 18 | 91 : 23 | 208 : 14.
iram, 68 : 2 | 82 : 23 | 121 : 19 | 173 : 18.
iraſci, 41 : 14.
irati, 47 : 17.
ire, 6 : 19 | 52 : 11 | 87 : 3 | 119 : 3, 12 | 137 : 15 | 143 : 22 | 147 : 11 | 148 : 24 | 152 : 9 | 162 : 12 | 169 : 10 | 179 : 14 | 185 : 13 | 186 : 25, 28 | 193 : 1 | 194 : 6 | 208 : 23.
irent, 30 : 1 | 218 : 13.
iretur, 199 : 23.
iri, 155 : 3.
irritamenta, 137 : 4.
irritare, 163 : 17.
irrumpere, 82 : 26.
irrumperent, 39 : 15.
irrumpit, 111 : 15.
irrupère, 67 : 17 | 95 : 15.
is, 3 : 10 | 16 : 11 | 37 : 8, 17 | 39 : 1 | 43 : 11 | 48 : 1 | 62 : 3 | 70 : 3 | 74 : 2 | 79 : 12 | 80 : 16 | 86 : 8 | 100 : 10 | 112 : 26 | 113 : 22 | 115 : 2, 9, 13 | 118 : 8 | 116 : 6 | 119 : 23 | 120 : 12 | 126 : 6 | 128 : 9 | 131 : 3 | 150 : 14 | 168 : 6 | 213 : 2 | 227 : 1, 16 | 234 : 12.
iſdem, 82 : 13.
iſque, 39 : 22 | 156 : 6.
iſſe, 80 : 24.
iſta, 33 : 4 | 45 : 4 | 47 : 9 | 213 : 15.
iſtâ, 184 : 1 | 225 : 26 | 231 : 6.
iſtam, 226 : 10 | 227 : 7.
iſte, 160 : 12.
iſtis, 167 : 8.
iſtius, 229 : 24.
iſto, 234 : 18.
ita, 2 : 8, 17 | 3 : 4 | 8 : 5 | 12 : 8 | 13 : 5 | 16 : 13 | 22 : 18 | 25 : 8 | 30 : 16 | 31 : 10 | 35 : 10, 14 | 41 : 8, 13 | 43 : 5, 12 | 44 : 8 | 46 : 1, 19 | 48 : 13 | 50 : 2, 13 | 55 : 19 | 56 : 3 | 58 : 7 | 60 : 8 | 64 : 14 | 71 : 14 | 80 : 14, 19, 26 | 83 : 13 | 84 : 12 | 88 : 13 | 92 : 12 | 94 : 3 | 95 : 2 | 96 : 12 | 98 : 1, 5, 12 | 101 : 5 | 102 : 6 | 106 : 6 | 107 : 20 | 108 : 3, 18 | 109 : 19 | 110 : 13 | 112 : 14, 28 | 114 : 10 | 115 : 4 | 116 : 8 | 117 : 17 | 118 : 21, 25 | 119 : 19 | 122 : 1, 15 | 123 : 11 | 125 : 16 | 126 : 13, 21 | 127 : 17, 25 | 128 : 2 | 130 : 13 | 131 : 3, 19, 20 | 132 : 3 | 133 : 21 | 134 : 5, 7 | 135 : 19 | 136 : 7 | 140 : 6 | 143 : 10 | 144 : 1, 16 | 145 : 5 | 153 : 27 | 154 : 17 | 168 : 1, 13 | 175 : 19 | 186 : 1 | 190 : 19 | 197 : 17, 19 | 206 : 17 | 210 : 12 | 212 : 18, 21, 25 | 214 : 12 | 216 : 8 | 217 : 13 | 219 : 8, 17 | 221 : 9, 18 | 222 : 20 | 223 : 11, 16 | 226 : 2, 5, 8, 18 | 229 : 4, 18 | 230 : 12 | 232 : 15, 22, 23, 32 | 233 : 9, 10, 21.
Italia, 84 : 2, 3 | 156 : 1 | 201 : 22, 24 | 203 : 21 | 215 : 13 | 228 : 5.
Italiâ, 13 : 17 | 84 : 11 | 93 : 16 | 169 : 7 | 233 : 18.
Italiæ, 61 : 12, 16 | 177 : 20 | 197 : 15.
Italiam, 20 : 22 | 46 : 11 | 84 : 19 | 178 : 7, 16

199: 17 | 200: 16.
Italicâ, 198 : 27.
Italici, 83 : 8, 14 | 103:9.
Italicis, 118 : 24.
Italicos, 97 : 10.
itaque, 17 : 14 | 23 : 2 | 32 : 19 | 33 : 16 | 37 : 6 | 38 : 4 | 46 : 7 | 51 : 23 | 67 : 2, 7 | 68 : 3 | 79 : 24 | 81 : 17 | 88 : 9 | 100 : 18 | 102 : 13, 25 | 106 : 15 | 108 : 21 | 109: 14 | 115 : 17 | 117: 11 | 125 : 8 | 136 : 2 | 140 : 3, 8 | 147: 13 | 161 : 2 | 162: 17 | 170: 13, 28 | 178 : 5 | 180 : 2, 8 | 181 : 12 | 184 : 9 | 185 : 10 | 216 : 11 | 218 : 23 | 220 : 2 | 222: 94 | 223 : 8 | 226 : 11 | 229 : 20 | 231 : 29 | 232 : 26.
ite, 73 : 6.
item, 15 : 1, 6 | 22 : 4, 10 | 30 : 12 | 33 : 22 | 34: 4, 24 | 40 : 13, 16 | 42: 13 | 43 : 16 | 49 : 12 | 56 : 3 | 75 : 4 | 87: 10 | 97 : 6 | 102 : 3, 25 | 103 : 16 | 112 : 20 | 117: 2 | 126 : 3 | 127 : 8, 24 | 137 : 17 | 141 : 4 | 144 : 25 | 145 : 18 | 149 : 12 | 209 : 2 | 210 : 16 | 212: 1 | 215 : 15.
Itemque, 23 : 20 | 36 : 7 | 37 : 6 | 48 : 19 | 64 : 19 | 79 : 4 | 149 : 15.
iter, 3 : 12 | 16 : 12 | 51: 2, 16 | 52 : 11 | 105 : 14 | 126 : 8, 13 | 127: 26 | 139 : 6 | 145 : 16, 19 | 152 : 2 | 170 : 28 | 177 : 21 | 204 : 24.
iterum, 48 : 6 | 147 : 7 | 207 : 29.
itinera, 93 : 3 | 123 : 8 | 136 : 1.
itinere, 27 : 12 | 32 : 9 | 36 : 15 | 37 : 17, 20 | 46 : 6 | 103 : 6, 23 | 104 : 6 | 107 : 23 | 110: 14 | 136 : 4 | 137 : 17, 24 | 146 : 14 | 149 : 1 | 150: 17 | 151 : 14 | 154: 22 | 174 : 9 | 224 : 13.
itineri, 107 : 11.
itineribus, 39 : 11 | 51 : 12 | 94 : 14 | 107 : 1 | 109 : 7 | 110 : 10 | 192 : 10.
itineris, 119 : 7 | 140 : 4, 18 | 150 : 16 | 170 : 27.
itum, 61 : 10.
iturum, 39 : 24 | 152 : 7.
jubebat, 91 : 22 | 210 : 23.
jubens, 42 : 14
jubere, 22 : 4.
juberentur, 208 : 6.
jubet, 36 : 6, 12, 15 | 50 : 6 | 53 : 9 | 54 : 1, 14 | 84 : 12 | 92 : 9 | 102: 17 | 108 : 23 | 109: 6 | 112 : 7 | 114 : 9, 13 | 119 : 12 | 123 : 26 | 124: 17 | 134 : 28 | 137 : 15, 22 | 138 : 2 | 140 : 10 | 144 : 14, 23 | 147 : 11 | 148 : 24 | 149 : 14 | 151: 14 | 152 : 1 | 153 : 9 | 155 : 14 | 186 : 28.
jucundior, 226 : 14.
jucundiora, 134 : 5.
judicandis, 230 : 19.
judicandum, 215 : 21.
judicant, 221 : 3.
judicare, 221 : 3.
judicat, 29 : 13.
judicatus, 35 : 8.
judicaverat, 39 : 18.
judicaverit, 220 : 27.
judices, 221 : 2 | 232 : 24.
judicia, 18 : 1 | 45 : 2 | 89 : 14 | 161 : 11 | 162: 20 | 217 : 18 | 224 : 9 | 126 : 5, 24 | 227 : 20.
judiciis, 11 : 20 | 32 : 1 | 217 : 16 | 223 : 24.
judicio, 38 : 16 | 210 : 19 | 225 : 25.
judiciorum, 221 : 4.
judicis, 232 : 22.
judicium, 11 : 21 | 23 : 6 | 60 : 5 | 113 : 16 | 221 : 1.
judiciumque, 163 : 6.
ivêre, 176 : 8.
jugi, 137 : 1.
jugis, 200 : 19.
jugulandi, 43 : 13.
jugulare, 13 : 12.
jugulari, 43 : 7.
jugum, 96 : 2 | 104 : 13.
Jugurtha, 63 : 1, 7 | 65 : 1, 17 | 66 : 5, 12, 15 | 67 : 25, 31 | 68 : 9 | 69 : 3, 11 | 70 : 9 | 74 : 10 | 79 : 7 | 80 : 8, 17 | 81 : 1 | 83 : 14 | 84 : 5, 22 | 85 : 4 | 91 : 16 | 92 : 8 | 93 : 9, 22 | 94 : 21 | 95: 18 | 97 : 4 | 102 : 7 | 103: 14, 18 | 104 : 7 | 105 : 18 | 106 : 23 | 108 : 10 | 109: 25 | 111 : 13 | 112: 1, 9 | 114 : 16 | 117 : 9, 17 | 120 : 1 | 123 : 8, 18 | 127 : 3, 20 | 128 : 2 | 143 : 2 | 146 : 15, 25 | 148 : 15, 19, 21 | 154 : 14 | 155 : 19.
Jugurthâ, 61 : 8 | 64 : 20 | 71 : 3 | 79 : 2 | 81 : 20 | 82 : 12 | 92 : 2 | 103 : 4 | 106 : 4 | 107 : 4 | 113 : 15 | 118 : 3 | 123: 1, 13 | 128 : 6 | 130 : 18 | 147 : 17 | 152 : 9, 11 | 154 : 1.
Jurguthæ, 62 : 13 | 63 : 21 | 64 : 9 | 66 : 10 | 67 : 1, 11, 16 | 72 : 1 | 73 : 9, 16 | 74 : 15 | 79: 23, 29 | 81 : 14 | 82 : 5 | 83 : 10, 12, 21 | 84 : 10 | 85 : 9 | 89 : 8 | 91 : 8 | 92 : 13, 16, 23 | 106 : 28 | 107 : 9 | 109: 20 | 112 : 22 | 114 : 11 | 120 : 7 | 121 : 1, 20 | 124 : 6 | 127 : 14 | 128: 26, 28 | 135 : 19 | 138: 9, 22 | 141 : 6 | 150 : 7 | 152 : 2, 19 | 154 : 9, 18, 21 | 155 : 7.
Jugurtham, 62 : 20 | 63 : 15 | 64 : 3, 15 | 67 : 21 | 70 : 20 | 73 : 12 | 74 : 6 | 79 : 20 | 82 : 20 | 89: 10 | 91 : 2, 11 | 92 : 19 | 96 : 17 | 102 : 16 | 109 : 13 | 110 : 8 | 113 : 7, 19, 23 | 114 : 7 | 116 : 13 | 119 : 16 | 121 : 14 | 134 : 11 | 136 : 3, 7, 14, 19 | 143 : 10 | 146 : 6 | 148 : 11 | 151 : 6, 16 | 153 : 3 | 154 : 3, 22 | 155 : 15 | 156 : 4.
Jugurthamque, 62 : 4.
Jugurthini, 80 : 3 | 110 : 23 | 125 : 5 | 145 : 24.
Jugurthino, 78 : 11.
Julium, 22 : 1.
jumenta, 123 : 25, 32 | 137 : 23 | 193 : 1.
jumentum, 101 : 26.
jun. 14 : 2.
Junius, 39 : 19.
Jupiter, 228 : 5.
jura, 31 : 13 | 89 : 14 | 158 : 20 | 161 : 18 | 162 : 20 | 167 : 12 | 180 : 13 | 197 : 8.
jurat, 153 : 13.
jure, 40 : 16 | 70 : 5 | 80 : 25 | 87 : 13 | 93 : 8 | 116 : 1 | 131 : 16 | 148 : 11 | 158 : 15 | 160 : 8 | 161 : 7 | 162 : 4 | 164 : 15 | 165 : 7 | 179 : 20 | 183 : 10 | 212 : 1 | 228 : 10.
jurgia, 8 : 12.
jurgiis, 83 : 18.
jurgio, 25 : 3.
juris, 89 : 2 | 179 : 13.
jus, 8 : 11 | 12 : 13 | 17 : 10 | 23 : 7 | 31 : 2 | 59 : 5 | 68 : 15 | 71 : 8 | 86 : 19 | 91 : 20 | 138 : 8 | 163 : 6 | 179 : 10 | 185 : 4 | 219 : 2.
jusjurandum, 19 : 15 | 34 : 24.
juſſa, *ſubſt.* 81 : 12 | 200 : 30.
juſſa, 183 : 4.
juſſerit, 35 : 9 | 97 : 12.
juſſi, 67 : 21 | 109 : 10.
juſſis, *ſubſt.* 89 : 9.
juſſiſſetis, 70 : 8.
juſſiſtis, 130 : 18 | 131 : 3.
juſſit, 32 : 10 | 43 : 7 | 48 : 2 | 123 : 2 | 129 : 1.
juſſu, 23 : 7 | 137 : 9 | 155 : 1 | 169 : 33.
juſſum, *part.* 114 : 14.
juſſus, *part.* 36 : 17 | 37 : 19 | 92 : 8 | 93 : 16 | 119 : 22 | 120 : 11.
juſta, *ſubſt.* 66 : 7.
juſtas, 231 : 23.
juſtiſſimo, 9 : 10.
juſtiſſuma, 211 : 7.
juſtitiâ, 8 : 22.
juſtiùs, 229 : 11.
juſtos, 191 : 15 | 204 : 14.
juſtum, 46 : 23.
juvantibus, 92 : 3 | 134 : 19 | 163 : 14.
juvat, 134 : 2.
juvaturum, 103 : 13.
juvenibus, 205 : 13.
juventus, 7 : 8 | 14 : 14 | 30 : 18 | 159 : 8 | 214 : 11.
juventute, 214 : 2.
juventutem, 5 : 14 | 10 : 8 | 11 : 12 | 12 : 8 | 13 : 7.
juventuti, 213 : 14.
juxta, 117 : 2 | 204 : 30 | 205 : 15 | 208 : 21.
juxtâ, 3 : 9 | 31 : 1 | 43 : 4 | 52 : 8 | 55 : 20 | 102 : 2 | 118 : 22 | 121 : 22 | 133 : 6 | 134 : 19 | 135 : 23 | 141 : 23 | 220 : 1 | 221 : 6 | 223 : 17.
juxtàque, 191 : 12.

K.

KAl. 14 : 2 | 23 : 10.
Kalendis, 15 : 15 | 156 : 6.
Κρίυ, 206 : 18.

L.

L 5 : 12, 20 | 9 : 18, 21 | 14 : 2, 7, 8, 10 | 15 : 7, 15 | 22 : 14 | 23 : 8 | 25 : 2 | 28 : 1 | 34 : 7 | 35 : 11 | 36 : 20 | 37 : 16 | 39 : 21 | 74 : 7 | 84 : 2 | 91 : 2 | 94 : 9 | 118 : 11 | 141 : 16, 20 | 147 : 10 | 149 : 15 | 159 : 24 | 169 : 16 | 181 : 1, 8 | 187 : 8 | 218 : 3, 6 | 222 : 4, 12 | 233 : 1.
labefactatis, 163 : 2.
laborandum, 224 : 11.
laborantibus, 55 : 1 | 107 : 10 | 110 : 8 | 144 : 5.
laborare, 49 : 17 | 101 : 9 | 142 : 14.
labore, 3 : 2 | 8 : 22 | 22 : 6 | 63 : 9 | 106 : 16 | 124 : 21 | 191 : 6 | 215 : 2.
laborem, 7 : 9 | 70 : 17 | 119 : 9 | 133 : 7, 9, 22 | 161 : 3 | 213 : 16.
labores, 8 : 25 | 104 : 18 | 108 : 8 | 130 : 13 | 162 : 18 | 177 : 7 | 198 : 5 | 217 : 2.
labori, 30 : 19 | 59 : 17 | 131 : 18.
laboribus, 132 : 22 | 139 : 12 | 190 : 2 | 222 : 19, 28 | 225 : 4.
laboris, 28 : 6 | 101 : 3 | 223 : 6.
laborum, 75 : 13 | 84 : 18.
labos, 7 : 11 | 145 : 23 | 183 : 14 | 196 : 15 | 222 : 8.
Lacedæmonii, 2 : 12 | 42 : 23.
lacerant, 185 : 2.
lacerari, 164 : 23.
laceratur, 166 : 5.
laceraverat, 11 : 18.
lacerent, 132 : 12.
lacerum, 208 : 11.
laceſſimus, 207 : 9.
laceſſitus, 25 : 3.
laceſſiverunt, 189 : 19.
lachrymas, 128 : 12.
lacrumans, 111 : 27 | 114 : 1 | 121 : 15 | 152 : 1.
lacte, 137 : 3.
Læca, 14 : 9.
Læcam, 22 : 8.
lædere, 129 : 3 | 132 : 14 | 142 : 17.
lædis, 228 : 14.
læta, 109 : 16 | 211 : 14.
lætabatur, 36 : 2 | 200 : 11.
lætam, 55 : 20.
lætandum, 72 : 11.
lætari, 43 : 3 | 144 : 19.
lætati, 119 : 19.
Læte, 171 : 3, 5.
læti, 70 : 7 | 108 : 2 | 155 : 8 | 192 : 32.
lætiſſumis, 135 : 21.
lætitia, 36 : 2 | 56 : 4 | 112 : 19 | 147 : 15.
lætitiâ, 24 : 4.
lætitiæ, 43 : 5, 12.
lætitiam, 37 : 12 | 97 : 15.
lætor, 153 : 19.
lætos, 112 : 23.
lætus, 62 : 13 | 129 : 10 | 154 : 21 | 174 : 1.
læva, 172 : 20.
lævam, 50 : 9.
Laletaniam, 177 : 23.
laminis, 200 : 26.
lanceas, 50 : 23.
languentibus, 34 : 20.
languere, 46 : 17.
languidi, 107 : 26.
languidis, 106 : 17.
languidos, 180 : 11.
languorem, 232 : 30.
laniata, 193 : 2.
laniatum, 204 : 34.
laniique, 159 : 17.
lapideis, 50 : 10.
lapides, 113 : 2.
lapidibus, 111 : 6 | 139 : 8.
lapſum, 150 : 7.
lapſus, *part.* 217 : 13 | 232 : 21.
laqueis, 140 : 17.
laqueo, 50 : 13.
larem, 18 : 11.
largiantur, 46 : 3.
largiri, 20 : 10 | 45 : 18 | 64 : 5.
largitio, 4 : 8 | 149 : 6.
largitione, 73 : 9.
largitionem, 74 : 2.
largitionibus, 30 : 19 | 164 : 22 | 214 : 10 | 226 : 2.
largitor, 142 : 5.
largiundo, 31 : 9 | 49 : 15 | 68 : 5.
largiùs, 13 : 16.
Laris, 137 : 14.
laſcivia, 97 : 1 | 98 : 1.
laſciviâ, 24 : 5.
laſciviam, 118 : 9.
laſſique, 107 : 24.
laſſitudinem, 11 : 11 | 105 : 14.
laſſitudo, 119 : 19.
lata, 206 : 28.
latè, 61 : 20 | 102 : 23.
latera, 201 : 17.
latere, *nom.* 70 : 6 | 105 : 5 | 119 : 12 | 139 : 16. 146 : 24 | 165 : 13 | 176 : 21.
latere, 229 : 28.
lateribus, 55 : 7 | 77 : 2 | 106 : 8 | 193 : 11 | 211 : 12.
lateris, 176 : 10.
Latii, 161 : 9 | 202 : 10.
latinè, 146 : 17.
Latini, 97 : 10.
Latinis, 21 : 5 | 141 : 23.
Latino, 96 : 11.
Latinum, 99 : 6 | 100 : 17.
Latio, 119 : 23 | 129 : 7 | 141 : 17.
latior, 172 : 2.
latitudinem, 75 : 10.
latiùs, 107 : 11 | 109 : 25.
latro, 165 : 4.
latrocinia, 61 : 2.
latrociniis, 172 : 19.
latrocinio, 143 : 22.
latrones, 22 : 21 | 54 : 8 | 191 : 24.
latronibus, 149 : 1 | 192 : 8.
latronum, 174 : 8.
laturum, 128 : 17.
latus, 103 : 1.
latus, *part.* 4 : 6.
laudabat, 43 : 8.
laudabatur, 49 : 17.
laudamus, 46 : 25.
laudando, 59 : 15 | 209 : 7 | 216 : 17.
laudant, 48 : 20.
laudantur, 3 : 15 | 221 : 11.
laudare, 19 : 11 | 145 : 17.
laudari, 8 : 10.
laudas, 228 : 14.
laudat, 108 : 7 | 205 : 1.
laudatum, 64 : 2 | 186 : 27.
laudavit, 12 : 14.
laude, 209 : 8.
laudes, *nom.* 231 : 32.
laudibus, 73 : 17.
laudis, 7 : 16.
laurea, 228 : 1.
laus, 134 : 20 | 212 : 12.
laxiore, 116 : 10 | 186 : 26.
laxitate, 192 : 22.
laxiùs, 135 : 20.
lecto, 121 : 4.
lectos, 39 : 14 | 53 : 15.
legantur, 80 : 12 | 82 : 15.
legat, 84 : 13.
legati, 35 : 16 | 68 : 6, 11 | 73 : 9 | 74 : 6 | 79 : 7 | 80 : 14 | 83 : 7 | 94 : 22 | 114 : 7 | 124 : 28 | 126 : 6 | 147 : 8.
legatione, 148 : 15.
legationibus, 97 : 4.
legationis, 74 : 7.
legatis, 33 : 11, 19 | 35 : 19 | 36 : 13, 14 | 39 : 9 | 82 : 13, 24 | 85 : 10 | 102 : 3 | 111 : 2 | 148 : 13 | 149 : 16 | 150 : 6 | 165 : 7.
legato, 54 : 4 | 135 : 8 | 200 : 23.
legatorum, 48 : 15 | 73 : 15 | 80 : 10 | 82 : 1 | 103 : 18 | 149 : 14 | 194 : 2.
legatos, 26 : 4 | 32 : 14. 19 | 34 : 27 | 35 : 11 | 36 : 19 | 67 : 27 | 68 : 3 | 74 : 12 | 79 : 20 | 80 : 25 | 83 : 3 | 84 : 7, 10, 23 | 94 : 23 | 102 : 10, 14 | 103 : 14 | 114 : 11 | 127 : 12 | 128 : 19 | 148 : 14, 23 | 164 : 18 | 167 : 18 | 177 : 14.
legatum, 97 : 14 | 105 : 11 | 134 : 28 | 137 : 13 | 152 : 19 | 154 : 18 | 155 : 7 | 169 : 16.
legatus, 34 : 4 | 54 : 10 | 102 : 26 | 107 : 5, 9 | 112 : 16.
lege, *nom.* 25 : 1 | 26 : 10 | 76 : 4 | 84 : 1 | 184 : 1 | 193 : 16 | 218 : 4 | 227 : 21 | 233 : 2.
legem, 42 : 16 | 117 : 16 | 172 : 9 | 187 : 15.
legendo, 222 : 19.
legenti, 48 : 22.
legere, 131 : 5, 8.
leges, *nom.* 42 : 13 | 44 : 2 | 88 : 3 | 89 : 14 | 125 : 3 | 161 : 11 | 167 : 13, 17 | 219 : 3 | 226 : 4 | 227 : 20 | 230 : 17 | 231 : 27.
legi, *infin.* 221 : 2.
legibus, 6 : 10 | 8 : 12 | 15 : 8 | 40 : 21 | 44 : 3 | 160 : 12 | 163 : 8 | 217 : 17, 23.
legionarias, 106 : 18.
legionem, 119 : 4.
legiones, 25 : 18 | 50 : 18, 20 | 84 : 19 | 126 : 3 | 188 : 6 | 193 : 16.
legionibus, 48 : 26 | 51 : 14 | 129 : 5 | 135 : 10 | 145 : 20 | 170 : 22 | 193 : 14.
legionis, 95 : 14.
legionum, 103 : 2 | 145 : 1.
legis, *nom.* 27 : 6 | 200 : 5 | 226 : 24.
legitimos, 15 : 10.
legitimum, 6 : 22.

legum 125 : 18 | 166 : 4.
legundi, 139 : 18.
leniebant, 83 : 19.
lenire, 137 : 19.
leniri, 20 : 2.
lenitâ, 188 : 3.
leniter, 154 : 15.
lenitur, 67 : 4.
leniunda, 38 : 1.
leniùs, 112 : 27 | 140 : 16.
lenones, 159 : 17.
Lentuli, 39 : 11 | 40 : 17 | 48 : 5 | 52 : 5.
Lentulo, 25 : 20 | 34 : 23 | 37 : 7 | 46 : 14 | 51 : 9.
Lentulum, 36 : 7, 10, 22 | 50 : 7.
Lentulus, 14 : 7 | 32 : 10 | 34 : 5, 27 | 37 : 5, 6, 22 | 50 : 12 | 186 : 29 | 187 : 14.
leonem, 62 : 11.
Lepidani, 186 : 23.
Lepidi, 165 : 11 | 167 : 1.
Lepido, 15 : 7 | 157 : 1 | 164 : 8 | 167 : 21 | 168 : 5 | 169 : 7.
Lepidum, 165 : 2.
Lepidus, 165 : 4 | 168 : 13 | 169 : 5, 11.
lepos, 21 : 13.
Leptaſta, 173 : 20.
Lepti, 124 : 28.
Leptim, 78 : 1.
Leptis, 78 : 6.
Leptitani, 125 : 4.
Leptitanorum, 125 : 22.
liber, 5 : 7 | 46 : 23.
libera, 183 : 2 | 223 : 16.
liberâ, 219 : 21.
liberales, 7 : 16 | 46 : 1.
liberalibus, 188 : 3.
Liberalis, 204 : 20.
liberalitas, 29 : 2 | 45 : 18.
liberalitate, 39 : 1.
liberaliter, 9 : 23 | 149 : 4.
liberaret, 33 : 7.
liberè, 160 : 8 | 219 : 2.
liberi, 90 : 3 | 98 : 11 | 218 : 10.
liberis, 21 : 4 | 37 : 6 | 54 : 8 | 62 : 15 | 70 : 2 | 124 : 11 | 134 : 22 | 169 : 28 | 220 : 10 | 221 : 16.
liberiſque, 102 : 11 | 114 : 1.
liberiùs, 61 : 6.
liberiùſque, 213 : 12.
libero, 23 : 20 | 141 : 21 | 223 : 22.
liberorum, 80 : 21 | 212 : 4.
liberorumque, 63 : 18 | 103 : 15.
liberos, 24 : 10 | 39 : 8 | 41 : 2 | 62 : 5 | 66 : 4 | 73 : 5 | 87 : 16 | 131 : 15 | 168 : 5 | 177 : 13 | 189 : 20 | 204 : 8 | 212 : 10.
libertas, 18 : 17 | 45 : 7 | 160 : 11 | 163 : 13 | 168 : 9 | 222 : 26 | 223 : 12, 17.
libertate, 7 : 7 | 52 : 18 | 86 : 9 | 89 : 3 | 110 : 20 | 160 : 19 | 161 : 3 | 179 : 19 | 227 : 21.
libertatem, 6 : 19 | 17 : 10 | 23 : 20 | 27 : 4 | 32 : 7 | 52 : 13 | 59 : 12 | 86 : 12 | 87 : 3 | 90 : 2 | 98 : 4 | 99 : 4 | 135 : 15 | 163 : 15 | 179 : 15 | 184 : 2 | 185 : 13 | 186 : 3 | 191 : 14 | 217 : 7 | 219 : 7, 14 | 222 : 9, 29 | 224 : 17 | 225 : 9.
libertati, 96 : 7 | 182 : 3.
libertatis, 6 : 25 | 31 : 2 | 88 : 17 | 158 : 2 | 160 : 3 | 164 : 12 | 165 : 3 | 166 : 4 | 183 : 1 | 185 : 3 | 218 : 16 | 219 : 15.
liberti, 39 : 10.
libertis, 54 : 1.
libertos, 39 : 14.
liberum, 6 : 11 | 26 : 11.
libet, 82 : 8 | 227 : 25 | 232 : 29.
libidine, 223 : 9.
libido, 224 : 4.
libris, 36 : 23 | 75 : 18.
libuit : 224 : 4.
Libyes, 76 : 2 | 77 : 3, 6, 12.
Libys, 136 : 18.
liceat, 162 : 9.
liceatne, 188 : 17.
licebat, 11 : 6 | 133 : 15.
licentia, 41 : 9, 13 | 43 : 3 | 74 : 3 | 89 : 22 | 97 : 1 | 161 : 13.
licentiâ, 166 : 7 | 181 : 12 | 217 : 23 | 233 : 19.
licentiam, 7 : 3 | 10 : 16 | 148 : 25 | 165 : 16 | 183 : 7 | 212 : 25.
licentiùs, 152 : 20 | 213 : 12.
licentiùſque, 135 : 20.
licere, 128 : 25.
liceret, 29 : 13 | 148 : 14 | 188 : 19.
licet, 3 : 14 | 71 : 12, 18 | 73 : 5 | 108 : 4 | 132 : 6 | 148 : 5 | 162 : 12 | 185 : 13 | 196 : 19 | 210 : 1 | 227 : 24.
licèt, 28 : 5.
Licinium, 15 : 1.
lictor, 67 : 11.
licuerit, 72 : 4.
licuerunt, 218 : 4.
licuiſſet, 32 : 6.
licuit, 26 : 10 | 52 : 20.
lignea, 123 : 28.
Ligure, 140 : 5.
Ligures, 173 : 14.
Liguri, 140 : 10.
Ligurum, 95 : 12 | 125 : 9 | 145 : 14.
Ligus, 139 : 15, 24 | 140 : 16, 25 | 173 : 9, 10 | 201 : 16.
Limetanus, 97 : 2.
limoſa, 94 : 18.
limum, 125 : 16.
lingua, 11 : 22 | 76 : 13 | 125 : 18 | 208 : 17 | 215 : 23 | 222 : 5 | 227 : 14.
linguâ, 6 : 12 | 9 : 6 | 77 : 6 | 101 : 3 | 169 : 13 | 174 : 22 | 197 : 1 | 199 : 24 | 217 : 26 | 222 : 2 | 234 : 17.
linguæ, 182 : 10 | 228 : 1 | 229 : 22.
linguam, 128 : 13.
lintea, 200 : 26.
litibus, 227 : 4.
litora, 173 : 8, 11 | 202 : 23.
litteræ, 81 : 12 | 121 : 4.
litteras, 23 : 8 | 27 : 13, 17 | 35 : 3 | 36 : 22 | 82 : 19 | 120 : 15 | 121 : 8 | 128 : 10 | 133 : 3 | 150 : 12 | 170 : 27.
litteris, 21 : 5 | 36 : 14, 15 | 37 : 4 | 64 : 8, 14 | 82 : 11 | 122 : 6 | 131 : 9 | 141 : 23 | 222 : 18 | 224 : 7.
Livio, 219 : 26 | 220 : 1.
Livius, 205 : 22.
lixæ, 101 : 15, 25.
loca, 9 : 23 | 22 : 3, 10 | 23 : 14 | 34 : 12 | 46 : 6 | 67 : 9, 18 | 75 : 4 | 76 : 15 | 77 : 9 | 78 : 8, 11 | 79 : 15 | 93 : 3 | 94 : 23 | 104 : 5 | 108 : 12, 21 | 109 : 3 | 110 : 13 | 112 : 3, 7 | 123 : 23 | 124 : 10 | 126 : 11 | 137 : 9 | 148 : 18.
locare, 145 : 21.
locat, 54 : 6 | 105 : 7.
locata, 151 : 5.
locatæ, 203 : 31.
locati, 112 : 9.
locatus, 171 : 7.
locaverant, 204 : 9.
locaverat, 128 : 1 | 137 : 14 | 145 : 15.
loci, 35 : 16 | 53 : 5 | 67 : 20 | 81 : 2 | 94 : 16 | 103 : 10, 24 | 105 : 3 | 106 : 10 | 123 : 33 | 125 : 21 | 139 : 10 | 144 : 16 | 147 : 6 | 176 : 17 | 186 : 18 | 192 : 22.
locis, 7 : 18 | 20 : 22 | 51 : 19 | 92 : 9 | 95 : 9 | 106 : 1, 20 | 109 : 6, 23 | 112 : 18 | 119 : 6 | 124 : 18 | 126 : 10 | 128 : 7 | 232 : 12 | 135 : 13 | 138 : 19 | 144 : 21 | 190 : 15, 17 | 203 : 11 | 222 : 30.
loco, 8 : 19 | 20 : 4 | 24 : 6 | 52 : 8 | 53 : 12 | 105 : 15 | 107 : 1 | 109 : 12 | 111 : 1 | 113 : 8, 10 | 121 : 21, 23 | 124 : 12, 17 | 126 : 6 | 127 : 1 | 136 : 6 | 139 : 21 | 141 : 19 | 146 : 10 | 151 : 6 | 164 : 20 | 199 : 8 | 201 : 10 | 208 : 12 | 230 : 21 | 233 : 12.
locoque, 192 : 18.
locorum, 103 : 4 | 115 : 9 | 121 : 20 | 124 : 7 | 125 : 16 | 134 : 13 | 136 : 21 | 143 : 13 | 176 : 15 | 192 : 24 | 203 : 4.
locos, 76 : 10 | 86 : 5 | 117 : 20 | 125 : 11 | 135 : 18 | 143 : 3.
locum, 42 : 10 | 50 : 12 | 53 : 10 | 55 : 13 | 68 : 17 | 75 : 10 | 78 : 7 | 95 : 5, 15 | 101 : 13 | 102 : 24 | 104 : 14 | 105 : 12 | 107 : 5 | 109 : 26 | 111 : 18 | 126 : 19 | 127 : 19 | 130 : 11 | 137 : 26 | 139 : 2 | 140 : 12 | 152 : 18 | 170 : 20 | 182 : 10 | 186 : 14, 29 | 228 : 8 | 232 : 25.
locumque, 123 : 31.
locupletem, 129 : 15.
locupletes, 138 : 14.
locupletior, 231 : 14.
locupletiſſimis, 159 : 6.
locupletium, 19 : 4.
locus, 7 : 12 | 48 : 9 | 50 : 8 | 52 : 16 | 78 : 4 | 106 : 28 | 118 : 20 | 125 : 24 | 138 : 9 | 139 : 6 | 143 : 19 | 144 : 10 | 222 : 25.
locutum, 66 : 5 | 68 : 13.
locuturum, 153 : 5.
locutus, 39 : 26 | 64 : 8 | 85 : 12 | 141 : 21 | 147 : 14.
longa, 201 : 8.
longam, 2 : 3.
longè, 27 : 17 | 44 : 16 | 51 : 18 | 55 : 16 | 63 : 6 | 64 : 10 | 66 : 6 | 80 : 3 | 93 : 21 | 103 : 6 | 109 :

23 | 136 : 8 | 138 : 21 | 146 : 2 | 181 : 6 | 206 : 13 | 229 : 21.
longinqua, 203 : 17.
Longinus, 14 : 8.
longiſſimo, 203 : 34.
longius, 7 : 19 | 22 : 25 | 144 : 17 | 204 : 27.
loquar, 48 : 8 | 134 : 10.
loquax, 199 : 8 | 222 : 7.
loquendi, 73 : 9.
loqui, 62 : 12 | 116 : 12 | 146 : 17 | 181 : 1 | 225 : 2 | 229 : 5.
loquitur, 206 : 31.
lubebat, 101 : 14.
lubet, 73 : 4 | 133 : 20 | 153 : 21 | 168 : 7 | 197 : 19 | 216 : 12 | 217 : 20 | 220 : 24.
lubidine, 8 : 1 | 18 : 13 | 21 : 8 | 57 : 11 | 74 : 4 | 82 : 23 | 97 : 18 | 100 : 1 | 108 : 18 | 167 : 17 | 216 : 6 | 217 : 23.
lubidinem, 2 : 13 | 7 : 11 | 40 : 7 | 98 : 4 | 127 : 23 | 153 : 4 | 209 : 4.
lubidines, 214 : 2.
lubidini, 40 : 3 | 45 : 11 | 46 : 24 | 137 : 5 | 212 : 11 | 213 : 3, 13.
lubidinibus, 11 : 13.
lubidinis, 115 : 1 | 207 : 12.
lubidinosè, 43 : 4.
lubido, 3 : 3 | 5 : 20 | 11 : 7 | 19 : 5 | 22 : 23 | 40 : 4 | 42 : 18 | 59 : 11 | 81 : 15 | 87 : 11 | 97 : 13 | 129 : 12 | 135 : 2 | 225 : 16.
lubuerat, 96 : 4.
lubuit, 48 : 24.
Lucano, 176 : 17.
luces, 199 : 15.
lucis, 137 : 25.
luctu, 41 : 5 | 42 : 8 | 71 : 4 | 138 : 18.
luctuoſam, 53 : 8.
luctus, 56 : 4 | 167 : 6 | 218 : 11.
luculentam, 25 : 5.
Lucullo, 205 : 18.
Lucullum, 174 : 7 | 190 : 13 | 207 : 28.
Lucullus, 94 : 9 | 181 : 8 | 193 : 13.
ludibrio, 11 : 5 | 18 : 4 | 86 : 21 | 92 : 12 | 213 : 1 | 226 : 4.
ludificare, 94 : 3.
ludificati, 106 : 2.
ludum, 118 : 9.
lugubribus, 196 : 3.
lumen, 132 : 4 | 204 : 3.
lumine, 80 : 3 | 192 : 16.
Lurda, 173 : 29.
Luſitaniæ, 203 : 30.
Luſitanis, 170 : 16.
Lutariorum, 160 : 9.
lutulentus, 229 : 20.
lux, 144 : 24.
luxo, 204 : 12.
luxu, 11 : 11 | 49 : 4 | 62 : 7 | 159 : 9 | 166 : 7.
luxum, 58 : 15.
luxuria, 6 : 3 | 10 : 9 | 21 : 10 | 22 : 23 | 134 : 7.
luxuriâ, 45 : 9 | 210 : 22.
luxuriæ, 20 : 27 | 21 : 6 | 113 : 12 | 137 : 6 | 231 : 5.
luxuriæque, 101 : 19.
luxuriam, 46 : 24.
luxurioſè, 9 : 22.
luxurioſo, 142 : 1.
Lycaoniam, 193 : 14.
Lyciæ, 201 : 20.
Lyrici, 206 : 30.

M.

M. 14 : 9, 10 | 15 : 1, 7 | 20 : 15, 19, 22 : 8 | 25 : 3, 11 | 31 : 6 | 37 : 8, 21 | 43 : 14 | 44 : 14 | 49 : 8 | 54 : 4 | 74 : 8 | 82 : 17 | 87 : 9 | 97 : 14 | 99 : 10 | 155 : 21 | 157 : 1 | 158 : 5 | 163 : 14 | 164 : 10 | 169 : 7 | 187 : 1 | 199 : 8 | 207 : 10 | 219 : 26 | 220 : 1 | 222 : 1, 6, 12 | 225 : 24 | 226 : 4, 8, 10.
Macedoniâ, 92 : 22 | 173 : 4 | 197 : 15.
Macedoniam, 205 : 5.
Macedonico, 40 : 8.
Macedonicum, 158 : 4.
Macedonum, 189 : 3.
machinabantur, 16 : 3.
machinata, 174 : 7.
machinationibus, 139 : 6.
machinato, 175 : 7.
machinatum, 38 : 8.
machinis, 80 : 9.
mactari, 218 : 8.
maculas, 233 : 3.
madore, 176 : 22.
Mæcenas, 187 : 10.
magis, 1 : 5 | 2 : 6 | 5 : 6, 22 | 8 : 1, 12, 20 | 9 : 11 | 12 : 10 | 14 : 13 | 17 : 8 | 18 : 19, 22 | 19 : 19 | 31 : 9 | 37 : 13, 23 | 38 : 1 | 40 : 12, 15, 18 | 44 : 19 | 46 : 14 | 48 : 13 | 50 : 3 | 58 : 4, 14 | 59 : 6 | 60 : 5 | 61 : 14 | 62 : 15 | 63 : 15, 21 | 69 : 15 | 72 : 12 | 73 : 9 | 75 : 1 | 76 : 10 | 77 : 4, 11 | 79 : 13, 19, 23 | 80 : 15 | 89 : 7, 13 | 91 : 23 | 92 : 5 | 93 : 8, 13 | 94 : 5 | 97 : 12 | 98 : 6 | 102 : 6 | 107 : 15 | 108 : 14 | 109 : 1, 19, 22 | 110 : 26 | 111 : 14 | 112 : 17 | 118 : 9 | 122 : 9 | 123 : 17 | 124 : 5 | 128 : 16 | 134 : 13, 23 | 136 : 16, 21, 24 | 137 : 8 | 138 : 14 | 142 : 8, 13 | 143 : 22 | 144 : 3, 4 | 145 : 24 | 146 : 21 | 152 : 1 | 153 : 1 | 154 : 8 | 160 : 4 | 164 : 6, 14 | 167 : 19 | 168 : 9 | 183 : 8 | 186 : 2 | 190 : 5 | 199 : 8 | 202 : 13 | 204 : 8, 21 | 210 : 19 | 211 : 9 | 214 : 1 | 215 : 24 | 216 : 5 | 218 : 18 | 220 : 14, 18, 19, 26 | 221 : 22 | 222 : 2 | 223 : 2, 22 | 224 : 1, 15 | 225 : 20, 25 | 226 : 23 | 229 : 17.
magiſque, 5 : 22 | 6 : 21 | 7 : 4, 9 | 9 : 7 | 57 : 4 | 61 : 14 | 62 : 15 | 63 : 15 | 107 : 15 | 220 : 18 | 222 : 31 | 225 : 20.
magiſtratibus, 162 : 16 | 178 : 16 | 186 : 1 | 197 : 1 | 215 : 11 | 221 : 6 | 230 : 18.
magiſtratu, 32 : 2 | 37 : 5 | 115 : 7 | 221 : 1.
magiſtratui, 23 : 4.
magiſtratum, 60 : 2 | 94 : 10 | 100 : 11 | 183 : 2 | 213 : 9 | 216 : 8 | 233 : 12.
magiſtratus, 19 : 4 | 24 : 3 | 31 : 19 | 59 : 3 | 79 : 1 | 86 : 2 | 98 : 9 | 115 : 11 | 122 : 10 | 179 : 16 | 217 : 21.
magiſtratuum, 27 : 2 | 33 : 1 | 43 : 22 | 49 : 5 | 100 : 21 | 125 : 3.
magna, 8 : 4 | 14 : 1, 4 | 17 : 1 | 18 : 24 | 22 : 22 | 32 : 5 | 33 : 14 | 40 : 5, 9 | 48 : 19 | 53 : 2 | 65 : 4 | 68 : 8 | 71 : 15 | 73 : 15 | 79 : 2 | 91 : 17 | 95 : 9 | 106 : 19 | 110 : 22 | 111 : 16 | 113 : 5 | 114 : 14, 24, 29 | 116 : 11 | 119 : 20 | 134 : 14 | 139 : 5 | 147 : 15 | 161 : 9 | 175 : 15 | 183 : 6 | 191 : 15 | 203 : 19 | 210 : 24 | 214 : 9 | 219 : 13 | 220 : 16 | 221 : 10, 18 | 222 : 4 | 229 : 1 | 233 : 13.
magnâ, 3 : 12 | 4 : 3 | 5 : 12 | 23 : 9 | 34 : 11 | 43 : 15 | 54 : 10 | 55 : 5 | 67 : 15 | 79 : 14 | 91 : 19 | 100 : 19 | 110 : 14 | 111 : 13 | 112 : 15 | 113 : 5 | 117 : 18 | 124 : 8, 12 | 126 : 12 | 136 : 27 | 141 : 8 | 143 : 9 | 144 : 12 | 156 : 6 | 174 : 32 | 178 : 29 | 198 : 10 | 200 : 6 | 209 : 9 | 210 : 10.
magnâque, 36 : 12.
magnæ, 43 : 9 | 51 : 6 | 58 : 8 | 214 : 9 | 222 : 15.
magnam, 39 : 5 | 44 : 4 | 46 : 19 | 92 : 6 | 107 : 13 | 110 : 6 | 112 : 12 | 128 : 21 | 143 : 3 | 188 : 8 | 222 : 25 | 229 : 14.
magnamque, 7 : 15 | 216 : 7.
magnas, 34 : 19 | 51 : 4 | 100 : 3 | 127 : 4 | 191 : 3 | 230 : 9.
magni, 8 : 22 | 71 : 17 | 125 : 26 | 191 : 20.
magnifica, 18 : 19 | 40 : 9 | 61 : 4 | 129 : 4.
magnificæque, 8 : 2.
magnificè, 14 : 15 | 40 : 22 | 64 : 3 | 66 : 8 | 88 : 5 | 116 : 12 | 208 : 20.
magnifici, 8 : 14.
magnificum, 45 : 15 | 109 : 13.
magnis, 17 : 3 | 22 : 23 | 28 : 2 | 34 : 6 | 48 : 25 | 51 : 12 | 110 : 10 | 120 : 5 | 127 : 8 | 169 : 16 | 191 : 24 | 200 : 20 | 210 : 14 | 214 : 16.
magniſque, 94 : 14 | 114 : 21.
magnitudine, 20 : 3 | 24 : 8 | 31 : 11 | 39 : 7 | 49 : 5 | 71 : 8 | 85 : 3 | 100 : 5 | 119 : 7 | 120 : 12 | 125 : 13 | 204 : 18 | 214 : 7 | 217 : 10.
magnitudinem, 26 : 13 | 61 : 16 | 83 : 9 | 149 : 9 | 165 : 1 | 213 : 4, 10 | 214 : 15.
magnitudinis, 58 : 5.
magnitudo, 40 : 20 | 49 : 11.
magno, 26 : 3 | 41 : 11 | 51 : 19 | 59 : 13 | 79 : 25 | 107 : 18 | 119 : 16 | 126 : 2 | 141 : 16 | 190 :

9 | 200:7 | 218:17.
magnoque, 144:21.
magnos, 46:22.
magnum, 2:5 | 15:3 | 49:19 | 61:9, 20 | 76:12 | 101:21 | 123:20 | 125:15 | 136:17.
magnus, 48:21 | 49:7, 12 | 138:11 | 144:12.
majeſtas, 88:3.
majeſtatem, 73:6 | 82:8.
majeſtatis, 69:20 | 89:2.
major, 33:9 | 44:5 | 46:21 | 138:12 | 202:1 | 225:14.
majora, 13:10 | 136:16.
majore, 42:17 | 110:24 | 130:1 | 135:7 | 177:18 | 186:2 | 210:15 | 220:4.
majorem, 216:15 | 232:7.
majores, 10:14 | 26:12 | 33:15 | 40:7, 11 | 43:19 | 46:18 | 47:17 | 82:16 | 87:6 | 89:1 | 99:3 | 132:1 | 133:11, 15 | 160:9 | 180:7 | 183:3 | 197:23 | 202:24 | 222:34 | 229:29.
majoreſque, 211:18.
majoribus, 60:14 | 69:22 | 120:7 | 127:9 | 131:16 | 162:20 | 179:10 | 182:3 | 198:27 | 218:22 | 223:13 | 230:7.
majorum, 6:5 | 9:22 | 25:10 | 26:10 | 48:18 | 60:8 | 69:7 | 71:12 | 91:23 | 101:9 | 109:12 | 114:10 | 130:6 | 131:5 | 132:4, 19 | 135:1 | 141 | 22 | 159:7 | 160:6 | 163:11 | 198:4 | 223:14 | 230:12 | 234:7.
majus, 57:3 | 80:18 | 89:4 | 122:12 | 200:14 | 210:9 | 211:2 | 229:7.
majuſque, 60:5.
mala, 5:4 | 6:3 | 13:8 | 18:14, 23 | 33:4 | 42:10, 20 | 72:14 | 92:24 | 97:13 | 114:18 | 122:10 | 132:4 | 148:2 | 158:11 | 166:9 | 188:21 | 190:5 | 197:5 | 214:17 | 215:10.
malæ, 196:15.
malam, 110:16.
malaque, 17:6.
malarum, 4:9 | 45:19 | 97:21.
malaſque, 214:1.
malè, 40:6 | 45:11 | 89:22 | 109:2 | 147:8 | 156:1 | 176:19 | 207:28 | 225:28 | 228:13.
malebant, 8:21 | 15:1 | 31:5 | 43:24.
malebat, 8:10 | 50:2 | 92:22.
maledicendo, 225:27.
maledicere, 141:5.
maledicis, 228:15.
maledicit, 234:12.
maledicta, 25:12 | 225:24.
maledictis, 19:10 | 132:121:210:20.
malefaciendi, 202:20.
malefaciendo, 218:12.
malefaciendum, 197:3.
malefici, 75:15.
maleficia, 44:20.
maleficiis, 230:19.
mali, 7:6 | 15:13 | 46:10 | 65:16 | 71:7 | 159:4 | 181:5.
malificii, 90:16.
malique, 118:22.
malis, *nom.* 4:10 | 9:16 | 11:13 | 30:21 | 32:21 | 45:14 | 49:16 | 72:8 | 73:4 | 90:14 | 101:5 | 178:12 | 212:10 | 216:9 | 219:11 | 220:24 | 223:17.
malis, 65:11 | 191:25.
maliſque, 212:18.
malit, 81:17 | 91:14.
malitia, 219:28 | 221:12.
malitiâ, 80:20.
malitis, 90:13.
malivolentiâ, 4:2 | 10:9.
malle, 126:16 | 185:6.
malles, 147:16.
mallet, 121:3 | 128:5.
Malliana, 25:20.
Mallii, 22:26.
Mallium, 20:23 | 21:25 | 22:9 | 23:9 | 29:11, 12 | 53:17.
Mallius, 22:19 | 26:4 | 50:18 | 55:7.
malo, *nom.* 5:13 | 22:24 | 43:7 | 99:12 | 118:26 | 145:24 | 193:6 | 210:1 | 214:5, 11 | 220:1.
malo, 40:7.
malorum, 9:[illegible] | 38:10.
malos, 91:1[illegible] | 30:8 | 43:4 | 46:6, 26 | 88:16 | 165:17 | 166:12.
maloſque, 224:25.
maluerint, 131:14.
maluit, 217:13 | 218:6.
malum, 30:20 | 31:5 | 115:17 | 118:21 | 138:4 | 166:11 | 193:4 | 219:17, 23 | 224:24 | 225:8.
malumque, 223:11.
malunt, 160:7.
malus, 13:13 | 90:17 | 221:13 | 222:2.
Mamerci, 164:1.
Mamerco, 181:6.
Mamiliam, 117:16.
Mamiliana, 97:16.
Mamilius, 97:2.
manare, 204:27.
Manaſtabale, 62:2.
Manaſtabalis, 62:4 | 116:18.
mancipiorum, 101:16.
mandando, 183:2.
mandandum, 20:15.
mandat, 25:21.
mandata, 35:8 | 67:15 | 93:2 | 112:1 | 149:8, 16 | 167:1.
mandatis, 26:5.
mandatur, 122:16.
mandem, 202:11.
mandetis, 197:25.
maneas, 167:11.
maneat, 163:5.
manent, 111:4.
manentes, 146:10.
manere, 72:4 | 95:11 | 107:15.
manerent, 71:6.
manibus, 17:1 | 82:8 | 88:9 | 111:7 | 122:13 | 128:15 | 171:13 | 204:22.
manifeſta, 92:5.
manifeſtis, 48:18.
manifeſtos, 33:21.
manifeſtus, 93:9.
manipulis, 145:15.
manipulos, 104:10 | 105:6.
Manlii, 148:16.
Manlio, 122:16 | 147:14 | 155:21.
Manlium, 134:28 | 137:13 | 147:10.
Manlius, 47:17 | 145:13.
manſerant, 111:10.
manſerat, 233:7.
mansére, 125:7.
manſuetudine, 27:11 | 49:13.
manſuetudinem, 45:17.
manſuetudo, 47:9.
manſurum, 151:10.
Mantino, 123:1.
manu, 7:18 | 11:18 | 18:5 | 32:4 | 34:12, 21 | 36:11 | 43:17 | 48:25 | 61:21 | 63:1 | 67:15 | 69:10 | 70:19 | 79:14, 17, 24 | 83:1 | 87:5 | 89:7 | 96:8 | 101:3 | 102:26 | 111:11, 13 | 112:24 | 140:19 | 142:17 | 144:6 | 146:18 | 151:19 | 197:13 | 231:19.
manum, 104:16 | 106:4.
manus, 11:21 | 13:13 | 24:9 | 70:21 | 90:2 | 115:11 | 136:15 | 146:11 | 151:24 | 162:6 | 168:9 | 202:26 | 212:21 | 217:14 | 222:5 | 227:14.
manuum, 30:18.
mapalia, 77:1 | 203:15.
mapalibus, 102:20.
Marcello, 158:5.
Marcium, 26:4 | 193:13.
Marcius, 23:13 | 27:9.
Marcumque, 190:7.
mare, 75:11 | 76:12 | 77:3, 12 | 81:11 | 125:15 | 137:2 | 158:6 | 186:34 | 200:24 | 203:8, 9.
mari, 18:9 | 48:23 | 76:9 | 78:5 | 80:1 | 126:10 | 172:1 | 178:21 | 179:3 | 190:8, 10.
maria, 8:24 | 11:5 | 20[illegible] 10 | 175:10 | 198:7 | 204:16 | 214:7.
Marii, 116:2 | 122:12 | 128:16 | 135:9, 18 | 141:15 | 142:9 | 165:11 | 227:8.
Mario, 110:2 | 112:26 | 114:24 | 117:17 | 122:6 | 128:10, 18 | 129:13 | 141:6 | 143:1 | 147:8 | 148:12 | 150:12 | 154:23 | 207:10.
marique, 11:9 | 178:27.
maris, 75:9 | 174:9 | 176:23.
maritimâ, 78:1.
maritimum, 31:17.
marituma, 197:15.
maritumæ, 207:15.
maritumas, 178:10.
maritumis, 145:10.
Marium, 105:16 | 110:14 | 111:26 | 116:7 | 117:14 | 122:4, 14 | 123:2 | 136:25 | 140:3 | 143:10 | 146:18 | 148:14, 23 | 149:12 | 155:20.
Marius, 54:12 | 102:26 | 109:22 | 110:21, 25 |

215:13 | 117:6 | 128:32 | 129:11,15 | 134:26 | 135:6,23 | 138:11 | 139:2,11 | 140:5,24 | 144:2,9,22 | 145:9,23 | 146:15,27 | 148:16 | 149:13 | 156:5 | 198:11.
Maroneam, 200:29.
Marſico, 200:7.
Maſiniſſa, 61:17 | 62:4 | 64:13 | 71:14.
Maſiniſſæ, 61:22 | 69:4,17 | 82:10 | 92:15,19 | 116:18 | 117:9 | 152:13.
Maſſiliam, 27:15.
Maſſiva, 92:15,23.
Maſſivæ, 92:26 | 113:16.
Maſſivam, 93:6.
Maſſugradæ, 152:13.
materia, 76:11.
materiæ, 231:10.
materies, 9:2.
materno, 66:10 | 152:14.
matre, 202:2.
matres, 41:3.
matribus, 205:14 | 232:27.
matris, 204:35 | 226:14.
matronaſque, 186:10.
matura, 134:20.
maturabat, 170:25.
maturandi, 13:3.
maturandum, 164:23.
maturantes, 80:15.
maturaſſet, 16:3.
maturavêre, 126:8.
maturaverunt, 169:24.
maturè, 2:8 | 77:4 | 93:2,18,20 | 116:5 | 117:10 | 148:25 | 220:14.
maturent, 26:1.
maturet, 29:16.
maturetur, 71:16.
maturiùs, 67:8 | 100:6.
maturrumè, 167:14 | 169:5.
Mauri, 78:9 | 143:17 | 145:2 | 150:3 | 151:16.
Maurique, 204:13.
Mauris, 79:3 | 128:9 | 152:7.
Mauritaniâ, 19:6 | 170:13 | 173:20 | 175:11.
Mauritaniam, 74:14 | 78:8 | 114:15.
Mauro, 143:7 | 152:15.
Mauros, 77:6 | 146:10, 24 | 207:6.
Mauroſque, 127:16.
Maurum, 151:21.
Maurus, 151:5 | 155:3, 10.
maxima, 136:25.
maxuma, 5:20 | 8:11,17 | 14:6 | 23:4 | 31:14 | 34:15 | 48:14 | 60:1 | 64:10 | 103:21 | 113:17 | 137:20 | 163:7 | 191:16,19 | 214:13 | 218:23.
maxumâ, 30:21 | 41:13 | 54:18 | 68:9 | 72:2 | 111:19,22 | 119:3 | 158:8.
maxumæ, 65:17 | 89:11.
maxumam, 2:14 | 33:4 | 63:23 | 85:7 | 113:16 | 162:17 | 225:5.
maxumarum, 104:18.
maxumas, 7:18 | 67:25 | 88:1 | 103:24 | 197:4.
maxumè, 2:3 | 8:8 | 12:3 | 14:14 | 27:8 | 29:17 | 30:12 | 33:21 | 37:14 | 44:9 | 47:11 | 48:24 | 49:21 | 52:10 | 53:1 | 61:17 | 62:7 | 69:8 | 70:17 | 73:21 | 80:10 | 81:9 | 82:26 | 86:8,19 | 88:14 | 91:16 | 92:25,26 | 96:7 | 97:9 | 100:20 | 102:16 | 103:8 | 106:6 | 110:13 | 118:6 | 124:18 | 142:5 | 146:9 | 150:6 | 158:11,17 | 164:3 | 171:16 | 174:25 | 175:12 | 178:23 | 188:24 | 191:14 | 200:11 | 207:16 | 209:6 | 214:6 | 220:8 | 228:14 | 229:26.
maxumèque, 159:15 | 224:14.
maxumi, 159:21 | 160:5.
maxumis, 8:5 | 37:25 | 38:18 | 39:2 | 47:13 | 192:10 | 198:3, 29 | 221:6.
maxumo, 2:14 | 36:4 | 54:15 | 63:11 | 68:16 | 130:2 | 132:12 | 151:25 | 163:17 | 222:3 | 225:13.
maxumos, 179:1.
maxumum, 7:13 | 17:4 | 34:22 | 52:26 | 60:7 | 132:17 | 144:23 | 151:26 | 162:1 | 204:17 | 218:17 | 219:29 | 220:9 | 222:3.
maxumus, 153:15 | 228:5.
me, 4:10 | 5:4 | 18:20, 22 | 40:22 | 46:14 | 53:2,3 | 60:4 | 61:6 | 65:2,3 | 69:2,4,7,16 | 70:1,11 | 72:4,13 | 81:15,20,25,26 | 82:8 | 86:18 | 130:2,10,18 | 131:8,16 | 132:12,14 | 133:8,18 | 153:22,23 | 154:2 | 157:8 | 162:2 | 177:10,17,18 | 178:14 | 179:15 | 189:16 | 190:13,16 | 196:17 | 197:24 | 198:2 | 210:13 | 211:15 | 215:24,25 | 217:23 | 219:14 | 224:15 | 227:17 | 229:6,13,14 | 230:8,11,13,17,25,29 | 231:8,19,21,24,30 | 232:19,35.
meque, 29:4 | 65:5 | 134:18 | 154:3.
mea, 18:19 | 69:7 | 81:20 | 82:2,4 | 130:11 | 133:1 | 188:21 | 189:23 | 190:6 | 229:8 | 230:7 | 231:11 | 232:2.
meâ, 28:7 | 49:7 | 69:24 | 81:14 | 132:8 | 177:25 | 196:14.
meæ, 28:2,6 | 132:21 | 188:23 | 229:16.
meam, 68:15 | 131:11 | 133:8 | 216:12 | 230:29 | 231:7.
meamet, 132:6.
mearum, 232:4.
mearumque, 72:9.
meas, 177:15.
mecum, 28:5 | 44:17 | 52:8 | 134:16 | 230:15.
mederi, 96:17 | 213:19.
Medi, 76:8.
media, 98:5 | 104:4 | 152:6.
mediâ, 180:12.
medio, 16:17 | 102:4 | 104:1 | 125:26 | 171:8 | 187:8 | 204:28 | 206:3.
mediocrem, 63:21.
mediocres, 62:18.
mediocri, 138:23.
mediocria, 136:14.
mediocrique, 210:10.
mediocris, 217:24.
mediocriter, 221:10.
medios, 55:5, 14.
Medis, 77:2,7.
meditata, 215:23.
medium, 171:12 | 192:4 | 200:16 | 206:13.
medius, 28:4 | 66:11 | 187:10.
mehercle, 48:9.
mehercule, 134:13 | 167:18.
mei, 52:4 | 60:5 | 69:2 | 72:9 | 81:18 | 82:10 | 132:15 | 134:9 | 231:13.
meis, 28:2 | 29:1 | 69:22 | 73:3 | 131:18 | 132:22 | 190:1 | 191:5 | 230:7, 11, 12.
meliore, 215:25 | 230:21.
meliores, 66:4 | 67:25 | 168:12.
melioribus, 104:16.
melius, 58:16 | 203:18.
meliùs, 78:3 | 128:8 | 130:20 | 132:9 | 139:4 | 147:19 | 210:13.
meliuſque, 180:2.
membrum, 222:4.
memet, 59:15 | 130:8.
meminêre, 41:17.
meminerint, 54:7.
memineris, 35:6.
memineritis, 52:13.
meminiſſe, 109:18.
meminit, 205:21 | 207:12.
Memmii, 86:14.
Memmio, 91:11.
Memmius, 83:19 | 86:9 | 91:1,21 | 92:7.
memor, 55:9 | 150:9.
memorabant, 135:3.
memorabatur, 136:18.
memorabile, 5:9 | 125:23.
memorandi, 40:5.
memorando, 132:2.
memorantur, 46:5.
memorare, 7:17 | 125:24.
memorat, 92:3.
memorata, 196:22.
memoratu, 6:13 | 7:7 | 97:11.
memoravi, 6:2 | 16:18 | 21:19 | 51:10 | 67:6.
memoravimus, 82:17 | 84:16 | 91:19 | 97:15.
memorem, 11:3 | 96:1 | 222:1.
memorent, 221:19.
memorentur, 205:14.
memores, 4:8 | 13:16 | 30:15 | 52:20 | 54:17 | 104:11 | 111:18 | 143:20 | 182:10.
memoria, 59:13 | 82:

9 | 234 : 15.
memoriâ, 5 : 6 | 26 : 13 | 43 : 6 | 49 : 7 | 60 : 11.
memoriæ, 230 : 8.
memoriam, 2 : 3 | 133 : 16 | 156 : 2 | 160 : 16 | 229 : 24.
mene, 131 : 14.
mens, 30 : 4 | 44 : 16 | 218 : 19.
menſarum, 234 : 13.
menſe, 94 : 13 | 195 : 9 | 206 : 5.
menſem, 81 : 17.
menſtrua, 192 : 17.
mente, 17 : 7 | 37 : 11 | 117 : 1 | 224 : 22.
mentem, 13 : 5 | 138 : 15.
mentibus, 90 : 5 | 97 : 26.
mentiri, 230 : 28, 31.
mentitus, 38 : 7 | 229 : 13 | 230 : 24.
meo, 29 : 5 | 45 : 10 | 59 : 17 | 60 : 6 | 65 : 10 | 70 : 10, 14 | 71 : 2 | 72 : 10 | 87 : 4 | 131 : 17 | 133 : 21 | 177 : 8 | 178 : 6 | 196 : 22 | 197 : 2 | 214 : 14 | 215 : 20 | 231 : 20, 21.
meorum, 69 : 7 | 71 : 12 | 132 : 19.
meos, 153 : 27 | 196 : 20.
mercari, 12 : 6 | 101 : 19 | 103 : 8.
mercatis, 194 : 3.
mercatoribus, 101 : 17.
mercatus, 162 : 3.
mercede, 30 : 18 | 91 : 19 | 130 : 15 | 162 : 21 | 165 : 5 | 180 : 2.
mercedem, 160 : 7 | 161 : 11 | 169 : 29 | 189 : 10.
mercenarium, 231 : 22.
mercenarius, 227 : 13.
merces, 19 : 1 | 33 : 14 | 214 : 9.
mereantur, 203 : 25.
merenti, 114 : 2.
merentis, *pro merentes*, 145 : 17.
meridie, 103 : 27.
merita, 64 : 11 | 159 : 5 | 167 : 14.
meriti, 149 : 4.
merito, 133 : 14 | 177 : 11.
meritò, 42 : 19 | 43 : 3, 9 | 60 : 5 | 159 : 9 | 214 : 3 | 234 : 22.
meritos, 108 : 6.
meruerit, 150 : 11.
Meſopotameni, 207 : 12.
Meſopotamia, 204 : 29.
Meſopotamiâ, 191 : 21.
metabatur, 151 : 15.
Metelli, 103 : 19, 25 | 105 : 18 | 109 : 11 | 121 : 1, 2 | 128 : 31 | 169 : 33 | 178 : 11 | 230 : 2.
Metello, 102 : 12 | 103 : 15 | 106 : 27 | 109 : 15 | 110 : 2 | 114 : 23 | 115 : 15 | 119 : 22 | 122 : 6 | 123 : 2, 21, 30 | 124 : 9 | 175 : 17 | 199 : 11 | 201 : 8.
Metelloque, 100 : 9 | 125 : 7.
Metellum, 101 : 21 | 109 : 6 | 110 : 10 | 116 : 8 | 117 : 13 | 119 : 14 | 122 : 11 | 124 : 28 | 127 : 3.
Metellus, 23 : 13, 17 | 34 : 3 | 51 : 14 | 100 : 8 | 101 : 6 | 102 : 8, 22 | 103 : 6 | 104 : 22 | 105 : 20 | 106 : 17 | 107 : 24 | 108 : 5, 17 | 111 : 1, 22 | 112 : 3 | 113 : 6 | 114 : 8 | 117 : 1 | 118 : 3 | 119 : 1 | 122 : 2 | 123 : 12 | 124 : 16 | 128 : 1 | 135 : 9, 21 | 136 : 26 | 170 : 27 | 174 : 32 | 175 : 19, 21 | 176 : 6.
metiri, 24 : 8.
μέτωπον, 206 : 18.
Metrophanem, 178 : 29.
metu, 5 : 7 | 6 : 17 | 8 : 20 | 24 : 7 | 32 : 1 | 43 : 4 | 46 : 13 | 52 : 15 | 67 : 2 | 77 : 10 | 82 : 23 | 92 : 20 | 96 : 4 | 97 : 14 | 108 : 1 | 110 : 20 | 111 : 15 | 118 : 17 | 120 : 2 | 135 : 14, 20 | 136 : 15 | 138 : 10 | 143 : 20 | 145 : 9 | 151 : 4, 25 | 156 : 1 | 159 : 1 | 160 : 3, 18 | 164 : 21 | 166 : 6, 14 | 167 : 19 | 169 : 26 | 180 : 13 | 185 : 2 | 211 : 13 | 218 : 5 | 220 : 2 | 223 : 16, 18 | 227 : 19.
metuebat, 83 : 4.
metuendum, 164 : 12 | 211 : 10.
metuendus, 79 : 13.
metuens, 79 : 13 | 148 : 16.
metuentes, 97 : 8 | 137 : 28.
metuenti, 113 : 21.
metuerant, 124 : 27.
metuere, 88 : 16 | 121 : 22 | 133 : 5 | 154 : 13.
metuêre, 181 : 3.
metuit, 46 : 13 | 166 : 6.
metum, 88 : 14 | 94 : 2 | 150 : 21 | 153 : 4 | 164 : 15 | 166 : 8 | 179 : 18.
metus, 42 : 4 | 67 : 23 | 93 : 14 | 96 : 5 | 97 : 25 | 134 : 17 | 138 : 4 | 139 : 11 | 151 : 17 | 158 : 14 | 159 : 13 | 161 : 5.
metuſque, 120 : 13.
metuunt, 126 : 15.
meum, 25 : 15 | 59 : 15 | 65 : 2, 5 | 70 : 16 | 81 : 16, 23, 24 | 153 : 20 | 217 : 1 | 219 : 23 | 222 : 24 | 224 : 14.
meus, 68 : 14 | 69 : 23.
Micipſa, 62 : 2, 12 | 63 : 5, 22 | 66 : 7 | 68 : 14 | 70 : 1 | 74 : 6 | 116 : 19.
Micipsâ, 80 : 20.
Micipſæ, 64 : 9 | 67 : 23 | 81 : 18.
Micipſam, 66 : 16 | 154 : 2.
Midâ, 205 : 8.
mihi, 2 : 1 | 3 : 10, 15 | 4 : 6 | 5 : 1, 6 | 11 : 5 | 13 : 2 | 16 : 22 | 17 : 4, 5, 8 | 28 : 2 | 29 : 6, 17 | 40 : 5 | 42 : 3 | 44 : 16, 17 | 45 : 10, 16 | 46 : 14 | 48 : 22 | 49 : 1 | 59 : 4 | 65 : 8 | 68 : 14, 17 | 69 : 8, 10, 11, 24 | 71 : 11 | 73 : 6 | 81 : 18 | 87 : 3 | 129 : 22 | 130 : 8, 12, 17 | 131 : 11, 17 | 132 : 6, 8, 9, 10, 16 | 133 : 20 | 141 : 21 | 153 : 19 | 159 : 21 | 161 : 1 | 162 : 17 | 163 : 10 | 166 : 8 | 178 : 8 | 179 : 11 | 181 : 9 | 185 : 5 | 188 : 25 | 190 : 4 | 196 : 13, 16, 21 | 197 : 6 | 210 : 11 | 214 : 6 | 216 : 6, 11, 19 | 217 : 1 | 218 : 19 | 219 : 12 | 221 : 7 | 222 : 12, 15, 17 | 224 : 11, 15, 22 | 225 20 | 229 : 7, 12 | 230 : 1, 10, 27, 31 | 231 : 11, 12, 19, 25 | 232 : 1, 3 | 234 : 22.
miles, 101 : 25 | 102 : 6 | 139 : 15 | 202 : 19.
militabat, 116 : 6.
militando, 131 : 9.
militare, 104 : 19 | 180 : 3.
militarem, 200 : 29.
militares, 35 : 15.
militari, 101 : 14.
militaria, 43 : 21 | 105 : 3 | 127 : 8 | 131 : 5 | 132 : 20 | 145 : 7.
militaribus, 7 : 10 | 50 : 22 |
militaris, 2 : 6 | 54 : 9 | 61 : 19 | 63 : 2 | 118 : 11 | 134 : 15 | 187 : 5 | 188 : 1 | 219 : 17.
milite, 18 : 20 | 202 : 19.
milites, 10 : 4 | 13 : 15 | 51 : 25 | 52 : 5, 17 | 53 : 2 | 67 : 16 | 80 : 3 | 94 : 13 | 95 : 7 | 100 : 13 | 101 : 9, 12 | 105 : 8 | 106 : 17, 20, 28 | 108 : 2 | 110 : 23 | 113 : 2 | 116 : 10 | 117 : 2 | 118 : 13, 16 | 119 : 7 | 123 : 15 | 124 : 4 | 129 : 16 | 133 : 7 | 134 : 28 | 135 : 14 | 137 : 21 | 138 : 3, 15 | 139 : 9 | 140 : 18 | 141 : 1 | 142 : 11 | 144 : 14 | 145 : 2, 18 | 146 : 20 | 153 : 13 | 162 : 14 | 186 : 25 | 197 : 11 | 200 : 1 | 207 : 28 | 208 : 19.
militia, 129 : 11 | 215 : 15.
militiâ, 98 : 9 | 129 : 7 | 215 : 15 | 219 : 5.
militiæ, 100 : 14 | 103 : 4 | 108 : 6, 16 | 114 : 29 | 115 : 3 | 157 : 2 | 171 : 10 | 196 : 13 | 217 : 2 | 220 : 12 | 223 : 7.
militiæque, 6 : 5, 18 | 8 : 10 | 23 : 6 | 48 : 23 | 68 : 16 | 90 : 10 | 216 : 9 | 217 : 8 | 225 : 11.
militiam, 7 : 9 | 130 : 3 | 158 : 19 | 170 : 1 | 208 : 7.
militibus, 30 : 15 | 53 : 11, 16 | 93 : 19 | 95 : 13 | 96 : 18 | 101 : 15 | 135 : 12 | 138 : 7 | 141 : 6 | 144 : 6 | 145 : 22 | 177 : 24 | 191 : 5 | 199 : 5 | 204 : 1.
militibuſque, 143 : 2.
militis, 55 : 3.
militum, 10 : 1 | 50 : 19 | 54 : 12 | 67 : 29 | 98 : 11 | 101 : 6 | 105 : 15 | 106 : 27 | 107 : 10 | 108 : 24 | 114 : 4 | 115 : 5 | 168 : 11 | 172 : 19 | 190 : 12 | 200 : 6, 7 | 208 : 5.
mille, 119 : 8 | 150 : 19.
millia, 103 : 27 | 114 : 12 | 202 : 23.
millibus, 50 : 21 | 189 : 6 | 193 : 9.
millium, 105 : 19 | 123 : 22 | 137 : 26 | 151 : 16 | 174 : 19 | 204 : 28.
minæ, 83 : 6.
minari, 20 : 10 | 141 : 7.
Minerva, 228 : 4.

minimè, 7 : 3 | 229 : 13 | 231 : 4.
minimis, 229 : 18.
minimo, 229 : 13.
miniſteria, 188 : 5.
miniſtri, 83 : 17.
miniſtris, 92 : 4 | 198:29.
miniſtrum, 67 : 12.
mihitando, 104 : 21.
minitarentur, 39 : 9.
minitari, 110 : 3 | 210:24.
Minoe, 205 : 4.
Minois, 173 : 18.
minor, 11 : 8 | 20:6 | 231: 12.
minore, 42 : 16 | 108 : 19 | 197 : 17.
minorem, 192 : 9.
minores, 8 : 3 | 24 : 3 | 41: 16 | 46 : 12.
minoris, 91 : 14.
Minucio, 92:18, 22.
minuebatur, 20 : 21 | 79 : 23.
minuendæ, 77 : 15.
minueris, 220 : 11.
minuitur, 9 : 17.
minuma, 8 : 11 | 41 : 13.
minumè, 41 : 14 | 44: 8 | 59:4 | 71 : 1 | 72: 11 | 226: 11.
minumi, 222 : 15.
minumis, 221 : 6.
minumùm, 62 : 12 | 147: 22.
minumus, 66 : 9.
minùs, 3 : 5 | 13 : 11 | 20 : 9 | 21 : 8 | 30:20 | 31 : 4 | 42 : 21 | 43 : 20 | 44 : 4 | 50 : 3 | 65: 2 | 70 : 12 | 75 : 4 | 77: 12 | 80 : 22 | 95 : 17 | 98 : 7 | 102 : 21 | 102 : 22 | 106 : 17 | 111 : 20 | 123 : 11 | 144 : 15 | 151: 23 | 153 : 24 | 160 : 6 | 168 : 4 | 169 : 7 | 197 : 15 | 217:21 | 220: 14, 26 | 221 : 16 | 223 : 13.
mirabilem, 216 : 15.
mirabilia, 114 : 25.
mirandum, 30 : 21 | 220: 17 | 226 : 11.
mirari, 10 : 3 | 115 : 18 | 160 : 6 | 181 : 3.
miratur, 231 : 5.
mirè, 163 : 2.
mirum, 47 : 1 | 231 : 4, 22, 29.
miſcendo, 147 : 17.
miſcere, 8 : 25 | 67 : 19.
miſceret, 128 : 27.
miſceri, 3 : 1 | 188 : 22 | 219 : 20.
miſcuère, 76 : 14.
miſerabile, 29:17 | 107:29.
miſerabili, 91 : 16.
miſerabilis, 106 : 11.
miſeram, 18 : 3, 15 | 227: 18.
miſerandam, 69 : 18.
miſerando, 81 : 10.
miſerant, 125 : 5 | 178:30.
miſerantem, 113 : 23.
miſerari, 24 : 10.
miſerat, 67 : 27 | 84 : 8 | 127: 12 | 136 : 9 | 173: 21.
miſerati, 41 : 1.
miſerationem, 160 : 15.
miſère, 68 : 8 | 187:13.
miſereamini, 47 : 7.
miſereretur, 33 : 5.
miſereri, 71 : 13 | 128:28.
miſeri, 26 : 8.
miſeria, 82 : 4 | 160 : 3.
miſeriæque, 9 : 1.
miſeriam, 47 : 10.
miſeriarum, 69 : 6 | 72:9.
miſerias, 72 : 5 | 138 : 18 | 145 : 26 | 171 : 24.
miſericordes, 46 : 2.
miſericordia, 47 : 9 | 89 : 20.
miſericordiâ, 27 : 10 | 40: 6 | 49 : 13.
miſericordiam, 45 : 17 | 91 : 13.
miſericordiane, 118 : 25.
miſeriis, 4 : 12 | 33 : 2 | 42 : 8 | 70 : 14 | 196:17.
miſerint, 104: 13.
miſeris, 27 : 5 | 49 : 16 | 81 : 21.
miſeriti, 26 : 12.
miſero, 73 : 6 | 196 : 18.
miſerorum, 28 : 7 | 161 : 22 | 218 : 9.
miſeros, 202 : 13.
miſerrumâ, 177 : 12.
miſerrumis, 119 : 10.
miſerrumum, 69 : 12 | 189 : 12.
miſerum, 70 : 1.
miſi, 35 : 5.
miſit, 79 : 20 | 108 : 11 | 140 : 6 | 177 : 13.
miſſa, 111 : 20 | 124 : 2.
miſſæ, 122 : 7.
miſſi, 23 : 14 | 126 : 8.
miſſionem, 115 : 15.
miſſis, 128 : 31 | 148:12.
miſſitare, 94 : 22.
miſſos, 80 : 11 | 82 : 21 | 193:17.
miſſum, 37 : 21 | 110:15 | 151 : 3 | 153 : 7 | 226: 19.
miſſurum, 80 : 26 | 96 : 2 | 148 : 14.
miſſus, 16 : 7 | 31 : 18 | 117:11 | 150:14 | 153:25.
miſtam, 111 : 9.
mitem, 187 : 7.
Mithridatem, 183 : 13.
Mithridates, 165 : 13 | 188 : 16 | 199 : 20 | 202 : 2.
Mithridaticum, 31 : 17.
Mithridatis, 159 : 15 | 195 : 9 | 197 : 14.
mittatis, 130 : 21.
mittebantur, 35:14 | 174:2.
mittebat, 63 : 6 | 103:17.
mittenda, 224 : 9.
mittendo, 100 : 17.
mittendum, 82 : 11.
mittere, 16 : 1 | 103 : 15. 111 : 9 | 118 : 20 | 140: 19 | 145 : 20.
mitteret, 63 : 4 | 125 : 1 | 147 : 9 | 150 : 13.
mitteretur, 91 : 3.
mittit, 26 : 4 | 27 : 13 | 35 : 1 | 68 : 4 | 84 : 7 | 102 : 10 | 111 : 26 | 120 : 15 | 128 : 20, 30 | 143 : 4 | 152 : 17.
mittitur, 85 : 8.
mitto, 81 : 14.
mittundoque, 177 : 14.
mittunt, 82 : 20.
mittuntur, 114 : 6.
mobile, 138 : 10.
mobiles, 150 : 2 | 155 : 5.
mobili, 102 : 13 | 118 : 6.
mobilitate, 39 : 7 | 110 : 22 | 136 : 11.
moderabitur, 43 : 19.
moderandi, 217 : 15.
moderantur, 223 : 8.
moderari, 128 : 13.
moderata, 122 : 10.
moderati, 10 : 12.
moderator, 161 : 7.
moderatum, 101 : 23.
moderatur, 42:19 | 226:5.
moderatus, 99 : 11.
modeſtè, 233 : 20.
modeſtèque, 97 : 24.
modeſtia, 31 : 15.
modeſtiâ, 101 : 4 | 212 : 13.
modeſtiæ, 12, 7 | 49:20.
modeſtiam, 9 : 20 | 42 : 2 | 132 : 13 | 213 : 5.
modeſtiamque, 216 : 12.
modeſtiâque, 98 : 12.
modeſtiſſimæ, 63 : 9.
modeſto, 21 : 12 | 50 : 1 | 138 : 13 | 158 : 15.
modeſtus, 174 : 4.
modi, 32 : 13 | 45 : 4, 15 | 123 : 28.
modica, 198 : 24.
modicè, 154 : 5.
modicos, 129 : 21.
modicus, 115 : 1.
modiis, 184 : 2.
modis, 5 : 21 | 11 : 14 | 13 : 8 | 18 : 13 | 21 : 16 | 23 : 5 | 73 : 17 | 96 : 12 | 109 : 17 | 173 : 5.
modo, 7 : 3 | 20 : 14 | 27: 8 | 34 : 11 | 50 : 16 | 52 : 6 | 63 : 3 | 67 : 5 | 68 : 13 : | 75 : 17 | 86 : 4, 13 | 93 : 1, 22 | 98: 12 | 100 : 4 | 104 : 22 | 106 : 26 | 107:12 | 113: 5 | 115 : 8 | 123 : 33 | 128 : 30 | 129 : 18 | 137 : 23 | 146 : 5, 12 | 148 : 24 | 149 : 11 | 150 : 8 | 159 : 8 | 169: 35 | 183 : 12 | 184 : 8 | 210 : 12 | 212 : 14 | 215: 13 | 217 : 4 | 218 : 19 | 219 : 12 | 224 : 8, 16 | 225 : 23.
modò, 13 : 6 | 16 : 2 | 32 : 13 | 33 : 3 | 43 : 21 | 46 : 17 | 51 : 2 | 67 : 3 | 81 : 5 | 94 : 3 | 99 : 6 | 102 : 4 | 103 : 14 | 106: 3 | 110 : 2 | 111 : 6, 7 | 112 : 21, 23 | 114 : 19 | 116 : 10 | 117 : 4 | 119: 19 | 121 : 2 | 123 : 9, 18, 26 | 124 : 2, 22 | 125 : 18 | 128 : 4 | 129: 3 | 136 : 5, 20 | 137 : 1 | 139 : 21, 23 | 144 : 5 | 147 : 3 | 155 : 7 | 175 : 10 | 177 : 19 | 178 : 13 | 179 : 14 | 182 : 1 | 192 : 29 | 198 : 30 | 199 : 16 | 203 : 12, 18 | 210 : 8 | 212 : 3 | 213 : 6, 7 | 216 : 8 | 217 : 3 | 227: 12 | 233 : 27 | 234 : 3.
modum, 9 : 20 | 10 : 13 | 20 : 27 | 102 : 1 | 175 : 6 | 187 : 5 | 198 : 13 | 200 : 26 | 208 : 10 | 225 : 26.
modus, 31 : 16.
mœnia, 6 : 11 | 47 : 7 | 48 : 12 | 81 : 3 | 83 : 8 | 110 : 10 | 111 : 2 | 112: 21 | 124 : 17 | 138 : 5 | 176 : 22 | 202 : 25 | 221: 15.
mœnibus, 80 : 7 | 84 : 18 | 113 : 10 | 136 : 20, 28 | 141 : 4 | 174 : 28.
mœnium, 81 : 4 | 172 : 20 | 192 : 3.
mœror, 56 : 4 | 96 : 5.
mœrore, 71 : 4.
mœrori, 218 : 15.
mœſtus, 119 : 2.

molem, 179: 3.
moleſtiſſumis, 227: 26.
moliri, 22: 3 | 67: 2.
molles, 12: 4.
molli, 21: 12.
mollire, 91: 24.
mollis, 201: 24.
molliter, 14: 16 | 128: 13.
mollitiâ, 47: 12 | 164: 14.
mollitiem, 120: 15 | 133: 18.
molliverant, 10: 1.
mollius, 210: 6.
monebat, 39: 17 | 103: 12.
moneo, 52: 12 | 65: 9 | 90: 6 | 178: 7 | 182: 3 | 191: 25.
monere, 86: 11 | 112: 24 | 115: 18 | 120: 16.
monerem, 52: 4.
monet, 44: 19 | 78: 4 | 104: 10 | 114: 1 | 210: 14.
monitorem, 131: 2.
monitores, 232: 4.
monitus, 151: 12.
mons, 103: 27 | 126: 1 | 138: 23 | 170: 16.
monte, 104: 23 | 105: 15 | 173: 29 | 188: 6.
montem, 104: 9 | 105: 19 | 158: 19 | 192: 17.
montes, 11: 5 | 198: 20.
montibus, 18: 9 | 51: 20.
montis, 94: 17 | 139: 19 | 204: 7.
montis, *pro montes*, 51: 2, 12 | 53: 13 | 197: 13.
montiſque, *pro monteſque*, 20: 10.
montium, 51: 17.
monuêre, 147: 15.
monuit, 64: 4.
monumenta, 71: 12.
mora, 94: 3 | 101: 7.
morâ, 32: 19 | 35: 18 | 36: 9 | 85: 11 | 94: 11 | 114: 13 | 117: 10 | 170: 6.
morabatur, 107: 25.
moræ, 94: 1.
moram, 85: 4.
morando, 83: 4.
moranti, 190: 9.
morantibus, 171: 11.
morari, 126: 13 | 141: 14 | 188: 22.
moras, 86: 11 | 103: 18 | 123: 12 | 128: 4.
morati, 146: 14.
moratus, 108: 5 | 124: 13 | 192: 1.
morbi, 30: 3 | 202: 12.
morbis, 116: 19.
morbo, 62: 3 | 64: 18 | 151: 11 | 225: 14, 25 | 234: 17.
morbos, 117: 8.
morbus, 75: 14.
more, 6: 12 | 7: 2 | 23: 4 | 26: 10 | 30: 6 | 38: 10 | 48: 18 | 53: 7 | 66: 7 | 87: 7 | 91: 23 | 99: 12 | 101: 14 | 108: 6, 21 | 109: 12 | 113: 12 | 114: 10 | 117: 2 | 135: 1 | 139: 20 | 143: 18 | 144: 19 | 158: 16 | 180: 5 | 189: 13 | 201: 9 | 210: 19 | 212: 13 | 217: 24.
morem, 9: 22 | 43: 25 | 63: 8 | 91: 6 | 175: 4 | 182: 9 | 190: 16 | 191: 20 | 205: 13 | 208: 17.
mores, 6: 2 | 8: 11 | 15: 13 | 42: 2 | 46: 1 | 49: 10 | 108: 17 | 134: 9 | 159: 7 | 220: 8 | 229: 10.
moreſque, 132: 15.
mori, 73: 5 | 161: 14 | 232: 18.
moribus, 3: 4 | 4: 10 | 5: 10 | 6: 4, 14 | 10: 6 | 30: 21 | 32: 11 | 45: 14 | 49: 8 | 50: 15 | 52: 1 | 60: 13 | 76: 4 | 100: 5 | 101: 5 | 111: 16 | 133: 13, 18 | 158: 8 | 212: 26 | 219: 11 | 221: 18 | 229: 4, 25 | 234: 18.
moriebantur, 199: 3.
moriendum, 198: 2.
moriens, 68: 14.
moritur, 66: 7.
mors, 43: 12 | 184: 4 | 197: 8, 21 | 225: 18.
mortalem, 138: 14.
mortales, 3: 6 | 10: 14 | 29: 19 | 41: 12, 17 | 75: 16 | 87: 10 | 97: 22 | 103: 9 | 108: 24 | 211: 4 | 212: 10 | 215: 21 | 216: 16 | 221: 17 | 223: 19.
mortali, 121: 21 | 216: 2.
mortalibus, 58: 5 | 117: 15 | 195: 5 | 219: 30.
mortalis, *pro mortales*, 2: 5 | 9: 5 | 27: 4 | 45: 9 | 65: 7 | 79: 14 | 84: 8, 22 | 100: 1 | 114: 3 | 209: 2 | 225: 17.
mortalis, 214: 19.
mortalium, 6: 15 | 18: 7 | 41: 8 | 42: 10 | 57: 6 | 58: 16 | 62: 17 | 175: 3 | 185: 9 | 202: 24 | 224: 23.
morte, 46: 5 | 48: 3 | 71: 5 | 177: 12 | 199: 3 | 226: 25.
mortem, 33: 2 | 42: 9 | 73: 20 | 82: 6 | 196: 18 | 210: 23.
mortemque, 3: 9.
mortis, 96: 4.
mortuo, 181: 4 | 189: 15 | 196: 21 | 232: 18.
morum, 61: 6.
mos, 23: 16 | 62: 8 | 97: 20 | 127: 14 | 188: 12 | 213: 2 | 215: 8.
motu, 155: 11.
motus, 33: 23 | 91: 24 | 204: 23 | 208: 18.
movebat, 25: 1.
movebatur, 107: 15.
movemini, 185: 12.
movent, 167: 1.
moverant, 20: 5.
movere, 18: 24 | 21: 12 | 51: 3 | 102: 2 | 212: 23 | 232: 33.
moveri, 23: 12 | 82: 2 | 92: 21 | 99: 1.
movet, 213: 7.
movit, 51: 17 | 157: 8.
mox, 126: 4 | 135: 19 | 137: 19 | 140: 1 | 170: 22 | 180: 9 | 185: 2 | 189: 5 | 197: 22 | 214: 5.
muliebre, 175: 1.
muliebri, 161: 16.
muliebria, 11: 8.
muliebribus, 47: 14.
mulier, 21: 4 | 173: 9, 10.
muliere, 20: 8.
mulieres, 11: 8 | 20: 25 | 24: 8 | 118: 19 | 141: 10 | 192: 16 | 231: 7.
mulieribus, 133: 21.
mulieris, 67: 20 | 173: 15.
mulierum, 169: 30 | 212: 4 | 218: 11.
mulio, 204: 15.
multa, 4: 6 | 12: 11 | 16: 16, 19 | 19: 20 | 21: 3, 6, 18 | 22: 2, 6, 8 | 25: 16, 19 | 35: 20 | 40: 14 | 43: 15 | 45: 8 | 48: 22 | 49: 2 | 61: 18 | 62: 16 | 66: 14 | 74: 11 | 81: 9 | 83: 7 | 86: 12, 18 | 92: 26 | 102: 15 | 108: 22 | 135: 13 | 148: 5 | 152: 15 | 157: 4 | 189: 7 | 192: 31, 34 | 196: 13 | 198: 5, 22 | 216: 11 | 220: 4 | 222: 19 | 224: 8.
multâ, 170: 4.
multæ, 21: 13 | 59: 1 | 84: 16 | 130: 7.
multam, 216: 7.
multaque, 200: 7 | 220: 18.
multâque, 63: 9.
multarum, 100: 15 | 131: 1 | 142: 4.
multas, 122: 15.
multato, 179: 6.
multi, 3: 6, 15 | 14: 11 | 30: 14 | 41: 9 | 55: 22 | 59: 14 | 86: 1 | 87: 10 | 103: 9 | 108: 24 | 109: 8 | 128: 15 | 138: 1 | 145: 25 | 147: 2 | 161: 3 | 173: 22 | 198: 5 | 206: 35 | 211: 4 | 216: 9 | 218: 7 | 231: 26, 27, 28.
multiplex, 169: 8.
multipliciter, 222: 28.
multique, 142: 6 | 174: 7 | 208: 12.
multis, 4: 12 | 13: 8 | 17: 3 | 30: 11 | 49: 6 | 76: 7 | 86: 15 | 93: 6 | 112: 3 | 113: 17 | 114: 18, 21 | 117: 14 | 121: 18 | 138: 19 | 139: 11 | 142: 11 | 143: 15 | 149: 6 | 152: 16 | 153: 17 | 154: 6 | 161: 9 | 179: 11 | 188: 25 | 201: 27 | 208: 15 | 211: 10, 11 | 219: 30 | 225: 4, 12.
multiſque, 192: 5.
multitudine, 23: 9 | 30: 1 | 35: 19 | 44: 1 | 46: 9 | 67: 28 | 79: 16 | 95: 7 | 111: 17 | 127: 18 | 143: 9 | 144: 18 | 201: 2 | 223: 23.
multitudinem, 22: 9 | 49: 3 | 77: 8 | 98: 7 | 127: 6 | 151: 22 | 152: 3 | 190: 17.
multitudini, 29: 13.
multitudinis, 77: 15.
multitudinum, 39: 13.
multitudo, 34: 10 | 53: 4 | 80: 6 | 92: 10 | 116: 11 | 180: 5 | 210: 19 | 219: 10, 22 | 223: 15.
multo, 63: 9 | 68: 3 | 124: 21 | 186: 29.
multò, 18: 15 | 29: 17 | 46: 20 | 62: 7 | 90: 15 | 109: 1 | 132: 6 | 133: 4 | 136: 21 | 137: 25 | 148: 2 | 166: 8

177 : 24 | 195 : 9 | 208 : 3 | 210 : 9 | 218 : 23 | 220 : 9 | 231 : 12.
multòque, 210 : 9.
multorum, 64 : 6 | 204 : 28.
multos, 9 : 5 | 19 : 12 | 31 : 5 | 33 : 11 | 36 : 21 | 63 : 18 | 79 : 14 | 100 : 1 | 114 : 3 | 139 : 14 | 143 : 24 | 170 : 11 | 201 : 12.
multoſque, 45 : 9 | 84 : 21.
multum, 70 : 16.
multùm, 22 : 12 | 55 : 2 | 58 : 3 | 78 : 1 | 99 : 4 | 106 : 15 | 124 : 5 | 152 : 11 | 155 : 11 | 231 : 11.
multùmque, 140 : 22 | 153 : 2.
multus, 123 : 21 | 129 : 2 | 142 : 15.
multuſque, 21 : 13.
Muluchâ, 138 : 22.
Mulucham, 79 : 2 | 154 : 1.
Mulvio, 35 : 12.
munditias, 133 : 21.
munditiis, 115 : 4.
munera, 68 : 8.
munere, 185 : 14 | 219 : 22.
muneribus, 39 : 2 | 68 : 4 | 79 : 10 | 127 : 9.
munia, 178 : 24 | 184 : 1.
municipia, 24 : 1 | 44 : 9 | 46 : 8 | 52 : 15 | 215 : 17.
municipiis, 14 : 11 | 233 : 17.
munificentia, 49 : 12.
munificentiâ, 63 : 17 | 153 : 24.
munificentiam, 149 : 5 | 216 : 18.
munificus, 149 : 7.
munimenta, 69 : 2 | 144 : 13 | 176 : 22.
munimentis, 145 : 21.
munimento, 88 : 13 | 105 : 21 | 112 : 1 | 137 : 21 | 143 : 12.
munimentum, 103 : 13 | 106 : 32.
munire, 102 : 2 | 145 : 19.
muniri, 218 : 4.
munita, 84 : 15 | 108 : 12, 22 | 112 : 3 | 135 : 13 | 136 : 12 | 137 : 10.
munitaque, 124 : 1.
munitæ, 113 : 10.
munitam, 25 : 17.
munitas, 7 : 19.
muniti, 136 : 20 | 190 : 17.
munitionem, 95 : 14.
munitiones, 81 : 10 | 192 : 18.
munitionis, 170 : 6.
munitiores, 210 : 2.
munitis, 128 : 8.
munito, 102 : 23.
munitos, 124 : 7 | 143 : 3.
munitum, 110 : 26 | 124 : 17.
munitumque, 136 : 27.
munitus, 91 : 20.
muniverat, 111 : 10.
muniunt, 50 : 9.
Murena, 34 : 4.
muris, 174 : 29 | 200 : 20 | 204 : 8.
muro, 53 : 1 | 141 : 5, 11.
muros, 187 : 3.
murum, 7 : 14 | 94 : 17 | 111 : 6 | 112 : 8 | 113 : 1 | 124 : 23 | 141 : 14 | 171 : 13 | 176 : 10 | 203 : 21.
muſſantes, 164 : 13.
muſſantibus, 181 : 2.
mutabant, 196 : 16.
mutandi, 76 : 12.
mutandum, 203 : 18.
mutant, 150 : 3.
mutantes, 182 : 4.
mutare, 77 : 5 | 101 : 13, 17 | 123 : 9 | 128 : 23 | 136 : 11.
mutari, 2 : 18 | 30 : 8 | 130 : 20.
mutaſtis, 185 : 12.
mutata, 162 : 14.
mutatâ, 37 : 11.
mutatio, 200 : 32.
mutationes, 59 : 8.
mutato, 174 : 11.
mutatum, 104 : 14.
mutatur, 125 : 17.
mutaverant, 140 : 13.
mutaverit, 165 : 6.
mutaviſſe, 60 : 5.
mutaviſſent, 110 : 22.
mutavit, 52 : 24 | 196 : 10.
Muthul, 103 : 26.
Mutinam, 171 : 6.
mutuam, 20 : 23 | 231 : 8.
mutuum, 142 : 13 | 173 : 26.
myoparonibus, 178 : 27.
myrtetis, 104 : 3.
Myſii, 205 : 18.

N.

NAbdalſa, 120 : 10 | 121 : 4, 11.
Nabdalſam, 120 : 4.
naſti, 31 : 8 | 187 : 12 | 192 : 32 | 193 : 1.
naſtus, 173 : 13.
næ, 47 : 9 | 131 : 20 | 213 : 15.
nam, 2 : 4, 7, 9 | 3 : 1 | 4 : 7 | 5 : 8 | 6 : 17 | 7 : 5 | 9 : 12 | 11 : 3, 17 | 12 : 5 | 17 : 6, 10 | 30 : 7 | 31 : 6 | 33 : 9 | 37 : 8 | 38 : 15 | 40 : 19 | 42 : 4 | 44 : 20 | 48 : 7 | 52 : 24 | 53 : 4, 12 | 55 : 12, 21 | 57 : 3 | 58 : 6 | 59 : 6 | 60 : 7 | 63 : 7 | 65 : 4, 16 | 66 : 1, 16, 18 | 67 : 13 | 75 : 14 | 77 : 3, 5 | 78 : 2 | 81 : 24 | 82 : 3 | 84 : 16 | 86 : 20 | 89 : 17, 21 | 90 : 2, 12 | 94 : 17 | 96 : 15 | 97 : 23 | 98 : 14 | 99 : 2 | 101 : 10 | 103 : 4 | 105 : 1 | 106 : 27 | 107 : 13, 25 | 111 : 10 | 112 : 26 | 115 : 9 | 118 : 5 | 119 : 23 | 123 : 17 | 124 : 5, 15 | 125 : 4, 12, 15 | 126 : 11 | 128 : 3, 11 | 129 : 15, 22 | 130 : 9 | 131 : 6 | 132 : 2, 14 | 133 : 20 | 134 : 6, 11, 14, 24 | 135 : 8 | 136 : 8, 21 | 137 : 6, 11 | 139 : 1, 4, 8 | 142 : 7 | 145 : 8 | 146 : 17 | 148 : 7, 11 | 149 : 6 | 152 : 14, 20 | 153 : 23 | 158 : 4, 11 | 160 : 10 | 161 : 5 | 162 : 13 | 164 : 7 | 165 : 17 | 167 : 20 | 172 : 9, 14 | 173 : 10 | 176 : 22 | 179 : 5, 8 | 181 : 4 | 189 : 16 | 194 : 7 | 196 : 19 | 197 : 8, 25 | 202 : 16, 17 | 206 : 25 | 210 : 4, 17 | 214 : 14 | 215 : 4, 9, 14, 25 | 218 : 1, 13 | 220 : 12, 17, 23 | 221 : 11, 21 | 222 : 26 | 223 : 23 | 224 : 14 | 225 : 18 | 230 : 28 | 231 : 6 | 234 : 5.
namque, 9 : 2 | 13 : 3 | 20 : 16 | 21 : 17 | 30 : 1 | 31 : 12 | 33 : 23 | 37 : 13 | 43 : 10 | 98 : 3 | 101 : 23 | 133 : 9 | 174 : 9 | 176 : 14 | 178 : 6, 16 | 184 : 3, 8 | 188 : 27 | 191 : 14 | 197 : 11 : 203 : 3 | 213 : 19 | 217 | 3 | 224 : 22 | 225 : 10.
Naphthas, 193 : 12.
Narbone, 202 : 9.
narrandi, 5 : 10.
narrare, 8, 10.
narraverim, 75 : 5.
narravit, 20 : 14.
naſcenti, 225 : 5.
Naſica, 84 : 2.
natam, 227 : 16.
nati, 88 : 8.
nationes, 2 : 13 | 8 : 23 | 17 : 12 | 75 : 4 | 220 : 16 | 222 : 20.
nationeſne, 71 : 10.
nationeſque, 214 : 15.
nationi, 212 : 22.
nationibus, 189 : 1 | 211 : 17.
natu, 82 : 16.
natum, 137 : 9.
natura, 1 : 3 | 3 : 12 | 62 : 16 | 65 : 8 | 136 : 24 | 139 : 2, 23 | 161 : 15 | 166 : 11.
naturâ, 7 : 19 | 8 : 12 | 32 : 16 | 34 : 21 | 52 : 1 | 57 : 1 | 58 : 16 | 66 : 9 | 84 : 15 | 104 : 1 | 105 : 3 | 108 : 12 | 110 : 26 | 125 : 13 | 135 : 12 | 141 : 18 | 211 : 17 | 222 : 18 | 224 : 24.
naturæ, 57 : 4 | 58 : 1 | 70 : 23 | 197 : 8 | 201 : 16 | 225 : 19.
naturam, 3 : 8 | 49 : 10 | 58 : 8 | 63 : 8 | 81 : 2 | 123 : 25 | 124 : 10 | 130 : 18 | 131 : 12.
natus, 5 : 12 | 20 : 4 | 82 : 5 | 115 : 2 | 116 : 6.
naves, 192 : 12 | 233 : 24.
naufragia, 202 : 22.
naufragiis, 190 : 11.
navi, 125 : 8.
navibus, 76 : 9 | 125 : 11 | 170 : 25 | 203 : 16.
navigamus, 197 : 18.
navigando, 178 : 26.
navigant, 3 : 5.
navigatio, 205 : 20.
navigia, 175 : 23 | 193 : 20.
navigio, 173 : 13.
navim, 82 : 19.
navis, 134 : 27 | 222 : 19.
navium, 76 : 11 | 77 : 2 | 179 : 5.
nautarum, 200 : 30.
nautis, 179 : 9.
ne, 1 : 2 | 2 : 6 | 10 : 6 | 13 : 12 | 21 : 21 | 23 : 3, 15 | 25 : 7, 9 | 35 : 9 | 37 : 22 | 38 : 10 | 40 : 11, 17 | 45 : 1, 14 | 46 : 2, 8 | 50 : 5 | 53 : 4, 6 | 59 : 14 | 62 : 20 | 65 : 18 | 66 : 4, 11 | 68 : 6, 11 | 70 : 4 | 71 : 14, 15 | 72 : 1, 3 | 73 : 1, 3, 13 | 74 : 3 | 82 : 14 |

83:4 | 86:12, 23 | 90: 6, 14 | 91:13 | 93:14 | 94:2 | 96:14 | 101: 24, 25 | 102:4 | 104: 15 | 105:11, 20 | 106: 20 | 107:9 | 111:9, 27 | 113:21 | 114:5 | 115:19 | 116:4 | 120: 11, 14 | 121:1, 16, 19 | 126:4 | 128:4, 20 | 135:9 | 136:9 | 144:23 | 152:1 | 154: 13 | 159:22 | 160:20 | 161:8 | 162:10 | 166: 10 | 169:4 | 173:17 | 176:21 | 180:11 | 183:1, 11 | 195:1, 21 | 196:18 | 198:30 | 199:3 | 209:9 | 212: 15 | 214:3 | 215:15 | 217:9 | 220:2 | 224: 17 | 229:17 | 231:13 | 232:8, 27 | 233:6, 25, 27 | 234:5.
nebula, 179:8.
neo, 106:23 | 151:23 | 197:15 | 221:10.
necabantur, 176:2.
necare, 43:2.
necari, 32:10 | 42:14 | 48:2.
necat, 83:15 | 201:21.
necati, 87:10.
necato, 13:1.
necatos, 43:19.
necatum, 102:16 | 113: 19.
necatus, 70:21.
necaverat, 99:10 | 123:4.
nece, 113:16.
neceſſaria, 18:10 | 122: 14 | 215:19.
neceſſariam, 208:3.
neceſſariis, 71:6 | 155: 19.
neceſſariò, 79:29.
neceſſariorum, 148:22.
neceſſarios, 117:13.
neceſſarium, 81:8 | 204: 21.
neceſſe, 21:6 | 70:23 | 87:7 | 130:8 | 132:15.
neceſſitatem, 161:16.
neceſſitatibus, 178:8.
neceſſitudine, 103:22.
neceſſitudinem, 27:7 | 79:5 | 147:18.
neceſſitudinibus, 19:8.
neceſſitudo, 14:6, 14 | 52:18 | 53:3 | 127: 15 | 210:17.
necis, 72:9 | 161:12.
neciſque, 73:2 | 227: 22.
nectere, 192:24.
necubi, 109:18.
nefanda, 12:11 | 40:14 | 159:22.
nefandè, 198:22.
nefandum, 208:10, 13.
nefario, 48:14.
negare, 129:10.
negaretur, 116:1.
negat, 151:8 | 167:3.
negaverat, 117:3.
negitare, 154:12.
neglegas, 90:16.
neglegentiam, 192:7.
neglegere, 49:18.
neglexeris, 42:17.
neglexiſſet, 97:4.
negligentiam, 45:13.
negligere, 9:4.
negotia, 48:25 | 58:2 | 103:14 | 109:1 | 116: 3 | 125:22 | 142:4 | 194: 2 | 214:10.
negotiatores, 83:15 | 116:11 | 117:12.
negotiatorum, 103:12.
negotiatus, 32:18.
negotii, 85:6 | 93:2 | 106:11 | 124:13 | 130:2 | 214:7.
negotiis, 2:15 | 38:2 | 49:18 | 59:12 | 60:6 | 66:8 | 82:15 | 136: 15 | 142:2 | 150:13 | 217:3 | 219:17 | 224:1.
negotio, 3:11 | 23:2 | 42:16 | 62:15 | 112: 4 | 121:19 | 129:10 | 140:10 | 144:2 | 149: 13 | 152:7 | 196:15.
negotiorum, 121:6.
negotioſus, 8:8.
negotium, 32:14 | 34: 10, 25 | 110:8 | 130: 21 | 132:17.
nemini, 11:4 | 81:23 | 227:12.
nemo, 8:8 | 9:15 | 27: 4, 12 | 52:24 | 108: 15 | 109:9 | 115:12 | 134:21 | 149:7 | 165: 5 | 197:25 | 209:10 | 221:12 | 229:28.
nemore, 170:29.
nemoroſâque, 203:38.
nepos, 92:15 | 116: 18.
nepotem, 69:4, 17 | 117:9.
neque, 2:18 | 5:3, 20 | 9:17, 19, 20 | 10:12, 16 | 11:10, 11 | 12:6, 7 | 13:4 | 16:8 | 17:2 | 18:20, 24 | 20: 6, 7, 21, 27 | 21:16, 17, 23 | 22:6, 25 | 24: 6, 7 | 25:16 | 26:6, 7, 10 | 27:2 | 30:1, 2, 4 | 31:15 | 32:5, 12 | 33:8 | 38:5, 13, 14 | 40:3 | 41:8, 13, 14 | 42:1, 10 | 43:15, 19, 20 | 45:14 | 46: 23, 24 | 47:1, 14 | 48: 12 | 49:21 | 51:18, 21, 26 | 52:2, 16 | 55:18, 20 | 57:3, 4, 8, 9 | 58:4, 13, 16 | 59:5, 9 | 60:10, 12, 14 | 62:7, 22 | 63: 16 | 65:3, 12, 13 | 67: 4 | 68:1 | 69:10, 21 | 73:4, 5 | 76:4, 11 | 79:4, 18, 22 | 80:17, 18, 24 | 81:1, 15, 16, 18, 22 | 82:6 | 83: 2 | 87:5 | 88:4, 18 | 89:7 | 90:7, 13 | 92: 23 | 94:5, 16 | 97:24 | 98:13 | 101:3, 13 | 102:22 | 103:17 | 105:2, 9 | 106:3, 6, 12, 14, 21, 29 | 107: 7, 26 | 108:16, 20 | 109:20 | 110:3, 4, 5 | 111:4, 19 | 112: 10, 16 | 113:7, 12 | 115:3, 12 | 116:2, 9 | 118:2, 4, 21 | 119: 14 | 121:12, 20, 21 | 123:5, 7 | 124:12 | 125:2, 3 | 126:1 | 128: 6, 12, 17 | 129:9, 11 | 130:2, 12 | 132:4, 18 | 133:3, 8, 17, 19 | 134:16, 22 | 135:1, 5 | 136:2, 5 | 137:4, 5 | 138:3, 8, 10, 21 | 139:9, 10 | 141:14, 19 | 142:15, 17 | 143: 18, 25 | 144:2, 14, 17 | 145:3, 4, 11, 18 | 146:13 | 147:3, 23 | 150:16 | 151:19 | 152:3 | 153:26 | 154: 2 | 155:1 | 157:8 | 158:13 | 159:10 | 160: 2, 13, 21 | 161:16 | 162:2, 4, 9 | 163:4 | 164:14 | 166:8 | 167: 9, 12, 13 | 169:7, 12, 26 | 170:2, 25 | 171: 14, 19 | 174:2, 13, 15 | 175:10 | 177:25 | 178:21 | 179:15 | 183:8, 9, 11 | 184: 4, 8 | 185:3, 9, 10, 11, 12 | 188:21 | 189: 18 | 190:4 | 191:7, 9, 12 | 192:4 | 196: 6, 15 | 197:24, 3, 13, 22 | 199:24, 28 | 200: 11 | 202:18 | 207:22, 23 | 208:5, 15, 20 | 209:4 | 210:9, 17, 18, 24 | 211:10, 12, 18 | 212:1, 7, 12, 22 | 213:19 | 214:12, 18 | 215:2, 11 | 216:4, 20 | 218:14 | 219:3, 18, 27 | 220:6, 11, 12, 13, 25, 26, 27 | 221:4, 15 | 224:1, 20, 23 | 225:8, 26 | 227:9, 10, 24 | 228: 16 | 229:2, 4, 5, 19, 26 | 230:13, 26 | 231: 10, 22, 24, 30 | 232: 8, 19, 28 | 233:4, 11, 21 | 234:1.
nequeant, 222:6.
nequeo, 160:6 | 181: 3 | 197:7.
nequeunt, 18:14 | 39:3.
nequeuntes, 186:7.
nequibat, 54:4 | 110: 12.
nequicquam, 16:22 | 47: 16 | 52:3 | 114:21 | 198:6 | 215:9.
nequiens, 208:16.
nequiores, 210:3.
nequis, 132:13.
nequiſſet, 73:12.
nequit, 70:12 | 214:8.
nequitiam, 234:8.
nequitur, 87:13.
nequiverant, 106:7.
nequiverat, 109:4 | 135: 10.
nequiverim, 52:7.
nequiverint, 60:3.
nequiverit, 15:11 | 27: 15.
nequiverunt, 218:9.
nequiviſſe, 16:13 | 148: 12 | 152:20.
Neronis, 39:24.
neſcio, 185:11.
neu, 40:18 | 44:9 | 59: 6 | 64:5 | 65:10 | 73: 14 | 106:21 | 115:19 | 128:26 | 147:16 | 152: 19 | 160:12 | 165: 16 | 167:11 | 178:8 | 182:4 | 191:25 | 202: 19.
neve, 27:7, 16 | 44:10 | 101:26 | 111:28 | 202: 19.
neutri, 178:6.
nexuit, 169:35.
ni, 7:19 | 16:3, 22 | 20: 11 | 80:6 | 82:24 | 83: 19 | 84:10 | 86:13 | 91:22 | 107:29 | 110: 20 | 112:11 | 125:3.
Nicomede, 189:15.
Nicomedem, 189:18, 21.

Nigidiani, 232:22.
nihil, 10:5, 12 | 12:14 | 14:1 | 22:7, 23 | 33:2, 5 | 34:26 | 36:19 | 40:5 | 45:2 | 49:15, 18 | 58:3 | 69:18 | 70:12 | 81:25 | 87:7 | 97:2 | 98:13 | 106:14 | 107:26 | 116:17 | 118:2 | 124:9, 20 | 127:3 | 133:4, 5 | 134:8 | 136:2 | 137:28 | 144:8 | 152:1, 4 | 153:10, 20, 23 | 161:1, 16 | 162:18 | 165:15 | 167:6 | 169:29 | 177:9 | 186:15, 32 | 200:31 | 204:20 | 206:13 | 215:3 | 216:19 | 217:13 | 222:11 | 226:9 | 227:1 | 229:20 | 231:25, 26 | 232:35 | 233:9, 10, 21 | 234:8.
nihilo, 90:8 | 124:8 | 168:4 | 224:24.
nihilominus, 4:11 | 13:11 | 21:14.
Nilum, 204:17.
nimias, 197:14.
nimio, 170:18.
nimis, 5:19 | 57:10 | 42:15 | 116:15 | 128:13 | 230:16.
nimiſque, 9:23 | 211:16.
nimium, 232:31.
nimius, 173:7 | 188:9.
niſi, 11:4 | 17:9 | 18:21 | 27:4 | 38:6 | 45:1 | 48:6 | 52:24 | 59:10 | 68:2 | 70:8 | 71:14 | 75:14 | 81:21 | 82:2 | 89:12, 22 | 90:10, 11 | 101:13 | 108:18 | 113:8 | 118:26 | 121:7 | 123:26 | 131:15 | 133:5 | 136:27 | 142:2 | 146:1 | 149:7 | 153:7 | 160:12, 21 | 161:1, 16, 19, 20 | 162:19 | 163:3, 5 | 164:8 | 166:14 | 167:6 | 169:23 | 173:29 | 174:4 | 178:14 | 180:7, 12 | 182:7 | 184:1 | 186:14 | 187:1 | 188:19 | 190:4 | 191:9, 17 | 199:23, 28 | 213:17 | 214:19 | 217:10 | 219:27 | 229:20 | 231:27, 28 | 233:5, 19 | 234:6.
ſui, 140:20.
ſus, 139:23.
ſuſque, 140:14.
nitebantur, 68:11 | 73:18 | 94:10.
nitebatur, 31:10.
nitemini, 89:4.
nitemur, 64:12.
niti, 1:2 | 59:9 | 72:2 | 93:10 | 109:17 | 112:16, 25 | 147:3 | 219:26 | 230:12.
nititur, 9:13 | 82:26 | 220:24.
nituntur, 61:3.
nixi, 220:8.
nobilem, 37:25 | 120:5 | 125:2 | 155:2.
nobiles, 14:12 | 17:12 | 63:19 | 82:16 | 222:11 | 223:5 | 224:2.
nobili, 5:12 | 12:12 | 20:8.
nobilibus, 87:14.
Nobilior, 14:10.
nobilis, 15:11 | 73:21 | 141:22 | 219:4.
nobilis, *pro nobiles*, 84:14.
nobiliſſumi, 47:4.
nobilitas, 20:16 | 31:11 | 98:3, 6 | 99:5, 12 | 115:11 | 122:7 | 130:6, 19 | 131:17 | 132:9, 21 | 133:12 | 168:11 | 223:13.
nobilitate, 34:15 | 91:11 | 98:14 | 117:16 | 118:15 | 122:15 | 219:27.
nobilitatem, 7:16 | 61:1 | 97:19 | 129:17 | 130:11.
nobilitati, 129:2.
nobilitatis, 61:10 | 68:2, 9 | 74:9 | 83:20 | 86:10, 13 | 97:12 | 115:17 | 130:20 | 179:16 | 217:6 | 219:1 | 221:20 | 230:12.
nobilium, 14:15 | 219:19 | 227:9.
nobis, 1:5 | 18:1, 5, 9, 11, 14 | 20:2 | 27:7 | 40:10 | 44:6 | 46:21, 22 | 52:14, 18 | 62:1 | 64:11 | 65:6 | 70:20 | 71:15, 16 | 75:3, 19 | 79:4 | 128:16 | 134:5 | 138:9 | 147:17, 23 | 153:4 | 158:1 | 177:22 | 178:11 | 191:1, 4 | 225:3 | 230:4 | 232:30.
nobiſcum, 45:16.
nobiſque, 52:6 | 197:20.
nocens, 231:1.
nocentiſſumi, 88:10.
noceri, 208:4.
nocte, 22:7, 14 | 25:19 | 34:9 | 35:10 | 95:6, 9 | 107:27 | 124:13 | 155:9.
noctem, 50:5 | 143:12 | 144:9, 14 | 170:14 | 175:22 | 215:7.
noctemque, 137:24.
nocteſque, 22:5 | 81:4 | 139:14 | 141:5.
noctis, 80:3 | 107:21 | 144:19 | 153:11.
noctu, 67:16 | 81:11 | 110:17 | 121:23 | 124:12 | 151:7, 12 | 174:6.
noctuque, 95:3 | 101:15 | 120:3.
nocturnis, 33:24 | 109:7.
nocturno, 151:14.
noli, 230:10 | 232:30.
nolis, 130:4.
nolite, 46:18 | 69:16 | 73:7.
nolle, 17:6.
nomen, 2:9 | 6:22 | 59:17 | 65:6 | 77:6, 11 | 79:3 | 99:9 | 125:12 | 126:8 | 171:3 | 180:4 | 222:1 | 228:3.
nomenque, 77:14 | 100:17 | 199:22.
nomina, 163:4 | 182:4.
nominans, 19:11 | 54:7.
nominaretur, 38:15.
nominari, 222:6 | 227:15.
nominat, 33:10 | 45:17.
nominata, 125:17.
nominatum, 200:18.
nominavit, 37:25.
nomine, 27:18 | 29:5 | 77:8 | 92:15 | 96:11 | 103:7, 27 | 110:7 | 116:18 | 136:18 | 152:10 | 159:4 | 168:9 | 173:9, 10, 15 | 174:11, 22 | 176:17 | 177:19 | 205:16 | 225:12 | 226:20.
nomini, 47:5 | 163:11.
nominibus, 29:1, 2 | 31:13 | 201:27.
nominis, 61:16 | 97:10 | 111:18 | 127:6 | 160:5 | 194:5 | 202:7 | 230:4 | 233:18.
nominum, 233:24.
non, 5:2 | 7:11, 12 | 8:12 | 9:6 | 11:8, 10 | 15:2 | 16:2 | 20:6 | 27:2, 16 | 28:3, 7 | 29:1, 3 | 33:6 | 34:19 | 41:7, 8 | 42:3, 9, 11, 13, 23 | 43:7, 14 | 45:6, 7, 13 | 46:11, 13 | 47:11, 14 | 48:8 | 49:9, 21 | 50:21 | 51:4, 25 | 52:17 | 60:10, 14 | 61:5 | 62:7 | 63:21 | 65:2, 11 | 69:8 | 71:12 | 72:12 | 79:24 | 80:2, 19, 21 | 81:1, 8, 14 | 82:6, 13 | 83:6 | 86:1 | 87:11 | 88:6, 7 | 89:1, 5, 6 | 90:7, 17 | 91:14 | 92:6 | 93:10 | 97:8 | 101:9, 11, 21 | 104:13 | 106:5 | 108:19, 20 | 111:17 | 112:12 | 115:3, 10, 20 | 119:8 | 120, 12 | 125:22 | 128:6, 23, 24 | 129:15, 19 | 130:15 | 132:8, 10, 13, 18, 21 | 133:1, 11, 14, 16 | 134:1, 5, 9 | 135:1 | 136:20, 28 | 137:5, 7, 26 | 138:8, 12, 20 | 140:2 | 141:4 | 143:18 | 144:7, 20 | 145:21 | 147:13 | 148:10 | 149:3 | 150:19 | 154:2, 7 | 155:2 | 156:3 | 159:5, 8 | 160:5, 13, 20 | 161:19 | 162:2, 8, 11, 23 | 163:12 | 164:11 | 165:5, 6 | 166:4 | 177:25 | 178:9, 13 | 179:20 | 182:6, 10 | 183:4, 10 | 184:3 | 185:4, 8, 14 | 186:25 | 188:26 | 190:16 | 191:11, 13, 21 | 193:9 | 196:16 | 197:21 | 198:2, 30 | 199:18, 26 | 200:32 | 201:7 | 202:13 | 206:12 | 210:8 | 212:1, 22, 26 | 213:6, 9, 10 | 214:4, 12 | 215:2, 6, 20 | 216:8, 13, 19 | 217:20, 21 | 218:10, 20 | 219:18 | 222:36 | 223:4 | 225:8 | 226:6, 8, 10, 21 | 227:15 | 228:1 | 229:3, 14, 21, 24 | 230:4, 8, 16, 20 | 231:2, 8, 23, 29, 30 | 232:2, 3, 7, 12, 15, 20, 22, 24, 32, 34 | 233:4, 9, 10 | 234:4, 13, 19, 22.
Nonas, 15:14 | 16:1.
nondum, 16:5 | 89:12 | 232:18.
nonne, 18:2 | 89:4 |

233 : 3, 21.
nonnulli, 19 : 20 | 39 : 6 | 52 : 21 | 212 : 15.
nonnullorum, 44 : 17.
nonnullos, 12 : 8 | 22 : 22 | 230 : 6.
nos, 7 : 20 | 16 : 16 | 26 : 6 | 27 : 2 | 45 : 18 | 46 : 20, 24 | 52 : 18 | 70 : 18, 19 | 71 : 14 | 125 : 24 | 133 : 13 | 141 : 18 | 153 : 4 | 157 : 7 | 167 : 12 | 178 : 9 | 191 : 15, 21 | 197 : 10 | 225 : 2 | 226 : 16.
noſcerent, 208 : 8.
noſmet, 17 : 9 | 162 : 7.
noſque, 211 : 17 | 213 : 13 | 217 : 17.
noſſe, 207 : 24.
noſtra, 1 : 4 | 26 : 8 | 44 : 16 | 45 : 7, 16 | 58 : 7 | 69 : 14 | 70 : 4 | 191 : 6 | 202 : 11 | 229 : 26 | 232 : 33.
noſtrâ, 42 : 4 | 43 : 6 | 64 : 12 | 70 : 18 | 147 : 21 | 168 : 12 | 191 : 25 | 197 : 18.
noſtræ, 52 : 8 | 60 : 8 | 71 : 11 | 73 : 8 | 81 : 25 | 101 : 1.
noſtram, 148 : 4 | 156 : 2.
noſtrarum, 232 : 32.
noſtras, 227 : 25.
noſtri, 2 : 3 | 10 : 14 | 40 : 7, 11 | 43 : 19 | 71 : 13 | 75 : 9 | 95 : 16 | 100 : 7 | 111 : 15 | 113 : 3 | 124 : 9 | 167 : 8 | 211 : 18 | 222 : 34 | 233 : 22.
noſtris, 63 : 11 | 136 : 3 | 141 : 6 | 145 : 5 | 155 : 21 | 191 : 23 | 198 : 16 | 208 : 17 | 229 : 8.
noſtro, 63 : 19 | 76 : 9 | 84 : 16 | 86 : 3 | 116 : 17 | 146 20 | 155 : 16.
noſtrorum, 45 : 9 | 165 : 13.
noſtros, 46 : 19 | 47 : 17 | 106 : 10 | 112 : 9 | 143 : 19 | 146 : 18 | 151 : 17.
noſtrum, 27 : 8 | 46 : 3 | 72 : 9 | 77 : 12 | 158 : 6 | 227 : 22.
noſtrûm, 26 : 10 | 229 : 8, 23.
noti, 230 : 8.
notior, 229 : 7.
notiſſimi, 233 : 18.
notiſſumus, 193 : 6.
notus, 32 : 18 | 35 : 20 | 115 : 6.
Nov. 23 : 10.
nova, 18 : 12 | 30 : 8 | 71 : 15 | 132 : 9 | 176 : 22 | 206 : 6 | 231 : 5.
novâ, 124 : 4.
novæ, 118 : 16.
novandis, 32 : 2 | 204 : 6.
novaretur, 50 : 5.
novarum, 22 : 20 | 30 : 5 | 37 : 10 | 51 : 11 | 77 : 16 | 102 : 13 | 118 : 7 | 233 : 19.
novas, 19 : 3 | 120 : 3 | 213 : 7.
noverat, 32 : 19 | 54 : 12.
novére, 41 : 12.
novi, *nom.* 61 : 1 | 63 : 19 | 135 : 14, 17.
novi, 153 : 19.
novique, *nom.* 143 : 26.
novis, 32 : 11 | 125 : 2 | 177 : 23 | 219 : 13.
noviſſimè, 26 : 13.
noviſſumè, 65 : 4 | 79 : 1.
noviſſumi, 121 : 7.
novitate, 5 : 9.
novitatem, 131 : 11.
novo, 28 : 3 | 101 : 5 | 122 : 15 | 174 : 9.
novorum, 123 : 6.
novos, 68 : 5 | 117 : 16 | 208 : 18 | 219 : 16 | 220 : 9.
novum, 40 : 19 | 42 : 5, 22 | 44 : 4 | 49 : 20 | 120 : 14 | 131 : 8 | 206 : 5 | 229 : 15.
novus, 20 : 17 | 115 : 12 | 128 : 9 | 168 : 10 | 227 : 8.
nox, 76 : 5 | 95 : 17 | 112 : 4 | 113 : 6 | 121 : 20 | 224 : 20.
noxarum, 166 : 5.
noxæ, 164 : 4.
noxia, 99 : 5.
noxiorum, 179 : 17.
noxios, 90 : 11.
nubere, 12 : 14.
nubes, 204 : 3.
nubibus, 95 : 10.
Nucerinum, 19 : 6.
nuda, 126 : 11 | 199 : 1.
nudatum, 136 : 8.
nudavero, 229 : 10.
nudis, 140 : 14.
nudum, 151 : 25.
nullà, 46 : 22 | 132 : 14 | 135 : 5 | 147 : 21 | 161 : 4 | 183 : 14 | 222 : 8 | 227 : 13.
nullâ, 25 : 4 | 170 : 6 | 174 : 17 | 233 : 19.
nullæ, 30 : 7.
nullam, 81 : 7 | 127 : 18 | 215 : 7.
nullius, 23 : 7 | 45 : 10 | 110 : 26 | 131 : 1 | 153 : 18 | 219 : 2, 5 | 231 : 29.
nullo, 142 : 13 | 143 : 13 | 145 : 5, 16 | 146 : 5 | 153 : 6 | 171 : 11 | 190 : 10 | 204 : 2 | 219 : 12.
nullum, 46 : 26 | 86 : 19 | 96 : 13 | 186 : 14 | 215 : 16 | 222 : 4 | 229 : 15.
nullus, 13 : 17 | 70 : 8.
num, 130 : 20 | 132 : 17 | 177 : 3.
Numantiâ, 64 : 1 | 65 : 4.
Numantiæ, 73 : 13.
Numantiam, 79 : 9 | 146 : 17.
Numantinis, 63 : 11.
Numantino, 63 : 3 | 64 : 10.
numeret, 162 : 8.
numero, 26 : 4 | 34 : 2 | 43 : 12 | 50 : 19, 21 | 76 : 8 | 93 : 5 | 95 : 11 | 97 : 17 | 106 : 7 | 107 : 22 | 108 : 13 | 123 : 16 | 135 : 7 | 140 : 8 | 143 : 25 | 208 : 9 | 221 : 3 | 223 : 21 | 224 : 5.
numerum, 150 : 20 | 224 : 8.
numerus, 224 : 10.
Numida, 67 : 15 | 92 : 15 | 108 : 15 | 116 : 17 | 121 : 6 | 146 : 16 | 152 : 10 | 154 : 16 | 155 : 17.
Numidæ, 67 : 20, 24 | 77 : 8 | 78 : 8 | 79 : 2 | 81 : 11 | 95 : 15 | 105 : 21 | 107 : 1, 18 | 109 : 9 | 110 : 23 | 111 : 21 | 112 : 11 | 113 : 20 | 114 : 5 | 117 : 5 | 123 : 13 | 124 : 3 | 137 : 3, 8, 28 | 138 : 6, 14 | 139 : 24 | 141 : 3 | 155 : 14.
Numidæque, 105 : 1.
Numidam, 93 : 1 | 151 : 8 | 153 : 2.
Numidarum, 61 : 8, 17 | 62 : 19 | 77 : 1 | 95 : 7 | 102 : 13 | 103 : 7 | 106 : 9 | 107 : 25 | 114 : 2 | 118 : 6 | 123 : 29 | 125 : 18.
Numidas, 66 : 12 | 76 : 15 | 80 : 6 | 83 : 15 | 105 : 9 | 106 : 17 | 111 : 4 | 112 : 28 | 119 : 5, 15 | 123 : 17 | 127 : 15 | 141 : 1.
Numidia, 77 : 9 | 84 : 1, 3 | 92 : 22 | 100 : 9.
Numidiâ, 67 : 31 | 86 : 3 | 91 : 6 | 96 : 3, 16 | 100 : 21 | 156 : 4.
Numidiæ, 63 : 23 | 67 : 26 | 68 : 14 | 73 : 7 | 74 : 14 | 79 : 25 | 82 : 7 | 92 : 20 | 103 : 26 | 108 : 21 | 113 : 11 | 117 : 10 | 143 : 7 | 148 : 11 | 154 : 11.
Numidiæque, 92 : 2.
Numidiam, 78 : 9 | 84 : 21 | 93 : 13 | 100 : 19 | 102 : 18 | 114 : 23 | 123 : 2 | 125 : 20 | 128 : 10 | 129 : 1 | 143 : 4.
Numidica, 140 : 15.
Numidis, 63 : 6 | 73 : 11 | 77 : 13 | 79 : 19 | 81 : 26 | 82 : 18 | 84 : 12 | 118 : 23 | 124 : 1 | 138 : 17.
numine, 224 : 23.
numquam, 8 : 7 | 16 : 15 | 40 : 15 | 70 : 3 | 142 : 2 | 148 : 7 | 153 : 15, 22.
numquid, 230 : 1.
nunc, 29 : 7 | 45 : 13 | 47 : 6 | 52 : 7 | 61 : 7 | 65 : 8 | 69 : 19 | 71 : 8 | 72 : 7 | 73 : 4 | 81 : 25 | 86 : 23 | 87 : 1 | 88 : 18 | 127 : 2 | 131 : 7, 10 | 132 : 7 | 134 : 8 | 148 : 4 | 153 : 10 | 154 : 11 | 165 : 6, 11 | 166 : 13 | 174 : 11 | 178 : 12 | 179 : 14 | 180 : 8 | 181 : 9 | 182 : 7 | 183 : 4 | 191 : 1 | 215 : 20 | 218 : 6 | 222 : 15 | 228 : 11, 12 | 232 : 5.
nunciabant, 23 : 11.
nunciabantur, 83 : 6.
nunciabatur, 103 : 20.
nunciant, 151 : 2, 16.
nunciarentur, 22 : 24.
nunciaret, 37 : 21.
nunciari, 84 : 12 | 102 : 17.
nunciat, 154 : 22.
nunciatum, 29 : 6 | 152 : 17 | 155 : 15 | 156 : 5.
nuncient, 80 : 13.
nuncii, 146 : 21.
nunciis, 102 : 8 | 128 : 31 | 140 : 25 | 196 : 3.
nuncio, 84 : 5.
nuncios, 36 : 1 | 39 : 14 | 128 : 29 | 136 : 8 | 143 : 4 | 173 : 27 | 208 : 16.
nuncius, 31 : 8.
nunquam, 142 : 6 | 222 : 35 | 231 : 27 | 232 : 6.
nupſerat, 127 : 15.
nuptiis, 13 : 2.
nuptum, *ſupin.* 174 : 2.
Nuſæ, 189 : 15.
nuſquam, 18 : 11 | 165 : 2.
nutabat, 96 : 4.
nutriverunt, 231 : 26.

nutu, 138 : 16.

O.

O, *Interject.* 178 : 5 | 225 : 2 | 227 : 16.
ob, 61 : 19 | 64 : 11 | 65 : 3 | 69 : 1 | 71 : 11 | 73 : 10 | 75 : 4 | 80 : 20 | 87 : 4 | 92 : 20 | 94 : 19 | 96 : 9 | 104 : 19 | 109 : 15 | 117 : 1, 8 | 125 : 11 | 126 : 14 | 136 : 14, 13[illegible] : 14, 19 | 143 : 25 | 148 : 10 | 149 : 5 | 152 : 15 | 153 : 1 | 155 : 2 | 158 : 12 | 159 : 5 | 161 : 21 | 164 : 16, 17 | 167 : 21 | 169 : 29 | 177 : 14 | 179 : 12 | 190 : 4 | 197 : 14 | 198 : 2 | 202 : 12 | 211 : 3.
obediendum, 224 : 6.
obediens, 89 : 9.
obedientes, 90 : 12.
obedientia, *part.* 1 : 3.
obedientiâ, 71 : 18.
obedit, 222 : 32.
obeſſet, 217 : 13.
objectantur, 131 : 11.
objectare, 63 : 2 | 141 : 6 | 230 : 11.
objectat, 161 : 23 | 229 : 24.
objecti, 71 : 3.
objicere, 230 : 31.
objicio, 227 : 3 | 229 : 11.
objicis, 232 : 1.
oblata, 32 : 3.
oblatam, 218 : 1.
oblatum, 67 : 12.
obliti, 41 : 18 | 168 : 3.
oblitum, 146 : 19.
oblivio, 211 : 21.
oblivionem, 230 : 10.
oblivionis, 171 : 3.
obliviſci, 227 : 24.
oblonga, 77 : 1.
obnoxia, 20 : 11.
obnoxii, 17 : 14 | 38 : 2.
obnoxiis, 87 : 1 | 190 : 7.
obnoxios, 12 : 7.
obnoxius, 46 : 24 | 188 : 24.
obruerentur, 126 : 19.
obruti, 126 : 21.
obrutum, 200 : 17.
obſcœnum, 229 : 2.
obſcura, 226 : 8.
obſcurâ, 107 : 26.
obſcurabat, 179 : 8.
obſcuram, 170 : 13.
obſcurati, 105 : 4.
obſcuratque, 8 : 1.
obſcuratum, 95 : 10.
obſcurior, 223 : 12.
obſcuro, 20 : 4 | 41 : 10 | 80 : 3.
obſcurum, 215 : 13.
obſecrat, 111 : 27.
obſecrati, 82 : 19.
obſecro, 165 : 16.
obſecutus, 214 : 4.
obſequelam, 174 : 25.
obſequentior, 226 : 14.
obſequeris, 228 : 14.
obſervare, 42 : 16 | 106 : 13 | 127 : 7.
obſervate, 66 : 3.
obſeſſa, 189 : 14.
obſeſſum, *ſupin.* 148 : 18.
obſeſſus, 81 : 18.
obſident, 35 : 16.
obſidere, 22 : 4 | 138 : 2.
obſideret, 34 : 14.
obſideri, 94 : 16.
obſides, 108 : 25.
obſidet, 82 : 1.
obſidione, 190 : 9.
obſiſtat, 203 : 37.
obſtabat, 43 : 20.
obſtant, 52 : 9 | 191 : 12 | 221 : 15.
obſtat, 48 : 4 | 217 : 21.
obſtinatis, 29 : 20.
obſtiterant, 144 : 6.
obſtrepere, 25 : 13.
obtentui, 163 : 2 | 223 : 22.
obteſtamur, 27 : 5.
obteſtando, 104 : 21.
obteſtatur, 104 : 11 | 114 : 1 | 121 : 15.
obteſtatus, 35 : 20 | 151 : 27.
obteſtor, 225 : 22.
obteſtorque, 65 : 9.
obtinebam, 28 : 7.
obtinebat, 209 : 1.
obtinendas, 15 : 16.
obtinente, 233 : 23.
obtines, 228 : 8.
obtinet, 75 : 17 | 127 : 18.
obtinuerat, 74 : 6.
obtinuit, 62 : 2.
obtrectant, 221 : 23.
obtrectationibus, 225 : 20.
obtruncabantur, 175 : 16.
obtruncant, 118 : 13.
obtruncare, 143 : 23 | 146 : 12.
obtruncat, 93 : 6.
obtruncati, 118 : 22 | 155 : 19.
obtulerat, 49 : 9.
obvenit, 84 : 3.
obviam, 6 : 19 | 61 : 10 | 63 : 10 | 73 : 6 | 80 : 24 | 87 : 2 | 99 : 8 | 102 : 20 | 307 : 25 | 143 : 21 | 151 : 3 | 160 : 19 | 169 : 10 | 172 : 16 | 199 : 23 | 208 : 22.
obvii, 106 : 2 | 119 : 16 | 126 : 6.
obvius, 79 : 29 | 83 : 16 | 155 : 16.
occanuerunt, 169 : 33.
occaſionem, 40 : 15 | 51 : 3.
occaſu, 119 : 5 | 137 : 22 | 225 : 13.
occaſum, 29 : 18.
occaſurum, 63 : 5.
occepére, 186 : 25.
occidendum, 71 : 16.
occident, 191 : 21.
occidente, 75 : 9.
occidentem, 172 : 2 | 191 : 8.
occiderat, 55 : 22.
occidère, 189 : 9.
occidi, 135 : 15 | 147 : 2.
occidiſſe, 88 : 12.
occidiſſet, 63 : 22.
occidit, 81 : 24.
occiditur, 196 : 6.
occidunt, 58 : 12.
occiſi, 111 : 17.
occiſis, 146 : 26.
occiſo, 87 : 8 | 146 : 20.
occiſorum, 141 : 13.
occiſos, 114 : 3.
occiſus, 16 : 12 | 117 : 10 | 204 : 31.
occulta, 110 : 14 | 155 : 12 | 212 : 3 | 220 : 5.
occultam, 176 : 15.
occultans, 67 : 19 | 74 : 1.
occultare, 20 : 7 | 119 : 12.
occultati, 105 : 2.
occultato, 137 : 16.
occultè, 21 : 22, 25 | 35 : 16 | 48 : 13 | 51 : 13 | 93 : 1 | 97 : 9 | 153 : 5, 11 | 166 : 12, 13.
occultiora, 95 : 3.
occultis, 202 : 22.
occultiſſume, 137 : 27.
occultius, 14 : 12.
occulto, 112 : 9 | 132 : 5 | 208 : 13.
occultò, 192 : 12 | 223 : 16.
occultos, 193 : 25.
occultum, 20 : 13 | 81 : 23.
occultus, 113 : 18.
occupandæ, 210 : 21.
occupando, 215 : 15.
occupat, 105 : 19 | 144 : 11.
occupata, 160 : 22.
occupatio, 224 : 2.
occupatis, *part.* 178 : 19.
occupatuſque, 170 : 4.
occupavére, 36 : 2 | 76 : 10 | 88 : 9 | 89 : 3 | 95 : 17 | 161 : 11 | 180 : 4.
occupavit, 185 : 11.
occurrere, 173 : 22 | 175 : 17.
occurſantis, 67 : 17 | 130 : 5.
Oceani, 75 : 9 | 203 : 17.
Oceanum, 76 : 10 | 158 : 6.
Oceanus, 191 : 8.
ociſſumè, 82 : 20.
ocium, 45 : 5.
Octavio, 150 : 4.
Octavium, 187 : 7.
Octavius, 171 : 18.
octavum, 154 : 22.
octo, 53 : 13.
oculi, 13 : 6.
oculis, 18 : 17.
oculo, 200 : 10.
oculoſque, 126 : 12.
odêre, 30 : 8.
odio, 30 : 8 | 38 : 18 | 40 : 1 | 86 : 10 | 97 : 12 | 182 : 1 | 227 : 26 | 230 : 14.
odiſſe, 41 : 14 | 88 : 15 | 167 : 20 | 229 : 17.
odiſti, 128 : 14, 16.
odit, 166 : 7.
odium, 59 : 10 | 174 : 26.
odore, 50 : 11.
odores, 202 : 28.
odos, 101 : 13.
offendere, 130 : 4 | 234 : 20.
offendimini, 229 : 11.
offenſa, 140 : 16.
offenſæ, 147 : 22.
offenſum, 122 : 5.
offerre, 208 : 23.
officere, 22 : 12 | 180 : 11.
officerent, 112 : 3.
officeret, 107 : 11.
officia, 55 : 3 | 124 : 4 | 224 : 9.
officii, 131 : 3.
officiis, 5 : 3 | 148 : 6.
officio, 65 : 13.
officit, 52 : 3.
officiunt, 40 : 3 | 134 : 8.
offudiſti, 230 : 9.
oleaſtro, 104 : 2.
olim, 165 : 11 | 180 : 8 | 191 : 10 | 207 : 22.
Olympum, 171 : 1.
omine, 198 : 26.
omiſit, 93 : 10.
omiſſâ, 117 : 18 | 164 : 10.
omiſſis, 24 : 11 | 215 : 1.
omiſſo, 120 : 14.
omittam, 65 : 4.
omittenda, 213 : 19.
omittendum, 182 : 9.
omittentes, 208 : 11.
omittere, 148 : 13.
omitteretne, 139 : 12.
omitto, 47 : 4 | 153 : 27.
omittunt, 54 : 16.

omne, 128:23 | 137:12 | 178:15 | 211:5.

omnem, 33:18 | 35:13 | 56:4 | 67:22 | 105:7 | 111:25 | 112:6 | 115:2 | 118:9 | 121:12 | 130:17 | 138:1 | 175:10 | 178:16 | 229:10.

omnes, 9:19 | 11:20:22 | 14:2 | 17:7, 12 | 19:17 | 25:13 | 26:9 | 30:13 | 37:4, 15 | 46:18 | 48:19 | 52:8 | 55:15 | 59:8 | 71:10 | 77:14 | 96:7 | 107:22 | 122:13 | 123:15 | 127:19 | 130:8 | 138:7 | 140:24 | 143:19 | 145:1, 7 | 146:4 | 165:12 | 167:4 | 168:4 | 174:19 | 179:20 | 180:3, 8 | 188:1, 16 | 192:23 | 198:7 | 207:15 | 210:10 | 212:17 | 219:14 | 221:3, 11, 19 | 225:10 | 227:19, 20 | 228:4, 7 | 230:20.

omneſque, 214:18.

omni, 7:20 | 50:17, 22 | 55:18 | 66:1 | 67:26, 31 | 79:16 | 86:13 | 91:11 | 104:9 | 109:21 | 111:17 | 121:22 | 137:2 | 148:21 | 158:6 | 179:1 | 189:5 | 192:14 | 202:8 | 229:3 | 231:19 | 234:12.

omnia, 3:1, 6 | 7:13 | 8:25 | 9:4 | 10:4 | 11:1, 9, 11 | 18:6, 18, 23 | 19:4 | 21:7, 24 | 22:21 | 23:15 | 24:10 | 25:7, 9 | 27:4 | 29:18 | 30:9 | 31:19 | 34:1 | 36:1, 16, 17 | 41:5 | 42:20 | 47:1, 15 | 52:14 | 55:2 | 58:7, 9 | 61:4, 14 | 64:1 | 66:16 | 67:19 | 70:5, 23 | 71:5, 17 | 79:9, 21 | 81:16 | 83:12 | 84:6 | 86:18 | 88:4, 11 | 89:15 | 92:21 | 93:22 | 98:5, 13 | 100:11, 15 | 102:11, 22, 24 | 103:15 | 104:14 | 106:15, 22, 24, 28 | 108:23 | 111:14 | 113:20 | 114:20, 28 | 115:20 | 116:15 | 117:18 | 119:8 | 120:4 | 121:22 | 123:25 | 124:10 | 126:16 | 127:14, 23 | 128:29 | 130:4, 7 | 133:15 | 134:12, 20 | 135:6, 12, 16 | 136:22 | 138:12, 19 | 139:1 | 140:2 | 145:17 | 146:6 | 147:4 | 149:7, 11 | 152:18 | 154:15, 23 | 156:2 | 161:1 | 162:14 | 164:5 | 166:3 | 174:4 | 175:25 | 190:16 | 191:20 | 196:21 | 210:12, 21, 23 | 211:14 | 212:5, 20 | 213:18 | 214:7 | 215:5, 10, 14 | 218:3 | 219:20 | 220:22 | 221:21 | 222:20 | 224:11 | 225:7 | 227:20 | 229:16 | 232:19.

omniaque, 58:11 | 191:13 | 231:17.

omnibus, 11:14 | 16:21 | 18:12 | 19:8 | 21:16 | 23:5 | 26:14 | 34:17 | 35:7 | 40:13 | 43:2 | 46:16 | 54:13 | 62:10 | 69:5 | 70:17, 18 | 72:8 | 73:17, 20 | 74:12 | 79:3 | 80:25 | 85:7 | 91:18 | 92:11 | 95:9 | 96:12 | 100:5, 18 | 106:1, 16 | 109:17 | 112:18 | 114:2 | 115:20 | 118:24 | 119:21 | 122:11 | 123:17 | 128:7 | 129:16 | 132:12 | 134:19 | 137:6, 19, 22, 27 | 140:1, 12 | 141:7 | 144:1, 7 | 145:8 | 146:7, 26 | 150:3, 20 | 151:15 | 154:26 | 159:5 | 161:15 | 169:7, 18 | 180:6 | 190:6, 15 | 196:15 | 204:20 | 207:16 | 210:5 | 213:19 | 215:22 | 222:29 | 232:27.

omnibuſque, 133:22.

omnino, 30:5 | 89:5 | 145:4 | 179:19 | 182:6 | 229:19.

omnique, 230:14.

omnis, 1:4 | 17:15 | 24:5 | 59:3 | 62:9 | 63:14 | 70:6 | 83:22 | 96:15 | 100:17 | 109:3 | 123:24 | 149:15 | 156:1 | 160:1 | 161:21 | 168:11 | 170:9 | 179:13 | 182:7 | 201:22 | 202:30 | 217:25 | 229:4 | 233:5 | 234:15.

omnis, *pro omnes*, 1:1 | 13:15 | 14:5 | 19:10 | 30:20 | 40:1 | 41:16 | 43:14 | 46:3 | 53:15 | 71:8 | 72:13 | 81:6 | 83:15 | 84:8, 17 | 86:5 | 88:15 | 91:20 | 96:2 | 104:17 | 114:12, 13 | 115:6 | 118:12 | 120:7 | 124:23 | 130:13 | 133:13 | 134:21 | 145:17 | 148:19 | 170:16 | 176:19 | 177:15 | 191:18 | 225:17.

omniſque, *pro omneſque*, 67:22 | 140:10.

omnium, 9:2 | 11:16 | 19:13 | 30:3, 11 | 40:3, 20 | 44:11 | 46:13 | 53:10 | 60:13 | 69:3 | 71:9 | 80:9 | 85:1 | 89:16 | 97:21 | 103:24 | 108:15 | 109:9 | 110:16 | 121:7 | 127:25 | 130:10 | 131:2, 12 | 134:10 | 135:17 | 136:23 | 141:14, 20 | 142:5, 10 | 147:17 | 148:1 | 151:25 | 153:16 | 160:16 | 162:2, 7, 17 | 163:6 | 164:10 | 165:8 | 167:5, 9 | 169:15 | 175:2 | 177:12 | 178:24 | 182:9 | 184:2 | 189:20 | 203:3 | 204:16 | 212:9 | 214:13 | 217:15 | 221:12 | 223:12, 14 | 224:22 | 227:21 | 229:29 | 231:23 | 232:4 | 233:15 | 234:8, 13, 14.

onera, 222:13.

onerabis, 227:26.

onerare, 137:23 | 215:7.

onerat, 67:12 | 123:32 | 134:28.

onerati, 124:25.

onere, 158:18 | 170:18 | 203:16.

oneri, 3:8 | 9:1 | 36:5 | 69:12.

onerique, 178:11.

onus, 229:7.

onuſtum, 135:11.

ope, 1:2 | 31:10 | 64:12 | 72:2 | 82:14 | 89:4 | 219:26.

opem, 153:18.

operâ, 121:9 | 170:4 | 201:6.

operæ, 10:12 | 128:2.

operam, 22:13 | 23:3 | 33:12, 20 | 43:11 | 154:26 | 186:33 | 229:12, 25.

operamque, 169:4.

opere, 107:23 | 110:26 | 139:2, 9.

operibus, 122:14 | 124:16 | 142:15 | 169:16 | 215:5.

operimenta, 200:26.

operiri, 11:11 | 109:6.

operitur, 137:27.

opes, 11:12 | 14:4 | 15:3 | 26:1 | 30:7 | 31:18 | 33:15 | 46:12 | 52:22 | 61:16 | 69:20 | 86:19 | 101:1 | 114:3 | 130:7 | 156:7 | 163:12 | 165:3 | 173:19 | 177:15 | 179:16 | 191:3 | 196:16 | 197:14 | 216:2 | 219:1, 7 | 222:23.

opeſque, 120:8 | 152:4.

opibus, 2:2 | 24:2 | 40:10 | 44:5, 9 | 51:6 | 65:1 | 73:2 | 106:27 | 120:5 | 127:16 | 128:22 | 162:11 | 202:25 | 210:15 | 223:13.

opifices, 39:11 | 122:12.

Opimius, 74:7.

opinio, 231:11.

opinione, 107:24 | 130:5 | 229:21 | 230:12.

opinionem, 124:6.

opinionis, 230:2.

opinor, 226:12, 23 | 227:7 | 234:9.

opis, 19:2 | 197:5.

opitulati, 26:13.

oportere, 66:15 | 133:22.

oportet, 214:9.

oportuniſſimam, 127:13.

oportunitate, 103:14.

opperior, 52:7.

opperiretur, 128:8 | 139:13.

opperitur, 146:6.

opperiuntur, 149:12.

oppida, 77:4 | 78:12 | 108:22 | 135:12 | 136:12 | 138:17 | 177:25 | 178:1 | 221:14.

oppidani, 111:8 | 112:17 | 113:2 | 124:7, 20 | 138:4.

oppidanos, 110:10 | 124:16.

oppidi, 94:20 | 118:11, 18 | 119:21 | 123:24 | 176:22.

oppidis, 102:20 | 145:10.

oppido, 67:10 | 110:21 | 118:23 | 119:17 | 123:32 | 124:12, 22, 28 | 136:4, 21 | 138:3 | 146:2 | 171:5 |

176 : 21 | 206 : 30.
oppidum, 80 : 1, 8 | 83 : 10 | 85 : 9 | 94 : 15 | 103 : 7 | 110 : 15, 25 | 112 : 8 | 113 : 7 | 119 : 8 | 123 : 20 | 124 : 16 | 125 : 10 | 127 : 26 | 136 : 17, 26 | 137 : 1, 14 | 138 : 6 | 143 : 2 | 147 : 6 | 169 : 16 | 170 : 6 | 171 : 3 | 179 : 3 | 193 : 1 | 198 : 9.
Oppius, 186 : 15.
opportuna, 14 : 2 | 17 : 1 | 22 : 3, 10 | 34 : 12 | 39 : 1 | 106 : 28 | 148 : 5.
opportuni, 188 : 20.
opportunior, 106 : 8 | 147 : 21.
opportuniora, 170 : 23.
opportunis, 20 : 22.
opportuniſſumæ, 136 : 6.
opportuniſſumus, 135 : 5.
opportunitas, 62 : 18.
opportunitate, 94 : 16 | 124 : 15.
opportunitates, 34 : 19 | 103 : 10.
opportunius, 177 : 22.
opportunos, 102 : 15 | 108 : 9.
opportunum, 22 : 2 | 113 : 23.
opportunus, 79 : 12 | 109 : 18 | 138 : 9 | 144 : 12.
oppreſſa, 43 : 5 | 158 : 18 | 233 : 7.
oppreſſerat, 121 : 19.
oppreſsêre, 215 : 8.
oppreſſeris, 188 : 20.
oppreſſi, 196 : 8 | 230 : 24.
oppreſſi, *part.* 223 : 9.
oppreſſis, 191 : 1.
oppreſſiſſe, 191 : 24.
oppreſſiſſet, 22 : 12 | 32 : 5.
oppreſſit, 71 : 2 | 168 : 3.
oppreſſos, 32 : 16.
opprimere, 220 : 5.
opprimi, 62 : 22.
opprimundæ, 13 : 17 | 164 : 12 | 165 : 3.
opprobria, 212 : 11.
opprobrii, 198 : 28.
opprobrio, 232 : 28.
oppugnandum, 112 : 5.
oppugnare, 110 : 7.
oppugnatione, 80 : 16 | 83 : 6.
oppugnatum, *ſupin.* 227 : 2.
oppugnatus, 38 : 16.
optabile, 188 : 26.
optabilis, 223 : 18.
optanda, 115 : 16.
optandæ, 8 : 26.
optare, 166 : 9 | 215 : 26.
optaſtis, 18 : 17.
optatis, *verb.* 164 : 14.
optatius, 218 : 16.
optaverant, 98 : 2.
optaviſſet, 186 : 28.
optavit, 134 : 22.
optimates, 228 : 12.
optimis, 130 : 17.
optimo, 80 : 19.
optimum, 147 : 16 | 152 : 5.
optionem, 126 : 17.
optuma, 133 : 4 | 210 : 11 | 225 : 3.
optumè, 53 : 16 | 114 : 2. 141 : 20 | 177 : 11.
optumi, 168 : 11.
optumis, 158 : 7 | 160 : 6 | 210 : 4.
optumo, 9 : 10 | 27 : 13 | 34 : 9 | 160 : 8.
optumos, 89 : 1 | 131 : 15 | 190 : 12 | 212 : 9.
optumum, 3 : 4 | 25 : 17 | 50 : 4 | 51 : 21 | 109 : 5 | 211 : 8.
optumus, 8 : 9 | 139 : 10 | 228 : 5.
opulens, 119 : 20.
opulenter, 133 : 8.
opulenti, 71 : 17 | 125 : 26.
opulentia, 45 : 13 | 220 : 20.
opulentiâ, 6 : 15 | 216 : 10 | 220 : 27.
opulentiam, 46 : 25 | 198 : 6 | 220 : 16 | 227 : 6.
opulentior, 66 : 1 | 74 : 15 | 219 : 17.
opulentis, 48 : 27.
opulentiſſuma, 10[illegible]1.
opulentiſſumus, 127 : 25 | 153 : 16.
opulentum, 111 : 1 | 123 : 20.
opus, 2 : 8 | 18 : 7 | 25 : 11 | 34 : 20 | 35 : 14 | 36 : 5 | 52 : 24 | 87 : 7 | 109 : 21, 24 | 121 : 9 | 124 : 19 | 129 : 5 | 133 : 2 | 168 : 5 | 232 : 5.
ora, 78 : 1 | 88 : 5 | 126 : 12 | 130 : 10 | 232 : 29.
orabat, 39 : 15.
oræ, 207 : 14.
orans, 186 : 15.
orantes, 124 : 28.
orantibus, 153 : 17.
orantur, 188 : 17.
orare, 33 : 5 | 103 : 19 | 106 : 20 | 152 : 1 | 171 : 24.
oraret. 208 : 15.
oratio, 18 : 19 | 41 : 6, 7 | 132 : 14 | 229 : 4.
oratione, 19 : 15 | 39 : 23 | 51 : 26 | 80 : 17 | 83 : 7 | 117 : 8 | 127 : 20 | 129 : 15 | 132 : 1 | 133 : 2 | 134 : 26 | 149 : 11 | 229 : 25.
orationem, 16 : 21 | 25 : 4 | 44 : 15 | 51 : 23 | 86 : 15 | 132 : 11 | 188 : 8.
orationis, 174 : 25.
orator, 152 : 12.
oratum, 81 : 14.
orbem, 8 : 4 | 225 : 15.
orbes, 144 : 1.
orbi, *adject.* 218 : 10.
orbis, 75 : 7 | 191 : 11 | 210 : 18 | 212 : 22.
Orchomenum, 207 : 23.
ordine, 14 : 10 | 40 : 8 | 45 : 8 | 46 : 4 | 102 : 5 | 146 : 5 | 226 : 5 | 230 : 28 | 231 : 18 | 234 : 16.
ordinem, 232 : 25.
ordines, 53 : 10 | 106 : 1, 12, 18 | 127 : 7 | 168 : 4 | 230 : 18.
ordinibus, 105 : 5 | 143 : 23 | 217 : 18.
ordinis, 14 : 7 | 36 : 13 | 87 : 10 | 114 : 9 | 149 : 16 | 169 : 1 | 234 : 15.
ordinum, 165 : 8 | 178 : 24.
ore, 141 : 21 | 197 : 1 | 198 : 18 | 201 : 1.
Oreſtillæ, 12 : 13 | 29 : 2.
Oreſtillam, 29 : 7.
Oreſtis, 173 : 27.
oriantur, 225 : 16.
oriatur, 72 : 7.
oriebatur, 104 : 2.
oriens, 103 : 26.
orientem, 172 : 1 | 202 : 5.
orietur, 219 : 15.
originibus, 78 : 2.
Orion, 205 : 15.
oriretur, 27 : 17 | 62 : 21 | 121 : 19.
oriri, 99 : 2 | 158 : 11.
oris, 155 : 13 | 195 : 12 | 206 : 28.
oritur, 111 : 3 | 205 : 15.
ornata, 203 : 35.
ornatumque, 140 : 13.
oro, 165 : 15 | 224 : 17 | 227 : 24 | 228 : 6.
orta, 6 : 15 | 20 : 1 | 42 : 21 | 58 : 12 | 159 : 2 | 212 : 20.
ortæ, 199 : 7.
ortu, 29 : 18 | 75 : 10 | 151 : 15.
ortum, 25 : 8 | 109 : 11.
ortus, 62 : 4 | 97 : 21 | 152 : 14 | 181 : 5 | 198 : 14 | 230 : 6.
os, 215 : 23.
oſtendam, 33 : 3.
oſtendere, 84 : 24 | 86 : 13 | 110 : 2 | 111 : 21 | 146 : 19 | 213 : 10.
oſtenderet, 105 : 1.
oſtendimus, 119 : 21.
oſtendit, 3 : 12 | 92 : 3 | 123 : 13 | 133 : 2 | 150 : 19.
oſtendunt, 146 : 3.
oſtentabant, 202 : 26.
oſtentabat, 118 : 10 | 200 : 9.
oſtentando, 63 : 4 | 117 : 20 | 136 : 13.
oſtentantes, 88 : 6 | 198 : 18.
oſtentant, 189 : 10 | 191 : 1.
oſtentare, 81 : 5 | 104 : 21 | 132 : 19.
oſtentaretur, 184 : 6.
oſtentat, 119 : 11.
oſtentationem, 175 : 5.
oſtentui, 82 : 6 | 102 : 24.
oſtia, 178 : 30.
Othus, 205 : 11.
otii, 213 : 16.
otio, 10 : 1 | 14 : 15 | 60 : 6 | 68 : 1 | 97 : 22 | 118 : 7 | 142 : 1 | 231 : 18.
otium, 5 : 2 | 8 : 26 | 13 : 12 | 29 : 19 | 70 : 19 | 98 : 2 | 110 : 4 | 124 : 15 | 161 : 3 | 163 : 9 | 166 : 6 | 182 : 4 | 211 : 2 | 212 : 15.

P.

P. 14 : 7, 8, 10 | 15 : 7, 8 | 19 : 6 | 32 : 14 | 36 : 20 | 37 : 7 | 38 : 8 | 39 : 21 | 40 : 1, 6, 17 | 41 : 10, 16 | 42 : 20 | 43 : 19 | 44 : 4, 16 | 45 : 8 | 46 : 14 | 48 : 9 | 60 : 7 | 61 : 18 | 63 : 8 | 68 : 14 | 69 : 6, 11, 16, 24 | 70 : 15, 19 | 71 : 7, 14 | 73 : 5 | 80 : 20 | 81 : 14 | 84 : 2 | 89 : 16 | 94 : 9 | 135 : 8 | 150 : 9 | 155 : 1 | 164 : 3 | 165 : 16 | 167 : 14 | 177 : 10 | 226 : 1, 3, 17 | 229 : 6, 14, 24, 27 | 230 : 14, 27 | 231 : 4 | 232 : 3, 15, 20, 34 | 233 : 25 | 234 : 2, 20.
pabula, 173 : 12.
pabuli, 101 : 13.
pabulique, 174 : 1.
pabulo, 109 : 21 | 137 : 8.
pabulum, 76 : 3 | 110 : 1.
pacatis, 91 : 9.

pace, 2:17 | 3:13 | 8:20 | 40:14 | 52:24 | 79:4 | 97:6 | 154:5, 26 | 155:6 | 165:9 | 166:2 | 188:19 | 210:6 | 211:6 | 212:17 | 213:14 | 230:24 | 231:18 | 233:6, 22.
pacem, 14:16 | 24:7 | 70:7 | 103:5, 15, 17 | 128:4, 27 | 136:11 | 147:16 | 153:8 | 154:16, 24, 26 | 164:9, 14, 18, 21 | 167:18 | 168:2 | 188:18 | 190:5 | 214:4 | 231:26.
paces, 89:15.
pacificante, 118:3.
pacis, 85:7 | 94:3 | 117:13, 21 | 143:6 | 147:12 | 153:2 | 161:18 | 163:3 | 189:10 | 198:1, 6 | 203:11 | 210:10 | 213:16 | 225:7.
paciſcatur, 83:11.
paciſcitur, 233:26.
pacta, 199:18.
pactione, 21:20 | 114:8 | 118:25 | 200:23.
pactiones, 97:6.
pactionibus, 85:8.
pactionis, 95:1.
pacto, 189:9.
pæligna, 150:15.
palam, 85:10 | 102:17 | 152:4, 6 | 166:12, 13 | 230:28 | 232:34 | 233:2, 27.
palantes, 76:5 | 101:15 | 118:18.
palantis, 109:7.
palare, 124:20.
Palicanus, 199:8.
paludamenta, 186:30.
paludamento, 196:10.
paludem, 94:18 | 176:10.
paludes, 162:21.
paludibus, 158:7.
pamphyliam, 201:15.
panem, 101:18, 24.
Panormitanos, 198:17.
Paphlagoniâ, 206:31.
Paphlagonum, 206:17.
par, 3:15 | 12:2 | 49:11 | 96:13 | 147:22 | 176:21 | 178:6 | 199:28 | 226:15 | 230:22 | 234:7.
parabant, 6:21 | 15:14 | 97:10.
parabantur, 25:1 | 34:13 | 97:13 | 110:9.
parabat, 21:16 | 36:8 | 67:29.
parabatur, 22:18 | 148:16 | 223:4.
Param, 190:12.
paranda, 160:21 | 220:4.
parandi, 89:2.
parant, 80:15.
parantur, 47:14 | 222:7.
parare, 6:18 | 20:22 | 22:3 | 23:5 | 28:3 | 50:6 | 65:13 | 67:3 | 68:6 | 81:6 | 87:8 | 100:14 | 112:18 | 117:18 | 124:9 | 130:3 | 137:19 | 197:14 | 231:11.
pararet, 5:21.
parari, 29:7 | 39:16 | 48:12 | 120:10.
paraſti, 226:12.
parat, 67:27 | 79:29 | 91:20 | 103:25 | 113:14 | 122:4.
parata, 34:17 | 35:9 | 161:20 | 168:7 | 173:17.
paratæ, 44:2.
parati, 18:22 | 88:7 | 93:5 | 102:21 | 104:16 | 123:13.
paratio, 87:12.
paratique, 22:5.
paratis, *part.* 34:6 | 37:20 | 84:21 | 100:19 | 103:13 | 111:1 | 140:11 | 167:18.
parato, 52:12 | 84:13.
paratos, 139:22.
paratu, 200:7.
paratum, 152:17 | 169:1 | 179:11 | 182:3.
paratur, 59:2.
paratus, 25:6 | 146:6 | 234:12.
paraverat, 22:10 | 96:14 | 144:4 | 169:19.
paravére, 44:19 | 183:3.
paraveris, 227:5, 7 | 234:1.
paravi, 177:20.
paraviſſe, 48:17 | 89:5.
paraviſſet, 121:15 | 179:13.
paravit, 158:20.
parcere, 12:7 | 130:3.
parceret, 21:8 | 151:11.
parci, 8:14.
parcite, 48:5.
parcunt, 46:3.
parem, 70:2 | 79:18 | 100:6 | 108:3 | 229:2.
parendi, 93:14.
parendo, 63:10.
parens, 32:10 | 134:22.
parent, 3:6 | 26:2.
parente, 49:6 | 87:4 | 133:20.
parentem, 72:9 | 232:8.
parentes, 31:1 | 34:16 | 59:7 | 73:6 | 98:11 | 147:23 | 218:10 | 225:1.
parenteſque, 6:19 | 135:16 | 204:8 | 212:9.
parenti, 226:14.
parentibus, 44:18 | 77:8 | 165:7 | 174:2 | 191:11 | 221:16 | 225:16.
parentum, 41:2 | 205:14 | 212:4.
parere, 140:10 | 227:19.
pareremus, 160:12.
parerent, 29:18.
pares, 41:11 | 106:27 | 192:3.
paret, 67:13 | 92:26.
pari, 104:1 | 125:13.
paria, 200:26.
parietes, 50:10.
parieteſque, 202:26.
parique, 111:11.
parit, 162:17.
pariter, 64:17 | 102:23 | 119:5 | 124:27 | 127:18 | 131:21 | 135:24 | 145:11 | 146:1 | 147:18 | 149:7 | 151:15 | 155:8, 12 | 159:5 | 192:23 | 199:23 | 215:11.
pariterque, 112:17.
pariuntur, 65:13.
parmæ, 192:26.
parricida, 196:19.
parricidæ, 11:20.
parricidam, 25:13.
parricidarum, 233:16.
parricidas, 42:18.
parricidio, 163:4.
parricidis, 48:3.
pars, 2:10 | 31:14 | 34:16 | 37:26 | 48:20 | 50:22 | 56:2 | 68:10 | 71:3 | 73:16 | 74:4, 14 | 77:13, 15 | 78:2 | 79:2 | 88:6, 12 | 91:8, 22 | 95:8 | 96:6 | 105:22 | 106:12, 19 | 110:22 | 111:5, 17 | 113:5 | 114:14 | 116:13 | 113:14 | 119:18 | 123:4 | 134:14 | 138:5 | 143:21 | 145:25 | 157:8 | 171:15 | 175:15 | 183:14 | 191:15 | 194:3 | 210:24 | 215:16 | 227:13.
parta, 44:6 | 89:5 | 128:15 | 167:8 | 209:9 | 210:6.
partæ, 162:15.
partam, 212:5 | 217:24 | 223:15.
parte, 33:14 | 54:1, 3 | 75:7 | 103:26 | 105:12 | 110:6 | 112:6, 27 | 123:14, 19 | 124:12 | 140:4, 23 | 143:11 | 144:12 | 145:13 | 146:4 | 148:18 | 177:5 | 192:11 | 202:5 | 203:31 | 208:5 | 215:26 | 228:16 | 233:19.
partem, 16:20 | 21:26 | 66:13 | 109:22 | 131:9 | 143:8 | 148:11 | 154:11 | 175:12 | 197:16.
partes, 218:4, 21 | 228:8.
parti, 104:8 | 107:3 | 134:4.
partibus, 5:7 | 97:13 | 100:10 | 144:1 | 232:16.
particeps, 121:8 | 210:17.
participem, 70:3 | 85:6.
participes, 14:13 | 19:7.
partim, 39:12 | 67:26 | 78:10 | 80:4 | 95:4 | 97:7 | 128:30 | 136:13 | 196:14.
partis, 233:14.
partis, *propartes*, 67:23 | 98:5 | 146:7.
partiverant, 109:8.
partium, 31:4 | 97:7, 20 | 100:4 | 122:9 | 227:12.
partum, 3:2 | 167:6.
parva, 184:5 | 197:16.
parvâ, 7:18 | 46:19 | 48:25.
parvæ, 41:8 | 65:16.
parvas, 214:8.
parvi, 10:11 | 45:12 | 98:11.
parvis, 44:5 | 48:26 | 62:15.
paruiſſet, 82:13, 24.
paruit, 40:4.
parum, 5:18 | 12:9 | 20:3 | 66:17 | 69:10 | 72:1 | 78:3 | 81:21 | 86:7 | 88:2 | 89:22 | 93:1 | 102:16 | 107:8 | 113:13 | 118:26 | 119:22 | 122:5 | 126:9 | 133:1, 3, 18 | 135:13 | 136:11 | 141:21 | 144:11 | 154:23 | 155:4 | 159:22 | 179:10 | 188:23 | 219:12 | 227:23.
parvo, 172:21 | 191:6.
parvos, 24:10.

parvum, 65 : 1.
paſſi, 198 : 22 | 233 : 21.
paſſim, 76 : 7 | 144 : 5.
paſſuum, 103 : 27 | 119 : 9 | 174 : 19.
paſtuſque, 170 : 29.
patebant, 8 : 24.
patebunt, 52 : 15.
patefacere, 99 : 5.
patefaciunt, 149 : 8.
patefactâ, 36 : 3 | 37 : 10.
patefactam, 51 : 9.
patefacto, 122 : 3.
patefactum, 203 : 9.
patefecerat, 30 : 2.
patefeci, 177 : 22.
patefeciſſe, 155 : 13.
patefecit, 154 : 6.
patefierent, 91 : 5.
patens, 139 : 1.
patentes, 203 : 11.
patenti, 212 : 19.
patentibus, 147 : 1 | 150 : 18.
pater, 68 : 14 | 69 : 23 | 70 : 1, 19, 23 | 152 : 14.
patere, 52 : 2.
paterentur, 103 : 10 | 106 : 21.
paterer, 48 : 10 | 89 : 20 | 225 : 24.
pateris, 19 : 17.
pateretur, 136 : 8.
paternâ, 232 : 21.
paternam, 232 : 17 | 233 : 27.
patet, 193 : 9.
pati, 11 : 8 | 16 : 14 | 41 : 3 | 69 : 16, 21 | 73 : 7 | 79 : 21 | 110 : 4 | 112 : 27 | 118 : 2 | 119 : 9 | 128 : 14 | 133 : 6 | 136 : 2 | 143 : 1 | 147 : 3 | 148 : 12 | 159 : 10 | 162 : 4 | 164 : 9 | 210 : 18 | 234 : 16.
patiamini, 165 : 16 | 168 : 1.
patiaris, 224 : 20.
patibulo, 193 : 7.
patiebamur, 70 : 6.
patiebatur, 107 : 26.
patiemini, 18 : 2 | 167 : 15.
patienda, 232 : 13.
patiens, 5 : 15 | 7 : 9 | 75 : 13 | 84 : 17 | 101 : 3 | 115 : 3.
patientia, 86 : 19.
patientiâ, 215 : 3.
patientiam, 231 : 32.
patior, 132 : 5.
patitur, 132 : 5 | 210 : 5.
patiuntur, 167 : 13.
patranda, 100 : 16.
patrandi, 120, 13 | 123 : 23 | 136 : 5.
patrata, 223 : 2.
patratâ, 225 : 9.
patratis, 67 : 31.
patratum, 16 : 5 | 80 : 8.
patraviſſe, 49 : 3.
patraviſſent, 51 : 5.
patravit, 138 : 11.
patre, 65 : 1 | 151 : 3 | 152 : 4 | 232 : 17.
patrem, 70 : 16 | 92 : 3.
patremque, 232 : 5.
patres, 6 : 24 | 86 : 6 | 158 : 15 | 169 : 8 | 178 : 5 | 186 : 32 | 218 : 22 | 222 : 33 | 223 : 8.
patria, 11 : 18 | 221 : 16 | 225 : 1.
patriâ, 26 : 9 | 52 : 18 | 54 : 8 | 76 : 13 | 71 : 9 | 191 : 11 | 214 : 3 | 225 : 6.
patriâque, 172 : 18.
patriæ, 44 : 18 | 48 : 7 | 219 : 5 | 220 : 9 | 223 : 4 | 225 : 16.
patriæque, 24 : 11.
patriam, 6 : 19 | 26 : 7 | 47 : 4 | 52 : 14 | 59 : 6 | 135 : 16 | 197 : 6 | 201 : 19 | 225 : 5.
patriamque, 48 : 17 | 177 : 7 | 196 : 20.
patrias, 161 : 10.
patribus, 25 : 7 | 27 : 2 | 131 : 14 | 158 : 12 | 179 : 12 | 196 : 7 | 218 : 22.
patribuſque, 135 : 22.
patriciæ, 141 : 22 | 187 : 14.
patriciis, 183 : 2.
patricio, 25 : 9.
patricium, 183 : 2.
patricius, 50 : 13.
patrimonii, 227 : 4.
patrimoniis, 30 : 12.
patrimonio, 26 : 11 | 234 : 3.
patrio, 72 : 15 | 81 : [illegible]
patris, 69 : 2 | 81 : 18 | 116 : 6.
patrium, 189 : 13 | 190 : 11.
patrocinia, 165 : 3 | 168 : 7.
patrocinio, 33 : 17 | 38 : 11 | 231 : 1.
patrocinium, 231 : 31.
patronum, 231 : 22.
patronus, 227 : 13.
patrum, 159 : 4 | 183 : 6 | 203 : 13.
patuiſſet, 232 : 26.
pauca, 5 : 10 | 32 : 20 | 52 : 4 | 61 : 13 | 85 : 12 | 105 : 8 | 134 : 10 | 138 : 17 | 144 : 13 | 147 : 14 | 148 : 9 | 153 : 5 | 175 : 23 | 215 : 20.
pauci, 6 : 16 | 15 : 6 | 34 : 20 | 39 : 11 | 41 : 11 | 55 : 14 | 71 : 4 | 73 : 19 : 75 : 8 | 107 : 2 | 111 : 20 | 113 : 5 | 114 : 14 | 127 : 13 | 150 : 1 | 159 : 3 | 161 : 11 | 191 : 14 | 210 : 16 | 211 : 1.
pauciores, 104 : 15.
paucioribus, 177 : 24.
paucis, 5 : 8 | 6 : 5 | 25 : 20 | 31 : 12 | 36 : 18 | 46 : 3 | 55 : 9 | 64 : 5 | 66 : 7 | 68 : 3 | 73 : 10 | 74 : 13 | 75 : 2 | 80 : 5 | 81 : 12 | 83 : 5 | 87 : 14 | 93 : 15 | 95 : 13 | 96 : 15 | 97 : 21 | 98 : 10 | 102 : 18 | 110 : 15, 24 | 116 : 13 | 127 : 4 | 135 : 7 | 141 : 19 | 142 : 10 | 146 : 16 | 151 : 22 | 152 : 9 | 153 : 25 | 155 : 16 | 157 : 4 | 164 : 24 | 165 : 5 | 171 : 28, 29 | 178 : 30 | 186 : 1 | 210 : 13 | 217 : 16 | 218 : 5 | 221 : 2 | 224 : 3.
pauciſne, 108 : 10.
pauciſſumis, 75 : 6 | 76 : 1 | 153 : 6 | 215 : 19 | 225 : 21.
paucitas, 49 : 3.
pauco, 86 : 1.
paucorum, 17 : 10 | 23 : 15 | 31 : 18 | 49 : 2 | 52 : 19 | 59 : 11 | 86 : 21 | 98 : 7 | 99 : 5 | 180 : 3 | 199 : 6.
paucos, 23 : 7 | 29 : 9 | 64 : 17 | 83 : 21 | 89 : 11, 15 | 99 : 8 | 129 : 7 | 137 : 15 | 162 : 22.
pavens, 151 : 5.
pavere, 24 : 10.
paveſcere, 121 : 22.
pavidi, 149 : 2.
pavidos, 112 : 23.
pavidus, 67 : 20.
paulatim, 105 : 16.
paullatim, 6 : 6 | 9 : 8 | 43 : 3 | 54 : 13 | 76 : 13 | 77 : 6 | 102 : 14 | 106 : 17 | 107 : 5 | 127 : 6 | 139 : 19 | 144 : 14 | 159 : 8 | 219 : 6, 8.
paulliſper, 57 : 11 | 105 : 4 | 110 : 23 | 112 : 10 | 119 : 2.
paullò, 15 : 9 | 22 : 14 | 55 : 14 | 69 : 18 | 79 : 10 | 93 : 5 | 94 : 2 | 95 : 11 | 110 : 14 | 111 : 19 | 119 : 7 | 121 : 12 | 123 : 2, 10 | 127 : 24 | 139 : 8 | 140 : 19 | 144 : 25 | 146 : 18 | 151 : 11 | 211 : 20 | 222 : 22 | 226 : 7.
Paullos, 228 : 7.
paulliulùm, 46 : 17 | 53 : 9 | 55 : 16 | 112 : 21 | 117 : 1 | 139 : 21 | 140 : 7.
paullùm, 129 : 15 | 146 : 23 | 222 : 27.
Paulo, 25 : 2.
paulò, 14 : 12 | 16 : 18 | 21 : 19 | 34 : 27 | 36 : 9 | 37 : 8 | 39 : 18 | 41 : 18 | 43 : 13 | 46 : 4 | 161 : 7 | 234 : 3.
paululùm, 50 : 8 | 170 : 18 | 204 : 1.
pavor, 170 : 19.
pauper, 221 : 5.
paupertas, 10 : 8 | 49 : 3.
pax, 8 : 15 | 86 : 3 | 89 : 10 | 90 : 5 | 96 : 4 | 103 : 20 | 113 : 21 | 163 : 7 | 166 : 13.
peccandi, 13 : 11 | 229 : 18.
peccare, 229 : 18.
peccaſti, 232 : 8.
peccato, 48 : 9.
peccavit, 232 : 6.
pecora, 1 : 3 | 53 : 7 | 102 : 19.
pecore, 79 : 14 | 104 : 5 | 192 : 27.
pecori, 75 : 11.
pecoribus, 76 : 3.
pecoris, 101 : 16 | 108 : 13 | 123 : 28 | 137 : 8 | 212 : 2.
pecorum, 175 : 16 | 180 : 5.
pectore, 9 : 5 | 60 : 11 | 215 : 23 | 217 : 3 | 220 : 19.
pectoris, 155 : 13.
pectus, 67 : 1 | 148 : 6.
peculatus, 90 : 7.
pecunia, 74 : 13 | 199 : 11.
pecuniâ, 64 : 8 | 68 : 2 | 84 : 8, 23 | 92 : 9 | 104 : 19 | 114 : 16 | 118 : 1 | 187 : 16 | 197 : 2 | 221 : 2, 9 | 222 : 35 | 226 : 25 | 227 : 4.
pecuniæ, 7 : 16 | 9 : 1, 15 | 21 : 7 | 47 : 3 | 83 : 23 | 85 : 3 | 90 : 8 | 91 : 4 | 94 : 13 | 124 : 12 | 142 : 5 | 167 : 16 | 187 : 1 | 214 : 12 | 215 : 1, 11 | 220 : 11, 25 | 221 : 17.

pecuniam ; 18 : 13 | 20 : 22 | 39 : 2 | 67 : 8 | 93 : 11 | 143 : 3 | 153 : 21 | 220 : 24.
pecuniarum, 15 : 9.
pecunias, 44 : 8 | 46 : 7 | 97 : 5 | 173 : 5.
pecus, 86 : 1 | 137 : 12, 17.
pede, 204 : 12.
pedem, 193 : 11.
pedes, 50 : 9 | 53 : 12 | 123 : 17 | 222 : 5 | 227 : 14.
pedeſtrium, 104 : 8 | 107 : 3.
pedibus, 39 : 23 | 54 : 3 | 140 : 13 | 151 : 24 | 187 : 7.
pedis, 179 : 2.
pedite, 146 : 20.
pedites, 106 : 19 | 112 : 11 | 119 : 12 | 138 : 2 | 143 : 23 | 146 : 17.
peditesque, 119 : 16.
peditibus, 104 : 9 | 112 : 14 | 146 : 13.
peditum, 63 : 4 | 105 : 19 | 150 : 14.
pedum, 187 : 5.
pejeraſſe, 232 : 24.
pejor, 160 : 2 | 164 : 11.
pejùs, 215 : 20.
pellebantur, 98 : 12.
pellere, 158 : 16 | 179 : 16.
pellex, 226 : 14 | 234 : 14.
pelli, 146 : 28.
Pelorum, 204 : 30.
penates, 167 : 13 | 168 : 8 | 177 : 7 | 196 : 20 | 197 : 6.
pendebatis, 45 : 12.
pendere, 10 : 11 | 17 : 12 | 88 : 1.
penderent, 152 : 4.
pendet, 73 : 2 | 204 : 10.
pene, 11 : 18 | 107 : 29 | 112 : 14.
penes, 68 : 16 | 76 : 1 | 83 : 12 | 88 : 1 | 89 : 1, 15 | 98 : 8 | 160 : 20 | 161 : 12 | 162 : 22 | 163 : 6.
penetret, 221 : 16.
penſantur, 184 : 2.
penſi, 5 : 22 | 10 : 12 | 20 : 8 | 48 : 8 | 98 : 13.
penuria, 75 : 12 | 110 : 1.
penuriâ, 80 : 21 | 81 : 8 | 104 : 4.
pependêre, 124 : 27.
pepercerant, 55 : 20.
pepercissent, 151 : 23.
pepercit, 48 : 6.
pepererat ; 24 : 5.
pepererе, 160 : 9 | 164 : 19.
pepereris, 220 : 10.
pepererunt, 222 : 27.
peperiſſe, 132 : 9.
peperit, 115 : 7 | 219 : 10.
per, 2 : 8 | 7 : 3, 9 | 8 : 4 | 11 : 1, 6 | 13 : 12 | 13 : 15 | 17 : 2 | 18 : 2, 4 | 20 : 22 | 21 : 1, 18 | 22 : 8, 17 | 23 : 4 | 24 : 2 | 29 : 8 | 30 : 12 | 31 : 12 | 32 : 12 | 33 : 18, 24 | 34 : 23 | 35 : 11, 12 | 36 : 1 | 38 : 9, 14 | 39 : 14 | 40 : 14, 15 | 41 : 5 | 42 : 11 | 43 : 17 | 44 : 9 | 45 : 2 | 46 : 8, 9, 11 | 47 : 8 | 50 : 7 | 51 : 2, 12, 13 | 56 : 4 | 57 : 11 | 58 : 15 | 59 : 5, 14 | 61 : 1, 2, 4 | 62 : 22 | 63 : 15 | 65 : 9 | 66 : 16 | 67 : 3, 22 | 69 : 10, 21 | 70 : 19 | 71 : 1 | 73 : 5, 6, 7 | 76 : 13 | 79 : 1 | 81 : 4, 10 | 82 : 8, 9 | 83 : 21 | 84 : 19, 22 | 85 : 14 | 86 : 5 | 88 : 5 | 89 : 2 | 90 : 2, 7 | 92 : 1 | 93 : 2 | 94 : 23 | 95 : 3, 14 | 97 : 9 | 99 : 6 | 103 : 25 | 109 : 25 | 111 : 27 | 113 : 14, 16, 22 | 114 : 11, 19, 23, 24 | 115 : 6, 11, 18 | 116 : 3 | 117 : 16 | 118 : 9 | 120 : 1, 15, 16 | 121 : 16 | 124 : 15 | 125 : 22 | 126 : 5, 11 | 127 : 4 | 128 : 10 | 129 : 21 | 130 : 16 | 131 : 18 | 133 : 10 | 135 : 3 | 137 : 17 | 140 : 14 | 142 : 12 | 144 : 24 | 145 : 25 | 148 : 4, 14 | 150 : 12 | 152 : 5 | 154 : 19 | 155 : 20 | 159 : 20 | 160 : 7, 18, 21, 22 | 161 : 10, 14 | 162 : 18, 20 | 163 : 11 | 167 : 7 | 169 : 16 | 170 : 27 | 171 : 12, 24 | 173 : 11, 27 | 174 : 25 | 175 : 1, 4, 10, 22 | 177 : 15, 16, 21, 25 | 178 : 16, 30 | 180 : 3, 7 | 186 : 11 | 187 : 4, 15 | 189 : 5, 13, 18 | 191 : 6, 20 | 192 : 7, 10, 12 | 193 : 13 | 196 : 17 | 197 : 13 | 198 : 4, 20 | 200 : 8, 17 | 202 : 24 | 204 : 27, 31 | 206 : 1 | 207 : 10 | 208 : 6 | 209 : 2, 4 | 210 : 16, 20 | 211 : 4 | 212 : 2, 15 | 213 : 18 | 215 : 14, 17 | 216 : 16 | 217 : 24 | 218 : 17 | 219 : 29 | 220 : 2, 16, 21 | 222 : 9, 26 | 223 : 7, 20, 21 | 224 : 5, 19 | 225 : 10, 15.
perque, 111 : 27 | 121 : 16.
peractâ, 233 : 12.
perangustæ, 139 : 1.
perbacchatus, 231 : 17.
percitum, 174 : 22.
perculſa, 99 : 5.
perculsâ, 91 : 11 | 122 : 15.
perculſi, 6 : 17 | 95 : 7 | 111 : 15 | 124 : 8.
perculſis, 34 : 16 | 97 : 14.
perculſos, 146 : 22 | 208 : 19 | 227 : 19.
perculſus, 101 : 10 | 120 : 12 | 128 : 12.
percunctantibus, 198 : 14.
percunctatum, 178 : 30.
percunctatus, 32 : 20.
perdidiciſti, 226 : 11.
perditâ, 25 : 11.
perditi, 233 : 18.
perditis, 114 : 22 | 128 : 27 | 176 : 14.
perditum, *ſupin.* 29 : 20 | 46 : 3 | 90 : 15.
perdomitâ, 158 : 7.
pefduxit, 33 : 7 | 36 : 11 | 127 : 9.
perdundæ, 36 : 5 | 187 : 1.
pereamus, 27 : 8.
peregrinantes, 3 : 7.
perfeceris, 227 : 25.
perfecit, 74 : 11.
perferant, 34 : 25.
perferunt, 88 : 7.
perficere, 67 : 5.
perfidiâ, 113 : 14 | 119 : 19 | 121 : 15 | 123 : 6 | 1[illegible] : 2 | 167 : 10.
per[illegible], 151 : 27 | 189 : 8 | 226 : 1.
perfugæ, 145 : 15.
perfugas, 91 : 8 | 97 : 5 | 114 : 13 | 148 : 19.
perfugis, 51 : 16 | 100 : 9, 11 | 121 : 13 | 122 : 3 | 123 : 18 | 124 : 23.
perfugium, 49 : 16.
perge, 148 : 5 | 167 : 13.
pergebat, 79 : 26 | 103 : 6.
pergentibus, 180 : 11 | 191 : 8.
pergere, 119 : 13 | 123 : 9 | 126 : 8.
pergerent, 35 : 2 | 81 : 11.
pergeret, 64 : 7.
perges, 212 : 19 | 215 : 25.
pergit, 107 : 6 | 108 : 22 | 110 : 17 | 112 : 8 | 121 : 11 | 137 : 16 | 138 : 17 | 140 : 12.
pericula, 6 : 20 | 8 : 25 | 13 : 9 | 18 : 1, 18 | 24 : 7 | 44 : 16 | 48 : 15 | 52 : 2 | 82 : 1 | 84 : 19 | 97 : 7 | 130 : 13 | 177 : 8 | 196 : 13 | 203 : 10 | 220 : 6.
periculi, 5 : 9 | 19 : 12 | 34 : 2 | 38 : 9 | 39 : 7 | 86 : 20 | 101 : 3 | 134 : 18.
periculique, 140 : 5.
periculis, 2 : 15 | 4 : 12 | 6 : 17 | 28 : 2 | 33 : 3 | 47 : 13 | 63 : 2, 10 | 131 : 18 | 132 : 22 | 160 : 4 | 164 : 3 | 225 : 4.
periculo, 23 : 18 | 34 : 20 | 37 : 24 | 53 : 11 | 111 : 11 | 125 : 4 | 128 : 19 | 139 : 7, 10 | 191 : 7 | 211 : 13.
periculoſa, 58 : 4 | 163 : 13.
periculosè, 64 : 5.
periculoſiùs, 160 : 22.
periculoſum, 123 : 6.
periculum, 20 : 12, 18 | 22 : 17 | 26 : 7 | 46 : 13 | 52 : 26 | 95 : 10 | 96 : 10 | 106 : 13 | 183 : 14 | 206 : 35 | 216 : 13 | 218 : 16.
peridoneæ, 169 : 27.
periêre, 179 : 7.
perierint, 86 : 22.
perignari, 192 : 24.
perinde, 61 : 5 | 88 : 6 | 199 : 20 | 221 : 11.
periret, 121 : 2.
peritè, 231 : 8.
peritia, 103 : 4 | 171 : 28.
perituram, 93 : 18.
perituros, 203 : 37.
peritus, 171 : 10.
perjuriis, 226 : 13.
perjurio, 11 : 22 | 167 : 10.
perlatâ, 91 : 10.
perlectis, 37 : 4 | 224 : 7.
perlegit, 121 : 10.
permanſerant, 209 : 4.
permanſit, 62 : 1 | 182 : 1.
permanere, 64 : 6.
permiſcet, 221 : 15.
permiſcuit, 61 : 11.
permiſſo, 199 : 5.
permiſſum, 23 : 17 | 44 : 3.
permiſſuri, 168 : 5.

permiſti, 101: 15.
permitteretur, 116: 13.
permitti, 42: 14.
permittit, 54: 4 | 148: 25.
permittitur, 23: 4.
permixta, 119: 3.
permixti, 75: 17 | 103: 2 | 106: 14 | 112: 11 | 143: 23.
permixtio, 99: 2.
permixtos, 219: 16.
permixtum, 19: 16.
permixtus, 112: 19.
permota, 24: 3 | 27: 1.
permotum, 79: 17.
permotus, 22: 24 | 39: 23 | 62: 16 | 64: 15.
permovit, 41: 7.
permulcti, 188: 3.
pernicie, 191: 25.
perniciem, 16: 3 | 89: 20 | 120: 3.
pernicies, 49: 16 | 214: 13.
pernicioſa, 59: 11 | 136: 24.
pernicioſâ, 57: 11.
pernicioſam, 230: 17.
pernicioſior, 103: 5.
Perpenna, 171: 29.
Perpennâ, 205: 17.
Perpennam, 187: 11 | 204: 15.
perperam, 90: 14.
perpeſſa, 227: 18.
perpeſſos, 16: 16 | 227: 25.
perpeſſus, 148: 2 | 214: 5.
perpetuâ, 188: 19.
perpetuò, 231: 30.
perpulerat, 21: 20.
perpulit, 95: 1.
perquirebat, 178: 29.
perrexêre, 203: 14.
perrexit, 186: 6.
Perſæ, 76: 8, 10.
Perſarum, 77: 7 | 204: 14.
perſcribere, 5: 6 | 86: 16.
perſcribit, 139: 24.
perſcripſi, 225: 22.
Perſe, 40: 9.
perſecutus, 141: 21.
Perſen, 127: 24 | 189: 6.
perſequar, 73: 1.
perſequantur, 183: 13.
perſequare, 44: 20.
perſequendo, 106: 7.
perſequi, 8: 21 | 29: 16 | 96: 17 | 121: 13 | 147: 18.
Perſi, 158: 4.
Perſidis, 191: 17.
perſolveret, 29: 3.
perſuadet, 91: 2, 12 | 92: 19 | 102: 15 | 113: 20.
pertæſum, 181: 3.
perterritis, 22: 12.
pertimeſcere, 151: 9.
pertimeſceret, 152: 19.
pertimuêre, 180: 12 | 185: 2.
pertinaciter, 183: 10.
pertinens, 104: 2 | 198: 9.
pertinuit, 41: 6.
perturbandam, 15: 12.
perturbantur, 112: 10.
perturbare, 112: 14.
perturbatâ, 227: 19.
perturbatos, 55: 6.
pervade, 213: 18.
pervenerat, 63: 11.
pervenêre, 195: 9.
pervenerint, 60: 4 | 89: 12.
pervenerit, 219: 22.
pervenire, 222: 13.
perveniſſe, 67: 1.
pervenit, 42: 22 | 51: 8 | 94: 14 | 110: 25 | 119: 6 | 123: 19 | 127: 4 | 137: 26 | 147: 6 | 179: 4.
perveniunt, 124: 7 | 140: 23.
perventum, 152: 10.
perverſam, 215: 2.
perverſè, 210: 2.
perverſo, 208: 10.
peſſum, 57: 10 | 100: 3.
peſſuma, 6: 3, 7.
peſſumæ, 134: 7.
peſſume, 167: 5.
peſſumè, 88: 14.
peſſumi, 164: 6.
peſſumis, 116: 8 | 162: 15 | 169: 1.
peſſumo, 147: 17.
peſſumum, 16: 5 | 43: 2.
peſſumus, 210: 4.
peſte, 191: 11.
peſtem, 121: 1.
peſtilentia, 9: 9.
peſtis, 70: 7 | 151: 9.
petas, 35: 7.
petat, 92: 21 | 117: 7.
petebant, 125: 8.
petebat, 21: 14 | 50: 3 | 79: 12.
petebatur, 117: 15.
petenda, 69: 16.
petendis, 230: 16.
petenti, 117: 1 | 231: 30.
petentibus, 76: 8 | 150: 8.
petere, 15: 10 | 19: 7 | 27: 9 | 69: 8, 17 | 73: 13 | 79: 26 | 81: 22 | 116: 1 | 129: 20 | 141: 14 | 151: 25 | 188: 21 | 219: 7.
peterent, 19: 2 | 102: 11. 126: 17, 19.
peteret, 21: 9 | 116: 4 | 139: 18 | 154: 11.
peteretur, 21: 9.
petêris, 191: 4.
peti, 130: 2.
petieritis, 167: 18.
petimus, 27: 3 | 225: 8.
petis, 167: 7.
petit, 115: 5 | 196: 5.
petitio, 21: 23.
petitione, 38: 18.
petitionem, 19: 14.
petitum, *ſupin.* 127: 12.
petiturum, 116: 5.
petiverant, 76: 15.
petiverat, 189: 13.
petivêre, 147: 9.
petiveris, 154: 3.
petiverit, 27: 12.
petivit, 150: 12.
Petreio, 54: 4.
Petreius, 54: 13 | 55: 4.
petulanter, 231: 6.
petulanti, 232: 11.
petulantiâ, 30: 12 | 225: 25.
petulantiſſimâ, 234: 17.
petulantiſſumis, 228: 13.
petundi, 14: 1 | 115: 15.
petunt, 58: 4 | 131: 20 | 149: 9 | 210: 7.
phaleras, 132: 20.
Phaſelida, 171: 1.
Philæni, 126: 20.
Philenis, 126: 8 | 127: 1.
Philenon, 78: 6.
Philippi, 189: 7.
Philippo, 189: 3, 5.
Philippoque, 160: 10.
Philippus, 164: 2.
Phœnices, 77: 15.
Phrygas, 207: 5.
Phrygia, 202: 1.
Phrygiam, 205: 8.
pice, 111: 8.
Piceno, 33: 22 | 51: 14.
Picens, 161: 19 | 199: 8.
Picenum, 22: 1 | 23: 17.
picta, 175: 9.
pictas, 10: 2.
pietas, 88: 11.
pietate, 10: 15.
pigeat, 142: 8.
pigeret, 215: 24 | 230: 7.
piget, 61: 6 | 86: 20 | 167: 1 | 230: 26.
pignora, 233: 13.
piguit, 234: 2.
pila, 54: 16 | 111: 8.
piraticæ, 175: 23.
piraticam, 205: 3.
piratis, 207: 15.
piſcantis, 175: 22.
piſcium, 201: 25.
Piſidiæque, 201: 20.
Piſo, 15: 11 | 16: 6, 11 | 38: 13, 16.
Piſonem, 15: 16 | 16: 15 | 19: 6 | 226: 10.
Piſonis, 233: 1.
Piſtorienſem, 51: 12.
pium, 158: 18.
placandi, 121: 14.
placeat, 39: 17 148: 23 | 224: 8.
placebant, 2: 12 | 118: 16.
placebat, 123: 8 | 133: 3.
placent, 89: 14 | 164: 8 | 166: 14 | 168: 2, 9 | 180: 10 | 228: 8.
placere, 66: 17 | 99: 9 | 115: 20 | 167: 2.
placeretne, 84: 9.
placet, 44: 7 | 52: 11 | 154: 1 | 221: 3, 7.
placidè, 97: 23 | 121: 17 | 128: 27 | 148: 9.
placidiùs, 32: 2.
placido, 178: 27.
placidus, 79: 12.
placitum, 127: 19.
placuerat, 67: 6 | 135: 19.
placuêre, 150: 1.
placuerint, 215: 27.
placuiſſe, 80: 20.
placuiſſet, 148: 1.
placuit, 120: 10 | 132: 13 | 147: 11 | 148: 4.
plana, 201: 24.
planè, 105: 2.
planitiem, 119: 6 | 138: 23 | 139: 24.
planities, 53: 13 | 94: 17 | 104: 4.
planum, 105: 9.
plauſtra, 204: 11.
Plautiâ, 25: 1.
Plautiæ, 226: 24.
plebe, 77: 16 | 99: 7 | 128: 32 | 218: 23 | 222: 15.
plebei, 183: 1.
plebem, 22: 19 | 25: 10 | 31: 9 | 32: 1 | 60: 1 | 74: 9 | 86: 6 | 87: 8 | 97: 19 | 99: 4 | 158: 15 | 186: 32 | 212: 2 | 217: 7, 16 | 218: 22.
plebes, 27: 1 | 36: 5, 10 | 37: 9 | 91: 21 | 97: 11 | 115: 11 | 117: 16 | 118: 14 | 122: 6, 12 | 158: 18 | 163: 5 | 179: 12 | 186: 1 | 214: 10 | 219: 2, 17 | 220: 7 | 222: 31.
plebi, 87: 12 | 129: 11 | 135: 22 | 167: 4 | 192: 5.
plebis, 26: 12 | 31: 18 | 34: 7 | 83: 19 | 86: 13 | 88: 12 | 91: 19 | 94: 9

94 : 9 | 96 : 14 | 97 : 2, 15, 18 | 98 : 6 | 99 : 9 | 122 : 16 | 134 : 26 | 158 : 12, 20 | 159 : 4 | 161 : 10 | 172 : 10 | 179 : 14 | 180 : 13 | 231 : 15.
plena, 96 : 3 | 102 : 19 | 197 : 15.
pleni, 155 : 8.
pleno, 144 : 15.
plenus, 231 : 5.
pleræque, 125 : 25.
pleraque, 6 : 15 | 14 : 14 | 20 : 16 | 31 : 11 | 43 : 22 | 62 : 10 | 77 : 13 | 78 : 12 | 79 : 15 | 123 : 28 | 125 : 18 | 132 : 1 | 145 : 7 | 148 : 3 | 215 : 10 | 223 : 16.
pleraſque, 216 : 5.
plerique, 4 : 2, 6 | 13 : 15 | 19 : 1 | 26 : 9 | 38 : 2 | 40 : 21 | 41 : 17 | 51 : 10 | 75 : 7 | 88 : 12 | 95 : 16 | 107 : 20 | 109 : 8 | 123 : 20 | 124 : 3 | 159 : 3 | 180 : 9 | 186 : 7 | 210 : 1 | 215 : 20 | 223 : 18.
pleriſque, 16 : 2 | 27 : 13 | 32 : 18 | 82 : 15 | 85 : 2 | 115 : 6 | 138 : 19 | 150 : 1 | 155 : 17.
pleroſque, 30 : 3 | 54 : 11 | 74 : 13 | 75 : 13, 17 | 107 : 2 | 111 : 10 | 117 : 12 | 123 : 4 | 129 : 7, 13, 19 | 135 : 2, 20 | 141 : 12 | 143 : 1 | 160 : 15.
plerumque, 63 : 14 | 80 : 3 | 100 : 3 | 101 : 12 | 109 : 5 | 118 : 5 | 120 : 6 | 131 : 3 | 137 : 3 | 144 : 19 | 153 : 11 | 155 : 4 | 175 : 9 | 229 : 27.
plumæ, 200 : 27.
plura, 20 : 21 | 29 : 6 | 80 : 22 | 81 : 20 | 134 : 23 | 138 : 18 | 148 : 2 | 175 : 11 | 197 : 5 | 203 : 34 | 221 : 24 | 228 : 4 | 230 : 30 | 232 : 2.
plures, 67 : 24 | 127 : 17 | 139 : 18 | 143 : 26 | 192 : 22 | 221 : 3.
plureſque, 145 : 7.
pluribus, 104 : 15 | 122 : 20 | 185 : 8.
plurima, 25 : 10 | 71 : 12 | 75 : 15 | 91 : 7.
plurimæ, 159 : 2.
plurimas, 127 : 16.
plurimi, 142 : 14.
plurimis, 132 : 22 | 146 : 13.
plurimos, 20 : 24 | 119 : 4.
plurimùm, 2 : 16 | 14 : 6 | 33 : 17 | 62 : 11 | 83 : 4 | 123 : 27, 30 | 144 : 22 | 154 : 10 | 158 : 5 | 159 : 21.
pluris, 45 : 4 | 129 : 22 | 231 : 10 | 133 : 19.
plus, 32 : 7 | 34 : 2 | 40 : 17 | 46 : 11 | 66 : 2 | 86 : 20 | 101 : 5 | 133 : 22 | 178 : 2 | 209 : 11 | 223 : 23 | 231 : 25.
pluſque, 100 : 2.
pluteoſque, 192 : 18.
pluviâ, 124 : 4 | 137 : 1.
pocula, 203 : 24.
pœna, 40 : 19 | 41 : 18 | 44 : 18 | 196 : 21.
pœnæ, 42 : 5 | 119 : 20.
pœnam, 36 : 5.
pœnas, 15 : 9 | 20 : 2 | 42 : 8 | 43 : 5 | 48 : 3 | 72 : 10 | 117 : 7 | 119 : 10, 23 | 120 : 14 | 124 : 27 | 190 : 2 | 203 : 21 | 213 : 20.
Pœni, 126 : 17 | 174 : 21.
pœnitendum, 132 : 18.
pœnitens, 169 : 11.
pœnitet, 88 : 4 | 150 : 10. 162 : 8 | 215 : 24 | 231 : 30.
pœnituit, 221 : 5.
pœniturum, 199 : 26.
poëtæ, 206 : 30.
pollebat, 68 : 8 | 98 : 6.
pollens, 6 : 14 | 57 : 7.
pollenſque, 86 : 16.
pollere, 82 : 22.
pollet, 220 : 14.
polliceantur, 33 : 20.
polliceatur, 154 : 6.
pollicendo, 21 : 18 | 74 : 11 | 81 : 9 | 102 : 15 | 104 : 21.
polliceri, 19 : 3 | 20 : 10 | 94 : 1 | 103 : 18 | 155 : 8.
pollicetur, 34 : 27 | 110 : 12 | 140 : 4 | 143 : 7.
pollicitando, 31 : 9 | 63 : 22.
pollicitationibus, 79 : 10 | 113 : 17.
pollicito, 149 : 11.
pollicitos, 33 : 12.
pollicitus, 22 13 | 231 : 31.
polluere, 10 : 4 | 98 : 13.
pollui, 20 : 17.
pollutâ, 74 : 3 | 210 : 22.
pollutus, 115 : 13.
Pompeianam, 226 : 26.
Pompeianum, 227 : 5.
Pompeii, 16 : 11, 14 | 159 : 13 | 185 : 1.
Pompeio, 16 : 8 | 31 : 6 | 194 : 7.
Pompeium, 185 : 5 | 211 : 4, 20.
Pompeius, 13 : 18 | 15 : 2 | 23 : 16 | 31 : 17 | 186 : 19 | 195 : 12 | 199 : 27 | 200 : 19 | 217 : 12.
Pomptino, 35 : 12.
Pomptinum, 35 : 20.
pondere, 86 : 2.
ponderis, 140 : 15.
pondo, 114 : 11.
ponere, 102 : 3 | 170 : 11.
poneret, 73 : 14 | 117 : 2.
ponit, 226 : 21.
pons, 198 : 9.
ponte, 35 : 12.
pontem, 35 : 16.
Ponti, 206 : 17.
Pontici, 206 : 28.
Pontico, 206 : 31.
Ponticum, 200 : 24.
pontificatus, 38 : 18.
Ponto, 201 : 25 | 206 : 3, 25.
Pontum, 193 : 16 | 195 : 9.
popularem, 230 : 16.
populares, 19 : 16 | 20 : 20.
popularibus, 46 : 9 | 63 : 1 | 120 : 5.
popularis, 93 : 14 | 111 : 25.
popularium, 97 : 20 | 103 : 22 | 123 : 11 | 154 : 13.
populi, 5 : 5 | 8 : 23 | 10 : 2 | 17 : 12 | 23 : 7 | 29 : 17 | 31 : 13 | 40 : 6, 10 | 45 : 15 | 55 : 20 | 64 : 4 | 69 : 5, 20 | 73 : 6 | 79 : 4, 19 | 81 : 17 | 83 : 9 | 92 : 6 | 96 : 13 | 100 : 10 | 126 : 7 | 129 : 18 | 136 : 9 | 147 : 10 | 157 : 1 | 163 : 6, 18 | 165 : 1 | 205 : 3 | 217 : 5 | 218 : 17 | 219 : 2 | 221 : 1 | 224 : 18 | 226 : 5 | 227 : 9.
populique, 6 : 16.
Populique, 155 : 1.
populis, 129 : 6 | 189 : 1.
populo, 8 : 7 | 44 : 10 | 63 : 4 | 68 : 17 | 69 : 8, 14 | 91 : 1, 13 | 102 : 11 | 115 : 5 | 116 : 1 | 126 : 18 | 128 : 20 | 131 : 2 | 147 : 19 | 153 : 26 | 163 : 4 | 201 : 1 | 213 : 9 | 222 : 33 | 231 : 16.
populoque, 64 : 11.
populos, 87 : 14 | 214 : 15.
populum, 68 : 1 | 71 : 14 | 80 : 24 | 83 : 20 | 84 : 1 | 86 : 11 | 97 : 3 | 148 : 7 | 154 : 7 | 163 : 9 | 226 : 2.
populumque, 27 : 11.
Populumque, 80 : 13.
populus, 7 : 18 | 43 : 7 | 48 : 23 | 61 : 21 | 67 : 8 | 69 : 22 | 79 : 1 | 92 : 4, 12 | 97 : 22 | 98 : 4, 9 | 117 : 4 | 122 : 16 | 129 : 1 | 152 : 17 | 158 : 8 | 161 : 6 | 177 : 12 | 209 : 1 | 219 : 8.
populuſque, 231 : 21.
Porcia, 42 : 12 | 44 : 2.
Porciâ, 227 : 21.
Porcium, 22 : 8.
Porcius, 14 : 9 | 44 : 14.
porrectum, 104 : 6.
porrigit, 107 : 11.
porrò, 36 : 4 | 82 : 24 | 84 : 20 | 206 : 33 | 215 : 6.
portâ, 110 : 17 | 145 : 19.
portabant, 6 : 20 | 51 : 1.
portæ, 118 : 19 | 201 : 18.
portam, 111 : 15.
portare, 20 : 23 | 52 : 14 | 93 : 20 | 102 : 21.
portaret, 96 : 15 | 102 : 6 | 123 : 30.
portaretur, 84 : 4.
portari, 23 : 11 | 123 : 27.
portarum, 67 : 13.
portas, 112 : 7 | 119 : 14, 18 | 138 : 2 | 176 : 8.
portationibus, 34 : 1.
portaverat, 150 : 5.
portendant, 59 : 9.
portenderetur, 177 : 3.
portendi, 37 : 1 | 114 : 25 | 138 : 16.
portenta, 23 : 11.
portis, 145 : 2 | 171 : 11.
portuoſior, 75 : 1.
portus, 206 : 24.
poſcant, 117 : 14.
poſcebant, 134 : 9.
poſcebat, 110 : 8.
poſceret, 120 : 9.
poſci, 163 : 16.
poſcunt, 197 : 12.
poſita, 124 : 1.
poſitæ, 186 : 11.
poſitam, 121 : 10.
poſitas, 188 : 6.
poſitis, 137 : 21.
poſitum, 158 : 14 | 199 : 4.
poſſe, 2 : 16 | 7 : 3 | 21 : 1, 11 | 32 : 17 | 34 : 26 | 62 : 22 | 69 : 7 | 81 : 8 | 117 : 11 | 118 : 22 | 119 : 19 | 124 : 14 | 135 : 20 | 147 : 3 | 154 : 19 | 177 : 18 | 185 : 4 | 188 : 22 | 216 : 19 | 222 : 10 | 223 : 21 | 231 : 2, 28.
poſſederat, 103 : 26.
poſſedère, 77 : 8.
poſſedit, 75 : 2.
poſſem, 7 : 17 | 29 : 2 | 49 : 10.

poſſent, 26:1 | 112:24 | 159:10 | 225:2.
poſſeſſa, 77:13.
poſſeſſiones, 161:23 | 234:1.
poſſeſſionibus, 29:3.
poſſet, 32:7 | 40:16 | 49:20 | 54:15 | 108:19 | 123:6 | 131:14 | 203:33 | 216:10.
poſſidet, 40:4 | 47:1.
poſſimus, 232:33.
poſſint, 68:5.
poſſis, 59:7.
poſſit, 32:15 | 46:11 | 82:3 | 180:11 | 229:19 | 232:34 | 233:4.
poſſitis, 168:1 | 183:5.
poſſum, 42:8 | 132:18 | 234:23.
poſſumus, 191:7.
poſſunt, 197:13 | 184:3 | 227:15.
poſt, 5:19 | 16:4 | 19:17 | 28:7 | 31:5 | 37:16 | 54:6 | 61:16 | 64:17 | 78:8 | 86:16 | 87:9 | 92:1 | 99:8 | 100:7 | 105:20 | 109:19, 20 | 115:7 | 121:31 | 122:14, 15 | 123:10 | 124:22 | 137:15 | 147:7 | 153:9 | 154:22 | 158:11 | 160:16 | 173:7 | 174:32 | 186:23 | 189:11 | 197:12 | 202:6, 10 | 204:37 | 222:22.
pòſt, 6:19, 25 | 9:8 | 13:10 | 15:9 | 20:18, 26 | 22:15 | 36:17 | 43:3, 13 | 66:7 | 70:11 | 72:10 | 92:28 | 94:2 | 105:16 | 107:14 | 110:3, 14, 16 | 121:20 | 123:29 | 127:25 | 160:17 | 165:11 | 204:34 | 210:19 | 212:1 | 216:12 | 226:23 | 233:4, 8.
poſtea, 2:12 | 16:6 | 20:1, 23 | 25:5 | 38:11 | 39:23 | 44:10 | 60:3 | 61:18 | 75:16 | 77:7, 24 | 85:6 | 110:20 | 115:9 | 116:4 | 117:2 | 118:13 | 122:16 | 124:12 | 125:5 | 142:7 | 147:5 | 155:6 | 191:18 | 204:36 | 211:4 | 215:8 | 231:17 | 232:12, 21 | 234:14.
poſteaquam, 233:7, 12, 20.
poſterâ, 119:5 | 124:6.
poſteriores, 126:14.
poſteris, 132:4 | 163:9 | 230:12.
poſterius, 131:7.
poſtero, 85:14 | 95:18 | 112:5 | 154:18 | 188:3 | 192:31 | 225:17.
poſterum, 182:2 | 210:8 | 213:8.
Poſthumius, 222:12.
poſtquam, 6:11, 13 | 9:17 | 10:4, 7 | 17:10 | 18:23 | 19:13 | 21:22 | 31:6, 17 | 32:21 | 35:16 | 40:11 | 43:26 | 44:13 | 48:19 | 49:4 | 50:3, 12 | 51:1, 8, 20 | 54:14 | 55:8 | 62:14 | 64:1 | 66:7 | 67:16, 31 | 70:7 | 73:9, 12 | 74:2 | 76:5 | 79:7 | 80:11 | 83:8, 16 | 84:9 | 86:4 | 92:23 | 93:16 | 94:6 | 95:6 | 96:16 | 98:2 | 99:3 | 101:11 | 102:15 | 107:8, 19, 27 | 110:24 | 112:4 | 113:7 | 114:13 | 116:2 | 117:17 | 119:1, 22 | 120:12 | 121:8, 14 | 123:21 | 124:23 | 126:2, 13 | 127:3 | 128:5 | 129:1, 15, 20 | 131:4 | 134:26 | 135:22 | 136:5 | 137:24 | 138:3, 10 | 139:19 | 142:9 | 143:2 | 149:13 | 150:7 | 151:17 | 152:11 | 153:7 | 156:8 | 159:1 | 170:22 | 186:5, 15, 30 | 191:8 | 222:17.
poſtrema, 41:17.
poſtremâ, 208:5.
poſtremam, 146:14.
poſtremis, 102:4.
poſtremo, 102:26.
poſtremò, 11:22 | 12:6, 13 | 18:12 | 20:11 | 22:6 | 25:2 | 30:13 | 35:21 | 36:15 | 41:4 | 43:10, 22 | 48:9 | 49:17 | 55:18 | 58:11 | 59:3 | 65:7 | 68:5 | 71:13 | 74:11 | 80:25 | 88:3, 11 | 89:15 | 90:4 | 91:24 | 93:3, 17 | 95:10 | 100:17 | 101:19 | 102:21 | 104:21 | 116:1 | 138:15 | 141:11 | 147:4 | 148:6 | 153:21 | 155:13 | 164:6 | 171:24 | 179:7 | 189:14 | 210:23 | 213:16 | 216:2 | 217:22 | 220:10, 15, 22 | 222:23 | 225:7.
poſtremos, 105:22 | 110:2.
poſtremum, 158:9 | 159:2 | 164:18.
poſtremus, 164:11 | 189:23.
poſtulabant, 34:24.
poſtulabantur, 149:17.
poſtulabat, 50:6 | 93:4 | 103:17 | 107:6 | 109:1.
poſtulant, 38:3 | 116:4.
poſtulare, 19:1 | 25:7 | 75:2 | 129:5.
poſtularet, 67:14.
poſtulata, *ſubſt.* 128:29.
poſtulatum, *ſupin.* 128:20.
poſtulaverant, 208:21.
poſtulaverat, 129:16.
poſtulent, 35:7.
poſtulet, 132:19.
poſuêre, 75:7.
poſuiſtis, 81:26.
poſuit, 18:18 | 206:18 | 229:18.
potare, 10:2.
potens, 69:19 | 74:8 | 223:13.
potenſque, 57:7.
potent, 134:2.
potentes, 63:20 | 159:3 | 210:1.
potenteſque, 31:10.
potentia, 10:7 | 16:10 | 17:15 | 31:18 | 38:9 | 86:8 | 219:2.
potentiâ, 31:15 | 37:26 | 52:19 | 91:18 | 98:12 | 223:17 | 231:28.
potentiæ, 59:11 | 74:1 | 83:20 | 86:10 | 87:3 | 99:1 | 100:2 | 210:15 | 223:5 | 228:11.
potentiam, 15:3 | 135:4.
potentiori, 98:11.
potentis, 89:11.
potentiſque, 191:13.
potentium, 17:10 | 185:15.
poterant, 97:8 | 133:17 | 145:4.
poterat, 13:5 | 20:10 | 22:25 | 94:17 | 98:7 | 137:7 | 144:7 | 178:21 | 185:9 | 208:4 | 227:1.
potero, 5:8 | 15:7 | 229:26.
potes, 213:19 | 234:19.
poteſt, 18:8 | 42:4 | 43:16 | 48:13 | 57:9 | 66:2 | 67:25 | 71:13 | 81:2 | 83:3 | 103:24 | 119:4 | 123:27 | 132:14 | 137:27 | 164:11 | 178:7 | 204:20 | 209:11 | 210:11 | 214:19 | 220:12 | 227:6 | 229:5, 28 | 232:18 | 234:9, 13.
poteſtne, 90:5.
poteſtas, 23:3 | 31:7 | 73:2 | 83:13 | 149:17 | 217:17.
poteſtate, 128:24 | 138:5 | 154:27 | 155:2 | 181:1.
poteſtatem, 31:7 | 38:6 | 162:19 | 167:4 | 217:15 | 227:22 | 232:9.
poteſtatibus, 115:8 | 130:16.
poteſtatis, 185:7.
potiebatur, 67:31.
potior, 119:1 | 128:22.
potiora, 83:12 | 114:20 | 179:19.
potiorem, 75:1.
potiores, 63:20.
potiorque, 163:13.
potiretur, 63:23 | 83:4 | 109:13 | 220:2.
potiri, 37:2.
potiſſumùm, 70:5, 22 | 86:16 | 118:17 | 140:21 | 222:14.
potiti, 123:16 | 124:22.
potitur, 192:18.
potitus, 123:24 | 138:19.
potiundi, 94:20 | 136:25.
potiùs, 13:13 | 53:6 | 57:2 | 61:2 | 64:4 | 69:6 | 82:4 | 96:8 | 151:10 | 161:3 | 168:1 | 213:13 | 215:5 | 231:13.
potuêre, 8:6 | 113:5.
potueris, 233:28.
potui, 225:22.
potuimus, 234:16.
potuiſſe, 96:13.
potuiſſet, 116:3 | 199:28 | 210:18.
potuiſtis, 51:21.
potuit, 142:3 | 173:5 | 232:7, 13 | 233:24.
præ, 140:19.
præacutas, 51:1.
præalta, 125:14.
præbeatis, 183:12.
præbebat, 118:20.
præbendo, 215:2.
præbeo, 72:15 | 188:27 |
præbere, 12:6 | 45:5.
præbet, 225:1.
præbetis, 180:6.
præbita, 108:25.

præceperant, 144 8.
præceperat, 32 : 11 | 124:1.
præcepit, 64 : 14.
præceps, 21 : 11 | 25 : 14 | 30: 11 | 62 : 17 | 115 : 10 | 139: 2 | 144: 12 | 206 : 6 | 218 : 3.
præcepta, 69 : 2 | 131 : 5.
præceptis, 133 : 7 | 215 : 3 | 222 : 10.
præcepto, 34 : 23 | 68 : 7 | 140 : 11.
præceptum, 35 : 15 | 50 : 13 | 107 : 1 | 153 : 9 | 186 :9.
præceptus, 170 : 16.
præcipere, 203 : 31.
præcipit, 33 : 19 | 68 : 4 | 84 : 8.
præcipitant, 215 : 10.
præcipitarentur, 112 : 2.
præcipitati, 159 : 8.
præcipitatus, 72 : 14.
præcipitavit, 98 : 14.
præcipitem, 64 : 8.
præcipites, 87 : 7.
præciſum, 139 : 7.
præclara, 8 : 6 | 48 : 24 | 58 : 8 | 61 : 19 | 109 : 17 | 160 : 8 | 217 : 9 | 225 : 11.
præclaram, 133 : 16.
præclari, 3 : 11 | 96 : 8 | 110 : 19.
præclarior, 132 : 3.
præclarius, 132 : 6.
præclaros, 60 : 8.
præclarus, 72 : 8.
præda, 95 : 17 | 101 : 4 | 108 : 24 | 124 : 23 | 134 : 20 | 137 : 12 | 138 : 7 | 141 : 14 | 163 ; 5.
prædâ, 79 : 15 | 108 : 9 | 109 : 23 | 129 : 13 | 135 : 11.
prædabundum, 137 : 15.
prædæ, 19 : 13 | 37 : 13 | 62 : 19 | 88 : 6 | 119 : 18, 20 | 164: 20 | 212: 22 | 233 : 12.
prædam, 70 : 11 | 119: 11 | 128 : 1 | 161 : 23 : 162 : 5 | 191 : 4 | 210:7.
prædari, 109 : 20 | 138 : 3.
prædarum, 192 ; 8.
prædas, 79 : 27 | 91 : 9 | 98:10 | 101:16 | 136:3.
prædator, 101 : 4.
prædatores, 187 : 12.
prædatoriâ, 79 : 24.
prædicabat, 153 : 2.
prædicantem, 38 : 11 | 70: 15.
prædicent, 211 : 16.
prædicente, 178 : 14.
prædicet, 132 : 15.
prædicit, 123 : 31.
præditi, 41 : 12.
prædixero, 199 : 4.
prædocti, 140 : 12.
prædonum, 178 : 27.
præerant, 91 : 6 | 140 : 12.
præerat, 34 : 4 | 116 : 10.
præeſſent, 24 : 3.
præfecit, 63 : 5 | 104 : 8.
præfecti, 102 : 20.
præfectis, 103 : 2.
præfectoſque, 123 : 8.
præfectum, 107 : 4 | 118 : 11 | 119 : 21.
præfectumque, 125 : 1.
præfectus, 54 : 10 | 118 : 24 | 125 : 9.
prægrodiens, 140 : 16.
prælatus, 162 : 16.
prælia, 200 : 1.
præliantibus, 139 : 17, 24.
præliis, 123 : 17 | 200 : 22.
prælio, 8 : 19 | 32 : 4 | 52 : 26 | 55 : 11, 18 | 134 : 18.
prælium, 113 : 6 | 123 : 14.
præluxi, 230 : 7.
præmia, 14 : 4 | 18 : 18 | 19 : 2 | 33 : 16 | 39 : 10 | 47 : 1 | 79 : 8 | 81 : 4 | 117 : 20 | 121 : 1, 3 | 131 : 22 | 134 : 6 | 136: 13 | 161 : 17 | 162 : 22 | 164 : 17 | 165 : 17 | 177 : 13 | 224 : 24 | 225 : 7.
præmiis, 180 : 1 | 221 : 12.
præminent, 174 : 19.
præmio, 30 : 2 | 68 : 10 | 143 : 9.
præmiorum, 186 : 27.
præmiſerat, 105 : 12.
præmiſiſſe, 22 : 9.
præmiſſi, 107 : 29 | 151 : 1.
præmiſſis, 152 : 6.
præmiſſus, 107 : 6 | 152 : 11.
præmium, 23 : 19 | 215 : 17.
Præneſte, 171 : 7.
præparaviſſet, 200 : 1.
præpediebat, 84 : 17.
præpoſteri, 131 : 6.
prærupti, 94 : 17.
præſens, 13 : 11 | 85 : 8 | 103 : 5 | 191 : 17 | 214 : 5.
præſente, 33 : 10 | 208 : 8.
præſenti, 42 : 6 | 85 : 12 | 185 : 14.
præſentia, 159 : 6.
præſentiam, 25 : 4.
præſentibus, 140 : 6 | 153 : 6.
præſertim, 59 : 1, 8 | 160: 1 | 181 : 11 | 213 : 11.
præſidebat, 51 : 14.
præſides, 180 : 7.
præſidia, 21 : 21 | 25 : 1 | 42 : 7 | 52 : 6 | 65 : 12 | 70 : 23 | 71 : 15 | 100 : 13 | 113 : 10 | 133 : 5 | 167: 16 | 185 : 8 | 220:4.
præſidii, 39 : 6 | 51 : 21 | 92 : 24 | 223 : 23.
præſidiis, 35 : 15 | 39 ; 16, 24 | 50 : 6 | 81 : 3 | 114: 21 | 118 : 1 | 136 : 7.
præſidio, 29 : 16 | 78 : 2 | 105 : 19 | 108 : 23 | 111: 14 | 130 : 7 | 140 : 9 | 150 : 14 | 151 : 3 | 163 : 12 | 169 : 3 | 170 : 13.
præſidium, 27 : 6 | 16 : 10 | 103 : 10 | 109 : 1, 21 | 117 : 4 | 118 : 3, 18 | 124 : 28 | 148 : 19.
præſidiumque, 225 : 3.
præſtabant, 30 : 12.
præſtabilius, 57 : 4.
præſtare, 1 : 1 | 164 : 9 | 177 : 17.
præſtat, 13 : 3 | 90 : 15.
præſtitiſſent, 199 : 18.
præſtitit, 70 : 18.
præſtò, 123 : 31.
præter, 10 : 16 | 12 : 14 | 18 : 15 | 29 : 14 | 36 : 22 | 69 : 18 | 79 : 3 | 96 : 18 | 103 : 15 | 104: 4 | 106 : 28 | 108 : 14 | 114 : 28 | 118 : 12 | 136 : 21 | 162 : 13, 14, 18 | 165 : 14 | 178 : 10, 16 | 179 : 18 | 208 : 3 | 216 : 14 | 222 : 11 | 228 : 3.
præterea, 6 : 2 | 11 : 20 | 14 : 9, 12 | 16 : 15 | 18 : 17 | 19 : 5 | 20 : 1 | 21 : 4 | 22 : 1, 21 | 27 : 13 | 29 : 14 | 30 : 17 | 31 : 1 | 32 : 16 | 33 : 9, 11 | 36 : 21 | 37 : 2, 21 | 39 : 21 | 46 : 21 | 52 : 13, 17 | 53 : 3, 15 | 60 : 7 | 62 : 18 | 63: 9 | 73 : 15 | 81 : 3 | 91 : 14 | 96 : 2 | 101 : 18 | 102 : 1 | 103 : 11 | 108: 19 | 110 : 12 | 111 : 8 | 113 : 3 | 116 : 17 | 119 : 11 | 122 : 10 | 123 : 27: 124 : 3 | 127 : 8 | 129 : 4, 6 | 132 : 20 | 145 : 14, 20 | 148 : 12 | 149: 15 | 150 : 15 | 152 : 13 | 153 : 12 | 154 : 3, 12 | 159: 17 | 165 : 12 | 175: 6 | 196 : 17 | 218 : 7 | 225 : 6.
prætercam, 232 : 6.
prætereundum, 59 : 14.
præterfluit, 172 : 21.
prætergrediebantur, 192 : 14.
prætergreſſum, 105 : 18.
prætergreſſus, 107 : 4 | 209 : 7.
præterire, 49 : 9 | 212 : 13 | 229 : 20.
præterit, 179 : 15.
prætor, 34 : 3 | 36 : 10 | 54: 10 | 91 : 2, 10 | 220; 27 | 233 : 20.
prætore, 16 : 7 | 149 : 3.
prætorem, 36 : 13 | 149 : 15.
prætores, 23 : 16 | 50 : 7.
prætoria, 55 : 14.
prætoriam, 55 : 5.
prætoribus, 35 : 12, 18, 21.
prætoris, 26 : 12 | 27 : 6.
prætorium, 64 : 3.
prætulerat, 30 : 20.
prætura, 61 : 3 | 130 : 1.
præturâ, 217 : 8.
præventum, 121 : 15.
prava, 115 : 19 | 142 : 16 | 164 : 4 | 190 : 1 | 216:5.
pravâ, 213 : 5.
pravas, 214 : 1.
pravis, 57 : 9.
praviſſumèque, 160 : 17.
pravitas, 58 : 14.
pravitate, 217 : 12.
pravitatem, 174 : 30.
pravoque, 5 : 13.
pravum, 82 : 25 | 85 : 4.
precibus, 38 : 14 | 208 : 15.
premebantur, 189 : 4.
premerentur, 222 : 34.
premunt, 72 : 13.
preſſi, *part.* 201 : 2.
preſſo, 208 : 20.
pretii, 133 : 19 | 222 : 14.
pretio, 38 : 14 | 39 : 13 | 85 : 5 | 92 : 26 | 135 : 6 | 159: 18 | 162 : 3 | 190:3.
pretioſiſſimos, 233 : 28.
pretium, 10 : 12 | 74 : 5 | 128 : 2 | 153: 19 | 178: 17 | 184 : 6.
pridem, 45 : 17 | 212 : 26.
pridie, 188 : 6.
prima, 29 : 19 | 78 : 5 | 97 : 22 | 124 : 24 | 129 : 5 | 186 : 12 | 201 : 27.
primâ, 55 : 1 | 151 : 14 |

177 : 8 | 186 : 19 | 196: 22.
primæ, 158 : 1 | 221 : 3 | 224 : 9.
primam, 53 : 16 | 199 : 16.
primi, 119 : 15.
primipili, 95 : 14.
primis, 3 : 16 | 5 : 9 | 13 : 3 | 20 : 15 | 44 : 4 | 55 : 8 | 59 : 13 | 62 : 11 | 63: 12 | 83 : 14 | 93 : 7 | 102 : 4 | 185 : 7 | 220 : 25.
primo, 32 : 4 | 67 : 5 | 101: 23 | 112 : 9 | 119 : 13 | 123 : 15 | 171 : 17 | 206 : 5.
primò, 9 : 1, 8, 10 | 14: 3 | 20 : 25 | 35 : 18 | 36 : 16 | 37 : 10 | 43 : 1 | 82: 22 | 99: 8 | 104 : 23 | 107 : 14, 26 | 113: 3, 18 | 119 : 12 | 121 : 5, 13 | 129 : 20 | 136 : 14 | 141 : 10 | 175 : 22 | 200 : 8 | 204 : 35 | 220: 18.
primordio, 158 : 4.
primos, 102 : 26 | 105 : 18 | 145 : 14 | 146 : 15 | 230 : 18.
primum, 2 : 10 | 110 : 15 | 146 : 8 | 167 : 7 | 174: 9 | 177 : 23 | 179 : 14 | 232 : 24.
primùm, 4 : 1 | 10 : 1 | 30 : 11 | 32 : 2, 19 | 51 : 23 | 61 : 9, 10 | 62: 6 | 68 : 4 | 70 : 11 | 82: 12 | 85 : 4 | 98 : 14 | 100 : 10 | 113 : 22 | 114 : 15 | 115 : 2, 5, 17 | 116 : 3 | 134 : 10 | 143 : 4 | 147 : 21 | 154: 12 | 182 : 9 | 189 : 2 | 192 : 20 | 207 : 21 | 211 : 8 | 212 : 17 | 217 : 15 | 219 : 11 | 229 : 28.
primus, 39 : 19 | 62 : 11 | 181 : 1 | 200 : 4.
princeps, 20 : 24 | 74 : 7 | 82 : 18.
principem, 25 : 5 | 162 : 10 | 185 : 6 | 230 : 17.
principes, 22 : 7 | 34 : 5 | 105 : 17 | 118 : 4 | 200 : 13.
principia, 105 : 16.
principibus, 32 : 18.
principiis, 105 : 9.
principio, 21 : 18 | 85 : 2 | 125 : 5 | 147 : 19 | 148: 1 | 158 : 13 | 164 : 22 | 126 : 26 | 173 : 4 | 191: 9 | 207 : 28 | 213 : 11 | 217 : 6 | 219 : 27.
principum, 160 : 14.
prior, 65 : 18 | 170 : 28.
priore, 93 : 12 | 146 : 13.
priorem, 142 : 17.
priores, 103 : 16 | 106 : 7.
priſtinæ, 52 : 20 | 54 : 17 | 55 : 9 | 104 : 11.
privata, 72 : 1 | 165 : 2 | 220 : 11.
privatâ, 82 : 15.
privatæ, 197 : 3.
privatas, 163 : 12 | 177 : 15.
privatim, 10 : 3 | 39 : 1 | 46 : 25 | 64 : 4 | 91 : 14 | 167 : 16 | 178 : 8 | 219 : 10, 25 | 231 : 23.
privatimque, 32 : 16.
privatis, 11 : 4 | 30 : 18 | 38 : 2 | 223 : 24 | 229 : 27.
privato, 22: 25 | 153 : 16 | 168 : 13.
privatorum, 231 : 26.
privatum, 62 : 5.
privatus, 28 : 6 | 197 : 1.
privignum, 13 : 1.
priùs, 2 : 7 | 5 : 10 | 11 : 10 | 22 : 11 | 25 : 18 | 35 : 2, 20 | 37 : 4 | 42 : 12 | 43 : 13 | 60 : 12 | 61 : 13 | 69 : 12 | 79 : 21 | 83 : 3 | 93 : 10 | 101: 9 | 109 : 9 | 112 : 5 | 131 : 7 | 143 : 16 | 160: 17 | 181 : 2, 10 | 207 : 10 | 209 : 7 | 216 : 17 | 224 : 11 | 230 : 8.
pro, 3 : 2 | 4 : 5, 7 | 8 : 5 | 9 : 3 | 10 : 9 | 11 : 21 | 13 : 1 | 14 : 16 | 16 : 4, 7 | 17 : 2 | 20 : 3 | 23 : 17 | 24 : 2, 8 | 28 : 7 | 29 : 5 | 31 : 11, 15 | 33: 15 | 40 : 19 | 43 : 17 | 46 : 15, 24 | 50 : 18 | 52 : 18, 19 | 53 : 1, 12 | 54 : 8 | 55 : 2 | 58: 5 | 64 : 3, 12 | 66 : 6 | 71 : 7 | 73 : 17, 18 | 76 : 11 | 77 : 7 | 80 : 24 | 85 : 15 | 88 : 13 | 89 : 3 | 90 : 5, 8 | 96 : 6 | 100 : 5 | 104 : 21 | 105 : 8, 15 | 107 : 16 | 108 : 1, 8, 9 | 111 : 1, 5, 16 | 112 : 6 | 113: 14 | 116 : 7 | 118 : 19 | 119 : 10 | 123 : 13 | 127: 16, 18 | 128 : 23 | 129: 4 | 136 : 6 | 137 : 11 | 139 : 9 | 141 : 5, 8, 9 | 144 : 9, 20 | 145 : 20 | 148 : 9 | 149 : 3 | 153 : 4 | 154 : 5 | 156 : 3 | 159 : 7 | 161 : 9 | 166: 4 | 177 : 13 | 178 : 5 | 179 : 19, 20 | 182 : 5 | 183 : 4 | 186 : 2 | 191 : 1 | 193 : 13 | 197 : 4, 6, 22, 24 | 198 : 3, 26, 27 | 202 : 19 | 203 : 31 | 213 : 5 | 215 : 9, 25 | 217 : 23 | 219 : 9, 27 | 224 : 22, 24 | 225 : 7 | 229 : 13 | 231 : 28 | 232: 19, 35 | 233 : 2.
prô, 18 : 4 | 164 : 9.
proba, 43 : 21.
probabat, 30 : 6.
probæ, 21 : 6.
probandum, 224 : 12.
probare, 128 : 30 | 218 : 20 | 224 : 4.
probarentne, 86 : 6.
probaretur, 80 : 19 | 217: 1.
probari, 221 : 2.
probat, 190 : 6.
probatâ, 126 : 20 | 152 : 7.
probare, 163 : 8.
probatis, *verb.* 163 : 14.
probi, 161 : 3.
probitas, 69 : 10 | 114 : 29 | 159 : 20 | 220 : 23.
probitate, 60 : 14.
probitatem, 9 : 3 | 57 : 8.
probitati, 214 : 11.
probos, 130 : 16.
probra, 101 : 20 | 131 : 11.
probri, 20 : 5.
probro, 10 : 8 | 30 : 11 | 210 : 21.
probrum, 217 : 21.
procaci, 21 : 13.
procacitate, 229 : 21.
procacitatis, 229 : 10 | 234 : 17.
procax, 232 : 11.
procedat, 93 : 1 | 102 : 16.
procedebant, 25 : 17 | 102: 21.
procedebat, 113 : 13.
procedere, 105 : 16 | 117: 17 | 128 : 31 | 165 : 17.
procederent, 58 : 5.
procederet, 2 : 6.
procedit, 22 : 7 | 79 : 29 | 83 : 2 | 102 : 18 | 107 : 12 | 155 : 16.
procedunt, 67 : 4 | 107 : 25 | 119 : 16 | 130 : 11 | 124 : 25.
proceſſerant, 56 : 1 | 77 : 12 | 139 : 8 | 141 : 10.
proceſſerat, 106 : 15.
proceſſi, 61 : 6.
proceſſit, 61 : 12 | 80 : 3 | 153 : 11 | 161 : 1 | 170 : 6.
proceſſum, 79 : 28.
proceſſuros, 126 : 20.
prochvi, 221 : 21.
proconſul, 165 : 6.
proconſule, 101 : 2 | 169 : 3.
proconſulem, 169 : 18.
procul, 5 : 1 | 16 : 9, 21 | 59 : 16 | 70 : 6 | 77 : 4 | 107 : 27 | 111 : 10 | 125 : 19 | 128 : 7 | 133 : 15 | 134 : 20 | 136 : 4, 15 | 137 : 2 | 139 : 16 | 147: 21 | 151 : 7 | 155 : 15 | 172 : 14 | 176 : 10 | 190: 6 | 191 : 6, 12 | 195 : 5 | 201 : 8 | 205 : 9 | 206 : 3 | 217 : 12.
procurationem, 68 : 15.
prodegerint, 161 : 20.
proderet, 21 : 19.
prodiderat, 21 : 10.
prodidére, 89 : 6 | 189 : 10.
prodigia, 23 : 11.
prodigiis, 37 : 3.
prodita, 90 : 9.
proditionem, 103 : 16 | 124 : 14.
proditionis, 173 : 20.
proditis, *part.* 151 : 10.
prodito, 189 : 23.
proditor, 167 : 8.
proditorum, 168 : 7.
proditos, 151 : 18.
proditum, 90 : 9.
producto, 92 : 3.
prœlia, 135 : 13 | 178 : 1 | 190 : 5 | 217 : 2.
prœliantur, 146 : 12.
prœlii, 143 : 5, 18 | 201 : 9.
prœliis, 105 : 13 | 108: 6, 20 | 114 : 2 | 148: 20 | 188 : 10 | 190 : 14 | 223 : 2.
prœliiſque, 124 : 21.
prœlio, 54 : 3 | 55 : 22 | 63 : 12 | 67 : 30 | 80 : 16 | 106 : 3 | 107 : 9, 24 | 112 : 13 | 124 : 16 | 128 : 3 | 136 : 8 | 141 : 1, 8 | 143 : 22 | 144: 16 | 145 : 8 | 151 : 23 | 170 : 2 | 174 : 15 | 212 : 1.
prœlium, 52 : 12 | 54 : 15 | 80 : 2, 10 | 106 : 24 | 109 : 2 | 110 : 4, 9 | 111: 5, 7, 14 | 112 : 22, 28 | 170 : 14 | 175 : 17 | 178: 3 | 208 : 20.
profanaque, 10 : 3.
profecti, 32 : 8 | 150 : 3 | 152 : 8 | 162 : 19 | 173: 14.
profectione, 122 : 4.
profectò, 3 : 7 | 7 : 20 | 32: 4 | 42 : 4 | 44 : 5 | 60 : 4 | 83 : 22 | 88 : 18 | 89: 9 | 110 : 21 | 132 : 8 |

134 : 19 | 143 : 1 | 181 : 9 | 184 : 3 | 217 : 11 | 224 : 20 | 225 : 9.
profectum, 173 : 18 | 177 : 19 | 191 : 24.
profectus, 25 : 20 | 93 : 15, 20 | 120 ; 10 | 127 : 4 | 135 : 7, 21 | 147 : 7 | 169 : 16, 25 | 171 : 29 | 173 : 5 | 201 : 16.
proficiebat, 186 : 15.
proficiſcantur, 27 : 10.
proficiſcens, 149 : 3.
proficiſcentem, 37 : 17 | 143 : 11.
proficiſcerentur, 35 : 11 | 126:6 | 151 : 12 | 179:5.
proficiſci, 22 : 11 | 27:15 | 36 : 8 | 52 : 7 | 80 : 15 | 129 : 9 | 134 : 28.
proficiſcitur, 34 : 27 | 86 : 3 | 91 : 11 | 96 : 15 | 100 : 19 | 123 : 33 | 135 : 11 | 145 : 10 | 148 : 18 | 154 : 21.
proficiſcuntur, 149 : 1.
profiteri, 15 : 11.
profitetur, 93 : 7.
profligatis, 146 : 23.
profluerunt, 133 : 4.
profugerant, 81:9 | 123:5.
profugerat, 36:10 | 67:20.
profugeret, 51:13 | 151:7.
profugi, 6 : 9 | 110 : 24.
profugiſſe, 119 : 21.
profugit, 67 : 30 | 80 : 6 | 109 : 9 | 118 : 24 | 124 : 12.
profugium, 106 : 29.
profugiunt, 149 : 2.
profugus, 92 : 17.
profugos, 125 : 10.
profunda, 189 : 2 | 192 : 34.
profundâ, 127 : 21.
profundæ, 212 : 11.
profundant, 18 : 8.
profuſius, 11 : 14.
profuſus, 5 : 17.
profuturâ, 58 : 3.
progeniem, 69 : 16.
progreſſæ, 170 : 18.
progreſſum, *part.* 165 : 2.
prohibeas, 214 : 2.
prohibebant, 76 : 13 | 118 : 19 | 188 : 5.
prohibebat, 107 : 13 | 190 : 10.
prohibebatur, 186 : 18.
prohibendo, 102 : 6.
prohibere, 69 : 21 | 90 : 4 | 164 : 5 | 166 : 10 : 208 : 15.
prohibent, 53 : 5
prohibentur, 161 : 10.
prohibent, 52 : 10 | 151 : 21.
prohibetur, 184 : 4.
prohibiti, 22 : 18.
prohibituri, 202 : 15.
prohibitus, 15 : 10.
prohibuerat, 172 : 10.
prohibuêre, 190 : 17.
prohibuerit, 80 : 25.
prohibuit, 80 : 7.
projectum, 177 : 10.
projectus, 72 : 5.
proinde, 11 : 2 | 61 : 3 | 104 : 16 | 114 : 25 | 121 : 3 | 128 : 26.
prolatandis, 83 : 22 | 167 : 11.
prolatando, 34 : 19.
prolatandum 160 : 20.
prolatare, 191 : 26.
prolata, 190 3.
proles, 160 : 9.
promi, 208 : 17.
prominet, 172 : 2.
promiſcua, 10 : 12.
promiſcuè, 83 : 15 | 221 : 5.
promiſit, 155 : 3.
promiſſa, *ſubſt.* 103 : 18 | 140 : 5.
promiſſis, *ſubſt.* 67 : 12 | 127 : 9.
promittit, 154 : 16.
promontoria, 201 : 22.
promontoriis, 206 : 17.
promontorium, 204 : 30.
promptiſſumos, 174 : 3.
promta, 215 : 23.
promtam, 25 : 21.
promtior, 101 : 3.
promtiſque, 175 : 19.
promtiſſumo, 164 : 3.
promtu, 7 : 5 | 154 : 9 | 216 : 20 | 220 : 6 | 224 : 13.
promtum, 9 : 6.
promtus, 34 : 22 | 63 : 1 | 200 : 22.
promulgat, 97 : 3.
promulgaverat, 221 : 8.
promulgavit, 187 : 17.
prona, 1 : 3 | 139 : 22 | 156 : 3.
proniuſque, 127 : 11.
pronum, 187 : 4.
propatulo, 11 : 9.
prope, 173 : 8, 11.
propè, 49 : 11 | 80 : 1 | 113 : 2 | 139 : 19 | 125 : 13 | 141 : 22 | 146 : 25 | 147 : 22 | 225 : 13.
propediem, 26 : 2 | 51 : 4.
properabant, 11 : 7.
properabat, 7 : 15.
properabit, 221 : 10.
properandi, 150 : 16 | 192 : 29.
properandum, 48 : 13.
properantem, 194 : 6.
properantes, 107 : 16 | 112 : 3 | 192 : 31.
properanti, 51 : 18.
properantiâ, 94 : 5.
properantiùs, 64 : 7 | 142 : 12.
properare, 78 : 3 | 94 : 21 | 124 : 14.
properaret, 37 : 23.
properatis, 183 : 8.
properato, 154 : 21.
properaviſſet, 110 : 21.
properè, 22 : 17 | 36 : 1 | 51 : 16 | 111 : 25 | 114 : 9 | 121 : 11 | 134 : 27 | 138 : 3 | 140 : 3.
propinqua, 33 : 8 | 67 : 9 | 104 : 5 | 136 : 22.
propinquantes, 193 : 3.
propinquas, 195 : 4.
propinqui, 65 : 10.
propinquo, 70 : 10.
propinquos, 71 : 2 | 144 : 10.
propinquus, 71 : 1.
propior, 104 : 9 | 197 : 21.
propiùs, 9 : 12 | 35 : 10 | 77 : 3 | 107 : 17 | 111 : 21 | 166 : 2.
proponere, 28 : 4.
proponeret, 19 : 1.
proprætore, 94 : 7.
proprætorem, 94 : 11.
proprietatum, 207 : 5.
propter, 26 : 13 | 33 : 8 | 38 : 17 | 54 : 1 | 67 : 6 | 77 : 8 | 81 : 2 | 83 : 9 | 100 : 20 | 136 : 25 | 138 : 18 | 139 : 9 | 145 : 10 | 200 : 17.
propulerant, 6 : 20.
propulſare, 106 : 13.
propulſarent, 103 : 3.
proripuit, 25 : 16.
prorſus, 13 : 6 | 14 : 2 | 20 : 7 | 21 : 13 | 81 : 6 | 86 : 13 | 118 : 2 | 124 : 20.
proſapiæ, 130 : 21.
proſcripti, 31 : 2.
proſcriptionem, 19 : 3 | 227 : 18 | 230 : 20.
proſcriptiones, 161 : 21.
proſcriptis, 187 : 9.
proſcriptorum, 43 : 11 | 159 : 12 | 162 : 1.
proſcriptos, 164 : 22.
proſecuta, 173 : 13.
proſpectabant, 112 : 22.
proſpectu, 226 : 13.
proſpectum, 107 : 13.
proſpectus, 140 : 14.
proſpera, 6 : 14.
proſperæ, 188 : 23.
proſperè, 21 : 23 | 47 : 15 | 114 : 26 | 139 : 14 | 216 : 5 | 224 : 15 | 225 : 23.
proſperum, 222 : 21.
proſpiciendum, 218 : 18.
protulit, 230 : 1.
provenêre, 8 : 4.
provideas, 214 : 9.
provideat, 114 : 2.
providendum, 40 : 17 | 215 : 12.
providens, 84 : 18.
providenter, 137 : 11.
providentiâ, 63 : 13.
providere, 55 : 2 | 65 : 18 | 137 : 7 | 145 : 4, 17.
provideris, 45 : 1.
provideritis, 160 : 4.
providet, 40 : 3.
provincia, 92 : 22 | 128 : 18 | 156 : 6.
provinciâ, 96 : 16 | 101 : 11 | 176 : 6.
provinciæ, 21 : 20 | 34 : 4 | 84 : 1 | 89 : 14 | 98 : 8 | 161 : 12 | 167 : 12 | 198 : 7 | 215 : 13.
provinciam, 16 : 8, 11 | 67 : 30 | 82 : 20 | 83 : 9 | 113 : 11 | 128 : 10 | 129 : 1 | 164 : 16 | 175 : 10 | 178 : 17 | 233 : 21.
provinciarum, 197 : 15.
provincias, 31 : 19 | 100 : 8 | 180 : 4 | 186 : 1.
provinciis, 114 : 23.
proviſa, 104 : 14.
proxima, 207 : 8.
proximos, 143 : 6.
proximum, 151 : 4.
proxuma, 77 : 9 | 112 : 7 | 113 : 11 | 125 : 14 | 155 : 9.
proxumâ, 34 : 9 | 137 : 25 | 204 : 18.
proxumam, 123 : 32.
proxumè, 78 : 9.
proxumi, 11 : 23 | 178 : 17.
proxumis, 66 : 18 | 84 : 11.
proxumo, 92 : 18, 25.
proxumorum, 175 : 15.
proxumos, 76 : 9 | 109 : 10 | 111 : 8 | 129 : 8.
proxumum, 21 : 14 | 81 : 11 | 95 : 16 | 105 : 5 | 123 : 22 | 140 : 10 | 206 : 12.
proxumus, 67 : 10 | 141 : 11 | 227 : 1.
prudens, 169 : 15 | 216 : 4 | 224 : 14.
prudenterque, 135 : 23.
prudentes, 104 : 15.
prudentibus, 191 : 5.

prudentiorem, 210 : 20.
prudentiſſimus, 8 : 7.
pſallere, 21 : 5.
Ptolemæum, 189 : 21.
Ptolemæus, 190 : 3.
puberes, 83 : 15 | 108 : 23 | 138 : 6.
publica, 37 : 18 | 116 : 3 | 220 : 12.
publicâ, 36 : 17 | 91 : 3 | 93 : 9 | 212 : 2.
publicæ, 225 : 23.
publicam, 8 : 16 | 28 : 7 | 29 : 20 | 91 : 15 | 92 : 1 | 133 : 12.
publicandas, 44 : 8 | 46 : 7.
publicarum, 59 : 3.
publicè, 10 : 3 | 32 : 16 | 39 : 2 | 46 : 25 | 64 : 4 | 101 : 18 | 167 : 16.
publici, 171 : 19.
publicis, 30 : 19 | 223 : 24.
publico, 214 : 10, 11.
publicum, 30 : 20 | 31 : 14 | 82 : 14 | 165 : 4 | 166 : 11 | 193 : 4 | 219 : 18, 24 | 223 : 11.
Publio, 200 : 23.
Publipor, 176 : 17.
pudeat, 142 : 8.
pudet, 88 : 4 | 167 : 1, 10 | 185 : 3 | 232 : 19.
pudicitia, 21 : 7 | 220 : 23.
pudicitiâ, 221 : 16 | 230 : 30 | 232 : 32.
pudicitiæ, 48 : 5 | 226 : 10.
pudicitiam, 10 : 11 | 11 : 8 | 12 : 9.
pudor, 220 : 23.
pudore, 4 : 7 | 50 : 1 | 145 : 24.
pudorem, 10 : 11 | 13 : 10 | 160 : 22 | 213 : 4.
puduit, 232 : 34.
pueri, 141 : 10.
puerique, 118 : 19.
pueritiâ, 130 : 13 | 145 : 25 | 172 : 19 | 202 : 2 | 226 : 8 | 232 : 8, 11.
pueritiæ, 123 : 21 | 229 : 3.
pueritiam, 115 : 2.
puerorum, 212 : 5.
pueros, 41 : 2.
pugionem, 186 : 15.
pugna, 143 : 22 | 186 : 18 | 190 : 17.
pugnâ, 146 : 13, 19.
pugnabatur, 206 : 1.
pugnæ, 109 : 26 | 123 : 14 | 135 : 14 | 173 : 1.
pugnam, 110 : 16, 17 | 112 : 21 | 113 : 8 | 128 : 9 | 198 : 26 | 206 : 1 | 208 : 23.
pugnandi, 51 : 3 | 106 : 30 | 110 : 6 | 128 : 7.
pugnando, 7 : 19 | 55 : 13 | 84 : 22 | 106 : 25 | 170 : 11.
pugnans, 55 : 10.
pugnantes, 53 : 7 | 55 : 8 | 143 : 24.
pugnantibus, 170 : 23.
pugnare, 52 : 19 | 55 : 2 | 111 : 6 | 112 : 18 | 146 : 18.
pugnatum, 108 : 8 | 109 : 2 | 151 : 22 | 156 : 1.
pugnatur, 186 : 1.
pugnaverant, 8 : 18 | 147 : 8.
pugnaverat, 48 : 1.
pulcerrumâ, 190 : 8.
pulcerrumum, 213 : 3.
pulcherrimum, 17 : 4.
pulcherrumâ, 6 : 7.
pulcherrumam, 46 : 20.
pulchrum, 3 : 12.
pulſa, 203 : 19.
pulſat, 207 : 7.
pulſi, 8 : 19 | 123 : 15.
pulſo, 169 : 7.
pulſum, 205 : 15.
pulſus, 72 : 14.
pulverem, 134 : 4.
pulveris, 107 : 12.
pulvino, 121 : 10.
Punicâ, 153 : 1.
punicæ, 78 : 8.
Punicas, 202 : 26.
Punicis, 40 : 13 | 75 : 18 | 78 : 12.
Punico, 61 : 15 | 99 : 3 | 159 : 1.
Punicum, 158 : 21.
purgari, 196 : 1.
purgatiores, 172 : 23.
putabam, 164 : 23.
putabant, 7 : 3, 16 | 16 : 10.
putabat, 34 : 22 | 37 : 15 | 101 : 8 | 124 : 15.
putabatur, 129 : 11 | 149 : 7.
putant, 4 : 3 | 29 : 19 | 76 : 1, 6 | 107 : 19 | 132 : 2 | 210 : 2.
putare, 2 : 15.
putares, 226 : 9.
putaret, 73 : 13.
putas, 231 : 3 | 234 : 10.
putaſti, 231 : 11.
putat, 127 : 4.
putaveris, 153 : 22.
putaverit, 207 : 24.
putem, 224 : 9.
putent, 213 : 4.
putes, 191 : 2 | 218 : 21.
putet, 4 : 4 | 160 : 2.
puto, 44 : 4 | 59 : 14 | 72 : 12 | 78 : 3 | 134 : 25 | 212 : 13 | 223 : 21 | 230 : 29.
Pyrenæis, 200 : 19.
Pyrenæum, 177 : 22.
Pyrrho, 160 : 10 | 202 : 16.

Q.

Q 14 : 9 | 20 : 4 | 21 : 19 | 23 : 13, 16, 17 | 26 : 4 | 27 : 9, 17 | 28 : 1 | 33 : 17 | 34 : 2 | 37 : 7 | 38 : 13 | 39 : 22 | 51 : 14 | 60 : 7 | 92 : 18 | 128 : 1 | 150 : 9 | 155 : 1, 21 | 157 : 1 | 169 : 2 | 171 : 18 | 193 : 13.
qua, 62 : 21 | 121 : 19 | 208 : 18 | 232 : 8 | 234 : 23.
quâ, 2 : 3 | 33 : 3 | 35 : 10 | 36 : 16 | 51 : 17 | 89 : 10 | 110 : 6 | 119 : 4 | 123 : 14 | 125 : 24 | 138 : 21 | 139 : 13 | 140 : 4 | 146 : 3 | 147 : 4 | 149 : 4 | 158 : 19 | 167 : 4 | 179 : 1, 15 | 184 : 2 | 189 : 2 | 192 : 11 | 197 : 17 | 201 : 25 | 202 : 5 | 207 : 8 | 212 : 20 | 220 : 24 | 225 : 9 | 227 : 4.
quà, 79 : 26 | 105 : 19 | 109 : 26 | 112 : 6 | 167 : 13 | 173 : 29 | 204 : 16 | 207 : 15.
quadraginta, 107 : 22 | 111 : 18 | 124 : 22 | 177 : 20 | 218 : 7.
quadrato, 145 : 12.
quæ, 1 : 3 | 3 : 5 | 4 : 2, 4, 8, 11 | 6 : 1 | 10 : 14 | 11 : 2, 4 | 12 : 8 | 13 : 2 | 14 : 5 | 17 : 5, 7, 9 | 18 : 1 | 19 : 1, 2, 4 | 20 : 1, 6, 14, 25 | 21 : 3, 6, 24 | 23 : 19 | 24 : 15 | 25 : 19 | 28 : 4 | 29 : 19 | 30 : 18 | 35 : 9 | 37 : 10, 19 | 39 : 4 | 40 : 7, 10, 21 | 41 : 1, 3, 14, 19 | 44 : 9 | 45 : 5 | 46 : 15, 22 | 48 : 23, 24 | 50 : 5, 6 | 51 : 15 | 53 : 4 | 57 : 8 | 59 : 12 | 60 : 3 | 61 : 11, 19 | 62 : 18 | 64 : 14 | 67 : 4 | 69 : 2 | 71 : 5 | 72 : 13 | 74 : 5, 24 | 75 : 1, 3, 17 | 77 : 1, 9 | 80 : 6 | 81 : 25 | 82 : 3 | 84 : 4, 14 | 86 : 16 | 87 : 3 | 90 : 3, 8, 10 | 91 : 19 | 92 : 10, 12, 23 | 93 : 19 | 94 : 10, 20 | 95 : 6 | 96 : 3 | 97 : 22 | 98 : 1, 5 | 100 : 2, 15 | 102 : 7, 17, 22 | 103 : 11 | 104 : 3, 8, 14 | 107 : 21 | 108 : 7, 25 | 109 : 1 | 110 : 9 | 111 : 25 | 113 : 9, 11 | 114 : 13, 25 | 116 : 4, 7, 15 | 117 : 19, 21 | 118 : 20 | 120 : 7 | 121 : 14 | 122 : 6, 8 | 123 : 21 | 124 : 24 | 125 : 8, 19 | 126 : 2 | 128 : 22 | 129 : 5, 16 | 130 : 14 | 131 : 8, 9 | 132 : 22 | 133 : 4, 15, 20 | 134 : 11, 20 | 135 : 5, 9 | 136 : 5, 6 | 137 : 2, 19 | 138 : 3 | 139 : 14 | 140 : 1, 17, 20, 25 | 142 : 7 | 143 : 12 | 145 : 10, 22, 26 | 148 : 20 | 149 : 10 | 150 : 2 | 152 : 17 | 153 : 1, 6 | 154 : 17, 23 | 155 : 9, 12 | 158 : 7 | 159 : 22 | 160 : 9, 12 | 161 : 3 | 162 : 3, 5, 11 | 163 : 3, 7, 13 | 164 : 6 | 166 : 3 | 167 : 21 | 168 : 12 | 169 : 15 | 178 : 9, 11 | 179 : 18 | 180 : 6, 10 | 181 : 9 | 182 : 2 | 183 : 4 | 184 : 6 | 185 : 11 | 186 : 12 | 188 : 22 | 189 : 19 | 192 : 31 | 196 : 21 | 198 : 17 | 199 : 11, 18 | 200 : 26 | 202 : 22 | 203 : 15 | 204 : 6, 16, 20, 28 | 205 : 16 | 208 : 14 | 209 : 2 | 210 : 11, 13, 23 | 211 : 17, 19 | 212 : 6, 26 | 214 : 13, 15 | 215 : 18, 23, 26 | 216 : 18, 20 | 217 : 10, 11, 19 | 218 : 1, 19, 20 | 219 : 19 | 220 : 15, 16 | 222 : 5, 16 | 223 : 1 | 224 : 10 | 225 : 4, 20 | 226 : 17, 23 | 227 : 3, 15, 18 | 228 : 2, 8 | 230 : 27 | 231 : 7, 12, 17 | 232 : 1, 13, 14, 29.
quæcumque, 101 : 19 | 224 : 3.
quædam, 173 : 10 | 189 : 13 | 229 : 22.
quælibet, 90 : 12.
quæque, 5 : 6 | 112 : 22 | 225 : 21.
quæramus, 27 : 7.
quærant, 183 : 12.
quærat, 131 : 4.

quærebant, 40: 16 | 137:4.
quærebat, 177: 3.
quærendo, 165: 3.
quærenti, 135: 4.
quærere, 2: 2 | 59: 10 | 60: 2 | 67: 17 | 109: 26 | 120: 3 | 130: 11 | 147: 20 | 232: 19 | 234: 2.
quærerent, 212: 11.
quæreret, 120: 14.
quæreretur, 97: 3.
quæri, 131: 14 | 135: 16.
quæris, 167: 8.
quærit, 3: 11 | 230: 1.
quæritis, 198: 6.
quæritur, 188: 18.
quæſierit, 232: 16.
quæſita, 90: 10 | 177: 9 | 182: 2.
quæſitiſſumæ, 175: 10.
quæſitores, 97: 16.
quæſitum, 162: 19 | 163: 11.
quæſitum, *ſupin.* 153: 8 | 194: 6.
quæſiverit, 96: 9.
quæſivi, 133: 1.
quæſivit, 163: 18.
quæſo, 130: 19 | 166: 10 | 191: 1 | 212: 18.
quæſoque, 178: 8 | 182: 3.
quæſtio, 92: 14.
quæſtione, 97: 18.
quæſtiones, 87: 9 | 88: 12.
quæſtionibus, 89: 8.
quæſtor, 16: 7 | 85: 9 | 150: 4 | 141: 16 | 175: 2.
quæſtore, 155: 16.
quæſtorem, 151: 2 | 208: 7 | 234: 11.
quæſtori, 86: 2 | 149: 8.
quæſtui, 11: 14, 20, 27 | 88: 11.
quæſtum, 79: 20.
quæſturâ, 232: 25 | 233: 12.
quæſturam, 233: 8.
quæſtus, 232: 12.
quæve, 161: 6 | 219: 19.
quale, 212: 18.
qualem, 188: 24 | 232: 10.
quales, 60: 3.
quali, 212: 13.
qualicumque, 210: 12.
qualis, 69: 11 | 89: 10 | 229: 28.
quam, 9: 15 | 12: 10 | 13: 7 | 18: 16 | 22: 9 | 25: 5 | 27: 4 | 29: 13 | 50: 17 | 54: 2 | 55: 17 | 64: 10 | 77: 12 | 89: 3 | 91: 14 | 95: 14 | 103: 17, 26 | 107: 10 | 111: 27 | 112: 17 | 120: 1 | 123: 32 | 124: 14 | 127: 22 | 128: 14 | 130: 19 | 132: 9 | 144: 4 | 154: 11 | 160: 17 | 174: 11 | 187: 16 | 189: 15 | 197: 7, 24 | 199: 8 | 204: 17 | 205: 17 | 216: 16 | 221: 7 | 225: 27 | 226: 12 | 228: 4 | 229: 22 | 230: 9, 20.
quàm, 2: 2, 3, 7, 12 | 5: 8, 10, 16 | 6: 13, 21 | 7: 5, 10 | 8: 1, 3, 9, 10, 12, 19, 20, 21 | 9: 7, 11 | 11: 10 | 14: 13, 16 | 15: 7 | 18: 3, 19, 22 | 20: 6, 11 | 21: 6, 7, 9 | 25: 18 | 31: 4 | 33: 21 | 34: 2 | 35: 2 | 36: 19 | 37: 13 | 38: 2 | 40: 12, 16, 18 | 41: 16 | 42: 14 | 43: 14, 24 | 44: 6, 19 | 45: 4, 14 | 46: 21 | 50: 2 | 51: 23 | 53: 7 | 57: 2, 5 | 58: 4 | 60: 5, 6, 12 | 61: 2, 13 | 63: 21 | 64: 4 | 65: 2, 11, 14 | 66: 4 | 67: 1, 25 | 68: 16 | 69: 7, 12, 15 | 70: 12, 14 | 72: 12 | 73: 10 | 74: 13, 15 | 75: 6 | 76: 1 | 78: 3 | 79: 13, 19, 22 | 81: 16, 22 | 82: 4, 12, 20 | 83: 5 | 85: 6 | 86: 20, 21, 22 | 88: 13, 17 | 89: 5, 7, 13 | 90: 14, 15 | 91: 13, 15, 16, 23 | 92: 21 | 93: 8, 10, 13 | 94: 6 | 96: 8 | 97: 13 | 99: 12 | 100: 2, 6 | 101: 3, 5, 9, 21 | 102: 6 | 103: 24 | 106: 6, 9 | 108: 14, 20 | 109: 2, 9, 22 | 110: 13, 26 | 111: 14, 19 | 112: 5, 19 | 114: 20, 26 | 115: 8 | 116: 11 | 118: 9 | 119: 4, 12, 19 | 122: 10 | 123: 17, 27, 30 | 124: 22 | 126: 16 | 127: 12, 16 | 128: 5, 17, 18 | 129: 22 | 130: 1 | 131: 6, 15 | 132: 7 | 133: 19 | 134: 1, 14 | 135: 7 | 136: 24 | 137: 9, 27 | 138: 14 | 139: 4 | 140: 8 | 142: 13, 14 | 143: 4, 16, 17, 22 | 144: 3, 4, 23 | 145: 8, 22, 24 | 146: 9, 21 | 147: 7, 9, 16, 20 | 148: 2 | 151: 10, 13 | 153: 1, 6, 24 | 154: 8 | 158: 13 | 160: 2, 4, 8, 11 | 161: 3, 14 | 162: 12 | 163: 2 | 164: 14 | 166: 2, 11 | 167: 14, 19 | 170: 20, 23 | 172: 2, 23 | 177: 10, 18 | 178: 2 | 179: 1, 17, 19 | 180: 2, 13 | 181: 3, 10 | 185: 6 | 186: 3 | 190: 5 | 191: 26 | 192: 10 | 197: 18, 22 | 198: 14 | 200: 24 | 202: 13, 25 | 203: 37 | 204: 8, 21 | 206: 33 | 208: 3, 21 | 209: 8, 9 | 210: 4, 5, 15, 19 | 211: 2, 4, 7, 9, 15 | 212: 3 | 213: 11, 12, 13 | 214: 1 | 215: 5, 19 | 216: 1, 5, 18 | 217: 13 | 218: 5, 17 | 221: 3, 22 | 222: 2, 25 | 223: 2 | 224: 2 | 225: 21, 25 | 226: 14, 16 | 229: 11, 25 | 230: 2, 11, 28 | 231: 7, 10, 12, 14, 16, 17, 26 | 232: 7, 11, 12 | 233: 22 | 234: 16, 21.
quamdam, 119: 6.
quamobrem, 28: 3 | 42: 11 | 100: 6 | 134: 15 | 154: 20 | 201: 5.
quamprimum, 224: 16.
quamquam, 59: 7 | 72: 10 | 75: 17 | 87: 2 | 90: 8 | 91: 21 | 92: 4 | 93: 11 | 94: 15 | 96: 3, 17 | 100: 9 | 101: 7 | 107: 23 | 115: 15 | 123: 22 | 128: 22 | 129: 9 | 131: 12 | 140: 25 | 147: 11 | 151: 20 | 163: 10 | 164: 7 | 179: 20 | 181: 1 | 192: 12.
quàmque, 86: 22.
quamvis, 20: 17 | 183: 3 | 184: 6 | 209: 11 | 231: 15.
quando, 148: 4 | 153: 27 | 167: 10 | 178: 2 | 191: 7.
quanta, 52: 1 | 55: 11 | 231: 13.
quantâ, 35: 5.
quantæ, 181: 9.
quantam, 52: 6.
quantamque, 6: 6.
quantaque, 55: 12.
quantâque, [illegible]: 11.
quantas, 179: 15.
quanti, 82: 1 | 211: 3 | 234: 11.
quantis, 181: 8 | 192: 15.
quanto, 58: 3 | 218: 15 | 230: 21.
quantò, 46: 16 | 132: 2 | 151: 23 | 167: 18 | 222: 30.
quantòque, 179: 17.
quantum, 22: 17 | 45: 14 | 227: 4.
quantùm, 7: 7 | 8: 6 | 49: 10 | 89: 21 | 97: 11 | 101: 11 | 130: 2 | 134: 9 | 162: 9 | 176: 7 | 177: 11 | 203: 4 | 230: 30 | 231: 24 | 233: 23, 25.
quantumque, 216: 10.
quantus, 22: 26.
quapropter, 52: 11.
quare, 46: 12, 14 | 48: 13 | 90: 6 | 152: 5 | 163: 1 | 168: 13 | 197: 20 | 213: 8, 18 | 221: 2 | 230: 10.
quarta, 50: 22.
quarto, 146: 2.
quarum, 8: 16 | 27: 3 | 35: 4 | 81: 12 | 136: 23 | 139: 17 | 187: 12.
quas, 6: 2 | 7: 19 | 11: 6, 18 | 21: 23 | 23: 8 | 27: 18 | 36: 14 | 54: 5 | 64: 8 | 76: 5 | 84: 17 | 96: 14 | 124: 26 | 130: 8 | 169: 19 | 178: 30 | 179: 12 | 233: 3.
quaſcunque, 61: 21.
quaſi, 9: 2, 9, 15 | 11: 3 | 20: 16 | 25: 2 | 32: 20 | 46: 10 | 61: 3 | 73: 18 | 77: 2 | 85: 14 | 88: 6 | 94: 23 | 99: 2 | 104: 2 | 105: 19 | 112: 25 | 115: 13, 18 | 122: 2 | 131: 19, 20 | 133: 14 | 145: 6, 16 | 154: 26 | 155: 16 | 160: 13 | 161: 22 | 165: 17 | 166: 9 | 167: 7 | 169: 12 | 171: 12 | 175: 8 | 176: 21 | 179: 2 | 192: 27 | 209: 3 | 210: 20 | 211: 5 | 221: 24 | 222: 12 | 223: 20 | 226: 6, 21 | 228: 1 | 230: 5.
quatriduo, 108: 5.
quatuor, 106: 18 | 107: 22 | 125: 9 | 140: 9 | 146: 7 | 208: 9.
queas, 65: 13.
queat, 53: 5 | 232: 20.
quem, 9: 21 | 15: 12 | 19: 7 | 20: 5 | 22: 2 | 32: 9, 21 | 35: 5 | 37: 3, 17 | 41: 7 | 52: 2, 17 | 55: 18 | 58: 10 |

62 : 4 | 65 : 14 | 67 : 5, 11 | 70 : 2, 8 | 71 : 1, 14 | 75 : 10 | 78 : 7 | 79: 12 | 81 : 15, 26 | 83 : 4 | 87 : 8 | 92 : 9 | 94 : 11 | 97 : 14 | 101 : 24 | 104 : 6 | 107 : 3 | 114: 28 | 116 : 7, 18 | 119 : 21 | 120 : 10 | 123 : 1 | 125 : 2 | 126 : 19 | 130: 20 | 131 : 3 | 133 : 5 | 139 : 2 | 143 : 5 | 146: 8, 19 | 149 : 2 | 152 : 15 | 154 : 10 | 173 : 8, 11, 20 | 177 : 10 | 182: 9 | 183:5 | 185:1 | 189:17 | 202 : 30 | 210 : 15 | 215 : 8 | 216 : 8 | 224: 8 | 228 : 7, 9, 14 | 232: 34 | 233 : 9 | 234 : 5.
quemcumque, 68 : 5.
quemdam, 20 : 23 | 21 : 26 | 35 : 1 | 53 : 17 | 125 : 1.
quemquam, 75 : 15 | 134:16 | 141 : 14 | 151: 24 | 162 : 2 | 174 : 15 | 211 : 10.
quemque, 3 : 4 | 43 : 2 | 50 : 23 | 53 : 16 | 104 : 19 | 106 : 13 | 129 : 7 | 131 : 13 | 135 : 15 | 209 : 6.
querar, 225 : 28 | 230:30.
querebatur, 34 : 18.
quereretur, 34 : 8.
queri, 33 : 1 | 73 : 12 | 217 : 9.
queritur, 57 : 1.
queror, 161 : 18.
queſtus, 22 : 8 | 45 : 9 | 82 : 4.
queunt, 101 : 19 | 212:23.
qui, 1 : 1 | 3 : 10, 14 | 6 : 9 | 8 : 5, 18, 19, 25 | 11 : 4 | 12:8 | 15 : 1 | 16 : 3 | 19 : 15 | 20 : 1, 2, 23 | 22 : 10, 18 | 26: 8 | 29 : 20 | 30 : 4, 11 | 32 : 5, 7, 8 | 34 : 4, 5 | 35 : 5 | 36 : 8 | 37 : 7, 21 | 38 : 7 | 39 : 6, 13, 18, 20 | 40 : 1, 6, 22 | 41 : 10, 11 | 42 : 16 | 43 : 1, 7, 8 | 44 : 5, 6, 10, 18 | 45 : 3, 10 | 47 : 13 | 50, 14 | 51 : 18 | 53 : 1 | 56 : 1, 3 | 57 : 6 | 58 : 14 | 59 : 16 | 60 : 2 | 61 : 1, 5 | 62: 6 | 63 : 8, 21 | 65 : 9 | 66 : 1, 9 | 67 : 10, 16, 23, 27 | 70 : 16 | 71 : 10, 13 | 72 : 7 | 75 : 14, 15, 18 | 77 : 11 | 78 : 4 | 79 : 20, 23 | 80 : 12 | 81 : 8 | 82 : 11 | 84 : 4, 9 | 85 : 1 | 86 : 23 | 88: 4, 8, 9 | 89 : 6, 8 | 90: 12 | 91 : 2, 5, 7 | 92 : 16, 18 | 93 : 5, 9 | 94 : 4 | 96 : 7 | 97 : 5, 6 | 99 : 1 | 102 : 10 | 105 : 17 | 106 : 2 | 109 : 3 | 111 : 10, 14 | 112 : 9, 21 | 113 : 4, 15 | 114 : 7 | 118 : 1 | 119 : 15 | 120 : 6 | 121 : 8 | 123 : 29 | 124 : 7, 10 | 126 : 1 | 130 : 16, 17 | 131 : 4, 21 | 132 : 16 | 134 : 8 | 140 : 9, 12 | 141 : 10, 20 | 143 : 19 | 146: 7, 11 | 147 : 8, 11 | 150 : 4, 19 | 151 : 19, 24 | 159 : 10 | 161 : 17 | 164 : 2, 10, 11, 18, 24 | 166 : 9 | 167 : 2, 3, 10, 20 | 168 : 7 | 174 : 19, 25 | 176 : 2 | 177 : 19 | 178:14 | 179: 5 | 180 : 3 | 181 : 5 | 184 : 3 | 188 : 12, 16 | 190 : 6 | 192 : 14 | 193: 4 | 197 : 1, 2, 4 | 202: 15 | 203 : 24 | 204 : 2, 27, 31 | 205 : 1, 8 | 206 : 35 | 207 : 1, 14, 21, 22, 23 | 208 : 6 | 209 : 6, 11 | 211 : 13, 15 | 213 : 12 | 217 : 6 | 218 : 16 | 219 : 8, 24 | 220 : 15 | 222 : 26 | 223: 10 | 224 : 10 | 226 : 2, 20 | 227 : 1 | 228 : 6, 11 | 229 : 4, 5, 12, 17, 23 | 230 : 14, 15, 23, 25, 31 | 231 : 2, 5, 11, 16, 19, 30 | 232 : 6, 9 | 233 : 6, 8 : 27 | 234 : 12, 13, 21.
quia, 4 : 2 | 8 : 4, 7 | 9 : 14 | 15 : 2 | 16 : 5, 10 | 17 : 3, 5 | 38 : 1 | 42 : 12, 14, 16 | 45 : 18 | 52 : 22 | 59 : 14, 16 | 61 : 9, 10 | 65 : 17 | 66 : 2, 10 | 74 : 8 | 76 | 11, 14 | 77 : 12 | 79 : 22 | 80 : 2 | 83 : 12 | 92 : 16 | 96 : 4 | 110 : 11 | 118 : 26 | 124 : 3 | 128 : 19 | 129 : 11 | 132 : 8 | 133 : 18 | 136 : 26 | 137 : 3 | 138 : 9 | 143 : 13 | 144 : 12 | 146: 4 | 152 : 8 | 159 : 6 | 161 : 18, 19 | 163 : 1 | 164 : 8 | 174 : 22 | 180 : 7 | 185 : 11, 13 | 189 : 8, 13, 18 | 190 : 17 : 200 : 11, 13 | 206 : 1, 28 | 209 : 3, 11 | 210 : 1 | 211 : 8 | 214 : 7 | 216 : 5, 14 | 217 : 1, 13 | 219 : 2 | 221 : 22 | 222 : 14.
quibus, 3 : 1, 7 | 5 : 21 | 6 : 22 | 7 : 18 | 11 : 5 | 14 : 6, 15 | 16 : 6 | 17 : 14 | 18 : 23 | 19 : 12 | 22 : 23 | 23 : 9, 15 | 24 : 3, 8 | 26 : 1 | 30 : 7 | 31 : 8 | 34 : 13 | 36 : 1 | 43 : 12 | 44 : 3 | 48 : 8 | 50 : 12 | 59 : 2, 5, 17 | 60 : 2 | 62 : 12, 20 | 63 : 18, 19 | 64 : 5 | 67 : 3 | 69 : 8, 11 | 71 : 4, 7 | 73 : 19 | 75 : 3 | 87 : 1 | 88 : 10 | 92 : 3 | 112 : 12 | 116 : 10 | 125 : 12 | 126 : 8 | 128 : 11 | 131 : 16 | 134 : 5, 15 | 140 : 17 | 143 : 1 | 149 : 16 | 150 : 12 | 158 : 17 | 159 : 20 | 162 : 15 | 163 : 2 | 165 : 9, 13 | 166 : 13 | 169 : 3 | 171 : 28 | 173 : 5 | 175 : 11 | 176 : 8 | 183 : 14 | 186 : 11, 23 | 188 : 1 | 191 : 11, 19 | 194 : 8 | 197 : 6 | 203 : 33 | 204 : 11 | 210 : 2, 21 | 211 : 1 | 213 : 20 | 214 : 6, 11, 14, 16 | 215 : 7, 24 | 217 : 14 | 219 : 28 | 222 : 11 | 224 : 6 | 231 : 3 | 233 : 13 | 234 : 4.
quibuſcum, 149 : 16 | 186 : 27.
quibuſque, 92 : 4.
quicquam, 20 : 8 | 191 : 9 | 208 : 14.
quicumque, 11 : 17 | 31 : 3, 12.
quid, 11 : 3 | 18 : 15 | 19 : 2 | 23 : 3 | 25 : 7 | 27 : 9 | 35 : 6 | 36 : 5, 15 | 39 : 17 | 41 : 10 | 42 : 3, 14, 20 | 44 : 20 | 47 : 7 | 48 : 3, 7 | 50 : 5 | 65 : 18 | 70 : 22 | 71 : 7 | 72 : 3 | 73 : 1 | 82 : 2 | 89 : 6 | 90 : 11 | 107 : 7 | 108 : 10 | 118 : 17 | 131 : 15 | 135 : 24 | 136 : 9 | 148 : 8 | 154 : 3 | 160 : 10 | 161 : 5 | 162 : 9 | 164 : 17 | 166 : 14 | 168 : 5, 6 | 169 : 4 | 176 : 4 | 178 : 1 | 179 : 10 | 180 : 11 | 182 : 8 | 189 : 16 | 191 : 17 | 194 : 7 | 197 : 21 | 213 : 17 | 216 : 13 | 218 : 13 | 221 : 24 | 222 : 2, 14 | 227 : 4 | 228 : 3 | 230 : 30 | 232 : 5 | 234 : 15, 22.
quidam, 37 : 16 | 92 : 15 | 116 : 18 | 121 : 6 | 139 : 15 | 152 : 10 | 201 : 16.
quidem, 3 : 15 | 13 : 2 | 25 : 14 | 59 : 6 | 64 : 12 | 82 : 3 | 86 : 20, 23 | 89 : 17 | 90 : 2 | 106 : 23 | 111 : 9 | 132 : 14 | 144 : 23 | 160 : 5 | 161 : 8, 15 | 162 : 1 | 166 : 10 | 177 : 24 | 185 : 5 | 186 : 2, 20 | 188 : 12 | 196 : 19 | 198 : 30 | 199 : 3 | 202 : 16 | 207 : 27 | 212 : 16 | 215 : 25 | 217 : 9, 17, 23 | 218 : 19 | 219 : 12 | 220 : 7 | 221 : 7 | 229 : 18 | 231 : 13, 20 | 233 : 7, 27 | 234 : 6, 22.
quidnam, 33 : 13 | 105 : 1, 3.
quidquam, 5 : 21 | 10 : 16 | 48 : 8, 13 | 80 : 18 | 145 : 4 | 217 : 9 | 228 : 3 | 229 : 2 | 231 : 10, 27.
quidquid, 42 : 19 | 87 : 12 | 153 : 21 | 233 : 16.
quies, 24 : 5 | 161 : 2 | 165 : 9.
quieſcebat, 121 : 5.
quieſcere, 215 : 7.
quieſſetis, 182 : 6.
quieta, 18 : 24 | 27 : 16 | 70 : 4 | 121 : 20.
quietam, 151 : 2 | 164 : 3 | 171 : 9.
quietem, 147 : 3.
quieti, 113 : 12 | 118 : 7.
quietibus, 13 : 4.
quietis, 210 : 22.
quieto, 163 : 13.
quietos, 105 : 9.
quietum, 118 : 2.
quietus, 21 : 16 | 79 : 12 | 106 : 23 | 107 : 6 | 179 : 2.
quin, 18 : 16 | 29 : 1 | 32 : 6 | 49 : 9 | 60 : 13 | 97 : 8 | 115 : 12 | 134 : 1 | 159 : 17 | 160 : 16 | 165 : 14 | 168 : 6 | 191 : 12 | 211 : 10 | 216 : 4 | 217 : 10 | 218 : 11 | 220 : 14 | 223 : 1 | 224 : 21 | 225 : 15 | 227 : 6 | 232 : 18.
Quinctium, 181 : 8.
quinis, 184 : 2.
quinquaginta, 93 : 12 | 123 : 22.
quinque, 140 : 8 | 148 : 22 | 193 : 9 | 221 : 8.
quinquennii, 66 : 15.
quinto, 150 : 17.
quintum, 81 : 17 | 147 : 7.

quippe, 10 : 5 | 11 : 6 | 16 : 9 | 37 : 15 | 46 : 20 | 57 : 8 | 63 : 16 | 70 : 8 | 79 : 23 | 84 : 5 | 103 : 20 | 108 : 3 | 109 : 2 | 118 : 13 | 124 : 10 | 130 : 10 | 132 : 14 | 133 : 3 | 135 | 5 | 137:7 | 150:22 | 164 : 21 | 177 : 19 | 202 : 25 | 203 : 23 | 214 : 8 | 216 : 3 | 219 : 14 | 220 : 20 | 222:9 | 223: 3,14 | 225 : 14.
quippiam, 233 : 26.
quique, 8 : 18 | 11:18 | 58 : 1 | 75:16 | 97:4, 5 | 184 : 5.
Quirites, 86: 18 | 87:5 | 90: 13 | 129 : 19 | 130 : 5, 9, 15 | 131 : 4, 7 | 132 : 5 | 133 : 20 | 134 : 11, 24 | 159 : 20 | 160 : 20 | 161 : 5 | 163:14 | 179:10 | 181 : 4 | 183 : 3, 7 | 185 : 8 | 196 : 13 | 197 : 5, 10 | 198:4.
quis, 12 : 1 | 18 : 7 | 23 : 18 | 40 : 12 | 42: 17 | 43 : 7, 18, 19 | 44 : 9 | 59 : 15 | 60:13 | 89:17 | 133 : 32 | 162 : 13, 23 | 196 : 21 | 202 : 19 | 225 : 13, 24 | 232 : 19, 20 | 233 : 12 | 234 : 5.
quìs, 52 : 25 | 68:4 | 70 : 8 | 76 : 3 | 82 : 17 | 84 : 15 | 118 : 15 | 120 : 15 | 127 : 9, 14, 23 | 154 : 14 | 160 : 17 | 178:5 | 193:6 | 196 : 15 | 202 : 25 | 203 : 34 | 210 : 24 | 229 : 16.
quiſquam, 30 : 3 | 40 : 3 | 45 : 16 | 49 : 7 | 52 : 16 | 55 : 19 | 67 : 1 | 71 : 13 | 101 : 24 | 102 : 5 | 123 : 8 | 134 : 22 | 161 : 16 | 165 : 18 | 185 : 9 | 210 : 18 | 213 : 20 | 214 : 19 | 216 : 4 | 220 : 26 | 234 : 6.
quiſque, 4 : 4 | 7 : 4, 14 | 8 : 8, 9 | 24:7 | 30 : 17 | 31 : 15 | 34 : 10 | 43 : 10 | 47 : 2 | 50 : 19 | 55 : 12, 21 | 76 : 7 | 83 : 16 | 88 : 13 | 98 : 4, 11 | 108 : 3 | 111 : 2, 5, 16 | 112 : 16 | 113 : 5 | 123 : 30 | 127 : 16, 25 | 129 : 13 | 135 : 5 | 139 : 10 | 141 : 11 | 150 : 21 | 159 : 6 | 165 : 3 | 166 : 10 | 178 : 23 | 186 : 7 | 192 : 25 | 193 : 6 | 198 : 18 | 210 : 4, 11 | 212 : 13 | 213 : 8 | 214 : 14 | 219 : 4, 10, 30 | 225 : 4, 17 | 231 : 24 | 233 : 2.
quivêre, 38 : 14 | 170 : 2.
quiverunt, 111 : 19.
quiviſſent, 112 : 11.
quivit, 143 : 17.
quo, 2 : 1 | 5:4 | 9 : 22 | 11 : 19 | 15 : 6 | 20 : 14 | 21 : 19 | 22 : 26 | 35 : 9 | 52 : 7 | 58 : 16 | 61 : 15 | 62 : 9 | 69 : 15 | 75 : 16 | 82 : 17 | 103 : 6, 27 | 113 : 5 | 120:8 | 126:6 | 139: 22 | 147 : 22 | 148 : 6, 19 | 149 : 11 | 156 : 1 | 159 : 7 | 164:21 | 166:2 | 167 : 8 | 170:29 | 182:5 | 186 : 14 | 188 : 27 | 200 : 10 | 208 : 8 | 212 : 18 | 220 : 3 | 223 : 22 | 226 : 22 | 228: 10 | 232 : 18 | 233 : 5, 15.
quò, 19 : 19 | 26 : 7 | 27 : 16 | 30:20 | 31 : 14 | 32 : 1 | 33 : 9, 11 | 34 : 12 | 37 : 23 | 38 : 8 | 39 : 7 | 41 : 6 | 43 : 20 | 44 : 4 | 48:13 | 50:3 | 52 : 4, 20 | 53 : 11 | 58 : 14 | 61 : 14 | 67 : 20 | 70 : 22 | 71 : 18 | 80 : 21 | 82 : 2 | 89 : 4 | 91 : 3 | 94 : 19 | 95 : 17 | 106 : 22 | 107 : 6, 11 | 108 : 15 | 109 : 19, 24 | 115 : 14 | 118 : 3 | 124 : 1 | 129 : 22 | 130 : 12 | 136 : 10 | 140 : 16 | 147 : 6 | 149 : 13 | 152 : 9, 19 | 160 : 3 | 183 : 1 | 198 : 18 | 210 : 2, 13 | 217 : 21 | 218 : 18 | 221 : 14, 16 | 229 : 6, 7 | 233 : 2.
quoad, 98 : 14 | 153 : 21.
quocunque, 148 : 24 | 224 : 16 | 225 : 22.
quòcumque, 52 : 1 | 103 : 3 | 123 : 11.
quod, 6 : 25 | 9 : 11 | 11 : 15 | 15:10 | 20 : 20 | 22 : 25 | 23 : 2, 10 | 27 : 6 | 28:6 | 32 : 13, 16 | 33 : 6 | 34 : 24 | 39 : 1 | 40 : 8, 15, 16 | 42 : 8, 17 | 43 : 22 | 49 : 19 | 50 : 8 | 61 : 8 | 63 : 12 | 64 : 6 | 65 : 7 | 66 : 12 | 67 : 1 | 69 : 11 | 70 : 17 | 72 : 4 | 73 : 7 | 74 : 3, 6 | 79 : 9 | 80 : 23 | 82 : 7 | 83 : 2, 16 | 84 : 23 | 85 : 10 | 87 : 6 | 88 : 17 | 89 : 7 | 93 : 21 | 94:15 | 98 : 2 | 100 : 12 | 103 : 12 | 105 : 5 | 108 : 18 | 109 : 5 | 110 : 7, 11, 15 | 112 : 26 | 116 : 9 | 131 : 16 | 132 : 2, 6, 7 | 134 : 2 | 136 : 28 | 137 : 12 | 138 : 22 | 141 : 12 | 142 : 16 | 145 : 25 | 146 : 20 | 148 : 16 | 151 : 17 | 153 : 18 | 154 : 2, 6, 8 | 158 : 1 | 162 : 1 | 163 : 6 | 165 : 15 | 166 : 1 | 172 : 7, 20 | 178 : 7 | 181 : 3 | 182 : 3 | 186 : 25 | 188 : 18, 26 | 191 : 20 | 192 : 25 | 197 : 23 | 204 : 22 | 206 : 18, 30 | 209 : 5 | 210 : 9 | 211 : 8 | 215 : 13, 17 | 216 : 19 | 217 : 13, 22 | 220 : 11 | 222 : 18 | 223 : 19 | 226 : 9 | 227 : 23, 25 | 229 : 11 | 230 : 3, 29 | 231 : 6 | 232 : 35 | 233 : 11, 26.
quòd, 2 : 16 | 4 : 1 | 5 : 6 | 8 : 17 | 9 : 21 | 12 : 1, 10, 14 | 13 : 14, 15 | 16 : 3, 7 | 20 : 9 | 22 : 20 | 25 : 16 | 29 : 3 | 30 : 15 | 32 : 3, 18 | 33 : 1, 8 | 35 : 20 | 36 : 10 | 38 : 18 | 39 : 20, 24 | 48 : 1 | 53 : 5 | 54 : 3, 9 | 57 : 1 | 58 : 2 | 62 : 4 | 63 : 1 | 69 : 18 | 73 : 12 | 79 : 18 | 80 : 15 | 82 : 18 | 83 : 6 | 86 : 8, 20 | 92 : 24 | 96 : 8 | 100 : 20 | 107 : 24 | 108 : 14 | 113 : 16 | 116 : 1, 14, 16 | 117 : 3, 5 | 118 : 8 | 125 : 19 | 127 : 11, 16 | 128 : 1, 15 | 135 : 3 | 137 : 8 | 139 : 3, 16, 24 | 140 : 23 | 141 : 17 | 142 : 2 | 143 : 25 | 144 : 20 | 145 : 25 | 146 : 15 | 147 : 21, 23 | 150 : 17 | 191 : 24 | 203 : 4 | 207 : 22, 29 | 211 : 17 | 216 : 17 | 223 : 12 | 225 : 1, 16 | 229 : 8, 15, 24 | 230 : 6, 20 | 232 : 7 | 234 : 16.
quodcumque, 137:9 | 186 : 2.
quomodo, 6 : 6.
quonam, 27 : 7 | 146 : 5 | 215 : 12 | 218 : 19 | 224 : 9.
quoniam, 2 : 2 | 3 : 9 | 6 : 4 | 21 : 24 | 25 : 14 | 27 : 14 | 30 : 10 | 46 : 1 | 48 : 10 | 49 : 6 | 59 : 4 | 65 : 8 | 69 : 6, 10 | 73 : 4 | 78 : 3 | 82 : 5, 13 | 85 : 11 | 86 : 14 | 89 : 20 | 91 : 12 | 92 : 19 | 97 : 8 | 105 : 14 | 113 : 13 | 125 : 22 | 128 : 9 | 131 : 18 | 132 : 16 | 134 : 9 | 139 : 13 | 141 : 18 | 144 : 6 | 148 : 3 | 150 : 10 | 151 : 26 | 152 : 3 | 154 : 7, 9 | 161 : [illegible] | 164 : 15 | 168 : 13 | 182 : 7 | 184 : 6 | 197 : 12 | 211 : 6, 12 | 212 : 17, 19 | 213 : 2 | 217 : 12 | 220 : 7 | 222 : 15 | 223 : 13 | 225 : 26 | 229 : 88.
quòquam, 71 : 11.
quoque, 52 : 6 | 80 : 19 | 86 : 4 | 212 : 14 | 217 : 4 | 224 : 8, 10 | 232 : 26.
quoque, *conj.* 125 : 26 | 164 : 4.
quorum, 22 : 22 | 25 : 21 | 31 : 1 | 34 : 15 | 63 : 13 | 68 : 7, 10 | 69 : 16 | 80 : 17 | 82 : 21 | 83 : 8 | 84 : 14 | 91 : 18 | 97 : 3 | 99 : 3 | 106 : 2 | 110 : 1 | 116 : 11 | 122 : 13 | 123 : 3 | 125 : 13 | 140 : 6 | 144 : 11 | 148 : 22 | 159 : 3, 17 | 162 : 8, 14 | 165 : 5 | 166 : 4 | 196 : 14 | 212 : 12, 15 | 213 : 13 | 217 : 25 | 218 : 2 | 223 : 6, 8 | 226 : 3 | 234 : 7.
quorſum, 223, 19.
quos, 6 : 3 | 11 : 21, 22 | 14 : 13 | 16 : 12, 18 | 30 : 13 | 33 : 23 | 36 : 23 | 49 : 8 | 51 : 9, 10 | 55 : 14 | 63 : 6 | 65 : 12 | 69 : 3, 22 | 71 : 10 | 72 : 1, 2 | 78 : 12 | 79 : 10 | 80 : 10 | 84 : 7 | 88 : 15 | 91 : 4 | 92 : 14 | 95 : 11 | 96 : 18 | 99 : 7 | 103 : 16 | 104 : 13 | 106 : 25 | 114 : 10 | 117 : 4 | 120 : 16 | 121 : 18 | 125 : 10 | 126 : 18 | 130 : 4 | 143 : 27 | 146 : 13, 23, 28 | 148 : 15, 21 | 151 : 1, 10 | 153 : 16 | 160 : 14 | 164 : 5 | 167 : 10 | 171 : 16 | 173 : 22 | 180 : 11 | 190 : 1 | 198 : 6 | 201 : 4 | 205 : 18 | 208 : 12 | 210 : 16 | 224 : 3 | 225 : 28 | 228 : 11 | 230 : 1 | 232 : 3.
quoſcumque, 32 : 11.
quoſque, 143 : 19.
quotidiano, 12 : 2 | 37 : 15.
quotidie, 102 : [illegible] | 137 : 17.
quotiens, 177 : 8 | 179 : 12.
quovis, 67 : 5 | 93 : 1, 22 | 100 : 4 | 229 : 21.
quòuſque, 18 : 2 | 167 : 14.
quum, 208 : 9.

R.

RAbie, 162 : 5 | 231 : 6.
rabiem, 165 : 17.
radicem, 204 : 7.

radices,

radices, 140 : 17.
radicibus, 51 : 17.
ramis, 107 : 19 | 139 : 23.
rapaciſſumæ, 227 : 14.
rapere, 9 : 19 | 10 : 3, 10 | 98 : 5 | 186 : 9.
rapi, 41 : 2.
rapiebat, 82 : 25.
rapinæ, 5 : 14.
rapinarum, 13 : 16 | 51 : 10 | 212 : 25.
rapinas, 19 : 4 | 168 : 7 | 210 : 23.
rapinis, 22 : 23 | 164 : 16 | 203 : 23 | 226 : 15.
rapiunt, 117 : 22.
rapta, 160 : 13.
rapto, 203 : 4.
raptum, 191 : 9.
raris, 180 : 9.
rarò, 169 : 21.
rata, 183 : 6.
ratam, 154 : 25.
ratem, 175 : 25.
rates, 188 : 5.
rati, 37 : 26 | 107 : 14 | 119 : 14 | 124 : 5 | 143 : 12 | 144 : 9 | 147 : 20 | 149 : 6 | 163 : 16 | 185 : 13.
ratibus, 173 : 14.
ratio, 198 : 1 | 234 : 22.
rationem, 33 : 3 | 227 : 3.
rationes, 35 : 7 | 143 : 6.
rationibus, 51 : 7.
ratus, 50 : 4 | 51 : 22 | 55 : 4 | 63 : 6 | 67 : 2 | 70 : 20 | 79 : 8 | 81 : 1 | 100 : 11 | 103 : 12 | 110 : 7 | 121 : 8 | 122 : 5 | 128 : 2, 8 | 146 : 7 | 153 : 15 | 177 : 3 | 215 : 19.
re, 7 : 20 | 9 : 6 | 16 : 1 | 23 : 10 | 28 : 1 | 38 : 3 | 39 : 24 | 42 : 1 | 48 : 10 | 51 : 22 | 74 : 3 | 103 : 20 | 105 : 15 | 107 : 9, 16 | 115 : 18 | 124 : 8 | 125 : 22 | 131 : 1, 7 | 136 : 24 | 146 : 3 | 149 : 4 | 191 : 4 | 192 : 23 | 220 : 8 | 225 : 9 | 231 : 11.
Reatino, 29 : 10.
rebatur, 83 : 12.
rebus, 12 : 10 | 21 : 13 | 24 : 3 | 26 : 1 | 32 : 2, 31 | 35 : 10 | 36 : 1 | 40 : 1 | 54 : 13 | 62 : 12 | 63 : 18 | 69 : 13 | 74 : 12 | 80 : 25 | 84 : 12 | 91 : 12 | 97 : 19 | 98 : 2 | 100 : 18 | 101 : 21 | 102 : 9 | 103 : 13 | 109 : 11 | 110 : 13 | 111 : 2 | 118 : 8 | 119 : 2 | 123 : 18 | 125 : 2 | 128 : 11 | 134 : 19 | 141 : 7, 19 | 143 : 1 | 150 : 12 | 154 : 6 | 158 : 10 | 175 : 12 | 176 : 14 | 178 : 23 | 188 : 17, 25 | 200 : 28 | 204 : 6 | 214 : 6, 14 | 216 : 16 | 217 : 14 | 220 : 25 | 221 : 6 | 222 : 30 | 223 : 20 | 229 : 18 | 230 : 11.
recens, 192 : 27.
recentis, 188 : 23.
receperat, 108 : 12 | 201 : 15.
receperitis, 180 : 9.
recepi, 177 : 22 | 189 : 22.
recepit, 74 : 11.
recepta, 178 : 2.
receptâ, 9 : 18.
receptam, 212 : 7.
recepti, 69 : 13.
receptui, 105 : 20 | 144 : 10.
receptus, 61 : 17.
recidat, 211 : 11.
recidere, 170 : 2.
recipi, 84 : 10.
recipiebant, 106 : 6.
recipit, 112 : 3 | 170 : 16.
recipiundam, 163 : 15.
recipiunt, 223 : 20.
recitarem, 233 : 3.
recitatæ, 81 : 12.
recitatis, 82 : 11.
recitavit, 23 : 8 | 27 : 18.
recognituros, 229 : 16.
recognoſcas, 28 : 5.
recordari, 178 : 24.
rectè, 40 : 8 | 80 : 24 | 90. 14 | 162 : 2 | 167 : 1 | 180 : 2.
rectiùs, 2 : 1 | 188 : 27.
rector, 58 : 13.
rectore, 170 : 3.
rectorem, 210 : 5.
recuperandæ, 85 : 7.
recuſare, 89 : 18.
redarguit, 201 : 3.
reddat, 72 : 10.
redde, 227 : 3.
reddenda, 198 : 1.
reddere, 142 : 13.
redderet, 64 : 9.
reddi, 167 : 2.
reddideris, 167 : 7.
reddidit, 232 : 25.
redditam, 153 : 22.
redditas, 27 : 18.
redditis, 178 : 5 | 201 : 9.
redemtoris, 204 : 15.
redeo, 61 : 7 | 100 : 7 | 127 : 2.
redeunt, 150 : 5.
redeuntes, 146 : 4.
redeuntibus, 208 : 6.
redibunt, 180 : 9.
rediens, 65 : 4 | 146 : 24.
redimebat, 85 : 5.
redimere, 233 : 27.
redimeret, 11 : 19.
redire, 153 : 9.
rediſti, 228 : 10.
redit, 149 : 13 | 154 : 22.
reditu, 168 : 4 | 172 : 9.
reditum, 86 : 17 | 186 : 23.
rediturum, 129 : 14.
redundantibus, 176 : 23.
reductus, 233 : 8.
reduxit, 233 : 8.
refelle, 233 : 27.
referat, 44 : 10.
referatur, 38 : 4.
referebantur, 67 : 14.
refert, 23 : 1 | 39 : 17 | 46 : 14.
referundum, 39 : 24.
referunt, 67 : 21.
reficere, 117 : 21.
reficeret, 37 : 24.
reficit, 108 : 6.
refutant, 202 : 6.
regatur, 57 : 3.
rege, 40 : 9 | 61 : 8 | 94 : 13 | 110 : 16, 23 | 120 : 6 | 189 : 3, 11 | 205 : 8.
regebat, 173 : 8, 11.
regebantur, 76 : 4.
regem, 26 : 4 | 66 : 5 | 67 : 17 | 85 : 2 | 90 : 13 | 92 : 9 | 95 : 13 | 108 : 15 | 109 : 2 | 114 : 15 | 117 : 9 | 121 : 11 | 123 : 5 | 127 : 10, 24 | 136 : 4 | 147 : 12 | 150 : 5, 7 | 153 : 24 | 189 : 20 | 193 : 13 | 194 : 1.
regere, 59 : 6 | 106 : 15.
regerent, 58 : 4.
regerentur, 58 : 4.
reges, 2 : 9 | 6 : 16 | 8 : 22 | 17 : 11 | 40 : 6 | 69 : 12 | 71 : 10 | 80 : 7, 13 | 87 : 14 | 100 : 17 | 117 : 4 | 127 : 17 | 128 : 8 | 135 : 18 | 144 : 8, 16 | 161 : 12 | 220 : 15.
regeſque, 192 : 21.
regi, 61 : 22 | 91 : 21 | 94 : 19 | 96 : 4 | 102 : 17 | 103 : 17 | 113 : 13 | 120 : 2 | 154 : 6 | 174 : 25 | 186 : 20 | 188 : 16 | 212 : 22 | 216 : 2.
regi, *infin. paſſ.* 220 : 12.
regiæ, 116 : 15 | 155 : 5.
regiam, 124 : 25 | 148 : 18.
regibus, 7 : 5 | 48 : 27 | 129 : 6 | 158 : 13 | 189 : 1 | 191 : 24 | 202 : 6.
regii, 202 : 7.
reginam, 189 : 15.
regio, 30 : 16 | 66 : 7 | 107 : 2 | 158 : 16.
regione, 22 : 22.
regiones, 95 : 2 | 125 : 22.
regionibus, 172 : 14.
regionum, 145 : 17.
regios, 108 : 15.
regis, 68 : 7 | 74 : 2, 12 | 75 : 18 | 82 : 13 | 83 : 18, 23 | 91 : 4 | 93 : 2 | 94 : 4, 15 | 102 : 20 | 108 : 17 | 110 : 11 | 112 : 6, 28 | 114 : 6 | 118 : 4 | 123 : 30 | 125 : 20 | 127 : 8 | 137 : 9 | 139 : 3 | 147 : 8 | 149 : 10 | 154 : 20 | 159 : 15 | 174 : 7 | 189 : 22 | 204 : 32.
regit, 148 : 3.
regitis, 164 : 10.
regium, 6 : 22, 25 | 91 : 16 | 121 : 23.
regna, 89 : 14 | 127 : 23 | 180 : 4 | 190 : 16 | 191 : 14 | 198 : 7 | 209 : 1 | 214 : 16 | 222 : 20.
regni, 65 : 9, 12 | 68 : 14 | 69 : 2 | 87 : 12 | 103 : 8 | 110 : 7 | 114 : 3.
regnique, 70 : 2.
regnis, 189 : 17.
regno, 62 : 13 | 69 : 5 | 70 : 15 | 72 : 4, 15 | 73 : 1 | 79 : 7 | 81 : 24 | 82 : 7 | 93 : 12 | 110 : 20 | 114 : 21 | 191 : 5.
regnoque, 128 : 26.
regnum, 5 : 21 | 36 : 23 | 62 : 2 | 64 : 7 | 65 : 2, 15 | 66 : 18 | 69 : 21 | 70 : 11 | 72 : 12 | 73 : 7 | 74 : 6 | 79 : 11, 16, 23, 28 | 80 : 21 | 81 : 23, 26 | 84 : 10 | 87 : 8 | 92 : 20 | 138 : 22 | 148 : 10 | 159 : 13 | 189 : 13 | 190 : 11, 14 | 192 : 10 | 202 : 2 | 219 : 21 | 221 : 2 | 229 : 29.
regnumque, 65 : 5 | 104 : 11 | 114 : 8 | 191 : 16.
regredi, 110 : 3 | 190 : 11.
regreditur, 140 : 2.
regreſſu, 173 : 14.
regreſſus, 5 : 5 | 173 : 1 | 174 : 32.
reguli, 66 : 8 | 67 : 9.
regulis, 67 : 6.
regum, 2 : 16 | 92 : 16 | 117 : 2 | 128 : 15 | 136 : 1.
regunt, 217 : 19.
rei, 5 : 17 | 6 : 1 | 23 : 20 | 61 : 13, 19 | 76 : 1 |

79:5 | 85:9 | 110:26 | 112:27 | 132:5 | 137:11 | 146:21 | 203:6 | 216:12 | 219:5.
reipublicæ, 3:13 | 5:7, 20 | 6:23 | 7:1 | 13:17 | 20:13 | 24:8 | 25:5 | 31:1 | 33:16 | 36:6 | 41:1 | 42:1, 18 | 43:7 | 60:6 | 86:18 | 97:13 | 99:4 | 126:21 | 130:11 | 133:5 | 134:8, 21 | 163:8 | 169:1 | 198:5 | 210:21 | 213:10 | 215:19 | 217:11 | 219:24 | 222:25 | 224:1 | 228:8 | 231:24, 30 | 232:7 | 233:6.
reique, 225:23.
relaturum, 231:9.
relicta, 71:4 | 132:22.
relictâ, 204:36.
relicti, 91:6.
relictis, 122:14 | 152:6.
relicto, 94:7 | 95:1 | 139:1 | 170:13 | 204:28.
relictum, 55:9 | 94:12 | 155:2 | 179:10.
relictus, 141:17.
religione, 124:4.
religioſiſſimi, 10:14.
relinquant, 134:5.
relinquatis, 53:8.
relinquendum, 79:28 | 151:20.
relinquere, 8:19 | 52:23.
relinquimus, 16:17.
reliqua, 53:14 | 85:13 | 143:11 | 161:8 | 177:5 | 188:15 | 200:11 | 233:4.
reliquâ, 229:19 | 231:20.
reliquæ, 29:3.
reliquam, 5:1.
reliquas, 234:1.
reliquerat, 64:5 | 148:21 | 149:3.
reliquêre, 133:15, 17 | 180:7.
reliquerint, 6:6.
reliquerit, 223:15.
reliquerunt, 11:2 | 18:1.
reliqui, 10:5 | 18:15 | 22:23 | 45:2 | 107:22 | 112:10 | 161:14 | 173:14 | 208:6 | 222:10.
reliquiæ, 165:12.
reliquias, 183:13.
reliquis, 4:10.
reliquit, 70:20 | 204:35 | 217:18.
reliquorum, 91:4.
reliquos, 36:11 | 38:9 | 51:11 | 74:12 | 93:14 | 108:8 | 109:22.
reliquum, 82:2 | 90:11 | 100:2 | 119:9 | 124:21 | 179:14 | 215:26.
reliquus, 226:6.
rem, 16:17, 19 | 18:9 | 23:1 | 33:18 | 35:13 | 37:26 | 38:7 | 64:10 | 67:8 | 75:19 | 79:18 | 87:5 | 108:1 | 111:23 | 120:13 | 121:12 | 125:24 | 126:14, 16 | 127:2, 12 | 128:14, 19 | 130:19 | 138:11, 20 | 140:6 | 151:2 | 178:13 | 208:18 | 213:1 | 218:19 | 219:27 | 222:29 | 232:16.
remque, 8:16 | 29:20 | 133:12.
remanebit, 90:1.
remanere, 111:28.
remanet, 82:9.
remeare, 173:12.
remedia, 221:10.
remedium, 33:2.
remiſerant, 112:21.
remiſerat, 187:16.
remiſſi, 107:26.
remiſſis, 111:14.
remiſſiſque, 128:31.
remiſſus, 136:2.
remittere, 111:20 | 144:8 | 185:4.
remittit, 107:1.
remorata, 95:18 | 142:2.
remorati, 107:18.
remoraturos, 105:14.
remotam, 176:10.
remotis, 53:10 | 155:10.
remoto, 135:20 | 159:1 | 190:6.
remotum, 206:13.
removiſtis, 134:12.
rempublicam, 4:6 | 6:6 | 14:4 | 15:13 | 21:21 | 23:19 | 31:4, 12 | 32:5 | 38:11 | 39:8, 13, 19 | 43:1, 8 | 44:11 | 45:4, 6 | 46:19 | 47:3, 13 | 86:12 | 88:9 | 89:6, 11 | 97:24 | 111:27 | 134:16 | 155:2 | 159:5 | 164:3, 23 | 167:15 | 168:6 | 177:14 | 212:8 | 213:18 | 216:7, 9 | 217:14 | 219:13 | 226:1.
renonibus, 198:8.
renovandâ, 222:15.
renovare, 106:23.
renovari, 108:18.
renovato, 93:18.
renovatum, 65:7.
renuntiavêre, 140:7.
renunculo, 175:22.
reo, 231:31.
repente, 20:10 | 24:5 | 105:21 | 108:1 | 109:7 | 112:9 | 113:1 | 119:17 | 123:12 | 124:1 | 138:1 | 141:9 | 145:3 | 150:18 | 151:5 | 200:32 | 203:1, 27 | 233:28 | 234:4.
repentes, 139:17.
repentinâ, 184:1.
repentinæ, 212:3.
repentino, 111:15.
reperiebam, 214:17.
reperiebant, 56:3.
reperiri, 216:19.
reperit, 121:12.
reperitur, 40:19 | 67:19.
reperti, 99:1.
repertores, 189:8.
repertus, 55:16.
repetam, 61:14.
repetentes, 164:21.
repetere, 6:5 | 142:13.
repetit, 133:14.
repetiveritis, 186:3.
repeto, 161:18 | 183:10.
repetundâ, 160:19.
repetundarum, 15:9 | 38:16.
repleta, 201:18.
reprehendat, 42:17.
reprehendenda, 215:22.
reprehendere, 224:4.
reprehenderis, 4:2.
reprehendetur, 232:2.
repreſſi, 231:31.
reptitius, 226:7.
republicâ, 5:1 | 9:18 | 16:9 | 25:11 | 42:4 | 48:9 | 59:16 | 90:15 | 134:10 | 153:25 | 164:20 | 197:4, 10, 20, 24 | 216:20 | 219:8 | 225:17 | 226:24 | 227:19 | 228:15 | 230:15, 19 | 231:17, 19.
repudiabat, 51:5.
repudiet, 35:9.
repugnantibus, 138:17 | 198:30.
repuli, 196:14.
repulſas, 18:1.
repulſum, 148:13.
repulſus, 154:4 | 171:5.
reputando, 57:3 | 148:20.
reputans, 68:1 | 214:14.
reputare, 232:15.
reputaret, 114:20 | 121:31.
reputas, 130:19 | 132:17.
reputaverint, 60:2.
reputo, 44:17.
requie, 170:6.
requiem, 42:9 | 183:8.
requieſcere, 121:23 | 133:6.
requietis, 204:1.
requievit, 5:1.
requirat, 32:15.
requirere, 32:21.
requiſita, 201:16.
rerum, 3:12, 16 | 8:16 | 22:20 | 23:7 | 27:3 | 29:14 | 30:5, 8 | 37:10 | 45:18, 19 | 48:18 | 50:12 | 51:11, 15 | 52:10 | 58:3 | 59:3, 8, 13 | 60:11 | 71:9 | 72:7, 15 | 77:16 | 81:8 | 96:1, 6 | 97:1, 22 | 100:15 | 102:13 | 103:7, 22 | 114:19 | 118:7, 15 | 142:4 | 144:9 | 148:3, 24 | 150:2 | 163:6 | 166:11 | 182:4 | 184:7 | 210:1 | 220:2 | 221:11 | 232:4 | 233:19.
res, 2:6, 18 | 4:1 | 5:5 | 6:4, 13 | 7:19 | 8:1, 2, 26 | 10:5 | 13:2 | 14:1 | 16:6 | 17:1 | 18:7, 15, 18, 24 | 20:3, 14 | 33:6 | 39:1, 16 | 41:7 | 42:8 | 43:9 | 44:16, 19 | 46:19 | 47:10 | 48:24 | 49:9 | 51:21 | 52:8 | 54:16 | 58:7 | 63:6, 15 | 65:3, 16 | 66:15 | 67:14, 29 | 75:2 | 77:5, 7 | 82:18 | 83:17 | 86:4 | 93:4 | 98:1 | 100:2, 6 | 103:12 | 107:6 | 108:3, 4 | 109:1 | 111:4, 25 | 112:23 | 115:20 | 116:7, 16 | 118:16 | 119:14 | 120:3, 7, 9 | 122:13 | 123:3, 7, 11 | 124:5 | 126:2 | 128:26 | 129:12 | 131:21 | 132:4, 19 | 135:24 | 136:26 | 138:4, 16 | 139:3 | 141:16, 18, 20 | 152:7, 19 | 157:1 | 158:5 | 159:10 | 160:15 | 163:2 | 176:8 | 178:2 | 182:1 | 183:10 | 184:5 | 185:10 | 188:24 | 196:16 | 197:12 | 203:24 | 204:8 | 207:5 |

209:5 | 210:10 | 213:7, 8, 11 | 214:8, 15 | 216:6, 16 | 219:17, 19 | 220:11, 12 | 221:11 | 222:36 | 224:15 | 225:23 | 230:2, 5.
reſcindi, 66:16 | 167:2.
reſcindit, 192:18.
reſederunt, 231:18.
reſiſtendum, 191:2.
reſiſtentes, 55:6.
reſiſtentibus, 94:9.
reſiſtere, 27:14 | 106:13 | 112:11 | 113:3.
reſiſti, 118:22.
reſiſtunt, 54:18.
reſpiciens, 93:17 | 204:30.
reſpondeant, 229:13.
reſpondeat, 229:4 | 230:1.
reſpondebo, 225:27.
reſpondendo, 229:14.
reſpondent, 73:19.
reſpondere, 92:8 | 132:10 | 232:20, 35.
reſponderentur, 153:6.
reſpondero, 229:9.
reſpondetur, 150:8.
reſpondi, 134:10.
reſpondiſſent, 37:3.
reſpondit, 27:9 | 66:6, 17 | 80:17 | 116:3 | 121:18 | 153:5.
reſponſuros, 131:15.
reſponſurum, 153:10.
reſpublica, 8:22 | 17:10 | 23:3 | 27:14, 16 | 43:26 : 45:12, 19 | 48:14 | 49:5 | 88:18 | 90:10 | 94:9 | 98:5 | 129:22 | 146:1 | 169:4 | 210:8 | 222:28 | 223:3, 8, 13 | 224:16 | 226:16, 22 | 229:27 | 230:21 | 233:7.
reſque, 124:23.
reſtantem, 170:11.
reſtitêre, 211:1.
reſtituas, 225:9.
reſtituatis, 27:6.
reſtituenda, 217:15.
reſtituentis, 159:14.
reſtituêre, 87:12.
reſtitueris, 225:13.
reſtitui, 167:4.
reſtituit, 106:28 | 180:13 | 217:7.
reſtituo, 162:4.
reſtituta, 31:7.
reſtitutâ, 225:17.
reſtituto, 190:12.
reticeat, 92:6.
reticere, 20:6 | 132:13.
retices, 227:6.
reticuiſſe, 215:24.
retineas, 167:11, 12 | 217:5.
retinebant, 125:19.
retinebat, 97:26 | 106:10 | 200:11.
retinebunt, 183:10.
retinemus, 44:7.
retinendæ, 161:2 | 219:15.
retinendam, 90:2.
retinendum, 38:5 | 79:29.
retinens, 55:18.
retinere, 45:5 | 65:11 | 89:17 | 106:25 | 110:5 | 126:10 | 146:25 | 218:6.
retinerent, 223:2.
retinet, 167:21.
retinetur, 3:1.
retinuerint, 186:3.
retinuiſſe, 214:3.
retractantes, 164:13.
retractum, 32:9 | 37:17.
retractus, 37:9.
retrahente, 231:19.
retulerant, 79:21.
retuliſſe, 154:8.
retulit, 213:17.
reverſi, 192:31.
revertar, 232:5.
reverterat, 31:6.
reverti, 231:19.
revocans, 212:26.
revocante, 231:18.
revocata, 220:7.
revocati, 8:19.
revocaveras, 227:22.
revorti, 64:2.
revortitur, 112:5.
reus, 15:10 | 93:7.
Rex, 23:13.
rex, 61:17 | 63:22 | 64:13 | 69:19 | 73:9 | 79:3 | 85:11 | 121:17 | 123:14 | 124:9 | 128:27 | 147:15 | 153:9, 14, 15 | 154:12, 18 | 173:20 | 188:16 | 196:11.
Rhegium, 84:19 | 200:18.
Rhenum, 158:6.
Rhodiis, 40:11.
Rhodiorum, 40:9.
Rhodios, 221:4.
ritu, 211:19.
rogandos, 86:3.
rogantibus, 142:11 | 213:3.
rogarentur, 97:17.
rogat, 54:7 | 115:15 | 151:8.
rogatione, 91:10 | 97:16.
rogationem, 97:3, 12.
rogationi, 97:7.
rogatum, *ſupin.* 125:6.
rogatus, 29:8 | 39:20, 25 | 44:14 | 123:1.
rogitare, 24:10.
Româ, 33:9 | 93:16 | 128:10 | 213:15.
Romæ, 22:2 | 24:2 | 25:12 | 26:3 | 29:12 | 32:10 | 34:5 | 36:23 | 46:8 | 49:7 | 50:14, 17 | 51:4, 8 | 52:21 | 63:23 | 74:10 | 79:9 | 80:15 | 82:22 | 83:17 | 84:6 | 85:5 | 86:5, 14 | 91:5 | 92:2, 14 | 94:8 | 96:5 | 97:2, 21 | 102:9 | 109:11 | 113:15 | 114:22 | 122:6 | 141:17 | 211:2.
Romæque, 150:6.
Romam, 6:8 | 16:4 | 27:10 | 30:14 | 67:27, 30 | 68:4, 6 | 80:11, 26 | 81:11 | 84:9 | 86:2 | 91:3, 17 | 93:9 | 94:8 | 117:13 | 125:5 | 127:12 | 135:21 | 148:12, 23 | 149:17 | 150:3 | 156:4 | 227:17 | 230:25.
Romana, 158:5.
Romanæ, 26:12 | 212:20.
Romanam, 25:11 | 87:9 | 212:2 | 217:7, 17.
Romani, 5:5 | 6:6, 17 | 8:24 | 10:2 | 29:17 | 39:6 | 40:10 | 45:15 | 55:20 | 61:16 | 64:5 | 69:5, 20 | 73:6 | 79:4, 19 | 81:17 | 87:9 | 92:6 | 95:7 | 106:29 | 107:12, 23 | 111:5, 18 | 117:5 | 118:16 | 123:16 | 124:21 | 127:6 | 136:9 | 141:12 | 143:8, 26 | 147:10 | 154:14 | 155:1 | 156:2 | 157:1, 4 | 163:6 | 165:1 | 190:16 | 191:18 | 218:17 | 224:18 | 226:5 | 227:9.
Romanis, 63:8, 18 | 108:24 | 110:17 | 113:21 | 127:25 | 141:5, 7 | 143:13 | 144:21 | 152:16 | 153:3 | 154:10, 24 | 188:27 | 198:17 | 207:22.
Romano, 8:7 | 23:4 | 47:5 | 63:4 | 64:11 | 68:17 | 69:8, 14 | 91:2, 13 | 102:12 | 116:1 | 128:20 | 147:19 | 148:2 | 153:26 | 163:4 | 175:13 | 231:16.
Romanorum, 104:12 | 106:1, 5 | 117:9 | 118:1 | 120:11 | 141:4 | 146:14 | 148:25 | 149:5 | 175:3.
Romanos, 49:1 | 65:6 | 99:6 | 104:17 | 109:7 | 117:12 | 123:4 | 127:10, 21 | 135:20 | 146:22 | 153:2 | 162:6 | 188:20 | 191:8.
Romanum, 27:11 | 68:1 | 71:14 | 80:13, 24 | 83:20 | 148:7 | 154:7 | 163:9 | 190:7 | 204:16 | 207:15 | 226:2.
Romanus, 7:18 | 22:13 | 48:23 | 61:8, 21 | 69:22 | 79:1 | 89:16 | 92:5 | 97:23 | 110:5 | 117:4 | 128:3 | 150:9 | 152:17 | 158:8 | 161:6 | 177:13 | 209:1 | 231:21.
Romule, 228:6.
Romulus, 160:12.
rudes, 104:16.
rudimenta, 231:3.
rudimentum, 229:18.
rudis, 142:10.
ruebant, 176:2.
Rufo, 92:18.
Rufone, 150:4.
Rufus, 23:16.
ruinâ, 25:15.
rumor, 80:16.
rumore, 97:18 | 171:17.
rumoribus, 23:1 | 174:30.
rupes, 53:13.
rupti, 198:20.
rurſum, 168:8.
rurſus, 16:1 | 22:7 | 49:5 | 110:3 | 114:17 | 119:15 | 122:3 | 128:29 | 143:6 | 148:19 | 166:1 | 190:7, 14 | 193:1 | 197:5.
Rutilii, 107:12.
Rutilio, 135:8.
Rutilium, 105:11 | 107:8.
Rutilius, 107:4.
ruuntque, 175:15.

S.

S. 28:1 | 34:3 | 188:16.
ſacerdote, 12:12.
ſacerdotia, 19:4 | 88:5.

ſacra, 10 : 3.
ſacrata, 171 : 23 | 175 : 25 | 203 : 24.
ſacrilega, 226 : 13.
ſacrilegi, 11 : 20 | 232:22.
ſacrilegorum, 233 : 17.
ſacris, 19 : 18.
ſacro, 211 : 5.
ſacrum, 158 : 19.
ſæpe, 16 : 19 | 18 : 16 | 21 : 3, 9 | 26 : 12 | 27 : 1 | 37 : 3 | 40 : 13 | 45 : 8 | 47 : 13 | 48 : 27 | 55 : 3 | 60 : 7 | 63 : 10 | 75 : 14 | 76 : 14 | 81 : 14 | 83 : 18 | 87 : 6 | 90 : 17 | 91 : 1 | 92 : 11 | 93 : 17 | 96 : 7 | 97 : 19 | 102 : 4 | 114 : 4 | 121 : 23 | 123 : 10 | 126 : 3 | 128 : 6, 30 | 136 : 3, 9 | 139 : 13 | 141 : 3 | 151 : 1, 22 | 154 : 24 | 155 : 5 | 179 : 5 | 194 : 5 | 197 : 23 | 209 : 3 | 211 : 18 | 214 : 14 | 216 : 5 | 220 : 15 | 225 : 19 | 234 : 20.
ſæpenumero, 45 : 8 | 48 : 25.
ſæpiſſime, 114 : 26.
ſæpius, 8 : 17 | 21 : 9 | 116 : 4 | 140 : 21 | 154 : 15 | 218 : 23.
ſæva, 16:16 | 70 : 6 | 212:5.
ſævior, 181 : 6.
ſævire, 8 : 25 | 125 : 15 | 203 : 27.
ſæviſſumis, 118 : 23.
ſæviſſumo, 146 : 1.
ſæviſſumos, 177 : 25.
ſæviſſumum, 177 : 11.
ſævitia, 26 : 11 | 41 : 1 | 219 : 19.
ſævitiâ, 63 : 5 | 94 : 16.
ſævititiam, 73 : 10.
ſævitiamque, 101 : 23.
ſævitiis, 158 : 17.
ſævum, 75 : 11.
ſævus, 160 : 12.
ſagittarii, 150 : 15.
ſagittariis, 145 : 14.
ſagittariiſque, 141 : 3.
ſagittariorum, 102 : 25.
ſagittarios, 105 : 7.
Sagum, 175 : 17.
Saguntini, 202 : 24.
Saguntium, 198 : 23.
ſalem, 137 : 4.
Salentinum, 201 : 23.
ſalita, 188 : 15.
Sallusti, 229 : 1 | 230 : 6 | 231 : 14 | 232 : 5, 29 | 234 : 10.
Sallustianus, 207 : 3.
Salluſtii, 294 : 23.
Salluſtium, 204 : 39 | 205 : 6, 7, 11, 15 | 206 : 3 | 207 : 1, 9, 21 | 129:15
Salluſtius, 204 : 18, 21, 26, 34 | 205 : 1, 4, 9, 13, 17, 18, 21, 22 | 206 : 2, 6, 8, 10, 17, 25, 29, 31, 33 | 207 : 6, 12, 14, 27 | 229 : 29 | 230 : 18 | 233 : 6, 15 | 234 : 22.
ſaltare, 21 : 5.
ſaltibus, 178 : 19.
ſaltu, 199 : 27.
ſaltuoſa, 94 : 23 | 108:12.
ſaltus, 186 : 11.
ſalvâ, 222 : 26.
ſalvæ, 198 : 14.
ſalubri, 75 : 13.
ſalvi, 161 : 19 | 222 : 13.
ſalus, 177 : 9.
ſalutare, 60 : 1.
ſalutatum, 22 : 15.
ſalute, 35 : 20 | 141 : 9 | 156 : 3 | 197 : 22.
ſalutem, 44 : 11 | 52 : 25 | 96 : 8 | 125 : 4.
ſaluti, 92 : 7 | 213 : 13.
ſalutis 109 : 14.
Samnitibus, 43 : 21.
Samothracas, 189 : 7.
ſancti, 98 : 13.
ſanctis, 133 : 21.
ſanctitas, 202 : 7.
ſanctos, 175 : 13.
ſanctum, 208 : 13.
ſanctus, 153 : 12 | 169 : 20 | 204 : 4.
ſanè, 14 : 1 | 31 : 3 | 46 : 1 | 49 : 7 | 63 : 12 | 81 : 25 | 87 : 11 | 99 : 10 | 145 : 23 | 171 : 19 | 203 : 2, 10 | 224 : 1.
Sangæ, 33 : 17.
Sangam, 33 : 18.
ſanguine, 11 : 22 | 65 : 11 | 70 : 4 | 87 : 12 | 146 : 19 | 147 : 5 | 161 : 13 | 162 : 14 | 171 : 23 | 177 : 14 | 186 : 29 | 211 : 19 | 218 : 9 | 227 : 7.
ſanguinem, 19 : 16 | 27 : 8 | 46 : 2 | 73 : 8 | 81 : 16 | 183 : 11 | 211 : 19.
ſanguinis, 163 : 10.
ſani, 174 : 23.
ſapiens, 9 : 15.
ſapientem, 101 : 22.
ſapientes, 213 : 16.
ſapientia, 44 : 5.
ſapientiâ, 6 : 23 | 65 : 18 | 210 : 10, 15.
ſapientiæ, 5 : 18.
ſapientibus, 164 : 7.
ſapientium, 10 : 5.
Sarcaſmus, 207 : 8.
ſarcinas, 143 : 16.
ſarcinis, 123 : 25 | 137 : 23 | 186 : 30.
Sardinia, 172 : 1.
Sardiniam, 203 : 14 | 204 : 36 | 205 : 5 | 207 : 1.
ſatellites, 117 : 5 | 160 : 5 | 161 : 11 | 162 : 13 | 165 : 11.
ſatiari, 218 : 9.
ſatias, *pro ſatietas*, 178:20.
ſatiatus, 160 : 14.
ſatietas, 89 : 13.
ſatin, 198 : 14.
ſatis, 2 : 11 | 5 : 18 | 6 : 14 | 8 : 2 | 14 : 5 | 16 : 17, 22 | 21 : 4 | 22 : 26 | 24 : 6 | 29 : 5 | 68 : 12 | 79 : 5 | 84 : 18 | 89 : 17 | 92 : 23 | 99 : 11 | 108 : 8 | 111 : 10 | 114 : 4 | 115 : 20 | 116 : 5, 17 | 118 : 16 | 121 : 21 | 123 : 8 | 124 : 2 | 127 : 3 | 128 : 16, 27 | 133 : 2 | 137 : 7, 11 | 138 : 23 | 139 : 4 | 143 : 25 | 146 : 20 | 148 : 1 | 151 : 9 | 160 : 6 | 162 : 2, 5 | 163 : 11 | 166 : 8 | 178 : 4 | 181 : 3 | 185 : 5, 10 | 196 : 21 | 197 : 7 | 199 : 24 | 212 : 16 | 215 : 21, 23 | 216 : 4 | 219 : 5 | 220 : 14 | 221 : 21 | 227 : 25 | 231 : 8, 9 | 332 : 30 | 234 : 6.
ſatisfactionem, 28 : 4.
ſatiſne, 188 : 18.
ſatiſque, 6 : 14 | 113:10 | 161:19 | 216 : 4 | 219:5.
ſatius, 99 : 12 | 230 : 11.
ſaturam, 85 : 14.
Saturni, 165 : 10.
ſauciabantur, 106 : 3.
ſauciare, 112 : 18 | 141 : 13.
ſauciaretur, 175 : 19.
ſauciari, 139 : 11.
ſaucii, 170 : 3.
ſauciis, 55 : 2.
ſaucios, 108 : 5.
ſaxa, 111 : 8 | 118 : 20 | 125 : 16 | 139 : 17, 21 | 140 : 14, 16 | 176 : 4.
ſaxaque, 187 : 4.
ſaxeus, 138 : 23.
ſaxis, 139 : 23.
ſaxum, 205 : 9.
ſcalæ, 113 : 4.
ſcalas, 192 : 3.
ſcalis, 111 : 7 | 113 : 1.
ſcaphas, 178 : 30.
Scauri, 86 : 8 | 91 : 4.
Scauro, 85 : 14.
Scaurum, 83 : 4 | 85 : 6.
Scaurus, 73 : 21 | 82 : 17 | 84 : 15 | 85 1 | 97 : 14.
ſcelera, 20 : 7 | 92 : 3, 20 | 99 : 5.
ſceleratis, 46 : 3.
ſceleratiſſimum, 147 : 18.
ſceleratiſſimus, 69 : 3.
ſceleratiſſumi, 88 : 9.
ſceleratiſſumis, 89 : 19.
ſceleratiſſumo, 226 : 4.
ſceleratorum, 48 : 14.
ſcelere, 36 : 4 | 70 : 9 | 73 : 18 | 88 ; 14 | 91 : 18 | 121:16 | 138:8 | 150 : 7 | 160 : 1 | 196 : 22.
ſceleri, 48 : 4 | 80 : 24 | 163 : 4.
ſceleribus, 72 : 7 | 164 : 17.
ſceleris, 5 : 9 | 19 : 16 | 20 : 2 | 27 : 16 | 40 : 20 | 41 : 17 | 70 : 11 | 79 : 8 | 91 : 22 | 93 : 10 | 151 : 27 | 160 : 18 | 189 : 19.
ſcelerum, 6 : 1 | 82 : 5 | 89 : 11 | 161 : 11 | 162 : 1, 7 | 165 : 9, 16 | 168 : 3 | 232 : 30.
ſceleſti, 46 : 10.
ſceleſtis, 13 : 2.
ſceleſtiſſumi, 177 : 8 | 188 : 20.
ſceleſtorum, 230 : 22.
ſceleſtos, 43 : 8 | 202 : 13.
ſceleſtum, 181 : 5.
ſcelus, 11 : 1 | 40 : 18 | 69 : 21 | 71 : 1 | 73 : 7 | 82 : 25 | 83:21 | 90 : 6 | 151 : 19 | 160 : 22 | 198 : 2 | 212 : 2 | 234 : 8.
ſceniſque, 175 : 5.
ſciatis, 229 : 15.
ſciebam, 48 : 25.
ſciens, 134 : 13 | 203 : 2.
ſciente, 153 : 23.
ſcientes, 143 : 13, 27.
ſcientia, 114 : 29.
ſcientiſſumi, 145 : 16.
ſcilicet, 13 : 12 | 41 : 7 | 47 : 10 | 60 : 10 | 89 : 9 | 131 : 1 | 132 : 8 | 148 : 4 | 150 : 1 | 155 : 12 | 161 : 18 | 162 : 14, 21 | 164 : 18 | 211 : 17 | 212 : 6 | 218 : 14 | 225 : 2 | 226 : 10.
ſcinditur, 201 : 22.
ſcio, 12 : 8 | 41 : 19 | 64 : 10 | 129 : 19 | 131 : 4 | 191 : 3 | 213 : 11 | 216 : 1 | 229 : 14.
Scipio, 64 : 1 | 84 : 2.
Scipione, 61 : 18 | 155 : 21 | 207 : 22.
Scipionem, 60 : 7.
Scipiones, 228 : 7 | 230 : 1.
Scipioni, 80 : 20 | 84 : 3.

Scipionis, 63 : 8 | 226 : 6.
ſcire, 36 : 19 | 173 : 12.
ſcirem, 225 : 25.
ſciret, 37 : 19.
ſcis, 148 : 8.
ſciſſum, 200 : 17.
ſcite, 133 : 18.
ſcitis, 52 : 5.
ſciunt, 41 : 11.
ſcorpione, 187 : 13.
ſcorta, 12 : 5 | 212 : 15.
ſcortis, 7 : 10.
ſcorto, 215 : 7.
ſcriba, 161 : 20 | 187 : 10.
ſcribant, 117 : 14.
ſcribentem, 230 : 28.
ſcribere, 4 : 1 | 29 : 6 | 81 : 20 | 96 : 11 | 100 : 13 | 129 : 16 | 135 : 1.
ſcriberentur, 25 : 18.
ſcribitur, 84 : 4.
ſcribo, 82 : 3.
ſcribundo, 177 : 14.
ſcrinium, 36 : 14.
ſcripſerat, 116 : 19.
ſcripſêre, 3 : 14.
ſcripſi, 216 : 20 | 230 : 23.
ſcripſit, 204 : 8.
ſcriptam, 25 : 5.
ſcriptorem, 3 : 16.
ſcriptorum, 8 : 4 | 200 : 9.
ſcriptum, 23 : 9 | 27 : 19 | 35 : 4.
ſcripturus, 61 : 8.
ſcrutari, 67 : 18.
ſcuta, 118 : 18 | 140 : 15.
ſcutorum, 192 : 25.
ſcyllam, 205 : 9.
Scyrroque, 162 : 15.
Scythici, 206 : 25.
ſe, 2 : 8 | 6 : 3 | 7 : 4 | 11 : 16 | 15 : 5 | 19 : 9, 19 | 21 : 1, 15, 21 | 22 : 9 | 25 : 8, 15 | 27 : 13 | 32 : 12 | 35 : 18, 19 | 36 : 18 | 37 : 1, 18, 21 | 39 : 4, 24 | 40 : 15 | 46 : 1 | 51 : 4 | 54 : 8 | 59 : 9 | 61 : 4 | 62 : 7, 12 | 66 : 8 | 67 : 19 | 69 : 10 | 73 : 13 | 75 : 17 | 77 : 5 | 79 : 18 | 80 : 19 | 82 : 20 | 91 : 13 | 92 : 7 | 95 : 8 | 96 : 1 | 97 : 24 | 100 : 8 | 103 : 19 | 106 : 26 | 107 : 27 | 108 : 17 | 109 : 23 | 110 : 2, 5 | 111 : 24 | 113 : 18 | 115 : 11 | 117 : 19 | 118 : 5, 8 | 119 : 13 | 123 : 12, 20 | 124 : 7 | 126 : 2, 14 | 129 : 4 | 131 : 14 | 132 : 3 | 133 : 1 | 134 : 6 | 136 : 2, 6, 9 | 137 : 15 | 140 : 19 | 142 : 12 | 144 : 9, 21 | 148 : 10 | 150 : 13, 21 | 151 : 3, 8, 18 | 153 : 5, 7 | 154 : 5, 15 | 160 : 2 | 162 : 6 | 163 : 6 | 164 : 12 | 166 : 10 | 167 : 19 | 170 : 2 | 185 : 3 | 186 : 20, 33 | 192 : 4, 25, 32 | 193 : 2 | 195 : 4 | 196 : 17 | 199 : 28 | 201 : 6, 15 | 202 : 6 | 204 : 32 | 206 : 28 | 208 : 21 | 210 : 2 | 213 : 12 | 215 : 10 | 219 : 12, 23 | 220 : 1, 21 | 223 : 20 | 225 : 20 | 226 : 6, 18 | 229 : 19 | 231 : 7 | 232 : 21 | 233 : 13, 20.
ſeceſſio, 219 : 1.
ſeceſſione, 87 : 7.
ſeceſſionem, 89 : 2 | 183 : 11.
ſeceſſiſſet, 179 : 13.
ſeceſſit, 16 : 20 | 27 : 2.
ſecreta, 85 : 14.
ſecretò, 64 : 3.
ſecum, 25 : 16 | 76 : 14 | 96 : 1 | 114 : 20 | 127 : 22 | 129 : 8 | 151 : 7 | 155 : 3, 11.
ſecunda, 71 : 17 | 117 : 8 | 174 : 30.
ſecundâ, 192 : 23 | 203 : 26.
ſecundæ, 10 : 5 | 98 : 1 | 160 : 15 | 163 : 1.
ſecundæque, 196 : 16.
ſecundis, 97 : 19 | 141 : 7 | 158 : 10 | 188 : 16 | 216 : 16 | 222 : 30.
ſecundo, 67 : 15 | 78 : 5 | 170 : 14 | 206 : 5.
ſecundum, 158 : 8, 21.
ſecundùm, 69 : 9 | 116 : 19 | 203 : 24 | 205 : 6, 7, 11 | 206 : 3 | 207 : 1.
ſecuro, 169 : 26.
ſecus, 79 : 25 | 83 : 2 | 126 : 10 | 138 : 21 | 145 : 19 | 150 : 16 | 175 : 1 | 208 : 3 | 225 : 15.
ſecuti, 91 : 6 | 210 : 16, 20.
ſecutique, 190 : 16.
ſecutus, 29 : 6 | 164 : 24.
ſed, 1 : 4 | 2 : 5 | 3 : 6, 12 | 4, 5 | 5 : 4, 13 | 6 : 13 | 7 : 4, 7, 13, 20 | 8 : 4, 22 | 9 : 6, 10, 13, 17 | 11 : 7, 11 | 12 : 3, 9 | 13 : 7 | 14 : 2, 14 | 15 : 6 | 16 : 2, 11, 16 | 17 : 3, 7 | 18 : 24 | 20 : 3, 13, 18, 21 | 21 : 2, 6, 9, 16 | 23 : 16 | 25 : 6, 20 | 26 : 7, 9 | 27 : 4, 16 | 29 : 3, 9 | 30 : 5, 10 | 31 : 17 | 32 : 2, 13 | 33 : 13 | 34 : 10, 15, 22 | 37 : 24 | 38 : 13 | 39 : 2, 18, 25 | 40 : 7, 10 | 41 : 5, 9, 14, 17 | 42 : 4, 11, 13, 21 | 43 : 9, 15, 24 | 44 : 8 | 45 : 2, 12, 15 | 46 : 22 | 47 : 4, 11 | 48 : 11, 22 | 49 : 4, 7, 12, 21 | 50 : 1, 10, 22 | 51 : 1, 8, 19 | 52 : 3 | 54 : 12 | 55 : 11, 15 | 57 : 6 | 60 : 10 | 61 : 13 | 62 : 1, 7, 8 | 63 : 6 | 64 : 1, 17 | 66 : 9 | 67 : 8, 9, 24, 29 | 68 : 6 | 69 : 9 | 72 : 12 | 73 : 20 | 75 : 3, 8, 15 | 76 : 5, 10 | 77 : 7 | 79 : 24 | 80 : 2, 11, 16 | 81 : 14 | 82 : 5, 13 | 83 : 23 | 84 : 19, 22 | 85 : 4, 15 | 86 : 14 | 87 : 2, 11 | 88 : 5, 16 | 90 : 14 | 92 : 7 | 93 : 6, 16 | 94 : 6 | 95 : 11 | 96 : 5 | 97 : 10, 17, 26 | 99 : 11 | 100 : 4 | 101 : 1, 13, 20 | 102 : 23 | 104 : 1 | 105 : 9 | 106 : 6, 23 | 108 : 13, 21 | 109 : 22 | 110 : 23 | 111 : 9, 11, 20 | 112 : 13, 20 | 113 : 13 | 115 : 2 | 118 : 10 | 121 : 3 | 123 : 2, 12, 28 | 124 : 9, 27 | 125 : 22 | 126 : 16 | 127 : 17 | 128 : 28 | 129 : 12, 22 | 131 : 13 | 132 : 11, 16, 22 | 133 : 14 | 134 : 13 | 135 : 1, 10, 23 | 136 : 12, 15 | 137 : 28 | 138 : 8, 16 | 139 : 3 | 140 : 2, 11 | 141 : 5, 17 | 142 : 1, 12 | 143 : 18 | 144 : 3, 17, 20 | 145 : 11 | 146 : 4 | 148 : 3, 10 | 149 : 4 | 150 : 17, 22 | 153 : 1, 10 | 154 : 23 | 155 : 2, 4, 9 | 156 : 3 | 159 : 6, 8 | 160 : 15 | 162 : 9, 11 | 164 : 5 | 165 : 6 | 166 : 4, 10 | 169 : 8 | 173 : 3 | 174 : 2 | 175 : 10, 21 | 176 : 6 | 179 : 18 | 181 : 11 | 183 : 9 | 185 : 15 | 186 : 19 | 190 : 16 | 198 : 3, 30 | 200 : 16 | 202 : 2, 12 | 203 : 9 | 209 : 5 | 210 : 5, 9, 13 | 211 : 3 | 212 : 1, 8 | 213 : 1 | 214 : 1 | 215 : 2, 6 | 216 : 6, 9, 14, 16 | 217 : 2, 12, 25 | 219 : 2, 3, 6, 18, 28 | 220 : 9, 19 | 221 : 1, 3, 6, 24 | 222 : 8, 18 | 223 : 13 | 224 : 11, 15, 24 | 225 : 9, 26 | 226 : 23 | 228 : 3 | 229 : 16, 18, 22, 25 | 230 : 14, 15, 17, 30 | 231 : 4, 24 | 232 : 4, 10, 22, 24, 32 | 233 : 1 | 234 : 4, 13, 23.
ſedare, 91 : 24.
ſedari, 13 : 4 | 60 : 12.
ſedaverit, 224 : 21.
ſedens, 228 : 15.
ſedenti, 175 : 6.
ſedere, 198 : 20.
ſedes, 76 : 5 | 160 : 11 | 161 : 10 | 204 : 11.
ſedibus, 6 : 9 | 98 : 12.
ſeditio, 27 : 17 | 62 : 21 | 121 : 19 | 218 : 1.
ſeditione, 174 : 25.
ſeditionem, 164 : 16 | 208 : 21.
ſeditiones, 159 : 2 | 199 : 7.
ſeditionibus, 30 : 9 | 43 : 8 | 94 : 8 | 164 : 5 | 165 : 9 | 167 : 11.
ſeditioſi, 122 : 10.
ſeditioſum, 118 : 6.
ſeditioſus, 161 : 17.
ſegnior, 90 : 16 | 169 : 7.
ſegniùs, 124 : 8.
ſeipſum, 67, 14.
Seleucia, 191 : 16.
ſellâ, 194 : 9.
ſellam, 117 : 2.
ſemel, 190 : 3.
ſemet, 34 : 26 | 110 : 19 | 112 : 19 | 124 : 26 | 215 : 5.
ſemetipſa, 98 : 14.
ſemetipſi, 76 : 15.
ſemianimum, 208 : 11.
ſemiruta, 202 : 25.
ſemiſomnos, 80 : 4.
ſemper, 3 : 4 | 5 : 19 | 9 : 16 | 17 : 11 | 21 : 7 | 22 : 5 | 27 : 11 | 30 : 7 | 34 : 18 | 45 : 3 | 52 : 26 | 67 : 11 | 70 : 4 | 125 : 7 | 134 : 2 | 150 : 2 | 153 : 22 | 158 : 2 | 211 : 13 | 214 : 17 | 216 : 15 | 219 : 26 | 231 : 1, 23.
ſemperque, 7 : 6 | 115 : 8 | 219 : 1.
Sempronia, 21 : 3.
Semproniâ, 84. 1.
Semproniam, 33 : 8.
ſenati, *pro ſenatûs*, 23 : 12 | 30 : 1 | 48 : 22 | 97 : 4 | 195 : 11.
ſenator, 22 : 14 | 23 : 8 | 187 : 9 | 227 : 13 | 233 : 6.
ſenatorem, 234 : 10.
ſenatores, 30 : 15 | 218 : 7.
ſenatori, 37 : 9.
ſenatoribus, 16 : 3 | 217 : 16.
ſenatorii, 14 : 7 | 114 : 9 | 149 : 15.

ſenatoriis, 224 : 3.
ſenatoris, 32 : 9.
ſenatorum, 224 : 5, 8.
ſenatu, 20 : 5 | 23 : 8 | 27 : 9, 18 | 35 : 8 | 39 : 8, 9, 17 | 68 : 7, 10 | 73 : 13 | 74 : 4, 8 | 81 : 12 | 82 : 4, 21 | 83 : 17 | 92 : 20 | 93 : 16 | 131 : 22 | 222 : 16.
ſenatui, 64 : 11 | 83 : 11 | 222 : 32 | 227 : 2.
ſenatum, 23 : 1, 4 | 25 : 3 | 27 : 5, 11 | 31 : 8 | 33 : 1 | 36 : 11, 12 | 37 : 16, 20 | 44 : 10, 11 | 60 : 4 | 67 : 27 | 80 : 13 | 84 : 7 | 96 : 10 | 148 : 14 | 149 : 12 | 154 : 6 | 223 : 21 | 233 : 8.
ſenatus, 14 : 1 | 16 : 8 | 23 : 2 | 29 : 12 | 31 : 4, 11, 14 | 37 : 5 | 38 : 4 | 39 : 18 | 43 : 17 | 48 : 19 | 50 : 4 | 68 : 12 | 73 : 15 | 80 : 11, 18 | 82 : 18, 24 | 83 : 5, 23 | 84 : 9, 12 | 86 : 11 | 90 : 9 | 96 : 12 | 97 : 20, 23 | 100 : 16 | 109 : 15 | 113 : 20 | 114 : 22 | 123 : 2 | 129 : 9 | 150 : 9 | 155 : 1 | 163 : 16 | 169 : 35 | 173 : 27 | 178 : 29 | 186 : 23 | 233 : 4.
ſenectâ, 196 : 18.
ſenecto, 188 : 1.
ſenectus, 75 : 13 | 196 : 17.
ſenectutem, 134 : 3.
ſeneſcere, 92 : 21.
ſeneſcunt, 58 : 12 | 184 : 4.
Senius, 23 : 8.
ſententia, 42 : 2 | 64 : 9 | 81 : 13 | 223 : 12, 16.
ſententiâ, 95 : 6 | 100 : 18 | 132 : 14 | 153 : 13 | 155 : 14 | 167 : 11 | 169 : 30.
ſententiæ, 224 : 5.
ſententiam, 39 : 19, 23, 25 | 42 : 22 | 44 : 14 | 48 : 20 | 50 : 4 | 154 : 20 | 223 : 21.
ſententias, 40 : 22 | 44 : 17.
ſententiis, 85 : 14.
ſentiebam, 29 : 4.
ſentina, 233 : 6.
ſentinam, 30 : 14.
ſentiret, 21 : 21.
ſentis, 228 : 15.
ſeorſum, 120 : 6.
ſeparatim, 47 : 1.
Septimium, 21 : 26 | 199 : 24.
ſeptis, 161 : 13.
ſepulchra, 161 : 15.
ſepulto, 204 : 31.
ſequatur, 3 : 16.
ſeque, 8 : 16 | 22 : 11 | 29 : 20 | 34 : 20 | 55 : 8 | 80 : 14 | 83 : 10 | 109 : 11 | 126 : 20 | 133 : 12 | 137 : 23.
ſequebantur, 194 : 2.
ſequebatur, 10 : 8.
ſequerentur, 101 : 25.
ſequeretur, 51 : 19.
ſequeris, 228 : 10.
ſequetur, 191 : 23.
ſequi, 52 : 23 | 109 : 3, 19, 26 | 112 : 13 | 127 : 7 | 138 : 3 | 140 : 20 | 147 : 2 | 178 : 24 | 224 : 25.
ſequimini, 163 : 15.
ſequimur, 46 : 26.
ſequitur, 108 : 15 | 109 : 6 | 168 : 12.
ſequuntur, 58 : 8 | 67 : 24 | 165 : 18.
Ser. 14 : 8 | 36 : 20 | 158 : 5.
ſerendo, 191 : 20.
ſeria, 142 : 14.
ſermo, 198 : 14.
ſermone, 21 : 12 | 186 : 19 | 229 : 5.
ſermoni, 33 : 10.
ſermonibus, 36 : 22.
ſerò, 190 : 6.
ſerpentibus, 136 : 22.
ſerpentium, 136 : 24.
Sertorii, 177 : 23 | 187 : 10 | 197 : 13.
Sertorio, 186 : 11 | 199 : 28.
Sertorium, 183 : 13 | 206 : 8.
Sertorius, 170 : 13, 25 | 171 : 11 | 173 : 1 | 178 : 10 | 187 : 8 | 203 : 36.
ſerva, 191 : 14.
ſervaret, 25 : 11.
ſervavêre, 47 : 13.
ſervi, 88 : 7 | 208 : 12.
ſerviendum, 90 : 1.
Servii, 14 : 8.
ſervile, 23 : 12.
ſervili, 158 : 15 | 208 : 14.
ſervilia, 161 : 8.
ſervilibus, 5 : 3.
Servilius, 170 : 28.
ſervire, 18 : 22.
ſervis, 51 : 7.
ſervitia, 2 : 1 | 35 : 9 | 36 : 8 | 39 : 12 | 51 : 5 | 117 : 21.
ſervitii, 159 : 19 | 160 : 19 | 184 : 6.
ſervitio, 1 : 5 | 163 : 9, 13 | 182 : 5 | 215 : 8.
ſervitis, 47 : 3.
ſervitium, 114 : 21 | 141 : 6 | 160 : 7 | 179 : 11 | 181 : 5 | 189 : 23 | 203 : 18 | 217 : 25.
ſerviturum, 189 : 18.
ſervitus, 222 : 23.
ſervitute, 37 : 12 | 43 : 5 | 217 : 7, 18.
ſervitutem, 88 : 8 | 89 : 17 | 219 : 10, 21.
ſervitutis, 219 : 15 | 227 : 24.
ſerviundi, 181 : 10.
ſerviundum, 161 : 4 | 195 : 11.
ſerum, 195 : 7.
ſerunt, 165 : 10.
ſervo, 23 : 19 | 187 : 12.
ſervorum, 162 : 15 | 189 : 12, 23.
ſervos, 147 : 20.
ſervum, 101 : 26.
ſeſe, 1 : 1 | 2 : 18 | 24 : 9 | 26 : 2 | 35 : 21 | 36 : 6 | 39 : 15 | 51 : 20 | 60 : 10 | 62 : 3 | 70 : 10 | 75 : 19 | 79 : 8 | 80 : 25 | 83 : 1, 10 | 85 : 5 | 92 : 1 | 95 : 2 | 104 : 11 | 106 : 6 | 108 : 3, 11 | 110 : 20, 23 | 112 : 3, 17 | 113 : 9 | 114 : 2, 8 | 115 : 4 | 116 : 4 | 119 : 22 | 121 : 17 | 124 : 5, 13 | 126 : 19 | 127 : 24 | 128 : 3, 27 | 129 : 3, 13 | 130 : 16 | 131 : 15 | 132 : 2 | 140 : 4 | 141 : 4 | 146 : 3 | 149 : 6 | 150 : 19 | 152 : 6, 17, 18 | 198 : 18 | 212 : 14 | 214 : 19 | 221 : 18 | 226 : 2.
ſeſtertio, 233 : 25.
ſeu, 39 : 7 | 148 : 20 | 215 : 25.
ſeverè, 73 : 20.
ſeverior, 41 : 18.
ſeveritas, 49 : 14.
ſeveritatis, 49 : 21.
ſevero, 208 : 5.
ſeverus, 230 : 19.
ſexaginta, 202 : 23.
Sextii, 231 : 31.
Sextio, 228 : 13.
Sextius, 85 : 9.
ſexto, 137 : 20.
ſexu, 207 : 13.
ſi, 2 : 16 | 12 : 1 | 13 : 11 | 15 : 4 | 17 : 14 | 20 : 17 | 21 : 15 | 22 : 11 | 23 : 18 | 27 : 9 | 30 : 17 | 32 : 3, 15 | 33 : 3 | 34 : 20 | 37 : 18 | 39 : 22 | 40 : 4, 19 | 41 : 10, 18 | 43 : 20 | 45 : 4, 5 | 46 : 8, 13, 17, 19 | 47 : 10 | 48 : 5, 8, 9 | 51 : 4 | 52 : 9, 14, 23 | 53 : 5 | 58 : 2 | 60 : 2 | 62 : 20 | 63 : 22 | 64 : 6 | 65 : 2, 15, 16 | 66 : 1 | 69 : 1, 9, 17 | 71 : 5, 6, 16 | 73 : 4 | 80 : 25 | 82 : 9 | 83 : 13 | 88 : 17 | 89 : 8 | 90 : 17 | 92 : 5 | 93 : 14, 18 | 96 : 1 | 100 : 5 | 102 : 2, 23 | 103 : 10 | 106 : 7 | 110 : 19 | 113 : 19, 21 | 117 : 5, 9, 11 | 123 : 24 | 128 : 3, 17, 28 | 130 : 6, 20 | 131 : 13, 16 | 132 : 10, 19 | 134, 20, 24 | 136 : 8 | 140 : 17 | 143 : 8, 12, 26 | 146 : 11 | 147 : 22 | 148 : 14, 23 | 151 : 9 | 154 : 3, 10, 29 | 160 : 2, 4 | 162 : 2, 8 | 163 : 7, 13 | 168 : 2 | 177 : 7 | 179 : 10 | 180 : 9 | 181 : 10 | 182 : 5, 6 | 183 : 10 | 186 : 32 | 188 : 20, 23 | 191 : 21 | 194 : 7 | 196 : 19 | 197 : 7, 18, 21 | 206 : 13 | 207 : 15 | 210 : 18 | 212 : 25 | 213 : 1, 13, 14 | 214 : 4, 12 | 215 : 11 | 217 : 3, 24 | 220 : 10, 27 | 221 : 17, 20, 21, 222, 13 | 223 : 12, 21 | 224 : 13, 20 | 225 : 1, 12, 14, 16, 25, 27 | 226 : 11 | 227 : 3, 6 | 229 : 8, 9, 11, 24 | 230 : 3, 6, 7, 9, 15, 22 | 231 : 4, 19, 23, 29, 30 | 232 : 1, 3, 6, 8, 35 | 233 : 12, 26 | 234 : 23.
ſibi, 4 : 4 | 5 : 21 | 7 : 2 | 9 : 13, 22 | 12 : 7 | 19 : 7 | 20 : 11, 25 | 21 : 2, 19 | 22 : 2 | 23 : 8 | 24 : 11 | 25 : 7 | 27 : 16, 18 | 30 : 17 | 31 : 1 | 36 : 5 | 37 : 14 | 38 : 12 | 47 : 2 | 49 : 19 | 60 : 9 | 63 : 18 | 64 : 18 | 66 : 17 | 76 : 7 | 77 : 11 | 80 : 17 | 84 : 14 | 92 : 25 | 93 : 14 | 97 : 2, 7, 9 | 98 : 4 | 100 : 2, 11 | 102 : 15, 16 | 109 : 29 | 108 : 19 | 111 : 16 | 112 : 2 | 113 : 19 | 114 : 1, 5 | 115 : 7 | 116 : 13 | 120 : 4 | 122 : 5 | 128 : 26 | 131 : 4 | 132 : 7 | 143 : 3, 12 | 148 : 20 | 149 : 9 | 151 : 6, 23 | 153 : 6 | 154 : 19, 27 | 155 : 5 | 158 : 20 | 162 : 20 | 165 : 3 | 169 : 29 | 173 : 12 | 178 : 23 | 194 : 8 | 196 : 1 | 201 : 19 | 219 : 10, 24, 30 | 222 : 27 | 223 : 16 | 232 : 26 | 234 : 6.

ſibyllinis, 36 : 23.
ſic, 21 : 8 | 41 : 15 | 58 : 11 | 64 : 8 | 70 : 15 | 97 : 19 | 111 : 12 | 117 : 14 | 119 : 11 | 122 : 12 | 135 : 17 | 137 : 16 | 141 : 15 | 153 : 14 | 155 : 5 | 156 : 2 | 169 : 12 | 184 : 4 | 206 : 24 | 209 : 8 | 210 : 11 | 212 : 19 | 219 : 23 | 222 : 24.
ſicariis, 165 : 5.
ſiccam, 110 : 15.
Siccenſes, 110 : 18.
Siccenſium, 110 : 22.
Sicilia, 84 : 20 | 173 : 18 | 205 : 11.
Siciliæ, 200 : 16 | 204 : 30.
Siciliam, 84 : 20 | 193 : 9.
Sicinius, 181 : 1.
Siculos, 207 : 16.
ſicut, 6 : 8 | 8 : 2 | 70 : 13 | 76 : 6 | 105 : 8 | 107 : 15, 17 | 136 : 23 | 140 : 24 | 206 : 6 | 217 : 18 | 218 : 22 | 222 : 11 | 233 : 18.
ſicuti, 3 : 7 | 4 : 5 | 6 : 15 | 13 : 12 | 19 : 18 | 22 : 15 | 25 : 3 | 30 : 14 | 31 : 13 | 32 : 10 | 35 : 15 | 48 : 17, 22 | 49 : 6 | 53 : 7 | 58 : 10 | 88 : 18 | 92 : 26 | 96 : 4 | 105 : 15 | 106 : 30 | 109 : 10 | 112 : 23 | 124 : 3 | 135 : 20 | 153 : 7 | 211 : 1 | 218 : 8 | 222 : 32.
Sidonica, 125 : 19.
Sidoniis, 125 : 10.
ſigna, 8 : 19 | 10 : 2 | 18 : 11 | 37 : 4 | 45 : 3 | 53 : 9, 14 | 102 : 24 | 105 : 3 | 106 : 12 | 110 : 21 | 118 : 18 | 119 : 12 | 127 : 7 | 141 : 9 | 144 : 23 | 145 : 1, 7 | 208 : 6.
ſignatoreſque, 13 : 8.
ſignatum, 34 : 24.
ſignificabant, 146 : 4.
ſignificant, 206 : 1.
ſignificare, 112 : 25.
ſignis, 54 : 16 | 101 : 14 | 102 : 5 | 143 : 22 | 215 : 4.
ſigno, 34 : 9 | 80 : 4 | 95 : 5 | 104 : 17 | 105 : 21 | 111 : 3 | 116 : 17 | 155 : 18.
ſignorum, 123 : 16.
ſignum, 16 : 4 | 54 : 13 | 143 : 17.
Silâ, 198 : 31.
Silane, 42 : 5.
Silanum, 41 : 19 | 118 : 11.
Silanus, 39 : 19 | 100 : 8.
ſilentes, 208 : 20.
ſilentio, 1 : 2 | 49 : 9 | 151 : 14.
ſilentium, 92 : 1 | 144 : 23.
ſilere, 78 : 3.
ſiletur, 3 : 9.
ſilvâ, 198 : 31.
ſilvam, 162 : 21.
ſim, 35 : 5 | 230 : 12 | 231 : 12.
ſimile, 205 : 9.
ſimilem, 186 : 19.
ſimiles, 230 : 20.
ſimilis, 143 : 22 | 207 : 8 | 230 : 22 | 234 : 6, 8.
ſimiliſque, 12 : 2.
ſimilitudine, 6 : 24 | 233 : 13.
ſimilitudinem, 206 : 24.
ſimplex, 213 : 9.
ſimplici, 199 : 3.
ſimul, 3 : 3 | 7 : 8 | 13 : 14 | 15 : 4 | 16 : 9 | 17 : 5 | 22 : 3, 20 | 23 : 10 | 27 : 5 | 33 : 24 | 34 : 12, 16 | 35 : 17 | 36 : 2 | 40 : 3 | 46 : 15 | 51 : 6 | 52 : 4 | 55 : 3 | 59 : 14 | 68 : 16 | 72 : 14 | 79 : 10 | 81 : 22 | 82 : 18 | 102 : 8 | 103 : 9 | 106 : 20 | 107 : 28 | 110 : 18 | 111 : 3 | 116 : 12 | 117 : 15 | 120 : 13 | 122 : 5 | 124 : 16 | 125 : 17 | 129 : 17 | 130 : 3 | 137 : 18, 22 | 138 : 14 | 140 : 15 | 141 : 2 | 143 : 3, 14 | 144 : 1 | 145 : 1, 16 | 146 : 2, 19 | 147 : 17 | 148 : 9 | 149 : 8 | 151 : 3, 7 | 153 : 2, 6 | 155 : 19 | 158 : 18 | 161 : 13 | 170 : 18 | 175 : 5 | 184 : 9 | 190 : 10 | 192 : 22 | 197 : 4 | 203 : 11 | 213 : 15 | 214 : 7 | 223 : 1 | 225 : 5.
ſimulabat, 124 : 13.
ſimulacrum, 175 : 7.
ſimulanda, 142 : 4.
ſimulandi, 94 : 18.
ſimulandum, 154 : 16.
ſimulans, 196 : 1.
ſimulant, 215 : 21.
ſimulantem, 72 : 6.
ſimulantes, 31 : 14 | 189 : 4.
ſimulare, 72 : 4 | 94 : 2 | 112 : 27.
ſimulat, 166 : 4.
ſimulatoque, 189 : 12.
ſimulator, 5 : 17.
ſimulavére, 130 : 16.
ſimulaveritne, 136 : 10.
ſimulent, 33 : 19.
ſimulque, 107 : 8 | 146 : 21.
ſimultas, 233 : 11.
ſimultatem, 227 : 9.
ſimultates, 8 : 13 | 159 : 1.
ſimus, 70 : 19.
ſin, 40 : 20 | 42 : 16 | 46 : 13 | 52 : 15 | 57 : 9 | 64 : 7 | 89 : 9 | 92 : 6 | 93 : 1 | 102 : 16 | 106 | 8 | 111 : 21 | 168 : 9 | 197 : 19 | 203 : 37 | 217 : 6.
ſinam, 154 : 3.
ſinant, 215 : 27.
ſinat, 111 : 28.
ſine, 2 : 11 | 6 : 10 | 8 : 8 | 17 : 13 | 23 : 7 | 29 : 13 | 30 : 9, 10 | 32 : 1, 19 | 35 : 15, 18 | 36 : 9 | 65 : 1 | 73 : 5 | 87 : 12 | 98 : 12 | 101 : 4 | 108 : 23 | 110 : 20 | 111 : 4 | 112 : 28 | 114 : 7, 13 | 117 : 10 | 118 : 14 | 135 : 5 | 128 : 20 | 135 : 14 | 138 : 11 | 139 : 10 | 143 : 22, 23 | 149 : 2 | 151 : 4 | 170 : 3 | 171 : 18 | 177 : 17 | 185 : 3 | 188 : 10 | 190 : 11 | 191 : 7, 10, 11, 22 | 197 : 8 | 200 : 32 | 201 : 11 | 212 : 16 | 215 : 7.
ſinere, 138 : 3.
ſingillatim, 39 : 3 | 100 : 5 |
ſingulas, 104 : 10 | 136 : 7.
ſinguli, 127 : 16 | 185 : 8.
ſingulis, 16 : 19 | 67 : 7 | 180 : 6 | 197 : 7.
ſingulos, 14 : 3 | 68 : 10 | 72 : 3 | 129 : 3 | 140 : 19.
ſiniſtrâ, 53 : 17 | 105 : 22 | 145 : 13 | 146 : 26.
ſiniſtræ, 105 : 17.
ſiniſtros, 53 : 13.
ſint, 42 : 7 | 45 : 5, 16 | 46 : 1, 2, 8, 11 | 48 : 16 | 52 : 8 | 59 : 2 | 61 : 5, 15 | 71 : 12 | 75 : 17 | 90 : 17 | 127 : 24 | 130 : 13 | 131 : 10 | 132 : 7 | 160 : 20 | 169 : 3 | 173 : 17 | 198 : 7 | 209 : 7 | 215 : 13 | 216 : 17 | 219 : 20 | 226 : 18 | 233 : 21.
ſinu, 48 : 12.
ſinum, 212 : 4.
ſinunt, 59 : 1 | 144 : 17.
ſinus, 125 : 12.
ſiquidem, 186 : 2.
ſis, 35 : 6 | 210 : 4 | 211 : 12 | 230 : 6, 31 | 234 : 3.
Siſenna, 141 : 20.
ſit, 6 : 7 | 17 : 9 | 29 : 16 | 35 : 8, 14 | 43 : 17 | 45 : 15 | 64 : 11 | 70 : 3 | 73 : 12 | 86 : 23 | 87 : 13 | 89 : 10 | 92 : 19 | 130 : 20 | 132 : 18 | 160 : 2 | 162 : 7 | 164 : 11 | 166 : 11 | 172 : 7 | 181 : 12 | 183 : 3 | 188 : 19 | 195 : 11 | 198 : 2 | 209 : 11 | 211 : 7 | 212 : 18 | 213 : 11 | 215 : 16 | 216 : 1, 4, 20 | 221 : 1 | 223 : 16 | 224 : 10 | 226 : 16 | 227 : 16 | 229 : 28 | 231 : 2, 5 | 232 : 30.
ſita, 1 : 5 | 18 : 17 | 46 : 1 | 106 : 22 | 109 : 3 | 110 : 6 | 217 : 26.
ſitæ, 122 : 13 | 130 : 8 | 156 : 7.
ſitam, 92 : 6.
ſitas, 81 : 7 | 195 : 5.
ſiti, 105 : 11 | 136 : 24.
ſitim, 11 : 10 | 105 : 15 | 137 : 5.
ſitis, 52 : 12 | 168 : 5.
Sitium, 19 : 6.
ſitos, 191 : 13.
ſitu, 206 : 17, 31.
ſitum, 75 : 2 | 87 : 5 | 94 : 17 | 110 : 25 | 125 : 12 | 136 : 27.
ſive, 25 : 4 | 215 : 25 | 234 : 8.
ſocia, 127 : 18.
ſocietate, 128 : 5 | 191 : 26.
ſocietatem, 32 : 15 | 35 : 3 | 38 : 9 | 69 : 14 | 188 : 17, 21, 25 | 191 : 4 | 192 : 7.
ſocietatemque, 125 : 6.
ſocietates, 71 : 14.
ſocietatis, 99 : 7 | 128 : 21.
ſocii, 51 : 5 | 100 : 16 | 120 : 14 | 138 : 15 | 202 : 15 | 233 : 22.
ſociis, 6 : 20 | 11 : 1 | 16 : 4 | 50 : 19 | 90 : 4, 5, 7 | 92 : 7 | 96 : 11 | 101 : 4 | 136 : 3 | 141 : 17.
ſociiſque, 13 : 14 | 129 : 6.
ſociorum, 34 : 18 | 45 : 7. 46 : 2, 20 | 71 : 18 | 111 : 26 | 161 : 9 | 197 : 12 | 202 : 10.
ſocios, 23 : 5 | 33 : 11 | 43 : 23 | 63 : 21 | 91 : 22 | 97 : 10 | 99 : 6 | 121 : 18 | 125 : 4 | 191 : 12 | 207 : 16 | 208 : 12 | 213 : 6, 14.
ſocium, 36 : 19 | 69 : 4 | 120 : 4 | 185 : 7.
ſocius, 81 : 17 | 85 : 1 | 86 : 8 | 134 : 18.
ſocordeſque, 180 : 12.

ſocordia, 52 : 5 | 132 : 3 | 223 : 6.
ſocordiâ, 5 : 2 | 59 : 1 | 86 : 23 | 94 : 5 | 109 : 13 | 162 : 11 | 166 : 8 | 168 : 12 | 197 : 18 | 200 : 31 | 213 : 5 | 217 : 26.
ſocordiæ, 47 : 16 | 219 : 25.
ſocordiam, 57 : 11.
ſocordiamque, 120 : 15.
ſocordiâne, 126 : 9.
ſocordiùs, 186 : 25.
ſocors, 145 : 11.
ſodalitium, 232 : 22.
ſola, 133 : 17 | 148 : 18.
ſolas, 203 : 29.
ſolæ, 77 : 4.
ſolebant, 144 : 24.
ſolemnibus, 19 : 18.
ſolent, 100 : 16 | 131 : 8 | 153 : 18.
ſoles, 213 : 18.
ſolet, 23 : 2, 10 | 52 : 2 | 63 : 14 | 74 : 3 | 82 : 15 | 112 : 13 | 118 : 5 | 121 : 6 | 126 : 10 | 142 : 16 | 150 : 9 | 171 : 11 | 176 : 14 | 178 : 23 | 199 : 19.
ſoli, 158 : 17 | 179 : 17.
ſolicita : 109 : 16.
ſolicitabant, 39 : 12.
ſolicitatâ, 77 : 16.
ſolicitatæ, 165 : 13.
ſolicitatam, 29 : 10.
ſoliciti, 86 : 6.
ſolicitudine, 167 : 12.
ſolicitudinis, 101 : 5.
ſolicitudo, 90 : 1.
ſolis, 29 : 18 | 75 : 10 | 78 : 11 | 119 : 5 | 137 : 22 | 151 : 15.
ſolis, *adject.* 169 : 32 | 205 : 15.
ſolita, 178 : 16.
ſoliti, 39 : 13 | 61 : 1 | 192 : 24.
ſolitos, 60 : 8.
ſolitudine, 109 : 14.
ſolitudinem, 139 : 19.
ſolitudines, 75 : 4 | 123 : 9, 19 | 127 : 4 | 136 : 17.
ſolitum, 36 : 20 | 153 : 3 | 173 : 11 | 194 : 9.
ſolitus, 20 : 12 | 36 : 23 | 120 : 7 | 136 : 11.
ſollertia, 63 : 17.
ſollertiſſumus, 142 : 10.
ſollicitabat, 32 : 12.
ſollicitare, 21 : 1 | 22 : 19.
ſolos, 189 : 20.
ſolvenda, 192 : 17.
ſolverat, 124 : 13.
ſolvere, 29 : 2 | 161 : 14.
ſolvit, 119 : 23.
ſolum, 30 : 4 | 32 : 12 | 152 : 7 | 206 : 12.
ſolus, 48 : 13 | 62 : 2 | 63 : 23 | 71 : 9 | 146 : 27 | 160 : 16 | 179 : 16 | 220 : 2.
ſoluta, 98 : 7.
ſoluto, 96 : 18 | 162 : 3.
ſolutum, 6 : 11 | 26 : 14.
ſolvunt, 190 : 2.
ſomni, 11 : 10.
ſomnio, 177 : 3 | 233 : 28.
ſomno, 3 : 6 | 122 : 1 | 144 : 25 | 145 : 8.
ſomnus, 121 : 6.
ſonitu, 145 : 3.
ſontes, 33 : 12.
ſonus, 176 : 12.
ſoporem, 232 : 31.
ſorbens, 202 : 22.
ſordes, 229 : 22.
ſordidiſſimo, 232 : 26.
ſordidum, 133 : 18.
ſorte, 57 : 2 | 201 : 21 | 221 : 8.
Sp. 92 : 17 | 201 : 2.
Sparos, 50 : 23.
ſparſa, 175 : 5.
ſparſi, 176 : 15.
Spartacum, 208 : 23.
Spartacus, 208 : 14.
ſpatio, 50 : 5, 20 | 123 : 22 | 135 : 17 | 204 : 28.
ſpatium, 200 : 16.
ſpe, 5 : 7 | 25 : 9 | 30 : 21 | 33 : 14, 15 | 62 : 19 | 65 : 1 | 68 : 10 | 95 : 1 | 100 : 19 | 117 : 21 | 123 : 23 | 124 : 3 | 153 : 2 | 177 : 12 | 180 : 1 | 184 : 5 | 186 : 27 | 195 : 9 | 213 : 16 | 218 : 8.
ſpecie, 31 : 11 | 74 : 15 | 126 : 1 | 163 : 3 | 179 : 16 | 192 : 14.
ſpeciem, 206 : 25.
ſpecies, 85 : 10.
ſpectaculum, 72 : 15 | 147 : 1.
ſpectare, 229 : 25.
ſpectat, 202 : 5.
ſpectata, 16 : 23.
ſpectatam, 208 : 18.
ſpectatum, 185 : 5.
ſpeculanti, 152 : 2.
ſpeculatores, 146 : 3.
ſpeculatoribus, 151 : 6.
ſpeculatum, 152 : 12.
ſpei, 19 : 3 | 101 : 6 | 155 : 8.
ſpem, 33 : 4 | 68 : 3 | 51 : 21 | 81 : 7 | 84 : 5 | 85 : 7 | 92 : 6 | 94 : 11 | 103 : 23 | 109 : 14 | 112 : 17 | 123 : 19 | 135 : 21 | 179 : 18 | 181 : 4 | 210 : 21 | 225 : 1.
ſperabat, 30 : 17 | 51 : 4 | 84 : 15.
ſperans, 21 : 5 | 63 : 4 | 83 : 1.
ſperanti, 135 : 19.
ſperare, 52 : 25 | 81 : 23 | 196 : 19.
ſperarent, 32 : 21.
ſperaret, 19 : 8.
ſperaſti, 231 : 8.
ſperata, 129 : 12.
ſperatis, 160 : 21.
ſperem, 188 : 22.
ſpero, 18 : 21.
ſpes, 14 : 1, 13 | 17 : 1 | 18 : 15, 24 | 29 : 5 | 32 : 3 | 51 : 10 | 53 : 2 | 70 : 6 | 90 : 3 | 92 : 7 | 99 : 7 | 109 : 3 | 117 : 13 | 119 : 18 | 130 : 8 | 146 : 7 | 150 : 22 | 152 : 3 | 156 : 7 | 160 : 1 | 177 : 15 | 201 : 8 | 219 : 14.
Spintheri, 37 : 7.
ſpirans, 55 : 17.
ſplendor, 226 : 12.
ſpolia, 18 : 19 | 129 : 4 | 160 : 20 | 191 : 19.
ſpoliandi, 56 : 1.
ſpoliare, 10 : 3.
ſpoliat, 221 : 17.
ſpoliarique, 149 : 1.
ſpoliatus, 114 : 16 | 189 : 6.
ſpoliaverunt, 207 : 16.
ſpoliis, 180 : 5.
ſpolium, 189 : 22.
ſponſionem, 126 : 5.
ſportis, 174 : 29.
ſtabilias, 218 : 19.
ſtabiliebatur, 223 : 8.
ſtabiliviſſe, 214 : 4.
ſtadium, 195 : 4.
ſtagnabant, 176 : 22.
ſtagnum, 202 : 30.
ſtans, 228 : 15.
ſtantes, 186 : 8.
ſtaret, 230 : 22.
Statilio, 34 : 24 | 48 : 7 | 50 : 15.
Statilium, 36 : 7.
Statilius, 14 : 10 | 34 : 11 | 37 : 8.
ſtatim, 73 : 15 | 93 : 20 | 110 : 3 | 111 : 26 | 140 : 22 | 146 : 24 | 147 : 4, 10 | 151 : 13 | 152 : 8 | 153 : 14 | 155 : 10, 18 | 186 : 9.
ſtatimque, 64 : 16.
ſtationes, 174 : 6 | 203 : 31.
ſtativis, 101 : 12.
ſtatu, 227 : 20 | 166 : 2.
ſtatuâ, 222 : 11.
ſtatuamus, 44 : 20.
ſtatuatis, 42 : 20 | 48 : 3 | 72 : 3.
ſtatuerat, 107 : 11 | 136 : 12.
ſtatueris, 213 : 1.
ſtatuet, 43 : 18.
ſtatuetis, 46 : 15.
ſtatui, 5 : 5 | 28 : 3 | 179 : 18 | 217 : 2.
ſtatuiſſe, 102 : 1.
ſtatuiſſetis, 177 : 10.
ſtatuit, 29 : 13 | 51 : 22 | 63 : 2 | 67 : 5 | 85 : 7 | 97 : 1 | 101 : 6 | 103 : 22 | 108 : 20 | 110 : 7 | 136 : 6 | 161 : 16.
ſtatuitur, 120 : 9.
ſtatum, 28 : 6.
ſtatuo, 219 : 23 | 221 : 10 | 222 : 24.
ſtetit, 232 : 23.
ſtimulabant, 15 : 13.
Stipatorum, 11 : 17.
ſtipendia, 17 : 12.
ſtipendii, 131 : 1.
ſtipendiis, 115 : 3 | 129 : 8 | 212 : 8 | 215 : 18.
ſtipendio, 134 : 27 | 177 : 17 | 178 : 12.
ſtipendium, 84 : 4 | 98 : 19 | 137 : 14 | 150 : 4 | 178 : 6 | 197 : 11 | 215 : 16.
ſtirpe, 8 : 24 | 69 : 4 | 92 : 19 | 218 : 2.
ſtirpis, 70 : 3.
ſtolidior, 187 : 15.
ſtrenuè, 80 : 22.
ſtrenui, 17 : 12 | 55 : 3 | 118 : 22.
ſtrenuis, 134 : 24 | 151 : 22 | 223 : 18.
ſtrenuiſque, 193 : 29.
ſtrenuiſſumus, 55 : 21.
ſtrenuo, 50 : 1 | 220 : 5.
ſtrenuum, 41 : 19 | 51 : 26 | 198 : 18.
ſtrenuus, 63 : 12 | 134 : 14 | 210 : 4.
ſtrepêre, 144 : 19.
ſtreperent, 140 : 16.
ſtrepitu, 67 : 18 | 107 : 27 | 121 : 22 | 145 : 5 | 175 : 7.
ſtrepitus, 112 : 20.
ſtrepunt, 221 : 23.
ſtrictim, 5 : 5.
ſtudeat, 214 : 12.
ſtudent, 1 : 1 | 30 : 9 | 137 : 9.
ſtudere, 41 : 12 | 125 : 2.
ſtudet, 229 : 20.
ſtudia, 20 : 15 | 62 : 19 | 122 : 9 | 129 : 12 | 213 : 14 | 232 : 33.

ſtudiaque, 58 : 7.
ſtudiis, 61 : 12 | 100 : 4.
ſtudio, 4 : 6 | 27 : 1 | 30 : 6 | 42 : 1 | 43 : 23 | 58 : 3 | 100 : 18 | 112 : 28 | 118 : 15 | 139 : 18 | 177 : 18.
ſtudioque, 5 : 4.
ſtudium, 9 : 15 | 12 : 5 | 33 : 14, 19 | 39 : 8 | 49 : 20 | 51 : 11 | 59 : 15 | 86 : 18 | 127 : 9 | 150 : 6 | 202 : 24 | 216 : 6 | 220 : 10.
ſtuduit, 231 : 24.
ſtultæ, 43 : 5.
ſtultitiâ, 214 : 3.
ſtultitiæ, 128 : 19.
ſtultiſſumi, 164 : 6 | 223 : 19.
ſtupor, 221 : 23.
ſtupra, 12 : 11.
ſtupri, 11 : 7 | 20 : 9.
ſtupro, 20 : 26.
ſtuprum, 186 : 9.
ſua, 2 : 11 | 8 : 9 | 10 : 10 | 37 : 5 | 49 : 5 | 64 : 11 | 73 : 18 | 74 : 1 | 87 : 12 | 108 : 3 | 109 : 3 | 113 : 20 | 121 : 16 | 122 : 10, 14 | 135 : 5 | 153 : 11 | 167 : 2 | 180 : 1 | 186 : 7 | 194 : 3 | 213 : 2 | 214 : 11 | 220 : 3 | 221 : 16 | 231 : 27.
ſuâ, 20 : 22 | 27 : 17 | 31 : 11, 15 | 35 : 20 | [illegible] : 18 | 57 : 1 | 62 : 1[illegible] | 68 : 2 | 73 : 14 | 80 : 19 | 100 : 1 | 128 : 17 | 129 : 15 | 144 : 3 | 146 : 18 | 154 : 8 | 155 : 2 | 166 : 4 | 169 : 30 | 216 : 6 | 217 : 23 | 218 : 14 | 222 : 24 | 232 : 6.
ſuadendi, 188 : 26.
ſuadent, 83 : 10.
ſuadet, 168 : 2.
ſuæ, 12 : 7 | 19 : 11 | 22 : 16 | 41 : 8 | 48 : 5 | 55 : 10, 19 | 62 : 18 | 80 : 23 | 156 : 2 | 160 : 11 | 209 : 6 | 223 : 4 | 227 : 24 | 230 : 3, 8.
ſuam, 5 : 15 | 19 : 14 | 22 : 13 | 33 : 12 | 58 : 1 | 59 : 12 | 67 : 12 | 73 : 11 | 86 : 12 | 91 : 14 | 93 : 11 | 103 : 15 | 121 : 1 | 125 : 4 | 126 : 21 | 135 : 21 | 148 : 11 | 162 : 22 | 200 : 9 | 210 : 16 | 213 : 1 | 219 : 8 | 222 : 9 | 224 : 6 | 226 : 21.
ſuamet, 20 : 7.
ſuâmet, 64 : 7.
ſuâne, 121 : 2.
ſuarum, 30 : 8.
ſuas, 10 : 15 | 14 : 4 | 18 : 13 | 79 : 17 | 81 : 7 | 113 : 23 | 115 : 20 | 118 : 12 | 124 : 24 | 128 : 26 | 185 : 2 | 213 : 8 | 215 : 14 | 226 : 3.
ſuaſiſſe, 153 : 4.
ſuaſque, 92 : 7.
ſub, 31 : 11 | 51 : 17 | 67 : 23 | 77 : 4, 10 | 79 : 2 | 96 : 2 | 104 : 13 | 159 : 3.
ſubactâ, 224 : 18.
ſubacti, 8 : 23.
ſubdole, 152 : 12.
ſubdolus, 5 : 16 | 94 : 22.
ſubducit, 53 : 17 | 144 : 16.
ſubegerat, 101 : 13.
ſubegit, 9 : 5 | 42 : 5 | 219 : 7 | 223 : 1.
ſuberat, 190 : 14.
ſubjecerit, 182 : 9.
ſubjecit, 179 : 1.
ſubjectum, 215 : 24.
ſubigere, 2 : 13.
ſubigit, 81 : 15 | 87 : 3.
ſublatâ, 227 : 21.
ſublato, 20 : 13.
ſublatum, 185 : 2.
ſublevando, 49 : 14.
ſublicibus, 195 : 2.
ſublima, 179 : 8.
ſubſederant, 233 : 18.
ſubſellia, 232 : 23.
ſubſidiis, 53 : 14 | 54 : 6 | 105 : 6 | 174 : 13.
ſubveniendum, 82 : 12.
ſubveniente, 145 : 5.
ſubvenientem, 189 : 4.
ſubvenire, 106 : 24 | 134 : 21.
ſubveniretur, 109 : 10.
ſubvenite, 73 : 6.
ſubvenitis, 178 : 14.
ſubveniundum, 73 : 19.
ſubveniunt, 112 : 10.
ſubverſis, 141 : 4.
ſubverſos, 11 : 5.
ſubvertendi, 190 : 16.
ſubvertendum, 165 : 15.
ſubverterent, 86 : 7.
ſubvertit, 9 : 3.
ſubvertunda, 160 : 10.
ſubvertundæ, 166 : 4.
ſuburbana, 203 : 15.
ſuccedere, 111 : 6 | 141 : 2.
ſuccenſere, 229 : 12.
ſucceſſerant, 187 : 3.
ſucceſſiſſet, 203 : 21.
ſuccumbit, 220 : 15.
ſuccurrere, 55 : 1 | 144 : 5.
Sucronem, 178 : 3.
ſudes, 51 : 1 | 111 : 8.
ſudorem, 134 : 4.
ſueta, 158 : 11.
ſuetum, 172 : 19.
ſufficere, 232 : 12.
ſuffodere, 111 : 7.
ſuffragatione, 117 : 15.
ſuffragia, 180 : 7 | 183 : 3.
ſuffragiis, 163 : 18.
ſui, 5 : 17 | 19 : 7, 16 | 21 : 18 | 25 : 2 | 33 : 5 | 40 : 8 | 70 : 11 | 85 : 13 | 91 : 7 | 94 : 2 | 104 : 20 | 121 : 15 | 127 : 9 | 131 : 3 | 133 : 16 | 149 : 10 | 154 : 20 | 179 : 14 | 192 : 9.
ſuimet, 163 : 10.
ſuis, 22 : 12 | 26 : 12 | 29 : 3 | 33 : 2 | 44 : 19 | 50 : 15 | 51 : 7 | 54 : 9 | 55 : 16 | 60 : 14 | 64 : 6 | 67 : 28 | 69 : 13 | 70 : 20 | 72 : 7 | 74 : 12 | 78 : 2 | 79 : 27 | 91 : 12 | 102 : 9 | 103 : 19 | 104 : 14 | 106 : 12, 24 | 107 : 10 | 109 : 2 | 110 : 8 | 112 : 14, 24 | 119 : 10 | 120 : 6 | 123 : 18 | 128 : 3, 22 | 131 : 16 | 143 : 8 | 144 : 5, 10 | 146 : 28 | 155 : 18 | 162 : 20 | 170 : 23 | 179 : 6 | 183 : 14 | 188 : 17 | 198 : 15 | 223 : 24 | 228 : 6 | 231 : 28.
ſuiſmet, 175 : 15.
Sulla, 9 : 18, 21 | 15 : 8 | 43 : 6, 14 | 141 : 16, 22 | 142 : 8 | 145 : 12 | 146 : 8, 23 | 147 : 13 | 151 : 15, 20 | 153 : 5, 11, 17 | 154 : 5 | 161 : 17 | 187 : 16 | 218 : 3.
Sullâ, 149 : 11 | 152 : 7 | 154 : 19 | 179 : 11 | 181 : 4.
Sullæ, 5 : 20 | 14 : 8 | 22 : 20 | 31 : 1 | 141 : 19 | 148 : 16 | 150 : 1, 6, 20 | 154 : 15 | 155 : 20 | 159 : 22 | 174 : 26 | 199 : 6 | 202 : 17, 18 | 207 : 10.
Sullam, 36 : 20 | 37 : 1 | 144 : 13 | 147 : 10 | 149 : 2, 5, 14 | 150 : 12 | 151 : 6 | 152 : 12, 16 | 153 : 3 | 154 : 27 | 155 : 7, 13 | 162 : 8 | 172 : 9 | 194 : 8.
Sullanæ, 19 : 12 | 30 : 15.
Sullani, 13 : 15.
Sullanis, 22 : 23.
ſulphure, 111 : 9.
Sulpicii, 165 : 11.
Sulpicio, 158 : 5 | 218 : 4.
ſum, 4 : 6 | 29 : 6 | 45 : 9 | 60 : 3 | 61 : 8 | 69 : 22 | 72 : 5 | 81 : 20, 21, 22 | 82 : 4, 5 | 133 : 5 | 153 : 15, 27 | 162 : 3 | 164 : 24 | 196 : 19 | 215 : 19 | 219 : 18 | 230 : 24 | 231 : 24, 29, 31.
ſumam, 229 : 7.
ſumat, 131 : 2.
ſume, 153 : 21.
ſumebant, 43 : 26.
ſumenda, 164 : 8.
ſumendum, 39 : 22 | 48 : 18.
ſumentes, 80 : 5 | 208 : 20.
ſumere, 79 : 22.
ſumi, 91 : 23 | 128 : 23.
ſumit, 114 : 22 | 121 : 10.
ſumite, 197 : 19.
ſumma, 59 : 2 | 113 : 2 | 208 : 6 | 217 : 17 | 218 : 23.
ſummâ, 1 : 2 | 18 : 13 | 24 : 4 | 31 : 10 | 37 : 25 | 52 : 21 | 64 : 12 | 82 : 14, 26 | 89 : 4 | 139 : 3 | 196 : 7 | 217 : 11 | 219 : 26 | 224 : 12.
ſummæ, 15 : 12.
ſummam, 31 : 7 | 88 : 1 | 217 : 15 | 224 : 19 | 232 : 9.
ſummi, 106 : 26.
ſummo, 43 : 23 | 80 : 20 | 100 : 18 | 125 : 3 | 187 : 9 | 192 : 18 | 198 : 5.
ſummovi, 177 : 21.
ſummum, 11 : 1 | 23 : 6 | 43 : 26 | 132 : 16 | 139 : 19 | 163 : 11 | 196 : 20 | 212 : 2 | 224 : 18.
ſumsêre, 189 : 3.
ſumſerunt, 43 : 22.
ſumſiſſe, 66 : 4.
ſumtam, 20 : 23.
ſumtibus, 60 : 14 | 189 : 11 | 214 : 12 | 217 : 16.
ſumtis, 201 : 9.
ſumtu, 227 : 5.
ſumtui, 11 : 14 | 12 : 6. 178 : 11.
ſumtum, 50 : 16 | 51 : 10 | 93 : 15.
ſumtus, 20 : 26 | 177 : 16 | 212 : 11.
ſumtuum, 197 : 17 | 212 : 25 | 213 : 1.
ſumus, 26 : 10 | 48 : 11 | 141 : 20 | 191 : 15 | 232 : 31, 32.
ſunt, 4 : 2 | 5 : 10 | 7 : 6 | 10 : 5 | 11 : 4 | 14 : 5 | 16 : 12 | 17 : 15 | 18 : 17 | 21 : 6 | 26 : 13 | 27 : 4 | 29 : 12 | 30 : 7 |

32 : 9 | 40 : 21 | 41 : 1, 11 | 42 : 21 | 43 : 16 | 44 : 3 | 45 : 1 | 46 : 12, 22 | 47 : 17 | 48 : 12 | 58 : 10 | 59 : 6 | 65 : 10, 12 | 69 : 13, 24 | 70 : 23 | 71 : 3, 6, 11, 18 | 75 : 5 | 77 : 2 | 78 : 9 | 83 : 8 | 87 : 2, 9, 10 | 88 : 4, 9, 12, 18 | 89 : 20 | 90 : 8 | 95 : 18 | 96 : 5 | 98 : 2, 5 | 99 : 1 | 107 : 3 | 108 : 7 | 113 : 4 | 114 : 13 | 119 : 3 | 123 : 13, 18, 21 | 124 : 1 | 125 : 12, 14 | 127 : 19 | 129 : 20 | 130 : 9 | 131 : 5, 21 | 132 : 21 | 133 : 1 | 134 : 5, 8, 12, 20 | 135 : 5 | 150 : 4, 8, 17 | 158 : 11 | 159 : 2 | 161 : 4, 6 | 162 : 11, 15, 19 | 163 : 2 | 164 : 5, 7, 8 | 165 : 10 | 166 : 14 | 167 : 6 | 168 : 1, 12 | 173 : 15 | 174 : 19 | 177 : 13 | 178 : 5 | 180 : 10 | 188 : 3 | 191 : 19 : 197 : 2, 8, 18 | 200 : 9 | 203 : 4, 15, 24 | 204 : 11 | 205 : 18 | 207 : 12 | 210 : 7, 16 | 212 : 24 | 213 : 1 | 214 : 8 | 216 : 3, 20 | 217 : 19, 20 | 217 : 19 | 218 : 8 | 219 : 1 | 220 : 4, 23 | 222 : 8, 10, 13, 15, 35 | 223 : 3 | 225 : 21 | 226 : 8 | 230 : 5, 15 | 231 : 29 | 232 : 1 | 233 : 22.
ſuo, 13 : 16 | 24 : 7 | 26 : 4 | 30 : 6 | 38 : 10 | 62 : 13, 16 | 64 : 13 | 67 : 26 | 70 : 10 | 88 : 14 | 96 : 13 | 113 : 8 | 116 : 5 | 317 : 7 | 121 : 3, 9 | 126 : 18 | 128 : 19, 26 | 137 : 16 | 139 : 12 | 144 : 19 | 146 : 9 | 147 : 9 | 148 : 9 | 152 : 4 | 153 : 3 | 163 : 4 | 183 : 12 | 217 : 24 | 229 : 23.
ſuomet, 87 : 7.
ſuopte, 195 : 5.
ſuorum, 19 : 10 | 97 : 15 | 104 : 7 | 112 : 28 | 135 : 23 | 138 : 11 | 151 : 9 | 186 : 30 | 221 : 4.
ſuos, 39 : 14 | 43 : 14 | 56 : 3 | 62 : 6 | 81 : 5 | 88 : 6 | 104 : 10 | 105 : 18 | 107 : 5 | 108 : 20 | 117 : 13, 20 | 132 : 1 | 136 : 14 | 144 : 17 | 146 : 25 | 151 : 21 | 169 : 21 | 173 : 1 | 176 : 1 | 177 : 13 | 217 : 20.
ſupellectilem, 134 : 1.
ſuper, 78 : 9 | 93 : 11 | 112 : 2 | 115 : 19 | 121 : 10, 16 | 124 : 19 | 140 : 14 | 141 : 13 | 142 : 6 | 145 : 20 | 179 : 1 | 187 : 8 | 198 : 22 | 219 : 3 | 225 : 17.
ſuperabant, 115 : 16.
ſuperant, 132 : 15 | 161 : 6.
ſuperare, 18 : 8.
ſuperaret, 49 : 4.
ſuperaſti, 228 : 7.
ſuperat, 75 : 15.
ſuperatos, 205 : 18.
ſuperatus, 73 : 12.
ſuperaverant, 120 : 8.
ſuperaverit, 182 : 6.
ſuperba, 16 : 13 | 86 : 12 | 175 : 13 | 224 : 2.
ſuperbia, 3 : 3 | 20 : 18 | 41 : 15 | 43 : 20 | 98 : 1 | 115 : 17.
ſuperbiâ, 10 : 10 | 24 : 10 | 27 : 1 | 70 : 10 | 131 : 8, 19 | 134 : 17 | 219 : 3.
ſuperbiæ, 18 : 3 | 61 : 10 : 86 : 21 | 116 : 14.
ſuperbiam, 7 : 1 | 9 : 3 | 128 : 14 | 129 : 21 | 134 : 12 | 223 : 7 | 224 : 6.
ſuperbiſſumi, 88 : 10 | 133 : 14.
ſuperes, 148 : 6.
ſuperet, 86 : 19 | 231 : 20.
ſuperjactis, 172 : 7.
ſuperior, 32 : 4.
ſuperiore, 112 : 8 | 178 : 11 | 181 : 8.
ſuperiorem, 104 : 15.
ſuperiori, 16 : 17.
ſuperioribus, 87 : 13 | 106 : 19 | 119 : 7 | 137 : 12 | 145 : 8.
ſuperque, 124 : 2, 18.
ſuperſteterant, 113 : 4.
ſupervacanea, 222 : 33.
ſupervacaneum, 42 : 6 | 52 : 19.
ſupervacua, 222 : 13.
ſupervadere, 123 : 24.
ſuppetebat, 13 : 11.
ſuppetit, 218 : 20.
ſuppetunt, 213 : 6.
ſupplementum, 96 : 11 | 129 : 6, 10.
ſupplex, 227 : 11.
ſupplicabatur, 175 : 8.
ſupplicanti, 114 : 24.
ſupplicantis, 94 : 22.
ſupplices, 24 : 9 | 27 : 10 | 103 : 14 | 129 : 20 | 212 : 1.
ſupplici, 25 : 7.
ſupplicia, 109 : 15 | 160 : 16 | 196 : 22.
ſuppliciis, 8 : 14 | 47 : 14 | 102 : 10 | 118 : 4.
ſupplicio, 183 : 10.
ſupplicium, 38 : 17 | 39 : 22 | 43 : 26 | 48 : 18 | 50 : 6, 16 | 51 : 10 | 91 : 23 | 93 : 15 | 113 : 22 | 197 : 19.
ſupplicum, 171 : 23.
ſupra, 47 : 6 | 128 : 11 | 200 : 28.
ſuprà, 4 : 5 | 5 : 15 | 6 : 2, 5 | 13 : 7 | 51 : 9, 15 | 61 : 14 | 67 : 6 | 81 : 22 | 82 : 17 | 84 : 16 | 86 : 10 | 91 : 19 | 92 : 9 | 94 : 12 | 97 : 15 | 107 : 4 | 119 : 21 | 123 : 32 | 128 : 32 | 142 : 8.
Sura, 14 : 7.
ſus, 229 : 20.
ſuſceperant, 22 : 19.
ſuſcepi, 29 : 1 | 197 : 4.
ſuſcepiſſe, 88 : 2.
ſuſcepiſſem, 177 : 8.
ſuſcepto, 38 : 10.
ſuſcipere, 70 : 17.
ſuſcipiat, 127 : 10.
ſuſpecti, 191 : 15.
ſuſpectiores, 7 : 6.
ſuſpectum, 121 : 17.
ſuſpectuſque, 120 : 2 | 192 : 7.
ſuſpicantes, 34 : 26.
ſuſpiciens, 120 : 2.
ſuſpicione, 29 : 4.
ſuſpicionibus, 192 : 5.
ſuſtentabant, 144 : 2.
ſuſtentabat, 49 : 6.
ſuſtentamur, 165 : 14.
ſuſtentant, 213 : 17.
ſuſtentare, 146 : 25.
ſuſtentari, 110 : 23.
ſuſtentatum, 167 : 20.
ſuſtineam, 130 : 3.
ſuſtinent, 61 : 5 | 197 : 17.
ſuſtinere, 186 : 7.
ſuſtineri, 178 : 21.
ſuſtinet, 69 : 3.
ſuſtinui, 77 : 24.
ſuſtinuiſſet, 48 : 25.
ſuſtuleris, 220 : 11.
ſuſtuliſſe, 101 : 24.
Suthul, 94 : 15.
Suthule, 95 : 2.
ſuum, 19 : 19 | 21 : 20 | 34 : 10 | 39 : 8 | 48 : 1 | 64 : 15 | 68 : 1 | 77 : 11 | 79 : 16 | 80 : 22 | 81 : 10 | 82 : 225 | 104 : 12 | 105 : 14 | 114 : 8, 18 | 152 : 2 | 160 : 7 | 186 : 32 | 190 : 16 | 208 : 7 | 221 : 24 | 231 : 17 | 234 : 6.
ſuus, 224 : 25.
Syllamque, 228 : 2.
Syllanam, 211 : 20.
Syphace, 61 : 20.
Syphacem, 69 : 23.
Syracuſanorum, 196 : 11.
ſyrtes, 78 : 6 | 125 : 17.
ſyrtis, 125 : 12.

T.

T. 35 : 1 | 39 : 10 | 48 : 15 | 200 : 6.
tabella, 223 : 22.
tabellam, 223 : 21 | 224 : 5.
tabernaculum, 121 : 9.
tabes, 30 : 3 | 91 : 10 | 188 : 12.
tabeſcere, 73 : 8 | 224 : 19.
tabulæ, 179 : 1.
tabulas, 10 : 2 | 18 : 11 | 19 : 3 | 45 : 3.
tacente, 155 : 12.
tacere, 92, 9.
taciti, 87 : 13.
tacitus, 93 : 17.
tædam, 111 : 9.
tædetque, 61 : 7.
tædio, 114 : 19.
tædium, 160 : 21.
Taguns, 203 : 27.
Θάλασσαι, 204 : 17.
tale, 7 : 15 | 16 : 16 | 20 : 12 | 32 : 17 | 82 : 14 | 130 : 21 | 176 : 4.
talem, 62 : 20 | 66 : 3 | 147 : 15 | 154 : 27 | 197 : 25 | 232 : 7.
talentorum, 189 : 6.
tales, 212 : 16.
tali, 23 : 10 | 34 : 20 | 38 : 1 | 51 : 22 | 74 : 3 | 118 : 13 | 121 : 16.
talia, 30 : 17 | 40 : 15 | 87 : 2 | 88 : 2 | 97 : 9 | 116 : 2 | 124 : 15 | 133 : 11 | 134 : 4 | 185 : 9.
talibus, 7 : 11 | 101 : 18 | 114 : 6 | 127 : 26.
talis, 42 : 3 | 91 : 15 | 93 : 2 | 115 : 9 | 167 : 10.
talium, 118 : 15.
tam, 33 : 5, 6 | 41 : 7 | 59 : 1 | 63 : 1 | 86 : 15 | 88 : 14, 17 | 90 : 5 | 94 : 5 | 115 : 12, 19 | 128 : 17 | 145 : 21 | 162 : 12 | 163 : 3 | 170 : 25 | 171 : 29 | 184 : 5 | 204 : 21 | 206 : 33 | 208 : 20 | 216 : 19 | 217 : 9 | 218 : 3 | 219 : 15 | 229 : 2, 5 | 230 : 19 | 232 : 31 | 234 : 4, 5.

tamen, 3:16|4:9|8:3|9:12|16:8, 19|18:13|19:1|20:21|21:17|29:19|32:8|38:45:12|51:18|55:1|15,20|59:7|62:10, 14|66:2, 6, 13|67:28|69:20|71:6|72:11|74:4, 10|75:18|79:21|81:21|82:16, 25|83:7, 12|85:3|87:2|88:2|89:19|90:8|92:5, 12|94:18|96:1, 4, 10|100:10|101:6|105:2|107:24|108:9|109:4, 12, 18|115:9, 16|123:23|128:22|134:21|137:11|140:7|142:2|144:8, 17|145:11|146:1|147:11|151:20|155:13|162:4|163:12|164:8|179:7|181:2|184:2, 6, 9|186:18|190:7|200:20|201:12|204:28|206:13|207:5|208:8, 19|209:11|215:21|217:19|218:5|220:15|221:19|222:6|225:11|226:18|227:16|232:6.
tametſi, 3:15|4:8|16:19|18:24|25:1|37:26|45:12|62:12|66:5|67:27|74:10|79:20|83:5, 12|85:1|89:18|91:17|92:10|95:19|217:18|218:4, 15|221:19|225:11.
tamquam, 11:16|67:12|122:3|218:3|233:28.
tamque, 11:15|59:17|144:2|218:2.
Tanai, 201:4.
Tanam, 137:16.
tandem, 18:2|33:16|140:23|155:3|217:22|228:8|233:15.
tanta, 4:9|7:8|8:6|26:11|30:3|33:3|38:1|41:7|42:7|48:24|52:2|58:3|68:8|72:14|81:15|83:23|91:9|97:13|124:1|129:12|164:17|168:2|200:32|211:2|217:9|231:13.
tantâ, 11:15|30:1|42:1|94:5|101:22|110:22|118:23|123:6|131:1|157:7.
tantaque, 103:4.
tantæ, 185:5|218:14.
tantam, 38:7, 12|60:10|63:10|138:11|169:29|220:2.
tantas, 137:7|170:22.
tanti, 19:20|27:16|42:15|67:22|93:9|141:18|231:21.
tantidem, 234:10.
tantis, 32:21|36:4.
tanto, 46:13|59:17. 118:26|163:1.
tantò, 46:17|132:3|151:23|167:19|222:31.
tantum, 22:18|34:25|39:3|44:6|86:6|90:6|151:19|198:27|214:8|230:25.
tantùm, 71:18|83:11|209:6|227:10|230:29|231:25|233:23, 24.
tantummodò, 18:6|20:26|36:19|46:10|68:15|75:8|82:6|85:4|90:16|102:11|107:18|110:4|115:1|126:17|141|13|142:17|153:12|183:11|198:2|222:26.
tantus, 103:4.
tardiùs, 8:18|67:4|126:9|224:25.
tardus, 13:6.
Tarenti, 170:28.
Tarquinii, 38:5.
Tarquinio, 158:14.
Tarquinium, 38:9.
Tarquinius, 37:16, 24.
Tarquitium, 187:11.
Tarquitius, 201:3.
Tarracinenſem, 36:7.
Tarrulæ, 162:15.
Tartanium, 193:3.
Tarteſſum, 174:11.
Tauri, 203:3.
Tauro, 173:17, 29.
Tauromenitana, 202:23.
Taurum, 173:8, 10, 12|189:6.
te, 27:5|35:5, 6|42:5|64:13|65:1, 17|147:15, 16, 18|153:17|167:9, 11, 12|188:22|190:6|191:2|209:6|210:5|211:1, 7|212:5, 6, 8, 13|213:20|116:14|217:3, 4, 6|218:13, 17|224:17|225:2, 8, 13, 25, 26|226:22, 23|227:17, 22, 24|228:2, 6|230:26, 30|231:11|232:5, 7, 30, 32|233:5|234:5, 7, 9, 16.
teque, 191:23.
tecta, *ſubſt.* 77:2|175:2|208:11.
tecti, *part.* 144:1.
tectis, 118:20.
tectum, *ſubſt.* 186:15.
tecum, 225:1.
tegant, 133:2.
tegebat, 55:13.
tegere, 6:19|112:19|143:25|146:11.
tegeret, 38:9.
teget, 52:17.
tegi, 135:16.
tegitur, 52:25.
tegunt, 198:8.
Teïa, 206:30.
Teïo, 206:30.
tela, 43:21|100:13|106:14|111:20|112:20, 26|113:3|117:20|124:10|146:27|150:17, 21|175:18|217:14.
telis, 39:6, 15|147:5|175:15.
telo, 22:4.
telorum, 34:1.
telum, 182:2.
temere, 25:8|108:22|121:10|128:6|140:2|150:19|216:13.
temeritas, 141:15|232:2.
temeritate, 134:14.
temeritatem, 63:14|174:31.
temperantiâ, 101:22.
temperare, 130:16.
temperarent, 10:6.
temperavêre, 211:14.
tempeſtas, 126:10.
tempeſtate, 7:4|15:1|19:14|20:24|29:16|59:4|63:19|68:7|86:14|91:15|92:14|94:8|97:19|117:16|125:14, 25|137:10|156:7|189:20|201:25|203:10|212:20|225:10.
tempeſtates, 122:15|219:19.
tempeſtatibus, 17:3|49:6|142:10|152:16|223:24.
templa, 10:14.
templi, 175:6.
templorum, 202:26.
tempora, 31:12|62:10|66:16|89:13|93:3|124:10.
tempore, 15:11|23:18|38:1, 7|39:20|43:16, 25|66:6|67:2|69:15|94:6|105:8, 10|109:25|110:12|111:1|112:15|116:6|120:9|123:3, 13|127:5|131:6|133:7|159:7, 15|186:29|191:15|203:9|205:20|223:5|225:17|226:22|232:9.
tempori, 121:21.
temporibus, 32:10|33:21|38:13|43:15|60:2|145:23.
temporis, 94:16|101:11.
tempus, 6:4|18:18|39:17|42:18|57:5, 11|67:8|78:4|80:10|83:18|93:21|100:6, 21|101:7|109:26|113:12|114:23|118:10|120:1, 12|126:15|128:31|134:11|136:16|137:24|140:11|143:5|148:2|152:18|155:20|182:1|203:3|210:20|211:5.
tendere, 22:3|24:9|55:5|113:14|138:2|176:9|193:14.
tenderent, 106:22.
tendit, 93:4|155:15.
teneamini, 160:5.
tenebantur, 39:21.
tenebatur, 4:10.
tenebras, 230:9.
tenebris, 50:11|71:4|143:14|144:21.
tenens, 36:11.
tenent, 78:9.
teneor, 81:18.
tenere, 31:19|128:12.
tenet, 53:3|59:11|81:26|82:1|89:13|96:1|160:13|167:2|219:14.
tenetur, 178:9.
tentabat, 95:4.
tentabatur, 137:8.
tentabitis, 167:15.
tentandi, 103:9.
tentando, 102:14|120:4.
tentans, 140:2|166:6.
tentantes, 76:14.
tentare, 6:16|14:4|51:22|63:3|81:4|84:23|102:25|105:22|106:24|110:2|118:1|140:21|150:21|174:6.
tentari, 103:19.

tentatam, 114: 5.
tentati, 103: 22.
tentatum, 79: 22 | 186: 25.
tentaturos, 105: 15.
tentaverat, 21: 25.
tentavêre, 176: 16.
tentet, 140: 4.
tenuerunt, 205: 6.
tenuiſſimâ, 184: 5.
tenuit, 204: 35 | 205: 8 | 207: 1.
Terentiâ, 226: 24.
Terentio, 37: 9.
terga, 140: 14 | 177: 2.
tergis, 185: 13 | 201: 9 | 202: 21.
tergo, 106: 8 | 110: 18 | 111: 23 | 141: 9 | 143: 24 | 146: 8 | 158: 16 | 198: 12 | 211: 12.
terra, 69: 3 | 202: 16 | 204: 28.
terrâ, 11: 9 | 48: 23 | 153: 15 | 190: 8.
terræ, 75: 7 | 76: 1 | 99: 2 | 125: 14 | 198: 20 | 214 | 7.
terræque, 8: 24 | 198: 7.
terrâque, 75: 12.
terrarum, 8: 4 | 191: 11 | 205: 20 | 210: 18 | 212: 22 | 225: 15.
terras, 13: 15.
terrebant, 109: 2.
terrebat, 62: 16 | 92: 11.
terremini, 160: 19.
terrentur, 146: 21.
terrere, 32: 1 | 43: 4 | 141: 3.
terrerent, 37: 22.
terret, 111: 4.
terretur, 171: 14.
terris, 2: 9 | 13: 18 | 225: 5, 14.
terribili, 50: 11.
territi, 112: 10.
territos, 95: 8 | 192: 21.
territus, 144: 3.
terror, 176: 21.
terrore, 94: 13 | 145: 6 | 171: 11 | 227: 10.
terrorem, 79: 27 | 225: 4.
terrori, 63: 11 | 87: 2.
tertia, 179: 8.
tertiâ, 75: 7 | 137: 25.
tertiæ, 95: 14.
tertiam, 119: 6 | 143: 7.
tertio, 195: 9 | 206: 5.
tertium, 37: 1 | 70: 20 | 118: 8.
teſtamentis, 231: 14.
teſtamento, 64: 16 | 116: 19 | 189: 12.
teſtamur, 26: 6.
teſtante, 229: 23.
teſtari, 120: 16.
teſtatum, 189: 19.
teſtes, 13: 8.
teſtimonia, 232: 4.
teſtis, 151: 27 | 152: 5.
teſtudine, 141: 2.
tete, 47: 16.
tetra, 46: 6.
Tetrarchæ, 17: 11.
Tetrarchas, 192: 21.
Tetrarchiis, 189: 17.
texerint, 52: 17.
Thalâ, 124: 28 | 127: 3.
Thalam, 123: 19, 22, 33 | 124: 7 | 136: 26, 28.
Tharros, 199: 13.
Thebas, 204: 35.
Themyſcirii, 201: 4.
Theræon, 78: 5.
theſauri, 65: 12 | 94: 15 | 123: 20 | 139: 3.
theſauris, 67: 9.
theſaurorum, 188: 13.
theſauros, 67: 7 | 94: 19.
theſaurus, 177: 3.
Thirmidâ, 67: 10.
Thoranium, 208: 7.
Thracum, 95: 13.
Thucydides, 205: 4.
Ti. 39: 23 | 87: 8.
Tiberium, 99: 8.
Tiberius, 99: 3.
tibi, 29: 7 | 64: 10, 12 | 65: 2, 10 | 72: 10 | 147: 21 | 148: 1 | 153: 22 | 188: 19 | 191: 3 | 210: 5, 8, 14, 16 | 211: 6 | 214: 7 | 215: 26 | 216: 13, 15, 20 | 217: 3, 13, 14 | 218: 18 | 219: 5 | 220: 3, 10 | 221: 19 | 222: 16: 224: 12, 14, 20 | 225: 2, 4, 16, 21, 23, 27 | 226: 13, 14, 15, 25 | 227: 3, 4 | 228: 8, 11 | 231: 9 | 232: 35 | 233: 3 | 234: 19.
tibine, 167: 5.
tibique, 215: 19.
Tiburti, 234: 1.
Tigrane, 190: 6.
Tigranem, 188: 23.
Tigranis, 191: 1, 5.
tigrim, 204: 26.
timebat, 82: 23 | 124: 14.
timens, 19: 1 | 25: 4 | 96: 10 | 232: 27.
timent, 53: 1 | 214: 6.
timentem, 194: 5.
timentes, 11: 21.
timere, 46: 14 | 68: 1 | 96: 7 | 114: 18 | 138: 15.
timeret, 136: 10.
timeri, 231: 27.
timet, 46: 13 | 84: 1.
timetis, 47: 11 | 87: 1.
timidè, 186: 15.
timidi, 54: 18.
timidis, 134: 24.
timido, 51: 26 | 91: 12.
timidos, 48: 21 | 53: 4 | 140: 18 | 207: 6.
timidus, 35: 21.
timor, 24: 8 | 52: 3 | 92: 24 | 111: 10 | 150: 22 | 222: 22.
timore, 42: 6 | 120: 14.
timorem, 63: 13 | 79: 8.
timoris, 34: 2 | 100: 2 | 159: 21.
timui, 231: 26.
τιν, 204: 17.
tirocinio, 232: 21.
Tiſidium, 114: 17.
toga, 175: 9.
togæ, 228: 1 | 230: 23.
togam, 196: 10.
togatorum, 80: 6.
togatus, 228: 1 | 230: 24.
tolerabat, 45: 13.
tolerabatur, 137: 3.
toleranda, 167: 21.
tolerare, 18: 8 | 80: 23 | 133: 7 | 135: 10.
toleraret, 158: 19.
toleraſſe, 48: 27.
tolerate, 198: 4.
toleratis, 88: 8 | 183: 4.
toleraverant, 8: 26 | 20: 26.
toleraverat, 30: 18.
toleravi, 196: 14.
toleravimus, 162: 5.
tollendus, 213: 8.
tollere, 37: 12 | 145: 2 | 146: 22.
tonitruum, 175: 7.
toreumata, 18: 12.
tormentis, 111: 11 | 141: 2.
torpedinis, 184: 7.
torpedo, 168: 3 | 185: 11 | 221: 23.
torpeſcere, 59: 1.
torpeſcerent, 13: 13.
Torquatum, 15: 15.
Torquatus, 47: 17.
torrentis, 159: 8.
tot, 160: 13 | 162: 18 | 178: 30 | 185: 3 | 218: 1, 9.
tota, 198: 24.
totâ, 201: 6 | 233: 18.
totam, 24: 2 | 46: 11 | 137: 24 | 189: 14.
totiens, 151: 8 | 177: 7, 14.
totius, 79: 25 | 94: 10 | 103: 8 | 106: 11.
totò, 140: 25.
totum, 79: 23.
trabes, 187: 4.
tractabant, 97: 24.
tractarent, 32: 2 | 43: 16.
tractavimus, 204: 20.
tractu, 104: 1 | 125: 17 | 179: 2.
tractum, 94: 5.
tradat, 83: 11.
tradebat, 115: 12.
tradere, 114: 8.
traderent, 91: 8 | 102: 16.
traderentur, 117: 6.
traderet, 153: 4 | 154: 27.
traderetur, 113: 22 | 128: 18.
tradideris, 47: 16.
tradidimus, 225: 5.
tradidiſſent, 97: 6.
tradidiſſet, 113: 19 | 154: 10.
tradidit, 217: 16.
tradit, 206: 8.
tradita, 87: 4 | 88: 4 | 217: 19.
traditæ, 163: 9.
traditi, 39: 18.
traditur, 74: 15 | 101: 2 | 135: 8 | 155: 20 | 203: 17.
trado, 29: 7 | 65: 15.
tradunt, 35: 18 | 205: 4.
traduntur, 37: 9 | 86: 2.
tragulæ, 175: 19.
trahant, 191: 13.
trahebant, 129: 14 | 208: 13.
trahebantur, 43: 13 | 138: 13.
trahendo, 83: 18.
trahere, 9: 19 | 93: 22 | 98: 4 | 139: 12 | 143: 6.
traheret, 7: 20.
trahi, 81: 8 | 116: 14 | 128: 32.
trahit, 144: 10 | 202: 23.
trahunt, 18: 13 | 125: 16 | 217: 22.
tramites, 51: 13 | 94: 23 | 103: 25.
tranquillæque, 14: 1.
trans, 175: 10 | 202: 30.
tranſductus, 66: 14.
tranſeant, 1: 2.
tranſegit, 85: 14.
tranſenna, 175: 7.
tranſeunt, 152: 9.
transfertur, 3: 5 | 42: 23.
transferunt, 58: 2.

transfuga, 228: 16.
transfugas, 108: 9.
transfugerent, 95: 5.
tranſgreditur, 178: 15.
tranſgreſſos, 170: 16.
tranſgreſſu, 170: 15.
tranſgreſſus, 170: 28 | 196: 4.
tranſiêre, 3: 7 | 95: 13.
transjici, 233: 24.
tranſire, 152: 6.
tranſivit, 204: 37.
tranſmittit, 176: 1.
tranſmutare, 173: 11.
tranſpadani, 38: 17.
tranſtulêre, 88: 15.
tranſtulerunt, 16: 2.
tranſvectæ, 84: 20.
tranſvecti, 76: 9.
tranſverſos, 72: 2.
tranſvorſis, 102: 1 | 105: 8, 13.
tranſvorſo, 104: 6.
tranſvorſos, 62: 19.
traxit, 210: 17.
trepidà, 97: 16 | 109: 16.
trepidæ, 138: 4.
trepidare, 24: 6 | 95: 9 | 118: 17.
trepidet, 131: 2.
trepidi, 143: 19.
Trequii, 208: 3.
tres, 80: 12 | 97: 16 | 150: 3.
trib. 181: 1.
tribuêre, 211: 18.
tribuiſtis, 164: 18.
tribuit, 28: 3.
tribunatu, 219: 26 | 221: 8.
tribunatum, 115: 5.
tribuni, 94: 9 | 181: 7 | 231: 15.
tribunicia, 31: 6.
tribuniciæ, 185: 7.
tribuniciam, 162: 19 | 167: 4.
tribuniciis, 94: 8.
tribunis, 96: 14 | 103: 1 | 112: 7 | 180: 13 | 183: 1.
tribunitia, 182: 2.
tribuno, 122: 16.
tribunorum, 194: 2.
tribunos, 88: 12 | 145: 15 | 179: 14.
tribunoſque, 118: 10.
tribunum, 91: 19 | 99: 9.
tribunus, 34: 7 | 54: 10 | 83: 19 | 92: 8 | 97: 2 | 112: 16 | 158: 20 | 172: 10 | 200: 6.
tribus, 36: 23 | 51: 14 | 66: 12, 18 | 115: 6 | 193: 14 | 200: 20 | 217: 18.
tributum, 158: 18.
triduo, 82: 19.
triennio, 196: 12.
triennium, 177: 16.
triginta, 43: 1 | 54: 9 | 193: 9 | 215: 16.
triplices, 186: 11.
triplici, 203: 7.
triplicibus, 105: 6.
triſtitia, 24: 5.
trito, 196: 12.
trium, 207: 14.
triumphalem, 234: 11.
triumpharent, 23: 15.
triumphavit, 156: 6.
triumphique, 98: 9.
triumphos, 88: 6 | 132: 18 | 183: 13.
triumphum, 189: 14.
triumviros, 50: 6.
triumvirum, 99: 9.
Trojâ, 205: 5.
Troiani, 6: 9.
Troïanorum, 205: 20 | 206: 35.
tropæa, 200: 19.
trucidemini, 53: 7.
tu, 70: 2 | 188: 24 | 191: 16, 21 | 209: 8 | 210: 12 | 213: 19 | 216: 18 | 217: 10, 11 | 227: 19, 21 | 229: 5 | 230: 6, 8, 20, 22, 30 | 231: 7, 10 | 232: 1, 8 | 233: 27 | 234: 2, 8, 10, 13.
tuque, 212: 17.
tua, 28: 1 | 65: 4 | 70: 2 | 188: 27 | 209: 8 | 210: 22 | 213: 15 | 218: 16 | 225: 11, 24 | 226: 8 | 229: 3 | 232: 2, 13, 33 | 233: 4.
tuâ, 216: 14 | 217: 6, 10 | 218: 16 | 227: 20 | 228: 4, 7.
tuæ, 35: 6 | 70: 3 | 153: 19 | 211: 16 | 225: 10 | 227: 20 | 230: 6 | 231: 10.
tuæque, 29: 7.
tuam, 216: 12, 15, 18 | 226: 15 | 227: 2.
tuaque, 225: 18.
tuâque, 65: 5.
tuas, 73: 1 | 231: 9.
tubâ, 54: 13.
tubicines, 145: 1.
tubicinum, 140: 8.
tuenda, 230: 22.
tuendâ, 230: 19 | 232: 31.
tueri, 22: 25.
tuguria, 102: 19.
tuguriis, 76: 11 | 78: 10 | 123: 29.
tugurio, 67: 19.
tui, 64: 9 | 212: 17 | 218: 20 | 230: 20, 26 | 232: 9 | 234: 7, 8, 9.
tuis, 65: 15 | 70: 2 | 188: 22 | 226: 15 | 230: 8 | 234: 18.
tuli, 153: 18.
tulit, 125: 14 | 130: 19 | 206: 25 | 221: 5 | 224: 4.
Tulli, 225: 25 | 226: 8.
Tullianum, 50: 8.
Tullio, 20: 15 | 43: 14.
Tullius, 20: 19 | 25: 4, 11 | 226: 4.
Tullo, 15: 7.
tum, 2: 11, 15 | 16: 2, 10 | 19: 3 | 25: 3, 13 | 33: 9 | 37: 7 | 39: 19 | 44: 20 | 52: 25 | 55: 11 | 61: 10 | 63: 8 | 64: 15 | 66: 17 | 67: 31 | 68: 12 | 74: 8 | 80: 3 | 82: 17 | 91: 2 | 94: 4 | 97: 16 | 100: 20 | 102: 9 | 105: 3 | 106: 16 | 108: 17 | 113: 21 | 115: 11 | 116: 7 | 127: 24 | 129: 2 | 136: 26 | 141: 1 | 144: 9 | 146: 15 | 147: 1 | 148: 13, 19 | 149: 6 | 150: 5 | 151: 17 | 153: 9 | 155: 1 | 160: 15 | 162: 3 | 165: 2, 4 | 175: 8 | 178: 19, 23 | 188: 18 | 192: 16, 25 | 193: 3 | 200: 8 | 202: 25 | 207: 21 | 212: 13.
tumque, 158: 20.
tumulique, 198: 20.
tumuloſum, 137: 26.
tumulti, 54: 5.
tumultu, 34: 12 | 35: 15 | 67: 18 | 95: 8 | 111: 4 | 112: 28 | 145: 6 | 165: 10.
tumultum, 107: 28 | 111: 23 | 122: 1 | 165: 10.
tumultus, 118: 16 | 181: 6.
tumulum, 155: 17.
tunc, 44: 2 | 154: 11 | 163: 16 | 179: 8 | 230: 23.
tuo, 191: 7 | 226: 9 | 227: 26 | 228: 10 | 232: 14.
tuorum, 232: 30 | 234: 7.
tuos, 29: 8.
turba, 30: 9.
turbæ, 159: 2 | 165: 10 | 181: 9.
turbam, 171: 11.
turbamenta, 163: 8.
turbarum, 161: 18.
turbas, 167: 20.
turbata, 164: 5.
turbinum, 204: 23.
ture, 175: 8.
Turiam, 172: 20.
turma, 106: 5.
turmâ, 144: 3.
turmam, 117: 3.
turmarum, 95: 4 | 145: 1.
turmas, 104: 10 | 137: 17.
turmatim, 146: 9.
turmis, 95: 12.
turpe, 230: 31 | 232: 34.
turpem, 133: 6.
turpi, 151: 10 | 199: 17.
turpia, 133: 2 | 232: 15.
Turpilium, 118: 11, 12.
Turpilius, 118: 24 | 119: 20.
turpis, 118: 26 | 162: 16.
turpiſſimè, 232: 17.
turpiſſimo, 226: 4.
turpiſſumæ, 134: 4.
turpiſſumè, 226: 12.
turpiſſumi, 134: 6.
turpiter, 198: 1 | 230: 9.
turpitudo, 234: 15.
turpitudine, 52: 21 | 227: 14.
turpitudinem, 11: 7.
turpitudinis, 230: 7.
turpius, 230: 27 | 231: 10.
turres, 119: 18.
turribus, 124: 19 | 200: 20.
turribuſque, 80: 9 | 139: 5.
turrim, 148: 18.
turris, 81: 3.
turrium, 203: 16.
Tuſcis, 43: 22.
Tuſculanum, 226: 26 | 227: 5.
tuta, 26: 8 | 33: 15 | 52: 14 | 69: 10 | 222: 26.
tutabantur, 141: 5.
tutæ, 14: 1.
tutandis, 160: 4.
tutandos, 136: 15.
tutandum, 148: 10.
tutari, 124: 19 | 130: 9.
tutata, 107: 2 | 123: 17 | 134: 12.
tute, 133: 10.
tuti, 59: 6 | 70: 19 | 161: 19 | 190: 2.
tutior, 182: 8.
tutiores, 151: 23 | 215: 13.
tutiſſumum, 135: 15.
tutiùs, 70: 14 | 95: 11 | 179: 17.
tutiuſque, 147: 20.
tutos, 70: 17.
tutum, 136: 2 | 160: 2 | 161: 1 | 162: 2 | 188: 18.
tutus, 88: 14 | 153: 27 | 160: 18 | 211: 12.

tuum, 72 : 12 | 232 : 6, 9.
tuus, 226 : 22.
Tygris, 206 : 33.
tyrannidem, 159 : 21.
tyrannidis, 160 : 22.
tyrannos, 228 : 11.
tyrannum, 162 : 18.
tyrannumque, 199 : 21.
Tyrii, 174 : 11.

V.

VAcat, 222 : 5 | 227 : 14.
Vacca, 103 : 7.
Vaccæ, 119 : 2.
Vaccam, 85 : 9 | 119 : 8.
Vaccenſes, 118 : 3 | 119 : 13, 19.
vacuam, 13 : 2 | 47 : 3 | 204 : 36.
vacuos, 40 : 2.
vacuum, 107 : 8 | 159 : 1.
vacuus, 12 : 1 | 137 : 10 | 203 : 36.
vacuuſque, 187 : 1.
vadere, 141 : 13.
vades, 93 : 12.
vadibus, 93 : 13 | 113 : 15.
vado, 176 : 1.
vadoſa, 125 : 15.
vadum, 170 : 23.
væcordiæ, 61 : 11.
vagabantur, 6 : 9 | 101 : 15 | 204 : 2.
vagari, 144 : 4.
vagi, 76 : 5.
vagos, 78 : 10.
vagus, 204 : 23.
valeat, 40 : 17 | 148 : 8.
valebat, 8 : 12 | 12 : 10.
valens, 136 : 17.
valent, 44 : 9 | 178 : 2 | 184 : 8.
Valentiâ, 178 : 4.
Valentiam, 172 : 20.
valere, 31 : 5 | 222 : 33.
valerent, 125 : 3 | 221 : 21.
valeret, 2 : 17 | 17 : 14.
Valerianæ, 193 : 16.
Valeriani, 187 : 12.
Valerio, 35 : 11.
valet, 18 : 5 | 40 : 4, 5.
validam, 170 : 11.
validior, 159 : 6.
validiorum, 158 : 12 | 180 : 10.
validis, 199 : 27.
validiſſuma, 148 : 23.
validiſſumus, 188 : 26.
valido, 117 : 8.
validum, 6 : 23.
validus, 62 : 7 | 169 : 20.
valle, 203 : 38.
vallo, 81 : 2 | 102 : 2 | 124 : 35.
vallum, 112 : 2 | 145 : 21.
valuère, 44 : 1.
valuerunt, 222 : 21.
valuiſſe, 66 : 17.
valuiſſent, 154 : 7.
valuiſſet, 15 : 4.
valuit, 61 : 21 | 158 : 5.
vana, 17 : 2 | 82 : 4 | 222 : 5 | 227 : 14.
vanior, 187 : 15.
vanis, 149 : 3.
vanitas, 20 : 6.
vanitate, 94 : 21.
vanos, 207 : 6.
vanum, 46 : 12 | 204 : 13.
Vargunteium, 36 : 20.
Vargunteius, 14 : 8 | 22 : 14.
varia, 43 : 15 | 106 : 11 | 189 : 7 | 224 : 9.
variaque, 61 : 9.
variæque, 59 : 2.
varias, 219 : 11.
variè, 44 : 13 | 56 : 4.
variis, 76 : 7 | 190 : 13.
Varinius, 208 : 4, 18.
vario, 100 : 15.
varius, 5 : 16 | 123 : 7 | 155 : 12.
vas, 43 : 10.
vaſa, 10 : 2 | 123 : 28 | 192 : 24.
vaſta, 123 : 23 | 136 : 22 | 192 : 34 | 203 : 23.
vaſtabatur, 109 : 23.
vaſtam, 161 : 22.
vaſtant, 215 : 14.
vaſtare, 79 : 26 | 98 : 13 | 101 : 16 | 169 : 26.
vaſtaretur, 88 : 18 | 120 : 11.
vaſtari, 119 : 15 | 148 : 12.
vaſtat, 108 : 22 | 221 : 14.
vaſtatio, 212 : 5.
vaſtatis, 190 : 15.
vaſtatum, 114 : 3.
vaſtatur, 214 : 1.
vaſtavimus, 178 : 10.
vaſtavit, 233 : 21.
vaſtique, 125 : 21.
vaſtitas, 61 : 12 | 225 : 15.
vaſtus, 5 : 18 | 104 : 1.
Vatinii, 228 : 12.
Vatinio, 231 : 31.
vatum, 164 : 13.
ubi, 2 : 7 | 3 : 2 | 4 : 3, 12 | 6 : 20, 25 | 8 : 15, 22 | 9 : 8 | 11 : 12 | 13 : 10 | 14 : 5 | 16 : 18 | 17 : 15 | 18 : 3 | 20 : 18, 26 | 22 : 6, 16 | 25 : 6 | 29 : 12 | 32 : 2, 19 | 33 : 4 | 35 : 19 | 36 : 17 | 37 : 24 | 39 : 2, 16, 25 | 40 : 3, 4 | 42 : 23 | 43 : 3, 17 | 45 : 7 | 46 : 11 | 47 : 1, 2, 16 | 49 : 20 | 50 : 8 | 51 : 16 | 53 : 9 | 54 : 12 | 55 : 4 | 57 : 6, 11 | 58 : 5 | 62 : 6, 22 | 63 : 8 | 64 : 13 | 67 : 14, 29 | 68 : 6, 11 | 70 : 11 | 71 : 12 | 79 : 27 | 80 : 2, 23 | 81 : 1, 6 | 82 : 21 | 83 : 2, 23 | 84 : 22 | 90 : 16 | 92 : 1, 7 | 93 : 4 | 94 : 15 | 96 : 5 | 97 : 26 | 98 : 14 | 100 : 10 | 101 : 1 | 102 : 7, 19 | 103 : 8, 19 | 105 : 9, 18 | 106 : 13, 17, 29 | 107 : 4, 14, 17 | 108 : 10, 17 | 109 : 20, 24 | 110 : 5 | 111 : 2 | 112 : 15, 21, 26 | 113 : 3, 22 | 114 : 16 | 115 : 2, 5, 13 | 116 : 3 | 118 : 10, 18 | 119 : 3, 13, 14 | 121 : 5, 12 | 122 : 2 | 123 : 20, 31, 33 | 124 : 16 | 125 : 6, 15 | 126 : 11 | 134 : 3, 6 | 135 : 18 | 136 : 15 | 137 : 14, 28 | 138 : 16 | 139 : 19 | 140 : 11, 19, 24 | 141 : 12 | 143 : 5 | 144 : 5, 24 | 146 : 20 | 151 : 4 | 153 : 11 | 155 : 14 | 165 : 17 | 173 : 7 | 174 : 13 | 185 : 2 | 186 : 25 | 193 : 2 | 198 : 22 | 281 : 6 | 203 : 9 | 210 : 24 | 213 : 6 | 215 : 8 | 219 : 6, 22, 24, 29 | 220 : 6, 13, 17, 19, 21, 22 | 221 : 5, 12 | 222 : 13, 27, 31 | 224 : 5, 6 | 225 : 19, 28 | 226 : 4 | 229 : 28 | 232 : 4.
ubicumque, 106 : 5 | 108 : 25 | 222 : 22 | 224 : 14.
ubique, 19 : 27 | 22 : 2 | 30 : 11 | 43 : 23 | 107 : 7 | 206 : 6.
ubivis, 70 : 14.
vecordia, 13 : 7 | 145 : 6.
vecordiâ, 122 : 2.
vecordiam, 141 : 6.
vecta, 178 : 26.
vecte, 199 : 27.
vectigal, 88 : 1.
vectigales, 17 : 11.
vectigalia, 197 : 16.
vectigalibus, 45 : 7 | 217 : 16.
vectigalis, 144 : 25.
vectigalium, 165 : 13.
vehebatur, 197 : 17.
vehemens, 34 : 21.
vehementer, 33 : 19 | 62 : 15 | 63 : 11 | 92 : 10 | 116 : 8 | 198 : 10.
vehementes, 155 : 5.
vehementiſſimè, 60 : 9.
vehementiùs, 89 : 4 | 147 : 13.
vel, 3 : 13 | 6 : 24 | 14 : 15 | 18 : 20 | 21 : 2, 12, 13 | 63 : 4, 5 | 108 : 4 | 126 : 18, 19 | 152 : 6 | 161 : 15 | 162 : 1.
velim, 230 : 1.
velint, 128 : 25 | 132 : 11.
velitari, 229 : 21.
velitaribus, 150 : 15.
velites, 103 : 3.
velle, 17 : 6 | 80 : 13 | 92 : 5 | 136 : 9 | 147 : 9 | 234 : 19.
vellem, 29 : 6 | 69 : 6 | 82 : 3 | 164 : 3.
vellent, 27 : 9 | 126 : 20.
vellet, 64 : 6 | 123 : 1 | 152 : 17 | 154 : 26.
velocibus, 199 : 27.
velociſſumos, 138 : 1 | 140 : 9.
velocitas, 107 : 2.
velox, 75 : 13.
velut, 35 : 21 | 37 : 12 | 139 : 2.
veluti, 1 : 3 | 4 : 5 | 33 : 24 | 90 : 4 | 91 : 9 | 95 : 2 | 107 : 27.
venale, 233 : 9.
venalem, 93 : 17 | 219 : 8 | 232 : 17.
venales, 226 : 3.
venalia, 9 : 4 | 64 : 1 | 79 : 9 | 215 : 12.
venalis, 90 : 10.
venalium, 103 : 7.
venando, 5 : 3 | 62 : 10.
vendere, 23 : 16 | 103 : 18 | 127 : 14.
venderent, 91 : 8.
venderet, 101 : 25.
vendidit, 232 : 17.
venditas, 226 : 12.
venditis, 159 : 12.
venenis, 9 : 15.
veneno, 202 : 2.
venerant, 124 : 28 | 146 : 12 | 202 : 15.
venerat, 50 : 20 | 93 : 9 | 227 : 2.
venère, 35 : 17 | 68 : 6.
venerint, 230 : 10.
venerit, 48 : 15.
veniat, 113 : 18.
venientes, 186 : 12.
venienti, 175 : 8.
venimus, 125 : 22.
venire, 36 : 12 | 84 : 6 | 149 : 14 | 178 : 7.
venirent, 175 : 18.
veniret, 68 : 9.

veniretur, 154: 27 | 155: 6.
veniſſe, 82: 22 | 125: 11 | 153: 8.
veniſſent, 84: 11.
veniſſet, 34: 7 | 128: 3.
venit, 21: 22 | 25: 3 | 67: 29 | 83: 5 | 85: 12 | 91: 17 | 96: 17 | 101: 2 | 120: 12 | 141: 16 | 142: 10.
veniunt, 36: 9 | 80: 15 | 147: 8.
ventis, 125: 15, 17 | 198: 20.
vento, 107: 14 | 178: 21.
ventre, 11: 18.
ventrem, 215: 7.
ventri, 1: 3 | 3: 6 | 134: 4 | 212: 10.
ventum, 39: 25 | 54: 14 | 107: 17 | 123: 33 | 124: 22 | 137: 20.
venturos, 146: 8.
venturum, 34: 27 | 60: 6 | 64: 7 | 67: 15 | 109: 26 | 110: 8 | 136: 15 | 137: 16.
venturus, 69: 6.
ventus, 126: 11.
venum, 161: 23.
venundati, 138: 7.
ver, 206: 5.
vera, 28: 5 | 45: 18 | 132: 15 | 171: 29 | 182: 5 | 188: 23 | 199: 10 | 208: 8 | 213: 9 | 217: 11 | 218: 21 | 222: 21.
verâ, 9: 13.
veræ, 67: 13.
veram, 99: 1 | 102: 9.
verba, 39: 26 | 45: 8 | 48: 10 | 51: 25 | 64: 20 | 72: 4 | 73: 14 | 82: 1 | 92: 2 | 95: 19 | 128: 27 | 131: 22 | 133: 1 | 134: 24 | 147: 11, 14 | 148: 9 | 149: 12 | 178: 2 | 204: 8.
verberabatur, 193: 6.
verberari, 42: 14.
verberatuſque, 119: 23.
verberibus, 42: 12 | 43: 25.
verbis, 8: 6 | 35: 8 | 80: 13 | 82: 5 | 83: 6 | 86: 17 | 103: 20 | 121: 5 | 147: 8 | 164: 13 | 167: 15 | 188: 3 | 204: 23 | 227: 26 | 228: 14 | 229: 2 | 232: 5.
verbo, 44: 13.
verborum, 185: 10.
verbum, 67: 1.
verè, 155: 4 | 157: 6.
vereor, 43: 15 | 72: 1 | 162: 10.
vergens, 193: 9.
veris, 173: 4 | 206: 5.
veriſſimè, 75: 7.
veriſſumè, 5: 8.
veriti, 126: 4.
veritus, 74: 3 | 93: 14 | 105: 10 | 107: 9.
vero, 8: 1 | 43: 17 | 74: 5 | 86: 9 | 150: 20 | 157: 8 | 217: 12 | 220: 20 | 224: 22.
verò, 2: 12 | 5: 3 | 8: 20 | 30: 10 | 37: 14 | 45: 13 | 46: 10 | 47: 11 | 52: 7, 26 | 55: 11, 16 | 71: 9 | 85: 6 | 106: 9 | 111: 21 | 129: 2 | 141: 1 | 144: 22 | 147: 21 | 151: 17 | 163: 16 | 169: 12 | 191: 16 | 192: 7 | 193: 3 | 214: 2 | 219: 25 | 225: 12 | 226: 7, 21 | 227: 1, 10, 11, 17 | 228: 1 | 229: 21 | 230: 5 | 231: 11.
verſa, 162: 7.
verſabimur, 70: 5.
verſari, 55: 1.
verſati, 230: 15.
Verſius, 187: 10.
verſus, 21: 11.
versùs, 51: 3 | 78: 7.
verſutum, 222: 7.
vertam, 229: 6.
vertere, 98: 4 | 202: 4.
vertet, 47: 10.
vertit, 130: 18.
vertunt, 160: 16.
verum, 31: 12 | 37: 26 | 40: 3 | 93: 10 | 171: 28 | 209: 5 | 212: 19 | 224: 12 | 233: 10 | 234: 13.
verùm, 3: 2, 9 | 8: 3 | 10: 15 | 13: 4 | 21: 11 | 42: 2 | 48: 4 | 59: 2 | 61: 6 | 65: 12 | 69: 22 | 81: 25 | 87: 11 | 89: 8 | 92: 5 | 127: 15 | 131: 19 | 132: 6 | 134: 5 | 136: 21 | 140: 15 | 161: 17 | 178: 13 | 185: 7, 11 | 206: 13 | 215: 10, 21 | 220: 27 | 221: 17 | 223: 18 | 224: 5 | 226: 12 | 227: 7, 23 | 229: 17 | 234: 9.
verura, 187: 5.
veſcebantur, 137: 4.
veſcendi, 11: 9.
veſcentibus, 202: 12.
veſper, 106: 30 | 151: 5.
veſpera, 173: 25.
Veſtæ, 12: 12.
veſte, 186: 15.
veſtigii, 172: 1.
veſtimentum, 43: 11.
veſtitus, 104: 2.
veſtra, 16: 23 | 40: 18 | 53: 2, 3 | 69: 24 | 81: 19 | 82: 2 | 86: 19 | 88: 3, 5 | 89: 1 | 130: 14 | 132: 16 | 159: 20 | 160: 20 | 180: 9 | 184: 1 | 232: 29.
veſtrâ, 26: 13 | 69: 1 | 70: 19 | 87: 5 | 153: 25 | 162: 11 | 166: 8 | 197: 22.
veſtræ, 40: 18 | 53: 5 | 229: 16.
veſtram, 69: 14 | 70: 16 | 71: 11 | 81: 22 | 88: 15.
veſtrarum, 184: 7.
veſtras, 45: 4.
veſtri, 86: 22 | 87: 6, 10 | 89: 1 | 183: 3 | 196: 19.
veſtris, 45: 5 | 52: 14 | 89: 9 | 90: 4 | 130: 20 | 180: 5.
veſtro, 69: 4 | 70: 13 | 130: 2 | 132: 12 | 160: 3 | 179: 20 | 197: 1.
veſtros, 73: 6 | 90: 14 | 131: 20.
veſtrum, 73: 7 | 81: 26 | 82: 7 | 90: 10 | 182: 8 | 183: 11.
veſtrûm, 26: 12 | 89: 17 | 212: 7.
vetat, 42: 12.
vetera, 30: 8 | 148: 13 | 212: 26 | 229: 16.
veteranas, 54: 5.
veterani, 54: 17.
vetere, 120: 14.
veteres, 16: 14 | 68: 4 | 143: 26 | 175: 12 | 206: 12 | 220: 9.
vetereſque, 135: 17.
veteri, 100: 12.
veteribus, 213: 7 | 219: 16.
veteris, 13: 16 | 130: 21 | 234: 2.
veterrimos, 212: 9.
veterum, 123: 6 | 168: 11.
Vettius, 161: 19.
vetus, 20: 9 | 32: 3 | 130: 6 | 189: 1.
vetuſtate, 140: 17 | 224: 19.
vetuſtatem, 114: 28 | 200: 13.
vexabant, 6: 3.
vexabat, 4: 12 | 13: 5.
vexant, 18: 13.
vexare, 39: 13.
vexavit, 233: 11.
vexillum, 132: 20.
vi, 2: 6 | 5: 12 | 8: 23 | 34: 14 | 54: 18 | 55: 5 | 59: 6 | 67: 26 | 81: 7 | 82: 26 | 83: 1 | 89: 7 | 97: 12 | 109: 24 | 110: 24 | 111: 19, 22 | 112: 15 | 113: 1 | 126: 12 | 136: 13 | 139: 3 | 141: 8 | 179: 6 | 190: 11 | 221: 16 | 226: 15.
via, 213: 9 | 220: 24.
viâ, 9: 13 | 57: 7 | 74: 13 | 179: 15 | 202: 8 | 212: 19 | 213: 5 | 215: 25.
viam, 200: 29.
vias, 175: 1.
vice, 175: 15.
vicem, 177: 17.
vicerant, 151: 1.
vicerat, 124: 11.
vicerit, 229: 24.
viceritis, 182: 7.
vices, 206: 1.
vici, *infin.* 196: 22.
vicinitatem, 29: 10.
vicis, *nom.* 39: 12.
viciſſe, 213: 17.
viciſſent, 143: 12.
viciſſim, 231: 9.
viciſſitudinem, 206: 1.
viciſti, 65: 8.
vicit, 33: 16 | 74: 4 | 82: 25 | 92: 12 | 170: 11 | 179: 18.
vicos, 169: 25.
victâ, 186: 2.
victi, 69: 13 | 77: 14 | 126: 16 | 205: 3 | 210: 7 | 223: 20.
victis, 10: 5, 16 | 41: 1 | 45: 2 | 61: 19 | 129: 4 | 124: 26 | 143: 12 | 167: 21 | 191: 19 | 200: 19.
victo, 128: 6.
victor, 43: 6 | 52: 24 | 109: 12 | 115: 1 | 147: 6 | 162: 18 | 178: 7 | 191: 26.
victore, 111: 28.
victorem, 129: 14.
victores, 9: 20 | 11: 2 | 128: 25 | 210: 7 | 214: 18 | 233: 7.
victoreſque, 126: 4.
victori, 211: 6.
victoria, 18: 5 | 61: 9 | 134: 20.
victoriâ, 30: 17 | 31: 1 | 95: 17 | 99: 12 | 108: 4, 18 | 128: 15 | 145: 11 | 191: 1 | 194: 8 | 212: 14 | 213: 12 | 218: 2, 4.
victoriæ, 10: 6 | 13: 16 |

19: 12 | 30 : 15 | 33 : 15 | 53: 2 | 83 : 2 | 99 : 11 | 103 : 23 | 104: 11 | 175 : 7 | 211 : 16 | 212: 11.
victoriam, 10 : 4 | 31 : 16 | 32 : 6 | 53 : 8 | 55 : 21 | 109: 17 | 142 : 6 | 146: 25 | 162 : 14 | 205 : 1 | 210 : 12 | 212 : 5 | 217: 24.
victoriamque, 211 : 20.
victorias, 104 : 18 | 217 : 2.
victoribus, 18 : 18 | 41 : 3 | 144: 20 | 150 : 22 | 170: 20.
victoris, 159 : 13 | 177 : 23.
victorum, 19 : 5.
victos, 100 : 4 | 104: 13 | 112 : 15 | 114 : 3 | 126: 4 | 211 : 16 | 214 : 18.
victu, 30 : 16.
victum, *part.* 148: 7 | 206: 8.
victus, *part.* 38 : 19 | 67: 29 | 108 : 11 | 197 : 4 | 198: 11.
videam, 72 : 6.
videamus, 234 : 16.
videar, 66: 4 | 197: 7 | 229: 14 | 232 : 9.
videatur, 127 : 25.
videbam, 29 : 4 | 164 : 23.
videbant, 30 : 16 | 165 : 2.
videbantur, 5 : 6 | 52 : 23 | 116: 15 | 140: 20 | 228: 12.
videbatur, 6 : 14 | 19 : 1 | 30 : 6 | 34: 6 | 38 : 2 | 39 : 1 | 43 : 23 | 109 : 5 | 128: 19 | 136: 26 | 192: 5 | 233 : 14.
videlicet, 46 : 8 | 47 : 12 | 48: 4 | 152 : 2 | 219: 30 | 226 : 16.
videmini, 166 : 9.
vident, 107 : 16, 20 | 119: 15 | 124 : 24 | 126 : 14 | 211 : 1.
videntur, 11 : 6 | 41 : 9 | 44 : 18 | 45 : 15 | 59 : 4 | 135 : 6 | 188 : 22 | 222 : 12, 16.
video, 194 : 6.
videor, 222 : 15.
videre, 135 : 14.
vidêre, 11 : 4.
viderer, 73 : 3 | 233 : 3.
videret, 135 : 9 | 173 : 12.
videretur, 154 : 9 | 200 : 32.
videri, 38 : 5 | 50 : 2 | 51: 7 | 152 : 5 | 162 : 12 | 204 : 20.
viderint, 46 : 18.
videris, 234 : 19.
videt, 16: 18 | 19 : 13 | 33: 1 | 55 : 4, 9 | 62 : 22 | 74 : 2 | 79 : 8 | 105 : 19 | 106: 17 | 108 : 17 | 110: 5 | 113 : 7 | 115 : 14 | 124: 17 | 134 : 27 | 166: 7 | 170 : 24 | 220 : 18.
videte, 132 : 7.
videtis, 70 : 13.
videtur, 2 : 1 | 3 : 10, 16 | 6 : 4 | 13 : 3 | 42 : 4 | 60: 1 | 66 : 2 | 75 : 2 | 119: 1 | 125 : 23 | 129 : 22 | 141 : 21 | 210: 11 | 215: 20, 23 | 219 : 12.
vidi, 131 : 9 | 234 : 20.
vidimus, 233 : 5.
vidiſtis, 161 : 13 | 181 : 8.
vidit, 51 : 20.
vigebant, 4 : 8.
vigeſimum, 37 : 2.
viget, 18 : 5.
vigilando, 47 : 15.
vigilans, 230 : 19.
vigilantia, 222 : 8.
vigilare, 22 : 5 | 49 : 18.
vigilia, 151 : 14.
vigiliæ, 5 : 15 | 24: 2 | 101: 14.
vigilias, 102 : 3 | 142 : 15 | 144: 24 | 145 : 21 | 174: 6.
vigiliis, 13 : 4 | 25 : 17.
viis, 169 : 32.
viles, 127 : 19.
vilia, 13: 9 | 196: 20 | 220: 22.
villâ, 212 : 2.
villæ, 234 : 2.
villam, 43 : 10 | 215 : 4 | 226 : 26 | 234 : 1.
villas, 10: 13 | 45 : 3 | 101: 16.
villicum, 133 : 20.
vim, 29 : 6 | 46 : 9 | 57: 5 | 62: 22 | 70 : 12 | 81: 4 | 90 : 7 | 91 : 13 | 107: 12 | 144 : 2 | 148 : 4 | 179 : 21.
viminibus, 192 : 24.
vinarii, 159 : 17.
vincere, 18 : 14 | 64 : 16 | 99 : 12 | 100 : 3 | 106 : 21 | 108 : 20 | 123 : 25 | 191 : 7.
vincetur, 221 : 18.
vinci, 99 : 11 | 108 : 20 | 153 : 24 | 191 : 7 | 213: 17 | 229 : 19.
vinciebant, 202 : 21.
vinciebat, 140 : 17.
vincimus, 52 : 14.
vincit, 220 : 20 | 232: 33.
vincitur, 186 : 1.
vincta, 50 : 10.
vinctæ, 187 : 4.
vinctos, 114 : 13.
vinctum, 156 : 4.
vinctus, 155 : 20.
vincula, 34 : 3 | 91 : 22.
vinculis, 38 : 5 | 44 : 8.
vindicamus, 17 : 9.
vindicandam, 73 : 20.
vindicando, 102 : 7.
vindicandum, 86 : 11 | 89 : 6 | 151 : 19.
vindicare, 99 : 4.
vindicari, 9 : 8.
vindicatum, 8: 17 | 90: 11.
vindicaturum, 79 : 17.
vindices, 50 : 12 | 179 : 13 | 185 : 3 | 191 : 16 | 217 : 4.
vindictam, 74 : 9.
vineæ, 139 : 7.
vineas, 94 : 20 | 124 : 18 : 139 : 10 | 141 : 2.
vineis, 80 : 9 | 141 : 4.
vino, 19 : 16 | 101 : 17 | 124 : 25.
vinoque, 192 : 32.
violaſſe, 174 : 10.
violaſti, 167 : 10.
violenterque, 97 : 18.
violentiâ, 26 : 8.
violentiam, 48 : 27.
vir, 83 : 20 | 115 : 9 | 128: 13 | 153 : 13 | 174 : 17 | 229 : 28 | 231 : 8.
vires, 57 : 11 | 184 : 4.
virgine, 12 : 12.
virgines, 41 : 2 | 174 : 2 | 186 : 10.
virgulta, 105 : 1 | 106 : 10 | 203 : 38.
viri, 11 : 2, 8 | 18 : 2 | 33: 3 | 42 : 2, 7 | 49 : 8 | 60 : 3 | 64 : 15 | 106 : 14, 26 | 120 : 16 | 134: 6 | 141 : 18 | 147 : 2 | 214: 15 | 225 : 3 | 226: 6, 17.
viribus, 62 : 6 | 231 : 29.
virile, 18 : 7 | 175 : 1.
virilem, 9 : 16.
virili, 215 : 25.
virilia, 183 : 1.
virilis, 21 : 3.
viris, 7 : 11 | 51 : 25 | 52 : 23 | 60 : 11 | 119 : 10 | 133 : 21, 22 | 135 : 12 | 136 : 6, 21 | 161 : 14 | 168: 10 | 216 : 10 | 222: 35 | 225 : 12 | 230 : 6 | 231 : 7, 8.
viriſque, 74 : 14 | 111 : 1 | 114 : 16.
viritim, 104 : 19.
virium, 2 : 2 | 186 : 13.
viro, 21 : 4 | 80 : 20 | 89 : 18 | 100 : 9 | 179 : 19.
virorum, 53 : 7 | 139 : 4 | 161 : 21 | 191 : 3 | 218 : 10 | 233 : 2.
viros, 21 : 2, 9 | 43 : 1 | 60 : 8 | 62 : 19 | 153 : 21 | 174 : 15 | 175 : 13 | 185 : 3 | 230 : 11.
virtus, 2 : 5, 17 | 7 : 6, 13 | 8 : 6 | 10 : 8 | 16 : 23 | 44 : 5 | 49 : 20 | 53 : 3 | 60 : 12 | 61 : 5 | 64 : 10 | 106 : 27 | 115 : 15 | 133 : 1 | 135 : 17 | 143 : 25 | 220 : 21 | 222 : 8 | 223 : 15 | 225 : 20.
virtuſque, 217 : 25.
virtute, 2 : 6 | 4 : 3, 7 | 6 : 20 | 8 : 14 | 49 : 7, 8 | 50 : 1 | 57 : 2 | 59 : 14 | 61 : 18 | 64 : 14 | 65 : 5 | 71 : 17 | 80 : 19 | 83 : 8 | 109 : 12 | 121 : 2 | 130 : 8 | 131 : 17 | 132 : 7 | 160 : 9 | 196 : 14 | 209 : 8 | 217 : 5, 24 | 221 : 9, 21 | 223 : 1 | 228 : 7 | 230 : 7.
virtutem, 9 : 12 | 18 : 2 | 48 : 20 | 49 : 2 | 51 : 25 | 60 : 9 | 61 : 1 | 62 : 13 | 63 : 5, 23 | 66 : 3 | 73 : 16 | 81 : 5 | 111 : 21 | 114 : 4 | 122 : 12 | 133 : 4, 16 | 134 : 24 | 138 : 13 | 161 : 15 | 213 : 4 | 220 : 16, 19, 23 | 222 : 26 | 227 : 8.
virtuti, 3 : 6 | 53 : 5 | 59 : 5 | 107 : 10 | 123 : 10 | 151 : 9 | 156 : 2.
virtutibus, 231 : 32.
virtutis, 47 : 1 | 52 : 20 | 54 : 17 | 57 : 7 | 104: 11 | 131: 22 | 143 : 20 | 225: 10 | 227 : 11 | 230 : 13 | 231 : 3.
virum, 35 : 6 | 41 : 19 | 62 : 20 | 64 : 13 | 66 : 3 | 101 : 22 | 117 : 9 | 147: 15 | 154 : 27.
vis, 1 : 4 | 30 : 3 | 38 : 1 | 55 : 12 | 58 : 9 | 81 : 14 | 82 : 2 | 83 : 23 | 91 : 9, 17 | 95 : 9 | 98 : 6 | 124: 2 | 135 : 23 | 137 : 20 | 139 : 5 | 161 : 9 | 182 : 2 | 201 : 25 | 203 : 11, 19, 37 | 217 : 25 | 218 : 23 | 221 : 18 | 222 : 1, 4, 36.
vis, *pro vires*, 176 : 19.
viſa, 154 : 17 | 163 : 13 | 211 : 14 | 216 : 20 | 225 : 21.
viſceribus, 227 : 7.

viſebatur, 175: 2.
viſendum, 215: 5.
viſens, 67: 13.
viſentibus, 205: 10.
visére, 10: 14 | 112: 28.
viſi, 222: 13.
viſos, 207: 21.
viſu, 144: 21 | 155: 17.
viſum, 29: 17 | 136: 16 | 137: 24 | 140: 11 | 141: 10, 18 | 147: 19 | 224: 12.
viſundi, 56: 1 | 139: 20.
viſus, 147: 4 | 203: 27.
vita, 2: 2, 11 | 48: 4 | 72: 11 | 118: 26 | 132: 2, 15 | 160: 17 | 197: 8 | 218: 14 | 222: 19 | 229: 24 | 230: 3, 5 | 233: 4.
vitâ, 46: 5 | 52: 19 | 158: 16 | 225: 18 | 229: 6, 8 | 230: 9 | 231: 20 | 232: 6.
vitabundi, 112: 25.
vitabundus, 94: 23 | 146: 27 | 179: 3.
vitæ, 17: 9 | 35: 21 | 49: 15 | 50: 15 | 55: 19 | 57: 6 | 64: 18 | 65: 8 | 73: 2 | 80: 23 | 151: 21 | 161: 12 | 197: 23 | 227: 22 | 229: 22 | 233: 13.
vitæque, 62: 1.
vitam, 1: 2 | 3: 7, 9 | 18: 3 | 25: 8 | 41: 10 | 71: 1, 5 | 83: 11 | 102: 11 | 103: 15 | 134: 23 | 165: 5 | 189: 9 | 202: 6 | 211: 11 | 224: 23 | 229: 2.
vitamque, 126: 20.
vitantes, 192: 17.
vitare, 124: 14 | 170: 14 | 220: 6.
vitaſque, 219: 11.
vitia, 4: 9 | 49: 5 | 74: 1 | 232: 1, 2.
vitiis, 163: 2 | 191: 23.
vitio, 158: 1 | 234: 12.
vitiorum, 233: 16, 19.
vitioſis, 178: 16.
vitium, 9: 12 | 229: 10 | 230: 31.
vivamus, 45: 14 | 90: 12.
viventes, 6: 12.
vivere, 3: 10 | 14: 16 | 73: 3, 4 | 203: 4 | 230: 12.
viverent, 231: 13.
vives, 153: 22.
vivi, 126: 19, 21.
vivit, 229: 5.
vivo, 196: 21 | 232: 17.
vivos, 225: 18.
vivum, 102: 16 | 113: 19.
vivus, 55: 13, 17.
vix, 44: 6 | 66: 13 | 70: 21 | 143: 11 | 174: 23 | 177: 16 | 178: 12 | 197: 7, 16 | 215: 23.
vixerint, 131: 20.
vixeris, 232: 29.
vixiſſent, 230: 21.
vixiſti, 226: 8.
ulciſcendo, 160: 4.
ulciſci, 87: 13 | 100: 4.
ulla, 18: 24 | 82: 9 | 121: 20 | 191: 12 | 231: 3.
ullâ, 114: 8.
ullam, 51: 21 | 162: 4 | 219: 27 | 225: 27.
ullis, 48: 6 | 208: 6.
ullo, 116: 9 | 124: 12 | 129: 9 | 138: 11 | 143: 18.
ullum, 18: 11 | 63: 16 | 106: 22 | 133: 19 | 143: 17 | 220: 14 | 231: 1.
ullus, 7: 12.
ulteriore, 33: 22 | 176: 6.
ulteriorem, 174: 32.
ulti, 27: 8.
ultra, 175: 3 | 182: 10 | 204: 14.
ultrà, 42: 10 | 161: 6.
ultrò, 64: 6 | 73: 11 | 100: 17 | 153: 17 | 154: 11 | 178: 11 | 184: 7 | 208: 23.
ultròque, 183: 7.
ultum, 119: 3 | 183: 8.
ultus, 189: 21.
Umbreno, 32: 14 | 39: 21.
Umbrenum, 33: 5.
Umbrenus, 32: 17.
umquam, 12: 14 | 27: 12 | 43: 20 | 45: 11 | 48: 6, 8 | 153: 26 | 218: 2 | 221: 4 | 233: 5.
una, 6: 11 | 95: 12 | 178: 26 | 182: 1 | 189: 1 | 220: 23 | 223: 3.
unâ, 124: 13 | 126: 1 | 137: 1 | 230: 15.
unà, 18: 21 | 45: 16 | 69: 23 | 71: 16 | 81: 8 | 154: 26 | 230: 22.
unæ, 113: 4.
unam, 86: 15 | 131: 12 | 139: 18 | 187: 12.
undarum, 179: 6.
unde, 54: 15 | 69: 23 | 72: 11 | 148: 11 | 176: 4 | 198: 9 | 206: 25 | 229: 6 | 233: 23, 27.
undique, 11: 20 | 48: 11 | 50: 9 | 100: 13 | 111: 3 | 118: 23 | 143: 26 | 146: 2 | 147: 1 | 149: 15 | 155: 19 | 175: 1 | 189: 17 | 200: 20 | 201: 2.
uni, 194: 9 | 231: 23.
unicæ, 232: 1.
univerſa, 129: 22.
univerſi, 231: 20.
univerſis, 233: 3.
univerſo, 231: 16.
univerſos, 16: 20 | 108: 6 | 129: 3 | 184: 8.
unius, 219: 22 | 222: 6 | 225: 18.
uno, 80: 7 | 139: 1 | 144: 11 | 180: 11 | 185: 4, 8 | 204: 20.
unum, 14: 5 | 66: 8 | 88: 16 | 106: 6, 18 | 119: 21 | 127: 6 | 144: 15 | 161: 10, 12, 15 | 191: 25 | 219: 29 | 227: 22 | 229: 29 | 232: 30.
unumquemque, 19: 10 | 54: 7 | 234: 18.
unus, 52: 9 | 93: 5 | 118: 24 | 176: 17 | 185: 9 | 226: 6 | 231: 9, 15 | 233: 14.
unuſquiſque, 229: 22.
vobis, 17: 5 | 18: 21 | 33: 3 | 40: 16 | 46: 14 | 47: 9 | 52: 20 | 65: 15 | 69: 7, 13, 17 | 70: 18 | 71: 13 | 86: 18, 22 | 90: 1 | 129: 19 | 133: 14 | 153: 27 | 161: 10 | 163: 7 | 164: 8, 15 | 165: 7 | 168: 2, 7 | 177: 9, 12, 15, 19 | 178: 5 | 179: 11, 18 | 180: 11 | 181: 2, 12 | 183: 3, 4 | 185: 6 | 197: 20, 21 | 229: 26 | 231: 28 | 232: 28, 34.
vobiſcum, 18: 21 | 69: 23 | 134: 18.
vobiſque, 154: 3.
vocabula, 45: 18.
vocant, 48: 21 | 77: 1 | 145: 26.
vocare, 25: 13.
vocarentur, 221: 9.
vocaretur, 114: 17.
vocari, 36: 6.
vocas, 228: 12 | 230: 20.
vocat, 210: 11.
vocatur, 45: 19.
voce, 25: 7 | 73: 17 | 110: 18 | 198: 10.
vocem, 183: 1.
vocibus, 144: 19.
volare, 112: 20.
volebant, 7: 17.
volebat, 16: 9.
volens, 149: 7 | 183: 9 | 209: 10.
volentem, 198: 3.
volentes, 124: 27 | 173: 22.
volenti, 129: 11.
volentia, 122: 7 | 192: 5.
volentibus, 26: 14 | 71: 17 | 145: 23 | 147: 20 | 185: 6 | 208: 9.
voles, 153: 23 | 188: 24.
volet, 197: 25.
volitabit, 225: 10.
volo, 224: 13.
Voluce, 151: 18.
Volucem, 151: 26.
volucrum, 175: 11.
volvebat, 62: 16.
volvens, 25: 16 | 155: 3.
volventes, 56: 1.
volventibus, 33: 16.
voluerant, 153: 7.
volvere, 111: 8 | 153: 3.
voluêre, 197: 2.
volueris, 232: 29.
voluerit, 97: 12.
voluerunt, 231: 27.
volui, 153: 26 | 231: 25, 27.
voluit, 14: 5 | 220: 19 | 233: 25.
voluiſſe, 15: 3 | 131: 15 | 206: 8.
voluiſſem, 233: 1.
volunt, 17: 15 | 90: 3 | 100: 4 | 191: 15 | 215: 9 | 218: 14.
voluntarius, 50: 19.
voluntate, 16: 15 | 21: 15 | 67: 26 | 102: 17 | 118: 4 | 128: 31 | 155: 10 | 154: 15 | 175: 3 | 199: 5 | 211: 16.
voluntates, 155: 5.
voluptaria, 9: 23.
voluptas, 142: 2 | 222: 22 | 229: 1.
voluptatem, 131: 21 | 220: 20 | 225: 28.
voluptates, 57: 10 | 212: 16.
voluptati, 3: 8 | 145: 26 | 218: 15.
voluptatibus, 45: 5 | 47: 2 | 214: 3.
voluptatum, 142: 1.
Volux, 146: 13 | 150: 18 | 151: 2.
voraginem, 233: 15.
vorſum, 111: 24 | 119: 13.
vortebant, 128: 14.
vortere, 151: 26.
vorticoſum, 203: 8.
vorticoſus, 204: 24.
vortit, 139: 20 | 170: 29.
vos, 17: 3 | 18: 19, 22 | 40: 17 | 41: 6 | 42: 20 |

45:3,12|46:15,16,17|47:1,6,11|48:3,10|52:4,11,13|53:1|66:2|68:16,17|69:11,16,24|70:6,8|71:7|72:3,6|73:5|81:14,15,25,26|82:9|87:2,5|88:8,13,17|89:3,7,12,15,19|90:3,4,6,13|130:12|131:3,10,22|134:15|160:7,18|162:10|164:13|165:15|166:14|167:14,16,17,21|168:4|177:7|178:7,14|180:1,5,9|181:3,10|182:3|183:1,6,7,8|185:1,11|186:2|197:5|198:4|226:3|229:11,15|231:20,28|232,3,27.
voſmet, 180:7.
voſque, 132:12|134:19.
voſtrâ, 71:15.
votis, 47:14|160:21.
votum, 200:28.
voveo, 197:24.
urbana, 21:1|30:10.
urbanis, 115:3|217:3.
urbanum, 30:19.
urbe, 34:27|35:9|36:10|45:2|46:10|51:21|52:6,9|128:2|172:18|178:4|213:15|217:23|222:26|225:3|230:21|233:17.
urbem, 6:8|16:4|21:1|22:25|23:14|24:2|25:17|26:3|37:23|51:2|93:17|110:6|161:22|164:10|166:1|168:3|169:2|170:11,29|188:12|225:12.
urbes, 2:13|7:19|78:8.
urbi, 29:16|169:3|212:20|226:7,19.
urbibus, 113:9.
Urbinus, 175:2.
urbis, 24:4|25:12|34:12|37:2|48:12|158:4|230:26.
urbis, *pro urbes*, 61:21|67:26|78:1|79:26|84:22|136:6.
urbium, 10:13|191:16.
urbs, 103:21.
urgear, 81:19.
urgeat, 92:20.
urgebatur, 98:10.
urgent, 110:24.
urget, 48:11.
uſa, 100:1.
uſi, 13:16|82:16|124:5|197:2|211:5.
uſos, 205:22.
uſquam, 68:2.
uſque, 39:5|78:8|79:2|156:1|164:18|173:13|181:7|202:30|222:20.
uſu, 7:9|12:2|37:15|75:1|131:7|200:7.
uſui, 25:19|32:13|40:4|59:13|68:17|69:12|84:4|93:19|94:21|100:16|103:11|108:25|137:19|140:1|144:12|219:25|224:14|225:21.
uſum, 129:12|136:26|159:18|188:26|214:13.
uſurum, 21:15|201:7.
uſus, 38:19|57:11|139:14|154:13|177:5|221:12|223:23|231:29|233:2.
ut, 2:19|6:6|13:7|18:21|19:14|21:9,19|25:6,9|27:7,11|30:16|33:19,20|35:1,12|37:5|43:11|47:3|61:5|63:7|64:11|65:4|66:8,13|68:9|70:14,18|72:7|75:18|79:24|80:19|81:10|82:5,15|84:7,11|85:13|90:11|93:20|97:17|103:5|112:12|113:18,19|114:1|115:8|121:5,12|122:12|124:2|127:10|130:13|131:1|132:22|134:22|140:2|141:17|142:14|143:6|147:16|151:2|152:7|153:23|154:10,26|159:8|162:8|163:18|165:16|167:9,14|168:3|169:2|171:11|173:24|175:17|178:8|182:4|183:9|184:3|186:7,26|192:20,23|196:3|199:19|200:3,32|204:8,13,21|205:13|206:1|207:1,9,10,12|211:7|212:10|213:2|215:15|217:13|219:14|221:8,11|223:10|226:2,12,23|227:7|229:4,13|230:9,12|232:32|234:9,23.
utar, 204:23.
utebantur, 137:2.
utebatur, 33:17|67:10.
utemini, 18:20.
utendum, 41:21.
utere, 153:21.
uterentur, 95:18.
uterer, 69:9.
uterque, 38:15|178:7|229:7.
uti, *infin.* 11:3|21:12|26:10|32:6|113:14|215:9|225:26|234:18.
uti, 5:5|19:1|22:5|23:17|24:1|26:7|27:16|29:15|31:12|32:14|33:5|34:11|35:14|38:3,14|39:5,15|41:6|42:11|49:3|52:4,12|54:7|61:12|63:11,22|64:4|65:9|67:12|68:4,14|69:9|70:2,18|74:5,11|81:15|82:13|83:3,10,16,21|86:22|90:13|91:2|95:1,4,5,14|96:2|97:3|102:5,15|103:2|104:11,15|105:12|108:11|109:11|110:18|117:2,7,13|118:5|124:28|126:5,18|127:25|130:12,14|131:3|133:2|134:23|137:18,22|138:6|140:14|144:10,24|145:22|147:12|149:9|150:12|151:7,12,21,27|153:12|155:1,6|159:9|161:1|168:6|169:5|175:19|183:4,8|190:1|191:24|197:8|204:23|209:7|210:4,11|211:6|212:7|213:8|214:1,9|215:26|216:8,9|217:4,9|220:8|224:13,16|225:9,22,27|226:9,16|229:19,26|230:7|231:13|232:5 14,23|233:9,10,21.
utì, 12:5|30:3|33:18|34:6|36:18|39:16|43:10|50:3,19,23|51:13|53:12|58:6,11|62:8|67:4,15,21|70:15,23|76:3|79:28|82:8|83:13|85:11,15|87:6|96:12,16|97:19|98:11|101:14|103:16|104:19|107:6|112:8,22|114:14|119:14|120:9|125:14|128:6,32|129:17|131:17|135:1|136:12|140:6|141:11|142:8|143:18|144:8|145:9|148:5|149:4|153:9|154:1|155:5,18|159:6|161:17|176:14|178:23|180:7|185:3|188:12|197:19|200:13|204:34|205:4,21|206:28,35|209:8|211:1|213:18|221:5|222:15|224:4|229:5,20|230:31|231:5|232:1,29.
Uticâ, 149:15.
Uticæ, 114:24|116:12.
Uticam, 82:19|135:8.
utile, 133:9.
utilem, 25:5.
utili, 59:17.
utilia, 149:10|154:17|197:13|218:21|225:21.
utilibus, 134:27.
utilis, 143:3.
utilius, 231:15.
utimur, 1:5.
utinam, 72:5|73:2|148:1|231:13.
utique, 69:4|75:19|162:20|179:13.
utitur, 229:6.
utpote, 51:18.
utraque, 3:9|6:1.
utramque, 67:7.
utres, 137:18|179:1.
utrimque, 35:17|55:7|107:17,29|112:20|113:6|126:3|139:7|141:8|158:21|181:12|182:2|198:14.
utrique, 23:14|31:16|73:14|77:10|80:26.
utris, 123:26.
utriſque, 68:12|124:20|135:24.
utrius, 212:7.
utriuſque, 49:9|80:1|87:11|120:8|126:7.
utrium, 137:21.
utroque, 122:9|128:30|144:17|153:12|207:13.
utrùm, 81:23|177:16|191:2|232:16.

utrumque, 2: 8 | 103: 1 | 117: 3 | 143: 14 | 160: 7.
utuntur, 90: 5 | 217: 23.
Vulcanaliorum, 192: 1.
Vulcioque, 186: 16.
vulgata, 207: 5.
vulgi, 23: 1 | 129: 12 | 210: 19.
vulgo, 215: 12.
vulgum, 119: 17 | 122: 11.
vulgus, 17: 13 | 118: 5 | 159: 17 | 199: 25.
vulnera, 162: 18.
vulnerabant, 111: 11.
vulnerati, 111: 17 | 179: 6.
vulneratus, 55: 22.
vulnere, 175: 21 | 201: 11 | 208: 10.
vulneribus, 55: 15 | 113: 6 | 147: 3 | 177: 13.
vult, 129: 16 | 162: 23.
vultis, 33: 5 | 45: 6 | 52: 23 | 154: 1.
vultu, 25: 7 | 55: 17 | 92: 11 | 151: 5 | 155: 11.
vultuque, 13: 7.
vultum, 9: 7.
Vulturtii, 48: 15.
Vulturtio, 35: 3, 16 | 39: 4, 10.
Vulturtium, 35: 1 | 36: 13.
Vulturtius, 35: 18 | 36: 15 | 37: 19.
uxor, 226: 13.
uxore, 142: 3 | 226: 24.
uxorem, 231: 6.
uxores, 127: 17.
uxori, 194: 4.
uxorum, 232: 32.

Z.

Zamâ, 113: 9.
Zamam, 110: 7, 25 | 111: 12 | 112: 15.

FINIS INDICIS DENUO ELABORATI.

Ex Typographia JOSEPHI BARBOU, 1726.